Sven Wimnell 30 november 2010 :
En fortsättning på omr 36-39zf. Klassifikationssystemet, samhällskunskapen, partierna, skatterna, s-problemen, framtidsplaneringen, hälsa och jämlikhet mm.

http://wimnell.com/omr36-39zg.pdf

Sven Wimnell 30 november 2010 :
En fortsättning på omr 36-39zf. Klassifikationssystemet, samhällskunskapen, partierna, skatterna, s-problemen, framtids-planeringen, hälsa och jämlikhet mm.
http://wimnell.com/omr36-39zg.pdf

Innehåll:

Sid Område

10 Sven Wimnells hemsida lades in på Internet våren 1998 och har nu adressen http:/wimnell.com
12 Politiken är en viktig förutsättning för utvecklingen.
14 Om 36-39za - 36-39zg

15 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

16 10 Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar.
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
SW Klassifikationssystem för verksamheter.

21 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
22 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning.
Ämneskataloger och SW-klassifikationssystem.
Länkskafferiet.
23 103 Övergripande värderingar Allmänna encyklopedier.
26 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
26 105 Övergripande om forskning
26 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
26 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.

27 108 Samhällskunskap.
Om samhället, om indivdernas kunskaper och moral o d, om politik och om utbildning i skolorna.
Den fundamentala påverkanskedjan.
Förklaringar till klassifikationssystemet.
Skolans värdegrund och uppdrag
Kursplan samhällskunskap i grundskolan
Överblick och sammanhang.
Utvecklingen i världen
Moralen är ibland mycket dålig.
Riksförbundet hem och skola, RHS.
Marknadsekonomin - kapitalismen
SVT:s program kvällen då valresultatet sändes
Moral för bärplockare.
Forskning.
Ny länkkatalog. skollink.se
Skolverkets länkskafferi
Skolverkets nyhetsbrev.
Lika lag för ökad likvärdighet
Den nya skollagen
Skolämnena svarar inte mot ambitionerna för skolan.
SW Klassifikationssystem för verksamheter.
"Ung och bortskämd" Program i SVT1 november 2010.
"Ung och bortskämd", utbildningen i skolan och socialdemokraternas nya politik.
Världen. Klimat och sociala relationer.
Sveriges elva folkhälsomål.
FN:s Konvention om barnets rättigheter.
Människornas levnadsvillkor och planering av framtiden.
Människorna har olika behov av information i de olika rollerna.
Inre verkligheter och sociala miljöer.
De inre verkligheterna och de sociala miljöerna under tidernas lopp.
Historien om människan.

83 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

84 11/19 Individernas inre verkligheter.
Tänkesätt, moral o d i de inre verkligheterna.
11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
17 Individens moral och uppfattningar om moral.
18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.
En av fyra deprimerad under sista åren i livet

86 2 Religiösa verksamheter o d
20 Övergripande religiösa verksamheter o d
21 Allmän religionsvetenskap

87 22/28 Kristna religioner
Vårt behov av kyrkan är oändligt

89 29 Icke kristna religioner o d

89 3 Politikvetenskaper. Politiska verksamheter.
89 31 Statistik och demografi

90 32 Statsvetenskap
Tack för makten, pappa

93 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi

94 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik
I dag får Sverige en ny grundlag
Uppenbar grundlag

97 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.

98 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
Motion till riksdagen 2010/11:-S33000 KH av Mona Sahlin m.fl. (S, MP, V) med anledning av prop. 2010/11:1 Budgetproposition för 2011
158 Riksdagens snabbprotokoll 2010/11:9 Den 3 nov 2010.
1 § Partiledardebatt
210 7 § Allmänpolitisk debatt Ekonomisk politik och skatter

249 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och motsvarande utomlands)

249 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)

250 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)
Europeiska unionens institutioner och andra organ
Europeiska unionens råd
Rapporter från UNDP

255 36/39 Politiska krav och politiska planeringar.
36... om individernas kroppsliga förhållanden.
37... om utbildning o d.
38... om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
39... om sociala miljöer, nöjen, sport o d

255 Sven Wimnell 6 juni 2010: Om skattesystem
Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter
Något om skatte- och bidragshistoria.
Strukturomvandlingar, arbetslöshet och ny politik.
Inkomststatistik från SCB
Konsumentverkets hushålls-budgetar: för 2010 mm
Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.
Hushållsekonomi och skatter 2006 och 2010.
Skatteförslag.
I samband med småhus finns två sätt att bo.
TV-avgiften.
Bostadsbidrag för barnlösa hushåll
Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt bör ej återföras.

277 Låt förmögenhetsskatten vara för evigt begravd
Han tvärvänder om skatten
Borgerligheten befinner sig i ett mycket utsatt läge
Socialdemokrati: Drakens borg
Sahlin: Ställ era platser till förfogande
Ledande S-namn välkomnar Sahlins besked
Fyra fel blev de rödgrönas fall
Varför ökade klyftorna också när S hade makten?
Socialdemokratin måste bli ett tydligare alternativ
Så ska S åter bli centrum i den svenska politiken
Intern strid sätter partiet i gungning
Risk att S står inför ökenvandring
Jag avgår som partiordförande
Mona Sahlin avgår
Förståelse för avgångsbeslut
Hon hade kunnat sitta kvar
Mona Sahlins karriär
Ingen självklar efterträdare
Inga krav på Sahlins avgång
Sahlin: Det behövs en samlande gestalt
Europa överger de stora S-partierna
S-kris i fem europeiska länder
Sven-Erik Österberg pekas ut som ny S-ledare
S måste tillbaka till folks verklighet
Vägval hotar splittra Socialdemokraterna
Oundvikligt slut för Sahlin
Förändringens kraft
S behöver en öppen process
Socialdemokratin: Inte riktigt som andra partier
Partiets tidlösa värderingar ryms i några rader av Palme
Socialdemokratins framtid får inte avgöras i slutna rum
Det borde bara ha varit vi och S
Andnor ska leda valberedningen i S

327 Sven Wimnell: Planering och styrning. En svensk världsplanering behövs.
En inledning om planering
Det första steget om folkets kunskaper och värderingar
Svenska väljare okunniga
"Ung och bortskämd", utbildningen i skolan och socialdemokraternas nya politik
SW Klassifikationssystem för verksamheter
Människorna har olika behov av information i olika roller
Socialdemokraterna kan lätt planera världens framtid
SW Klassifikationssystem för verksamheter
Planeringen för Sverige borde socialdemokraterna klara.
Planeringen för världen kan vara svårare.

342 4 <u>Sambandsforskningsverksamheter.</u>
40. Systemvetenskap. Infostruktur. 41- 49.

342 5 <u>Naturforskning. Matematikverksamheter.</u>
342 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap
342 51 Matematik

343 52 Astronomi, rymdforskning
Planet från annan galax upptäckt

345 53 Fysik o d
Kan förklara hur vi kan finnas

348 54 Kemi o d
348 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d
348 56 Paleontologi, arkeologi o d
348 57 Biologi, ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärftlighet.
348 58 Botanik.
348 59 Zoologi

348 6 <u>Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.</u>
348 60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter

349 61 Hälso- o sjukvårdsverksamheter, räddning od. Veterinärverksamheter.
Utmattningssyndrom syns i hjärnan
Mer medicin ska minska missbruk
Antabus har gett trygghet i vardagen
Svenskarnas ohälsa kostar minst 120 miljarder per år
Folkhälsopolitisk rapport 2010
Följ din mat- och sovklocka

364 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)

364 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske

364 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
364 641 Matlagning. 642 Måltider,servering, restauranger.
364 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.

365 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
Rapport från UNDP: 2006 -
Svensk sammanfattning av rapporten
Förord
Bortom bristen på vatten: Makt, fattigdom och den globala vattenkrisen.
Vad är WaterAid?
WaterAid i Sverige Vatten Sanitet Hygien
Ringar på vattnet i Mali
Vi stödjer Bangladesh
Katastrof i Pakistan
Olönsam vindkraft i 110 kommuner

409 645 Användning av inventarier o d.
409 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
409 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
409 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
409 649 Personvård: barn, hemsjukvård, allm. hushållsarbete.

409 65 Administration, distribution, kommunikation, organisation o d

409 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning

409 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.

410 6525-6529 Militära verksamheter
Yrkesförsvar dyrare än väntat

411 653 Handelsverksamheter.
Apec: Större steg mot frihandel

413 654 Telekommunikationsverksamheter.
Världen rustar upp för att möta digitala attacker
Ask vill lagra mer data än EU kräver
Så undviker du att din dator blir en zombie
Din dator deltar i brott
Så dyr blir datalagringen
Sociala medier tar över i företagen
Filip slutade med facebook. Den blev som ett svart hål som åt tid
Medierådet

426 655 Förlagsverksamheter o d.

426 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.

464 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
Inga riktlinjer om ekonomisk obalans
Tre frågor till DN:s Johan Schück på plats i Seoul
Vägen till valutafred. Lars Jonung om dagens finansiella terrorbalans
Finanspolitiska rådet: Anders Borg bör tåla leken
Experter varnar för bubbla
Hög tid att vi får en ny försäkring för arbetsskador
Nödmiljarder till gröna ön
Bråttom att få stopp på den finansiella smittan
Borg räknar med brett stöd för Irlandslån
Myntets båda sidor
Portugals kris svider i plånboken

442 658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
Stor brist på arbetskraft väntar
Den svenska modellen måste skapa fler jobb för att överleva
Visst har arbetsmarknaden reformerats
Stort reformbehov under mandatperioden
Om mobbning på arbetsplatser
Billström rör inte arbetskraftslag
Arbetskraftsinvandrare stjäl inte jobb för arbetslösa

453 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

453 66/68 Tillverkning av varor
66 Tillverkning av kemivaror o d
67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
68 Tillverkning av komplexvaror

453 69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar

453 7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.
453 70 Allmänt om konst och kultur.

454 71 Övergripande planering av fysiska miljöer
Räddningsplan för världens tigrar
Rapport från UNDP: 2007/2008 - Kampen mot klimatförändringarna: Gemensamt ansvar i en delad värld
Sverige byter klimattaktik inför FN-mötet
I dag startar FN:s klimatmöte i Mexiko

458 72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur

459 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
Våra konstskatter behöver ett nytt Nationalmuseum

462 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.

462 75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto. .

462 78 Musik (konserter o d 792)

462 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter. Sport.

462 7911-7913 Seder och bruk.

463 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
SVT har problem med att nå tittarna mellan 25 och 55
Små biografer kan läggas ner
Medierådet.

468 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.

468 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.

469 794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips
Rekordmånga vill portas från kasinon

471 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
Rapport från UNDP: 2010 - Verkligt välstånd: Vägar, hinder och framgångar.
Svensk sammanfattning av rapporten
Grundläggande begrepp som används i rapporten
Inledning av Amartya Sen
Översikt.

Socialstyrelsen: Social rapport 2010.
Förord
Författare
Innehåll
Sammanfattning
Social rapport 2010 – en översikt

498 7951 Sociologi. Socialvård.

499 7952-7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer.
De skrattade bara.” Så berövades Safet sitt människovärde
Säg inget vänligt till mig
Fritt fram i Sverige. Men brottsligt i Frankrike
De skiter i vilket” – Så sviker vi de mobbade
Värst för dig själv” – Vår heder har inget pris

Myten om det goda Sverige
Fram med sanningen
Tintin i belgisk rättegång
Dödstraffet viker – men några länder håller emot
Dödsstraffet i världen: Interaktiv karta ger effektfull bild
Ander blev den siste att avrättas
Motvalls i glädjediktaturen
Barbara Ehrenreich: ”Gilla läget. Hur allt gick åt helvete med positivt tänkande
Ehrenreich wallraffade i underklassen

547 7957 Undervisning o d.
Brittiska sjukan
Niornas betyg lägre
Björklund: ”Betygen har sjunkit under tjugo år
Nya betyg får blandade omdömen
Friskolor: Se över hela regelverket

553 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
Rapport från UNDP: 2009 - Att övervinna hinder: Migration och utveckling
Svensk sammanfattning av rapporten

562 7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d

562 796- 799 Sport, idrott o d.

562 8 <u>Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.</u>

562 80 Språk.Språkliga verksamheter.
802-809 motsvarar 82-89.

563 81 Litteraturvetenskap - historia.
812-819 motsvarar 82-89.
Svensk litteraturs sex synvillor

567 82/89 Skönlitteratur på olika språk
82 Engelsk skönlitteratur o d.
83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur
84 Fransk skönlitteratur o d
85 Italiensk skönlitteratur o d
86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d
87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d
88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d
89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d

567 9 <u>Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.</u>

568 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
Medierådet

569 91 Allmän geografi, reseskildringar.
913-919 motsvarar 93-99.

570 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d
Henrik Berggren: ”Underbara dagar framför oss(Palme)
Cecilia Malmström: ”Det är lätt att bli cynisk men jag kämpar emot
I huvudet på SD:s partiledare

Malin Ullgren: Kungaboken handlar om män som inte ser kvinnor som människor
Berlusconi och kvinnorna
Italiens hetaste kärlek

593 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria

595 94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa
Regeringsledamöter avgår i Italien
Forna fiender får en ny relation

599 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
Lovar att försöka återuppta samtalen
USA försöker väcka liv i avbrutna fredssamtal
Irakierna fick bred samlingsregering
Varför i Afghanistan?
Afghanerna ska bli herrar i eget hus
Suu talar till sina anhängare
Medvedev inleder ny avstalinisering
Sydkoreas försvarsminister avgår
Kim och hans bomb

609 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.

610 97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- och Mellanamerika
Förlamat av politik
USA-valet: Tuffa utmaningar väntar segrarna
Motgång tvingar Obama att samarbeta
Haitis koleraepidemi allt värre
FN-vädjan om miljardhjälp till Haiti

617 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika
Folk här är rädda

619 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden

620 Innehåll i http://wimnell.com/omr36-39zc.pdf
626 Innehåll i http://wimnell.com/omr36-39zd.pdf
631 Innehåll i http://wimnell.com/omr36-39ze.pdf
641 Innehåll i http://wimnell.com/omr36-39zf.pdf

Sven Wimnells hemsida lades in på Internet våren 1998 och har nu adressen http://wimnell.com

På hemsidan ges en relativt kort redovisning av ett forskningsarbete med titeln: ”Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen.” Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter. Redovisningen omfattar sju inledande dokument och 129 dokument med innehåll i verksamhetsområden som formar världens framtid.

De inledande dokumenten är:
* Kort introduktion på engelska.
* Introduktion.
* Forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem.
* Verksamheter i Sverige och i världen.
* Verksamheter i rollerna A och B.
* Sven Wimnells systemtabell med länkar till de 129 områdena.
* Popup-tabell med länkar till de 129 verksamhetsområdena.

Redovisningen bygger i stor utsträckning på hänvisningar till myndigheter och organisationer som har något att framföra av betydelse för samhällsutvecklingen, och som finns på Internet. Numera finns de flesta av betydelse där och förmågan att berätta om sina verksamheter har ökat. Datortekniken har utvecklats. Ändå är det svårt att hitta saker. De som finns på Internet ändrar ofta teknik, adresser och innehåll. Det förändras hela tiden och det är svårt att hinna med att följa upp alla ändringar.

Kompletterande bilagor

Det som finns på **http://wimnell.com** är därför till en del inaktuellt. De 129 sidorna på hemsidan kompletteras av bilagor som finns som länkar på hemsidan, och vanligen är gjorda som pdf-dokument. Även dessa är efter en tid inte fullt aktuella. De som till äventyrs läser det som står på hemsidan och i pdf-bilagorna måste ha i minnet, att det kan ha skett förändringar sedan det skrevs. Datum på texterna finns vanligen och ger upplysning om hur aktuella de är.

En förteckning över bilagor:

Sven Wimnell 080203+100310+: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. (http://wimnell.com/omr40zf.pdf)

Den kompletteras vartefter, men inte varje gång något nytt kommer till. Den innehåller till en del innehållsförteckningar till bilagorna.

De senaste bilagorna är

Sven Wimnell 090131: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Världen och Sverige i början på 2009. (http://wimnell.com/omr36-39y.pdf)

Sven Wimnell 090315+090319: Globaliseringsrådets skatteutredningar och andra utredningar om levnadskostnader, skatter, bidrag och välfärdsfördelning. (http://wimnell.com/omr36-39z.pdf)

Sven Wimnell 30 januari 2010: Planering, klimat och välfärdsfördelning. (http://wimnell.com/omr36-39za.pdf)

Sven Wimnell 3 mars 2010: Konsumentverkets hushållsbudgetar för 2009 och bostadskostnader mm samt skatteförslag. (http://wimnell.com/omr36-39zasid344-354pdf)

Sven Wimnell 3 mars 2010: Sammanfattning av Sven Wimnell 30 januari 2010: Planering, klimat och välfärdsfördelning. http://wimnell.com/omr36-39za.pdf samt kommentarer om världsplanering, klimatplanering och välfärdsplanering. (http://wimnell.com/omr36-39zasid365-379.pdf)

Sven Wimnell 31 januari 2010: Statistikområden i Statistisk årsbok för Sverige 2010 och något om planering, hushållsekonomi och skatter od. (http://wimnell.com/omr36-39zb.pdf)

Sven Wimnell 8 mars 2010 : Politik i början på 2010. Skolverkets förslag. Demonstration av klassifikationssystem för verksamheter. En fortsättning på 36-39za. (http://wimnell.com/omr36-39zc.pdf)

Sven Wimnell 080524+100201: Länkar i Sunets Webbkatalog, Mölndals länkkatalog och Länkskafferiet samt myndigheter mm under departementen sorterade enligt SW-klassifikationssystem (http://wimnell.com/omr102h.pdf) sverige.se lades ner 080305.

Sven Wimnell 10 april 2010 : En fortsättning på 36-39zc. Politik mm. Grundskolan. Universitet och Högskolor. http://wimnell.com/omr36-39zd.pdf

Sven Wimnell 25 juni 2010 : En fortsättning på 36-39zd. Samhällsplaneringens problem, gymnasiet och politik april-juni 2010. http://wimnell.com/omr36-39ze.pdf

Sven Wimnell 25 oktober 2010 :
En fortsättning på 36-39ze. Samhällsplaneringens problem, grundskolan och politik hösten 2010.
http://wimnell.com/omr36-39zf.pdf

Om ändringar i några klassifikationssystem:

Sven Wimnell 050206+100201+100211: SW-klassifikationssystem med inagda: LIBRIS/SAB, sverige.se 2008, SCBs forskningsämnen, CPV för varor/tjänster, SNI arbetsställen 1998, SSYK yrken, SUN 2000 utbildningar. SPIN 2007 varor och tjänster, SNI 2007 näringsgrenar, Statistisk årsbok för Sverige 2010 och Samhällsguiden 2007. 2010 CPV ej aktuell.(http://wimnell.com/omr40t.pdf)

Sven Wimnell 050121+100201: sverige.se som ersatt SverigeDirekt. Kompletterad 050411 med Riksdagens samhällsguide. Kommentar 2010: sverige.se lades ner 080305. (http://wimnell.com/omr40m.pdf)

Sven Wimnell 050130: CPV-koder 2003. Från Internet 050126. Kompletterad 100201 med SPIN 2007, som ersätter CPV. (http://wimnell.com/omr40n.pdf)

Sven Wimnell 050130: CPV-koder 2003. Inlagda i SW-klassifikationssystem. Kompletterad 100201 med SPIN 2007, som ersätter CPV. (http://wimnell.com/omr40o.pdf)Sven Wimnell 050130:

CPV-koder 2003. Inlagda i SW-klassifikationssystem. Områdena 66-69 förkortade. (http://wimnell.com/omr40p.pdf) Ej aktuell 2010.

Sven Wimnell 050203 +100201+100211: SNI 2002. Och antalet arbetsställen 1999. Inlagda i SW-klassifikationssystem. Kompletterad 100201+100211 med SNI 2007. (http://wimnell.com/omr40q.pdf)

Sven Wimnell 050203: SSYK 96. STANDARD FÖR SVENSK YRKESKLASSIFICERING.Yrken inplacerade i SW-klassifikationssystem. (http://wimnell.com/omr40r.pdf)

Sven Wimnell 050206: SUN, utbildningsklasser, Inlagda i SW-klassifikationssystem. (http://wimnell.com/omr40s.pdf)

Politiken är en viktig förutsättning för utvecklingen.

Svensk politik blev särdeles intressant redan 2005 inför valet 2006, och poitiken har följts sedan dess i en seriet utredningar:

Sven Wimnell 050522+050605: De borgerliga partiernas skatteförslag. Och annat om skatter, bidrag och moral. Bostadsbidrag. TV-licens. (http://wimnell.com/omr36-39h.pdf)

Sven Wimnell 050920: Välfärd, skatter, arbete, tillväxt. (http://wimnell.com/omr36-39i.pdf)

Sven Wimnell 060111: Om LO-rapporten Vad vill egentligen moderaterna? Med kommentarter för partierna inför valet 2006. (http://wimnell.com/omr36-39j.pdf)

Sven Wimnell 060316+tillägg 060326: Om alliansens skattelättnader, som ej bör genomföras, och om andra bättre skatteförslag. Bl a slopad individuell TV-avgift. (http://wimnell.com/omr36-39k.pdf)

Sven Wimnell 060327: TV-avgiften i proposition 2005/06:112. Avgifter för privathushåll: De individuella TV-avgifterna bör slopas, och ersättas med en kollektivavgift för alla privathushåll, betald av riksdagen. (wimnell.com/omr36-39l.pdf)

Sven Wimnell 060408: Budgetpropositionen våren 2006. Levnadskostnader. Skatter. bidrag. Förbättringar för dem med låga inkomster. Pensionärer. Icke-pensionärer. (http://wimnell.com/omr36-39m.pdf)

Sven Wimnell 060813: De borgerliga gynnar i valet 2006 mest de höga inkomsterna. (http://wimnell.com/omr36-39n.pdf)

Sven Wimnell 060921: Alliansen vann valet 2006. Epoken Göran Persson är slut. (http://wimnell.com/omr36-39o.pdf)

Sven Wimnell 061023: Politik efter valet 2006. (http://wimnell.com/omr36-39p.pdf)

Sven Wimnell 070111+070223: Den borgerliga regeringens skatter och skattepropaganda. Utdrag ur omr36-39o.pdf+omr36-39p.pdf . Och något om oppositionen. (http://wimnell.com/omr36-39q.pdf)

Sven Wimnell 070328: Om socialdemokraterna och regeringen. Om skatter och skatteförslag. (http://wimnell.com/omr36-39r.pdf)

Sven Wimnell 070419: Skatter och bidrag för 2008. (http://wimnell.com/omr36-39s.pdf)

Sven Wimnell 080202: Fördomar, kunskaper, moral, politik för välfärdsfördelning och koldioxid. (http://wimnell.com/omr36-39t.pdf)

Sven Wimnell 080528: Komplement till 36-39t.pdf (http://wimnell.com/omr36-39u.pdf)

Sven Wimnell 080808: TV-avgiften, skatterna och pensionärerna. (http://wimnell.com/omr36-39v.pdf)

Sven Wimnell 081108: Politik hösten 2008. (http://wimnell.com/omr36-39x.pdf)

Socialdemokraterna. Budgetmotion hösten 2008. (http://wimnell.com/omr36-39xbudgets.pdf)

Miljöpartiet. Budgetmotion hösten 2008. (http://wimnell.com/omr36-39xbudgetmp.pdf)

Vänsterpartiet. Budgetmotion hösten 2008. (http://wimnell.com/omr36-39xbudgetv.pdf)

Sven Wimnell 090131: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Världen och Sverige i början på 2009. (http://wimnell.com/omr36-39y.pdf)

Sven Wimnell 090315+090319: Globaliseringsrådets skatteutredningar och andra utredningar om levnadskostnader, skatter, bidrag och välfärdsfördelning. (http://wimnell.com/omr36-39z.pdf)

Sven Wimnell 30 januari 2010: Planering, klimat och välfärdsfördelning. (http://wimnell.com/omr36-39za.pdf)

Sven Wimnell 31 januari 2010: Statistikområden i Statistisk års-bok för Sverige 2010 och något om planering, hushållsekonomi och skatter o d. (http://wimnell.com/omr36-39zb.pdf)
:
Sven Wimnell 3 mars 2010: Konsumentverkets hushållsbudgetar för 2009 och bostadskostnader mm samt skatteförslag. (http://wimnell.com/omr36-39zasid344-354pdf)

Sven Wimnell 3 mars 2010: Sammanfattning av Sven Wimnell 30 januari 2010: Planering, klimat och välfärdsfördelning. http://wimnell.com/omr36-39za.pdf samt kommentarer om världsplanering, klimatplanering och välfärdsplanering. (http://wimnell.com/omr36-39zasid365-379.pdf)

Sven Wimnell 8 mars 2010 : Politik i början på 2010. Skolverkets förslag. Demonstration av klassifikationssystem för verksamheter. En fortsättning på 36-39za. (http://wimnell.com/omr36-39zc.pdf)

Sven Wimnell 10 april 2010 :En fortsättning på 36-39zc. Politik mm. Grundskolan. Universitet och Högskolor. (http://wimnell.com/omr36-39zd.pdf)

Sven Wimnell 24 april 2010 : Hushållsekonomi och skatter 2006, 2009 och 2010. (http://wimnell.com/omr36-39ze647.pdf)

Sven Wimnell 25 juni 2010 : En fortsättning på 36-39zd. Samhällsplaneringens problem, gymnasiet och politik april-juni 2010. http://wimnell.com/omr36-39ze.pdf

Sven Wimnell 25 oktober 2010 : En fortsättning på 36-39ze. Samhällsplaneringens problem, grundskolan och politik hösten 2010. http://wimnell.com/omr36-39zf.pdf

Om 36-39za - 36-39zg

36-39za börjar med en inledning om planering och ett sammandrag om forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem. Sedan tar klimatmötet i Köpenhamn stor plats.

36-39 zb handlar i stor utsträckning om Statistikområdena i Statistisk årsbok för Sverige 2010.

36-39zc innehåller bl a remissversion av nya kursplaner i grundskolan och förslag till nytt gymnasieprogram.

36-39zd innehåller bl a avsnitt om universitet och högskolor.

36-39ze innehåller bl a Skolverkets förslag om gymnasiet. Och vårproposition od.

36-39zf innehåler bl a regeringens proposition om grundskolan. Och innehåller partiernas valmanifets inför valet 2010 o d.

36-39zg innehåller bl a sådant som hänt inom politiken efter valet. Som bakgrund gäller det som framförts i tidigare sammanställningar.

I 36-39zg upprepas i områdena 1, 10, 101 och 102 det som står i dessa områden i 36-39zf. För andra områdena gäller det som finns i 36-39zg och i tidigare sammanställningar.

Observera, att område 108 i 36-39zg innehåller en lång sammanställning om samhällskunskap som kompletterar område 102 i 36-39zf (resonemang om länkskafferiet) och område 108 i 36-39zf (Samhällskunskpsämnet).

1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

Innehåll och länkar till hemsidan:

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
SW . 105 Övergripande om forskning
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
SW . 108 Samhällskunskap. Samhällsguiden.
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

10 Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar.

Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen?

Det är problem med världens klimat. Klimatförändringarna ger redan svåra konsekvenser och det blir säkert värre om inget görs för att förbättra utvecklingen. Det finns också andra problem, om välfärdsfördelningen i världen mm. Det är bråttom att göra något.

Det behövs planeringar som klargör utvecklingen och riktar in den på lämpligt sätt mot framtiden. Planeringar bör inehålla fyra moment:

hur var det,
hur är det,
hur kan det bli och
hur bör det bli.

Vi i världen lever på det hela taget i ett planeringslöst tillstånd. Det finns delvis beskrivningar om hur det var, hur det är, kan bli och bör bli, men det finns inga heltäckande beskrivningar som systematiskt går igenom alla problem och sätter alla delar i relation till varandra.

Det är människorna som kan göra något för att förbättra utvecklingen och människorna agerar enskilt och i grupper som finns i olika storlekar.

Beskrivningar i de fyra planeringsmomenten kan vara av olika kvalitet och kan vara dåliga. Beskrivningar från vetenskapliga institutioner ligger vanligen högt på kvalitetsskalan.

Planeringars uppgift är i första hand att reda ut vad man bör vilja, i andra hand att besluta om åtgärder som leder dit man vill. Vilja och åtgärder bör bedömas efter konsekvenser i viktiga avseenden,

Planeringar syftar i första hand till att skaffa sig kunskaper och i andra hand till att påverka.

En planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för människornas verksamheter.

Världen är på katastrofkurs. Vill man undvika katastroferna måste människorna i världen få kunskper och bli medvetna om hur saker hänger ihop.

Det är människornas verksamheter som avgör världens framtid. För framtidsplaneringen har arbetats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

Klassifikationssystemet är ett beskrivningssystem som på ett systematiskt sätt redovisar eller ger en bild av världen och dess problem. I systemet klassificeras problemen in så att de och deras samband kan förstås och så att systemet kan bli ett hjälpmedel för styrningar mot framtiden. Det uppgjorda klassifikationssystemet är i första hand ett system för klassifikation av mänskliga verksamheter, och är uppgjort med tanke på att utvecklingen i världen huvudsakligen beror av dessa verksamheter.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 7 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-,forsknings-,utrednings-,utbildnings- och informationsområdena.

Systemet har följande avdelningar på högsta nivån:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.
2. Religiösa verksamheter o d.
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer:

*** Individens kroppsliga förhållanden**, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.
*** Individens psykiska förhållanden,** dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.
* **Individens fysiska miljö - fysiska samhälle.**
* **Individens sociala miljö - sociala samhälle,** dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :
Individernas viljor.
Kollektiva viljor. (Politik).
Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).
Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).
Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.
A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.
A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.
B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.
B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.
Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ?	Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ?	Riktiga kunskaper om rådande örhållanden.
Hur kan det bli ?	Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli ?	Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter. Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor: psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer.

SW Klassifikationssystem för verksamheter.

1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

10 Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar
101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
103 Övergripande värderingar Allmänna encyklopedier.
104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
105 Övergripande om forskning
106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
108 Samhällskunskap.
109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

11/19 Individernas inre verkligheter.
11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
17 Individens moral och uppfattningar om moral.
18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

2 Religiösa verksamheter o d
20 Övergripande religiösa verksamheter o d
21 Allmän religionsvetenskap
22/28 Kristna religioner
29 Icke kristna religioner o d

3 Politikvetenskaper.Politiska verksamheter.
31 Statistik och demografi
32 Statsvetenskap
33 Nationalekonomi, internationell ekonomi
34 Lagar o förordningar, traktat, juridik
35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots utomlands)
353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)

36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
36... om individernas kroppsliga förhållanden.
37... om utbildning o d.
38... om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
39... om sociala miljöer, nöjen, sport o d

4 Sambandsforskningsverksamheter.
40. Systemvetenskap. Infostruktur. 41- 49.

5 Naturforskning. Matematikverksamheter.
50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap
51 Matematik
52 Astronomi, rymdforskning
53 Fysik o d
54 Kemi o d
55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d
56 Paleontologi, arkeologi o d
57 Biologi,ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärftlighet
58 Botanik.
59 Zoologi

6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter
61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverksamheter
62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske
64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
641 Matlagning. 642 Måltider,servering, restauranger.
643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
645 Användning av inventarier o d.

646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
649 Personvård: barn, hemsjukvård.

65 Administration, distribution, kommunikation, organisation o d
651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning
6520 -6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
6525 -6529 Militära verksamheter
653 Handelsverksamheter.
654 Telekommunikationsverksamheter.
655 Förlagsverksamheter o d.
656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

66/68 Tillverkning av varor
66 Tillverkning av kemivaror o d
67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
68 Tillverkning av komplexvaror

69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar

---

7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.
70 Allmänt om konst och kultur.
71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Klimatplanering
72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur
73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål.Inredning
75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto
78 Musik (konserter o d 792)

79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter.Sport
7911 -7913 Seder och bruk .
7914 -7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips

795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
7951 Sociologi. Socialvård.
7952 -7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer
7957 Undervisning o d.
7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d

796- 799 Sport, idrott o d.

---

8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
80 Språk.Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
81 Litteraturvetenskap - historia. 812/819 motsvarar 82/89.

82/89 Skönlitteratur på olika språk
82 Engelsk skönlitteratur o d.
83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur
84 Fransk skönlitteratur o d
85 Italiensk skönlitteratur o d
86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d
87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d
88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d
89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d

---

9 Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.
90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen
91 Allm. geografi, reseskildringar 913/919 motsvarar 93/99.
92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d

93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria
94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa
95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- o Mellanamerika
98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika
99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden

101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.

Exempel på verksamheter:

Libris/SAB:
Aa Bibliografi (74 979 titlar)
Aa:b Bibliografisk forskning (1 051)
Aa:d Bibliografisk teori, filosofi och metodlära (1 121)
Aa:k Bibliografins historia (84)
Aa.0 Särskilda typer av bibliografier och förteckningar (7 753)
Aa- Särskilda länder och områden (14 378)
Aaa -Aay Bibliografier för områdena A-Y.
Ac Arkiv (8 690)
Ac:bf Arkivinstitutioner (12)
Ac:d Arkivteori, -filosofi, metodlära (7)
Ac:k Arkivhistoria (11)
Ac:oe Arkivlagstiftning (10)
Ac- Särskilda länder och områden (7 246)
Aca Arkivteknik och -organisation (837)
Acb Arkivens målsättning och uppgifter (10)
Acc Arkivens organisation, administration och ekonomi (55)
Acd Arkivbestånd (122)
Ace Specialsamlingar (80)
Acf Arkivens service (92)
(DC, DK 010-019)

Länk till hemsidan:
SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.

102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning.

Exempel på verksamheter:

Libris/SAB:

A Bok- och biblioteksväsen (120365) (Delar.Delar även på 101, 655, 75/77)
Ab Bibliotek (30 232)
Ab:bf Biblioteksinstitutioner (80)
Ab:d Biblioteksteori, -filosofi, metodlära (84)
Ab:k Bibliotekshistoria (189)
Ab:oa Bibliotekssociologi (78)
Ab:oe Bibliotekslagstiftning (60)
Ab.0 Särskilda typer av bibliotek (838)
Ab- Särskilda länder och områden (19 027)
Aba Biblioteksteknik och -organisation (1 874)
Abb Bibliotekens målsättning och uppgifter (440)
Abc Bibliotekens organisation, administration och ekonomi (1 587)
Abd Bokbestånd (3 979)
Abe Specialsamlingar (968)
Abf Bibliotekens service (4 582)
Abg Bibliotekssamarbete (284)
Abh Kontaktskapande arbete och PR (357)
(DC 020-029. DK 020-028, 002)

SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning

Ämneskataloger och SW-klassifikationssystem.

Sven Wimnells hemsida lades in på Internet den 29 april 1998. Då fanns Sunets länkkatalog på Internet ordnad som en ämneskatalog, och deras länkar sorterades in i Sven Wimnells klassifikationssystem. Det fanns också ett Skoldatanät på Internet som innehöll ett Länkskafferi i en ämneskatalog och länkarna i skafferiet sorterades också in. Vid den tiden fanns också många andra ämneskataloger, där utbuden var ordnade under 10-20 ämnerubriker.

Sedan dess har de som tillhandahåller länkar för det mesta ändrat så att ämnesrubrikerna och ämneskatalogerna är borta och istället finns bara en rad där man skriver in ett sökord. Ämneskatalogerna var en hjälp att få fram det man sökte. Med det nu vanligaste söksättet att skriva in ett ord måste man veta vad man söker och man måste veta vilket ord man ska använda, vilket inte alltid är lätt.

På svenska tycks nu, när det gäller heltäckande kataloger, finnas kvar bara Sunet, Mölndals länkkatalog, Länkskafferiet och Sven Wimnells klassifikationssystem. Länkskafferiet riktar sig till skolbarn, skolungdomar och deras lärare och förefaller vara ofullständigare än Sunet och Mölndalskatalogen. Tillkommit: skollink.se

Sunets huvudområden är nu samma som för tio år sedan, men nivåerna därunder har naturligtvis ändrats något. Sunets katalog tillkom i Internets barndom och har ingen klar ämnesfördelning som är något bra underlag för samhällsplanering. Adresserna är ändrade.

Mölndals katalog är heltäckande eftersom den bygger på det svenska bibliotekssystemet SAB, som kan ta hand om all litteratur, alla dokument. Felet med SAB är att systemet har en uppbyggnad som inte helt passar till samhällsplaneringens problem. Adresserna i katalogen är något ändrade men bygger på SAB-beteckningarna.

Länkskafferiets ämnesområden passar inte heller väl till samhällsplaneringen problem. Deras adresser är också ändrade sedan början.

Sunets och Länkafferiets ämnen är ordnade i alfabetsordning och inte efter någon logik i fråga om ämnesinnehåll. SAB-systemet som Mölndalskatalogen bygger på tillkom omkring 1920 och innan demokrati med rösträtt för alla var införd. Maktfördelningen var annan i Sverige då än nu, och det märks i SAB-systemet, där politik och inflytande inte har satt spår i uppbyggnaden.

SABsystemet är ett svenskt system som skiljer sig från system i andra länder. Vanliga i världen är DC- och DK-systemen, som har en bättre uppbyggnad, men också de är inte helt anpassade till dagens och framtidens värld.

När SAB-systemet infördes i Sverige byggde det på svenska biblioteksstraditioner. Man övervägde att istället använda DC-DK-uppläggen, men en motvilja mot de systemen fanns i det förhållandet att de klassar sjukvård ihop med teknologi. DC-DK har sjukvård på 61 och teknologi på 62 i avdelning 6 för ekonomiska verksamheter. Det var förskräckligt menade man, att se sjukvård som ett tekniskt ämne. Men sjukvård är teknik, vilket kommer till uttyck bl a i de organtransplantationer man gör nu och all teknisk apparatur i sjukvården.

Biblioteksystemen sorterar dokument. I SW-systemet sorteras verksamheter. I SW-systemet används biblioteksystemens sorteringssystem för dokument i princip på så sätt att verksamheter som åstadkommer dokument får samma plats som dokumenten. En grisuppfödare får sålunda samma plats som ett dokument om grisuppfödning. Eftersom SW-systemet ska användas för samhällsutveckling är det viktigt att man får grepp om det som påverkar utvecklingen. Det är bl a grisuppfödare som påverkar utvecklingen, det är inte dokumenten som påverkar.

DC-systemet tillkommet i USA är äldst och tillkom på 1800-talet, innan demokratins genombrott. DK är en senare variant av DC-systemet, som tillkommit i Europa. SW-systemet har DC-DK som utgångspunkt, men vissa förändringar har skett, huvudsakligen bestående i att vissa verksamheter i avdelning 3 har flyttats till 6-9. Flyttningen har en grund i att avdelning 3 gjorts till en politisk avdelning som innehåller de demokratiskt valda politiska organens verksamheter, några hjälpvetenskaper och platser för politiska krav.

Avdelning 1 innehåller dels verksamheter som samlar det gemensamma vetandet och värderandet som finns i dokument och dels individernas inre verksamheter i form av kunskaper och värderingar o d. Avdelning 2 gäller religion och kan ses som bihang till avdelning 1 eftersom religion handlar om inre verkligheter. Avdelningarna 1 och 2 bildar tillsammans verksamheter som gäller det som finns inne i huvudet på individerna och i det gemensamma huvudet som bildas av mänsklighetens samlade vetande, för det mesta vetande av döda personer som fömedlas av dokument.

Avdelning 3 blir sedan en avdelning för de politiska verksamheterna, dvs det gemensamma styrandet av samhällena.

Avdelning 6 blir en avdelning av verksamheter som är till kroppslig nytta och som styrs av dels individernas verksamheter i avdelning 1+2, dels av de gemensamma styrningarna i avdelning 3.

Avdelningarna 7-9 blir avdelningar för verksamheter som är till psykisk nytta och som styrs av dels individernas verksamheter i avdelning 1+2, dels av de gemensamma styrningarna i avdelning 3.

Avdelning 4 är en ny avdelning där verksamheterna går ut på att klargöra hur alla olika verksamheter påverkar varandra.

Den väsentliga skillnaden mellan SW-systemet och DC-DK är alltså att det sorteras verksamheter i SW-systemet och dokument i DC-DK, samt att några verksamheter i DC-DK-avdelning 3 i SW-systemet flyttats till 6-9. Samt att avdelning 4 i SW-systemet fått sin nya innebörd. Omflyttningarna har gjorts så att de knappast stör dem som använder DC-DK-systemen.

Om man bläddrar igenom redovisningen av avdelningarna 1-9 i det följande och underavdelningarna kan man finna det hela enkelt.

Länkskafferiet. Från http://wimnell.com/omr36-39zc.pdf

Det är inte nödvändigt att läsa länkarna.

Sunet har vad man kan tro inga ambitioner att se sin Webbkatalog som hjälpmedel i samhällsplaneringen och det är väl bäst att de fortsätter med sitt upplägg. Mölndals bibliotek följer SAB-systemet i sin Länkkatalog och kan inte gärna ändra sin katalog. Sven Wimnells hemsida fyller tolv år den 29 april 2010. Alla tolv åren har Sunets och Mölndals kataloger funnits i samma upplägg, de är stabila över tiden och det är ett värde.

När det gäller Länkskafferiet är det annorlunda: Skolutvecklingsverket anger att Länkskafferiet är IT för pedagoger. Det kan ställas krav om att Länkskafferiet skall vara bra för lärarna och eleverna, men skafferiet är inte lämpligt uppbyggt för skolan.

Många avdelningar i SW-systemet får ingen notering i länkskafferiet, vilket tyder på att skafferiet inte är särdeles fullständigt

Sven Wimnells klassifikationssystem är upplagt för att fylla de krav som kan ställas på ett informationssystem för skolan.

Skolans problem har behandlats bl a i

Sven Wimnell 050403. Lärarutbildning. Forskning. Samhällsplanering. Skolan. (http://wimnell.com/omr40v.pdf)

Sven Wimnell 070224: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter. Kunskaper om verksamheterna och deras samband för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld. (http://wimnell.com/omr40ze.pdf)

Upplysande i sammanhanget är bl a:

Sven Wimnell 080203: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. (http://wimnell.com/omr40zf.pdf)

Sven Wimnell 080202: Fördomar, kunskaper, moral, politik för välfärdsfördelning och koldioxid. (http://wimnell.com/omr36-39t.pdf)

En äldre sammanställning om Länkskafferiet finns i:
Sven Wimnell: 021231 Skoldatanätet och klassifikationssystemet för verksamheter. (http://wimnell.com/omr107b.html)

Skoldatanätet tycks vara nedlagt i den form det hade 021231 och ersatt med en sida "IT för pedagoger. IT-resurser för undervisning", IT för pedagoger (http://itforpedagoger.skolutveckling.se/)

På den sidan finns "För elever Länkskafferiet I Länkskafferiet hittar dina elever kvalitetsgranskade länkar för skolarbete. Länkskafferiet riktar sig främst till elever mellan 10 och 15 år, men här finns länkar även för gymnasieelever."

Att Länkskafferiet främst riktar sig till dem mellan 10 och 15 år innebär inte att det ska vara sämre än nödvändigt. Det bör naturligtvis vara till för gymnasieelever och fylla kraven man kan ha på undervisningen i både grundskolan och gymnasiet. Det bör också vara till hjälp för lärarna.

Länkskafferiet borde också vara till nytta för högskolorna och universiteten och för alla som slutat skolor och börjat förvärvsarbete och behöver kunskaper för att kunna delta i samhällsutvecklingen både vid valen och mellan valen till de demokratska församlingarna.

Länkskafferiet bör uvecklas så att det blir anpassat efter samhällsplaneringens problem.

Utbildningsfrågor är i stöpsleven. Högskoleverket har inget inflytande över lärarutbildningen, högskolorna bestämmer om lärarutbildning. Varken Högskoleverket eller Utbildningsdepartementet har någon förteckning över landets professurer/professorer.

Ett försök att få ordning på professorerna/professurerna:
Sven Wimnell 041214+tillägg 060220 och 060525: Kunskaper vid universitet och högskolor i Sverige. Från en pågående, ej avslutad, undersökning. (http://wimnell.com/omr40h.pdf)

Några Länkar: Det är inte nödvändigt att läsa länkarna.

Sven Wimnell 060224: Samhällsplaneringens problem. Klassifikationssystemet för verksamheter. (http://wimnell.com/omr40zd.pdf)

Sven Wimnell 050109: Infostruktur. Klassifikationssystem: LIBRIS - SAB och SW-systemet. (http://wimnell.com/omr40i.pdf)

Sven Wimnell 050112: Några databaser och bibliotek. (http://wimnell.com/omr40l.html)

Sven Wimnell 050112: Termer ur MeSH (Medical Subject Headings). (http://wimnell.com/omr40k.html)

Sven Wimnell 050429: SW-klassifikationssystem, med inlagda klasser enligt "Nordisk Outline", klassifikationssystem för museer. (http://wimnell.com/omr40x.pdf)

000720: En jämförelse mellan tre klassifikationssystem: SW, UDK och SAB.(http://www.wimnell.com/omr102b.pdf) Innehåller också sammanställningar om samhällsplaneringens problem.

Från Internet 7 juni 1999. 2 st söksystem byggda på bibliotekssystemet DC (söksystemet BUBL LINK) och bibliotekssystemet DK (söksystemet NISS). En jämförelse och en jämförelse också med Sven Wimnells systemtabell. (http://wimnell.com/omr102a.html)

Några av de vanligaste sökmotorerna 1999:
Sven Wimnell 080427: Sökmotorer, ämneskataloger o d på Internet 1999. (http://wimnell.com/omr102i.pdf)

Nya kommentarer om Länkskafferiet finns i område 108 Samhällskunskap.

103 Övergripande värderingar Allmänna encyklopedier.
104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
105 Övergripande om forskning
106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
107 Övergripande filosofier om utbildning o d.

108 Samhällskunskap.

Samhällskunskap.

Om samhället, om indivdernas kunskaper och moral o d, om politik och om utbildning i skolorna.

Här mina närmast föregående sammanställningar. De finns på min hemsida
http://wimnell.com och ska komma fram när man klickar på de följande adresserna.

Sven Wimnell 25 juni 2010 :
En fortsättning på 36-39zd.
Samhällsplaneringens problem,
gymnasiet och politik april-juni 2010.

http://wimnell.com/omr36-39ze.pdf

Sven Wimnell 25 oktober 2010 :
En fortsättning på 36-39ze. Samhällsplaneringens problem,
grundskolan och politik hösten 2010.

http://wimnell.com/omr36-39zf.pdf

Viktigt i sammanställningarna är det system av verksamhetsområden som de är byggda på.

Jag citerar början på min hemsida http://wimnell.com:

“ Sven Wimnells hemsida
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen ?

Entrésidan
Utvecklingen mot framtiden beror huvudsakligen av människornas verksamheter. De har sedan 12 år tillbaka på hemsidan grupperats i 129 verksamhetsområden i huvudområden numrerade 1-9.

Där finns myndigheter och privata företag och organisationer, arbetare, tjänstemän, filosofer, forskare, lärare, elever, författare, människor av alla slag med alla upptänkliga verksamheter, yrkesversamheter, fritidsverksamheter, tankeverksamheter o s v.

Sidorna på hemsidan avser att i första hand belysa hur verksamheterna fördelas på de 129 områdena. De innehåller inte de senaste aktualiteterna. De kompletteras av särskilda utredningar, vanligen i pdf-format, som nås via länkar på sidorna, och som vartefter innehåller aktuella saker som gäller problem och konflikter som ska lösas på vägen mot framtiden.

I slutet på varje sida finns länkar till Internet, alla kanske inte fungerar. sverige.se har upphört som förteckning över myndigheter och organisationer. Nedlagd är Samhällsguiden som nu bara finns på papper i bokhandeln.

De särskilda utredningarna finns förtecknade i följande pdf, som också innehåller innehållsförteckningar till de senaste årens utredningar.

Sven Wimnell 080203+...+100514+101025: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. (http://wimnell.com/omr40zf.pdf)

De senaste utredningarna, som var för sig redovisar aktuella saker i alla de 129 delområdena:

Sven Wimnell 8 mars 2010 : Politik i början på 2010. Skolverkets förslag. Demonstration av klassifikationssystem för verksamheter. En fortsättning på 36-39za.
(http://wimnell.com/omr36-39zc.pdf)

Sven Wimnell 10 april 2010 :En fortsättning på 36-39zc. Politik mm. Grundskolan. Universitet och Högskolor.
(http://wimnell.com/omr36-39zd.pdf)

Sven Wimnell 25 juni 2010 : En fortsättning på 36-39zd. Samhällsplaneringens problem, gymnasiet och politik april-juni 2010.
http://wimnell.com/omr36-39ze.pdf

Sven Wimnell 25 oktober 2010 : En fortsättning på 36-39ze. Samhällsplaneringens problem, grundskolan och politik hösten 2010.
http://wimnell.com/omr36-39zf.pdf

Ändringar på grund av regeringsombildningen i oktober 2010 är ej införda eftersom regeringen ännu inte visat alla ändringar på sin hemsida. “

Den fundamentala påverkanskedjan

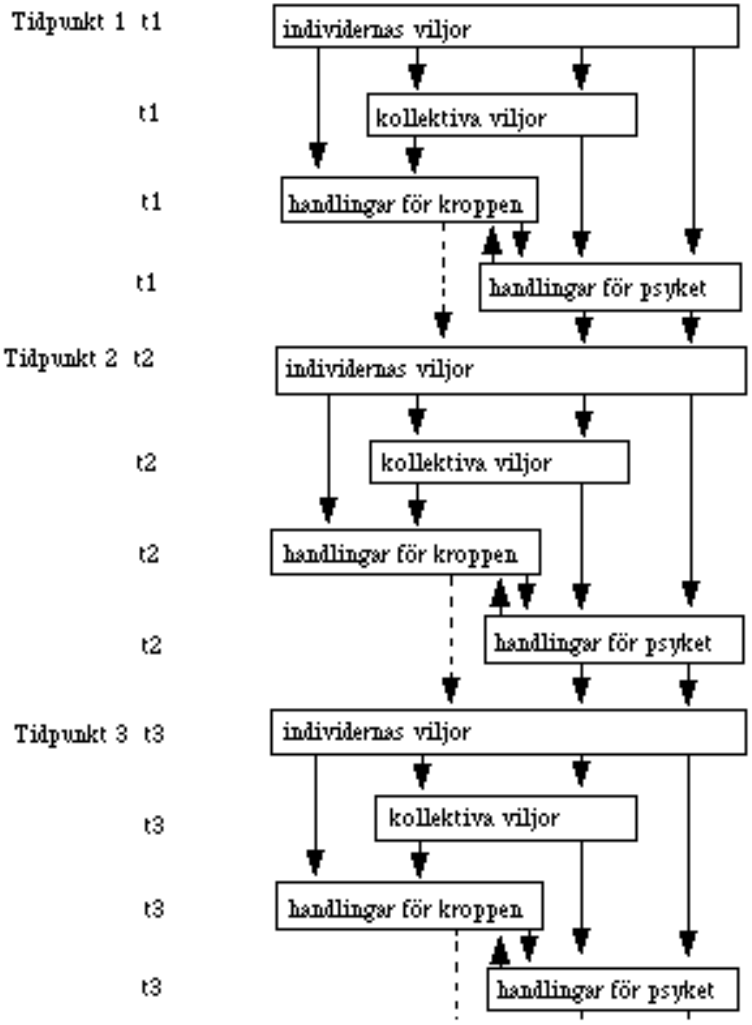

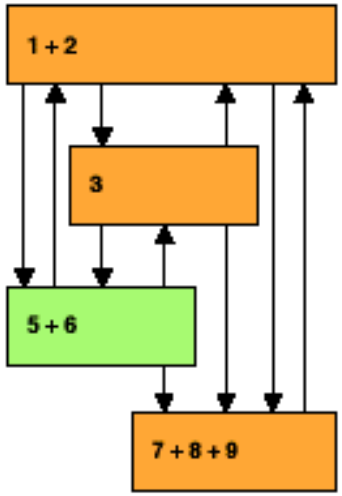

1-2 Filosofiska, psykologiska och religiösa verksamheter.
3 Politiska vetenskaper och politiska verksamheter.
5-6 Naturforskning och teknologiska/ ekonomiska verksamheter.
7-9 Kulturella verksamheter.

4 Bakgrundens med pilarna: Sambandsforskning på samhällsnivå.

Påverkan enligt pilarna sker direkt eller indirekt.

020130

Förklaringar till klassifikationssystemet.

Sven Wimnell 25 oktober 2010 :
En fortsättning på 36-39ze. Samhällsplaneringens problem, grundskolan och politik hösten 2010.
http://wimnell.com/omr36-39zf.pdf

Innehåll:

Sid Område

7 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

8 10 Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar.
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
SW Klassifikationssystem för verksamheter.
Sven Wimnells hemsida lades in på Internet våren 1998 och har nu adressen **http://wimnell.com**

15 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.

16 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning.
Ämneskataloger och SW-klassifikationssystem.
Länkskafferiet.

20 103 Övergripande värderingar. Allmänna encyklopedier.
Skolans värdegrund och uppdrag
Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter
Värderingar.
Folkhälsomål.
Förenta Nationernas Millenniedeklaration.
FN:s Konvention om barnets rättigheter.
De mänskliga rättigheterna.
Rio-deklarationen om miljö och utveckling, Agenda 21. 1992.

47 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
Om samband.

63 105 Övergripande om forskning
Se område 105 i http://wimnell.com/omr36-39zd.pdf

64 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
Sammanställningar från offentlig statistik om yrken och näringar mm.

66 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet utfärdad den 7 oktober 2010.
Högre krav på lärarkåren - lärarlegitimation

Gymnasiet se http://wimnell.com/omr36-39ze.pdf

77 108 Samhällskunskap.
Kursplan samhällskunskap i grundskolan

82 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.
Kursplan historia i grundskolan.

87 11/19 Individernas inre verkligheter.
Tänkesätt, moral o d i de inre verkligheterna.
11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
17 Individens moral och uppfattningar om moral.
18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

Områden 101-109 gäller övergripande verksamheter i samhället enligt rubrikerna för områdena. Här finns bl a de viktigaste värderingarna som ligger till grund i samhällena.

Områdena 11-19 gäller individernas inre verkligheter enligt rubrikerna. Här finns bl a individernas kunskaper, värderingar och moral. De inre verkligheterna är samhällenas viktigaste drivkrafter som styr mot framtiden.

De religiösa verksamheterna i samhällena och hos individerna kan ses som delar av verksamheterna i område 1, men på grund av tradition mm finns de i det särskilda området 2.

90 2 <u>Religiösa verksamheter o d</u>
Kursplan religionskunskap i grundskolan.
20 Övergripande religiösa verksamheter o d
21 Allmän religionsvetenskap
22/28 Kristna religioner
29 Icke kristna religioner o d

I demokratier är de politiska verksamheterna avgörande för framtiden.

94 3 <u>Politikvetenskaper. Politiska verksamheter.</u>
94 31 Statistik och demografi
95 32 Statsvetenskap
SVT:s Valu Väljarströmmar i valet
106 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi
Inåtvänd supermakt (Kina)
108 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik
Lagrummet.
112 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
113 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
Ledamöter & partier
Öppnande av riksmötet
Regeringsförklaring
Riksdagens utskott och EU-nämnden.
Debatt med anledning av budgetpropositionen
218 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och motsvarande utomlands)
219 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
Statsministern och statsråden
Statsrådens ansvarsområden
Budgetpropositionen för 2011
245 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)
Förenta Nationerna, FN.
Europeiska kommissionen.
Europeiska unionens råd
Europaparlamentet

256 36/39 <u>Politiska krav och politiska planeringar.</u>
256 Politikernas värdegrund.
260 Alliansens valmanifest 2010-2014.
291 Folkpartiet liberalernas valmanifest 2010
312 VALMANIFEST för Centerpartiet 2010-2014
328 Kristdemokraternas valmanifest 2010.
336 SOCIALDEMOKRATERNAS, VÄNSTERPARTIETS OCH MILJÖPARTIETS PLATTFORM 2011 – 2014
347 Miljöpartiets valmanifest 2010.
353 Vänsterpartiet. Valplattform 2010
359 Sverige demokraternas kontrakt 2010 - 2014
364 Nu har Sverige blivit ett två-tredjedelssamhälle
365 Konsumentverkets hushålls-budgetar: för 2010

+bostadskostnader mm.

369 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

370 Staten och arbetsmarknaden- summering av tre års granskningar.

36... om individernas kroppsliga förhållanden.

37... om utbildning o d.

38... om fysiska miljöer o ekonomiska verks.

39... om sociala miljöer, nöjen, sport o d

Område 4 är ett nytt verksamhetsområde som är tämligen outvecklat och som gäller hur olika verksamheter påverkar varandra.
Område 5 gäller naturforskningsverksamheter.
Område 6 gäller handlingar i den yttre verkligheten till kroppslig-fysisk nytta (eller onytta) och
områdena 7-9 gäller handlingar till psykisk nytta (eller onytta).

I sammanställningarna från 36-39h.pdf (050522, då de borgerliga började bilda Alliansen), till 36-39zf.pdf (201025) har bl a redovisats de viktigaste politiska dragen i Sverige.

I 36-39zf.pdf finns partiernas valmanifest, valresultat, ny regering, regeringsdeklaration , budgetdebatt o d samt uppgifter om mydigheter, värderingar, FN, EU mm.

Där finns också uppgifter om grundskolans läroplaner enligt regeringens prop.

I 36-39ze finns uppgifter om politik mm samt uppgifter om skolverkets förslag till gymnasium.

1 Skolans värdegrund och uppdrag

Från förordning om läroplan för grundskolan, 7 oktober 2010.

Grundläggande värden

Det offentliga skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö.

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan ska gestalta och förmedla. I överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande. Undervisningen i skolan ska vara icke-konfessionell.

Skolans uppgift är att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom kunna delta i samhällslivet genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet.

Förståelse och medmänsklighet

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans

måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser.

Det svenska samhällets internationalisering och den växande rörligheten över nationsgränserna ställer höga krav på människors förmåga att leva med och inse de värden som ligger i en kulturell mångfald. Medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar. Skolan är en social och kulturell mötesplats som både har en möjlighet och ett ansvar för att stärka denna förmåga hos alla som arbetar där.

Saklighet och allsidighet

Skolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Den ska framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjligheter till sådana. Undervisningen ska vara saklig och allsidig. Alla föräldrar ska med samma förtroende kunna skicka sina barn till skolan, förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen.

Alla som verkar i skolan ska hävda de grundläggande värden som anges i skollagen och i denna läroplan och klart ta avstånd från det som strider mot dem.

En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform och inom fritidshemmet ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målet. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.

Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Det sätt på vilket flickor och pojkar bemöts och bedöms i skolan, och de krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan har ett ansvar för att motverka traditionella könsmönster. Den ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet.

Rättigheter och skyldigheter

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan.

Det är inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.

Skolans uppdrag

Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att

inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska i samarbete med hemmen främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare. Skolan ska präglas av omsorg om individen, omtanke och generositet. Utbildning och fostran är i djupare mening en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk, kunskaper – från en generation till nästa. Skolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran och utveckling. Arbetet måste därför ske i samarbete med hemmen.

Skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Skolan ska förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver. Eleverna ska kunna orientera sig i en komplex verklighet, med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.

Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga.

Skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Särskilt under de tidiga skolåren har leken stor betydelse för att eleverna ska tillägna sig kunskaper. Skolan ska sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen.

En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja till att pröva egna idéer och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar ett förhållningssätt som främjar entreprenörskap.

I all undervisning är det angeläget att anlägga vissa övergripande perspektiv. Genom ett *historiskt perspektiv* kan eleverna utveckla en förståelse för samtiden och en beredskap inför framtiden samt utveckla sin förmåga till dynamiskt tänkande.

Genom ett *miljöperspektiv* får de möjligheter både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.

Ett *internationellt perspektiv* är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet samt förbereda för ett samhälle med täta kontakter över kultur- och nationsgränser. Det internationella perspektivet innebär också att utveckla förståelse för den kulturella mångfalden inom landet.

Det *etiska perspektivet* är av betydelse för många av de frågor som tas upp i skolan. Perspektivet ska prägla skolans verksamhet för att ge grund för och främja elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden.

Skolans uppdrag att främja lärande förutsätter en aktiv diskussion i den enskilda skolan om kunskapsbegrepp, om vad som är viktig kunskap i dag och i framtiden och om hur kunskapsutveckling sker. Olika aspekter på kunskap och lärande är naturliga utgångspunkter i en sådan diskussion. Kunskap är inget entydigt begrepp. Kunskap kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet – som förutsätter och samspelar med varandra. Skolans arbete måste inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och att skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir till en helhet.

Skolan ska främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer. Gemensamma erfarenheter och den sociala och kulturella värld som skolan utgör skapar utrymme och förutsättningar för ett lärande och en utveckling där olika kunskapsformer är delar av en helhet. Ett ömsesidigt möte mellan de pedagogiska synsätten i förskoleklass, skola och fritidshem kan berika elevernas utveckling och lärande.

Skolan ska stimulera varje elev att bilda sig och växa med sina uppgifter. I skolarbetet ska de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas. Även hälso- och livsstilsfrågor ska uppmärksammas.

Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet. En harmonisk utveckling och bildningsgång omfattar möjligheter att pröva, utforska, tillägna sig och gestalta olika kunskaper och erfarenheter. Förmåga till eget skapande hör till det som eleverna ska tillägna sig.

God miljö för utveckling och lärande

Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling. Personlig trygghet och självkänsla grundläggs i hemmet, men även skolan har en viktig roll. Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.

Varje skolas utveckling

Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot de nationella målen. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att verksamheten ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som med det omgivande samhället.

I skolans värdegrund står bl a:
"En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang". Men förordningen om grundskolan ger inte överblick och sammanhang.

Det står också:
"Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar." Det innebär att eleverna ska få veta om samhällets uppbyggnad och verksamheter.

Läroplanen för samhällskunskapen innehåller uppgifter om ämnets syfte mm, men det är otydligt vad som ska läras ut.

Ett ämne får stor vikt:
- Trafikregler och hur man beter sig i trafiken på ett säkert sätt. Det ska läras ut i samhällskunskpen, i historieämnet, i religionskunskapen och i geografiämnet.

Det är väl som vanligt: det som är lätt att beskriva, det beskriver man, men inte det som är svårt att beskriva.

Från förordning om läroplan för grundskolan mm den 7 okt 2010:

Samhällskunskap

Människor har alltid varit beroende av att samarbeta när de skapar och utvecklar samhällen. I dag står människor i olika delar av världen inför både möjligheter och problem kopplade till globalisering, interkulturella relationer och hållbar samhällsutveckling. Kunskaper om samhället ger oss verktyg så att vi kan orientera oss och ta ansvar för vårt handlande i en komplex värld.

Syfte

Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om hur individen och samhället påverkar varandra. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla en helhetssyn på samhällsfrågor och samhällsstrukturer. I en sådan helhetssyn är sociala, ekonomiska, miljömässiga, rättsliga, mediala och politiska aspekter centrala.

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att se samhällsfrågor ur olika perspektiv. På så sätt ska eleverna utveckla förståelse för sina egna och andra människors levnadsvillkor, betydelsen av jämställdhet, hur olika intressen och åsikter uppstår och kommer till uttryck och hur olika aktörer försöker påverka samhällsutvecklingen.

Undervisningen ska ge eleverna verktyg att hantera information i vardagsliv och studier och kunskaper om hur man söker och värderar information från olika källor. Genom undervisningen ska eleverna också ges förutsättningar att utveckla kunskaper om hur man kritiskt granskar samhällsfrågor och samhällsstrukturer. Eleverna ska vidare ges möjlighet att utveckla kunskaper om samhällsvetenskapliga begrepp och modeller.

Överblick och sammanhang.

I tidigare sammanställningar har jag påtalat brister i grundskolans läroplaner. De nya läroplanerna nu har jag inte kommenterat i 36-39zf.pdf . Jag har inte utforskat hur de skiljer sig från de gamla. Efter att ha läst igenom de nya tycker jag de är tama. De innehåller många värdefulla synpunkter, men det hela är jämngrått och det saknas tyngdpunkter, dvs man får inte klart för sig vad som är det viktigaste.

En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang.

Förordningen ger inte lämplig överblick och förklarar inte sammanhang.

Skolämnena redovisas i bokstavsordning, vilket inte ger bra överblick och inget sammanhang.

3 Kursplaner....13
3.1Bild....13
3.2 Engelska....16
3.3 Hem- och konsumentkunskap....20
3.4 Idrott och hälsa....23
3.5 Matematik....26
3.6 Moderna språk....31
3.7 Modersmål....34
3.8 Musik....38
Naturorienterande ämnen....41
3.9 Biologi....41
3.10 Fysik....45
3.11 Kemi....50
Samhällsorienterande ämnen....54
3.12 Geografi....54
3.13 Historia....58
3.14 Religionskunskap....63
3.15 Samhällskunskap....67
3.16 Slöjd....72
3.17 Svenska....75
3.18 Svenska som andraspråk....80
3.19 Teckenspråk för hörande....86
3.20 Teknik....89

3.1 Bild. Bilder har stor betydelse för människors sätt att tänka, lära och uppleva sig själva och omvärlden. Vi omges ständigt av bilder som har till syfte att informera, övertala, underhålla och ge oss estetiska och känslomässiga upplevelser. Kunskaper om bilder och bildkommunikation är betydelsefulla för att kunna uttrycka egna åsikter och delta aktivt i samhällslivet. Genom att arbeta med olika typer av bilder kan människor utveckla sin kreativitet och bildskapande förmåga.

3.2 Engelska. Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva. Engelska språket omger oss i vardagen och används inom så skilda områden som politik, utbildning och ekonomi. Kunskaper i engelska ökar därför individens möjligheter att ingå i olika sociala och kulturella sammanhang och att delta i internationellt studie- och arbetsliv.

3.3 Hem- och konsumentkunskap. Livet i hem och familj har en central betydelse för människan. Våra vanor i hemmet påverkar såväl individens och familjens välbefinnande som samhället och naturen. Kunskaper om konsumentfrågor och arbetet i hemmet ger människor viktiga verktyg för att skapa en fungerande vardag och kunna göra medvetna val som konsumenter med hänsyn till hälsa, ekonomi och miljö.

3.4 Idrott och hälsa. Fysiska aktiviteter och en hälsosam livsstil är grundläggande för människors välbefinnande. Positiva upplevelser av rörelse och frilufts-liv under uppväxtåren har stor betydelse för om vi blir fysiskt aktiva senare i livet. Att ha färdigheter i och kunskaper om idrott och hälsa är en tillgång för både individen och samhället.

3.5 Matematik. Matematiken har en flertusenårig historia med bidrag från många kulturer. Den utvecklas såväl ur praktiska behov som ur människans nyfikenhet och lust att utforska matematiken som sådan. Matematisk verksamhet är till sin art en kreativ, reflekterande och problemlösande aktivitet som är nära kopplad till den samhälleliga, sociala och tekniska utvecklingen. Kunskaper i matematik ger människor förutsättningar att fatta välgrundade beslut i vardagslivets många valsituationer och ökar möjligheterna att delta i samhällets beslutsprocesser.

3.6 Moderna språk. Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva. Kunskaper i flera språk ökar också individens möjligheter att ingå i olika sociala och kulturella sammanhang och att delta i internationellt studie- och arbetsliv.

3.7 Modersmål. Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker käns-lor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts. Att ha tillgång till sitt modersmål underlättar också språkutveckling och lärande inom olika områden.

3.8 Musik. Musik finns i alla kulturer och berör människor såväl kroppsligt som tanke- och känslomässigt. Musik som estetisk uttrycksform används i en mängd sammanhang, har olika funktioner och betyder olika saker för var och en av oss. Den är också en viktig del i människors sociala gemenskap och kan påverka individens identitetsutveckling. I vår tid förenas musik från skilda kulturer och

epoker med andra konstformer i nya uttryck. Kunskaper om och i musik ökar möjligheterna att delta i samhällets kulturliv.

3.9 Biologi. Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i biologi har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom så skilda områden som hälsa, naturbruk och miljö. Med kunskaper om naturen och människan får människor redskap för att påverka sitt eget välbefinnande, men också för att kunna bidra till en hållbar utveckling.

3.10 Fysik. Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i fysik har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom så skilda områden som energiförsörjning, medicinsk behandling och meteorologi. Med kun-skaper om energi och materia får människor redskap för att kunna bidra till en hållbar utveckling.

3.11 Kemi. Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i kemi har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom så skilda områden som hälsa, resurshushållning, materialutveckling och miljöteknik. Med kunskaper om materiens uppbyggnad och oförstörbarhet får människor redskap för att kunna bidra till en hållbar utveckling.

3.12 Geografi. Förutsättningarna för liv på jorden är unika, föränderliga och sårbara. Det är därför alla människors ansvar att förvalta jorden så att en hållbar utveckling blir möjlig. Samspelet mellan människan och hennes omgivning har gett upphov till många olika livsmiljöer. Geografi ger oss kunskap om dessa miljöer och kan bidra till förståelse av människans levnadsvillkor.

3.13 Historia. Människans förståelse av det förflutna är inflätad i hennes före-ställningar om samtiden och perspektiv på framtiden. På så sätt påverkar det förflutna både våra liv i dag och våra val inför framtiden. Kvinnor och män har i alla tider skapat historiska berättelser för att tolka verkligheten och påverka sin omgivning. Ett historiskt perspektiv ger oss redskap att förstå och förändra vår egen tid.

3.14 Religionskunskap. Människor har i alla tider och alla samhällen försökt att förstå och förklara sina levnadsvillkor och de sociala sammanhang som de ingår i. Religioner och andra livsåskådningar är därför centrala inslag i den mänskliga kulturen. I dagens samhälle, som är präglat av mångfald, är kunskaper om religioner och andra livsåskådningar viktiga för att skapa ömsesidig förståelse mellan människor.

3.15 Samhällskunskap. Människor har alltid varit beroende av att samarbeta när de skapar och utvecklar samhällen. I dag står människor i olika delar av världen inför både möjligheter och problem kopplade till globalisering, inter-kulturella relationer och hållbar samhällsutveckling. Kunskaper om samhället ger oss verktyg så att vi kan orientera oss och ta ansvar för vårt handlande i en komplex värld.

3.16 Slöjd. Att tillverka föremål och bearbeta material med hjälp av redskap är ett sätt för människan att tänka och uttrycka sig. Slöjdande är en form av skapande som innebär att finna konkreta lösningar inom hantverks-tradition och design utifrån behov i olika situationer. Slöjd innebär manuellt och intellektuellt arbete i förening vilket utvecklar kreativitet, och stärker tilltron till förmågan att klara uppgifter i det dagliga livet. Dessa förmågor är betydelsefulla för både individers och samhällens utveckling.

3.17 Svenska. Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

3.18 Svenska som andraspråk. Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

3.19 Teckenspråk för hörande. Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på om-världen, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva. Kunskaper i flera språk ger också större möjligheter att ingå i skilda sociala och kulturella sammanhang. Kunskaper i teckenspråk är en förutsättning för att på ett naturligt sätt kunna verka bland döva och andra teckenspråkiga.

3.20 Teknik. Tekniska lösningar har i alla tider varit betydelsefulla för människan och för samhällens utveckling. Drivkrafterna bakom teknikut-vecklingen har ofta varit en strävan att lösa problem och uppfylla mänskliga behov. I vår tid ställs allt högre krav på tekniskt kunnande i vardags- och arbetslivet och många av dagens samhälls-frågor och politiska beslut rymmer inslag av teknik. För att förstå teknikens roll för individen, samhället och miljön behöver den teknik som omger oss göras synlig och begriplig.

<u>Kommentarer:</u>

Som man ser ger en sammanställning av ämnena i bokstavs-ordning inget bra sammanhang.

Om man sätter dem i ordning enligt SW klassifikationssystem blir det bättre, i de följade en sådan sammanställning i all enkelhet.

Värdefullt vore det med en liten kort historik om grundskolans utveckling från 1842, där man kunde följa ämenas utveckling och där ämnena sattes i relation till samhällsutvecklingen. Det skulle sluta med en betraktelse över världens situation idag och i möjlig framtid, med klimatproblem, fattigdom, globalisering od med uppgifter om vad världsutvecklingen ställer för krav på den svenska skolan. Vart är vi på väg? Och vilka kunskaper och värderingar borde vi ha.

Resonemangen om grundskolan borde också ta upp hur folket ska fortbildas efter skolan. Åtminstone vad fortbildningsbehov efter skolan ställer för krav på skolämnena. Dvs kunskaper om hur man fortbildar sig.

Här kan inte framföras allt om det som behövs i skolutbild-ningen. Utbildningsministern - folkpartieledaren brukar framhäva att skolan ska ge kunskaper. Men skolan bör också medverka i uppfostran av barnen till goda och samarbetsvilliga människor, något som utbildningsministern helst vill överlåta till föräldrarna.

Regeringen har i förordningen om läroplanerna famfört sin syn, men vad tycker oppositionen?

Här följer läroplanerna ordnade enligt SW-klassifikationssystem:

Område 1 och 2:

3.15 Samhällskunskap. Människor har alltid varit beroende av att sam-arbeta när de skapar och utvecklar samhällen. I dag står människor i olika delar av världen inför både möjligheter och problem kopplade till globalisering, inter-kulturella relationer och hållbar samhällsutveckling. Kunskaper om samhället ger oss verktyg så att vi kan orien-tera oss och ta ansvar för vårt handlande i en komplex värld.

Kommentar: Man bör noga observera att det finns två samhällen: det fysiska samhället och det sociala samhället som bildas av människornas sociala relationer: fysiska miljöer och sociala miljöer. Stora problem finns i de sociala miljöerna (i område 79).

3.14 Religionskunskap. Människor har i alla tider och alla samhällen försökt att förstå och förklara sina levnadsvillkor och de sociala sammanhang som de ingår i. Religioner och andra livsåskådningar är därför centrala inslag i den mänskliga kulturen. I dagens samhälle, som är präglat av mångfald, är kunskaper om religioner och andra livsåskådningar viktiga för att skapa ömsesidig förståelse mellan människor.

Kommentar: Det är dags att ändra ämnets innehåll. Exempel:

Individkunskap (omr11-19). Människor har i alla tider och alla samhällen försökt att förstå och förklara sina levnadsvillkor och de sociala sammanhang som de ingår i. Religioner och andra livsåskådningar, människornas kunskaper, framtidsvisioner, värderingar, moral och sätt att tänka är därför centrala inslag i den mänskliga kulturen. I dagens samhälle, som är präglat av mångfald, är kunskaper om männikornas inre verkligheter viktiga för att skapa ömsesidig förståelse mellan människor och skapa möjligheter till en fredlig, jämlik samhällsutveckling.

Område 3 och 4:
(Inga andra ämnen än politiska delar av samhällskunskapen i omr 1)

Område 5:

3.5 Matematik. Matematiken har en flertusenårig historia med bidrag från många kulturer. Den utvecklas såväl ur praktiska behov som ur människans nyfikenhet och lust att utforska matematiken som sådan. Matematisk verksamhet är till sin art en kreativ, reflekterande och problemlösande aktivitet som är nära kopplad till den samhälleliga, sociala och tekniska utvecklingen. Kunskaper i matematik ger människor förutsättningar att fatta välgrundade beslut i vardagslivets många valsituationer och ökar möjligheterna att delta i samhällets beslutsprocesser.

3.10 Fysik. Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i fysik har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom så skilda områden som energiförsörjning, medicinsk behandling och meteorologi. Med kunskaper om energi och materia får människor redskap för att kunna bidra till en hållbar utveckling.

3.11 Kemi. Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i kemi har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom så skilda områden som hälsa, resurshushållning, materialutveckling och miljöteknik. Med kunskaper om materiens uppbyggnad och oförstörbarhet får människor redskap för att kunna bidra till en hållbar utveckling.

3.9 Biologi. Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i biologi har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom så skilda områden som hälsa, naturbruk och miljö. Med kunskaper om naturen och människan får människor redskap för att påverka sitt eget välbefinnande, men också för att kunna bidra till en hållbar utveckling.

(Astronomi, geologi, meteorologi mm lär få ingå i de nämnda ämnena)

Område 6:

3.20 Teknik. Tekniska lösningar har i alla tider varit betydelsefulla för människan och för samhällens utveckling. Drivkrafterna bakom teknikutvecklingen har ofta varit en strävan att lösa problem och uppfylla mänskliga behov. I vår tid ställs allt högre krav på tekniskt kunnande i vardags- och arbetslivet och många av dagens samhällsfrågor och politiska beslut rymmer inslag av teknik. För att förstå teknikens roll för individen, samhället och miljön behöver den teknik som omger oss göras synlig och begriplig.

3.3 Hem- och konsumentkunskap. Livet i hem och familj har en central betydelse för människan. Våra vanor i hemmet påverkar såväl individens och familjens välbefinnande som samhället och naturen. Kunskaper om konsumentfrågor och arbetet i hemmet ger människor viktiga verktyg för att skapa en fungerande vardag och kunna göra medvetna val som konsumenter med hänsyn till hälsa, ekonomi och miljö.

Kommentar: Här behövs mer kunskaper om ekonomiska/materiella verksamheter i Sverige och världen.

36-39ze.pdf innehåller uppgifter om det nya gymnasiet och om det bör utbildas i grundskolan.

De följande ämnena i område 7 täcker bara en bråkdel av innehållet i område 7. Man får hoppas att andra ämnen kan komplettera Slöjd, Bild, Musik och Idrott och hälsa.

Område 7:

3.16 Slöjd. Att tillverka föremål och bearbeta material med hjälp av redskap är ett sätt för människan att tänka och uttrycka sig. Slöjdande är en form av skapande som innebär att finna konkreta lösningar inom hantverkstradition och design utifrån behov i olika situationer. Slöjd innebär manuellt och intellektuellt arbete i förening vilket utvecklar kreativitet, och stärker tilltron till förmågan att klara uppgifter i det dagliga livet. Dessa förmågor är betydelsefulla för både individers och samhällens utveckling.

3.1 Bild. Bilder har stor betydelse för människors sätt att tänka, lära och uppleva sig själva och omvärlden. Vi omges ständigt av bilder som har till syfte att informera, övertala, underhålla och ge oss estetiska och känslomässiga upplevelser. Kunskaper om bilder och bildkommunikation är betydelsefulla för att kunna uttrycka egna åsikter och delta aktivt i samhällslivet. Genom att arbeta med olika typer av bilder kan människor utveckla sin kreativitet och bildskapande förmåga.

3.8 Musik. Musik finns i alla kulturer och berör människor såväl kroppsligt som tanke- och känslomässigt. Musik som estetisk uttrycksform används i en mängd sammanhang, har olika funktioner och betyder olika saker för var och en av oss. Den är också en viktig del i människors sociala gemenskap och kan påverka individens identitetsutveckling. I vår tid förenas musik från skilda kulturer och epoker med andra konstformer i nya uttryck. Kunskaper om och i musik ökar möjligheterna att delta i samhällets kulturliv.

3.4 Idrott och hälsa. Fysiska aktiviteter och en hälsosam livsstil är grundläggande för människors välbefinnande. Positiva upplevelser av rörelse och friluft-liv under uppväxtåren har stor betydelse för om vi blir fysiskt aktiva senare i livet. Att ha färdigheter i och kunskaper om idrott och hälsa är en tillgång för både individen och samhället.

Område 8:

3.17 Svenska. Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

3.18 Svenska som andraspråk. Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

3.7 Modersmål. Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts. Att ha tillgång till sitt modersmål underlättar också språkutveckling och lärande inom olika områden.

3.2 Engelska. Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva. Engelska språket omger oss i vardagen och används inom så skilda områden som politik, utbildning och ekonomi. Kunskaper i engelska ökar därför individens möjligheter att ingå i olika sociala och kulturella sammanhang och att delta i internationellt studie- och arbetsliv.

3.6 Moderna språk. Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva. Kunskaper i flera språk ökar också individens möjligheter att ingå i olika sociala och kulturella sammanhang och att delta i internationellt studie- och arbetsliv.

3.19 Teckenspråk för hörande. Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på om-världen, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva. Kunskaper i flera språk ger också större möjligheter att ingå i skilda sociala och kulturella sammanhang. Kunskaper i teckenspråk är en förutsättning för att på ett naturligt sätt kunna verka bland döva och andra teckenspråkiga.

Område 9:

3.12 Geografi. Förutsättningarna för liv på jorden är unika, föränderliga och sårbara. Det är därför alla människors ansvar att förvalta jorden så att en hållbar utveckling blir möjlig. Samspelet mellan människan och hennes omgivning har gett upphov till många olika livsmiljöer. Geografi ger oss kunskap om dessa miljöer och kan bidra till förståelse av människans levnadsvillkor.

3.13 Historia. Människans förståelse av det förflutna är inflätad i hennes föreställningar om samtiden och perspektiv på framtiden. På så sätt påverkar det förflutna både våra liv i dag och våra val inför framtiden. Kvinnor och män har i alla tider skapat historiska berättelser för att tolka verkligheten och påverka sin omgivning. Ett historiskt perspektiv ger oss redskap att förstå och förändra vår egen tid.

Kommentar: I ämnena geografi och historia bör man ha in beskrivningar om dagens värld efter de krav världssiuationen ställer, dvs det behös kunskaper om livet och förhållandena i alla jordens länder. Det räcker inte med undervisning om bara Europa.

I geografiämnet läser man på mellanstadiet bara om Europa. Resten av världen behandlas först på högstadiet, det borde komma in redan på mellanstadiet..

I historieämnet sker något liknande. På mellanstadiet kommer man inte längre än till 1850. På högstadiet har man med perioderna 1800 -1950 och 1900 till nutid. Men på mellanstadiet är barnen 10-13 år gamla, ser på TV och behöver kunskaper i historia om det de ser där. För att få nytta av samhällskunskapen behöver de historiekunskaper.

Område 90 gäller tidningar och tidskrifter od. 7914-7919 gäller radio och TV o d. De verksamheterna är mycket viktiga.

Utvecklingen i världen

beror i första hand av individernas inre verkligheter i område 11-19.

Innehållet i område 10 = 101-109 gäller samhällenas övergripande verksamheter om kunskapshantering, värderingar, tänkesätt och samhällsbeskrivningar o d, saker som borde ingå i allas inre verkligheter.

Områden 10=101-109 och 11-19 bildar tillsammans område 1 som benämns Psykologiska och filosofiska verksamheter.

De religiösa verksamheterna ställer till problem. De religiösa uppfattningarna i individernas inre verkligheterna hör egentligen till områdena 11-19. I uppställningen nyss gjordes religionsämnet om till ett ämne Individkunskap som motsvarar områdena 11-19.

Då gäller området 10=101-109 samhällena och områdena 11-19 gäller individerna, vilket är två viktiga kategorier. De sociala verksamheterna som hör till religionerna kan placeras i område 79.

Med religionernas nuvarande starka ställningar får man nöja sig med att de religiösa verksamheterna ligger i ett särskilt område 2 och att livsåskådningar o d i skolan ligger i område 2 och inte i 11-19. De religiösa inre verksamheterna kan dock få ingå i både 2 och 11-19. Område 17 är ett område för moral o d och bör gälla all slags moral, både religiös och annan moral.

I Sverige har man haft anledning tro, att det religiösa är på tillbakagång, men det religiösa i Sverige har blivit vanligare, bl a beroende på ökat inflytande från utlandet. Det religiösa har stor plats, t ex i Israel (judarnas krav om att de fått landet av en gudomlighet) och Iran (Islam som statsbärande och burka mm).

Individernas inre verkligheter med moralen i 17 är viktiga och sedan kommer politiken i område 3. Moralen styr politiken och politiken styr mer eller mindre allt, styr områdena 5-9 och också områdena 1 - 4.

Moralen är ibland mycket dålig.

Det senaste uppseendeväckande är moralen i Riksföreningen Hem och Skola, och dessförinnan förskingringarna (många miljoner kr) i Röda Korset.

Riksföreningen Hem och Skola är en gammal förening sedan slutet av 1800-talet och har lokalföreningar i kommunerna. Uppdrag Granskning i TV1 har undersökt föreningen och funnit att Riksföreningen anlitar ett teleföretag för att tigga pengar. Den senaste årssiffran är bidrag från givare på cirka 45 miljoner kr. Teleföretaget har tagit betalt cirka 80% av de insamlade pengarna, cirka 35 miljoner kr. Avtalet mellan föreningen och teleföretaget gäller till 2027.

Ordförande och vice ordförande i föreningen tycker att detta är bra, medan utomstående tycker att det är dåligt. Organisationen med 90-nummer för insamlingar anger högst 20% för omkostnader för insamling och menar att vanligt är cirka 10%.

Riksföreningen har också fått bidrag 675 000 kr från staten grundat på medlemsantal då föreningen uppgivit medlemsantal till 40 000 medan det i verkligheten är mindre än 4000.

Lokalföreningarna tar ut medlemsavgift, vanligt 100 kr per år och betalar av det 20 kr till riksföreningen. Lokalföreningarna tycks inte få bidrag från riksföreningen och måste skaffa pengar till sin verksamhet genom att t ex sälja bullar medlemmarna bakat för egna pengar.

De höga funktionärerna i riksföreningen är ofta ute på sammanträden och går då på krogen och äter lyxmat för tusentals kronor per möte. En som varit med om det många gånger och intervjuats tycker att det är bra.

Efter avslöjandena lär det bli svårt tigga ihop så mycket pengar. Hur det går kan man kanske få veta om ett år.

Tydligt är att det är dåligt ställt med moralen i Riksföreningens ledning. Lokalföreningarna får inget veta om riksföreningens affärer.

Riksförbundet hem och skola, RHS.

Från föreningens hemsida på Internet. http://www.hemoskola.se/

“ Historik

Riksförbundet Hem och Skola är en skolpolitisk riksorganisation för föräldrar och vårdnadshavare med barn i hem, förskoleverksamhet, skola och gymnasieskola. Förbundet har genom tiderna sökt vara i takt med sin tid och tala i föräldrarnas sak för barnens bästa. Det gör att Förbundet har naturligtvis genomgått många stora och omvälvande förändringar genom tiderna. Förbundets historia är i allra högsta grad ett stycke Sverigehistoria, med fokus på skola, föräldrar och barn. Här skildras kortfattat Riksförbundet Hem och Skola, med början i mitten på 1800-talet, den första föräldraföreningen på Alnön 1892 och riksorganisationens bildande 1945 som de viktigaste milstolparna.

Det var så det började. ”I mitten på 1800-talet diskuterades det redan om lärarnas förhållande till skolbarnens föräldrar. Redan då fanns argumentet att barnens flit och ambition är beroende av hemmets inställning till undervisningen, därför bör föräldrarna informeras om nyttan av de kunskaper som skolan förmedlar. Det var så man uttryckte sig då. Det fanns aktiva föräldrar och det fanns passiva föräldrar precis som nu. Dom passiva föräldrarna lade hela ansvaret för undervisning och uppfostran på läraren, precis som idag. Det var alltså de aktiva föräldrarna som träffades och ifrågasatte skolan. På dessa möten fördes kritiken fram, man försökte komma fram till i vilken anda läraren och föräldrarna skulle mötas.

6 augusti 1892

”Jonas Jonasson samlar föräldrar i Gustafsbergs skolområde på Alnön utanför Sundsvall. Nu satt dom i alla fall här. Kallade med personliga brev. Och med egenhändigt ritade små .kallelser som han satt upp på anslagstavlan vid sågen och vid brukshandeln och ordenshuset.

Man skrev den 6 augusti. Ett nytt skolår skulle snart börja. Och nu ville han säga ifrån till allihop vad han egentligen ville, att man skulle bilda en förening för hemmen och skolan, en gemensam förening för föräldrarna och skolans anställda. En förening med barnens bästa för ögonen.

Lokala föräldraföreningar

26 mars 1941

”I ett uttalande för pressen förklarade rektor Petander att "Målsmännens Förening vill vara opinionsbildande i skolfrågor och aktivt delta i de reformprojekt som kan komma att läggas av den sittande skolkommittén under ledning av statsrådet Gösta Bagge." Han uppmanade också alla intresserade att stödja föreningen och förklarade att verksamheten skulle komma att bedrivas i form av föredrag, föreläsningar, debatter och studiecirklar.

Riksförbundet bildas

14-16 juni 1945

”Undan för undan blev man inom föreningen på det klara med att från olika håll i landet förelåg ett behov av ett centralt språkrör för föräldrarna och våren 1944 sände man ut en förfrågan till de föräldraföreningar man kände till- då ett 60-tal - om man var villig att ta upp frågan om en anslutning till Målsmännens Förening till debatt. När intresset visade sig vara stort inbjöd föreningen samtliga till en konferens i Stockholm i januari 1945. Man beslöt där att på försök bilda en riksorganisation för landets föräldraföreningar och en interimstyrelse tillsattes som var sammansatt av 5 lärare och 5 målsmän från landsorten och 5 målsmän från Stockholm med omnejd. Endast 3 i interimstyrelsen var från Målsmännens Förening. Man enades om att försöka utarbeta ett stadgeförslag för ett riksförbund som sedan sändes ut på remiss och eventuell omarbetning till de berörd föräldraföreningarna. De förslag man fick in omarbetades på nytt och så sände man ut en inbjudan til.1 en ny konferens i Stockholm. Den skulle hållas 14-16 juni 1945. Efter två dagars föredrag och diskussioner så skulle man den 16 försöka bilda en riksorganisation och konstituera ett Målsmännens Riksförbund.

Riksförbundet byter namn

1 januari 1968

”Förbundet, representerande över 1 000 lokala föräldraföreningar med över 620 000 elever, vill genom organiserad föreningsverksamhet vid varje skola vara ett samarbetsorgan för skolan, skolans anställda, elever och föräldrar.

I en tid med snabbt skeende förändringar inom skolväsendet blir föräldramedverkan ännu mera betydelsefull och förbundet ser som sin uppgift att utveckla och fördjupa arbetet i Hem och Skola-verksamheten i samverkan med skolans myndigheter, elever och anställda och härigenom bidra till bra utveckling inom skolan.

Augusti 2002

”Fullmäktige maj 2002 visade att RHS behövde ta nya tag och ta fram en ny organisation som passar framtidens behov bättre.

Behoven av föräldrar i skolan både för elever och skolan själv visar mer en tidigare behövas. Under de senaste decenniet har skolan stått inför stora besparingar som inneburit stora försämringar för eleverna. Då gäller det att det finns en Riksorganisation för föräldrar – RHS,

som kan med kraft göra sin stämma hörd inför riksdag och regering, hjälpa lokalföreningarna föra fram sina åsikter, vara en resurs för skolan, hjälpa eleverna. - En förening med barnens bästa för ögonen.

De senaste åren har Riksförbundet Hem och Skola genomgått en stor förändring efter att ha befunnit sig i en rejäl svacka sedan slutet av 1900-talet. Början av 2000-talet såg allt annat än optimistisk ut för Riksförbundet Hem Skolas vidkommande. Medlemsantalet hade sjunket till nivåer som ett riksförbund egentligen inte klarar av att hantera, tilltron till förbundet var mininmal och flertalet av dess medlemmar trodde faktiskt att förbundet var nedlagt!

De senaste åren har Förbundsstyrelsen arbetat hårt med att skapa förutsättningar för Riksförbundet Hem och Skolas verksamhet. Två kampanjer, Rökfri Ungdom och Nolltolerans mot mobbning har gett ekonomiska ramar för fortsatt verksamhet i hela landet, tack vare att företag i Sverige bidrar med ekonomiska medel till kampanjerna mot att bli företagsmedlemmar och därmed aktivt ställa sig bakom Riksförbundet och dess arbete för en skolpolitik som gynnar våra barn och unga.

Riksförbundet Hem och Skola har dessutom lanserat Föräldraombudsmannen, en ny organisation för föräldrar och vårdnadshavare i Sverige, vars avsikt och syfte är att stödja alla vuxna i deras föräldraroll. Riksförbundet Hem och Skola blickar mot en framtid som den viktigaste skolpolitiska organsiationen för föräldrar och vårdnadshavare."

(I ett senare "Uppdrag granskning" nämndes, att kampanjerna Rökfri ungdom och Nolltolerans mot mobbning ägs av teleföretaget.)

"**Policy**

Riksförbundets Hem och Skolas uppgift är att:

- genom föräldraskapet stärka elevernas inflytande i skolan,
- verka för barns och ungdomars bästa, speciellt vad gäller förbättringar av deras uppväxt-, utbildnings- och utvecklingsvillkor,
- i detta syfte stärka föräldrarnas och vårdnadshavares roll och inflytande i förskola, skola och samhället i övrigt,
- utveckla samarbetet mellan hem, skola och övriga samhällsorgan med syfte att förbättra barns livsvillkor,
- stödja hemmen och skolan i deras strävan att ge barn en trygg uppväxtmiljö och främja deras allsidiga utveckling,
- medverka till utvecklingen av en skola, som ger eleverna ökat ansvar genom social fostran och låter varje barn utveckla sina anlag, få kunskaper och öva färdigheter utifrån sina förutsättningar,
- verka för att öka föräldrars och vårdnadshavares möjlighet till utbyte av erfarenheter."

Fullmäktige Organisation Policy Rhs historia Stadgar Strategi Styrdokument Styrelsen

Huvudmeny: Föräldrakunskapsbanken Projekt Stipendier Debatt Kalendarium Lokalföreningar Länkar

(Utbildningens innehåll berörs således inte närmare)

Marknadsekonomin - kapitalismen

Bygger på att man ska sälja saker så dyrt som möjligt och göra så stora vinster som möjligt. I säljförhandlingarna gäller det att få det sålda i bästa dager och man tänjer på sanningen, ljuger så gott det går. Det smittar av sig på politikerna som i striden om makten brer på i överkant.

Den borgerliga alliansen tillämpar marknadsekonomins försäljningsprinciper isynnerhet när jobbskatteavdragen säljs in. Man säger att avdragen mest gynnar låg-och medelinkomster medan de i själva verket mest gynnar dem med höga inkomster. I boken "1984" beskriver Orwell hur orden ändrar betydelse, "krig" blir till "fred" osv.

Man får inte ljuga i reklam, men det finns många sätt att att gå runt det och förvränga sanningen. Det finns en förträngasanningen-kultur som försvårar samverkan mellan människor.

Det svenska valet 2010 var en klasskamp. De borgerlig försämrar för dem med låga inkomster, vilket ökar utanförskapet där och förbättrar för dem med höga inkomster, vilket ökar utanförskapet bland dem med höga inkomster. De med höga inkomster löper risken att hamna i ett utanförskap där de inte förstår eller inte vill förstå förhållandena för dem med lägre inkomster.

Det verkara vara så att översitteriet ökar med ökande inkomst. Personer med höga inkomster skaffar sig bonusar och andra förmåner, och förvrider sanningen för att åstadkomma det. Ledningen i Hem och Skola har förmodligen mycket höga löner och ser sig som förtjänta av ännu högre löner och lyxkrogsbesök.

För några år sedan var det en persson som skaffade sig pensioner för nära en miljard kr.

SVT:s program kvällen då valresultatet sändes

innehöll förskräckliga såpa- program, som vd Eva Hamilton menade skulle göra sändningarna mer roliga och tillgängliga för "folket". De delarna borde aldrig ha varit med och kan ge en anleding kräva hennes avgång som ledare för Sveriges television.

Moral för bärplockare.

Fattiga bärplockare från andra sidan av jordklotet har lurats till Sveriges bärskogar. Har plockat men får ingen lön. Migrationsverket har gett tillstånd för dem att komma hit med försäkran att det ska få lön. Migrationsministern har inte givit instruktioner om att det inte får gå till så som skett.

P1 meddelade den 26 nov 2010, att bärplockarna ska få lön ca 16000 kr per månad enligt statlig lönegaranti. Om det blir skatt på det i Sverige nämndes inte, inte heller bärplockarnas kostnader och skulder.

Forskning.

Sveriges professorer/professurer skapar nya kunskaper och håller reda på det som finns. Men det finns ingen förteckning över professorerna. Utbildningsdepartementet har ingen, Högskoleverket har ingen, Jag har efterfrågat en förteckning många år utan att det blir någon förteckning.

Professorer finns i statskalendern, men den är utgiven av ett privat bokförlag och kostat bortåt 2000 kr. På bibliotek kan den finnas, men får inte lånas hem. Att kopiera på biblioteken kostar många hundra kronor. Högskolor och universitet har ofta dåliga uppgifter om professorer på sina hemsidor, och bara undantagsvis svarar de på förfrågningar.

Det är ett mysterium hur utbildningsdepartementet kan sköta sina uppgifter utan en förteckning över professorer och vad de gör.

Det finns på Internet en portal forskning.se, men den ger inte svar om professorerna.

Skolverkets länkskafferi: skriver man in forsking i en sökruta kan man få 187 träffar, men ingen förteckning över professorer.

Skriver man in professorer blir det 4 träffar, men ingen önskad förteckning.

Se område 105 i http://wimnell.com/omr36-39zd.pdf

Ny länkkatalog. skollink.se

"Från: info@skollink.se
Ämne: **www.skollink.se!**
Datum: sö 31 okt 2010 15.52.23 GMT+01:00
Till: sven.wimnell@telia.com

Hej,
Skollink.se är en ny länkplats för skolan som lanseras under hösten. Ni länkar till pedagogiska resurser på Internet från er hemsida.

Hjärtligt välkomna att länka till oss om ni tycker att vi är intressanta.

MVH
Karl Lindström
www.skollink.se"

Kopia av innehållet på förstasidan visas i det följande.
Länkplatsen är intressant och innehåller många länkar, varav många på engelska.

Fortfarande gäller att sammanhanget mellan skolämnena inte är klargjort och att det fattas många viktiga saker.

http://www.skollink.se

“Sök: Länkar du kan lita på
START OM SKOLLINK LÄNKTOPPEN KONTAKT ANNONSERA
(Här i början borde finnas en avdelning om grundskolan och gymnasiet, som innehåller skollagen, förordningen om grundskolan och förordningen om gymnasiet, med skolonas värdegrund och uppdrag mm, läroplaner o d som berättar om vad som ska göras i skolorna. Det ska inte hållas hemligt för elever, föräldrar och allmänhet.)

Bild
Allmänt
Arkitektur
Design
Film
Foto
Konst

Biologi
Allmänt
Botanik
Medicin
Miljö
Zoologi

Ekonomi
Allmänt
Arbetsmarknad
Lagar
Marknadsföring

Filosofi
Allmänt
Etik
Idéhistoria
Logik

Fysik
Allmänt
Astronomi
Atom-, kärnfysik
Elektricitet
Optik

Geografi
Allmänt
Afrika
Asien
Europa
Geologi
Kartor
Latinamerika
Nord- och sydpolen
Nordamerika
Oceanien
Värdens länder

Hemkunskap
Allmänt
Boende
Konsument
Mat

Historia
Allmänt
Forntid
Antiken
Vikingatiden
Medeltiden
1500-talet
1600-talet
1700-talet
1800-talet
1900-talet

Idrott & hälsa
Allmänt
Alpinism
Bollsport
Cykel
Dans
Friidrott
Gymnastik
Hästsport
Kampsport
Motor
Orientering
Racketsport
Simning
Sjösport
Vapensport
Vintersport
Övrig sport

IT
Allmänt
Grafik
Hårdvara
Programmering
Webbdesign

Kemi
Allmänt

Matematik
Allmänt
Övningar/Problem

Musik
Allmänt
Instrument
Kompositörer
Musikhistoria
Musikinstitutioner
Musikteori
Noter & tabulatur
Övrigt

Psykologi
Allmänt

Religion
Allmänt
Buddhism
Hinduism

Islam
Judendom
Kristendom
New age
Övrigt

Samhälle
Allmänt
Befolkning
Fred och försvar
Ideologier
Internationell politik
Jämställdhet
Lag och rätt
Samhällsekonomi
Statistik
Svensk politik

Slöjd
Textil
Trä-och metall

Språk
Allmänt
Engelska
Franska
Spanska
Tyska
Utländska författare

Svenska
Allmänt
Drama
Litteratur
Skriva
Tala - retorik
Svenska författare
Svenska som andraspråk

Teknik
Allmänt
Byggteknik
Energi Elektronik
Fordon
Maskinteknik

Allmänt
Faktabanker
Massmedia
Museer
Organisationer
Pedagogik/metodik
TV/Video för utbildning

Senaste länkar
2010-10-29
DaniWeb IT Discussion Community
2010-10-29
Antyda.se
2010-10-29
Kritiker.se Tipsa om länk Skriv in ditt förslag här: “

Bättre: Först Skolornas uppdrag, läroplaner mm , dvs förutsättningarna för de följande ämnena.

Sedan i stort sett: (underavdelningarna bör i en del fall omplaceras, det kan inte behandlas nu). Området Allmänt bör fördelas ut, har är delar utplacerade på bara två ställen.

Allmänt (del)
Filosofi
Samhälle
Psykologi
Religion

Matematik
Fysik
Kemi
Biologi

Teknik
Hemkunskap
IT
Ekonomi

Slöjd
Bild
Musik
Idrott & hälsa

Språk
Svenska

Allmänt (del)
Geografi
Historia

Skolverkets länkskafferi

(http://lankskafferiet.skolverket.se/
Finns kvar, här innehållet 1 nov 2010:

"Välkommen till Länkskafferiet
Här finns länkar till 4500 webbplatser och andra digitala lärresurser som passar bra för skolarbete. Välj ett ämne eller ett tema som matchar din fråga eller skriv in ord i sökrutan.
Länkskafferiets målgrupper är elever, lärare, pedagoger och bibliotekarier. Även föräldrar kan ha nytta av Länkskafferiet.

Länkskafferiet på Facebook
Länkskafferiet på Facebook!
Vi har just blivit 1072 medlemmar. Välkommen du också!

Länkskafferiet på Twitter
Länkskafferiet på Twitter
Tips för lärare, it-pedagoger med flera.

Länkskafferiet på Youtube
Länkskafferiet på Youtube
Våra instruktionsfilmer passar både för elever och lärare.

Länkskafferiet på Dela!
Länkskafferiet på nätverket Dela!
Här kan lärare och bibliotekarier diskutera länkarna.

Nya länkar via RSS
Se alla våra RSS-strömmar
Publicera våra nya länkar på din egen webbplats. Ange källa 'Länkskafferiet (Skolverket)' och en länk till Länkskafferiet.

Sök i Länkskafferiet

Visa bara lättläst Sök på fler sätt

- Skolämnen
- Taggar
- Teman
- Bild
- Biologi
- Engelska
- Fysik
- Geografi
- Hem- och konsumentkunskap
- Historia
- Idrott och hälsa
- Kemi
- Matematik
- Moderna språk
- Modersmål
- Musik
- Religionskunskap
- Samhällskunskap
- Slöjd
- Svenska
- Svenska som andraspråk
- Teckenspråk
- Teknik
- Övriga ämnen

Ordlistor och lexikon. Se vår film om Länkskafferiet för elever. (Filmen visar olika möjligheter att söka)

Veckans länktips
De 50 senaste länkarna
Här hittar du de senast tillkomna länkarna i Länkskafferiet.

Söktips
På sidan "Sök på fler sätt" söker du länkar efter ålder, typ och språk, och länkar med särskilt lärarmaterial.

Sökruta på skolans webbplats
Länkskafferiets sökruta kan läggas direkt på skolans egen webbplats.
Creative Commons

Ladda ner Länkskafferiets Creative Commons-guide
Du kan också beställa guiden som trycksak.

Förälder?
Välkommen hit! Läs om hur även du kan använda Länkskafferiet.

Senast uppdaterad: 2010-10-25
Webbansvar: Alma Taawo

Thumbshots by Professional website design

Skolverket
Alströmergatan 12 106 20 Stockholm
08-527 332 00 Fax: 08-24 44 20 “

***

Länkskafferiet är mycket innehållsrikt, men ger inte önskvärd överblick och inte önskvärt sammanhang.

Länkskafferiets ämnen kan grupperas om enligt samma prinip som angetts för skollink.se:

- Skolornas värdegrunder, läroplaner mm.
- Skolämnen

- Taggar ?
- Teman ?

- Samhällskunskap
- Religionskunskap

- Matematik
- Fysik
- Kemi
- Biologi

- Teknik
- Hem- och konsumentkunskap

- Slöjd
- Bild
- Musik
- Idrott och hälsa

- Svenska
- Svenska som andraspråk
- Modersmål
- Engelska
- Moderna språk
- Teckenspråk

- Geografi
- Historia

- Övriga ämnen ?

Skolverkets nyhetsbrev.

"**Från:** nyhetsbrev@nana.skolverket.se
Ämne: **Skolverkets extra temanummer av Nyhetsbrevet**
Datum: må 1 nov 2010 09.22.25 GMT+01:00
Till: nyhetsbrev@skolnet.skolverket.se

Bästa prenumerant av Skolverkets Nyhetsbrev

Ny skollag, förtydligad läroplan för förskolan, ny läroplan för grundskolan och en ny gymnasieskola.
Den nya skolan är här.
Vad tycker lärare om förändringarna? Hur förbereder de sig inför sin nya skolvardag?

Med anledning av de stora förändringarna i skolan ger Skolverket ut ett extra temanummer av Nyhetsbrevet.

Hela extranumret av Skolverkets Nyhetsbrev, finns nu att läsa här:
http://www.skolverket.se/sb/d/790

Tips! Nyhetsbrevet finns även formgivet för utskrift.

Med hopp om trevlig läsning,
Helena Norman
redaktör"

Från Skolverkets Nyhetsbrev Tema 2010. 2 nov2010

“Lika lag för ökad likvärdighet

Det har tagit mer än tio år, men nu är den här. En modernare och tydligare skollag som ska ge alla elever en likvärdig utbildning.
- Lagen markerar att samma regler ska gälla för alla skolor, säger Helén Ängmo, tillförordnad generaldirektör på Skolverket.

Skolverkets tillförordnade generaldirektör, Helén Ängmo, välkomnar att den nya skollagen är här, efter en mer än tio år lång process. Den nuvarande lagen kom 1985, men vissa bestämmelser finns kvar ända sedan 1970-talet.
- Syftet är att få en modernare skollag som är anpassad efter nuvarande ansvarsförhållanden och att det finns allt fler fristående skolor.

Ökad rättssäkerhet

Elevernas rättssäkerhet ökar i den nya lagen. Det märks bland annat genom att eleverna eller deras föräldrar får fler möjligheter att överklaga beslut om till exempel åtgärdsprogram eller skolskjuts. Även om en överklagan inte automatiskt leder till att man får det man önskar, måste det göras en tydlig prövning i varje enskild elevs fall.

Det blir också tydligare att alla elever ska ha tillgång till läkare, skolsköterska, psykolog eller kurator, studie- och yrkesvägledning och skolbibliotek.
- Man kan naturligtvis fundera över vad "tillgång till" betyder och det kan finnas lokala variationer eftersom huvudmännen själva bestämmer hur de skapar tillgång, säger Helén Ängmo.

Ett viktigt syfte med skollagen är att få en lagstiftning som ser så lika ut som möjligt för såväl kommunala som fristående skolor.
- Med lagen har regeringen visat att samma regler ska gälla för alla skolor, säger Helén Ängmo.

Skyldighet att arkivera

I de flesta fall kommer lagändringarna att bli större för fristående skolor än för kommunala. Med den nya lagen blir det tydligare att en fristående skola ska vara öppen för alla och den stärkta möjligheten att överklaga beslut gäller även för fristående skolor. Men förändringarna innebär inte enbart ökade krav.
- Genom att man försökt att göra skolformerna mer likartade tar man bort det nuvarande kravet på att fristående grundskolor och särskolor ska ha minst 20 elever om det inte finns särskilda skäl, säger Claes-Göran Aggebo, undervisningsråd på Skolverket.

Eftersom de flesta fristående skolor drivs av privata företag omfattas de inte av offentlighetsprincipen och har heller inte skyldighet att arkivera handlingar enligt arkivlagen. Det har hänt att elever som tappat bort sina betyg inte har kunnat få tag i dem igen eftersom den fristående skola de har läst på har gått i konkurs.

Sådant ska nu motverkas genom att de fristående skolorna blir skyldiga att överlämna alla betyg till kommunerna, som i sin tur måste ansvara för att de arkiveras.

Enbart utbildningen konfessionell

En fråga som ibland diskuteras är vad de konfessionella fristående skolorna lär ut till sina elever. I den nya skollagen betonas skillnaden

mellan undervisning och utbildning. Undervisning är förenklat när lärarna lär ut till eleverna, medan utbildning är ett vidare begrepp och kan omfatta exempelvis raster, skolmåltider och utflykter vid sidan om undervisningen.

Enbart utbildningsdelen får ha konfessionella inslag. Att ha exempelvis bönestunder och religiösa utsmyckningar i skolans inredning är alltså tillåtet, men undervisningen måste vara icke-konfessionell.

- Det ska också vara frivilligt för eleven att delta i de konfessionella inslagen och skolorna står under Skolinspektionens tillsyn, säger Claes-Göran Aggebo.

Tydligare direktiv för studiero

Att få studiero och känna sig trygg i skolan är en annan viktig del i den nya skollagen. I dag finns ofta en osäkerhet bland skolpersonalen vad de får göra om det till exempel blir bråk i ett uppehållsrum; hur mycket får man gå in och lägga sig i? Med den nya lagen får skolans personal tydligare direktiv.

- Nu står det i lagen att personalen har rätt att ta till de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är nödvändiga för att eleverna ska få trygghet och studiero, säger Elin Brunell, jurist på Skolverket.

De disciplinära åtgärderna utökas.

- Man kan under en kortare period omplacera en elev inom en skola eller tillfälligt flytta eleven till en annan skola, men rektorn vid den skolan måste förstås ha godkänt att de kan ta emot eleven. Vid väldigt speciella omständigheter ska det också gå att stänga av elever från grundskolan, säger Elin Brunell.

Hon tillägger att eleven inte får stängas av för en längre period än en vecka, högst två gånger per kalenderhalvår. Eleven måste dessutom alltid erbjudas kompensation för den undervisning som hon eller han missar.

Rektorns ansvar tydliggörs

En av de absolut vanligaste frågor som Skolverket får handlar om rektorernas ansvarsområden. En viktig utgångspunkt är att en elev alltid måste veta vem som har det yttersta ansvaret för utbildningen.

- Om eleven till exempel utsätts för kränkande behandling eller har andra svårigheter i skolan, måste eleven veta vem han eller hon ska vända sig till. Den som har det ledningsansvar som skollagen anger att rektorn ska ha, ska därför alltid kallas rektor, säger Elin Brunell.

I den nya lagen presenteras begreppet skolenhet: Det är en enhet som huvudmannen har organiserat och som omfattar verksamhet i en eller flera skolbyggnader. Byggnaderna måste ligga nära varandra. Varje skolenhet får bara ha en rektor. En vanlig fråga till Skolverket är om det inom en och samma skolbyggnad får finnas flera skolenheter med var sin rektor.

- Det finns ingenting i skollagen som förbjuder att man organiserar sin verksamhet så, säger Elin Brunell. I en och samma byggnad kan det alltså finnas till exempel tre skolenheter och tre rektorer, som var och en ansvarar för sin enhet.

Elin Brunell understryker att det är viktigt att organisera verksamheten så att rektorn på varje skolenhet har hela det ansvar som det framgår att rektorn ska ha. En annan viktig förändring för rektorerna är att de får större möjligheter att delegera.

- Det betyder att rektorn får delegera enskilda ledningsuppgifter,

beslut om enhetens inre organisation och sådana beslut som rektorn ska fatta enligt skollagen och andra bestämmelser, om det inte uttryckligen står att rektorn inte får delegera, säger Elin Brunell.

Text: Marja Beckman
Illustration: Lisa Rydberg

Fler förändringar

- Det kommer att finnas möjlighet att ha profilklasser med särskilda urvalsregler i högstadiet.

- Förskolan blir en skolform och får samma ställning som den övriga skolan. Det förändrar inte verksamheten så mycket utan är framför allt en markering och ett förtydligande om att förskolan är en pedagogisk verksamhet.

Senast granskad: 2010-10-26

Innehållsansvar: Informationsenheten

Se även

Läs mer om den nya skollagen
Skolverket | 106 20 Stockholm | Besöksadress: Alströmergatan 12 och Fleminggatan 20 | Telefon: 08-527 332 00 | Fax: 08-24 44 20 | E-post: Kontakta oss ”

“Den nya skollagen

Den nya skollagen beslutades av riksdagen den 22 juni 2010. Den träder i kraft 1 augusti 2010 och ska tillämpas på utbildningar från och med den 1 juli 2011. Lagen ska tillämpas på vuxenutbildningen från och med den 1 juli 2012.

Innehåll på sidan:

- Nya skollagen
- Innehåll och struktur i den nya skollagen

Några viktiga förändringar

Här har vi samlat några viktiga förändringar inom de olika verksamhetsformerna. Här kommer du också i början av höstterminen att kunna hitta fördjupningar inom olika områden i skollagen.

- Förskolan blir en egen skolform.
- Samma regler ska gälla för fristående och offentliga skolor. Det innebär bland annat att friskolorna, med vissa begränsade undantag, ska följa kurs- och läroplaner och sätta betyg.
- Alla elever har rätt att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina egna förutsättningar. Det gäller även elever som lätt uppnår kunskapsmålen.
- I dag finns ett individuellt program för elever som inte är behöriga till något nationellt gymnasieprogram. Detta program ersätts med fem introduktionsprogram.
- Eleverna ska ha tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator inom elevhälsan och också studie- och yrkesvägledning. Alla elever ha tillgång till skolbibliotek. Detta gäller även för fristående skolor.
- Fler beslut än i dag ska kunna överklagas. Det ökar

rättssäkerheten för elever och vårdnadshavare. Bland annat ska beslut om åtgärdsprogram och beslut om rätt till skolskjuts kunna överklagas.

- Lärares och rektorers allmänna befogenheter förtydligas. Fler disciplinära åtgärder ska kunna användas mot elever som stör andra elevers trygghet och studiero. Skriftlig varning och tillfällig avstängning även i grundskolan är några nya åtgärder.
- Utbildningen ska utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.
- I enstaka fall är det tillåtet att ta ut frivilliga avgifter för skolresor och liknande.
- Skolinspektionen får möjlighet till skarpare sanktioner mot de skolor som missköter sig.

Nya skollagen

Nya skollagen, SFS 2010:800
SFS 2010:800 Skollagen
SFS 2010:801 Lag om införande av skollagen (2010:800)
Längst ner på sidan kan du se var man kan beställa den tryckta versionen av skollagen samt införandelagen.

Innehåll och struktur i den nya skollagen

Sammanfattning av skollagens 29 kapitel

Den nya skollagen och de nya reformerna

Broschyren "Utmaningar för skolan - den nya skollagen och de nya reformerna" vänder sig i första hand till huvudmännen. Den innehåller ett urval av några viktiga förändringar inom de olika verksamhetsformerna som följer med den nya skollagen.

Broschyren "Utmaningar för skolan"

Nya skollagen - tryckta versionen

Fritzes www.fritzes.se order@fritzes.se
Senast granskad: 13 oktober 2010 “

Skolämnena svarar inte mot ambitionerna för skolan.

Här har tidigare visats Skolans värdegrund och uppdrag. Jämför man det med skolämnena, kan man finna, att ämnena inte svarar mot ambitionerna i värdegrunderna mm.

Skolverket har nu två IT-hjälpmedel för skolarbetet, Länkskafferiet och skollink.se, som på något sätt konkurrerar med varandra. Länkskafferiet följer slaviskt skolämnena, medan skollink.se är något friare i sin uppbyggnad. Skollink.se har dock inte gått tillräckligt långt.

Från skolans värdegrund och uppdrag har här tidigare tagits fram:

"En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang".

"Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar."

Men det märks inte tydligt i skolämnena.
"överblick och sammanhang" skulle kunna vara ett eget skolämne.
"deltagande i samhällslivet och demokratiska arbetsformer" ett annat.

Ser man igenom värdegrunderna kan man finna andra viktiga saker som är värda att framhållas bättre och inte gömmas undan i de gamla skolämnena.

Nu har vi nyss fått en ny förordning om grundskolan och det är inte att räkna med att det snart ska komma en ny.

Men det finns möjlighet att förbättra situationen genom att förbättra Skoverkets hjälpmedel, Länkskafferiet och skollink.se.

Nu finns inte tid att göra ett välutvecklat förslag om sådana förbättringar. Men förslaget bör utgå från SW-klassifikations-system för verksamheter i område 1-9, med 129 verksamhetsom-råden.

Se http://wimnell.com och

Sven Wimnell 080203+...+100514+101025: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. (http://wimnell.com/omr40zf.pdf)

Klassifikationssystemet visas på de följande sidorna.
Det innehåller det man bör veta.

Område 8 kan få följande utseende:

---

8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
80 Språk.Språkliga verksamheter. 801
802 Engelska o d
803 Tyska, nederländska och nordiska språk
804 Franska o d
805 Italienska o d
806 Spanska och portuguisiska o d
807 Grekiska och latin o d
808 Slaviska och baltiska språk o d
809 Orientaliska och övriga språk

81 Litteraturvetenskap - historia. 812/819 motsvarar 802/809.

82/89 Skönlitteratur på olika språk. 82/89 motsvarar 802/809

SW Klassifikationssystem för verksamheter.

1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

10 Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar
101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
103 Övergripande värderingar. Allmänna encyklopedier.
104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
105 Övergripande om forskning
106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
108 Samhällskunskap.
109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

11/19 Individernas inre verkligheter.
11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
17 Individens moral och uppfattningar om moral.
18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

2 Religiösa verksamheter o d
20 Övergripande religiösa verksamheter o d
21 Allmän religionsvetenskap
22/28 Kristna religioner
29 Icke kristna religioner o d

3 Politikvetenskaper.Politiska verksamheter.
31 Statistik och demografi
32 Statsvetenskap
33 Nationalekonomi, internationell ekonomi
34 Lagar o förordningar, traktat, juridik
35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots utomlands)
353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)

36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
36... om individernas kroppsliga förhållanden.
37... om utbildning o d.
38... om fysiska miljöer o ekonomiska verksamheter

39... om sociala miljöer, nöjen, sport o d

4 Sambandsforskningsverksamheter.
40. Systemvetenskap. Infostruktur. 41- 49.

5 Naturforskning. Matematikverksamheter.
50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap
51 Matematik
52 Astronomi, rymdforskning
53 Fysik o d
54 Kemi o d
55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d
56 Paleontologi, arkeologi o d
57 Biologi,ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärftlighet
58 Botanik.
59 Zoologi

6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter
61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverksamheter
62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske
64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
641 Matlagning. 642 Måltider,servering, restauranger.
643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
645 Användning av inventarier o d.

646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
649 Personvård: barn, hemsjukvård.

65 Administration, distribution, kommunikation, organisation o d
651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning
6520 -6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
6525 -6529 Militära verksamheter
653 Handelsverksamheter.
654 Telekommunikationsverksamheter.
655 Förlagsverksamheter o d.
656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

66/68 Tillverkning av varor
66 Tillverkning av kemivaror o d
67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
68 Tillverkning av komplexvaror

69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar

---

7 <u>Formgivning av fysiska o sociala miljöer.</u>
70 Allmänt om konst och kultur.
71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Klimatplanering.
72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur
73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning
75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto
78 Musik (konserter o d 792)

79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter.Sport
7911 -7913 Seder och bruk .
7914 -7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips

795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
7951 Sociologi. Socialvård.
7952 -7956 Sociala miljöer o verksamheter. Integration, kriminalitet mm
7957 Undervisning o d.
7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d

796- 799 Sport, idrott o d.

---

8 <u>Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.</u>
80 Språk.Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
81 Litteraturvetenskap - historia. 812/819 motsvarar 82/89.

82/89 Skönlitteratur på olika språk
82 Engelsk skönlitteratur o d.
83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur
84 Fransk skönlitteratur o d
85 Italiensk skönlitteratur o d
86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d
87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d
88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d
89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d

---

9 <u>Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.</u>
90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen
91 Allm. geografi, reseskildringar 913/919 motsvarar 93/99.
92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d

93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria
94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa
95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- o Mellanamerika
98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika
99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden

“Ung och bortskämd” Program i SVT1 november 2010.

Från SVT.se 15 nov 2010:

“Tio unga människor, vars föräldrar har gjort allt och lite till för dem, ska bo tillsammans och klara sig själva. De kan inte tvätta kläder, laga mat eller städa och nu har föräldrarna fått nog. Den som tar minst ansvar röstas ut - av föräldrarna. Den som är kvar efter åtta veckor har inte bara vunnit kunskap och självständighet utan även en jordenruntresa.”

Jerry, ***Karolina***, ***Jean-Pierre***, ***Dezirée***, ***Daniel***, ***Paulina***, ***Lorenzo***, ***Olgaisabelle***, ***Tim-Joel*** och ***Ellinor***

"Det gäller att curla på rätt sätt"

“Begreppet "curling", om överbeskyddande föräldrar som sopar rent framför sina barn, har de senaste åren tagit plats i familjedebatten. Mats Trondman, ungdomsforskare och professor i sociologi vid Växjö Universitet, svarar på några frågor om varför vi curlar våra barn.

Är curlinggenerationen en myt?

- Att det skulle vara en hel generation är väl osäkert, och jag skulle välja ett annat begrepp än “curling”. Klart är att barnet står mer i centrum än i tidigare generationer. De är mer delaktiga och får påverka utfallet i samhället och skolan mer, och de är ofta utgångspunkten för vad vi tänker och gör. Barn och deras föräldrar umgås mer och lyssnar mer på varandra än tidigare.

- Ett problem med curlingbegreppet är att det uteslutande används som något negativt i den allmänna debatten.

Varför curlar föräldrar sina barn?

Samhället ser helt annorlunda ut nu jämfört med när 50- och 60-talisterna växte upp. Då särskilde sig vuxnas och ungdomars liv mer än nu. De vuxna umgicks med vuxna och unga gjorde revolt. Vuxna bestämde och barn var underordnade. Då stod pappa stod i centrum. Nu är det barnet som står i centrum. Dessutom liknar ungdoms- och vuxenlivet varandra mer nu, med vuxna som vill vara ungdomliga och ungdomar som vill vara unga så länge som möjligt.

- Då skulle man inte sticka ut, utan man skulle studera lagom mycket och sen få ett jobb, ju tidigare desto bättre. Nu är möjligheterna fler men tillvaron också osäkrare, utbildningskraven högre och jobben färre. Som förälder vill man hjälpa sitt barn att ta göra rätt val för framtiden.

På vilket sätt kan curlingen ge sig uttryck?

- Föräldrarna har hittat nya auktoritetsformer, som är mjukare än tidigare. Genom en bra relation till sina barn får man dem att göra som man vill, och barnet lyder om det tycker föräldern är värd att lydas. Det kan handla om att man frågar barnen var man vill åka på semester eller hur man ska lägga upp julen. Eller att mamman, när hon vill att dottern ska köpa en ny jacka, följer med och köper den för att ha koll på situationen. Det kan också handla om att man vill att det ska gå bra i skolan för sitt barn, och därför “tar disken om du sätter dig med läxan”.

Men var ska man sätta gränsen då, när blir det curling?

- Jag tror inte att huvudfrågan är att diska eller inte diska. Jag tror inte att man blir bättre på att diska när man flyttat hemifrån om man gjort det som barn. Det viktiga är inte ha fått allt så serverat att man inte kan ta ansvar för sitt eget liv. Föräldern kan ta disken om barnet i stället gör läxan. Det är viktigare att lära sig självdisciplin så man kan

sätta ett mål och nå det.

- Många av de mest framgångsrika tjejerna i den unga generationen, är curlade. Föräldrarna har hjälpt dem att göra bra ifrån sig i skolan. Det kan handla om att dottern har ett jättesvårt prov och har svårt att hinna plugga in allt till nästa vecka, och föräldrarna underlättar för henne genom att fixa mat och hyra in en pensionerad lärare och låta sin dotter bjuda hem några kompisar under helgen för att plugga stenhårt. - Slutsatsen är att barn inte är förlorade bara för att de blir curlade av sina föräldrar. Det gäller bara att curla på rätt sätt."

"Ung och bortskämd", utbildningen i skolan och socialdemokraternas nya politik.

De tio unga i TV-programmet "Ung och bortskämd" är 18-28 år gamla. Någon nämner att han fått högsta betyg i skolan, men programmet visar att han och de andra är odugliga som samhällsmedborgare. De kan inte köpa mat, inte laga mat, inte städa och diska etc. De ska göra enkla arbeten på ett slakteri, men är totalt främmande för arbete och misslyckas med enklaste saker.

I Agenda på SVT 14 nov efter Mona Sahlins avgång, sa en från SSU att socialdemokraternas nya politik ska utgå från arbetarnas behov, vilket inte är särdeles bra.

De politiska partierna i Sverige idag är inte anpassade till dagens problem utan bygger på förhållanden som dominerade för hundra år sedan. Då fanns inte dagens rösträtter och arbetarna hade en klasskamp att hålla igång. Arbetarna var en klass i underläge och hade att kämpa mot gamla överklasser. På 1930-talet erövrade arbetarna makten och kunde börja bygga upp de lägre klasserna levnadsförhållanden. Det skapades möjligheter för arbetarna att få bättre bostäder. Semesterlag och barnbidrag infördes. Hyggliga pensioner för alla kom till på 50-talet.

Andra världskrigets slut brukar ses som en seger för demokratin, men kolonierna fanns då fortfarande kvar. Efter kriget bildade kolonierna egna stater, och demokratin i världen breddades. FN kom till efter kriget och världen har blivit en angelägenhet för alla på jorden. I Sverige avskaffades den gamla kungamakten kring 1970 varigenom demokratin i Sverige tog ett steg framåt.

FN har satt upp millenniemålen med första krav om att avskaffa fattigdomen i världen.

På senare år har man märkt att människorna håller på att förstöra jorden med utsläpp av växthusgaser och klimatet har blivit ett stort problem.

Problemen för de politiska partierna är annorlunda nu än för hundra år sedan. För hundra år sedan dominerade klasskamper och egoistiska drivkrafter. Nu är det mer fråga om att rädda miljöerna och samhällena.

Det är viktigt att sörja för individernas förhållanden, men det är också mycket viktigt att undvika förstörelsen av de fysiska miljöerna och mycket viktigt att åstadkomma sociala miljöer som innehåller människor som känner ansvar för utvecklingen av både fysiska och sociala miljöer så att jorden inte förstörs och så att människorna kan leva i fred med varandra och i hela världen få drägliga levnadsförhållanden.

De tio unga i TV-programmet "Ung och bortskämd" fyller inte de krav man kan ställa på dem med hänsyn till dagens problem i världen. De är ansvarslösa och okunniga. De har gått i den svenska grundskolan och de flesta förmodligen också gått igenom gymnasiet. Om de fått höga betyg så ger det dem inte till de människor som behövs.

Programmet visar att grundskolan totalt misslyckats. Skolan måste göra eleverna ansvarsfulla och kunniga med hänsyn till dagens problem i världen. Och det visar också att socialdemokraternas avsikt att förnya sin politik ännu inte har hittat någon bra uppslagsände. De bör utgå från dagens världsproblem, inte från de svenska arbetarna.

Värdsproblemen ställer krav på utbildningen i den svenska skolan. Och det ställer krav på att socialdemokraternas politik som en viktig punkt bör ha krav på skolan.

Världen. Klimat och sociala relationer.

Från http://wimnell.com/omr36-39t.pdf :

Koldioxidutsläpp.

Under 2007 har jordens klimat blivit ett stort ämne i massmedierna. Utsläpp av koldioxid gör att jorden blir varmare. Glaciärer och polarisar smälter, höjer havsnivåer och orsakar översvämningar. När glaciärerna smält ned blir det vattenbrist nedanför och växter, djur och människor kan inte leva där som tidigare.

Fysiska och sociala miljöer.

Koldioxidutsläppen är delar av det som ingår i de fysiska miljöerna. Men de största problemen finns i de sociala miljöerna. De gäller människornas relationer av alla slag mellan grupper och individer. I de sociala miljöerna ingår krig och strider och konflikter, vänskap och fiendskap, solidaritet och konkurrens, klasskamp, rasism, diskriminering, mobbning, omhändertagande, vård, uppfostran, utbildning, hjälp och stöd, välfärdsfördelning, indoktrinering, lögnaktighet, moral, kriminalitet, kriminalvård, korruption, lobbyism, integrering, segregering, demokrati osv, och det kan gälla i små och storagrupper, nationellt och internationellt och globalt.

De sociala relationerna hanteras av individer, grupper och organisationer på många nivåer. I Sverige finns tre demokratiskt styrda nivåer: statlig nivå, landstingsnivå och komunal nivå. Staten har under sig ett stort antal myndigheter och organisationer. Under landsting och kommuner finns nämnder och andra organ. Över staten finns EU, Europeiska unionen för en del av Europa och FN, Förenta Nationerna för all världens länder. Mellan staterna finns många olika slags samarbetsorganisationer. Varje stat har sitt sätt att organisera sina verksamheter, har sin historia och sina speciella traditioner och värderingar. För privata verksamheter finns organisationer av många slag.

Mänsklighetens utveckling.

Det anses vanligen att människorna blev människor i Afrika och sedan spred sig över världen. De äldsta mest kända kulturerna uppstod i områdena kring östra Medelhavet där det bildades stora riken som avlöste varandra, bl a romarriket som sträckte sig upp i Europa. Människorna kom också till bl a bortre Asien och Amerika men hade då till en början föga kontakt med dem vid Medelhavet. På 1200-talet reste italienaren Marco Polo till Ostasien och avslöjade för västerlandet en helt ny värld där. På 1400-talet reste Columbus västerut och kom till Amerika som han trodde var Indien, människorna där kallades därför indiander.

Romarriket (Västrom) föll sönder omkring år 400 och därefter övertogs makten av Europeerna, som gav sig ut och koloniserade världen. Områdena i Amerika blev kolonier, men blev såsmåningom till ett stort antal självständiga stater, bl a USA som bildades i slutet på 1700-talet och nu ses som världens mäktigaste. Kolonierna i Asien blev självständiga stater efter andra världskriget, bl a britternas Indien, som blev två självständiga stater Indien och Pakistan. Områdena i Afrika var efter andra världskriget nästan helt europeiska kolonier, men har sedan dess blivit många självständiga stater. De kolonier som nu finns är mestadels bara små områden, mest öar i världshaven.

Förenta Nationerna, FN, bildades efter andra världskriget och nästan alla världens stater är med där. Ett viktigt dokument är FNs förklaring om de mänskliga rättigheterna. Inför det nya årtusendet 2000 uppsatte FN de sk Millenniemålen om hur världen bör förbättras.

Mänsklighetens historia innehåller mycken dramatik och elände. Traditioner och tänkesätt finns av många slag och har utvecklats på många olika sätt. De flesta staterna har formellt ett demokratiskt styrelseskick, andra styrs diktatoriskt. Trenden är att demokratin är på framgång. Ett problem är att det finns mycket fördomar och föråldrade

tänkesätt som gör att en utvecklingen i världen inte alltid styrs av förnuft. Religioner innehåller tankegods som försvårar.

Utvecklingen av flyget efter andra världskriget och utvecklingen av telekommunikationerna, med satelliter mm för nära ögonblickliga förbindelser mellan världens alla hörn, radio, TV, Internet och datorer har gjort en helt ny situation för mänskligheten. Före andra världskriget behövdes en båtresa en vecka för att komma från Europa till Amerika, nu går det på några timmar. Dagens svenska ungdomar kan åka på skolresa till Australien, vilket var otänkbart på 1930-talet. Men tekniken har lett till bl a utsläpp av koldioxid som kan förstöra hela planeten.

Efter andra världskriget har tidigare underutvecklade länder skaffat sig förmåga att tillverka högteknologiska produkter som förr bara de västerländska industriländerna kunde göra. Kina och Indien med vardera omkring en miljard invånare konkurrerar nu med de gamla industriländerna och strävar efter att skaffa sig industriländernas högre levnadsstandard med risk att planeten genom ökade utsläpp fördärvas ännu fortare.

Sociala relationer.

Under historiens gång har människorna vartefter förbättrat de sociala relationerna, men en blick ut över världen visar att situationen nu på det hela taget är dålig. I slutet på september 2007 har förhållandena i Burma blivit aktuella. Burma styrs sedan decennier av en militärjunta som folket ogillar. Buddistmunkar har protesterat mot styret och fått stöd av människomassor. Militärjuntan har kallat ut militärer som skjuter på dem som protesterar eller misstänks vilja protestera. Ledningen i Kina vill inte stöta sig med juntan, men världen för övrigt fördömer den. FN har skickat ett sändebud till Burmas ledning med uppgift att förmå juntan överge sin hållning mot folket. Kina har såsmåningom gått med på protester.

Dåliga sociala relationer har funnits eller kan man finna på många andra ställen, t ex för att nämna några: Israel, Palestina, Libanon, Irak, Iran, Pakistan, Afghanistan, Sri Lanka, Tibet, Kina, Kambodja, Thailand, Vietnam, Korea, Burma, Indonesien, Sydafrika, Zimbabwe, Sudan, Liberia, Somalia, Eritrea, Etiopien och andra Afrikanska stater, Sovjetunionen, Ryssland, Ukraina, Vitryssland, Baltikum, Balkan, Rumänien, Turkiet, Cypern, Belgien, Chile, Argentina, Brasilien, Bolivia, Colombia, Mellanamerika, Kuba, Mexiko, USA. De här och flera till har haft eller har krig, revolutioner eller andra svåra konflikter under tiden efter andra världskriget, dvs dåliga sociala relationer.

En stor del av världsbefolkningen på drygt sex miljarder personer lever i fattigdom med brist på mat och bostad, vatten och avfallshantering, sjukvård och skolor. Enligt en uppgift finns i Indien 300 miljoner personer som lever på sju kronor om dagen hur det nu går till, samtidigt som det finns rika med hög levnadsstandard. Flera miljoner barn dör varje år i fattiga länder som följd av svält eller sjukdomar som skulle kunna botas om det fanns pengar. Ojämn fördelning är dåliga sociala relationer.

Det finns ett antal stater som har kvar dödsstraffet. I EU får det inte förekomma. EU vill påpeka för dem i världen som har det kvar, att de bör avskaffa dödsstraffet. För att det påpekandet ska gå för sig måste alla EUs stater vara eniga, med Polen vill inte vara med på det.

USA är världens militärt mäktigast land och ses av många som en förebild, men är på många sätt primitivt. USA har kvar dödsstraffet och har lagar och traditioner om vapeninnehav som är förödande. 2006 skedde 17000 mord där, de flesta med skjutvapen och antalet våldsbrott var 1,4 miljoner (DN 070926 sid 23). 47 miljoner personer har ingen sjukförsäkring och hälften av alla personliga konkurser är en följd av att man inte kan betala sjukvårskostnader. 2/3 i befolkningen är överviktiga eller feta förmodligen bl a en följd av reklam som lurar folk till felaktig kost och livsstil.

USA följer inte till fullo FN-stadgan (Irak mm), vilket är illa enligt ambassadör Hans Corell, f d rättschef i FN, i P1-programmet Konflikt den 13 oktober 2007 kl 9-10. Sverige tillhör länderna med de bästa social relationerna, men de är inte bra. Den borgerliga regeringen skär ned ersättningarna för sjuka och arbetslösa och sänker skatterna för dem med höga inkomster. Inkomstklyftorna ökar. De som har höga inkomster och kan köpa en miljöbil får 10 000 (40 000) kr av staten. De som kan läga ut 100 000 kr på hushållsnära tjänster får 50 000 kr av staten. Välfärdsfördelningen försämras. Ensamstående med låga inkomster har inte råd med lägsta rimliga levnadsstandard.

De sociala miljöerna i världen är av många olika slag. Hur kan fattiga under krig engagera sig i koldioxidutsläpp? Ska man komma till rätta med dem måste det i hela världen skapas kunskaper om världens problem och dessa spridas ut så att alla kan vara med och bidra med åtgärder. Om alla ska vara med måste alla kunna läsa och det måste finns skolgång för alla. Om man ska kunna lära sig något måste man vara frisk och ha en dräglig levnadsstandard, det behövs alltså sjukvård och mat och bostad etc. Kraven om mänskliga rättig heter för vuxna och barn måste vara bättre uppfyllda.

Om världen fylls med krig och konflikter som hittills blir det svårt att få engagemang till minskning av koldioxidutsläppen. Man kan inte begära att människorna i Palestina, Israel och Irak under de konflikter som nu råder ska fundera mycket över koldioxidutsläppen. Samma när det gäller människorna i Sudan och andra stater i Afrika och fattiga över hela världen. Och i det relativt välmående Sverige, ska de sjuka och arbetslösa som får nedsatta ersättningar och har svårt klara sig i det höga kostnadsläget, grubbla över koldioxiden?

I Sverige finns 11 folkhälsomål. De målen borde också kunna gälla för andra delar av världen. Bra folkhälsa är viktigt i sig, men också en förutsättning för att människor ska kunna orka med att göra något åt klimatproblemen.

Sveriges elva folkhälsomål.

Från Folkhälsoinstitutet www.fhi.se den 12 okt 07.

"En god hälsa för hela befolkningen.
Sverige har en nationell folkhälsopolitik med elva målområden. Målområdena omfattar de bestämningsfaktorer som har störst betydelse för den svenska folkhälsan. Det övergripande målet är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa för hela befolkningen. Särskilt angeläget är det att hälsan förbättras för de grupper som är mest utsatta för ohälsa.

Förutsättningar för ett framgångsrikt folkhälsoarbete.
Folkhälsoarbetet fokuseras på de faktorer som påverkar folkhälsan, det vill säga på livsvillkor, miljöer, produkter och levnadsvanor. Ansvaret för dessa är fördelade mellan olika sektorer och nivåer i samhället. Ett framgångsrikt folkhälsoarbete kräver därför aktiva insatser av flera samhällsaktörer inom flera politiska områden.

Kommuner och landsting.
Kommuner, landsting, frivilligorganisationer och andra aktörer kan använda de elva folkhälsomålen i den egna verksamheten för att nå det övergripande målet. Folkhälsomålen kan också användas i arbetet med att formulera delmål på olika nivåer.

Statens folkhälsoinstitut samordnar och följer upp.
Statens folkhälsoinstitut har en central roll i den nationella samordningen av folkhälsarbetet. Även arbetet med att konkretisera och följa upp de elva folkhälsomålen görs av institutet, som också tar fram indikatorer på hur väl målen uppfylls. Uppföljningen rapporteras till regeringen genom återkommande folkhälsopolitiska rapporter, som ger underlag för diskussioner om hur väl politiken har lyckats att påverka folkhälsan.

F O L K H Ä L S O M Å L 1
Delaktighet och inflytande i samhället.
Delaktighet och inflytande i samhället är en av de mest grundläggande samhälleliga förutsättningarna för folkhälsan och ska därför utgöra ett särskilt målområde. För att nå det övergripande nationella folkhälsomålet ska särskild vikt läggas vid att stärka förmågan och möjligheten till social och kulturell delaktighet för ekonomiskt och socialt utsatta personer samt på barns och ungdomars samt äldres möjligheter till inflytande och delaktighet i samhället.

F O L K H Ä L S O M Å L 2
Ekonomisk och social trygghet.
Ekonomisk och social trygghet är en av de mest grundläggande samhälleliga förutsättningarna för folkhälsan och skall därför utgöra ett särskilt målområde.

F O L K H Ä L S O M Å L 3
Trygga och goda uppväxtvillkor.
Trygga och goda uppväxtvillkor är avgörande för barns och ungdomars hälsa och för folkhälsan på lång sikt. Trygga och goda uppväxtvillkor skall därför utgöra ett särskilt målområde. Den ökande psykiska ohälsan bland barn och ungdomar bör uppmärksammas särskilt, liksom utvecklingen av barns och ungdomars levnadsvanor.

F O L K H Ä L S O M Å L 4
Ökad hälsa i arbetslivet.
Ett bra arbetsliv med väl fungerande arbetsvillkor minskar den arbetsrelaterade ohälsan och bidrar till en allmänt förbättrad folkhälsa samt minskar de sociala skillnaderna i ohälsa. Ökad hälsa i arbetslivet skall därför utgöra ett särskilt målområde.

F O L K H Ä L S O M Å L 5
Sunda och säkra miljöer och produkter.
Sunda och säkra miljöer och produkter är av grundläggande betydelse för folkhälsan och ska utgöra ett särskilt målområde. De framtida insatserna inom området ska utgå ifrån de av riksdagen beslutade miljökvalitetsmålen och en kretsloppsstrategi som inkluderar en miljöorienterad produktpolitik samt de av riksdagen beslutade konsumentpolitiska målen. Insatserna för att skapa en säker trafikmiljö ska på samma vis utgå från de av riksdagen beslutade målen för transportpolitiken.

F O L K H Ä L S O M Å L 6
En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård.
Hälso- och sjukvården har stor betydelse för den långsiktiga hälsoutvecklingen genom sin specifika kompetens, sin auktoritet, breda kunskap och stora kontaktyta gentemot befolkningen. En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård ska därför utgöra ett målområde. Ett hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande perspektiv ska genomsyra hela hälso- och sjukvården och vara en självklar del i all vård och behandling.

F O L K H Ä L S O M Å L 7
Gott skydd mot smittspridning.
Samhällets skydd mot smittsamma sjukdomar måste bibehålla en hög nivå för att inte de framsteg som gjorts i fråga om att minska förekomsten av smittsamma sjukdomar ska gå förlorade. Insatser för att förebygga smittspridning är en del av folkhälsoarbetet och därmed viktigt för att nå det övergripande folkhälsomålet. Gott skydd mot smittspridning ska därför utgöra ett särskilt målområde.

F O L K H Ä L S O M Å L 8
Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa.
Möjligheten till trygg och säker sexualitet är grundläggande för individens upplevelse av hälsa och välbefinnande och samhället måste värna om de framsteg som gjorts inom områden som sex- och samlevnadsundervisning, familjeplanering och mödrahälsovård. Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa ska därför utgöra ett målområde.

F O L K H Ä L S O M Å L 9
Ökad fysisk aktivitet.
Fysisk aktivitet är en förutsättning för en god hälsoutveckling. Ökad fysisk aktivitet ska därför utgöra ett särskilt målområde.

F O L K H Ä L S O M Å L 1 0
Goda matvanor och säkra livsmedel.
Goda matvanor och säkra livsmedel är förutsättningar för en god hälsoutveckling hos befolkningen. Goda matvanor och säkra livsmedel skall därför utgöra ett särskilt målområde. Målet för de samlade insatserna inom detta område ska vara att samhället utformas så att det ger förutsättningar för en ökad fysisk aktivitet för hela befolkningen. Detta ska främst ske genom insatser som stimulerar till:

- mer fysisk aktivitet i förskola, skola och i anslutning till arbetet,
- mer fysisk aktivitet under fritiden,
- att äldre, långtidssjukskrivna och funktionshindrade aktivt erbjuds möjligheter till motion eller träning på sina egna villkor.

F O L K H Ä L S O M Å L 1 1
Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande.
Bruket av beroendeframkallande medel är en viktig bestämningsfaktor för hälsan. Även spelberoende kan leda till ohälsa. Ett ökat fokus på dessa bestämningsfaktorers samlade effekter och inbördes kopplingar krävs. Åtgärder mot skador på grund av tobak, alkohol och spel samt för ett samhälle fritt från narkotika och dopning är nödvändigt för att nå det övergripande folkhälsomålet. Riksdag och regering har tidigare beslutat om samhällets insatser och mål för alkohol- och narkotikapolitiken. Dessa mål ska ligga fast. Målet för samhällets insatser inom tobaksområdet ska vara att minska tobaksbruket. Målet för samhällets insatser mot spelberoende ska vara att minska skadeverkningar av överdrivet spelande. Målet avseende dopning ska vara ett samhälle fritt från dopning.”

Kommentarer.

Folkhälsomålen gäller hälsan hos de enskilda individerna och innehåller inget om hälsan hos hela folket räknat som det hälsosamma i hur olika grupper bemöter varandra, exempelvis hur de med höga inkomster strävar efter att förbättra de egna levnadsvillkoren på låginkomsttagarnas bekostnad, är det hälsosamt? Eller allmänt sett hur hälsosamt det är med ojämlikhet mellan olika kategorier av människor, i Sverige och i världen. De politiska partierna behandlar sådant, men ofullständigt och otydligt.

Ett mål borde också vara att undvika kriminalitet, dvs förebygga kriminalitet och att rehabilitera dem som blivit kriminella. Att ge människor empati, dvs förmåga till inlevelse i andras problem

I de elva målen står inte uttryckligen något om utbildning och undervisning. Man borde kunna räkna med att alla elva målen innehåller krav om information och undervisning om ämnesområdena och målen. Grundskolan och efterföljande utbildningar bör innehålla undervisning av folkhälsomålen och hur de kan uppnås, både i Sverige och i världen för övrigt.

Isynnerhet mål 1 om Delaktighet och inflytande i samhället medför stora behov av undervisning och annan information.

Fokhälsomål för undervisningen kan vara utbildning för människornas olika roller:
A. Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.
A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.
A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.
B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.
B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.
B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

FN:s Konvention om barnets rättigheter.

Från Barnombudsmannen:

"FN:s konvention om barnets rättigheter eller barnkonventionen som den ofta kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989.

Barnkonventionen innebär en ny epok i arbetet med barns och ungas villkor. Det är första gången barns egna mänskliga rättigheter formuleras i ett internationellt bindande avtal, som uttrycker världssamfundets samlade syn på barn och ger därmed alla länder ett gemensamt språk och ett gemensamt mål.

Konventionen utgår ifrån att barndomen har ett värde i sig och att barn är en utsatt grupp i samhället med särskilda behov av omvårdnad och skydd, som också innefattar ett rättsligt skydd. Konventionen tillerkänner barn grundläggande medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Den bygger på fyra viktiga principer: att barnet har rätt till likvärdiga villkor, att barnets bästa ska beaktas vid alla beslut, att barnet har rätt till liv och utveckling samt att barnet har rätt att säga sin mening och få den respekterad.

Sverige var ett av de drivande länderna vid utformningen av barnkonventionen, och en av de första nationer som ratificerade den. I vårt land trädde konventionen i kraft den 2 september 1990. Av FN:s medlemsstater är det totalt 191 stater som anslutit sig, endast USA och Somalia är ännu inte bundna av barnkonventionen.

Förteckning över konventionens artiklar.

Inledning
Del I
Art. 1 Definition av "barn"
Art. 2 Icke-diskriminering
Art. 3 Barnets bästa
Art. 4 Genomförande av rättigheterna
Art. 5 Föräldrarnas ledning
Art. 6 Rätt till liv och överlevnad
Art. 7 Rätt till namn och nationalitet
Art. 8 Rätt att behålla identitet
Art. 9 Åtskiljande från föräldrar
Art. 10 Familjeåterföreningar
Art. 11 Olovligt bortförande
Art. 12 Åsiktsfrihet och rätten till att bli hörd
Art. 13 Yttrande- och informationsfrihet
Art. 14 Tanke-, samvets- och religionsfrihet
Art. 15 Förenings- och församlingsfrihet
Art. 16 Rätt till privat- och familjeliv
Art. 17 Massmediers roll
Art. 18 Uppfostran och utveckling
Art. 19 Skydd mot övergrepp
Art. 20 Alternativ omvårdnad
Art. 21 Adoption
Art. 22 Flyktingbarn
Art. 23 Handikappade barn
Art. 24 Hälsa- och sjukvård
Art. 25 Översyn avseende omhändertagna barn
Art. 26 Social trygghet
Art. 27 Levnadsstandard
Art. 28 Utbildning, rätt till
Art. 29 Utbildning, syfte
Art. 30 Minoritets- och urbefolkningsbarn
Art. 31 Vila och fritid
Art. 32 Skydd mot ekonomiskt utnyttjande
Art. 33 Skydd mot narkotika
Art. 34 Skydd mot sexuellt utnyttjande
Art. 35 Förhindrande av handel med barn
Art. 36 Skydd mot annat utnyttjande
Art. 37 Skydd mot tortyr och dödsstraff
Art. 38 Skydd mot väpnade konflikter
Art. 39 Rehabilitering
Art. 40 Straffprocess och kriminalvård
Art. 41 Förhållande till mer långtgående bestämmelser
Del II
Art. 42 Informationsskyldighet om konventionen
Art. 43 Kommittén för barnets rättigheter
Art. 44 Implementeringsrapporter
Art. 45 Kommitténs arbetsmetoder
Del III
Art. 46 Undertecknande. 47 Ratificering. 48 Anslutning. 49 Ikraftträdande. 50 Ändringar. 51 Reservationer. 52 Uppsägning. 53 Depositarie.54 Originaltext

Människornas levnadsvillkor och planering av framtiden.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer:

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.

Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.

Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:

* De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.
* De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.

Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna .

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.
Kollektiva viljor. (Politik).
Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).
Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).
Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A. Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.
Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ?	Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ?	Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.
Hur kan det bli ?	Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli ?	Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter. Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av psykiska och kroppsliga förhållanden och av deras fysiska och sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 6 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Det är framför allt politikerna som bör känna till detta, men väljarna bör kunna så mycket att de kan hålla efter politikerna.

Människorna har olika behov av information i de olika rollerna.

Var får man tag på den information man behöver?

Man kan gå till biblioteken och söka i böcker eller köpa böcker i bokhandeln. Man kan läsa i tidningar och tidskrifter, höra radio, se på TV, uppsöka forsknings- och utbildningsanstalter och organisationer osv. Men idag kan man sedan ett tiotal år söka på Internet som nu vuxit så att de flesta svenska betydande organisationer har hemsidor där. Ännu är dock dess hemsidor ofta ofullkomliga.

Med utländska hemsidor kan svenskarna nu på Internet finna miljontals sidor med objektiva fakta och subjektiva åsikter. Om man är skicklig och har tur kan man på Internet hitta svar på många frågor som rör detaljer. Men det är mycket svårt att hitta svar på frågor om hur allting hänger samman och svar på frågor om konsekvenserna av åtgärder som förespråkas på Internet. Det finns på Internet hjäpmedel med vilka man kan söka sig fram.

Det finns sökanordningar med fasta ämnesindelningar som man kan gå in i, men ämnena tycks vanligen tämligen godtyckligt valda och ordnade. Man kan också i en del fall söka ämnen på ord i bokstavsordning, ödlor klassas då ihop med öron, öglor, Öregrund och annat på Ö, vilket inte ger någon överblick över ämnenas sammanhang.

Informationsfloden är enorm, vilket är ett skäl till uppbyggnaden av klassifikationssystemet för verksamheter. Genom att ha verksamheter som ingångar kan man avsevärt minska antalet ingångar och öka hanterbarheten jämfört med ett system som byggs upp efter ämnen. Vill man veta något frågar man sig vilka personer eller organisationer som kan veta något och går på det.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex ”fotbollsmatcher” eller ”magont”. I ett väl utvecklat nät ska man då få ”träffar” som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

Inre verkligheter och sociala miljöer.

Det är människornas handlingar som främst avgör tillstånden i framtiden. Handlingarna följer av individernas inre verkligheter med bl a viljor.

Hur det går i framtiden beror på människornas inre verkligheter som i hög grad formas av de sociala miljöerna.

Varje människa har en egen unik inre verklighet oåtkomlig för andra. Denna inre verklighet består av kunskaper och erfarenheter, minnen från det förgångna, tro och förhoppningar om framtiden, känslor, upplevelser, värderingar, föreställningar om världens stora och små sammanhang och föreställningar om hur man bör bete sig mot ting och människor så att de kan göra nytta praktiskt, estetiskt och socialt.

Varje människa har också en yttre verklighet som består av allt annat än den inre verkligheten. I den yttre verkligheten ingår hela universum, och där ingår andra människors både inre och yttre verkligheter, fastän andras inre verkligheter inte är direkt åtkomliga.

De materiella tingen i den yttre verkligheten har materiell betydelse men är också symboler med vars hjälp människorna bygger upp den inre verkligheten omdvetet eller medvetet. Människornas inre verkligheter kan bli kända för andra bara genom symboler och system av symboler. De viktigaste symbolsystemen är språken, talspråken och skriftspråken.

Samhällsplanering i en demokrati är en fråga om samverkan mellan människorna där alla de olika människornas inre verkligheter samspelar sinsemellan med hjälp av en fysisk yttre verklighet som fysiskt sett huvudsakligen är gemensam.

Sociala samhällen eller sociala miljöer bildas av samspelande människor när man ser dem som system av samspelande inre verkligheter, samspelande psyken.

Fysiska samhällen eller fysiska miljöer bildas av de fysiska tingen. De fysiska tingen fungerar praktiskt och ger de fysiska möjligheterna för de sociala miljöerna, men är också symboler som ger estetiska upplevelser och som symboliserar sociala relationer.

Grovt formulerat består de sociala miljöerna av människorna och de fysiska miljöerna av allt annat, men det är grovt bl a därför att de fysiska tingen sedda som symboler ingår i de sociala miljöerna och därför att männnskorna sedda som ting också ingår i de fysiska miljöerna.

De förekommande etablerade samhällsplaneringarna som de förekommer idag är inriktade främst på planeringar kring de fysiska tingens praktiska användningar. De fysiska tingens symbolvärden beaktas mycket litet och de sociala miljöerna planeras inte medvetet i någon högre grad. De fysiska miljöerna styr de sociala miljöerna men denna styrning kan inte bli bra och medveten om inte de sociala miljöerna planeras bra och medvetet.

Rådande och väntade bristsituationer och konfliktrisker medför krav om mer och bättre planeringar.

Befolkningsökning och brister i fråga om olika saker, bl a livsmedel, råvaror och energi, gör att världens problem kan tänkas bli större och större. Bristsituationer och ojämna fördelningar av tillgångar brukar resultera i strider om de knappa tillgångarna. Stora brister ger stora strider och små brister mindre strider eller konflikter.

Tillgångarna i fråga om sådant som livsmedel, råvaror och energi förändras inte plötsligt i stora steg utan vartefter i mindre steg. Stri-

derna och konflikterna om tillgångarna kan då tänkas förändra sig också de i små steg. Det är risk att människorna vartefter vänjer sig vid brister och strider, även om det sker motvilligt, men till slut hamnar i en situation där de inte tål mer och det hela plötsligt kollapsar.

Det är inte bara fundamentala saker som livsmedel, råvaror och energi som kan orsaka konflikter. I Sverige har uppstått problem med fördelningar på grund av arbetslöshet och man kan se hur de svagare grupperna får inskränka sig till levnadsnivåer under det rimliga. För att utröna riskerna och för att få kontroll över utvecklingen behöver man tänka igenom vad som kan hända i framtiden och man behöver göra klart vad man helst vill ha. Detta tankearbete bör ske i medvetna planeringar.

Planeringarnas tidshorisonter bör anpassas efter de farhågor och drömmar man har beträffande olika tidpunkter i framtiden och efter beslutens räckvidder. Det kan bli nog så svårt om 20 år men ännu värre tiden därefter, om 50 år och 100 år. Världsbefolkningen har ökat från 2 miljarder på 1930-talet till 4 miljarder på 1970-talet, 6 miljarder på 1990-talet och ökningen därefter lär fortsätta i hög takt. Ju fler människorna blir desto flera ska dela på de tillgängliga materiella resurerna, som i en del fall samtidigt kan antas minska.

Situationen ställer krav om att man tänker igenom hur fördelningen av resurserna bör ske på individer och grupper av individer och på miljöer de vistas i. De teknologiska möjligheterna att med våld strida om tillgångarna är förfärande stora. Mer av krig och terrorism skymtar i fjärran om fördelningarna blir för skeva. De som har någon fantasi kan föreställa sig hur mänskligheten av oskicklighet styr in sig i en framtid med överbefolkning, knapphet på tillgångar, upptrappade konflikter, svåra motsättningar, terrorhandlingar, inbördeskrig, krig.

Därför behöver planeringsverksamheterna förbättras. Planeringarna bör bli mer omfattande och mer långsiktiga. Förenta Nationerna kan förmodligen inte driva en tillräckligt utvecklad världsplanering innan det är för sent. Varje stat bör bedriva planeringar för förhållandena inom den egna staten och dessutom egna världsplaneringar för eget behov. Om en stat ska kunna planera de inre förhållandena måste samtidigt finnas uppfattningar om hur de inre förhållandena beror av världen utanför.

Man kan hoppas att människorna vartefter kommer att klara av de uppdykande problemen, men det kan man inte ha någon säker uppfattning om nu om man inte tänker igenom vad som kan komma och på tidigt stadium försöker tänka igenom hur man kan undvika svårigheterna.

Det är fyra viktiga typer av planeringar som behövs och som gäller :
* individernas kroppsliga förhållanden,
* individernas psykiska förhållanden,
* individernas fysiska miljöer,
* individernas sociala miljöer.

Hur kan möj1igen människornas kroppsliga och psykiska tillstånd vara och hur bör de vara vid olika framtida tidpunkter ? Hur kan möjligen de fysiska och de sociala miljöerna vara och hur bör de vara vid olika framtida tidpunkter ? Vad är det för krafter som styr utvecklingen? Hur kan man ändra dessa utvecklingskrafter så att utvecklingen går i den riktning man önskar?

Det finns vissa krafter som inte går att påverka, det är de orubbliga naturkrafterna. För övrigt är det människorna själva som utgör utvecklingskrafterna, medvetet eller omedvetet. De rådande bristerna ifråga om planering gör att man kan säga, att mänskligheten på det hela taget lever i ett planeringslöst tillstånd och att de mänskliga utvecklingskraftena kan ses som främst omedvetna. Det är naturligtvis inte bra. Att planerna är ett sätt att göra människorna medvetna om hur de påverkar utvecklingen.

Inre verkligheter, spekulativt tänkande och empirism. Framtidsplaneringens möjligheter. Medvetande. Ansvar.

Studerar man utvecklingen i det förgångna kan man finna att människornas inre verkligheter skiftat genom tiderna. Man kan skönja intressanta utvecklingar i flera avseenden.

Människornas uppfattningar om kunskap har undergått en tydlig förändring. Människornas uppfattningar och kunskaper om den yttre verkligheten grundades till en början på spekulationer där i de inre verkligheterna byggdes upp bilder av den yttre verkligheten utan undersökningar av den yttre verkligheten. Detta sätt att bilda sig uppfattningar om den yttre verkligheten avlöstes såsmåningom av den s k empirismen enligt vilken uppfattningar ska grundas på undersökningar av det man vill skaffa sig uppfattningar om. Empirismen började slå igenom på 1500-talet, fick större utbredning först på 1800-talet men har ännu inte slagit igenom på alla områden. Framför allt råder fortfarande det spekulativa tänkandet vid beslut som formar framtiden.

Det finns en utbredd missuppfattning om framtidsplaneringen. Man menar att framtiden inte kan utforskas därför att den ännu inte finns, och menar att allt om framtiden är spekulationer. Till detta kan sägas att framtidsplanering innehåller spekulationer om hur framtiden sannolikt kommer att bli, men planering innehåller också normativa, värderande moment om hur det bör bli, vilket inte alls är spekulativt.

En medveten vetenskaplig planering kan bedrivas utifrån förslag om hur framtiden bör bli. Om man utformar konkreta förslag om framtiden kan det spekulativa inslaget reduceras. Det är alltså möjligt att bedriva en vetenskaplig framtidsplanering, vilket är angeläget att framhålla därför att en del tycks mena att det är omöjligt.

Att det är möjligt att bedriva en vetenskaplig framtidsplanering beror på omständigheterna kring uppfattningar om förrändringskrafterna. Längre tillbaka i tiden menade man att världen förändrades på grund av gudomliga krafter eller på grund av ”ödet”. Under tidernas lopp har det skett en förändring i den uppfattningen så att det nu i välutvecklade samhällen är klart att det mest bara är människorna själva som avgör utvecklingen på jorden i framtiden.

Man kan hävda att människorna under hela den historiska tiden från omkring år 3000 f Kr själva styrt världen, men gjort det utan att veta om det. Att människorna huvudsakligen själva avgör sin framtid är en mycket sen insikt som ännu inte slagit igenom. Därför är det angeläget att framhålla också detta.

Studierna av det förgångna visar att människornas tankefömåga, kunskaper, föreställningar och värderingar etc inte är av naturen givna utan är kulturellt betingade. Människorna har ett nervsystem med en hjärna genom biologiskt arv, men det som finns i och händer i systemet i form av kunskaper och värderingar, föreställningar om världen etc beror av den sociala miljön och symbolmiljön.

Om man eftersträvar tillstånd med människor som är medvetna och kan fatta goda beslut om framtiden måste man bygga sociala miljöer och symbolmiljöer som kan forma de eftersträvade människorna. De sociala miljöerna bör vara beskaffade så att de i nuet känns tillfredsställande för individerna och så att de gör människorna så kunniga och ansvarsmedvetna man vill ha dem. Det är ett gemensamt intresse för alla att människorna, vilka ju formar framtiden, är kunniga och ansvarsfulla. Det är särskilt angeläget i en demokrati som räknar med att alla ska vara med och bestämma.

Demokratin är en viktig faktor i framtidsplaneringen. Studier av det förgångna visar att uppfattningarna om bestämmanderätten har förändrats genom tiderna. Den nu rådande uppfattningen är demokratins idé och den idén torde bli bestående i framtiden, och borde då utvecklas och fördjupas.

Dagens demokratier kan ses som tämligen primitiva demokratier, och kan till och med ses som fåmansvälden där folkets valda representanter i princip är folkets representanter men i praktiken är det på ett ofullkomligt sätt, bl a därför att det inte finns planeringar som kan tjäna som kommunikationsinstrument mellan foIket och dess representanter. Med hjälp av goda planeringar kan man förbättra framtiden, men med hjälp av goda planeringar kan man också förbättra demokratin.

Problemen har hopat sig och finns framför allt i de sociala miljöerna som formar de inre verkligheterna.

Människorna främst ansvariga för utvecklingen, vilket gör en omfattande planering möjlig. Alla människor har enligt demokratins idé rätt att delta i besluten. Man kan hävda att de då också när de deltar har skyldighet att delta på ett medvetet och kunnigt sätt.

Hur framtiden kommer att bli beror av i vilken utsträckning demokratins medborgare är medvetna om och har kunskaper om förändringskrafterna, styrningsproblemen och planeringsproblemen. Goda planeringar och styrningsbeslut kan inte komma till om inte medborgarna förstår samhällsplaneringens problem. Bristerna i fråga om förståelsen är nu så stor att de är ett hot mot en möjlig bra framtid.

De moderna utvecklade industrisamhällena är mycket specialiserade och så komplicerade att de är svåra att overblicka. De är så komplicerade att man kan räkna med att de som ytterst ansvarar för besluten inte riktigt vet vad de styr, bl a på grund av brister i planeringarna. Specialiseringen har bl a medfört en stark uppdelning av vad man kan kalla produktion och konsumtion. Uppdelningen har givit till resultat kommersiella system med mycken reklam och propaganda som kan tänkas ofta förvilla människorna. De kommersiella reklam- och propagandasystemen, som på det hela taget vädjar till människornas kortsiktiga krav eller önskningar, har i stor utsträckning kopierats av de politiska partierna. Partierna arbetar nu mycket kortsiktigt och behandar de långsiktiga problemen illa.

Specialiseringen har också medfört att utbildning och förvärvsarbete skilts åt, vilket har nackdelar. Elevernas liv i skolan tycks ofta isolerat från arbetslivet och vuxenlivet för övrigt. Eleverna förbereds inte tillräckligt väl för livet efter skolan.

Informationsflödena i de utvecklade samhällena är numera så omfattande att de flesta har ha svårt att hinna med att ta del av och bearbeta informationerna på ett tillräckligt bra sätt.

Det har hopat sig en mängd problem :

* Problem som följer av befolkningsökning och minskade materiella tillgångar har ökat behovet av medvetna goda styrningar.
* Samhällena har blivit så speciliserade och komplicerade att det är svårt att få överblick över dem och förstå hur de arbetar.
* Människornas kunskaper om sig själva och deras medvetande om ansvaret för utvecklingen är för litet. Människorna har genom demokratin givits makt att påverka utvecklingen, men saknar på det hela taget kunskapsmässiga förutsättningar att fatta medvetna goda beslut.
* Reklam för kommersiella produkter gör samtidigt reklam för kortsiktigt tänkande. De förtroendevalda representanterna i demokratin är benägna att falla in i det kortsiktiga tänkandet och fästa större avseende vid kortsiktiga krav än vid långsiktiga.
* Vill man styra mot en framtid utan elände och katastrofer måste man beakta att demokratins idé medför krav om att alla har tillräckliga kunskaper och är tillräckligt ansvarsmedvetna, men informationsflödena börjar växa människorna över huvudet.
* Genom medvetna planeringar kan konflikter upptäckas i god tid och man kan då styra så att man undviker konflikterna. Planeringsverksamheter går ut på att skaffa fram kunskaper och bl a kunskaper om kunskapsbrister så att kunskapsluckorna kan fyllas. Men planeringsverksamheterna är outvecklade och kunskaperna om planerings- och framtidsproblemen små .
* Flera liknande satser kan ställas upp, men de nu uppställda räcker för att visa att problemen framför allt ligger i de sociala miljöerna i vilka ingår människornas inre verkligheter med kunskaper och värderingar etc.

Det är en viktig uppgift att ge alla kunskaper om framtidsproblemen. Alla vuxna i Sverige och världen bör känna till dem och det bör ordnas så att de kan följa med i vartefter inträffade förändringar i problemen. Eleverna i grundskolan bör få kunskaper om dem så tidigt som möjligt och bör sedan under skoltiden utveckla dem.

Att snabbt genomföra en bred utbildning av hela svenska folket och världens folk kan vara svårt. Det blir då viktigt att försöka ge goda kunskaper åtminstone till nyckelpersonerna i de många institutionerna och organisationerna som på ett avgörande sätt fattar de framtidspåverkande besluten. Särskilt viktigt blir det att ge kunskaper åt dem som utforskar och sprider kunskaper.

De inre verkligheterna och de sociala miljöerna under tidernas lopp.

Människor handlar enskilt och i grupper. Gruppernas handlingar är summor av enskilda individers handlingar och individerna handlar viljemässigt som en följd av omedvetna och medvetna tankeoperationer och andra psykiska processer i de inre verkligheterna. I grupperna påverkar individerna varandras inre verkligheter genom den nära samverkan de har. Mellan grupperna sker en liknande påverkan men kan ta längre tid eftersom kontakterna kan vara färre och avstånden större.

Människorna utvecklades under 35 miljoner år från tidiga smådjur som liknade näbbmöss. Vilka deras inre verkligheter var då kan man inte veta och deras sociala miljöer kan man bara gissa om. För 4 miljoner år sedan uppträdde den första människoapan som gick upprätt på två ben. För 20 000 år sedan hade vår tids människor etablerat sig och börjat sprida sig till trakter som inte tidigare varit bebodda. De mest fantastiska lämningarna från denna tid är nog de grottmålningar och skulpturer som har påträffats över hela världen. Det tyder på att det fanns både inre verkligheter och sociala miljöer. Jorden började odlas för bara 10 000 år sedan, men inom 8 000 år hade minst hälften av jordens befolkning blivit jordbrukare. För 2000 år sedan hade de självförsörjande jägarnas och samlarnas antal minskat till knappt 10% av jordens befolkning.

För ungefär 7 000 år sedan ökade befolkningen kraftigt i vissa områden, t ex i de första städerna som anlades i fyra floddalar i Egypten, Mesopotamien, Indusdalen och Kina. För första gången delades människorna in i klart åtskilda samhällsklasser. Allteftersom statusidén utvecklades fick människor titlar och ställning som fördelar utöver varor och tjänster. En hög ställning gav människor möjlighet att påverka hur samhället skulle styras.

De första högkulturerna uppstod på några få spridda platser för ungefär 5000 år sedan, men för ungefär 3000 år sedan började mönstret ändras. Genom handeln blev högkulturerna kring Medelhavet, i Mellanöstern, Indien och Kina sammanlänkade. Det gjorde det möjligt att utbyta ideer och teknik och framför allt att sprida de stora världsreligionerna. Det började med buddhismen och hinduismen och fortsatte med zoroastrismen, judendomen, kristendomen och islam. Religionen fungerade som ett starkt enande band.

Historisk tid brukar räknas från det finns skriftspråk och de finns i högkulturerna 3000 år f. Kr. Det är i många avseenden väl utvecklade samhällen, men kunskaperna om världen är inte stora och bristerna är ersatta med spekulationer och fördomar. Man kunde odla och tillverka, köpa och sälja, man kunde kriga och slåss, men man hade dåliga kunskaper om naturen och om livet. I religionerna blandade man ihop många saker som kunde vara till tröst i det osäkra livet och vara bra vid maktutövning mm.

Innehållet i de närmaste cirka 100 sidorna i omr36-39zt.pdf

Att beskriva de inre verkligheternas och de sociala miljöernas utveckling under tidernas lopp är ett mycket omfattande arbete som inte kan göras utförligt här. Delar av det ämnet finns i filosofihisorien, idéhistorien, konsthistorien, arkitekturhistorien, religionshistorien. teknikhistorien, medicinhistoren mm.

I det följande kommer först ett kort sammandrag av “Historien om människan”, en bok från etnografiska museet.

Sedan innehållsförteckningen i professor Åke Holmbergs “Vår världs historia”, som ger en översiktlig bild av världshistorien.

Därefter utdrag ur boken med syfte att visa inre verkligheter och sociala miljöer från historiska tidens början till mitten av 1700-talet, och efter det en sammanfattning av utdragen och en komplettering av utvecklingen tiden därefter till början av 2008.

Så kommer hänvisning till och innehållsförteckning till “ Sven Wimnell: Sveriges och omvärldens historia.”

Efter några kommentarer om läget i början av 2008 börjar sedan

“ Sven Wimnell: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? “

Historien om människan.

För 4600 miljoner år sedan bildades jorden, livet började i haven för 3200 miljoner år sedan med bakterier och alger, djur kom för 650 miljoner år sedan.

För ungefär 40 miljoner år sedan täcktes större delen av jorden av regnskogar och klimatet var varmt och fuktigt. Dinosaurierna, som dominerat under 140 miljoner år, hade försvunnit och andra arter hade fått större livsrum. Däggdjur hade funnits i åtminstone 140 miljoner år och de började nu delas upp i en mängd olika arter, mest små pälsdjur som till skillnad från reptilerna kunde hålla en konstant kroppstemperatur även under perioder med stora omsvängningar i klimatet. En liten grupp däggdjur som kallas prosimier, små djur med lång nos som liknar vår näbbmus var de första djuren som hade egenskaper liknande de senare primaternas. Det var för 35 miljoner år sedan som den första apförfadern utvecklades.

I primaternas utveckling har ögon och händer förändrats mest. De tidiga däggdjuren hade kloförsedda tassar som senare utvecklades till en hand med tydligt åtskilda fingrar. Primaterna fick en unik uppsättning sinnen som kunde förse hjärnan med information. Förutom känsel, smak och hörsel hade primaterna god syn och motorik. Hjärnan fick mer och mer information om yttervärlden och gavs möjlighet att ordna och klassificera informationen genom en intelligens som andra varelser i regnskogen inte hade.

För 4 miljoner år sedan hade många regnskogar i Afrika försvunnit och ersatts av savann. Många däggdjur sökte sig till den nya miljön och ett antal nya arter utvecklades där. Gräsätare som antiloper, zebror och andra av vår tids savanndjur utvecklades vid den här tiden. När skogarna krympte började en del primater flytta ut på de öppna slätterna. Från den här tiden kommer de fossila fynd som visar den första människoapan som går upprätt på två ben, Australopithecus.

För 2 miljoner år sedan levde i Afrika en annan art, Homo habilis, jämsides med Australopithecus. Homo habilis - den händiga människan - började tillverka och använda redskap av sten och inledde därmed stenåldern.

Redskapens utveckling sammanfaller med en ändrad diet. Man började äta kött. Verktygen var inte gjorda för jakt utan användes troligen till att skrapa av köttet från djurkadavren. Frukt och grönsaker bör fortfarande ha utgjort den viktigaste födan. Dessa tidiga människor levde förmodligen i mindre grupper och samlade föda tillsammans. De kan ha haft fasta boplatser. När våra förfäder började äta kött regelbundet blev jakten alltmer betydelsefull.

För 1,5 miljoner år sedan började därför en ny redskapskultur att formas samtidigt som en ny art med ännu större hjärna, Homo erectus, uppträder. Homo erectus var en relativt motståndskraftig art som fanns i ungefär en miljon år.

För omkring 40 000 år sedan började vår tids människor Homo sapiens sapiens att uppträda över hela den gamla världen. Elden hade de lärt sig att utnyttja.

För 20 000 år sedan hade vår tids människor etablerat sig och börjat sprida sig till trakter som inte tidigare varit bebodda. Vi har nu nått en period i människans historia då det inte längre går att klart urskilja den fysiska utvecklingen. Tidsperspektiven är för korta. Förändringarna kommer mer att handla om beteenden, ett område där den moderna människan har visat hur anpassningsbar hon är.

En ny stenteknik skapades. Man har hittat en stor mängd konstnärligt tillverkade verktyg från den här tiden. Så småningom började man också snida vackra nyttoföremål i elfenben och hjorthorn. De mest fantastiska lämningarna från denna period är nog de grottmålningar och skulpturer som har påträffats över hela världen.

Den senaste istidens slut för 10 000 år sedan var en milstolpe i vår historia. Många stora tekniska framsteg gjordes under den efterföljande varma perioden. När isen drog sig tillbaka lämnade den ett bördigt lager jord där nya växter kunde utvecklas. I denna nya miljö uppträdde nya djur som åsnor, oxar och hjortar.

Jorden började odlas för bara 10 000 år sedan, men inom 8 000 år hade minst hälften av jordens befolkning blivit jordbrukare. För 2000 år sedan hade de självförsörjande jägarnas och samlarnas antal minskat till knappt 10% av jordens befolkning. Eftersom utvecklingen från jägare och samlare till jordbrukare inte är genetiskt utan kulturellt betingad har den kunnat ske så otroligt snabbt.

För ungefär 7 000 år sedan ökade befolkningen kraftigt i vissa områden, t ex i de första städerna som anlades i fyra floddalar i Egypten, Mesopotamien, Indusdalen och Kina. Genom konstbevattning utnyttjades floderna för jordbrukets behov. De stora bevattningssystemen krävde en komplicerad administration och ingenjörskonst för att fungera. En högre grad av specialisering med skilda yrken utvecklades och den växande administrationen togs omhand av en härskande överklass och ett mäktigt prästerskap. Skriftspråk växte fram och byråkratin ökade. Människorna i städerna var inte längre självförsörjande, utan började byta varor och tjänster. För första gången delades människorna in i klart åtskilda samhällsklasser. Allteftersom statusidén utvecklades fick människor titlar och ställning som fördelar utöver varor och tjänster. En hög ställning gav människor möjlighet att påverka hur samhället skulle styras.

Det var en intensivt nyskapande tid då människorna använde sitt tekniska kunnande till att förändra och i viss mån styra sin omgivning. Uppfinningen av seglet och hjulet var början till en utveckling som vi ser fortsättningen av i dag. Textil och glaserad keramik kunde produceras sedan vävstolen och drejskivan uppfunnits. Matlagningen blev mer varierad och eldstaden gav husen värme i kyligare klimat. Man lärde sig att bearbeta metaller - koppar, järn och nya legeringar som brons. Verktygen och redskapen blev mer sofistikerade och mångsidiga. Även utsmyckningen av redskapen förfinades och lyxvaror och exotiska material som lapis lazuli blev vanliga. Järnsvärd och bronssköldar tillverkades för att beväpna den stående armé som beskyddade staden. Utvecklingen gick nu inte att hejda.

Handeln öppnade land- och sjövägar mellan Asien och Mellanöstern. Städerna knöts samman i handelsnät och öppnades allt mer mot omvärlden. Angränsande kulturer knöt täta kontakter och idéer, teknik och religion spreds över stora områden.

För 5000 år sedan hade den stora mängden råmaterial som behövdes för att förse de snabbt växande stadsstaterna lett till en mycket utbredd handel som sträckte sig från Medelhavet i väster till den norra delen av nuvarande Indien och ner längs Nilen i Egypten. Dessa handelsnätverk användes också av soldater för att bekämpa grannstäder och lägga större områden under ett centralt styre. Social, religiös, teknisk och ekonomisk makt utövades över stora områden och många människor. Tanken om stora imperier hade nu väckts.

De första högkulturerna uppstod på några få spridda platser, men för ungefär 3000 år sedan började mönstret ändras. Genom handeln blev högkulturerna kring Medelhavet, i Mellanöstern, Indien och Kina sammanlänkade. För 2000 år sedan, under den klassiska erans höjdpunkt, sträckte sig en smal kedja av expanderande kolonialvälden från Atlanten till Stilla Havet. Dessa gjorde det möjligt inte bara att bedriva en omfattande handel utan också att utbyta ideer och teknik och framför allt att sprida de stora världsreligionerna. Det började med buddhismen och hinduismen och fortsatte med zoroastrismen, judendomen, kristendomen och islam. Religionen fungerade som ett starkt enande band.

Perioden för omkring 1500 år sedan var omvälvningarnas tid i Asien och Europa. Nomader kom från Asiens stäpper, anföll de stora rikena och gjorde handelsvägarna osäkra. Nu började de stora folkvandringarnas tid. Stora mängder av germanska och slaviska folk, framför

allt hunner, vällde in över Europa och blev dödsstöten för det Västromerska imperiet, som gradvis föll sönder och upplöstes. Efter romarrikets fall grundades många mindre stater och det moderna Europa började ta form. I andra delar av världen växte blomstrande riken till nya imperier. I Amerika ser vi hur maya-, inka- och aztekfolken skapade högkulturer och i Afrika grundade Ghana, Mali och Songhai mäktiga imperier. I väst kom arabvärlden, genom Islams stora spridning, att inta en central plats och därmed var kontinuiteten i kulturtraditionerna säkerställd. Från araberna fick världen algebra, trigonometri och decimalsystemet, som ursprungligen hade kommit från Indien.

För 500 år sedan kom olika skeenden att lägga grunden till en ny ekonomisk framtid för Europa. En snabb tillväxt av Europas befolkning hade gått hand i hand med utvecklingen av effektivare teknik inom jordbruk och andra näringar, något som också ledde till behovet att upptäcka och exploatera nya länder och resurser. Ny teknik inom skeppsbyggnad och navigation möjliggjorde spanjorernas upptäckt av Amerika och portugisernas ankomst till Indien, vilket kom att knyta samman kontinenterna. Handel och bankväsen, som knappast hade nått utanför den europeiska kontinenten tidigare, fick ett uppsving och nådde snart hela jorden. De nya sätten att skaffa sig inkomster förändrade snabbt den traditionella handeln och den struktur som vi ser i dagens kommersiella värld uppstod.

För ungefär 200 år sedan inleddes den industriella revolutionen då Europas handel skapade stora rikedomar och välstånd i norr och västvärldens industrier snabbt övertog jordbrukets plats som bas för ekonomin.

Industristäderna växte snabbt och en allt större del av stadsbefolkningen fick utbildning. Därmed blev de traditionella sociala och politiska strukturerna snart föråldrade och behovet av förändring kändes stort. De amerikanska och franska revolutionerna hade fört fram begreppet "människovärde oberoende av börd och religion", vilket har blivit av bestående värde över hela jorden. Idéerna om jämlikhet och frihet väckte också tankar om liberalism, självstyre och nationalism till liv i en tid då de stora kolonialväldena började falla sönder och nationerna började hävda sin rätt till självständighet. Under artonhundratalet uppstod i Europa också en reaktion mot den gamla ordningen när den politiska makten spreds till delar av medelklassen. En stor del av det nya välstånd som finansierade liberalismen kom från exploateringen av andra kontinenter. Mängder av emigranter från Europa reste över haven för att komma bort från fattigdom och svält och söka lyckan i andra delar av världen.

Den ryska revolutionen utmanade den rådande sociala och politiska ordningen och gav eko över hela världen.

Inom vetenskapen öppnades nya fält som elektronik och atomfysik. Teknologier utvecklades som kunde ge människorna makt att bestämma över miljön, som när atombomben föll över Hiroshima den 6 augusti 1945. Modern vetenskap som skulle kunna skapa tekniken för Utopia skapade istället medel för världens undergång.

Plötsligt medveten om den enorma destruktiva kraft som nu stod till förfogande försökte länderna i världen upprätthålla fred genom att etablera internationella organ som Förenta Nationerna, ett forum för överläggningar mellan länder.

Efter andra världskrigets slut har många länder utvecklats kraftigt och världen har alltmer delats upp i block. När det gäller välfärden är det en klyfta mellan de industriellt utvecklade länderna och de underutvecklade. Billig arbetskraft i underurvecklade länder som ökar sina industrier kan dra ner lönerna i de gamla välfärdsländerna och minska välfärden där.

De senaste kapitlen i människans historia har varit de blodigaste. Våldet har ständigt ökat alltsedan jordbruket, städerna och de suveräna staterna tillkom för 10 000 år sedan fram till de två världskrigen i vårt

århundrande. Vi kan inte lägga skulden på vår tidiga historia och påstå att våldsbenägenheten är ett arv från vårt förflutna som jägare. Det var den fredligaste perioden i människans historia, då undvek man hotande konflikter genom att flytta till nya områden. Ursprunget till vårt krigshetsande kan nog spåras tillbaka till den tid då människan för första gången såg jordområden som egendom, dvs när hon började bo permanent i byar och städer och blev beroende av ägodelar och makt.

Människan, med sin unika intelligens, har uppnått kunskaper som ger henne makt över världen. Vi ser naturen som en självklarhet som kan exploateras och plundras. Vi utnyttjar vår planets resurser på ett hänsynslöst sätt. Om vi fortsätter så här är det risk för att vi i framtiden råkar in i en kris som är mer omspännande och förvirrande än någon vi tidigare har upplevt. Om vi inte försöker finna lösningar på de globala problemen kan det inträffa redan under våra barns livstid.

Nu finns ingen återvändo. Vi har skaffat oss makt över liv och död på vår planet. Jämsides med vår destruktiva förmåga har vi också förmågan att skydda och upprätthålla liv.

Det nu nämnda är ett sammandrag av Historien om människan, en bok från Etnografiska museet.

Under 2007 har jordens klimat blivit ett stort ämne i massmedierna. Utsläpp av koldioxid gör att jorden blir varmare. Glaciärer och polarisar smälter, höjer havsnivåer och orsakar översvämningar. När glaciärerna smält ned blir det vattenbrist nedanför och växter, djur och människor kan inte leva där som tidigare.

Vad ska man göra åt världen?

Från det livet uppstod på jorden tog det drygt 600 miljoner år att för 35 miljoner år sedan komma fram till den näbbmus som kan ses som människornas första anfader.

Sedan behövdes det cirka 30 miljoner år för att komma fram till den första människoapan som gick upprätt på två ben. Efter ytterligare 2 miljoner år fanns Homo habilis - den händiga människan, som började tillverka och använda redskap av sten och inledde stenåldern. 2 miljoner år till och för omkring 40 000 år sedan började vår tids människor Homo sapiens sapiens att uppträda över hela den gamla världen. Efter 20 000 år hade de blivit konstnärliga och kunde snida vackra nyttoföremål och göra fantastiska grottmålningar. 10 000 år till och man började med jordbruk.

Den s k historiska tiden med skriftspråk började för ungefär 5000 år sedan, dvs 3000 år f Kr. Efter den tiden kan man tämligen väl följa människornas utveckling.

(Slut på citat från omr36-39zt.pdf)

109 Idé- filosofi- och lärdomshistoria.

11/19 Individernas inre verkligheter.

11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
17 Individens moral och uppfattningar om moral.
18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

DN 29 nov 2010:

"En av fyra deprimerad under sista åren i livet"

"Var fjärde äldre drabbas av depression under sina sista år i livet. Skillnaden mellan könen är obetydlig – trots att männen är betydligt lyckligare på vägen dit."

"Av kvinnor över 85 år upplever bara tre av tio att deras liv har riktig mening. Bland män är förhållandet det motsatta; omkring sju av tio ser sin tillvaro som meningsfull.

Siffrorna kommer från forskningsprojektet Umeå 85 plus. Exakt varför skillnaden mellan könen är så påtagligt vet inte vetenskapen, men en teori är att kvinnor lever mer i nuet.

– De finner mening i den dagliga aktiviteten, som att brodera, påta i jorden eller ringa barnbarnen. Det gör att kroppsliga funktionsnedsättningar utgör ett hinder för dem och tar ned känslan av meningsfullhet, säger Pia Hedberg, doktorand vid institutionen för omvårdnad vid Umeå universitet, som ligger bakom studien.

Män tenderar att i större utsträckning blicka bakåt. De lever i historien – genom saker de byggt och gjort.

– De berättar mycket om hur det var när de var yngre. Hur mycket de arbetat, hur duktiga de var, säger Pia Hedberg.

Genom att flytta fokus till dagar då de var piggare känner de alltså en högre livsmening än jämnåriga kvinnor.

Men sedan händer något i åldrandets process.

Under de fem år som forskarna följde deltagarna blev 27 procent av kvinnorna och 26 procent av männen deprimerade. Skillnaden mellan könen blir alltså obetydlig.

Varför finns ännu inget svar på.

– Det krävs fler studier för det. Men det är något att gå vidare med.

Av de totalt 189 deltagarna i studien föll samtliga utom 51 bort på grund av dödsfall eller demens. Forskarna följde dem under fem års tid. Samtliga var mellan 85 och 103 år – och piggast bland sina jämnåriga – då studien inleddes.

Jenny Stiernstedt
jenny.stiernstedt@dn.se “

Inre verkligheter: se även område 22/28 “Vårt behov av kyrkan...”

2 Religiösa verksamheter o d
20 Övergripande religiösa verksamheter o d
21 Allmän religionsvetenskap

22/28 Kristna religioner

DN 28 nov 2010:

“Vårt behov av kyrkan är oändligt”

“I dag fylls kyrkorna av människor som vill uppleva adventsstämning. Men nåden är inte gratis. ”Vi söker en plats där våra största känslor tas på allvar”, skriver Ann Heberlein.”

“**Kyrkorummet är varmt** och upplyst. Stearinljusen flämtar i takkronor och på altaret. Det luktar blommor, parfym och lite damm. Kanske hänger en vag doft av sött vin i luften. Orgeln brusar, prästen talar om nåd, om konungen som kommer, om glädjen, och församlingen sjunger ”Hosianna, Davids son”. Barnkören sjunger om advent som är mörker och kyla och stolta föräldrar ser leende på.

I dag är det fullt i bänkraderna, människor med röda kinder och prasslande papperspåsar sitter tätt intill varandra, de små tanterna i finaste klänningen, darriga män med droppande näsor, tonåringarna och deras föräldrar. Hon som med hög röst ber ”Vår fader” sitter jämte den som håller hårt i det lilla papperet med instruktioner om gudstjänstens ordning, som tyst läser med i böner och bekännelse eller som bara förundrat betraktar henne som uttalar orden som om de betydde något. Som om gudstjänsten var på riktigt.

Det finns en längtan, tänker jag, en saknad, en förväntan som leder människor till kyrkan just i dag, den första advent. Det är en längtan som inte handlar om dogmer eller moralteologi, förhållningar och förklaringar. Det finns en längtan efter att erfara något, uppleva, känna – komma i stämning inför julen. Adventsgudstjänsten är lika viktig som julklappar, glöggfester och graninköp. Man konsumerar, också upplevelser, också andlighet, man kommer till kyrkan snarare som åskådare än som deltagare.

Den där misstanken, att kyrkan ibland tjänar som kuliss för individens livsprojekt, att ett gudstjänstbesök är ungefär samma sak som ett biobesök för ett stort antal gudstjänstbesökare, avhöll mig för många år sedan från att prästvigas. Jag ville inte fungera som en skådespelare, jag vill inte vara en statist i projekt bröllop, projekt dop

eller projekt jul. Jag ville tala om det allra viktigaste, om det vackra och det fula, det onda och det goda, om Gud och människan, inte syssla med religiös performance och vara någon sorts ceremonimästare.

Hans-Joachim Höhn, professor i systematisk teologi, beskriver i artikeln ”Religionens återkomst” (Signum) vår tid som ”postsekulär”. Religionen fungerar inte längre som ett metafysiskt kitt mellan människor, den utgör inte längre ett kollektivt meningsförråd, religionen tjänar inte längre som meningsskapande, religion ger inte längre människor svar på deras frågor om sanning och godhet. Det innebär inte, menar Höhn, att religionen är överflödig sedan den mist sin funktion som kollektiv moralagent.

Det som återstår är formen snarare än innehållet, estetiken snarare än etiken. Höhn menar att den postsekulära andligheten är upplevelseorienterad. Man vill känna något och religiösa riter är bara intressanta i den mån de förmår uppväcka något hos subjektet – känslor, stämningar, extas, tröst, glädje.

Avförtrollningen och sekulariseringen har lämnat människan med en saknad, en saknad som upplevelseindustrin listigt försöker möta, en tomhet som fylls med konsumtion och livstilsmagasin, drömmar om perfektion, kontroll och fullkomlighet. I samtidens strävan efter det fullkomliga – den perfekta julen – borde kyrkan vara en motkraft, inte en medspelare. Nåd är att bli mottagen fullt ut, i all sin ofullkomlighet, med alla brister, nåden är fri och utan krav på prestationer. Nåden drabbar. Den kan inte köpas, inte förtjänas.

”**Han rörde vid mig.**” Så tänker Ingefrid i Kerstin Ekmans roman ”Skraplotter” om den upplevelse hon hade i samband med en konsert i Engelbrektskyrkan. Ingefrid var med om något hon inte förstod och inte kände igen, kvällen då hon lyssnade till Johannespassionen. ”Han rörde vid mig” tänker hon och vet att de där orden är bristfälliga och barnsliga, som om Gud var en man och hade händer. Ingefrid drabbas av nåd, erfar Guds närvaro och om det kan hon inte berätta, inte på riktigt, inte så att det blir verkligt för andra. Som om det är en dimension av tillvaron, en erfarenhet som inte får plats i det vardagliga.

”Till vardags låtsas man att man inte har de känslor som skildrades i passioner och sorgespel” skriver Ekman och jag tänker att det också är det, en längtan efter de stora känslorna som fyller kyrkorna i dag. Inte bara tradition. Inte bara för att det hör till, för att det är högtidligt och vackert och trevligt, utan också för att det känns, *på riktigt*, för att något händer där, i ljuslågornas sken på de hårda bänkarna, i stämningen som skapas i samspel mellan musik, ord, handlingar, dofter, smaker. Stämningar, skriver Höhn, öppnar möjligheten till närvaron av något annat, det som talar till människans hjärta snarare än hennes huvud.

Jag kommer till kyrkan med ett begär efter verklighet, med en längtan efter det som inte alltid får plats i min vardag. Jag söker ett sammanhang där människan och hennes största känslor tas på allvar. Jag tror att mina grannar i kyrkbänken delar min längtan. De vill också bli tagna på allvar i sin längtan, oavsett hur ofta och på vilket sätt den kommer till uttryck. Också den som besöker kyrkan bara en gång om året söker, och det sökandet är, tänker jag, genuint och uppriktigt och därför värt all respekt. Även om det ingår i projektet jul.

Jag tänker att jag var alltför sträng när jag var en ung prästkandidat som avfärdade den religiösa estetiken som mindre viktig. Ritualet, skådespelet, är också, paradoxalt nog, på riktigt.

För Musiken, sången, liturgin talar med en omedelbarhet som språket ibland saknar. Kärlek, nåd och barmhärtighet är begrepp som måste erfaras och tas emot snarare än förstås och förklaras. De textlösa upplevelserna låter oss ana något annat, en dimension av det egna jaget och den egna existensen som inte kan beskrivas utan att bli banalt.

”Han rörde vid mig.” Det betyder nästan ingenting. Eller allt.

ANN HEBERLEIN **litteratur@dn.se** “

29 Icke kristna religioner o d

3 Politikvetenskaper. Politiska verksamheter.
31 Statistik och demografi

32 Statsvetenskap

DN 14 nov 2010:

“Tack för makten, pappa”

“I dag hyllas papporna. Men relationen mellan far och son kan vara problematisk. Åtminstone om man visar uppskattning genom att utväxla regeringsmakt snarare än Fars dag-slips.

Året var 1544, Sveriges riksdag höll möte i Västerås, och deltagarna färdades mot staden i ett rike som bara några dagar senare skulle ha förändrats. I Sverige före Västerås riksdag utsågs rikets kungar genom val. När deltagarna efter mötets slut reste hem var landet ett arvkungadöme: kungamakten skulle hädanefter, efter ett krav från kung Gustav Vasa, gå i arv från far till son.

Vi som i dag firar Fars dag har skäl att begrunda det högst speciella pappa-son-förhållande som låg till grund för beslutet på Västerås riksdag.

”Det var ju länge sedan”, kan vi säga. ”Och att kungatitlar går i arv är ju vardagsmat.”

Men så enkelt är det faktiskt inte.

Gustav Vasas plan – i varje fall som han officiellt framställde den – var att kungakronans ärftlighet skulle göra slut på de uppslitande strider som ofta hade föregått tidigare kungaval. Gustavs söner, i tur och ordning Erik, Johan och Karl skulle under ordnade former ha första tjing på regentskapet, och därmed skulle inga bråk kunna uppstå.

I dag vet vi bättre, inte minst beroende på det makalösa elände hans faderliga gåva skapade för hans söner.

Att söner denna Fars dag hyllar sina fäder med en slips tillhör det normala. Att fäder skänker sina söner politisk makt kan förefalla

mindre självklart, men icke desto mindre är detta i många av jordens länder ett högst naturligt fenomen. Och nu avser vi inte de världens kungar vilkas makt hur som helst i de flesta fall bara är symbolisk. Syriens härskare heter Bashar al Assad. Hans pappa hette Hafez al Assad och härskade över Syrien innan sonen på Hafez order ärvde makten.

– Vill ni hellre ha det som i Irak? frågar Bashar ibland som ett svar på de knappt hörbara protesterna mot bristen på demokratiska rättigheter i landet.

Vid första påseende kan detta förefalla vara ett giltigt argument. Arvdiktaturen Syrien präglas av avsevärt mindre blodsutgjutelse än grannlandet Irak med dess på ytan etablerade formella demokrati.

Ändå är exemplet Irak en smula komplicerat. Att Iraks nuvarande politiska elit fått chansen att kivas om makten utgör ett klart avsteg från tidigare uppgjorda planer. Landets förre härskare Saddam Hussein hade beslutat att någon av hans två söner skulle ta över efter honom, och hade det inte varit för att båda sköts till döds av amerikanska trupper skulle även Irak ha varit en arvdiktatur.

Snarare utgör exemplet ett bevis för att den som offentligt utses till att ärva makten efter pappa ofta lever farligt.

Egyptens härskare Hosni Mubarak banar ogenerat vägen för sin son Gamal att efterträda honom. Kazakstans ledare Nursultan Nazarbajev kommer med stor sannolikhet att låta makten gå i arv till sin dotter, och i Azerbajdzjan sitter ledaren Ilham Alijev ohotad på det politiska arvegods hans pappa Heydar Alijev förlänade honom.

Åt detta finner omvärlden ofta skäl att småle. Ärvda härskartitlar, bortsett kanske från harmlöst symboliska kungatitlar, anses nämligen på de flesta håll i världen som en smula skämmiga, ja, rent av löjliga.

Undantag finns – i varje fall är småleenden inte den främsta reaktion som möter Nordkoreas diktator Kim Jong Il.

Han ärvde sitt ämbete från sin pappa Kim Il Sung. Han har redan testamenterat det till sin son Kim Jong Um. Den som frestas att småle åt familjen Kim hämmas lätt av det faktum att dess företrädare möjligen är mentalsjuka och i varje fall strävar efter att göra sitt land till kärnvapenmakt.

Fars dag firas inte i Nordkorea. Det är på sätt och vis tur eftersom Kim per dekret anses vara alla nordkoreaners far.

Det skulle bli en rackarns massa slipsar om varje medborgare fick för sig att hedra pappa på högtidsdagen.

Nu kan söner – och i förekommande fall döttrar – ibland ärva makten utan bevisbara ingrepp från mamma eller pappa. Indira Gandhi var dotter till Indiens förste premiärminister Jawaharlal Nehru men efterträdde honom på posten först efter partiinterna och landsomfattande omröstningar. Detsamma gällde hennes son Rajiv Gandhi, som liksom sin mamma blev premiärminister och liksom sin mamma mördades.

Samma öde mötte Pakistans kvinnliga premiärminister Benazir Bhutto, som mördades sedan hon tagit över efter sin far president Zulfikar Ali Bhutto som avrättades av sina politiska motståndare. Inte heller i Bhuttos fall kan man leda i bevis att fadern direkt administrerade hennes maktövertagande.

Nehrus barn och barnbarn mördades. Far och dotter Bhutto gick trista öden till mötes, liksom Saddam Hussein och hans söner. I 1500-talets Sverige reagerade Gustav Vasas söner på sin pappas beslut att skänka dem makten genom att mörda varandra, fängsla varandra och av hjärtans lust ägna sig åt de maktstrider som enligt Gustav Vasa skulle upphöra så snart Sverige blev ett arvkungadöme.

Ingen av dem torde ha frestats att skicka ett tackkort till pappa om Fars dag på den tiden vore uppfunnen.

Finns det då inget dokumenterat exempel på sonlig tacksamhet för den makt fadern lämnat över?

Mnja, kanske.

Inga belägg finns för att USA:s förre president George Bush den yngre myglades till makten av sin far, president George Bush den äldre. Ändå hedrade han sin pappa när han angav de skäl som låg bakom hans beslut att gå i krig mot Saddam Husseins Irak.

– Saddam försökte döda min pappa, förklarade han bland annat. Kriget blev en katastrof inte minst för George den yngre personligen. George den äldre yppade aldrig någon tacksamhet. Förmodligen skulle han ha föredragit en slips.

Mats Holmberg
mats.holmberg@dn.se “

33 Nationalekonomi, internationell ekonomi

34 Lagar o förordningar, traktat, juridik

DN 24 nov 2010:

"I dag får Sverige en ny grundlag"

"I dag röstar sju av åtta partier i riksdagen för de största förändringarna i grundlagen sedan 1974. Men det finns en demokratisk baksida med den breda enigheten. Den offentliga debatten har nästan helt lyst med sin frånvaro."

"– Jag hade självklart önskat att det blivit mer debatt, säger -Per Bill (M), vice ordförande i KU.

DN lät de två största partierna som står bakom grundlagsändringarna – Socialdemokraterna och Moderaterna – ge sina bästa argument för tio av förändringarna i grundlag, vallag och kommunallag som röstas igenom i riksdagen i dag och träder i kraft vid årsskiftet.

De enda i riksdagen som röstar nej är 20 ledamöter från Sverige-demokraterna. SD:s främsta skäl är att det nu blir svårare att lämna EU och att det är fel att skriva in i grundlagen att Sverige är ett mångkulturellt samhälle.

Med undantag för SD:s kritik har det varit i stort sett tyst under den långa vägen fram till dagens historiska beslut i riksdagen – flera års grundlagsutredning följt av två beslut i riksdagen med ett val emellan: först i våras och så i dag.

– Jag har försökt vid flera tillfällen. Medialogiken är numera så att det man är överens om blir ingen nyhet, säger Per Bill.

Hela vägen har sju partier - tre rödgröna och fyra borgerliga – följts åt och kompromissat i fråga efter fråga.

– Att det är en så bred överenskommelse är orsaken till att debatten blivit mindre än vad den skulle ha varit i annat fall. Jag välkomnar

alltid debatt och skulle gärna haft mer diskussioner kring detta, säger Peter Hultqvist, S-gruppledare i KU.

Förutom de tio exempel som finns här intill sker fler förändringar. Bland annat får domstolarna ett eget kapitel och lagrådets roll stärks. Det så kallade uppenbarhetsrekvisitet tas bort, vilket innebär att en lag inte ska tillämpas om den strider mot grundlagen.

Förändringarna träder i kraft vid kommande årsskifte. Ändringarna som berör val får dock inte praktisk betydelse förrän i nästa riksdagsval som hålls den 14 september 2014.

Mats J Larsson
matsj.larsson@dn.se “

“**FAKTA: GRUNDLAGSÄNDRINGARNA**
Ny grundlag (2,7 MB) “

DN 28 nov 2010 ledare:

“Uppenbar grundlag”

“De svenska domstolarna ska blir mer självständiga. Det är en bra reform som kommer att göra den svenska grundlagen mer tydlig för medborgarna.”

“Riksdagen har skrivit om den svenska grundlagen. I sig är det inte särskilt sensationellt.

Sedan 1974, då vår nuvarande grundlag antogs, har varje riksdag utom den som valdes 2006 gjort ändringar.

Den senaste reformen, som är den mest omfattande, har antagits med stor enighet. Endast Sverigedemokraterna röstade emot. De ogillar att mångkulturalism och EU-medlemskap får konstitutionell status.

Förändringarna berör bland annat regler för personval, riksdagsordning, samernas ställning och kommunala folkomröstningar. Men den största nydaningen handlar om ett juridiskt begrepp som sannolikt är obekant för de flesta medborgare, det så kallade uppenbarhetskravet (även benämnt uppenbarhetsrekvisitet).

Syftet med att avskaffa uppenbarhetskravet i den nya grundlagen är att göra domstolarna mer självständiga. 1974 års grundlag gav visserligen domstolarna möjligheten att vägra tillämpa en lag om man fann att den stod i strid med grundlagen, till exempel genom att kränka individens fri- och rättigheter. Det var en form av rättslig kontroll över lagstiftningen (även om den var relativt svag i jämförelse med de författningsdomstolar som finns i en del andra länder, kanske främst USA och Tyskland).

Denna kontroll var också beskuren genom kravet på att en domstol endast kan pröva en lag om den ”uppenbart” stred mot grundlagen. I praktiken har det inneburit att svenska domstolar ytterst sällan prövar om en lag är oförenlig med författningen.

Det var ingen tillfällighet. Syftet med 1974 års grundlag var att kodifiera det starka parlamentariska styre som utvecklats under 1900-talet. Domstolarna skulle vara underordnade. Maktdelning ansågs stå i strid med folkets suveräna rätt att styra sig självt genom riksdagsval.

Det innebar inte att medborgarnas fri- och rättigheter inte var skyddade i 1974 års grundlag. Men uppenbarhetskravet gjorde det svårt för medborgare som ville åberopa dessa i en rättsprocess. De hade en svag ställning i jämförelse med till exempel de rättigheter som skrivits in i den amerikanska konstitutionen.

Men just exemplet USA visar att det också finns stora problem med alltför självständiga domstolar. Kritiker av grundlagsreformen menar att den kan leda till en politisering av svenska domstolar.

Konflikter som borde lösas genom öppen debatt och parlamentariska metoder hamnar i händerna på jurister som är förment neutrala men i själva verket har ideologiska dagordningar. I högsta domstolen i USA kämpar uppenbart politiska fraktioner mot varandra med lagboken som vapen.

Onekligen finns det många problem med politiserade domstolar – eller möjligtvis en juridifiering av politiken. Men det verkar osannolikt, givet de svenska rättstraditionerna, att faran skulle vara överhängande. Faktum är att den svenska parlamentarismen och idén om folksuveränitet utvecklades under 1809 års författning, som rent formellt byggde på samma klassiska maktdelningsprincip som skapade den amerikanska författningen.

Att ta bort uppenbarhetskravet handlar snarare om att göra den svenska grundlagen användbar för medborgarna. Under de senaste decennierna har vi befunnit oss i den bisarra situationen att den som vill åberopa sina individuella rättigheter i en svensk domstol tvingas åberopa Europakonventionen om mänskliga rättigheter.

Nu kan den medborgare som anser att hennes rättigheter har kränkts använda sig av den svenska grundlagen. Det är ett framsteg.

DN 28/11 2010 “

35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.

351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)

Flerpartimotion

Motion till riksdagen 2010/11:-S33000 KH
av Mona Sahlin m.fl. (S, MP, V)
med anledning av prop. 2010/11:1 Budgetproposition för 2011

1. ANSVAR FÖR HELA SVERIGE

Vi rödgröna partier har i en gemensam vårmotion och i en gemensam regeringsplattform presenterat vår politik för en ny färdriktning för Sverige. I valet fick vare sig alliansen eller vi rödgröna egen majoritet i riksdagen. Den sittande regeringen har valt att fortsätta i minoritet. Vi fullföljer vårt åtagande mot de väljare som röstade rödgrönt och lägger nu ett gemensamt alternativ till regeringens budgetförslag, baserat på våra vallöften.

Målet för vår politik är att Sverige ska vara ett jämlikt land. Ska målet kunna nås behöver fler möjligheter skapas. Barnens framtid ska inte avgöras av vad föräldrarna tjänar eller var man bor. Utbildning och trygghet ska vara för alla, så att vi kan utvecklas, genom hela livet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter att påverka både sina egna liv och samhällsutvecklingen i stort. Ingen ska hindras av diskriminering. Alla ska kunna förverkliga sina drömmar och utveckla sina förmågor.

Ett jämlikt Sverige är ett framgångsrikt Sverige. Där tas all begåvning, alla talanger och all arbetsvilja tillvara. Där vi bryr oss om varandra och där man kan känna sig trygg. Engagemang och nyfikenhet förvandlas till nya idéer och växande företag, och därmed jobb och framtidstro. Så kan Sverige konkurrera med kunskap och förnyelse i en värld av ständigt tuffare internationell konkurrens. Ett jämlikt Sverige förutsätter ett jämställt Sverige. För att minska klyftorna mellan kvinnor och män behöver en rad strukturella reformer genomföras. De ekonomiska skillnaderna mellan kvinnor och män ska minska. Att hålla samman Sverige är det viktigaste uppdraget för oss rödgröna partier.

Idag går utvecklingen i motsatt riktning. Unga möter stängda dörrar. Långtidsarbetslösheten biter sig fast på farligt höga nivåer. Svårt sjuka människor görs försäkringslösa. Klyftorna ökar, både mellan människor med höga och låga inkomster, och mellan män och kvinnor. Den här utvecklingen är inte värdig ett välfärdsland som Sverige. På längre sikt hotar den förutsättningarna för jobb och ekonomisk utveckling.

Men det går att byta färdriktning. Det finns många företag som ropar efter arbetskraft, men inte hittar rätt kompetens - samtidigt som det finns många unga som inte vill något hellre än att jobba. Det finns stora investeringar som behöver göras i kollektivtrafik, järnvägar, bostäder, energieffektivisering och förnybar energi för att möta klimatutmaningen och göra Sverige till världsledande på grön omställning och miljöteknik – och så många positiva följdeffekter i jobb och ekonomisk utveckling om vi tar vara på möjligheterna. Det finns så mycket kreativitet, engagemang och framtidstro; bara alla får chansen att växa.

Ett långsiktigt hållbart Sverige är ett framgångsrikt Sverige där vi är beredda att ta ansvar. För ekonomin, för jobben, för skolan, vården och omsorgen. För trygghet i livets olika skeden, för miljön och för kommande generationer. För oss är öppna gränser är en förutsättning för en ansvarsfull ekonomisk politik. En öppnare värld där människor ges möjlighet att söka arbete i andra länder och där solidaritet och rätten att söka skydd undan förföljelse är självklar.

Sverige ska tillbaka till överskott i de offentliga finanserna. Reformer ska bara genomföras om det statsfinansiella läget så tillåter. De budgetpolitiska målen ska ligga fast. Vi lovar att inte sänka skatterna på lånade pengar. Vi vill att regeringen tillsätter en Jämlikhetskommission, för att analysera skillnader i livsvillkor och föreslå förändringar för att öka den sociala rörligheten.

Ett modernt välfärdsland där jobben, miljön och minskade klyftor sätts först – det är vårt framtidsland.

2. INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ANSVAR FÖR HELA SVERIGE 1
2. INNEHÅLLSFÖRTECKNING....3
3. FÖRSLAG TILL RIKSDAGSBESLUT....6
4. EKONOMISKA LÄGET....8
4A. Global ekonomisk osäkerhet 8
4B. Långtidsarbetslösheten biter sig fast....8
4C. Välfärdens finansiering försvagas....10
4D. Utförsäkringarna fortsätter 11
4E. Sverige förlorar på en passiv klimat- och miljöpolitik....12
4F. Ojämlikheten har ökat....13
4G. Sverige ska tillbaka till överskott....14
5. DET RÖDGRÖNA ALTERNATIVET....15
5A. ETT FRAMGÅNGSRIKT SVERIGE - Där jobben sätts först 15
1. 100 000 FLER JOBB, PRAKTIK- OCH UTBILDNINGSPLATSER....15
2. RIVSTART FÖR SVERIGES UNGA....15
3. KONKURRENSKRAFTIG INDUSTRI OCH SÄNKT RESTAURANGMOMS....16
4. UTVECKLING AV KOMPETENS – 44 000 UTBILDNINGSPLATSER OCH HÖJDA STUDIEMEDEL 16
5. TRYGGARE JOBB....17
6. JÄMSTÄLLDA JOBB- OCH INVESTERINGAR I EN BÄTTRE ARBETSMILJÖ....18
7. FLER OCH BÄTTRE JOBB I SKOLA, SJUKVÅRD OCH OMSORG....18
5B. ETT RÄTTVIST SVERIGE - Där välfärden är för alla....19
1. KVALITETSLYFT I FÖRSKOLAN – MAX FEM BARN PER PERSONAL OCH SÄNKT MAXTAXA....19
2. FÖRBÄTTRA BARNENS UPPVÄXTVILLKOR....20
3. KUNSKAP OCH KVALITET I SKOLAN – MED MINDRE KLASSER 20

4. VÅRD I VÄRLDSKLASS.....20
5. EN RIKTIG SJUKFÖRSÄKRING – UTAN STUPSTOCK 21
6. ÖKAD LIVSKVALITET FÖR ÄLDRE.....21
7. SLOPAD SKATTEKLYFTA MELLAN LÖN OCH PENSION 22
8. KREATIVA SVERIGE.....22
9. BYGG BORT BOSTADSBRISTEN – BYGG ETT TILLGÄNGLIGT SVERIGE.....23
10. TRYGGHET I VARDAGEN 23
5C. ETT HÅLLBART SVERIGE - Där vi tar ansvar för kommande generationer.....24
1. ÖKA KLIMATINVESTERINGARNA – NYTT KLIMATAVDRAG 24
2. GÖR TRANSPORTERNA GRÖNA.....24
3. SKAPA EN GIFTFRI VARDAG.....25
4. DRIV PÅ DET INTERNATIONELLA KLIMATARBETET 25
5. ETT GRÖNARE SVERIGE.....26
5D. SOLIDARITETEN KÄNNER INGA GRÄNSER 26
5E. POLITIK GÖR SKILLNAD.....27
6. UTGIFTER.....28
UO1.....29
UO2.....29
UO3.....29
UO4.....29
UO6.....29
UO7.....30
UO9.....31
UO10.....31
UO11.....31
UO12.....32
UO13.....32
UO14.....33

UO15....35
UO16....35
UO17....36
UO18....36
UO19....36
UO20....36
UO21....37
UO22....37
UO23....38
UO24....39
UO 25....40
Anslagsbehållningar i statliga myndigheter....41
7. SKATTER....42
8. FINANSIELLT SPARANDE & SALDO M.M....47
Bilaga 1 – Anslagsförändringar för utgiftsområden....49
Bilaga 2 – Typfallsberäkningar....58

3. FÖRSLAG TILL RIKSDAGSBESLUT

1. Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i motionen.
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till följd av tekniska justeringar till 1 078 miljarder kronor för 2011 och 1 103 miljarder kronor för 2012.
3. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 1 118 miljarder kronor för 2013 (se avsnitt 8).
4. Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2011 i enlighet med tabell 7.1 i avsnitt 7.
5. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2011 i enlighet med tabell 6.1 i avsnitt 6.
6. Riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2011 enligt tabell 6.1 i avsnitt 6.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen av skattepolitiken i avsnitt 7.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om ett program för fler jobb i enlighet med avsnittet ”Ett framgångsrikt Sverige” i avsnitt 5A.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om investeringar i utbildning i enlighet med avsnittet ”Ett framgångsrikt Sverige” i avsnitt 5A.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag för högre kvalitet i välfärden i enlighet med vad som föreslås i avsnittet ”Ett rättvist Sverige” i avsnitt 5B.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om en modern och rättssäker sjukförsäkring utan stupstock i enlighet med vad som föreslås i avsnittet

”Ett rättvist Sverige”, avsnitt 5B.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag för att investera i grön omställning i enlighet med vad som föreslås i avsnittet ”Ett hållbart Sverige”, avsnitt 5C.
13. Riksdagen tillkännager som sin mening vad som i motionen anförs om utförsäljning av statliga bolag och behovet av att justera den beräkningstekniska schablonen för intäkter av utförsäljningar av statliga bolag.
14. Riksdagen beslutar att återta regeringens bemyndigande att minska ägandet i Posten och SBAB samt att inskränka regeringens mandat att ytterligare minska ägandet i Telia Sonera.

4. EKONOMISKA LÄGET

4A. Global ekonomisk osäkerhet

Under 2010 har den globala konjunkturen vänt. Men stora risker kvarstår, inte minst till följd av de ansträngda offentliga finanserna i många OECD-länder på grund av finanskrisen. Många länder präglas fortfarande av en mycket hög arbetslöshet med stora sociala konsekvenser som följd. Detta tillsammans med budgetåtstramningar och statsfinansiella problem i dessa länder riskerar att få en negativ effekt på konjunkturen och arbetslösheten också i Sverige. Fallet i tillgångspriserna inte minst på fastighetsmarknaden tynger kraftigt många länders utvecklingspotential, inte minst till exempel på Irland och i länderna i södra Europa.

Utvecklingen i USA är osäker. En oroande utveckling är de allt starkare protektionistiska krafterna i den amerikanska politiska debatten. Den amerikanska arbetsmarknaden fortsätter att utvecklas mycket svagt och det finns betydande kvarvarande problem på den amerikanska fastighetsmarknaden.

Allt mer av den ekonomiska styrkan återfinns i Asien. Detta är en utmaning för svenskt näringsliv som behöver kunna ta del av de starkt växande varu- och tjänstemarknaderna i dessa länder.

Svensk BNP sjönk med cirka fem procentenheter förra året. I år genomgår Sverige en mycket stark BNP-rekyl om närmare fem procentenheter. Det gör att vi i början på år 2011 sannolikt är tillbaka på den BNP-nivå som rådde år 2007.

Tabell 4.1: Prognos för BNP-utveckling, 2006-2014 (kalenderkorrigerad)

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	013	2014
4,6	3,4	-0,7	-5,0	4,5	3,7	3,8	3,3	2,9

Källa: BP, bilaga 2, sida 12

4B. Långtidsarbetslösheten biter sig fast

Sverige har en historiskt hög arbetslöshet. SCB/AKU rapporterar att arbetslösheten överstiger åtta procentenheter. Massarbetslösheten tenderar att bita sig fast. Det har under mandatperioden tillkommit cirka 100 000 fler arbetslösa samtidigt som utanförskapet har vuxit och andelen sysselsatta har minskat.

Regeringen bedömer att resursutnyttjandet i ekonomin når jämvikt först i slutet av 2014 (se BP2011, sidan 107). Trots detta är budgetpropositionen praktiskt taget fri från konkreta åtgärder i syfte att pressa tillbaka arbetslösheten.

Arbetslösheten har sannolikt toppat i nivå och nyinflödet i arbetslöshet sjunker. Men arbetslösheten är fortsatt hög, och trots att den sjunker så når regeringen, enligt sina egna bedömningar, endast ned till 6 procents arbetslöshet 2014 – vilket är densamma som arbetslösheten var när den borgerliga regeringen tillträdde. Då beskrev den nuvarande finansministern sex procentenheters arbetslöshet som ”massarbetslöshet”.

Särskilt oroande är den höga ungdomsarbetslösheten och att långtidsarbetslösheten biter sig fast. En av tre arbetslösa är långtidsarbetslösa. Det är en historiskt hög nivå. 100 000-tals långtidsarbetslösa återfinns i så kallade garantier men där väldigt få får aktiva insatser i form av utbildning eller praktik. Tvärtom präglas garantierna av passivitet.

I budgetpropositionen förutspår regeringen att arbetslösheten kommer att vara på en hög nivå under hela mandatperioden. Först 2014 räknar regeringen med att arbetslösheten kommer att vara tillbaka på den nivå som rådde i ”massarbetslöshetens ” Sverige år 2006.

Tabell 4.2: Prognos för arbetslöshet 2010-2014 (15-74 år)

2010	2011	2012	2013	2014
8,4	8,0	7,4	6,7	6,0

Källa: BP, bilaga 2, sida 8

Parallellt med den höga arbetslösheten börjar flaskhalsar dyka upp på arbetsmarknaden. Allt fler företag rapporterar svårighet att – trots hög arbetslöshet – hitta rätt arbetskraft. Detta är bland annat. resultatet av stora nedskärningar inom utbildningsområdet som har bidragit till att arbetsmarknadens funktionssätt har försämrats. Sverige hade stått starkare idag om fler av de arbetslösa hade fått effektiva utbildningar.

Förste vice riksbankschef Svante Öberg konstaterar - på SCB:s konferens i Saltsjöbaden den 7 oktober 2010 - att ”bristen på arbetskraft stiger nu snabbare än vad arbetslösheten faller. Det tyder på att matchningsproblemen på arbetsmarknaden kan bli påtagliga långt innan arbetslösheten har kommit ner på en normal nivå.”

Flaskhalsarna leder till höjda räntor och svagare återhämtning än annars. Trots att regeringen i budgetpropositionen räknar med 8 procents arbetslöshet saknas reformer och investeringar för att skapa jobb.

Nu krävs det en aktiv och ansvarsfull politik som sätter jobben först. En politik som inte accepterar en arbetslöshet på sex procent och ser det som ett slags normaltillstånd. I denna budgetmotion lägger vi en rad förslag för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt och genomföra investeringar som förbättrar den svenska ekonomins långsiktiga förmåga till ekonomisk utveckling.

4C. Välfärdens finansiering försvagas

Den finanskris som drabbade Sverige och världen under hösten 2008 har inneburit stora påfrestningar på den svenska ekonomin med ett kraftigt produktions- och sysselsättningsbortfall. Krisen drabbade exportindustrin mycket hårt genom att efterfrågan sjönk kraftigt och många arbetstillfällen försvann, vilket i sin tur innebar att kommunsektorns skatteunderlag sjönk. Efterfrågan på välfärdstjänster har dock inte minskat i samband med krisen. Snarare så ökar efterfrågan på sjukvård, skolan och förskola trendmässigt.

Flera företrädare för regeringen har aktivt förnekat att det skulle ha skett några nedskärningar i den offentligt finansierade välfärden under mandatperioden som varit men nu visar regeringens egna beräkningar och prognoser på att det faktiskt skett en betydande minskning av antalet sysselsatta i dessa sektorer.

Tusentals jobb i välfärden – skola, vård och omsorg – har försvunnit under den senaste mandatperioden. Enligt en rapport från Konjunkturinstitutet som regeringen refererar till i budgetpropositionen rör det sig om cirka 33 000 jobb mellan 2007 och 2009. Korrigerar man för plusjobb och nystartsjobb rör det sig om cirka 20 000 jobb som försvunnit sammantaget inom den privata och den offentligt drivna välfärden. Det är således omfattande nedskärningar som skett i välfärden med färre lärare och andra viktiga yrkesgrupper. Under det senaste året har t.ex. antalet lärare blivit 3 000 färre och resultaten i skolan är historiskt låga.

I regeringens budgetproposition gör regeringen bedömningen att uppsägningarna fortsätter med 15 000 sysselsatta i år i den skattefinansierade välfärden. (se sida 217 i budgetpropositionen).

Enligt regeringens egen bedömning kommer kommunsektorn att ha ett negativt finansiellt sparande under alla fyra åren nästa mandatperiod. Regeringen skriver dessutom att kommunerna inte nästa år klarar kraven för god ekonomisk hushållning (se sida 100 i budgetpropositionen). Men trots detta så aviseras inga permanenta förstärkningar av välfärden däremot permanenta skattesänkningar.

Bristerna i välfärden är stora och det krävs krafttag för att minska barngrupperna i förskolan och anställa fler lärare i skolan. Det behövs också mer resurser till sjukvården och äldreomsorgen för att öka kvaliteten och förbättra personaltätheten. Huvudsyftet är naturligtvis att öka kvaliteten i välfärden, men givet det fortsatt låga resursutnyttjandet är det därtill den överlägset mest effektiva stimulansåtgärden som står till buds.

Tabell 4.3: Finansiellt sparande i kommunsektorn (miljarder kronor)

2011	2012	2013	2014
-7	-8	-7	-4

Källa: BP, bilaga 2, sid 18

Vår samlade bedömning är att det krävs ökade permanenta statbidrag till kommunerna. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill därför att kommunsektorn tillförs cirka 6,5 miljarder kronor mer än med regeringens alternativ det kommande året. Varav 3,5 miljarder i ökade permanenta statsbidrag för såväl 2011 som 2012.

4D. Utförsäkringarna fortsätter

De nuvarande sjukförsäkringsreglerna är inte värdiga ett välfärdsland som Sverige. Otaliga fall av inhuman och omänsklig behandling i form av utförsäkring av allvarligt sjuka människor har visat på en reform som fullständigt löpt amok. Hittills i år har knappt 38 000 personer utförsäkrats (från sjukpenning och tidsbegränsad sjukersättning). Under helåret 2010 räknar Försäkringskassan med att cirka 43 000 personer kommer att utförsäkras.

Påstående har framförts om att utförsäkringarna skapar fler jobb. Statistik från Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen visar att så inte är fallet. Endast omkring 3 procent av de utförsäkrade har fått ett reguljärt jobb.

De senaste veckorna har det också hörts röster från alliansen om att förändringarna kanske inte var de allra mest genomtänkta. Ett entydigt besked från regeringen om omprövning har dock dröjt. Den nya socialförsäkringsministern meddelade dock den 13 oktober att en översyn ska ske men att ”det inte på något vis [innebär] en förändring av den grundläggande reform vi har genomfört.” Vi menar att detta inte duger utan att regeringen måste agera nu för att stoppa utförsäkringarna. Utförsäkringarna ger inte jobb utan enbart mänskligt lidande och minskad sammanhållning.

4E. Sverige förlorar på en passiv klimat- och miljöpolitik

Den gångna valrörelsen visade med stor tydlighet att regeringen snarare ser klimatåtgärder än klimatförändringar som det stora hotet mot Sveriges framtid. Detta faktum följs nu upp i budgetpropositionen som följaktligen saknar de politiska initiativ som krävs för att vi i Sverige ska kunna vara med och bidra konstruktivt till att klara klimatfrågan.

Ett exempel är regeringens politik på infrastrukturområdet. Investeringar i vägar ökar stadigt medan investeringarna i järnväg minskar. När det gäller nya spår handlar det om en reduktion med närmare 70 procent fram till år 2014. Resultatet blir i princip fortsatta utsläpp från transportsektorn på dagens nivå fram till 2020, enligt regeringens egen analys . Tiden vi har på oss för att stoppa klimatförändringarna är kort. Om vi inte gör något nu blir konsekvenserna stora för enskilda människor och för samhällsekonomin som helhet i framtiden. Vi rödgröna inser att det är billigare att agera nu än att vänta.

Inom miljöpolitiken är miljömålsarbetet grunden för långsiktighet och helhetssyn. Miljömålsrådet konstaterade 2008 att det blir svårt att nå miljömålen med nuvarande takt. Rådet föreslog en lång rad konkreta åtgärder för att underlätta måluppfyllelse och förbättra miljöarbetet.

I regeringens miljömålsproposition föreslogs inga konkreta nya åtgärder eller nya resurser för att nå målen. Däremot försvagades bedömningsgrunderna för målen. Regeringen har också under mandatperioden skurit ned på flera anslag som rör miljömålen.

Miljöarbetet har inte bara stått still med regeringens politik utan också gått bakåt.

4F. Ojämlikheten har ökat

För oss rödgröna partier är minskade klyftor och ökad jämlikhet viktiga politiska mål. I grunden bottnar detta i vår uppfattning om alla människors lika värde. Vi vet att människors livsmöjligheter skiljer sig åt beroende på arv och social miljö. Politiken kan och

ska därför på olika sätt bidra till att utjämna dessa skillnader. Ett jämlikt samhälle ökar människors reella frihet och valmöjligheter, vilket ökar den sociala rörligheten och bidrar till en mer dynamisk ekonomi.

Riksdagens utredningstjänst har analyserat de fördelningspolitiska effekterna av regeringens politik under den förra mandatperioden. Studien visar att den procent av befolkningen med högst inkomster har fått lika mycket som den fjärdedel av befolkningen som har lägst inkomster fått tillsammans.

Konsekvenserna av denna omfördelning är omfattande. Antalet personer i relativt fattiga hushåll (60 procent av medianinkomsten) beräknas öka med drygt 250 000 mellan 2006 och 2010 (enligt Riksdagens utredningstjänst). En grupp som drabbats särskilt hårt är ensamstående föräldrar. I denna grupp beräknas andelen relativt fattiga, de flesta kvinnor, öka från 18 procent år 2006 till 25 procent 2010.

Regeringens ekonomiska politik har ökat ojämlikheten mellan kvinnor och män. Nästan sextio procent av skatteförändringarna och reformerna under den förra mandatperioden har gått till män. Samtidigt har kvinnor i högre grad än män drabbats av försämringarna i exempelvis sjuk- och föräldraförsäkringarna. Sammantaget har den genomsnittliga skillnaden i inkomst mellan kvinnor och män ökat med knappt 10 000 kronor om året. Utöver denna indirekta omfördelning av inkomster från kvinnor till män har regeringen genomfört reformer som direkt motverkar jämställdhet. Det handlar till exempel om vårdnadsbidraget och barnomsorgspengen.

Regeringens enda ekonomiska reform med uttalat jämställdhetssyfte; jämställdhetsbonusen har inte nått önskad effekt. Försäkringskassan konstaterar i en analys i mars i år ”att jämställdhetsbonusen inte haft någon effekt på uttaget av föräldrapenningen.” Sammantaget har regeringens politik inneburit flera steg bakåt för jämställdheten.

4G. Sverige ska tillbaka till överskott

När den borgerliga regeringen tillträdde 2006 var överskottet i de offentliga finanserna på cirka 70 miljarder kronor. I dag pekar regeringens prognoser på ett underskott om runt 40 miljarder 2010. När arbetslösheten har vuxit har underskotten i de offentliga finanserna ökat. De offentliga finanserna har således försämrats med drygt 100 miljarder kronor mellan år 2006 och 2010.

Att sälja ut statliga bolag förbättrar inte det finansiella sparandet då staten bara byter en tillgång mot en annan. Ska man värna de offentliga finanserna krävs istället ansvar för såväl inkomster som utgifter. Sverige ska tillbaka till överskott.

Den offentliga sektorns finansiella sparande ska visa ett överskott på en procent av BNP över en konjunkturcykel. Utgiftstaken är ett centralt styrinstrument för budgetpolitiken. De årliga statliga utgifterna får inte överstiga den nivå till vilket utgiftstaket är bestämt.

Tabell 4.4: offentliga sektorns finansiella sparande 2006 och 2010

2006	2010
Överskott om 65 miljarder (+2,2 %)	Underskott om 41 miljarder (-1,3%)

Källa: BP, bilaga 2, sida 16

5. DET RÖDGRÖNA ALTERNATIVET

5A. ETT FRAMGÅNGSRIKT SVERIGE - Där jobben sätts först

Ska Sverige klara den tuffa globala konkurrensen måste vi alla ständigt utvecklas. Det kräver hårt arbete – men också att vi får utlopp för vår kreativitet, våra idéer och vårt engagemang. Varje person som lyckas nå sitt eget mål, att slutföra en utbildning, lära sig ett yrke eller starta ett nytt företag, bidrar till Sveriges framgång. Vårt mål är att nå full sysselsättning och hålla ihop Sverige. Det kräver aktiva satsningar på jobb, utbildning och praktik, målmedvetna investeringar och sunda offentliga finanser.

1. 100 000 FLER JOBB, PRAKTIK- OCH UTBILDNINGSPLATSER

Sverige behöver fler jobb. Vi föreslår i denna motion 100 000 fler jobb, praktikmöjligheter och utbildningsplatser. Vi vill investera i det som bygger Sverige starkt inför framtiden. Vi vill investera i nya företag, i ökad konkurrenskraft, i nya bostäder, i hållbar infrastruktur, i klimatomställning och välfärd. Vi vill ge unga chansen att bidra till Sveriges framtid.

2. RIVSTART FÖR SVERIGES UNGA

Dagens höga ungdomsarbetslöshet är ett slöseri med en hel generations kunskaper och engagemang. Vi vill införa ett Ungdomsavdrag där hela arbetsgivaravgiften tas bort för den som anställer en ung arbetslös. Motsvarande subvention kan ges för den som ger en ung person en praktik-eller traineeplats. När nu de största ungdomskullarna sedan 1960-talet lämnar gymnasiet, samtidigt som fyrtiotalisterna går i pension vill vi uppmuntra företag och organisationer att tidigarelägga framtida anställningar genom ett brett Generationsväxlingsprogram.

Vi vill ta bort regeringens aktivitetsförbud på Arbetsförmedlingen, som tvingar unga att vänta minst tre månader för att få utbildning eller praktik. Många unga som inte får jobb saknar en fullständig gymnasieexamen. Vår långsiktiga ambition är att alla före 25 års ålder ska ha en fullständig gymnasieexamen. Vi vill redan 2011 införa ett Ungdomslyft för att ge unga arbetslösa möjlighet att läsa in gymnasiet med rimliga studievillkor, och vill därefter gå

vidare med ett bredare Framtidslyft som ska omfatta fler grupper.
Idag drabbas unga särskilt hårt av att arbetsgivare kan stapla visstidsanställningar på varandra i åratal. Ungas rätt till trygga anställningar måste stärkas. Även ekonomiska incitament, såsom socialavgifter, ska ses över i detta sammanhang.

3. KONKURRENSKRAFTIG INDUSTRI OCH SÄNKT RESTAURANGMOMS
För att klara den tuffa internationella konkurrensen måste svenska företag ständigt utvecklas och nya växa fram. Vi vill att Sverige ska vara en ledande industrination med en kunskapsintensiv tjänstesektor. Det behövs mer forskning, fler innovationer, mer riskkapital och bättre villkor för småföretag. Forskningen måste kontinuerligt stärkas så att Sverige kan konkurrera med högt kunskapsinnehåll; inte låga löner.

Vi vill inrätta innovationsprogram för en konkurrenskraftig industri och kunskapsintensiv tjänstesektor. Ett forskningsavdrag skulle också vara betydelsefullt för Sveriges framtida konkurrenskraft. För att förenkla företagarnas vardag vill vi skapa en Onestop tillståndsportal och förbättra företagens möjligheter att själva välja karenstid i sjukförsäkringen. För att stärka tillgången på riskkapital vill vi också inrätta en riskkapitalfond. Hela Sverige ska ges möjlighet att utvecklas utifrån sina styrkor och förutsättningar. Vi vill investera i välfungerande kommunikationer och driva på för att det ska finnas både offentlig och kommersiell service i hela landet.

Redan 2011 och 2012 vill vi sänka socialavgifterna för småföretag så att det blir billigare att anställa. Vi har också, i likhet med regeringen, som reformambition att under mandatperioden sänka restaurangmomsen, givet att det finns ett varaktigt reformutrymme. Om ytterligare ekonomiskt utrymme uppstår kommer vi att gå vidare med ytterligare lättnader för småföretagen. Det kan handla om sänkningar av momsen i andra delar av tjänstesektorn, sänkta arbetsgivaravgifter, minskade sjuklönekostnader eller ett riskkapitalavdrag.

4. UTVECKLING AV KOMPETENS – 44 000 UTBILDNINGSPLATSER OCH HÖJDA STUDIEMEDEL

Utbildning är nyckeln till framtidens jobb och konkurrenskraft, men också till människors frihet att forma sina egna liv. Ska företagen klara av att ständigt utvecklas måste deras anställda också kunna göra det. Det förutsätter breda investeringar i utbildning.
Redan 2011 vill vi bygga ut högskolan, yrkeshögskolan, vuxenutbildningen och den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen med 44 000 platser. Vi vill förbättra utbildningen vid högskolan, genom satsningar på kvalitet och bättre karriär-och yrkesvägledning och bättre möjligheter till praktik.

Många studenter upplever sin ekonomiska situation som pressad. Om det finns utrymme för ytterligare reformer under mandatperioden vill vi höja studiemedlet med 600 kronor i månaden – 400 kronor i bidrag och 200 kronor i lån. Vi vill också höja tilläggsbidraget för studenter med barn med 25 procent. En ytterligare höjning av studiemedlet kan behövas på sikt. För att fler ska få chansen att läsa på högskolan måste också antagningsreglerna till högskolan förändras. Till exempel ska arbetslivserfarenhet kunna tillgodoräknas och möjligheter att läsa in på komvux finnas.

Arbetsförmedlingen ska bättre kunna möta även dem som vill gå vidare i sitt yrkesliv och ska därför utvecklas till en Kompetensförmedling. Även den som jobbar behöver uppdatera sin kompetens. Det är därför angeläget att, tillsammans med arbetsmarknadens parter, noga utreda förutsättningarna för en Kompetensförsäkring.

Nyanlända ska få lättare att få jobb. Språket är då en nyckel. Vi vill göra en kvalitetssatsning av SFI. Alla kommuner ska också föras skyldiga att kunna ta emot flyktingar. Förutsättningarna för personer med en funktionsnedsättning att delta i arbetslivet måste också förbättras.

5. TRYGGARE JOBB
Vi vill förbättra arbetslöshetsförsäkringen. Det ska inte kosta mer än cirka 80 kronor i månaden att vara med – lika för alla. Alltför få anställda har idag en rimlig inkomsttrygghet vid arbetslöshet. Vi vill höja ersättningsnivån och taket så att alla som tjänar upp till cirka 25 000 kronor i månaden 2012 får ut 80 procent av sin lön i a-kassa.

Steg för steg vill vi nå målet om att minst 80 procent ska få 80 procent av sin lön i arbetslöshetsersättning. En sammanhållen översyn av hela regelverket kring a-kassan behöver göras så att försäkringen blir enkel att förstå, pålitlig, träffsäker och inte möjlig att missbruka. Vi vill bland annat se över villkoren för deltidsarbetslösa och studerande. Akassan ska vara frivillig och solidariskt finansierad.

Vi vill stärka arbetsrätten. Vi vill göra det lättare att få fasta tjänster genom att lagstifta så att det blir svårare för arbetsgivare att stapla visstidsanställningar på varandra. Alla som arbetar i Sverige ska behandlas lika. Vi vill riva upp Lex Laval, revidera utstationeringsdirektivet och verka för att EU ska anta ett juridiskt bindande socialt protokoll för fackliga rättigheter. Vi vill också se över lagstiftningen när det gäller företags och organisationers anlitande av bemanningsföretag. Företrädesrätten vid återanställning får inte sättar ur spel när arbetsgivare hyr in personal från bemanningsföretag.

6. JÄMSTÄLLDA JOBB- OCH INVESTERINGAR I EN BÄTTRE ARBETSMILJÖ
Vi vill att kvinnor ska ha halva makten och hela lönen. Det måste bli ett slut på lönediskrimineringen av kvinnor. Vi vill att alla arbetsgivare med mins 10 anställda ska göra lönekartläggningar varje år och upprätta handlingsplaner. Vi vill också se över möjligheterna att införa någon form av vite för de arbetsgivare som trots lönekartläggning och handlingsplaner inte åtgärdar lönediskriminering. Så blir arbetsmarknaden mer jämställd. Om det finns utrymme för ökade reformer vill vi att Diskrimineringsombudsmannen ska få förstärkta resurser.

För att skapa ett jämställt arbetsliv är det även viktigt att heltid blir en rättighet, och deltid

en möjlighet. Arbetsmarknadens parter har det huvudsakliga ansvaret för att det blir så, men om frågan inte kan lösas avtalsvägen är vi beredda att lagstifta om rätt till heltid. Redan 2011 och 2012 vill vi investera i en heltidsmiljard för att driva på utvecklingen i kommuner och landsting.

Vi vill också investera i en bättre arbetsmiljö. Vi vill öka resurserna till Arbetsmiljöverkets tillsyns- och informationsarbete, utbildning av skyddsombud, de regionala skyddsombudens verksamhet samt arbetslivs- och arbetsmiljöforskning. Stress och belastningsskador är prioriterade forskningsområden.

7. FLER OCH BÄTTRE JOBB I SKOLA, SJUKVÅRD OCH OMSORG

Kvaliteten i skolan, sjukvården och omsorgen måste förbättras. Under 2010 kommer sysselsättningen i den offentligt finansierade välfärden att minska med 15 000 personer enligt regeringens egna bedömningar (se BP2011, volym 1, sidan 217). Det innebär att varje elev får mindre uppmärksamhet i skolan, och att patienterna får sitta längre i väntrummen. Högre kvalitet går inte att uppnå utan fler anställda i välfärden. Vi vill investera cirka 6,5 miljarder kronor mer än regeringspartierna i vård, skola och omsorg för år 2011. Vi vill långsiktigt säkra kommuners och landstings ekonomi genom att se till att statsbidragen är värdesäkrade.

Vi vill också att alla ska kunna veta vad de kan kräva av offentliga tjänster, och menar till exempel att statliga myndigheter ska uppmuntras att införa servicegarantier. Utöver mer resurser och fler anställda i välfärden, behövs det också smartare sätt att utnyttja välfärdens resurser. Det gäller inte minst personalens kunskap och kompetens. Alla som jobba i offentligt finansierade verksamheter ska ha rätt till meddelarskydd.

* * *

5B. ETT RÄTTVIST SVERIGE - Där välfärden är för alla

Vi vill att alla ska ha tillgång till en välfärd av hög kvalitet – när man behöver det. Behoven ska styra, inte var man bor, var man är född, vad man tjänar eller vilket kön man har. Men idag går utvecklingen i motsatt riktning. Nya vårdbolag söker sig till områden där det går lätt att tjäna pengar, inte dit där behoven är störst. Sjukförsäkringen tar slut, trots att inte sjukdomen gör det. Elevernas kunskapsresultat i skolan sjunker. Det är en utveckling som måste brytas. Vi vill förbättra kvaliteten och tillgängligheten i välfärden. Därför kommer vi att prioritera ekonomiska satsningar till välfärden i bland annat kommuner och landsting. För oss kommer välfärden först och är överordnad skattesänkningar.

1. KVALITETSLYFT I FÖRSKOLAN – MAX FEM BARN PER PERSONAL OCH SÄNKT MAXTAXA

Grunden till det livslånga lärandet läggs i förskolan. Alla barn ska få uppmärksamhet och stöd i sin individuella utveckling. Det kräver kompetent personal som har tid och förmåga att se och stödja varje barn. Redan 2011 vill vi investera i ett brett Kompetenslyft för förskolans personal och ta ett första steg för mindre barngrupper. Vårt mål är att det ska finnas max fem barn per anställd, och bedömer att det skulle vara fullt möjligt att nå det redan under innevarande mandatperiod givet att staten och kommunerna delar på kostnaderna.

Vi vill också införa en rätt för barn att gå 30 timmar i förskolan – även om de får ett syskon eller en förälder blir arbetslös. För att vardagen ska gå ihop för många småbarnsföräldrar räcker det inte med en bra förskola, det krävs också barnomsorg som håller öppet när föräldrarna arbetar på kvällar, nätter och helger. Vi vill därför stimulera kommunerna att erbjuda mer barnomsorg på obekväm arbetstid, och är därefter beredda att utvärdera denna satsning och se över lagstiftningen på detta område.

Om det finns utrymme för fler reformer under mandatperioden vill vi också sänka avgifterna i förskolan, genom sänkt maxtaxa.

2. FÖRBÄTTRA BARNENS UPPVÄXTVILLKOR
Idag växer allt fler barn upp i fattiga familjer. Vi vill minska barnfattigdomen. Vårt mål är att antalet familjer i behov av socialbidrag ska vara 50 000 färre 2015. Till detta syftar flera av våra förslag för jobb och utbildning.

Vi vill också höja underhållstödet, bostadsbidraget för ensamstående och taket i den tillfälliga föräldrapenningen (de så kallade vab-dagarna). För att förbättra alla barns trygghet vill vi utreda hur barnkonventionen ska kunna införlivas i svensk lagstiftning. Vi vill också ta ett samlat grepp om familjepolitiken och modernisera lagstiftningen så att den passar alla typer av familjebildningar.

3. KUNSKAP OCH KVALITET I SKOLAN – MED MINDRE KLASSER
Vi vill se en likvärdig skola som sätter varje elevs möjlighet att nå kunskapsmålen i centrum, och stimulerar till kreativitet och ansvarstagande. Då behövs mindre klasser och fler lärare och andra specialister i skolan. Vi vill investera i ett kvalitetsprogram för skolan, med ambitionen att lärartätheten ska öka till nio lärare per 100 elever.

Vårt mål är tydligt – Sverige ska ligga bland topp tio i OECD:s Pisa-undersökning inom matematik, läsförståelse och naturvetenskap 2015. Vi vill se ett nationellt initiativ för att motverka mobbning och annan kränkande behandling i skolan, förbättra modersmålsundervisningen, satsa på elevhälsa och genomföra ett skolkökslyft.

Skriftliga omdömen ska ges från första årskursen så att det är tydligt för elever, förälder och lärare hela tiden vad som krävs för att nå målen. För att varje elev ska ha möjlighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar och för att främja pedagogisk mångfald ska det vara möjligt att avvika från den nationella timplanen.

Betyg ska ges från årskurs sju. Vi vill utvärdera de senaste årens stora skolreformer och stärka möjligheterna till en likvärdig utbildning, ökad kvalitet och en sammanhållen skola. Gymnasieskolan ska ge alla högskolebehörighet.

4. VÅRD I VÄRLDSKLASS

Alla har rätt till en god sjukvård. Den som har haft möjlighet att teckna en privat sjukvårdsförsäkring ska inte kunna gå före i kön. Vi vill lagstifta om att alla ska få vård efter behov – oavsett inkomst, var man bor, vilket kön man har, etnisk tillhörighet eller sexuell läggning.

Den fria etableringsrätten ska rivas upp. Det så kallade Vårdvalet ska ersättas av ett Hälsoval så att vårdens resurser går dit där de mest behövs och det hälsofrämjande arbetet förbättras. Alla patienter ska kunna välja vårdcentral – men vårdbolagen ska inte kunna välja patienter. Inga universitets- eller regionsjukhus ska säljas ut.

Vi vill främja folkhälsan. Kraftfulla insatser ska göras för att minska över-och felanvändning av läkemedel. Tillgängligheten i sjukvården ska förbättras genom till exempel fler hemläkarbilar för barn och äldre, fler närakuter och fler kvällsöppna vårdcentraler. Satsningar på bättre kvalitet och tillgänglighet i sjukvården ska gå före fortsatta skattesänkningar. Om det finns utrymme för ytterligare reformer under mandatperioden vill vi förbättra tandvården för unga, genom att förlänga dagens avgiftsfria tandvård från 19 till och med 24 år och genomföra en satsning på förbättrad tandvård för äldre.

5. EN RIKTIG SJUKFÖRSÄKRING – UTAN STUPSTOCK

Alla ska ha rätt till vård och rehabilitering för att kunna leva ett bättre liv och för att kunna arbeta efter egen förmåga. Ingen ska – som idag – bli försäkringslös bara för att en administrativ gräns passeras. Hittills i år har knappt 38 000 personer utförsäkrats. Under helåret 2010 räknar Försäkringskassan med att cirka 43 000 personer kommer att utförsäkras. Det är helt oacceptabelt.

Vi föreslår en förutsägbar och modern sjukförsäkring. Stelbenta tidsgränser ska ersättas med individuella rehabiliteringsplaner. Stupstocken ska avskaffas. Den som har utförsäkrats av regeringens regeländringar och som behöver det ska återförsäkras. Sjukförsäkringen ska ge verklig inkomsttrygghet. Taket i sjukförsäkringen ska höjas i två steg till 8,5

prisbasbelopp 2012. På sikt vill vi höja taket till tio prisbasbelopp så att de allra flesta får ut 80 procent av sin tidigare inkomst i sjukpenning. Vi vill också investera mer i rehabilitering.

6. ÖKAD LIVSKVALITET FÖR ÄLDRE

Vi vill att tryggheten, friheten och livskvaliteten för äldre ska stärkas. Verklig valfrihet ska gälla i vardagen för dem som använder äldreomsorgen. Det handlar om att själv varje dag ha ett stort inflytande över vad man får hjälp med, hur hjälpen utförs och när insatsen görs. För att fler ska kunna anställas i äldreomsorgen ska kommunerna ges tillräckliga resurser.

Vi vill att äldre med rätt till hemtjänst eller boende på äldreboende ska få möjlighet till ett rikare liv.

Vi vill också införa en stimulans till kommunerna för fria timmar redan 2011, som de äldre kan använda som de själva vill. Det kan handla om en extra promenad i friska luften eller ett teater-eller restaurangbesök. Äldre ska kunna bestämma om de vill fortsätta att bo tillsammans – genom en parbogaranti.

Vi vill också införa ett maxtak på 100 kronor för timavgiften i hemtjänsten. Detta som ett komplement till dagens maxtaxa i äldreomsorgen. Vi vill också att stimulera kommunerna att erbjuda äldre omsorg på andra språk än svenska. För att skapa bättre ekonomisk trygghet för dem med små marginaler vill vi förbättra bostadstillägget för pensionärer och förtidspensionärer.

7. SLOPAD SKATTEKLYFTA MELLAN LÖN OCH PENSION

Det måste bli ett slut på diskrimineringen av äldre – i arbetslivet, men också i skattesystemet. Idag betalar en pensionär cirka 700 kronor mer i skatt varje månad till följd av regeringens pensionärsskatt. Det kan vi inte acceptera. Pension är uppskjuten lön. Givet att det statsfinansiella läget så tillåter vill vi avskaffa klyftan i beskattning mellan lön och pension.

Vi rödgröna partier menar att olika typer av inkomst av tjänst ska beskattas lika. Vi vill ta fortsatta steg för att nå en likformig beskattning. Det innebär att skillnaden i beskattning ska minska mellan löntagare och andra grupper utöver pensionärer, exempelvis förtidspensionärer.

8. KREATIVA SVERIGE

Vi vill ha ett kreativt Sverige med ett kulturliv som underhåller, ifrågasätter och ställer saker på sin spets. Om det finns utrymme för ytterligare reformer under mandatperioden vill vi investera i en kulturmiljard. Den nya satsningen på kulturen ska till exempel kunna rymma en maxtaxa i kultur-och musikskolan, ett återinförande av succén med fri entré på statliga museer och ett nytt populärkulturcentrum för film, musik, dataspel och serietecknande.

Vi vill också genomföra ett nytt handslag med idrottsrörelsen. Handslaget ska uppmuntra barn och unga till rörelse, främja utveckling av föreningar och ledare, jämställdhet och integration.

9. BYGG BORT BOSTADSBRISTEN – BYGG ETT TILLGÄNGLIGT SVERIGE

Vi vill möta bostadsbristen genom ökat bostadsbyggande. Sverige behöver en ny bostadspolitik med tydliga och starka ambitioner som gör det möjligt för unga att flytta hemifrån och för alla att hitta det boende man behöver. Vi har satt upp målet att nyproduktionen av hyresrätter under nästa mandatperiod ska fördubblas och att bostadsbyggandet senast 2016 ska uppgå till 40 000 bostäder om året, varav en majoritet bör vara hyresrätter. Möjligheterna att klara detta är beroende av den ekonomiska utvecklingen samt insatser från kommunerna. Vi vill utforma ett statligt stöd för att stimulera ökat bostadsbyggande med inriktning mot hyresrätter till rimliga hyror och kostnader samt miljövänligt teknik.

Därutöver behöver relevant lagstiftning ses över, särskilt bostadsförsörjningslagen, i syfte att stärka allas rätt till bostad, inte minst hemlösa. Vi vill förstärka lagstiftningen mot diskriminering, så att den även inkluderar tillgänglighetsfrågor. Kostnadsaspekterna av

genomförandet av en sådan lagstiftning måste belysas noggrant. En stark lagstiftning mot diskriminering ger ett verktyg för att människor med funktionsnedsättningar i större utsträckning blir delaktiga i samhälls- och arbetsliv.

10. TRYGGHET I VARDAGEN

Alla ska kunna känna trygghet i vardagen. Polisen måste ha möjlighet att ge hjälp vid vanliga vardagsbrott och ta upp kampen mot den organiserade brottsligheten. Vi vill effektivisera polisens arbete genom att slå samman polisens myndigheter till en myndighet. Dagens polisutbildning ska ersättas med en högskoleutbildning. Insatser för att förhindra mäns våld mot kvinnor ska intensifieras. Rätten att vara privat ska värnas. En rödgrön regering kommer att stärka den personliga integriteten. Vi vill bland annat riva upp och göra om FRA-lagen – och för att göra rätt ska en parlamentarisk utredning tillsättas

* * *

5C. ETT HÅLLBART SVERIGE - Där vi tar ansvar för kommande generationer

Sverige ska vara ett land där vi tar ansvar för kommande generationer. Vi har kunskaperna, vi har tekniken, och vi vet att det är dyrare att inte göra något än att göra något. Dessutom finns engagemanget. Många människor och företag tar ett stort ansvar i sin vardag. Men det gör inte den borgerliga regeringen och därför går utvecklingen för långsamt. Det leder till fortsatt hög miljö- och klimatpåverkan – men också missade chanser till ekonomisk utveckling och nya jobb. Vi vill investera brett i klimatomställning. Till exempel genom energieffektivisering och utveckling av förnybar energi och finansiera detta med högre klimatoch miljöskatter. Så tar vi ansvar för framtiden.

1. ÖKA KLIMATINVESTERINGARNA – NYTT KLIMATAVDRAG

Vi vill se ett Sverige som tar täten i klimatomställningen och kraftigt reducerar utsläppen av växthusgaser. Men där är vi långt ifrån idag. Fortfarande förbrukar många bostäder och lokaler alldeles för mycket energi. Här finns stora möjligheter till smartare lösningar. Vi vill uppmuntra fastighetsägare och småhusägare att göra klimatinvesteringar genom att utvidga ROT-avdraget till att även omfatta hyreshus, införa en klimatbonus för bland annat

villaägare och bostadsrättsföreningar och stimulera energieffektivisering.

Vi vill också låta det nuvarande ROT-avdraget finnas kvar under hela mandatperioden. Nu föreslår vi också ett nytt Klimat-avdrag för alla hushåll som vill göra större klimatinvesteringar. Klimat-avdraget gäller för den som gör en betydande investering i sin bostad, till exempel installerar nya fönster, och på så sätt får ned energiförbrukningen med minst cirka 30 procent. Dessa hushåll får då fastighetsavgiften nedsatt till 0 kronor per år i tre års tid.

För att därutöver stimulera lokala klimatinvesteringar i kommuner vill vi starta ett nytt Klimatinvesteringsprogram. Vi vill också införa en möjlighet till nettomätning för småskaliga elproducenter. Vattenfall ska behållas och utveckas i statlig ägo.

2. GÖR TRANSPORTERNA GRÖNA

Transporterna står för en stor del av miljöbelastningen i vårt samhälle. Fler transporter – inte minst när det gäller gods – behöver styras om från väg till järnväg. Det kräver betydande upprustningar och förbättringar i järnvägsnätet. Därför vill vi investera 100 miljarder kronor ytterligare för utbyggnad av hållbar infrastruktur 2010-2021. Bland annat vill vi bygga Sveriges första höghastighetsbanor: Ostlänken och Göteborg-Borås och storsatsa på kollektivtrafik, inte minst i Stockholmsregionen. För att öka andelen som åker med kollektivtrafik ska också försök med till exempel billigare kollektivtrafik kunna genomföras.

Vi behöver också minska utsläppen från biltrafiken. Vi vill stödja omställningen av tunga fordon och stimulera efterkonvertering av bilar. Vår ambition är att det ska vara billigare att tanka förnybart än fossilt. Vi vill behålla nedsättningen av skatten för förnybara bränslen även efter 2013 givet att EU-reglerna tillåter det. Antalet biogasmackar måste öka så att det finns ett nät av stationer över hela landet och så att de som kör en biogasbil kan tanka i de större orterna. Vi vill investera i ökad produktion och distribution av biogas. Vi vill också stödja utvecklingen av el-bilar.

3. SKAPA EN GIFTFRI VARDAG
Vi vill skapa en giftfri miljö – där ingen utsätts för farliga kemikalier i sin vardag. Trots förbud förekommer otillåtna färgämnen i till exempel mat och kläder och otillåtna mjukgörande ämnen i leksaker. Farliga kemikalier är också en del i många människors arbetsmiljö. Vi vill ta krafttag för att få bort de farliga gifterna i kläder, leksaker och mat. Barnen har rätt att växa upp utan onödiga risker för sin hälsa. Vi vill förstärka kemikalieinspektionens tillsynsarbete så att fler varor kan analyseras och kontrolleras. Vi är beredda att skyndsamt se över kemikalielagstiftningen. Arbetet mot miljögifter i EU och internationellt måste prioriteras.

4. DRIV PÅ DET INTERNATIONELLA KLIMATARBETET
Vi vill se ett globalt ansvarstagande i klimatfrågan där Sverige är med och samlar länder med höga ambitioner för att driva frågan framåt. Att den svenska regeringen inte nådde längre vid klimatmötet i Köpenhamn var ett stort misslyckande. Men nya internationella överenskommelser kommer att behövas.

Stor kraft bör ägnas åt att driva på det internationella klimatarbetet för att öka miljörättvisan. Vi anser att Sverige inom EU ska driva på för att höja dagens reduktionsmål om 20 procent till 30 procent. Vi ska öka de svenska medlen för internationella klimatåtgärder, men finansiering av klimatåtgärder i fattiga länder ska inte gå ut över fattigdomsbekämpning. Sverige ska vara en tydlig röst i världen mot utvinning av olja i känsliga naturområden. En internationell konvention för att skydda Arktis miljö behövs, den svenska regeringen bör vara pådrivande i det arbetet.

5. ETT GRÖNARE SVERIGE
Vi vill lämna över ett samhälle till nästa generation där våra stora miljöproblem är omhändertagna. Genom att skydda värdefulla skogar tar vi vår del av ansvaret för att hotade växter och djur ska få fortsätta leva. Stödet till biologisk mångfald ska öka. Genom att våga ställa krav på andra och på oss själva kan vi minska utsläppen och få renare hav att bada i och segla på, utan allvarliga algblomningar.

Med ett starkare strandskydd i exploaterade områden blir stränderna tillgängliga för alla även i framtiden. Allemansrätten ska ge alla tillgång till en rik natur. Det behövs nya mål för ekologisk matproduktion. Vi säger nej till uranbrytning i Sverige.
* * *

5D. SOLIDARITETEN KÄNNER INGA GRÄNSER

Vår solidaritet känner inga nationsgränser. Vår utrikespolitik syftar till att bekämpa fattigdom, främja demokrati, öka jämställdheten mellan kvinnor och män, öka respekten för de mänskliga rättigheterna, samt bidra till en tryggare och säkrare värld.

Internationellt ska Sverige vara en förkämpe för fred, FN, nedrustning, rättvisa och klimat. Globaliseringen leder till ökat välstånd, men också ökade orättvisor. Finanskrisen och klimatkrisen med dess enorma konsekvenser visar på vikten av globala politiska lösningar. EU är en central utrikespolitisk arena som ger möjlighet att agera tillsammans med andra. Sverige ska vara en tydlig röst i EU för att kritiskt granska, förändra och förbättra. Vi vill använda det svenska EU-medlemskapet för fler jobb, bättre klimat, ökad jämställdhet och starkare konsumentskydd. Vi anser inte att någon ny omröstning om euron ska hållas under mandatperioden. Norden är en stor och viktig partner. Vi vill se en offensiv nordisk strategi för bättre integration, fler jobb och bättre infrastruktur.

Sverige ska vara militärt alliansfritt. Vi säger nej till medlemskap i Nato. Vi står eniga bakom den utvidgade solidaritetsförklaring som omfattar hela Norden. Målet för vår försvarspolitik är att bevara Sveriges fred och självständighet, trygga stabiliteten i vårt närområde och att bidra till att stärka internationell fred och säkerhet. Angående det svenska engagemanget i Afghanistan har vi rödgröna partier lämnat tydliga besked. Sverige ska vara mer aktivt i att med civila medel förebygga konflikter. Vi vill därför stärka Sveriges kapacitet när det gäller medling, konfliktarbete och förebyggande fredsarbete. Det behövs en ny lag om krigsmateriel som bland annat utesluter vapenexport till länder som begår grova och omfattande kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

Vi vill att Sverige ska ge minst en procent av BNI i bistånd. Migrationspolitiken ska utmärkas av rättssäkerhet och solidaritet. Alla ska ha rätt till en individuell och rättssäker prövning av sina asylskäl och den som är i behov av skydd ska få asyl. De som flyr undan krig och väpnad konflikt ska få skydd. Skyddet för barn, kvinnor och HBT-personer ska stärkas. Sverige ska arbeta för fred i Mellanöstern och en tvåstatslösning med Israel och Palestina inom säkra och erkända gränser. Sveriges röst behöver höras i världen. En rödgrön utrikespolitik vill göra skillnad.

* * *

5E. POLITIK GÖR SKILLNAD

Vi rödgröna partier har tillsammans presenterat överenskommelser på en rad områden. I den gemensamma vårmotionen 2010 ligger skarpa förslag för statsbudgeten för 2011 och 2012 – som alla är fullt ut finansierade. I vår gemensamma regeringsplattform lade vi nya skarpa budgetförslag för 2011 och beskrev våra reformambitioner för den kommande mandatperioden. Regeringsplattformen och vårmotionen bildar tillsammans grunden för en rödgrön politik som vi nu samlat i en gemensam budgetmotion.

Med ett rödgrönt alternativ kan Sverige bli modernare och mänskligare; mer jämlikt och jämställt. Unga kan få större möjligheter att hitta sitt första jobb. Klasserna i skolan kan vara mindre. Det kan vara lättare att få tillgång till sjukvård – när man behöver den. Vi kan ta stora steg i Sverige för att möta klimathotet och därigenom fått igång många nya gröna jobb. Klyftorna mellan människor och landsändar kan bli mindre. Sverige kan vara ett tryggare land – med fler möjligheter för alla.

6. UTGIFTER

Tabell 6.1 Utgiftsramar och utgiftstak

	Regeringen 2011	S–MP– V(avvikelse) 2011
1 Rikets styrelse	11 633	–670
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	12 998	–5
3 Skatt, tull och exekution	10 009	+35
4 Rättsväsendet	36 758	±0
5 Internationell samverkan	2 002	±0
6 Försvar och samhällets krisberedskap	45 306	–2 000
7 Internationellt bistånd	30 513	±0
8 Migration	7 157	±0
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	60 067	–35
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	93 841	+2 200
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	40 624	+263
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	73 092	+500
13 Integration och jämställdhet	6 028	–544
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	69 632	+2 993
15 Studiestöd	23 472	+926
16 Utbildning och universitetsforskning	54 532	+1 564
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 195	+94
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 282	+1 700
19 Regional tillväxt	3 510	+30
20 Allmän miljö- och naturvård	5 129	+785
21 Energi	2 870	+100
22 Kommunikationer	40 125	+810
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17 867	+10
24 Näringsliv	5 474	+60
25 Allmänna bidrag till kommuner	88 025	+6 555
26 Statsskuldsräntor m.m.	25 970	±0
27 Avgiften till Europeiska unionen	30 637	±0
Summa utgiftsområden	810 746	+15 371
Minskning av anslagsbehållningar –1 508 –800		
Summa utgifter exkl. statsskuldsräntor	783 301	+14 571
Utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	222 223	±0
Takbegränsade utgifter	1 005 524	+14 571
Budgeteringsmarginal	57 476	+429
Utgiftstak för staten	1 063 000	+15 000

UO1

Neddragningar i Regeringskansliet. Den borgerliga regeringen har steg för steg ökat resurserna till Regeringskansliet. Det är hög tid att effektivisera, och dra ned anslagsnivån till den som gällde före Sveriges ordförandeskap i EU.

UO2

För att effektivisera den statliga förvaltningen föreslår vi att programmet om offentligt etos i statsförvaltningen avbryts.

UO3

Vi rödgröna partier lanserar ett brett program för att stävja skattefusk. För att detta ska kunna effektueras behöver Skatteverket mer resurser. Vi skjuter därför till 50 miljoner kronor, utöver regeringens tillskott, för detta ändamål. Därutöver säger vi nej till 15 miljoner kronor till Skatteverket för att administration av hushållsnära tjänster.

UO4

Vi avsätter 250 miljoner av regeringens föreslagna 400 miljoner till polisen i årets budget. Men för att förbättra kriminalvården vill vi omfördela resurser inom rättsväsendet; från polisen till kriminalvården. Satsningarna på polisorganisationen ökar trycket på resten av rättskedjan. Kriminalvården går med underskott; bristande resurser skapar en ineffektiv kriminalvård som riskerar att gå ut över de intagnas rehabilitering och arbetsmiljön för de anställda. Rapporter har kommit om kraftig överbeläggning och hårdare klimat på anstalterna. Därför ökar vi anslaget till Kriminalvården med 150 miljoner kronor jämfört med regeringens anslag för 2011.

UO6

Försvarsmakten och dess stödmyndigheter har under de senaste två decennierna genomgått en kraftig omstöpning. Nödvändiga, men många gånger smärtsamma, besparingar har gått hand i hand med utvecklande av nya förmågor och ökad kvalitet. Samtidigt har också den

internationella dimensionen gått från att vara en perifer sidouppgift till att bli en av huvuduppgifterna för det militära försvaret. Försvarsmaktens förmåga att genomföra väpnad strid ska utgöra grunden för att upprätthålla och utveckla det militära försvaret. De nödvändiga förändringarna i personal, materiel- och logistikförsörjning, liksom i insatsorganisationens utformning och beredskapssystem, ska ske på ett sådant sätt att de leder till ett militärt försvar med högre tillgänglighet och användbarhet samt en god balans mellan storlek och allsidighet. Reformeringen av det militära försvaret måste fortsätta och leda till en mer användbar och tillgänglig insatsorganisation. Denna reformering måste emellertid ske på ett ansvarsfullt sätt.

Vi rödgröna partier gör bedömningen att en besparing på två miljarder kronor är rimlig. Den största besparingen görs i anslag 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap. Inom ramen för förbandsanslaget kommer emellertid satsningar göras på frivilligverksamheten, de nationella skyddsstyrkorna samt på försvarets jämställdhetsarbete. Beträffande anslagsposten 1:4 bedömer vi att en besparing på 445 miljoner kronor är möjlig. När det gäller besparingarna på Högkvarteret handlar det exempelvis om effektiviseringar i organisationen.

UO7

Vi vill att Sverige ska ge minst en procent av BNI i bistånd. För oss rödgröna är det otänkbart att finansiering av klimatåtgärder i fattiga länder går ut över fattigdomsbekämpning. Biståndet behövs mer än någonsin för att bekämpa fattigdom och skapa positiv utveckling i en värld som drabbas allt hårdare av ett förändrat klimat. Detta är ett avgörande ställningstagande för att skapa förtroende från de fattiga länderna i klimatförhandlingarna. Därför anser vi att regeringen bör verka internationellt för att få till stånd nya medel och finansieringsformer för internationella klimatåtgärder. Resurser kan exempelvis komma från en global handel med utsläppsrätter och/eller internationella avgifter på utsläpp från flyg och sjöfart. Vi vill stärka finansieringen av klimatåtgärder i fattiga länder med 250 miljoner kronor 2012.

Swedfund International AB är ett statligt ägt bolag som arbetar med riskkapital och kompetens för investeringar i utvecklingsländer. Vi rödgröna partier ser mycket allvarligt på den kritik som riktats mot Swedfund av Riksrevisionen. De krav på resultat och effektivitet som ställs på övrigt bistånd ska självklart ställas också på Swedfunds verksamhet. Regeringen har inte återkommit till riksdagen med en fullödig redogörelse för hur man åtgärdat den kritik som tidigare förts fram, vilket vi krävt.

UO9

Vi rödgröna partier föreslår mer resurser än regeringen till kommunsektorn (se UO25). En betydande del av dessa tillfaller landstingen och sjukvården, och möjliggör investeringar i bättre kvalitet och tillgänglighet.

Av de statsbidrag som vi föreslår till kommunsektorn vill vi tillföra äldreomsorgen mer resurser för bättre mat, enklare prövning till hemtjänst, maxtak på 100 kronor för timavgiften i hemtjänsten och guldkant inom äldreomsorgen. Sammantaget uppgår reformambitionerna för mandatperioden på äldreområdet till 870 miljoner kronor 2011 samt 800 miljoner kronor per år under mandatperioden. Vi har som reformambition att förbättra tandvården för unga genom att förlänga dagens avgiftsfria tandvård från 19 till och med 24 år. Ambitionen omfattar 300 miljoner kronor per år.

Vi avvisar regeringens förslag om starta-eget-bidrag inom äldreomsorgen samt förslaget om förstärkningar av valfrihetssystem (LOV) på sammanlagt 35 miljoner kronor..

UO10

En mänsklig och modern sjukförsäkring. Stelbenta tidsgränser ska ersättas med individuella rehabiliteringsplaner. Stupstocken ska avskaffas. Den som har utförsäkrats av regeringens regeländringar och som behöver det ska återförsäkras. Sjukförsäkringen ska ge verklig inkomsttrygghet. Taket i sjukförsäkringen ska höjas till 8 prisbasbelopp 2011 och 8,5 prisbasbelopp 2012. Denna reform kostar 1,4 miljarder kronor 2011. På sikt vill vi höja

taket till tio prisbasbelopp så att de allra flesta får ut 80 procent av sin tidigare inkomst i sjukpenning. Vi vill också investera mer i rehabilitering. År 2011 investerar vi även 800 miljoner kronor i rehabilitering och försörjning för utförsäkrade.

Givet att det statsfinansiella läget så tillåter vill vi under mandatperioden också höja bostadstillägget till förtidspensionärer till 94,4 procent.

UO11

Höjt bostadstillägg. År 2011 föreslår vi en höjning av bostadstillägget till pensionärer till 94,4 procent. Detta kostar 263 miljoner kronor.

UO12

För att förbättra för barnfamiljerna med de minsta marginalerna samt öka jämställdheten i uttaget vill vi höja taket i den tillfälliga föräldrapenningen (de så kallade vab-dagarna) för 100 miljoner kronor 2011, höja underhållsstödet med 100 kronor i månaden för 200 miljoner kronor 2011 och höja bostadsbidraget för ensamstående föräldrar med 200 miljoner kronor 2011. Vi avvisar vidare regeringens förslag om vårdnadsbidrag.

UO13

Att människor av olika skäl flyttar mellan länder är en naturlig process som ställer naturliga krav på samhället och som tillför nya erfarenheter och kunskaper. Anledningarna till att en individ migrerar kan vara många och sammansatta. Det kan bland annat handla om fattigdom, miljöförstöring, klimatförändring, krig, förtryck eller förföljelse i hemlandet. Migrationen i världen ökar och Sverige är en del av den utvecklingen. Under de senaste 25 åren har antalet människor som flyttar till ett annat land i världen fördubblats och uppgår idag till cirka 200 miljoner.

När människor flyttar sprids kunskap, nätverk växer och nya möjligheter uppstår. Sverige är i sig ett tydligt exempel på att den kunskap, arbetskraft och mångfald som har kommit

hit har haft stor betydelse för svensk tillväxt och utveckling. Men migration kan också innebära stora utmaningar, såväl för de människor som flyttar, som för de länder de lämnar eller flyttar till.

Snabbare etablering av nyanlända. Vår utgångspunkt är att nyanlända invandrare ska vara en prioriterad grupp och få ta del av Arbetsförmedlingens insatser. Därför avvisar vi regeringens lotsar för nyanlända på 474 miljoner kronor, och skjuter i stället till 250 miljoner kronor till Arbetsförmedlingen för bättre introduktion av nyanlända (se UO14). Dessutom vill vi att i princip alla nyanlända ska ha rätt till en individuell etableringsplan, och anslår 30 miljoner årligen till det. Språket är en nyckel för att nyanlända lättare ska få jobb. Vi säger nej till regeringens ineffektiva satsning på SFI-bonus på 100 miljoner kronor och gör i stället en kvalitetssatsning på SFI (redovisas under UO16).

Höjd kommunersättning. Vi vill att alla kommuner ska göras skyldiga att kunna ta emot flyktingar. Under mandatperioden vill vi också höja kommunersättningen vid flyktingmottagande med 130 miljoner kronor.

Utöver dessa förslag har vi som reformambition att tillföra Diskrimineringsombudsmannen 10 miljoner kronor under mandatperioden.

UO14

Yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning. Hälften av platserna inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen har avskaffats sedan regeringen tillträdde. I regeringens så kallade garantier får endast en liten andel utbildning eller praktik. Vi vill återupprätta den aktiva arbetsmarknadspolitiken. Den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen byggs ut så att vi når 5 000 platser i slutet av 2011. Dessa ligger kvar 2012. Därtill vill vi rikta 2 500 platser 2011 och 1 250 platser 2012 till unga mellan 18 och 24 år. Vi vill också göra det möjligt för arbetslösa ungdomar att ta del av

högkvalitativa och längre arbetsmarknadsutbildningar och föreslår därför att regeln om högst tre månaders praktik eller utbildning utökas till maximalt nio månader. Dessutom föreslår vi att -90 dagarsregeln, eller det så kallade aktivitetsförbudet för unga, avskaffas.

Utbildnings- och företagsvikariat. Vi föreslår ett stöd som riktas till dem som har anställning, men som vill ta steget att vidareutbilda sig eller starta ett företag. Möjligheten erbjuds endast om en arbetslös samtidigt går in och vikarierar under tjänstledigheten. Programmet omfattar cirka 1 200 helårsplatser under 2011.

Gröna jobb. Programmet Gröna jobb var ett framgångsrikt program för långtidsarbetslösa som vi vill pröva igen. I programmet ska deltagarna jobba med natur- och kulturvård, till exempel med att röja fram kulturminnen, rusta upp promenadstigar och sköta om tätortsnära skogar. Till detta vill vi avsätta 150 miljoner kronor 2011, vilket räcker till cirka 500 platser.

Lönebidrag i kultur- och ideella sektorn. Vi vill ge möjlighet för dem som utförsäkras från den tillfälliga sjuk- och aktivitetsersättningen att erbjudas ett lönebidrag. Med lönebidragsanställningar riktade mot kultursektorn och den ideella sektorn kan många som tidigare haft tillfällig förtidspension få en ny möjlighet att göra en viktig insats. Vi avsätter därför medel som motsvarar 5 000 lönebidrag 2011 och 2 500 lönebidrag 2012.

Arbetsmiljö. För att nå vårt mål om bättre arbetsmiljö måste vi rusta upp arbetsmiljöarbetet. Därför tillför vi i ett första skede 40 miljoner kronor till Arbetsmiljöverkets tillsyns- och informationsarbete, utbildning av skyddsombud och de regionala skyddsombudensverksamhet. Vi vill också ta initiativ till en kartläggning om hur arbetslivs- och arbetsmiljöforskningen bäst kan samlas och hur den ska organiseras. Vi har som reformambition att tillföra 250 miljoner kronor på detta område under mandatperioden för att stärka och utveckla ett viktigt område.

Ungdomsavdrag. Dagens höga ungdomsarbetslöshet är ett slöseri med en hel generations kunskaper och engagemang. Vi vill införa ett Ungdomsavdrag där hela arbetsgivaravgiften tas bort för den som anställer en ung arbetslös. Motsvarande subvention kan ges för den som ger en ung person en praktik- eller traineeplats. Vi har som reformambition att tillföra sammanlagt 600 miljoner kronor på detta område under mandatperioden.

Validering av kunskap. Människors utbildning och färdigheter ska tas tillvara och utvecklas var de än inhämtats. Detta är särskilt viktigt för personer som lärt sig mycket i arbetet eller har utländsk utbildning. Vi avsätter 10 miljoner kronor per år till ett förtydligat valideringsansvar.

Nej till coacher. Regeringen fortsätter att skjuta till ytterligare resurser till ineffektiva coacher. Vi går emot dessa satsningar och frigör på så sätt utrymme för viktiga jobb, utbildnings- och praktikplatser.

A-kassa. Minst 80 procent ska få 80 procent av sin lön i arbetslöshetsersättning. I vårbudgeten tar vi ett första steg för att nå detta mål. Under mandatperioden ska vi ta fortsatta steg för att nå målet. Vi vill prioritera att kostnaderna för medlemskap i arbetslöshetsförsäkringen. Med vår politik kommer kostnaden för medlemskap i en a-kassa att sänkas till cirka 80 kronor i månaden för alla genom en skattereduktion. Det betyder att den löntagare som idag betalar 230 kronor i avgift får en sänkt kostnad om 150 kronor. Vi höjer ersättningsnivån i a-kassan till 80 procent. Taket höjs till 930 kronor per dag 2011 och 950 kronor per dag 2012. Den första höjningen genomförs i april 2011, den andra i januari 2012. Efter 100 dagars arbetslöshet trappas taket i a-kassan ned med 150 kronor per dag. Förbättringarna i ersättningen från a-kassan kostar totalt 2,8 miljarder kronor, men till följd av våra förslag om fler jobb och utbildningsplatser minskar kostnaden för a-kassa med knappt 1,3 miljarder kronor. Det innebär att anslaget för bidrag till a-kassa och aktivitetsstöd utökas med 1,5 miljarder kronor. .

Bättre introduktion av nyanlända. För att förbättra möjligheterna för nyanlända att snabbt komma i arbete förstärker vi Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag med 250 miljoner kronor. För att kunna prioritera detta går vi emot regeringens övriga justering av arbetsförmedlingens förvaltningsanslag i BP2011.

UO15

Vi vill att fler ska få möjlighet att studera vidare, både i komvux, yrkeshögskola och högskola. Därför bygger vi ut antalet platser och avsätter resurser för studiemedel för tusentals nya studenter.

Vi vill också förbättra studenternas ekonomiska situation. Redan 2011 avsätter vi resurser för att höja bidragsdelen i studiemedlet med 100 kronor i månaden. Vår reformambition är också att gå vidare och höja bidragsdelen och lånedelen ytterligare, så att bidraget höjs med 400 kronor och lånedelen höjs med 200 kronor under den här mandatperioden jämfört med idag. Reformambitionen omfattar 1 520 miljoner kronor. Regeringen föreslår i budgetpropositionen endast en höjning av lånedelen. Detta förslag avvisar vi.
Vi har också som reformambition att förbättra studiemedlet för studenter med barn, omfattande 90 miljoner kronor under mandatperioden.

UO16

Vi avsätter resurser för totalt 44 000 fler studieplatser 2011 och 29 250 fler studieplatser 2012 (se motion 2009/2010:Fi15). Vi avsätter också mer resurser för bättre kvalitet, mer praktik i högskolan och mer studie- och yrkesvägledning i gymnasiet.

Vi har som reformambition att utveckla det Ungdomslyft vi föreslagit till ett bredare Framtidslyft som ska ge fler grupper möjlighet att läsa in gymnasiet med rimliga studievillkor. Framtidslyftet omfattar 450 miljoner kronor under mandatperioden.

UO17

Vi har som reformambition att genomföra en miljardsatsning på ett Kulturlyft under mandatperioden. Satsningen ska till exempel kunna rymma en maxtaxa i kultur- och musikskolan, ett återinförande av succén med fri entré på statliga museer och ett nytt populärkulturcentrum för film, musik, dataspel och serietecknande. För 2011 tar vi ett första steg och avsätter 94 miljoner kronor till kultursatsningar, utöver regeringens nivå.

UO18

Investeringsstöd för hyresrätter. Vi vill utforma ett statligt stöd för att stimulera ökat bostadsbyggande med inriktning mot hyresrätter till rimliga hyror och kostnader samt miljövänligt teknik. Stödet ska omfatta 500 respektive 900 miljoner kronor under 2011 och 2012. Vi vill att regeringen under perioden ska utreda hur en mer långsiktig stödform kan se ut. När ett långsiktigt system är på plats, senast 2013, anser vi att det statliga stödet till bostadsbyggande ska öka ytterligare.

Utvidgat ROT-stöd och skol-ROT. Nuvarande ROT-avdrag ska kvarstå i sin nuvarande konstruktion, och kompletteras med en särskild klimatbonus. Ett nytt ROT-stöd med klimatprofil för renovering av flerfamiljshus införs. Totalt omfattar dessa två förslag 1 miljard kronor 2011 och 2,5 miljarder kronor 2012. Vi föreslår också att det samtidigt inrättas en skol-ROT omfattande 200 miljoner för 2011 och 400 miljoner 2012.

UO19

Stöd till kommersiell service i glesbygd. Regeringen har i viss mån tagit till sig våra förslag om behovet av ett särskilt stöd för att trygga tillgängligheten till viss grundläggande kommersiell service i gles- och landsbygd. Vi menar dock att de 20 miljoner kronor regeringen anslår är otillräckligt, och föreslår att stödet totalt bör uppgå till 50 miljoner kronor.

UO20

Arbete för biologisk mångfald. Vi vill göra en kraftfull satsning på en halv miljard till arbetet för en ökad biologisk mångfald. Dessa pengar fördelas med 100 miljoner kronor till anslag 1:3 Åtgärder för värdefull natur och 400 miljoner kronor till anslag 1:16 Skydd av värdefull natur. Ett av de områden som särskilt behöver prioriteras är skydd och skötsel av skog.

Nystart för Klimp. Vi vill göra en nystart för Klimatinvesteringsprogrammet (Klimp) som ger kommuner, företag och andra aktörer ekonomiska möjligheter att satsa på klimatvänlig teknik. Vi föreslår att 600 miljoner kronor avsätts till Klimp över perioden 2011-2012.

Omställning av fordonsparken. För att påskynda omställningen av den tunga fordonsparken föreslår vi ett tillfälligt stöd till förnyelse av tunga fordon på 25 miljoner. Vi föreslår ett stöd till efterkonvertering av bilar införs så att fler kan köra miljövänligt. Stödet uppgår till 25 miljoner kronor per år.

Stärkt kemikalietillsyn. Vi vill förstärka Kemikalieinspektionens tillsynsarbete så att fler varor kan analyseras och kontrolleras. För det vill vi anslå 10 miljoner kronor mer än regeringen.

Fler tankställen för biogas. Antalet biogasmackar måste öka. Vi vill investera i ökad produktion och distribution av biogas. För detta avsätter vi 25 miljoner kronor 2011. Reformambitionen för mandatperioden är sammantaget 30 miljoner kronor.

UO21

Satsningar på förnybar energi. Vi vill förlänga och utöka de befintliga anslagen till solvärme och solel, samt annan förnybar energiteknik. Totalt satsar vi 100 miljoner kronor årligen 2011 och 2012.

UO22

I budgetpropositionen blir det tydligt hur regeringen i sin nationella plan för infrastruktur 2010-2021 kraftigt minskar ambitionerna på järnvägs- och kollektivtrafikinvesteringar. Investeringarna i ny järnväg mer än halveras jämfört med under förra mandatperioden medan väginvesteringarna ökar kraftigt. Med regeringens politik kommer investeringarna i väg vara mer än dubbelt så stora som investeringarna i järnväg år 2014. Trots vinterns tågkaos satsar regeringen mindre på drift och underhåll av järnvägen.

Satsning på järnväg och kollektivtrafik. Vi rödgröna vill göra en historisk satsning på järnväg och på kollektivtrafik – en satsning som gör det enklare för människor och företag att göra klimatsmarta transportval samtidigt som det skapar jobb och stärker Sveriges konkurrenskraft. Satsningen innebär en fördubbling av investeringarna i järnväg och kollektivtrafik och omfattar runt 100 miljarder kronor under planperioden 2010-2021 utöver regeringen, och beskrivs i motion 2009/10:T8.

Som ett första steg vill vi satsa 760 miljoner kronor 2011 och 2 400 miljoner kronor 2012 i höjt anslag på järnvägs- och kollektivtrafiksatsningar samt banunderhåll. Pengarna ska framförallt gå till satsning på urban kollektivtrafik och cykel, ökade anslag till drift och underhåll av järnväg, satsningar i hela landet med fokus på jobb och klimat samt buss- och cykelsatsning i Stockholm. Pengarna för 2011 fördelas med 487 miljoner kronor till regional kollektivtrafik (under anslag 1.1 Väghållning) och 273 miljoner kronor till projektering av strategiska infrastrukturobjekt och stärkt underhåll (under anslag 1:2 Banhållning).

Bredband i hela Sverige. Vi vill motverka den så kallade digitala klyftan. Vi föreslår ett stöd om 50 miljoner kronor för att stimulera lösningar som gör Internet tillgängligt för flera.
Vi avvisar vidare regeringens aviserade förslag om att privata aktörer ska kunna utfärda körkort samt förslaget om att privata aktörer ska kunna utföra lotsning.

UO23

Stöd till ekologiskt och närproducerat. Vi vill återinföra stödet till ekologiskt jordbruk på en nivå om 10 miljoner kronor årligen 2011-2012.

Vi rödgröna partier anser att det är viktigt att Sverige har en god djuromsorg som uppfyller mycket högt ställda krav. Vi vill värna och stärka det etiska förhållningssättet gentemot djuren. För att utveckla det djuretiska arbetet vill vi inrätta en **djuretisk ombudsman** och anslår 20 miljoner kronor från 2012. Ombudsmannen ska verka för en god etisk grund, utvärdera djurskyddskontrollen, ta fram artkaraktäristika, göra djuretiska årliga revisioner samt ge djuretiska råd.

UO24

Turistsatsning. Staten bör, i samarbete med kommuner, föreningar och företag, ta ett ökat ansvar för att locka besökare till Sverige. Vi avsätter därför 50 miljoner kronor per år för detta ändamål.

Forska & Väx. Vi vill tillföra 100 miljoner kronor per år till VINNOVA-programmet Forska & Väx för att underlätta forskning och utveckling.

Konkurrenskraft Sverige. För att stimulera till internationella affärsrelationer som får mindre företag att vässas och växa vill vi etablera ett nytt program – Konkurrenskraft Sverige. Programmet ska bland annat innehålla främjande av export och av utländska investeringar. Vi anslår 100 miljoner kronor årligen till programmet under 2011 och 2012; fördelat med 70 mkr till anslag 2:3 för export och 30 mkr till investeringsfrämjande (anslag 2:4).

Innovationsprogram. Vi vill inrätta ett innovationsprogram för en konkurrenskraftig industri och kunskapsintensiv tjänstesektor på 100 miljoner kronor per år. Vi vill därför anslå 10 miljoner mer än regeringens satsning på innovationsstrategi.

Regeringens politik baseras på principen om utförsäljningar av statliga bolag för utförsäljningen egen skull. Den principen avvisar vi. Vi föreslår i stället att de 20 miljoner kronor som regeringen anslår för utgifter i samband med försäljningar av statliga bolag används till en förbättrad förvaltning av de statliga bolagen.

Finansiering. Vi vill bland annat sänka socialavgifterna för småföretag så att det blir billigare att anställa, se över företagens sjuklönekostnader och införa ett riskkapitalavdrag för investeringar i nystartade företag. Vår mer offensiva politik för näringslivsutveckling och stärkt riskkapitalförsörjning för små och medelstora företag möjliggör också besparingar på regeringens ökade resurser till ALMI (70 miljoner kronor under 1:4) och exportfrämjande (30 miljoner kronor under 2:3). Vidare avvisar vi regeringens satsning på 100 miljoner kronor för att främja kvinnligt företagande.

UO 25

Ökade statsbidrag till kommunerna. Vi rödgröna har som mål att kvaliteten i den offentliga sektorn ska förbättras, särskilt inom sjukvården, äldreomsorgen och skolan. Det ska bland annat ske genom ökad personaltäthet, satsningar på fortbildning och kompetensutveckling. Våra politiska prioriteringar är tydliga: Vårt mål är bland annat att möjliggöra minskade barngrupper i förskolan och öka lärartätheten inom grundskolan. Vi vill öka personaltätheten inom äldreomsorgen och minska kötiderna i sjukvården. Vi vill satsa en miljard kronor per år på att öka tillgängligheten och kvaliteten i vården. Vi vill stimulera kommunerna att erbjuda mer barnomsorg på obekväm arbetstid, en stimulans omfattande 200 miljoner kronor per år. Vi vill också satsa mer på undervisning på annat modersmål än svenska, en reformambition omfattande sammantaget 150 miljoner kronor per år. Vi vill satsa mer på elevhälsa, och har reformambitioner om 170 miljoner kronor under mandatperioden.

Under 2011 vill vi stimulera kommunerna att förbättra äldreomsorgen genom en riktad satsning på 870 miljoner kronor. Vi vill också ta ett första steg för ett kvalitetslyft i

förskolan med mindre barngrupper och satsar 1 miljard kronor på det. Vi vill också förbättra skolornas arbete med elevhälsa, och satsar 80 miljoner kronor på det. Dessa riktade satsningar är en del av de totala satsningar på kommunsektorn 2011 som tidigare har presenterats.

Vi menar också att det krävs en större översyn av kommunernas ekonomiska förutsättningar, som leder till förbättrade möjligheter för kommunerna att tillhandahålla en god kvalitet i skolan, sjukvården och omsorgen oavsett konjunktur. Därför vill vi säkerställa att resurserna används så effektivt som möjligt för att möjliggöra höjd kvalitet genom att kontinuerligt arbeta med att se över statsbidragens storlek.

Vi har som reformambition att genomföra förslag om sänkt maxtaxa i förskolan och rätt till 30 timmars förskola under mandatperioden. Dessa förslag omfattar sammantaget 2 650 miljoner kronor per år. Vi vill också gå vidare med förstärkningar av personaltätheten genom att ta ytterligare steg under mandatperioden, omfattande 1,5 miljarder kronor. Vidare vill vi som reformambition genomföra ens satsning på ökad personaltäthet i skolan, vilket innebär en satsning på ca 6 000 lärare. Denna satsning uppgår till totalt 3 miljarder kronor.

Mot bakgrund av att vi föreslår ökade statsbidrag till kommunerna skapar vi förutsättningar för kommunerna för att fortsätta att erbjuda gömda barn skolgång, trots att den tillfälliga satsningen på extra resurser om 50 miljoner kronor för detta ändamål försvinner 2011.

Anslagsbehållningar i statliga myndigheter

Vi vill effektivisera den statliga myndighetsförvaltningen så att vi får ut mer av varje investerad skattekrona och presenterade i motion 2009/10:Fi15 ett brett program för detta. En del i detta var att dra in en del av myndigheternas anslagssparande, i denna motion föreslås att regeringen tar initiativ till en sådan effektivisering.

7. SKATTER

Tabell 7.1 SKATTER & ÖVRIGA INKOMSTER

	S-MP-V (avvikelse) *miljarder kronor 2011*	Kommentarer
Inkomstskatter		
Avskaffat jobbskatteavdrag för miljonärer. Jobbskatteavdraget skalas ner med 2,5 % över 40 000 kronor/månaden, för den med en måndadslön om t.ex. femtiotusen kronor i månaden höjs skatten med 250 kronor per månad.	**2,1**	**RUT 2010:1497**
Skattesänkning för föräldralediga, förtidspensionärer, sjuka, arbetslösa m.fl. cirka 100 kronor i månaden	**-1**	
Nedskalning förvärvsavdrag p.g.a. skattesänkning för föräldralediga, förtidspensionärer, sjuka, arbetslösa m.fl.	**1**	
Trygghetsväxling, kostnad för medlemskap i a-kassan sänks till 80 kronor vilka följs av nedskalning av förvärvsavdraget med motsvarande offentlig finansiella kostnad (4,7 miljarder)	**0**	**RUT 2010:1496**
Sänkt skatt för pensionärer, med en profil som ger en pensionär med 14 000 kronor i månaden cirka 550 i sänkt skatt per månad	**-2,5**	
Höjt reseavdrag, utökas med 75 öre per mil för att kompensera höjd skatt på koldioxid	**-0,2**	**RUT 2010:1500**
Avskaffat RUT-avdrag från 1 juli	**0,65**	
Socialavgifter		
Nej till de nedsatta socialavgifter för unga, reformen är enligt Finanspolitiska rådet ineffektiv, reformen ersätts av avskaffad arbetsgivaravgifter för den som anställer en ung arbetslös	**9,8**	**RUT 2010:1499**
Sänkta arbetsgivaravgifter för småföretag, arbetsgivaravgifterna sänks genom en generell nedsättning riktat mot småföretag motsvarande drygt 15 000 kronor	**-2**	
Punktskatter		
Höjd skatt på alkohol och tobaksskatt (12,5 procent), vilket höjer priset för en flaska vin med cirka 2,50 och ett paket cigarretter med cirka 2 kronor.	**2**	
Fastighet och kapitalskatt		
Fastighetsskattepaket: En fastighetsskatt om 1 procent på taxeringsvärden över 4,5 miljoner kronor, begränsningsregeln utvidgas för att omfatta alla, även sommarstugor. Räntebeläggningen av uppskov avskaffas i ett första steg för belopp upp till och med 200 000 kronor. Fastighetsskatten för flerfamiljshus sänks från 0,4 procent till 0,22 procent. Reavinstskatten höjs med en procentenhet (till 23 procent).	**-0,1**	**RUT 2010:1488**
Klimatavdrag för husägare som klimatrenoverat sitt hus. Den s.k. fastighetsavgiften avskaffas under tre år.	**-0,25**	
Höjd stämpelskatt juridiska personers förvärv av fastigheter	**0,5**	
Nej till höjt schablonavdrag för andrahandsuthyrning av bostäder	**0,08**	**BP2011**
Miljö- och energiskatter		
Höjning vattenkraft och kärnkraftsskatt	**2**	
Höjd skatt på handelsgödsel, vilket minskar utsläpp av kväve och kadmium	**0,3**	
Skatt på fluorerande växthusgaser, i enlighet med klimatberedningens förslag	**0,1**	
Höjd koldioxidskatt med 10 öre, vilket motsvarar cirka 29 öre i konsumentled för bensin	**2,07**	**RUT 2010:1498**
Sänkt fordonsskatt på bussar för att gynna kollektivtraffik	**-0,1**	
Övriga inkomster		
Nej till regeringens jämställdhetsbonus (skattekreditering)	**0,12**	**BP2011**
Summa skatteförändringar	**14,57**	

Skatter har vi främst för att finansiera vår gemensamma välfärd. Skattesystemet ska vara likformigt, transparent och enkelt. Möjligheterna till skatteplanering ska minimeras. Genom att kraftfullt bekämpa skattefusk stärker vi välfärden och skapar rättvisa konkurrensvillkor för företagen. Skattesystemet ska vara rättvist.

Utformningen av skattepolitiken måste ta hänsyn till kvinnors och mäns olika inkomster och ekonomiska villkor i övrigt, i syfte att utjämna de ekonomiska skillnaderna.
Vår gemensamma syn innebär att skatt ska betalas efter bärkraft och välfärd fördelas efter behov. Skatternas utformning ska främja hög sysselsättning och ökad hållbar tillväxt. En hög sysselsättning är en förutsättning för att få resurser till den offentligt finansierade generella välfärden.

I den rödgröna vårbudgetmotionen återfinns den största delen av våra rödgröna skatteförslag (se motion 2009/10:Fi15). I den rödgröna regeringsplattformen tillkom ytterligare några förslag på skatteområdet.

Avskaffat jobbskatteavdrag för miljoninkomster
Vi menar att den som har miljoninkomster inte behöver något förvärvsavdrag. Regeringens orättvisa politik har kraftigt gynnat dem som har mest. Vi vill därför trappa av förvärvsavdraget så att det är borta vid miljoninkomster. Avtrappning sker med 2,5 procentenheter från 40 000 kronor i månaden

Slopad skatteklyfta för pensionärer
Pensionärer ska inte beskattas hårdare än löntagare. En väl fungerande arbetslinje kräver att det både ska löna sig att arbeta och att ha arbetat. Den borgerliga alliansen har medvetet skapat och vill behålla skatteklyftan mellan pension och lön. Vi rödgröna partier vill därför sänka skatten för pensionärer mer än regeringen 2011, med en profil som ger en pensionär med 14 000 kronor i månaden cirka 550 i sänkt skatt per månad. Vi aviserar dessutom att skatteklyftan mellan löntagare och pensionärer ska tas bort under denna mandatperiod.

Likformig beskattning av inkomster
Olika typer av inkomst av tjänst ska beskattas lika. Därför avsätter vi en miljard kronor som finansieras genom att förvärvsavdraget växlas ned med en miljard kronor.

Avdrag för hushållsnära tjänster
Avskaffas från halvårsskiftet 2011.

Trygghetsväxling
Många har fått sina avgifter till a-kassan höjda med hundratals kronor i månaden. Vi föreslår att kostnaden för alla sänks till cirka 80 kronor per månad genom en skattereduktion. Differentieringen av a-kasseavgiften tas därmed bort. Den sänkta kostnaden för a-kassan finansieras genom en nedskalning av förvärvsavdraget med motsvarande summa. Vi vill också se över möjligheten att skapa en skattemässig neutralitet mellan avgifter till arbetsgivar- och löntagarorganisationer.

Sänkta socialavgifter för småföretag
Att sänka kostnaderna för småföretag att anställa och växa är ett prioriterat område. Vi föreslår därför sänkta arbetsgivaravgifter för småföretagen, med 2 miljarder 2011 och sänkta arbetsgivaravgifter och egenavgifter med 6 miljarder kronor 2012.

Sänkt restaurangmoms
Givet att det finns ett varaktigt reformutrymme har vi en reformambition om att sänka restaurangmomsen under den innevarande mandatperioden.

Punktskatt på alkohol och tobak
Vi föreslår att skatterna på alkohol och tobak höjs med totalt två miljarder kronor netto.

Skatt på förmögna & fastighetsskatt
Att återinföra förmögenhetsskatten i sin tidigare form är inte helt realistiskt. Däremot finns det ett behov av att de med stora förmögenheter bidrar mer. Vi anser därför att regeringen bör utreda hur skatten på förmögna kan öka. När det gäller fastighetsskatten vill vi att den nuvarande fastighetsskatten ska kvarstå med tre tydliga förbättringar när det gäller rättvisa, neutralitet och rörlighet (se motion 2009/10:Fi15). Stämpelskatten för juridiska personer vid förvärv av fastigheter höjs med 500 miljoner kronor.

Koldioxidsskatt
Vår bedömning är att nivån på koldioxidskatten, utöver den befintliga indexeringen, endast ska höjas i två steg under mandatperioden. Vårt förslag är att koldioxidskatten ska höjas med 10 öre 2011 samt ytterligare 7 öre 2012. Det motsvarar 29 öre 2011 samt 20 öre 2012 i bensinpris i komsumentledet. För att kompensera för dem som behöver bilen för att ta sig till och från arbetet, och de som använder bilen i arbetet, höjer vi reseavdraget med 75 öre 2011 och 150 öre 2012. Fordonsskatten på bussar sänks.

Fordonsbeskattning
Vår gemensamma uppfattning är att fordon med låga utsläpp ska gynnas och bilar med höga utsläpp ska betala mer. En modell som vi vill pröva är en nybilsskatt/bonus. Under mandatperioden kommer vi också att skärpa koldioxidrelateringen av fordonsbeskattningen samt utreda hur förmånsbeskattningen kan reformeras så att inköp av fordon med låga utsläpp gynnas bättre än idag.

Miljöskatt för fluorerade gaser
Ett av klimatberedningens förslag var att införa en skatt för att få bort de fluorerade gaserna. Vi föreslår att en sådan skatt införs

Skatt på handelsgödsel
Vi föreslår att en skatt införs på handelsgödsel. En återföring till jordbruksnäringen ska utredas.

Beskattning av vattenkraft och kärnkraft
Kraftbolagen har under en lång tidsperiod gjort stora vinster genom att sälja el med låga kostnader för ett pris som kraftigt överstiger produktionskostnaderna. Skatten höjs med 700 miljoner för vattenkraft och 1300 miljoner på kärnkraft.

Beskattning av andelsägd vindkraft
Problemen med uttagsbeskattning av vindkraftskooperativen måste få en snar lösning, så att den andelsägda vindkraften åter kan ta en aktiv del i den fortsatta vindkraftsutbyggnaden.

Kilometerskatt för tung svensk och utländsk lastbilstrafik
En kilometersskatt på tunga lastbilstransporter kan tidigast införas år 2013 och ska användas för att finansiera investeringar i infrastruktur. Vid införandet av en kilometerskatt måste dock hänsyn tas till skogsindustrin som saknar alternativ till transport på väg. Vi vill införa en skatt i nivå med vad SIKA, Klimatberedningen och Vägverket (RE 40A 2008:10807) föreslagit.

Ineffektiv nedsättning avskaffas
Regeringens Finanspolitiska Råd anser att nedsatta socialavgifter för olika åldersgrupper är ett ineffektivt och dyrt sätt att öka sysselsättningen. Vi delar experternas bedömning och föreslår därför att nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för unga avskaffas. I stället föreslår vi ett ungdomsavdrag.

8. FINANSIELLT SPARANDE & SALDO M.M.

Tabell 8.1: Finansiellt sparande i offentlig sektor 2011

	S + Mp + V	**BP11**	**Skillnad**
Inkomster, miljoner kronor	1 718 700	1 704 125	+14 575
Utgifter, miljoner kronor	1 732 511	1 717 941	+14 571
Finansiellt sparande, miljoner kronor	–13 811	–13 816	+4
Finansiellt sparande, andel av BNP	-0,4 %	-0,4 %	

Tabell 8.2: Utgiftstak 2011-2013, miljarder kronor

	2011	**2012**	**2013**
S + Mp +V	1 078	1 103	1 118
BP11	1 063	1 083	1 093
	+15	+20	+25

Regeringen planerar att arbeta vidare enligt sin princip om utförsäljningar av statliga bolag för utförsäljningens egens skull. Vi avvisar denna princip, och vill dra tillbaka riksdagens bemyndigande om att sälja statens innehav i SBAB och Posten AB och begränsa regeringens bemyndigande att ytterligare minska ägandet i Telia Sonera. Till följd av detta behöver den beräkningstekniska schablonen över inkomster från utförsäljningar justeras; och vi ber regeringen att återkomma om detta.

I övrigt vad gäller utförsäljningar av statliga bolag har vi tre partier olika ståndpunkter, och vi har för avsikt att ta ställning vid varje enskilt tillfälle då förslag och underlag presenteras.

Stockholm den 27 oktober 2010
Mona Sahlin (S)
Peter Eriksson (MP) Maria Wetterstrand (MP)
Lars Ohly (V) Thomas Östros (S)
Mikaela Valtersson (MP) Ulla Andersson (V)

Bilaga 1 – Anslagsförändringar för utgiftsområden

Utgiftsområde 1
Rikets styrelse

	Regeringen	S–MP– V (avvikelse)
	2011	**2011**
4:1 Regeringskansliet m.m.	6 550 980	–670 000
Summa	11 632 895	–670 000

Utgiftsområde 2
Samhällsekonomi och finansförvaltning

	Regeringen	S–MP– V (avvikelse)
	2011	**2011**
1:2 Kammarkollegiet	79 406	–5 000
Summa	12 998 129	–5 000

Utgiftsområde 3
Skatt, tull och exekution

	Regeringen	S–MP– V (avvikelse)
	2011	**2011**
1:1 Skatteverket	6 688 837	+35 000
Summa	10 008 981	+35 000

Utgiftsområde 4
Rättsväsende

	Regeringen	S–MP– V (avvikelse)
	2011	**2011**
1:1 Polisorganisationen	19 687 663	–150 000
1:6 Kriminalvården	7 449 802	+150 000
Summa	36 757 653	±0

Utgiftsområde 6
Försvar och samhällets krisberedskap

	Regeringen 2011	S–MP– V (avvikelse) 2011
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	21 175 190	–810 000
1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser	2 310 834	–540 000
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	9 125 855	–20 000
1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	6 639 196	–445 000
1:5 Forskning och teknikutveckling	737 031	–100 000
1:8 Försvarets radioanstalt	723 343	–50 000
1:12 Försvarsexportmyndigheten	80 000	–35 000
Summa	45 306 118	–2 000 000

Utgiftsområde 9
Hälsovård, sjukvård och social omsorg

	Regeringen 2011	S–MP– V (avvikelse) 2011
5:1 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken	1 906 730	-35 000
Summa	60 066 950	-35 000

Utgiftsområde 10
Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

	Regeringen 2011	S–MP– V (avvikelse) 2011
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	21 964 816	+2 200 000
Summa	93 840 789	+2 200 000

Utgiftsområde 11
Ekonomisk trygghet vid ålderdom

	Regeringen	S–MP– V (avvikelse)
	2011	**2011**
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	6 986 000	+263 000
Summa	40 624 493	+263 000

Utgiftsområde 12
Ekonomisk trygghet för familjer och barn

	Regeringen	S–MP– V (avvikelse)
	2011	**2011**
1:2 Föräldraförsäkring	33 992 171	+100 000
1:3 Underhållsstöd	2 059 000	+200 000
1:8 Bostadsbidrag	3 540 000	+200 000
Summa	73 092 355	+500 000

Utgiftsområde 13
Integration och jämställdhet

	Regeringen	S–MP– V (avvikelse)
	2011	**2011**
1:1 Integrationsåtgärder	127 905	–100 000
1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	4 510 283	
1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	521 536	+30 000
1:4 Ersättning till etableringslotsar och insatser för vissa nyanlända invandrare	474 700	–474 000
Summa	6 027 600	–544 000

Utgiftsområde 14
Arbetsmarknad och arbetsliv

	Regeringen 2011	S–MP– V (avvikelse) 2011
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	5 931 062	+85 000
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	36 936 325	+1 508 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program o insatser	7 396 479	+680 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	16 089 355	+680 000
2:1 Arbetsmiljöverket	591 037	+40 000
Summa	69 631 844	+2 993 000

Utgiftsområde 15
Studiestöd

	Regeringen 2011	S–MP– V (avvikelse) 2011
1:2 Studiemedel m.m.	14 011 979	+937 500
1:3 Studiemedelsräntor m.m.	5 142 637	–12 000
Summa	23 472 135	+925 500
1:2 och 1:3 Fler högskoleplatser, 2 500, studiemedel		+87 500
1:2 och 1:3 Ungdomslyft, 8 000 platser 2011		+120 000
1:2 och 1:3 Fler KY-platser, 1 000, studiemedel		+35 000
1:2 och 1:3 Fler platser på KOMVUX, 5 000, studiemedel		+175 000
1:2 och 1:3 5 000 platser till korttidsstudiestöd		+130 000
1:2och 1:3 2 500 platser i Kunskapslyft 2.0, studiemedel		+200 000
1:2 och 1:3 Höjt studiemedel, bidragsdelen, 100 kr		+190 000
1:3 Nej till höjning av lånedelen i studiemedlen		–12 000

Utgiftsområde 16
Utbildning och universitetsforskning

	Regeringen 2011	S–MP– V (avvikelse) 2011
1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	917 040	–33 500
1:13 Myndigheten för yrkeshögskolan	104 830	+65 000
1:15 Statligt stöd till vuxenutbildning	3 350 142	+1 120 000
2:1 Högskoleverket	177 031	+412 500
Summa	54 531 516	+1 564 000
1:5 Nej till betyg från årskurs 6		–15 000
1:5 Nej till entreprenörskap i utbildning till följd av andra satsningar		–18 500
1:13 1 000 KY-platser		+65 000
1:15 Kunskapslyft 2.0, 2 500 platser		+175 000
1:15 Ungdomslyft 8 000 platser 2011		+400 000
1:15 Förbättra kvaliteten i SFI		+100 000
1:15 5 000 platser på KOMVUX		+225 000
1:15 Folkhögskola - 2 000 platser		+170 000
1:15 5 000 platser till korttidsstudiestöd		+50 000
2:1 Bättre kvalitet i högskolan (200 mnkr) + mer praktik i högskolan (40 mnkr)		+240 000
2:1 Bättre studie- och yrkesvägledning i gymnasiet (50 mkr UO 25)och på högskolan		+50 000
2:1 Fler högskoleplatser, 2 500 2011. Högskoleverket bemyndigas att fördela platser		+122 500

Utgiftsområde 17
Kultur, medier, trossamfund och fritid

	Regeringen 2011	S–MP– V (avvikelse) 2011
Nytt anslag		
Kultursatsning		+94 000
Summa	12 194 817	+94 000

Utgiftsområde 18
Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik

	Regeringen 2011	S–MP– V (avvikelse) 2011
Nya anslag		
Investeringsstöd bostäder		+500 000
ROT-stöd flerfamiljshus från 1/7		+750 000
Klimatbonus		+250 000
Skol-ROT		+200 000
Summa	1 282 195	+1 700 000

Utgiftsområde 19
Regional tillväxt

	Regeringen 2011	S–MP– V (avvikelse) 2011
1:1 Regionala tillväxtåtgärder	1 515 837	+30 000
Summa	3 509 701	+30 000

Utgiftsområde 20
Allmän miljö- och naturvård

	Regeringen 2011	S–MP– V (avvikelse) 2011
Miljöövervakning m.m.	294 993	+50 000
Åtgärder för värdefull natur	829 952	+100 000
Kemikalieinspektionen	189 448	+10 000
Skydd av värdefull natur	742 000	+400 000
Nya anslag		
Tankstationer för biogas		+25 000
Klimatinvesteringsprogram		+200 000
Summa	**5 128 861**	**+785 000**

Utgiftsområde 21
Energi

	Regeringen 2011	S–MP– V (avvikelse) 2011
Nya anslag		
Förnyelsebar energi		+100 000
Summa	2 870 194	+100 000

Utgiftsområde 22
Kommunikationer

	Regeringen 2011	S–MP– V (avvikelse) 2011
1:1 Väghållning	20 702 367	+487 000
1:2 Banhållning	12 824 814	+273 000
2:5 Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation	120 000	+50 000
Summa	40 124 753	+810 000

Utgiftsområde 23
Areella näringar, landsbygd och livsmedel

	Regeringen 2011	S–MP– V (avvikelse) 2011
1:25 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	26 830	+10 000
Summa	17 866 635	+10 000

Utgiftsområde 24
Näringsliv

	Regeringen 2011	S–MP– V (avvikelse) 2011
1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	1 938 133	+100 000
1:4 Tillväxtverket	358 942	–70 000
1:5 Näringslivsutveckling m.m.	641 009	–90 000
1:7 Turistfrämjande	140 035	+50 000
2:3 Exportfrämjande verksamhet	193 889	+40 000
2:4 Investeringsfrämjande	58 863	+30 000
Summa	5 473 580	+60 000

Utgiftsområde 25
Allmänna bidrag till kommunerna

	Regeringen 2011	S–MP– V (avvikelse) 2011
1:1 Kommunalekonomisk utjämning	85 003 373	+6 555 000
1:2 Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader	3 017 231	
1:3 Bidrag till organisationer inom det kommunalekonomiska området	4 050	
Summa	88 024 654	6 555 000
1:1 Modermålsundervisning		+125 000
1:1 200 traineeplatser i välfärden		+400 000
1:1 Bättre studie och yrkevägledning i gymnasiet		+50 000
1:1 Statsbidrag (skola, sjukvård, sysselsättning)		+3 500 000
1:1: Statsbidrag för heltidssatsningar i kommunsektorn		+500 000
1:1 Konjunkturstöd		+2 000 000
1:1 Stimulansbidrag för barnomsorg vid obekväm arbetstid		+200 000
1:1 Nej till barnomsorgspeng		–220 000
1:1: Program för bättre mat		+50 000

Bilaga 2 – Typfallsberäkningar. Riksdagens utredningstjänst har i PM 2010:1599 gjort en jämförelse av effekterna för några olika typhushåll mellan regeringens förslag i budgetpropositionen för 2011 och de rödgröna förslagen i denna motion.

Riksdagens snabbprotokoll 2010/11:9
Den 3 nov 2010.

1 § Partiledardebatt

Anf. 1 MONA SAHLIN (S):
Herr talman! Låt mig börja med att säga att jag var i Malmö i torsdags. Jag blev både berörd och upprörd. Det fanns familjer i Malmö som inte vågade lägga sina barn i deras sängar av rädsla för att de ska bli skjutna. Det finns kvinnor och män i Malmö som fruktar för sina liv när de går till jobbet eller till affären.

Jag mötte lärare på Hermodsdalsskolan som berättade hur de får börja dagarna i skolan med att tala med barnen om deras upplevelser av att deras föräldrar är rädda. Jag mötte närpolisen och tullen för att höra hur deras situation ser ut och höra vad vi kan göra för att underlätta för dem att agera.

Samhället måste reagera. Det är vårt ansvar som ledamöter av denna riksdag och som vår regering. Då håller det inte att skicka integrationsministern att besöka en boxningsklubb. Vad som händer i Malmö är inte en fråga om integration. Det är just därför en fråga för oss alla i riksdag och regering.

Någon eller några utför vansinnesdåd i en svensk stad och hotar dess befolkning. Polis och tull måste få de verktyg som krävs. Tillgången på illegala vapen måste strypas. Vansinnesdåden måste stoppas. Malmöborna måste ha vårt stöd och vår totala uppmärksamhet.

Herr talman! Sex veckor har gått sedan väljarna gick till valurnorna och sade sitt. Jag vill gratulera Moderaterna till valframgången. Vi rödgröna fick inte förtroendet att regera. Vi socialdemokrater gjorde ett historiskt dåligt val, ett uselt resultat. Vi återvann inte det förtroende som vi tappade år 2006. Tvärtom fortsatte nedgången.

Bara 22 procent av dem som har ett jobb röstade på oss socialdemokrater. Ett arbetarparti vinner aldrig val utan ett brett stöd i den arbetande befolkningen. Vi kommer nu på djupet att analysera politikutvecklingen i ett längre perspektiv och med en verklig krisinsikt. Då är en verklig framtidsorientering av socialdemokratin möjlig. Det är trots allt en mycket sporrande tanke.

Vi måste bygga upp en framtidsförankrad politik som är relevant för det stora flertalet svenskar med en ekonomisk politik för jobb, tillväxt och företagande där utbildning, forskning och konkurrenskraft är nycklar och inte klyftor.

Det är en politik för välfärd i förändring där hög kvalitet, valfrihet och effektivitet är självklarheter och inte större ojämlikhet. Det är en politik med en samhällssyn som aldrig tappar bort individen och hennes ansvar och frihet att forma sitt eget liv där möjligheternas land är målet och jämlikhet är vägen dit.

Då kan socialdemokratin återvinna sin plats i svensk politik och fortsätta vara den starka progressiva rörelse som vi vet att vi är.

Herr talman! Moderaterna vann valet men förlorade riksdagsmajoriteten för den allians den leder. Regeringen är beroende av tillfälliga majoriteter och ytterst av Sverigedemokraterna. Den parlamentariska situationen är riskfylld. Att ett parti med rötter i rasismen har tagit plats i Sveriges riksdag är en förlust för demokratin och ett misslyckande för svensk politik i dag.

Vi har sett i andra länder vad det kan göra med både politiken och samhällsklimatet när partier med en främlingsfientlig agenda får inflytande. Sverigedemokraternas budgetmotion visar att vi måste ta strid för en human flyktingpolitik, internationell solidaritet och ett aktivt biståndsarbete.

Sverigedemokraterna är en osvensk företeelse och så bör de förbli.

Vi måste ta strid för öppenhet och mångfald om vi vill att de värdena verkligen ska prägla Sverige. Det låter sig inte göras under tystnad. Jag tänker ta mitt ansvar för det, och jag vet att det finns ett brett stöd i den kampen från svenska folket och den stora majoriteten av ledamöter här i denna kammare. Aldrig ska kampen tystna för alla människors lika värde, aldrig. (Applåder)

Jag vill också här tillägga att Sveriges röst för de mänskliga rättigheterna också måste ljuda högt runt om i världen. Också detta delar vi parlamentariker ansvaret för här i kammaren. I morgon har UD parlamentariker från Iran på besök. Då framför vi socialdemokrater vår skarpa kritik mot de allt fler övergrepp och avrättningar som sker i Iran och som har tilltagit efter presidentvalet. Jag förväntar mig givetvis att regeringen gör detsamma.

Herr talman! Jag vill ta ansvar för Sverige. Sveriges utveckling vinner på stabila politiska lösningar. Under förra mandatperioden pekade jag ut flera områden där blocköverskridande överenskommelser vore önskvärda. Det gäller det svenska försvaret, för att det är centralt för vår nationella säkerhet. Det gäller energipolitiken, för att stora energiinvesteringar kräver beslut som står sig över lång tid. Det gäller skolan, för att det handlar om alla barns rätt till kunskap, trygghet och ordning.

Då talade jag om detta som en möjlighet för Sverige, och då sade en borgerlig majoritetsregering nej. I dag har breda uppgörelser blivit en nödvändighet för att minoritetsregeringen ska kunna bedriva politik. Uppgörelsen om Afghanistan illustrerar detta tydligt. De svenska soldater som vi skickar på uppdrag utomlands måste känna att de har sitt lands stöd. Det kräver breda majoriteter.

Våra trupper i Afghanistan har nu det stödet tack vare vår sexpartiöverenskommelse. Jag är mycket glad över detta och att uppgörelsen också innehåller tydliga ambitioner att övergå till civil ledning av insatserna år 2012 och en möjlighet att gå från stridande till stödjande senast under år 2014.

Herr talman! Vi socialdemokrater är beredda att göra upp med regeringen när det gagnar landet. Men vi har också uppgiften att opponera. Därför kommer vi att fortsätta att bjuda starkt motstånd när vi tycker att regeringspolitiken leder fel. En sådan fråga är behovet av en anständig sjukförsäkring. Den andra frågan handlar om jobben.

Dagarna före valet bedyrade statsministern att de sjuka som kastas ut ur sjukförsäkringen utan att garanteras vare sig trygghet eller försörjning skulle få en snar lösning på sin situation. De som känt sig kränkta började tro på upprättelse.

Nu sex veckor efter valet frågar jag: Var är den lösning på svårt sjuka Annica Holmquists situation som Fredrik Reinfeldt utlovade till måndagen efter valet? Var är lösningen som ger den strokedrabbade överläkaren Jörg Teichert möjlighet att jobba kvar som läkare? Var är förslagen som socialminister Göran Hägglund lovade att snabbt ta fram?

Herr talman! I två på varandra följande valrörelser har Moderaterna utlovat fler jobb och färre i utanförskap. Statsministern hävdade nyss i sin regeringsförklaring: ”Sverige är ett land som kan sätta kraft bakom ambitionerna för full sysselsättning.” Vilka ambitioner är det?

Efter fyra år med borgerlig regering är Sverige fortfarande ett land i massarbetslöshet. Regeringen konstaterar nu att arbetslösheten år 2014 kommer att vara på samma nivå som den var 2006. Det är nivåer som Moderaterna då kallade just massarbetslöshet.

Finanskrisen kan fungera som syndabock till mycket och som en riktig förklaring till annat, men den förbjuder aldrig regeringar att mena något när de säger ”full sysselsättning”. Den förbjuder inte regeringar att sätta upp mål och försöka nå dem med en aktiv politik för jobb.

Svenska folket har gett regeringen en chans till på löften om jobb, och det förpliktar. Då krävs mer än en nollvision för jobben. En

regering som menar allvar med jobben måste bekämpa massarbetslösheten och inte bara administrera den. Sverige kan ha både en anständig sjukförsäkring och en jobbpolitik värd namnet. Och var så säkra: På dessa områden kommer det att bli fortsatt politisk strid. (Applåder)

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:
Herr talman! Först tack till Mona Sahlin för riktiga beskrivningar av situationen i Malmö. Jag tycker att det är viktigt att många, om det sedan är Mona Sahlin eller Erik Ullenhag, är på plats och följer det som händer i Malmö. Jag tror att många kan känna igen sig i den beskrivning av oro som Mona Sahlin har gett.

Än viktigare i det här läget tycker jag är att rättssamhällets resurser är på plats för att svara på den fråga som vi trots allt inte har ett svar på: Vem eller vilka? Det är först när vi vet svaret på vem eller vilka som samhällets debatt och åtgärder kan fortsätta. Jag är övertygad om att Mona Sahlin tänker vara engagerad, och också jag, i det på olika sätt.

Jag ska återkomma till blocköverskridande överenskommelser i mitt huvudanförande. Det fanns i Mona Sahlins inledning en signal om omprövning inom socialdemokratin. Jag har egentligen bara en fråga i den delen. Thomas Östros framställde under presentationen av det rödgröna budgetalternativet en idé om möjligheten att ompröva en del av skattepolitiken. Han nämnde en förändrad syn på RUT, att det kanske är att acceptera att förmögenhetsskatten är borta och att det inte ska ställas krav på reformering av fastighetsskatten i framtiden.

Jag kan säga att det kan tyckas vara välkomna besked, men jag måste ändå resa en fråga. Jag tror att det är andra skatter som har väckt mer frågor. Varför var det till exempel inte viktigt att peka ut det faktum att det var stora skattehöjningar för vanligt folk som jobbar, kilometerskatt och bensinskatt, som var det som skulle bli föremål för omprövning? Delar Mona Sahlin Thomas Östros bedömning, eller är det för tidigt att säga i vilken riktning detta ska utvecklas?

Anf. 3 MONA SAHLIN (S) replik:
Herr talman! Till att börja med vill jag kommentera lite mer situationen i Malmö. Min poäng med att nämna integrationsministerns besök på en boxningsklubb i Rosengård var att det därmed blev en diskussion om en på något vis misslyckad integrationspolitik skulle ha något som helst att göra med att någon eller några utför dessa dåd i Malmö som sätter skräck i en så stor del av Malmös befolkning. Det är en fråga om rättssamhället, en fråga om polisens resurser och det är också en fråga om, vilket vi socialdemokrater förde fram tillsammans med våra vänner i Malmö, hur man kan komma åt förekomsten av de många och allt fler illegala vapen som finns, inte bara i Malmö men också där. Därför reste vi ett antal frågor om hur polisen skulle kunna få ytterligare möjligheter att bekämpa och beslagta de illegala vapnen. Inte minst skulle tullen kunna få som en övergripande uppgift att söka efter illegala vapen, vilket de inte har i dag.

Det vore intressant om statsministern kunde reagera på det och åka ned till Malmö, för det gav en viktig och värdefull bild.

När det gäller skattepolitiken och de allmänna politiska åtagandena delar jag självfallet Thomas Östros syn. Det gör jag i alla frågor, för vi delar samma partis värderingar. Men när det gäller skattepolitiken vill jag påminna om att statsministern representerar i dag en minoritetsregering. När vi hade valdebatten fick vi, när du och jag var på Svenskt Näringslivs årsmöte, en fråga om det fanns behov av att titta på skattepolitiken brett. Då svarade du kaxigt och starkt: Nej. Nu står du här som ledare för en minoritetsregering och frågar efter synen på skatterna. Jag tror att vi måste få ett tydligare besked från statsministern hur strategin ser ut för den minoritetsregering som du leder. Den kan inte bara vara beroende av hur vi socialdemokrater analyserar vår valförlust. (Applåder)

Anf. 4 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:
Herr talman! Det är naturligtvis sant. Sedan är det lämpligt att jag i ett replikskifte ställer frågor om just Socialdemokraternas alternativ. Jag ska återkomma till det.

Svenskt Näringsliv vill gärna att vi ska genomföra en skattereform som är inriktad på företagsskattelättnader. Vi tycker att vi har varit tydliga med vår inriktning, att mer inrikta oss mot inkomstskatter för låg- och medelinkomsttagare. Vi avser att fullfölja den politiken under mandatperioden, och jag ska återkomma till det.

Jag har varit på samma boxningsklubb med Dallas i Malmö och tycker att det är fantastiskt att få ta del av deras arbete. Jag satt med en grupp av ungdomar som via boxningen kommit ut ur dåliga spiraler och dessutom med en polis som hade vuxit upp i samma område. Jag tror att man kan hitta viktiga svar hos Dallas på den där boxningsklubben.

Jag delar naturligtvis helt Mona Sahlins poäng att vi ska se över och se till att rättssamhällets resurser finns på plats och titta på om vi behöver förstärka i någon del.

Återigen: Vi måste först få svar på vem eller vilka och sedan gå vidare. (Applåder)

Anf. 5 MONA SAHLIN (S) replik:
Herr talman! Alldeles oavsett vem eller vilka så finns det allt fler illegala vapen, inte bara i Malmö utan i allt större delar av Sverige. Det finns åtgärder som polis och tull skulle kunna få för att lättare kunna bekämpa förekomsten och införseln och inte minst komma åt de kriminella gäng som ofta ligger bakom dessa illegala vapens införsel i Sverige. Det har vi socialdemokrater lagt fram förslag om, och jag hoppas att ni tittar på dem med öppna ögon.

När det handlar om skattepolitiken har vi anledning att ompröva och titta kritiskt på vår politik i socialdemokratin efter denna valförlust. Men en sak kan jag lova statsministern: När vi ser över skattepolitiken kommer det inte att handla om att vi vill öka skillnaderna mellan pensionärer och löntagare. Det kommer inte att handla om att öka de orättvisa inslagen i den fördelningspolitik och den skattepolitik som din regering står bakom. Det jag vill se på är hur skattepolitiken ska bidra till både rättvis fördelning och tillväxt och företagande. Så ser den socialdemokratiska omprövningen ut. (Applåder)

Anf. 6 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:
Herr talman! I måndags intervjuades Metalls ordförande Stefan Löfven i radioekot om den svenska energipolitiken. Han sade så här: Vi – underförstått IF Metall – har svårt att se att vi ska klara energiförsörjningen genom att ta bort halva elförsörjningen. Vi har svårt att se hur vi ska klara det och samtidigt ha förutsättningar för att klara industrin, och det är vår utgångspunkt.

Det var ett grundskott, en mycket stark kritik, han riktade mot den rödgröna energipolitiken. Jag har egentligen bara en fråga till Mona Sahlin: På vilket sätt har Stefan Löfven fel?

Anf. 7 MONA SAHLIN (S) replik:
Herr talman! Det är lite anmärkningsvärt. Här står en vice statsminister i en minoritetsregering och dundrar på om energipolitiken som om ingenting hade hänt. Är det någonting svensk energipolitik behöver, Jan Björklund, är det lösningar över blockgränserna. Vi rödgröna hade ett sådant förslag som ni hela tiden sade nej till. Nu fortsätter du att blåsa till strid i en tid då svensk industri behöver besked om: Var finns långsiktigheten? Var finns tydligheten?

Menar du att ni här i riksdagen snarare ska titta på Sverigedemokraterna för att hitta stöd för svensk energipolitik, eller vill du på allvar hitta en lösning som är långsiktig för svensk industris konkurrenskraft? Det gäller fortfarande för den rödgröna överenskommelsen, och den tänker jag stå fast vid. (Applåder)

Anf. 8 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:
Herr talman! Mona Sahlin måste ha missat något i mitt första inlägg här. Det var inte jag som blåste till strid, det var Stefan Löfven. Det var han som kritiserade Socialdemokraternas energipolitik för att rycka undan mattan för den svenska basindustrin.

Hundratusentals människor i Sverige är beroende av basindustrin för sin sysselsättning. Den drar in hundratals miljarder i exportintäkter till Sverige varje år. Utan kärnkraft kommer den att stanna. Det är det Löfven försöker säga här.

Riksdagen har under den förra mandatperioden fattat beslut om en långsiktig energipolitik som industrin och IF Metall välkomnar. Det är dags för Socialdemokraterna att tänka om. (Applåder)

Anf. 9 MONA SAHLIN (S) replik:
Herr talman! Jag tycker fortfarande att Jan Björklund bortser från det faktum att han i dag står här som representant för en minoritetsregering. Långsiktighet uppnås inte genom ett beslut under den förra mandatperioden, utan det handlar om de riktigt långsiktiga övervägandena om svensk konkurrenskraft och svensk energipolitik. Jag och Stefan Löfven sitter i samma verkställande utskott i socialdemokratin. Jag är fullständigt medveten om att denna långsiktighet bara går att uppnå över blockgränserna. Du kan inte gömma dig bakom det kloka en socialdemokrat säger, utan du måste i stället ta ansvar för den regering som du företräder och de blocköverskridande lösningar som du måste vara arkitekten bakom, och det gör mig lätt bekymrad. (Applåder)

Anf. 10 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik:
Herr talman! Jag vill komma med en liten sakkorrigering. Ni hade inte något gemensamt energipolitiskt förslag när vi diskuterade, men är det så att det kommer är det väldigt välkommet att föra en diskussion om det.

Jag lyssnade till Mona Sahlin i valrörelsen och nu till hennes inledningsanförande. Mona Sahlin pratar om entreprenörskap och tillväxt och lyfter också fram det som ett prioriterat område. Det fanns också mycket kritik mot regeringen under valrörelsen.

Regeringens politik har lett till ett mycket bra resultat. Vi rankas väldigt högt i världen när det gäller företagsklimat och innovationsförmåga. Vi ser också att företagandet ökar. Men det finns också förbättringsområden, och det är jag den första att säga.

Vi har inte alls samma andel kvinnor som män som startar företag, trots att vi har fått upp nystartandet till nästan 40 procent. Att vi har klarat av att få upp den här andelen beror mycket på att vi har gjort insatser. Vi har gjort särskilda insatser för kvinnors företagande med rådgivning, utbildning, ambassadörer och styrelseutbildning. Vi har också öppnat välfärdssektorn med lagen om valfrihet, barnomsorgspengen, apoteksmonopolets avskaffande, den fria etableringsrätten inom primärvården och införandet av RUT-avdraget.

Detta har lett till att kurvan uppåt är mycket skarp när det gäller kvinnors företagande. Jag ser framför mig att möjligheten för kvinnor att starta och driva företag kommer att öka. Det kommer att skapa väldigt många nya jobb.

I budgetmotionen från oppositionen, där ju Socialdemokraterna ingår, säger ni nej till alla de här reformerna plus satsningen på kvinnors företagande. Jag får inte ihop det. Om ni vill att kvinnor och män ska kunna starta företag på samma vis och på samma villkor, varför är ni då emot alla de reformer som vi gör på välfärdsområdet och de satsningar som vi gör på kvinnors företagande? Varför ska inte kvinnor ha samma möjligheter som män att starta och driva företag? Det är för mig obegripligt. (Applåder)

Anf. 11 MONA SAHLIN (S) replik:
Herr talman! Maud Olofsson börjar också med lite nålstick om energipolitiken. Jag hoppas, för svensk industris skull, att ni går tillbaka och ägnar ett regeringssammanträde en torsdag åt att fundera över hur långsiktigheten ska se ut. Vi rödgröna har, och det vet Maud Olofsson mycket väl, en samlad politik för svensk energi som vi hade velat föra över blockgränserna om vi hade vunnit valet. Nu gjorde vi inte det, utan det är upp till er att ta de initiativen.

Sedan upprepar Maud Olofsson en sak som jag tycker är mycket märklig. Det låter som om svenska kvinnors företagande bygger på fortsatta utförsäljningar inom svensk välfärd och som om just svenska kvinnors företagande är beroende av att de djupt orättvisa RUT-avdragen ska fortsätta att utvecklas. Det tror inte vi.

Den budgetmotion som vi har lagt fram är förstås en uppföljning av det vi gick till val på. Det är därför vi lade fram den. Där handlar det om att ge lägre kostnader för anställda, att ge bättre villkor för forskning, större insatser och möjligheter för kompetensutveckling också för kvinnliga företagare och allmänt bättre villkor för småföretagandet i Sverige. Det gynnar såväl mäns som kvinnors företagande, och det gör inte de bidrag som Maud Olofssons departement har haft att jobba med när det handlar just om kvinnligt företagandet. Kvinnor förtjänar en mer generell insats i politiken som verkligen gynnar ny tillväxt och nytt företagande, och det har inte regeringen visat prov på så här långt. (Applåder)

Anf. 12 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik:
Herr talman! Det vore intressant om det vore så att din politik ledde till något resultat, Mona Sahlin. De saker som vi har gjort har lett till att vi nu har ett nystartande bland kvinnor på nästan 40 procent. Det är inte något konstigt att det leder till fler kvinnliga företag om man öppnar välfärdssektorn. 80 procent av dem som är anställda i offentlig sektor är kvinnor. Om vi inför ett förbud för dem att starta och driva företag är det naturligtvis jättesvårt att få se antalet företag öka.

Det handlar inte om någon utförsäljning av offentlig sektor. Det är inte alls detta det är frågan om. Det handlar om att öppna möjligheter och skapa den valfriheten inom välfärden som Mona Sahlin pratade om i talarstolen alldeles nyss. Det handlar om att ge samma möjligheter för kvinnor och män att starta företag.

Det är klart att de satsningar som vi har gjort, välfärdssektorns öppnande och de särskilda satsningarna på kvinnors företagande, har gett resultat. Det kan Mona Sahlin läsa innantill.

Jag blir så förundrad över att Mona Sahlin, som är en modern kvinna som rätt ofta står på kvinnornas sida i debatten, vägrar att se att det här har gett frihet till många kvinnor. Varför kan de inte få samma möjligheter som männen? (Applåder)

Anf. 13 MONA SAHLIN (S) replik:
Herr talman! Vi ska ompröva och titta på mycket i svensk socialdemokrati, men det gäller inte utgångspunkterna för hur ett starkt, jämlikt och rättvist välfärdssamhälle ser ut.

Om Maud Olofssons enda besked till svenska kvinnor är att det bara är med fortsatta avknoppningar eller fortsatta privatiseringar inom svensk vård som möjligheten till utveckling av kvinnors företagande finns, vill jag säga att jag inte ställer upp på det. Det är inte förbjudet att starta vårdbolag. Det finns många, och de gör bra saker. De bidrar till mycket, men jag kommer aldrig att medverka till att det bara handlar om valfrihet för vårdbolagen att välja patienter och inte om att stå upp för rätten för patienter att välja vård.

Det är en stor skillnad på det och att en samlad strategi för att kvinnors företagande i kemisektorn, industrisektorn och byggsektorn likväl som i vårdsektorn ska vara en del av den fortsatta tillväxten i

Sverige. Det är svensk socialdemokratis syn, och den delar inte du. Det vet jag. (Applåder)

Anf. 14 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Herr talman! Huruvida det förskräckliga som har hänt och händer i Malmö är ett integrationsproblem eller inte vet vi inte. Vi vet över huvud taget väldigt lite om det som har hänt i Malmö. Jag tycker att man ska akta sig för alltför tvärsäkra påstående om det. Vi vet att den nationella trygghetsundersökningen 2009 visade att Malmöborna är de mest otrygga i landet. Det kan vara bra att ha med sig.

Mona Sahlin påstår att mitt parti har rasistiska rötter. Vi kommer säkert att återkomma till den diskussionen så småningom, men det är inte mitt parti som har tagit initiativ till rasbiologisk forskning eller till tvångssterilisering av människor. Det är ditt parti, Mona Sahlin. Det tycker jag att du ska ta med dig.

Mona Sahlin pratar också om klyftor, och det är angeläget. Vi kan inte vänta, upprepade Mona Sahlin och Socialdemokraterna under hela valkampanjen. Det finns en grupp till som inte kan vänta. Det är landets pensionärer. De straffbeskattas i dag just därför att de tidigare har arbetat och skjutit upp en del av sin lön som de nu tar ut som pension. För det får de betala högre skatt än vad Mona Sahlin, jag och andra som arbetar gör.

I ett brev till landets pensionärer ett par veckor före valet skrev Mona Sahlin bland annat: Vi tycker att det här är respektlöst. Det rimmar illa med svenska värderingar om rättvisa. Varför ska de äldre som byggt upp välfärden diskrimineras i skattesystemet?

Jag inbillar mig att det var många som läste det här brevet som såg det som ett löfte från Mona Sahlin och socialdemokratin. Därför förundrar det mig lite grann att man gömmer undan den här ganska beskedliga satsningen i den budgetmotion som de rödgröna nyligen har lagt fram. Är den här frågan inte lika viktig längre?

Anf. 15 MONA SAHLIN (S) replik:
Herr talman! Jag darrar inte på manschetten en enda gång när jag säger att Sverigedemokraterna är ett parti som har rasistiska rötter. Jag har följt ditt parti under många år, Jimmie Åkesson, och ditt parti har följt mig under lika många år. Jag vet vad ni står för. Jag vet var ni kommer ifrån. Jag vet var många av era företrädare också i dag, väldigt nära i tid, har sina rötter. För den som tvivlar skulle jag rekommendera läsning av till exempel Stieg Larssons och Mikael Ekmans bok *Sverigedemokraterna – Den nationella rörelsen*.

Jag har som socialdemokratisk partiledare under många år förstås tagit ansvar för att vår historia blir synlig och att den har fått effekter för hur politiken ser ut i dag. Men du står här än i dag och förnekar det som är så uppenbart för alla som kan följa den politiska debatten: att Sverigedemokraterna är ett parti som är sprunget ur vitmaktrörelsen och den rasistiska rörelsen.

Det syns också, Jimmie Åkesson, i era förslag. Det är ju inte pensionärernas väl och ve som står i fokus för de förslag ni har lagt fram i er budgetmotion. Det är angreppen mot svensk biståndspolitik, mot svensk flyktingpolitik och dessutom mot många av våra svenska medborgare. Jimmie Åkessons parti föreslår till exempel att vi ska lägga ned Diskrimineringsombudsmannen, som om inte denna fråga för kvinnor, för människor med invandrarbakgrund och för äldre är en djup och svår fråga i vårt samhälle.

Du leder ett parti med rasistiska rötter, och det tar jag på mitt ansvar att fortsätta bekämpa, också här i riksdagen. (Applåder)

Anf. 16 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Herr talman! Som jag sade: Jag tror att vi återkommer till den diskussionen så småningom och säkert vid ett flertal tillfällen i den här kammaren. Men jag tycker ändå att det är tråkigt – jag kommer att prata mer om det sedan också – att vi inte kan föra en saklig och

civiliserad debatt, utan att man ständigt måste kasta de här epiteten omkring sig så fort någon vågar kritisera den komplett misslyckade invandrings- och integrationspolitiken. Jag tycker att det är tråkigt, och det är framför allt inte värdigt den här församlingen.

Mona Sahlin svarar inte på mina frågor om skatteklyftan mellan pensionärer och löntagare, och det kanske förvisso är ett svar i sig att hon inte gör det. Det är en ganska beskedlig satsning som görs i den rödgröna budgetmotionen, och man tycks vilja gömma undan den här frågan. Då är min fråga: Vilken prioritet har frågan om pensionärsskatten för socialdemokratin och De rödgröna i dag? Jag tycker att Mona Sahlin är skyldig att ge det svaret till de pensionärer som hon lovade en skattesänkning före valet.

Anf. 17 MONA SAHLIN (S) replik:
Herr talman! Jag är inte bara skyldig ett svar – inte till Jimmie Åkesson men till pensionärerna – och de känner till det svaret. De vet att socialdemokratin aldrig kommer att vika från att skatten ska vara lika för löntagare och pensionärer. De vet mycket väl hur mycket vi kämpade för det i valrörelsen och att det finns med i vår budgetmotion.

Skillnaden mellan dig, Jimmie Åkesson, och mig är inte bara vår ideologiska bakgrund. Det är också att när jag lägger fram förslag ska de vara realistiska att finansiera. Du bygger i stort sett vartenda ett av förslagen i er budgetmotion på att bara man blir av med det du kallar massinvandringen har man löst Sveriges problem. Det är inte sant. Det är bara ett sätt att ställa grupp mot grupp.

Det vet Sveriges pensionärer, för de har varit med och byggt upp den solidariska, starka politik som har gjort Sverige så framgångsrikt. Det har man inte gjort genom att ställa grupp mot grupp, tvärtom. Det vet Sveriges pensionärer, och det tänker jag fortsätta bygga på.
(Applåder)

Anf. 18 LARS OHLY (V) replik:
Herr talman! Sverige deltar i ett krig, ett krig i Afghanistan som har pågått i nio år nu, ett krig som har haft skiftande argument för sig. Det var först kampen mot al-Qaida och kampen mot terrorismen och sedan kampen mot talibanerna och kampen för kvinnors rättigheter. Ibland har det framskymtat att det också har handlat om tillgången till olja och gas. Det har också handlat om att bekämpa droghandel. Ja, det har varit en mängd olika argument.

Det här kriget har misslyckats. Väldigt många är överens om det. Internationellt sker en diskussion som utgår ifrån att det i längden inte går att fortsätta detta krig om man vill att Afghanistans folk ska ha förutsättningar för utveckling.

I stället för soldater behövs lärare, barnmorskor och infrastruktur, och för att det ska bli verklighet krävs det en ny strategi, internationellt men även för Sveriges del. Vi i Sverige kan göra vårt. Vi kan utforma en egen, ny strategi, en civil strategi med bistånd och diplomati som de viktigaste beståndsdelarna.

Det här var vi rödgröna överens om. Vi lade fram ett sådant förslag i valrörelsen. Vi gick till val på det. Det var ett tydligt byte av strategi. Det var en tydlig inriktning på att nu ska kriget för svensk del upphöra. Nu ska de svenska trupperna dras tillbaka.

Den överenskommelsen kommer Vänsterpartiet att stå för också här i riksdagen. Vi kommer att lägga fram den som motion med anledning av den proposition som regeringen lägger fram i morgon.

Min fråga till Mona Sahlin är: På vilken punkt har den överenskommelse som Socialdemokraterna och Miljöpartiet har ingått med regeringen inneburit en ny strategi? På vilken punkt innebär detta en brytning med det misslyckade kriget?

Anf. 19 MONA SAHLIN (S) replik:
Herr talman! Jag vill börja med att säga det som Lars Ohly inte

nämnde i början. Det är ändå så att Sverige finns i Afghanistan i ISAF-styrkorna och med ett FN-mandat, ett uppdrag som har upprepats av FN:s säkerhetsråd nu ganska nyligen. Det är också sant att de långsiktiga målen om utveckling i Afghanistan, om att bekämpa fattigdomen och om att ge kvinnor möjlighet att leva fria liv inte går att kriga fram. Men det är viktigt att kriget mot talibanerna har varit och fortfarande är en av utgångspunkterna i Afghanistan.

Det har jag sett som helt avgörande, och det var det också i vår gemensamma överenskommelse, som jag tyckte var bra. Men sedan hände något den 19 september. Vi förlorade valet. Mitt övervägande har varit väldigt tydligt: Sverige och svensk socialdemokrati förutsätter, när det handlar om stora, viktiga säkerhetspolitiska åtaganden – att be svenska män och kvinnor att riskera sina liv – en stark och bred uppslutning här i riksdagen. Det var för mig och socialdemokratin väldigt viktigt.

Det finns några punkter i överenskommelsen som inte regeringen har uttryckt tidigare: en mycket tydlig övergång till civil ledning, en mycket tydlig övergång från stridande till stödjande, en mycket tydlig skrivning som handlar om det ökande biståndsbehovet, inte minst uppe i norra Afghanistan. Sammantaget är det en ny, gemensam strategi för våra insatser i Afghanistan som ska möjliggöra ett avslut på det militära och ett långsiktigt åtagande för det civila och de mänskliga rättigheterna. Jag tycker att det här blev en bra och värdig överenskommelse, och jag står för den. (Applåder)

Anf. 20 LARS OHLY (V) replik:
Herr talman! I en tidigare replik till Maud Olofsson sade Mona Sahlin: Vi lade fram vår budgetmotion därför att det var den politiken vi gick till val på.

Men i Afghanistanfrågan sviker ni den politik ni gick till val på och som människor som röstade rödgrönt också trodde att de rödgröna partierna skulle stå för efter valet.

Det är inte så att detta är ett byte av strategi. Robert Egnell, som jobbar på Försvarshögskolan, säger: Om det fanns ett stanna- och ett lämnaalternativ i valrörelsen är den här överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet och regeringen stannaalternativet. Staffan Dopping, tidigare informationsdirektör vid Försvarsmakten säger att det här är en bra överenskommelse, men att det är besvärande att ni inte kan tala om att det faktiskt innebär att ni inte byter strategi. Ni fortsätter med mer av samma, och det är det er överenskommelse innebär.

Varför är det plötsligt viktigt att vara kvar långsiktigt militärt i stället för att byta strategi och övergå till bistånd och civil verksamhet? (Applåder)

Anf. 21 MONA SAHLIN (S) replik:
Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att långsiktigt vara i Afghanistan militärt. Jag tycker att det är viktigt att inte bara byta strategi utan ännu starkare understödja de krafter – med utbildning av de afghanska militära styrkorna, av polisen men också av det civila samhället i Afghanistan – som möjliggör att den militära närvaron går att avsluta snabbare.

Men det är en viss skillnad, Lars Ohly – det vet jag att du också förstår – mellan åtaganden som handlar om vilken skattepolitik man vill se och åtaganden som handlar om att sluta upp brett i riksdagen runt utrikes- och säkerhetspolitiken, inte minst när det handlar om att be svenska medborgare riskera sina liv i ett annat land.

Jag skulle inte ha kunnat titta vare sig dem eller väljarna i ögonen, med den situation vi nu fick efter valet, om vi hade lämnat hela denna fråga till denna mycket parlamentariskt osäkra riksdag och, inte minst, herr Jimmie Åkesson. Därför kände jag ett ansvar för att göra upp med regeringen, om innehållet blev bra, och det tycker jag att det blev. Det är mina bevekelsegrunder. (Applåder)

Anf. 22 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:
Herr talman! Mona Sahlin har här pratat om många viktiga frågor. En av dem handlar om vården. Jag ska återkomma till det senare, i mitt huvudanförande. Men nu tänkte jag ägna ett par minuter åt en fråga som vi brukar diskutera i samband med debatterna, nämligen familjepolitiken.

Där har det hittills gått en tydlig skiljelinje mellan dem som säger att det är vi som politiker som vet bäst och oss som säger att det är föräldrarna som vet det bästa för sina barn. Därför finns det också olika politiker.

Det finns en grupp, som Mona Sahlin tillhör, som säger att det ska finnas *en* mall i form av en föräldraförsäkring, som är fantastiskt fin i Sverige, och därutöver naturligtvis kommunalt subventionerad barnomsorg.

På vår sida säger vi också att föräldraförsäkringen är värd att slå vakt om. Den betyder väldigt mycket för barnfamiljerna. Men därutöver ska det finnas fler alternativ för den som vill välja. Det ska finnas en väl utbyggd kommunal förskola med hög kvalitet och små grupper. Men det ska också finnas barnomsorgspeng. Det ska finnas vårdnadsbidrag eller andra konstruktioner som gör det möjligt för människor att bestämma mer själva.

När Mona Sahlin tidigare talade om välfärdsområdet talade hon om valfrihet som ett värde, valfrihet som en kvalitet på välfärdsområdet. Men på det här området är det väldigt svårt för mig att förstå hur Socialdemokraterna kan ha en blind fläck, en brist. Man vill inte se möjligheten att lägga makt och förmåga hos föräldrarna att själva bestämma.

Jag tror inte att det här är vilken fråga som helst. Någon kanske tänker: Nu tjatar han om den där frågan igen. Men jag tror att den har en otroligt stor betydelse när det gäller att skapa trygga uppväxtförhållanden, inte för de flesta utan för alla barn i Sverige. (Applåder)

Anf. 23 MONA SAHLIN (S) replik:
Herr talman! Göran Hägglund säger att det här är en blind fläck för socialdemokratin. Det är precis tvärtom. Det är socialdemokratin – och det hoppas jag att Göran Hägglund kan ge oss – som under lång tid har byggt upp föräldraförsäkringen och barnomsorgen, ofta i hård politisk strid med de borgerliga partierna i Sverige. Det har just handlat om insikten att mina barns generation inte skulle tvingas göra samma val som mina föräldrars generation tvingades göra. För kvinnor var nämligen frågan: Ska jag skaffa barn, eller ska jag skaffa jobb och utbildning?

Det åtagande som vi tog på oss, Göran Hägglund, var att ingen ung tjej eller kille någonsin skulle tvingas ställa den frågan. Detta skulle gå att kombinera.

Du försvarar barnomsorgspengen, som drar bort resurser från förskolan. Du försvarar vårdnadsbidraget – nu vet jag inte riktigt om du vill bygga ut eller avskaffa det, för det har kommit lite olika signaler. Men vårdnadsbidraget drar också bort resurser från förskolan. Jag ser fortfarande att det inte finns någon viktigare kamp för jämställdheten i dag än att slåss och stå upp för föräldraförsäkringen, med sin fantastiska flexibilitet och sina pappamånader, och svensk förskola med sin fantastiska kompetens och utvecklingsmöjlighet. Det är det som är grunden för jämställdhet i Sverige. Därför fortsätter jag att vara djupt kritisk till vårdnadsbidrag och barnomsorgspeng. Det är jag just därför att jag inte har en blind fläck, utan detta är en fast del i det kollektiva minnet, som socialdemokratisk kvinna, hur det var för min mamma. Jag tänker aldrig låta mina döttrar hamna i samma situation. Därför står jag upp för detta. (Applåder)

Anf. 24 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:
Herr talman! Det finns något som är underligt i det här resonemanget. Jag tror att vi alla här i lokalen tycker att föräldraförsäkringen är en

väldigt viktig del och verkligen en grundval när det gäller småbarnsföräldrar och samhällsbygget över huvud taget. Det är all right för föräldrar att bestämma inom ramen för den fram till en viss dag. Om några föräldrar därefter skulle säga att de skulle vilja stanna hemma med sina barn några dagar till, någon månad till eller någon vecka till ska de närmast idiotförklaras eller i alla fall inte få något stöd, eftersom det, som Mona Sahlin säger, tar resurser eller drar bort resurser från förskolan.

Varför är det bara vissa, de som väljer så som Mona Sahlin vill att de ska välja, som ska ha del av samhällets stöd till barnomsorg? Andra som väljer fel göre sig icke besvär.

Jag tycker att det är svårbegripligt. Jag vill ha rättvisa. Jag vill ha valfrihet. Jag litar på att föräldrarna kan bestämma själva. Det tror jag är grunden för moderna familjer i dag. (Applåder)

Anf. 25 MONA SAHLIN (S) replik:
Herr talman! Det är verkligen inte så att jag eller någon annan här i kammaren står och idiotförklarar föräldrar. Så är det verkligen inte. Det jag gör är att jag säger: Vi prioriterar.

Du och jag prioriterar olika. Jag väljer att prioritera att fortsätta att utveckla svensk familjepolitik genom föräldraförsäkringen och genom svensk barnomsorg. Det gör jag inte därför att ingen annan ska kunna göra ett annat val, utan för att man inte kan få allt. Man måste våga prioritera, inte bara därför att resurserna är begränsade, utan också därför att det finns delar av de politiska programmen som mer eller mindre är en bas, den fasta grunden att stå på för att kunna fortsätta utveckla till exempel jämställdhetspolitiken.

Vi fortsätter att säga att det kommer att vara föräldraförsäkringen och svensk barnomsorg. Och vi fortsätter att säga nej till att bygga ut barnomsorgspengen och framför allt vårdnadsbidraget. Vi fortsätter alltså att skiljas åt, Göran Hägglund, också på den punkten. (Applåder)

Anf. 26 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):
Herr talman! Ärade ledamöter! I dag på morgonen nådde oss beskedet att de amerikanska väljarna, sin vana trogen, skulle man kunna tillägga, har röstat mot sittande president och regering. Inte ens Barack Obamas ”yes, we can” och fantastiska seger för två år sedan kunde synbarligen bryta den trenden.

Det finns ett missnöje, en bristande tilltro till politik. Det var faktiskt många som sade: Ja, så ser det oftast ut. I länder förlorar regeringar oftast val. Sverige 2010 är faktiskt ett undantag.

Valet 2010 blev ett val med många vinnare, även om delar av resultatet naturligtvis väcker frågor. Det viktigaste är att det indikerar en ökad tillit till politik, till politiker, till förtroendevalda. Man ser faktiskt en ganska kraftigt ökad tilltro till många av dem som är i politiken och en tilltro till deras vilja att göra Sverige bättre.

Vi ser det i ett valdeltagande som faktiskt stiger, som i förra valet, ytterligare en gång. Det är uppe på 85 procent. Det är många som är avundsjuka på Sverige för de nivåer som vi nu har lyckats nå. Notera också att antalet blankröster kraftigt sjunker. Det är många som har tagit ställning. Det är många som tror på demokratin i vårt land.

Jag tycker också att det är viktigt att säga att valet indikerar en tilltro till regeringen. Det är en efterfrågan på vår arbetslinje. 250 000 fler väljare har faktiskt röstat på alliansregeringen 2010 jämfört med 2006. Om ni ser på regeringsunderlag under hela efterkrigstiden kommer ni att finna att det är svårt att hitta motsvarande stöd som den här regeringen har, för någon annan regering. Drygt 49 procent av väljarna har röstat på regeringsunderlaget.

Men det är klart att vi också fick andra signaler från väljarna. Vi har drygt 7 miljoner röstberättigade i Sverige, och nära 340 000 av dem valde att rösta på Sverigedemokraterna. Det är en röst som går i en annan riktning. Det visar att inte alla tycker och ser samma sak i fråga om Sverige.

Jag kan naturligtvis inte ge svar för alla dessa människor. Jag tror inte heller att svaret är enhetligt. Men här ryms säkert en blandning av misstro mot Sverige, mot etablissemang och mot etablerade partier, misstro mot makten, som man upplever säger en sak och gör något annat, och en känsla av att Sverige, åtminstone för dessa människor, inte erbjuder de möjligheter som de tycker att andra får.

Javisst – det finns säkert kritik mot integrations- och invandringspolitiken, men det är att göra det för enkelt. Det viktiga är att erkänna att här har vi inte lyssnat tillräckligt bra. Inte jag, inte mitt parti, inte övriga riksdagspartier som fanns här före valet.
Där har vi mycket kvar att göra och en läxa att lära, men det är viktigt att påpeka att det här kan inte beskrivas som en enhetlig våg över Sverige. 6,7 miljoner av de röstberättigade röstade *inte* på Sverigedemokraterna. De har också en rätt att bli respekterade.

Med detta har vi förutsättningar för de kommande åren. Det är påtagligt när man träffar regeringschefer över Europa hur avvikande Sveriges förutsättningar nu ser ut. Vi har de bäst skötta offentliga finanserna i hela Europa. Vi har tillväxttal som ligger i tätklungan av den utvecklade världen. Här pratar vi inte om stora nedskärningsprogram, skattehöjningar eller nedskärningar i kärnan av välfärden.

Vi avviker mycket från vår omvärld. Det kan vi vara nöjda med i det korta perspektivet, men det väcker naturligtvis frågan: Kan vi parallellt utvecklas så bra när andra är så tyngda av problem? Vi ska också notera att med den frekvens som oro och nedgångar brukar drabba världen och också Sverige kommer vi säkert under den här mandatperioden att uppleva att den uppgång vi nu ser i den svenska ekonomin lever på övertid. Runt hörnet kan nya prövningar komma.

Vi ser nu också effekterna av fyra år av reformer inriktade på en arbetslinje. Den kritik regeringen hade 2006 handlade ju inte om den arbetslöshet vi beskrev utan om den arbetslöshet som vi dolde. Det var det som var poängen: att fullt arbetsföra människor i Sverige inte jobbade och samtidigt inte heller beskrevs som arbetslösa. Det var det som vi inriktade oss på att förändra.

Vi har fört en reformpolitik inriktad på att öka drivkrafterna för arbete, det som ibland kallas för arbetsutbud. Vi ser ett kvitto på detta. Det är mycket kraftigt ökade drivkrafter, och det är många fler som nu söker sig till arbetsmarknaden. Sysselsättningen växer. Arbetslösheten sjunker men också ohälsotalen, det som ofta har varit grunden för att dölja en stor del av den svenska arbetslösheten.

Detta är våra förutsättningar.

Vi har också ett nytt parlamentariskt läge; många skulle säga en återgång till det som är det vanligaste i Sverige, nämligen minoritetsregerande. Minns att före regeringens tillträde 2006 hade Sverige haft minoritetsregeringar oavbrutet i 25 år. Det är det vanligaste. Det får man ibland påminna om när man träffar människor från andra länder.

Principen har egentligen alltid varit den att en minoritetsregering kan i Sverige regera därför att den opposition som står mot regeringen är oförenlig i sina politiska ambitioner. Om jag inte har missförstått sammansättningen av denna riksdag är det precis lika sant nu, om inte mer, jämfört med lägen som har funnits tidigare i historien.

Men vi sade före valet att vår utgångspunkt är att i ett läge där riksdagen får ett åttonde parti kommer vi att vara beredda att ge regeringsmakten till det av de två regeringsalternativen som är störst på valdagen. Vi fullföljer detta. Det faktum att det är fråga om en minoritetsposition väcker krav på ansvarstagande och försök att söka bredare enighet i för landet viktiga frågor. Vi har också fullföljt detta. Jag delar Mona Sahlins beskrivning av att det är en på en gemensam syn baserad överenskommelse som vi har slutit om den svenska närvaron inom ramen för de internationella insatserna i Afghanistan. Det är hedrande och bra för denna riksdag att sex riksdagspartier med

över 85 procent av väljarna står bakom denna överenskommelse.

Tänk själva på de män och kvinnor som riskerar sina liv på plats i Afghanistan! Tänk på deras anhöriga som följer situationen! Ska de behöva möta ett läge där det är högst osäkert om det finns något politiskt stöd eller ett stöd som möjligen bygger på en eller två riksdagsledamöter i någon sorts hoppande majoritet? Det är ett sätt att visa ansvar för vår närvaro att vi på detta sätt brett kan samlas och också markera att vi har en idé om varför vi är där och en inriktning på våra ambitioner.

Jag vill därför tacka Mona Sahlin, Peter Eriksson och Maria Wetterstrand för konstruktivitet och för mycket bra samtal och möjligheter att nå denna överenskommelse. Men den har kommit till just för att vi har enats i vår vilja att brett ta ansvar för de män och kvinnor som tjänstgör för fred i Afghanistan.

För regeringen är nu inriktningen fortsatta reformer. Det är fortsatt ett huvudmål att sträva mot full sysselsättning. Med detta menar vi att alla ska kunna få jobb efter egen arbetsförmåga. Det är grovt underskattat hur svårt detta är i utvecklade ekonomier. Inte att de som är mest konkurrenskraftiga får jobb – den diskussionen förs väldigt ofta – utan anställningsbarheten som gör att alla utifrån egen arbetsförmåga också ska kunna göra sig gällande i arbetslivet. Det är den svåra utmaningen.

För detta krävs en aktiv politik som i ytterligare steg förstärker drivkrafterna för jobb men också det som ökar anställningsbarheten. Där kommer viktiga reformer att komma på Jan Björklunds område med bättre kvalitet i utbildning, bättre resultat och också lärlingsutbildningar för att uppmuntra olika begåvningar genom den svenska skolan. Det är misslyckande i utbildningspolitiken som jag ser som kanske den enskilt viktigaste grunden till varför Sverige har en högre ungdomsarbetslöshet än många andra länder. Då är det problemet vi måste åtgärda, och dessa förändringar följer nu med viktiga utbildningsreformer under den här mandatperioden.

Det är också viktigt att fortsätta vårda hållbara offentliga finanser. Jag ser återigen att när Sverige nu är på väg mot balans och överskott så säger en del att nu är det dags att göra slut på skattepengarna. Det förvånar mig. Det förvånar mig att man inte har lärt mer om vikten av att ha balans och överskott för att stå redo för att möta nästa nedgång. Aktsamhet i de hållbara offentliga finanserna över konjunkturcyklarna är det som har möjliggjort för oss att ha en annorlunda utveckling än övriga omvärlden, varför vi slipper prata nedskärningar och skattehöjningar. Det måste vi vårda de år som nu kommer.

Till detta läggs ytterligare välfärdsambitioner och till det också ett sätt att möta spänningar i det svenska samhället som måste bygga på en idé om att se hela Sverige, att se till att vi får fler som jobbar, att vi håller ihop Sverige via de värderingar som har byggt vår öppna demokrati och som det i det här valet faktiskt från väljarna har kommit kraftfullt stöd för. Det är ett uttryck för en tilltro till Sverige, en tilltro till politik och demokrati som vi kommande år nu ska vi visa att vi kan förvalta.

Tack ska ni ha! (Applåder)

Anf. 27 MONA SAHLIN (S) replik:

Herr talman! Sverige har haft minoritetsregeringar under många mandatperioder. De har oftast letts av socialdemokratiska statsministrar och med stabila överenskommelser i riksdagen. Moderaterna hävdade länge att regeringar som inte hade majoritet efter ett val skulle avgå. Det gällde tydligen bara socialdemokratiska regeringar, för du, Fredrik Reinfeldt, satt ju kvar.

Det har varit en framgång i valet, säger statsministern. Ja, det var det för Moderaterna. Men tre av fyra borgerliga partier tappade väljare, och en majoritetsregering förbyttes i en minoritetsregering. Så vad, Fredrik Reinfeldt, är regeringens strategi för detta

parlamentariska läge? Lyssnar man på dig i dag och även tidigare kan det väl inte vara så som du nu säger, att din strategi är att säga till mig att jag måste vara med och ta ansvar för Sverige.

Jag gör det när det är för Sverige. Vi gjorde det gemensamt med Miljöpartiet när det handlade om Afghanistan – mycket, mycket bra. Men att ta ansvar för att 40 000 ytterligare ska utförsäkras ur sjukförsäkringen den här mandatperioden – absolut nej! Vara med och ta ansvar för att långtidsarbetslösheten fortsätter att ligga på denna förskräckande höga nivå – absolut nej!

Därmed kvarstår frågan: Hur ser statsministerns parlamentariska strategi ut för det som Moderaterna tidigare tyckte var en helt omöjlig situation, nämligen en minoritetsregering utan en fast förankring här i riksdagen?

Jag tar ansvar för Sverige, men hur ser statsministerns ansvar för regeringens politik ut? (Applåder)

Anf. 28 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:
Herr talman! Det var ju Göran Persson som faktiskt också valde att sitta kvar, då med stöd i riksdagen av 36 procent. Då såg inga socialdemokrater något större problem med det. Nu har vi en regering som har stöd från 49 procent av väljarna. Man kanske ska vara lite ödmjuk inför den skillnaden.

Det är riktigt att vi vid det tillfället frågade hur regeringsunderlaget såg ut. Det har lett till förhandlingar och också förändringar som är på väg under svenska grundlagen som vi brett står bakom. Efter nästa val 2014 kommer det att genomföras en statsministeromröstning. Jag välkomnar den förändringen. Det blev ett bra svar på de frågor som jag tyckte att Moderaterna på ett berättigat sätt väckte.

Jag har redogjort för den parlamentariska strategin i den delen. Den liknar de socialdemokratiska minoritetsregeringarnas inriktning. Det är oppositionens oförenlighet när det gäller politisk ambition som gör att den relativa majoritet som denna regering har gör det möjligt att regera Sverige. Det är bara i ett läge där här församlade socialdemokrater, sverigedemokrater, vänsterpartister och miljöpartister röstar på exakt samma förslag som regeringens förslag inte kommer att vinna. Vi har hört Mona Sahlin vid upprepade tillfällen lova svenska folket att aldrig försätta sig i en situation att på det sättet ge inflytande åt Sverigedemokraterna. Det är svaret. Till det svaret kommer förändringar i mitten av 90-talet för att förstärka regeringsmakten – det var faktiskt syftet – som gjordes av budgetordningen. De förstärker möjligheten för en regering att få igenom budgeten. Också jag ser möjligheter att på det sättet regera Sverige. Jag har också markerat – och det kommer från regeringens sida – att vi ska ta ett ansvar, lyssna in och göra överenskommelser. Andra partier, där framför allt Miljöpartiet och Socialdemokraterna tycker sig få ett riktigt och berättigat inflytande, ska också vara en del av de svar vi söker. (Applåder)

Anf. 29 MONA SAHLIN (S) replik:
Herr talman! Det förtjänar att påpekas att när Göran Persson satt kvar blev det en stabil överenskommelse med två andra partier i riksdagen och för i stort sett alla de frågeställningar som sedan löpande avgjordes under mandatperioden. Det har inte du. Du låter återigen antyda det som jag verkligen har sagt, och när det gäller Afghanistan också visat, att vi inte tänker samarbeta med eller låta frågor för Sveriges framtid avgörande saker hamna i risken att det är Sverigedemokraterna som ska avgöra dem. Det är din regering som sitter i den situationen.

Jag fortsätter att fråga: Vad är den parlamentariskt långsiktiga strategin? Jag kommer som socialdemokrat att medverka till att ta ansvar för Sverige, men du är inte Sverige. Du är en moderat statsminister för en borgerlig minoritetsregering. Det är ditt ansvar, inte oppositionsledarens, att visa hur den parlamentariska strategin ska se ut. Det ansvaret tycker jag inte att du har tagit. (Applåder)

Anf. 30 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:
Herr talman! Låt mig än en gång påpeka att Göran Perssons lösning åren då det var lite otydligt huruvida Vänsterpartiet och Miljöpartiet befann sig i regeringsställning, som en del av majoritetsunderlaget, som en del av oppositionen eller ibland faktiskt utövade allt på en gång, ledde till diskussioner om att det fanns stora oklarheter. Jag har hört miljöpartister säga att de aldrig någonsin önskar sig tillbaka till det läget. Det är väl egentligen bara socialdemokrater som ofta uttrycker att de inte såg några problem med detta. Alla andra upplevde att det var problematiskt.

Men det här är inte det enda läge som har funnits under efterkrigstiden. Det har i hög utsträckning, också år då jag har suttit i riksdagen, byggt på att det har funnits en oförenlighet i de politiska strävandena hos oppositionen som har möjliggjort för då socialdemokratiska minoritetsregeringar och nu alliansregeringar att regera Sverige. Sedan får vi naturligtvis se hur det är möjligt utifrån budgetordning och det ansvarstagande vi försöker ta för breda överenskommelser. På det sättet har jag redogjort för vår strategi. (Applåder)

Anf. 31 PETER ERIKSSON (MP) replik:
Herr talman! Man kan nog säga att Moderaterna har tagit ett starkare grepp och kontroll över regeringen. De mindre partierna har fått maka på sig efter valet. Centern har till exempel blivit av med ansvaret för de statliga företagen och för infrastrukturen. Reinfeldt själv har dessutom satt in Per Schlingmann som kommunikationsansvarig. Det borde betyda ett särskilt engagemang för just kommunikationerna.

Därför blev jag förvånad över att regeringen direkt efter valet tog till storsläggan mot järnvägen. I stället för att lösa järnvägsproblemen minskar investeringarna i budgeten från 14,5 miljarder 2010 till bara 5 miljarder 2014. Det är en sänkning med två tredjedelar. Däremot ökar väginvesteringarna. Dessutom ska banavgifterna höjas dramatiskt. I valrörelsen fick vi också reda på att underhållet till järnvägen ska minska. Transporterna är avgörande för att lösa klimatfrågan. En modern infrastruktur är också avgörande för svensk konkurrenskraft. Varför vågar ni inte investera i framtiden? Varför är ni rädda för att investera i ökad konkurrenskraft och mindre utsläpp? Vad är det egentligen för hangups som gör er blinda och oförmögna att ta till synes självklara beslut?

Anf. 32 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:
Herr talman! Ett av de mer omfattande satsningsområdena som alliansregeringen har är infrastruktur. Det handlar om en plan fram över 2021 på nära 500 miljarder. Jag tror att den exakta siffran är 482 miljarder. Till det kommer en mycket kraftfull närtidssatsning. Det var en del av de krisåtgärder som efterfrågades av många och som vi tog fram stora resurser för. Vi bad då de myndigheter som bereder både järnvägs- och väginvesteringar att ta fram allt som i realiteten var färdigt att påbörja arbetet med. Vi fick en lista, och den var mycket lång. Vi förhandlade – inte minst Centerpartiet var pådrivande – och vi sade till slut att vi tar hela listan. Allt flyttade vi in i vår närtidssatsning, allt som var redo i Sverige; sätta en spade i marken, ett spett runt en sten eller hur man nu ska beskriva detta. Allt fick sina resurser.

Vad är det Peter Eriksson vet om planläget och andra förberedda åtgärder som vi inte kände till vid det tillfället? Det gäller inte bara att ha en idé utan man måste också ha en förberedd plan, och det måste finnas ett läge och en färdig finansiering. Vi var beredda, och vi genomförde också detta som en del av vår närtidssatsning. Det har också gjort att det har varit större satsningar nu nära.

Mina vänner! Titta runt om i Sverige. Den som hävdar att ingenting görs när det gäller infrastrukturen har valt att stanna hemma. Då har

man missat rätt mycket av vad som nu sker.

Det här är välkommet och nödvändigt. Ett geografiskt vidsträckt land behöver dessa satsningar för att kunna krympa arbetsmarknadsregioner och för att det ska finnas förutsättningar för att leva över hela Sverige. Men beskrivningen att ingenting görs faller på sin egen orimlighet. Det här är förmodligen det enskilda område där vi har gjort våra största satsningar, både i närtid och hela vägen fram över 2021. (Applåder)

Anf. 33 PETER ERIKSSON (MP) replik:
Herr talman! Vad är det som Peter Eriksson ser? Peter Eriksson har tittat i regeringens budget. Där kan man läsa dessa siffror. Det stämmer att det är en del kortsiktiga satsningar och investeringar som har gjorts direkt åren efter finanskrisen.

Men vad händer nu? Jo, det motsatta. De långsiktiga investeringarna stoppas. Det finns ingenting av de planer som vi har diskuterat på bred front i riksdagen om höghastighetsbanor. Det finns ingenting om satsningarna att fortsätta efter Norrlandskusten. Ostlänken finns inte med. Det finns inte heller något av det som Fredrik Reinfeldts partivän Per Unckel nyligen föreslog i ökade satsningar för att få ordning på järnvägen. Prata gärna med Per Unckel och prata gärna med Adelsohn – det är kanske också ett känt namn i branschen – om vad som behöver göras. Det finns stora behov, men ni gör tvärtom.

Jag tycker det är sorgligt att det är så.

Anf. 34 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:
Herr talman! Inför valet 2006 var det många dåvarande statsråd som gjorde olika former av utspel på temat: Nu ska vi visa att vi gör stora satsningar. Det skulle byggas olika vägar och sättas i gång olika projekt.

Det där gjorde att när vi kom in i Regeringskansliet väcktes tidigt ett bekymmer över att det saknades finansiering för många av dessa löften. Vi bad att få fram en redovisning av hur stora underskotten var, detta luftslott som hade byggts upp i skillnad mellan löften och färdig finansiering. Det talades i storleksordningen om nära 100 miljarder av underfinansiering. Det här har varit ett ok för oss att bära, att riva luftslottet och se till att få fram riktig finansiering kopplad till de löften som har givits.

Sedan är det riktigt att vi inte har med några satsningar på höghastighetsbanor. Det har inte funnits tidigare heller. Det finns enligt oss inte heller ansvarsfullt underbyggda kalkyler som gör att det går att hävda att detta ska vara försvarbart. Om detta får vi naturligtvis fortsatt diskutera. Oppositionen har oftast de resurser som en ansvarsfull regering faktiskt inte har möjlighet att använda på samma sätt. (Applåder)

Anf. 35 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Herr talman! Om arbetsutbudet: Inför den förra mandatperioden gick den här regeringen till val på att stärka arbetslinjen, att bryta utanförskapet. Resultatet blev 290 000 nya människor, 100 000 nya jobb. Arbetsutbudet ökar.
Det är ett ganska klent resultat i förhållande till den ambition som Fredrik Reinfeldt och hans regering hade. Den här regeringen har under sina fyra år inte lyckats bryta utanförskapet. I stället har man – och att döma av regeringsförklaringen verkar man dessutom fortsätta med det – fyllt på utanförskapet, år efter år. Faktum är att invandringen till Sverige aldrig har varit så stor som under just regeringen Reinfeldt.
Herr talman! Jag får inte ihop matematiken. Hur ska man kunna bryta utanförskapet och stärka arbetslinjen samtidigt som man fortsätter att importera arbetslöshet? Det är ju vad det handlar om.

En alldeles för stor del av dem som flyttar till vårt land har inte någon som helst möjlighet att få ett jobb, att få en egen försörjning.

Inte ens regeringens egna konstruerade kvoteringsåtgärder hjälper i det avseendet.

Nu när jag för första gången har möjlighet att ställa frågan undrar jag helt enkelt: Hur får statsministern ihop det här? Hur får statsministern matematiken att gå ihop?

Anf. 36 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:
Herr talman! Arbetsutbud är ett uttryck som ekonomer ofta använder. Det återspeglar att det finns drivkrafter för arbete i ett samhälle. Det gäller att se till att de är tillräckligt starka och tydliga och att vi arbetar med begrepp som anställningsbarhet, det vill säga att människor ska kunna få ett jobb utifrån egna kvalifikationer. Det gäller dem som är födda i Sverige och dem som kommer till Sverige.

De som kommer hit har tidigare egentligen varit hänvisade till en enda dörr, där det har stått ”asyl”. Därför har vårt asylsystem delvis varit överbelastat – av dem som har asylskäl men också av dem som inte hittar en annan väg in. Denna regering har sedan två år tillbaka vidtagit förändringar och möjliggjort att det finns en ny dörr, där det står ”arbete”.

Arbetskraftsinvandring är ett viktigt svar på just hur vi får fler att komma till Sverige och också arbeta. Jag tycker att vi ska vara ödmjuka och säga att det är svårt att få ett jobb i ett land där man har arbetsförbud, för det är så det har sett ut för många av de människor som har kommit hit. Nu ger vi dem faktiskt möjlighet att få jobba också under asylsökningsprocessen. Det är en del av våra svar.

Vi tror att Sverige behöver detta. Vi behöver mer av arbete. Vi behöver mer av arbetsutbud. Vi behöver mer av att arbetsföra människor inte göms undan i olika ersättningssystem utan står till arbetsmarknadens förfogande.

Sedan måste vi naturligtvis föra en politik som sänker trösklar och använder en del skattelättnader. Jag noterar att Jimmie Åkesson snarare raljerar över dem, men jag tror är de är rent nödvändiga för att möjliggöra för människor att komma i arbete.

Det är vår arbetslinje. Jag har noterat att Sverigedemokraterna är kraftfullt emot den. Ni har mer en inriktning av att höja ersättningar och bidrag till dem som inte jobbar och plocka ned vår arbetslinje. Det innebär i realiteten att ni inte heller kan underbygga övriga delar av er motion. Ett Sverige där vi inte arbetar kommer inte att vara ett Sverige där vi fortsatt utvecklar vår välfärd. (Applåder)

Anf. 37 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Herr talman! Det är naturligtvis svårt att komma till ett land och få ett jobb när det inte finns några jobb. Det är väl så jag ser själva huvudanledningen.

En typisk följd av att det inte går ihop är de så kallade instegsjobben. Det var dem som statsministern menade att jag raljerade över. De har konstruerats just därför att vissa invandrargrupper har så förtvivlat svårt att få jobb i Sverige, att över huvud taget komma in på arbetsmarknaden. Det innebär i praktiken kvotering av invandrare eller om man så vill diskriminering av infödda svenskar.

Sedan det systemet infördes har jag stött på åtskilliga fall där svenskar har valts bort därför att de har varit för dyra i förhållande till dem som kan få ett instegsjobb. Det är ett fullständigt horribelt system som man aldrig hade behövt införa om man från början hade fört en ansvarsfull politik som var anpassad till våra behov och till den kapacitet som finns i det svenska samhället.

Anf. 38 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:
Herr talman! De stora strömmar av asylsökande som har kommit till Sverige har mött ett land där de har haft arbetsförbud. Då är det svårt att få jobb. Det är inte så att det saknas jobb eller är omöjligt att se nya

jobb växa fram. Menar man det har man följt utvecklingen dåligt.

Jag upplever att vi har mycket stora möjligheter att se jobben växa fram i en lång rad branscher i Sverige. Det måste dock ske på ett sätt som sänker trösklar till grupper som annars har svårt att hävda sig.

Nu har vi givit möjlighet för asylsökande att arbeta under asylsökningsprocessen, och jag har försvarat instegsjobben, att ta bort 75 procent av arbetsgivaravgiften för den som anställer någon. Det handlar bara om ett par tusen individer. Men jag har suttit ned med flera av dem, Jimmie Åkesson. Det är med gråten i halsen man lyssnar till människor som är lyckliga över möjligheten att så snabbt kunna få ett jobb och stå på egna ben.

Det tycker alltså Jimmie Åkesson är en felaktig politik. Då är det förmodligen bättre att de inte jobbar. Eller är det så att vi ska sluta hedra internationella konventioner och avtal som grundar varför människor har rätt att komma till Sverige och som för övrigt gäller för övriga utvecklade delar av världen? (Applåder)

Anf. 39 LARS OHLY (V) replik:

Herr talman! Jag får gratulera statsministern till valresultatet. Ni måste ju ha gjort någonting rätt, uppenbarligen ganska mycket. Efter att ha regerat i fyra år med hög arbetslöshet och ökade klyftor lyckas ni ändå bli omvalda. Det finns en beundran i detta konstaterande från min sida.

Samtidigt har ni lyckats förmedla en bild av en ansvarstagande regering som jag egentligen menar inte har riktigt fog för sig i verkligheten. Ansvarstagande är för mig också att vara mycket noga med skattebetalarnas pengar, att se till att de används på bästa sätt, att bygga välfärd för dem som omfattar alla – inte att skänka bort dem till dem som redan är rika.

Jag menar att det var vårt misstag i valrörelsen och kanske regeringens främsta förtjänst i valrörelsen att lyckas dölja detta. Riskkapitalbolag tar nu över större delar av välfärden i Sverige. Det är vårdbolag, omsorgsföretag och skolor som drivs av företag som i sin tur ägs av sådana som har skattesmitning som affärsidé. De bygger upp sina verksamheter genom att lägga sig i Guernsey eller Jersey för att slippa betala skatt. De gör mångmiljardvinster men skattar bara för mycket små delar av dem. Och våra skattepengar går till aktieägare och deras utdelningar i stället för till verksamhet.

Då är min fråga: Hur kan det vara ansvarsfullt att skicka i väg skattebetalarnas pengar till stora vinster inom vårdföretag som Attendo, inom skolkoncerner som John Bauer och inom omsorgsföretag som Attendo Care? Hur kan det vara ansvarsfullt och ett bra sätt att använda skattebetalarnas pengar, i stället för att använda dem till välfärd, i stället för att använda dem till att bygga upp sjukvården, omsorgen och skolan som omfattar alla? Varför är detta bra politik? Varför gynnar ni de redan rika?

Anf. 40 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Lars Ohlys världsbild är på ett sätt enkel: Privat är dåligt och ska alltid bekämpas. Jag tycker att det är lite mer komplicerat. En generell ambition som jag försvarar är skattefinansierad välfärd, tillgänglig och öppen för alla, som omfördelar livschanser och ger människor förutsättningar att utvecklas från egna förutsättningar – det kan gälla skola, sjukvård, äldreomsorg och förskola. Det tycker jag är bra. Jag är stolt över att Sverige ser ut på det sättet.

Men jag tycker också att det är viktigt att diskutera kvalitet och innehåll i dessa verksamheter. Jag är helt övertygad om att framväxten av privata entreprenörer, kooperativ verksamhet och avknoppningar har bidragit till att utveckla kvaliteten i verksamheterna och också känslan av att kunna göra ett meningsfullt arbete, ha möjlighet att byta arbetsgivare också för de medarbetare som utgör kärnan i dessa verksamheter.

Det gör inte att vi okritiskt ska omfamna allt och hävda att det inte

väcker nya typer av frågor, för det gör det. Det är skattefinansierad verksamhet. Vi ställer fortsatt krav på att när en verksamhet erbjuds medborgarna ska den inte skapa sidoköer eller på något sätt diskriminera någon gentemot någon annan.

Det är också viktigt att säga att om det finns till exempel utdelningar som sker i bolag som samtidigt har allvarlig kvalitetskritik mot sig finns det anledning att titta på detta. Det har också regeringen uttryckt; Jan Björklund har tagit ett sådant initiativ. Vi är inte döva inför den risken och den kritiken.

I mitt samhälle råder mer av pluralism. I mitt samhälle leder denna utveckling till mer av kvalitet och till bättre förutsättningar för medarbetarna. Men så har jag inte heller den förenklade syn på världen som Lars Ohly har: Privat är dåligt. Privat ska bekämpas. Jag tror helt enkelt att risken finns att det blir sämre kvalitet och sämre möjligheter i Lars Ohlys samhälle trots att principen i sig är ganska enkel att leva efter och uttala. (Applåder)

Anf. 41 LARS OHLY (V) replik:
Herr talman! Om man har svårt att argumentera kan man ju svara på någonting annat än det som frågan gäller. Frågan gällde riskkapitalbolag vars affärsidé är att tjäna pengar genom att smita undan svensk skatt och dela ut stora aktieägarvinster med skattepengar – skattefinansierade verksamheter.

Varför är det en bra idé att sälja ut 465 apotek till fyra kedjor varav tre ägs av riskkapitalbolag som har skattesmitning som affärsidé? Varför är det en bra idé att skänka bort skattebetalarnas pengar till sådana som inte är beredda att göra rätt för sig och bidra till den välfärd som omfattar alla i Sverige? Varför är det en bra idé att därigenom också minska inflytandet över verksamheterna?

Sverige är det enda land i Europa som inte på något sätt begränsar skolföretags möjligheter att ta ut vinst eller som inte på något sätt begränsar vinstnivåer i skolföretag. Det är alltså inte enbart fråga om privat eller offentligt; det är i första hand fråga om ifall det är rimligt och ansvarsfullt och ett bra sätt att använda skattebetalarnas pengar att skicka i väg dem till skatteparadis och till dem som inte vill göra rätt för sig. Vi i Vänsterpartiet säger nej! (Applåder)

Anf. 42 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:
Herr talman! Låt oss vara tydliga med att detta inte är det enda som Vänsterpartiet säger nej till. Det är nej hela vägen när det gäller den sektor som har vuxit fram och som jag försökte göra mig till tolk för. Jag tycker att det är en oriktig beskrivning att framställa det som att allt av detta nu skulle vara förankrat i olika skatteparadis. Det är en grov förvanskning av en bred och viktig sektor som efterlever de regler och ambitioner att välfärden ska nå fram till alla som är vår utgångspunkt.

Låt mig också påpeka att vi genom finanskrisen har gått igenom möjligheter – vilket jag också har välkomnat – att försöka möta situationen med en del skatteparadis eftersom vi inte tycker att det är önskvärt att flyktigt kapital lämnar länder som försöker bygga välfärdsambitioner för att befinna sig i miljöer där man blir nollskattad. Det har varit bred enighet om att försöka bryta upp detta för större transparens och att försöka attrahera kapital att på olika sätt stanna i respektive land. Det tycker jag också är viktigt att säga i sammanhanget, men jag tror att det har framgått att våra utgångspunkter trots allt är ganska olika.

Anf. 43 PETER ERIKSSON (MP):
Herr talman! De gröna tar ett steg framåt. Som i många andra länder går de gröna i Sverige framåt. Fler medlemmar och fler väljare än någonsin tidigare gör oss starkare och ger oss större möjligheter att genomföra en grön politik. Efter valet i september är det nu över 50

procent fler valda miljöpartister i våra kommuner och landsting. Vi blir allt fler som inser att vi inte kan fortsätta leva som om vi vore den sista generationen.

De som trodde att Miljöpartiet var på väg att bli ett renodlat storstadsparti och nästan helt skulle försvinna på landsbygden hade fel. Vi har tvärtom ökat i hela Sverige – ofta mer i mindre kommuner än i städerna. Miljöpartiets starkaste fäste är Kalix, men Stockholms stad och Lund kommer inte långt därefter. Valresultatet är ett kvitto på att allt fler vill se en grön omställning av samhället men också på att vi har blivit mer respekterade för vårt engagemang och för vår politik för att modernisera Sverige.

Lika roligt är det att vi nu är med och skapar majoriteter runt om i landet på ett helt annat sätt än tidigare. Förhandlingarna är inte klara överallt, men det ser ut som om vi gröna är med i ledningen för mer än dubbelt så många kommuner och landsting som tidigare. Det kommer att göra skillnad.

Även här i riksdagen har vi blivit fler. Från att länge ha varit riksdagens minsta parti är vi nu riksdagens tredje största. Det gröna partiet har också fått sin första talman: Ulf Holm skriver historia för vårt parti. För första gången får jag också hålla mitt anförande i partiledardebatten innan radion bryter sändningen för *Lunchekot*. Det uppskattar jag.

Vi var också med och förberedde ett regeringsalternativ på bred front. Men vi vann inte det valet. Alliansen blev större och kan därför sitta kvar i regeringsläge. Men det är en regering i minoritet. Det är särskilt svårt att vara en minoritetsregering när det samtidigt är en bred koalition av flera partier. Det tycker jag att man ska påminna om. Man måste kanske förhandla i flera steg för att kunna överleva en omröstning i parlamentet.

Frågan är hur den nya situationen kommer att förändra Sverige. Min bedömning är att den största skillnaden kan bli att det inte kommer att hända mycket alls. Det som alliansspartierna gick till val på var en märkvärdigt tunn agenda. Med den minoritetssituation de befinner sig i har de dessutom förlorat en stor del av den återstående potensen och handlingskraften. Regeringen Reinfeldt blev historisk genom att som första borgerliga regering kunna hanka sig kvar efter ett nytt val. Men frågan är vad de kan och ska göra med denna makt. Mycket talar för att ett stillastående och passivt förvaltande kommer att dominera för att regeringen ska kunna överleva. Det vore tragiskt, för det finns så mycket som verkligen behöver göras.

Klimatförändringarna tar inte paus. Just nu skulle vi och världen behöva ett nytt ledarskap som vågar och orkar ta nya tag. Vi skulle verkligen behöva en green new deal som lägger i en högre växel för att skapa jobb, framtidstro och en hållbar utveckling. De investeringar som vi gör i dag formar morgondagens samhälle. Utmaningarna är stora, men det finns också greppbara möjliga lösningar.

Sverige behöver moderniseras genom investeringar som gör det enklare för människor att göra hållbara val i sin vardag och som gör vårt land mer konkurrenskraftigt i framtiden. Vi behöver investera i järnvägar, renovera städernas slitna miljonprogramsområden, utveckla potentialen i förnybar energi, nysatsa på storstadens spårvagnar, bygga ut cykelbanor och energieffektivisera städerna.

Vi gröna har politik för allt detta att sjösättas. Nu får vi i stället fyra långa år med en regering som riskerar att gå från passivitet till stillastående. Om man ser till de järnvägsinvesteringar som jag talade med statsministern om nyss går det tydligen närmast bakåt.
Den höga arbetslösheten ställer krav på handling. Det räcker inte med att papegojlikt upprepa ett mantra om arbetslinjen i stället för att utveckla en politik för nya jobb. Sverige behöver en modern och hållbar närings- och industripolitik. Vi är ett litet land på den globala marknaden, och vi borde kraftsamla i samarbetet mellan stat, näringsliv och forskning för att långsiktigt kunna konkurrera. Det

duger inte att bara ställa sig bredvid och säga: Jobben kommer. Politiken har en roll och ett ansvar.

Herr talman! Frihet är ett missbrukat ord inom politiken. För de gröna är vårt gemensamma ansvar för framtiden och för utsatta människor grundläggande värderingar. Men det finns också en frihetlig tradition inom den gröna rörelsen som har stärkts de senaste åren. I dag syns det genom att vi står i det främsta ledet för att försvara rätten till privatlivet och att vi länge har varit starka motståndare till ökad övervakning från storebror men också genom att människor får leva sina liv utifrån sina förutsättningar – etniskt, kulturellt och sexuellt. Vi bejakar mångfalden. För oss handlar det inte bara om att Sverige fortfarande hade varit ett fattigt land om vi inte hade fått nya intryck, nya idéer och nya kulturmöten.

För oss är det en frihetsfråga. Därför blir det ett angrepp på det fria och livsbejakande samhället när rädslan för andra kulturer och människor tillåts ta över, som nu i Jimmie Åkessons retorik i dag. Den svenska kulturen är bra bara så länge den är öppen och bejakande av det nya och annorlunda. Utan det blir midsommarstången och folkdräkterna en tvångströja som krymper för varje tvätt i Sverigedemokraternas tvättstuga.

I slutet av valrörelsen blev äntligen sjukförsäkringen en viktig fråga. Frågan om att sjuka människor kastas ut från försäkringen har flera dimensioner. Det handlar om vårt gemensamma ansvar för den som råkat illa ut och drabbats på ett sätt som man själv inte kunnat påverka. Men det finns också en annan sida. För mig, och jag tror även många andra, handlar det här om vilken bild och uppfattning vi har om vad som är vårt Sverige. Jag känner en stor sorg över vad som har hänt och hur det här förändrar vårt land.

En av de allra starkaste åsikterna om vad som kännetecknar Sverige är att vi har ett utvecklat trygghetssystem för alla, för att alla ska kunna leva ett anständigt liv. Regeringens känslokalla attityd på det här området raserar min och många andras föreställning om vad som i grunden håller ihop det här landet och som vi kan vara stolta över.

Jag beklagar därför starkt att vi inte fick chansen att reparera de värsta skadorna i sjukförsäkringen. Men vi i de rödgröna partierna har väckt en gemensam motion i riksdagen i den här frågan efter valet. Och om det finns ledamöter i riksdagen från de andra partierna som känner som jag, har de en chans de närmaste månaderna att rätta till den här djupt tragiska politiken.

Häromdagen träffade Miljöpartiet och Socialdemokraterna en uppgörelse med regeringen om den svenska Afghanistaninsatsen. Nu är vi överens om att ändra inriktning och byta strategi. Det internationella samfundet kan inte längre fortsätta att tro att vi ska lösa problemen i landet med stridande trupper. Det är dags för en förändring.

Vi vill att de svenska stridande trupperna ska bort senast 2014 och ersättas av en fungerande rättsapparat och en afghansk polis och militär. Den svenska insatsen ska öka när det gäller civila delar, civilt stöd och bistånd. Det innebär en stor utmaning. Förändringen kommer inte av sig själv, men definitivt inte alls om vi inte lyfter upp den och försöker. Det finns tyvärr ingen enkel och snabb lösning i Afghanistan.

Miljöpartiet de gröna kommer nu i första hand att vara ett oppositionsparti. Den gröna omställningen kommer även fortsättningsvis att vara en huvudfråga i vårt politiska arbete. Vi kommer att arbeta för att utveckla vår politik, så att den ska kunna genomföras på riktigt så snart det blir en chans. Men vi kommer för den skull inte att stå vid sidan av och titta på eller vänta på att regeringen misslyckas.

Livet är skört och hotat. Den biologiska mångfalden minskar. Grön politik för hållbar utveckling har aldrig behövts mer än nu. Vi kommer att göra allt vi kan. (Applåder)

Anf. 44 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik:
Herr talman! Peter Eriksson är less och besviken på att det inte har hänt någonting på miljöområdet. För att göra Peter Eriksson lite gladare kan jag berätta att den här veckan slog vi nytt rekord när det gäller vindkraftsproduktion. Vi har nu över 3 terawattimmar vindkraft, och när du var med och påverkade hade vi under 1 terawattimme. Bioenergin har gått om oljan i energisystemet. Och vi har under förra mandatperioden gått från 23 000 miljöbilar till 330 000 miljöbilar. Jag tänkte bara att jag skulle göra Peter Eriksson lite gladare.

Låt mig få ta upp ett annat område. Det handlar om hur vi skapar fler jobb och tillväxt. Under förra mandatperioden genomförde vi en reform för hushållsnära tjänster. Det är en reform som har glatt väldigt många. Den har gett runt 11 000 jobb, eller det är ungefär 11 000 som jobbar i den sektorn. Många barnfamiljer, många äldre och många ensamstående kvinnor köper de här tjänsterna.

Många svarta tjänster har blivit vita. Man har fått en social trygghet, man har fått arbetskamrater och allt. De här tjänsterna växer också väldigt kraftfullt. Tack vare att vi nu har fått behålla regeringsmakten och förtroendet har den här reformen möjlighet att fortsätta.

Det som är intressant, apropå det spruckna rödgröna samarbetet, är att ni i Miljöpartiet innan ni inledde samarbetet med Vänsterpartiet och Socialdemokraterna ju var för den här reformen, och egentligen är det mest logiska, tycker jag, att ni skulle vara det. Men ni sålde ut er ståndpunkt i ambitionen att bilda ett rödgrönt samarbete. Jag skulle vilja veta från Peter Eriksson, nu när ert samarbete spricker, om ni i Miljöpartiet är beredda att gå tillbaka till er ursprungsposition när det gäller hushållsnära tjänster. Kan ni nu tänka er att fortsätta jobba för att vi vidgar de hushållsnära tjänsterna och ser till att det växer fram en privat tjänstesektor som underlättar vardagslivet men också skapar fler jobb i Sverige?

Anf. 45 PETER ERIKSSON (MP) replik:
Herr talman! För att först ta energifrågan, som Maud Olofsson inledde med, är det så, om jag ska rätta lite grann, att Centerpartiet under flera decennier har varit med och samarbetat i just energifrågorna, även med socialdemokratiska regeringar. Det finns inget parti som har haft ett så långt obrutet samarbete kring energipolitiken som just Centerpartiet. Däremot har vi under några år haft ett budgetsamarbete med regeringar, och det har inte gett riktigt samma möjligheter till inflytande.

Sverige har i dag, som Maud Olofsson säger, 3 terawattimmar vindkraft. Om man jämför med till exempel Tyskland, som har över 40 terawattimmar vindkraft och sämre fysiska och reella möjligheter, är det inte särskilt imponerande, måste jag säga. Det finns väldigt goda möjligheter att stärka och utveckla vindkraften och annan förnybar elenergi i Sverige, men Maud Olofsson har inte tagit den möjligheten och chansen så länge hon har varit i sätet som näringsminister eller ordförande för Centerpartiet, och jag beklagar det. Jag tycker att man skulle ha gjort mycket mer.

När det gäller hushållsnära tjänster verkar Maud Olofsson inte riktigt ha förstått Miljöpartiets inställning, och det är väl vårt fel antagligen. Vi var inte för den reformen när den infördes. Vi sade däremot att vi inte ville avveckla den lika snabbt som Vänsterpartiet och Socialdemokraterna ville, och det var egentligen den sakliga skillnaden. Vi kommer därför inte heller fortsatt att stödja den satsningen. Vi tror att en statlig subvention skulle ge en del jobb i vilken bransch man än skulle välja, om staten betalar hälften av kostnaderna.

Anf. 46 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik:
Herr talman! Ja, det är alldeles sant att Miljöpartiet aldrig har tagit ansvar för energipolitiken i Sverige. Ni har bara suttit uppe på läktaren

och haft åsikter, men ni har aldrig påverkat någonting. Det kan man ju också dra slutsatser av.

Jag kan bara konstatera att under min tid som energiminister har vi snabbt byggt ut vindkraften, från att ha varit mindre än 1 terawattimme till att nu slå rekord med över 3 terawattimmar. Jag tycker att Peter Eriksson borde inse vilken kraftfull satsning som nu sker och glädjas åt den.

När det gäller hushållsnära tjänster är det en lite tveksam inställning från Miljöpartiet som förvånar, måste jag säga. Ni vill inte avveckla den här reformen lika snabbt som de andra vill. Men vad säger det till marknaden? Vad är det ni ska säga till de anställda? Jag tror att de anställda är mycket stolta över att jobba i den här sektorn. Och jag tror att vi behöver fler privata tjänster, därför att om kvinnor och män ska jobba i samma utsträckning som man gör i dag behöver man mer som underlättar vardagslivet. Därför är det helt omöjligt att förstå varför Miljöpartiet, som säger sig vara liberala, är emot en sådan reform. Det är inte en subvention, det är en rimlig skattenivå på en privat tjänst. (Applåder)

Anf. 47 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Det är inte hållbart att försöka utveckla arbetsmarknaden och skapa jobb genom stora statliga subventioner till vissa enskilda branscher. Jag tror att det är en återvändsgränd som Maud Olofsson har gett sig in i när hon också talar om att man ska utveckla det här och ge ännu större subventioner och bidrag till enskilda branscher.

Jag tror att ni måste tänka om. Börja satsa på en modern näringslivspolitik i stället! Satsa på en industripolitik som är långsiktig och hållbar! Hjälp till i samarbetet mellan näringslivet, staten och forskningen! Se till att Sverige blir mer konkurrenskraftigt så att vi kan vara med och skapa nya företag och nya jobb i framtiden! Det tycker jag vore mer intressanta uppgifter för en näringsminister än att göra de hushållsnära tjänsterna till en huvuduppgift.

Jag är förvånad över inriktningen i svensk näringslivspolitik, måste jag säga. (Applåder)

Anf. 48 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag uppfattade inte vad det var som krymper i tvätten. Kanske kan jag få en förklaring så småningom.

Jag passar på att ställa ett par frågor till Peter Eriksson när det nu ges tillfälle. Miljöpartiet är det parti som åtminstone jag betraktar som mest extremt när det gäller invandrings- och migrationspolitiken. Det är ett extremistparti i det avseendet, vilket man förvisso har rätt att vara.

För några år sedan tvingade Miljöpartiet fram en amnesti för illegala invandrare i Sverige. Fram till nyligen ville man ha ytterligare en sådan amnesti men tvingades överge det till förmån för det rödgröna samarbetet.

Jag har noterat att ett antal förhållandevis tunga partivänner till Peter Eriksson har väckt en motion där de kräver en amnesti. Nu när det rödgröna samarbetet ser ut att ha lagts på is och Miljöpartiet har aviserat att man ska samarbeta med regeringen Reinfeldt i migrations- och integrationspolitiken vore det intressant att höra hur Miljöpartiet ser på amnestifrågan. Kommer man att ställa krav på regeringen om en ny amnesti? Kommer man att använda samma utpressning som man gjorde mot regeringen för fem sex år sedan?

Anf. 49 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! För Jimmie Åkesson som leder ett extremt högerparti där man ser invandring som ett hot och öppenhet och frihet som problem som skapar saker man inte vill se är Miljöpartiet helt säkert ett extremt parti åt andra hållet. Miljöpartiet står för öppenhet, och vi bejakar mångfald som vi tycker gör Sverige bättre. Vi är övertygade om att Sverige hade varit ett fattigare land om vi inte hade fått in människor

från andra länder som har gett oss nya signaler, nya idéer, ny teknik och ny kultur. De har stärkt Sverige och gjort Sverige mycket bättre.

Det är den politiken vi bedriver i Sveriges riksdag. Vi har därför samarbetat med regeringen för att se till att vi får reglerad arbetskraftsinvandring till Sverige. Det ger större möjligheter för fler människor att komma hit på ett lagligt sätt. Vi tror att en öppen och fri värld för människor är en rimlig och bra politisk dröm och vision att leva efter. Detta är en stor skillnad mellan oss och Sverigedemokraterna.

Jag beklagar att vi har fått ett parti i Sveriges riksdag som har en mer inskränkt vision för framtiden. Jag tror inte att det är rätt väg om vi ska göra Sverige bättre, rikare och få fler människor att må bättre. (Applåder)

Anf. 50 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag noterar att Peter Eriksson inte svarade på min fråga, och jag beklagar det. Han får snart ett nytt tillfälle, och då hoppas jag att jag får ett svar vad gäller amnestikravet och hur man kommer att använda det i sina förhandlingar med regeringen om migrationspolitiken. Det vore intressant.

Sverige har kanske Europas mest liberala migrationslagstiftning. Att kräva amnesti för illegala invandrare som bevisligen inte har något skyddsbehov eller någon som helst anledning att vara här och som har fått ett avvisningsbeslut är oansvarigt. Det är ansvarslöst att kräva en sådan amnesti och oerhört kostsamt. I stället för att hjälpa riktiga flyktingar, till exempel på plats i närområdet, vill Miljöpartiet hjälpa några få som inte har några verkliga flyktingskäl. Det är tråkigt, och det skulle vara intressant att få ett svar på min fråga.

Anf. 51 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag betackar mig för uttrycket ”illegala människor”. Man bör inte använda sig av det. Det handlar om verkliga människor.

Under förra mandatperioden gav vi tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet delvis amnesti till framför allt gömda flyktingfamiljer. Jag är mycket stolt över det. Det berörde många barn och familjer som levde under förfärliga förhållanden. Äntligen fick de en chans att leva öppet i samhället.

Jag tror inte att det i dag är möjligt att driva frågan om en ny amnesti på allvar eller att vi skulle kunna få igenom det tillsammans med regeringen. Dock finns det mycket annat inom migrations-, integrations- och flyktingpolitiken som skulle behöva förbättras och som jag tror är möjligt att få till. Det handlar om en mer humanitär riktning, och det kommer säkert att få Jimmie Åkesson att gnissla tänderna om nätterna. (Applåder)

Anf. 52 LARS OHLY (V) replik:

Herr talman! Ett tag såg det ut som att Peter Eriksson hade begärt replik på sig själv. Det hade i och för sig inte varit helt omöjligt att Peter Eriksson före valet hade frågat Peter Eriksson efter valet om Afghanistan. Det hade dock sett ganska roligt ut om Peter Eriksson hade gått från pulpet till pulpet för att fråga och svara. Så jag frågar i stället.

Peter Eriksson påstår att Sverige har en ny strategi för Afghanistan genom den överenskommelse som Miljöpartiet har ingått med regeringen. Den skiljer sig dock tydligt från den rödgröna överenskommelse som Peter Eriksson och jag gick till val på. Den innehöll nämligen fyra bärande delar.

Den innehöll ett mycket tydligt byte av strategi från militär strategi till civil strategi. Det fanns ett mycket tydligt startdatum för tillbakadragandet av de svenska trupperna, nämligen tidigt 2011. Där ingick också ett slutdatum för de svenska trupperna i Afghanistan, nämligen första halvåret 2013. Dessutom ingick tydliga skrivningar

om att överföra resurser från de militära insatserna till bistånd och civil verksamhet.

Den överenskommelse som Peter Eriksson har ingått är omgärdad av en mängd olika förmildrande omdömen. Det handlar om ”bedömning”, ”inriktning”, ”kan”, ”bör”, ”ambitioner” och ”målsättningar”. Det finns inte ett enda skarpt förslag. Det är, som Robert Egnell på Försvarshögskolan sade, en strategi för en långsiktig svensk militär närvaro i Afghanistan. Det här är stanna-alternativet i valrörelsen, inte lämna-alternativet.

Hur kan ni säga att det som skiljer den rödgröna överenskommelsen från er nya överenskommelse med högerregeringen bara är något år? Det är ju lögn. (Applåder)

Anf. 53 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag börjar med att återge hur situationen var för en dryg vecka sedan. Lars Ohly, jag och Mona Sahlin satt då och diskuterade frågan om Afghanistan och om vi skulle kunna göra en överenskommelse med regeringen. I torsdags bestämde sig Lars Ohly för att inte vara med och försöka göra en sådan uppgörelse.

Från Miljöpartiets sida gjorde vi en annan bedömning. Vi ville vara med i förhandlingarna och på allvar göra skillnad i verkligheten. Vi vet att vi gjorde det också. Det står tydligare i uppgörelsen att detta är en ny strategi och inriktning för den svenska Afghanistaninsatsen. Det står också datum. I valrörelsen ville regeringen inte ha några datum. Nu står det att vi 2014 vill få bort de stridande trupperna från Afghanistan. Det är en ambition som vi är överens om, och det är en stor skillnad mot vad regeringen sade före valet och mot vad vi har haft tidigare år.

Det var inte länge sedan vi gjorde vår uppgörelse i den här frågan, Lars. Bara några veckor före valet presenterade vi den rödgröna uppgörelse som jag tyckte var bra. Vi stod på andra sidan denna vägg och sade: Till syvende och sist är det utvecklingen på marken, hur det förändras i Afghanistan, om de afghanska myndigheterna klarar av att ta över säkerhetsansvaret, om kriget fortsätter, om man lyckas med förändringen i Afghanistan som avgör hastigheten och takten även i vår uppgörelse.

Så sade vi då. Nu låtsas Lars att det inte var så, utan att vi kunde dra tillbaka alla trupper omedelbart utan att bry oss om hur förändringen blir i Afghanistan. Så var det inte.

Vi har gjort en liknande uppgörelse med regeringen som den vi hade i de rödgröna partierna. Jag är glad och stolt över den, för vi trodde inte före valet att vi skulle lyckas med det.

Anf. 54 LARS OHLY (V) replik:

Herr talman! Den här historieskrivningen förlorar Peter Eriksson av det enkla skälet att den inte är sann. Det räcker med att läsa de två överenskommelserna. Det räcker att lägga dem bredvid varandra och lyssna till vad vi rödgröna svarade regeringen gemensamt, nämligen att det krävdes fyra beståndsdelar för att en överenskommelse skulle vara möjlig. Det skulle vara ett tydligt startdatum, ett tydligt stoppdatum, en ny strategi som är civil samt starka biståndssatsningar. Inget av det är uppfyllt.

Det var vi i torsdags överens om att svara på överenskommelsen. Så sent som i helgen var vi överens om det. Det var först i söndags kväll som vi sade: Vi har ju inte fått svar på någon av frågorna. Då gjorde Peter Eriksson bedömningen att det ändå var värdefullt att få vara med och göra upp. Det kan man tycka, men man ska inte låtsas att det är en annan politik än den man har gjort upp om. Det är inte hedervärt att låtsas som om detta är en ny strategi. Detta är nämligen en långsiktig strategi för militär svensk närvaro i Afghanistan. Det är inte ett byte av strategi. Det är inga start- och stoppdatum. Det är inte ett slut på kriget.

Anf. 55 PETER ERIKSSON (MP) replik:
Herr talman! Jag tycker att det är synd att Lars Ohly försöker tolka det här som de värsta hökarna på försvarshögkvarteret. Det vore bättre om vi försökte göra en tolkning som ligger närmare den gemensamma överenskommelse som vi har gjort. Det hade varit allra bäst om Lars Ohly och Vänsterpartiet hade varit med och försökt göra den här uppgörelsen så bra som möjligt. Det hade gjort mer nytta i Afghanistan och det hade stött utvecklingen.

Trots att Lars Ohly valde att ställa sig vid sidan om har vi fått en uppgörelse där vi är överens om ett ökat bistånd och vi är överens om datum när stridande trupp ska vara borta. Vi är överens om att det här är en ny inriktning och en ny strategi. Vi har en ny civil ledning i Afghanistan för de svenska insatserna 2012. Det var precis vad vi sade i vår rödgröna uppgörelse. (Applåder)

Anf. 56 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:
Herr talman! Om det är så här det låter offentligt undrar man hur det rödgröna samarbetet egentligen har sett ut. Men det var inte det jag skulle säga.

Peter Eriksson är ju företrädare för Miljöpartiet som traditionellt har haft ett slags mittenposition i svensk politik. Man har sett till resultat och varit starkt drivande när det gäller miljöpolitiken och haft det som en betydelsefull huvudfråga. Man har förhållit sig ganska pragmatisk på många andra politiska områden. Det har lett till att man har fått ett samarbete i många kommuner och landsting. Det har nu också lett till framgångar för Miljöpartiet i en förhandlingssituation.

Jag vill ställa en fråga till Peter Eriksson när det gäller viktiga valfrihetsfrågor för patienter och äldre. Den här regeringen har under den gångna mandatperioden genomfört en lång rad viktiga reformer för att öka patienters möjlighet att bestämma själva. Man har skapat ett vårdvalssystem som medfört att det har tillkommit över 200 nya vårdcentraler i Sverige.

Peter Eriksson har ju varit lite inlåst tillsammans med en person som stod här alldeles nyss. Som vi hörde av den tidigare diskussionen kanske man inte har varit alldeles överens i alla delar. Men just på det här området kanske Miljöpartiet skulle kunna ha en mer öppen attityd när det gäller att skapa möjlighet för fler aktörer. Det kan handla om ideella organisationer. Det kan handla om idédriven verksamhet, kanske rent av privata intressenter eller personaldriven verksamhet så att man flyttar besluten från politikerna i landstingen till patienterna. Kan man se en sådan utveckling?

Anf. 57 PETER ERIKSSON (MP) replik:
Herr talman! Jag tycker kanske inte att frågan var särskilt distinkt. Vi i Miljöpartiet ser gärna att vi stärker kvaliteten inom vårdområdet, minskar köerna, ser till att patienterna får bättre möjlighet till bra vård och att vi har vårdcentraler närmare människor. På något av de områdena har regeringen lyckats någorlunda, men sämre på flera andra. Vi kommer att fortsätta att jobba för kvalitet inom sjukvården. Om Göran Hägglund har en tydligare fråga ska jag försöka svara på den.

Anf. 58 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:
Herr talman! Jag tror kanske inte att det handlar om frågans kvalitet, utan om innehållet.

Det jag undrar är om man inom Miljöpartiet kommer att var mer talbar i frågor som rör patientens ställning än man har varit tidigare när man har samarbetat med Lars Ohly. Kommer man att lämna en position där man har stått på systemets sida i stället för den enskilde patientens? Den frågan är ganska pregnant, Peter Eriksson. Den frågan kanske förtjänar ett svar.

Anf. 59 PETER ERIKSSON (MP) replik:
Herr talman! Vi har inga planer på en gemensam rödgrön sjukvårdspolitik just nu. Vi kommer att driva en grön miljöpartistisk politik på det här området. Om Göran Hägglund har förslag som är bra och intressanta ska vi definitivt vara talbara och diskutera dem och försöka medverka till bra lösningar.

Anf. 60 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):
Herr talman! Vi ser nu ljuset i tunneln. Kurvorna pekar uppåt. Medan många andra länder nu kommer att få kämpa med nedskärningar i sin välfärd och med högre skatter kan Sverige gå in i en fas där vi planerar för motsatsen. Sverige går ur den ekonomiska krisen som den kanske starkaste ekonomin i hela Europa.

Lika klart som det är att vi på kort sikt står starka är det att vi på lång sikt står inför mycket stora utmaningar. Globaliseringen är fantastisk. Vi upplever nu den största och snabbaste höjningen av levnadsstandarden i mänsklighetens historia. Hundratals miljoner människor har under senare decennier lyfts upp ur fattigdom till en drägligare tillvaro. Barnadödligheten i världen har minskat. Medellivslängden ökar. Analfabetismen har minskat, liksom barnarbetet. Fler människor går och lägger sig mätta på kvällen än i någon tidigare generation.

Samtidigt ställer globaliseringen nya stora krav på oss i Sverige. Vi, vårt land och våra ledande företag möter en ny tuff konkurrens. Vem hade för bara tio år sedan trott att det var möjligt att Volvo skulle ägas av kineser? Vi har sedan länge accepterat att plastleksaker och T-shirtar inte längre tillverkas i Sverige. Vi har sagt att vi i stället ska konkurrera med kunskap och högkvalificerade varor som lågprisländer inte klarar av. Men vad ska vi leva på om vi nu möter en ny tuff konkurrens också på de mest högkvalificerade områdena och företag väljer att lämna vår del av världen och vårt land?

Globaliseringen innebär många möjligheter, men kan naturligtvis också vara ett hot om vi inte sköter oss. Vi kan se hur möjligheterna utnyttjas. Gruvor öppnas på nytt i Sverige i bygder där framtidstron ibland har varit på väg att ta slut. Hela Kiruna ska flyttas för att kineserna behöver mer stål. Det finns inte en given mängd rikedom i världen som ska fördelas. Om det går bättre för fattiga länder i Asien kan de handla mer med oss och då kan det också gå bättre för oss. Det är innebörden av att kakan i världen växer.

Den fråga som måste ställas är: Hur ska vi i Sverige bli vinnare på globaliseringen? Hur undviker vi att bli förlorare? Den diskussionen borde vara den viktigaste i en valrörelse. Den har vi från regeringssidan försökt att föra i valrörelsen med frågor om arbetslinjen, företagsklimat och kunskapsskola.

Oppositionens viktigaste valfråga har varit att höja bidragen till dem som inte arbetar. Jag diskuterar gärna a-kassans utformning, men inte är det högre ersättningar för att inte arbeta som kan vara svaret på globaliseringen. Svaret på globaliseringen är kunskap, kunskap och kunskap. Det är höga ambitioner när det gäller skola, utbildning och forskning och ett starkt företagsklimat. Det är den vägen vi måste gå. Därför lägger alliansregeringen nu om hela den svenska utbildningspolitiken. Därför genomför Sverige just nu den mest ambitiösa nysatsningen på forskning som vårt land någonsin har gjort.

Herr talman! En del i att möta globaliseringen är mer samarbete i Europa. Vår världsdel är fragmentiserad i många små länder som vart och ett ofta har dragit åt sitt eget håll. Mycket av den gemensamma agendan i Europeiska unionen handlar numera om att göra Europa mer konkurrenskraftigt gentemot Asien och Nordamerika.

Den nyvalda riksdag som vi nu sitter i innehåller, precis som den riksdag som valdes 2006, två EU-fientliga partier. Det ena är Vänsterpartiet, som alltid har varit emot samarbete mellan Sverige och andra västliga demokratier. Men precis när Miljöpartiet svänger i en

mer proeuropeisk riktning får vi in ett nytt EU-fientligt parti i riksdagen, nämligen Sverigedemokraterna.

Nyhetsrapporteringen om Europa och den europeiska ekonomin handlar just nu om att många europeiska länder har misskött sina ekonomier och hur vi använder EU-samarbetet för att staga upp situationen. Det är inte EU som har skapat problemen, det är inte eurosamarbetet som har skapat problemen – det är en ansvarslös politik i några europeiska länder. Men det är eurosamarbetet som nu pekar ut färdvägen ut ur krisen. Samarbetet är inte problemet; samarbetet är en del av lösningen. Europa behöver mer samarbete i framtiden, inte mindre. Även Sverige hör fullt ut hemma i Europa, och vi bör bli medlemmar av eurosamarbetet.

Fru talman! Ofta berömmer vi svenskar oss för att ha starka sociala trygghetssystem. Att skapa en grundläggande trygghet för alla oavsett inkomst är djupt rotat i vårt samhällsideal. Vi kan diskutera detaljer i utformningen, men själva grundvärderingen är starkt rotad. Det finns dock ett stort hål i vårt sociala skyddsnät: Över en miljon arbetande personer står utan arbetslöshetsförsäkring. Jag är medveten om att regeringens reformer har ökat denna grupp, men den var stor även innan. Att arbetslöshetsförsäkringen inte gäller alla gör vissa människor i vårt samhälle väldigt sårbara om de blir arbetslösa.

De som blir allra mest upprörda över tanken på en generell, allmän arbetslöshetsförsäkring är Socialdemokraterna. I en radiodebatt med mig i somras medgav LO:s ordförande Wanja Lundby-Wedin att en frivillig facklig a-kassa är bättre därför att LO då har lättare att värva medlemmar. Hon medgav att detta var det viktigaste argumentet. Hon accepterar alltså att en miljon svenskar saknar skydd vid arbetslöshet eftersom det stärker hennes egen position!

Vi socialliberaler tycker precis tvärtom. Det är dags att införa en allmän arbetslöshetsförsäkring i Sverige. Löntagarnas trygghet är viktigare än fackets makt. (Applåder)

Fru talman! Sverige har fått in ett främlingsfientligt parti i riksdagen. Många som har röstat på detta parti är säkert inte främlingsfientliga men kritiska mot olika företeelser i vårt samhälle. En del av dem är säkert kritiska mot integrationen. Sverigedemokraternas framgång är därför delvis en signal – som vi naturligtvis kände till tidigare – om att Sverige har problem med integrationen av människor som flyttar till vårt land. Men lösningen på problemen med integrationen är inte den väg som Sverigedemokraterna anvisar.

Jag är liberal. Jag anser att Sverige ska vara ett öppet land, ett välkomnande land. Vår politik ska präglas av tolerans och medmänsklighet. Viktiga lösningar på problemen med integrationen är att de människor som kommer hit snabbare ska få jobb och kunna försörja sig själva och snabbare än i dag lära sig svenska språket. De utmaningarna hänger ihop: Ju snabbare man lär sig svenska, desto lättare är det att snabbt få ett jobb och kunna försörja sig själv.

Lösningarna ligger i jobb, i arbetslinjen, och i språksatsningar. Lösningarna ligger inte i att skapa en hetsstämning mot de människor som kommer hit. Lösningen ligger i att vi samarbetar med varandra, inte skapar klyftor.

Fru talman! Valresultatet är unikt för Sverige. En borgerlig regering har inte sedan vårt partiväsens uppkomst styrt Sverige åtta år i rad. Socialdemokraterna har inte varit i opposition under åtta sammanhängande år på ett århundrade. Många hade vant sig vid tanken – också borgerliga sympatisörer – att en borgerlig regering möjligen kan vinna ett val, men valet därpå är nog ordningen återställd. Ledande statsvetare dömde tidigt ut alliansregeringen under den förra mandatperioden som ”rökt”.

Svenska folket har skrivit historia 2010. Alliansen har skrivit historia. Vi tackar svenska folket för det förnyade förtroende som vi

har fått. Det är vår avsikt att använda det mandatet till att göra ett bra land ännu bättre. (Applåder)

Anf. 61 PETER ERIKSSON (MP) replik:
Fru talman och Jan Björklund! De senaste veckorna har vi fått höra mer om korruption än på länge i Sverige. I Göteborg har omfattande oegentligheter avslöjats, och diskussionen har även nått in i politiken den senaste veckan.

Många har länge varit aningslösa och naiva, menar jag, om hur det är och kan bli med mutor och korruption även i vårt land. Före valet tog jag därför initiativ till en debatt om bland annat gåvor till partierna. I Europa är det nu bara Sverige, Malta, San Marino och Schweiz som inte har en lagstiftning som garanterar öppenhet och transparens när det gäller gåvor till partierna. Även detta handlar om att vi behöver en politik för att minska riskerna för korruption. Sverige har också fått kritik för dagens situation från internationella organisationer mot korruption.
Miljöpartiet har nu skrivit en motion för att få till en förändring. Man ska inte kunna köpa politiska partier eller enskilda politiker utan att ens behöva synas. I valrörelsen sade Folkpartiet att man skulle stödja en sådan lagstiftning. Nu vill jag veta: Kommer ni att fullfölja detta genom att rösta för en lagstiftning om redovisning av gåvor till partierna?

Anf. 62 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:
Fru talman! Till att börja med vill jag säga att när Peter Eriksson nu talar om en debatt om mutor som förts de senaste veckorna måste vi väl ändå låta rättsväsendet avgöra detta innan vi klistrar på det epitetet. Såvitt jag förstår har man i fallet med den ledande företrädare för Moderata samlingspartiet som anklagats för detta ansett att det inte är värt att gå vidare med förundersökning. Jag har också hört nyheter om några tennisbiljetter. Innan vi börjar kalla det mutor måste rättsväsendet få avgöra detta. Vi får inte fångas av någon kvällstidningsstämning här i kammaren i de frågorna.

Det är Folkpartiets uppfattning, precis som jag sade i intervjuer före valet, att också Sverige bör få en skarpare lagstiftning. Men precis som jag också sade före valet måste en sådan lagstiftning ha ett brett stöd bland partierna. Det finns i dag en överenskommelse i riksdagen, i varje fall mellan de sju tidigare partierna, om hur detta ska gå till. Från vår sida är vi beredda att driva på för att vi ska nå en ny sådan överenskommelse med ännu mer ökad öppenhet. Det handlar som vi vet både om enskilda bidragsgivare och om bidrag från olika fackliga organisationer och annat – och inte bara de pengar man får utan även allt det stöd man kan tänkas få av ombudsmän som är anställda av en organisation och sedan i verkligheten jobbar åt ett parti i en valrörelse.

Vi vill alltså se en ökad öppenhet, men enligt min bedömning måste vi nå en överenskommelse mellan partierna och inte bara votera igenom detta med en viss majoritet i riksdagen.

Anf. 63 PETER ERIKSSON (MP) replik:
Fru talman! Det var tråkigt att höra. Jag uppfattade det som att Jan Björklund i valrörelsen var sturskare och beredd att säga ja till en lagstiftning i den här frågan utan att behöva gömma sig bakom att Moderaterna också måste vara med för att man ska stå upp för anständiga regler när det gäller korruption i Sverige.

Jag tycker att det är ganska pinsamt när till exempel organisationen Transparency International klagar på Sverige för att vi inte har en fungerande lagstiftning när det gäller korruption gentemot partierna. Det är märkligt att vi har ett parti som kallar sig liberalt men som inte är berett att fullfölja med en lagstiftning som nästan alla andra länder i Europa har.

Anf. 64 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:
Fru talman! Detta är säkert inte den enda fråga där mina inlägg i debatten uppfattas som tråkiga av Peter Eriksson. Däremot kan jag försäkra att jag säger samma sak nu som jag sade före valet. Vår grunduppfattning är att vi bör ha ökad insyn. Peter Eriksson väljer att bara peka på Moderata samlingspartiet; jag säger att vi borde kräva en hel del ökad öppenhet också av det andra stora partiet när det gäller samarbetet med facket och stödet i valrörelsen.

Men, precis som jag sade tidigare, den här typen av regler måste vi bli överens om i en överenskommelse innan vi klubbar igenom dem i riksdagen med smal majoritet, så att inte det ena blocken använder detta för att försvåra för det andra. Det bör vara så att vi når en överenskommelse om detta. Men jag är definitivt beredd att försöka sträva efter en bredare överenskommelse i riktning mot ökad öppenhet.

Anf. 65 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Fru talman! Jan Björklund går igenom sammansättningen bland EU-kritiker i riksdagen. Jag beklagar att Miljöpartiet har svikit Sveriges EU-kritiker. Men det är å andra sidan inget som jag kan lasta Jan Björklund för.

Däremot vill jag framhålla att jag tycker att det är viktigt med ett samarbete i Europa. Sverige är beroende av andra länder för att till exempel kunna handla. Det är någonting som vi är extremt beroende av. Det ska vi fortsätta göra. Men det europeiska samarbetet går i fel riktning, inte minst genom Lissabonfördraget som det tyvärr var alldeles för lite debatt om i Sverige och som röstades igenom alltför lättvindigt i riksdagen.

Federalisterna har inget problem med brist på insyn. Federalisterna har inget problem med brist på möjlighet att påverka. Och federalisterna har inget problem med att andra länders folkvalda stiftar våra lagar som vi sedan har att rätta oss efter vare sig vi vill eller inte. Det har jag problem med. Det är därför som Jan Björklund kallar mig för EU-fientlig. Jag väljer att kalla mig själv för Sverigevänlig. Jag vill gärna att Sveriges folk ska vara herrar i eget hus och att alla folk i Europa ska ha en möjlighet att vara herrar i eget hus. Det är min utgångspunkt.

När det gäller lösningen på integrationen delar jag naturligtvis inte Jan Björklunds uppfattning i grunden. Däremot håller jag med om att jobb är viktiga och en viktig del av lösningen och att språket är en viktig del av lösningen. Men det har man sagt i alla år. Det leder inte framåt. Det är inget nytt. De som kommer måste jobba. De måste lära sig svenska. Det är inget nytt. Kom med något nytt!

Anf. 66 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:
Fru talman! Om man menar allvar med att jobb är en del av lösningen måste man erkänna – det erkänner vi från Folkpartiets sida, och vi har fört den diskussionen i Sverige i många år – att vi har misslyckats här. Arbetslösheten bland nyanlända invandrare är högre än bland övriga svenskar. Då har vi en stor reform på gång som egentligen flyttar över ansvaret. Statsministern nämnde att vi tar bort arbetsförbudet för människor som kommer hit. Men ytterligare en reform som är stor är överförandet av ansvaret. Ansvaret för integrationen i Sverige har tidigare legat på kommunerna, och i regel på socialtjänsten. Nu flyttas det ansvaret över till Arbetsförmedlingen i en stor reform. Vi gör ett riktigt systemskifte kan man säga. Man går från ett omhändertagandeperspektiv till ett jobbperspektiv. Reformen börjar gälla kommande årsskifte. Arbetsförmedlingen får en del nya resurser för att coacha nyanlända invandrare in i jobb.

Detta röstar ni emot, Jimmie Åkesson. Ni yrkar avslag. Det kostar några hundra miljoner i budgeten för att åstadkomma en ökad sysselsättningsgrad. Ni kallar det för subventionering av invandring,

diskriminering av svenskar eller något annat. Det är en lek med ord. Det syftar till att fler invandrare ska få jobb i Sverige. Men ni röstar emot det. Du säger att ni är för att invandrare ska få jobb. Men i själva verket försätter ni dem i fortsatt utanförskap och arbetslöshet. Varför gör ni det?

Anf. 67 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Fru talman! Problemet, som jag har varit inne på tidigare här, är att det inte finns några jobb och att det inte heller tycks skapas några jobb genom denna arbetslinje, inte i tillräckligt stor utsträckning i alla fall. Det är fortfarande så att vi tar emot fler människor utifrån till Sverige än vad vi lyckas skapa arbetstillfällen. Men, tyvärr Jan Björklund, då hjälper ingen integrationspolitik i världen. Då spelar det ingen roll vem man flyttar ansvaret till. Finns inte jobben kan människor inte få några jobb. Så är verkligheten. Det är så enkelt.

Därför menar jag att det viktigaste måste vara att först och främst stoppa tillflödet av nya arbetslösa. Det är det som ni inte vill göra. Det är det som jag menar borde vara det nya i integrationspolitiken och den enskilt viktigaste integrationspolitiska åtgärden. Stoppa först tillflödet. Sedan kan vi börja integrera på ett vettigt sätt.

Anf. 68 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:
Fru talman! Jimmie Åkesson försöker föra ett resonemang om att i och med att man har invandring får man högre arbetslöshet. Det finns inga sådana samband. Några av de länder i Europa som har väsentligt högre arbetslöshet än Sverige har en mycket strängare invandringspolitik. Det finns inget samband. Jobben växer när ekonomin utvecklas. Om fler människor finns i Sverige ökar efterfrågan, och då ökar utbudet av arbetskraft.

Nu har vi haft en djup finanskris under några år som naturligtvis har ökat problemen kortsiktigt. Men långsiktigt kommer Sverige att stå inför problem med en stor arbetskraftsbrist.

Men en fråga återstår. Att de invandrare som redan är här – såvida du inte tänker kasta ut dem – snabbare ska komma i jobb är det som etableringspropositionen handlar om när vi lägger över ansvaret till Arbetsförmedlingen. Ni röstar emot det. Det innebär att resultatet av er politik blir en ökad arbetslöshet bland invandrare. För mig är det obegripligt varför ni gör det, om det inte är så att ni tänker er att ökad arbetslöshet bland invandrare innebär att folk uppfattar att vi får större problem med integrationen och att er allmänna politiska inriktning därmed gynnas. (Applåder)

Anf. 69 LARS OHLY (V) replik:
Fru talman! Jag tycker att det är rimligt och riktigt att man efter en valförlust ifrågasätter en del av argumentationen, sin egen politik och hur man har framfört den men också grunden för den, samtidigt som man naturligtvis i möjligaste mån bör hålla fast vid det som är ideologiskt grundade övertygelser och försöker vara företrädare för de intressen som partierna en gång har bildats för. Därför har jag väldigt lite kritik mot att Jan Björklund fortfarande framhärdar i att Sverige ska gå med i det som Jan Björklund kallar eurosamarbetet, EMU:s tredje steg, även om ni förlorade folkomröstningen. Det var inte en liten förlust. Det blev 56 mot 42 för nejsidan i den folkomröstningen.

Anledningen till att det blev en så stor majoritet för nejsidan tror jag i stor utsträckning var att eurosamarbetet bygger på att man ska ha en ränte- och valutapolitik som ska passa ett väldigt stort område. Det innebär också att man för att möta kriser kommer att anpassas till de större länderna.

Under den gångna krisen har Sverige haft en oerhört stor fördel av att ha en egen valuta, en valuta som kunde flyta. Det gjorde att kronan försvagades under en period. Det gjorde att det blev dyrare för dem som ville åka utomlands. Men det gjorde samtidigt att svensk industri

hade en konkurrenskraft som gjorde att vi fick bättre förutsättningar. Nu har den svenska kronan återhämtat sig. Nu är kronan starkare än den var när eurosamarbetet startade. Kronan är starkare nu än den var då. Då kostade euron 9:54, och i går kostade den 9:39. Den flytande valutan har alltså gett oss fördelar. Men dessa fördelar vill Jan Björklund ta bort. Du vill att vi ska vara med i ett katastrofprojekt, ett projekt som innebär att vi ska betala för försämringar i stora delar av Europa genom en sämre ränte- och valutapolitik som inte är anpassad efter svenska förutsättningar. Varför vill du det?

Anf. 70 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:
Fru talman! Lars Ohlys argument, som jag har hört många gånger förut, är att det vore bra för Grekland att nu kunna devalvera. Det är det som Lars Ohly egentligen säger. Men vi tycker inte det från vår sida. Att devalvera är att skjuta över problemen på omvärlden. Grekland har välfärdssystem som är utformade så att många människor går i pension i drygt 50-årsåldern. Man bygger upp gigantiska budgetunderskott genom dessa välfärdssystem. Devalvering innebär att man sedan skickar notan till oss andra, eller framför allt till de länder som handlar med Grekland.

Det är fel tänkt. Man kan inte leva kraftigt över sina tillgångar. Devalvering är inte en metod att lösa problem. Sverige har självt en historia av att ha löst problem med devalveringar. Grannländerna blev skogstokiga varje gång. Man skjuter över problem på sina grannländer i stället för att själv lösa dem.

Devalveringsargumentet är ett egoistiskt argument. Vi lever över våra tillgångar. Sedan skjuter vi över räkningarna till de andra. Om många länder gör så får man till sist väldigt stora problem. Det hade vi förr.

Genom eurosamarbetet tvingar vi dessa länder att faktiskt skärpa sig och ta sig i kragen. Det är eurosamarbetet som är vägen ut. Nu samlas Europas finansministrar och riksbankschefer gång på gång för att hitta gemensamma system för att nu hjälpa dessa länder kortsiktigt. De får lån och krediter av oss andra. Det är inte bidrag utan lån som ska betalas tillbaka. Men långsiktigt ska man inte få missköta sin ekonomi på detta sätt. Det är viktigt för Sverige därför att om vissa länder i Europa missköter sig går det ut över oss, oavsett om vi är med eller inte. Nu skapar vi gemensamma regelverk för att alla länder ska sköta sig. Det tjänar vi alla på i längden. (Applåder)

Anf. 71 LARS OHLY (V) replik:
Fru talman! Jag tror att det var K G Hamilton som applåderade där borta, om jag inte har fel.

Mitt alternativ är till skillnad från ditt, Jan Björklund, inte att vi ska surra oss vid masten på ett sjunkande skepp. Det är nämligen ditt alternativ: att vi ska gå med i ett samarbete som pekar i fel riktning och gör det svårare att möta kriser just därför att det inte är utformat utifrån de olika förutsättningar som finns i olika länder. Det är inte utformat för att ekonomin utvecklas olika i olika länder. Det är inte utformat för att man ska kunna möta krisen med egna åtgärder som passar den egna ekonomin.

Därför är Jan Björklunds politik en nederlagspolitik. Jag är glad för att svenska folket insåg detta i folkomröstningen 2003. Jag är också övertygad om att svenska folket bär denna insikt med sig och att vi inte heller kommer att få en folkomröstning, för Reinfeldt är klokare än Björklund. Om vi skulle få en kommer dock nej-sidan att vinna också den. Vi ska nämligen ha en egen valuta, av uppenbara ekonomiska och demokratiska skäl.

Anf. 72 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:
Fru talman! Jag fick i alla fall en applåd.

Sveriges välfärd bygger på att det varje dag måste ringa i

telefonerna eller ticka in mejl hos Ericsson om att européerna vill köpa telefoner, hos Scania att européerna vill köpa lastbilar och hos Astra Zeneca att européerna vill köpa läkemedel. Hela vårt välstånd, alla de pengar Lars Ohly ständigt lovar ut till olika utgifter, bygger på att dessa företag ständigt kan exportera saker till Europa.

Om exporten minskar därför att det går dåligt för ekonomin i andra länder i Europa kan vi inte skydda oss mot det; då går det dåligt här också. Arbetslösheten i Sverige ökar om det går dåligt i andra länder. Finanskrisen orsakades inte i Sverige, men vi fick många av konsekvenserna här.

Det är inte så att varje land kan sköta sig självt och strunta i andra numera, Lars Ohly. Den tiden är sedan länge förbi. Vi är tätt sammanflätade. Går det bra för andra går det bra för oss, och går det dåligt för dem går det dåligt för oss. Det är därför vi tjänar på att vara med i ett samarbete som stagar upp ekonomierna i Europa. Då går det nämligen bättre för oss alla. (Applåder)

Anf. 73 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):
Fru talman! I valet den 19 september gav väljarna ett klart och tydligt besked. Centerpartiet och Alliansen fick förnyat och förstärkt förtroende att fortsätta att leda Sverige de kommande fyra åren.

Det är naturligtvis både utmanande och ansvarsfullt att leda Sverige i en tid då vi precis börjar återhämtningen efter finanskrisen, då de globala klimathoten är tilltagande och då vi fortsatt har hög arbetslöshet inte minst bland våra ungdomar och våra invandrare. Det är också ett samhälle där vi behöver göra ytterligare för att förstärka välfärden.

Så här de första månaderna in i mandatperioden finns anledning för oss att ge svar på frågan vilket Sverige vi vill ha om fyra år och vart vi är på väg. Jag vill börja med att ge ett tydligt besked till svenska folket och till riksdagen: Vi är inte färdiga. Min och Centerpartiets uppgift i regeringen är inte enbart att förvalta, utan vi har fått mandat att fortsätta att driva på en reformagenda, fortsätta att se de samhällsproblem människor möter och fortsätta att förnya och förbättra Sverige.

Sverige möter en stenhård konkurrens från andra länder. Jag besökte Indien i förra veckan och Kina i maj. Det jag slås av är den enormt starka drivkraft att växa ekonomiskt som finns i dessa länder. Det finns ett driv utan motsvarighet. Sverige kommer naturligtvis aldrig att konkurrera med lägre löner, och det ska vi inte heller. Vi måste dock kavla upp ärmarna på allvar. Det räcker inte med att vara bäst – vi måste också vara smartast.

Det är därför jag som näringsminister de kommande fyra åren ser som en huvuduppgift att ta fram ett klimat där innovationer föds och blir till affärer. Jag har fått ansvaret att ta fram en innovationsstrategi, och jag kommer att göra det med bred förankring runt om i hela samhället. Hur ska vi få fram fler innovationer som leder till mer produkter och tjänster och skapar jobb här i Sverige?

Vi måste ta vara på människors idéer och kloka tankar som kan bli till affärer och nya jobb. Människors kreativitet, skaparlust och nyfikenhet kan omsättas i företagande. Det måste börja i skolan hos våra unga och våra barn. Vi ska naturligtvis sätta kunskapen i centrum men också se till varje barns unika talang och förmåga och fortsätta med det kreativa och kritiska tänkande som finns i svenskt skolväsen.

Entreprenörskap och företagande måste också vara en del av vårt skolsystem. Vi ska koppla ihop högskolor och universitet med näringslivet, för det är så vi skapar framtidens jobb. Dagens unga är den mest välutbildade generationen någonsin, samtidigt som vi ser en rekordhög ungdomsarbetslöshet. Det är inte acceptabelt. Att få en möjlighet till sitt första jobb när man är ung och ska flytta hemifrån borde vara självklart.

Därför är en viktig sak för den kommande mandatperioden att se till

att stärka ungdomarnas roll på svensk arbetsmarknad. Genom lärlingsprovanställning, halverad arbetsgivaravgift för att anställa unga, förstärkt yrkesutbildning och genom att stärka företagandet och ungas innovationer kan vi stärka ungdomarnas möjligheter att få ett jobb eller skapa sig ett eget jobb.

Öppenhet är också en avgörande framgång för Sverige framöver. I mötet med andra människor, kulturer och religioner uppstår inte bara nya tankar och idéer utan också nya affärsidéer. Centerpartiet försvarar den svenska öppenheten, och det är så vi bygger vårt land starkare. Det är bara genom öppenhet mot omvärlden som vi kan växa, och när människor från andra länder kommer till Sverige skapas också nya möjligheter till jobb.

Med de åtgärder vi har vidtagit under mandatperioden har vi sett en utveckling där gruppen invandrare faktiskt har en högre andel företagare än gruppen svenskar. Det är inte bara så att man får ett jobb, utan ibland måste man skapa sitt eget jobb. Det är det vi har öppnat för. Vi fortsätter att stärka insatserna för invandrares företagande och satsar på nystartskontor och ökade möjligheter till lån och rådgivning genom Almi.

I grund och botten handlar detta om värderingar. Har vi den gamla inställningen att människor som kommer till Sverige tas om hand, eller ska vi se till varje individs möjligheter att vara med och bygga Sverige? Vill vi vara ett land byggt på rädsla och främlingskap, eller ska vi fortsätta bygga framtidstro och nyfikenhet? Jag tror att det som för oss samman inte främst är att vi har en gemensam historia utan att vi har en gemensam framtid som vi ska bygga.

Lika självklart som öppenhet är jämställdhet mellan kvinnor och män en prioritering för oss. Vi måste öppna dörrar för kvinnor i Sverige att både tjäna pengar, starta företag, välja mellan fler arbetsgivare och göra karriär och också ha möjlighet att leva ett gott liv.

Enligt OECD lönar det sig inte särskilt bra för kvinnor i Sverige att studera. Vi är näst sämst bland 20 länder trots att många fler tjejer än killar studerar. Jag tror att det är viktigt att se att vi om vi ska få en utväxling på den utbildning kvinnor går igenom också måste tillåta lönespridningen att öka. Det måste löna sig att vara en duktig sjuksköterska eller en duktig lärare, och det måste synas i lönekuvertet.

Det är också så att kvinnor om det finns fler arbetsgivare kan byta och på så sätt höja lönen. Det vi har gjort på välfärdsområdet har ökat möjligheterna för kvinnor att höja sina löner och få bättre villkor. Därför måste vi fortsätta detta arbete, och det är också bra för kvaliteten i välfärden. Genom frihetsreformer inom välfärden ökar vi kvinnors företagande. Av nästan 2 200 nya företag inom vård och omsorg under 2009 startades 61 procent av kvinnor. Det är därför detta är viktigt, Mona Sahlin.

Vi ser också att fler kvinnor drar nytta av RUT-avdraget. Det underlättar nämligen för många att göra karriär. På detta sätt kan vi som kvinnor kombinera en aktiv yrkeskarriär med ett vardagspussel som fungerar. Jag är beredd att ta den ideologiska debatten om kvinnors frihet och valfrihet med vänsterfeministerna, för jag tror verkligen att vi måste slå in på en ny väg när det gäller kvinnors möjligheter att få samma frihet och valfrihet som männen under lång tid har haft.

Det är väldigt många i den politiska debatten som är beredda att göra av med skattebetalarnas pengar. Det handlar om att köpa bilfabriker, lova välfärdssatsningar och annat. Jag tycker dock att det är för lite diskussion om hur vi skapar resurserna. Det är nu viktigt att se till att vi ökar företagandet, för det är där de nya jobben kommer att växa fram. Ja, vi har starka, stora företag som är framgångsrika på exportmarknaden, men det räcker inte. Vi måste ha fler företag som

växer och som är beredda att gå ut på exportmarknaden och skapa tillväxt och jobb här hemma.

Hela Sverige måste bidra till tillväxten. Det räcker inte att några få större orter växer utan hela Sverige, också landsbygden, glesbygden och alla regioner, måste bidra. Det är bara då som vi blir starka. Under den förra mandatperioden stärkte vi företagsinsatserna. Vi sänkte kostnaderna för företagen med 50 miljarder kronor, och vi minskade regelbördan med 7 procent. Vi måste fortsätta på den inslagna vägen.

Vi ska skapa framtidens jobb här i Sverige. Vi ska fortsätta att bekämpa krångliga regler och att sänka skatter. Det gäller till exempel restaurangmomsen, som vi har aviserat. Vi ska göra det enklare att anställa. Vi ska förbättra konkurrenskraften och bygga ut den svenska infrastrukturen.

Men vi måste också bredda företagandet. Det handlar om fler välfärdsföretag, som jag har sagt, fler företag inom kulturella och kreativa sektorn, fler unga som satsar på innovationer och startar företag, fler tjänsteföretag och fler företag inom de gröna näringarna som kan producera svensk kvalitetsmat men också om nya svenska energilösningar, fler kvinnor och fler invandrare.

Om några veckor samlas de politiska ledarna i Cancún på FN:s klimatkonferens. Samtidigt ser vi hur klimatproblemen tilltar med extrema väderförhållanden och översvämningar. Vi ser att USA och Kina inte är beredda att ta det globala klimatansvaret, och det är en brist på ledarskap.

Här finns också en uppgift för Sverige att fylla. Vi kan bygga vidare på en stark svensk miljötradition och ta ledningen både i klimatförhandlingarna men också i den gröna omställningen. Vi har den mest ambitiösa klimat- och energipolitiken i hela världen. Nu fortsätter vi under den kommande mandatperioden att förverkliga klimat- och energipolitiken.

Vi ska fasa ut den fossila fordonsflottan till år 2030. Det är klart att vi måste börja nu för att se till att vi också åstadkommer detta. Vi kan ta oss an ledarskapet genom att visa att det är möjligt för ett rikt, industrialiserat och högteknologiskt land att utvecklas i samklang med naturen och samtidigt skapa jobb och tillväxt.

Det ska vara till Sverige som världens företagare, forskare och politiker vill åka för att se de goda exemplen. Det är genom internationella insatser vi kommer att nå resultat. Det är därför som det är viktigt att vi är pådrivande.

Den gröna omställningen är en viktig fråga för Centerpartiet under den kommande mandatperioden. Vi är glada för att få chansen att fortsätta fyra nya år. (Applåder)

Anf. 74 MONA SAHLIN (S) replik:

Fru talman! Första meningen i ditt anförande, Maud Olofsson, var: I valet gav väljarna ett klart och tydligt besked. Det beskedet fick vi socialdemokrater, för vi förlorade. Men det beskedet fick verkligen också Centerpartiet och du, som här i dag inte står som vice statsministern. Det var inte Alliansen som vann, det var Moderaterna. Ni andra partier förlorade, och det gäller framför allt Centerpartiet.

När vi förlorar säger vi nu: Vi måste ompröva och förnya. Jag undrar vilka slutsatser som du, Maud Olofsson, har dragit av valet. I varenda debatt hade du på dig en RUT-knapp och argumenterade starkt. Era företrädare attackerade ständigt arbetsrätten och den svenska modellen. Du argumenterade konsekvent för er nya högerliberala politik.

Svaret blev också för dig, Maud Olofsson, ett historiskt dåligt valresultat. Utan moderata stödröster hade det inte blivit mycket kvar av Centerpartiet. Jag undrar: Vilka slutsatser drar du, Maud Olofsson, av den politik som du har bedrivit i Centerpartiet och det historiskt dåliga valresultat som blev? Är du nöjd med Centerns siffror? Vilka förändringar ser du att väljarna gav dig besked om?

Anf. 75 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C) replik:
Fru talman! Jag förstår om Mona Sahlin är avundsjuk över att jag sitter kvar i regeringen. Det är ju inte det som gläder Mona Sahlin allra mest. Men jag kan försäkra Mona Sahlin att de positioner som vi har kvar i regeringen och kan jobba med verkligen är de hjärtefrågor som Centerpartiet jobbar med.

Hela den gröna omställningen som jag beskrev i mitt anförande är naturligtvis en viktig uppgift för ett grönt alliansparti. Det behövs den starka gröna rösten i Alliansen för att klara av klimat- och energiomställningen men också för att globalt agera för den omställning vi vill se.

Centerpartiet måste förstärka argumenteringen för att stärka företagsklimatet. Jag tror att vi behöver bli duktigare på att fortsätta att förbättra företagsklimatet. Jag tror vi behöver bli bättre på att kommunicera med våra företagare om vilka ytterligare förändringar de vill se.

Jag tror också att många väljare vill att vi ska vara en ännu starkare kraft när det gäller att hålla ihop Sverige. Vi har våra rötter på landsbygden. Vi har gjort väldigt mycket för att stärka svensk landsbygd, men jag tror att vi behöver göra ännu mer.

Det är också därför som vi nu har tillsatt ett särskilt landsbygdsdepartement med Eskil Erlandsson som ansvarig. Vi behöver förnya politiken för att ytterligare göra det möjligt för hela Sverige att bidra till tillväxten.

Jag tror också att vi behöver förstärka jämställdhetspolitiken och bli tydligare där. Sveriges kvinnor har för länge lyssnat på vänsterfeministerna som bara har låst in kvinnor i offentlig sektor med låga löner och jättehöga skatter. Jag tror att jag och Centerpartiet måste ta den jämställdhetsdebatten från vänsterfeministerna och visa på en liberal jämställdhetspolitik.

Det är fyra områden som jag kan peka på där jag tror att vi behöver bli starkare och utveckla, men jag är väldigt glad över att få fortsatt sitta i regeringen. (Applåder)

Anf. 76 MONA SAHLIN (S) replik:
Fru talman! Jag är inte glad över att Maud Olofsson sitter kvar i regeringen, det är jag inte. Det var ändå lite avslöjande att det uppenbarligen var det viktiga att sitta kvar i regeringen. Priset har varit att på punkt efter på punkt ge upp det som har varit Centerpartiets styrka i regionalpolitiken, landsbygdspolitiken, miljöpolitiken, och kärnkraftspolitiken.

Det Maud Olofsson argumenterat så starkt för i hela valrörelsen har varit högerfrågor. Det har varit kamp mot arbetsrätten, kamp mot de fackliga organisationerna och kamp för RUT. Väljarna gav ett tydligt besked. Denna politik har gynnat Moderaterna och har varit förödande för Centerpartiet.

Jag beklagar det. Sverige behöver ett starkt mittenparti. Det har vi nog i dag snarare i Miljöpartiet. Centerpartiet verkar helt ha gett upp den rollen. Det är ingenting av det Maud Olofsson sade nu som leder mig till någon annan analys. Det beklagar jag.

Du sitter kvar, och det tycker du är kul. Men svensk miljöpolitik och landsbygdspolitik har inte tjänat på det. Det kommer de inte att göra heller under den här mandatperioden. (Applåder)

Anf. 77 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):
Fru talman! Jag har full respekt för att Mona Sahlin inte gillar att jag och inte heller Centerpartiet sitter i regeringen. Det ligger i sakens natur. Däremot tror jag att landsbygdsborna är väldigt glada över att vi kan fortsätta att jobba med landsbygdsfrågor.

Vi har genomfört 156 åtgärder under den förra mandatperioden. Det är allt från satsningar på enskilda vägar, bredband, strandnära

byggande, Matlandet Sverige, turism, småföretagande till service på landsbygden.

Jag studerade den rödgröna budgetmotionen. Där finns knappt landsbygden nämnd. Det är rätt intressant att Mona Sahlin står här och låtsas som att hon bryr sig om landsbygden. Om det vore så skulle det åtminstone finnas någon mening eller några förslag som stärkte svensk landsbygd. Det är bara en politisk retorik som Mona Sahlin ägnar sig åt.

Ja, jag är glad över att kunna sitta kvar i regeringen eftersom det kan göra skillnad. Jag kan förbättra företagsklimatet. Jag kan fortsätta den gröna omställningen. Jag kan stärka jämställdhet. Jag kan hålla ihop Sverige regionalt och stärka landsbygden.

Det är därför som vi sitter i regeringen och inte för min egen skull. Jag sitter där för att många företagare, många landsbygdsbor och många som vill se den gröna omställningen ser det som nödvändigt. (Applåder)

Anf. 78 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! I valet den 19 september hände någonting som inte är så vanligt i Sverige. Vi fick ett nytt parti i Sveriges riksdag för första gången på 19 år. Den eftervalsdebatt som nu förvisso har börjat avta så smått saknar förmodligen motstycke i modern tid. Aldrig har väl etablissemanget stått så samlat, varit så överens och haft en så tydlig gemensam motståndare.

Sverigedemokraterna utmanar etablissemanget. Vi utmanar den splittringspolitik som samtliga övriga partier i den här församlingen omfattas av. Det är en splittringspolitik som utgör ett allvarligt hot mot det sammanhållna Sverige. Det är en splittringspolitik som eroderar själva grunden för den svenska modellen med en solidariskt finansierad välfärd.

För vissa är den utmaningen oerhört provocerande. För vissa är det fullständigt omöjligt att förstå att någon skulle våga ifrågasätta deras sedan länge etablerade sanningar, sanningar om rätt och fel, sanningar om ont och gott. När det nu ändå har skett har man inte i alla delar klarat av att hantera det på ett sakligt och värdigt sätt. Jag beklagar det. Jag hoppas samtidigt att den polarisering som vi nu upplever kan vara början på någonting nytt, en ny giv i svensk politik.

Fru talman! Vi är här för att utmana, men vi är också här för att ta ansvar, för att förvalta ett förtroende. När man påstår att vi är här av andra skäl – för att ställa till oreda eller för att röra om i grytan, som det ofta heter – eller att martyrskap och utanförskap bär vår livsluft då har man fel; då har man inte förstått någonting om varför vi är här.

Sverige är på många sätt ett fantastiskt land. Det finns mycket som vi svenskar har att vara stolta över och slå vakt om. Samtidigt finns det mycket att oroa sig för, och många gör just det – oroar sig. Att en så stor del av de unga inte har ett jobb att gå till ger anledning till oro. Den höga ungdomsarbetslösheten hotar välfärden, och det gör den framför allt på lång sikt.

Att Sverige ligger i världstopp i våldtäktsstatistiken är både skamligt och oroväckande. Vi ser ett ökande icke-sexuellt våld mot kvinnor. Att var tionde svensk kvinna inte vågar gå ut när det är mörkt är ett gigantiskt jämställdhetsproblem. Vi ser en ökande, tilltagande våg av åldringsrån.

Det värsta med den här typen av brottslighet är att de som ger sig på kvinnor och äldre i det svenska samhället ofta döms till så låga straff att det kan betraktas som någonting direkt skamlöst som verkligen inte står i proportion till den allmänna rättsuppfattningen.

Att det i Sverige i dag lever hundratusentals så kallade fattigpensionärer, människor som har slitit och släpat i hela sina liv för att bygga upp välfärden åt oss, är en stor skam. Att göra någonting åt pensionärsskatten sades vara en viktig fråga för de flesta partier i det här valet, och nu tycker jag att vi ska göra det också.

Att det i och kring flera svenska städer växer fram segregerade områden, i vissa fall att betraktas som rena parallellsamhällen, är ett allvarligt hot mot den inre sammanhållningen. Splittringspolitiken drar isär Sverige.

Fru talman! Det får inte vara så att våra möjligheter att komma till rätta med stora strukturella samhällsproblem begränsas av tabun och ideologiska skygglappar. Det måste gå att föra ett sakligt och civiliserat samtal även i sådana frågor som av vissa betraktas som känsliga. Att undvika den sakliga debatten genom att kasta omkring sig olika epitet och att rent av förneka problemets själva existens är ansvarslöst; det leder inte Sverige framåt.

Ansvar är ett begrepp som har använts flitigt sedan valnatten. Vad innebär det? Vad innebär det att ta ansvar?

Jag måste säga att jag är allvarligt oroad över de signaler som vi har fått från regeringen hittills, framför allt när det gäller det parlamentariska läget. Det handlar om en bristande respekt för valresultatet men kanske framför allt om en bristande förståelse för att man inte längre regerar i majoritet. Nu ska jag ändå tillstå att man hittills har klarat det ganska bra, men det återstår å andra sidan tre år och elva månader av mandatperioden. Förr eller senare kommer det att dyka upp frågor där det inte finns något utrymme för breda blocköverskridande uppgörelser mellan de gamla partierna. Hur hanterar man en sådan situation? Är man beredd att ta ansvar, att höja sig över orimliga, smått barnsliga principer, att höja sig över partipolitiskt käbbel? Vi får se.

Vi kan åtminstone konstatera att alla profetior om samhällets totala kollaps vid ett sverigedemokratiskt riksdagsinträde har fallit platt. Samtidigt har jag viss förståelse för att man har en skeptisk hållning, att man förhåller sig kritisk till ett nytt parti som har tagit sig in i riksdagen. Därför kan det vara på sin plats att jag berättar lite om vad de övriga partierna i den här församlingen har att förvänta sig av oss under den här mandatperioden.

Fru talman! Det är min övertygelse att det i den här kammaren under de senaste decennierna har fattats ett antal beslut som har lett Sverige in på fel väg. Jag är så övertygad om det att jag har ägnat halva mitt liv åt att försöka ta mig in i den här församlingen, fram till den här talarstolen, bara för att kunna tala om det för er, försöka få er att ändra er.

Sverige slits isär. Den enskilt främsta orsaken till det är en ansvarslös extrem invandringspolitik, massinvandring kombinerad med kravlöshet och diffusa idéer om hur integrationen ska gå till. Det har byggt in enorma spänningar i det svenska samhället.

I regeringsförklaringen angav statsministern integrationen som en av våra största utmaningar. Jag vill påstå att det är den största utmaningen, helt enkelt därför att vår förmåga att upprätthålla och utveckla välfärden är helt beroende av vår förmåga att hålla samman Sverige. Den tradition av öppenhet mot omvärlden som framhålls i regeringsförklaringen är viktig att slå vakt om. Sverige är på olika sätt beroende av omvärlden, men att vi har ett handelsutbyte eller att vi tar intryck av andra länders kulturer är inte skäl för att fortsätta splittringspolitiken. Öppenhet mot omvärlden är bra och avgörande för Sverige, men öppenheten förutsätter ett stort mått av ansvarstagande. Där har Sverige misslyckats kapitalt.

Nu har jag hört den nya integrationsministern tala om den största integrationspolitiska omläggningen på 25 år. Det låter jättebra, men vad är det som är nytt? Jo, det finurliga nu är att vi inte ska skicka de nyanlända till socialkontoret, utan vi ska skicka dem till Arbetsförmedlingen, de ska få jobb. Det låter jättesmart, men vilka jobb är det de ska få?

Problemet med det här är att det precis som vanligt saknar förankring i verkligheten. De här jobben finns inte. Ett behov av nya stora grupper av outbildad utländsk arbetskraft i Sverige finns inte.

Här måste man konstruera jobb genom skatte- och lönesubventioner, genom ekonomiska frizoner i invandrartäta områden och så vidare. I stället för att göra någonting åt det grundläggande problemet, det ständiga tillflödet av nya arbetslösa utifrån, går man åter vilse i sina egna nationalekonomiska teorier.

Faktum är att så länge vi tar emot fler utifrån än vad vi lyckas skapa arbetstillfällen spelar det ingen roll vilken integrationspolitik vi för. Vill vi komma åt segregation och utanförskap, det som sliter isär Sverige, måste vi komma åt källan till problemet, och det är den ansvarslösa invandringspolitiken.

Fru talman! Sverigedemokraternas ambition är att återupprätta trygghet och välfärd. I vårt kontrakt med väljarna lovar vi skärpningar inom kriminalpolitiken. Vi lovar förstärkning av försvaret. Vi lovar avskaffande av pensionärsskatt och satsningar på äldres mat och boende. Vi lovar stärkt ekonomi och ökad valfrihet för landets barnfamiljer. Vi lovar satsningar på lärlingsjobb men också satsningar på småföretagen. Vi lovar att göra skolan både trygg och kunskapsinriktad.

Vi har visat att det går att både upprätthålla och utveckla välfärden utan stora skattehöjningar. All politik handlar om att prioritera, och vi vågar göra de prioriteringarna. (Applåder)

Anf. 79 MONA SAHLIN (S) replik:
Fru talman! Jag skulle vilja påstå att er politik, Jimmie Åkesson, bygger på ett antal lögner som jag kort ska gå igenom och som du använde medvetet för att skapa oro, för att dela in Sverige i ”vi och de”, för att prata om konfrontation. Problemet är besattheten av invandringspolitiken, och problemet är din och ditt partis ambition att verkligen slita isär Sverige.

De tre lögnerna som du bygger så mycket på är för det första att det är vi i Sverige som tar emot flest flyktingar, men så är det inte. De är världens riktigt fattiga länder som tar emot den stora majoriteten av världens flyktingar. Det är inte Sverige. 25 000 sökte asyl i Sverige förra året.

Den andra lögnen är att vi skulle spara en massa pengar på att stänga våra gränser. Jag håller med om det sätt som Jan Björklund beskrev detta på i talarstolen alldeles nyss. Sverige skulle förlora i idéer, tillväxt och rikedom på att stänga gränserna. Det är inget vi på något sätt tjänar på.

Den tredje lögnen är detta att invandrarna på något sätt kommer att ta över Sverige. Du beskriver det så här i ert invandringspolitiska program: Massinvandringen tillsammans med den höga nativiteten hos vissa invandrargrupper riskerar att innebära att svenskarna inom några decennier blir en minoritet i det egna landet.
Om inte detta är ett uttryck för ett parti som bygger sin politik på djupt rasistiska rötter, vet inte jag vad det begreppet är.

För mig är alla vi som bor här i Sverige svenskar. Det är vi som är Sverige. Det är vi som är detta starka, vackra, tillväxtorienterade, demokratiska, öppna land som jag vill att vi ska förbli. Vi har olika bakgrund, Jimmie Åkesson. Vi kommer från Södermalm eller Sorsele, vi kommer från Bagdad eller Borås och vi kommer från Iran eller Irak. Det är vi tillsammans som utgör Sverige. Det ska inte din politik få slita isär. Det har jag jobbat hela mitt vuxna liv för, och det tänker jag fortsätta med. (Applåder)

Anf. 80 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Fru talman! Det är inte sverigedemokratisk politik som sliter isär Sverige, utan det är den politik som inte minst Mona Sahlin tidigare har varit ansvarig för som integrationsminister. Det är den politiken som sliter isär Sverige. Det är den som har slitit isär Sverige. Ser man inte att Sverige i dag är ett splittrat samhälle vet jag inte vad man tittar med, hur man tittar eller var man kommer ifrån. Sverige är i dag ett

splittrat land, och det upplever väldigt många.

Sedan har vi detta med tre lögner. Jag vet inte om jag håller med om att det är lögner. Jag kan åtminstone bemöta en av dem. Det gäller detta att det inte är Sverige som tar emot flest flyktingar. Jag har aldrig påstått att det är så. Vi tar emot väldigt många i förhållande till hur många vi är som bor i Sverige. Men naturligtvis är det så att de allra flesta flyktingarna finns på plats i närområdet, antingen i sitt eget land eller i det omedelbara närområdet.

Det är precis det vi säger. Det är precis det vår politik går ut på. Vi ska hjälpa dem som finns där. Vi ska inte hjälpa ett litet fåtal i Sverige till enorma summor, utan vi ska verkligen hjälpa det stora flertalet flyktingar runt om i världen. Det har ni aldrig lyckats göra. Vår politik hjälper många fler flyktingar än vad Mona Sahlin någonsin har gjort. Så är det. Vi vill rikta pengarna till de områden där de verkliga flyktingarna finns. Visst är det så att Sverige inte tar emot flest flyktingar. Så är det. De flesta flyktingarna finns i närområdena, och det är där de bör hjälpas. Det är min fasta övertygelse. Det är det jag menar är en human flyktingpolitik. Det är inte humant att hjälpa ett litet fåtal i Sverige till väldigt stora kostnader. Vi har, precis som jag tror att Mona Sahlin själv uttryckte det tidigare, inte obegränsat med resurser. Därför måste man prioritera, och därför prioriterar vi att hjälpa många i stället för få.

Anf. 81 MONA SAHLIN (S) replik:
Fru talman! Det är intressant att när du, Jimmie Åkesson, nu är en del av etablissemanget, som du själv uttryckte det, en del av dem som blivit invalda i riksdagen, tvingas du också uttrycka dig här i talarstolen, och vi hör alla nyanserna. Alldeles nyss sade du nämligen att vi ska hjälpa de *verkliga* flyktingarna på plats. Därmed sade du i en mening att de som söker sig hit inte är några verkliga flyktingar. Det är så fel. Det är precis så som din politik alltid har varit utformad, och den är det nu också.

Du ser ett splittrat land, men den politik som du föreslår ökar den splittringen. Du ser stora brister i integrationspolitiken, men de förslag du har är bara att öka konflikterna. Du ser att det finns diskriminering, men du väljer att ta bort diskrimineringsombudsmannen. Du leder ett parti som bygger hela sin existens på att hålla vid liv och öka konflikten mellan vi och de. Det är inte det Sverige som har blivit starkt. Det är inte den integrationsdebatt som Sverige förtjänar. Det fortsätter vi att ta strid om, tyvärr nu också i riksdagens talarstol. (Applåder)

Anf. 82 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Fru talman! Sverige har tagit emot ett antal riktiga flyktingar. Så är det så klart. Det jag sade var att de verkliga flyktingarna, den stora mängden av de verkliga flyktingarna, finns i sitt eget land eller i det omedelbara närområdet. Det är där vi bör hjälpa dem därför att det är där vi kan hjälpa flest. Vill inte Mona Sahlin hjälpa fler flyktingar än vad vi gör i dag? Är inte själva poängen med att ha en flyktingpolitik att hjälpa flyktingar och att hjälpa så många som möjligt? Ni gör inte det. Er politik hjälper några få som lyckas resa till Sverige. Min politik hjälper det stora flertalet genom att vi i första hand riktar pengar till FN:s flyktingorgan så att de kan hjälpa många människor på plats. Det tycker jag är en human flyktingpolitik.

Det är inte min politik som drar isär Sverige. Jag vill att de som kommer till det här landet ska få en möjlighet att bli en del av det svenska samhället. Den möjligheten förvägras dem av er splittringspolitik. (Applåder)

Anf. 83 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:
Fru talman! Drygt 600 000 människor – det är många människor – i Sverige är utrikesfödda men har samtidigt ett jobb som de går till varje

dag. De utför det arbetet, tjänar pengar, försörjer sig själva och betalar skatt i Sverige. Utan dessa 600 000 invandrare som varje dag jobbar, försörjer sig själva och betalar skatt skulle Sverige stanna. De utgör mer än 10 procent av den svenska arbetskraften, och de bidrar därmed till en väsentligt högre bruttonationalprodukt i Sverige än vad vi annars skulle ha haft.

Argumentet för att tillåta migration, att människor rör sig över gränser, är inte i första hand kamerala argument, men i Sverigedemokraternas budgetmotion väljer ni att utveckla detta. Ni säger att invandring bara innebär kostnader för Sverige och att den skapar stor arbetslöshet. Därför är det viktigt att granska de argumenten.

Hela er budget där ni vill satsa på olika saker, som du har belyst i ditt anförande, bygger på att ni ska spara pengar på vi stänger igen gränserna. Därför måste de här siffrorna granskas. Det kommer säkert många fler än jag att göra nu när ni är nya i riksdagen och lägger fram de här argumenten och beräkningarna.

Det är säkert så att när en flykting kommer till Sverige och inte kan svenska blir det en nettokostnad för samhället de allra första åren att hjälpa denna invandrare att lära sig svenska och komma in i Sverige. Men efter ett tag får de flesta jobb. Efter ett tag bidrar de till vårt lands välfärd. Problemet är att i ert budgetalternativ sparar ni in de utgifter som finns för migration, svenskundervisning, arbetsmarknadsåtgärder och annat, men ni tillgodoräknar er alla de intäkter som invandare som har jobb ger. Hade era migrationsregler gällt sedan ett par decennier tillbaka hade dessa 600 000 inte varit i Sverige. Då hade vi inte haft de intäkterna.

Anf. 84 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Fru talman! Efter ett tag får de allra flesta jobb. Hur långt är ett tag? Jag vill minnas att det i genomsnitt tar sju år för invandrare i Sverige att få en försörjning. Sedan är det en annan sak att få ett riktigt jobb. Det kan ju vara så att man får en försörjning genom till exempel instegsjobb eller vad ni nu har hittat på för att snygga till statistiken och göra så att det ser lite bättre ut än vad det egentligen är.

Jag vill påstå att Jan Björklund har rätt när han säger att det finns väldigt många invandrare som har bidragit väldigt mycket till det svenska samhället. Jag vet inte att jag någonsin har förnekat det. Vi verkar också vara överens om att det finns en problematik här som har skapats eller uppstått på något sätt. Jag hävdar att det hänger ihop med att invandringen har varit större än vad vi har kunnat hantera. Jan Björklund verkar hävda att det handlar mer om att vi inte har varit tillräckligt duktiga på att ta emot och introducera dem i det svenska samhället. Sanningen ligger kanske någonstans mitt emellan. Jag vet inte, men det är min uppfattning att så länge vi fortsätter att fylla på det här utanförskapet genom en alldeles för stor invandring varje år spelar det ingen roll vilken integrationspolitik man för. Det är min utgångspunkt i det här. Det är den viktigaste integrationspolitiska åtgärden.

Sedan kommer det alltid att vara så att människor från andra länder kommer till Sverige och jobbar. Så har det alltid varit vad jag vet, och så kommer det alltid att vara. Problemet är att väldigt många som kommer ju inte får jobb. Vad ska vi göra med alla dem?

Anf. 85 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:
Fru talman! Det är riktigt att det tar alldeles för lång tid. Min poäng är att efter denna tid får de flesta ändå jobb. Drygt 600 000 människor som är utrikes födda har jobb, försörjer sig själva och betalar skatt i Sverige, och utan dem skulle vårt samhälle inte fungera.

Men det tar för lång tid. Det är därför vi nu lägger om politiken. Det är därför vi nu gör den stora reform som Jimmie Åkesson raljerade över då vi flyttar över ansvaret från socialtjänsten till

Arbetsförmedlingen. Ja, men det är ju ett rätt viktigt systemskifte att inte ha ett omhändertagandeperspektiv när det gäller vuxna, friska människor som kommer hit, utan så snabbt som möjligt ska man ut i egen försörjning. Det handlar om att dessa människor kan få självförtroende, att de kan stå på egna ben och att de vill försörja sig själva och inte ligga samhället till last. Den reformen är alltså jätteviktig.

Men Sverigedemokraterna röstar ju emot denna reform. Ni kallar det för att vi diskriminerar svenskar när vi vidtar åtgärder för att invandrare snabbare ska komma i jobb. Det går ju inte ihop. Ni röstar ju därmed för ökad arbetslöshet för invandrare, och det enda skäl jag kan se till det är att Sverigedemokraternas livsluft är att det finns en hög arbetslöshet bland invandrare, för då ökar er möjlighet att argumentera för att integrationen är ett stort problem.

Anf. 86 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Fru talman! Ett viktigt systemskifte, säger Jan Björklund. Ja, det kanske det är. Jag vet inte. För mig är det alldeles uppenbart att om man gör det billigare genom subventioner att anställa en viss grupp är det en annan grupp som får stryka på foten – som blir diskriminerad, brukar det kallas.

Jag tycker inte att det är rätt. Jag tycker inte att vi ska ha diskriminering eller kvotering i det svenska samhället. Jag är emot det, principiellt. Jan Björklund säger att man vill göra det dyrare att anställa invandrare. Det är inte det som det handlar om. Jag vill att det ska vara lika villkor.

Jag vill inte att man ska kvoteras av etniska eller kulturella skäl eller för att man kommer från ett annat land. Jag vill inte att man som infödd svensk ska diskrimineras. Jag sade tidigare att jag har stött på åtskilliga fall där svenskar faktiskt har valts bort av en arbetsgivare därför att det har varit billigare genom era subventioner att anställa en nyanländ från ett annat land. Det kan väl ändå inte vara rätt? Det kan väl ändå inte vara en vettig politik? (Applåder)

Anf. 87 LARS OHLY (V) replik:
Fru talman! Ibland hör man sverigedemokrater tala om att man minsann inte är ett enfrågeparti. Nähä. Den som lyssnade på Jimmie Åkesson i talarstolen får ju väldigt svårt att då förstå hur man resonerar, som ett flerfrågeparti, när den enda lösningen på alla samhällets problem handlar om att minska invandringen.

Ni är ett fegt parti. Ni är ett parti som slår nedåt. Ni är ett parti som vill försämra för dem som redan har det sämst. Ni är ett parti som inte vågar ta fajten uppåt. Ni är ett parti som verkligen vill skilja på ”vi” och ”de”. Ni är ett parti som bygger hela er politik på en konstlad identitet när ni ska samla ”vi” mot ”de”, som är de farliga.

Ibland får Sverigedemokraternas politik ett tragikomiskt inslag. I ert partiprogram står det att samerna är en icke-svensk befolkningsgrupp. Men det är den ursprungsbefolkning som vi har i vårt och de andra nordiska länderna. Så definierar bara ett parti som har rasismen som grund olika grupper i ett samhälle.

Nu är lösningen att vi ska sluta importera arbetslösa, säger ni också. Jag har ett mycket bättre förslag, Jimmie Åkesson. Begränsa eller förbjud barnafödande i stället! Barn föds nämligen arbetslösa. De kostar pengar. De kräver en massa bidrag, och vi ska betala för dem under lång tid innan de kommer in och kanske möjligtvis, någon gång i framtiden, kan bidra till vårt välstånd. Det är mycket bättre att lösa era ekonomiska problem med budgeten genom att förbjuda barnafödande. Gör det, Jimmie Åkesson! (Applåder)

Anf. 88 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Fru talman! Jag tackar för rådet. Jag ska allvarligt överväga detta, men jag vet inte om det kommer att ha någon framgång. Vi är nämligen ett

seriöst parti som försöker arbeta seriöst, och det där är inget seriöst förslag.

Ett fegt parti, säger Lars Ohly. Jag vet inte hur fegt det är att utmana etablissemanget och att ställa sig på torget när Lars Ohlys kompisar på den yttersta vänsterkanten står och skriker och kastar saker mot en och annat. Det är möjligt att det är fegt. Jag tycker att det är de som kastar som är fega. Det brukade heta så när man gick i skolan: Den som slår är den som är feg.

Jag tycker faktiskt att det är så. Jag betraktar inte mig själv som feg, men egentligen är det väl upp till väljarna att avgöra.

Jag tycker också att en annan sak är tråkig. Slå uppåt ska man göra, säger Lars Ohly. Jag tycker inte att han gör det. Jag har sett tv-bilder där han står på Sergels torg och skriker i ett tal att jag ska utvisas, att sverigedemokrater ska utvisas och liknande i en demonstration där det fanns plakat med väldigt obscena texter om till exempel min mamma och där publiken skanderade att jag ska utvisas ur Sverige.

Jag vill inte på något sätt förneka Lars Ohly rätten att demonstrera och tala vid demonstrationer. Men vi har pratat om ansvar en hel del här i dag. Jag tycker inte att det är särskilt ansvarsfullt att medverka till ytterligare polarisering, att piska upp en hatstämning, när det redan är en ganska jobbig stämning i samhället. Jag tycker att det var ansvarslöst av Lars Ohly att agera på det här sättet efter valet. Jag undrar hur du, Lars Ohly, egentligen tänkte när du fortsatte att piska upp den här stämningen, inte bara emot mitt parti utan egentligen mot valresultatet och framför allt då kanske mot de väljare som hade röstat på mig och mitt parti. (Applåder)

Anf. 89 LARS OHLY (V) replik:

Fru talman! Problemet med att stå i riksdagen och säga sådana där saker är att de protokollförs. Vi kan kolla sedan. Det jag sade var att de som vill utvisa kristna till Irak, kvinnor till Iran och homosexuella som hotas av stening i andra länder har värderingar som inte hör hemma i Sverige.

Och jag menar det. Jag menar att den som inte över huvud taget är beredd att visa solidaritet med dem som flyr från förtryck och från de värsta tänkbara förhållandena står för värderingar som jag menar inte har någon plats här.

Mitt förslag var lite skämtsamt, men det var precis lika seriöst som ert, nämligen att begränsa invandringen för att därigenom skapa tillväxt. Det är lika smart som att begränsa barnafödandet.

Det visar hur Sverigedemokraterna har gått vilse, för i sin ambition att i varje läge kritisera invandring och invandrare kommer man med förslag som aldrig någonsin skulle kunna lösa någonting, och det är Sverigedemokraternas enfrågeparti.

Anf. 90 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Beträffande enfrågeparti har jag egentligen bara hört Lars Ohly prata om Afghanistan här i dag. Det är möjligt att han får tillfälle att prata om annat senare.

Väljarna får bedöma, som sagt, och det är väl lite det som är själva kärnan i demokratin. Om jag inte tycker att Lars Ohlys förslag är seriösa har jag rätt att tycka det, och Lars Ohly har rätt att tycka att mina förslag är oseriösa. Sedan får väljarna avgöra. Det systemet hyllar jag. Jag tycker att det är bra. Sedan vet vi att Lars Ohly inte alltid har hyllat det systemet. Han gör säkert det i dag – jag vet inte hur det är – men så har det inte alltid varit i alla fall, och det beklagar jag. När det gäller invandringen känner jag tyvärr på något sätt att Lars Ohly inte ser problem som faktiskt finns i det svenska samhället. Det finns ju trots allt problem. Jag tror att alla här inne i den här församlingen ändå skriver under på att integrationen har misslyckats på olika sätt. Det nämner inte Lars Ohly med ett enda ord. Han raljerar över att vi vill lösa de här problemen genom att begränsa invandringen

och ha en mer ansvarsfull invandringspolitik.

Lars Ohly måste väl också se de här problemen, eller är Lars Ohly så blind att han inte gör det? (Applåder)

Anf. 91 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:
Fru talman! Jimmie Åkesson säger i sitt anförande att det finns många som oroar sig i Sverige. Det gör det förstås av väldigt många olika skäl. Det finns mycket vi har att ta itu med.

Men för en politisk ledare och för ett parti finns det förstås åtminstone två olika, tydligt skilda vägar för att hantera det här. Den ena vägen är att man förstärker den oro som kan finnas, att man skapar motsättningar mellan olika grupper och att man ställer grupp mot grupp i stället för att bidra till att skapa samhällsgemenskap. Den andra vägen, som jag tror är den mer framgångsrika, är förstås att ta ansvar och att lindra den oro som finns genom att metodiskt arbeta för att ta itu med de brister som fortfarande finns i Sverige.

I riksdagen får naturligtvis också Sverigedemokraterna finna sig i att de egna förslagen kommer att granskas. Jag har tagit mig för att läsa Sverigedemokraternas förslag på vårdområdet. Det tog ingen längre stund, kan jag säga, för där fanns inte så mycket att läsa. Sverigedemokraterna har till exempel förslag om att man ska få mer administrativ personal inom vården. Det är kanske behjärtansvärt, men det är kanske inte det viktigaste och det första som jag skulle vilja se när det gäller att fortsätta arbetet med att öka tillgängligheten, stärka kvaliteten och förbättra den svenska hälso- och sjukvården.

Jag har läst Sverigedemokraternas förslag men inte hittat några konkreta idéer. Jag skulle vilja ge Jimmie Åkesson en möjlighet att belysa det här området för åhörarna.

Anf. 92 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Fru talman! Det finns alternativ. Att ställa grupp mot grupp – så kan man uttrycka det. Göran Hägglund har också precis varit inblandad i ett budgetarbete och tillsammans med sina allianskamrater lagt fram en budget. Där gör man ju detta. Man gör politiska prioriteringar.

Varför gör man politiska prioriteringar? Jo, därför att resurserna inte är begränsade, därför att resurserna inte räcker till allt. Man måste välja vilka verksamheter man vill lägga pengarna på. Därför kan man inte ge allt till alla. Det finns inget särskilt träd där det växer pengar till allt som är snällt, fint, behjärtansvärt och gott, tyvärr. Det önskar vi väl alla, men något sådant träd finns inte. Därför måste man prioritera.

Att kalla detta att man ställer grupp mot grupp tycker jag faktiskt är lite intellektuellt ohederligt, för Göran Hägglund känner också till de här väldigt grundläggande principerna i politiken.

Vi väljer välfärd och trygghet framför en misslyckad invandringspolitik. Det är själva grunden till det här. Jag tycker inte att det är någonting konstigt. Det måste man väl kunna göra. Man måste väl kunna kritisera en politik som så uppenbart inte fungerar.

Om Göran Hägglund tycker att den fungerar får det vara upp till honom. Men jag tycker inte det. Därför måste jag få en möjlighet att föreslå förändringar. Jag tycker inte att det är någonting konstigt. Sedan finns det också – det tycker jag framgick ganska tydligt i valkampanjen – en konflikt mellan den här massinvandringen och välfärden. Det kostar väldigt mycket pengar. Det kräver stora resurser att ta emot de här människorna, som inte får någon möjlighet att ta sig in på arbetsmarknaden. Så är det, och det begränsar våra möjligheter att utveckla välfärden. (Applåder)

Anf. 93 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:
Fru talman! Där hann vi inte med ett enda ord om vården. Men det kommer en replik till där det finns möjlighet att lägga ut texten lite grann om detta.

Det som jag ville beskriva var att det finns en möjlighet för oss som

politiska ledare att faktiskt bidra till att ta itu med de brister som finns. Det andra sättet är att göra som Jimmie Åkesson gjorde i talarstolen tidigare, tala i 9 minuter och 45 sekunder om problem och sedan inte ge några lösningar.

Men politikens uppgift är att leverera lösningar. Ni har valt att ställa grupp mot grupp i stället för att ta itu med problemen. Då bidrar man till att öka oron och minska tryggheten.

Jimmie Åkesson sade att resurserna inte är begränsade – det var förmodligen en felsägning. Men det handlar aldrig om att ställa människor vid sidan om. Alla människor har samma värde i det Sverige som vi vill bygga. (Applåder)

Anf. 94 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:
Fru talman! Där avslutade Göran Hägglund på ett sätt som jag kan skriva under på. Vi har samma värde. Men det är inte samma sak som att alla människor har rätt att flytta till just Sverige och leva på svenska skattemedel och ta del av den svenska välfärden.

Skulle det vara samma sak skulle det bli fullständigt ohållbart. Resurserna är, som jag sade, inte obegränsade. Och alla människor som har det svårt och fattigt kan inte ta sig till Sverige. Däremot kan vi hjälpa, och vi har ett moraliskt ansvar att hjälpa människor som har det sämre än vi. Det tycker jag att vi har. Detta ska vi också göra. Därför riktar vi en särskild miljard till krisområden runt om i världen för att hjälpa flyktingar som finns i sina egna hemländer eller i närområdet. Att hjälpa många människor tycker jag är viktigt. Och som jag sade tidigare till Mona Sahlin kommer jag med min politik att hjälpa många fler flyktingar än vad hon har gjort. Samma sak gäller för Göran Hägglund. Min politik hjälper fler flyktingar än Göran Hägglunds politik. Är jag då godare än Göran Hägglund? (Applåder)

Anf. 95 LARS OHLY (V):
Fru talman! Vi har en högerregering som har lyckats bli omvald efter fyra år av högerpolitik. Därmed har vi att se fram emot en fortsatt utveckling. Att det blir mer av samma är väl rimligt. Det som hittills har prövats, kanske till och med i mindre omfattning, kommer att prövas i större omfattning de närmaste åren. Det är väl rimligt att anta.

Då är det viktigt att veta att det finns en opposition mot denna politik, att det finns en idé om ett annat samhälle, ett samhälle som utvecklas i en annan riktning än det samhälle som håller på att skapas med den här regeringens politik.

Det fanns ett rödgrönt regeringsalternativ. Och det finns fortfarande en rödgrön vision om ett solidariskt samhälle, ett samhälle där vi tar hand om varandra, där vi ställer upp för varandra och där välfärd inte är vars och ens ensak.

Men det samhället håller sakta på att raseras. Det samhället håller sakta på att försvinna. Anledningen är att ni mycket medvetet och på ett väldigt tydligt sätt står för en politik som i större utsträckning gör välfärden till vars och ens ensak.

Vi ska sköta oss själva. Vi ska inte bry oss så mycket om de där andra. Vi ska inte så mycket ta hand om dem som råkar illa ut. Man får i första hand se om sitt eget hus. Det är eget ansvar i stället för gemensamt. Det gäller på område efter område.

Det gäller i bostadssektorn, där allmännyttan säljs ut, där hyresrätter förvandlas till bostadsrätter, där det blir alltmer av plånboken som styr. Det kombinerat med bostadsbrist innebär att många hamnar utanför, får bo hemma längre, får nöja sig med andra- eller tredjehandskontrakt eller vara inneboende hos någon i stället för att få möjligheten till en egen lägenhet, ett eget boende. Den som har råd har aldrig problem. Det finns alltid bostäder till försäljning. Så segregeras Sverige klassmässigt.

Det gäller pensionerna. Allt fler är oroliga för att pensionerna inte kommer att räcka den dag då de blir gamla och behöver det stöd som pensionssystemet borde vara. Och så ska vi alla försöka tänka på oss

själva och ta en pensionsförsäkring som gör att just vi klarar oss i stället för att betala skatt så att vi har pensioner som är tillräckligt höga för att alla ska få en bra ålderdom.

Det gäller kollektivavtalen och konflikträtten, som hotas genom att vi får en osund konkurrens utifrån när vi inte entydigt ställer upp på konflikträtten i det europeiska sammanhanget och när vi inte tar striden för löntagarnas rättigheter genom att införa ett socialt protokoll där vi faktiskt hävdar konflikträtten, som ska garanteras i stället för att ifrågasättas. Det innebär att lönenedpressningen kan fortsätta och att utnyttjandet av arbetskraft som kommer från andra länder kan fortsätta i Sverige. Lönesänkningar som dessutom kombineras med sänkt a-kassa innebär i sin tur att fler kommer att tvingas till att ta jobb med sämre betalning och sämre villkor. Vinsterna ökar möjligtvis samtidigt i företagen. Då får vi dessutom mindre möjligheter att bygga ut den gemensamma välfärden i takt med att skatteintäkterna minskar.

Skattepengar går i större utsträckning till subventioner för högavlönade. De som har det bra behöver stöd. Vi behöver mer av avdrag för hushållsnära tjänster, av olika typer av subventioner som en liten del av befolkningen kan använda och använder sig av, medan de allra flesta aldrig kommer i närheten av de subventionerna.

Vi har vinster i välfärdsverksamheter som går till riskkapitalbolag i skatteparadis. Statsministern sade tidigare i en replik till mig att det inte var en riktig beskrivning. Jo, den är alldeles riktig. Det är precis så det ser ut. De stora vårdföretagen, omsorgsföretagen och skolkoncernerna ägs av företag som i sin tur ägs av riskkapitalbolag. De har som idé att köpa och sedan efter några år sälja och göra en vinst på affären. Under den tid som de äger har de avancerad skatteplanering som grund.

Privatiseringarna urholkar välfärden, också därför att de gör det svårare för oss gemensamt att bestämma hur vi vill att välfärden ska utformas.

Hårdast i den här samhällsutvecklingen drabbas de som redan har minst. Många av dem är kvinnor som förvägras rätten till heltid på arbetsmarknaden, som arbetar i sektorer med lägre löner.

Vi har en regering som tror att jämställdheten gynnas av vårdnadsbidrag, eller så tror man det inte men inför det ändå. Vi har ett anställningsskydd som urholkas och som också innebär att många kvinnor, liksom många ungdomar, får svårare att etablera sig på arbetsmarknaden. Vi har en välfärd som inte riktigt levererar, och då ökar kraven på att varje familj i större utsträckning ska ta hand om sina egna barn, sina egna gamla och sina egna sjuka. Och anhörigvården har alltid varit kvinnornas ansvar mer än männens. Så minskar jämställdheten samtidigt som den klassmässiga segregationen ökar.

Är det här en alltför mörk bild av vad som sker? Ja, det tycker säkert regeringsföreträdarna. Det är rimligt att tycka det när man är ansvarig för den politiken. Problemet är att många siffror pekar på just detta: Ojämlikheten i Sverige ökar. Inkomstskillnaderna i Sverige ökar mellan kvinnor och män, mellan högavlönade och lågavlönade. Orättvisorna ökar.

Detta måste ju bygga på tanken att det är bra, det vill säga att ojämlika samhällen är bättre än jämlika samhällen. Men jag tror att ni har fel. Jämlika samhällen utvecklas bättre än ojämlika samhällen. Social rättvisa är inte bara bra för dem som kan lyftas ur fattigdom, utan det är bra för hela samhället, för hela samhällets utveckling och för hela samhällets möjligheter till tillväxt och framgång.

Men i stället ser vi nu hur hemlösheten ökar, hur socialbidragsberoendet ökar, hur fattigdomen vid sjukdom och arbetslöshet ökar och hur skillnaderna mellan kvinnor och män ökar. Det är ett ojämlikt samhälle som formas, och vi måste förhindra att detta ojämlika samhälle etablerar sig för gott.

De regionala skillnaderna ökar samtidigt. Utflyttningen från landsbygden ökar, och vi får svårare att stå för en samhällsutveckling

som håller ihop landet. I stället dras det alltmer isär.

Detta är högerpolitikens konsekvenser. Mot den står en politik som säger att solidariteten aldrig blir omodern. Det är fortfarande rimligt att vi tar ansvar för varandra. Det är fortfarande rimligt att den som är sjuk får vara sjuk med rimliga villkor. Det är fortfarande rimligt att vi hellre betalar för gemensamma sociala försäkringar än att var och en betalar för sin trygghet. Det är fortfarande rimligt att vi bygger upp en solidaritet som bygger på välfärd efter behov och inte efter plånbok.

Fru talman! De senaste dagarna har Sveriges strategi i Afghanistan diskuterats mycket. Vi rödgröna gick till val på en politik som innebar att vi för första gången sedan kriget började ändrade strategi. Vi sade: Nu är det dags att inse att kriget har misslyckats. Nu är det dags att inse att vi måste avsluta den militära strategin för Sveriges deltagande i Afghanistan och övergå till en massiv satsning på bistånd, diplomati och civil verksamhet.

Vi hade ett förslag om att vi skulle påbörja tillbakadragandet av de svenska trupperna tidigt 2011 för att ge signalerna om att nu byter vi strategi. Vi hade ett stoppdatum som var första halvåret 2013, då vi sade att de sista trupperna skulle lämna. Därefter skulle Sverige inrikta sig på bistånd och på utbildningsinsatser.

Vi sade också att biståndet skulle öka och att vi behövde överföra resurser från militär verksamhet till barnmorskor, sjuksköterskor, läkare och vägbyggare, det vill säga till sådant som verkligen kan bekämpa fanatismen och extremismen och grogrunden för det som vi ser växer till i dagens Afghanistan, nämligen de fanatiska och extrema krafterna.

Det här är fortfarande en bättre strategi än den långsiktiga militära närvaro som regeringen tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet nu har kommit överens om. Det är fortfarande bättre att avbryta Sveriges deltagande i ett orättfärdigt krig som aldrig kan vinnas. Freden i Afghanistan vinns inte med militära medel.

Därför kommer vi att lägga fram den rödgröna överenskommelsen till beslut här i kammaren. Vi kommer att visa att vi säger samma sak efter valet som vi sade före valet, och vi kommer att ge alla riksdagsledamöter möjligheten att rösta för ett ordentligt byte av strategi, inte bara i ord utan också i sak.

Vi tror att det är viktigt att så många som möjligt nu också skapar opinion för att vi ska avsluta detta krig. Sverige ska inte se som sin främsta lojalitet i Afghanistan att vara lojala med Nato. Vi ska vara lojala med det afghanska folket, och det kräver bistånd, civil verksamhet och diplomati i stället för krig. (Applåder)

Anf. 96 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:
Fru talman! Lars Ohly försökte beskriva det som att det har bedrivits en politik från 2006 och därefter har det hänt en massa saker. Men handen på hjärtat, Lars Ohly: Det är svårt att hitta en enda vänsterpartist som har varit glad sedan 1970-talet.

Det är ju därefter som allt gått fel, med alla de alternativ som har dykt upp – integrationen gentemot övriga Europa, globalisering, marknadsekonomins utbredning. Det tydliga är att hotet kommer utifrån, men det har på alla möjliga fronter ställt om Sverige fel. Vänsterpartiet vill bryta upp från vårt medlemskap i Europeiska unionen. Ni vill överge grunderna för de offentliga finanserna och budgetordningen i riksdagen. Det ska helt enkelt rivas en hel del och göras om.

Jag hörde Lars Ohly på valnatten. Nu ska man naturligtvis minnas att det inte är alltid man har sina bästa anföranden på valnatten. Det är många som naturligtvis tar in valförluster och hur man ska tolka dem. Jag har tränat på det också. Men det lät nästan som om Lars Ohly proklamerade revolutionen. Här skulle den kämpande socialismen ta över, och det skulle bedrivas utomparlamentariskt arbete och nu skulle vi få se vad som skulle följa.

Den känsla det ändå lämnar kvar är mer frågan om vad det egentligen är Vänsterpartiet vill med Sverige. Vad är egentligen kärnan i idén? Ni har uppenbarligen väldigt svårt att tycka om det land som Sverige har kommit att bli. Som det ser ut nu ska det inte vara. Det är oklart om det är genom en revolution eller på annat sätt som förändringarna ska komma till stånd, men det är något helt annat. Det är uppenbart.

Då brukar vi ibland ställa frågan: Var finns det land som Lars Ohly tycker att vi ska försöka efterlikna? Jag menar nu, i vår tid, i globaliseringens tidevarv med de öppna förutsättningar som nu gäller. Finns det något sådant land, och vad är det egentligen för ett Sverige som Vänsterpartiet vill se?

Anf. 97 LARS OHLY (V) replik:
Fru talman! Det är en bra fråga. I vår valplattform skriver vi att Sverige på många sätt är ett mycket bra land att leva i, men det håller på att bli sämre. Det är den förebild jag har.

Vi har tidigare haft utgångspunkten att vi skulle bygga ett samhälle där vi tog hand om varandra, där vi tog gemensamt ansvar för varandra, där solidariteten var grundpelaren och där jämlikhet var medlet för att uppnå ett samhälle där alla fick förutsättningar att utvecklas och att göra sina fria livsval. Det var ett samhälle som minskade skillnaderna och klyftorna, ett samhälle som inte tillät direktörerna att tjäna hur mycket som helst utan faktiskt sade att det är inte rimligt att de inte bidrar. Det var ett samhälle där man inte såg skattesänkningar för de redan högavlönade som målet för politiken, utan i stället ett samhälle där man försökte använda våra gemensamma resurser för att bygga en civilisation där alla känner att de både får delta och också får möjligheter när livet är svårt. Det var ett samhälle där vi ställer upp för varandra och där solidariteten är mer än ett ord.

Det jag nu har beskrivit är en utveckling i den andra riktningen. Det är en utveckling som drar isär Sverige. Det är en utveckling där vi regionalt och klassmässigt men också i fråga om kvinnors och mäns villkor ser hur ojämlikheten ökar och hur orättvisorna får än mer plats.

Det är sant att det har skett under en längre tid än bara under den regeringsperiod vi har bakom oss, och det är ett av våra största misslyckanden vilket jag också i valrörelsen menade aldrig fick upprepas. Den rödgröna oppositionen måste stå för en politik, och vi i Vänsterpartiet står för en politik som minskar klyftor och skillnader, som håller ihop landet i stället för att öka dem.

Det är nu ett ansvar som oppositionspolitiker att mot en regering som fortsätter att dra isär landet faktiskt forma en politik där vi tar ett gemensamt ansvar för att människor får vara sjuka utan att bli fattiga, att människor får vara arbetslösa utan att sparkas ned och där människor faktiskt får chanser.

Anf. 98 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:
Fru talman! Jag tyckte som sagt att en poäng med valet var att människors tillit till politik och till demokrati visade tydliga tecken på att förstärkas. Men jag är också ödmjuk inför att vi har fått en representant här i Sveriges riksdag som inte riktigt delar den synen.

Märkligt nog, utan att förenas på annat sätt, blir det Jimmie Åkesson och Lars Ohly som för denna talan. Vi får ha respekt för detta, men jag tycker att det är bra att Lars Ohly också påpekar att så har Vänsterpartiet beskrivit Sveriges utveckling sedan tidigt 80-tal. Även i lägen där ni själva har varit med och påverkat tycks det ändå gå fel.

När vi tar över 2006 har över lång tid de rika blivit rikare och de fattiga blivit fler, trots Vänsterpartiets påverkan. Det är därför jag efterfrågar vad det samhälle ni eftersträvar egentligen är, även om jag inte håller med om de beskrivningar som har givits.

Jag tror att vi alla kämpar för ett sammanhållet Sverige. Vi ska ha bra livschanser som är öppna för alla, en skola som utjämnar

livschanser och fler ska få jobb. Det svåra är att åstadkomma detta. Det är därför det är så intressant att höra om det bakom alla svavelosande beskrivningar finns något annat samhälle, om det finns någon annanstans där Lars Ohly ser den möjligheten. Annars är det att försöka vidareutveckla, att utifrån goda förutsättningar göra Sverige bättre, som blir svaret.

Anf. 99 LARS OHLY (V) replik:
Fru talman! Det går att säga att man vill hålla ihop samhället. Samtidigt har vi sett en accelererande utveckling de senaste fyra åren med ökade klyftor. Kvinnors nettoinkomster har minskat jämfört med mäns nettoinkomster. Vi har sett att den klassmässiga segregationen har ökat. Vi har sett hur barn till dem som har lite kommer ut på en bostadsmarknad utan en möjlighet att få ett kontrakt. Vi har sett hur arbetslösheten biter sig fast och hur ungdomar och andra som står långt från arbetsmarknaden får hålla till godo med korttidsanställningar, visstidsanställningar, provanställningar och vikariatsanställningar – aldrig får chansen att verkligen komma in i samhället. De får aldrig chansen att ta ett banklån och aldrig chansen att planera. Det har er politik bidragit till.

Att då stå här och säga att ni vill hålla ihop Sverige blir absurt. Stå för er politik! Ni tycker att ojämlikhet är bra. Ni tycker att det är rimligt att öka skillnaderna. Annars skulle ni inte stå för en skattepolitik som gör just det. Annars skulle ni inte stå för en politik som faktiskt innebär att Sverige blir ett orättvisare land som inte håller ihop. (Applåder)

Anf. 100 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:
Fru talman! Jag tror att Lars Ohly i slutet av sitt inlägg kom in på det egentliga skälet till varför Lars Ohly är så emot det svenska deltagandet i Afghanistan. Riktigt ivrig blev han först när han fick säga att Sverige inte ska samarbeta med västvärlden eller Nato. Det var först då det riktigt brann till i glöden i argumentationen.

Problemet för Lars Ohly är att han avskyr USA så mycket att trots de insatser som USA gör som egentligen tjänar de syften som Lars Ohly säger sig vilja tjäna, nämligen flickskolor eller utveckling mot demokrati i Afghanistan, är det bättre att de inte sker alls. Det är Lars Ohlys inställning.

Förutom att USA är där och i grunden leder denna insats genom Nato sker insatsen på uppdrag av Förenta nationernas säkerhetsråd. Den sker på begäran av Afghanistans folkvalda regering. Det är en av få länder i den delen av världen som över huvud taget kan säga att de har en folkvald regering. Sedan är det så med demokratiska val i underutvecklade länder att det finns säkert en del oegentligheter, men regeringen är trots allt folkvald. De vill att vi ska vara där. En majoritet av befolkningen i Afghanistan, enligt de tillförlitliga opinionsundersökningar som finns, vill att styrkorna ska vara kvar. De ska inte vara där för all framtid, men till dess att läget har stabiliserat sig. Det är dem Lars Ohly sviker. Jag förstår att Ohly kan, vill och gärna skryter om att svika USA och Nato, men det är Afghanistans folk han sviker.

Jag uppfattar att Lars Ohly vill att västvärlden ska lämna Afghanistan snarast möjligt. År 2011 står det i dokumentet som togs fram. Det är kort tid till 2011. Jag hör inte en enda internationell bedömare som säger emot att om västvärlden lämnar Afghanistan 2011 tar talibanerna över. Jag hör ingen som säger något annat. Det vore intressant att höra om Lars Ohly har någon annan information.
Är det viktigare för Lars Ohly att lämna Afghanistan än att hålla talibanerna borta från makten?

Anf. 101 LARS OHLY (V) replik:
Fru talman! Det är riktigt att vi är motståndare till ett alltför tydligt

närmande till Nato. Vi tror att en alltför tät sammanbindning med den militära allians som Nato utgör skulle vara farlig och dålig för Sveriges utveckling. Vi tror att alliansfriheten inte bara har tjänat oss väl i historien, vi tror också att den kommer att tjäna oss väl i framtiden. Därför avvisar vi Folkpartiets förslag om ett svenskt Natomedlemskap tydligt. Det är riktigt.

Vi tycker också att det är rimligt att vi försöker bygga upp en världsorganisation som själv har möjlighet att organisera sin verksamhet. Det kommer att behövas internationell militär verksamhet också i framtiden – tyvärr. Då är det rimligt att vi försöker stärka FN. FN är inte bara de som fattar besluten utan FN är också de som får möjlighet att leda operationerna. Så är det tyvärr inte just nu. Det har gjort att också Vänsterpartiet har insett att ibland måste svenska soldater, till exempel tidigare i Kosovo och Bosnien, även finnas under Natobefäl. Vi beklagar det. Vi försöker bygga upp en världsorganisation som kan ta ansvar.

Samtidigt är kriget i Afghanistan ett misslyckande. Jan Björklund inser inte det. Jan Björklund tror att det här är vägen framåt för det afghanska folket. Förra året dog nästan 2 500 civila afghaner. Dödandet pågår varje dag. Det fortsätter varje dag. Det har lett till att fanatismen och extremismen har brett ut sig och vuxit till. Min analys är att den militära närvaron försvårar möjligheterna till en demokratisk och fredlig utveckling i Afghanistan. Det finns många som håller med, men det finns de som säger emot. Många av dem som håller med lyfter fram de enorma resurser som går till kriget i stället för till bistånd. En svensk soldat i Afghanistan motsvarar kostnaden för 27 lärare. Hur många skulle utbildas av dessa lärare i stället för att ha en soldat på plats? Hur många skulle inte få möjlighet till sjukvård, till säkert barnafödande, till infrastrukturuppbyggande, till civil verksamhet som grunden för bistånd och utveckling?

Anf. 102 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:
Fru talman! Poängen är att det behövs inga lärare om det inte finns soldater där eftersom det inte skulle finnas några flickor som går i skolan. De får inte göra det. Det är tack vare att Sverige och andra länder har styrkor där som flickor över huvud taget får gå i skolan i Afghanistan.

Lars Ohly ägnar huvuddelen av sitt inlägg till att prata illa om Nato. Det var inte avsikten med frågan. Avsikten var att få veta vad som händer om vi lämnar Afghanistan. Det är Lars Ohlys alternativ, det vill säga att alla ska lämna Afghanistan så fort som möjligt och helst 2011. Jag har inte hört en enda internationell bedömare som inte anser att talibanerna kommer att ta över. Lars Ohly sade inte emot det. Lars Ohly är beredd att låta talibanerna ta över. Det är viktigare för honom att vi inte samarbetar med Nato än om talibanerna tar över. I grunden är det inte Afghanistan han bryr sig om utan om att vi inte ska samarbeta med USA.

Vem ska skydda biståndsarbetarna om soldaterna åker hem? Det är bara några månader sedan åtta läkare från västvärlden sköts ihjäl av talibaner. Det var ögonläkare – sådana som hjälper flickor som har fått syra i ögonen av talibaner. Vem ska skydda läkarna? Är det biståndsarbetarna eller Sidas anställda som ska skydda flickskolorna i stället för våra soldater nästa år? Är det så det ska gå till, Lars Ohly?

Anf. 103 LARS OHLY (V) replik:
Fru talman! Jan Björklunds retorik är obehaglig. Den utgår från att kriget kommer att lösa problemen. Många bedömare, inte bara jag, säger att kriget har nått vägs ände. Allt fler i den internationella diskussionen säger att vi behöver byta strategi. Holland och Sydkorea har lämnat Afghanistan. Kanada lämnar landet nästa år och Polen 2012. Allt fler länder börjar diskutera en ny strategi. Även i Tyskland, Storbritannien och USA diskuteras det misslyckade kriget. I stället

behöver vi ett långsiktigt engagemang, just för att säkra rättigheterna för det afghanska folket.

Problemet för Jan Björklund är att hans lojaliteter inte ligger hos flickorna i Afghanistan. Det är inte därför som soldaterna är på plats. Hans lojaliteter ligger just hos Nato och USA – ingen annanstans. (Applåder)

Anf. 104 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):
Fru talman! Vi står inför en andra mandatperiod med en alliansregering. Det kommer att bli en tid full av utmaningar men också med fantastiska möjligheter för vårt land. De rödgröna partierna är i förhållande till förra mandatperioden rejält försvagade. Inte bara har man genomlidit ett förlustval, man har också upplöst sitt samarbete. Det har man gjort efter att man har lagt fram ett budgetförslag som innehåller exakt den politik som väljarna avvisade i valet nyligen.

Vi ser fram emot fyra år som alliansregeringen kommer att använda för att förändra Sverige till det bättre. Kristdemokraternas roll i den processen kommer att vara självklar. Vi är ett tydligt idéparti. Vi är det parti som ser till alla samhällsvärden, inte bara de ekonomiska. Vi vet att det är en roll som förpliktar. Vi är det parti som kommer att fortsätta att kämpa för familjernas frihet, för att alla föräldrar ska få vara föräldrar på sina egna villkor utifrån sina egna omständigheter utan att mästrande politiker lägger sig i föräldrarnas egna val.

Vi är det parti som vill vara med och forma det civila samhällets renässans i Sverige. Det är de små civila gemenskaperna som ger trygghet och värme i ett samhälle. Det är där som vi lär oss att ta hänsyn till varandra, ta ansvar för våra egna liv och att sträcka ut en hand till andra.

Vi är det parti som värnar idén om samhällsgemenskap. Vi är det parti som vet vad moral och etik betyder för varje nivå av samhället, för vi ser mer än det materiella. Vi vet vad värderingar betyder för den enskildes växt och för samhällets styrka. Vi är de som vet att utan en levande etik urholkas medborgarskapet och den solidaritet som håller oss alla samman. Det är de grundvalar på vilka vi bygger vår politik. Det är en politik i skarp kontrast till oppositionens.

Fru talman! Det har under den mandatperiod som gått varit mycket debatt kring de förändrade sjukförsäkringsreglerna. Många enskilda berättelser har bidragit till att ge en bild av ett system med brister. Låt oss vara tydliga, och låt mig vara tydlig. I grunden har vi genomfört något som är oerhört betydelsefullt, något som är nödvändigt ekonomiskt – men inte framför allt därför utan just för att det skapar ett system där människor får en möjlighet att komma till sin rätt, får hjälp och stöd att komma tillbaka.

Förändringsarbetet med sjukförsäkringen har varit absolut nödvändigt, men som jag sade inte främst av ekonomiska skäl, utan det viktigaste är att enskilda människor har rätt till hjälp och stöd för att komma tillbaka när detta är möjligt. I den mån man inte kan komma tillbaka av medicinska skäl ska man ha en trygg försörjning ändå.

Jag kan inte acceptera att trygghetssystemen inte fyller sina syften. Vi kristdemokrater kommer att fortsätta i rollen att ständigt övervaka att de förändringar som vi har gjort får önskad – inte oönskad – effekt. En ordning som i grunden har havererat – den gamla – och har lämnat enskilda åt sitt öde ska inte ersättas av något som får nya, oavsedda konsekvenser.

Vi kristdemokrater är socialt ansvarstagande och vill självfallet åstadkomma ett fungerande skyddsnät. Inget system är perfekt i varje detalj. Alla stora reformeringar behöver prestigelös eftervård, anpassningar och justeringar. Men det ska inte råda minsta tvekan om att grunderna för regeringens politik är och har varit riktiga, lika lite som att någon behöver tveka om att vi kommer att rätta till de brister

som kvarstår.

Fru talman! De rödgröna har under hela valrörelsen mörkat om sina ambitioner att tvångsdela föräldraförsäkringen. Man vågade inte inför svenska folket stå upp för sina åsikter att man som politiker är bättre ägnad att avgöra hur föräldraförsäkringen ska tas ut än föräldrarna själva. Men jag tycker att man borde säga rakt ut hur man vill styra, villkora och kvotera. Jag lovar en rak och ärlig debatt, där jag tar på mig att förklara hur fel ni har. Till skillnad från er skäms jag inte inför svenska folket. Jag säger vad jag vill åstadkomma. Jag arbetar för det. Ni mörkade inför valet.

Inte heller på vårdområdet var ni så transparenta. När det handlar om mångfald säger ni i regel att mångfald är bra, så där i största allmänhet, men när det gäller metoderna för att åstadkomma det är det tummen ned. Det blir som att bejaka bilen men säga nej till hjulen, att inte ta i anspråk de mekanismer som behövs för att åstadkomma den mångfald som gör att vi får ett större utbud av till exempel vårdcentraler.

Det har blivit 200 nya vårdcentraler på kort tid i Sverige – en ökning med ungefär 20 procent. Det innebar för personerna i Hedemora att de gick från en till två vårdcentraler. Plötsligt låg makten hos patienten – inte längre hos systemet. Plötsligt kunde Gun Karlsson, som länge hade gått hos den gamla vårdcentralen men som var missnöjd med att möta samma läkare vid besök efter besök, välja en annan vårdcentral. Makten flyttas till patienterna. Vi finansierar gemensamt över skattsedeln men har fler utförare.

Med er politik skulle den utvecklingen inte ha kommit till stånd. Med er politik skulle dessa vårdcentraler inte finnas. Med er politik skulle Gun Karlsson i Hedemora och andra inte få bestämma själva. Ni berättade inte vad ni ville ha i stället.

När det gäller det viktiga arbetet med att korta vårdköer – ett av de absolut största problem som svensk hälso- och sjukvård har att kämpa med – har vi skapat en modell som innebär motiv för landstingen att öka sitt fokus på detta. Det tror jag är alldeles nödvändigt för att upprätthålla, skapa och förstärka förtroendet för svensk hälso- och sjukvård. Om man inte tror att man kan få vård när man behöver den, då kommer naturligtvis människor med mer pengar och större plånbok att köpa sig andra lösningar, medan andra blir hänvisade till långa väntetider. Därför har vi satt i gång ett intensivt arbete för att korta köerna. Vi har hittills halverat dem, och arbetet fortsätter.

Det finns många uppgifter som väntar på sin lösning. Vi startar nu ett arbete för att korta väntetiderna på akutmottagningarna som många gånger är alldeles för långa. Jag tror att nästan varje person här i kammaren – även om det inte är så många – skulle kunna berätta en egen historia om väntetider för egen del eller för någon i omgivningen.

Vi ser också att många sjukhus har brist på vårdplatser. Det är ett problem för människors egen värdighet, för dem som kommer in som patienter, men det är mer än så. Det är ett bekymmer när det gäller smittorisker, till exempel multiresistenta bakterier. Det ökar risken för vårdskador. Det är inte, fru talman, värdigt att ligga i korridorer och sköljrum.

Här behövs större insatser på landstingsnivå för att möta dagens och faktiskt också morgondagens behov, för det är nu besluten behöver tas för morgondagen. I takt med ökat tryck på vården kommer också fler vårdplatser att behövas. Vi behöver flytta vården lite närmare människor.

Jag har nämnt om vårdvalet och de framgångar som har funnits där. Jag tror att det är av mycket stor betydelse. Vi ökar valfriheten. Lars Ohly nämnde tidigare apoteken. Jag fick för en kort tid sedan ett mejl från en person som driver ett apotek i Örebro som startades i somras. Det kom från en person med bakgrund i Rumänien vars släkt har varit apotekare i många generationer som äntligen fått möjlighet att bedriva en egen verksamhet. Han beskriver nu hur man anpassar sortimentet

till just medborgarna i stadsdelen i Örebro och hur man genom ökat öppethållande har förbättrat servicen. Det tror jag är jätteviktigt. Det handlar, fru talman, om att förändra ett tankesätt från att värna system till att värna den enskilde patienten och medborgaren. (Applåder)

Partiledardebatten var härmed avslutad.

7 § Allmänpolitisk debatt
Ekonomisk politik och skatter

Anf. 105 VERONICA PALM (S):
Fru talman! Jag vill börja med att tacka för att jag som nyvald socialdemokratisk skattepolitisk talesperson får möjligheten att börja denna allmänpolitiska debatt.

Jag vill beskriva varför jag vill en ekonomisk politik som har som syfte att fördela resurser för ökad jämlikhet. Skälen är tre. De är enkla, och de bottnar i min människosyn. Det första är rättvisa. Vi är inte så olika, vi människor. Vi vill alla att våra barn ska ha den bästa skolan och att vi ska få den bästa sjukvården om vi råkar bli sjuka. Och vi har alla drömmar om hur vi vill forma just våra liv.

Det finns två sätt att ge tillgång till välfärd. Det första är att var och en får köpa skola, vård och omsorg på en marknad. Då kan vissa köpa det bästa, men de flesta får nöja sig med att få lite sämre. Självfallet handlar det om att ha råd, men det handlar inte bara om det. Det privata barnsjukhuset Martina i Stockholm tecknar bara försäkringar för friska barn. Föräldrar med handikappade barn eller barn som har risk för ärftliga sjukdomar göre sig icke besvär. Barnsjukhuset Martinas vd jämför det med att man självfallet inte försäkrar en redan stulen båt. Detta rullar nu in över Sverige.

Det andra sättet att få tillgång till välfärd är att vi betalar tillsammans för det som vi tillsammans har behov av. Bara genom en skattefinansierad välfärd kan alla få tillgång till bästa möjliga välfärd. Det andra skälet är effektivitet. Jag vill ta ett exempel. Om vi utgår ifrån att vi alla – de flesta av oss – blir ålderspensionärer behöver alla spara för att kunna ha pengar att leva av när vi når guldkantsåldern. Om var och en öppnar ett bankkonto och avsätter en liten summa varje månad blir pensionen inte bara orättvis; den blir också dyrare. I ett

gemensamt pensionssystem har vi minimala administrationskostnader att jämföra med privat sparande. Det är smart att göra saker tillsammans, helt enkelt.

Det tredje skälet är tillväxtdrivande. Skattefinansierade allomfattande välfärdsförsäkringar som håller måttet och generell välfärd ger social mobilitet. Om inte barnens rätt till förskola är bunden till föräldrarnas arbetsplats vågar man byta jobb. Om inte arbetslöshet betyder att du måste gå från hus och hem kan och orkar löntagarorganisationerna vara positivt drivande i strukturomvandlingar. Om inte högre utbildning har dyra terminskostnader kan undersköterskan mitt i livet gå vidare och utbilda sig till specialistsjuksköterska.

Ojämlikhet slösar också bort resurser. Jag vägrar tro att det finns färre begåvningar i våra mer utsatta förortsområden bara för att det är färre ungar därifrån som tar sig in på högre utbildning. En enveten strävan för jämlikhet leder till att fler får frihet att förverkliga sina livsdrömmar och att nå sin fulla potential. Att hinder baserade på klass, kön och etnicitet bryts gör hela Sverige rikare.

Sanningen är nu befäst; the American dream kan man bäst nå i Sverige. Trygga människor vågar. Social mobilitet och rörlighet på arbetsmarknaden skapar dynamik, och det driver tillväxt. Sammanfattningsvis: En ekonomisk politik som har som syfte att omfördela för ökad jämlikhet är rättvis. Vi bidrar efter förmåga och får del efter behov. Den är effektiv: Det är smartare att göra saker tillsammans. Den är tillväxtdrivande: Jämlikhet slarvar inte bort potential och ger dynamik på arbetsmarknaden.

Precis här går en knivskarp skiljelinje i svensk politik. På den ena sidan står de som av ideologiska skäl alltid svarar ”sänkt skatt” på varje samhällsproblem och på varje fråga. På den andra sidan står socialdemokratin, som vill driva en ekonomisk politik med syfte att öka jämlikheten. Det är en politik för rättvisa, effektivitet och tillväxt. Här går konflikten, här speglas människosynen och här – precis här – vill jag ta debatten om Sveriges framtid. (Applåder)

I detta anförande instämde Maryam Yazdanfar (S).

Anf. 106 HENRIK VON SYDOW (M) replik:
Fru talman! Jag tackar Veronica Palm för inlägget och ser fram emot att debattera skattepolitik i skatteutskottet under mandatperioden. Det ska bli spännande. Det finns ju också partier som ser höjd skatt som svaret på varenda fråga. Veronica Palm är företrädare för just ett sådant parti.

Socialdemokraternas skattepolitik är höggradigt intressant just dessa dagar. Ni presenterade en budgetmotion i förra veckan. Samma dag uppfattade jag det som att den finanspolitiska talesmannen, Thomas Östros, mer eller mindre bad om ursäkt för den socialdemokratiska skattepolitiken. Särskilt pekade han ut förmögenhetsskatten som ett problem för Socialdemokraterna i valrörelsen och som ett problem i den socialdemokratiska skattepolitiken.

Min fråga till Veronica Palm är: Delar du det som jag uppfattar som Thomas Östros bedömning i Dagens Nyheter, nämligen att det var just förmögenhetsskatten som var det stora problemet i den socialdemokratiska skattepolitiken och inte de skattehöjningar som slår bredare och som drabbar vanligt folk – låg- och medelinkomsttagare?

Anf. 107 VERONICA PALM (S) replik:
Fru talman! Jag delar synen i beskrivningen av att det finns problem med skattepolitiken. Det gäller delvis den socialdemokratiska skattepolitiken. Vi har förlorat valet; så är det. Vi har sett detta. Vi har förstått väljarnas signal, och vi måste se över hela vår politik.

Men huvudproblemet ligger i den av den moderatledda regeringen förda politiken där man både kraftigt sänker skatter, vilket gör att man inte har möjlighet att ha några ambitioner över huvud taget på välfärdsområdet, och styckar sönder ett sammanhållet skattesystem. Man plockar ut delar där man tillfälligt sänker skatten eller sänker den för vissa branscher. Man skapar gränsdragningsproblem, otrygghet och en misstro till skattesystemet. Det är ett av de största hoten mot en gemensamt finansierad välfärd.

Anf. 108 HENRIK VON SYDOW (M) replik:
Fru talman! Jag tackar för svaret, som var intressant. Jag uppfattar det som att Veronica Palm står bakom Thomas Östros bedömning att det huvudsakliga problemet var förmögenhetsskatten och inte de skatter som drabbar vanligt folk, låg- och medelinkomsttagare. Det är här konfliktlinjen kommer att gå mellan moderater och socialdemokrater. Det gäller just synen på detta. Socialdemokraterna söker återkommande svaret i höjd skatt för vanligt folk, för dem som har låga och medelhöga inkomster. Vi såg det i budgetmotionen förra veckan.

Om fördelningspolitiken är så viktig för Socialdemokraterna – hur kan då förmögenhetsskatten vara det första som ni pekar på som problemet i er egen politik i er omprövning?

Anf. 109 VERONICA PALM (S) replik:
Fru talman! Jag vet inte om Henrik von Sydow lyssnade på mitt anförande. Ingenting är gratis. Och som socialdemokrat har jag ambitioner. Jag vill öka jämlikheten, jag vill öka välfärden och jag vill öka människors frihet att forma sina liv. Då krävs det att vi också har en bra välfärd. Där är mitt svar att saker som vi behöver gemensamt är det smartare, effektivare och mer rättvist att också betala gemensamt. Där omprövar vi inte den socialdemokratiska politiken.

Anf. 110 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:
Fru talman! Ifall jag uppfattade Veronica Palms inlägg korrekt är hon starkt emot ett samhälle som har lägre skatter än i dag. Hon påstår att ifall man sänker skatter kan man inte ha några som helst ambitioner vad gäller välfärden.

Under större delen av Tage Erlanders tid som statsminister var skattetrycket ungefär hälften så högt som det är i dag, så min fråga är: På vilka punkter hade Tage Erlander inga som helst ambitioner för välfärden? Och på vilka punkter skilde sig hans människosyn så radikalt från Veronica Palms?

Anf. 111 VERONICA PALM (S) replik:
Fru talman! Först och främst vill jag betona att för en socialdemokrat är inte skatt ett självändamål, vare sig höjd eller sänkt skatt. Till skillnad mot Moderaterna är inte vi ett enfrågeparti där skatt är svar på varje fråga. Det handlar om ambitioner i välfärden och hur vi finansierar en gemensam välfärd.

När det gäller frågan om tidigare socialdemokratiska ministrars ambitioner, Johnny Munkhammar, ser världen annorlunda ut. Världen utvecklas, och det socialdemokratiska partiet går hela tiden framåt, framåt för att utveckla en modern välfärdsstat. Därför är mina krav som socialdemokratisk politiker och väljarnas krav på en förbättrad välfärd större i dag än vad de var tidigare. Det är rimligt.

Anf. 112 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:
Herr talman! Faktum kvarstår att Tage Erlander höll skattetrycket på halva den nivå som vi har i dag, som Veronica Palm tycker är alldeles för låg. Frågan är fortfarande: På vilken punkt hade han så fel? På vilken punkt var hans välfärdsambitioner otillräckliga?

Veronica Palm pratar också om förmögenhetsskatten och att ni ska lyssna mer på väljarna. Men om du lyssnar till dig själv, Veronica

Palm, tycker du att vi ska ha en sådan straffbeskattning på kapital för småföretagare?

Anf. 113 VERONICA PALM (S) replik:
Herr talman! När det gäller beskrivningen av hur ett samhälle utvecklas har Johnny Munkhammar och jag väldigt olika syn. Jag tror på utveckling, på framtidsinriktning, på att vi behöver skapa ett modernt samhälle. Då går det inte att blicka tillbaka till 50-talet och drömma sig tillbaka till låga skatter och fattiga människor. Jag vill inte dit. Jag vill framåt.

När det gäller förmögenhetsbeskattningen har vi socialdemokrater, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i riksdagens kammare lagt fram ett förslag där vi bett regeringen att återkomma till frågan om hur en modern beskattning på förmögenhet ska kunna se ut. Vi hoppas kunna få den här kammaren att fatta beslut om att utreda detta. (Applåder)

Anf. 114 HENRIK VON SYDOW (M):
Herr talman! Jag får tacka för ordet eller mer korrekt kanske tacka väljarna för ordet. Att jag får fortsätta att föra deras talan i den här kammaren också den här mandatperioden är jag förstås glad och hedrad över.

Jag är också glad över att Alliansen vann valet, att Alliansen ökade sitt stöd med 250 000 fler väljare i riksdagsvalet 2010. Alliansen tredubblade sitt avstånd till de tre rödgröna partierna. Och Moderaterna växte till starka 30 procent i stöd från väljarna. Nu är vi i all praktik lika stora som Socialdemokraterna.

Vi hade också en valrörelse där Moderaterna visade på kopplingen mellan fler jobb, ökad välfärd, starka statsfinanser och en politik som också gör det lönsamt att arbeta. Moderaterna gick till val på att göra Sverige till ett skatteparadis för låg- och medelinkomsttagare. Och just skattefrågans plats i valrörelsen var höggradigt intressant. Här stod den centrala debatten.

Vi startade också den här mandatperioden med en regeringsförklaring som aviserade fortsatta skattelättnader för vanligt folk i syfte att öka jobben, bryta utanförskapet och öka människors egenmakt och möjlighet att påverka sin egen vardag, fortsatta inkomstskattesänkningar när statsfinanserna och ekonomin tillåter det, en bred företagsskatteutredning, ambitioner att sänka tjänstemomsen och en utredning om inrättande av system med skattelättnader för företag i särskilt utsatta områden, så kallade nystartszoner. Mot detta, och när alternativen i svensk politik förra veckan presenterade sina budgetförslag, står det klart att socialdemokratin fortfarande verkligen insisterar på höjd skatt och breda skattehöjningar för vanligt folk. Det är fortfarande höjda inkomstskatter, det är höjda bensinskatter, det är höjd kilometerskatt, det är skatter som kommer att hämma Sveriges utveckling och slå mot jobben och mot människors möjligheter att skapa sig själva en bättre framtid. Jobbskatteavdraget ska urholkas och inkomstskatterna ska höjas. Alla som går upp på morgonen – undersköterskan, metallarbetaren, den nyanställda unga polisen som sätter sig i bilen och åker till jobbet – skulle träffas tungt av Socialdemokraternas skattehöjningar. Ungas arbete ska beskattas med så mycket som 9 miljarder bara nästa år. Därtill kommer kilometerskatt, därtill kommer höjd drivmedelsskatt. Det är de förslag som De rödgröna gick till val på.

Riksdagsledamoten Veronica Palm, som ju är härinne fortfarande, var snabb med att på sin blogg försvara skattehöjningarna med att det är häftigt att betala skatt. Det var väl ett försvar för de häftiga skattehöjningar som Socialdemokraterna står bakom.

Socialdemokraternas försvar för högre skatter verkar alltmer fungera som en ideologisk reflex där varje samhällsproblem ska lösas med ökade skatter för människor med normala inkomster. Skatterna för vanligt folk tycks ju alltid kunna höjas, och det finns alltid ett starkt

motstånd från Socialdemokraterna att sänka skatterna, att lätta på skattebördan.

Mot detta står Moderaternas idé om att göra Sverige till ett skatteparadis för låg- och medelinkomsttagare. Vi vet att de som gynnas av jobbskatteavdraget är breda grupper: offentliganställda, kvinnor, unga människor som fått sitt första jobb.

Utgångspunkten måste vara att skatteuttaget ska ske på ett sådant sätt att det finansierar våra gemensamma åtaganden, öppnar för fler jobb och ökar tillväxten i Sverige. Alliansens svar på hur tillväxten ska tryggas är att göra det mer lönsamt att jobba och att det ska vara möjligt för våra företag att växa och nyanställa. Socialdemokraternas svar, oavsett vad frågan är, landar på höjd skatt, fortfarande höjda skatter brett och för alla, och allra främst för dem som jobbar.

Herr talman! Jag tror att vi och väljarna ska vara glada över att den politiken så tydligt röstades bort i valet i september och att det i stället röstades för en politik för jobb och som gör det fortsatt lönsamt att arbeta.

Anf. 115 HANS OLSSON (S) replik:
Herr talman! Jag lyssnade på skatteutskottets nya ordförande med stort intresse och noterade att han uttryckte sig så här: Sverige ska bli ett skatteparadis för låg- och medelinkomsttagare.

Om man jämför skattetabellen för 2006 med skattetabellen för 2010 har en person som tjänar 22 000 i månaden fått en total skattesänkning med 17 000. Du och jag, som tjänar 55 000 i månaden, har fått en skattesänkning med 37 000 per år. Om nu skatteparadiset Sverige för låg- och medelinkomsttagarna ska fortsätta i den riktningen känns det för mig som att det går åt fel håll. Då är min fråga: Varför har du och jag som tjänar så bra fått 20 000 mer i skattesänkningar?

Anf. 116 HENRIK VON SYDOW (M) replik:
Herr talman! Jag tackar så mycket för frågan och tycker att det är viktigt att slå fast att just jobbskatteavdraget mycket tydligt har en social dimension. Det finns en stark social dimension i skattepolitiken som drivs av alliansregeringen. Det är en skattepolitik som riktar sig främst till låg- och medelinkomsttagare. Av det reformutrymme på 70 miljarder som jobbskatteavdraget har kostat har över 50 av dem gått till just låg- och medelinkomsttagare. Och detta är den fortsatt tydliga prioriteringen, det viktigaste.

Sveriges största strukturella problem är just att det fortfarande lönar sig för klent att arbeta. Vi måste göra det fortsatt mer lönsamt att arbeta, och då är just jobbskatteavdraget och skattesänkningar som främst riktar sig till låg- och medelinkomsttagare vägen framåt.

Anf. 117 HANS OLSSON (S) replik:
Herr talman! Faktum kvarstår. Vi högavlönade har fått 20 000 mer i skattesänkningar än låginkomsttagarna. Du säger en sak, Henrik von Sydow, men i praktiken gör du något annat.

Henrik von Sydow nämnde förmögenhetsskatten. Den har varit avskaffad sedan 2007. Den avskaffades för att ett kapital om ca 500 miljarder skulle komma till Sverige i form av investeringar. Var är dessa pengar?

Anf. 118 HENRIK VON SYDOW (M) replik:
Herr talman! Socialdemokraterna vill ge sken av att stå för en politik som fungerar mer rättvist och inkomstfördelande. Det är dock svårt att hitta dessa förslag i den socialdemokratiska skattepolitiken. Tvärtom slår de skattehöjningar som Socialdemokraterna lägger fram mot unga människor, låginkomsttagare, kvinnor och anställda i offentlig sektor. Här har vi skiljelinjen.

Det är svårt att påstå att Socialdemokraterna skulle stå för en starkare social dimension när era skattehöjningar slår just mot låg- och medelinkomsttagare.

Anf. 119 PETER PERSSON (S) replik:
Herr talman! Jag tackar Henrik von Sydow för denna lovsång till skattesänkningarna. Det föranleder tre frågor från mig. Har vi fått färre arbetslösa i landet sedan jobbskatteavdragen infördes? Ökar alltid friheten när skatterna sänks? Ser du någon gräns nedåt för skatternas andel av det samlade produktionsresultatet, Henrik von Sydow?

Anf. 120 HENRIK VON SYDOW (M) replik:
Herr talman! Tittar vi på konsekvenserna av den förda politiken ser vi hur Sverige av tre anledningar nästan är starkare efter finanskrisen än vi var när vi gick in i finanskrisen. För det första är det fler människor som arbetar nu än 2006; det finns ungefär 100 000 fler jobb. För det andra har alla som jobbar mer kvar i plånboken. För det tredje, vilket är viktigt att lyfta fram i sammanhanget, har vi betalat av på vår statskuld och minskat denna. I de tre konsekvenserna av den förda politiken ligger mycket av svaret på dina frågor, Peter Persson.

Vi ska hantera detta i god ordning. Sverige har höga välfärdsambitioner, och det ska vi fortsätta ha. Det är helt centralt för oss att ha ordning på statens finanser. Det är viktigt att skattesänkningar med inriktning mot låg- och medelinkomsttagare genomförs när ekonomin så tillåter.

Det tror jag är svaret på dina tre frågor, Peter Persson.

Anf. 121 PETER PERSSON (S) replik:
Herr talman! Jag konstaterar att Moderaternas skattepolitiska talesman inte ser någon gräns nedåt för skattetrycket. Det är intressant och illavarslande. Det är dessutom statistisk förfalskning att tala om att arbetslösheten har minskat. Den har ökat. Åk ut och se dig om i landet, Henrik von Sydow! Bara en blind man kan undgå att se att friheten ökar för många människor när vi gemensamt finansierar och fördelar.

Anf. 122 HENRIK VON SYDOW (M) replik:
Herr talman! Väljarna valde tydligt vilka de tyckte hade den bästa kontakten med verkligheten och vilka som såg hur Sverige utvecklas och förändras. Det är bra drag på den svenska arbetsmarknaden och jobben växer till. Det är 100 000 fler som har jobb nu än 2006. Det är ett mycket gott betyg på den förda politiken i allmänhet och på skattepolitiken. Institut efter institut, utvärdering efter utvärdering slår fast att det mest effektiva sättet att öka antalet jobb är ett jobbskatteavdrag som riktar sig till låg- och medelinkomsttagare.

Anf. 123 ANNIKA LILLEMETS (MP):
Herr talman! Ska vi klara att minska klimatpåverkan så mycket som krävs enligt forskarna, rädda biologisk mångfald och försörjning och därtill bygga ett samhälle snarare än ett särhälle behöver vi ändra mål och prioriteringar och dela mer rättvist på arbete, pengar och makt. Då kan vi inte prioritera vinster i Lundin Petroleum och BP högre än miljö, fred och människors hälsa och lycka. Då kan vi inte sänka skatten för dem som redan har det gott ställt och sälja ut våra gemensamt ägda tillgångar.

40 timmars arbetsvecka för vissa och noll timmars för andra är ingen naturlag. Däremot sätter naturen gränser. En ekonomisk tillväxt som bygger på större resursuttag än vad ekosystemen förmår återskapa är en oekonomisk tillväxt.

Fattigdom, miljöförstöring och maktlöshet kan hejdas. Det är inte resurser som saknas utan politisk vilja. Riksdagen har ett stort ansvar att ta itu med utmaningen att utveckla en mer demokratisk ekonomi inom naturens ramar. Vi måste fråga oss: Vad gör vi nu och hur? Det är stora livsviktiga frågor som kräver stort arbete att besvara. Det finns dock många goda exempel och idéer att inspireras av. Jag vill tala om några.

Vi måste dela på makten. BP:s och Vattenfalls framfart har visat vad som kan hända när kortsiktig vinstmaximering går före allt annat. Alla som påverkas av såväl privata som offentliga storkoncerners verksamhet bör få reellt inflytande över dem. Även våra barns och barnbarns intressen måste tas till vara. Sådana lösningar i form av nya företagsformer finns redan i exempelvis USA.

I Frankrike har en regeringskommission under ledning av ekonomipristagaren Joseph Stiglitz tagit fram förslag på bredare välfärdsmått än bnp för att bland annat mäta miljöpåverkan och livskvalitet. Myndigheter och kommissioner i Storbritannien, Österrike och Finland har publicerat rapporter om hur en i alla avseenden hållbar makroekonomi skulle kunna utformas.

Sambandet mellan konsumtion, arbetstid och klimat är en nyckelfråga. En ekonomi byggd på ständigt ökad tillväxt som kräver ständigt ökat lönearbete och ständigt ökad konsumtion när vi redan förbrukar för mycket naturresurser är ohållbar. Ekonomisk utveckling måste av miljöskäl innebära mer fri tid snarare än ökad materiell konsumtion i redan rika länder. Det har såväl EU-parlamentets miljöutskott som FN:s miljöorgan Unep klart uttalat.

Vi måste dela på jobben. En klokt utformad arbetstidsförkortning skulle förutom minskad miljöbelastning kunna ge såväl fler jobb som ökad livskvalitet. I Frankrike sänktes normalarbetstiden vid sekelskiftet från 39 till 35 timmar i veckan. Arbetslösheten sjönk med 3 procent i samband med 35-timmarsreformens införande, och 70 procent av löntagarna anser att den har gett bättre livskvalitet.

Om hälften av produktivitetsökningarna i Sverige sedan 1980 tagits ut i kortare arbetstid hade vi nu haft 32-timmarsvecka.

En jämnare arbetsfördelning kan bidra till minskade ekonomiska klyftor när fler får jobb, vilket är bra för alla.

När man har jämfört 21 rika länder visar det sig att en lång rad sociala och medicinska problem drabbar både fattiga och rika i mer ojämlika länder. Stress och miljöskadlig konsumtionshets ökar ju mer ojämlikt ett samhälle är.

Det är fantasilöst att klamra sig fast vid föreställningen att det krävs ständigt mer lönearbete och konsumtion att beskatta för att finansiera samhällsservice som utbildning och sjukvård. I stället bör vi överväga att utveckla andra hållbara former för finansiering. Det kan till exempel vara mer av inkomstbringande kommunalt företagande som i många amerikanska kommuner, skatt på finansiella transaktioner, skatt på energi- och miljöpåverkan och att de som utnyttjar gemensamma tillgångar betalar för sig.

Man kan dela på pengarna. Ett intressant förslag att inspireras av är en motion till den amerikanska senaten av den demokratiska senatorn Maria Cantwell och den republikanska senatorn Susan Collins. De föreslår att utsläppsrätter för koldioxid auktioneras ut till företag. 25 procent av intäkterna ska användas till klimatinvesteringar och gröna jobb, och 75 procent ska delas ut till alla som bor i USA. Ett sådant system skulle såväl kunna reducera utsläppen av koldioxid som omfördela så att de ekonomiska klyftorna minskar. Därmed skulle de flesta människors makt över sina liv öka. En sann vinna-vinna-lösning.

Detta var i all korthet några exempel på hur vi i riksdagen skulle kunna välja att arbeta vidare för en hållbar ekonomi. Det är hög tid om vi ska kunna hejda klimatförändringar och skapa ett bättre och mer rättvist socialt hållbart samhälle. Både människor och miljö har allt att vinna på en mer rättvis fördelning av arbete, pengar och makt.
(Applåder)

Anf. 124 ANDREAS NORLÉN (M) replik:
Herr talman! Jag vill börja med att hälsa Annika Lillemets välkommen till Östgötabänken. Som fellow östgöte tycker jag att det är trevligt att ha fått en ny bänkkamrat.

Efter de välkomnande orden vill jag vara lite tråkig: Vem ska

betala? Annika Lillemets talar sig varm för arbetstidsförkortning. Det finns beräkningar som visar att även ganska måttliga arbetstidsförkortningar kostar tiotals eller hundratals miljarder. Ett förslag som drevs av De rödgröna i valrörelsen – en av Miljöpartiets hjärtefrågor, har jag förstått – är kilometerskatt på tung trafik. En kilometerskatt skulle kosta näringslivet mellan 4 och 6 miljarder kronor och ofelbart försämra konkurrenskraft och lönsamhet och därmed driva jobb ur Sverige.

Det är jättefint att ha stora visioner, men vi måste bedriva politik här och nu. Vad tänker Annika Lillemets göra för att det ska bli bättre för företag att finnas i Sverige?

Anf. 125 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik:
Herr talman! Tack, Andreas! Det är roligt att sitta på Östgötabänken. Du ställde två stora frågor. Den ena gällde hur vi ska finansiera sänkt arbetstid. I korthet kan jag säga att man i Frankrike tog ut produktivitetsökningar, man begärde inte lika hög lön och en något större del av vinsterna gick till lön i stället för till utdelningar i företagen. I allt väsentligt finansieras det med att man slipper kostnader för arbetslöshet. Företagen hölls skadeslösa genom en sänkning av arbetsgivaravgiften om man anställde för att täcka upp för den förlorade tiden.

Som jag sade måste vi tillsammans arbeta med exakt hur vi ska göra. Det talades också om kilometerskatt. Det är väl självklart att förorenaren ska betala. Varför ska man inte betala för att släppa ut koldioxid när det ställer till med stora skador? Det fungerar i andra länder i Europa, till exempel Tyskland och Schweiz.

Anf. 126 ANDREAS NORLÉN (M) replik:
Herr talman! Jag är övertygad om att vi i Sverige behöver jobba mer, inte mindre, i framtiden. Vi har en åldrande befolkning. För att kunna klara välfärd och omsorg framöver måste vi ha ökad sysselsättning. Fler måste jobba och fler måste bidra till vårt gemensamma välstånd. Det går på tvärs mot en arbetstidsförkortning som innebär att man ska jobba mindre. Jag tror att det är helt fel väg för framtiden.

Kilometerskatten slår ju mot alla tunga transporter, oavsett om man kör på miljöbränslen eller koldioxidalstrande bränslen. Det är inte någon särskilt miljövänlig åtgärder.

Anf. 127 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik:
Herr talman! Vi kommer att ha mycket att diskutera under de kommande fyra åren. Ju mer arbete desto bättre är inte sant. Vi kan inte arbeta mer än vad jorden tål. Det är ni som kräver den ständigt ökande tillväxten och den ständigt ökande konsumtionen, när vi redan konsumerar så mycket att vi skulle behöva fler jordklot. Ni är svaret skyldiga på hur det ska fungera i framtiden.

En jämnare arbetsfördelning är bra för alla, både för dem som arbetar för mycket och för dem som arbetar för lite.

Anf. 128 EDWARD RIEDL (M) replik:
Herr talman! När Annika pratar om arbetstidsförkortning låter det fint i retoriken, men det är en del vi måste komma ihåg.
Sverigedemokraterna pratar om arbetsmarknaden som statisk. Deras lösning är att vi inte ska ha så stor invandring. När Annika och Miljöpartiet pratar handlar det snarare om att antalet jobb återigen är statiskt, och att befolkningen ska dela på timmarna.
Min fråga till Annika är: Tror du att antalet jobb på arbetsmarknaden är statiskt och begränsat och att det här är enda lösningen?

Anf. 129 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik:
Herr talman! Jag tror absolut inte att antalet jobb är statiskt. Det kan behövas fler som arbetar inom vissa branscher och färre inom andra.

Det är inget problem att vi har en så effektiv produktion att allt färre kan producera alltmer. Då får vi en strukturarbetslöshet. Det behövs helt enkelt inte längre lika många för att producera det vi behöver. Det är inte ett problem. Det är något vi ska vara glada över och dela frukterna av mer rättvist.

När det gäller finansieringen av välfärden måste vi se på andra lösningar än bara skatt på arbete och konsumtion. Det finns, som jag sade, många intressanta uppslag. Det är något som vi behöver jobba med tillsammans.

Anf. 130 EDWARD RIEDL (M) replik:
Herr talman! Konsumtion kan ju i viss del av retoriken låta som något negativt. Men kom ihåg att konsumtion också är sjukvård och satsningar på skolan. Mycket av den ökade tillväxt som har skett i vårt land och som fortsatt kommer att ske med den regering som medborgarna valt har skett tack vare ökad konsumtion.

Jag skulle önska att man ägnade mer tid åt att prata om hur ekonomin ska växa och inte hur vi ska fördela en statisk kaka.

Anf. 131 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik:
Herr talman! En ekonomisk tillväxt som bygger på större resursuttag än vad ekosystemen förmår återskapa är en oekonomisk tillväxt. Vi sågar av den gren vi sitter på. Det måste ni kunna bemöta, ni som säger att ökad tillväxt är bra oavsett innehåll.

Det är bra att Edward lyfter fram offentlig konsumtion. Det är viktiga arbeten. Där behöver vi fler människor som jobbar. Då krävs det en omfördelning mellan privat konsumtion och offentlig konsumtion. Det ser jag fram emot att diskutera de närmaste fyra åren.

Anf. 132 GUNNAR ANDRÉN (FP):
Herr talman! Jag vill börja med att önska herr talmannen välkommen. Jag har uppfattat att det här är herr talmannens första ordinarie sammanträde.

Jag har noterat att i den här debatten är ingen företrädare för det nya partiet i riksdagen – Sverigedemokraterna – anmäld. Det är en smula anmärkningsvärt.

Eftersom jag är den i kammaren som har suttit längst i skatteutskottet vill jag hälsa Henrik von Sydow välkommen som ordförande. Jag hälsar också Veronica Palm välkommen till utskottet. Ulf Berg och Hans Olsson sitter kvar sedan tidigare. Jacob Johnson, Christina Oskarsson och Peter Persson är också nya i skatteutskottet. Ni är varmt välkomna.

Herr talman! Det finns, som bekant, bara två saker som är säkra – den ena är döden den andra är skatterna. Därför är det viktigt hur vi hanterar skatterna i Sverige. En vanlig familj med hyfsad inkomst har tre stora utgifter, nämligen bostaden, maten och – den som är störst för de allra flesta – skatterna. Det blir lite över till bil och semestrar.

Det är viktigt hur vi utformar skattepolitiken. Skattepolitiken ska vara solidarisk och den ska vara rättvis. Vi kan ha olika meningar om vad det innebär. Den måste också vara utformad så att olika delar av landet kan leva. Jag sitter nu i Skatteutjämningskommittén och vet vilken betydelse det har.

Vi måste samtidigt se på det totala skattetrycket i landet. Jag har suttit i skatteutskottet i nio år, och om det är något som har varit bra under de senaste åren är det att många människor har fått sänkt skatt. Det är oerhört värdefullt. Jag hoppas på en omprövning under den här mandatperioden särskilt från Socialdemokraterna när det gäller jobbskatteavdraget. Under den förra mandatperioden fanns det en majoritet för detta med 178 personer, men 171 var emot. Det var, såvitt jag kunde se, de enda i landet som var emot jobbskatteavdraget.

Det är viktigt för att man ska veta att det lönar sig att arbeta. Därför var detta en viktig reform.

Om man går tillbaka några år i tiden ser man att det finns en annan reform som har varit viktig. Den är inte bara ekonomisk, även om man kan beskriva den så. Den handlar om att man fick stopp för höjningarna när det gäller bostadsbeskattningen. Det var förödande för många människor att de inte visste om de skulle ha råd att bo kvar. På den punkten måste vi nu också se till, och jag hoppas på stora förändringar på den punkten också, att i och med att vi har lagt denna sak bakom oss har vi fått ordning och reda på bostadsbeskattningen. Den har lyfts ur kapitalbeskattningen. Det är det tekniska som har skett. Men vi får se till att den inte kommer tillbaka i detta skick.
Jag tror att det är bra för många kommunalmän ute i landet att det nu kommer att löna sig att bygga både hyreslägenheter och bostadsrätter. Man kommer att få reveny av att man gör detta i stället för att staten tar allt.

Men den viktigaste reformen på detta område när det gäller bostadsbeskattningen är att väldigt många människor som tidigare var oroliga över att de inte skulle ha råd att bo kvar inte längre hyser någon sådan oro. Därför var det bra att denna fråga kunde avgöras.

Herr talman! Det är häftigt, som Mona Sahlin har sagt, att betala skatt. Men det finns en förutsättning för det, och det är att man ska veta att skattepengarna går till någonting bra och viktigt. Om man har känslan att skattepengar slösas bort, då tror jag inte att någon tycker att det är häftigt att betala skatt.

Olof Palme sade en gång: Vem vill betala skatt till Riksheraldikerarkivets expenseranslag? Det kan man verkligen fråga sig. Är det någonting som vi skulle betala en enda krona till? Nu vet jag inte om den utgiftsposten finns kvar längre.

Men många människor upplever att det är viktigt och riktigt att betala skatt om den går till någonting bra. Det tror jag är viktigt när vi diskuterar olika sorters skatter.

En sak som är otroligt viktigt i detta sammanhang är att vi har ett skatteverk som åtnjuter stort förtroende, både när det gäller service och hög legitimitet i den bemärkelsen att man verkligen ser till att det är de skatter som ska tas in som också tas in. Vi har ett bra skatteverk, särskilt vid en internationell jämförelse.

Herr talman! Samtidigt ska vi inte glömma bort att det är många människor som känner sig i underläge gentemot Skatteverket. När det kommer till tvister ställer Skatteverket upp med en otrolig mängd expertis, och den enskilde skattebetalaren kan ofta känna sig klämd. Det skatteutskott som jag satt i tidigare var i USA. Där hade man en mer konsumentinriktad avdelning inom sitt skatteverk som kunde driva just enskilda människors frågor för att det skulle bli mer jämvikt mellan vilka resurser man hade.

Jag ser fram emot intressanta debatter i skatteutskottet och i denna kammare under denna mandatperiod på just detta område. Jag hoppas att vi ska få en ännu mer rättvis beskattning efter denna fyraåriga mandatperiod.

Anf. 133 PETER PERSSON (S) replik:
Herr talman! För mig som ny i utskottet är det intressant att höra en äldre ledamots exposé över området.

Min första fråga till dig, Gunnar Andrén, är: Vet du hur många i Jönköpings län som faktiskt fick höjd fastighetsskatt i och med den reform som ni genomförde?

Min andra fråga är: Är du beredd att medverka till ökade resurser för att bekämpa det skattefusk som beräknas uppgå till 133 miljarder? Det är gigantiska summor som kunde stärka välfärd och utveckla vårt land.

Det är mina två frågor till en erfaren ledamot.

Anf. 134 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:
Herr talman! Min erfarenhet när det gäller skatter och så vidare är

naturligtvis ganska ringa jämfört med den oerhört stora erfarenhet från landstinget och kommunen som Peter Persson från Jönköping representerar.

Men jag skulle ändå vilja säga att jag inte gillar den andra frågan. Jag gillar inte att man ifrågasätter att Skatteverket drar in rätt skatter och så vidare och vad man använder för metoder. Jag kan tala om för Peter Persson att vi har haft många debatter i denna fråga. Men jag menar att det finns en överensstämmelse mellan alla partier i denna fråga. När det gäller bekämpning av skattefusk finns det ingen skillnad. Därför vill jag inte ha någon annan synpunkt i fråga om detta.

När det gäller fastighetsbeskattningen finns det säkert inte så många som fick höjd fastighetsskatt. Men, Peter Persson, vi sänkte skatten för alla hyreslägenheter, och det gjorde inte ni. Jag säger inte att det var en stor och heroisk sak. Men det var många som fick sänkt fastighetsskatt i Jönköping. Det tycker jag var bra. Hade man fortsatt med er politik hade många fortsatt fått mycket höga fastighetsskatter i Jönköpings län. Det tycker jag inte hade varit bra.

Anf. 135 PETER PERSSON (S) replik:
Herr talman! Jag gläds åt Andréns uppfattning när det gäller skattefusk. Du kommer i höst att få chans att rösta på ett socialdemokratiskt förslag om mer resurser till Skatteverket för att åstadkomma ett effektivt arbete.

Dessutom var det så att 90 procent i Jönköpings län fick höjd fastighetsskatt medan löftet var det motsatta.

Anf. 136 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:
Herr talman! Det är en absolut felaktig beskrivning av detta. Om man hade fortsatt med den skattepolitik som ni förde, med nya taxeringshöjningar och så vidare, hade ännu fler fått höjd fastighetsskatt. Det skulle ha handlat om kanske 99 procent.

Men det viktiga, Peter Persson, är någonting annat. Det är att vi satte stopp för denna beskattning av boendet, detta totala uttag.

Det är klart att om ni vill fortsätta att driva detta är ni välkomna under fyra år till. Men jag vill varna er för det, för det är inte en politik som står i samklang med vad svenska folket vill ha. Svenska folket vill bo tryggt utan oro.

Anf. 137 PER-INGVAR JOHNSSON (C):
Herr talman! För Centerpartiet är det viktigt att skatterna är så utformade att det är gynnsamt att vara företagare, att företagen bidrar till att skapa fler jobb och att skatterna upplevs som rättvisa. Människor och företag måste ges goda möjligheter att växa och förverkliga sina idéer.

Vi behöver resurser till vår gemensamma sektor i stat, kommuner och landsting. Jobb och företagande skapar dessa resurser men sätter också gränser för hur vår välfärd kan utvecklas.

Skatterna är en viktig del i den ekonomiska politiken. Det är betydelsefullt på vilket sätt vi tar ut skatterna. Vi påverkar hur mycket folk vill jobba. Vi påverkar hur mycket folk vill och kan konsumera. Vi främjar eller skadar företagandet. Vi påverkar också om företagandet ur skattesynpunkt är seriöst eller oseriöst.

Det är dyrt när vi som konsumenter vill ha hjälp med tjänster. ROT- och RUT-avdragen löser en del av dessa problem. Men vi behöver gå vidare för att fler tjänster ska kunna gå från den svarta till den vita sektorn när det gäller skatten. Restauranger och frisörsalonger är några områden där vi behöver gå vidare. Sänkt mervärdesskatt på deras tjänster, från 25 till 12 procent, är ett sätt där vi i Centerpartiet både vill stärka företagandet och göra tjänsterna billigare för konsumenterna. En lunch på en restaurang skulle bli ca 10 kronor billigare. En sådan sänkning gör att det blir lättare att vara en seriös företagare. Konkurrensen från de oseriösa företagen blir mindre om

momsen sänks.

Skatten är också en betydelsefull del i företagens beslutsfattande när det gäller forskning och utveckling, investeringar, anställningar och lokalisering av verksamhet i Sverige eller i ett annat land.

Ska vi i Sverige ha en internationellt sett hög levnadsstandard måste vi vara framstående inom forskning och produktutveckling. Våra skolor, universitet och högskolor måste skapa en bra grund för detta, och företagens forskning behöver skattemässigt vara gynnad. Våra produkter och tjänster behöver ha ett stort kunskapsinnehåll och/eller ett nyhetsvärde.

Ursprung, design och skicklig marknadsföring skapar också möjligheter för företagen både i Sverige och utomlands.

Vi behöver utveckla den beslutade innovationsstrategin. Den måste tydligare omfatta även tjänstesektorn. Bland annat vårdsektorn behöver vara med.

Vi behöver ha kommuner och regioner som välkomnar företag och deras investeringar. Det gläder mig mycket när jag ser att många centerledda kommuner av företagarna uppfattas som de som har det bästa företagsklimatet.

Vi behöver fler jobb i Sverige – alldeles särskilt för ungdomar. Halveringen av arbetsgivaravgiften för ungdomar upp till 26 år gör det fördelaktigare att ha ungdomar anställda. Men vi behöver gå vidare så att reglerna på arbetsmarknaden inte slår mot ungdomar på det sätt som de gör nu. Ungdomar vill ha jobb, och de flesta tycker att jobbet är viktigare än en hög ingångslön.

Vi behöver i Sverige vara konkurrenskraftiga mot andra länder. Skatterna är en viktig del i detta. Det handlar både om skatterna och avgifterna för dem som är anställda och för dem som är företagare. Centerpartiet vill, parallellt med sänkt skatt för pensionärer, ha ett femte steg med jobbskatteavdrag för låg- och medelinkomsttagare när ekonomin ger det utrymmet.

De egna företagarna upplever naturligtvis skatterna som höga när de betalar mer i skatt och avgifter än det som är deras överskott i näringsverksamheten. Vi i Centerpartiet uppfattar att vårt uppdrag från väljarna är att fortsätta att driva på för att ge ännu bättre möjligheter för företag som skapar sysselsättning och för anställda som vill bidra till sin egen och till vår gemensamma välfärd.

Anf. 138 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Den europeiska unionens valutaunion befinner sig i djup kris, och det är en kris som omfattar flera av euroländerna. Denna kris har flera orsaker. En är självklart den globala finanskrisen med dess efterverkningar. I några fall handlar det dessutom om illa skötta statsfinanser och dåligt fungerande skattesystem. En annan bidragande orsak till krisen är EU:s valutaunion, euron, i sig.

Krisen blir djupare när länder med helt olika ekonomiska förutsättningar påtvingas samma valutapolitik. När ekonomin gick bra kunde länder som behövde kyla ned en överhettad ekonomi och som behövde bekämpa orimlig spekulation i fastigheter med högre ränta inte göra det. Nu när krisen är djup behöver de länder som har drabbats hårdast en annan växelkurs och låga räntor. EU:s valutaunion har skadat ekonomier i såväl hög- som lågkonjunktur.

De banker som nyss räddades av skattebetalarna tjänar nu stora pengar på att spekulera när euroländer i kris behöver låna. Den valutaunion som skulle skydda mot spekulanter har visat sig ge spekulanterna nya verktyg. Risken är nu uppenbar att eurokrisen övergår i katastrof om exempelvis Grekland tvingas ställa in sina betalningar.

Det är dags att även den europeiska unionens politiker vågar ställa sig de frågor som många ekonomer ställer i dag. Kan EU:s valutaunion överleva som den ser ut? Vore det inte klokare om länder ges en möjlighet att lämna en valutaunion med så uppenbara brister?

Sverige har klarat sig jämförelsevis bra just för att vi står fria från euron. Vi har haft lägre räntor och en växelkurs som har gynnat vår exportindustri. Vi har räddat tiotusentals svenska arbetstillfällen. Nu när svensk ekonomi växer stärks den svenska kronan.

Anders Borg och regeringen borde tacka svenska folket för att de, tvärtemot vad han och andra moderater ansåg, var kloka nog att rösta nej till EU:s valutaunion i folkomröstningen 2003. Nejet till euron och De rödgrönas tidigare sanering av statsskulden är grunden för dagens ekonomiska utveckling i Sverige. Dess värre använde inte regeringen dessa goda förutsättningar till att bekämpa arbetslösheten och stärka välfärden.

I stället för att hålla fast vid Sveriges frihet från euron gör regeringen nu allt för att binda oss hårdare till den misslyckade valutaunionen. Om euron ska överleva krävs mer av ekonomisk centralstyrning i den europeiska unionen. Europeiska rådet, som möttes i förra veckan, anser att EU ska granska medlemsländernas statsbudgetar och lägga sig i lönebildning och pensionssystem. Länder som har underskott ska straffas med miljardböter.

Det handlar om länder som Grekland, Portugal och Irland, som redan går igenom ett stålbad av nedskärningar och massarbetslöshet. Dessutom får ett land som Irland betala hundratals miljarder kronor för att rädda de banker som har spekulerat hejdlöst och oansvarigt. Om irländarna inte skär ned sin egen välfärd tillräckligt hårt för att finansiera detta ska de dessutom straffas med miljardböter från den europeiska unionen.

Om detta verkar EU:s makthavare vara överens. Det finns också en logik i att euron kanske inte överlever utan mer centralstyrning, men samtidigt vill vår regering att EU:s makt över den ekonomiska politiken ska stärkas även i icke-euroländer som Sverige. EU ska kunna lägga sig i vår finanspolitik. Det är den del av politiken som är ett avgörande verktyg för att styra ekonomisk politik och kunna skapa arbete och välfärd.

Även vi ska kunna bötfällas med miljardböter, enligt den svenska regeringen. Det var just detta väljarna avvisade i folkomröstningen 2003. Vi röstade nej till en gemensam valuta som skulle ge EU makten att styra över vår ekonomiska politik. Nu sviker regeringen resultatet av folkomröstningen genom att ge oss euroreglerna i efterhand.

Vänsterpartiet kräver i stället att Sverige ska undantas från EU:s centralstyrda ekonomiska politik och möjligheten att bötfälla länder som inte skär ned. Vi behöver inga förmyndare för den europeiska unionen för att bedriva en ansvarsfull ekonomisk politik. Det har Sverige redan bevisat. Vi behöver inte binda oss vid en misslyckad valutaunion. Det är dags att regeringen visar respekt för resultatet av den folkomröstning som hölls 2003.

När den europeiska unionen nu ska ändra sitt fördrag för att öka centralstyret över den ekonomiska politiken bör Sverige i stället begära ett undantag från euron i EU-fördraget. Undantaget ska dessutom omfatta det nya centralstyret av den ekonomiska politiken i EU. Ett sådant undantag har redan Storbritannien.

Sverige bör i samband med den kommande fördragsändringen i EU dessutom begära ett bindande undantag för arbetsrätten. Det behövs ett socialt protokoll i EU-fördraget som garanterar löntagarnas rättigheter när de arbetar i andra EU-länder. Svenska kollektivavtal ska gälla alla som arbetar i Sverige, annars diskriminerar vi löntagare från andra EU-länder. Till detta bör den kommande regeringskonferensen och översynen av EU:s fördrag användas.

Anf. 139 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:
Herr talman! Så talar en sann egoist. Vad ska vi göra för någonting? Jo, vi ska exportera vår arbetslöshet till grekerna. Det finns ingen solidaritet alls med grekerna. Vi ska begära undantag, vi ska bara ha fördelar. Det är den sanna vänsterpartiståndpunkten: bara fördelar. Nej,

ingen solidaritet med Grekland, men hur ska vi göra med Finland om de råkar i svårigheter? Finland har också euro, och det har gått ganska bra där. Är det en så misslyckad valuta? Man kan över huvud taget inte beskriva detta enbart i svart och vitt.

Min största kritik mot Jonas Sjöstedt och hans parti är dock att de inte ens kan stava till ordet solidaritet. Vi ska vara solidariska med grekiska arbetare och så vidare som har råkat illa ut. Det ska vi ta ansvar för.

Jag vill fråga Jonas Sjöstedt en sak. Hur hade Greklands arbetare klarat sig om de inte hade varit med i euron utan bara haft sin gamla drachma?

Anf. 140 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Herr talman! Att kliva på Titanic är inget uttryck för solidaritet; det är ett uttryck för dumhet, skulle jag vilja säga.

När det gäller Grekland är det så att EU i dag påtvingar Grekland monstruösa neddragningar och försämringar för de grekiska arbetarna. Det är det som är resultatet av europolitiken. Det som sker i dag genom överföringarna, både via Centralbanken och via de stödpaket som sker, är att skattebetalarna övertar risken från de privata banker som drar i väg med vinsterna. Det är som jag ser det inte en bra omfördelningspolitik.

Nu stärks den svenska kronan i och med att euron är i så djup kris. Det du talar om är alltså egentligen det motsatta, nämligen att konkurrenskraften ökar för Grekland. Det är också rimligt, för det speglar olika ekonomiska förutsättningar i olika länder. Det är feltänkt att tro att länder som har diametralt olika makroekonomiska förutsättningar ska ha samma valutapolitik. Det har också bevisats i all praktik i den europeiska unionen och dess valutaunion.

Anf. 141 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:
Herr talman! Det man måste fråga Jonas Sjöstedt är ändå: Hur stort är ett optimalt valutaområde? Är det Sverige, eller är det Grekland eller kanske Tyskland, Finland, Lettland eller Litauen? Det är svårt att veta. Det finns inget absolut svar på detta.

Min stora kritik kvarstår dock. Jonas Sjöstedt ska gå ut och säga till sina väljare uppe i Västerbotten: Vi vill inte vara solidariska med de greker som nu har det svårt, utan vi ska vara riktigt sanna svenska egoister.

Anf. 142 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Herr talman! Det finns en teoribildning om optimala valutaområden. Ju fler länder som går in i EU:s valutaunion med helt olika förutsättningar, desto sämre fungerar valutaunionen. Det ser vi nu. Valutaunionen är för stor.

Om vi skulle gå med skulle vi göra valutaunionen ännu sämre. Det blir ingen glad av i slutändan. Det är ett feltänkande att tro att man kan förbättra den genom att flera ansluter sig.

Dessutom är det bra för Sveriges omvärld om vi har en ekonomi som går hyggligt. Det ger en draghjälp när euroområdet är i så tung kris. Att vi ansluter oss till krisen är ingen lösning på problemet.

Anf. 143 EDWARD RIEDL (M) replik:
Herr talman! Till skillnad från Sveriges väljare, Internationella valutafonden, med flera menar Jonas Sjöstedt fortfarande att det är tack vare att vi inte har euron som vi har klarat oss bra genom krisen och inte tack vare alliansregeringen. Det kan vi ha olika uppfattningar om, och det tror jag att vi kommer att ha fortsatt.

Finland och Storbritannien är två länder som har klarat sig väldigt olika. Om vi tittar ut över Europa kan vi konstatera att länder inom euroområdet också har klarat sig olika bra. Det är snarast så att sambandet är att de länder som har haft regeringar som har skött sina ekonomier har klarat sig väl och vice versa. Man kan fundera på om

det verkligen är eurons fel.

Jag har en fråga till Jonas Sjöstedt. Är det eurons fel att vissa länders regeringar har misskött sina ekonomier, eller kan det vara någonting annat?

Herr talman! Låt mig bara påpeka att det är precis den politik som Vänsterpartiet står för, överbudspolitik som gör att man inte har ordning och reda på finanserna.

Anf. 144 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Herr talman! Edward Riedls inlägg är möjligen bra retorik, men det är dålig empiri. Mellan 1998 och 2006 när Vänsterpartiet hade direkt budgetansvar minskade statsskulden från 70 till 40 procent i runda slängar. Under de fyra åren med alliansregeringen minskade den med 5 procent till 35 procent. Ni har mycket litet att lära oss vad gäller budgetansvar. Det är mitt svar på den frågan.

Som jag sade i mitt anförande finns det en rad olika orsaker till den ekonomiska krisen. Det är självklart finanskrisen och exempelvis misskötta statsfinanser i Grekland där man inte har låtit dem som har råd betala skatt. Men problemet är att euron förvärrar krisen.

Euron låser länder i en ekonomisk politik som inte passar dem. Det är som att ha centralvärme i elementen över hela Europa men att ha en termostat satt i Frankfurt. Det blir kanske lite för kallt i Finland och lite för varmt i Grekland.

Skulle Edward Riedls resonemang stämma skulle det inte ha spelat någon roll att vi i Sverige haft lägre ränta och en annan växelkurs under de senaste åren. Det kan väl verkligen inte vara Edward Riedls uppfattning.

Anf. 145 EDWARD RIEDL (M) replik:
Herr talman! Jag kan konstatera att Sverige passerar den djupa globala ekonomiska krisen som det land i Europa med de mest välskötta statsfinanserna. Vi hörde också statsministern tala tidigare i dag om hur tillväxttalen är bland den högsta i hela den utvecklade världen.

Man kan då ställa frågan till Jonas: Varför svarar du inte på grundfrågan? Vissa länder har klarat sig väl, andra har klarat sig mindre väl. Det handlar om vilken skuldsättningsgrad länderna har. Du dribblar och använder själv god retorik, Jonas.

Anf. 146 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Herr talman! Jämför man exempelvis Grekland och Spanien, två av de länder som är mest illa ute, är det uppenbart att Grekland har misskötta statsfinanser. Spanien hade relativt goda statsfinanser till för ett år sedan. Däremot har man haft en hejdlös spekulationsbubbla med först en överhettning i ekonomin och sedan en dramatisk nedgång. Man hade helt enkelt behövt en annan valutapolitik än vad exempelvis Tyskland har haft.

Det är riktigt att Sverige i rena tillväxttal har en god ekonomisk utveckling, och det är naturligtvis i grunden bra. Men den är väldigt ojämlikt fördelad. Frågan är om Moderaterna vill äventyra den genom att avskaffa vår egen valuta.

Anf. 147 ANDREAS NORLÉN (M) replik:
Herr talman! Oavsett euron är det centrala om man har ordning på statsfinanserna eller inte. Det är den centrala skillnaden mellan till exempel Sverige och Storbritannien, två länder som båda står utanför valutaunionen.

Grekland drog vid eurointrädet nytta av de låga räntorna som följde av bland annat det tyska förtroendet på valutamarknaderna men lät bli att vidta åtgärder som gjorde att de i realiteten förtjänade den låga räntenivån.

Med tanke på att det är ordningen på statsfinanserna som är det centrala är det intressant att notera att Vänsterpartiet under stort

motstånd tvingades av Socialdemokraterna att acceptera det ekonomisk-politiska ramverket för att få ingå i det rödgröna samarbetet: utgiftstak, självständig riksbank, låg inflation och annat sådant.

Den mest spännande frågan till Jonas Sjöstedt i dag är: Står Vänstern fast vid det ekonomisk-politiska ramverket, eller tänker man överge det och återgå till en ohämmad utgiftspolitik som man tydligen gärna skulle vilja?

Anf. 148 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Herr talman! Denna Vänsterpartiets ohämmade utgiftspolitik innebar att vi sänkte Sveriges statsskuld från 70 till 40 procent när vi gjorde upp om budgeten under åtta år i rad. Det är sanningen. Du har inte mycket fog för det påståendet.

Vi är kritiska mot systemet med utgiftstak därför att det innebär att om intäkterna ökar kan inte dessa ökade intäkter till exempel användas till att bekämpa arbetslösheten. I en lågkonjunktur med en hög arbetslöshet är detta oklok politik.

Självklart är vårt mål att i normala ekonomiska tider ska ekonomin och statsbudgeten gå med överskott och statsskulden ska amorteras. Det är Vänsterpartiets politik, och jag har bevisat den väl i verkligheten.

Inledningen på ditt resonemang var en mycket god illustration på att det inte är en klok idé att ha en valutaunion i länder med helt olika ekonomiska förutsättningar. Du hade egentligen en väldigt fin argumentation mot den valutaunion som ditt eget parti vill att vi ska ansluta oss till. Jag gratulerar till den.

Anf. 149 ANDREAS NORLÉN (M) replik:
Herr talman! Att minska statsskulden i en glödande högkonjunktur är kanske en något mindre prestation än att göra det i en svår lågkonjunktur, vilket alliansregeringen har lyckats med.

Sedan kan vi ha olika meningar om Vänsterpartiets ekonomiska ansvarstagande. Jag hade under förra mandatperioden flera debatter med Vänstern i civilutskottet om det faktum att man ville låna upp 100 miljarder kronor för att skapa en bostadsfond för att göra investeringar i bostadssektorn. Det är knappast tecken på en ansvarfull ekonomisk politik.

Anf. 150 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Herr talman! Man kan jämföra att Vänsterpartiet, som är sagt här, vill låna pengar för exempelvis lönsamma investeringar i kommunikationer, modern teknik och bostäder inom vissa ramar med att den här regeringen i praktiken lånade pengar för ofinansierade skattesänkningar för dem som tjänade bäst. Vad är ansvarsfull ekonomisk politik, är det att investera för att höja konkurrenskraft och produktivitet eller att enbart sänka skatten för dem som redan har ett ordentligt sparande?

Anf. 151 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:
Herr talman! Vi är från samma län, Jonas Sjöstedt. Jag vet att dina år i EU-parlamentet – är det tio det blev där borta? – kanske inte var de år du ville vara där. Ni har alltid motarbetat EU-samarbetet och inte sett poängen med att man har ett sådant samarbete.

Under den här debatten tar du upp frågan om euron, driver den frågan och är emot den. Jag var också skeptisk till den i början. Jag såg också för- och nackdelar, och då vägde nackdelarna över för mig. Du gömmer nu din EU-skepticism via eurosamarbetet. Egentligen är det precis som flera andra har varit inne på. Grunden för att det ska fungera i länderna är att man har välskötta egna ekonomier. Det är inte först och främst euron som har stökat till det.

Har man en välskött ekonomi klarar man de stora påfrestningar som

oftast kommer i olika krissituationer. Sverige är beroende av att andra ekonomier är välskötta eftersom 50 procent av vår bnp består av export. Vi är beroende av det. Annars skapar vi arbetslöshet i vårt land och drabbas negativt ekonomiskt.

Anf. 152 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Herr talman! Du är välkommen att stanna på nejsidan i eurofrågan, Anders Sellström.

Jag menar att man gör det väldigt enkelt för sig om man reducerar nationalekonomin enbart till statsfinanser. Statsfinanser är viktiga och avgörande i många situationer. Därför har vi bidragit till en politik som har förbättrat Sveriges statsfinansiella läge.

Men det kan ibland hända saker i omvärlden som man inte riktigt rår på. Det kan vara länder som bryter samman ekonomiskt, handelsmönster som påverkas och till exempel vara skillnader i prissättning på råvaror som påverkar olika länder olika. Det kan vara att vi får en spekulativ finansbubbla, som vi har haft i Irland, Spanien och Portugal.

Det man då behöver göra är att anpassa den ekonomiska politiken till sina nationella förutsättningar, exempelvis genom en räntehöjning. Det är någonting som borde ha skett i Irland långt innan den skedde. När inte det gjordes kommer sedan notan. Den får betalas av skattebetalarna enligt principen att vinsterna är privata medan förlusterna alltid tillhör oss alla.

Anf. 153 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:
Herr talman! Låt det inte råda något missförstånd om min syn på euron i dag. Jag tycker att den är bra trots en hel del nackdelar som finns, och det måste man ta med i detta. Grunden i allt samarbete i EU-området är att förhindra krig, att vi samarbetar och jobbar över gränserna.

Sedan har det samarbetet hela tiden utvecklats. Du vill slå sönder hela det samarbetet. Vänsterpartiet är mot det här samarbetet över huvud taget. Nu använder du euron som en hävstång för att bedriva din tes vidare. Det tycker jag är osjyst. Säg vad du egentligen vill, Jonas Sjöstedt!

Anf. 154 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Herr talman! Det här argumentet att gemensam valuta förhindrar krig är svårt att leda i bevis eftersom flertalet väpnade konflikter är inom ett och samma valutaområde – om man nu ska ta det seriöst.

Jag tycker att valutaunionen är något av det oklokaste som EU har gjort. EU-medlemskapet i sig är långt mer komplicerat. Det finns nackdelar och det finns fördelar med EU-medlemskapet, även om jag tycker att bristen på demokrati och ambitionen att bygga en superstat tillhör de nackdelar som avgör för mig.

Jag är bekymrad över att man är beredd att äventyra Sveriges ekonomiska utveckling genom att ansluta sig till en valutaunion som står inför en avgrund.

Anf. 155 ANDERS SELLSTRÖM (KD):
Herr talman! En god samhällsekonomi är en grundläggande förutsättning för att bedriva en politik som slår vakt om allas möjligheter till frihet, trygghet och välfärd, en stabil privatekonomi, en god miljö, omsorg om svaga grupper och en skälig levnadsstandard.

En god samhällsekonomi får samtidigt aldrig bli ett mål som överordnas allt annat. Ekonomisk utveckling får exempelvis inte uppnås genom att man gör avkall på grundläggande värden, såsom mänskliga fri- och rättigheter, eller genom att man kortsiktigt förbrukar ändliga naturresurser eller förstör miljö och klimat.

Likväl måste grundläggande värden sättas främst, och det gäller även i den ekonomiska politiken – människans unika och okränkbara värde, att resurser används på ett hållbart sätt och att våra ekonomiska

aktiviteter i dag inte urholkar livsbetingelserna för våra barn och barnbarn.

Ekonomisk politik måste även bygga på en insikt om att människan är ofullkomlig och att enskilda personer, familjer och företag inte alltid fattar beslut enligt nationalekonomernas kalkyler. Människan är en social varelse med både ett behov och en stark inneboende vilja att verka i sammanhang med andra människor. Det är familjer, företag och föreningar som är de viktigaste gemenskaperna och hörnstenarna i ett samhälle som håller ihop.

Herr talman! En god privatekonomi är viktig för trygga familjer och personer. Därför kommer vi kristdemokrater alltid att slåss för familjens och enskilda personers rätt till en stark ekonomisk grund, där möjligheten att leva på egna inkomster sätts före bidrag från staten och där arbete alltid lönar sig.

Vi ser vikten av en politik som kan bidra till att familjerna får ihop sitt livspussel. Vi går alla igenom olika faser i livet där vi gör olika val och prioriteringar. Skatter eller pålagor ska inte underminera värdet av det vi sparat ihop, och ägandet ska vara tryggt.

Beslut ska tas på den nivå och i den form som är den mest ändamålsenliga och som ger de bästa förutsättningar att upprätthålla de grundläggande värdena. Det som den enskilde och familjer klarar själva ska de också ges rätt att besluta om och ta ansvar för. Det en förening, en skola eller ett företag kan göra bäst ska de också ges möjlighet att göra.

Den offentliga sektorn är en dålig huvudman för ekonomiska aktiviteter på den privata marknaden. Staten ska inte vara både spelare och domare. Vi måste därför vidga det civila samhället och renodla statens aktiva roll som aktör i ekonomin.

Ekonomisk forskning har visat att en gemensam värdegrund, fasta institutioner och en stark känsla av etik är nyckelreceptet bakom flertalet framgångsrika ekonomier. För oss är detta inte en förvånande slutsats. Viljan att göra rätt, respekten för andra och tilliten mellan människor är grundläggande egenskaper för ett samhälle som stimulerar till ökat ekonomiskt utbyte, risktagande och tillväxt.

En gemensam etik är också förutsättningen för ett fritt samhälle där statens ingrepp i vardagslivet hålls vid ett minimum. Riksdagens uppgift är att stifta de lagar som krävs för att utforma vår etik. Men i vardagen fattas även myriader av beslut baserade på de värderingar vi bär med oss. Om inte lagstiftningen ska fortsätta växa måste diskussionen om värdet av gemensam etik ständigt hållas levande och viljan att göra rätt omsättas i praktisk handling.

Herr talman! Äganderätten är central när det gäller att föra samhället framåt. Ägandet är också den bästa metoden för att främja ett stort personligt ansvar. Vi behöver bli bättre på att slå vakt om allas möjligheter att äga olika tillgångar och ta ansvar för att utveckla och förvalta det man äger på bästa sätt. Statens ägande ska begränsas eftersom statens främsta roll är att sätta spelregler och vara domare på en i övrigt fri marknad.

Den ekonomiska politiken har en självklar roll att upprätthålla en grundläggande trygghet och välfärd som kommer alla till del. Men politiken måste också sätta tydliga gränser när det gäller vilket ansvar som vilar på det offentliga och vad som förväntas av oss som enskilda personer och av familjer, föreningar och företag i ett samhälle där mer utrymme lämnas åt det civila samhället att växa och ta eget ansvar.

Ekonomiska beslut ska fattas så nära dem som berörs av beslutet som möjligt. Så många beslut som möjligt ska fattas av dem som är direkt berörda, inte av politiker. De allra flesta vardagsbesluten ska med andra ord fattas direkt vid köksborden av familjer som tillåts leva sina liv på det sätt de själva tycker är bäst.

Kommunerna ska i första hand upphandla service i konkurrens mellan olika aktörer och ställa krav på högsta möjliga kvalitet till lägsta möjliga kostnad. Där alternativ saknas ska kommuner erbjuda

service i egen regi.

För att slå vakt om skatternas legitimitet arbetar vi för att hävdvunna etiska och skatterättsliga principer så långt som möjligt ska efterlevas. Skatterna ska stå i proportion till den enskildes förmåga att betala skatt. Staten har inte rätt att göra anspråk på skatter från den som inte kan försörja sig själv och sina närmaste. En konsekvens av detta är att skattesystemet bör ha ett frikostigt grundavdrag så att den sist intjänade kronan ska beskattas högre än den först intjänade.

Skatter ska tas ut på samma sätt över hela landet och så långt det är möjligt stå i överensstämmelse med beskattningen i vår omvärld. Skatter som leder till att ekonomiska aktiviteter otillbörligt missgynnas i vårt land eller flyttas utomlands ska motverkas.

Herr talman! Den ekonomiska politiken ska bekämpa fattigdom, inte rikedom.

Anf. 156 MONICA GREEN (S) replik:
Herr talman! Jag blir förvånad över att Kristdemokraterna går väldigt långt tillbaka i historien. Det som Kristdemokraternas företrädare här drar upp låter nästan som en nattväktarstat. Han säger i sin inledning att vi ska ha minskade klyftor och att vi ska se till att människor kan ta egna beslut. Sedan fortsätter han med att tala om familjen och beslut vid köksborden där vi politiker inte ska lägga oss i.

Men slutsatsen av det blir att det är kvinnor som blir ojämställda sina män, att kvinnor ska leva på sina män. Ni vill ha vårdnadsbidrag för invandrarkvinnorna för att de ska vara beroende av sina män och för att barnen inte ska komma till förskolan. Ni vill att man ska vara beroende och inte fatta egna beslut. Det är det som blir kontentan av den kristdemokratiska politiken.

Anf. 157 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:
Herr talman! För oss kristdemokrater är valfrihet rättvisa. Ju mer möjligheter att välja, ju mer möjligheter att fatta beslut hemma vid köksbordet för den enskilde och familjen eller i företaget eller föreningen, desto bättre fungerar vårt civila samhälle, desto mer rättvisa. Då anpassas nämligen behoven efter dem som har behoven. Det är i det mötet som det hela avgörs.

Du, Monica Green, företräder en politik där vi hela tiden ska ta ut så mycket skatt som möjligt av människor, överföra makten från den enskilde till det offentliga. Du företräder en politik där du som politiker, det har många gånger bevisats, vet bättre än den enskilde. Du vet bättre än familjerna hur man ska välja olika saker i sitt liv och vilka val man ska göra.

Men vi människor är unika. Vi är väldigt olika och har olika behov. Därför vill vi kristdemokrater föra en politik som mer och mer för tillbaka besluten hem till köksborden i den utsträckning att man kan träffa fler och fler val som passar den egna situationen.

Anf. 158 MONICA GREEN (S) replik:
Herr talman! Nej, jag vet definitivt inte bättre än gemene man. Var och en vet bäst själv hur man vill styra och välja sitt eget liv. Men jag vet bättre än den man som slår sin kvinna. Jag vet bättre än de som förgriper sig på små barn. Jag vet bättre än de som faktiskt våldför sig i hemmen i dag. I dag begås de flesta övergreppen i hemmen.

Här står Kristdemokraternas talare och säger att vi ska bestämma vid köksbordet. Det finns faktiskt människor som behöver hjälp från oss andra. Det borde vi stå upp för.

Anf. 159 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:
Herr talman! Jag håller med dig, Monica Green, i stora delar av det du säger i repliken. Vi måste självfallet se till att det fungerar i hemmen och att man inte är oskyddad i hemmet. Det är en självklarhet. Men var är balansen i förhållande till alla andra som sköter sig, som kan fatta

beslut och där det fungerar? Vi måste göra något åt den problematik du tar upp, och det jobbas på det på flera håll.

Jag blir väldigt fundersam när du försöker klistra på andra epitet på någon annans politik, för det fungerar inte. Situationen är fortfarande sådan att ju flera beslut man kan fatta hemma vid köksborden, desto bättre anpassade blir de möjligheter man skapar sig utifrån de behov man har.

Anf. 160 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Frihet heter SSU:s tidning, och det har den hetat ända sedan SSU startade 1917. Frihet för den enskilda människan, frihet från förtrycket från överheten, frihet att kunna skapa sitt eget liv för sig och för sina närmaste har varit och är arbetarrörelsens ledstjärna.

Arbete är grunden till välfärd. Därför sätter vi jobben, jobben och jobben först. Man ska arbeta efter förmåga. Det ger inkomster och intäkter som kan användas till välfärd och som kan användas till den som är sjuk. Vi kan ge detta till oss själva genom tiderna när vi är yngre och går i skolan och när vi blir äldre och skröpliga. Inkomsterna till välfärden kan också användas till vägar och järnvägar, till barnomsorg och äldreomsorg. Därför är det så viktigt att vi sätter jobben först.

Ekonomiskt har Sverige klarat sig förhållandevis väl genom den ekonomiska kris som vi håller på att ta oss ur just nu, mycket tack vare den ordning och reda som vi byggde upp i Sverige under 90-talet under stor möda och stort besvär. Vi sänkte statsskulden. Vi såg till att vi hade utgiftstak. Vi såg till att vi lämnade över 100 miljarder i överskott 2006.

Då hade vi en hög arbetslöshet. Det var massarbetslöshet, så betraktade i alla fall de borgerliga företrädarna det, och jag håller med. 6 procent är alldeles för högt.

Sedan dess har vi haft en borgerlig regering, och sedan dess har arbetslösheten ökat. Dessutom har klyftorna ökat. Skillnaden mellan stad och land och mellan män och kvinnor har ökat.

Även om Sverige har klarat sig bra ekonomiskt har det gått betydligt sämre med jobben. Vi har inte klarat det lika bra som andra länder. Tyskland och Norge har en helt annan arbetslöshetssituation. Vi har också ökat klyftorna. Barnfattigdomen har ökat därför att vi inte stöder de mest utsatta.

Arbetslösheten är nu långt över 8 procent, och långtidsarbetslösheten biter sig fast. 70 000 fler har hamnat i utanförskap under den tid som den borgerliga regeringen hittills har styrt. Fler lever på det som borgarna föraktfullt kallar för bidrag och som vi kallar för försäkringar och skyddsnät. 30 000 jobb har försvunnit i välfärdssektorn.

Jobbstoppet är ett bekymmer för Sverige. Nu lyckades de borgerliga partierna att vinna valet, och det högaktar jag er för. Det var bra gjort att kunna påstå att ni satte jobben först. Det var faktiskt väldigt bra gjort att försöka med det reptricket. Vi lyckades inte sticka hål på myten. Jag hoppas att vi kan göra svenska folket mer uppmärksamma under den här mandatperioden på att arbetslösheten har ökat.

Vi har blivit fler. Ungdomskullarna är större. Fler personer har slutat skolan. Då kan man tricksa och säga att det har blivit fler jobb. Men det hjälper inte om sysselsättningen sjunker och arbetslösheten ökar. Det är fler personer nu som söker arbete. Man kan inte vara nöjd med över 8 procents arbetslöshet.

Men den borgerliga regeringen är ju nöjd och säger: Titta, vad vi har gjort bra! Vi har sänkt skatterna för dem som jobbar, säger man. Det är det som skapar arbete.

Det har vi inte sett någonting av. Det finns inga bedömare, inte ens ert eget finanspolitiska råd, som säger att bara för att man gör de sjuka och arbetslösa fattigare och ser till att de som jobbar får lite mer pengar i plånboken – mest till dem som tjänar mest – blir det fler

arbeten. Någon har sagt att det kanske kan ge ett och annat arbete på lång sikt, men hittills har det inte gett något arbete i praktiken. Nu försöker den borgerliga regeringen och dess företrädare att påstå att det har kommit till fler arbeten och att om det bara inte hade varit så många ungdomar som slutat skolan nu hade vi säkert haft en lägre arbetslöshet.

Jag skulle vilja se satsningar på investeringar i högskolan i hela landet och på klimatsmarta lösningar när det gäller vägar, järnvägar och ombyggnad av hus. Det ger jobb både när man bygger dem och när man sedan har blivit så duktig och har den kunskapen att man kan exportera den utåt sett.

Dessutom skulle jag våga satsa mer på kommuner och landsting. Det är tragiskt att 30 000 jobb har försvunnit i välfärdssektorn. Så blir det när den borgerliga politiken får styra. Jag beklagar att ni vann valet. Jag högaktar er för att ni lyckades med det. Det var bra gjort att lyckas med tricket att påstå att ni har fixat jobb fast ni inte har gjort det.

Jag hoppas att vi socialdemokrater ska bli betydligt bättre i retoriken för att kunna visa vad det är som håller på att ske i samhället. Det handlar om ökade klyftor, massarbetslöshet och mer till dem som har det allra bäst. (Applåder)

Anf. 161 HENRIK VON SYDOW (M) replik:
Herr talman! Jag tror att Monica Green lever i retorikens värld och fokuserar på retoriken, precis som hon avslutade sitt anförande med. Det verkar vara retoriken, plakatpolitiken, som är det centrala i Monica Greens tillvaro.

Det finns inget jobbstopp. Titta hur jobben växer till i Sverige runt omkring dig! Det är 100 000 fler jobb nu än 2006. Alla som jobbar har dessutom mer pengar i plånboken. Under den perioden, från 2006, har regeringen dessutom betalat av och minskat den svenska statsskulden samtidigt som vi har haft en finanskris. Titta dig runt omkring! Se de tunga faktorerna! Då tror jag att du får skriva om ditt anförande i stor utsträckning.

Du säger att 30 000 jobb skulle ha försvunnit från offentlig sektor. Det är ingen kris i Kommunsverige. Det finns tvärtom överskott. Att antalet jobb har minskat där beror på andra saker. Demografin förändras och elevunderlag minskar. Deltid blir till heltid, och då minskar möjligen antalet jobb i offentlig sektor. Men det är väl någonting positivt att det blir färre deltidsjobb och fler heltidsjobb. Stämmer inte det, Monica Green?

Anf. 162 MONICA GREEN (S) replik:
Herr talman! Jo, det stämmer absolut. Det är bra om fler människor får heltid. Men tyvärr har jag fakta. I er egen finansplan skriver ni på s. 226 att det har minskat mätt både i antal jobb och i antal arbetade timmar. Det har ni själva skrivit i er egen budgetproposition. Det är möjligt att Henrik von Sydow inte litar på sina egna siffror utan tycker att det är roligare att säga något glättigare till svenska folket. Men faktum kvarstår, ni har själva hänvisat till detta att jobben har försvunnit.

Sveriges Kommuner och Landsting signalerar nu att på grund av att det har blivit 3 000 färre lärare visar skolan sämre resultat. Är inte det något att vara oroad över? Hur kan Henrik von Sydow vara så himla nöjd när människor går på knäna, klyftorna har ökat och det finns barn som har blivit betydligt fattigare under de här fyra åren?

Anf. 163 HENRIK VON SYDOW (M) replik:
Herr talman! Man kan läsa mer i budgetpropositionen och i de referenser som görs till Konjunkturinstitutet, som slår fast just detta att det generellt sett är ett överskott i kommunsektorn. Det är ingen kris. Det är inga massuppsägningar. Det är inte verkligheten. Det är just i

retoriken som det förekommer. Det finns överskott. Visst finns det kommuner som har problem, men generellt sett finns det överskott. Jag vet vad regeringen har gjort. Regeringen har i dessa tider, när andra länder runt omkring oss skär ned med dramatiska nedskärningar, kunnat satsa och öka stödet till kommunerna, just för att på det sättet värna välfärden.

Den verklighet som du beskriver finns bara i din egen retorik. Människor känner inte igen sig i den. Ditt anförande är ett exempel på varför socialdemokratin just nu har svårt att finna stöd.

Anf. 164 MONICA GREEN (S) replik:
Herr talman! Om det nu inte är så att Henrik von Sydow vill lyssna på mitt tal och tycker att jag hittar på kan han ju läsa sin egen budgetproposition och titta på siffrorna om hur jobben har försvunnit i den offentliga sektorn. Han kan också ge sig ut bland kommunerna och åka och lyssna på vårdbiträdena, som får springa fortare och fortare. Han kan åka ned till Halland och titta på hur man nu försöker minska tiden för hur snabbt det ska gå att städa en toalett. Han skulle kunna besöka en av de skolor som nu säger att det har blivit sämre resultat.

Verkligheten talar ett annat språk. (Applåder)

Anf. 165 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:
Herr talman! Jag är lite bekymrad över Monica Green i det avseendet att hon bara ser svart på Sverige. Min uppfattning är att det går ganska bra för Sverige, och jag tycker att man skulle glädjas över detta. Jag tycker att man ska vara glad för att vi inte har till exempel Spaniens arbetslöshet eller Greklands eller Irlands dåliga statsfinanser. Det ser inte så tokigt ut i Sverige.

Ser man till kommunerna kan man konstatera, precis som Henrik von Sydow, att det är rekordöverskott i kommunerna, i landstingen och så vidare. I Göteborg är det 1,2 miljarder och allt vad det är.

Jag har en sista fråga till Monica Green, eftersom hon är så emot att människor har gott om pengar eller i alla fall får pengar. Jag ställde den frågan några gånger under förra mandatperioden också men fick aldrig några svar. Hur många färre Volvobilar med pentamotorer från Skövde skulle ha sålts i det här landet om det inte hade blivit några jobbskatteavdrag? Man kan ställa frågan tvärtom: Hur många fler Volvobilar skulle ha sålts med er politik?

Anf. 166 MONICA GREEN (S) replik:
Herr talman! Jo, visst är jag stolt och glad över att bo i Sverige! Jag tycker att vi har möjligheternas land. Jag tycker att vi har fantastiska möjligheter att fortsätta den svenska modellen som vi en gång byggde upp, den modell som gör att vi tar hand om varandra, att vi arbetar och betalar till varandra, bygger upp en gemensam välfärd och ser till att kvinnors tidigare oavlönade arbete numera är betalt arbete så att kvinnor blir mer självständiga. Jag gillar Sverige, och jag tror verkligen på de möjligheter som Sverige kan ge.

Jag är från Skövde, och där tillverkas motorerna – många av dem i alla fall; inte alla. Vi vet ju att det är väldigt lite i en Volvobil som är svenskt. Men jag är i alla fall stolt över att bo i Skövde, och jag vill att vi ska sälja många Volvobilar. Jag var glad över att riksdagen var enig om att anta ett 28-miljarderspaket för industrin, även om jag sedan var ledsen över att regeringen sedan inte använde pengarna.

Anf. 167 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:
Herr talman! Problemet är ju inte det. Det var bra att vi hade ett 28-miljarderspaket, men problemet är ju att om det inte är några enskilda människor som har råd att köpa Volvobilarna med motorerna från Penta i Skövde blir det ingen sysselsättning. Det är det som är själva finessen med detta: Vi måste se till att människor har köpkraft.

Jag menar att Monica Green inte ska vara ledsen över det. Jag tycker att hon ska vara glad för att det är så många människor som har fått bättre köpkraft, till exempel sjuksköterskor, poliser och lärare.

Anf. 168 MONICA GREEN (S) replik:
Herr talman! Jag tar uppmaningen på största allvar. Jag har läst en bok som heter *Jämlikhetsanden*, som jag rekommenderar Gunnar Andrén, som visar hur bra det är för ett samhälle att alla får hänga med in i framtiden och att vi inte skapar ett tvåtredjedelssamhälle utan att vi ser till så att alla får möjligheter; att vi inte ökar klyftorna så att det är bara några få som har möjlighet att köpa de där Volvobilarna och att inte rika blir rikare och fattiga blir fattigare som det nu är i Sverige. *Jämlikhetsanden*, Gunnar Andrén, läs den!

Anf. 169 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:
Herr talman! En bekväm förklaring för den som förlorar valet är att väljarna inte förstod budskapet och att man inte kunde kommunicera sin politik. Därför säger också Monica Green att man nu ska bli bättre på retoriken.

Det kan också vara så att den mer obekväma förklaringen är att väljarna faktiskt har förstått och att det är politiken som det är fel på. Kanske är det så att de såg att det handlade om en skattechock på arbete och företagande för att sedan ta de pengarna, inte till välfärdstjänsterna utan för att ge pengarna till en massa människor med höga inkomster som inte arbetar. Kanske såg de att det inte är en politik för arbete.

En person som verkar ha insett detta, att det var politiken det var fel på, är Thomas Östros, som nu tillkännager att man på punkt efter punkt ska ompröva skattepolitiken. Instämmer Monica Green, som annars lät precis som före valet, i att det var politiken det var fel på och att till exempel förmögenhetsskatter och massiva skattehöjningar för vanliga människor kanske inte är ett framgångsrecept för jobben eller för ert parti?

Anf. 170 MONICA GREEN (S) replik:
Herr talman! Jag är väldigt glad om jag låter som en socialdemokrat både före och efter valet. Jag känner mig stolt över om jag lyckas med det.

Vi måste alltid förnya och förbättra oss. Vi var antagligen inte tillräckligt bra politiskt sett, och vi var inte heller tillräckligt bra på att kommunicera.

Vi förlorade valet. Vi vet det. Därför måste vi ompröva mycket, både mycket av vår politik och hur vi kommunicerade med väljarna. Jag instämmer, Johnny Munkhammar, i att vi har ett problem, men för den sakens skull tänker jag inte ge upp de socialdemokratiska värderingarna, nämligen att vi sätter jämlikheten, jobben och jämställdheten först. Vi vill hålla ihop samhället. Vi vill ge alla människor möjligheter. Vi ska se till att människor kommer med in i framtiden och att vi inte lämnar några bakom oss på perrongen därför att de inte hade föräldrar som var rika nog eller för att de inte hade möjlighet att ta sig fram i ett allt tuffare Sverige.

Anf. 171 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:
Herr talman! Ja, i retoriken sätter ni jobben först. Det har vi nu noterat vid ett antal tillfällen. I politiken sätter ni bidragen först – det har varit alldeles uppenbart.

Före valet förespråkade ni en politik som handlade om att man massivt skulle höja skatterna på arbete och företagande och därmed få färre sysselsatta, och sedan ta nästan alla de pengarna och ge till människor, framför allt höginkomsttagare, som inte skulle arbeta. Är det din ståndpunkt inför er förnyelse att bibehålla den politiken?

Anf. 172 MONICA GREEN (S) replik:
Herr talman! Det är inte sant. Vi sätter jobben först både i teorin och i praktiken. Det är bara det att vi inte har styrt landet de här fyra åren, så vi har inte kunnat visa hur många fler jobb, utbildningsplatser och praktikplatser som vi faktiskt kunde ha satt i sjön när Sverige har en så hög arbetslöshet. Hade vi haft chansen hade vi kunnat visa i praktiken vad vår politik går ut på.

Men vi har ju förlorat valet. Därför blir det teoretiskt, och därför måste vi vara duktiga på att förnya politiken men också duktiga på att berätta om politikens innehåll.

Anf. 173 ANDREAS NORLÉN (M) replik:
Herr talman! Monica Green säger att hon vill förnya politiken och låter ändå precis som hon gjorde i den här kammaren före valet. Det är en intressant förnyelse.

Tony Blair lärde Labourpartiet läxan att man måste få med sig det arbetande folket för att kunna överta regeringsmakten. Socialdemokraterna fick 22 procent av det arbetande folkets röster, så kanske har han någonting att lära Socialdemokraterna i Sverige också. Monica Green går till skarp attack mot jobbskatteavdraget och säger att det minsann inte har gett några fler jobb. Riksrevisionen, en professor vid Göteborgs universitet och andra bedömare säger att sysselsättningen ökat i häradet 70 000–90 000 som en följd av jobbskatteavdraget därför att det blir mer lönsamt att arbeta.

Jag skulle vilja ställa den här frågan till Monica Green: tror Monica Green att fler eller färre i Sverige skulle jobba om inkomstskatten vore 100 procent?

Anf. 174 MONICA GREEN (S) replik:
Herr talman! Nu förstod inte jag frågan. Man skulle alltså ge bort alla sina pengar? Det tycker jag är en ganska fånig fråga. Det är klart att människor ska kunna leva på sin lön. Det tycker vi är jätteviktigt, liksom att människor ska kunna ha en inkomst att leva på. Det är därför vi tycker att det är viktigt att vi har bättre löner för typiska kvinnoarbeten till exempel. Och det är givetvis så att vi ska betala efter förmåga – det är det som är det fiffiga med vår politik.

Jag är socialdemokrat både före och efter valet. Jag är stolt över det. Det är klart att jag ska vara med i förnyelsearbetet – givetvis – men min ideologi tänker jag inte släppa.

Vi står för att medlen ska fördelas mellan människor. Ni har minskat skatterna mest för dem som har det allra bäst. Den politiken har ju inte gett några fler jobb. Den politiken har bara lett till ökade klyftor, och den politiken har gjort att vi har fått fler fattiga barn i Sverige. Det vill jag motarbeta. (Applåder)

Anf. 175 ANDREAS NORLÉN (M) replik:
Herr talman! Monica Green säger att hon vill ha bättre löner för kvinnor. Då kan jag upplysa Monica Green om att jobbskatteavdraget under de här fyra åren har gett Sveriges kvinnor betydligt mer i plånboken än motsvarande avtalsrörelser under de här fyra åren.

Monica Green förstod inte min fråga. Poängen med jobbskatteavdraget är att om det blir mer lönsamt att jobba kommer fler att jobba och söka sig ut på arbetsmarknaden. Då var min enkla fråga: Om man skulle ha inkomstskatter på 100 procent, tror Monica Green att fler eller färre än i dag skulle jobba?

Anf. 176 MONICA GREEN (S) replik:
Herr talman! Jag svarade på den frågan, även om jag inledningsvis sade att jag tyckte att det var en väldigt konstig fråga och att jag inte förstod den. Jag svarade i alla fall sedan och sade att människor faktiskt ska ha en lön att leva på och att vi ska se till att alla människor kommer i jobb och att vi ska ha fler människor i arbete.

Men vad jag hänger upp mig på är er politik som ökar klyftorna. Ni har gett mest till dem som har det allra bäst. Vårdbiträdena har fått en liten slant i sin plånbok, men de stora skattelättnaderna har miljonärerna fått.

Anf. 177 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:
Herr talman! Låt oss ta de här siffrorna om sysselsättning och arbetslöshet!

Sysselsättningen har ökat med 100 000, men andelen arbetslösa är högre i dag av den anledningen att vi har fler invånare i vårt land och att vi har färre sjukskrivna, fler ute på arbetsmarknaden. Och så är vi beroende av det som har hänt i vår omvärld. Det glömmer oftast Socialdemokraterna och Monica Green att ta upp i det här fallet.

Du var inne på jobbskatteavdraget. Jag tror att det bidrog till det bästa som hände under den här lågkonjunkturen, nämligen att den inhemska konsumtionen i vårt land upprätthölls. Halva bnp är beroende av export, men tack vare jobbskatteavdraget höll vi uppe den inhemska konsumtionen. Där hade ni haft en tvärtompolitik som i stället hade saboterat det och ökat på arbetslösheten. Låt oss komma ihåg det!

Sedan tycker jag att det här med inkomstspridning är ganska intressant. Under regeringsåren 1998–2006 med socialdemokratiskt styre ökade inkomstspridningen med 20 procent. Det är allvarligt när det sker i en högkonjunktur. Att vi får en sådan effekt i en lågkonjunktur vet alla. Men i en högkonjunktur under ert styre ökade inkomstspridningen med 20 procent. Hur förklarar du det, Monica Green?

Anf. 178 MONICA GREEN (S) replik:
Herr talman! Jag beklagar att vi inte alltid lyckades ta fajten mot kapitalismen, att det faktiskt är ett liv utanför politiken. Vi styr inte över allting, och det är naturligtvis bra. Det ska man inte göra heller. Men vi lyckades inte tillräckligt bra med att minska de klyftor som ökat. Det ger jag Anders Sellström helt rätt i. Men vi hade som mål att minska klyftorna. Vi jobbade hela tiden för det, att hålla ihop samhället och ge fler chansen.

Ni har som mål att öka skillnaderna. Nu stod visserligen Reinfeldt här i dag och sade: Ja, det är så synd att vi har ökade klyftor. Men det brukar han inte säga. Han säger: Vi måste ha större skillnad mellan dem som jobbar och dem som inte jobbar. Vi måste ha större skillnad mellan dem som är sjuka och dem som är friska. Vi måste ha större skillnad. Hans retorik och också er retorik går ut på det. Ni vill ha större skillnader. Vi vill inte det.

Ni hade en högkonjunktur under era två första år vid regeringsmakten. Det har bara varit två år av lågkonjunktur. Men ni har verkligen förvärrat klyftorna.

Anf. 179 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:
Herr talman! Jag upprepar: I en högkonjunktur har ni lyckats öka inkomstspridningen med 20 procent. Nu skyller du på att det nästan inte var ni som styrde under de här åren, då ni satt och styrde i regeringen, utan det var kapitalet. Det är någon annan som styr. Det är mycket anmärkningsvärt.

Jag sitter själv fortfarande i Sveriges Kommuner och Landstings styrelse. När det gäller de avtalsrörelser som har varit under de fyra senaste åren, under Alliansens styre, kan jag säga att det aldrig har varit så mycket lönepåslag till grupperna i offentlig sektor, och speciellt till kvinnogrupperna, som när vi har styrt. Det talar väl för en ansvarsfull politik som riktar löneökningarna speciellt till kvinnogrupperna inom offentlig sektor.

Anf. 180 MONICA GREEN (S) replik:
Herr talman! Ja, det går att hitta på vad som helst när det gäller

historien. Men vi ska ha en sak klar för oss. Vi hade inte högkonjunktur hela tiden när vi styrde. Vi hade bland annat jättetuffa år under tiden som vi styrde, men vi hade också högkonjunktur. Vi klarade av högkonjunktur då vi samlade i ladorna. Det använde vi sedan i lågkonjunktur. Det är vår politik att försöka jämna ut skillnaderna mellan hög- och lågkonjunktur.

Ni hade högkonjunktur under era två första år vid regeringsmakten. Sedan kom krisen, och sedan kom jobbstoppet, och det har ni inte klarat ut när det gäller jobben.

Anf. 181 ANDREAS NORLÉN (M):

Herr talman! Hur skapas nya jobb i en globaliserad värld? Det är den centrala fråga som vi har att ställa oss i Sveriges riksdag under den här mandatperioden och kommande mandatperioder. Det är jobben som är nyckeln till ett samhälle som håller ihop, ett samhälle där människor känner sig delaktiga och behövda, ett samhälle som har råd att ta hand om dem som behöver vård och omsorg, hjälp och stöd.

För att kunna göra ett politiskt ställningstagande, till exempel till vilken jobbpolitik man ska bedriva, måste man först skapa sig en uppfattning om hur verkligheten ser ut och vilka mål man vill uppnå med politiken för att därefter formulera politiska åtgärder som är verksamma för att nå målen med utgångspunkt från hur verkligheten ser ut.

När man talar om ekonomisk politik och jobbpolitik måste man därför först ta ställning till hur ekonomin fungerar i verkligheten och sedan driva en politik som är anpassad till det.

En stor skillnad mellan Alliansen och De rödgröna i årets valrörelse var just att Alliansens jobbpolitik utgick från hur samhällsekonomin faktiskt fungerar och hur nya jobb faktiskt växer fram.

En grundläggande förutsättning för en god ekonomisk utveckling är att statsfinanserna är i ordning och att inflationen hålls i schack. Om detta råder sedan i vart fall 1990-talet bred politisk enighet i Sverige. Av de sju tidigare riksdagspartierna är det bara Vänsterpartiet som inte frivilligt har ställt sig bakom det ekonomisk-politiska ramverk som har tjänat Sverige väl.

Den andra grundläggande förutsättningen för en god ekonomisk utveckling tycks däremot i hög grad vara ifrågasatt av oppositionen, nämligen betydelsen av positiva drivkrafter. Det ska finnas drivkrafter för var och en att arbeta. Det ska finnas drivkrafter för alla med en företagsidé att starta företag. Det ska finnas drivkrafter för företagen att anställa, och det ska finnas drivkrafter för den som har kapital att investera i företag och utveckling.

Om medborgarnas inkomstskatt vore 100 procent skulle mindre arbete utföras. Om bolagsskatten vore 100 procent skulle färre företag startas. Om det inte är tillräckligt lönsamt att anställa kommer färre att anställas, och om det inte lönar sig tillräckligt att investera i företag och utveckling i Sverige kommer färre investeringar att göras här.

Att skapa dessa positiva drivkrafter har varit ett centralt inslag i Alliansens jobbpolitik. Vi har gjort det mer lönsamt att arbeta genom att minska skatten för alla som jobbar och mest för dem med låga och medelhöga inkomster. Det handlar om ungefär 18 000 per år för ett vårdbiträde, för att ta ett exempel.

Vi har gjort det mer lönsamt att driva företag genom att minska bolagsskatten och göra fåmansbolagsbeskattningen mer förmånlig. Vi har gjort det billigare att anställa genom att sänka arbetsgivaravgifterna dels generellt, dels extra mycket för den som anställer unga, långtidsarbetslösa, långtidssjukskrivna och vissa invandrargrupper. Och vi har gjort det lönsammare att investera i Sverige genom att ta bort straffskatten på sparande och ägande, även kallad förmögenhetsskatten.

Vill man använda nationalekonomiska etiketter skulle man också kunna säga att det här är en politik som i motsats till klassisk

keynesianism inte huvudsakligen fokuserar på efterfrågesidan i ekonomin, även om det finns inslag i politiken som också stimulerar efterfrågan. I stället står utbudssidan i fokus, till exempel tillgången på arbetskraft och kapital.

Forskning och beprövad erfarenhet har visat att det här är en politik som fungerar. Den hänger ihop, och den bygger på en insikt om hur ekonomin verkar.

Även John F Kennedy, demokrat och därmed en vänsterman i amerikansk politik, delade den här insikten, i motsats till oppositionen i den här kammaren.

Kennedy föreslog 1963 en betydande inkomstskattesänkning och motiverade den med en argumentation som är ganska lik den som Alliansen använder. Han sade i ett anförande så här:
Bara full sysselsättning kan balansera budgeten, och skattelättnader kan lägga grunden för den sysselsättningen. Syftet med att sänka skatter nu är inte att skapa ett budgetunderskott utan att åstadkomma en mer välståndsbringande expanderande ekonomi som kan ge ett budgetöverskott. Han hade med en rad om sitt skattesänkningsförslag i det anförande han var på väg att hålla i Dallas den där ödesdigra novemberdagen för 47 år sedan. Förslaget antogs sedermera av kongressen 1964 och anses av många ekonomer ha bidragit till att ge USA hög tillväxt och därmed ökat välstånd under resten av 1960-talet.

Positiva drivkrafter är således centralt, och de är viktiga på både kort och lång sikt. Reformer för ökade drivkrafter ger självklart effekt i det korta perspektivet men också långsiktigt. För att säkra tillväxt och välstånd även på lång sikt krävs naturligtvis ytterligare åtgärder, till exempel ett utbildningssystem som ger våra unga en god förberedelse för arbetslivet och forskningssatsningar som ger utrymme för nytänkande och utveckling.

Herr talman! Sammanfattningsvis har nya jobb goda förutsättningar att växa fram i Sverige om vi dels håller fast vid en ansvarsfull politik för stabila statsfinanser och låg inflation, dels strävar efter att hela tiden förbättra förutsättningarna och drivkrafterna för arbete, företagande och investeringar. Det är Alliansens mål för den nya mandatperioden. (Applåder)

Anf. 182 MONICA GREEN (S) replik:
Herr talman! Andreas Norlén säger att man ska titta på hur verkligheten ser ut. Det skulle vara väldigt bra om Moderaterna gjorde det: att man tittade på barnfattigdomen, att man tittade på skillnaderna mellan män och kvinnor som har ökat och blivit värre under den här tiden, att man tittade på de sjuka som nu kastas utför en stupstock och att man tittade på den 30-procentiga ungdomsarbetslösheten. Det är det som är verkligheten.

Sedan står Andreas Norlén här och hyllar USA, där många måste ha två jobb för att över huvud taget klara sig. Fattigdom är mycket vanligt. Brottsligheten ökar hela tiden i många delar av USA.

Jag förstår inte hur Andreas Norlén kan tycka att vi ska ta efter en amerikansk modell. Det är ju där man bygger murar runt omkring sig för att skillnaderna är så stora.

Jag tror nog att Kennedy var mer moderat än Andreas Norlén, så jag tror inte att vi ska betrakta USA som ett föregångsland i det här avseendet.

Anf. 183 ANDREAS NORLÉN (M) replik:
Herr talman! Monica Green debatterar ungefär som hon brukar. Hon sluggar vilt åt alla håll och tar upp alla tänkbara politikområden på en minut. Det är en bedrift i sig.

Poängen med mitt anförande var just att lyfta fram betydelsen av drivkrafter i ekonomin – drivkrafter för arbete, drivkrafter för företagande och drivkrafter för investeringar. Det är ju just genom jobb, företagande och investeringar som vi skapar resurser för att

hjälpa de barn som har det svårt och för att hjälpa de sjuka som behöver vårt stöd.

När det gäller parallellen till USA var poängen inte att i alla delar hylla den amerikanska samhällsmodellen men däremot att visa på att det finns empiriska, erfarenhetsmässiga belägg för att sänkta inkomstskatter gör att fler arbetar. Det ger en högre ekonomisk tillväxt och därmed ökade resurser och ökat välstånd.

Sedan är naturligtvis USA ett helt annat samhälle på många sätt än vad Sverige är. Vi har en välfärdsstat som man inte har i USA, och den har vi ett gemensamt, brett politiskt stöd för och ska slå vakt om. Men USA kan ändå ge den erfarenheten att man faktiskt tjänar på att göra det mer lönsamt att arbeta.

Anf. 184 MONICA GREEN (S) replik:
Herr talman! Vi har en välfärdsstat i Sverige som vi har byggt upp under en lång tid och som vi socialdemokrater är väldigt stolta över men som ni moderater hela tiden har varit emot. Vid varje reform som vi har genomfört har ni sagt nej, nej, nej. Vi ska inte ha den här reformen, för det är till för de många och hur ska det gå.

Ni har varit motståndare hela tiden. Ni var även motståndare när vi skulle sätta ordning och reda i ekonomin under 90-talet. Nu slår ni er för bröstet och påstår i stort sett att det var ni som gjorde det.

Jag lyckades med mycket i mitt anförande, men det var för att jag besvarade det som Andreas Norlén sade.

Anf. 185 ANDREAS NORLÉN (M) replik:
Herr talman! Det är intressant att det är så svårt för Monica Green att debattera det jag faktiskt tog upp, nämligen förutsättningarna för att skapa jobb och välstånd.

Monica Green får gärna i sina anföranden ta upp sina hjärtefrågor, men här var frågan: Vad ska man driva för politik för att det faktiskt ska bli fler jobb och för att fler människor ska arbeta? Det verkar hon ha väldigt svårt att formulera några tankar och förslag omkring.

Anf. 186 HANS OLSSON (S) replik:
Herr talman! När det gäller att positiva drivkrafter som skapar tillväxt och jobb skapas via skattesänkningar har jag en liten fråga. Sverige och Danmark brukar tävla om vem som har det största skattetrycket i förhållande till bnp. Nu leder Danmark. Turkiet och Mexiko tävlar i botten om vilket land som har det lägsta skattetrycket i förhållande till bnp.

Då är min fråga: Är det bättre företagsamhet och bättre möjlighet att skapa sysselsättning i Mexiko och Turkiet med den låga skatten än det är i Danmark och Sverige med det höga skattetrycket? (Applåder)

Anf. 187 ANDREAS NORLÉN (M) replik:
Herr talman! Den centrala poängen med mitt anförande var just att det är viktigt att skapa positiva drivkrafter för jobb, företagande och investeringar. Det är det centrala budskapet.

För övrigt var det ett sakfel där. Det är faktiskt Sverige som leder skattetrycksligan nu när Danmark har sänkt sina inkomstskatter.
Det är ju så att de här samhällena som tas upp är väldigt olika. De går därför inte att jämföra dem. Vi i Sverige är överens om att vi ska ha en välfärdsstat.

Det kommer att göra att vi under all framtid har ett väsentligt högre skattetryck än de länder som väljer en helt annan samhälls- och välfärdsmodell. Men det förtar inte effekten av att lägre skatter och väl inriktade, smarta skattesänkningar faktiskt gör att fler kommer i jobb, att fler företag startas, att fler investeringar görs och att därmed tillväxten och vårt välstånd ökar och därmed ger ökade resurser för välfärdssatsningar.

Anf. 188 HANS OLSSON (S) replik:
Herr talman! Hur kan det komma sig att de nordiska länderna som har det största skattetrycket i förhållande till omvärlden samtidigt har den högsta sysselsättningsgraden av jämförbara länder? Det talar ju precis tvärtemot vad Andreas Norlén säger.

Anf. 189 ANDREAS NORLÉN (M) replik:
Herr talman! Jag tycker att det är lite märkligt att socialdemokrater har så svårt att ta till sig tanken om att drivkrafter faktiskt betyder någonting för människor. Om jag har 100 procent av min inkomst i skatt jobbar jag mindre än om jag har 50 procent av min inkomst i skatt eller 25 procent.

Jag tycker att det är en argumentation som också visar att man inte vill ta till sig den forskning och erfarenhet som finns. Sysselsättningsgraden i ett samhälle påverkas till exempel av hur stor andel kvinnor som arbetar. Vi har många fler kvinnor som jobbar i Sverige än i många andra länder. Det finns alltså många förklaringar till detta.

Anf. 190 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Herr talman! Tack, Andreas Norlén! Jag tycker att Hans Olssons fråga är mycket relevant, och den saknar fortfarande svar. Man behöver inte jämföra med Mexiko; man kan jämföra med EU. Andreas Norlén talar om forskning, men vi talar om verklighet. Vi har den högsta sysselsättningsgraden och också det största skattetrycket. Motsäger inte detta det som du nyss har sagt?

Jag ska också säga att jag tycker att ditt tal var en exposé över vad alliansregeringen gjorde under den förra mandatperioden, och gott så. Men här fanns inte ett enda konkret förslag som ger fler jobb i massarbetslöshetens Sverige. Här fanns inte en enda strimma av hopp till de hundratusentals unga som i dag inte kan försörja sig och flytta hemifrån. Det var bara en historiebeskrivning av vad som redan har skett. Om man redan har gjort det man tror på och det sedan inte leder någonstans är risken att massarbetslösheten biter sig fast om man inte är beredd att gå vidare.

Sedan till min konkreta fråga som gäller en specifik del av regeringens politik. Hur passar vårdnadsbidraget rent konkret in i politiken för att öka incitamenten för att arbeta?

Anf. 191 ANDREAS NORLÉN (M) replik:
Herr talman! Jonas Sjöstedt kan vara alldeles lugn. Regeringen och Alliansen kommer självklart att fortsätta driva en aktiv politik för att göra det mer lönsamt att arbeta, driva företag och investera i Sverige. Det finns ju flera konkreta förslag i valmanifestet. Det handlar om ett femte jobbskatteavdrag, det handlar om sänkt restaurangmoms och en rad andra åtgärder.

När det gäller sysselsättning och skattetryck började jag säga i min slutreplik i det förra replikskiftet att det ju finns en mängd sociala och samhälleliga faktorer som påverkar den totala sysselsättningen. Det handlar till exempel om att man i ett antal länder i Europa har väldigt låg sysselsättning bland kvinnor. Där har vi i Sverige en mycket högre förvärvsgrad, vilket vi ska vara glada för. Det ger oss tillväxt, och det gör att kvinnor har en möjlighet till ett självständigt liv som man inte har i ett antal andra länder.

Det är klart att den ekonomiska politiken och skattepolitiken inte ensamma förklarar sysselsättningsgrad och annat, men de är viktiga för att skapa drivkrafter.

Jag får ta vårdnadsbidraget i nästa replik.

Anf. 192 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:
Herr talman! Jag ser fram emot repliken om vårdnadsbidraget som sysselsättningsskapare och incitament. Det gör jag verkligen.

Man lovar egentligen bara mer av den politik som faktiskt inte fungerar. Sverige är ett samhälle av massarbetslöshet, en massarbetslöshet som är på väg att bita sig fast trots att vi har rekordhög ekonomisk tillväxt. Ni säger bara att vi ska fortsätta att göra ungefär som tidigare. Det ska jämföras med en vänsterpolitik som bygger på att man ökar investeringarna i samhället, att man bygger sig ur krisen och att man också satsar på offentlig konsumtion.
Nu vill jag gärna ha svar på frågan om vårdnadsbidraget.

Anf. 193 ANDREAS NORLÉN (M) replik:
Herr talman! Vi har en jobbpolitik som faktiskt fungerar. Det har blivit 100 000 fler jobb i Sverige nu än vad som fanns 2006. Vi ser de tydliga prognoserna som visar att arbetslösheten faller kraftigt i Sverige. Jag tycker att Jonas Sjöstedt ska se sig om i Sverige och se hur företagen nyanställer och se hur de nya jobben växer fram.

Vårdnadsbidraget är en familjepolitisk rättvise- och valfrihetsreform som gör att människor får mer tid, valfrihet och större möjligheter att forma sin tillvaro efter eget val. Det är något som är gott i sig.

Anf. 194 VALTER MUTT (MP):
Herr talman! Har vi som sitter här blivit maktlösa? Finanskris, klimatkris, utfiskning, skogsskövling, ökenutbredning och artutrotning skulle kunna tolkas som att vi som är satta att förvalta människors förhoppningar om en rättvis och hållbar utveckling helt håller på att tappa kontrollen. I stället sätter ansiktslösa ekonomiska krafter den verkliga agendan i vår tid.

Vid närmare betraktande finns det – tack och lov – inte fullt fog för påståenden om att demokratin avlövas och bara i bästa fall aningen förmår bromsa negativa skeenden och inte längre äger kraft att skapa ett bättre samhälle. Få saker tror jag i själva verket är viktigare än att motverka sådana känslor av vanmakt och uppgivenhet.

Det handlar om att i såväl riksdagsdebatter som i det vidare offentliga samtalet lyfta fram de verktyg folkstyret faktiskt förfogar över. Jag tänker på till exempel vårt gemensamt förvaltade pensionskapital i AP-fonderna, vars ägardirektiv fastställs av riksdagen. Ägarmakten i dessa hundratals miljarder kronor skulle kunna bli till en hävstång för en rättvisare ekonomi som håller sig innanför naturens ramar och som satsar massivt i branscher som förnybar energi och energieffektivisering och i företag som prioriterar jämställdhet, medbestämmande och sjysta villkor för anställda också hos underleverantörer i andra länder.

På många håll i omvärlden pågår en spännande utveckling på området. I exempelvis Kalifornien finns en pensionsfond för de offentliganställda som heter Calpers som förvaltar ca 200 miljarder dollar och är en av USA:s allra största pensionsfonder. De har investerat i något som man kallar för Green Wave Initiative, som innebär riktade satsningar mot gröna företag inom solenergi och andra framtidsbranscher. Man placerar också några procent av den årliga investeringsvolymen i regioner med hög arbetslöshet.

Grundfilosofin är att pensionskapitalet bör vara investerande snarare än spekulerande och bidra till långsiktigt värdeskapande i företag som är medspelare och inte motspelare till ekosystemen. En liknande investeringsfilosofi finns också hos många kanadensiska pensionsfonder.

Ett annat verktyg med stor potential är naturligtvis offentlig upphandling, som i flertalet industriländer uppgår till en femtedel av den totala ekonomin. Vi kan naturligtvis där ställa avsevärt tuffare sociala och miljömässiga krav än hittills och på så vis gynna företag som ligger i framkant på områdena. Ja, kanske kraven rent av också kan gynna framväxten av nya typer av företag, till exempel så kallade stakeholder companies, där utöver ägare och anställda även

underleverantörer, kunder, ortsbor, miljöintressen och andra som berörs av företagets verksamhet också äger reellt inflytande.

Det här är inte alls så verklighetsfrämmande som det kan låta. Lagstiftning om olika former av stakeholder companies har redan introducerats i Frankrike, Storbritannien och USA.

Jag tror, herr talman, att intresset för politik och samhällsfrågor skulle öka om den politiska debatten lite oftare slog på helljuset och belyste frågor som ligger en bit bortom den omedelbara dagspolitiken. Att inrätta ett framtidsutskott, som man redan har gjort i Finlands riksdag, kunde vara en god början.

Anf. 195 ANDREAS NORLÉN (M) replik:
Herr talman! Det var inte utan att jag fick lite kalla kårar utmed ryggraden när jag hörde Valter Mutts anförande. Han tyckte att vi skulle använda AP-fondernas hundratals miljarder för en avancerad statlig industripolitik.

Jag kan berätta för Valter Mutt att AP-fondernas ägardirektiv inte fastställs i Sveriges riksdag. Tvärtom var ambitionen när det nya pensionssystemet sjösattes att se till att varken regering eller riksdag hade något inflytande av betydelse över hur AP-fonderna placerar sina pengar. Det var mycket tydligt att AP-fondernas medel inte skulle få användas för att politiskt styra näringslivet.

Löntagarfonderna – saliga i åminnelse, eller kanske inte – vore en västanfläkt jämfört med att använda AP-fondernas hundratals miljarder för att försöka styra näringslivets utveckling. Det är inget annat än socialism.

Anf. 196 VALTER MUTT (MP) replik:
Herr talman! Nej, det är ramekonomi. Jag hänsyftar till Bertil Ohlin, folkpartiledare under 23 år och tillika Nobelpristagare i ekonomi. Det här är något som också republikaner i Amerika står för. Det handlar inte om detaljstyrning utan det handlar om ramekonomi. I stället för att AP-fonderna i dag satsar över 90 procent på fossilt bränsle och kärnkraft skulle de satsa på förnybar energi.

Det här är något som växer i många länder. Det handlar alls icke om detaljstyrning, men det handlar om att skapa nya jobb i framtidsbranscher. Det har man gjort i delstaten Quebec i Kanada sedan 1984 under en liberal delstatsregering. Det har skapat 120 000 nya jobb i Quebec. Liknande pensionsfonder har därför spritts till de övriga nio provinserna i Kanada.

Anf. 197 ANDREAS NORLÉN (M) replik:
Herr talman! Om man vill använda AP-fondernas hundratals miljarder kronor som ett aktivt politiskt verktyg för att styra utvecklingen i näringslivet är det socialism. Det finns ingen annan benämning för det. Då tar man in medborgarnas pengar, lägger dem i statligt kontrollerade fonder och låter dem agera på marknaden. Det är socialism.

Jag vill dessutom påpeka att det innebär också ett rätt avsevärt risktagande med pensionsspararnas pengar om man ska investera i det som Valter Mutt kallar framtidsbranscher. Hur vet han att de inte kraschar?

Anf. 198 VALTER MUTT (MP) replik:
Herr talman! Pensionskapitalet användes redan under det stora bostadsbyggnadsprogrammet på 60-talet, som den tidens borgerliga politiker också var för. Energisanering av miljonprogramsområdena skapar stora vinster. Om man satsar på sol och vind skapar det vinster. Om vi fortsätter som i dag med en spekulativ finanskapitalism skapar det helt ohållbara förluster.

Anf. 199 JACOB JOHNSON (V):
Herr talman! Så har den nya mandatperioden rullat i gång. För min

egen del innebär det att jag har bytt politikområden; från EU-nämnden och miljö- och jordbruksutskottet till skatteutskottet och finansutskottet. Det är från klimat, havsmiljö, EU:s jordbrukspolitik, biologisk mångfald med mera till pengar och särskilt hur samhället med hjälp av skatter ska finansiera välfärden, omfördela bördorna mellan rika och fattiga, främja klimatomställningen och utöva en restriktiv alkoholpolitik med mera.

Många siffror lär det bli att ta ställning till de närmaste åren. Men bakom dessa siffror döljer sig människors och naturens väl. Det är en stor och spännande utmaning att ta sig an skattefrågorna.

Hur ska man då se på skatter? Det finns en hel del kända citat man kan referera till. I en strof i *Internationalen*, som vi i och för sig inte brukar sjunga så ofta, sjungs: ”Båd’ stat och lagar oss förtrycka, vi under skatter digna ner.” Det är en text som inte känns så bekväm för oss i dag i dessa dagar av försvar för finansieringen av välfärdsstaten.

Ett annat senare citat är den socialdemokratiska socialministern Gustav Möllers uttalande om att ”varje förslösad skattekrona är en stöld från folket”. Det uttalandet har fortfarande sin aktualitet i meningen att naturligtvis måste de skatteintäkter som stat och kommun tar in användas effektivt för avsedda ändamål.

Ett tredje ännu mer samtida citat är Mona Sahlins uttalande att om man är socialdemokrat tycker man att det är häftigt att betala skatt. Även om jag själv inte skulle använda ordet häftigt delar naturligtvis jag och andra vänsterpartister andemeningen i Sahlins uttalande.

Låt mig så här i mitt första skattepolitiska inlägg i kammaren få repetera syftet med vårt skattesystem. Enligt skattelagstiftningen är ett primärt syfte att täcka det allmännas utgifter, det vill säga att finansiera den offentliga sektorn och framför allt det vi i dagligt tal kallar välfärden: skolan, vården och omsorgen. Men skatter används också i fördelningspolitiskt syfte och för att styra beteenden, till exempel med avseende på klimat och miljö eller folkhälsan. Skatter kan också användas i stabiliseringspolitiskt syfte, det vill säga höjas under tider av högkonjunktur respektive sänkas under lågkonjunktur, för att hålla igen respektive stimulera efterfrågan.

Dessutom finns ett antal principer för hur skatten bör tas ut: att det ska vara ”skatt efter bärkraft”, att det ska finnas en koppling mellan skatt och förmån, att skattesystemet ska vara rationellt, enkelt, kontrollerbart, legitimt, rättssäkert, likformigt med mera. Om såväl syftet med skattesystemet som principerna finns det nog en ganska bred enighet, även om vi lägger fokus på olika delar av detta skattesystem.

Mer intressant och politiskt blir det, herr talman, om vi börjar gå in och tittar på skatteintäkternas storlek, fördelning och användning, inte minst eftersom det återspeglar olika partiers ambitioner inom välfärdspolitiken och klimatomställningen.

Enligt budgetpropositionen för nästa år kommer skattekvoten under perioden 2011–2014 att ligga på knappt 45 procent, vilket är avsevärt lägre än till exempel i slutet på 1980-talet, då andelen var drygt 50 procent och då vi hade i stort sett full sysselsättning. Det var en skillnad på ca 5 procent av bnp, i dag motsvarande ca 165 miljarder kronor. Det motsvarar på ett ungefär de skattesänkningar som regeringen Reinfeldt har genomfört under föregående mandatperiod.

Det är mot den bakgrunden intressant att läsa vad den socialdemokratiska statsvetaren och debattören Bo Rothstein häromdagen skrev i en debattartikel med rubriken ”Därför har socialdemokratin havererat”. Rothstein hänvisar i sin artikel till nobelpristagaren och ekonomhistorikern Douglass North, ”som i sin senaste bok (Violence and Social Orders) går till kraftigt angrepp mot idén att en effektiv marknadsekonomi kräver en liten offentlig sektor och låga offentliga utgifter. Tvärtom säger North och hävdar att i länder vars BNP per capita överstiger 20 000 dollar om året är andelen offentliga utgifter i genomsnitt 53 procent av BNP”, det vill säga ca

100 miljarder kronor mer.

Mycket talar, herr talman, för att Rothstein och North har rätt. I utvecklade välfärdssamhällen där invånarna ställer berättigade krav på välfärd, kollektivtrafik och universitet i världsklass är det både nödvändigt och effektivt med en högre skattekvot än den Sverige har i dag. Det är därför en huvuduppgift för en vänster värd namnet att ta strid för en skattefinansiering efter förmåga som är tillräckligt hög för de politiska mål vi kämpar för.

Men nog kan en vän av ordning fråga sig: Betyder detta att arbetarrörelsen måste börja sjunga den glömda versen i *Internationalen* igen, där det står att ”vi under skatter digna ner”? Nej, herr talman, det finns pengar på andra ställen att ta av. Världens samlade finansiella tillgångar har mångdubblats under nyliberalismens och marknadsfundamentalismens guldålder. Det finns andra skattekällor.

Nej, vi dignar inte ned under höga skatter – tvärtom. Om vi gemensamt betalar välfärden genom skatter och samtidigt lever upp till Möllers påminnelse blir det ett kostnadseffektivt sätt att betala och ta ansvar för den trygghet och frihet som en bra välfärd för alla innebär. Ja, då blir det just häftigt att betala skatt!

Anf. 200 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:
Herr talman! Det var ett intressant ideologiskt anförande som Jacob Johnson höll, tycker jag. Det var en lovsång för de höga skatternas inte bara försvar utan också höjande.

Jag tycker det är viktigt att diskutera det, inte minst ur Vänsterpartiets synpunkt. Har vi en rimlig beskattning på arbete? Man kan beskatta kapital, insatsvaror och konsumtion. Men Jacob Johnson företräder uppenbarligen den kategori som tycker att arbete är något särskilt viktigt som ska beskattas särskilt hårt.

Där går en viktig skiljelinje mellan den uppfattning som den här regeringen och de partier som står bakom den företräder och den linje som Jacob Johnson företräder.

Jag tror för min del att människor uppskattar den ökade friheten att använda sina pengar till vad man själv helst vill, om man inte har så oerhört hög skatt på just arbete.

Anf. 201 JACOB JOHNSON (V) replik:
Herr talman! Gunnar Andrén hörde kanske inte riktigt slutet av mitt anförande, som blev lite komprimerat på grund av tidsbrist.

Jag hänvisade till att världens samlade finansiella tillgångar från att vara ungefär lika stora som världens samlade bnp år 1980 har ökat till att vara ca 3,5 gånger större år 2007. Vi har alltså fått en enorm tillväxt av finanskapitalet. Det kanske ger en fingervisning om hur jag tycker att vi ska finansiera en större del av de ökade skatterna.

Anf. 202 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:
Herr talman! Det beror på vad man menar med kapital. Som jag framfört tidigare tycker jag att det är bra att vi har lyft ut bostäderna från kapitalbeskattningen. Jag tror inte att någon människa tycker att den egna bostaden ska beskattas över huvud taget.

Men min fråga går ändå till Jacob Johnson: Anser Jacob Johnson och hans parti att den nuvarande beskattningen av arbete är optimal, eller ska man höja den ytterligare? Jag tycker att det har varit väldigt bra att vi har kunnat sänka skatten på just arbete, för det är liksom det mest centrala av allt. Sänkt skatt på arbete är bra.

Anf. 203 JACOB JOHNSON (V) replik: Herr talman! Att dagens beskattning av inkomster är optimal tror jag varken Gunnar Andrén eller jag tycker. Den går naturligtvis alltid att förbättra.

Jag vill ha en starkare fördelningspolitisk profil, till exempel att du och jag skulle kunna betala ett antal tusenlappar mer i månaden i skatt.

Det tror jag att vi klarar av ganska lätt.

Anf. 204 ANDREAS NORLÉN (M) replik:
Herr talman! Jacob Johnson sade att en huvuduppgift är att verka för en skattepolitik värd namnet, om jag kommer ihåg hans uttalande rätt. Men snarare verkar han tycka att huvuduppgiften är att verka för höjda skatter med 100 miljarder, om man ska dra slutsatser av hans anförande.

Alliansregeringen har under de fyra senaste åren lyckats med att både göra stora satsningar på välfärden i kommuner och landsting i form av höjda statsbidrag, kömiljard och mycket annat och ge människor rejält med pengar kvar i plånboken om man jobbar.

Tycker Jacob Johnson att det är dåligt att både satsa på välfärden och sänka skatterna? Är han emot den typen av ekonomisk politik som både ger människor mer skatt och ger mer pengar till välfärden?

Anf. 205 JACOB JOHNSON (V) replik:
Herr talman! I slutet på 80-talet hade vi en högre skattekvot och också en mycket lägre arbetslöshet. Som jag sade tidigare finns det väldigt stora behov i samhället. Vi behöver bättre skolor, forskning och utbildning, och vi behöver satsa på infrastrukturen. Det är ungefär som Jonas Sjöstedt sade tidigare: Vi ska investera oss ur arbetslöshetskrisen efter de samhällsbehov som finns. Då kan staten och samhället gå före och vara ett lokomotiv i den satsningen och i stor utsträckning finansiera med skatter.

Anf. 206 ANDREAS NORLÉN (M) replik:
Herr talman! I mitt anförande talade jag om vikten av drivkrafter: drivkrafter för arbete, för företagande och för investeringar. Har Jacob Johnson någon förståelse för att människor faktiskt vill ha en morot för att satsa på företag eller för att satsa på att arbeta mer eller investera i Sverige – eller lever han i tron att om man chockhöjer skatterna i Sverige kommer vi ändå att ha gott om utländska investeringar, gott om människor som vill satsa på företagande, gott om människor som vill arbeta mer?

Anf. 207 JACOB JOHNSON (V) replik:
Herr talman! Den starkaste drivkraften tror jag är alla människors önskan att vara med och bidra, att kunna försörja sig själva, att få ett jobb. Det tror jag är den starkaste drivkraften. Då måste det också finnas jobb att få. Det kan man få genom att satsa på de eftersatta samhällsbehov som vi alla vet finns.

Anf. 208 CECILIA BRINCK (M):
Herr talman! Syftet med skatteutjämningssystemet är att utjämna skillnader i skattekraft och strukturella kostnader mellan kommunerna. Det finns ett motsvarande system för landstingen. Jag ifrågasätter inte alls behovet av ett sådant system; det är stort och det kommer att fortsätta att vara stort. Men det skatteutjämningssystem som vi har i dag slår snett. Det har fått konsekvenser som ingen förmodligen hade räknat med men som är ganska svåra att hantera. Jag ska försöka belysa några av dem.

För kommunerna omfattar skatteutjämningssystemet i dag strax under 50 miljarder kronor. Staten står för huvuddelen – drygt 45 miljarder. De resterande miljarderna betalades 2009 av tolv kommuner. Nio av dem ligger i Stockholms län. De tre som inte gör det är Oxelösunds kommun, Lomma kommun och Vellinge kommun. Motsvarande system för landstingen är ännu lättare att berätta om. Där finns det nämligen bara en nettobetalare, och det är Stockholms läns landsting. Alla andra landsting och regioner är nettomottagare i systemet.

Problemen med systemet är många. För det första är det så

komplicerat att de flesta som fattar beslut om det i kommuner och i landsting förmodligen inte vet eller kan förutse vilka konsekvenser besluten får. Det är i sig ett rätt stort bekymmer att vi har ett system som omfattar så mycket pengar men som är så snårigt att de som förvaltar det bara i undantagsfall begriper hur det fungerar. Jag betraktar mig själv som åtminstone rimligt normalbegåvad. Jag har sysslat med kommunalpolitik i många år, men jag ska villigt erkänna att det finns mycket i skatteutjämningssystemet som jag inte har en aning om hur det fungerar trots idogt studium.

Men det allvarligaste är kanske inte de komplicerade reglerna; det finns väl antagligen någon någonstans som förstår allihopa. Det är i stället de konsekvenser som systemet har, som syns på flera plan och som har förstärkts med åren trots att vi har lappat och lagat systemet och försökt motverka de negativa konsekvenserna.

En kommun som arbetar för att öka sin ekonomiska tillväxt, som arbetar för att attrahera nya företag och för att skapa en kommunal struktur som gynnar företagande och som gynnar investeringar straffas för det genom att kommunen får betala mer i utjämningsbidrag än vad man får in i form av ökade skatteintäkter. Det finns många delsystem i detta, och det är nämligen så att delsystemet för utjämning är så långtgående att det resulterar i praktiskt taget samma skattekraft efter utjämningen. Man frågar sig: Vilka är då incitamenten för att skapa ett gott näringslivsklimat? Vilka är då incitamenten för att bedriva en ansvarsfull ekonomisk politik, att sköta kommunens affärer och att förvalta skattebetalarnas pengar på ett gott sätt?

Herr talman! Det är inte heller rimligt att i stort sett hela kommunernas kostnad i systemet bärs av kommunerna i Stockholms län. Skatteutjämningssystemet har utretts flera gånger. Just nu pågår ytterligare en översyn. Men det går inte att hålla på att lappa och laga hur mycket som helst i det existerande systemet. Det blir bara krångligare och mer svårgenomträngligt. De negativa effekterna får man inte bort.

De som försvarar systemets utformning invänder här: Pengarna går ju till kommuner och landsting i glesbygden! Pengarna går ju till områden som brottas med problem och utmaningar som de faktiskt inte kan klara av på egen hand! Men så är det ju inte, eller åtminstone i ganska liten utsträckning. Visserligen får Norrlandskommunerna mest utjämningsbidrag per invånare – i snitt lite drygt 10 000 kronor. Men det är inte där de stora pengarna hamnar. Det är inte det som belastar systemet. De stora pengarna hamnar i stället i Malmö, Göteborg, Norrköping, Örebro, Helsingborg och Jönköping. För Malmös del är det drygt 3 miljarder och för Göteborgs del ungefär hälften så mycket. De stora vinnarna är alltså expansiva tillväxtområden i södra, västra och mellersta Sverige.

När det gäller systemen för utjämning mellan landstingen finns det, som jag sade, bara en enda nettobetalare. Det är Stockholms läns landsting, som betalar ungefär 1,3 miljarder in i systemet. Alla andra landsting är nettomottagare. Mest pengar går inte alls till Norrland, utan mest pengar går till Region Skåne – 3,6 miljarder. Västra Götaland får 3,4 miljarder och på tredje plats kommer Östergötland med 1,2 miljarder.

Från det landsting som har landets högsta landstingsskatt, nämligen Stockholms läns landsting, går alltså stora summor pengar ut till resten av Sverige. Så blir det eftersom dessa kommuner och landsting har lägre skattekraft än Stockholmskommunerna. Det handlar inte om att de strukturella kostnaderna är högre. Det är inte dyrare att bedriva offentlig verksamhet i Göteborg och Malmö än vad det är i Stockholm.

Den praktiska konsekvensen är att Stockholmsregionen ekonomiskt stöttar de två andra storstadsregionerna – expansiva tillväxtregioner. Detta påverkar negativt dels Stockholmsregionens möjligheter att lösa sina egna problem, dels vår möjlighet att stödja dem som ju skulle stödjas när systemet infördes, nämligen glesbygdsområdena.

På sikt utgör detta skatteutjämningssystem ett hot mot utvecklingen inte bara i Stockholms län utan i hela Sverige. Det motverkar de positiva effekterna av tillväxt och motverkar därmed ekonomisk utveckling.

Herr talman! Vi behöver ett system för utjämning mellan kommuner och landsting. De offentligt finansierade välfärdstjänsterna måste kunna garanteras även i områden där skattekraften är låg och där förutsättningarna är besvärliga. Men dagens system fungerar inte. Det måste ändras. En lösning kan vara att staten tar det fulla finansieringsansvaret. Staten bär ju redan 95 procent av finansieringsansvaret. På det sättet bestraffas inte längre kommuner som arbetar för att förbättra sitt näringslivsklimat och sin skattekraft. Framför allt ställs inte kommuner och landsting mot varandra, vilket sker i dagens system.

Anf. 209 PETER PERSSON (S) replik:
Herr talman! Det vore dystert om det är Cecilia Brincks mening som förebådas i Moderaternas ställningstagande i den kommitté som nu har att överse inkomstutjämningen.

Jag skulle vilja fråga dig, Cecilia Brinck: Tror du att benägenheten att utveckla en kommun är mindre för kommunalmän och kommunalkvinnor i Borgholm – för att ta en sydlig kommun – än i Täby, en Stockholmskommun? Tror du att benägenheten att arbeta för kommunens utveckling är mindre hos kommunpolitikerna i Borgholm än i Täby?

Anf. 210 CECILIA BRINCK (M) replik:
Herr talman! Jag tror att benägenheten hos kommunpolitiker att arbeta för att utveckla och förbättra situationen i sin kommun minskar när man tar ifrån dem incitamenten att göra det. Jag tror att benägenheten att bedriva ett aktivt förbättringsarbete minskar när man inte får behålla frukterna av det goda arbetet och när man faktiskt bestraffas när man ökar sin skattekraft genom att man arbetar för att dra nya företag och verksamheter till kommunen. Det tror jag minskar kommunalpolitikernas benägenhet att arbeta för att förbättra situationen.

Anf. 211 PETER PERSSON (S) replik:
Herr talman! Från Täby, med 160 procent av medelskattekraften, reser man som semesterfirande till Borgholm, med 70 procent av medelskattekraften. Och Cecilia Brinck orkar påstå att Borgholmsborna, och särskilt deras förtroendevalda, idkar slöhet och inte vill arbeta för att utveckla sin kommun. Men det går bra att åka dit och sola sig! (Applåder)

Anf. 212 CECILIA BRINCK (M) replik:
Herr talman! Nu slåss Peter Persson mot en motståndare som inte finns. Inget av det han nu angrep mig för ingick i det jag sade.
Jag tror att kommunalpolitiker – de jag har träffat i olika sammanhang – arbetar så mycket som de känner att de kan för att förbättra situationen i sina kommuner. Men vad händer om de inte får behålla följderna och frukterna av det de gör? Om incitamenten för att sänka kommunalskatten och för att bedriva ett aktivt arbete i kommunen minskar gör man självfallet inte detta riktigt lika flitigt.

Anf. 213 JOHNNY MUNKHAMMAR (M):
Herr talman! Så här i inledningen av en mandatperiod borde man ägna sig mer åt att tänka nytt än åt att gräva nya och gamla skyttegravar mellan partierna. Jag tänkte därför ta upp ett mer långsiktigt och internationellt perspektiv än vad som kanske annars är gängse i den här typen av debatter.

Jag tänker ställa frågan: Finns det någon övergripande inriktning på

den ekonomiska politiken som kan främja tillväxt, sysselsättning, fattigdomsbekämpning, sociala framsteg och upplevt välmående hos befolkningen? Svaret är ja. Det kan kallas ekonomisk frihet.

Ekonomisk frihet är också ett samlingsbegrepp för ett antal olika företeelser som handlar om hur lätt det är att starta företag, hur mycket makt man har över den egna inkomsten, hur lätt det är att handla med utlandet, i hur många branscher man får bedriva företagsamhet och om hur lätt det är att konkurrera med andra företag.

Det är ett antal företeelser som tillsammans anger hur stor den ekonomiska friheten i ett visst land är. Detta utvärderas av Heritage Foundation och Wall Street Journal varje år i *Index of Economic Freedom*. Det har gjorts i ett antal år, och det bygger på alla tillgängliga data från OECD, Världsbanken och andra, som är objektiva och som vi alla grundar våra analyser på.

Där har man kommit fram till att under 25 år i stort sett har den ekonomiska friheten i världen ökat. Mellan länder – det kan kallas globalisering – och inom länder har den ekonomiska friheten ökat. Det har blivit lättare att handla, lättare att driva företag, lättare att investera. På massor av sätt har den ekonomiska friheten ökat runt om i världen. Och vad har det gett för effekter: Jo, det har gett en fördubbling av den genomsnittliga inkomsten per person i världen. Det har lett till den snabbaste minskningen av den extrema fattigdomen hittills i världen. Vi har sett hundratals miljoner människor i Kina och Indien framför allt men också på andra ställen som har lämnat den extrema fattigdomen och gått in i en mycket bättre levnadsstandard, tack vare den ekonomiska friheten.Tack vare chansen för de här människorna att bygga sig en bättre framtid har de byggt sig en bättreframtid, och fattigdomen har minskat och de sociala framstegen är stora.

Tyvärr kunde man notera i den senaste upplagan av indexet att under finanskrisen minskade för första gången den ekonomiska friheten i hälften av alla världens länder. Då kan man fråga sig: Vad gjorde de? Jo, framför allt ägnade de sig åt att spendera enormt mycket pengar från skattebetalarna, skapa stora underskott och stora stimulansprogram. Då kan man fråga sig: Gick det bättre för de länderna i finanskrisen? Svaret är: Nej, de länder som drog på sig stora underskott och skulder genom stimulansprogrammen fick inte en bättre utveckling. Det är de som nu sitter mest fast, Spanien och Storbritannien, i underskott och inte har tillräcklig tillväxt.

En annan poäng som är relevant i sammanhanget kommer från en ny studie och handlar om att en aspekt av den ekonomiska friheten är den fria rörligheten. Det är nämligen så, och det kanske kunde vara relevant att ha några representanter för det parti här i kammaren som inte gillar invandring, att det finns en studie som visar att ju mer invandring man har i ett land, desto mer stiger lönerna för dem som bor i landet. Det finns ibland en uppfattning att invandring skulle sänka löner. Så är det inte. Tvärtom ökar lönerna om man har stor invandring, och fri rörlighet är centralt för ekonomisk frihet.

Man kan också se att ju friare arbetsmarknaden är i ett land desto mer ökar lönerna, tack vare invandringen, så det är inte så att vi behöver en massa regleringar på arbetsmarknaden och en massa avtal av olika slag för att se till att invandringen inte leder till lönedumpning. Tvärtom leder en fri arbetsmarknad och en fri invandring till höjda löner.

Så kommer vi till Sverige. Under de 25 åren som den ekonomiska friheten har ökat i världen har den också ökat dramatiskt i Sverige, därför att vi har avreglerat marknader, sålt statligt ägande i företag, sänkt marginalskatter, gjort Riksbanken oberoende, fått låg inflation – massor av saker som har ökat den ekonomiska friheten och öppnat nya sektorer för företagande. Detta har också gett Sverige en mycket bättre ekonomisk utveckling. Det har skett under såväl borgerliga som socialdemokratiska regeringar. Socialdemokraterna kanske gjorde det delvis motvilligt, men de har också varit med på den resa som handlar

om ökad ekonomisk frihet i Sverige. Faktum är att Sverige är ett av de länder i Europa som har ökat den ekonomiska friheten allra mest. Vi har därför klarat oss väldigt bra.

Nu är då frågan: Ska vi fortsätta att öka den ekonomiska friheten i Sverige? Ska vi fortsätta att öppna nya branscher för företagande och avveckla offentliga monopol? Ska vi sälja statligt ägande i företag och ta ned skatterna, så att vi kan fortsätta på den framgångsväg som har varit Sveriges under mycket lång tid och som har varit en framgångsväg för alla de länder som har ökat sin ekonomiska frihet i 25 år? Mitt enkla svar är: Ja, vi ska fortsätta att öka den ekonomiska friheten, för det är framgångsvägen. Det visar inte minst 179 länder och det visar också Sverige. Vi ska inte ägna oss åt den vänstersväng som förutspåddes före valet med skattechocker och bidragshöjningar. Det sade också väljarna, klokt nog, nej till.

Jag skulle snarare vilja förorda att vi sätter upp ett ambitiöst mål. Sverige är i dag på plats 21 av 179 – ett av världens ekonomiskt friaste länder. Det är klart att vi ska till topp tio.

Anf. 214 PETER PERSSON (S) replik:
Herr talman! Munkhammar talade tidigare i dag drömskt om det skattetryck som fanns på Erlanders tid. Tidigare generationer socialdemokrater har ju en benägenhet att upptas i Moderaternas famn, trots att det nog trotsar deras egen vilja.

Nu vill jag fråga dig, Munkhammar: Vilken är din ideala skattenivå? Vilken skatteandel vill du ha av bnp i dag? Vilket är ditt mål?
Den andra frågan är: När människors inkomster stiger, när skatterna minskar, när utrymmet i börsen blir större och om man vill ha en bättre standard på dagis och skola, ska man då kunna använda den egna plånboken och köpa en bättre standard i den verksamheten?

Anf. 215 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:
Herr talman! Svaret på frågorna om skattetrycket är att man inte på förhand kan säga exakt vilket skattetryck man ska landa i. Jag kan bara konstatera att vi har ett stort utrymme i Sverige och de flesta andra länder att fortsätta att sänka skatter för att göra så att människor får mer pengar kvar, att man kan leva på sin lön. Företag behöver behålla sina pengar för att kunna anställa och för att kunna göra investeringar. Så på massor av sätt behöver vi fortsätta att också på skatteområdet öka den ekonomiska friheten, så att människor har mycket mer pengar att röra sig med och så att vi kan investera och skapa nya jobb.

Man kan ställa motfrågan: Vilket skattetryck vore det ideala om du skulle bestämma? Är det 50 procent, är det 60 procent? Det fanns en person i er tidigare rödgröna koalition här som talade om en dramatisk skattehöjning. Delar du den uppfattningen?

Anf. 216 PETER PERSSON (S) replik:
Herr talman! Svara på min fråga nästa gång, Munkhammar: Ska den egna plånboken kunna öppnas för att köpa det som dras undan när skatterna minskar?

Mitt svar på din fråga är: Fixeringen hos socialdemokratin finns inte där utan i ett fungerande välfärdssamhälle. Skatterna är inte ett mål, de är ett medel.

Anf. 217 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:
Herr talman! Svaret på frågan om tillgången till välfärdstjänster är den att vi under den förra mandatperioden har sett till att både sänka skatter och satsa mer pengar på välfärdstjänsterna. Det har gjort att tillgången har blivit bättre. Till exempel har köerna till sjukvården minskat. Det är den politik som vi tänker fortsätta att förorda.
Ifall människor känner ett behov av att köpa sig bättre tjänster är det ett misslyckande. Och det är ett misslyckande som tidigare har skett och som vi försöker komma förbi genom att öka tillgängligheten, för alla ska ha tillgång till den bästa utbildningen och till den bästa sjukvården.

Allmänpolitiska debatten fortsätter i 9 §. (8 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte den 28-29 oktober: Anf. 218-250.)

9 § Allmänpolitisk debatt:

Miljö, klimat, jord- och skogsbruk.	**Anf. 251-301.**
Statsförvaltningen.	**Anf 302- 310**
Kulturpolitik.	**Anf. 311-312**
Trafik och IT-politik.	**Anf. 313-349**

(forts. prot. 10)
Se riksdagens protokoll.

Kommentar:

I riksdagsledamöternas debatter om skatter o d visas inte upp några stora kunskaper om skatter och skattesystem. Debatterna skulle bli bättre om de mer grundades på hur skatterna är och vilka konsekvenser de har.

I område 36/39 Politiska krav och politiska planeringar i det följande är intaget fakta om skatter och skattesystem.

352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots utomlands)
353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)

354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)

Sidan håller på att uppdateras i enlighet med det nya EU-fördraget.

Europeiska unionens institutioner och andra organ

Europeiska unionen (EU) är inte en federation som USA. Den är inte heller bara en organisation för samarbete mellan olika stater som FN. Faktum är att EU är en unik konstruktion. De länder som utgör Europeiska unionen (medlemsstaterna) är fortfarande oberoende suveräna stater, men de delar sin suveränitet för att tillsammans uppnå en styrka och ett inflytande i världen som ingen av dem skulle kunna få på egen hand.

Delad suveränitet innebär i praktiken att medlemsstaterna delegerar en del av sina beslutsbefogenheter till de gemensamma institutioner de inrättat, så att beslut om vissa frågor av gemensamt intresse kan fattas demokratiskt på EU-nivå.

EU:s beslutsprocess i allmänhet, och medbeslutandeförfarandet i synnerhet, omfattar alla de tre viktigaste institutionerna:

- Europaparlamentet (EP), som företräder medborgarna i EU och väljs direkt av dem.
- Europeiska unionens råd, som företräder de enskilda medlemsstaterna.
- Europeiska kommissionen, som ska se till att verksamheten gagnar unionen som helhet.

Denna ”institutionella trehörning” utformar den politik och de lagar som tillämpas i hela EU.I princip är det kommissionen som föreslår nya EU-lagar, men det är Europaparlamentet och rådet som antar dem.Sedan är det kommissionen och medlemsstaterna som tillämpar

dem, och kommissionen ser till att de efterlevs.

Två andra institutioner har viktiga roller i processen: EG-domstolen har det yttersta ansvaret för tillämpningen och tolkningen av EU:s rättsregler, och revisionsrätten övervakar finansieringen av unionens verksamhet.

Institutionernas befogenheter och ansvarsområden fastställs i fördragen, som ligger till grund för all EU:s verksamhet. I fördragen fastställs även de regler och förfaranden som institutionerna måste följa. Det är alla EU-ländernas stats- eller regeringschefer som enas om fördragen och deras parlament som därefter ratificerar dem.
Utöver sina institutioner har EU även en rad andra organ med särskilda uppgifter:

- Europeiska ekonomiska och sociala kommittén företräder det civila samhället och arbetsmarknadens parter.
- Regionkommittén företräder regionala och lokala myndigheter.
- Europeiska investeringsbanken finansierar EU:s investeringsprojekt, och bistår småföretag genom Europeiska investeringsfonden.
- Europeiska centralbanken ansvarar för unionens penningpolitik.
- Europeiska ombudsmannen utreder klagomål om missförhållanden i EU:s institutioner och organ.
- Europeiska datatillsynsmannen ser till att individens personuppgifter skyddas.
- Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer ger ut information om EU.
- Europeiska byrån för uttagningsprov för rekrytering av personal rekryterar personal till EU:s institutioner och övriga organ.
- Europeiska förvaltningsskolan anordnar utbildning för EU:s personal på vissa områden.

Dessutom har specialiserade organ inrättats för att sköta särskilda tekniska, vetenskapliga eller administrativa uppgifter.

Parlamentet
Rådet
Ordförandeskapet
Kommissionen
Domstolen
Revisionsrätten
Ekonomiska och sociala kommittén
Regionkommittén
Investeringsbanken
Investeringsfonden
Centralbanken
Ombudsmannen
Europeiska datatillsynsmannen
Europeiska unionens publikationsbyrå
Europeiska kontoret för uttagning av personal
Europeiska förvaltningsskolan
EU-organ

Belgiens ordförandeskap i EU 2010 http://www.eutrio.be/

Sidan kan fås på olika språk:
български (bg)čeština (cs)dansk (da)Deutsch (de)eesti keel (et)ελληνικά (el)English (en)español (es)français (fr)Gaeilge (ga)italiano (it)latviešu valoda (lv)lietuvių kalba (lt)magyar (hu)Malti (mt)Nederlands (nl)polski (pl)português (pt)română (ro)slovenčina (sk)slovenščina (sl)suomi (fi)svenska (sv)

Europeiska unionens råd

Rådet är EU:s viktigaste beslutsfattande institution. Liksom Europaparlamentet inrättades rådet genom de grundläggande fördragen på 1950-talet. Det företräder medlemsstaterna och vid varje sammanträde deltar en minister från varje medlemsstats nationella regering.

Vilken minister som deltar vid vilket sammanträde beror på vad som ska avhandlas. Om rådet exempelvis ska diskutera miljöfrågor är det EU-ländernas miljöministrar som sammanträder och konstellationen benämns ”rådet (miljö)”.

Frågor som rör EU:s förbindelser med resten av världen hanteras av rådet (allmänna frågor och yttre förbindelser). Men eftersom denna rådskonstellation också har det övergripande ansvaret för allmänpolitiska frågor deltar de ministrar eller statsråd varje regering väljer att skicka till dessa sammanträden.

Rådet allmänna frågor och yttre förbindelser.
Rådet sammanträder i sammanlagt nio olika grupperingar (rådskonstellationer):

- Allmänna frågor och yttre förbindelser
- Ekonomiska och finansiella frågor (Ekofin)
- Rättsliga och inrikes frågor (RIF)
- Sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor
- Konkurrenskraft
- Transport, telekommunikation och energi
- Jordbruk och fiske
- Miljö
- Utbildning, ungdom och kultur

Varje minister i rådet har befogenhet att fatta bindande beslut för sin regering. Med andra ord är ministerns signatur hela regeringens signatur. Dessutom är varje minister i rådet politiskt ansvarig inför sitt nationella parlament och medborgarna i hemlandet. Detta säkerställer den demokratiska legitimiteten i rådets beslut.

Upp till fyra gånger per år samlas medlemsstaternas presidenter och regeringschefer och Europeiska kommissionens ordförande i Europeiska rådet. Vid dessa toppmöten fastställs den övergripande EU-politiken, och man tar itu med frågor som inte kunnat lösas på lägre nivå (dvs. av ministrarna vid de normala rådsmötena). Eftersom de frågor som diskuteras vid Europeiska rådets möten är mycket viktiga, pågår diskussionerna ofta till långt in på natten och får stor uppmärksamhet i media.

Webbplats http://www.european-council.europa.eu/home-page.aspx?lang=sv (Följande adresser är ofullständiga)

- Ingångssida file:///showPage.aspx?lang=sv
- Rådet file:///showPage.aspx?id=242&lang=sv
- Politik file:///showPage.aspx?id=243&lang=sv
- Handlingar file:///showPage.aspx?id=245&lang=sv
- Lissabonfördraget file:///showPage.aspx?id=1296&lang=sv
- Kontakter file:///showPage.aspx?id=244&lang=sv
- Presstjänst file:///showPage.aspx?id=221&lang=sv
    - Rådet
        - Rådskonstellationer
        - Rådets budget
        - Möteskalendarium
        - Öppna möten
        - Röstkalkylator
        - Website-Orförandeskapet
        - Bildarkiv

- Politik
  - Rådskonstellationer
  - Det ordinarie lagstiftningsförfarandet
  - Enlargement
  - Utrikespolitik
  - Mänskliga rättigheter
  - Säkerhet och försvar
  - Kampen mot terrorismen
  - PRADO - Register över identitets- och resehandlingar
  - Internationell handel
  - EU:s utvecklingspolitik
  - COST
  - CREST
  - Avtal
  - Information Assurance
- Handlingar
  - Tillgång till rådets handlingar: Offentligt register
  - Policy när det gäller tillgång till rådets handlingar
  - Insyn i lagstiftningen
  - Arkiv
- Lissabonfördraget
  - Regeringskonferensen 2007
  - Tidigare regeringskonferens
- Kontakter
  - Information till allmänheten
  - Informationsbesök
  - Lediga platser
  - Vanliga frågor
  - Beställ en publikation
  - Enheten för samordning av upphandling
  - Vem är vem i rådet
  - Kontoret för praktiktjänstgöring
  - Skydd av personuppgifter vid rådet
  - Språk
- Presstjänst
  - Pressmeddelanden
  - Presscenter
  - Pressrådgivare
  - Rådsmöten
  - Kalendarium
  - Abonnera på vår e-postutskickslista
  - Abonnera på vår SMS-utskickslista
  - TV / RADIOSTUDIOR

Rapporter från UNDP

http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2010/chapters/se/
På denna adress finns uppgifter om värdefulla rapporter från många år. Här de senaste:

Rapporten om mänsklig utveckling 2010 – Jubileumsutgåva 20 år Nationernas sanna rikedom: Vägar till mänsklig utveckling

Rapporten om mänsklig utveckling 2010 fortsätter traditionen att tänja utvecklingstänkande. För första gången sedan 1990 ser rapporten noggrant tillbaka på de åtskilliga gångna årtionden och identifierar trender och mönster som är ofta överraskande och leder till viktiga lärdomar inför framtiden. De här olika vägarna till mänsklig utveckling visar att det inte bara finns en formel för hållbar utveckling – och att imponerande långsiktiga förbättringar kan och har uppnått även utan konsekvent ekonomisk tillväxt.
Ladda ner Sammanfattning [5 041 KB] **Se område 795.**
http://hdr.undp.org/en/media/Swedish%20HDR%202010%20Summarypdf.pdf

2009 - Att övervinna hinder: Migration och utveckling

Rapporten om mänsklig utveckling 2009 fokuserar på migration och de effekter den har – och kan få – för den mänskliga utvecklingen. En miljard människor runt om i världen är att beteckna som migranter och trots att migration inte sällan beskrivs som ett problem som måste hanteras finns många exempel på hur migration bidrar till ökad utveckling – såväl i ursprungsländerna som i de länder där migranterna slår sig ned. Men vad krävs egentligen för att vi fullt ut ska kunna dra nytta av den potential som migrationen för med sig? Hur kan politiker och myndigheter underlätta för världens migranter och på vilket sätt kan migration komplettera andra utvecklingsinsatser?

- Läs den svenska sammanfattningen. **Se område 7958**

http://hdr.undp.org/en/media/HDR_2009_SE_Summary.pdf

2007/2008 - Kampen mot klimatförändringarna: Gemensamt ansvar i en delad värld

Konsekvenserna av de globala klimatförändringarna drabbar redan stora delar av världen hårt. För att undvika att den mänskliga utvecklingen stannar av eller går tillbaka behöver vi fokusera mer på klimatanpassning i de fattiga länderna. De rika länderna gör stora investeringar i klimatanpassningssystem, medan de fattiga och mest sårbara länderna har väldigt knappa resurser att lägga på skydd och anpassning.

- Läs den svenska sammanfattningen. **Gäller omrde 71.**

http://hdr.undp.org/en/media/HDR_20072008_Summary_SE.pdf

2006 - Bortom bristen på vatten: Makt, fattigdom och den globala vattenkrisen

Medan vi är rikare än någonsin tidigare i historien dör nästan 1 miljon barn varje år av vattenburna sjukdomar. Miljontals kvinnor och unga flickor offrar sin utbildning genom att använda värdefulla timmar till att hämta vatten. Brist på rent vatten och tillfredställande sanitära förhållanden är ett hinder för fattigdomsbekämpning och ekonomisk tillväxt i många av världens fattigaste länder.

- Läs den svenska sammanfattningen. **Se område 644**

http://hdr.undp.org/en/media/HDR06Svensk.pdf

2005 - Internationellt samarbete vid ett vägskäl: Bistånd, handel och säkerhet i en ojämlik värld

Rapporten går igenom tillståndet för den mänskliga utvecklingen och hur arbetet för att nå Millenniemålen till 2015 ligger till. Den går bakom statistiken och siffrorna, och visar priset människor får betala för brutna löften och mål som inte nås. Extrema skillnader mellan och inom länder lyfts fram som ett av de största hindren för mänsklig utveckling och för att nå millenniemålen.

- Läs den svenska sammanfattningen.

http://hdr.undp.org/en/media/hdr05_sv_summary.pdf

36/39 Politiska krav och politiska planeringar:

36... om individernas kroppsliga förhållanden.
37... om utbildning o d.
38... om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
39... om sociala miljöer, nöjen, sport o d

Sven Wimnell 6 juni 2010: Om skattesystem

t o m "Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt bör ej återinföras." är utdrag från sid 215-253 i **http://wimnell.com/omr36-39ze.pdf**

Ämnet är stort men utrymmet här medger inte någon lång redovisning. Det ska bli så kort som möjligt. Utgångspunkten är läget före valet 2010 då de politiska partierna laddar upp med förslag som de tror ska vinna röster.

Det borgerliga blocket vann valet 2006 med löften om skattesänkningar för låg-och medelinkomsttagare och åtgärder som skulle ge jobb åt arbetslösa och minska "utanförskapet". Det blev stora skattesänkningar för dem med höga inkomster och nedskärningar som mest drabbar dem med låga inkomster. Arbetslösheten är stor. De borgerliga har ställt i utsikt att de ska forsätta på samma sätt om de vinner valet.

Det rödgröna blocket har levererat några gemensamma förslag och de tre partierna lämnar var för sig också egna förslag. Vad de utlovar framgår av valtal och valmanifest.

Opinionsmätningar har visat på övervikt för de rödgröna, men i början på juni är det jämnt. Det kan svänga många gånger före valet, hur det utfaller är osäkert.

En central fråga, som alltid, är skatterna. Vem ska betala dem och vad ska de användas till. De som ska betala är individer, hushåll och företag och skatterna ska gå till saker som är till nytta för de kategorierna. Skatterna tas ut på skattebaser: skatter på arbetsinkomster, inkomster av företag, vinster och kapital, skatt på varor mm.

En högerfilosofi är att de som har höga arbetsinkomster inte arbetar om de inte får lägre skatter och att de med låga inkomster inte arbeter om de får lägre skatter.

De rödgröna håller inte med om det, och tycker att de med höga inkomster fått för stora skattesänkningar och de med låga inkomster

fått för små skattesänkningar.

Den borgerliga alliansen hatar bidrag och har satt ett annat namn på jobbskatteavdragen, nämligen avdrag, som är detsamma som bidrag. Jobbskatteavdragsbidragen är vid höga inkomster mycket stora.

Folkpartiet framför krav om att den s k värnskatten ska tas bort, annars vill ingen utbilda sig, och utbildat folk är nödvändigt i den globala konkurrensen. Kravet är nonsens. De som inte vill utbilda sig på grund av värnskatten har fel inställning till utbildning och om de avstår utbildning är det bara bra. Samhället bör undvika att släppa fram giriga personer till välbetalda platser där de bara tänker på att skaffa sig själva förmåner.

De som nu ihärdigt propagerar för lägre skatter för höginkomster borde istället intressera sig för dem med låga och de lägsta inkomsterna och kräva förbättringar för dem. Skattesänkningarna bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.

Levnadskostnaderna för en ensam förvärvsarbetande icke-pensionär är 2010 134 000 kr per år. Den som tjänar 15 000 kr per månad har efter skatt så att det går ungefär jämnt upp, d vs inget överskott i budgeten. Ensam som tjänar 60 000 kr per månad har sedan dessa levnadskostnader betalats ett överskott i hushållsudgeten på 296 000 kr, som kan användas till bilar, resor, dyrare bostad, lyxartiklar mm.

Ensam som tjänar 11 000 kr per månad skulle kunna betala levnadskostnaderna, men måste betala skatt så att det blir ett underskott i hushållsbudgeten på cirka 25 000 kr, och borde begära socialbidrag till skatten, vilket naturligtvis inte går för sig. Han eller hon tjänar alltså till sin försörjning men måste sänka sin levnadsstandard cirka 20 % på grund av skatten.

Folkpartiets krav om att avskaffa värnskatten visar på synnerligen olämplig oförmåga. Ingen i riksdagen har de senaste 40 åren visat intresse för att på lämpligt sätt avväga skatterna efter levnadskostnaderna.

Levnadskostnader och inkomstskatter för ensamma och makar/sambor.

Skattereformen 1970 föregicks av många skatteutredningar. I en utredning stod att det inte gick att hitta ett belopp för levnadskostnader som kunde ligga till grund för skattefördeningar. Det var mycket dumt skrivet. Redan då fanns socialbidragsbelopp att utgå från. Nu är dessa belopp tydligare och grundar sig på konsumentverkets budgetar. Bostadskostnader är inte med i de beloppen utan bedöms från fall till fall. Emellertid finns statistik om svenska folkets bostadsstandard och statistik om bostadskostnader. En lägsta rimlig levnadskostnad kan beräknas från konsumentverkets budgetar och från statistik om hyror i hyreslägenheter i riket eftersom sådana lägenheter är de enda som är aktuella vid de lägsta inkomsterna. Det är tillräckligt många hyresboende för att det ska duga som grund. Statistiken för andra boendeformer ger skäl för att det är lämpligt. När det gäller bostadsstandard ger statistik och utrymmesnormer från Boverket skäl räkna med 2rok för ensam och 3rok för makar/sambor.

Enligt detta blir de lägsta rimliga levnadskostnaderna 2010 för förvärvsarbetande icke-pensionärer: ensam 134 000 kr och för makar/sambor 201 000. Makarnas belopp blir 150% av beloppet för ensam, och så har det varit sedan 1970. För pensionärer blir det något annorlunda.

Ett problem när man ska avväga inkomstskatterna vid de lägsta inkomsterna är att det per person är dyrare levnadskostnader för en ensam än för makar/sambor. Sambeskattningen togs bort i skattereformen 1970 och man kan inte få en lämplig skattefördelning genom att höja grundavdraget, eftersom det bör vara lika per person. Om man sätter grundavdraget så att ensamma får lämplig skatt får makar för låg skatt och sätter man grundavdraget så att makar får lämplig skatt får ensamma för hög skatt. Det är därför lämpligt att lösa det problemet med bostadsbidrag som kan formas så att man får en bättre fördelning

vid låga inkomster.

Som komplement till inkomstskattesystemet finns nu barnbidrag, flerbarnstillägg och bostadsbidrag för barnfamiljer som avses korrigera skattesystemets skevheter. För barnlösa ungdomar finns också bostadsbidrag och för barnlösa äldre låginkomster har funnits bostadbidrag, som dock tagits bort. Det är skäl att återinföra bostadsbidrag för barnlösa äldre icke-pensionärer.

Det är möjligt beräkna levnadskostnader för barnfamiljer, men det är mer komplicerat och man måste då också ta med barntillsynskostnader. Det är regeringens och riksdagens uppgift att följa barnkostnaderna och vartefter justera belopp för barnbidrag o d. Beräkningar för detta är inte med i det följande. Tillsynskostnaderna är relativt stora för småbarn, men kostnaderna för mat och kläder mm är då relativt låga. För mellanbarn är tillsynskostnaderna lägre och för de största barnen inga alls, men ju äldre barnen blir desto högre blir kostnadena för mat och kläder etc. För några år sedan blev genomsnittskostnaden inklusive bostadskostnader omkring 30 000 kr per barn och år, Nu är de förmodligen större, men det finns inte tid att beräkna detta närmare. Partierna borde redovisa sådant men tycks sakna både förmåga och intresse för det.

I detta sammanhang är det lämpligt påpeka TV-avgiftens inverkan. Den är orättvis och missgynnar ensamma. Den bör avskaffas för hushållen och ersättas med en kollektivavgift för hushållen som betalas av riksdagen och som kan bindas till folkmängdens utveckling om riksdagen inte förmår fortsätta att avgöra hur mycket som ska läggas på TV. Avgiften är nu drygt 2000 kr per år och är en stor belastning vid låga inkomster. TV har en löjlig patrull som åker omkring och sjunger för sådana som betalar avgiften samtidigt som man påstår att SVT är fri television. Avskaffa snarast TV-avgiften som är att se som en skatt. De miljarder som behövs för det kan tas från de stora skattesänkningarna som nu förekommer eller på annat sätt.

Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.

Kd-ledaren Göran Hägglund gjorde en stor insats för att förbättra fastighetsbeskattningen. En stor del av befolkningen äger småhus och för dem har fastighetsskatten många år varit en pina. Skatten har byggt på fastighetstaxeringarna, som bygger på uppmätta marknadspriser för fastigheter i omvärlden. Skatterna har byggt på fiktiva inkomster på husen, inkomster som i verkligheten inte funnits. Husägarna har inte haft inkomster av husen som kunnat användas till fastighetsskatten.

Det gamla systemet har fått en bättre efterföljare. För reavinstskatten finns förmånliga regler om uppskov som kostar mycket pengar för staten, regler som kanske är alltför förmånliga.

De rödgröna tycks vilja återinföra delar av det gamla systemet, något som kan kosta dem förlusten i valet. De menar, att för taxeringsvärden över 6 miljoner ska utgå en extra skatt, något som redan väckt protester. Östros har ställt i utsikt att gränsen ska höjas 2012, men om denna nya skatt ska införas, vilket är olämpligt, vore det bra för de rödgröna om gränsen blev högre från början. Denna eventuella skatt måste innehålla regler om maximibelopp för skatten på alla småhus, även fritidshus, och innehålla regler för bostadsbidrag som skyddar dem som bör få bostadsbidrag, både pensionärer och andra.

De rödgröna tycks också vilja återinföra förmögenhetsskatt, vilket är olämpligt. Om de håller fast vid det bör skatten innehålla regler om maximibelopp och innehålla regler för bostadsbidrag som skyddar dem som bör få bostadbidrag.

Om de rödgröna håller fast vid den nya förmögenhetsskatten bör de noga redovisa inverkan på bostadsbidrag och fastighetsinnehav. Om det inte kommer acceptabla besked före valet kan man räkna med att de förlorar valet.

Den nya förmögenhetsskatten strider mot många års uppfattingar om att förmögenhetsskatten är skadlig för Sverige.

Pensionärer med låga inkomster.

Det nya systemt med garantipensioner ger det omöjligt att kontrollera om pensionerna som utbetalas är riktiga. Reglerna för bostadstilläggen är orimliga och bör ändras på flera punkter. Det gäller bland annat reglerna för hur kapitalförekomst ska påverka.

Det är den rödgröna opinionens skyldighet att tränga in i detta och ställa krav. Den största pensionärsorganisationen, PRO, Pensionärernas Riksorganisation. borde engagera sig för förbättringar, men gör det inte. Åtminstone två funktionärer i organisationen har fått medalj från regeringen (s), vad man kan förstå för dess medhjälp vid försämringar för pensionärerna.

I det följande finns i korthet litet mer detaljer om detta, men i tidigare dokument finns längre redogörelser, som kan nås med klickning.

Sven Wimnells hemsida lades in på Internet våren 1998

och har nu adressen http://wimnell.com

Innehållet på hemsidan finns beskrivet i
Sven Wimnell 080203+kompletteringar: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. (http://wimnell.com/omr40zf.pdf)
Innehåller innehållsförteckningar till de senaste årens utredningar.

De senaste årens skattepolitik finns huvudsakligen i utredningar med beteckningarna omr36-39h.pdf - omr36-39z.pdf samt omr36-39za-zg.pdf

Något om skatte- och bidragshistoria.

8 april 2004. Från http://wimnell.com/omr36-39k.pdf :

"Jag har noga följt riksdagens fördelningspolitik sedan 1964 och nästan varje år lämnat kommentarer och förslag. De nuvarande statsråden var 1964 i genomsnitt 13 år gamla.

Fram till den 20 april 1989 skrev jag 4920 sidor om skatte-och bidragssystem o d. Den 20 april 1989, som var SAPs hundraårsdag, började jag en ny serie som då började med sidan 1. Mina utredningar har vanligen gått till statsråd, i första hand statsministrar, finans- och skatte-, social-, och bostadsministrar, till ledarna för alla eller de största partierna inom eller utom regeringen, samt ibland till riksdagsutskott. Sedan jag börjat lägga in skatteutredningarna på min hemsida, http://wimnell.com , har den gamla sidnumreringen upphört. Sista sidnumret var 3557 den 8 april 2004.

Under mellankrigstiden och tiden närmast efter andra världskriget var en väsentlig del i hushållsstrukturen att av makar var den ene, vanligen mannen, förvärvsarbetande med inkomster till hushållet, och den andre, vanligen frun - hemmafrun, var hemma och skötte hemmet. Skattesystemet byggde på det och innehöll sambeskattning av makarna. Kvinnorna skulle bli gifta och försörjda. Ogifta kvinnor fick försörja sig själva. Sedan började fruarna ta arbete och systemet med sambeskattning började te sig alltför ålderdomligt.

Bl a med uppgiften att avskaffa sambeskattningen arbetade Allmänna Skatteberedningen i början av 60-talet. Utredningens förslag var dåliga, det enda som kom ut av utredningen var momsen. Finansminister Gunnar Sträng (s) tillsatte Familjeskatteberedningen, som lämnade förslag som kan betecknas som svagsinta.

Gunnar Sträng utfomade på egen hand, med sina närmaste medhjälpare, 1970 års skattereform. I reformen avskaffades, huvudsakligen,

sambeskattningen, men Sträng lyckades inte göra en reform som tillgodosåg kravet på skatt efter förmåga vilket hade varit möjligt. Ett led i reformen var en hemmamakeskattereduktion, som till en del fyllde några krav om skatt efter förmåga. Denna skattereduktion smälte sedan bort med inflationen och togs såsmåningom bort helt. När den togs bort hade hushållsstrukturen förändrats så att det inte fanns många hemmafruar kvar.

Det har hela efterkrigstiden funnits sådana som klagat över höga marginalskatter. I skattepropositionen 1970 tog Sträng bort allt om marginalskatter, han menade, att det viktiga var skatterna och inte marginalskatterna. Efter reformen var visserligen skatteskalan vid höga inkomster böjd uppåt, men det fanns en komponent som gjorde, att kurvan blev nästan rak. De gamla marginalskattekverulanterna fortsatte dock att tala om att marginalskatterna ökade med stigande inkomst, trots att så inte var fallet.

Under 50-och 60-talen var bostadsbristen ett stort politiskt kapitel. Det s k miljonprogrammet under 60-talet och början av 70-talet gav en miljon nya bostäder, en fantastisk satsning. Efteråt har många klankat på bostäderna från programmet, men lägenheterna håller god standard. Brådskan att bygga bort bostadsbristen gjorde att det blev många stora flerbostadshus, som sedan ogillades av somliga. De som fick bostäder fick ändå någonstans att bo, vilket är en fördel. På senare tid har kommit propåer om att stadslandskapen är för litet stadslika och att det behövs mer tät bebyggelse. När miljonprogrammet var utfört gick musten ur och det har sedan knappast funnits någon bostadspolitik med prisvärt engagemang. Efter miljonprogrammet följde småhusbyggande. Ingvar Carlsson var den förste bostadsministern (som inrättades på 70-talet, nu finns ingen bostadsminister) och avskaffade paritetslånen som betalades av de boende och ersatte dem med räntebidrag som betalades av staten. Senare har gjorts försök att förbättra bostadsfinansieringssystemet.

I 1970 års skatterform fanns kvar den kapitalinkomstbeskattning som gjorde att det gick att tjäna stora pengar på ränteavdrag, eftersom skattelättnad av ränteavdrag följde förvärvsinkomstens marginalskatt. I 1982 års skatterform ändrades dessa avdragseffekter något. I 1990 års skattereform skildes kapitalinkomstskatten från skatt på andra inkomster, varigenom effekterna av ränteavdragen fick en bättre form.

Det har hänt mycket i skattesystemet sedan 1970. En tid minskades inkomstskatterna och i stället ökades arbetsgivaravgifterna. Senare har det gått i andra riktningen: arbetsgivaravgifter har minskats och istället har införts egenavgifter på inkomstsidan, och nu håller man på och reducerar egenavgifterna genom avdragsrätter.

Bostadsbidragen har ändrats många gånger sedan 1970 och sällan med goda resultat. Många av dem som i regeringarna sysslat med bostadsbidrag har blivit landshövdingar. Långa tider levde riksdagsmännen i tron att barnen i Sverige bara bestod av tvillingar, man buntade ihop barnen två och två och gav bostadsbidrag per par. För avtrappning av bostadsbidrag fanns länge två procensatser, den högsta 23 %, nu är det en på 20%. I mitten på 70-talet förlorade socialdemokraterna regeringsmakten till de borgerliga, som införde flerbarnstillägg. 1982 återtog socialdemokraterna makten.

I skattesystemet fanns mellan 1970 och 1990 mycket höga marginalskatter vid höga inkomster. Bostadsbidrag kunde utgå vid mycket höga inkomster i fall med många barn, och vid höga inkomster kunde summan av avtrappning och marginalskatt ligga nära 100 %. Hans Gustafsson var den bäste bostadsministern och på mitt förslag överförde han en del av bostadsbidragen till ej avtrappade flerbarnstillägg, vilket i några fall minskade de annars otrevliga höga summamarginaleffekterna.

Hans Gustafsson införde också, efter påpekanden från mig, bostadsbidrag för barnlösa med låga inkomster, dels ett s k ungdoms-

bostadsbidrag, dels ett bidrag för äldre icke-pensionärer med låga inkomster. Det senare bidraget har i ovist nit tagits bort i samband med nedragningarna under 90-talet, men bör återinföras enligt mina förslag.

I 1990 års skattereform sänktes marginalskatten mycket avsevärt för de högsta inkomsterna, reformatorerna räknade med "dynamiska effekter" som skulle göra så att staten ändå skulle få in tillräckligt med pengar för den förlust staten gjorde med de sänkta marginalskatterna. De dynamiska effekterna som verkligen uppstod skulle redovisas när de hade uppstått. Redovisningar har förekommit, men har smygits undan, det har nog inte uppstått så mycket dynamiska effekter man hoppats på, men det är inte heller lätt att räkna ut. Nu är det glömt att marginalskatterna sänktes rejält för höga inkomster och höginkomsttagare fortsätter med att kräva sänkta marginalskatter.

I samband med 1990 års skattereform ändrades bostadsbidragen för barnfamiljerna. Ändringarna av skatterna medförde behov av ändrade bobidrag, och barnfamiljerna kompenserades i bostadsbidragen, noga räknat kompenserades två gånger, men det var det nog inte många som förstod. En förändring var att tidigare fem kategorier barnantal minskades till tre: ett, två och tre+. Det finns numera inte många familjer med fyra eller fler barn.

En epokgörande och storartad förändring har inträtt med det nya systemet med maxtaxa på dagis. Det minskar marginaleffekten för berörda med ca 5%enheter. Märkligt är, att partier som vanligen brukar kräva sänkta marginalskatter, ogillat maxtaxan.

I 1970 års skattereform var skatteskalan inte indexreglerad och folkpartiledaren Bertil Ohlin, som vid den tiden var oppositionsledare, krävde många år enträget en indexreglering. Utan indexreglering och med inflation och högre löner fick staten in mer och mer i skatter, vilket Gunnar Sträng gillade. I ett TV-program kommenterade Ohlin detta och sa, att om han varit finansminister skulle han nog också gillat en skatteskala utan indexreglering. Nu är skalan indexreglerad genom koppling till basbelopp.

I de sista skälvande minuterna innan 1990 års skattereformproposition lades fast krävde LO och fick en förändring av grundavdraget på så sätt, att grundavdraget vid en viss låg inkomst ökades på med 25% (2004 20%) av ökande inkomst och sedan vid en viss inkomst litet över 100 000 sedan minskas med 10% av ökande inkomst. Detta gör, att en skatt längst ned på 32% minskades till 24% (2004 25,6%) i ett intervall och därefter ökas till 35,2% för att vid vissa höga inkomster gå ned till 32%, och över den s k brytpunkten öka till 52% och längst upp till 57%. Detta lär vara föga känt av den stora allmänheten. I de hjälpredor de skattskyldiga får från myndigheterna inför deklarationen finns inte detta nämnt, däremot finns tabeller med grundavdrag för olika inkomster, men det lär inte vara många som med ledning av tabellerna räknar ut vilka marginalskatterna är i olika inkomstlägen.

Jag har aldrig vågat föreslå politikerna att studera systemet med höjningar och sänkningar av grundavdraget, därför att jag fruktar att om de okunniga politikerna ger sig på det, och börjar ändra, blir det bara sämre.

Skatteskalan före 1970 och i 1970 års skattereform bestod av många skikt med allt högre skattesatser. Det stora antalet skattesatser gjorde skattesystemet onödigt otrevligt och komplicerat. Många år föreslog jag förenklingar av skalan till tre skikt. Mina förslag har burit frukt. I 1990 års skattereform var det i princip två skikt (bortsett från det buckliga grundavdraget), som åstadkoms av den procentuella kommunalskatten och av den kommunala plus den statliga procentuella skatten över den s k brytpunkten, ett begrepp jag införde för länge sedan. I slutet på 90-talet har det blivit ett skikt till allra överst där den

statliga skatten ökar till 25%. Den gamla skalan med många skikt är nu bortglömd.

Ett stort fel med det nuvarande skattesystemet är att det inte fördelar efter bärkraft. Enligt min mening har man ingen kraft att betala skatt förrän man har inkomster över det som behövs för att leva med en rimlig lägsta levnadsstandard. År 2004 är de lägsta rimliga levnadskostnaderna för vuxna icke-pensionärer avrundat 108 000 kr per år för ensam och 162 000 kr per år för två makar/sambor. (2006 120 000 respektive 180 000) Makar/ sambor 150% av ensam. (2009 130/195) (2010 134/201)

Levnadsstandard beror av många förhållanden, men en viktig komponent är tillgången till pengar för det nödvändigaste. Det är dessa pengar som är av intresse när man ska konstruera ett skattesystem som fördelar efter bärkraft. Det ska redan nu sägas, att det idag, på grund av politiskt motstånd, torde vara nästan omöjligt att konstruera ett system som fördelar efter bärkraft, men man kan göra förbättringar i den riktningen.

Jag har mycket ägnat mig åt dem med låga inkomster eftersom politikerna intresserar sig så litet för dem. När det gäller icke-pensionärerna är barnlösa med låga inkomster missgynnade, för dem bör införas bostadsbidrag enligt mina förslag, som jag lämnat under många år.

Bostadsbidragen för barnfamiljerna har jag lämnat förslag om. TV-licensen är en dryg post för dem med låga inkomster, den är orättvis och missgynnar ensamstående. Licensen (avgiften) bör för hushållen ersättas med en kollektivlicens betald av staten. Jag har lämnat förslag om finansiering.

Jag har också ägnat mig åt annat, som jag inte vill kommentera nu.

Men under de senaste decennierna har jag ägnat mig mycket åt pensionärerna med låga inkomster. Under hela tiden under omstöpningen av pensionssystemet och bostadstilläggssystemet har jag lämnat utredningar och förslag.

Pensionssystemet för dem födda 1937 eller tidigare måste väl accepteras även om ensamstående är något missgynnade och skulle behöva en justering.

Bostadstilläggssystemet för pensionärer födda 1937 eller tidigare är dock en skandal och behöver en grundlig översyn. I första hand måste man ta bort regeln om att taxeringsvärden på fritidshus ska påverka tilläggen. Men sedan behöver man bl a justera regler om kapital och kapitalinkomster och regler om avtrappningar.

Reglerna om lägre fastighetsskatter, reduktion vid vissa lägre inkomster, på småhus bör gälla också för pensionärer födda 1937eller tidigare för deras fritidshus i fall då de inte permanentbor i småhus.”

Efter valet 2006 har de borgerliga partierna tagit över skattepolitiken mm. Kommentarer och förslag om skatter o d mm finns i utredningarna på Sven Wimnells hemsida. Utredningar finns förtecknade i

Sven Wimnell 080203+kompletteringar: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. (http://wimnell.com/omr40zf.pdf)

Strukturomvandlingar, arbetslöshet och ny politik.

I Sverige pågår bl a två strukturomvandlingar som påverkar arbetslösheten:

* Globaliseringen på så sätt att tidigare mindre utvecklade länder nu kommit längre i utvecklingen och kan tillverka varor mycket billigare än vi kan, bl a länder i Ostasien och Östeuropa. En stor del av världens elektroniska produkter tillverkas nu i Kina och som exempel: många böcker på svenska trycks där. Svenska företag bygger fabriker i sådana länder och utnyttjar den billigare arbetskraften. I Sverige ökar arbetslösheten.
* IT-revolutionen med datorer och mekaniseringen med robotar mm i det svenska näringslivet minskar behovet av mänsklig arbetskraft.

Strukturomvandlingarna medför problem:

* Bortfallet av arbetsmöjligheter i Sverige bör ersättas, vilket ställer krav på kreativitet, forskning och investeringar mm som kan ge nya produkter, produktionsprocesser och distributionsformer. För hundra år sedan arbetade större delen av svenskarna inom lantbruket. När det mekaniserades kunde arbetskraften gå över till industrin. Nu kan behovet av arbetskraft inom industrin minska och då kan arbetskraften gå över till vård, omsorg, utbildning o d. På 1930-talet talade man om en stad i Italien där man levde på att tvätta skjortor åt varandra, det är knappast en modell för framtidens Sverige. Att hitta nya arbetsuppgifter är ett stort kapitel, som inte behandlats tillräckligt.
* De nya förhållandena ställer nya krav på utbildning och erfarenheter hos arbetssökande och man måste räkna med att det finns sådana som inte kan uppnå de meriter som behövs. Det är en gemensam uppgift att se till att alla får rimliga levnadsförhållanden, även de som inte får arbetsinkomster.

Som huvudmotståndare i valet 17 sept 2006 stod socialdemokraterna med stödpartierna vänsterpartiet och miljöpartiet mot den borgerliga alliansen med moderaterna, folkpartiet, kristdemokraterna och centerpartiet.

Alliansen vann och fick i riksdagen 178 platser mot 171 för vänsterblocket. En del väljare menade före valet, att de två alternativen är mycket lika och att de båda försvarar välfärdssamhället. Men det är snarare tvärtom. Högeralliansen är ett högeralternativ som river ner välfärden och ger förmåner till de välbeställda. Vänsterblocket är ett vänsteralternativ som (i princip) försvarar välfärden och försvarar levnadsvillkoren för de sämst ställda.

Alliansen gav inte en riktig bild av sin politik, de vilseledde bl a ifråga om skattesänkningarna de föreslog. Alliansen påstår att skattesänkningarna främst går till låg-och medelinkomster, medan de i själva verket till största delen går till höginkomster.

Alliansen har minskat ersättningarna i a-kassan mm, och skär ned på andra punkter, som i hög grad drabbar dem med låga inkomster. Nedskärningarna görs för att alliansen ska kunna sänka inkomstskatterna. Men 30 miljarder, som är större delen av de totala skattesänkningarna på 45 miljarder första året, gick till höginkomster som inte behöver sänkningar. De 30 miljarderna skulle göra större nytta om man istället lade dem på lägre inkomster.

Alliansens påståenden om skattesänkningarna är naturligtvis särskilt tragiska för kristdemokraterna, som hyllar kristna värderingar där en hög moral med sanningsenliga uttalanden kan förmodas ingå.

Alliansen menar att deras nedskärningar görs för att minska arbetslösheten, men många av nedskärningarna lär inte ha effekter på arbetslösheten. Det förefaller vara så att alliansen utnyttjar arbetslösheten för ett syfte att försämra för dem med låga inkomster och förbättra för höginkomster, en gammal högerpolitik. Det är märkligt att girigheten hos dem som har det bra leder till att de som har mycket vill ha mera.

Inkomststatistik från SCB

Sammanräknad förvärvsinkomst 2007
Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler.
Personer folkbokförda i Sverige både 2007-01-01 och 2007-12-31.

Decil-	Kvinnor och män		Kvinnor		Män	
grupper	20 - år	20 - 64 år	20 - år	20 - 64 år	20 - år	20 - 64 år
1	29 402	18 416	27 737	16 852	31 770	20 635
2	98 268	96 789	90 197	87 327	119 149	110 439
3	136 536	154 785	116 711	137 113	168 291	181 908
4	170 865	195 797	145 204	174 325	204 211	229 001
5	202 172	227 751	173 812	201 801	239 034	261 580
6	233 220	255 774	201 703	226 249	271 610	290 363
7	265 173	285 573	229 606	250 001	304 531	320 636
8	303 138	321 554	259 782	278 806	343 653	359 771
9	358 278	378 289	303 508	322 296	411 168	430 680
10	600 066	635 242	453 202	481 257	715 057	749 849
Medelvärde topp 5%						
	753 984	799 028	544 533	579 238	909 514	955 516
Medelvärde topp 1%						
	1314 972	1408 333	843 862	899 831	1655 057	1761 690
Medelvärde 1						
	239 712	256 997	200 146	217 603	280 847	295 486
Medelvärde 2						
	246 614	266 494	205 693	225 558	289 251	306 520

Decil-	Kvinnor och män		Kvinnor		Män	
grupper	20 - år	20 - 64 år	20 - år	20 - 64 år	20 - år	20 - 64 år
P10	78 324	58 844	75 360	51 830	87 912	68 884
P50 median						
	217 890	241 911	187 820	214 438	255 662	275 974
P90	403 511	426 475	334 976	354 350	468 670	490 217
P90/P10						
	5,2	7,2	4,4	6,8	5,3	7,1
Gini-koefficient						
	0,346	0,344	0,322	0,318	0,343	0,347

Definitioner
* Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet.
* Medelvärde 1 beräknas för samtliga.
* Medelvärde 2 beräknas för de som har en inkomst.
* Percentiler/Gränsvärden - Värdet som avgränsar den första tiondelen av populationen kallas P10 medan värdet som avgränsar den översta tiondelen av populationen benämns P90. Värdet i mitten, P50, kallas median.
* Gini-koefficienten kan anta ett värde mellan 0 och 1. Ett högt värde på koefficienten visar på en större ojämnhet än ett lågt värde.
Källdata

Pensionsinkomster se sid 89 i omr36-39z.pdf

Från Försäkringskassans huvudkontor 090314.
Pensionstagare med ålderspension 1). December 2007.
Antal pensionstagare fördelade efter årsbeloppsintervall 2),
kön och ålder.
Medelårsbelopp 3) per kön och ålder. Ålderspension hel
MÄN och KVINNOR. **Här förkortad tabell, bara summor.**

Årsbelopp i kr	Summa
- 9 999	32 529
10 000- 19 999	21 131
20 000- 29 999	11 985
30 000- 39 999	13 450
40 000- 49 999	18 851
50 000- 59 999	49 637
60 000- 69 999	67 444
70 000- 79 999	137 790
80 000- 89 999	148 427
90 000- 99 999	115 521
100 000-109 999	122 552
110 000-119 999	121 126
120 000-129 999	129 766
130 000-139 999	131 410
140 000-149 999	124 467
150 000-159 999	105 240
160 000-169 999	88 030
170 000-179 999	75 209
180 000-189 999	76 062
190 000-199 999	105 553
200 000-209 999	30 741
210 000-219 999	3 153
220 000-229 999	1 822
230 000-239 999	910
240 000-249 999	358
250 000-	614
Summa	1 733 778
Medelbelopp	120 354

ANM 24 pensionstagare fattas i denna tabell.

Konsumentverkets hushålls-budgetar: för 2010 +bostadskostnader mm.

I Konsumentverkets broschyr "Koll på pengarna 2010" finns beräkningar för år 2010. Konsumentverket anger:

Individuella kostnader:

1. Livsmedel: Matkorgen som vi räknat på baseras på Konsumentverkets näringsberikade matsedel där en blandning av hemlagad och färdiglagad mat ingår. En liten mängd lättöl, läsk, godis och snacks ingår. För vuxna har vi räknat efter en livsstil med stillasittande arbete och begränsad fysisk aktivitet på fritiden. Ensamboende lägger till 100 kronor per månad för ökade kostnader på grund av mindre förpackningar och mer svinn.
Alla mål äts hemma eller matlåda (Utom tilläggen 100 kr):

Kvinna 18-30 år 1590 kr per mån. 31-60 år 1540 kr. 61-74 år 1440 kr. 75- år 1400 kr.
Säg kvinna 18-60 år1560 kr per mån. 61- år 1420 kr/mån.

Man 18-30 år 2050 kr. 31-60 år 1950 kr. 61- 74 år 1770 kr. 75- år 1560 kr
Säg man 18-60 år 1980 kr per mån. 61- år 1660 kr/mån
(Om lunch äts ute 5 dagar i veckan blir livsmedelskostnaderna hemma cirka 340 kr/mån lägre för kvinnor och 420 kr lägre för män i åldrarna 18-60 år.)

2. Kläder, skor: Den här posten är beräknad utifrån ett basbehov av vanliga kläder och skor som används till vardags, på fritiden och för något festligare tillfälle. Här ingår även tillbehör som väska, klocka och paraply. **Vuxen kv: 530 kr/mån. Man 530**

3. Fritid, lek (inklusive mobil): Här ingår kostnader för vanliga fritidsaktiviteter, leksaker, skidor, cykel, cd-skivor, böcker, och föreningsavgift. Kostnad för semester ingår inte.
Vuxen person 540 kr/mån.

4. Hygien (personlig):Här ingår artiklar för personlig hygien som tvål, tandkräm, blöjor, mensskydd, hårklippning etc.
Kvinna 18-49 år 370 kr per mån. 50- år 350kr. Säg 18-60 år 370 kr.
Man 18- år 310 kr.

Summa individuella kostnader exkl livsmedel: kv 18-60 år 1440 kr per mån, 61-år 1420 kr, man 18- år 1380 kr.

Gemensamma kostnader:

5. Förbrukningsvaror:Här ingår dagligvaror som främst används för vård och skötsel av hemmet som tvätt- och rengöringsmedel, toalett- och hushållspapper med mera.
1 person 100 kr per mån. 2 pers 130 kr.

6. Hemutrustning (inklusive dator): I den här posten ingår produkter som behövs för olika sorters ändamål i hemmet som möbler, husgeråd, tv, dator med mera. Frys, disk-, tvättmaskin ingår inte.**1 pers 520 kr per mån, 2 pers 620 kr.**

7. Media, fast telefoni, Internet m m: Här har vi räknat med kostnader för fast telefon, samtalskostnader inom Sverige, Internet, vanliga kort, brev, porto samt helårsprenumeration av en dagstidning.
1 pers 840 kr per mån, 2 pers 870 kr.

8. Hemförsäkring. En hemförsäkring kostar olika beroende på vilken ort man bor på.
Storstad: över 200 000 invånare.
Mellanstor stad: 50 000 - 200 000 invånare.
Mindre tätort: under 50 000 invånare.
Uppgifterna kommer från Konsumenternas försäkringsbyrå.
I person storstad 140 kr per mån. 2 pers 150 kr. (Mellanstad 90/100. Mindre tätort -70/70.)

Summa gemensamma kostnader storstad (exkl el): 1 pers 1600 kr per mån. 2 pers 1770 kr.

9. El. Den här posten är en uppskattad genomsnittlig förbrukning i kilowatt i hyreslägenhet: 1 person 180 kWh per månad, 2 personer 240 kWh. El i Stockholm fast avgift ca 60 kr per mån. KWh-pris ca 1,50 kr. (Fortum) Gör: **1 person 330 kr per mån. 2 pers 420 kr.**

Övrigt:

Kollektivresor och fackavgifter (inkl a-kassa): För en 20-åring anger Konsumentverket: Kollektiva lokalresor 680 kr per månad och fackavgifter (inkl a-kassa) 520 kr per månad. **Summa 1200x12= 14400 per år.**

I Stockholm kostar busskort 690 kr per mån (pensionär 420 kr).

För åldrar 18-60 år är kostnaderna enligt punkterna 1-9 i följande uppställning.

Punkten 10 är en post läkarvård och tandvård, som socialstyrelsen hade i en tidigare socialbidragsnorm, ca 70 kr per månad, men som inte finns med i Konsumentverkets budget.

För livsmedel räknas här med att alla mål äts hemma (matlåda till arbetet), för ensamboende ska läggas till 100 kr per månad.

Hemförsäkring i storstad. Kostnader för alkohol, tobak, tips och spel ingår inte i någon av posterna.

Bostadskostnader:
Genomsnittlig hyra för hyreslägenheter i riket 2009 enligt SCBs Statistiska medelanden BO 39 SM 0901 var
2 rok 4542 kr per mån = 54504 kr per år.
3 rok 5532 kr per mån = 66384 kr per år.

I genomsnitt höjdes hyrorna med 3,3 procent mellan 2008 och 2009, enligt nämnda Statistiska meddelande. Antag höjning 2009-2010 3,3%

Det gör hyror2010:
2 rok 56303 kr per år. Säg 4700 kr per mån = 56400 kr per år.
3 rok 68575 kr per år. Säg 5700 kr per mån = 68400 kr per år.

Utrymmesstandard :
Enligt Diagram 10.2, sid 225 i SCBs Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2008, hade i hyreslägenheter 2002:
Hushåll med en person - 64 år i genomsnitt ca 1,8 rok (1,77), 65 - år cirka 2,0 rok (2,08).
Hushåll med makar, 2 personer - 64 år cirka 2,8 rok (2,72), 65 - år cirka 3,0 rok (2,98).
(Siffrorna inom parentes från tabell 10.7 på sid 230 i årsboken).
I bostadsrättslägenheter, tab 10.7 ungefär som i hyrslägenheter: Ensam - 64 år 1,95 rok, 65 - år 2,46. Makar - 64 år 2,92 rok, 65- år 3,14 rok.
I småhus är rumsantalen cika 2 rum större än i hyrslägenheter: Ensam - 64 år 4,17 rok, 65 - år 4,19. Makar - 64 år 4,72, 65 - år 4,64 rok.

Mot bakgrunden av dessa siffor är det rimligt att räkna med 2rok för ensam och 3rok för makar. (Utan barn).
Boverkets principer för bostadsytor innebär att 2 rok för ensam och 3 rok för makar ger likvärdig bostandard.

2010:
1 person 2 rok 4700 kr per mån = 56400 kr per år.
2 personer 3 rok 5700 kr per mån = 68400 kr per år.
Konsumentverket anger för 2010 bostadskostnad 4800 kr per månad (inkl el) för ensam 20 år som bor i egen lägenhet 2rok. Utan el 330 kr blir det 4470 kr per mån.

Pensionärer 2010.
I förhållande till förvärvsarbetande ickepensionärer:
Livsmedel: man 1660 kr per mån = 320 kr lägre per månad, kvinna 1420 = 140 kr lägre, genomsnitt m+kv 230 kr lägre per mån = 2760 kr per år.
Busskort: 270 kr lägre per mån = 3240 kr per år.
Fackavgift: 520 kr lägre per månad =6240 kr per år.
Läkare och läkemedel : 900+1800 = 2700 kr högre per år.
Summa: Ensam 9540 kr lägre. Makar 19080 lägre .
Hemtjänst: (lågt räknat) ensam 1200 kr per år, makar 1800 per år. per
Summa cirka ensam 8000 kr, makar tillsammans cirka 17000 kr lägre.
Säg totalsumma: Ensam : 134000-8000 = 126 000
Makar tillsammans: 201000-17000 = 184 000
(Makar 146 % av ensam)

20100417 Sven Wimnell

En jämförelse 2009-2010.
Årskostnader för förvärvsarbetande ickepensionärer.

	Ensam		makar	
	2009	2010	2009	2010
Bostadshyra	53400	56400	65040	68400
Övrigt	63120	63360	103560	104280
	+14040	+14400	+28080	+28800
Summa	130560	134160	196680	201480
Avrundat	130000	134000	195000	201000
Makar % av ensam			150%	150%
Pensionärer	122000	126000	178000	184000
Makar % av ensam			146%	146%

Månadskostnader år 2010, förvärvs-arbetande icke-pensionärer:

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam man	Ensam kv.	Makar
1. Livsmedel. Alla mål äts hemma eller matlåda	1980+100	1560+100	1980+1560
2. Kläder och skor	530	530	530+530
3. Lek och fritid (inkl mobil)	540	540	540+540
4. Hygien (personlig)	310	370	310+370
5. Förbrukningsvaror	100	100	130
6. Hemutrustning (inklusive dator)	520	520	620
7. Media, fast telefon, Internet mm	840	840	870
8. Hemförsäkring	140	140	150
9. Hushålls-el	330	330	420
10. Läkarvård, tandvård	70	70	70+70
Summa per månad 2009	**5460**	**5100**	**8690**
Genomsnitt för ensam man +kv/mån		**5280**	

Årskostnader år 2010, förvärvs-arbetande icke-pensionärer:

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam man	Ensam kv.	Makar
Summa per månad 2010 enligt månadsedovisningen.	**5460**	**5100**	**8690**
Genomsnitt för ensam man +kv/mån	**5280**		
2010 per år:	**63360**		**104280**
Bostadshyra per år säg : Ensam 2rok, 12x 4700	56400		
Makar 3rok, 12x 5700			68400
Summa per år 2010, bostad + övrigt	119760		172680
Förvärvsarbetande:arbets-resor+ fackavgifter säg	14400		28800
Summa per år 2010: bostad + övrigt	**134160**		**201480**
Här är inget räknat för höga semesterkostnader eller andra resor än lokalresor.			
Säg för enkelhets skull, avrundat	**134 000**		**201 000**

Makar 150 % av ensam.

2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4200 kr per mån = 50400 kr per år för ensam och 5100 kr per mån för makar/sambor=61 200kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 120 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 180 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	**Årsinkomst per person**
Mån. lön	Prelskatt /mån	/år	Efter skatt /mån	/år	Över-skott/år		Överskott/år	
6001	1364	16368	4637	55644	-64356		-68712 (55644x 2 - 180000)	
7001	1628	19536	5373	64476	-55524		-51048	84 000
8001	1892	22704	6109	73308	-46692		-33384	96 000
9001	2161	25932	6840	82080	-37920		-15840	108 000
10001	2491	29892	7510	90120	-29880		240 kris-	120 000
11001	2849	34188	8152	97824	-22176		15648 gräns	132 000
12001	3212	38544	8789	104468	-14532		20936	144 000
13001	3575	42900	9426	113112	- 6888		46224	156 000
14001	3938	47256	10063	120756	756 kris-		61512	168 000
15001	4301	51612	10700	128400	8400 gräns		76800	180 000
16001	4664	55968	11337	136044	16044		92088	192 000
17001	5027	60324	11974	143688	23688		107376	204 000
18001	5390	64680	12611	151332	31332		122554	216 000
19001	5753	69036	13248	158976	38976		137952	228 000
20001	6151	73812	13850	166200	46200		152400	240 000
21001	6514	78168	14487	173844	53844		167688	252 000
22001	6877	82524	15124	181488	61488		182976	264 000
23001	7240	86880	15761	189132	69132		198264	276 000
24001	7603	91236	16398	196776	76776		213552	288 000
25001	7966	95592	17035	204420	84420		228840	300 000
26001	8324	99888	17677	212124	92124		244248	312 000
27001	8799	105588	18202	218424	98424		256848	324 000
29001	9859	118308	19142	229704	109704		279408	348 000
30001	10389	124668	19612	253344	115344		290688	360 000
35001	13039	156468	21962	263544	143544		347088	420 000
40001	15731	188772	24270	291240	171240		402480	480 000
45001	18631	223572	26370	316440	196440		452880	540 000
50001	21531	258372	28470	341640	221640		503280	600 000
55001	24431	293172	30570	366840	246840		553680	660 000
60001	27331	327972	32670	392040	272040		604080	720 000

20010. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4700 kr per mån = 56 400 kr per år för ensam och 5700 kr per mån för makar/sambor= 68400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 134 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 201 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**
Mån. lön	Prelskatt /mån	/år	Efter skatt /mån	/år	Över-skott/år		Överskott /år
6001	687	8244	5314	63768	-70232		-73464 (63768x2-201000)
7001	918	11016	6083	72996	-61004		- 55008
8001	1149	13788	6852	82224	-51776		-36552
9001	1380	16560	7621	91452	-42548		-18096
10001	1644	19728	8357	100284	-33716		-432 kris-
11001	1943	23316	9058	108696	-25304		16392 gräns
12001	2244	26928	9757	117084	-16916		33168
13001	2545	30540	10456	125472	- 8528		49944
14001	2846	34152	11155	133860	- 140 kris-		66720
15001	3147	37764	11854	142248	8248 gräns		83496
16001	3448	41376	12553	150636	16636		100272
17001	3749	44988	13252	159024	25024		117048
18001	4050	48600	13951	167412	33412		133824
19001	4351	52212	14650	175800	41800		150600
20001	4682	56184	15319	183828	49828		166656
21001	4983	59796	16018	192216	58216		183434
22001	5284	63408	16717	200604	66604		200208
23001	5585	67020	17416	208992	74992		216984
24001	5886	70732	18115	217380	83380		233760
25001	6201	74412	18800	225600	91600		250200
26001	6532	78384	19469	233628	99628		266256
27001	6863	82356	20138	241656	107656		282312
29001	7524	90288	21477	257724	123724		314448
30001	7854	94248	22147	265764	131764		330528
35001	10134	121608	24867	298404	164404		395808
40001	12784	153408	27217	326604	192604		452208
45001	15434	185208	29567	354804	220804		508608
50001	18323	219876	31678	380136	246136		559272
55001	21223	254676	33778	405336	271336		609672
60001	24123	289476	35878	430536	296536		660072

Ensams förbättring på översk. 2006 - 2010
-3128
-2384
-1640
-896
-152
592
1336
2080
2824
3628
4372
5116
5860
6604
7180
7504
9232
14020
16424
20860
21364
24364
24496
24496
24496

Inkomstskatterna för ensam förvärvsarbetande icke-pensionär med jobbskatteavdrag är inkomståret 2010:

Inkomst kr/mån	Inkomstskatt avrundat	Ensam överskott i hushållsbudget sedan rimliga levnadskostnader 134 000 kr betalats (Inom parentes motsv. år 2006)	**2010 ökning**
10001	16%	- 33716 kr/år (-29880)	-3836
11001	18%	- 25304 (-22176)	-3128
12001	19%	- 16916 (-14532)	-2384
13001	20%	- 8528 (- 6888)	-1640
14001	20%	-140 (756)	- 896
Krisgräns			
15001	21%	8248 (8400)	152
17001	22%	25024 (23688)	1336
20001	23%	49828 (46200)	3628
25001	25%	91600 (84420)	7180
30001	26%	131764 (115344)	16424
40001	32%	192604 (171240)	21364
50001	37%	246136 (221640)	24496
60001	40%	296536 (272040)	24496

Inkomst 11000 kr per månad = 132000 kr per år räcker nästan till normala levnadskostnader, men skatten 18% av inkomsten gör att hushållsbudgeten går med underskott 25304 kr på året.

I de angivna rimliga kostnaderna 134 000 kr ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. Inkomsten bör vara cirka 15000 kr för att pengarna ska räcka till det. Observera att i siffrorna ingår jobbskatteavdrag. Deltidsarbetande och arbetslösa och sjuka med ersättningar kanske 70% av lönen och inget jobbavdrag kan ligga illa till.

Medianinkomst **2008**: 252 900 kr, för män 286 900 och för kvinnor 225 000 kr per år. Per månad: män 23 908 kr och kvinnor 18 750 kr.

Hushållsekonomi och skatter 2006 och 2010.

I Sverige har alliansregeringen sänkt inkomstskatterna med 40 miljarder inkomstår 2007 plus 10 miljarder ökning för vart och ett av de följande tre åren, summa 220 miljarder kr för fyra år. Sänkningarna går till största delen till välbeställda. För att få råd med detta har staten försämrat för sämre ställda.

De rimliga hushållskostnaderna i Sverige, inklusive bostad men utom semesterkostnader och andra resor än lokalresor, för ensam förvärvsarbetande icke-pensionär utan barn är 2010 134 000 kr per år. Inkomsten måste vara cirka 15 000 kr i månaden för att pengarna ska räcka till det.

Ensam som tjänar 15 000 kr per månad betalar 2010 21% av inkomsten i inkomstskatt och har mellan 2006 och 2010 fått skatten sänkt med cirka 14 000 kr på året. Inkomster och utgifter går ungefär jämnt upp. Överskottet i hushållsbudgeten har på grund av levnadskostnaderna mellan åren sjunkit 152 kr

Ensam som tjänar 60 000 kr per månad 2010 betalar 40% i skatt och har fått skatten sänkt med cirka 39 000 kr på året. Efter att de angivna hushållskostnaderna betalats är det 2010 ett överskott i hushållsbudgeten på 296 000 kr. Överskottet var 272 000 kr år 2006 och så stort att ökningen av överskottet med 24 000 kr kan ses ej nödvändig.

Motsvarande kostnader för makar/sambor är 2010 201 000 kr= 150 % av ensams kostnader. Om makarna har lika stora inkomster behöver de bara tjäna cirka 10 000 kr var per månad för att få ihop till kostnaderna. Tjänar de 60 000 kr var per månad har de 660 000 kr överskott sedan hushållskostnaderna betalats och de har fått skattelättnader i förhållande till 2006 på 77 000 kr, skattelättnader som gjort bättre nytta på annat håll.

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållkostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

För pensionärerer och barnfamiljer görs en sorts anpassning genom bostadstillägg vid låga inkomster. Samma sorts anpassning borde ske för icke-pensionärer utan barn, för dem borde införas lämpliga bostadstillägg. Sådana tillägg har funnits en tid men tagits bort.

Genom jobbskatteavdragen har skattefördelningen ytterligare försämrats. Pensionärer får 2010 sänkta nettoinkomster medan ickepensionärer med höga inkomster får tiotusentals kr lättnader trots att de har hundratusentals kr i överskott.

Man bör observera, att makar/sambor (utan barn) vanligen klarar sig bra om båda har inkomster. Ensamstående är missgynnade i skattesystemet eftersom de ensamma ska betala hela levnadsstandarden. Om man sänker skatterna så att ensamma klarar sig vid låga inkomster kommer makar/sambor att bli överkompenserade. Man kan klara detta problem bara med hjälp av lämpligt utformade bostadsbidrag.

Under de senaste 40 åren har man i riksdagen inte kunnat få syn på någon vettig sammanhängande framställning om skatte- och bidragsfördelnings problem. Varken de rödgröna eller de borgerliga partierna har gjort någon redovisning om levnadskostnaderna och satt skatter och bidrag i relation till det. Skattelättnaderna: bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.

Skatteförslag.

“Principförslag för inkomståret 2010.

* **Jobbskatteavdraget avskaffas och ersätts med en skattereduktion** lika med skatten på arbetsinkomster, dock högst 1000 kr per månad = 12000 kr per år.

Alternativ 1 jan 2010: Jobbskatteavdraget lämnas också till pensionärer, men sätts då till 800 kr per månad. Om man vill förbättra för pensionärerna i två steg kan man börja med att första året ge 450 kr till pensionärerna och 900 kr till icke-pensionärerna.

* **TV-avgiften avskaffas för privathushåll** och ersätts med en kollektivavgift betald av riksdagen. Ger skattelättnad 2076 kr per hushåll.

* **Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer som inte kan få ungdomsbostadsbidragen. (Häften av LO-kvinnorna har deltid)** För hushåll utan studiemedel: Bidrag 75% av bostadskostnad mellan 400 och 4200 kr per månad. Max bidrag 2 850 kr per mån= 34 200 kr per år. Avtrappning 20% av inkomst över 58 500. Avtrappningssträcka 171 000. Slutavtrappat vid inkomst 58500+ 171 000= 229 500 kr = 19125 kr per mån. Reglerna följer mönstret för bostadsbidrag till barnfamiljer. Se tabeller på sid 82-83 i 36-39z.pdf.

* **Ersättningar i sjuk- och arbetslöshetsförsäkringar återställs till 80% av lönen.**

* **Förbättringar för pensionärer med låga inkomster införs.**

Det första som behöver göras är att ta bort regeln i bostadstilläggssystemet som medför att taxeringsvärden för fritidshus påverkar bo-

stadstilläggen. Det lär kunna ordnas mycket lätt genom följande strykningar i Lag (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.: "16 § Tillägg till den bidragsgrundande inkomsten skall göras för förmögenhet beräknad per den 31 december året före det år då ansökan om bostadstillägg görs enligt vad som anges i denna paragraf och 17 §.

Som förmögenhet räknas den skattepliktiga förmögenheten enligt lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt, beräknad med bortseende från värdet av sådan privatbostadsfastighet eller privatbostadsrätt som avses i 2 kap. 13 respektive 18 § inkomstskattelagen (1999:1229) (strykes: ~~och som utgör den sökandes permanentbostad~~) samt skulder med säkerhet i denna egendom. För sökande som har sin bostad i särskild boendeform skall detsamma gälla i fråga om värdet av privatbostadsfastighet eller privatbostadsrätt (strykes: ~~som utgör permanentbostad~~)för den sökandes make".

Att fritidshusens taxeringsvärden ska påverka bostadstilläggen infördes under krisåren på 1990-talet. Någon återställning har inte skett. Pensionärer med låga inkomster tillhör enligt makthavarna en underklass som man inte behöver bry sig om.

I systemet för bostadstilläggen bör förmögenhetstillägget på 15% (den s k skärpningsregeln) tas bort eller minskas till högst 10%. Om ett förmögenhetstillägg ska vara kvar bör beloppsgränserna åtminstone motsvara den nivå som gällde 1975 och som efter uppräkning efter prisutvecklingen sedan dess år 2005 blir 370 000 kr per pensionär (2009 cirka 400 000 kr). I Sveriges behandlas nu lågpensionärerna sämre än 1975.

Sedan förmögenhetsskatten och fastighetsskatten tagits bort, med skattelättnader för icke-pensionärer som kan uppgå till hundratusentals kronor, är det orimligt att för låginkomstpensionärer i bostadstilläggssystemet behålla regler om att förmögenheter ska påverka tilläggen.

I lagen om bostadstillägg innebär 16§ och17§ att pensionärerna får bostadstilläggen reducerade på grund av förmögenhet. När förmögenhetsskatten tas bort kan mycket rika icke-pensionärer få stora skattelättnader. Det är då olämpligt att de sämst ställda pensionärerna har kvar förmögenhetsreglerna i 16§ och 17§, de bör tas bort så att förmögenhet i alla former på inget sätt minskar bostadstilläggen. 16§ och 17§ bör upphöra att gälla.

* I systemet för bostadstilläggen bör man mildra minskningen av tilläggen som är en följd av kapitalinkomster. Med de låga räntorna på sparmedel, vanligen lägre än inflationen, medför skatten 30% att kapitalets realvärde minskar, med minskning av bostadstilläggen minskar det ännu mer. Pensionärer i det nedre avtrappningsskiktet har marginaleffekt ensam 2009 88-95% på pensionsinkomster, dvs får behålla mycket litet av ATP-pensionen. Att då dessutom minska tilläggen 62% av kapitalinkomsterna verkar förföljelse, det borde bort.

2009: Ensam pension 92 876-135 676: marginaleffekt skatt 33% + avtrappning bostadstillägg 62%, summa 95%.
Ensam pension över 135 676: 36,3+50= 86,3%
Make pension 82 818-125 618 :95%
Make pension över 125 618: 86,3%

Nu ska pensionärerna få rabatt på fastighetsskatten. Det nya förslaget ska träda i kraft den i december 2008 och tillämpas första gången vid 2009 års taxering. Förslaget innebär att skatten för småhus som är permanentbostäder begränsas till 4 procent av ägarens inkomst.

Ägaren måste ha fyllt 65 för att vara berättigad till rabatten eller ha fått sjuk- eller aktivitetsersättning året innan.

Regeln om begränsning av fastighetsskatten kom till under den socialdemokratiska regeringen, men gällde bara permanentboende. Regeringen och finansminister Bosse Ringholm lovade att det skulle ändras så att den skulle gälla också för fritidshus men genomfördes inte före valet.

Den borgerliga regeringen gjorde om fastighetsskatten och begränsningsregeln försvann, men den har nu dykt upp för pensionärer med låga inkomster. **Den bör gälla också för fritidshusägarna i fall då de inte permanentbor i småhus utan bor i hyreslägenhet o d.**

* Övrigt: För pengarna som blir över efter det som nämnts kan man förbättra där den borgerliga regeringen försämrat och som slår mot dem med låga inkomster, vilket inte kan uppräknas nu. Oppositionspartierna har här möjlighet att framlägga sina åsikter."

I samband med småhus finns två sätt att bo.

(8 april 2004).

Det ena sättet är att man bor i en villa, och vanligen är en sådan tämligen rymlig och större än det minsta rimliga. Reglerna för bostadsbidrag till villaboende är generösa. Garage, bilplats stor källarevåning od räknas inte som förmån.

Det andra sättet är att man bor i en liten hyreslägenhet och har ett fritidshus vid sidan om för kontakt med naturen. Den som bor i villa får bostadsbidrag för den stora bostaden, den som har fritidshus får inget bostadsbidrag för fritidshuset.

Pensionärer med låga inkomster, med fritidshus kan räknas ha haft dem under en stor del av livet, troligen ofta byggt dem själva långt tillbaka i tiden och huset ingår i levnadsättet. De har ådragit sig stora taxeringsvärden på grund av att andra sålt hus dyrt. Budgeten tillåter bara en liten billig permanentbostad-hyreslägenhet. Det är inte troligt, att nyblivna pensionärer med BTP skaffar fritidshus.

Taxeringsvärdena har höjts så att fastighetsskatterna stigit. Pensionärerna med inkomster i skikt som ger bostadstillägg har svårt betala dessa höjningar, än mindre betala minskningar av bostadstilläggen. Fritidshusen är vanligen sådana att de bebos bara en del av året. Tillsammans med andra pålagor på fritidshusen blir det en dryg kostnad räknat per boendemånad, och man kan räkna med att fritidshusägare i inkomstskikt med bostadsbidrag måste sänka sina hushållskostnader mer än rimligt för att kunna ha råd ha husen om det överhuvudtaget är möjligt att ha dem kvar.

Taxeringsvärdena i fritidshusen är fiktiva värden, som inte motsvaras av några verkliga inkomster. Enda sättet att få ut några pengar från fritidshusen är att sälja dem. (En pensionär med låg inkomst får vanligen inte låna på husen). Men det är olämpligt att genom minskning av bostadsbidragen för fritidshusägare tvinga dem att sälja husen. De bör få ha den stimulans som fritidshusen ger. Det finns i så fall lika goda skäl att på samma sätt sänka bostadstilläggen för dem som bor i villor.

Att fritidshusens taxeringsvärden ska påverka bostadstilläggen infördes under krisåren på 1990-talet. Någon återställning har inte skett. Pensionärer med låga inkomster tillhör enligt makthavarna en underklass som man inte behöver bry sig om.

* I systemet för bostadstilläggen bör förmögenhetstillägget på 15% (den s k skärpningsregeln) tas bort eller minskas till högst 10%. Om ett förmögenhetstillägg ska vara kvar bör beloppsgränserna åtminstone motsvara den nivå som gällde 1975 och som efter uppräkning efter prisutvecklingen sedan dess år 2005 blir 370 000 kr per pensionär. I Sveriges högkonjunktur 2007 behandlas lågpensionärerna sämre än 1975.

Sedan förmögenhetsskatten och fastighetsskatten tagits bort, med skattelättnader för icke-pensionärer som kan uppgå till hundratusentals kronor, är det orimligt att för låginkomstpensionärer i bostadstilläggssystemet behålla regler om att förmögenheter ska påverka tilläggen.

I lagen om bostadstillägg innebär 16§ och17§ att pensionärerna får bostadstilläggen reducerade på grund av förmögenhet. När förmögenhetsskatten tas bort kan mycket rika icke-pensionärer få stora skattelättnader. Det är då olämpligt att de sämst ställda pensionärerna har kvar förmögenhetsreglerna i 16§ och 17§, de bör tas bort så att förmögenhet i alla former på inget sätt minskar bostadstilläggen.
16§ och 17§ bör upphöra att gälla.

Pensionärer med låga pensioner kan få bostadstillägg. Det gäller dem som bor i hyreslägenhet eller permanentvilla, men en som bor i hyreslägenhet och har ett fritidshus kan få bostadstillägget helt bortreducerat på grund av reglerna om att fritidshusens taxeringsvärden skall påverka bostadstilläggen. Den som bor i permanentvilla får ingen sådan minskning av bostadstillägget.

Det blir för långt att belysa det nu.

Mer om detta finns på omr36-39k.pdf.

TV-avgiften.

Se: Sven Wimnell 060327: TV-avgiften i proposition 2005/06:112. Avgifter för privathushåll: De individuella TV-avgifterna bör slopas, och ersättas med en kollektivavgift för alla privathushåll, betald av riksdagen. (http://wimnell.com/omr36-39l.pdf)
Innehållsförteckning : Utdrag:

"Lag (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst.
Regeringen föreslår i propositionen följande lydelse:
"7 § TV-avgiften är 1 996 kronor för ett år (2009 2076 kr). Den skall betalas i fyra poster om 499 kronor....."

Lydelsen bör istället, i princip, bli:
"7 § TV-avgiften är 1 968 kronor för ett år. Den skall betalas i fyra poster om 492 kronor. Avgiften för privatbostadshushåll betalas av staten. Antalet privatbostadshushåll skall för helår anses vara lika med antalet privabostadshushåll fyra år före avgiftsåret enligt SCBs statistik redovisad i Bostads- och hyresundersökningarna. År 2002 var det avsedda antalet hushåll enligt denna statistik för samtliga upplåtelseformer 3427000 st....."

Förslaget tillfredsställer både dem som vill ha kvar ett avgiftssystem och dem som vill avskaffa avgiftsfinansieringen och vill att public service-verksamheten ska finansieras gemensamt av skattemedel på samma sätt som annan verksamhet, som är omistlig för allmänheten.

Andra än privatbostadshushåll bör betala avgift enligt propositionens förslag. Förslaget är ett avgiftssytem, men krånglet för alla privathushåll försvinner och byråkratikostnaderna på uppemot en miljard kr per år för hantering av avgifterna för privatpersoner försvinner. Finansieringen behandlas i det följande.

De individuella TV-avgifterna tar för mycket energi från hushållen och myndigheterna. Det finns mycket annat som behöver uppmärksamhet."

Bostadsbidrag för barnlösa hushåll med låga inkomster. Förslag. Gäller alla åldrar. Ej pens.

Förslagen här tar sikte på att förbättra för dem med de lägsta inkomsterna. Om förslagen genomförs torde de väsentligt minska behov av socialbidrag. De offenliga kassornas kostnader för bidragen torde i hög grad bli betalda genom lägre kostnader för socialbidrag. Det är enklare och trevligare att ansöka om bostadsbidrag hos försäkringskassan än att gå till socialvården. Den som får bostadsbidrag behåller sin frihet på ett annat sätt än den som får socialbidrag.

Bostadsbidragen som kan erhållas är vanligen lägre än de skatter som bidragstagaren betalar. Reglerna är samma för ensamma och makar tillsammans. Reglerna följer mönstret för bostadsbidrag till barnfamiljer.

Bostadsbidrag är ett träffsäkert sätt att korrigera skattesystemets oförmåga att fördela skatt efter förmåga. De lägsta rimliga levnadskostnaderna för makar/sambor är 150% av kostnaderna för en ensam, inte 200%. Skatteskalan tar inte hänsyn till att levnadskostnaderna per person är högre för ensamma än för makar/sambor. Det enklaste och bästa sättet att göra en korrigering av skattesystemets skeva utfall är bostadsbidrag.

Det finns möjlighet att avväga beloppsgränser efter det utfall man önskar för bidragstagarna och de kostnader man vill ge staten.

Cirka en tredjedel av dem med arbetsinkomster ligger i gällande skattesystem för 2006 på en inkomst där ensamma går med underskott sedan de rimliga lägsta kostnaderna betalats.

De borgerliga som gör anspråk på att göra ett nytt bra system har i sina förslag inte alls klarat att göra en vettig fördelning med hänsyn till låginkomsternas problem, förslagen går ut på att göra stora skattesänkningar för dem med höga inkomster.

Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt bör ej återinföras.

Enligt socialdemokraternas budgetmotion:

Ny förmögenhetsskatt	3 500 miljoner kr
Växling fastighetsskatt	0
(s sänker inkomsterna på uppskovsreglerna)	

Miljöpartiet motsätter sig förmögenhetskatt och har i sin budgetmotion inte ändrat på alliansens fastighetsskatt.

Enligt Vänsterpartiets budgetmotion:

Fastighetsskatt över taxvärde 2 miljoner	V-förslag	800 miljoner kr
Nej till Slopad förmögenhetsskatt		6 890

Många år har det varit på tal att avskaffa förmögenhetsskatten och arvs- och gåvoskatterna. Socialdemokraterna avskaffade arvs- och gåvoskatterna vilket var bra, bl a med hänsyn till "generationsskiften". Representanter för företagare har många år krävt att förmögenhetsskatten tas bort, den är en besvärnade pålaga för företagssamheten. Den skrämmer iväg kapital till utlandet och är orättvis. F d s-finansministern Kjell-Olof Feldt och f d LO-ekonomen P-O Edin har menat att den bör avskaffas, och alliansregeringen har tagit bort den.

Svenskt Näringsliv 20081007:

"Det är djupt oroande att socialdemokraterna föreslår ett återinförande av förmögenhetsskatten. Ett litet land riskerar alltid att drabbas när det uppstår internationella kriser. Vad landets politiska aktörer säger och gör i ett sådant läge har stor betydelse för synen på Sverige och kan få direkt påverkan på räntor och valutaflöden. En opposition som aspirerar på att sitta vid makten om två år är naturligtvis viktig att lyssna på.

- Trots detta väljer socialdemokraterna att idag lansera och precisera sitt förslag om att återinföra förmögenhetsskatten, konstaterar Annika Lundius, vice VD på Svenskt Näringsliv. En skatt som vi vet har bidragit till ett omfattande valutautflöde ur Sverige och som har tagits bort i nästan alla länder.

Hotet om återinförd förmögenhetsskatt har varit återhållande för kapitalägare som har övervägt att föra tillbaka kapital till Sverige. I den situation vi just nu befinner oss i blir frågan extra känslig och akut. Det är viktigt att inte sätta partitaktik före landets bästa."

Statens inkomster av förmögenhetsskatten är i s-förslaget bara 3,5 miljarder kr per år, vilket är mycket litet i en statsbudget. Att återinföra förmögenhetsskatten är en spekulation av socialdemokraterna som troligen kommer att kosta många röster i nästa val och kan hindra att s kommer tillbaka till makten. Miljöpartiet tycker det är ett dåligt förslag och vill inte vara med på det. Vänsterpartiets förmögenhetsskatte-förslag ger 6,89 miljarder, också det litet och mindre än det staten förmodligen förlorar på andra sätt till följd av skatten.

Socialdemokraterna bör avstå från att återinföra förmögenhets-skatten, och vänsterpartiet bör finna sig i det.

Socialdemokraterna föreslår en extra fastighetsskatt av gamla typen. Vänsterpartiet föreslår en ny fastighetsskatt för taxeringsvärden över 2 miljoner kr och det ska ge staten 800 miljoner, en obetydlighet för staten. Socialdemokraterna föreslår fastighetsskatt för taxeringsvärden över 5 miljoner och det måste då ge mycket mindre än 800 miljoner: 100 miljoner? Allt tal om fastighetsskatt av gamla typen skrämmer husägarna och de är många.

Både ny förmögenhetsskatt och ny fastighetsskatt motsäger för-slagen om att förbättra för småföretagare.

Slut på "Sven Wimnell 6 juni 2010: Om skattesystem

t o m "Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt bör ej återinföras." är utdrag från sid 215-253 i **http://wimnell.com/omr36-39ze.pdf "**

Svenskt Näringsliv Nyhet Publicerad: 2010-10-26”

"Låt förmögenhetsskatten vara för evigt begravd"

“Få politiska hot har haft så negativa effekter på kapitaltillförseln till näringslivet som socialdemokratins hot att återinföra förmögenhetsskatten. Därför är det glädjande att Socialdemokraterna nu börjar inse att den hör till historien, säger Urban Bäckström i en kommentar till de rödgrönas skuggbudget.

Thomas Östros förklarade, i samband med att den rödgröna budgetmotionen presenterades, att partiet inte längre vill återinföra förmögenhetsskatten. Det är ett besked som **Urban Bäckström** uppskattar.

- Förmögenhetsskatt leder till att kapital lämnar landet och inte kommer tillbaka. Därför har praktiskt taget alla andra länder avskaffat den. I den rödgröna budgetmotionen föreslås att förmögenhetsskatten ska utredas. Vad som nu behövs är inte en sådan utredning utan en snabb och tydlig markering att den skatten är för evigt begraven och inte ersätts med någonting lika skadligt för företagen.

- Arvs- och gåvoskatterna avskaffades av en socialdemokratisk regering. Redan då borde också förmögenhetsskatten avskaffats. Nu gjorde regeringen Reinfeldt det, vilket var mycket bra, slutar Bäckström.”

DN 13 nov 2010:

“Han tvärvänder om skatten”

Socialdemokraterna bör släppa kravet på att återinföra fastighetsskatten. Det föreslår partiets ekonomisk-politiske talesman Thomas Östros – som plötsligt gör en helomvändning i frågan.

För mindre än tre veckor sedan presenterade Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet sin gemensamma rödgröna budgetmotion, som bland annat innehåller ett förslag om en ny fastighetsskatt.

Nu vill Thomas Östros inte längre kännas vid den uppgörelsen. Han föreslår att Socialdemokraterna släpper fastighetsskattefrågan och i stället accepterar den nuvarande modellen som den borgerliga regeringen infört.

– Jag tycker att man ska öppna för att inte använda sig av fastighetsskatteverktyget och att vi ska ha det system som finns i dag. Man ska vara öppen och ärlig och säga att vi blir av med ett fördelningspolitiskt verktyg, men å andra sidan skapar vi inte en oro kring ett fastighetsskattesystem bland medborgarna, säger Thomas Östros.

Han menar att det finns många goda ekonomiska skäl att ha en fastighetsskatt men att det samtidigt finns ett kompakt motstånd mot denna pålaga bland medborgarna.

Inför valet hade de rödgröna svårt att få trovärdighet kring sitt förslag om fastighetsskatten.

– Det måste man ta till sig. Det är faktiskt bättre att ha lugn och ro på fastighetsskatteområdet för breda medborgargrupper. Det är bara när man har blocköverskridande uppgörelser som man kan ha ett

fastighetsskattesystem av den typ vi hade en gång i tiden, säger Thomas Östros och understryker att detta är än så länge hans uppfattning och inte partiets.

Han efterlyser samtidigt en större översyn av hela skattesystemet. Det nuvarande systemet anser han vara fullt av irrationaliteter och hål. Att globaliseringen medför ökad rörlighet för kapital innebär också att skattesystemet måste anpassa sig efter det.

– Beskattning av kapital kan inte skilja sig kraftfullt mellan olika länder inom samma ekonomiska område. Bolagsskatten är ett tydligt exempel på det. Vi ser en press nedåt på bolagsskatt i flera länder. Sverige har stora internationella koncerner och då spelar bolagsskatten en helt avgörande roll för deras investeringsvilja, säger Thomas Östros.

Han vill inte gå in på vilka skatter som bör sänkas och vilka som bör höjas i ett framtida skattesystem. Han konstaterar bara att det inte finns utrymme för vare sig några större skattesänkningar eller större skattehöjningar framöver.

Men hur ska välfärden finansieras om det till exempel blir press nedåt på bolagsskatterna?

– Huvudvägen till att öka resurserna måste vara ökad ekonomisk tillväxt och fler i arbete. Människor i jobb är det som är helt avgörande för välfärdens finansiering. Lyckas man inte med jobbpolitiken så kommer man inte att lyckas med välfärdspolitiken, säger Thomas Östros.

Hans Olsson
hans.olsson@dn.se “

DN 31 okt 2010:

”Borgerligheten befinner sig i ett mycket utsatt läge”

“Tankesmedjan Timbros nye vd: Att bygga breda borgerliga allianser är kanske den allra viktigaste politiska uppgiften under de fyra kommande åren. Valet 2010 vanns av Moderaterna, i praktiken på en enda fråga – behovet av balans i de offentliga finanserna. Det var oron för de rödgröna som drev väljare till de borgerliga partierna, inte entusiasmen över borgerliga idéer. I borgerlig politik finns i dag ett idémässigt vaccum. Därför måste man våga driva sina kärnfrågor. I de tre borgerliga småpartierna finns – på ett helt annat sätt än i Moderaterna – intressanta idédiskussioner om framtiden. Alliansens landvinningar måste dessutom följas upp med insatser som bryter sönder vänsterns dominans i svenskt samhällsliv. Då kan arbetet börja med att skapa ett borgerligt samhälle på djupet, skriver Markus Uvell.”

“Valet 2010 var en storslagen seger för Alliansen – eller i alla fall för Moderaterna. Men allra mest slående är hur försvagad vänstern är. Socialdemokraterna gjorde sitt sämsta valresultat i modern tid, och förlorade ännu ett val på jobbfrågan. Inte ens Vänsterpartiet lyckades vinna en enda ny väljare – trots djup finanskris och ett antal kontroversiella förändringar av bland annat sjukförsäkring och a-kassa. Den svenska vänstern är i dag partipolitiskt offside på ett sätt den inte varit sedan den allmänna rösträttens införande.

Samtidigt befinner sig borgerligheten i bred mening i ett mycket utsatt läge. På flera viktiga punkter riskerar valet 2010 att bli en

Pyrrhusseger – det vill säga efter ytterligare en sådan seger riskerar det borgerliga politiska projektet att vara förlorat.

Valet 2010 vanns av Moderaterna, i praktiken på en enda fråga: behovet av balans i de offentliga finanserna. Om det inte varit för finanskrisen hade Sveriges statsminister i dag sannolikt hetat Mona Sahlin. Det var oron för vad de rödgröna skulle göra med svensk ekonomi som drev väljare till de borgerliga partierna, inte entusiasmen över borgerliga idéer. För den som studerar opinionsmätningarna är mönstret närmast övertydligt: valet avgjordes i praktiken redan i oktober 2008 – då krisen drabbade Sverige gick botten ur det rödgröna opinionsstödet.

Balans i de offentliga finanserna är mycket viktigt, naturligtvis. Utan en stabil ekonomi äventyras näringslivets utveckling, då urholkas välfärdssystemen och medborgarna tvingas betala allt mer för att få allt mindre. En stabil ekonomi är en förutsättning för att människor ska vilja och våga byta jobb, starta företag, satsa på framtiden och skapa ett bättre liv för sig själva och sina familjer. Ett ekonomiskt svagt samhälle är ett samhälle där intressekonflikter och gruppegoism ersätter trygghet och oberoende.

Men det är inte allt. Borgerlig politik är mer än budgetbalans, och den svenska borgerligheten är större än de borgerliga partierna. Här finns i dag ett slags idémässigt vacuum, en svaghet hos den borgerlighet som framstår som så stark. För att skapa genuint stöd hos väljarna, och lägga grunden för en bestående borgerlig dominans i Sverige, krävs något helt annat. Jag kan se åtminstone två utmaningar.

Den första utmaningen är att de borgerliga partierna måste vilja och våga driva sina kärnfrågor. Paradoxen är nämligen att för stora delar av borgerlighetens agenda finns ett mycket brett politiskt stöd, men att detta stöd inte egentligen togs till vara i valrörelsen.

Det handlar till exempel om **välfärdspolitiken**, där det finns starkt stöd för valfrihet och privata lösningar, inte minst bland de allra äldsta väljarna. I **kriminalpolitiken** delar mycket breda väljargrupper ”de gamla moderaternas” agenda om hårdare straff för grova brott och ökad polisnärvaro. Och de flesta väljare har en grundmurad misstro mot **flumskolans syn på utbildning** som ett slags ungdomsgårdsverksamhet.

Det handlar också om **jämställdhetspolitiken**. De allra flesta väljare avvisar kategoriskt den verklighetsfrånvända elitens vilja att lägga livet till rätta med tvångsdelad föräldraförsäkring, genusutbildningar och kvotering till bolagsstyrelser. Ja, till och med inom **integrationspolitiken** – detta livsfarliga område som få vågar närma sig av rädsla för att kallas ”rasist” – finns en bred opinion för borgerlig politik, som prioriterar arbete och säkerställer lag och ordning i de mest utsatta förorterna.

Listan kan göras lång. På punkt efter punkt finns goda möjligheter att säkra ett brett stöd inte bara för en borgerlig statsminister utan faktiskt också för borgerliga idéer. Men det mesta av detta lades åt sidan i en valrörelse nästan helt dominerad av behovet av ordning och reda i den offentliga ekonomin.

Moderaternas stora dominans beskrivs ofta, med rätta, som ett problem för Alliansen. Samtidigt har borgerligheten nu den struktur som krävs för att kunna göra bestående skillnad: ett brett, pragmatiskt mittenparti med potential att vara statsbärande (Moderaterna) och tre små, potentiellt intressanta idépartier.

I alla de tre borgerliga småpartierna finns – på ett helt annat sätt än i Moderaterna – intressanta idédiskussioner om partiets

framtid. Kristdemokraternas interna debatt om behovet av en mer tydligt värdekonservativ politik är det kanske mest lovande exemplet. Men även Folkpartiets utveckling mot mer av det som av motståndarna elakt kallats ”kravliberalism” har stor potential, liksom Centerns envetna sökande efter en agenda grundad i entreprenörskap, företagande och småskaligt eget ansvar. I diskussionen inom dessa tre partier ligger borgerlighetens framtid.

Den andra utmaningen vilar inte främst på partierna utan på den bredare borgerligheten, till vilken Timbro hör: Alliansens politiska landvinningar måste nu följas upp med insatser som bryter sönder vänsterns dominans i svenskt samhällsliv i stort.

Utan att vara det minsta konspiratorisk kan man konstatera att mycket långa maktinnehav av det slag Socialdemokraterna haft i Sverige är skadliga för samhällsdebatten. När den politiska makten under allt för lång tid domineras av ett enskilt parti sker en gradvis och oftast omedveten anpassning av samhällslivet för att passa maktens agenda.

Vi ser det i slentrianmässiga vänsterperspektiv hos många journalister, hos personer inom kulturlivet, i den akademiska världen och hos företrädare för ett antal så kallade ”folkrörelser” (varav många i praktiken är ekonomiskt och/eller politiskt beroende av socialdemokratin). Sakta men säkert anpassas tankefigurer, retorik och prioriteringar efter Maktens intressen. Helt enkelt därför att det är kortsiktigt gynnsamt: den journalist, kulturarbetare, forskare eller föreningsordförande som ifrågasätter den dominerande politiska kulturens idéer får svårare att bli framgångsrik.

Denna process – som handlar mer om maktdominans i sig än om Socialdemokraterna som parti – är ur ett demokratiskt perspektiv djupt osund. Om den tillåts fortgå under lång tid kommer den att långsamt förgifta det demokratiska samtalet, genom att stora delar av samhället i praktiken agerar som stödtrupper åt den dominerande politiska kraften. De som borde ifrågasätta och utmana blir makthavarnas nyttiga idioter.

Det finns ett stort behov av att göra inbrytningar i dessa miljöer, att vädra ut gamla föreställningar och stödja personer och idéer som utmanar koncensus. Att bygga riktigt breda borgerliga allianser, innefattande även denna typ av samhällsområden, är den kanske allra viktigaste politiska uppgiften de kommande fyra åren. Här kan och vill Timbro spela en viktig roll.

Egentligen är det ur detta perspektiv vi allra mest bör välkomna Alliansens valseger 2010. Partipolitik och budgetbalans i all ära, men den stora fördelen med Socialdemokraternas historiska nederlag är att det öppnar upp för en mer nyanserad och mångfacetterad samhällsdebatt. Rätt utnyttjad kommer denna öppning att kunna resultera i inte bara en borgerlig politik utan på sikt också i ett allt mer borgerligt samhälle, på djupet. Det arbetet kan nu börja på allvar.

Markus Uvell
vd Timbro ”

“TIMBRO
Tankesmedjan Timbro är en del av Stiftelsen Fritt Näringsliv (SFN). På uppdrag av det svenska näringslivet ska Timbro ”främja idéutveckling och opinionsbildning kring marknadsekonomins och den fria företagsamhetens betydelse för ekonomisk tillväxt och välfärd”. Markus Uvell är nytillträdd chef. Timbro är partipolitiskt obundet. Anslaget från SFN uppgår till ca 25 miljoner kronor per år. Timbro har ca 20 anställda. De programområden man för närvarande fokuserar på är folkkapitalism, välfärd och reformstrategi, bistånd och global utveckling samt kultur. Källa: Timbro”

DN 5 nov 2010:

“Socialdemokrati: Drakens borg.

För att komma igen måste Socialdemokraterna förr eller senare byta partiledare. Det är orättvist mot Mona Sahlin, vars ansvar för partiets historiska nederlag är ganska begränsat. Men det finns få exempel i historien på att en politisk ledare som förlorat ett val har klarat av att genomföra den revitalisering som krävs för att återerövra makten.

Men just nu är det inte valet av partiledare som är viktigast för Socialdemokraterna. Partiet slickar fortfarande såren och det finns ändå inga självklara motkandidater. Vad som däremot behövs är en självständig analys av den historiska situation som socialdemokratin befinner sig i – utan förutfattade meningar om man ska gå åt vänster eller höger. Att se verkligheten utan ideologiska skygglappar har varit en av svensk socialdemokratis historiska styrkor; inte för inte kallade sig SSU för ”verklighetens ungdom” en gång i tiden.

Det betyder inte att partiledningen bör ägna sig åt omvärldsanalyser i största allmänhet. Vilken riktning man än väljer att gå i måste frågan vara om det gynnar socialdemokratins grundläggande mål: att skapa mesta möjliga jämlikhet både när det gäller individuella möjligheter och kollektiva materiella villkor.

Men lika viktigt är att man har en klar bild av motståndaren. På en del debattörer kan det låta som om det är väljarna som är fienden. Men om Socialdemokraterna ska komma tillbaka som historisk kraft måste de döda draken och befria prinsessan – det vill säga återerövra väljarnas förtroende från de nya Moderaterna.

Lyckligtvis för Socialdemokraterna har draken en mjuk punkt under allt det retoriska pansar som Schlingmann hängt på: en total avsaknad av framtidsperspektiv. Moderaterna har förbrukat all sin intellektuella kraft på förvaltning av statsfinanserna och vårdandet av det egna varumärket. Var finns idéerna om hur nya finanskriser ska förhindras, om nya företag och arbeten, om forskning och innovation, om hur staten kan agera inte bara för att säkra grundtrygghet utan också skapa nya och jämlika möjligheter för alla medborgare i en globaliserad värld?

henrik.berggren@dn.se “

DN 10 nov 2010:

“Sahlin: Ställ era platser till förfogande

Socialdemokraternas partiledare Mona Sahlin uppmanar alla i partistyrelsen och partiets verkställande utskott (VU) att ställa sina platser till förfogande.

S-ledaren föreslår verkställande utskottet att ge förtroenderådet den 4 december i uppdrag att tillsätta en valberedning.

– Den valberedningen får pröva förtroendet för hela partiledningen och alltså föreslå de förändringar den tycker är nödvändig, säger hon till TT.

– Det är ett helt rimligt sätt efter denna mycket mycket stora förlust som vi gjorde och eftersom jag som partiledare ser att vi också måste orka prata om politiskt innehåll och våga förnya politiken. Därför tänker jag se till, genom det här initiativet, att det blir en öppenhet om personerna, men jag tänker också peka med hela handen och se till att ingen i partiet slipper undan förnyelsedebatten om det politiska innehållet. För det är minst lika viktigt som personer.

Så detta innebär att frågan om partiledarposten kommer upp på mellankongressen?

– Det är upp till valberedningen, de är fria att föreslå de förändringar de tycker är nödvändiga. Så i realiteten får de ju pröva alla vi i partiledningen om vi har förtroende eller inte, säger Sahlin.

Känner du att kraven på att partiledningen ska ställa sina platser till förfogande som riktade mot dig?

– Jag hör ju inte så mycket krav på personer, däremot ett behov av att förnya både ledarskap och politik – och det tycker jag är helt rimligt efter ett unikt dåligt valresultatet och efter två valförluster och efter kanske 20 års tappat förtroende bland väljarna. Då är det rimligt att krismedvetandet är så djupt att man nu vågar föra debatt om person men också om politik, säger Sahlin.

Varför dröjde det så länge innan du lade fram det här förslaget?

– Det är sju veckor sedan valförlusten. Är det länge? Vi har dragit igång en kriskommission och vi har fört debatten om den politiska förnyelsen och hur vi ska använda möjligheten till mellankongress och nu finns förslaget hos VU. Jag tycker inte att det är länge.

Hur upplever du din ställning som partiledare? Är den stark?

– Jag känner att jag har stort förtroende att leda partiet och att också ta ansvar för den förändring som nu verkligen behövs, öppenheten att få in nya personer, och det gäller inte bara partiledningen. Runt om i partiet finns sluten och gammal struktur som gör det tufft för människor som har en annan bakgrund än SSU att komma in i vår rörelse. Det är också en viktig del i förnyelsen, säger Sahlin.

Så du räknar med att valberedningen inte kommer att lägga något annat förslag än Mona Sahlin som partiledare?

– Det sade jag inte. Jag sade att jag är partiledare nu och så länge man är det så måste man använda ledarskapet till det som är nödvändigt i partiet.

Men du räknar med att bli omvald.

– Jag räknar med att vi får en valberedning som prövar förtroendet för oss alla. De som har förtroende blir valda och de som inte har förtroende blir inte valda.

Har du någonsin funderat på att avgå?

– Nej, jag har inte funderat så. Just nu funderar jag ju bara på hur

man utövar det ledarskap som en partiledare är satt att ta i, i med- som i motgång, när ett parti råkar ut för en så stor valförlust och en så stor kris vi nu är inne i. Och jag känner att jag har förtroendet att leda och det tänker jag göra.

Partiets ungdomsförbund SSU välkomnar Mona Sahlins utspel på onsdagen om att samtliga ledamöter i partistyrelsen och verkställande utskottet ska ställa sina platser till förfogande inför den extrakongress som aviserats.

– Det är det besked vi har väntat på, det är ett viktigt besked, säger SSU:s ordförande Jytte Guteland till TT.

– Med ett nyvalt VU och partistyrelse får vi en ledning för partiet som kan stå upp för en ny politik, säger Guteland.

Men SSU vill också ha ett datum, understryker hon, för när extrakongressen ska hållas och vad den ska göra mer än att hålla val. SSU vill ha kongressen i vår.

Mikael Bondesson
mikael.bondesson@dn.se “

“ S-STYRELSELEDAMÖTERNA

Följande är ordinarie ledamöter i Socialdemokraternas partistyrelse:

Urban Ahlin, riksdagsledamot från Skaraborg.
Phia Andersson, riksdagsledamot från Älvsborgs södra.
Ilija Batljan, oppositionsråd i Stockholms läns landsting.
Erik Bergkvist, Umeå.
Marie Granlund, riksdagsledamot från Skåne.
Lena Hallengren, riksdagsledamot från Kalmar län.
Jörgen Hellman, riksdagsledamot från Norra Älvsborg.
Hans Hoff, riksdagsledamot från Slöinge i Halland.
Berit Högman, riksdagsledamot från Värmland.
Mats Johansson, regionråd, Blekinge.
Morgan Johansson, riksdagsledamot från Skåne läns södra.
Roger Johansson, vice ordförande för Socialdemokraterna i Västernorrland.
Håkan Juholt, riksdagsledamot från Kalmar län.
Jonas Karlsson, oppositionsråd i Örebro.
Anders Lago, kommunalråd i Södertälje.
Ingrid Lennerwald, regionråd Skåne.
Anna-Carin Magnusson, landstingsråd i Jönköpings län.
Lena Micko, kommunalråd Linköping.
Ella Niia, ordförande Hotell och Restaurangfacket.
Pia Nilsson, riksdagsledamot från Västmanlands län.
Mariam Osman Sherifay, ledamot i Sundbybergs kommunstyrelse.
Veronica Palm, riksdagsledamot från Stockholms stad.
Raimo Pärssinen, riksdagsledamot från Gävleborg.
Hans Tilly, förbundsordförande Byggnads.
Margareta Widén-Berggren, Östhammar.
Karin Åström, riksdagsledamot från Norrbotten.

MÖJLIGA EFTERTRÄDARE

Det finns ingen självklar motkandidat till Mona Sahlin. Men ett antal möjliga namn är:

Ulrica Messing, minister som lämnade politiken för kärleken.
Pär Nuder, tidigare finansminister.
Anders Sundström, koncernchef för Folksam, tidigare minister.
Anders Lago, S-profil i Södertälje.
Stefan Löfven, ordförande IF Metall.
Sven-Erik Österberg, gruppledare i riksdagen.
Thomas Bodström, tidigare justitieminister.
Ylva Johansson, tidigare skolminister och biträdande socialminister.
Ilija Batljan, oppositionsråd i Stockholms län.

TT “

DN 10 nov 2010:

“Ledande S-namn välkomnar Sahlins besked

Håkan Juholt, Socialdemokraternas biträdande partisekreterare, säger sig vara ”nöjd” med partiledare Mona Sahlins utspel om att samtliga ledamöter i partistyrelsen och partiets verkställande utskott ska ställa sina platser till förfogande. Andra partikolleger stämmer in.

– Jag är glad över att detta kloka beslut kom så snabbt från Mona Sahlin, säger Juholt, en av de partifunktionärer som drog igång krisdebatten inom partiet efter valförlusten i september.
Han berättar att han under dagen blivit utskälld, beskylld för att vara illojal och publicitetssugen till att ha fått ett starkt stöd av många.

– Vi är många som vill partiets bästa. Lojalitet kan också vara att säga sådant som känns svårt. Vi behöver en kraftsamling nu, säger Juholt, som förutom biträdande partisekreterare också är riksdagsledamot för Kalmar län.

Ilja Batljan (S), oppositionslandstingsråd i Stockholm, har kritiserat att partiet gick till val på en politik som inte var tillräckligt inriktad på tillväxt. Efter Sahlins besked vill han inte gå in på vad han anser om olika personer men säger att han beklagar att den politiska krishanteringen och förändringsprocessen nu dras ut genom långa diskussioner och nomineringsprocesser.

Han talar också om brister i ledarskapet inom VU.

– Det är utan tvekan ett tecken på dåligt självförtroende när man hamnar i den här situationen, säger Batljan.

Ylva Johansson, VU-ledamot, säger till DN.se att hon är av ”samma uppfattning som Mona Sahlin”.

– Vi har allvarliga problem inom partiet, viktiga delar av politiken måste omprövas, säger Ylva Johansson och understryker att det gäller att ”rätt personer” driver en sådan process.

Hon menar vidare att det inför nästa val är viktigt att partiet ger ett starkt mandat för en sådan omdaning.

– Jag hoppas och tror att Mona får det av partiet.

Tycker du att dagens besked från Mona Sahlin dragit ut på tiden?

– Nej.

Ilmar Reepalu, kommunalråd i Malmö och stark röst inom socialdemokratin, tycker att debatten hittills varit för negativ och inriktad på vilka som inte bör få fortsatt förtroende.

– Det konstruktiva vore i stället att peka på vilka man vill ha på vilka platser.

Och vilka vill du ha på vilka platser?

– Det ska inte jag säga. Det ska partidistrikten och arbetarkommunerna komma fram med, svarar Reepalu.

Anders Lago, kommunalråd i Södertälje och ledamot av partistyrelsen, säger sig se ”skäl att ompröva både politiken och vilka vi ska ha i ledningen”. Han menar att det är naturligt att ställa platserna till förfogande, men understryker att det inte innebär att alla i dagens VU och partistyrelse slutligen kommer att bytas ut.

Lago vill inte diskutera personfrågor.

– Vi har en intern diskussion och jag tycker inte att man ska diskutera namn i medierna.

Veronica Palm, riksdagsledamot, ordförande i Stockholms arbetarekommun och ledamot av partistyrelsen, kallar skedet partiet är

inne i för ”en djup kris”. Samtidigt pekar hon på att det dåliga valresultatet gör att både politiken och de ledande företrädarna måste ifrågasättas.

– Jag tror att det är bra, säger Palm.

Hon ser en risk i att personfrågor nu kan skymma det behov som finns av förändringar i politiken, men också att det är oundvikligt.

Tror du det kan bli hårda tag nu fram till extrakongressen?

– Det kan det säkert.

LO:s ordförande Wanja Lundby Wedin håller inte med om att tidpunkten för Sahlins besked var den rätta.

– Som förtroendevald måste man alltid vara beredd på att den egna posten prövas, men jag tycker nog att det är litet olyckligt att gå ut nu och ställa det kravet, för vi måste jobba med så mycket mer, säger hon till TT.

– Socialdemokratins kris handlar i första hand inte om en ledarskapskris, det handlar om att se över politiken och hur vi möter medlemmar och väljare. Allt fokus måste vara på det arbetet.

Risken är nu att de nuvarande förtroendevalda bli ”lame ducks”, som inte vågar eller kan åstadkomma något.

– Det finns ju en risk för det om det nu blir en stor och öppen debatt om vilka som eventuellt inte ska vara kvar, för den debatten kommer nu, säger hon.

Hon understryker att hon själv inte har något emot att ställa sin plats till förfogande. Å andra sidan har LO:s ordförande en självskriven plats i partiets VU.

Mona Sahlin var tvungen att komma med ett besked av den sort hon nu lämnat. Det anser Anne-Marie Lindgren, utredningschef vid Arbetarrörelsens tankesmedja, till TT.

– Annars hade den underliggande debatten fortsatt att växa i styrka, säger Lindgren som dock hävdar att S har betydligt större problem än vilka som företräder partiet.

– Valförlusten är resultatet av en lång ideologisk vilsenhet, partiet har egentligen inte haft någon kompass de senaste två decennierna. Det grundläggande problemet är inte personerna, det är politiken.

Hon befarar att den nödvändiga omprövningen kan komma att överskuggas av diskussionen om just personfrågorna.

– Har man inte relevant politik går det inte bra.

Anne-Marie Lindgren uppfattar det som att även Sahlin på allvar ställer sin plats till förfogande. Men hon ser ingen uppenbar utmanare.

– Egentligen inte. Det finns säkert ett antal personer som känner sig manade, men jag ser ingen självklar person. Och ingen som skulle väcka entusiasm i partiet, säger Lindgren.

TT-DN.se “

DN 10 nov 2010:

“Fyra fel blev de rödgrönas fall

Fyra fatala misstag kostade vänsterblocket valsegern, enligt Morgan Johansson (S), som leder en av partiets eftervalsanalysgrupper: Återinförd fastighetsskatt, höjd bensinskatt, halverad krogmoms och sänkt skatt för pensionärer.

– Vi hade ett övertag på 18 procentenheter i opinionsmätningarna innan vi gick i allians med V och MP. Vi tappade snabbt mark i samband med alliansbygget. Men vi kunde vunnit valet ändå – om vi inte gjort de här avgörande tabbarna, säger han till Sydsvenskan.

Förslaget om fastighetsskatten kallar han huvudlöst eftersom det bara skulle ge statskassan 300 miljoner kronor. Förslaget om sänkt krogmoms var en "gruppknäpp" hos samtliga partiledningar som lurades att tro att det skulle ge 10 000 nya jobb.

– Vårt jättelika vallöfte till pensionärerna lämnade mycket små positiva spår i väljaropinionen, säger Morgan Johansson, som anser att partiledningen grovt överskattade frågans vikt i väljaropinionen. Han anser att partiets verkställande utskott bär ett tungt ansvar för förlusten, men pekar särskilt ut Thomas Östros.

– Men om man ser till frågorna som avgjorde valet väger ju skattefrågorna tungt. Och där bär Thomas Östros ett stort ansvar. Det måste man säga. Det var ju han som förhandlade fram innehållet i den ekonomiska politiken.

Enligt statsvetaren Stig-Björn Ljunggren har startskottet nu gått för kriget inom socialdemokratin. Tecken på det är SSU:s krav på att hela partistyrelsen ska ställa sina platser till förfogande och flera utspel från ledande socialdemokrater som Ylva Johansson och Morgan Johansson.

– Nu ska de långa knivarna fram. "Blamegame" (att skylla på andra) är ett sätt att uttrycka det, ett annat är att man ger betalt för gammal ost, säger han till TT.

Han tror att månaderna fram till extrakongressen kan bli blodiga för socialdemokraterna, som han beskriver som många olika partier i en koalition. När partiet har regeringsmakten hålls de olika intressena ihop, men nu försvagas sammanhållningen och de interna stridigheterna ökar.

Stig-Björn Ljunggren tror inte att tiden fram till nästa val räcker för en nystart.

– Inte som det ser ut nu, man verkar till och med ha svårt att bestämma vad som är problemet. Det som talar för motsatsen är att krisen är så stor att det finns en grundläggande sammanhållning. Det är det som gjort att ingen ännu gett sig på Mona (Sahlin), för alla inser alla att i samma ögonblick som det sker så utbryter fullt kaos. Stig-Björn Ljunggren anser att SSU:s krav på att hela partistyrelsen ska ställa sina platser till förfogande är ett spel för galleriet.

– Det är det, eftersom de inte har någon politisk idé om vad en ny partistyrelse ska syssla med. Det finns inget politiskt innehåll i debatten ännu.

Socialdemokraternas verkställande utskott har suttit i sammanträde de senaste dagarna och enligt flera källor har diskussionerna varit heta. Stig-Björn Ljunggren är inte förvånad.

– Partiledningen har nog börjat inse att den varit för passiv och nu är det andra som tar initiativet. Men det är inte en grupp som tar initiativet, utan många som utnyttjar vakuumet. Mona verkar tagit en timeout och nu dansar råttorna på bordet.

Socialdemokraternas ordförande i Blekinge, Mats Johansson, står bakom SSU:s och Håkan Juholts krav på att hela partistyrelsen ska ställa sina platser till förfogande inför extrakongressen.

– Det är ett rimligt krav, säger han.

Johansson menar att efter valförlusten så måste man titta på inte

bara partiets politik utan också på organisationen och laguppställningen.

– Läget är så allvarligt, säger han.

Johansson vill dock inte gå in på hur viktigt det är att ledande personer byts ut och påpekar att alla i ledande positioner i partiet, inte bara partiledaren Mona Sahlin, har ansvar för valförlusten.
Även Håkan Juholt, som är distriktsordförande i Kalmar och ledamot i partistyrelsen, motiverar avgångskraven för samtliga ledamöter med det kollektiva ansvar som alla i S-ledningen har för valförlusten.

–Jag kände hela valrörelsen att stödet för socialdemokratins idé om välfärd var starkare än det valresultat vi fick. Det vi hade att erbjuda väljarna var inte tillräckligt attraktivt och de vände oss ryggen på ett sätt som de aldrig tidigare gjort. Då är det viktigt med en extra kongress, där medlemmarna får chansen välja en ny styrelse och lägga fast den politiska inriktningen, säger han.

–**Kongressen får sedan** omvälja och nyvälja, så att det blir både erfarenhet och förnyelse. Alla ska inte bort men alla ska inte med, säger han.

– När SSU var ute så tydligt, så kände jag att de har rätt. Vi bör ställa våra platser till förfogande.

Chefredaktören för Socialdemokraternas idétidskrift Tiden, Bo Bernhardsson, tycker att det vore bra om partistyrelsen ställde sina platser till förfogande.

–Det är en klok tanke, säger han. –Någonstans måste ansvar utkrävas även i termer av ledande personer.

Bernhardsson menar att debatten i partiet kan fokusera på politiken i stället. Han är före detta riksdagsledamot och var med i den valanalysgrupp som tillsattes efter valförlusten 2006. Han menar att S snabbt måste fokusera på att förändra arbetsmarknads- och sysselsättningspolitiken. Det finns ingen anledning "att vända på alla stenar" eftersom synen på välfärden har ett brett stöd bland väljarna, men partiet var för passivt när det gäller jobbpolitiken förra mandatperioden.

–**Vi satt i terapi** i två år före valet och grubblade på vilka vi var och vad vi ville, samtidigt som en finanskris kom vältrande in över oss. Borg och Reinfeldt fick ta över den ekonomisk-politiska scenen, säger Bernhardsson.

–Man kan inte i detta läge, med klimathot och massarbetslöshet, säga att vi inte har råd att sätta folk i jobb.
Bernhardsson efterlyser satsningar på utbildningsplatser och en mer expansiv finanspolitik med större offentliga investeringar och pengar till offentliga jobb.

Han anser att det var ett misstag att gå in i det rödgröna samarbetet. Den förra valanalysgruppen pekade på problemen med ett sådant samarbete, även om det var "inlindat".

–Vi förminskade oss alldeles otroligt genom att gå in i samarbetet och bli ett parti i mängden.

Veronica Palm, ordförande i Stockholms arbetarekommun och riksdagsledamot, anser att det vore rimligt att hon och de övriga i partistyrelsen ställde sina platser till förfogande. Men hon har inte bestämt sig än om det är det bästa de kan göra för partiet och dess framtid just nu.

–Jag har inte satt ner foten än, säger Palm och tillägger att hon behöver ytterligare några dagar på sig att fundera.
Det katastrofala valresultatet för S är i sig, konstaterar hon, ett fullgott motiv för de ledande företrädarna att ställa sina platser till förfogande. De hade kunnat tacka för sig direkt efter valet.

–Men det är bra att ingen gjorde det, vi hade inte orkat med analysen vi måste göra om alla hade avgått, säger Palm.
Men nu är läget lite annorlunda och partiet ska ha en extra kongress

nästa år. Det lutar åt att det blir till den tidiga hösten, men det kan även bli före sommaren, tror hon.

–När man samlar alla till kongress är det helt rimligt att diskutera förtroende, säger hon.

–Jag har inga problem med att ställa min plats till förfogande. Men vad tror vi (i S) som grupp är det bästa? frågar hon sig och lämnar svaret därhän.

Man måste ha respekt för beslutsordningen i partiet anser Thomas Östros, med anledning av utspelen om att partistyrelseledamöterna bör ställa sina platser till förfogande.

–**Det ska partistyrelsen** besluta om, säger Östros.

Han tror inte att någon av ledamöterna i partistyrelsen och dess innersta krets, det verkställande utskottet (VU), "biter sig fast" på sina poster. Han säger att de som öppet kräver att ledamöterna i partistyrelsen ska erbjuda sina positioner för omprövning kanske har en annan syn på beslutsordningen i partiet. Kritiken mot hans egen insats, som från VU-ledamoten Morgan Johansson, ser han som naturlig.

–**Jag har ett stort** ansvar för politiken och inte minst tillsammans med Morgan Johansson. Vi sitter ju tillsammans i alla relevanta organ, säger Östros.

–jag vill fortsätta reformera politiken så att vi står starka i valet 2014, säger Östros som hänvisar till att han redan tidigt efter valnederlaget gjorde klart att S måste modernisera politiken, inte minst skattepolitiken.

Östros säger att han inte har något emot att också hans person diskuteras.

Känner du att du har förtroende?

–Jag vill gärna fortsätta reformera politiken. Förtroendet prövas dagligen och med jämna mellanrum också formellt. **TT**

DN 10 nov 2010:

”Varför ökade klyftorna också när S hade makten?”

“Kriskommissionen (S): Vi måste ha ett långsiktigt perspektiv om vi ska vinna valen 2014 och 2018. Det är dags att ta reda på hur Sverige faktiskt ser ut år 2010 och om vi över huvud taget har svaren på det moderna samhällets utmaningar. Det är inte några veckors valrörelse som ska analyseras, utan ett par decenniers politisk kräftgång. Bilden av partiet som en trög och konservativ maktelit är kanske vår värsta fiende, skriver Ardalan Shekarabi och Anna Johansson.

Socialdemokratin gjorde den 19 september återigen ett katastrofval. Partiet nådde sitt sämsta reslutat sedan 1914 och tappade stöd bland många viktiga väljargrupper.

Att förlora ett val efter fyra år med borgerlig regering, skyhög arbetslöshet och ökade klyftor är ett stort misslyckande. Med några få undantag har dessutom den långsiktiga trenden för partiet varit nedåtgående under en lång rad av år.

Det är alltså inte några veckors valrörelse som behöver analyseras utan ett par decenniers politisk och organisatorisk kräftgång. Vårt arbete i kriskommissionen är att ta reda på varför det är som det är och föreslå åtgärder för att socialdemokratin åter ska bli en

Veckorna efter valet har många haft förklaringar till varför det gick som det gick; hade vi bara inte samarbetat med de rödgröna/hade vi bara haft en annan partiledare/hade vi bara inte drivit fastighetsskatten/ hade vi bara inte haft så fula affischer hade resultatet blivit ett annat.

Vi vill varna för den sortens förenklingar. Vi är övertygade om att det är dags att göra en rejäl omvärldsanalys och ta reda på hur Sverige faktiskt ser ut år 2010 och om socialdemokratin över huvud taget har svaren på det moderna samhällets utmaningar.

Vi måste göra en gedigen omprövning av vår politik, liksom av våra egna strategiska val och hur våra politiska motståndare utvecklats. Framförallt måste vi ha ett långsiktigt perspektiv på det politiska och organisatoriska förändringsarbetet för att kunna vinna valen 2014 och 2018.

Tjänstesamhällets framväxt, den alltmer globala ekonomin och de krav på en gemensam europeisk och internationell agenda den för med sig, det faktum att allt fler har en högre utbildning, urbaniseringen och de alltmer accentuerade skillnaderna mellan storstad och landsbygd, människors ökande krav på kvalitet i livet och välfärden och den parallella framväxten av en stor medelklass och en ny underklass är bara några exempel på samhällsförändringar som ägt rum i vårt land de senaste decennierna. Socialdemokraterna har inte fullt ut tagit till sig och i varje fall inte dragit rätt slutsatser av dessa förändringar.

Bilden av partiet som en trögrörlig och konservativ maktelit som inte förstår den moderna människan är kanske vår värsta fiende och vi måste se den och utmana den för att kunna förändra den.

Vi kan inte redan i dag ge några säkra svar om de nödvändiga politiska förändringarnas innehåll. Men några frågor som omgående måste diskuteras är följande.

Varför ökade klyftorna också under socialdemokratins tid vid makten och hur kan den utvecklingen vändas? Har skattesystemet verkligen utformats för att främja full sysselsättning? Hur ska man komma till rätta med att allt fler för varje lågkonjunktur permanent ställs utanför arbetsmarknaden? Hur kan vi förena krav på jämlikhet med stor valfrihet i välfärden? Vad och vem är egentligen arbetare i dag – och spelar det någon roll? Hur ser ett fungerande mångkulturellt samhälle ut och hur kommer vi dit?

Vilka investeringar ska Sverige satsa på för att vara världsledande? Vad är statens roll i att skapa förutsättningar för fler jobb och bättre möjligheter för svenska företag med global konkurrens? Och vilken är socialdemokratins målbild på lång och medellång sikt?

I det arbete som vi nu med – faktiskt – stor glädje ska ta oss an, behöver vi många olika perspektiv och inspel. Vi kommer inte att ha alla svaren själva utan välkomnar varmt alla intresserade, inom och utanför partiet, att delta i vår process.

Ardalan Shekarabi, Anna Johansson
ordförande, socialdemokratiska kriskommissionen”

“KRISKOMMISSIONEN
Socialdemokraternas kriskommission, under gemensam ledning av Ardalan Shekarabi och Anna Johansson, är uppdelad i fyra arbetsgrupper. De består av ordförande och tolv ledamöter. Till sig ska grupperna dessutom knyta experter, forskare och rådgivare. Sekreterare utses efter samråd med respektive ordförande. Samtliga ordförande ingår dessutom i en styrgrupp. Kommissionen ska vara klar med sitt arbete under våren 2011.
Grupp 1. Politisk analys, ordförande Anna Johansson och Ardalan Shekarabi.
Grupp 2. Faktabaserad valanalys, ordförande Morgan Johansson.
Grupp 3. Organisatorisk analys, ordförande Johan Persson.
Grupp 4. Idédebatt och omvärldsanalys, ordförande Kajsa Borgnäs.
Källa: Socialdemokraterna “

DN 7 nov 2010:

”Socialdemokratin måste bli ett tydligare alternativ”

“Vi socialdemokrater måste självkritiskt utvärdera valrörelsen och de senaste årens vägval – och samtidigt påbörja en framtidsdebatt. Det handlar till exempel om att återupprätta den socialdemokratiska arbetslinjen. Vi behöver en obligatorisk äldreomsorgsförsäkring för att finansiera omsorgen om våra äldre. Vi behöver en särskild fond för att ge duktiga lärare rejält högre löner när de tar på sig svåra utmaningar. Vi behöver införa en ny offentlighetsprincip för privat utförd välfärd, som hindrar att den blir företagshemligheter. I tider av snabba förändringar och flyktiga väljare blir det än viktigare att vi blir ideologiskt tydliga, skriver Ylva Johansson.”

“**Det är smärtsamt att förlora.** Väljarna har nu i flera val i rad avvisat vårt parti. Det måste få konsekvenser. Skygglappar och favoritförklaringar måste ge vika för en genuin omprövning av vår politik. Vi som är socialdemokrater känner oss nog trygga med våra värderingar och vår ideologi. Men vårt parti har i mångas ögon blivit ett allt otydligare alternativ.

Vårt budskap var inte tillräckligt genomarbetat och ideologiskt tydligt. Vårt parti kunde uppfattas som en hagelsvärm av politiska förslag utan tydlig framtidsinriktning och ideologisk kompass. Vi reducerades till ett budgetalternativ som saknade relevans och färdriktning för många människor.

Samtidigt som vi självkritiskt måste utvärdera valrörelsen och de senaste årens politiska vägval måste vi påbörja en framtidsdebatt. Jag vill bidra med några tankar:

• Arbete är en plikt och en rättighet. Arbete bygger välstånd, för individen och för samhället. Arbete är inte en möjlighet bland andra utan den helt nödvändiga basen för välfärden.

En konsekvent politik för fler arbetade timmar måste underlätta för fler att arbeta mer, även långt efter 65 år, samtidigt med insatser för att ingen ska stängas ute från arbetsmarknaden. Även de med svåra funktionsnedsättningar, kroniska sjukdomar eller som av andra skäl befinner sig långt från arbetsmarknaden ska ha rätt och möjlighet till egen lön och att bidra till sin egen försörjning.

Den socialdemokratiska arbetslinjen måste återupprättas. Trygghetsförsäkringarna måste utformas så att de stödjer arbetslinjen och inte tvingar människor till passivitet eller socialbidrag. Väl fungerande försäkringsskydd vid arbetslöshet och sjukdom är inte ”bidrag” utan en vital del av en väl fungerande arbetsmarknad. Därför måste kraven på individen vara tydliga och motsvaras av rättigheter. Den orättvisa och förnedrande attityd som införts i försäkringarna måste bytas mot solidaritet och tilltro till människors förmåga.

Med stöd, utbildning och rehabilitering skall många fler kunna arbeta. En tydlig politik för fler i arbete och fler arbetade timmar är helt central för socialdemokratin.

• En hållbar och innovativ politik för fler företag som växer är en nödvändig förutsättning för en växande välfärd.

Näringspolitiken måste vara inriktad på långsiktigt fruktbara villkor för företagen. Staten bör ta initiativ till partnerskap för forskning och utveckling tillsammans med viktiga framtidsbranscher. Vi måste förnya vår politik för jobbskapande, det räcker inte med investeringar i infrastruktur, bostäder och miljöteknik. Vi måste ha ett tydligt

alternativ som gör det möjligt med uthållig tillväxt i en hårdnande internationell konkurrens och som gör att Sverige kan konkurrera med kompetens och kunskapsintensiv verksamhet i stället för låglönejobb. Det är inte minst viktigt i ljuset av att välfärdens framtida finansiering ställs inför en svår utmaning med en åldrande befolkning och färre i arbetskraften.

Att upprätthålla en generell välfärd med hög ambitionsnivå, utan nya privatfinansierade gräddfiler, måste bli en huvuduppgift för politiken. Vägen går via arbete åt alla och fler arbetade timmar. Inför dessutom en obligatorisk äldreomsorgsförsäkring för att finansiera en rejäl ambitionshöjning i vården och omsorgen om våra äldre. Försäkringen bör kopplas till konkreta rättigheter som inte kan åsidosättas. Utbildad personal, god bemanning, rätt att bo tillsammans, god mat och rätt att själv bestämma innehållet i omsorgen ska vara självklart.

• Prioritera utbildning och kunskap.

Sverige behöver ett nytt kunskapslyft i vuxenutbildningen, högre kvalitet i högskolan och en satsning på kvalificerade yrkesutbildningar. Men även mindre barngrupper i förskolan, höjd kvalitet i skolans undervisning och en ny politik för matematikundervisning av internationell klass. Skolan ska ha ett tydligt kompensatoriskt uppdrag som ger alla barn och ungdomar det stöd som krävs för att lyckas, det kräver en ny politik som på allvar åtgärdar de stora kunskapsbristerna. Återvändsgränderna i utbildningssystemet måste bytas mot återkommande chanser.

Avsätt pengar i en särskild fond för att ge duktiga lärare som tar på sig svåra utmaningar rejält högre löner. Inför generösa möjligheter till kompetensutveckling i arbetslivet genom utbildningsvikariat och kompetenskonton.

• Rensa upp i den låtsasmarknad styrd av kortsiktiga vinstintressen som fått breda ut sig inom den offentligt finansierade vården, skolan och omsorgen.

Våra surt förvärvade skattepengar ska användas för att ge bra välfärd till alla oavsett plånbok. Inför en ny offentlighetsprincip för privat utförd välfärd. Skattefinansierad vård, skola och omsorg ska inte få vara företagshemligheter. Säkerställ att resurserna används till verksamheten och inte försvinner till vinstutdelning, bankkonton i skatteparadis eller koncernbidrag.

• Ta tag i de växande problemen med pressande och slitsamma arbetssituationer.

Jag tror att en majoritet av alla anställda balanserar på gränsen för att klara de allt hårdare kraven på effektivitet och lönsamhet parallellt med minskade resurser. Det är vår tids stora arbetsmiljöproblem som leder till psykisk ohälsa, stress, utslitna kroppar, misstag och att många går hem från jobbet med en känsla av otillräcklighet.

Tillsammans med de fackliga organisationerna måste arbetsmiljön sättas högt på dagordningen. De anställdas kompetens och omdöme måste tas tillvara.

• Stärk det europeiska samarbetet. Sluta räddhågset att varna för federalism.

Se sanningen i vitögat: hotet mot vår välfärd är en alltför svag gemensam europeisk politik som gör små länder sårbara i en värld där internationellt finanskapital får allt mer makt. Ett svagt EU försvårar Europas möjligheter att konkurrera med USA och Kina både när det gäller ekonomisk utveckling och om den politiska dagordningen. En väl fungerande europeisk marknad är bra för den ekonomiska tillväxten i vårt land och därmed för välfärden. Men den måste balanseras av sociala rättigheter och gränsöverskridande miljöpolitik.

Även globaliseringen måste få konsekvenser för vårt agerande.

Den internationella solidariteten måste få stor plats i politiken.

Vi måste nu på allvar diskutera vår egen politik och vår egen identitet. I tider av snabba förändringar och flyktiga väljare blir det än viktigare att vi blir ideologiskt tydliga. Socialdemokrati för vår tid handlar inte om att gradvis närma sig den borgerliga politiken. Det handlar inte heller om att göra någon vänstersväng.

Det handlar om att låta socialdemokratiska värderingar och ideologi ta gestalt i vår tid: arbete, solidaritet och rättvisa som språngbräda för att förverkliga drömmar och låta människor växa. Det handlar om ett nödvändigt identitetsarbete och det måste börja nu.

Ylva Johansson
ledamot (S) i riksdagen samt Socialdemokraternas verkställande utskott “

“YLVA JOHANSSON

Ylva Johansson, född 1964, är uppväxt i Huddinge och socialdemokratisk riksdagsledamot.

Åren 1988–91 var hon riksdagsledamot för dåvarande Vänsterpartiet kommunisterna och blev sedan socialdemokratisk skolminister 1994–98 och socialminister med ansvar för vård- och äldreomsorg 2004–06.

Hon var vd för utbildningsföretaget Att Veta AB och medverkade till dess avveckling i samband med att hon åter blev minister 2004.

Hon gillar att se Bajen på Söderstadion och att vara lagledare för Hammarbys Flickor 94.

Källa: Socialdemokraterna, Wikipedia”

DN 12 nov 2010:

”Så ska S åter bli centrum i den svenska politiken”

“Thomas Östros om en S-politik för framtiden: Sverige behöver en ny skattereform som ger oss internationellt konkurrenskraftiga skatter. För att socialdemokratin ska vara en relevant kraft i framtiden måste vi åter bli företrädare för dem som jobbar. Vi ska grunda vår politik på tidlösa värderingar, till exempel att det ska löna sig att arbeta och att Sverige ska konkurrera med kunskap. Men metoderna måste omprövas och det krävs strukturella reformer av det svenska samhället, bland annat en ny skattereform som bygger på enkelhet, likformighet och breda skattebaser. Drivkrafter för arbete, sparande och företagsamhet är centrala. Socialdemokratin ska inte flytta på sig för att andra gör det. Vi ska vara centrum i svensk politik – med hjärtat till vänster, skriver Thomas Östros.

Socialdemokratins position har byggt på att vi har varit ett brett löntagarparti, på en klok reform-agenda och på vår förmåga att driva en stark ekonomisk politik med fokus på tillväxt och sunda offentliga finanser och en förtroendeingivande utrikes- och säkerhetspolitik.

För att vara en relevant kraft i framtiden måste vi åter bli företrädare för dem som jobbar, men också den ledande kraften för att möta de stora utmaningarna.

Stort permanent utanförskap: Jämviktsarbetslösheten och långtidsarbetslösheten har ökat och sysselsättningsgraden minskat. Vi går nu in i en period med brist på arbetskraft och stigande räntor, sida vid sida med hög arbetslöshet. Hur bryter vi utanförskapet och når full sysselsättning?

Ökade klyftor: Inkomstklyftorna har ökat under lång tid. Ett ökat arbetsutbud från medelinkomstländer ökar trycket på i synnerhet lågutbildad arbetskraft. Hur håller vi bäst samman Sverige och ökar jämlikheten?

Ny ekonomisk världsordning: Den globala ekonomiska maktordningen är under förändring. Europas tillväxtproblem accentuerades under finanskrisen. Växande medelinkomstländer stärkte sin position. Hur ska en politik för ökad konkurrenskraft bäst formas?

Allt dyrare välfärd: De ökade kostnaderna drivs av bland annat en förändrad demografi och stigande förväntningar. Hur ska vi säkra finansieringen av en skola, vård och omsorg som möter människors behov – samtidigt som den är rättvist fördelad?

En ny energisituation: Klimatkrisen är också en kris för energiproduktionen. Hur ska Sverige med långa avstånd till många exportmarknader och en elintensiv industri agera när priset på energi stiger?

Om Sverige ska klara dessa utmaningar krävs strukturella reformer. Detta kräver att vi socialdemokrater vågar ompröva tidigare ställningstaganden.

1: Det ska löna sig att arbeta.

Arbete och utbildning måste gå före passivt beroende av ersättningar och bidrag. I dag återfinns allt fler i arbetsmarknadsprogram med begränsat innehåll. Erfarenheten är tydlig: passivt beroende av ersättningar är förödande. Men drivkrafterna för arbete måste också vara tydliga. Försäkringssystemen får aldrig bidra till passivitet och långvarig arbetslöshet. Alla som kan göra en arbetsinsats ska ges möjlighet till det. Fokus ska vara på matchning och kompetens.

Efter år av skattesänkningar är det lätt att tro att den enda källan till att arbete lönar sig är sänkt skatt. Men den långsiktiga vägen till ökade reallöner ligger i höjt förädlingsvärde och produktivitet. Skatterna spelar en stor roll för beslut som hushåll och företag fattar.

Den skattereform som genomfördes på 90-talet var viktig. Sedan dess har stora förändringar skett i omvärlden samtidigt som flera avsteg gjorts från reformens principer. Sverige behöver en ny skattereform som bygger på enkelhet, likformighet och breda skattebaser. Drivkrafter för arbete, sparande och företagsamhet är centrala. Tjänstesektorns behov ska tillmötesgås. Skatterna ska vara internationellt konkurrenskraftiga: bolagsskatten och villkoren för privat kapitalbildning ska vara gynnsamma.

Det är viktigt med begränsade marginaleffekter i inkomstskattesystemet för låg- och medelinkomsttagare. Men åtgärdspaletten behöver breddas. Det finns anledning att komma bort från behovsprövad välfärd och i stället stärka den generella välfärden.

Den svenska modellen bygger på att det lönar sig att arbeta bland annat genom inkomstbortfallsprincipen. Det måste vara tydligt att den som betalt in mycket till de gemensamma försäkringssystemen också tjänar på det.

2: Konkurrera med kunskap och innovationer, inte låga löner.
Sveriges konkurrenskraft kan bara säkras med ökad produktivitet och höjt förädlingsvärde. Kvaliteten i det samlade utbildningssystemet måste stå i fokus. Läraryrkets status behöver förbättras. Vi behöver också satsa mer på matematik, läsförståelse och naturvetenskap, men också kreativa ämnen. Möjligheterna till vuxenutbildning och folkbildning måste stärkas.

Sverige behöver fler forskningsmiljöer i toppklass. Vi behöver mer forskning för tjänstebranscherna. Det behövs en modern industripolitik och en balanserad energipolitik som gör Sverige attraktivt för produktion och utveckling. Vi måste också möta det nya arbetslivets utmaningar, som de löntagare som idag arbetar inom eget företagande. En modern infrastruktur är också viktig för ett lands globala konkurrenskraft.

Europa halkar efter – och Sverige är beroende av ett starkt Europa. Socialdemokratin måste verka för ett konkurrenskraftigt EU. Det handlar bland annat om att göra det lättare för företag och löntagare att verka i olika länder, vässa konkurrensen inom tjänstesektorn, stärka kvaliteten och tillgängligheten till utbildning. Finansmarknaderna bör regleras på global nivå och Europa bör vara drivande.

3: Välfärd efter behov – inte plånbok.
Fördelningspolitiken bärs bäst av generell välfärd, inte enskilda skatter. Ska vi klara finansieringen krävs att antalet arbetade timmar ökar. Det bästa sättet att bygga ett jämlikt samhälle på är att välfärden håller hög kvalitet och är tillgänglig för alla. I dag går utvecklingen åt fel håll. Ett exempel är att resursstarka grupper får skattebidrag till läxläsning. Det är bra med engagerade föräldrar. Men alla ska ha tillgång till de utbildningsinsatser som krävs för att prestera goda resultat i skolan.

Den växande mångfalden inom välfärden har stärkt kvaliteten. Ytterligare effekter kan uppnås genom samarbete mellan samhälle och näringsliv. Staten måste ta ett ansvar för att bidra till nya innovationer och ny teknikutveckling inom välfärdssektorn – annars kommer den offentliga sektorn ha svårt att möta människors ökade förväntningar.

Välfärdens kvalitet beror på bra personal, exempelvis bra läkare, sjuksköterskor och undersköterskor i sjukvården. Det är en central utmaning att utveckla välfärdsverksamheter till attraktiva arbetsplatser.

En bra välfärd kräver också resurser. De ökade kraven på välfärden till följd av fler äldre får inte gå ut över barn och unga. Ska vi värna en rättvis välfärd måste vi också vara beredda att betala för den gemensamt. Här ligger den stora skiljelinjen mot borgerligheten som inte kan formulera en intressantare framtidsidé än fortsatta stora skattesänkningar.

Vi socialdemokrater ska grunda vår politik på tidlösa värderingar: det ska löna sig att arbeta, Sverige ska konkurrera med kunskap, välfärden ska fördelas efter behov. Men metoderna måste omprövas. Vi måste stärka vår kunskapsbaserade politikutveckling i samverkan med arbetstagarorganisationer, näringsliv och forskare.

Om andra närmar sig våra principer – som när Moderaterna accepterade det finanspolitiska ramverket – välkomnar vi det. Vi ska inte flytta på oss för att andra gör det. Vi ska vara centrum i svensk politik, med hjärtat till vänster.

Thomas Östros
ekonomisk-politisk talesperson (S) “

“THOMAS ÖSTROS
Thomas Östros, född Waaranperä 1965 i Malmberget i Norrbotten, är politiker och nationalekonom. Han tog högskoleexamen vid Uppsala universitet 1990 och blev fil lic i nationalekonomi 1994. Han var statsråd mellan 1996 och 2006 – biträdande finansminister (skatteminister) 1996–1998, utbildningsminister 1998–2004 och näringsminister 2004–2006. Han är riksdagsledamot sedan 1994. Från 2008 är han ekonomisk-politisk talesperson för Socialdemokraterna och vice ordförande i finansutskottet.
Källa: Wikipedia”

DN 12 nov 2010:

“Intern strid sätter partiet i gungning”

“S-ledaren Mona Sahlin körde över resten av partiledningen när hon sa att partitopparna ska ställa sina platser till förfogande. Och desperationen i partiet växer ute i landet. Om Sahlin tvingas avgå kan nu flera politiker tänka sig det tidigare otänkbara: att välja en partiledare som inte sitter i riksdagen.

Socialdemokratin befinner sig i inbördeskrig efter onsdagens utspel av Mona Sahlin. DN har intervjuat flera av partiets ledande företrädare ute i landet som ger en bild av en arbetarrörelse i gungning.

– Helhetsbilden är ju inte bra. Det blir för mycket av hela havet stormar. Det är en allvarlig situation för partiet, säger Stefan Löfven, som är ordförande i IF Metall och ingår i det verkställande utskottet.

De flesta befarar att ledarfrågan nu ska tränga undan diskussionen om politikens förnyelse. Reaktionerna i partiet har i flera fall varit starka.

– Man undrar över vad som händer. Det är en orolig stämning i största allmänhet. Det är oklart vad som ska hända framöver och vem som håller i taktpinnen. Vi vet inte hur man ska förhålla sig till det, säger Anna Johansson, ordförande i Göteborgs partidistrikt.

Raimo Pärssinen, riksdagsledamot och ledamot i partistyrelsen, anser att Mona Sahlin borde ha meddelat sin avgång, enligt en intervju i Arbetarbladet.

Ungdomsförbundet SSU krävde i förra veckan att hela partistyrelsen borde avgå – ett krav som fler andra tunga socialdemokrater anslöt sig till. Bakgrunden var höstens katastrofval.

Tidigare i veckan höll verkställande utskottet (VU) sammanträden

där tänkbara konsekvenser efter valförlusten togs upp. Därefter gick Mona Sahlin ut och meddelade att hon ville att partiets förtroenderåd ger en valberedning i uppdrag att pröva förtroendet för hela partistyrelsen och VU. Då var ledamöterna inte klara med förhandlingarna – utan blev i praktiken överkörda av Sahlin.
– Vi var inte klara med den här processen. Vi hade en hel del diskussioner kvar i det verkställande utskottet och i partistyrelsen, säger Stefan Löfven.

Om en ny partiledare ska väljas riktas nu även blickarna mot personer utanför riksdagen. De flesta ledande socialdemokrater som DN talat med kan tänka sig att släppa på kravet på att en eventuell ny partiledare måste sitta i riksdagen.

– Om man hamnar i en situation där vi ska byta partiledare så kan man inte begränsa kandidaterna till bara riksdagsgruppen. Det försvårar arbetet att inte sitta i riksdagen eftersom man då till exempel inte kan delta i partiledardebatter. Men med rätt medarbetare skulle det ändå gå att organisera, säger Hans Ekström, distriktsordförande i Sörmland.

En lösning där partiordföranden saknar riksdagsmandat innebär bland annat att han eller hon inte får delta i kammarens partiledardebatter. För Maud Olofsson blev det ett problem. När hon blev vald till centerledare fick gruppledaren Lena Ek sköta debatterna.

Kristoffer Örstadius
kristoffer.orstadius@dn.se

Hans Olsson
hans.olsson@dn.se “

DN 12 nov 2010:

”Risk att S står inför ökenvandring”

“Socialdemokratin har trots upprepade ansatser ännu inte klarat att möta den växande svenska medelklassen. Får Mona Sahlin stöd väntar en kraftfull förnyelse – annars riskerar S att stå inför en ökenvandring. Det tror S-märkta statsvetaren Stig-Björn Ljunggren.

Socialdemokraternas kris är djupare än att bara handla om ansikten och ledarstil. För 40 år sedan samlade Socialdemokraterna över halva väljarkåren. I dag är partiet jämstort med ärkefienden och gjorde i år sitt sämsta val på hundra år.

Under tiden har Sverige ömsat skinn. Medelklassen har vuxit från att vara en grupp bland andra till att vara den allt överskuggande väljarkategorin. S-raset kan härledas till partiets oförmåga att hantera den här samhällsomvandlingen, menar den socialdemokratiska statsvetaren Stig-Björn Ljunggren.

– Det pågår ett ständigt gräl inom S om hur man ska definiera folket, säger Ljunggren till DN.se.

– Den ena sidan säger att arbetarklassen i princip är död och att det pågår en medelklassifiering av samhället, samtidigt som en grupp hamnar helt utanför.

– Den andra sidan säger att i stort sett alla är arbetarklass. Då handlar det om att försöka medvetandegöra folk om att de egentligen är det.

De som ansluter sig till ”medelklassifieringen” är inte heller eniga om vad de menar. Begreppen tjänstemän, mittenväljare, medelklass och storstadsväljare används synonymt, fast de inte är det. Man har inte gjort klassanalysen, enligt Stig-Björn Ljunggren.

Om man räknar in fonder och pensionsfonder äger 80 procent av svenskarna aktier. Enligt en undersökning Swedbank gjorde i våras har en femtedel av svenskarna en kvarts miljon i sparkapital. Mitten är inte bara stor, den tycks bli alltmer kapitalistisk.

Ett reportage i tidskriften Fokus strax före valet avslutades med följande sammanfattning av hur väljarna kan tänkas se på Socialdemokraterna i dag: ”Tack för att ni tog oss hit, men vi behöver något annat nu.”

– Exakt. Och det är det som är det skrämmande och det som tyder på att patienten är terapiresistent, säger Stig-Björn Ljunggren

Kan man alls vara särskilt ideologisk om man vill samla den här stora mitten?

– Det är ju ideologiskt också att identifiera och samla den här växande gruppen i mitten.

Var finns den missnöjda växande gruppen? Hur kan vi hjälpa dem att formulera de problem de tycker de har så att de finner våra lösningar rimliga?

– Ta det här ordet ”livspusslet”, som står som symbol för den här befolkningsgruppen. Hur kan vi hjälpa människor att lösa vardagsbekymren som centreras kring detta tidsbegrepp?

Och vad är svaret när det gäller S?

– Att man inte ens kan ta i ordet. Några tar upp det, men då säger andra att man fokuserar på fel grupp.

Socialdemokraterna vann en gång kampen om tjänstemännen, och man byggde ett system som skulle knyta medelklassen till välfärdsstaten och det socialdemokratiska projektet. Men det är 50 år sedan.

Den sista ”återerövringen” partiet gjorde var när man gav sig på skattesystemet i början av 90-talet, menar Ljunggren.

– Sossarna upptäckte att de var tvungna att göra något åt marginalskatterna på allvar.

Men sedan dess har S åter tappat förändringsfokus på nytt, tycker den S-märkta statsvetaren. När partiet pratar om ”facklig-politisk samverkan”, då menar det LO. Men de växande fackförbunden är TCO och Saco.

– Moderaterna gick till TCO och sade ungefär: ”vi är inte ett dugg intresserade av er, men vi är intresserade av de politiska lösningar ni har, och så är vi intresserade av era medlemmar”.

Stig-Björn Ljunggren menar att även de svenska Socialdemokraterna kan behöva en omskakning av den typ brittiska Labour gjorde i mitten av 1990-talet, men han påminner om att de brittiska socialdemokraterna först gjorde en lång, plågsam ökenvandring.

Blir det en sådan för de svenska Socialdemokraterna också?

– Man kan befara detta, för jag tror inte att det finns någon ”quick fix”.

Han beskriver ett parti som gång på gång gjort ansatser till förnyelse och kommit en bit på vägen men sedan tappat fokus.
På 1970-talet gjorde de så kallade självförvaltarna ett försök att förändra det de såg som den statssocialistiska socialdemokrati som var invävd i välfärdstaten. De blev nedkämpade.

Åttiotalsprogrammet identifierade problemet med att samhället tycktes bli allt mer färdigbyggt. Alltså vad man gör när politik inte längre ”är liktydigt med vatten- och avloppsnämnden”.

När Mona Sahlin skulle bli vald första gången i mitten av på 1990-talet stoppades hon på grund av att hon var förnyare, enligt Ljunggren. Det fanns en risk att man kunde få en partiledare som skulle rubba maktbalansen

– Och för ett par år sedan när hon började hitta en väg framåt med Miljöpartiet dumpade man Vänsterpartiet i knät på henne för att kunna stoppa den här förnyelsen.

– Och nu är man på henne igen.

Men om Sahlin får ett starkt mandat den här gången kommer hon troligen att genomföra en rätt kraftfull förändring, menar Stig-Björn Ljunggren.

– Hon hann ju inte förra gången. Det hon har gjort nu är egentligen att hon har ställt frågan: ”har ni något annat att komma med, så ut med det nu”.

Anders Bolling
anders.bolling@dn.se “

“HÖGERSOSSAR MOT VÄNSTERSOSSAR

Inom Socialdemokraterna ryms många olika åsikter som bryts mot varandra. Många strider har grundlagts redan under SSU-tiden. Just nu råder hela havet stormar, men under ytan finns politiska motsättningar bland annat mellan höger- och vänsterfalangen. Ett tydligt exempel är konflikten mellan Morgan Johansson och Thomas Östros, där Johansson är kritisk till att partiet gick till val på sänkt skatt för pensionärer och sänkt restaurangmoms medan Östros förespråkar att skatterna ska vara internationellt konkurrenskraftiga.

Olika distrikt domineras av olika grupperingar. Till vänster räknas exempelvis Skåne och Stockholms stad. Till höger Stockholms län. Mona Sahlin ansågs stå till höger men har positionerat sig mer i mitten.

Andra profiler rangordnade enligt höger-vänsterskala.

Höger:
Thomas Östros, ekonomiskt-politisk talesperson.
Thomas Bodström, f d justitiminister.
Ibrahim Baylan, partisekreterare.
Pär Nuder, f d finansminister.
Urban Ahlin, utrikespolitisk talesperson.
Ilija Batljan, oppositionslandstingsråd Stockholm.
Elvy Söderström, VU-ledamot från Örnsköldsvik, distriktsordförande i Västernorrland.

Vänster:
Morgan Johansson, tidigare folkhälsominister och ny ordförande i justitieutskottet.
Marita Ulvskog, EU-parlamentariker och f d partisekreterare.
Veronica Palm, riksdagsledamot och ordförande i Stockholms arbetarekommun.
Hélene Fritzon, ordförande för Skånedistriktet och VU-ledamot.
Lena Sommestad, tidigare miljöminister.
Lena Hallengren, tidigare ungdomsminister, vice ordförande i socialutskottet.
Nalin Pekgul, S-kvinnornas ordförande.

(TT)”

Från Mona Sahlin 14 nov 2010:

Jag avgår som partiordförande

Hej,

I förra veckan krävde jag att alla som sitter i socialdemokraternas ledning, i partistyrelse och i verkställande utskott, skulle ställa sina platser till förfogande. Orsaken är enkel. Socialdemokraterna har rasat i förtroende under en tioårsperiod och förlorat två riksdagsval i rad. Med nöd och näppe klarade vi att behålla positionen som Sveriges största parti i valet 2010. Bara drygt 20 procent av dem som är i arbete i vårt land röstar på det socialdemokratiska arbetarepartiet.

Det går bara att dra en slutsats av detta: Socialdemokraterna har hamnat i otakt med sin tid och sina väljare. Väljarna avvisade vårt budskap och vår politik. Och när väljarna talar så måste vi lyssna noga. Därför tillsatte vi en Kriskommission för att göra en ordentlig långsiktig analys. Namnet valdes för att betona den krisinsikt som måste vara utgångspunkten för vårt förändringsarbete. Jag är övertygad om att med en verklig krisinsikt så är en framtidsorientering av socialdemokratin möjlig, och det har för mig varit en mycket sporrande tanke.

Vi vill vara ett brett och starkt parti som samlar de många människorna. Och det kan vi vara, med ett nytt ledarskap som trovärdigt kan bära ett pånyttfött och förändrat parti ut till människor i hela landet. Efter att jag som nyvald partiordförande drev fram politisk förnyelse på flera områden, inte minst inom skolpolitiken, så har jag känt att vi har kraften att förändra oss. Nu behöver förändringsarbetet göras grundligt och omfatta den ekonomiska politiken, jobbpolitiken, välfärdsfrågorna och jämlikhetsvisionen. Ett nytt ledarskap måste ges starkt förtroende och ett rejält förändringsmandat.

För att underlätta detta har jag idag själv fattat beslutet att avgå. En ny partiordförande kommer att väljas på mellankongressen som kommer att hållas under vecka 12 nästa år. Jag tror och hoppas att partiet kommer att ge en ny ordförande det ordentliga förändringsmandat som krävs för att leda vårt parti i framtiden.

Mona Sahlin

DN 14 nov 2010:

“Mona Sahlin avgår”

Mona Sahlin avgår som partiledare för socialdemokraterna. Hon kommer inte att kandidera till posten när partiet håller en extra partikongress i början av nästa år.

Sahlins avgång slog ned som en bomb inför de församlade journalisterna på Socialdemokraternas partihögkvarter på Sveavägen i Stockholm på söndagen. Då hade Mona Sahlin, först träffat partiets verkställande utskott och därefter de 26 distriktsordförandena under hela eftermiddagen.

– När partiet går till extrakongress i mars ska man också välja en ny partiledare. Det är dags för andra att ta vid, sa Mona Sahlin som då kommer att ha varit partiledare under nästan exakt fyra år.

Mona Sahlin kommer att lämna riksdagen i samband med extrakongressen i mars.

– Det har varit ett naturligt beslut som har vuxit fram men jag tog det så sent som i går. Jag skulle inte ha gått och klippt mig då annars! Mona Sahlin ville inte peka på någon enskild punkt som fått henne att fatta beslutet men sa att oron i partiet gjorde att hon nu var tvungen att bestämma sig för om hon skulle avgå eller fortsätta som partiledare:

– Och det känns rätt i hjärtat att ta det här beslutet.

Att hon skulle avgå i ett läge där partiet talat om en förnyelse av politiken efter den svåra motgången i höstens val blev för många en överraskning. Sahlin har fått utstå kritik för det dåliga valresultatet men någon given efterträdare finns inte.

Mona Sahlin sa att hon sett en utveckling under en lång tid som pekat mot den valförlust som inträffade i höst.

– Vi har en djup kris som vi måste ta oss igenom, sa Sahlin som kommer att fortsätta leda partiet fram till kongressen i mars.

– Det är högst rimligt att man tittar på hur partiets ledning ska se ut när vi har förlorat två val i rad. Det hade inte varit rimligt att gå till väljarna igen med samma ansikten. Krisinsikten måste stanna kvar och jag är övertygad om att partiet kan komma tillbaka till att bli den starka progressiva rörelse som vi är.

Mona Sahlin har setts som en förnyare av partiets politik sedan hon efterträdde Göran Persson som partiledare för Socialdemokraterna den 17 mars 2007. Sahlin var också vice statsminister under åren 1994–1995.

På måndag startar processen att nominera en ny partiledare och som ska avslutas den 24 november varefter valberedningen tar vid. Mona Sahlin sa också att hon ville att valberedningen ska ta ställning till såväl VU och partistyrelsen och om de som sitter där ska väljas om eller inte.

Clas Svahn
clas.svahn@dn.se”

DN 14 nov 2010:

“Förståelse för avgångsbeslut”

“Mona Sahlins beslut möts av både förståelse och förvåning. Miljöpartiets språkrör Maria Wetterstrand anser att Sahlin orättvist får bära skulden för Socialdemokraternas misslyckande.

Wetterstrand säger att Mona Sahlin fattade ett väldigt modigt och helt nödvändigt beslut om att inleda samarbete med andra partier.

- Varken Mona eller någon annan hade kunnat fatta ett bättre beslut. Hon får ta skiten för att vi inte lyckades vinna, säger Wetterstrand.

Hon säger att Sahlin förde Socialdemokraterna från deras dröm om en enpartiregering till en insikt om att partiet behöver bygga allianser. IF Metalls ordförande Stefan Löfven tycker att Sahlin utsatts för en extrem press och att hon har behandlats orättvist.

- Det har varit rena kampanjer mot henne i medierna. Klart att alla med större uppdrag får vara beredda på kritik, men det här blev för mycket kampanj.

Han anser att det är viktigt att Sahlin blir kvar och leder processen fram till extrakongressen i slutet av mars.

- En av hennes stora styrkor har alltid varit att skapa delaktighet. Det behöver vi nu, säger Löfven.

Ungdomsförbundet SSU:s ordförande Jytte Guteland säger att Sahlin har varit en bra partiordförande, men under en mycket svår tid för partiet.

- Jag hade gärna sett att hon hade varit den som ledde förändringsarbetet för Socialdemokraterna framåt, men jag förstår samtidigt hennes beslut.

Enligt Guteland är det mycket viktigt att den kommande extrakongressen blir en förändringskongress och inte "business as usual".

Peter Esaiasson, professor i statsvetenskap, är förvånad över beskedet att Mona Sahlin inte fortsätter som partiledare. Han säger att det för tillfället råder ren cirkus inom partiet.

- Vi får se vad som händer. Men det här liknar ingenting som partiet varit med om förut, det har ju varit stabiliteten inom svensk politik. Det här är ett okänt territorium för det partiet, säger han.

Kristdemokraternas partiledare Göran Hägglund konstaterar efter avgångsbeskedet:

- Är det någon som tvivlar på att socialdemokratins dominans i svensk politik är bruten, så har väl den senaste veckan gett den bekräftelse som behövs.

Statsminister Fredrik Reinfeldt säger i en skriftlig kommentar: "Mona Sahlin har i sin långa gärning betytt otroligt mycket för svensk politik. Hon är en skarp politiker och en mycket vass debattör."

TT “

DN 14 nov 2010:

”Hon hade kunnat sitta kvar”

“Utvecklingen blev mer dramatisk än Mona Sahlin hade tänkt sig efter sitt beslut att sätta alla S-ledningens platser på spel. Missnöjet bubblade upp till ytan, tror statsvetaren Marie Demker, som anser att Sahlin ändå inte hade behövt avgå nu.

– Jag sade innan valet att med det dåliga valresultatet var det sannolikt att Sahlin skulle lämna. Men eftersom det inte blev så direkt, utan en helt annan process, måste jag tillstå att det var betydligt mindre väntat nu.

Det säger statsvetaren Marie Demker till DN.se omedelbart efter beskedet om S-ledarens beslut att lämna sin post.

Demker menar att det sannolikt var avgörande att Sahlin för några dagar sedan gjorde ett oväntat drag: hon sade att alla i partiledningen skulle ställa sina platser till förfogande.

– Ingen kan då ta tag i situationen och peka ut färdriktningen. Alla är ifrågasatta. I och med att hon gjorde så kom person före politik.

– Nu skapar hon ett maktvakuum. Det är svårt att forma ny politik när man inte har en aning om vilka som ska företräda den.

Marie Demker tror att Mona Sahlin skulle ha kunnat sitta kvar trots att hon saknade fullt förtroende från partidistrikten.

– Ja, det skulle hon, med hänvisning till att hon satt i gång den här processen och ”ska jag lämna ska jag göra det tillsammans med andra som får gå vid en extrakongress”.

– Men jag kan tänka mig att det blev en mer dramatisk utveckling än hon hade tänkt sig. Det här draget att sätta alla platserna på spel gjorde att en massa missnöje och irritation bubblade upp till ytan.

Vilket är då det grundläggande skälet till att Mona Sahlin än en gång petas? Hon brukar räknas till de så kallade förnyarna, som förespråkar en politik nära mitten. Men Marie Demker tror att det kan ligga andra skäl bakom.

– Jag har blivit mer och mer fundersam över vilka skiljelinjer som är de avgörande egentligen. Frågan vilken gruppering som kommer att få lättast att formulera socialdemokraternas politik framåt är fortfarande på bordet, menar Demker.

Anders Bolling
anders.bolling@dn.se “

DN 14 nov 2010:

“Mona Sahlins karriär”

“Mona Sahlin föddes i Sollefteå 1957 men flyttade redan som sjuåring till Nacka. Hon tog studenten vid Södra latin efter treårigt gymnasium, och arbetade bland annat som köksbiträde och kontorist.

Hon är politiskt fostrad i SSU och i partiet centrala organisation, och har också beskrivits som mycket lojal mot partiet, något som vänts emot henne när hon försvarat några av partiets mindre populära beslut.

Redan 1973 som blev hon aktiv i SSU, ett engagemang som sträckte sig över nio år, ända fram till 1984.

Då hade hon redan kommit in i riksdagen, bara 25 år gammal efter valet 1982 då Socialdemokraterna återkom till makten efter sex års borgerligt styre. Mona Sahlin blev därmed den yngsta som blivit invald i riksdagen.

Hon blev arbetsmarknadsminister 1990 i Ingvar Carlssons regering. Efter Socialdemokraternas valförlust 1991 förblev hon riksdagsledamot, och utsågs 1992 till partisekreterare, och blev därmed partiets första kvinnliga partisekreterare.

När Socialdemokraterna återkom i regeringsställning efter valet 1994 blev hon jämställdhetsminister och vice statsminister också denna gång under Ingvar Carlsson. Hon tvingades avgå ur regeringen på hösten 1995 efter den så kallade Tobleroneaffären då det avslöjades att hon vid flera tillfällen använt regeringens kontokort för privata inköp.

Men efter några år ute i den politiska kylan, där hon bland annat var egenföretagare, återkom Mona Sahlin efter valet 1998 som biträdande näringsminister nu i en regering ledd av Göran Persson. Hon blev sedan demokrati- och integrationsminister i justitiedepartementet 2002, och miljö- och samhällsbyggnadsminister 2004.

Efter valet 2006, som Socialdemokraterna förlorade, blev Mona Sahlin bland annat vice ordförande i riksdagens socialutskott. Redan på valnatten aviserade Göran Persson sin avgång. Några månaders spekulationer och osäkerhet om partiets framtid följde och Mona Sahlin valdes till Socialdemokraternas första kvinnliga partiledare vid en extra kongress i mars 2007.

Mona Sahlin blev sedan den första socialdemokratiska partiledare som inledde ett organiserat samarbete med Vänsterpartiet i den rödgröna alliansen inför årets val.

Hon är gift med Bo Sahlin och har tre barn.

Staffan Kihlström
staffan.kihlstrom@dn.se “

DN 14 nov 2010:

“Ingen självklar efterträdare”

Det finns ingen självklar kandidat till partiledarposten efter Mona Sahlins avgång, säger DN:s politikreporter Ewa Stenberg. DN.se låter henne svara på tre frågor.

Vad betyder Mona Sahlins avgång för partiet?

– Hon misslyckades med att ta ledningen och skapa den politiska förnyelse hon talat om. Hennes sista försök i onsdags, när hon gick ut och gav SSU stöd i kravet att alla i partistyrelsen ska ställa sina platser till förfogande, var ett sista försök att greppa läget. Det ledde istället till öppna inbördes strider av en typ som aldrig förut setts inom socialdemokratin.

– Nu ser det ut att råda kaos. Men det finns mycket som vi politikreportrar inte kan se. Bakom kulisserna agerar personer och konstellationer för nya ordförandkandidater och för sin uppfattning om vilken riktning S ska välja. Och det arbetet började inte den här veckan, utan har pågått länge, och arbetet intensifierades efter valförlusten.

Vad betyder Sahlins avgång för det fortsatta samarbetet mellan S, Mp och V?

– Frågan är om man inte kan dödförklara det samarbetet. Afghanistanuppgörelsen spräcktes i och med uppgörelsen mellan S, MP och regeringen. Socialdemokarternas ekonomiske talesman Thomas Östros har nyligen gått ut här i DN och argumenterat emot den gemensamma rödgröna budgetmotionen, trots att den bara har veckor på nacken. Lägg sedan till att MP förhandlar med regeringen om flyktingpolitiken, trots en rödgrön uppgörelse på området.

– Om inte samarbetet är dött så ligger det i alla fall i koma.

Vilka kandidater finns det till efterträdare?

– Ingen är självklar, många är möjliga. Tidigare har det ansetts som omöjligt att hämta en partiledare utanför riksdagen, men nu diskuteras en sådan lösning som i praktiken innebär en språkrörsmodell. Gruppledaren i riksdagen blir en av ledarna, partiordföranden blir den andra mer mediala.

– Några personer som nämns i det sammanhanget är de tidigare statsråden Pär Nuder, Ulrica Messing, Anders Sundström och Jan Nygren. Andra namn är Metallordföranden Stefan Löfven och Södertäljes kommunalråd Anders Lago.
I popularitetsundersökningarna toppar Margot Wallström och Thomas Bodström. Och i riksdagen finns bland annat Sven-Erik Österberg, Thomas Östros, Leif Pagrotsky, Veronica Palm och Ylva Johansson.

Clas Svahn
clas.svahn@dn.se “

DN 14 nov 2010:

“Inga krav på Sahlins avgång”

“Det blev ett odramatiskt men dämpat möte mellan Mona Sahlin och de 26 distriktsordförandena på söndagen. Ingen krävde partiledarens avgång.

– Mona Sahlin inledde med att berätta om sitt beslut, att hon bestämt sig för att avgå, säger Kenneth G Forslund som är distriktsordförande i Bohuslän. Det blev en dämpad stämning.

Några krav på Mona Sahlins avgång framfördes aldrig.

Kenneth G Forslund säger att han och de övriga ordförandena har full förståelse för partiledarens beslut men att detta inte var vad man hade hoppats på när valkampanjen inleddes.

– Jag tror att Mona Sahlin hade blivit en utmärkt statsminister, säger han. Det var inte så här vi hade hoppats att det skulle sluta.

Enligt Kenneth G Forslund kom valet att bli en fråga om person:

– Vi jobbade hårt för en rödgrön valseger med Mona Sahlin som statsminister. Men väljarna uppfattade inte de kvaliteter som vi såg hos Mona. Till slut blev det tyvärr en personfråga. Det här är en tråkig dag.

Clas Svahn
clas.svahn@dn.se “

DN 16 nov 2010:

Sahlin: ”Det behövs en samlande gestalt”

“Mona Sahlin tänker delta i Socialdemokraternas eftervalsdiskussion ända fram till extrakongressen i mars nästa år trots att hon ska avgå. Hon efterlyser en genomgripande politisk förändring inför nästa val.”

Dagen efter beskedet om att hon avgår befann sig S-ledaren Mona Sahlin på Socialistinternationalens möte i Paris. Hon hade möten med partiledare från Chile, Turkiet, Frankrike och Irak.

Sahlin tycker det är positivt att partimedlemmar nu talar om krisläge.

– Om krisinsikten, behovet av förändring, ökat den senaste tiden är det bra. Det är nödvändigt att man ser att partiet måste förnyas politiskt, organisatoriskt och personligt.

– Därför är det här en viktig del i förnyelseprocessen.

Efter förlustvalet har den interna debatten i partiet inte bara handlat om politiska motsättning, utifrån har det också sett ut som personliga vendettor. Ledande politiker som sidsteppats under Sahlins ledartid, som Morgan Johansson och Håkan Juholt, har gått ut med öppna angrepp. Men Mona Sahlin tycker inte att det utvecklats till personstrider.

– Nej, ibland måste man säga att en politisk debatt kan föras mellan politiska företrädare i partiet utan att det kallas personliga påhopp.

– Det behövs en diskussion om den ekonomiska politiken, där Thomas och Morgan i en del frågor står ganska långt ifrån varandra. Det är bra att det luftas nu.

– Det är ett uruselt unikt valresultat och det kräver på något vis ett unikt efterarbete.

Vad krävs för förändringar för att kunna vinna valet 2014?

– Det går jag inte in på här och nu. Jag ska hålla ett längre linjetal på partiets förtroendsmöte den 4 december. Det blir mitt testamente.

– Jag ska leda partiet med så fast hand det går fram till kongressen i slutet av mars.

– Och jag ska också visa vad jag tycker att det politiska förnyelsearbetet måste handla om.

Men går det att hitta en ny partiledare som kan samla partiet efter en sådan här kris?

– Det behövs en samlande gestalt för att leda partiet framöver. Och det kommer partiet att hitta. Men om man bara byter ledare och inte ser att man också måste pröva och diskutera det politiska innehållet då tar vi inte valförlusten på det allvar som jag menar att vi måste göra.

Hur tror du det kommer att bli med det rödgröna samarbetet efter din avgång?

– Vi måste lära oss att vi måste bygga allianser, och det hoppas jag också att eftervalsdebatten kommer fram till. Det kanske ska se annorlunda ut, det får de nya hantera.

– Men vi kommer att behöva samarbete med progressiva partier. Det har vi snackat mycket om här i dag till exempel. Det är inte bara en svensk fråga, det är en fråga för hela Europa, säger Mona Sahlin.

Henrik Brors, DN:s korrespondent
henrik.brors@dn.se “

DN 16 nov 2010:

“Europa överger de stora S-partierna”

“Det är inte bara i Sverige socialdemokratin är i kris. Vid Socialistinternationalens möte i Paris kan Mona Sahlin få tröst av S-ledare som vet hur det känns. Mitt under kapitalismens värsta - efterkrigskris vänder Europas väljare ryggen åt de stora S-partierna.”

“Den internationella finanskrisen hösten 2008 borde ha öppnat en skördetid för Europas vänster. Giriga bankdirektörer hade kastat världen in i djup ekonomisk kris. Företag slog igen, hundratusentals jobb försvann. Vart skulle väljarna då vända sig om inte till den politiska rörelse som alltid kritiserat marknadsekonomins brister?

Men det gjorde de inte. Efter finanskrisens början har Europas väljare tvärtom sparkat ut socialdemokrater från regeringsmakten i Storbritannien och Tyskland. I Spanien, det enda av EU:s stora länder som ännu har vänsterregering, sjunker det styrande Socialistpartiet just nu som en sten i opinionsmätningarna. Vid parlamentsval i år har S förlorat makten i Ungern och Slovakien och gått bakåt som oppositionspartier i Tjeckien och Holland.

Att vara i opposition är inget givet vinnarrecept. Det är slående just i Paris där Socialistinternationalen möts på måndag och tisdag. I Frankrike strejkade och protesterade löntagarna i månader mot en impopulär pensionsreform. Socialistpartiet, i opposition sedan åtta år, var mot reformen men kunde inte ta ledningen för rörelsen. En färsk mätning från opinionsinstitutet Ipsos visar i stället på sjunkande förtroende för Socialistledaren Martine Aubry.

Europas socialdemokrater saknar just nu en övertygande berättelse om vad de vill göra, konstaterar professor Sheri Berman. Hon är

forskare vid Columbiauniversitetet i New York och författare till flera böcker om den europeiska socialdemokratin. Hon har skildrat hur denna under efterkrigstiden vann framgång med budskapet att acceptera marknadsekonomin men tämja dess avarter.

– Under lång tid såg det ut att fungera väldigt bra. Alla fick det bättre eftersom kakan växte samtidigt som skivorna blev jämnare, säger hon.

Men det socialdemokratiska efterkrigsprojektet var knutet till nationalstaten, till en värld där företag, kapital och människor sällan rörde sig över gränserna. Det projektet började få problem under 80-talet när internationalisering och avreglering flyttade ekonomisk makt från regeringar till marknadsaktörer.

Och Europas breda vänster har inte lyckats anpassa sin grundläggande ”berättelse” om social rättvisa och tämjd marknadsekonomi till denna globaliserade nya tid, säger Sheri Berman:

– De verkar sakna idéer om hur de ska möta de stora utmaningarna man står inför i Europa. Jag tänker särskilt på den ekonomiska politiken, invandringspolitiken och Europapolitiken. De framstår inte som en rörelse som tror att de kan göra saker och ting bättre, säger hon.

Och konkurrenter på alla sidor pressar socialdemokratin. I storstäderna lockas välutbildade mellanskikt med världsförbättrar-ambitioner av de gröna alternativen, medan de som vill ha trygghet och stabilitet röstar borgerligt. Vänsteralternativ som Die Linke i Tyskland och Olivier Besancenots Nya antikapitalistparti i Frankrike lockar dem som ser sig som globaliseringens förlorare och vill ha en renlärig socialism. Och några av dem som tycker att allt var bättre förr lockas av främlingsfientliga högerpopulister.

Undantagen från den dystra bilden är få. I Portugal och Grekland tvingas S-regeringar som valdes 2009 låta åtstramningspiskan vina under press från finansmarknaderna. Men Greklands Giorgos Papandreou tycks ha kvar ett hyfsat väljarstöd trots minskad popularitet.

Elio Di Rupos vallonska socialistparti gjorde riktigt bra ifrån sig i årets belgiska parlamentsval. Men där har fem månaders förhandlingar ännu inte gett någon regering.

Ingrid Hedström
ingrid.hedstrom@dn.se “

DN 16 nov 2010:

“S-kris i fem europeiska länder”

“Det är inte bara i Sverige som socialdemokratin befinner sig i kris. DN redogör för läget i fem europeiska länder, där S-motgångarna är påtagliga trots att kapitalismen befinner sig i kris.”

“Arbeiderpartiet i Norge är ett av få socialdemokratiska partier som sitter vid makten i Europa. Partiet, som bildades 1887, har varit landets största parti sedan 1927, ofta med över 40 procent av rösterna. I slutet av 90-talet märktes en nedgång och vid valet 2001 rasade Ap till 24,3 procent. 2005 bildade man en rödgrön koalition tillsammans med Sosialistisk venstre och Senterpartiet och tog tillbaka regeringsmakten. Den rödgröna koalitionen segrade även vid valet i fjol. Arbeiderpartiet leds sedan 2002 av 51-årige Jens Stoltenberg, son till den tidigare utrikesministern Thorvald Stoltenberg. Stödet för Ap har sedan valet fallit, men koalitionsarbetet mellan de rödgröna har varit mer framgångsrikt än i Sverige.

Jens Littorin

De danska Socialdemokraterna har aldrig hämtat sig efter valförlusten 2001 då de borgerliga vann en historisk seger med den blivande statsministern Anders Fogh Rasmussen i spetsen. De två borgerliga partierna Venstre och Konservative har sedan dess regerat Danmark med stöd av Danskt Folkeparti i Folketinget.

De borgerliga vann även valet 2007. Senast i november nästa år ska Danmark gå till val igen. Inför det har de danska Socialdemokraterna gjort som de svenska: ingått en valallians med Sosialistisk folkeparti.

Ole Rothenborg

Jämfört med klanstriderna inom det franska Socialistpartiet är kalabaliken i svenska Socialdemokraterna en västanfläkt. Socialisterna har i åratal ägnat mer kraft åt intern maktkamp än åt att utveckla en politik som går hem hos väljarna. Så misslyckas de också genomgående i nationella val, även om franska högerregeringar gått in i valperioder med rekordlåga opinionssiffror, och även om löntagare strejkat och demonstrerat mot den förda politiken. Senast de vann ett parlamentsval var 1997 och senast de vann ett presidentval var 1988. Regional- och lokalval brukar gå bra, då samlar de proteströster. Inte heller den senaste tidens franska pensionsprotester har lett till ökat stöd för de franska S-ledarna. Och nu laddar man för presidentvalet 2012.

Ingrid Hedström

Socialdemokraterna i Tyskland gjorde i fjol sitt sämsta val i förbundsrepublikens historia och har sedan dess försökt att hitta en väg tillbaka.

Det är dock miljöpartiet De gröna som hittills kunnat skörda frukterna av den borgerliga regeringens första svåra år.

Socialdemokratiska SPD får inte luft under vingarna och vacklar när det gäller arvet från den förre partiledaren Gerhard Schröder. Å ena sidan framhåller man gärna att det var Schröders impopulära arbetsmarknadreformer som lade grunden till Tysklands nuvarande ekonomiska framgångar. Å andra sidan vill partiet befria sig från Schröderarvet eftersom det ledde till en omfattande medlems- och väljarflykt.

Jan Lewenhagen

Brittiska Labour förlorade makten i valet i maj efter 13 år i regeringsställning. Den nye partiledaren, Ed Miliband, valdes i

september med knapp marginal och slog ut sin storebror David.

Ed Miliband anses stå något till vänster om partimitten. Hans mantra har varit att partiet måste återvinna kärnväljarna, de fem miljoner röstande som partiet tappat sedan 1997. Partiet måste därför tillbaka till sina grundvärderingar.

Någon ändring av politiken är det dock än så länge svårt att se. Partiet har tagt igen förlorad mark sedan valförlusten och ligger nu lika med huvudfienden de konservativa i opinionsmätningarna. När väl regeringens budgetnedskärningar börjar märkas framåt våren blir den stora frågan hur Labour kommer att reagera – med stöd till demonstranter eller genom att peka på andra alternativ.

Dan Lucas “

DN 15 nov 2010:

“Sven-Erik Österberg pekas ut som ny S-ledare”

“Riksdagsmannen Sven Erik Österberg pekas ut som en stark kandidat som en ny partiledare för S, säger personer som har god insyn i det socialdemokratiska partiet till DN.se. På sikt ser flera bedömare ett behov av en ledare med större visionär kraft.”

“En tolv veckor lång strid väntar nu om vem som ska bli ny partiordförande i Socialdemokraterna. Många namn nämns men ingen som DN.se talar med har någon självklart förslag. Partiets valberedning måste dock ha en kandidat klar i lagom tid inför kongressen i mars. Likaså ska helst partiet och dess kriskommission hinna lägga fram och förankra, lokalt som nationellt, en ny kurs för den socialdemokratiska politiken.

Enligt Ulf Bjereld, professor i statskunskap, och debattören Göran Greider, bägge medlemmar i S, går det alldeles för fort och bägge fruktar att personvalsfrågan kommer att överskugga allt annat. Vidare menar de att partiet behöver en kompromisskandidat som kan leda S under övergångsperiod.

– Tre egenskaper krävs av en ny S-ledare. Förutom att samla och utveckla partiet krävs också lyskraft, inte minst i dessa mediala tider, säger Ulf Bjereld.

– Jag kan dock inte se någon sådan kandidat direkt framför mig, men under en övergångsperiod kan det räcka med en av dessa egenskaper uppfylls, och socialdemokraternas gruppledare i riksdagen, Sven Erik Österberg, ligger i så fall bra till, men det finns även andra.

Göran Greider tar spontant upp Sven Erik Österbergs namn som en het kandidat, men tror att på lång sikt krävs en ledare som står friare från de sista femton årens S-politik.

– Alla socialdemokratiska partier i Europa som har försökt göra den borgerliga politiken till sin har det gått dåligt för. Så har det gått i Tyskland, Frankrike, Storbritannien och nu i Sverige. En ny ledare för S måste alltså stå fri från de personer som för närvarande innehar maktpositioner inom partiet. Men sedan måste också en ny ledare klara av att vistas i de spänningsfälten mellan höger och vänster och bevara det spänningsfältet.

För Anne-Marie Lindgren, utredningschef vid Arbetarrörelsens tankesmedja, så är politikens innehåll viktigare än personvalet.

– Men Socialdemokraterna behöver en ledare som tänker innan han eller hon störtar i väg och genomför en förnyelse.

– Partiet har sedan 1990-talet genomfört en förnyelse i politiken som ibland varit allt för perspektivlös och splittrad. Politiken måste bli mer långsiktig och genomtänkt, fortsätter Anne-Marie Lindgren.

Jenny Madestam, statsvetare på Stockholms universitet, efterlyser i sin tur en ledare med visioner – en sådan har saknats, och hon tror att det är bäddat för en maktkamp inför kongressen.

– Självklart kommer det att bli stridigheter mellan olika falanger som slåss för just sin kandidat.

Hon tror vidare att partikamrater som associeras med Sahlin – exempelvis Thomas Bodström och Sven-Erik Österberg – inte är aktuella att ta över rollen som partiledare. Socialdemokraterna måste vidare hitta en person som har tydliga visioner och som kan förmedla dem till väljarna, något som Sahlin misslyckats kapitalt med.

– Hon har inte vågat driva sin politik och alla har undrat vad det är hon vill. Den person som tar över ledarskapet måste vara tydlig och säga ”jag har en vision, så här ser min idé ut”, säger Jenny Madestam, som också menar att S behöver en starkare ledare, ”typ Göran Persson”, som stakar ut vägen.

Madestam säger att jantelagen råder inom Socialdemokratin: ingen ska vara bättre än någon annan.

– Det leder till att ledarskap inom rörelsen i sig blir paradoxalt.

– En lösning skulle kunna vara att man satsar på kanske två, tre starka ledare, ungefär som Moderaterna gjort med Reinfeldt, Borg och Schlingmann.

Att på sikt ändra ledarskapsmodellen är också något som Ulf Bjereld och Göran Greider lyfter fram.

– Jag tycker vi kan planka Miljöpartiet rätt av och ha ett delat ledarskap. Det vore det bästa, säger Göran Greider.

Anders Forsström
anders.forsstrom@dn.se
Robert Holender
robert.holender@dn.se “

“FAKTA: VALPROCEDUREN I SOCIALDEMOKRATERNA
Partiets förtroenderåd utser den 4 december en valberedning.
Valberedningen samråder med de 26 partidistrikten.
Valberedningen frågar aktuella personer som bara svarar till valberedningen.
En kandidat nomineras.
Extrakongressen i slutet av mars fattar beslut.
Motkandidater förekommer aldrig på kongressen.
Källa: TT

HÄR ÄR FLER NAMN SOM NÄMNS:
Sahlins efterträdare (1,4 MB)

FAKTA SVEN-ERIK ÖSTERBERG:
Riksdagsledamot sedan 1994. Socialdemokraternas gruppledare där. Även ledamot i utrikesnämnden. Tidigare ordförande för finansutskottet och vice ordförande i arbetsmarknadsutskottet. Statsråd i Göran Perssons regering 2004-06 med titeln kommun- och finansmarknadsminister.

Tidigare kommunalpolitiker i Skinnskatteberg .
Född 1955. Bor i Färna i Västmanland. Gift, tre vuxna barn. “

DN 16 nov 2010:

”S måste tillbaka till folks verklighet”

“Socialdemokraternas nästa partiledare ska ha haft ett jobb, ha varit arbetslös och helst ha slagits mot Försäkringskassan. – Vi måste tillbaka till den verklighet som folk faktiskt lever i. Det är den allmänna meningen hos Smedjebackens socialdemokrater – Sveriges mest framgångsrika.”

“På hemmaplan vann Socialdemokraterna i Smedjebacken, Södra Dalarna, en jordskredsseger. De gick från 58 procent till 59,5 i valet till kommunfullmäktige. Men i valet till riksdagen var det ”bara” drygt 50 procent av ortsborna som gav S sin röst – och som alla vet: nationellt led partiet ett svidande nederlag.

När Mona Sahlins besked om att hon avgår kom i söndags upplevdes det mest av allt som en lättnad i Bergslagskommunen:

– Vi gjorde en stark valrörelse lokalt. Men överallt möttes vi av vanligt folks misstroende mot partiledningen i Stockholm. Det blev för mycket följa john och för lite egen politik, säger Leif Nilsson, kommunalråd i den numera expanderande kommunen.

Här råder numera bostadsbrist och risken för att det blir brist även på arbetskraft är överhängande. Gruvnäringen satsar, ABB har gått starkt och inflyttningen har bidragit till att kommunen fått hundra nya invånare i åldrarna ett till fem år. De satsningar som gjorts på skola och fritid har dessutom gjorts för egna pengar, låna har man slutat med.

Så det är inte för inte det sitter ett nöjt kommunalråd bakom skrivbordet. Det är dessutom ett kommunalråd som alla på orten känner – och han utstrålar lika delar lokal förankring och självförtroende:

– När vi arrangerar framtidsdialoger med medborgarna kommer det

massor av folk till Folkets hus. Där diskuterar vi vardagsfrågor, saker som berör. Jag tror folk här känner sig lyssnade på, det är en del av framgången, säger han.

Men lyssnat, det anser han inte att partiledningen har gjort. Åtminstone inte till rätt rådgivare. Medan de snackat kronor och ören har folket i Smedjebacken velat ha en diskussion om andra värden än låg skatt. Här känner alla någon som är arbetslös eller sjukskriven, att maskorna gått i det nät av trygghet som tidigare fångat upp är tydligt för alla.

– Vi ser effekterna av hur vedervärdigt folk som blir av med jobbet eller blir sjuka blir behandlade. Då blir man mer solidarisk, då förstår man varför rättvisa är viktigt, tror Jan-Olov Norling, skyddsombud på stålverket Ovako Steel.

Han och kollegan Göran Magnusson har sin analys klar. Det är tillbaka till gräsrötterna som partiet måste söka sig. Man kan inte bara prata om storstadsväljarna och deras villkor – det är ute i landet man kan hämta kraft och kämparglöd.

För trots att det går bra för Smedjebacken ökar socialbidragskostnaderna. Uppluckrade regler på arbetsmarknaden gör att de unga bara får osäkra anställningar, och risken ökar att man lämnar den ort som så väl behöver sina medborgare.

– Vi måste ha ledare som fattar hur det är. Som har haft ett vanligt jobb, som har varit arbetslösa, som har slagits mot Försäkringskassan. Vi måste ha folk som vågar stå för solidaritet och en politik för ett samhälle där klyftorna minskar och inte tvärtom, förklarar de båda skyddsombuden.

Och Mona Sahlin då? Låg det henne i fatet att hon är kvinna? Ja, Sverige var kanske inte moget för en kvinnlig statsminister, funderar de båda männen:

– Vi kanske inte backade upp henne tillräckligt, det är ju inte bara hennes fel. Någon borde ha tipsat henne om att det största taktiska misstaget var att de i Stockholm inte protesterade tillräckligt mot den cyniska människosyn som råder.

Ulrika By ulrika.by@dn.se “

DN 16 nov 2010:

“Vägval hotar splittra Socialdemokraterna”

“Socialdemokraterna står inför ett avgörande vägval. De ska inte bara hitta en ersättare till Mona Sahlin utan också enas om en ny politik för att locka tillbaka väljarna. Det kan leda till en hård strid mellan partiets falanger.”

“Sökandet och striden om en ny partiledare kommer att bli en signal om vilken politisk väg Socialdemokratin ska välja.

Internt i partiet rådet enighet om att det är kris, men det finns olika bud om hur S ska ta sig ur den. Förenklat finns det en höger- och en vänsterväg.

Norrköpings kommunalråd Lars Stjernkvist, som tidigare var partisekreterare i S, anser att vattendelarna mellan falangerna är hur de beskriver verkligheten.

– En del av oss ser den ökade individualiseringen som något mycket positivt. Vi har byggt ut samhället så mycket att människor kan ta större eget ansvar. Det är inget hot mot jämlikheten, utan tvärtom en kraft som kan användas. Andra säger nej, det behövs starkare statliga och politiska styrmedel för att försvara jämlikheten, säger han.

Kajsa Borgnäs leder den Socialdemokratiska arbetsgrupp som ska ägna sig åt idédebatt och omvärldsanalys inför kongressen i mars. För henne är kärnfrågan att formulera en politisk motvikt mot den ökade ojämlikheten i samhället.

– För att öka jämlikheten måste vi vara beredda att slakta ett antal heliga kor. Det gäller till exempel skolpolitiken, som nu förstärker ojämlikheten i samhället. Vi måste våga ändra systemet och diskutera

regleringar, säger hon.

Frågan om stat kontra individ kan ses som en fråga om höger och vänster i partiet. Men så enkelt är det inte, anser Anne-Marie Lindgren, utredningschef vid Arbetarrörelsens tankesmedja.

– Det finns ingen genomgående vänster-högerdimension. Det råder snarare osäkerhet kring ett antal grundläggande frågor.

En sådan fråga är synen på skatterna.

Partiets ekonomiska talesperson Thomas Östros har öppnat för att S bör ha en skattepolitik som är anpassad till en alltmer globaliserad ekonomi. Därför kan inte Sverige ha hög bolagsskatt eller en förmögenhetsskatt som gör att privat kapital försvinner utomlands. Han säger att omfördelning får ske genom välfärdssystemen, inte enskilda skatter.

Samtidigt finns det många inom S som propagerar för skattehöjningar. En annan stridsfråga är synen på välfärden, både när det gäller omfattning och vem som ska sköta den.

– Många inom partiet har fört en alldeles för ideologisk debatt om struntfrågor som driftsformer och synen på vinster. Varför diskuterar man inte rättvisefrågor i stället? Det finns en stark kraft bakom rättvise- och jämlikhetsargument bland medelklassen, säger Boa Ruthström, chef för tankesmedjan Arena idé.

Ardalan Shekarabi som leder S kriskommission tycker att det viktigaste är att S formulerar en egen politik.

– Vi ska inte backa in i borgerliga lösningar. Vi har motvilligt gått med på valfrihet i välfärden i stället för att formulera egna idéer, säger han och tillägger att en förnyad jobbpolitik är det som står högst på dagordningen.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se
Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se “

“VÄGEN FRAM TILL KONGRESSEN
24 november: Distriktens nomineringar till valberedningen ska vara klara.
26 november: Verkställande utskottet (VU) sammanträder. Enligt ordinarie schema sista gången före årsskiftet.
3 december: Partistyrelsen sammanträder.
4 december: Förtroenderådet träffas för att välja valberedning. Kriskommissionen presenterar sin analys av valet.
Vecka 12 2011: Extrakongress i Stockholm, oklart exakt när och hur många dagar. Ny partistyrelse och verkställande utskott väljs. Sahlin avgår som partiledare och lämnar riksdagen.
Källa: Socialdemokraterna”

DN 15 nov 2010 ledare:

“Oundvikligt slut för Sahlin”

“Det var väntat att Mona Sahlin skulle avgå. Men det är ett beklagligt slut för en härdad och prövad politiker. Hon kommer att bli svår att ersätta.”

“Att Mona Sahlin blev den kortvarigaste ledaren i socialdemokratins historia är ytterligare ett tecken på den osäkerhet som drabbat partiet. Länge satt socialdemokratiska partiordföranden i femton tjugo år (Branting, Hansson, Erlander, Palme) och under senare år omkring tio (Carlsson och Persson). Sahlin avgår efter bara tre år.

Det är på flera sätt beklagligt. Mona Sahlin är en av de mest erfarna politikerna inom arbetarrörelsen och har en lång rad starka insatser bakom sig, från tiden i SSU till olika ministerposter under Ingvar Carlsson och Göran Persson. I sina bästa stunder har hon en förmåga att vara både vardagligt nära och ideologiskt inspirerande. I flera frågor, framför allt när det gäller småföretagande, jämställdhet och mångfald har hon tillfört socialdemokratin ny energi.

Men det finns en rad tunga skäl till att hon inte kunde fortsätta. Det absolut viktigaste hade egentligen inget med henne själv att göra. Rent teoretiskt hade det förmodligen varit klokare om socialdemokratin hade fokuserat på det politiska innehållet och inte personfrågor. Men så fungerar det inte i verkligheten. Det går inte att skilja personfrågan från den politiska debatten. En skadskjuten partiledare kan inte leda en förnyelse-process.

En del av orsakerna till hennes avgång beror på tillfälligheter. Fram till i våras visade opinionsmätningarna på att Socialdemokraterna skulle återta makten. Men den osäkerhet som finanskrisen orsakade och den relativa framgång med vilken regeringen och framför allt Anders Borg hanterade den fick många osäkra väljare att välja den borgerliga alliansen.

Ekonomin – eller rättare sagt graden av förtroende för ett partis ekonomiska politik – spelar alltid en avgörande roll för väljarna. I detta avseende har Social-demokraterna oftast varit på den vinnande sidan historiskt sett.

Men för att ha tur måste man också vara skicklig. Mona Sahlin har gjort en rad strategiska misstag som visserligen är begripliga men som hon ändå måste ta ansvar för.

Sett i backspegeln var sannolikt hennes första misstag att hon inte intog en tillräckligt tydlig ledarroll från början. Problemet var dock att hon tog över ett parti där medlemmarna var djupt missnöjde med den auktoritära ledarstil som företrädaren Göran Persson utövat. Hennes mandat var att vara lyssnande, att föra dialog med rörelsen.

Detta ledde över till hennes nästa missgrepp, också det begripligt i sitt sammanhang: den rödgröna alliansen. Att ta in Vänsterpartiet i en regeringsbildande koalition alienerade en hel del socialdemokratiska sympatisörer och potentiella väljare. För en del äldre partiarbetare var det ett historiskt brott inom arbetarrörelsen att ta in kommunister – även om de är före detta – som statsrådskandidater. För en del yngre väljare var Vänsterns eko-nomiska ansvarslöshet avskräckande.

Till Mona Sahlins försvar bör påpekas att hennes ursprungliga plan var en allians enbart med Miljöpartiet. Men ett starkt internt motstånd tvingade henne att vidga samarbetsplanerna. Därmed hamnade hon i den olyckliga positionen att tvingas gå till val på en strategi som hon själv inte utformat, vilket undergrävde hennes auktoritet som ledare. Ironiskt nog kommer Socialdemokraterna att bli akut medvetna om Mona Sahlins goda kvaliteter när den interna kampen om vem som ska bli hennes efter-trädare utbryter. I sitt korta avgångstal visade hon upp mycket av det som har burit fram henne i svensk politik: ansvarsfullhet, retorisk förmåga och personlig närvaro.

DN 15/11 2010 “

DN 16 nov 2010 ledare:

“Förändringens kraft”

“Socialdemokraterna är bättre på att förnya sig i regeringsställning än i opposition. För att läget inte skulle bli helt låst var partiledarskiftet nödvändigt.

Efter valet har många hävdat att Socialdemokraterna blivit ett parti som andra. Det är en riktig beskrivning om man bara ser till väljarandelen. Partiet som länge stod i en klass för sig med sina 40–45 procent av väljarna gör det inte längre.

Ställer man sig i stället frågan hur partiet ska hantera sin kris inser man att Socialdemokraterna alltjämt skiljer sig mycket från andra. Rörelsen är formad av en mycket speciell historia. Att den under så lång tid var den dominerande kraften i svensk politik påverkade inte bara dess självbild utan också dess erfarenhet av hur politik bedrivs.

Mona Sahlin försökte redan på valnatten vidga perspektivet på nederlaget till att handla om mer än hennes egen insats som partiordförande. Hon betonade att partiet befunnit sig i nedgång under lång tid. Nu gällde det att självkritiskt titta på politikens innehåll.

Hon hade goda skäl för att inta den ståndpunkten. För det första var det ett sätt att sprida ansvaret och försöka slippa att bli syndabock. För det andra visste hon av egen erfarenhet hur bristen på krisinsikt begränsade handlingsutrymmet efter valförlusten 2006.

Partiet hade då valt den lätta utvägen, lagt skulden på Göran Persson och gett henne själv den begränsade uppgiften att leda på ett mindre auktoritärt sätt. Något tydligt mandat att förändra politiken fick hon däremot inte, vilket bidrog till de problem hon sedan fick.

Men att Mona Sahlin hade behövt ett starkare förändringsmandat när hon tillträdde är något annat än att det nu skulle räcka att ändra politikens innehåll. Det är alltid svårare för en sittande partiledare att byta politik än för en nyvald ledare att ställa sig i spetsen för förnyelse. För en socialdemokratisk ordförande är det särskilt svårt.

Till en del beror det på partiets storlek och karaktär av bred allians. Små partier som Centern och Folkpartiet har kunnat vara radikala i sin omprövning eftersom det finns så många fler möjliga väljare att vinna än att förlora. Socialdemokraterna kan inte gå tydligt åt något håll utan att löpa risken att stöta bort fler sympatisörer än de vinner.

Men det finns också en djupare orsak till att det för Socialdemokraterna är svårare än för andra att låta krishanteringen utgå ifrån en analys av politikens innehåll: Socialdemokraterna är ingen idédriven rörelse. Ända sedan demokratins genombrott i Sverige har detta parti satt de konkreta resultaten framför den ideologiska renlärigheten.

Partiet har inte bara haft ett pragmatiskt förhållningssätt utan också självt förändrats genom sina beslut. ATP-utbyggnaden och den offentliga sektorns expansion fick långt större betydelse för partiets utveckling och självbild än några ideologiska debatter.

Löntagarfonderna är undantaget som bekräftar regeln. Det var ett ideologidrivet projekt – och det störtade partiet i olycka. Även den erfarenheten bär det i dag med sig.

Socialdemokraterna har alltså historiskt visat stor anpassningsförmåga. Problemet är inte att deras rörelse är rigid utan att den i så hög grad är handlingsinriktad. Gång på gång har den i regeringsställning löst konkreta problem och själv påverkats av dessa vägval.
I opposition däremot har partiet tenderat att sluta sig. Förnyelsen har stannat av tills det på nytt fått väljarnas förtroende att leda landet.

Så hur skulle Socialdemokraterna nu kunna göra det som de aldrig förmått tidigare – förnya sig genom öppen, självkritiskt idédebatt? Inför utsikterna av ett allas krig mot alla var damoffret om inte en lösning så i alla fall en naturlig försvarsreflex. **DN 16/11 2010 “**

DN 16 nov 2010:

”S behöver en öppen process”

“Johan Hassel (S): Dags för en ny generation S-politiker. De måste öppet få presentera sig och sin politiska vision.”

“När Ed Miliband utropade att ”it is time for the next generation” nådde applåderna nya höjder. Jag var tillsammans med ledande socialdemokrater från hela Europa i Manchester för att följa valet av ny partiledare i Labour och för att finna inspiration. New Labour och Tony Blair omdefinierade på nittiotalet den politiska kartan och var modell för många socialdemokratiska partier och till slut också Moderaterna i Sveriges förvandling. Vad Socialdemokraterna i Storbritannien gör kommer att ha stor politisk betydelse. Labour i Storbritannien befinner sig, precis som Socialdemokraterna i Sverige, i opposition mot en högerregering som har triangulerat sig mot mitten. Motståndaren har förändrat sig i mycket men den ideologiska kärnan har förblivit densamma.

Ed Miliband blev vald för att han var den kandidat som var beredd att börja om, att förnya politiken och

Till skillnad från när Mona Sahlin blev vald 2007 fick Ed Miliband ett mandat för att förändra sitt parti. Genom en öppen process där alla kandidater offentligt deklarerade sitt intresse och presenterade sin politiska vision kunde medlemmar ta ställning. Kandidaterna reste runt i landet och mötte människor och offentliga debatter arrangerades mellan kandidaterna. Labour gavs möjligheten att välja person och politik. Dessutom gav det mängder med nya medlemmar, folk strömmade till. Ed Miliband har nu ett starkt mandat i ryggen för att förändra Labour-partiet och presentera en valplattform för att återta makten i Storbritannien.

Den svenska socialdemokratin får inte återigen göra om misstaget med en sluten process där medlemmarna inte får tycka till och där den som blir vald inte har något förändringsmandat.

Som ordförande i SSU:s Valanalysgrupp efter katastrofvalet skrev jag (DN Debatt 8/12 2006):

”Socialdemokraterna är tvingade att ompröva sin politik om inte även nästa val ska förloras. Årets val var en katastrof som socialdemokraterna måste ta på största allvar. Annars riskerar vi en lång tid i opposition. Det duger inte att företrädare för vårt parti nu lägger all skuld på Göran Persson (i dag Mona Sahlin). Då riskerar den nödvändiga omprövningen av partiets politik att hamna i skymundan. Valrörelsen utformades huvudsakligen av regeringskansliet och finansdepartementet (någon egentlig förändring av politiken sedan 2006 har inte skett). Det ledde till att politiken tappade sin livsviktiga förankring i människors vardag och samhällets reella villkor.”

Det är tragiskt att jag efter fyra år, efter ännu ett förlorat val, i princip kan skriva samma artikel igen. Socialdemokratin måste lära av sina misstag.

Den valberedning som ska utses bör ges i uppgift att organisera en landsomfattande turné så att kandidaterna får en möjlighet att presentera sig och sin politiska vision. Deadline för nomineringar bör vara slutet på december. I januari/februari bör öppna debatter ske mellan kandidaterna så skillnaderna blir tydliga. Och i mars är det dags för kongressen att välja partiledning.

Det är oacceptabelt att än en gång ha en sluten process där varken kandidater eller partiets medlemmar ges möjlighet att diskutera partiets färdriktning. Person och politik hör ihop.
Det är dags att börja om och att göra rätt från början. Det är dags för en ny generation att leda socialdemokratin och Sverige.

Johan Hassel generalsekreterare Världens Unga Socialdemokrater, ledamot i Socialdemokratiska Kriskommissionens Valanalysgrupp, f d ordförande SSU:s Valanalys efter valet 2006 “

DN 19 nov 2010:

“Socialdemokratin: Inte riktigt som andra partier”

“Signerat – Henrik Berggren.

Socialdemokratin må vara på väg att bli ”ett parti som alla andra”. Men att döma av rapporteringen är det inte ett politiskt parti som krisar utan hela Sverige. Det känns som om Volvo, Nobelpriset och Svenska fotbollslandslaget kollektivt hade sålts till utlandet.

Det säger något om den roll som socialdemokratin har spelat i svensk historia. I de avgörande ögonblick då nationen har tvekat om vilken väg som egentligen bär framåt har partiet tagit initiativet, för det mesta med stor framgång.

Visserligen har man inte – som det gärna framställs i mytbildningen – gjort det enbart av egen kraft. Men med jämna mellanrum har detta stora parti, om det nu varit intuitivt eller analytiskt, förnyat sig och tagit ut en ny kurs för Sverige.

Första gången var under trettiotalskrisen. Det handlade om långt mer än keynesiansk teori och den berömda kohandeln med Bondeförbundet. En viktig faktor var faktiskt nedkämpandet av den antimilitaristiska traditionen inom svenska arbetarrörelsen.

Internationalister menade att arbetarna inte hade något fosterland att försvara. Men en rad unga och välartikulerade socialdemokrater argumenterade för att den svenska arbetarklassen hade alla skäl att ställa upp i försvaret av den demokrati man erövrat och den välfärdspolitik man var på väg att sjösätta.

Den striden vann de – och öppnade därmed för ”folk” som samlande begrepp ovanför klasskampen, för stegvisa välfärdsreformer snarare än krav på socialisering, för samarbete snarare än konfrontation.

Den andra förnyelsen kom under femtiotalet i samband med ATP-striden. Tiderna var visserligen goda, men minnena av trettiotalet och kriget fanns kvar. Trygghet var ännu ett nyckelbegrepp. Många, också en del socialdemokrater, betraktade de avgörande striderna som vunna. Nu handlade det mest om att förbättra det existerande sociala skyddsnätet.

Men i striden om en obligatorisk tjänstepension växte en ny syn på statens möjligheter fram, det som Erlander och Palme kallade det ”starka samhället”. Det handlade inte längre bara om att erbjuda grundskydd mot fattigdom, arbetslöshet och sjukdom utan att fördela de växande resurserna jämlikt. Dels när det gällde materiella villkor, dels i form av utbildning, kultur och annan samhällsservice som skapade nya möjligheter för männi-skor. Med denna politik säkrade också Socialdemokraterna sin ställning under det expansiva och optimistiska sextiotalet.

Två decennier senare, i mitten av sjuttiotalet, kom så en misslyckad nyorientering. Förslaget om löntagarfonder var visserligen originellt. Men allmänhetens förtroende för fackföreningsrörelsen var långt svagare än tilliten till den socialdemokratiska staten och dess välfärdspolitik. Att socialdemokratin förlorade makten 1976 hade andra orsaker, men löntagarfonderna var en dålig idé som också blev en politisk bumerang.

På nittiotalet skedde ännu en omgörning med EU-medlemskap och en öppnare hållning till avreglering, marknadslösningar och valfrihet inom den offentliga sektorn. Ur många perspektiv var det en framgångsrik förnyelse. Socialdemokraterna kom tillbaka till makten och den svenska välfärdsstaten överlevde trots att den dödförklarats av

en mängd förståsigpåare i början av nittiotalet.

Men i globaliseringens spår har också klyftorna ökat (även om Sverige fortfarande ligger högt i internationella jämförelser av jämlikhet). Marknadslösningarna har skapat nya problem och valfriheten har gjort det allt svårare att styra den offentliga välfärden både när det gäller kvalitet och jämlik tillgång.

Och där står vi nu, än mer desorienterade efter 2008 års finanskris, med hotet om global uppvärmning och en alltmer dysfunktionell internationell ekonomisk ordning. Nyliberalismens visioner är ett minne blott, Socialdemokraterna krisar och det som återstår är en försiktig socialkonservatism utan framtidsperspektiv.

Kan de svenska socialdemokraterna än en gång ta ut kursen framåt, mot en politik som både skapar jämlikhet och hållbart välstånd? Eller kommer partiet att kollapsa under ”de stigande förväntningarnas missnöje”?

Henrik Berggren
henrik.berggren@dn.se”

DN 21 nov 2010.

”Partiets tidlösa värderingar ryms i några rader av Palme”

“Lena Sommestad: Den socialdemokratiska förnyelsen måste börja med en diskussion om de grundläggande ideer som bär den ekonomiska politiken.”

“Ett viktigt skäl till att socialdemokratin i dag är politiskt vilsen är att Mona Sahlin aldrig förmådde skapa tillräcklig öppenhet och dialog om den ekonomiska politiken. Hon valde att befästa 1990-talets ekonomiska modell – med Thomas Östros i spetsen. Han formulerar – i sitt viktiga utspel på DN Debatt 12/11 – en framtidsvision byggd på paroller från 90-talets tidstypiska fixering vid ekonomiska värden. Detta står i skarp kontrast till partiets historiskt breda bildningsideal. De verkligt tidlösa socialdemokratiska värderingarna handlar om arbetets värde och idén om en hållbar och gemensam samhällsutveckling, skriver Lena Sommestad.

Mona Sahlin hade en stark ambition att skapa ett mindre hierarkiskt och mer öppet socialdemokratiskt parti. Politiken skulle omprövas och utvecklas. Ändå är partiet i dag mer politiskt vilset än någonsin. Varför? Jag menar att ett viktigt skäl är att Mona Sahlin aldrig förmådde skapa tillräcklig öppenhet och dialog på det område där debatt verkligen behövdes: i den ekonomiska politiken.

Sahlin startade inte något rådslag om den ekonomiska politiken. I stället valde hon att befästa 1990-talets ekonomisk-politiska modell, med Thomas Östros i spetsen. Thomas Östros är i dag en av partiets mest inflytelserika företrädare. Han har inte bara makten över den ekonomiska dagordningen. Han sätter också i

praktiken ramarna för den ideologiska debatten.

Vad vill Thomas Östros? Hur formar han partiets agenda? På DN Debatt den 12 november presenterade Thomas Östros sin egen framtidsvision. Detta var ett viktigt utspel som klargör varför socialdemokratins förnyelse måste börja med de grundläggande idéer som bär den ekonomiska politiken.

Utgångspunkten för Thomas Östros framtidsvision var att partiets politik ska grundas på tidlösa värderingar. Till dessa värderingar räknar Östros själv två kända paroller från 1990-talets politiska debatt: **”det ska löna sig att arbeta”** och **”Sverige ska konkurrera med kunskap”**. Men är dessa paroller tidlösa värderingar för svensk socialdemokrati? Mitt svar är nej. Låt mig förklara varför.

Den tidlösa värdegrund som jag kan se i socialdemokratisk ekonomisk politik före 1990-talet har aldrig formulerats endast i termer av personligt eller nationellt egenintresse. Den har handlat om jämlikhet och en långsiktigt hållbar samhällsutveckling.
Jag vill hävda att den svenska välfärdsmodellen är ett tidigt exempel på en politik för hållbar utveckling, ekonomisk och social. Den tidiga svenska modellen kombinerade politik för full sysselsättning med en preventiv och generell välfärdspolitik. Den byggde på insikten att välfärdspolitiken är en del av tillväxtpolitiken – ”en produktiv socialpolitik”.

Till denna tradition av klassisk välfärdspolitik fogades efter hand den ekologiska dimensionen, den som Göran Persson gav namnet ”det gröna folkhemmet”. Mona Sahlin fick som samhällsbyggnadsminister (2004–2006) ansvaret för att driva hållbar utveckling som ett överordnat mål för regeringens politik. Frågan är varför detta perspektiv helt saknas i Thomas Östros analys.

Parollen ”det ska löna sig att arbeta” har historiskt varit betydelsefull främst som ett argument för sänkta marginalskatter. Det ska löna sig att arbeta några timmar till. Under senare tid har denna paroll också blivit ett argument för att försämra de sociala försäkringarna. Utifrån föreställningen att det finns de som hellre väljer sociala ersättningar än arbete, ska valet att arbeta bli mer lönsamt. Det är uppenbart att denna paroll inte är tidlös, och än mindre tidlöst socialdemokratisk.
Socialdemokraterna har alltid värderat lönearbetet högt, men synen på arbetet och dess plats i samhällsekonomin har under tidigare epoker varit både bredare och mer insiktsfull.

Faktum är att det historiskt mest utmärkande för svensk socialdemokrati har varit insikten om att lönearbete på marknaden inte är det enda som räknas: det obetalda hemarbetet är lika viktigt. Reproduktionens ekonomi måste ges samma uppmärksamhet som produktionens ekonomi. Denna insikt var ett viktigt argument för socialdemokratins tidiga feminister, som med ekonomiska argument kunde plädera för sociala reformer och ökad jämställdhet.
I början av 1970-talet genomfördes i linje med denna tradition en av Sveriges viktigaste ekonomisk-politiska reformer, särbeskattningen. Denna reform gjorde det mindre lönsamt för män med hemarbetande hustrur att utöka sin arbetstid. I stället blev det mer lönsamt att vara två löntagare i familjen.

Om det finns något tidlöst i arbetarrörelsens förhållningssätt till arbete, så skulle jag tala om arbetets värde. Det budskap som en gång stärkte en fattig, undertryckt arbetarklass var inte att ”det ska löna sig att arbeta”. Det var i stället budskapet att det är arbetet som skapar samhällets välstånd, och att arbetets frukter därför tillhör dem som arbetar. Lika viktig var insikten om att arbetet har ett egenvärde, utöver lönen. Arbetet är inte bara instrumentellt (eller ”lönsamt”). Det kan också ge kunskap och

glädje, gemenskap och självkänsla.

Den andra parollen, som Thomas Östros lyfter fram som en tidlös värdering, är att ”Sverige ska konkurrera med kunskap”. Också här finns det skäl att sätta frågetecken. Att ”Sverige ska konkurrera med kunskap” är en socialdemokratisk paroll – men formulerad enligt 1990-talets tidstypiska fixering vid ekonomiska värden, global konkurrenskraft och tillväxt genom export. Här lyfts kunskap fram enbart som ett instrument i marknadskonkurrensen – inte som en gemensam resurs till gagn för samhällets och människans utveckling.

Detta står i skarp kontrast till socialdemokratins historiskt breda bildningsideal. Fixeringen vid exportmarknaden saknar också motsvarighet i klassiskt socialdemokratiskt tänkande. Exporten har självklart alltid varit viktig för Sverige och svensk socialdemokrati, men den har inte varit viktigare än hemmamarknaden. Välstånd i socialdemokratisk diskurs handlar inte i första hand om framgångsrik marknadskonkurrens utan om framgångsrikt samhällsbyggande.

Till sist: jag noterar som tidigare miljöminister att Thomas Östros formulerar en politik för framtidens stora utmaningar utan att lyfta den svåraste utmaningen av dem alla: klimatkrisen. Han gör bara en enda reflektion om klimatet: hur ska Sverige klara den elintensiva industrin? Ingenting mer. Inte ett ord om den utmaning som klimatkrisen utgör för mänskligheten säkerhet och försörjning. Inte heller ett ord om hur Sverige ska finansiera anpassningen till ett varmare klimat eller omställningen till ett energisnålt, hållbart samhälle. Inte ett ord om hållbarhetens ekonomi.

Men det finns en annan socialdemokrati. Redan 1972 inledde Olof Palme FN:s miljökonferens i Stockholm med följande ord:

”När det gäller vår miljö finns det ingen individuell framtid, varken för människor eller för nationer. Framtiden är gemensam. I gemenskap måste vi dela den. Tillsammans måste vi skapa den.”

I dessa korta rader finns några av de verkligt tidlösa socialdemokratiska värderingarna, som numera tycks vara så svåra att minnas. Här finns idén om en hållbar samhällsutveckling. Här finns fokus på människan och demokratin. Här finns tron på en gemensam framtid. Den ekonomiska politikens uppgift är att främja dessa värderingar – inte att kväva dem. I den insikten måste förnyelsen börja.

Lena Sommestad
tidigare miljöminister (S) “

“**LENA SOMMESTAD**
Lena Sommestad, född 1957, är sedan 2001 professor i ekonomisk historia.
Hennes forskning har haft ett feministiskt perspektiv och hon disputerade 1992 vid Uppsala universitet på en avhandling om mejeriyrkets maskuliniseringsprocess.
Hon har varit generaldirektör för Institutet för Framtidsstudier (1998–2002), miljöminister (2002–2006) och vd för Svensk Fjärrvärme (2007–2010).
Sedan 2006 är hon medlem i riksbanksfullmäktige. Hon är dessutom ledamot av styrelsen i Arbetarrörelsens tankesmedja.
Just nu forskar hon om samspelet mellan klimatpolitik och socialpolitik.”

DN 27 nov 2010:

”Socialdemokratins framtid får inte avgöras i slutna rum”

“Luleås starke man (S): Socialdemokraterna behöver en ny ledarkultur som sätter öppenheten och lyssnandet i första rummet. För partier som vill vara angelägna i vår tid fungerar det inte att stänga in sig i sammanträdeslokaler och där göra upp om personer och politik. Det är en gammaldags syn på demokratin som avskräcker moderna och unga människor.
Socialdemokraterna måste bli öppnare. De som vill bli nästa partiledare måste kliva fram och säga: ”Det här är min politik!”
Jag sitter i partiets förtroenderåd. Det måste innebära något mer än att den 4 december åka till Stockholm och välja en valberedning som är uppgjord på förhand – som i sin tur ska föreslå en partiledare som även den är uppgjord på förhand, skriver Karl Petersen.”

“Efter valet 2002 blev jag kommunstyrelsens ordförande i Luleå. Det var resultatet av en personvalskampanj som gav mig nästan 6 000 kryss, eller 33 procent av de socialdemokratiska rösterna i Luleå. Jag hade öppet deklarerat att jag ville bli kommunalråd. Därmed tog jag strid med en gammal ordning i arbetarkommunen, som i praktiken innebar att en inre krets utsåg ledaren i slutna rum.

Även i valen 2006 och 2010 har väljarna gett mig och Socialdemokraterna ett starkt mandat i Luleå. Partiet har egen majoritet i kommunen sedan 2006.

Varför går det så bra för socialdemokratin i Luleå, samtidigt som partiet är i kris på det nationella planet? Det beror inte bara på att Norrbotten är ett rött län och ett traditionellt socialdemokratiskt fäste. Jag skulle vilja påstå att Socialdemokraterna i Luleå har en tydlig berättelse om vad vi vill göra med staden, nu och i framtiden. Vi söker öppet mandat för den berättelsen hos väljarna.

Politiken inför valet 2002, som jag utformade tillsammans med yngre och framtidsinriktade socialdemokrater i Luleå, kan sammanfattas i fyra punkter:

1) Ägna all kraft åt Luleå tekniska universitets fortsatta utveckling.
2) Fortsätt att stärka möjligheterna för Luleås företagare.
3) Ökad insikt om att Luleå måste bli en ort med stark befolkningstillväxt.
4) Stärk samarbetet mellan kommunerna i Luleåregionen – Luleå, Piteå, Boden och Älvsbyn.

Dessa fyra punkter bygger alla på insikten att tillväxt är förutsättningen för utveckling. Bara om Luleå blir en attraktiv plats för företagande och entreprenörskap kommer vi att ha råd med den välfärd som kommuninvånarna behöver. Bara om Luleå erbjuder möjligheter för unga människor att förverkliga sina livsprojekt här, blir vi en stad som överlever på sikt.
För det krävs inte bara ett gott företagsklimat och en högkompetent universitetsmiljö. För det krävs även regionalt samarbete. I Luleå bor 74 000 människor. I närområdet bor det 150 000. Luleås näringsliv är beroende av pendlare från kommunerna i närheten – och kommunerna i närheten är beroende av Luleå som en motor för utveckling.

Kultur och idrott är en annan förutsättning för utveckling och trivsel. Till de första fyra punkterna i berättelsen lade jag behovet av ett

levande kultur- och idrottsliv.

Under mina första månader som kommunalråd klubbade kommunfullmäktige igenom att Kulturens Hus skulle byggas. Ett nytt konserthus hade varit mitt tydliga vallöfte till väljarna i Luleå. Nu fick vi en lösning som innebar att konsertsal, bibliotek och konsthall samlades under samma tak, tillsammans med restaurang, bar, café och samlingslokaler. Kulturens hus invigdes i januari 2007, efter mer än 50 års debatt.

Luleå är en idrottsstad. Våra dam- och herrlag i basket tillhör Sverigeeliten. Luleå Hockey, som just nu ligger i toppen av elitserien, är stadens stolthet. De senaste två åren har Coop Arena, där Luleå Hockey spelar sina matcher, rustats upp.

Visst stöter jag på motstånd som kommunalråd. Alla beslut kommunen fattar är inte populära – och jag får ibland klä skott för det. Jag har inga problem med det. Att bli kritiserad hör till rollen som kommunalråd. Jag fattar naturligtvis felaktiga beslut ibland. Då gäller det att kunna lyssna.

Jag lyssnar genom att lämna de stängda sammanträdesrummen. I flera år har jag varje dag vid lunchtid promenerat på Storgatan. Den lilla stund det tar för mig att gå gatan upp och ner är faktiskt dagens viktigaste minuter. På Storgatan försöker jag alltid få ögonkontakt med människorna jag möter. Jag nickar och som regel nickar de tillbaka. Om folk inte nickar tillbaka eller vänder bort blicken blir jag orolig. Det kan vara ett tecken på att jag ligger dåligt till. På det viset blir varje dag på Storgatan en opinionsundersökning för mig.

En del lulebor nöjer sig med att vinka och ropa hej, medan andra verkligen kommer fram och vill prata. Åsikterna är ofta starka. Det viktigaste är inte att jag har svar på allt, eller att jag har rätt. Det viktigaste är själva dialogen. Luleborna varnar mig när jag är på väg att fatta fel beslut, och ger mig idéer om vad som behöver göras i staden.

Socialdemokrater är inte de enda jag behöver lyssna på. Ett kommunalråd måste även ha bra relationer med företagare, universitetsrepresentanter, kulturarbetare, idrottsutövare och andra kommunmed-borgare. Jag är Luleåbornas företrädare lika mycket som socialdemokraternas.

Kan då socialdemokraternas sätt att driva politik i Luleå användas även på riksplanet? Det är inte bara en möjlighet. Det är en nödvändighet.

Socialdemokraternas nya partiledning måste sätta öppenheten och lyssnandet i första rummet. För partier som vill vara angelägna i vår tid fungerar det inte att stänga in sig i sammanträdeslokaler och där göra upp om personer och politik. Det är en gammeldags syn på demokratin som avskräcker moderna och unga människor. Socialdemokraterna måste bli ett öppnare parti, där människor vågar höja sina röster och stå för sina åsikter. De som vill bli nästa partiledare måste kliva fram och säga: ”Jag vill bli partiledare. Det här är min berättelse om Socialdemokraterna och Sverige. Det här är min politik.”

Att tilltänkta partiledare gömde sig och inte sa ett knyst förrän valberedningen ringde – alltså väntade på att bli utvalda i stället för att kandidera – fungerade kanske när Socialdemokraterna var landets största folkrörelse. Men nu, när partimedlemmarna blir allt färre, är ett sådant förfarande farligt. Partiledaren blir okänd för partiets väljare, som inte vet var den nya ledaren har kommit från eller vad den vill.

Vi som utgör partiets bas måste få veta vilka som vill bli vår nästa ledare. Partimedlemmarna måste få en ärlig chans att värdera partiledarkandidaternas politik. Det bästa vore öppna debatter mellan kandidaterna, där de fick mäta sina krafter mot varandra.

Jag sitter i Socialdemokraternas förtroenderåd. Det måste innebära någonting mer än att jag den 4 december ska åka ner till Stockholm och välja en valberedning som redan är uppgjord på förhand – som i sin tur ska föreslå en partiledare som även den är uppgjord på förhand. Det är dags för en ny och öppnare socialdemokratisk ledarkultur. Bara så kan vårt parti tar sig ur sin djupa kris.

Karl Petersen (S)
kommunstyrelsens ordförande i Luleå “

“Karl Petersen är född 1949 i Danmark och kommunalråd och kommunstyrelsens ordförande i Luleå sedan 2002. Han är gift med förutvarande EU-parlamentarikern Ewa Hedkvist Petersen. Han flyttade 1955 med sin familj från Danmark till Trelleborg. Första yrket var murarens. Han gick med i SSU 1968 och kom in i dess förbundsstyrelse tillsammans med bland andra Göran Persson, Lars Engqvist, Jan Nygren och Mats Hulth. Karl Petersen har bott i Luleå sedan 1979.
Källa: Norrbottens-Kuriren, Socialdemokraterna”

DN 26 nov 2010:

”Det borde bara ha varit vi och S”

“Det organiserade rödgröna samarbetet är nu definitivt över, säger MP:s gruppledare i riksdagen och tillika ekonomiska talesman. ”Vi saknade en tydlig berättelse och hade ett delvis otydligt och spretigt budskap”, säger Mikaela Valtersson i en DN-intervju om samarbetet. “

“S och MP berättade för en månad sedan att deras samarbete tagit paus. Men än så länge har ingen officiellt sagt att samarbetet definitivt är brutet. Förrän nu.

– Det viktiga för oss nu är att jobba med det gröna, säger Mikaela Valtersson.

Hon nämns som en av de hetaste kandidaterna att efterträda Maria Wetterstrand som språkrör, men har ännu inte givit besked om hon kandiderar.

Mikaela Valtersson har deltagit i förhandlingarna om den rödgröna politiken från början. Hon säger att det var viktigt för MP att få Socialdemokraterna att ge upp drömmarna om egen majoritet och acceptera tanken på regeringssamarbete.

– Mona Sahlins mod att gå in i det här har gjort att Miljöpartiet fått större legitimitet som rege-ringsdugligt parti.

Men det var mycket som hon anser gick fel.

– Det borde bara ha varit vi och Socialdemokraterna. Då hade vi fått ett projekt som vi brann ännu mer för. Och innan vi gick in i sakfrågorna borde vi formulerat vilka problem som vi ska lösa och hur vår gemensamma berättelse ska se ut, säger hon och tar exempel på frågor där de rödgröna hamnade fel:

– Vi klarade inte jobbdiskussionen. S argumenterade först starkt för att staten inte ska låna till skattesänkningar. Och sedan föreslog vi rödgröna ganska rejäla skattesänkningar.

S drev också fram en storsatsning på a-kassan.

– Jag var väldigt förvånad att man kämpat så enormt och satsat många miljarder, och sedan var det inte en enda valaffisch som handlar om det.

MP gjorde enligt henne ett liknande misstag genom att inte hålla fram arbetsgivaravgiftssänkningarna.

– Det fanns rädsla för att skilja sig för mycket mot Alliansen. Socialdemokraterna drev också fram en förändring av fastighetsskatten samt en ny ospecificerad skatt på förmögna.

– Det blev den sämsta kompromissen vi gjorde. När jag har tänkt på det nu efteråt hade det varit bättre att någon av oss gett sig helt, så det antingen blev en riktig förmögenhetsskatt eller ingen alls.

I Socialdemokraternas eftervalsdebatt har många angivit det rödgröna samarbetet som en förklaring till nederlaget.

Riksdagsledamoten Morgan Johansson leder en av partiets valanalysgrupper, och han har sagt att S ekonomiske talesman Thomas Östros gick med på för mycket i förhandlingarna med V och MP. Johansson har pekat ut återinförd fastighetsskatt, höjd bensinskatt, halverad krogmoms och kraftigt sänkt skatt för pensionärer.

– Antingen spelar han ett spel eller så har han inga kunskaper om hur förhandlingarna fördes. Pensionärsskatten och fastighetsskatten var det ju S som drev igenom, säger Mikaela Valtersson.

De närmaste åren planerar Miljöpartiet att samarbeta ibland med regeringen och ibland med sina gamla samarbetspartners. Mikaela Valtersson tror till exempel att S, V och MP kommer att skriva gemensamma reservationer i riksdagens utskott också i framtiden.

– Men diskussionen om hur vi ska gå till val 2014 får vi vänta ett par år med.

Ewa Stenberg
ewa.stenberg@dn.se “

“Samarbetet skulle ha fortsatt till år 2020. Det Rödgröna samarbetet, från början till slut:

Juni 2008
S, V och MP träffas på Socialdemokraternas kursgård Bommersvik för att diskutera en eventuell gemensam politisk plattform. Samtalen strandar då V finner kraven på den ekonomiska politiken oacceptabla.

2 oktober 2008
S och MP lägger fram en gemensam budgetmotion utan V.

8 oktober 2008
Peter Eriksson och Maria Wetterstrand meddelar tillsammans med Mona Sahlin att partierna inlett långsiktigt samarbete som ska vara fram till 2020.

10 oktober 2008
Efter hård kritik mot Mona Sahlin för att hon lämnat V utanför bjuder hon i brev in Lars Ohly till samtal.

20 oktober 2008
Partiers respektive ekonomisk-politiska talesmän – Thomas Östros, Ulla Andersson och Mikaela Valtersson – får i uppdrag att utreda grunderna för den ekonomiska politiken.

14 november 2008
Samtalen mellan talesmännen avbryts när Vänsterpartiet vidhåller sin politik gällande budgettak, överskottsmål och en självständig riksbank. I stället tar partiledarna över.

7 december 2008
Sahlin, Ohly, Eriksson och Wetterstrand meddelar att de ska fördjupa samarbetet. Vid en eventuell valseger 2010 ska de tre partierna bilda en koalitionsregering.

8 december 2008
Peter Eriksson döper oppositionens allians till De rödgröna.

3 maj 2010
De rödgröna presenterar en gemensam budgetmotion som svar på regeringens ekonomiska vårproposition.

31 augusti 2010
De rödgröna partiledarna presenterar en gemensam valplattform. Under sommaren har de tidigare goda resultaten i opinionsundersökningarna vänt och siffrorna blir allt sämre.

19 september 2010
Valdagen blir en stor besvikelse för de rödgröna, som tillsammans får 43,6 procent av rösterna.

25 oktober 2010
De rödgröna presenterar höstens skuggbudget. På presskonferensen meddelar de att budgeten blir det sista de kommer att göra tillsammans under den närmaste framtiden. Men ingen av de tre partiernas ekonomiska talesmän vill dödförklara samarbetet.

26 oktober 2010
Mona Sahlin och Peter Eriksson meddelar att det rödgröna samarbetet ”tar en paus”. Lars Ohly håller inte med. Partiledarna ska fortsätta att träffas varje vecka. Partierna har fyra överenskommelser de vill hålla fast vid: skuggbudgeten, talmannen, Afghanistan och betygsfrågan.

1 november 2010
Det rödgröna samarbetet i Afghanistanfrågan spricker. V lämnar förhandlingarna när S och MP väljer att göra upp med regeringen om Afghanistanfrågan.

DN “

DN 30 nov 2010:

“Andnor ska leda valberedningen i S”

“Förnyelsen inom Socialdemokraterna kan komma av sig. Mycket talar för att bara Mona Sahlin byts ut i S-toppen vid kongressen i vår, något som leder till en ny intern S-strid.”

“I veckan utses den tidigare ministern och KU-ordföranden Berit Andnor att leda valberedningen som ska leta fram en ny partiledare efter Sahlin.

Sedan Sahlin gjorde sitt utspel om att hela partistyrelsen (PS) borde ställa sina platser till förfogande, något som också bidrog till hennes fall, har det talats tyst om vad det innebär. Det har varit oklart vad ombuden på den extra kongressen i mars ska välja folk till.

– Jag tycker att alla ska ställa sina platser till förfogande så att det blir val till alla platser, säger Urban Ahlin, PS-ledamot, utrikespolitisk talesman och ordförande för S i Skaraborg.

– Det behövs en större förnyelse än att bara Mona Sahlin går, säger han.

Ungdomsförbundet, SSU, var först ut med att kräva att ledamöterna i partistyrelsens maktcentrum, det verkställande utskottet (VU), borde ställa sina platser till förfogande.

Men den rådande partilinjen ser ut att vara en annan. Endast de som självmant avsäger sig sina uppdrag ska ersättas.

– Enligt stadgarna är ledamöterna i VU och PS valda på fyra år. Ska det ändras måste det ske på frivillig väg. Utifrån det måste valberedningen arbeta, säger Peter Hultqvist, distriktsordförande i Dalarna och suppleant i VU.

Hittills är det bara Mona Sahlin som sagt att hon avgår. Några andra har allmänt sagt att de självklart ställer sina platser till förfogande, men det kan vara spel för galleriet.

Om det blir någon förnyelse avgör förmodligen den nye partiledaren. För att tacka ja kan han/hon ställa krav på valberedningen. Den nya vill troligen få in egna sympatisörer i VU.

Mona Sahlin genomdrev till exempel att Ibrahim Baylan blev partisekreterare, hon fick in Ylva Johansson, men misslyckades med att bereda plats för Thomas Bodström.

Lanseringen av Veronica Palm som partiledare är enligt uppgift till TT ett försök att peta Ylva Johansson och ersätta henne med Palm.

Att Berit Andnor får i uppdrag att leda valberedningen tyder på att det inte blir en öppen process. Andnor har under sin långa karriär i partiet inte gjort sig känd för nytänkande, men hon anses vara partitrogen och lojal.

Lillemor Idling/TT
Lars Larsson/TT “

“ **FAKTA: EXTRAKONGRESS I MARS**
1 december: Förslag på valberedning presenteras.
3 december: Snabbvalsanalysen ska vara klar. Partistyrelsen sammanträder.
4 december: Partiets förtroenderåd tillsätter valberedning. Mona Sahlin håller tal.
25-27 mars 2011: Extrakongress hålls i Stockholm. Ny partiledare väljs.
TT “

Sven Wimnell: Planering och styrning. En svensk världsplanering behövs.

Från http://wimnell.com/omr36-39t.pdf

Man bör skilja noga mellan planering och styrning. Man kan planera vad som helst utan att ha några möjligheter att styra det som planeras. Svenskarna har inte möjligheter att direkt ingripa i demokratiska styrningar eller utvecklingar i andra länder. Svenskar kan inte styra processerna i Ryssland, USA, Japan, Kina eller något annat land, men kan hålla en planering som gäller hur det var, hur det är, hur det kan bli och hur det bör bli i dessa länder.

Svenskarna är beroende av utvecklingen i andra länder och har förpliktelser genom överenskommelser att medverka i världens utveckling, det är viktigt att svenskarna får en uppfattning om hur det kan och bör bli i andra läner. Därför bör Sverige hålla sig med en svensk världsplanering som underlag för svenskarnas agerande i världen.

Planering innebär att man ställer frågor och svar om hur det var, hur det är, hur det kan bli och hur det bör bli. Frågorna bör gälla väsentliga saker, och det ska beröras längre bort i det följande. Sådan planering bör ständigt pågå och ändras vartefter som förutsättningar och förhållanden ändras.

För att kunna hålla en världsplanering måste man ha en planering för förhållandena i Sverige, något som finns i någon mån men behöver utvecklas. Det är politikernas, regeringens och riksdagens uppgift. Det sägs att regeringen styr riket, men den gör det utan tillräckligt bra planering. Nästan varje dag ger massmedierna exempel på brister i de planeringar som finns.

Demokratin.

I Sverige räknar vi med att makten utgår från folket. Det är den s k representativa demokratin som gäller, dvs folket väljer i allmänna val representanter som styr i riksdag, kommuner, landsting och till liten del även EU-parlamentet.

Om det ska bli god demokrati måste det väljande folket ha goda kunskaper och värderingar om det som ska styras, det ska överföras till representanterna och dessa ska ha goda kunskaper och värderingar och kunna styra väl med hänsyn till framtiden på kort och lång sikt och med hänsyn till krav och behov både i Sverige och i världen för övrigt. På varje punkt i denna kedja finns det stora brister som gör att demokration fungerar illa och alltför dåligt.

Det första steget gäller folkets kunskaper och värderingar om det som ska styras och det är alldeles klart att folket inte har tillräckliga kunskaper och inte har tillräckliga kunskaper om värderingar som behövs i dagens komplicerade värld. Samma gäller för representanterna som man kan ställa större krav på. Överföringen från folket till representanterna görs av de politiska partierna och har stora brister och det gäller också styrningarna som görs.

De valda representanterna delegerar ofta styrningar till underliggande tjänstemän och nämnder o d. Riksdagen stiftar lagar och styr med budgetpengar o d och delegerar till regeringen och den i sin tur i stor utsträckning till myndigheter, bolag o d. Möjligheter till fel i överföringar är enorma. Det behövs tydlighet i alla överföringar och goda kontroller av att överföringarna blivit rätt gjorda. Det är vanligt med otydlighet i överföringarna och att det efteråt år svårt att hitta någon ansvarig för fel.

En inledning om planering. Från omr 36-39za

Det är problem med världens klimat. Klimatförändringarna ger redan svåra konsekvenser och det blir säkert värre om inget görs för att förbättra utvecklingen. Det finns också andra problem, om välfärdsfördelningen i världen mm. Det är bråttom att göra något.

Det behövs planeringar som klargör utvecklingen och riktar in den på lämpligt sätt mot framtiden. Planeringar bör inehålla fyra moment:
hur var det,
hur är det,
hur kan det bli och
hur bör det bli.
Vi i världen lever på det hela taget i ett planeringslöst tillstånd. Det finns delvis beskrivningar om hur det var, hur det är, kan bli och bör bli, men det finns inga heltäckande beskrivningar som systematiskt går igenom alla problem och sätter alla delar i relation till varandra.

Det är människorna som kan göra något för att förbättra utvecklingen och människorna agerar enskilt och i grupper som finns i olika storlekar.

* Hela världens befolkning representeras av Förenta nationerna, FN. I FN finns underliggande organisationer som svarar för delar av de totala verksamheterna.

* Befolkningar i grupper av länder representeras av regionala organisationer som Europeiska unionen, EU, och motsvarande eller likande organisationer i andra delar av världen. I EU finns bl a Kommissionen med underavdelningar och Europaparlamentet med partigrupper och utskott.

* Befolkningen i de olika länderna representeras av regeringar och riksdagsförsamlingar o d med departement och riksdagsutskott o d. Under dessa finns myndigheter med särskilda uppgifter.

* På lägre nivåer kommer kommunstyreler och kommunförsamlingar, med underavdelningar.

De nu nämnda har vissa bestämda maktbefogenheter. Vid sidan av dem finns organisationer för arbetsgivare och anställda av många kategorier och organisationer för olika uppgifter och intressen, t ex forskare, tillverkare och konsumenter.

Nedanför eller utanför organisationerna finns de enskilda människorna med egna kunskaper, erfarenheter och tycken.

När man säger att organisationerna representerar dem inom gruppen är det inte helt korrekt, de representerar på sin höjd en majoritet i gruppen, och de kanske bara representerar ett ledarskikt i gruppen.

I alla planeringsmomentet hur det var, hur det är, kan bli och bör bli kan göras olika beskrivningar som strider mot varandra. T ex när det gäller kostnader för klimatförbättringar finns olika beskrivningar om hur det bör bli, fattiga länder anser att de rika länderna bör betala mycket, men de rika länderna tenderar av girighet att motsätta sig det.

Arbetsgivare och anställda brukar ha olika uppfattningar om lönernas storlek. Socialdemokrater och moderater kan ha olika uppfattningar i många ärenden. Journalister kan vinkla beskrivningar om hur det är. Direktiv till offentliga utredningar kan vara missledande. Politiker kan göra beskrivningar som utelämnar viktig information för att få fler röster. De kommersiella reklammakarna är specialister på att med

förföriska formuleringar framställa varor och tjänster som enbart fördelaktiga för köparna.

Beskrivningar i de fyra planeringsmomenten kan vara av olika kvalitet och kan vara dåliga. Beskrivningar från vetenskapliga institutioner ligger vanligen högt på kvalitetsskalan.

Planeringars uppgift är i första hand att reda ut vad man bör vilja, i andra hand att besluta om åtgärder som leder dit man vill. Vilja och åtgärder bör bedömas efter konsekvenser i viktiga avseenden, varom mera längre fram idet följande.

Det är viktigt att observera, att man kan planera vad man vill utan att ha möjlighet att besluta om åtgärder. Sverige bör hålla sig med en världsplanering som underlag för deltagande i styrningar i internationella organisationer och som underlag för utbyten med delar av världen som inte regleras genom sådana organisationer.

Planeringar syftar i första hand till att skaffa sig kunskaper och i andra hand till att påverka. Det är sålunda bra att skaffa sig kunskaper om hur det var, är, kan bli och bör bli i andra länder, t ex USA, Kina, Ryssland, utan att ha möjlighet att besluta om förhållandena i de länderna.

Med planeringar avses här kunskapsbildande processer och ska inte förknippas med s k planhushållningar som förekom i det kommunistiska Sovjetunionen.

När det gäller åtgärder som kan följa av uppfattningar om vad man bör vilja och göra finns det två olika områden som beror av maktförhållandena: offentliga demokratiskt styrda beslut i offenliga organisationer och beslut av privata organisationer och enskilda personer.

Det vill säga offentliga organisationer av typ FN, EU, stater och kommuner som har laglig rätt besluta. I världen har sådana organisationer numera vanligen ledning som är vald genom allmänna val, direkt eller indirekt, men det förekommer också ledningar av diktaturtyp o d, som inte följer av allmänna val. De offentliga organisationernas åtgärder är inte opartiska utan beror av var ledningsmajoriteten hör hemma i de politiska skalorna, höger, vänster eller något annat.

Privata organisationer är företag av olika slag, oljebolag, biltillverkare, läkemedelstillverkare, telefonbolag, handelsbolag, tidningsutgivare etc och arbetsgivarorganisationer, branschorganisationer, löntagarorganisationer, ideella föreningar etc. Privata organisationer är numera ofta styrda på ett eller annat sätt av de demokratiska organisationern, men har stor frihet att tycka och göra vad de vill.

Den 6 december 2009 börjar FNs klimatmöte i Köpenhamn.(Skrivet hösten 2009, ett nytt möte kommer i slutet av 2010) Det är meningen att man bl a ska få fram åtgärder som minskar utsläpp av koldioxidgaser mm som påverkar jordens klimat och kan förstöra jordklotet om inget görs för att förhindra det. Eftersom gaserna sprids i atmosfären är det en fråga för hela världens befolkning. Men eftersom det huvudsakligen är enskilda personer och privata organisationer som gör utsläppen är det svårt att styra förändringar. Utsläpparna inser inte tillräckligt väl konsekvenserna av den förstörelse som pågår.

Världen är på katastrofkurs. Vill man undvika katastroferna måste människorna i världen få kunskper och bli medvetna om hur saker hänger ihop.

Det första steget om folkets kunskaper och värderingar.

Från http://wimnell.com/omr36-39t.pdf

Varifrån får människor sina kunskaper? Man har egna minnen från sin levnad, från sin närmaste omgivning, från berättelser där, från tidningar och tidskrifter, radio, TV, film, böcker, föredrag och kurser, skolan, yrkesverksamheter, och sedan ett tiotal år från Internet.

Man måste vara hundra år gammal för att kunna ha några egna minnen från tiden för första världskriget. 90-åringar kan ha minnen från 1920-talet och 80-åringar kan minnas från och med 1930-talet, i Sverige har de varit med om de tidiga rundradiosändningarna, de första ljudfilmerna och civilflygets barndom med småplan som landade på vattnet och för tio kronor tog upp några passagerare för en kort rundtur i luften. På 30-talet kunde de se Hitler på journalfilmer och höra honom i radio inviga olympiska spelen i Berlin 1936, ett förspel till andra världskriget som bröt ut hösten 1939.

De som nu är 70 år var mest i förskoleåldern under andra världskriget som slutade 1945 med atombomberna. Dagens 60-åringar började skolan ungefär då TV-sändningar började i Sverige och de första satelliterna kom upp. 50-åringarna föddes 1957, började skolan på 60-talet och var ca 10 år då högertrafiken infördes. 40-åringarna började skolan när det s k miljonprogrammet, bygge av en miljon bostäder, var slutfört, rekordåren var slut och den första borgerliga regeringen på länge kom till.

De som nu är 40-50 år och har ledande positioner i Sverige har egna minnen bara från ett par-tre decennier i slutet av 1900-talet. De som nu går i grundskolan och gymnasiet har inga egna minnen från tiden då det inte fanns Internet och datorer och mobiltelefoner var ovanliga.

De som 2006 fick rösta för första gången var födda 1988 och hade inga egna minnen från tiden före tidigast 1991 då de var tre år gamla. För att kunna rösta väl måste man ha kunskap om det förgångna och förstagångsväljarna måste ha fått kunskaper om tiden före 1991 genom skolan och på andra sätt. Valda representanter i 40-årsåldern har inga egna minnen för tiden före 1970 då de var tre år, eller 1980 då de var 13 år.

Det som hände innan man var född kan vara svårt att förstå och få grepp om. Beskrivningar om världen utanför Sverige fanns förr inte så mycket av som idag. På 1930-talet talade man om infödingar och naturfolk som efterblivna och något mycket avvikande från de civiliserade. Numera har de forna infödingarna blivit människor med mänskliga rättigheter. Regeringens intresse för europafrågor var litet på 1970-talet, nu måste den följa med vad som händer i Europa fastän inte mycket märks av det. Klimatproblemen har “satt världen på kartan”

Med hänsyn till att jordklotet blivit en angelägenhet för alla behövs mer kunskaper om världen och dess problem.

Hur ska man kunna förbättra världen?

Svenska väljare okunniga.

Från http://wimnell.com/omr36-39t.pdf
SvD 080119:

“Svenska väljare okunniga.

Inte ens hälften av väljarna visste att det var en socialdemokratisk regering som styrde i Sverige när de skulle rösta i valet 2006. Okunnigheten i valmanskåren var också stor i frågor om om arbetslösheten och om vilket parti som olika politiker kandiderade för.

Det är professor Sören Holmberg vid Göteborgs universitet som nu presenterat ytterligare siffror från väljarundersökningarna som gjordes i samband med valet 2006. Liknande undersökningar har gjorts sedan 1960-talet och en del av materialet handlar om hur kunniga väljarna är när de går in i vallokalen.

- Det finns stora luckor och det man kan se är att de allra mest grundläggande kunskaperna blir sämre för varje gång, säger Sören Holmberg.

Under 1960-talet kunde mellan 65 och 70 procent av väljarna tala om hur den sittande regeringen såg ut. Inför 2006 års val var det bara 46 procent som visste vilket parti som satt i regeringen. Resten hade inte en aning eller gissade på något helt annat parti än socialdemokraterna.

Flest okunniga väljare har socialdemokraterna och det rör sig då om vilka partier som finns, hur Sverige styrs politiskt, enkla personfrågor och vad olika sakfrågor handlar om. Av de kunnigare väljarna röstar flest på folkpartiet och sedan moderaterna.

Kunskapsnivån påverkar även viljan att rösta överhuvudtaget. 40 procent av okunniga avstod från att rösta medan 95 procent av de kunniga utnyttjade sin möjlighet att välja.

På 1960-talet kunde 60 procent av de tillfrågade namnge en lokal eller regional politiker som kandiderade till riksdagen. Vid mätningen 2006 var det bara 40 procent.

- Och detta trots att exponeringen i medierna blivit mycket större och att vi hade personval för tredje gången. Fiasko är väl rätta ordet för den reformen, säger Sören Holmberg.

Undersökningen visar också att kunnigheten ökar ju äldre man blir. De allra äldsta pensionärerna, 71-80 år, var bäst på att sätta partibeteckning efter olika politikernamn jämfört med förstagångsväljarna 18-21 år. Hela 92 procent av de äldre visst att Bosse Ringholm var socialdemokrat medan 30 procent av de unga anade det.

Motsvarande siffror för Jan Eliasson (s) var 80 mot 17 procent, för Carin Jämtin (s) 68 mot 15 procent, Karin Pilsäter (fp) 60 mot 2 procent, Gunilla Carlsson (m) 42 mot 2 procent, Yvonne Ruwaida (mp) 35 mot 2 procent, Alice Åström (v) 21 mot 1 procent medan bara 4 procent av de äldre och 3 procent av de yngre visste att Fredrick Federley är centerpartist.

Fredrik Mellgren 08-13 58 59 fredrik.mellgren@svd.se “

Vid valet 2010: se område 31 i **http://wimnell.com/omr36-39zf.pdf**

Kommentar nov 2010: Socialdemokrater säger efter valnederlaget 2010, att medlemmarna ska få tala om hur partiets politik ska bli. Men medlemmarna är sannolikt mindre vetande än ledarna inom partiet och har fördomar som ledarna. De förtroendevalda har mycket större utredningsresurser än vanliga medlemmar och borde kunna ge bättre svar än gräsrötterna. Socialdemokratiska väljare (eller icke-väljare) som inte är medlemmar hur ska de kunna komma till tals? Ledarna måste utforma politiken och göra det skickligt, skickligare än tidigare. Och lyssna på gräsrötterna

“Ung och bortskämd”, utbildningen i skolan och socialdemokraternas nya politik.

De tio unga i TV-programmet “Ung och bortskämd” är 18-28 år gamla. Någon nämner att han fått högsta betyg i skolan, men programmet visar att han och de andra är odugliga som samhällsmedborgare. De kan inte köpa mat, inte laga mat, inte städa och diska etc. De ska göra enkla arbeten på ett slakteri, men är totalt främmande för arbete och misslyckas med enklaste saker.

I Agenda på SVT 14 nov efter Mona Sahlins avgång, sa en från SSU att socialdemokraternas nya politik ska utgå från arbetarnas behov, vilket inte är särdeles bra.

De politiska partierna i Sverige idag är inte anpassade till dagens problem utan bygger på förhållanden som dominerade för hundra år sedan. Då fanns inte dagens rösträtter och arbetarna hade en klasskamp att hålla igång. Arbetarna var en klass i underläge och hade att kämpa mot gamla överklasser. På 1930-talet erövrade arbetarna makten och kunde börja bygga upp de lägre klasserna levnadsförhållanden. Det skapades möjligheter för arbetarna att få bättre bostäder. Semesterlag och barnbidrag infördes. Hyggliga pensioner för alla kom till på 50-talet.

Andra världskrigets slut brukar ses som en seger för demokratin, men kolonierna fanns då fortfarande kvar. Efter kriget bildade kolonierna egna stater, och demokratin i världen breddades. FN kom till efter kriget och världen har blivit en angelägenhet för alla på jorden. I Sverige avskaffades den gamla kungamakten kring 1970 varigenom demokratin i Sverige tog ett steg framåt.

FN har satt upp millenniemålen med första krav om att avskaffa fattigdomen i världen.

På senare år har man märkt att människorna håller på att förstöra jorden med utsläpp av växthusgaser och klimatet har blivit ett stort problem.

Problemen för de politiska partierna är annorlunda nu än för hundra år sedan. För hundra år sedan dominerade klasskamper och egoistiska drivkrafter. Nu är det mer fråga om att rädda miljöerna och samhällena.

Det är viktigt att sörja för individernas förhållanden, men det är också mycket viktigt att undvika förstörelsen av de fysiska miljöerna och mycket viktigt att åstadkomma sociala miljöer som innehåller människor som känner ansvar för utvecklingen av både fysiska och sociala miljöer så att jorden inte förstörs och så att människorna kan leva i fred med varandra och i hela världen få drägliga levnadsförhållanden.

De tio unga i TV-programmet “Ung och bortskämd” fyller inte de krav man kan ställa på dem med hänsyn till dagens problem i världen. De är ansvarslösa och okunniga. De har gått i den svenska grundskolan och de flesta förmodligen också gått igenom gymnasiet. Om de fått höga betyg så ger det dem inte till de människor som behövs.

Programmet visar att grundskolan totalt misslyckats. Skolan måste göra eleverna ansvarsfulla och kunniga med hänsyn till dagens problem i världen. Och det visar också att socialdemokraternas avsikt att förnya sin politik ännu inte har hittat någon bra uppslagsände. De bör utgå från dagens världsproblem, inte från de svenska arbetarna.

Värdsproblemen ställer krav på utbildningen i den svenska skolan. Och det ställer krav på att socialdenokraternas politik som en viktig punkt bör ha krav på skolan.

Skolverkets Länkskafferi och skollink.se bör innehålla kunskaper om följande verksamhetsområden och socialdemokraternas nya politik bör innehålla krav om verksamheterna.

SW Klassifikationssystem för verksamheter.

1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

10 Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar
101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
103 Övergripande värderingar. Allmänna encyklopedier.
104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
105 Övergripande om forskning
106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
108 Samhällskunskap.
109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

11/19 Individernas inre verkligheter.
11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
17 Individens moral och uppfattningar om moral.
18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

2 Religiösa verksamheter o d
20 Övergripande religiösa verksamheter o d
21 Allmän religionsvetenskap
22/28 Kristna religioner
29 Icke kristna religioner o d

3 Politikvetenskaper.Politiska verksamheter.
31 Statistik och demografi
32 Statsvetenskap
33 Nationalekonomi, internationell ekonomi
34 Lagar o förordningar, traktat, juridik
35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots utomlands)
353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)

36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
36... om individernas kroppsliga förhållanden.
37... om utbildning o d.
38... om fysiska miljöer o ekonomiska verksamheter

39... om sociala miljöer, nöjen, sport o d

4 Sambandsforskningsverksamheter.
40. Systemvetenskap. Infostruktur. 41- 49.

5 Naturforskning. Matematikverksamheter.
50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap
51 Matematik
52 Astronomi, rymdforskning
53 Fysik o d
54 Kemi o d
55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d
56 Paleontologi, arkeologi o d
57 Biologi,ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärftlighet
58 Botanik.
59 Zoologi

6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter
61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverksamheter
62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske
64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
641 Matlagning. 642 Måltider,servering, restauranger.
643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
645 Användning av inventarier o d.

646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
649 Personvård: barn, hemsjukvård.

65 Administration, distribution, kommunikation, organisation o d
651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning
6520 -6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
6525 -6529 Militära verksamheter
653 Handelsverksamheter.
654 Telekommunikationsverksamheter.
655 Förlagsverksamheter o d.
656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

66/68 Tillverkning av varor
66 Tillverkning av kemivaror o d
67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
68 Tillverkning av komplexvaror

69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar

---

7 <u>Formgivning av fysiska o sociala miljöer.</u>
70 Allmänt om konst och kultur.
71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Klimatplanering.
72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur
73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning
75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto
78 Musik (konserter o d 792)

79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter.Sport
7911 -7913 Seder och bruk .
7914 -7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips

795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
7951 Sociologi. Socialvård.
7952 -7956 Sociala miljöer o verksamheter. Integration, kriminalitet mm
7957 Undervisning o d.
7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d

796- 799 Sport, idrott o d.

---

8 <u>Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.</u>
80 Språk.Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
81 Litteraturvetenskap - historia. 812/819 motsvarar 82/89.

82/89 Skönlitteratur på olika språk
82 Engelsk skönlitteratur o d.
83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur
84 Fransk skönlitteratur o d
85 Italiensk skönlitteratur o d
86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d
87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d
88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d
89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d

---

9 <u>Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.</u>
90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen
91 Allm. geografi, reseskildringar 913/919 motsvarar 93/99.
92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d

93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria
94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa
95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- o Mellanamerika
98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika
99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden

Människorna har olika behov av information i de olika rollerna.

Var får man tag på den information man behöver?

Man kan gå till biblioteken och söka i böcker eller köpa böcker i bokhandeln. Man kan läsa i tidningar och tidskrifter, höra radio, se på TV, uppsöka forsknings- och utbildningsanstalter och organisationer osv. Men idag kan man sedan ett tiotal år söka på Internet som nu vuxit så att de flesta svenska betydande organisationer har hemsidor där. Ännu är dock dess hemsidor ofta ofullkomliga.

Med utländska hemsidor kan svenskarna nu på Internet finna miljontals sidor med objektiva fakta och subjektiva åsikter. Om man är skicklig och har tur kan man på Internet hitta svar på många frågor som rör detaljer. Men det är mycket svårt att hitta svar på frågor om hur allting hänger samman och svar på frågor om konsekvenserna av åtgärder som förespråkas på Internet. Det finns på Internet hjäpmedel med vilka man kan söka sig fram.

Det finns sökanordningar med fasta ämnesindelningar som man kan gå in i, men ämnena tycks vanligen tämligen godtyckligt valda och ordnade. Man kan också i en del fall söka ämnen på ord i bokstavsordning, ödlor klassas då ihop med öron, öglor, Öregrund och annat på Ö, vilket inte ger någon överblick över ämnenas sammanhang.

Informationsfloden är enorm, vilket är ett skäl till uppbyggnaden av klassifikationssystemet för verksamheter. Genom att ha verksamheter som ingångar kan man avsevärt minska antalet ingångar och öka hanterbarheten jämfört med ett system som byggs upp efter ämnen. Vill man veta något frågar man sig vilka personer eller organisationer som kan veta något och går på det.

Socialdemokraternas nya politik bör innehålla politik om hur forskning, informationsflöden och informationsmedel bör skötas.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex ”fotbollsmatcher” eller ”magont”. I ett väl utvecklat nät ska man då få ”träffar” som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

En planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för människornas verksamheter.

Världen är på katastrofkurs. Vill man undvika katastroferna måste människorna i världen få kunskper och bli medvetna om hur saker hänger ihop.

Det är människornas verksamheter som avgör världens framtid. För framtidsplaneringen har arbetats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

Klassifikationssystemet är ett beskrivningssystem som på ett systematiskt sätt redovisar eller ger en bild av världen och dess problem. I systemet klassificeras problemen in så att de och deras samband kan förstås och så att systemet kan bli ett hjälpmedel för styrningar mot framtiden. Det uppgjorda klassifikationssystemet är i första hand ett system för klassifikation av mänskliga verksamheter, och är uppgjort med tanke på att utvecklingen i världen huvudsakligen beror av dessa verksamheter.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 7 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-,forsknings-,utrednings-,utbildnings- och informationsområdena.

Systemet har följande avdelningar på högsta nivån:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.
2. Religiösa verksamheter o d.
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer:

*** Individens kroppsliga förhållanden**, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.
*** Individens psykiska förhållanden,** dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.
* **Individens fysiska miljö - fysiska samhälle.**
* **Individens sociala miljö - sociala samhälle,** dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :
Individernas viljor.
Kollektiva viljor. (Politik).
Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).
Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).
Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.
A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.
A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.
B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.
B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.
Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ?	Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ?	Riktiga kunskaper om rådande örhållanden.
Hur kan det bli ?	Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli ?	Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter. Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor: psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer.

Socialdemokraterna kan lätt planera världens framtid på följande sätt:

Skriv:

Sverige
93 Världen
94 Europa
95 Asien.
96 Afrika.
97 Nord- och Mellanamerika
98 Sydamerika
99 Australien. Oceanien. Rymden

alla länder i Europa
alla länder i Asien.
alla länder i Afrika.
alla länder i Nord- och Mellanamerika
alla länder i Sydamerika
alla länder i Australien. Oceanien. Rymden

913 allmänt om kommuner
914 alla kommuner i Europa
915 alla kommuner i Asien.
916 alla kommuner i Afrika.
917 alla kommuner i Nord- och Mellanamerika
918 alla kommuner i Sydamerika
919 alla kommuner i Australien. Oceanien. Rymden

För alla dessa områden: redovisa hur det var, är, kan bli och bör bli för verksamheter i SW klassifikationssystem för verksamheter, vid ett antal tidpunkter socialdemokraterna tycker är lämpliga, exempelvis 2015, 2020, 2030, 2050, 2100.

Redovisa därefter vilka åtgärder som behövs för att nå målen, och redovisa konsekvenserna, i jämlikhetsperspektiv, för
* **Individens kroppsliga förhållanden**, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.
* **Individens psykiska förhållanden,** dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.
* **Individens fysiska miljö - fysiska samhälle.**
* **Individens sociala miljö - sociala samhälle,** dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Det är inte svårare än så. Det kan emellertid vara svårt att få tag i alla detaljer. I Sverige finns flera tusen professurer och professorer som borde kunna hjälpa till, men det finns ingen offentlig förteckning över dem.

Offentliga myndigheter borde också kunna hjälpa till, men den offentliga adresslista som fanns tidigare över dem är avskaffad.

Att samla ihop alla uppgifter om världen utanför Sverige kan vara svårt och socialdemokraterna får finna metoder att förenkla det. Utrikesdepartementet och dess kontor världen över borde kunna hjälpa till, men de har kanske inte resurser att göra det.

Om socialdemokraterna börjar med att planera Sveriges framtid finner de kanske ut vad de behöver koncentrera sig på när det gäller världen utanför Sverige.

För säkerhets skull upprepas klassifikationssystemet för verksamheter på följande sidor.

SW Klassifikationssystem för verksamheter.

1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

10 Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar
101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
103 Övergripande värderingar. Allmänna encyklopedier.
104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
105 Övergripande om forskning
106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
108 Samhällskunskap.
109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

11/19 Individernas inre verkligheter.
11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
17 Individens moral och uppfattningar om moral.
18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

2 Religiösa verksamheter o d
20 Övergripande religiösa verksamheter o d
21 Allmän religionsvetenskap
22/28 Kristna religioner
29 Icke kristna religioner o d

3 Politikvetenskaper.Politiska verksamheter.
31 Statistik och demografi
32 Statsvetenskap
33 Nationalekonomi, internationell ekonomi
34 Lagar o förordningar, traktat, juridik
35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots utomlands)
353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)

36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
36... om individernas kroppsliga förhållanden.
37... om utbildning o d.
38... om fysiska miljöer o ekonomiska verksamheter

39... om sociala miljöer, nöjen, sport o d

4 Sambandsforskningsverksamheter.
40. Systemvetenskap. Infostruktur. 41- 49.

5 Naturforskning. Matematikverksamheter.
50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap
51 Matematik
52 Astronomi, rymdforskning
53 Fysik o d
54 Kemi o d
55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d
56 Paleontologi, arkeologi o d
57 Biologi,ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärftlighet
58 Botanik.
59 Zoologi

6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter
61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverksamheter
62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske
64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
641 Matlagning. 642 Måltider,servering, restauranger.
643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
645 Användning av inventarier o d.

646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
649 Personvård: barn, hemsjukvård.

65 Administration, distribution, kommunikation, organisation o d
651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning
6520 -6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
6525 -6529 Militära verksamheter
653 Handelsverksamheter.
654 Telekommunikationsverksamheter.
655 Förlagsverksamheter o d.
656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

66/68 Tillverkning av varor
66 Tillverkning av kemivaror o d
67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
68 Tillverkning av komplexvaror

69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar

---

7 <u>Formgivning av fysiska o sociala miljöer.</u>
70 Allmänt om konst och kultur.
71 Övergripande planering av fysiska miljöer. Klimatplanering.
72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur
73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning
75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto
78 Musik (konserter o d 792)

79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter.Sport
7911 -7913 Seder och bruk .
7914 -7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips

795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
7951 Sociologi. Socialvård.
7952 -7956 Sociala miljöer o verksamheter. Integration, kriminalitet mm
7957 Undervisning o d.
7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d

796- 799 Sport, idrott o d.

---

8 <u>Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.</u>
80 Språk.Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
81 Litteraturvetenskap - historia. 812/819 motsvarar 82/89.

82/89 Skönlitteratur på olika språk
82 Engelsk skönlitteratur o d.
83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur
84 Fransk skönlitteratur o d
85 Italiensk skönlitteratur o d
86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d
87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d
88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d
89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d

---

9 <u>Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.</u>
90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen
91 Allm. geografi, reseskildringar 913/919 motsvarar 93/99.
92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d

93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria
94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa
95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- o Mellanamerika
98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika
99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden

Planeringen för Sverige borde socialdemokraterna klara. Planeringen för världen kan vara svårare.

Karl Petersen (S) kommunstyrelsens ordförande i Luleå går varje dag på Storgatan i Luleå och träffar folk som tipsar honom om hur han bör styra Luleå. Denna metod går inte använda når det gäller hur man bör styra Sverige och världen. I de ämnena kan man inte få tillräckliga tips på gatan.

Riksdagsvalet gäller hur man ska styra Sverige och till en del styra världen. Blir man vald till riksdagen är första frågan hur man ska styra därifrån. Men styrningen sker från regeringen till vilken riksdagen delegerar styrningsuppgifter. Regeringen i sin tur delegerar till ett stort antal myndigeter (och myndigheter kan delegera till tjänstemän), och till kommunerna.

Kunskaper som behövs för styrningar skaffas till en del fram hos riksdagens organ , regeringens inre organ och myndigheter mm, men saffas även fram från forskare, särskilda utredningar, privata näringslivet, folkrörelser, opinionsundersökningar mm. För styrningarna behövs faktakunskaper och kunskaper om värderingar om hur man bör välja. Och detta utvecklas hela tiden så att det som gällde igår inte alltid gäller idag.

När man röstar på riksdagskandidater behöver man veta vad de kan och vilka värderingar de har, hur de tänker styra. Riksdagsledamöterna har rätt att ha åsikter om riksdagens organ - utskotten mm, departementens organ, myndigheterna, de staliga bolagen och kommunerna.

Partierna bör i valrörelserna och i sin kontinuerliga information berätta om hur de vill att riksdagen, utskotten, departementen och myndigheterna, kommunerna etc bör sköta sina arbeten, till vilka också ingår hur EU, FN och likande organ bör skötas.

Om socialdemokraterna inte förmår att utforma all politik för Sverige och hela världen bör de åtminstone ställa krav på de nämnda organen hur de ska lägga upp sina arbeten, hur de skaffar kunskaper och omsätter dem i förslag, åtgärder o d.

Eftersom kunskaper produceras av statligt betalda professurer/ professorer bör riksdagsledamöterna också ha rätt till kunskaper från dem och ha åsikter om vad de skulle vilja ha forskat om.

Väljarna borde ha rätt att få veta vad ledamöterna kan och var de hämtar nya kunskaper och värderingar som behövs., hur de vidareutbildar sig.

Hela tiden bör man undersöka verksamheterna enligt det uppgjorda klassifikatiossystemet och få med alla verksamheterna.

I forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem har åtskilliga gånger myndigheter, organisationer etc klassificerats enligt systemet. Myndigheter, organisationer etc förändras med tiden så att listorna över dem ändras vartefter.

Socialdemokraterna har omkring 150 ledamöter i riksdagen**,** vilket borde kunna ses som en stor utredningsresurs, som borde kunna ta reda på vad partiet vill ifråga om vad partiet, utskotten, departementen, myndigheterna, de statliga bolagen, kommunerna, EU, FN, forskarna etc bör göra. Om partiet kan klargöra det har partiet början på en planering för Sverige och världen.

En lista med verksamheter m m:
Sven Wimnell 050206+100201+100211: SW-klassifikationssystem med inagda: LIBRIS/SAB, sverige.se 2008, SCBs forskningsämnen, CPV för varor/tjänster, SNI arbetsställen 1998, SSYK yrken, SUN 2000 utbildningar. SPIN 2007 varor och tjänster, SNI 2007 näringsgrenar, Statistisk årsbok för Sverige 2010 och Samhällsguiden 2007. 2010 CPV ej aktuell.(http://wimnell.com/omr40t.pdf)

4 Sambandsforskningsverksamheter.
40. Systemvetenskap. Infostruktur. 41- 49.

5 Naturforskning. Matematikverksamheter.
50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap
51 Matematik

52 Astronomi, rymdforskning

DN 19 nov 2010:

“Planet från annan galax upptäckt”

“Forskare har identifierat en planet som kretsar runt en stjärna som fötts utanför vårt solsystem men som nu finns i vår egen galax, Vintergatan. Bakom den unika upptäckten står europeiska astronomer som beskriver fyndet i tidskriften Science.”

“De senaste 15 åren har astronomer upptäckt närmare 500 planeter som kretsar kring stjärnor i vårt kosmiska grannskap. Men fram till nu har inga fynd bekräftats utanför Vintergatan.

Men nu hävdar forskare vid tyska Max Planck-institutet och Europeiska sydobservatoriet (ESO) att de gjort den första bekräftade upptäckten av en planet från en annan galax än Vintergatan. Deras analyser visar också att det verkligen rör sig om en planet.

– Det är första gången som astronomer avslöjat ett planetsystem i en ström av stjärnor som har sitt ursprung i en annan galax, säger Rainer Klement, astronom vid tyska Max Planck-institutet som lett planetjakten från ESO:s observatorium i La Silla i Chile, till Science.

Den ytterst ovanliga planeten har fått det prosaiska namnet HIP 13044b. Den kretsar kring en stjärna i stjärnbilden Ugnen ungefär 2 000 ljusår från jorden. Forskarna upptäckte planeten när de noterade små vaggande rörelser hos stjärnan. De uppstår på grund av tyngdkraften från en annan himlakropp i omloppsbana kring stjärnan.

Planeten har en massa 1,25 gånger Jupiters. Den kretsar runt en stjärna som ingår i den så kallade Helmiströmmen, en dvärggalax som för sex—nio miljarder år sedan uppslukades av Vintergatan, i en så kallad galaxkannibalism. Nu börjar den närma sig slutfasen i livet och även planeten tros därför vara på väg mot sin undergång.

Minst lika överraskande är att HIP 13044b är en av få utomgalaktiska planeter som, vad man vet, överlevt sin värdstjärnas fas som röd jätte. Stjärnan sväller då kraftigt efter att ha bränt slut på allt väte i kärnan, för att senare dra ihop sig och i stället bränna helium.

Eftersom stjärnan så småningom kommer att svälla upp på nytt finns det risk att planeten kommer att slukas av stjärnan. Upptäckten kan ge viktiga ledtrådar till vad som kan hända i vårt eget solsystem. Även solen väntas bli en röd jättestjärna om ungefär fem miljarder år.

Något som förbryllar astronomerna är att planeten har ett mycket lågt metallinnehåll. Det stämmer inte med vedertagna teorier om hur planeter bildas.

P O Lindström/TT”

53 Fysik o d

DN 28 nov 2010:

“Kan förklara hur vi kan finnas”

“Fysiker i Schweiz har lyckats fånga 38 atomer av antiväte. Nu kan de börja studera antimaterians egenskaper – och förhoppningsvis förklara varför vår värld existerar.”

“**Teorierna säger** att vårt universum skapades med en jättestor smäll. Från energin i denna smäll bildades materia och antimateria – precis lika mycket av varje.

Men av någon okänd anledning blev bara materian kvar. Därför sitter just nu DN-läsare här på jorden och läser sin DN. Så vitt vi känner till finns inga antiläsare, ingen antijord och ingen anti-DN.

Detta är ett av fysikens allra största mysterium. Vad har materian som inte antimaterian har?

I universums tidigaste barndom bör materia och antimateria ha förintat varandra. Det är vad som händer när materia och antimateria träffas.

Om du – mot förmodan – skulle träffa en antiversion av dig själv skulle ni ha exploderat i en stor smäll i samma ögonblick som ni försökte skaka hand.

Thrillerförfattaren Dan Brown använder detta faktum i boken och filmen ”Änglar och demoner”. Där framställer skurkar en kraftfull bomb av lite antimateria som de har stulit på Cern, det europeiska laboratoriet för partikelfysik som ligger på gränsen mellan Schweiz och Frankrike.

I verkligheten har det aldrig funnits så mycket antimateria på jorden att någon bomb skulle kunna bli verklighet.

Men för åtta år sedan meddelade två konkurrerande forskargrupper på Cern att de hade lyckats tillverka minst 50 000 atomer av antiväte.

Problemet var bara att antiatomerna förintades i nästan samma ögonblick som de skapades.
För några dagar sedan meddelade en av forskargrupperna, projekt Alpha, i tidskriften Nature att de hade lyckats fånga 38 atomer av antiväte i en magnetisk fälla. Det tog alltså åtta år att komma så långt!

– Att hålla antimaterian fången är mycket svårare än att bara tillverka den, säger Jeffrey Hangst som är fysiker från USA och talesman för forskargruppen.

En annan av forskargruppens medlemmar är Svante Jonsell, teoretisk fysiker från Stockholms universitet. Han betraktar det fångade antivätet som en av de stora milstolparna i antimaterians historia.

– Det är verkligen en stor grej. Först nu kan vi börja göra användbara experiment med antimateria, säger han.

Antimaterians historia började i slutet av tjugotalet. Då försökte den brittiske teoretiske fysikern Paul Dirac räkna på vad Albert Einstein och andra fysiker hade kommit fram till. Han fick ihop några snygga ekvationer. Problemet var bara att de hade två lösningar – dubbelt så många som Dirac var ute efter.

Ekvationerna sade att det borde finnas en partikel som var precis likadan som elektronen. Men till skillnad från elektronen, som är negativt laddad, skulle den här partikeln vara positivt laddad. Den fick så småningom namnet positron.

I början av trettiotalet hittade den amerikanske, svenskättade fysikern Carl Anderson verkligen denna positron. Han letade i en så kallad dimkammare, där partiklar från den kosmiska strålningen ger spår i vattenånga.

För denna upptäckt belönades Carl Anderson med Nobelpriset i fysik 1936.

I dag finns många anläggningar som kan tillverka positroner. De finns bland annat på alla större sjukhus. Där används de i så kallade PET-kameror för olika undersökningar, till exempel när läkare ska leta efter hjärntumörer. (PET står för positronemissiontomografi.)

Betydligt mer avancerat är att tillverka antimaterians motsvarighet till protonen, den negativt laddade antiprotonen. Det krävs att partiklar krockar med varandra vid mycket höga energier. Om man ska kunna använda antiprotonen till forskning måste maskinen dessutom kunna bromsa den. Det finns bara en enda anläggning i hela Världen som klarar detta, och den finns på Cern.

– Det är därför jag bor i Schweiz, säger Jeffrey Hangst.

I mitten av nittiotalet började fysiker på Cern för första gången fösa ihop antiprotoner och positroner för att bilda enstaka atomer av antiväte. Framåt 2002 kunde de få ihop tiotusentals, men bara för ett ögonblick.

Och nu, efter åtta års arbete kan de alltså hålla antiatomer fångna.

– Vi använder ett magnetfält, det starkaste som vi över huvud taget kan åstadkomma. Väteatomerna har en liten magnetism, men den är ytterst svag, det är därför det har varit så svårt, säger Jeffrey Hangst.

I artikeln i Nature redovisar forskargruppen att de har fångat totalt 38 antiväteatomer i någon tiondels sekund. Det var läget i början av oktober, när deras artikel skickades in. I dag har forskargruppen lyckats fånga antiväte i mycket större mängder under mycket längre tid, avslöjar Jeffrey Hangst.

– Jag kan inte säga exakt hur länge förrän vi har publicerat uppgifterna, men det går att mäta med en vanlig klocka.

Nästa utmaning för forskargruppen är att undersöka antivätets egenskaper. De tänker bland annat lysa på antivätet med ljus och undersöka hur elektronerna hoppar. Detta så kallade spektrum är

mycket väl känt för vanligt väte. Frågan är om antiväte beter sig precis likadant eller om det finns någon liten skillnad.

Andra forskare på Cern försöker undersöka om antiväte har exakt samma gravitation som vanligt väte.

På lång sikt hoppas de förstås att lösa den stora frågan om varför vi finns, och varför det blev materia över.

Hittills har fysiker hittat små subtila skillnader på materia och antimateria. Nobelpriset i fysik år 2008 gick till två japanska fysiker som har beskrivit sådana skillnader. Men de resultaten kan inte på långa vägar förklara universums existens.

– Om vi kan visa att symmetrin inte är perfekt blir det mycket mer grundläggande. Det blir en enorm öppning för hela fysiken, säger Svante Jonsell.

KARIN BOJS karin.bojs@dn.se “

54 Kemi o d
55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d
56 Paleontologi, arkeologi o d
57 Biologi,ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärftlighet
58 Botanik.
59 Zoologi

6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter

61 Hälso- o sjukvårdsverksamheter, räddning od. Veterinärverksamheter.

DN 15 nov 2010:

"Utmattningssyndrom syns i hjärnan"

"Diagnosen utmattningssyndrom är omstridd. Men nu visar ny svensk forskning att tillståndet orsakar mätbara förändringar i hjärnan. Förändringar som är specifika just för personer med utmattningssyndrom.

"Det rör sig om en funktionsnedsättning på två områden i frontalloben. Där regleras det vi kallar exekutiv förmåga, det vill säga uppmärksamhet och långsiktig planering, säger Agneta Sandström, psykolog som i veckan lägger fram en doktorsavhandling i ämnet vid Umeå universitet.

Hon har bedrivit sina studier sedan början av 2000-talet. Personer med diagnosen utmattningssyndrom har undersökts med magnetröntgenkamera, samtidigt som de fått göra arbetsminnestester. Vid en jämförelse med friska respektive deprimerade personer kunde man konstatera att hjärnfunktionen hos de utmattade skiljer sig från kontrollgrupperna.

– Vi har även tittat på hur man utsöndrar stresshormonet kortisol. När en frisk person vaknar på morgonen så utsöndras en "kick" av kortisol som sedan avtar snabbt. Personerna med utmattningssyndrom fortsätter att ligga högt under hela dagen, säger Agneta Sandström.

De som drabbas av utmattningssyndrom är en annan personlighetstyp än de som får psykiatriska diagnoser generellt. Gruppen består av ovanligt ihärdiga, ambitiösa och pedantiska människor. De ligger över snittet i intelligens och är välutbildade. Agneta Sandström har fått massor av mejl och telefonsamtal från förtvivlade människor med diagnosen utmattningssyndrom, som inget hellre vill än att ta sig tillbaka i arbete.

– De tycker inte att de får någon riktig hjälp, de blir inte tagna på allvar. Den här typen av sjukdomar har stora legitimitetsproblem, därför är det viktigt att forskningen arbetar för att visa att upplevelser, som stress, faktiskt kan skada hjärnan. Där är dagens möjligheter att undersöka hjärnan till stor hjälp. Jag tror att vi kommer att ha en helt annan syn på de här diagnoserna om 20 år när det forskats mer, säger Agneta Sandström.

Hennes önskemål är att dagens arbetsgivare börjar tänka lite mer "hjärnergonomiskt". Öppna kontorslandskap och inglasade grupprum går bort, menar hon.

– Det blir för mycket stimuli för hjärnan att hantera, frestar hårt på uppmärksamhetsförmågan och är helt idiotiskt.

TT “

“UTMATTNINGSSYNDROM
* Utmattningssyndrom tillskrivs långvarig stress i personens yrkesarbete och/eller i livssituationen i övrigt.
* De dominerande symtomen är brist på psykisk energi, onormal trötthet, känslomässig labilitet, sömnstörning och ofta symtom av kroppslig karaktär, såsom muskelvärk, mag-tarmbesvär och yrsel.
* Till syndromet hör en påtaglig försämring av personens funktionsförmåga.
* Behandlingen består av åtgärder mot identifierade stressfaktorer, rådgivning om fysisk aktivitet och sömnvanor, psykoterapi individuellt eller i grupp, avspänningsträning samt arbetsinriktad rehabilitering.
Källa: Nationalencyklopedin “

DN 16 nov 2010:

“Mer medicin ska minska missbruk”

“Supandet måste minska i Sverige. Hundratusentals människor lider av alkoholmissbruk och nu är tiden inne att kraftigt öka medicineringen mot denna folksjukdom – och mot narkotikamissbruk. Det kontroversiella förslaget förs fram av regeringens utredare Gerhard Larsson.”

“**Över en halv miljon människor** missbrukar alkohol i Sverige. Nästan 30.000 lever med ett tungt narkotikamissbruk. Det vill regeringens särskilda utredare ta krafttag mot.

Användningen av bland annat Metadon, Subutex och Naltrexon behöver avdramatiseras och bli betydligt vanligare än i dag. Det anser Gerhard Larsson:

– Det är viktigt att skapa fler möjligheter att erbjuda dessa tabletter i ett sammanhang där också råd och stöd kan ges. De är underutnyttjade behandlingsformer i Sverige.

Enligt utredningens kartläggning är det i dag högst 19.000 personer som får och använder mediciner som minskar suget eller gör det obehagligt att inta alkohol.

– 19.000 ska ställas mot de uppskattningsvis 320.000 som är alkoholberoende. Det är en låg erbjudandefrekvens jämfört med Norge och Danmark. Vi måste göra mer åt att flera tusen dödsfall årligen hänger ihop med hög alkoholförbrukning.

Metadon, Subutex och Suboxone kan ges vid beroende av heroin och andra opiater.

Gerhard Larsson ifrågasätter att Sverige endast ska låta specialister få förskriva preparaten. Specialisterna är få och finns sällan utanför

storstadsområdena. I kriminalvården, där många intagna har missbruksproblem, erbjuds behandlingen endast på två anstalter och det på försök.

– I Norge får 60–65 procent av målgruppen i landet opiatbehandling. Danmark ligger nära den nivån medan det här bara är 30–35 procent.

De cirka 3.500 som får läkemedelsbehandling vid opiatberoende i Sverige möts av högre krav än i grannländerna. Här kan de som inte sköter sig tvingas lämna vårdprogrammet.

– Ibland kan det vara medicinskt motiverat, men i Norge är man mer tillåtande och inte lika snabb med att stänga någon ute, utan försöker hjälpa den personen mer. Jag tittar därför på om det svenska regelverket behöver ändras.

Gerhard Larsson är medveten om att sådana förändringar kan väcka debatt eftersom behandlingar med Metadon och Subutex ifrågasätts av vissa grupper.

– Då ska man tänka på att det handlar om en insats som räddar liv. Vi har för höga dödstal bland missbrukare. Det känns inte bra att medellivslängden för heroinberoende är 47 år.

Missbruksutredningen ska överlämnas till regeringen i vår.

Annika Carlsson
annika.carlsson@dn.se “

“MISSBRUK I SVERIGE

900.000 svenskar har ett riskbruk av alkohol (enligt självskattningar i en enkät).
700.000 missbrukar alkohol (enligt forskares skattningar).
77.000 har ett riskbruk av narkotika (enligt enkät).
29.500 har ett tungt missbruk av narkotika (Socialstyrelsens skattning).
Källa: Missbruksutredningen

ANTABUS OCH METADON MOT MISSBRUKET

Metadon är den mest kända medicinen för narkomaner. Medicinen ges till personer som har missbrukat heroin under minst ett år.
Resultatet blir att heroinbegäret försvinner samt att effekten av en heroininjektion försvagas. Men risken för dödliga överdoser är stor för den som inte är van vid läkemedlet.
Behandlingen blir ofta livslång eftersom risken för återfall är stor.
Ett alternativ till Metadon är sedan 1999 Subutex. Precis som Metadon och heroin aktiverar Subutex så kallade opiatreceptorer i hjärnan.
Ett tredje alternativ är Suboxone. Det innehåller samma aktiva substans som Subutex, men om preparatet injiceras uteblir rus-effekten, vilket minskar risken för överdos.
Antabus är det vanligaste läkemedlet mot alkoholmissbruk. Ämnet blockerar det enzym som styr nedbrytningen av alkohol i kroppen. - Följden blir att den som dricker alkohol under antabusbehandling rodnar, får hjärtklappning, andnöd och mår illa. “

DN 16 nov 2010:

“Antabus har gett trygghet i vardagen”

“För ett år sedan var Solnabon Micael ”Ugglan” Bergvall en av ölgubbarna på bänken. Nu är han nykter sedan åtta månader, och det tack vare sin vilja,

För två veckor sedan kom Micael Bergvall hem efter sju månader på ett av Länkarnas behandlingshem. Han hade bråda dagar med att fixa till i sin försökslägenhet innan han började arbeta förra veckan, med vad han själv kallar ett låtsasjobb på kommunen.

Bakom sig har han många år då han har levt utanför det vanliga samhället. Tillvaron har handlat om att få ut socialbidraget, köpa alkohol och uppnå ett jämnt rus under den vakna tiden.

Det kunde ha fortsatt så, sakta utför med en lever som stadigt försämrades.

– En dag klickade det till i mig. Jag bodde med en kompis som söp för mycket. Jag tänkte att om jag vill göra något av mitt liv och få uppleva någon värdighet måste jag sluta dricka.

När vi träffas har 249 nyktra dygn passerat sedan den dagen. Micael Bergvall känner sig beslutsam och vill inte falla igen. Häromdagen bad han om en antabus, för säkerhets skull.

Antabus har han även fått under behandlingens permissioner.

– Det är en trygghetsfaktor att få det och ett jättebra stöd, men det måste ges i samband med samtal eller annan behandling. Jag har diskuterat med läkare några gånger om att prova de läkemedel som är mot själva suget. Jag känner flera som de medlen har fungerat bra för. Hur bra preparaten än är finns det något som är viktigare för Micael Bergvall.

– Viljan. Min vilja måste vara det starkaste så jag vet att jag klarar den vardag som kommer.

Annika Carlsson annika.carlsson@dn.se “

DN 15 nov 2010:

”Svenskarnas ohälsa kostar minst 120 miljarder per år”

“Folkhälsoinstitutet i ny rapport: Trots att färre svenskar röker och dricker har inte regeringens hälsomål uppnåtts. Kommunerna saknar ekonomiska incitament för att i de tidiga skolåren satsa på barns hälsa. Vi föreslår därför att regeringen på försök inför ”folkhälsofonder” för långsiktiga hälsoinsatser för barn och unga. Regeringen bör också, i likhet med Danmark, överväga att lagfästa kommunernas ansvar för folk-hälsan, skriver företrädare för Folkhälsoinstitutet.”

“I Sverige har hälsan mätt som medellivslängd förbättrats under många decennier, och ett stort antal hälsoproblem har minskat. Fortfarande finns det dock tydliga skillnader i hälsa mellan olika grupper. Personer med utsatta socioekonomiska förhållanden, utländsk bakgrund, funktionsnedsättning eller hbt-identitet uppger ofta en sämre hälsa än den övriga befolkningen.

En ny sammanställning av flera svenska studier visar att risken för skador bland barn och unga är 40 procent högre i socioekonomiskt svaga grupper jämfört med socioekonomiskt starka grupper. Risken för depression och ångest är dubbelt så hög. Det övergripande målet för folkhälsan som riksdag och regering har satt upp – samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen – är alltså inte uppnått.

Ohälsan kostar – inte bara för individen i form av begränsningar, lidande och minskad livslängd. Den sammanlagda samhällskostnaden för ohälsosamma levnadsvanor och olycksfall, i form av bland annat

utebliven produktion och direkta sjukvårdskostnader, är lågt räknat 120 miljarder kronor per år. Det framgår av nya beräkningar som vi låtit genomföra. Det är kostnader som kan minskas betydligt, bland annat genom att skapa förutsättningar för sundare matvanor, ökad fysisk aktivitet samt ett minskat bruk av alkohol och tobak.

En analys av förändringarna under den senaste femårsperioden visar på framgångar för folkhälsoarbetet på två viktiga områden: Allt färre röker dagligen och totalkonsumtionen av alkohol har minskat något. Det är också främst på dessa områden som regeringen har haft en tydlig inriktning med nationella handlingsplaner, tilldelat relativt stora ekonomiska och personella resurser samt satsat för att inrätta samordningsfunktioner på nationell, regional och lokal nivå. Ett exempel är länsstyrelsernas samordnare av det alkohol- och drogförebyggande arbetet.

På andra områden ses inga betydande förbättringar. Den allra viktigaste insatsen för att skapa en god folkhälsa är att ge barn och unga en bra start i livet och förutsättningar för att avsluta skolan med fullständiga betyg, och därmed goda möjligheter på arbetsmarknaden. Tidiga åtgärder för barn och unga med särskilda behov i exempelvis skola och förskola ger både minskade samhällskostnader och bättre hälsa.

Omvänt kan frånvaron av tidiga åtgärder i barn- och ungdomsåren i stället ge stora samhällsekonomiska kostnader senare i livet. Här handlar det ofta om delvis dolda kostnader eftersom de belastar många olika skattefinansierade aktörer, såsom arbetsförmedling, försäkringskassa, landsting och rättsväsende.
Kommunernas tidiga insatser i exempelvis skola och förskola innebär alltså att andra på sikt får minskade kostnader. Därmed saknar kommunerna ofta tydliga ekonomiska argument för sådana satsningar. Vi föreslår därför att regeringen på försök inrättar ”folkhälsofonder” för tidiga och långsiktiga insatser för barn och unga. Fonderna kan ge förutsättning för en långsiktig budgetplanering, fler tidiga insatser, bättre hälsa och minskade kostnader.

Kommunernas nyckelansvar för folkhälsoarbete kan också behöva tydliggöras. I dag finns det inga tydliga lagkrav på att kommunerna ska bedriva ett samlat folkhälsoarbete. Danmark har nyligen infört en lag som tydliggör kommunernas roll och ansvar i folkhälsoarbetet. Vi föreslår att regeringen låter utreda möjligheten att även i Sverige lagfästa kommunernas ansvar för folkhälsofrågor.

Även hälso- och sjukvården behöver utveckla sitt hälsofrämjande arbetssätt. I Västerbottens läns landsting har regelbundna hälsokontroller och aktiv rådgivning till invånarna lett till förbättrade kostvanor, minskad rökning och minskade hjärt-kärlsjukdomar. Trots de positiva resultaten är det få andra landsting och regioner som valt att arbeta på detta systematiska sätt. En förklaring kan vara den kostnadspuckel som uppstår i starten av ett hälsofrämjande arbete. Vi föreslår därför att regeringen anslår stimulansmedel till några landsting eller regioner som vill testa och utvärdera ”Västerbottensmodellen”.

Sammantaget presenterar vi ett sextiotal förslag i den folkhälsopolitiska rapport som vi lämnar över till regeringen. Ambitionen är att folkhälsa ska bli en vinst för alla, och allas ansvar. För att uppnå folkhälsopolitikens mål om en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen krävs investeringar. Alternativet är långt dyrare – både i reda pengar och i ohälsa.

Sarah Wamala generaldirektör, Statens folkhälsoinstitut
Anita Linell projektledare för Folkhälsopolitisk rapport 2010, Statens folkhälsoinstitut”

Från Statens folkhälsoinstituts hemsida, http://www.fhi.se/ :

Folkhälsopolitisk rapport 2010

Framtidens folkhälsa – allas ansvar

Folkhälsopolitisk rapport 2010. Framtidens folkhälsa – allas ansvar, 3,95 MB

Innehåll

7 Förord
8 Sammanfattning
12 Summary

17 KAPITEL 1. Uppdraget och utgångspunkter
1.1 Bakgrund 18
1.2 Rapporternas innehåll och struktur 19
1.3 Metodik och analysmodeller 21
1.4 Informationskällor, analyser och bedömningar 24
Referenser 26

27 KAPITEL 2. Den folkhälsopolitiska kartan
2.1 Sammanfattning 28
2.2 Det övergripande målet 28
2.3 Elva målområden visar vägen för folkhälsoarbetet 28
2.4 Brett beslutsfattande – många genomförare 28
2.5 Viktiga aktörer på olika nivåer 29
Referenser 31

33 KAPITEL 3. Varför är det viktigt att förbättra folkhälsan?
3.1 Sammanfattning 34
3.2 Bakgrund 34
3.3 Ohälsan leder till stora kostnader för samhället 35
3.4 Ömsesidigt samband mellan hälsa och ekonomisk tillväxt 37
3.5 Sverige har viktiga åtaganden 38
3.6 Avslutande kommentarer 38
Referenser 38

39 KAPITEL 4. Det övergripande målet för folkhälsan – läget och utvecklingen
4.1 Sammanfattning 40
4.2 Bakgrund 40
4.3 Hälsan i Sverige har förbättrats under många decennier – medellivslängden ökar 41
4.4 Hälsan i olika befolkningsgrupper 41
4.5 Många orsaker till ohälsa bland dem med sämst hälsa 45
4.6 Geografiska skillnader – sämst hälsa i glesbygdskommuner och små kommuner 47
4.7 Hälso- och sjukvård på lika villkor? 48
4.8 Mätning av socioekonomiska skillnader i hälsa över tid 49
4.9 Avslutande kommentarer 49
Referense 49

51 KAPITEL 5. Det strategiska området Goda livsvillkor
5.1 Sammanfattning 52
5.2 Bakgrund 52
5.3 Utvecklingen med fokus på år 2004–2009 52
5.4 Genomförda åtgärder och framtida behov – en översikt 55
5.5 Avslutande kommentarer 59
Referenser 59

61 KAPITEL 6. Det strategiska området Hälsofrämjande livsmiljöer och levnadsvanor
6.1 Sammanfattning 62
6.2 Bakgrund 62
6.3 Utvecklingen med fokus på år 2004–2009 63
6.4 Genomförda åtgärder och framtida behov – en översikt 66
6.5 Avslutande kommentarer 72
Referenser 72

73 KAPITEL 7. Det strategiska området Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel
7.1 Sammanfattning 74
7.2 Bakgrund 74
7.3 Utvecklingen med fokus på år 2004–2009 74
7.4 Genomförda åtgärder och framtida behov – en översikt 77
7.5 Avslutande kommentarer 83

85 KAPITEL 8. Rekommenderade framtida åtgärder
8.1 Inledning 86
8.2 Det strategiska området Goda livsvillkor – rekommenderade åtgärder 87
8.3 Det strategiska området Hälsofrämjande livsmiljöer och levnadsvanor – rekommenderade åtgärder 98
8.4 Det strategiska området Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel – rekommenderade åtgärder 113
8.5 Övergripande åtgärdsförslag som berör alla tre strategiska områden 126
8.6 Avslutande kommentarer 131
Referenser 131

137 KAPITEL 9. Hinder i folkhälsoarbetet och vägar förbi
9.1 Sammanfattning 138
9.2 Bakgrund 138
9.3 Exemplet funktionsnedsättning i form av adhd 139
9.4 Exemplet psykisk ohälsa 141
9.5 Exemplet psykiska funktionsnedsättningar 142
9.6 Exemplet hälsofrämjande hälso- och sjukvård 143
9.7 Avslutande kommentarer 144
Referenser 145

147 KAPITEL 10. Hälsa och prioriteringar av åtgärder för barn och unga, personer i yrkesverksam ålder och äldre
10.1 Sammanfattning 148
10.2 Bakgrund 148
10.3 Den svenska demografin 148
10.4 Utvecklingen av barns och ungas hälsa 149
10.5 Prioriterade åtgärdsförslag för barn och unga 151
10.6 Utvecklingen av hälsan bland personer i yrkesverksam ålder 151
10.7 Prioriterade åtgärdsförslag för personer i yrkesverksam ålder 153
10.8 Utvecklingen av äldres hälsa 153
10.9 Prioriterade åtgärdsförslag för äldre 155
10.10 Avslutande kommentarer 155
Referenser 155

157 KAPITEL 11. Framtidens folkhälsa är en angelägenhet för alla
11.1 Sammanfattning 158
11.2 Bakgrund 158
11.3 Centrala myndigheter, länsstyrelser, landsting och regioner samt kommuner 158
11.4 Övergripande frågor 162
11.5 De ideella organisationerna 163
11.6 Näringslivet 163
11.7 Arbetsgivarna 164
11.8 Den enskilda medborgaren 164
165 Ordlista
172 Bilaga 1. Projektorganisation
174 Bilaga 2. Myndigheter

Förord

Sveriges riksdag antog den nationella folkhälsopolitiken år 2003 i propositionen Mål för folkhälsan (2002/03:35). År 2008 presenterades sedan propositionen En förnyad folkhälsopolitik (2007/08:110). Det övergripande målet för folkhälsan är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Statens folkhälsoinstitut har regeringens uppdrag att analysera och följa upp den nationella folkhälsopolitiken, och denna rapport är den andra folkhälsopolitiska rapport som institutet ger ut. Den första rapporten gavs ut år 2005.

Det finns två huvudsyften med denna rapport. Det första är att ge regeringen överblick över hur folkhälsan har utvecklats och resultatet av genomförda åtgärder. Det andra är att rekommendera framtida satsningar på ett sådant sätt att det ska underlätta för regeringen att göra strategiska val och prioritera bland de föreslagna åtgärderna. Därför har vi delat in de elva målområdena i tre strategiska områden: Goda livsvillkor, Hälsofrämjande livsmiljöer och levnadsvanor samt Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel. Inom varje strategiskt område ger vi rekommendationer på två ambitionsnivåer.

Underlaget för Folkhälsopolitisk rapport 2010 är omfattande och presenteras i flera olika underlagsrapporter. Dessa rapporter ger bland annat en fördjupad bild av varje enskilt målområde för folkhälsa.

Folkhälsopolitik berör ett stort antal sektorer och aktörer i samhället. Därför har vi eftersträvat en bred delaktighetsprocess, särskilt när det gäller att identifiera idéer och förslag till framtida åtgärder samt behov av stöd på regional och lokal nivå. Vi har bland annat arrangerat ett antal dialogdagar och avstämnings- och informationsmöten där vi har träffat länsstyrelser, landsting och regioner, kommuner samt ideella organisationer. Därutöver har vi haft regelbundna avstämningar med centrala myndigheter.

Folkhälsopolitisk rapport 2010 har utarbetats av medarbetare vid avdelningarna på Statens folkhälsoinstitut under ledning och samordning av ett särskilt sekretariat. Följande personer har ingått i sekretariatet: Anita Linell (projektledare) och utredarna Anette Levander, Bodil Edler, Emma Brulin, Jenny Telander, Gunilla Eriksson och tidigare projektledaren Hans ten Berg.

Arbetet har fortlöpande rapporterats till en styrgrupp bestående av delar av Statens folkhälsoinstituts ledningsgrupp. Vi har även stämt av underlaget till rapporten med det strategiska råd och det vetenskapliga råd som är knutna till Statens folkhälsoinstitut. En extern referensgrupp har varit rådgivande till projektet.

Vår förhoppning är att rapporten ska ge ett bra underlag för kommande politiska strategiska val och prioriteringar när det gäller satsningar som kan förbättra framtidens folkhälsa.

Östersund, november 2010
Sarah Wamala
Generaldirektör

Sammanfattning

Det övergripande målet för folkhälsan är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.

Sveriges riksdag antog den nationella folkhälsopolitiken år 2003 i propositionen Mål för folkhälsan (2002/03:35). År 2008 presenterades sedan propositionen En förnyad folkhälsopolitik (2007/ 08:110).

Folkhälsopolitisk rapport 2010 är framtagen av Statens folkhälsoinstitut på uppdrag av regeringen. Det här är den andra folkhälsopolitiska rapporten. Den första publicerades år 2005. Syftet med rapporten är att

- visa hur förutsättningarna för hälsan i Sverige har utvecklats med fokus på perioden 2004–2009
- redovisa åtgärder som har genomförts
- rekommendera framtida åtgärder.

Folkhälsopolitisk rapport 2010 delar in folkhälsans elva målområden i tre strategiska områden:

- Goda livsvillkor
- Hälsofrämjande livsmiljöer och levnadsvanor
- Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel.

Syftet med att dela in målområdena i tre strategiska områden är att skapa helhet och ge regeringen

- överblick över ett komplext beslutsunderlag
- möjlighet att använda indelningen som en utgångspunkt för avvägningar kring resursfördelning mellan de strategiska områdena
- ett underlag för att prioritera åtgärder inom vart och ett av de strategiska områdena.

Det övergripande målet för folkhälsan – läget och utvecklingen

Hälsan i Sverige mätt som medellivslängd har förbättrats under många årtionden, och många hälsoproblem har minskat över tid. Det hänger samman med ökade ekonomiska resurser, höjd utbildningsnivå, bättre sjukvård och ökade kunskaper om hur man kan främja hälsa och förebygga ohälsa.

Det finns dock tydliga skillnader i hälsa mellan olika grupper. Personer med låg utbildning eller låg inkomst har kortare medellivslängd och uppger en sämre hälsa än den övriga befolkningen. Kvinnors självrapporterade hälsa är generellt sämre än mäns, medan män har kortare medellivslängd än kvinnor. Personer med funktionsnedsättning, utländsk bakgrund eller hbt-identitet rapporterar också en sämre hälsa än den övriga befolkningen. Hos dem som har sämst hälsa bidrar många faktorer till ohälsan. En sammanställning av olika svenska studier visar att risken för dödlighet bland barn och unga är 30 procent högre i socioekonomiskt svaga grupper jämfört med socioekonomiskt starka grupper. Dessutom är risken för skador 40 procent högre och risken för depression och ångest 100 procent högre. Detta visar att det övergripande målet för folkhälsan inte är uppnått och att det behövs ett fortsatt aktivt arbete för att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkorför hela befolkningen.

Förutsättningarna för en god hälsa påverkas av livsvillkoren (exempelvis utbildning, sysselsättning, ekonomiska villkor och tillgång tillhälso- och sjukvård), av de omgivande livsmiljöerna (den fysiska och psykosociala miljö där vi bor, arbetar och tillbringar vår fritid) och av individens egna val och levnadsvanor.

Inom det strategiska området Goda livsvillkor har inga betydande förbättringar skett under perioden 2004–2009. Faktorerna inom området är grundläggande för hälsa. Förändringar för att skapa goda livsvillkor tar tid, därför är det viktigt att följa utvecklingen över

längre perioder. Ett exempel är skolan, där nära en fjärdedel av eleverna i årskurs nio inte når kunskapsmålen i ett eller flera ämnen. I gymnasiet är det en lika stor andel som inte når slutbetyg inom fyra år.

Arbetet inom det strategiska området Hälsofrämjande livsmiljöer och levnadsvanor har i flera avseenden inte lett till några förbättringar under perioden 2004–2009. Det gäller främst skador och olycksfall, sexualitet och reproduktiv hälsa samt matvanor och fysisk aktivitet.

Utvecklingen har däremot varit positiv när det gäller alkohol och tobak inom det strategiska området Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel under perioden 2004–2009. För narkotika och dopning saknas säker statistik om antalet brukare och förändringen över tid, men det finns tecken på att bruket ökar.

En summering av de tre strategiska områdena visar att positiva resultat har nåtts under de senaste åren. Det gäller främst områden där regeringen har haft en tydlig inriktning för arbetet, tilldelat relativt stora ekonomiska och personella resurser samt satsat på att inrätta samordningsfunktioner. Det förebyggande arbetet mot skadligt alkoholbruk och tobaksbruk är två sådana exempel.

Motiv till att förbättra folkhälsan

Det finns flera viktiga skäl till att skapa bättre förutsättningar för folkhälsan. Här listar vi några av dem:

- Alla människor har lika värde och varje individ ska ha möjlighet att nå en god hälsa och livskvalitet.
- Ohälsosamma levnadsvanor och olycksfall kostar samhället minst 120 miljarder kronor per år. Dessa kostnader kan minskas, bland annat genom att skapa förutsättningar för sundare matvanor, ökad fysisk aktivitet och minskat bruk av alkohol och tobak samt genom att förebygga skador.
- Det finns ett ömsesidigt samband mellan hälsa och ekonomisk tillväxt. Hälsa är en förutsättning för ekonomisk tillväxt och tillväxten påverkar hälsoläget i befolkningen.
- Sverige har åtagit sig att arbeta för en bättre folkhälsa genom policybeslut på nationell och internationell nivå. Nationellt vägleds arbetet av det övergripande målet för folkhälsan och de elva målområdena.

Goda livsvillkor – rekommenderade åtgärder

Syftet med det strategiska området Goda livsvillkor är att ge alla människor möjligheten att få en bra start i livet. Detta kan främjas av miljön i hemmet och miljön i förskolan och skolan samt av att nå en utbildningsnivå som ger möjligheter till arbete, ekonomiska villkor för självförsörjning och tillgång till ett bra boende. I Goda livsvillkor ingår också möjligheten att vara delaktig och ha inflytande i samhället och att få tillgång till hälso- och sjukvård på lika villkor.

För att befolkningen ska nå en god hälsa på lika villkor bedömer vi följande åtgärder som särskilt viktiga:

- Ge barn och unga en bra start i livet och noga följa utvecklingen. Statens folkhälsoinstitut föreslår bland annat förstärkta åtgärder för att fler ska sluta skolan med godkända betyg, vilket i sin tur ökar möjligheterna till arbete och egen försörjning.
- Skapa goda sociala och ekonomiska förutsättningar för alla genom tillgång till arbete och sociala trygghetssystem, bland annat genom att öka transfereringarna till ensamstående med barn samt förstärka åtgärderna för personer som står utanför arbetsmarknaden för att öka möjligheten till arbete.
- Stärka delaktighet och inflytande, framför allt för ungdomar och äldre.
- Utveckla och erbjuda en hälsofrämjande hälso-och sjukvård på lika villkor. Vi föreslår bland annat uppföljningsmodeller med nationella indikatorer samt ersättningssystem som premierar hälsofrämjande och förebyggande insatser inom hela hälso- och sjukvården.

Hälsofrämjande livsmiljöer och levnadsvanor – rekommenderade åtgärder

Med hälsofrämjande livsmiljöer menas de fysiska och psykosociala miljöer där vi arbetar, bor och tillbringar vår fritid. De kan fungera som stödjande miljöer för att främja goda levnadsvanor, till exempel när det gäller fysisk aktivitet, matvanor samt sexualitet och reproduktiv hälsa. Livsmiljöerna kan också formas så att de minskar riskerna för smittspridning, olycksfall och våld.

Analysen av genomförda åtgärder visar att det finns behov av att stärka det hälsofrämjande inslaget i våra livsmiljöer. Därför föreslår vi bland annat följande åtgärder:

- införa en mer hälsoinriktad samhällsplanering, till exempel genom att skapa säkra och attraktiva miljöer som främjar fysisk aktivitet
- införa konceptet hälsofrämjande arbetsplats i fler organisationer
- öka tillgången till hälso- och sjukvård och ungdomsmottagningar som främjar sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter
- öka tillgången till stödjande miljöer för goda matvanor för barn och deras familjer.

Vi har också uppmärksammat att det behövs en ökad samordning mellan de aktörer som arbetar med samma frågor och att aktörerna behöver få tydligare roller. Vi föreslår därför att regeringen tar fram nationella strategier för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt för goda matvanor och fysisk aktivitet. Det behövs även en utvärdering av och en strategi för det skadeförebyggande arbetet. Syftet med strategierna är att de ska ge aktörerna förutsättningar att kraftsamla utifrån tydliga mål och roller.

Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel – rekommenderade åtgärder

Syftet med det strategiska området Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel är att samhälletsåtgärder ska minska bruket av alkohol och tobak, bidra till ett narkotika- och dopningsfritt samhälle och minska skadeverkningarna av överdrivet spelande.

Flera åtgärder inom området har gett goda resultat, och det arbetet bör fortsätta och stärkas. Viktiga åtgärder som Statens folkhälsoinstitut föreslår är att anpassa lagstiftningen till aktuella förändringar i omvärlden och att bedriva effektiv tillsyn och kontroll. Vi föreslår även en fortsatt satsning på att utveckla och införa förebyggande metoder, till exempel metoden Ansvarsfull alkoholservering. Vidare föreslår vi höjd skatt och fortsatta begränsningar av marknadsföringen när det gäller tobak och alkohol.

Dessutom behövs metoder för att nå ungdomar och unga vuxna med tidiga åtgärder för att till exempel förebygga bruket av narkotika och dopning samt för att minska risken för spelberoende.

Övergripande rekommendationer

Vi har också identifierat mer övergripande framtida åtgärder som rör alla de tre strategiska områdena. Det behövs bland annat större satsningar för att uppmärksamma folkhälsan i det löpande arbetet på nationell, regional och lokal nivå. Statens folkhälsoinstitut föreslår därför en ökad tillämpning av hälsokonsekvensbedömningar och fler utvärderingar av åtgärder som genomförs i syfte att främja folkhälsan. Länsstyrelserna föreslås få en utökad roll för detta.

En annan viktig övergripande åtgärd är att tydliggöra rollerna och uppgifterna för de aktörer som har stort inflytande på framtidens folkhälsa. Statens folkhälsoinstitut föreslår därför att regeringen tillsätter en nationell samordningsgrupp för folkhälsa som består av representanter för myndigheter och departement. Vi föreslår också en statlig utredning av möjligheten att lagfästa kommunernas uppdrag för folkhälsan.

Åtgärder för olika åldersgrupper

I barndomen skapas förutsättningar för en god hälsa under resten av livet. De viktigaste samhälleliga förutsättningarna för barns och ungas hälsa skapas genom goda livsvillkor och genom åtgärder som främjar miljön i hemmet, förskolan och skolan.

För åldersgruppen 20–64 år påverkas hälsan mycket av arbetsrelaterade faktorer, liksom av eventuell arbetslöshet. Men även fysisk aktivitet, matvanor och alkohol- och tobaksbruk påverkar hälsan. De viktigaste samhälleliga förutsättningarna skapas genom åtgärder som ger hälsofrämjande livsmiljöer, både fysiska och psykosociala.

Äldre blir en allt större andel i befolkningen och då blir det också viktigare med hälsofrämjande insatser under hela livet för att öka möjligheterna till oberoende och en god livskvalitet. Det är viktigast att satsa på de fyra hörnpelarna för äldres hälsa: social gemenskap och delaktighet, meningsfullhet och känslan av att vara behövd, goda matvanor samt fysisk aktivitet.

Hinder i folkhälsoarbetet och vägar förbi dem

Under perioden 2004–2009 har få förbättringar skett inom de tre strategiska områdena. Vi har identifierat att det finns hinder för ett hälsofrämjande och förebyggande arbete som kan vara viktiga förklaringar till att förändringsarbetet går långsamt. Det gäller speciellt inom det strategiska området Goda livsvillkor och möjligheterna att skapa samhälleliga förutsättningar för grupper med särskilda behov. Några av dessa hinder är följande:

- Budgetsystemen inom offentlig sektor är ofta kortsiktiga och avgränsade till små organisatoriska enheter, vilket gör det omöjligt för beslutsfattare att se vilka handlingsalternativ som är bäst för hälsan och för samhällsekonomin. Resultatet kan bli prioriteringar som leder till ohälsa samt stora och onödiga samhällskostnader.
- När kommuner investerar i tidiga förebyggande åtgärder är det ofta andra aktörer i samhället, till exempel myndigheter, som minskar sina kostnader. Kommunerna är viktiga när det gäller dessa åtgärder, men de ekonomiska drivkrafterna saknas ofta.
- Dagens organisatoriska strukturer främjar inte samverkan mellan olika samhälleliga aktörer. Statens folkhälsoinstitut föreslår en statlig utredning för att genomföra och utvärdera ett antal pilotprojekt som främjar hälsan och samhällsekonomin. Det finns ett par tänkbara inriktningar:
- De berörda aktörerna, till exempel kommuner och myndigheter, får söka stimulansmedel, för att pröva och utvärdera nya modeller för budgetsystem och samverkan som främjar tidiga åtgärder och förebyggande arbete.
- Regeringen inrättar fonder för att främja hälsa och förebygga ohälsa där berörda aktörer kanlåna pengar för åtgärder som skapar förutsättningar för långsiktigt god hälsa och främjar samhällsekonomin.

Aktörer och framtida roller

Många **centrala myndigheter** har stora möjligheter att påverka framtidens folkhälsa utifrån sina uppdrag. Arbetet med folkhälsa bland dessa myndigheter behöver synliggöras och samordnas genom till exempel en nationell samordningsgrupp.

Länss tyrelserna har många folkhälsofrågor i sina uppdrag. Deras roll behöver dock utvidgas och formaliseras. **Landstingen och regionerna** kan framför allt bidra till framtidens folkhälsa genom att utveckla den hälsofrämjande hälso- och sjukvården. **Kommunerna** har en bred och central roll i arbetet för en bättre folkhälsa. Särskilt viktigt är

arbetet med att ge barn och ungdomar en bra start i livet och att värna äldres hälsa genom goda livsvillkor och hälsofrämjande livsmiljöer. De **ideella organisationerna** är viktiga aktörer för folkhälsoutvecklingen, både genom att bilda opinion och genom att stödja samhällsgrupper med särskilda behov. **Näringslivet** kan bidra till en förbättrad folkhälsa genom ett miljömässigt och ett socialt ansvarstagande. **Arbetsgivarna** kan bidra genom att skapa hälsofrämjande arbetsmiljöer för sina anställda och genom att erbjuda sysselsättning till dem som står utanför arbetsmarknaden, till exempel ungdomar. Slutligen kan varje **enskild medborgare** göra insatser för sin egen och andras hälsa i rollen som konsument, som förebild och medmänniska samt genom egna val.

Framtidens folkhälsa är en angelägenhet för alla – från riksdag och regering till den enskilda medborgaren.

DN 27 okt 2010:

”Följ din mat- och sovklocka”

“Natten till söndag denna vecka ställer vi om klockan till vintertid. Och visst kan det påverka oss. Hur ska vi göra för att undvika vintertröttheten? Här är professor Maria Lennernäs recept.”

“Att det blir mörkare dag för dag – och vi nu i helgen definitivt lämnar sommaren bakom oss och går över till vintertid – gör inte bara att vi blir tröttare och deppigare. Det gör att vi blir hungrigare också. Många däggdjur har en tidsinställd ämnesomsättning som gör att de äter upp sig inför den förestående vinterns svältperiod. Också vi människor lägger på hullet på hösten.

– De där kilona vi tror att vi lägger på oss över jul har vi nog egentligen gått upp under hösten, säger Maria Lennernäs, professor i mat- och måltidskunskap vid Högskolan Kristianstad. I november brukar människor väga som mest.

När dagsljuset minskar på hösten stiger nivåerna av sömnhormonet melatonin i kroppen. Det är en signal från hjärnan att det är dags att börja lagra in fett. Aptiten stimuleras, vi känner för att äta mer och ta det lugnt.

Men att bara skylla extrakilona på höstmörkret går inte. Dygnetruntsamhället, där arbete och återhämtning flyter ihop, gör allt fler av oss till nattugglor som äter och sover, jobbar och tränar vid helt fel tidpunkter. Det stör vår biologiska dygnsrytm. Och dygnsrytmen, som är kroppens egen mat- och sovklocka, ruckar man inte ostraffat på. Bukfetma, diabetes och hjärt-kärlsjukdomar ökar i takt med våra nya, sena matvanor och alltmer oregelbundna mattider.

– Att leva mot den biologiska klockan är riskfyllt och innebär att

kroppen åldras i förtid, säger Maria Lennernäs. Minst lika viktigt som att äta nyttigt är att tajma måltiderna rätt.

Om nattmörkret säger till kroppen att att vi ska sova och vi i stället jobbar, äter och tränar, så får hjärnan olika signaler. Det får konsekvenser. Störd dygnsrytm leder inte bara till trötthet, huvudvärk, dåligt humör och sömnbrist. Det kan också leda till störd ämnesomsättning, övervikt, diabetes, högt blodtryck och sämre immunförsvar. Ju mer oregelbundet man äter, och ju mer man äter på natten, desto större problem får man med höga blodfetter och högt blodsocker. Dessutom sätter feltajmade måltider kroppens program för viktbalans ur spel.

– Maten mättar sämre på kvällen och natten, vilket gör att man lätt äter för mycket. Och att hoppa över frukosten och lunchen är det sämsta man kan göra. Får kroppen inte mat tar den lagrat glukos i första hand. Fettdepåerna börjar den ta av långt senare, då har vi oftast hunnit få ett sånt sug att vi stoppar i oss både godis, bullar och mackor, i väntan på middagen.

Maria Lennernäs har i många år forskat kring dygnsrytmen och hur mat, arbete och sömn vid olika tidpunkter påverkar hälsan. Att gå ut i dagsljus varje dag, äta regelbundet på dagtid och inte äta senare på kvällen än två timmar innan man lägger sig är hennes recept mot vintermörkret och viktuppgången.

För kroppen mår bäst när maten kommer på bestämda tider. På dagen ska musklerna få bränsle och blodsocker från maten, på natten ska ämnesomsättning och blodtryck sjunka så att hjärta och kärl får vila. Det gör att kroppen nattetid inte alls har samma beredskap att ta hand om mat – kroppstemperaturen sjunker, hormoner gör att urinproduktionen minskar, tarmarna rör sig långsammare.

Dygnsrytmen styrs från SCN – den suprakiasmatiska kärnan, eller den inre chefsklockan – i hypotalamus. Där sitter också tallkottkörteln som producerar sömnhormon när det är mörkt. Ny forskning visar att så kallade klockgener finns också i celler och organ i andra, mer perifera delar av kroppen: lever, njurar, hjärta och bukspottkörtel. Äter vi oregelbundet, och kanske vänder på dygnet, så kommer de här klockorna att gå i olika takt. Det blir hormonkrockar i kroppen.

– Som en orkester som får flera dirigenter, säger Maria Lennernäs.

Kroppen vet då inte när den ska växla mellan uppbyggnads- och nedbrytningsuppgifter. Äter man till exempel sent på kvällen frisätts insulin, som gör att blodsocker tas upp och lagras in i cellerna. Men vid den tiden är det inte meningen att kroppen ska lagra energi, då är den inställd på att frisätta bränsle, fettsyror och blodsocker, från de egna vävnaderna, förråden.

Om man jobbar skift och absolut måste äta nattetid, bör man bara äta små portioner.

– Och låta bli vitt bröd, sötsaker och läsk eftersom kroppen har som svårast att hantera blodsocker då.
Många träningslokaler har numer öppet dygnet runt och många tränar också sent på kvällen. Fullständigt vansinnigt, tycker Maria Lennernäs.

– På natten ska organen vila under en sammanhängande period. Att träna nattetid är helt fel, det leder till ett oerhört slitage och en nedbrytning av kroppen. Tränar gör man bäst på sena eftermiddagen, vid 17-tiden. Då är kroppstemperaturen som högst och den fysiska prestationsförmågan på topp.

Kronobiologi kallas den nya forskningen kring kroppens olika rytmer och klockor. Och kronoterapi, det vill säga hjälp med att få ordning på kaotiska mat- och sovtider, skulle många behöva, menar Maria

Lennernäs. För störd dygnsrytm anses inte bara bidra till fetma, diabetes och hjärt-kärlsjukdom, utan också till fertilitetsproblem, inflammatoriska tillstånd, ätstörningar, depression och cancer.

Astrid Johansson
astrid.johansson@dn.se “

“MARIA LENNERNÄS
Ålder: 54 år.
Yrke: Professor i mat- och måltidskunskap, med beteendevetenskaplig inriktning, vid Högskolan Kristianstad.
Bakgrund: Hushållslärare, nutritionsforskare, har arbetat på bland annat Livsmedelsverket, Folkhälsoinstitutet och Svensk Mjölk.
Familj: Sambo, tre vuxna söner och tre bonussöner.
Har givit ut: ”Kosten, kroppen, klockan” en bok om att äta, sova och arbeta på udda tider. (Tillsammans med Karin Wiberg-Fritz, Fitnessförlaget, 2006.)
Äter helst: Pasta med skaldjur, curry och vitlök. På morgonen: Öresundsfil, lätt-tinade hallon, havrefras.
Last: Kexchoklad – ”fast de var godare förr”. Frysta geléhallon.
Tränar: Två tre gånger i veckan samt cyklar och simmar.
Tips: Spara mackan som blir över från jobblunchen till strax innan du åker hem. Då klarar du hungerfällan mellan kl 17 och 19.

VISSTE DU ATT:
Vi har lättare för att gå ned i vikt på våren. Det förklaras av att kroppen, när våren kommer, inser att reservlagret inte längre behövs och därför lättare släpper ifrån sig överflödskilona.
Sömnbrist ökar aptiten. När man sover för litet minskar mättnadshormonet leptin och ett aptitstimulerande hormon, ghrelin, ökar. Kroppen tolkar behovet av energi fel. Vi försöker få energi genom att äta när vi i själva verket behöver ladda energi genom att sova.
Åldersförändringar i hypotalamus kan ligga bakom att många äldre inte vill äta, glömmer att dricka och tappar tidsorienteringen. Mycket dagsljus, som stärker dygnsrytmen, kan ha positiv effekt på både aptit och tidsuppfattning.
Kvällsmänniskor (som somnar sent och vaknar utan aptit) förlänger gärna dygnet, om de får, uppemot 27–28 timmar, Medan morgonmänniskor (som somnar tidigt och vaknar hungriga) håller sig till 23–24 timmar. Detta tros vara orsaken till att morgonmänni-skor uppfattas som mer ordentliga och punktliga, medan kvällsmänniskor har rykte om sig att ständigt komma för sent. Morgonmänniskan har ett inneboende 24-timmarsdygn som gör henne till tidsrealist, medan kvällsmänniskans inre önskan om att förlänga dygnet gör henne till tidsoptiminst.”

”Att leva mot den biologiska klockan är riskfyllt och innebär att kroppen åldras i förtid”, säger Maria Lennernäs. Hon är professor i mat- och måltidskunskap vid Högskolan Kristianstad.”

62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske

64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
641 Matlagning. 642 Måltider,servering, restauranger.
643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.

644 El-, gas-, värme-, vatten-, hygien-försörjning o d.

Rapport från UNDP: 2006 - Bortom bristen på vatten: Makt, fattigdom och den globala vattenkrisen

Medan vi är rikare än någonsin tidigare i historien dör nästan 1 miljon barn varje år av vattenburna sjukdomar. Miljontals kvinnor och unga flickor offrar sin utbildning genom att använda värdefulla timmar till att hämta vatten. Brist på rent vatten och tillfredställande sanitära förhållanden är ett hinder för fattigdomsbekämpning och ekonomisk tillväxt i många av världens fattigaste länder.

- Läs den svenska sammanfattningen.

http://hdr.undp.org/en/media/HDR06Svensk.pdf

Delar av sammanfattningen finns i det närmast följande.

Svensk sammanfattning av rapporten:

“**Innehållsförteckning:**

Del I: Bortom bristen på vatten: Makt, fattigdom och den globala vattenkrisen

Svensk översättning av sammanfattningen av Human Development Report 2006 5

Del II: Figurer, textboxar och specifika inlägg

Figure 1: Shrinking slowly the global water and sanitation deficit 7
Figure 2: Diarrhoea: the second biggest killer of children 11
Figure 3: Clean water and toilets cut infant deaths 11
Figure 4: Poor people account for most of the water and sanitation deficit 12
Figure 5: The water divide 13
Figure 6: Water prices: the poor pay more, the rich pay less 13
Figure 7: Some regions are off track for reaching the Millennium Development Goal target
for water and sanitation 15
Figure 8: Water: a low priority in many budgets 17
Figure 9: Utilities provide the cheapest water 17
Figure 10: Where do the water subsidies go? 18
Figure 11: In Viet Nam the poor are left far behind 20
Figure 12: Water availability in decline 21
Figure 13: Our wealthier, thirstier world 22
Figure 14: How the world uses its water ,,. 22
Figure 15: Millions go hungry and many are small farmers 26
Figure 16: Asia accounts or more than half of global irrigated land . 27
Figure 17: Irrigation is linked to lower poverty in many developing countries 27
Special contribution: Frontloading financing for meeting the Millennium Development Goal
for water and sanitation 16
Table 1: Thirty-nine countries receive most of their water from outside their borders 28
Map 1: The shrinking Aral Sea: the environmental costs of cotton .. 29
Eight reasons for the world to act on water and sanitation – links to the Millennium Development Goals 31

Del III: Statistik

Indikatorer för mänsklig utveckling: Utvalda index från UNDP Human Development Report 2006
Begreppsförklaringar och förkortningar 34
Table 1: Human development index 35
Table 3: Human and income poverty: developing countries 40
Table 4: Human and income poverty: OECD countries, Central and Eastern Europe and the CIS 43
Table 7: Water, sanitation and nutritional status 45
Table 10: Survival: progress and setbacks 49
Table 21: Energy and the environment 53
Table 24: Gender-related development index 57
Table 25: Gender empowerment measurement .... 61”

Figurer o d bifogas ej här.

Förord

Mänsklig utveckling innebär att varje individ skall ha möjligheten att leva det liv han eller hon vill leva. År 2000 gav världens ledare ett enastående löfte: 189 mäktiga kvinnor och män lovade att världens fattiga innan år 2015 skulle ha friheten att välja ett liv utan fattigdom, med utbildning och med möjlighet till god hälsa och ett långt liv. Årets Human Development Report tar upp en fråga som kommer att avgöra om världen når millenniemålen eller inte – tillgången till rent vatten och sanitet.

Genom historien har tillgången till vatten och goda sanitära förhållanden visat sig vara en förutsättning för mänsklig utveckling. Likaväl lever idag1 miljard människor utan rent vatten. Varje år dör 1,8 miljoner barn av diarré och andra sjukdomar orsakade av bristen på vatten och sanitet. Varje dag offrar flickor sin utbildning för att hämta vatten till sina familjer. Dålig hälsa till följd av bristen på vatten och sanitet underminerar produktiviteten och hotar världens framsteg mot uppfyllandet av millenniemålen.

Vissa hävdar att vattenbristen utgörs av en fysisk brist på vatten. Denna rapport tillbakavisar detta. Det finns mer än tillräckligt med vatten i världen, både för hushållen och för jordbruket och industrin. Världens vattenkris har sin rot i fattigdomen, i skeva maktförhållanden, och i en vattenförvaltning som gör denna knappa resurs ännu mer otillräcklig. Problemet är inte avsaknaden av vatten men att vissa grupper har mindre tillgång och betalar mer än andra. Idag betalar befolkningen i Jakarta och Nairobi mer för sitt vatten än invånarna i New York eller London.

Human Development Report redovisar varje år ett index över den mänskliga utvecklingen. Hur högt index ett land får är avhängigt av invånarnas möjlighet till utbildning, till att leva ett långt liv och av landets intäkter. Årets rapport visar att ekonomin har betydelse men att det är politik som avgör placeringen på skalan. För 100 år sedan var barnadödligheten i New York, London och Paris i nivå med Afrika söder om Sahara idag. Industrialiseringen medförde ekonomisk utveckling men antalet barn som dog före sin femårsdag förblev oförändrat. Först med politiska vatten- och sanitetsreformer överlevde fler barn sin femårsdag. För att dagens fattiga skall få tillgång till vatten och goda sanitära förhållanden krävs en god samhällsstyrning av nationella regeringar och ett solitt stöd från det internationella samfundet.

De nordiska länderna ligger högt på indexet för mänsklig utveckling. Årets rapport handlar om vad som krävs för att länderna längre ner på skalan skall kunna ge sina invånare ett bättre liv. Här har också de nordiska länderna ett ansvar. Vatten ger liv till allt och är en mänsklig rättighet. När rätten till vatten tas ifrån människor, kommer deras val och personliga frihet begränsas av dålig hälsa, fattigdom och sårbarhet. Om vi kommer att nå millenniemålen tills 2015 är avhängigt av hur världen kommer att svara på den globala vattenkrisen.

Veslemøy Lothe Salvesen
Kommunikationschef UNDP:s nordiska kontor

Bortom bristen på vatten: Makt, fattigdom och den globala vattenkrisen.

Vattnet i dammen är inte bra. Vi använder det eftersom vi inte har något alternativ. Alla djuren dricker från dammen liksom ortsborna. Vi får olika sjukdomar på grund av vattnet.
Zenebech Jemel, Chobare Meno, Etiopien

Visst önskar jag att jag gick i skolan. Jag vill lära mig att läsa och skriva…. Men hur kan jag det? Min mamma behöver mig för att hämta vatten.
Yeni Bazan, 10 år, El Alto, Bolivia

Förhållandena här är fruktansvärda. Det är avloppsvatten överallt. Det förorenar vårt dricksvatten. De flesta använder hinkar eller plastpåsar som toaletter. Våra barn lider hela tiden av diarréer och andra sjukdomar eftersom det är så smutsigt.
Mary Akinyi, Kibera, Nairobi, Kenya

De [fabrikerna] använder så mycket vatten att vi knappt har så det räcker för våra grundläggande behov, än mindre för att vattna våra grödor.
Gopal Gujur, lantbrukare, Rajasthan, Indien

Fyra röster från fyra länder som har något gemensamt: bristande tillgång på vatten. Bristen kan mätas med statistik, men bakom siffrorna finns miljontals människor som förnekas möjligheten att förverkliga sin potential. Vatten, livets källa, och en grundläggande mänsklig rättighet står i centrum för den dagliga kris som miljoner av världens mest utsatta människor står inför – en kris som hotar liv och som i en förödande omfattning förstör möjligheterna till livsuppehälle.

Den globala vattenkrisen skapar i motsats till krig och naturkatastrofer sällan nyhetsrubriker. Inte heller bidrar den till internationella aktioner. Precis som svält är bristande tillgång till vatten en tyst kris som drabbar de fattiga och som tolereras av de som har tillgång till resurserna, tekniken och den politiska makten för att sätta stopp för det. Men detta är en kris som håller tillbaka mänsklig utveckling och förvisar stora delar av mänskligheten till fattigdom, utsatthet och otrygghet. Fler liv skördas i sjukdomar i denna kris än vad vapen skördar i krig. Den förstärker också de fruktansvärda ojämlikheterna mellan rika och fattiga länder i fråga om möjligheterna till ett bra liv i en värld som blir allt rikare och mer sammanlänkad och där människor inom länder delas upp på grundval av välstånd, kön och andra faktorer som kan ses som mer eller mindre fördelaktiga eller som tecken på utsatthet.

Att övervinna vatten- och sanitetskrisen är en av de stora mänskliga utmaningarna i det tidiga tjugohundratalet. Att klara av denna utmaning genom en samlad nationell och internationell insats skulle utgöra en katalysator för framsteg inom allmän hälsovård, utbildning och fattigdomsbekämpning samt vara en ekonomisk drivkraft. Det skulle ge en avgörande skjuts åt millenniemålen som regeringarna antagit som del av ett globalt partnerskap för fattigdomsbekämpning. Alternativet att fortsätta som vanligt innebär att man tillåter lidande som skulle kunna undvikas och innebär en förlust av inneboende mänskliga möjligheter, något som alla regeringar borde betrakta som etiskt oförsvarbart och ett ekonomiskt slöseri.

Vatten för liv, vatten för försörjning

”Vi har låtit allt liv uppstå ur vatten”, heter det i Koranen. Den enkla

lärdomen fångar en djupare sanning. Människor kräver vatten lika mycket som syre – utan vatten skulle liv inte existera. Men vatten ger också liv i en mycket djupare mening. Människor behöver rent vatten och sanitet för sin hälsa och för att kunna bevara sin värdighet. Men bortom hushållet, så upprätthåller också vatten liv i ekosystem och bidrar till produktionssystem som ger försörjning.

I slutändan handlar mänsklig utveckling om att förverkliga sin kapacitet. Det handlar om vad människor kan göra och kan bli – deras förmåga. Det är den frihet människor har för att kunna göra verkliga val. Vatten genomsyrar alla aspekter av mänsklig utveckling. När människor förnekas rätten till rent vatten hemma eller saknar vatten som en produktionsresurs så begränsas deras val och frihet genom dålig hälsa, fattigdom och utsatthet. Vatten ger liv till allt, däribland mänsklig utveckling och mänsklig frihet.

I årets Human Development Report granskar vi två skilda teman i den globala vattenkrisen. Det första, som skildras i kapitel 1-3, är vatten för liv. Att leverera rent vatten, ta hand om smutsigt vatten och erbjuda sanitet är tre av de mest grundläggande förutsättningarna för mänsklig utveckling. Vi granskar vad det kostar att inte skapa dessa förutsättningar och beskriver några av de strategier som behövs för att det ska bli möjligt att åstadkomma en allmän tillgång till vatten och sanitet. Det andra temat, vatten för försörjning och leverne, behandlas i kapitel 4-6. Här inriktar vi oss på vatten som en produktionsresurs som delas inom länder och över gränser. Det belyser de oerhörda utmaningarsom många regeringar står inför vad det gäller att fördela vattentillgångar rättvist och effektivt.

Några bedömare ser den fysiska bristen på vatten som den globala vattenutmaningen. Thomas Malthus ande svävar allt mer över den internationella vattendebatten, precis som när han under 1800-talet oroade politiska ledare med sina spådomar om framtida matbrist. Befolkningstillväxten och stigande efterfrågan på världens vatten pekar mot en framtida vattenbrist enligt den ”dystra ekvationen”. Vi avvisar denna utgångspunkt. Tillgången till vatten är problematiskt i vissa länder men den globala vattenkrisen och bristen på vatten har sina rötter i makt, fattigdom och ojämlikhet – inte fysisk tillgång.

Ingenstans är detta mer uppenbart än i frågan om vatten för liv. Idag har ungefär 1,1 miljarder människor i utvecklingsländerna otillräcklig tillgång till vatten och 2,6 miljarder saknar grundläggande sanitet (figure 1). Dessa nära sammankopplade problem har sin grund i institutioner och politiska ställningstaganden, inte i tillgången på vatten. Hushållens behov av vatten utgör en bråkdel av vattenförbrukningen, vanligtvis mindre än 5 procent av det vatten som används. Men det finns en oerhörd ojämlikhet i tillgången till rent vatten och sanitet på hushållsnivå. I rika områden i städerna i Asien, Latinamerika och Afrika söder om Sahara har människor dagligen tillgång till hundratals liter vatten som levereras till deras bostäder via allmännyttiga bolag. Samtidigt har sluminvånare och fattiga hushåll på landsbygden tillgång till mindre än 20 liter vatten om dagen, den mängd som krävs för att klara människans mest grundläggande behov. Kvinnor och unga flickor är dubbelt utsatta eftersom det är de som måste offra sin tid och utbildning för att hämta vatten.

Samma sak gäller också vatten för försörjning. Runtom i världen anpassar sig lantbruket och industrin till skärpta hydrologiska begränsningar. Men även om vattenbristen är ett utbrett problem är det inte något som drabbar alla. I delar av Indien där det förekommer vattenstress (när vanligtvis bristen på vatten, men även övertillgång på vatten t.ex. vid översvämningar och kraftiga regn, påverkar människor och ekosystem negativt) pumpas vatten dygnet runt från grundvattenmagasin till rika lantbrukare medan småbönder i närheten tvingas lita till det nyckfulla regnet. Även här är, i de allra flesta fall, den underliggande vattenbristen institutionell och politisk, och inte en fysisk brist på vatten. I många länder är vattenbristen en följd av en

politik som uppmuntrar till överutnyttjande av vatten genom subventioner och för låga priser.

Det finns mer än tillräckligt med vatten för hushållens behov, jordbruket och industrin. Problemet är att vissa människor – särskilt de fattiga – är systematiskt utestängda på grund av sin fattigdom, genom sina begränsade lagliga rättigheter eller av en politik som begränsar tillgången till den infrastruktur som levererar vatten för liv och försörjning. Sammantaget beror bristen på politiska processer och institutioner som missgynnar de fattiga. När det gäller rent vatten är mönstret i många länder att de fattiga får mindre, betalar mer och bär den största kostnaden för mänsklig utveckling som hör samman med bristen på vatten.

Mänsklig säkerhet, medborgarskap och social rättvisa

För drygt tio år sedan lanserades idén om mänsklig säkerhet i den bredare utvecklingsdebatten i Human Development Report 1994. Målsättningen var att se bortom den begränsade synen på nationell säkerhet definierad som militära hot och att skydda strategiska utrikespolitiska mål, och i stället tala om säkerhet som har sin grund i människors liv..... (figurer o d)

Tillgång till vatten är ett viktigt inslag i denna bredare definition av mänsklig säkerhet. I vid mening innebär en säker tillgång till vatten att varje människa har tillgång till tillräckligt med rent och överkomligt prissatt vatten för att kunna leva ett hälsosamt, värdigt och produktivt liv och som samtidigt upprätthåller de ekosystem som svarar för vattenförsörjning och är beroende av vatten.När dessa villkor inte uppfylls eller när tillgången till vatten störs ställs människor inför akuta säkerhetsrisker som överförs genom dålig hälsa och stör deras möjligheter att försörja sig.

Frågan om nationell säkerhet dominerar dagordningen i det tidiga tjugohundratalet. Väpnade konflikter, oro för terroristhot, spridningen av kärnvapen och ökad olaglig handel med vapen och narkotika utgör akuta hot. Mot den bakgrunden är det lätt att några av de grundläggande säkerhetsbehoven hamnar i skymundan, däribland de som hör samman med vatten. De 1,8 miljoner barn som dör varje år på grund av smutsigt vatten och dålig sanitet överskuggar förlusterna som orsakas av väpnade konflikter. Inga terroristdåd orsakar ekonomisk förödelse i samma omfattning som vatten- och sanitetskrisen men frågan märks knappast på den internationella dagordningen.

Detta faktum står inte bara i bjärt kontrast till nationella säkerhetsutmaningar. Idaghar internationella insatser för att bekämpa hiv/aids blivit en fast punkt på G8-ländernas dagordning. Inför hotet om en möjlig hälsovårdskris i form av fågelinfluensan har världen snabbt organiserat sig för att få fram en global handlingsplan. Men reaktionen på den pågående vatten- och sanitetskrisen har varit minimal och splittrad. Varför då? En tänkbar förklaring är att i motsats till hiv/aids och fågelinfluensan så utgör vatten- och sanitetskrisen ett omedelbart hot mot de fattigaste människorna i fattiga länder – en grupp som saknar inflytande över hur mänsklig säkerhet ska utformas nationellt och internationellt.

Bortsett från förödande inverkningar på människor så kränker osäker tillgång till vatten några av de mest grundläggande principerna för social rättvisa. Däribland:

• *Lika medborgarskap*. Varje människa har rätt till lika civila, politiska och sociala rättigheter däribland rätten att effektivt utöva dessa rättigheter. Otrygghet i tillgången på vatten försvagar dessa rättigheter. En kvinna som tillbringar många timmar med att hämta vatten eller som ständigt drabbas av vattenburna sjukdomar har sämre möjlighet att delta i samhällslivet även om hon får rösta fram sin regering.

• *Social miniminivå*. Alla medborgare bör ha tillgång till tillräckliga resurser för att klara sina grundläggande behov och för att kunna leva ett värdigt liv. Rent vattenär del av en social miniminivå där 20 liter per person och dag anses vara den lägsta nivån.

• *Jämlika möjligheter.* Lika möjligheter är ett viktigt krav för social rättvisa, men som försämras av en otrygg vattentillgång. De flesta människor skulle anse att utbildning är viktigt för att få lika möjligheter. Till exempel kan barn som inte kan gå i skolan, eftersom de drabbas avständiga sjukdomar orsakade av smutsigt vatten, inte anses kunna åtnjuta rätten till en meningsfull utbildning.

• *Rättvis fördelning*. Alla samhällen sätter upp gränser för hur långt man kan rättfärdiga en ojämlik fördelning av resurser. Stora orättvisor i tillgången till rent vatten i hemmet eller till vatten för produktion på fälten uppfyller inte kravet på lika fördelning, särskilt inte när det kopplas till fattigdom eller till utbredd barnadödlighet i sjukdomar som kan förhindras.

Idén att vatten är en mänsklig rättighet speglar dessa underliggande krav. Som FN:s generalsekreterare har sagt: ”Tillgång till rentvatten är ett grundläggande mänskligt behov och därför en mänsklig rättighet.” Att slå vakt om den mänskliga rättigheten till vatten är ett mål i sig, och ett sätt att ge konkret innehåll till FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och andra bindande konventioner däribland rätten till liv, utbildning, hälsa och en adekvat bostad. Att se till att varje människa har tillgång till minst 20 liter rent vatten om dagen är ett minimikrav för att garantera den mänskliga rättigheten till vatten – och ett minimimål för regeringarna.

Mänskliga rättigheter är inte några tillval. Inte heller är de frivilliga överenskommelser som kan användas eller överges när enskilda regeringar känner för det. De är bindande förpliktelser som speglar universella värden och utkräver ansvar från enskilda regeringar. Men rätten till vatten kränks – omfattande och systematiskt – utan följdverkningar. Och de värsta kränkningarna av de mänskliga rättigheterna sker bland de fattigaste.

Att nå millenniemålen till 2015 – ett prov på humanism

Det är mindre än tio år kvar till 2015, året då millenniemålen – mål som det internationella samfundet satt upp för att minska den extrema fattigdomen och hungern, minska barnadödligheten, ge barn utbildning och övervinna ojämlikheter mellan könen – ska uppnås. Framsteg inom dessa områden kommer att villkoras av hur regeringarna reagerar på vattenkrisen.

Millenniemålen ger ett riktmärke från vilket man kan mäta framstegen vad beträffar den mänskliga rättigheten till vatten. Därför är målet att halvera andelen av världens befolkning som saknar säker tillgång till rent vatten och grundläggande sanitet – mål 7, målsättning 10 – viktigt i sig. Men att uppnå det målet är avgörande för att nå de andra målen. Rent vatten och sanitet skulle rädda livet på otaliga barn, stödja framstegen inom utbildning och människor skulle slippa sjukdomar som håller dem kvar i fattigdom.

Vikten av att uppnå millenniemålen för vatten och sanitet kan inte nog betonas. Även om målsättningarna nås kommer det 2015 fortfarande att finnas mer än 800 miljoner människor utan vatten och 1,8 miljarder människor utan sanitet. Men trots framstegen börjar världen sacka efter, särskilt i de allra fattigaste länderna. Att förändra detta kommer att kräva en samlad insats under nästa årtionde i kombination med att man bryter med det nuvarande mönstret för hur man arbetar med vatten- och sanitetsfrågor.

Datumet 2015 är viktigt av praktiska och symboliska skäl. På den praktiska nivån blir vi påminda om att tiden börjar rinna ut – och att

tidsfristen närmar sig snabbt vad beträffar investeringar och utformande av politik för att leverera resultat.

2015 har stor symbolisk betydelse. Tillståndet i världen det året kommer att vara ett bokslut över dagens internationella samarbete. Det kommer att vara som att hålla upp en spegel framför den generation politiska ledare som skrev under Millenniedeklarationen och avkunnar en dom om huruvida man levde upp till eller svek detta åtagande.

Någon gång under 2015 kommer en annan mindre viktig men symboliskt minst lika viktig händelse att äga rum. Den amerikanska rymdflygstyrelsen NASA lanserar då Jupiter Icy Moons Project. Med teknik som håller på att tas fram ska en sond skickas iväg i en omloppsbana runt tre av Jupiters månar för att kartlägga sammansättningen av de enorma saltvattensjöarna under isen och för att avgöra om förutsättningar för liv finns. Det vore verkligen ironiskt – och tragiskt – om mänskligheten satsade miljarder dollar på att utforska möjligt liv på andra planeter samtidigt som vi tillåter förstörelsen av liv och mänskliga möjligheter på Jorden i avsaknad av långt mindre krävande teknik: Infrastrukturen för att förse alla med rent vatten och sanitet. Att få fram ett glas rent vatten och en toalett är kanske en utmaning, men det är inte astrofysik.

Mahatma Gandhi sade en gång att ”skillnaden mellan vad vi gör och vad vi kan göra skulle vara tillräckligt för att lösa de flesta av världens problem.” Den iakttagelsen har en stark klangbotten i millenniemålen. Den enastående kombination av resurser och teknik som idag står till vårt förfogande innebär att argumentet att målsättningarna för 2015 skulle vara utom räckhåll är omöjligt att försvara – intellektuellt och moraliskt. Vi bör inte nöja oss med framsteg som inte uppnår de uppsatta målen – eller halvmesyrer som utelämnar stora delar av mänskligheten.

Vatten för liv – den globala vatten- och sanitetskrisen

Rent vatten och sanitet är bland de viktigaste drivkrafterna för mänsklig utveckling. De utökar möjligheter och bidrar till att skapa en positiv utveckling med förbättrad hälsa och ökat välstånd.

Människor som lever i dagens rika länder har bara en svag uppfattning om hur rent vatten bidrog till den sociala utvecklingen i deras egna länder. För drygt 100 år sedan härjade infektionssjukdomar i London, New York och Paris. Diarréer, dysenteri och tyfus försvagade den allmänna hälsan. Barnadödligheten var lika hög som den är nu i stora delar av Afrika söder om Sahara. Det ökade välståndet genom industrialiseringen höjde inkomsterna, men barnadödligheten och den förväntade livslängden förbättrades knappt alls.

Omfattande vatten- och sanitetsreformer bidrog till att förändra bilden. Rent vatten bidrog till att främja mänsklig utveckling. Pådrivna av grupper som stödde sociala reformer och av moraliskt och ekonomiskt egenintresse satte regeringar vatten och sanitet i centrum för det nya sociala kontraktet mellan stat och medborgare. Inom en generation sköt de till pengar, teknik och lagstiftning som krävdes för att alla skulle kunna få tillgång till vatten och sanitet. Den nya infrastrukturen bröt sambandet mellan smutsigt vatten och smittsamma sjukdomar. Enligt en beräkning svarade rent vatten för nästan hälften av de minskade dödstalen i Förenta staterna under 1900-talets första tredjedel. I Storbritannien bidrog utvidgningen av tillgången till sanitet till att den förväntade livslängden steg med 15 år under fyra decennier efter 1880.

Skiljelinjen mellan sanitet och vatten

I rika länder finns rent vatten när man vrider på en kran. Privat och hygienisk sanitet är en självklarhet. I några länder kan det ibland

förekomma oro för vattenbrist. Men den oron måste sättas in i sitt sammanhang. Barn i rika länder dör inte på grund av att de inte har tillgång till ett glas rent vatten. Unga flickor tvingas inte stanna hemma från skolan för att de ska vandra långt bort för att hämta vatten från bäckar och floder. Och vattenburna infektionssjukdomar är något man läser om i historieböckerna, inte något man märker av på vårdavdelningar eller bårhus.

Kontrasten till fattiga länder är slående: Trots att problemen skiljer sig mellan regionerna är fakta om den globala vattenkrisen tydliga. Drygt 1,1 miljarder människor i utvecklingsländerna saknar tillgång till ens minimala mängder rent vatten. Vattenförsörjningen är sämst i Afrika söder om Sahara, men flest människor utan rent vatten finns i Asien. Bristen på sanitet är ännu mer utbredd. Drygt 2,6 miljarder människor – hälften av befolkningen i utvecklingsländerna – saknar tillgång till grundläggande sanitetslösningar. Och brister i det statistiska underlaget innebär att siffrorna inte avspeglar problemet.

”Att sakna tillgång” till vatten och sanitet är en artig omskrivning för en brist som hotar liv, förstör möjligheterna till ett fullvärdigt leverne och undergräver mänsklig värdighet. Att sakna tillgång till vatten innebär att människor måste använda sig av diken, floder och sjöar som är förorenade av avföring från människor eller djur, eller som utnyttjas av djur. Det innebär också att inte ha tillräckligt med vatten för att klara ens de mest grundläggande mänskliga behoven.

Även om de grundläggande behoven kan skilja sig åt så är miniminivån ungefär 20 liter per dag. De flesta av de 1,1 miljarder människor som anses sakna tillgång till rent vatten använder ungefär fem liter om dagen, en tiondel av den mängd som dagligen används för att spola i toaletter i rika länder. I snitt använder människor i Europa mer än 200 liter, i Förenta staterna mer än 400 liter. Medan en europé spolar en toalett eller en amerikan duschar, använder hon eller han mer vatten än vad som finns att tillgå för miljontals individer i tredje världens slumkvarter eller torra områden. Läckande kranar i rika länder innebär en förlust på långt mer än vad en miljard människor dagligen har tillgång till.

Att sakna tillgång till sanitet innebär att människor tvingas utföra sina behov på åkrar, i diken och hinkar. De ”flygande toaletterna” i Kibera, ett slumområde i Nairobi i Kenya belyser vad det innebär att sakna sanitet. Eftersom människor saknar tillgång till toaletter, uträttar de sina behov i plastpåsar som de sedan kastar ut på gatorna. Bristen på toaletter utgör ett allvarligt hälso- och säkerhetsproblem för kvinnor och unga flickor. Ojämlikhet mellan könen avspeglar sig också på sanitetsområdet, precis som på vattenområdet.

Tillgång till vatten och sanitet förstärker en del gamla lärdomar om mänsklig utveckling. Tillgången ökar vanligtvis i snitt med inkomsterna: ökat välstånd brukar medföra bättre tillgång till vatten och sanitet. Men det finns många avvikelser från denna utveckling. Vissa länder – som Bangladesh och Thailand vad gäller sanitet, och Sri Lanka och Vietnam vad beträffar vatten – klarar sig långt bättre än man kunde förvänta sig enbart utifrån inkomstnivå. Andra – som Indien och Mexiko vad beträffar sanitet – klarar sig mycket sämre. Lärdomen: inkomster har betydelse men politiken styr också omvandlingen av inkomsterna till att bidra till mänsklig utveckling.

Kostnaderna för mänsklig utveckling är oerhörda

Bristen på vatten och sanitet skapar multiplikatoreffekter. Huvudboken tar upp följande kostnader för mänsklig utveckling:

• Uppemot 1,8 miljoner barn dör varje år som följd av diarréer – 4 900 dödsfall varje dag eller en grupp på upp till fem år som motsvarar Londons och New Yorks befolkningar (figure 2). Smutsigt vatten och dålig sanitet orsakar sammantaget näst flest dödsfall bland barn. Antalet döda i diarréer under 2004 var ungefär sex gånger högre än det

årliga genomsnittet för väpnade konflikter under 1990-talet.

• Vattenburna sjukdomar medför årligen 443 miljoner uteblivna skoldagar.

• Närmare hälften av alla människor i utvecklingsländerna lider någon gång av hälsoproblem orsakade av bristande tillgång på vatten och sanitet.

• Miljontals kvinnor ägnar flera timmar varje dag åt att hämta vatten.

• En negativ spiral av ogynnsamma omständigheter drabbar miljontals människor med sjukdomar, förlorade utbildningsmöjligheter under barndomen och fattigdom som vuxna.

Till dessa mänskliga kostnader kan tillföras det oerhörda ekonomiska slöseriet som förknippas med bristen på vatten och sanitet. Att mäta dessa kostnader är mycket svårt. Men ny forskning som gjorts för årets Human Development Report belyser de enorma förlusterna som drabbar några av världens fattigaste länder. Forskningen räknar in kostnaderna som förknippas med utgifter för hälsovård, förluster i produktivitet och att arbetskraft avleds.

Förlusterna är störst i några av de fattigaste länderna. Afrika söder om Sahara förlorar ungefär 5 procent av BNP eller cirka 28,4 miljarder dollar årligen – en siffra som överskrider det samlade värdet på bistånd och skuldavskrivningar till regionen under 2003. På en viktig punkt skymmer dessa samlade ekonomiska kostnader den verkliga effekten av bristande tillgång på vatten och sanitet. De flesta förlusterna drabbar hushåll under fattigdomströskeln och hindrar fattiga människors ansträngningar att ta sig ur fattigdomen.

Oavsett mått på effektivitet så visar investeringar i vatten och sanitet att de ger möjlighet till en hög avkastning. Varje dollar som satsats i sektorn skapar i genomsnitt ytterligare 8 dollar i avvärjda kostnader och i ökad produktivitet. Bortom denna statistiska ökning innebär förbättrad tillgång till vatten.....(figurer o d) och sanitet möjligheter att skapa långsiktiga dynamiska effekter som främjar den ekonomiska tillväxten.

Vare sig man mäter detta mot måttstocken för mänskligt lidande, ekonomiskt slöseri eller extrem fattigdom så orsakar bristen på vatten och sanitet en fruktansvärd kostnad. Något som är positivt är emellertid möjligheten att minska denna brist som ett sätt att främja mänsklig utveckling. Vatten och sanitet är bland de mest kraftfulla förebyggande hälsoåtgärder som regeringar kan ta till för att minska smittsamma sjukdomar. Investeringar i denna sektor ger samma effekt på dödliga sjukdomar som diarréer som effekten av att vaccinera mot mässlingen – det räddar liv.

Forskning för denna rapport visar att tillgång till rent vatten minskade barnadödligheten med mer än 20 procent i Kamerun och Uganda. I Egypten och Peru innebar tillgång till en vattentoalett i ett hushåll att spädbarnsdödligheten minskade med mer än 30 procent (figure 3).

En kris främst för de fattiga

Vatten- och sanitetskrisen är framförallt en kris för de fattiga. Nästan två av tre människor som saknar tillgång till rent vatten klarar sig på mindre än två dollar om dagen, och en av tre lever på mindre än en dollar om dagen. Mer än 660 miljoner människor utan sanitet lever på mindre än två dollar om dagen, och mer än 385 miljoner på mindre än en dollar om dagen (figure 4).

Dessa fakta medför viktiga politiska konsekvenser. De pekar tydligt på att grupper som saknar vatten och sanitet har små möjligheter att med egna medel betala för en förbättrad tillgång. Den privata

sektorn kanske har en roll när det gäller leverans, men offentlig finansiering är avgörande för att övervinna bristerna i tillgången till vatten och sanitet.

I många länder speglar fördelningen av tillgången till rent vatten och sanitet hur välståndet är fördelat. Bland den rikaste femtedelen av befolkningen hade ungefär 85 procent tillgång till ledningsburet vatten jämfört med 25 procent för den fattigaste femtedelen (figure 5). Orättvisan sträcker sig bortom bara tillgången på vatten och sanitet. Den fruktansvärt orättvisa princip som råder i en stor del av utvecklingsländerna är att de fattigaste inte bara har mindre tillgång till vatten, och mindre rent vatten – de måste också betala några av världens högsta priser:

• Människor som bor i slummen i Jakarta i Indonesien, Manila i Filippinerna och Nairobi i Kenya betalar fem, tio gånger mer för sitt vatten än vad invånarna i rikare stadsdelar gör – och mer än vad konsumenterna i London eller New York betalar (figure 6).

• Hushåll med höga inkomster använder mycket mer vatten än fattiga. I Dar es Salaam i Tanzania och Bombay (Mumbai) i Indien är vattenförbrukningen per person femton gånger högre i de rikare stadsdelarna som har tillgång till kommunalt vatten än i slumområdena.

• Orättvis prissättning på vatten har fruktansvärda effekter på fattigdomen i hushållen. Den fattigaste femtedelen av hushållen i El Salvador, Jamaica och Nicaragua betalar i snitt mer än en tiondel av hushållets inkomst till vatten. I Storbritannien anses en nivå på 3 procent vara ett mått på stor nöd.

Prognosen för att uppfylla millenniemålen

Millenniemålen är inte de första ambitiösa målen som ställts upp av regeringar. ”Vatten och sanitet för alla inom ett årtionde” var bland de imponerande målsättningar som sattes upp efter internationella konferenser på 1970- och 1980-talet. Men genomförandet har släpat långt efter avgivna löften. Blir det annorlunda denna gång? Sammantaget är världen någorlunda i nivå med vattenmålet på grund av stora framsteg i Kina och Indien, men bara två regioner är i takt vad gäller sanitet (Östasien och Latinamerika). Den globala bilden skymmer stora regionala ochnationella skillnader.

• Med rådande trender kommer Afrika söder om Sahara att nå vattenmålet år 2040 och sanitetsmålet år 2076 (figure 7). Sydasien ligger fyra år efter vad beträffar sanitetsmålet medan arabländerna ligger 27 år efter ifråga om vattenmålet.

• Mätt land för land kommer vattenmålet att missas av 234 miljoner människor. 55 länder släpar efter.

• Sanitetsmålet kommer att missas för 430 miljoner människor. 74 länder släpar efter. ....(figurer o d)

• För att Afrika söder om Sahara ska komma ifatt krävs att antalet människor med tillgång till vatten stiger från det senaste årtiondets 10 miljoner om året till 23 miljoner om året under nästa decennium. I Sydasien måste tillgången till sanitet öka från 25 miljoner om året till 43 miljoner om året.

Millenniemålen bör betraktas som en miniminivå vad gäller tillgång, inte ett tak. Även om de uppnås kommer det att råda ett stort globalt underskott. Det oroväckande med dessa globala trender är att

världen ser ut att hamna långt under den lägsta målsättning som millenniemålen satt upp.

Att minska gapet mellan rådande trender och målen

Att förändra denna bild är inte bara rätt, det är också vettigt. Det är rätt eftersom vatten, avlopp och sanitet är grundläggande mänskliga rättigheter – och ingen regering bör kunna blunda för rådande kränkningar av mänskliga rättigheter eller den sammanlänkade förlusten av inneboende mänskliga möjligheter. Och det är vettigt eftersom tillgång till vatten och sanitet ger människor möjlighet att själva ta sig ur sin fattigdom och bidra till nationens välstånd.

Att fastställa de potentiella vinsterna för mänsklig utveckling genom framsteg med att öka tillgången på vatten och sanitet är svårt. Men de bästa beräkningarna tyder på att fördelarna till överväldigande del överstiger kostnaderna. Extrakostnaden för att uppnå millenniemålen med billig, hållbar teknik uppgår till ungefär 10 miljarder dollar om året. Att minska klyftan mellan nuvarande trender och målsättningarna för att uppfylla millenniemålen för vatten och sanitet skulle innebära:

• Ungefär 203 000 färre döda barn under 2015 och att mer än en miljon barns liv skulle räddas under det kommande decenniet.

• Ytterligare 272 miljoner skoldagar skulle tillkomma enbart genom det minskade antalet diarréer.

• Det samlade ekonomiska bidraget skulle årligen uppgå till ungefär 38 miljarder dollar. För Afrika söder om Sahara cirka 15 miljarder dollar, vilket motsvarar 60 procent av biståndet 2003. Bidraget för Sydasien uppgår till nästan 6 miljarderdollar.

Har världen råd att möta kostnaderna för ökade framsteg i tillgången på vatten och sanitet? Den mer lämpliga frågan är: har världen råd att inte göra dessa investeringar?

Prislappen på 10 miljarder dollar för att nå millenniemålet kan tyckas vara en stor summa – men den måste sättas in i sitt sammanhang. Den motsvarar mindre än fem dagars utlägg på militära aktiviteter i världen och mindre än hälften av vad de rika länderna årligen betalar för mineralvatten. Det är en liten summa att betala för en investering som.... (figurer o d) kan rädda miljontals unga liv, frigöra bortslösade utbildningsmöjligheter, befria människorfrån sjukdomar som berövar dem deras hälsa och som kan skapa ekonomiska vinster för ökat välstånd.

Fyra grundpelare för framgång

Om internationella konferenser, välformulerade uttalanden och djärva mål skulle kunna få fram rent vatten och grundläggande sanitetslösningar skulle den globala krisen ha varit löst för länge sedan. Sedan mitten av 1990-talet har det förekommit mängder av internationella konferenser om vatten, liksom mängder av tal om internationellt samarbete. Samtidigt sysslar 29 FN-organ med vatten och sanitet. Så många konferenser, så mycket aktivitet – och så lite framsteg. Blickar man tillbaka på det senaste årtiondet är det svårt att låta bli att inte dra slutsatsen att vatten- och sanitetsfrågan har lidit av för mycket prat och för lite handling. Det som krävs under det kommande årtiondet är en samlad internationell satsning som börjar med nationella strategier som varje enskilt land tar ansvar för, men som är del av en global handlingsplan. Det finns inga färdiga recept för reformer men fyra punkter är avgörande för framgång.

• *Gör vatten till en mänsklig rättighet – och stå för det*. Alla regeringar bör gå längre än vaga skrivningar i sina grundlagar för att säkerställa i sin lagstiftning att vatten är en mänsklig rättighet. Om detta ska

betyda något måste den mänskliga rättigheten motsvara rätten till säker, tillgänglig och överkomlig tillgång till vatten. Den beskärda tillgången kommer att skilja sig mellan länder och hushåll. Men en miniminivå borde vara minst 20 liter rent vatten om dagen för varje medborgare – och utan kostnad för de som är alltför fattiga att betala. Tydliga målsättningar bör sättas upp för att nå framsteg och där nationella och lokala myndigheter och vattenföretag hålls ansvariga. De privata företagen har en roll när det gäller vattenleveranser, men det är regeringarna som är ansvariga för att se till att tillgång till vatten är en mänsklig rättighet.

• *Dra upp nationella handlingsplaner för vatten och sanitet*. Alla regeringar bör förbereda nationella planer för att snabba på tillgången till vatten och avlopp med ambitiösa mål uppbackade av finansiering och tydliga strategier för att övervinna orättvisor. Vatten, och i än högre grad sanitet, är eftersatt när det gäller strategier för att bekämpa fattigdom. Ständigt satsas det alltför lite pengar. De offentliga utgifterna motsvarar vanligen mindre än 0,5 procent av BNP. De militära utgifterna överskuggar livräddande investeringar i vatten och sanitet. I Etiopien är militärbudgeten tio gånger större än budgeten för vatten och sanitet – i Pakistan är den 47 gånger större (figure 8). Regeringar borde sikta på att satsa minst 1 procent av BNP på vatten och sanitet. Att ta sig an ojämlikheter kommer att kräva ett åtagande som innebär ekonomiska satsningar – däribland att överföra skattemedel, olika subventioner och andra åtgärder – för att de fattiga ska få tillgång till vatten och sanitet till överkomligt pris. Nationella planer bör ha mål för att förbättra jämlikhet däribland:

• *Millenniemålen*. Komplettera målet att till 2015 halvera andelen människor som saknar tillgång till vatten, avlopp och sanitet med en politik som minskar klyftan mellan rika och fattiga vad gäller tillgången av denna grundläggande service.

• *Fattigdomsbekämpningsstrategier (Poverty Reduction Strategy Papers, PRSP)*. Vatten och sanitet blir prioriterade områden där tydliga mål och målsättningar kopplas till finansiering på medellång sikt.

• *Vattenleverantörerna*. Se till att de allmännyttiga företagen, offentliga och privata, tillsammans med lokala myndigheter för in tydliga mål för jämlikhet och olika sanktioner vid bristande efterlevnad.

• *Stöd nationella planer med internationellt bistånd*. Bistånd är oerhört viktigt för många av de fattigaste länderna. Framsteg inom området vatten och sanitet kräver stora investeringar som tar lång tid att få tillbaka. Olika begränsningar i statsinkomsterna gör att många av de fattigaste länderna har svårt med finansieringen samtidigt som möjligheten att hämta hem kostnaderna begränsas av den utbredda fattigdomen. De flesta givare inser betydelsen av vatten och sanitet. Men biståndet till detta område har sjunkit under det senaste decenniet och få biståndsgivare anser att sektorn bör vara prioriterad: Sektorn svarar nu för mindre än 5 procent av biståndet. Biståndet måste i det närmaste fördubblas för att millenniemålen ska kunna nås, och öka med 3,6-4 miljarder dollar om året. Innovativa finansieringsplaner som det som prövades under den finansiella mekanismen International Finance Facility är avgörande för att få fram pengar för att avvärja ett ekonomiskt bortfall för de uppsatta millenniemålen (se inlägget av Gordon Brown och Ngozi Okonjo- Iweala)). Biståndsgivare bör agera till stöd för nationellt ägda och ledda strategier och ge förutsägbart, långsiktigt stöd. Det finns också utrymme att stödja försök så att lokala myndigheter och kommunala bolag kan låna pengar på lokala kapitalmarknader.

• *Utveckla en global handlingsplan*. Internationella försök att snabba på framstegen inom vatten och sanitet har varit splittrade och ineffektiva med ett övermått av konferenser och en skriande brist på praktisk handling. I motsats till kraften i det internationella gensvaret till hiv/ aids och utbildning har vatten och sanitet inte förekommit högt på den globala utvecklingsagendan. Efter att ha utlovat en global handlingsplan för två år sedan har G8-länderna inte prioriterat vatten och sanitet. En global handlingsplan för att mobilisera biståndsfinansiering och stödja utvecklingsländers regeringar att förlita sig på lokala kapitalmarknader samt förbättra kapaciteten kan bidra till att samla politiska satsningar på vatten och sanitet.

Att få fram vatten för liv

”Den mänskliga rättigheten till vatten tillskriver alla rätten till tillräckligt med rent, godtagbart, fysiskt tillgängligt och prismässigt överkomligt vatten för både personligt bruk och för hushållets behov”, slår FN:s kommission för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (CESCR) fast. Dessa fem grundläggande kännetecken utgör grunden för en säkrad tillgång på vatten. Men ändå kränks de ofta.

Varför får fattiga människor sämre tillgång till rent vatten och måste betala mer för det? I städer är den billigaste, mest tillförlitliga leverantören av vatten vanligen det kommunala bolag som underhåller vattenledningssystemet. Det är mindre sannolikt att fattiga hushåll har tillgång till vattenledningssystemet — och de får oftast sitt vatten från olika källor som inte är renade. I Dar es Salaam i Tanzania eller Ouagadougou i Burkina Faso har färre än 30 procent av hushållen tillgång till vattenledningssystemet.

När hushållen inte har tillgång till vattenledningssystemet har de få alternativ. Antingen hämtar de vatten från orenade källor, en allmän källa, eller också köper de vattnet genom en rad mellanhänder däribland vattenpostoperatörer, vattenförsäljare och tankbilsägare. Debatten om att privatisera vatten brukar ofta inte nämna att de flesta fattiga redan nu köper sitt vatten på privata marknader. Dessa marknader levererar vatten av varierande kvalitet till höga priser..... (figurer o d)

Höga priser för de fattiga

Avståndet till det kommunala bolaget driver upp priserna. När vatten passerar via mellanhänder som lägger på transport- och marknadsföringskostnader pressas priserna upp. Fattiga människor i slumområden betalar ofta fem, tio gånger mer per liter vatten än vad rika människor i samma stad gör.

Allmännyttiga företags prissättning bidrar till problemen. De flesta företag tillämpar stigande blocktariffsystem. Dessa syftar till att förena jämlikhet med effektivitet genom att höja priset efter mängden vatten som förbrukas. I praktiken innebär det att de fattigaste hushållen tvingas betala högre tariffer. Anledningen är att mellanhänderna som säljer vattnet till de fattigaste hushållen köper vatten i stora mängder till högsta pris (figure 9). I Dakar betalar de fattiga hushåll som använder sig av vattenposterna mer än tre gånger vad hushållen som är kopplade till det kommunala bolagets vattenledningar gör.

Om det allmännyttiga företagets priser är så mycket lägre, varför får inte de fattiga hushållen bli kunder hos dem? Ofta är det därför att de inte har råd att betala anslutningsavgiften. Även i de fattigaste länderna kan den uppgå till mer än 100 dollar. I Manila motsvarar kostnaden för att ansluta sig till det kommunala bolaget ungefär tre månadsinkomster för den fattigaste femtedelen av hushållen. I städerna i Kenya stiger kostnaden till sex månadsinkomster. Platsen är ett annat hinder. I många städer vägrar kommunala bolag att ansluta hushåll som saknar formella fastighetshandlingar, något som utestänger de fattigaste hushållen.

Hushåll på landsbygden har svåra problem. Byar på landsbygden som ligger bortom de ordinarie ledningssystemen brukar av hävd sköta sitt eget vatten, även om statliga myndigheter är med och driver servicen. De flesta myndigheter har tillämpat en ”kommenderings- och kontrollmodell”, och ofta erbjudit olämplig teknik eller valt olämpliga platser utan egentligt samråd. Resultatet har varit en kombination av dåligt finansierade system som har låg täckning. Kvinnor på landsbygden har fått bära kostnaderna genom att hämta vatten från avlägsna vattenkällor.

Nyckelrollen för allmännyttiga leverantörer

På senare år har den internationella debatten om den mänskliga rättigheten till vatten dominerats av häftiga diskussioner om lämpliga roller för den privata och offentliga sektorn. Viktiga frågor har ställts, men debatten har skapat mer hetta än klarhet.

Några privatiseringsprogram har givit positiva resultat. Men sammantaget är erfarenheterna inte uppmuntrande. Från Argentina till Bolivia och Filippinerna till Förenta.....(figurer od) staterna har övertygelsen om att den privata sektorn erbjuder en ”magisk lösning” för att främja jämlikhet och effektivitet för att främja att alla får tillgång till vatten visat sig vara felaktig. Medan dessa tidigare misslyckade vattenkoncessioner inte är bevis för att den privata sektorn inte har någon roll att spela så pekar de ändå på att det krävs större försiktighet, regleringar och ett åtagande om rättvisa i partnerskap mellan offentliga och privata intressen.

Två särskilda aspekter vad beträffar vattentillgång i länder med låg täckning ger anledning till försiktighet mot att helt förlita sig på den privata sektorn. För det första så har vattensektorn många typiska kännetecken av ett naturligt monopol. I frånvaron av en stark tillsynsmyndighet som värnar om allmänintresset genom regler om priser och investeringar finns det risk för att monopolställningen missbrukas. För det andra, i länder med en hög andel fattiga bland befolkningar som inte får någon betjäning krävs offentlig finansiering för att utöka tillgången oavsett om leverantören är offentlig eller privat.

Debatten om privatisering har ibland riktat uppmärksamheten bort från den viktiga frågan om att reformera allmännyttiga företag. Allmännyttiga företag brukar dominera vattenleveranser, och i utvecklingsländer svarar de för mer än 90 procent av leveranserna genom vattenledningarna. Många offentligt ägda allmännyttiga företag sviker de fattiga genom en kombination av ineffektivitet och bolagsledningar som inte kan ställas till ansvar samt orättvis finansiering och prissättning. Men några allmännyttiga företag (Porto Alegre i Brasilien är ett utmärkt exempel) har lyckats med att få fram vatten till ett överkomligt pris och som är tillgängligt för alla.

Det finns nu verkliga förutsättningar för att lära av misstagen och bygga vidare på framgångarna. Kriterierna för att utvärdera policys för tillhandahållandet av vatten bör inte definieras utifrån om detta sker i offentlig eller privat regi, utan utifrån hur man lyckas gentemot de fattiga.

Några länder har haft snabba framgångar vad gäller vattenförsörjningen. Från Colombia till Senegal och Sydafrika har innovativa strategier tagits fram för att öka tillgången till vatten och sanitet för fattiga hushåll i städerna. Medan landsbygdsbefolkningarna fortsätter att släpa efter stadsborna på global nivå har så vitt skilda länder som Marocko och Uganda lyckats hålla uppe snabba ökningar i tillgången. Vad krävs för att lyckas?

Politiskt ledarskap och uppnåbara mål är avgörande

Denna rapport har genomgående framhållit att det inte finns några patentlösningar. Politik som i ett fall får fram lyckade resultat för de fattiga kan misslyckas i ett annat. Men några övergripande lärdomar

kan hämtas från dessa framgångshistorier. Först och kanske allra viktigast: politiskt ledarskap spelar en roll. Det andra är att framgångarna är avhängiga av att sätta upp uppnåbara mål i nationella planer som är finansierade och som innefattar strategier för att övervinna orättvisor.

Detta innebär inte ett okritiskt stöd för omfattande subventioner. Välutformade subventioner i Chile, Colombia och Sydafrika når verkligen de fattiga, och gör en skillnad (figure 10). Men i många fall har subventio- .....(figurer o d) ner avsedda att förbättra rättvisan i kommunal prissättning lett till stora överföringar till de välbeställda. De fattiga hushållen som inte haft tillgång till vattenledningssystemet har haft få fördelar. På liknande sätt brukar hushåll med högre inkomster i stora delar av Afrika söder om Sahara tjäna mest på vatten som säljs till priser långt under den nivå som krävs för att täcka driftkostnaderna och underhållet.

Regleringar och hållbar kostnadstäckning är avgörande för rättvisa och effektivitet

Eftersom vattenföretag är naturliga monopol krävs reglering för att se till att leverantörerna uppfyller kraven på effektivitet och rättvisa, med andra ord att skydda konsumentens intressen. Starka, oberoende tillsynsmyndigheter har varit svåra att skapa i många u-länder vilket lett till politisk inblandning och svårigheter med att utkräva ansvar. Men försöken att skapa regleringar genom en dialog mellan allmännyttiga leverantörer och medborgare har ibland varit framgångsrika, som till exempel i Hyderabad i Indien.

Generellt är det viktigt att regeringar utökar kontrollfunktionen bortom formella ledningsleverantörer till de informella marknader som fattiga människor använder sig av. Regleringar innebär inte att man hindrar de privata leverantörernas service till de fattiga. Men det innebär att man arbetar med dessa leverantörer för att se till att de efterlever reglerna om rättvis prissättning ochvattenkvalitet.

Hållbar och rättvis kostnadstäckning ingår i varje reformprogram. I många fall finns det starka skäl för att höja vattenpriserna till mer realistiska nivåer och att förbättra vattenanvändningen. I många länder är vattenförlusterna för stora och avgiftsindrivningen för låg för att bekosta ett hållbart system.

Vad som är hållbart och rättvist skiljer sig mellan länder. I många låginkomstländer begränsas möjligheterna till kostnadstäckning av fattigdom och låga genomsnittsinkomster. Offentligt finansierade satsningar med tillskott av biståndsmedel är viktiga.

Medelinkomstländer har större utrymme att lyckas med en rättvis kostnadstäckning om regeringarna inför mekanismer som begränsar bördan för de fattiga hushållen. Medelinkomstländer och vissa låginkomstländer har också möjlighet att utnyttja lokala kapitalmarknader i större utsträckning. Detta är ett område där internationellt stöd kan ha en inverkan genom kreditgarantier och andra mekanismer som sänker låneräntorna och marknadens riskbedömning.

För att bygga på nationella och globala planer som beskrivs i kapitel 1 nämns bland annat grundstrategier för att överkomma nationella orättvisor i tillgången till vatten:

• Att sätta upp tydliga mål för att minska orättvisor som del av den nationella fattigdomsbekämpningen och rapporteringssystemet för millenniemålen, däribland att halvera skillnaderna i tillgång mellan rika och fattiga.

• Att införa låga tariffer som ger tillräckligt med vatten för grundläggande behov – gratis eller till överkomliga priser – som i Sydafrika.

• Att se till att inget hushåll måste betala mer än 3 procent av sin inkomst för sitt vattenbehov.

• Rikta subventioner till ledningar och vattenanvändning för fattiga hushåll, vilket Chile och Colombia gjort.

• Öka investeringarna i vattenposter som en övergångslösning för att de fattiga ska få tillgång till rent, billigt vatten.

• Införa lagstiftning så att människor kan ställa leverantörerna till ansvar.

• I kontrakt mellan offentliga och privata partnerskap införa tydliga krav på att de fattiga hushållen ska få del av en rättvis utbyggnad till överkomliga priser.

• Utveckla tillsynssystem som är effektiva och politiskt oberoende med ett ansvar som sträcker sig från allmännyttiga företag till informella leverantörer.

Att minska de stora bristerna i tillgången till sanitet

”Kloaken är stadens samvete”, skrev Victor Hugo i Samhällets olycksbarn. Han beskrev 1800-talets Paris, men tillgången till avlopp och sanitet är ett viktigt mått på mänsklig utveckling i alla samhällen.

Nästan hälften av utvecklingsländerna saknar tillgång till sanitet. Många fler saknar tillgång till sanitet av bra kvalitet. Bristen är omfattande. Tillgången är skrämmande låg i många av världens allra fattigaste länder: i Afrika söder om Sahara och Sydasien har bara en på tre tillgång till sanitet – i Etiopien faller siffran till en på sju. Siffrorna på tillgång speglar egentligen inte problemet, särskilt inte i länder med högre inkomster. I Jakarta och Manila har gamla avloppssystem inte klarat trycket från den snabba urbaniseringen och ett kroniskt eftersatt underhåll. Det har lett till en snabb spridning av grävda latriner. Dessa latriner förorenar grundvattnet och rinner ut i floderna, vilket förorenar vattendrag och hotar folkhälsan.

Tillgång till sanitet ger fördelar på många nivåer. Landsomfattande studier visar att en av de säkraste metoderna för att säkra barnaöverlevnad är att exkrementer förs bort: övergången från outvecklad till förbättrad sanitet minskar den sammantagna barnadödligheten med en tredjedel. Förbättrad sanitet har också fördelar för folkhälsan, försörjning och värdighet – fördelar som sträcker sig bortom enskilda hushåll till hela samhällen.

Toaletter kan tyckas vara en osannolik katalysator för mänskliga framsteg – men bevisen är överväldigande.

Varför bristerna är så stora

Om sanitet är så viktigt för social och ekonomisk utveckling, varför är bristerna så stora – och varför släpar världen efter när det gäller att uppnå millenniemålen? Det finns många skäl.

Det första är politiskt ledarskap eller snarare frånvaron av det. Offentlig politik på sanitetsområdet är lika viktigt för nationen som ekonomisk styrning, försvar eller handel men ändå får sanitetsfrågor bara en undanskymd roll. Och i än högre grad än för vatten lider frågan om tillgång till sanitet av en kombination av splittrade institutioner, svag nationell planering och låg politisk status.

Fattigdom är ett annat hinder för utveckling: de fattigaste hushållen saknar ofta ekonomiska resurser för att köpa sanitetsutrustning (figure 11). Men andra faktorer bidrar också till att hindra utvecklingen, däribland hushållens efterfrågan och ojämlikheten mellan könen. Kvinnor brukar fästa större vikt vid sanitet än män, men kvinnors prioriteringar brukar sällan få samma genomslag i hushållens budgetar.

Hur partnerskap mellan lokala samhällen och regeringar kan hjälpa

Den skrämmande omfattningen av bristerna i tillgången på sanitet och de långsamma stegen att minska klyftorna ses av somliga som bevis för att millenniemålen inte går att uppnå. Farhågorna är berättigade, men slutsatsen är felaktig. Det finns många exempel på snabba framsteg på sanitetsområdet, några som drivits av lokala samhällen och några av regeringar:

• I Indien och Pakistan har sluminvånarföreningar gått samman för att ge miljontals människor avlopp och sanitet genom att utnyttja lokalsamhällenas förmåga att mobilisera resurser. I Indien har bland annat föreningen National Slum Dwellers Federation och i Pakistan har Orangi Pilot Project genom praktisk handling visat vad som är möjligt.

• I Bangladesh har kampanjen heltäckande sanitet, Total Sanitation Campaign, uppgraderats från ett lokalt projekt till ett landsomfattande program som lyckats nå snabba ökningar i att förse befolkningen med till sanitet. Kambodja, Kina, Indien och Zambia har också infört detta.

• Statliga program i Colombia, Lesotho, Marocko och Thailand har utökat tillgången till sanitet till alla inkomstgrupper. Indiska Västbengalen har också uppnått utomordentliga framsteg..... (figurer o d)

• I Brasilien har miljontals människor fått tillgång till avlopp genom att man arbetat utifrån bostadsområden som en enhet, vilket minskat kostnaderna. Metoden tillämpas nu på andra håll.

Alla dessa framgångshistorier har olika grunder. Vitt skilda politiska strategier har tagits fram för att svara mot lokala problem. Men i varje fall har det handlat om att utveckla efterfrågan för sanitet snarare än att tillämpa en modell där man uppifrån bestämt sig föratt förse invånarna med sanitet. Lokala initiativ och delaktighet har varit avgörande. Men samarbetet mellan statliga organ och lokalsamhällen har varit lika betydelsefullt.

Lokala lösningar på lokala problem kanske är en utgångspunkt för förändring. Men det är regeringarna som måste lösa de nationella problemen genom att få fram resurser och skapa förhållanden för marknaderna att leverera lämplig teknik till överkomliga priser. Lokala initiativ är viktiga, rentav avgörande men de ersätter inte regeringars insatser – och privatfinansiering från fattiga hushåll ersätter inte offentlig finansiering och service.

Att övervinna fördomarna kring mänskliga exkrementer

En av de viktigaste lärdomarna från framgångshistorierna med sanitet är att snabba framsteg är möjliga. Med stöd från biståndsgivare kan även de fattigaste länderna ha kapacitet att mobilisera resurser för att åstadkomma förändring. Det kanske största hindret kan sammanfattas i ett enda ord: fördomar.

Det finns obehagliga paralleller mellan sanitet och hiv/aids. Tills helt nyligen bidrog kulturella och sociala tabun kring hiv/aids till att bromsa ett effektivt nationellt och internationellt gensvar, vilket orsakade ett oerhört mänskligt lidande. Detta tabu har försvagats, delvis på grund av förödelsens omfattning – men också därför att hiv/aids drabbar alla i samhället utan hänsyn till välstånd.

Inom sanitetsområdet har tabun stått sig. Det bidrar till att förklara varför frågan inte uppmärksammas av högt uppsatta politiska ledare, och förekommer sällan i valkampanjer eller offentliga debatter. Ett skäl till att stigmat har kvarstått så länge är att sanitetskrisen, i motsats till hiv/aids-krisen, är mer diskriminerande. Den är till överväldigande

del en kris för de fattiga, inte de rika. Att ta sig an krisen kommer att kräva mer medvetenhet om de enorma kostnaderna som bristerna i tillgången till sanitet orsakar likväl som ett erkännande att sanitet är en grundläggande rättighet.

Bland viktiga politiska utmaningar på sanitetsområdet märks:

• Att utveckla nationella och lokala politiska institutioner som speglar betydelsen av sanitet för social och ekonomisk utveckling.

• Utnyttja lokala initiativ genom statligt stöd avsett att förbättra satsningar som ger bäst resultat.

• Investera i satsningar som drivs på av efterfrågan genom leverantörer som svarar upp mot lokalsamhällenas behov och där kvinnor har inflytande över vad som man ska satsa på.

• Utöka det ekonomiska stödet till de fattigaste hushållen för att se till att sanitetslösningar är överkomliga.

Att hantera vattenbrist, risker och sårbarhet

Under början av tjugohundratalet har debatten om vatten allt mer präglats av en ”malthusiansk” diagnos på problemet. Ödesdigra varningar har förts fram som pekar på den ”dystra ekvationen” med växande befolkningar och minskad tillgång till vatten. Håller världens vatten på att ta slut? ....(figurer od)

Nej, egentligen inte. Men osäker tillgång till vatten utgör ett hot mot mänsklig utveckling för en stor – och växande – del av mänskligheten. Konkurrens, miljöstress och nyckfull tillgång till vatten som produktionsresurs skapar stor osäkerhet bland en stor andel av världens befolkning.

På global nivå finns det mer än nog med vatten för att täcka mänsklighetens behov. Varför är vattenbrist ett problem? Delvis därför att vatten, precis som välstånd, är ojämnt fördelat mellan och inom länder (figure 12). Det hjälper inte vattenstressade länder i Mellanöstern att Brasilien och Kanada har mer vatten än de någonsin kommer att använda. Inte heller hjälper det människor i torkdrabbade områden i nordöstra Brasilien att landets genomsnittliga vattentillgång hör till den högsta i världen. Ett annat problem är att tillgång till vatten som produktionsresurs kräver tillgång till infrastruktur, och tillgången till infrastruktur är också ojämn inom och mellan länder.

Mätt med konventionella indikatorer tilltar vattenstressen. Idag lever ungefär 700 miljoner människor i 43 länder under vattenstresströskeln om 1 700 kubikmeter per person – förvisso ett godtyckligt mått. Kring 2025 kommer siffran att uppgå till 3 miljarder när vattenstressen tilltar i Kina, Indien och Afrika söder om Sahara. Sett utifrån nationella genomsnitt underskattar uppskattningen rådande problem. Norra Kinas 538 miljoner människor lever redan i ett extremt vattenstressat område. Globalt lever cirka 1,4 miljarder människor i floddeltaområden där vattenanvändningen överstiger hållbara nivåer.

Vattenstress märks som ekologisk stress. Bland de tydligaste exemplen på när vatten överutnyttjas är när floder inte längre når havet, sjöars yta minskar och grundvattennivåerna sjunker. Minskningen i flodsystem – från Coloradofloden i Förenta staterna till Gula floden (Huang He) i Kina – är tydliga exempel på överutnyttjande. Mindre synligt, men lika allvarligt för mänsklig utveckling, är den snabba grundvattenminskningen i Sydasien. I delar av Indien minskar grundvattennivåerna med mer än en meter om året, vilket sätter framtida jordbruksproduktion i fara.

Dessa är verkliga kännetecken på bristen på vatten. Men bristen på vatten är en följd av en misslyckad politik – när det gäller

vattenförvaltning kan världen sägas ha ägnat sig åt något som liknar lättsinnigt och ohållbart köp på kredit. Enkelt uttryckt: länder har förbrukat mycket vatten i en högre takt än vad som fylls på. Resultatet är en stor vattenbaserad ekologisk skuld som överförs till kommande generationer. Denna skuld väcker viktiga frågor om nationella räkenskapssystem som misslyckas med att mäta förbrukningen av knappa och dyrbara naturresurser – och ställer viktiga frågor om jämlikhet mellan generationer. För lågt satta priser (eller ingen prissättning alls) har understött överutnyttjandet. Om marknaden levererade Porschebilar till fyndpriser skulle det också råda brist på dessa.

Framtida vattenanvändningsscenarier ger anledning till stor oro. I snart ett sekel har vattenförbrukningen ökat nästan dubbelt så snabbt som befolkningen. Den tendensen kommer att bestå (figure 13). Den största användaren av vatten kommer att vara konstbevattnade jordbruk – för närvarande svarar de för ungefär 80 procent av förbrukningen i utvecklingsländerna (figure 14). Men industrins och stadsbefolkningarnas krav växer snabbt. Under perioden fram till 2050 måste världens vatten stödja jordbrukssystem som kommer att försörja och mätta ytterligare 2,7 miljarder människor. Samtidigt kommer industrin, snarare än jordbruket, att stå för merparten av den ökade vattenanvändningen fram till 2025.

Att öka tillgången

Tidigare har regeringar försökt bemästra vattenstressen genom att försöka öka tillgången. Storskaliga flodavändningsprojekt i Kina och Indien belyser hur denna modell fortfarande har sina förespråkare. Andra alternativ för att öka tillgången märks också allt mer. Metoder för avsaltning av havsvatten används allt mer, ...(figurer o d) även om höga energikostnader gör att det är en möjlighet främst för rikare länder och städer vid havet. Import av ”virtuellt vatten” – vatten som finns i importerad mat, det vill säga det vatten som använts vid produktionen – är ett annat alternativ. Även här finns dock begränsade möjligheter för fattiga länder med stora livsmedelsunderskott. Och det finns hot mot livsmedelsförsörjningen eftersom möjligheten till självförsörjning kan gå förlorad.

Dämpa efterfrågan

Politik som styr efterfrågan kommer sannolikt att vara mer effektiv. Man kan minska trycket på vattensystemen genom att öka förhållandet mellan vad som odlas och vattnet som går åt med ny teknik som höjer produktiviteten. Generellt måste prissättningspolitiken på vatten bättre avspegla att vatten är en bristvara. Det snabba avskaffandet av groteska subventioner som uppmuntrade till överutnyttjande var viktiga steg i länder som Indien och Mexiko, som genom att subventionera el till stora gårdar har oavsiktligt skapat förutsättningar för överuttag av grundvatten. I själva verket har regeringarna subventionerat uttömningen av en viktig naturresurs och överfört kostnaderna på miljön – och framtida generationer.

Att hantera osäkerhet

Många regeringar i utvecklingsländerna står inför ett akut behov av att hantera vattenfrågor. Att anpassa utbud och efterfråga på vatten till vad som är ekologiskt hållbart och tillgängligt – ett centralt mål i nya strategier för integrerad vattenresurshushållning – kan skapa både vinnare och förlorare. Och det finns scenarier där alla tjänar på det. Men det finns risk för att de fattigas intressen skjuts åt sidan när mäktiga jordbruksproducenter och industrin – två grupper med stark politisk röst – gör sig gällande. Vatten är makt i många samhällen, och ojämlika maktförhållanden kan avspeglas i orättvis tillgång till vatten.

Vatteninfrastruktur är avgörande för att minska osäkerheten och riskerna. Globalt råder stora orättvisor i fråga om tillgång till

infrastruktur. Det syns i enkla indikatorer för vattenlagring: Förenta staterna lagrar ungefär 6 000 kubikmeter vatten per person, Etiopien 43. Även rika länder kan utsättas för störningar i tillgången till vatten, vilket märktes när orkanen Katrina drabbade New Orleans. Men riskerna är mycket större i fattiga länder.

Torka och översvämningar, extrema former av otrygg vattenförsörjning, har förödande effekter för mänsklig utveckling. Under 2005 drabbades mer än 20 miljoner människor på Afrikas horn av torka. Översvämningarna som samtidigt drabbade Moçambique minskade landets bruttonationalinkomst (BNI) med cirka 20 procent. Skillnader i nederbörd och extrema förändringar i vattenflöden kan förstöra tillgångar, försörjningsmöjligheter och minska tillväxtmöjligheterna för stora ekonomier. Skillnaderna i nederbörd minskar Etiopiens potentiella tillväxt med ungefär en tredjedel, enligt Världsbanken. Hela samhällen drabbas. Men det är de fattiga som drabbas hårdast av dessa extrema påfrestningar som påverkar tillgången till vatten.

Att hantera klimatförändringarna

Klimatförändringarna ger ett helt annat perspektiv på innebörden av en otrygg vattenförsörjning i världen. Medan hotet om stigande temperaturer nu klart finns med på den internationella dagordningen ägnas för lite uppmärksamhet åt följderna för utsatta jordbruksproducenter i utvecklingsländerna. Förenta Nationernas ramkonvention om klimatförändringar som antogs 1992 uppmanade regeringar att ”där det finns risk för allvarlig, bestående skada ska brist på fullständig vetenskaplig klarhet inte vara en orsak till att inte agera.” Få varningar har hörsammats så lite med så stor risk.

Den globala uppvärmningen kommer att ändra de hydrologiska mönster som avgör tillgången till vatten. Modeller tyder på att komplicerade förlopp kommer att avgöras av mikroklimatförhållanden. Men den sammantagna bevisbördan kan sammanfattas i en enkel slutsats: många av världens mest vattenstressade områden kommer att få mindre vatten och vattenflöden kommer att vara mindre förutsägbara och mer utsatta för ännu mer extrema förlopp.

Bland tänkta utfall:

• Kraftiga minskningar av vattentillgången i Östafrika, Sahelområdet och södra Afrika när nederbörden minskar och temperaturen stiger med stora produktionsförluster vad gäller baslivsmedel. Beräkningar för områden som förlitar sig på regn i Östafrika tyder på produktionsförluster på uppemot 33 procent för majs, mer än 20 procent för durra och 18 procent för hirs.

• Störningar i livsmedelssystemen kommer att utsätta ytterligare 75–125 miljoner människor för hotet om svält.

• Snabbare smältning av glaciärerna kommer att på medellång sikt minska vattentillgången i en stor grupp länder i Östasien, Latinamerika och Sydasien.

• Störningar i monsunernas mönster i Sydasien kan ge mer regn, men också färre regndagar och fler människor som drabbas av torka.

• Högre havsnivåer leder till förluster av sötvatten i floddeltasystem i länder som Bangladesh, Egypten och Thailand.

Den internationella reaktionen på den hotande otrygga vattenförsörjningen som klimatförändringarna utgör har varit otillräcklig. Multilaterala försök har inriktats på att minska framtida klimatförändringar. Dessa försök har varit viktiga, och förhandlingarna

om fortsatta minskningar av koldioxidutsläpp när det nuvarande Kyotoprotokollet går ut 2012 är en prioritet. Att minska framtida global uppvärmning till högst 2 grader högre än nivån före industrialismen bör vara en prioritet. Att uppnå målet kommer att kräva stora förändringar i energipolitik i både rika och fattiga länder samt ekonomiskt stöd till överföringar av hållbar teknologi.

Mer anpassning – inte bara lindring

Även med kraftiga minskningar av koldioxidutsläppen innebär de tidigare utsläppen att världen nu tvingas genomleva farliga klimatförändringar. Klimatförändringarna är inte ett framtida hot utan en verklighet som länder och människor måste anpassa sig till. Och ingenstans är utmaningen mer brådskande än när det gäller att utveckla nya metoder för jordbruk beroende av nederbörd. Försörjningsmöjligheterna för miljoner av världens allra fattigaste kommer att bli mer osäkra i takt med att nederbördsmönstren förändras och i vissa fall, där vattentillgången minskar.

Internationellt bistånd för anpassningar till klimatförändringarna bör vara en hörnsten i de multilaterala avtal som rör klimatförändring och global uppvärmning. Men biståndsflödena har varit sorgligt otillräckliga. Fonden för anpassning till klimatförändringarna som är knuten till Kyotoprotokollet kommer enligt nuvarande beräkningar bara att ha fått fram cirka 20 miljoner dollar år 2012 medan Globala miljöfonden (GEF) – den främsta multilaterala mekanismen för anpassning till klimatförändringarna – har avsatt 50 miljoner dollar för att stödja anpassningsförsök mellan 2005 och 2007.

Bortom det multilaterala ramverket har minskat bistånd till jordbruket begränsat möjligheterna till att finansiera anpassningar av detta slag. Biståndet har minskat snabbt i både absoluta och relativa termer under detsenaste årtiondet. För utvecklingsländernasom grupp har biståndet till jordbruket fallit i reella termer från 4,9 miljoner om året till 3,2 miljarder dollar – eller från 12 procent till 3,5 procent av det samlade biståndet sedan början av 1990-talet. Alla regioner har berörts. Biståndet till jordbruket i Afrika söder om Sahara är nu något under 1 miljard dollar, mindre än hälften av nivån 1990. Att vända på dessa trender kommer att vara avgörande för en framgångsrik anpassning till klimatförändringarna.

Vägen framåt

Länder står inför vitt skilda utmaningar när det gäller att hantera vattenfrågan. Men några övergripande teman kan urskiljas, tillsammans med några generella krav för framgångsrika strategier. Bland de viktigaste:

• Utveckla strategier för en integrerad förvaltning av vattenresurser som sätter upp nationella vattenanvändningsnivåer i linje med vad som är ekologiskt hållbart och som svarar för en samlad och övergripande planering för alla vattentillgångar.

• Sätt rättvisa och de fattigas intresse i centrum för strategierna för denna integrerade förvaltning av vattenresurser.

• Vattenresursförvaltning bör ingå i nationella fattigdomsbekämpningsplaner.

• Inse det verkliga värdet på vatten genom lämplig prissättning, översyn av nationella räkenskapsmetoder och avskaffa groteska subventioner som uppmuntrar till överkonsumtion.

• Öka vattentillgången för de fattiga genom att förse dem med säkert spillvatten för produktiva ändamål genom att skilja på föroreningar från industrier och hushållen samt arbeta med lantbrukarna för att

minska hälsoriskerna.

• Öka nationella investeringar och internationellt bistånd för investeringar i vatteninfrastruktur, däribland förvaring och översvämningskontroll.

• Lägga om kurs i fråga om global uppvärmning genom att satsa mer på strategier för att anpassning till klimatförändringarna i nationell vattenresursförvaltning och biståndssatsningar.

• Tredubbla biståndet till jordbruket fram till 2010 med årliga flöden som stiger från 3 miljarder dollar till 10 miljarder dollar. Inom denna breda ram behöver biståndet till Afrika öka från ungefär 900 miljoner dollar till cirka 2,1 miljarder dollar om året. Detta stöd för jordbrukssektorn har skisserats av Afrikanska unionen samt Nepad (New Partnership for Africa's Development) i programmet Comprehensive Africa Agricultural Development Programme.

Att hantera konkurrensen om vatten inom jordbruket

För 100 år sedan löste William Mulholland, chef för Los Angeles vattenverk problemet med stadens vattenbrist med ett synnerligen effektivt men brutalt drag: "vattenrofferi". Genom att med tvång avleda vatten som användes av lantbrukare i Owensdalen cirka 30 mil bort, gjorde han det möjligt för Los Angeles att bli en av Förenta staternas snabbast växande städer.

Tiderna har förändrats. Nu avgör kalifornienborna sina vattentvister i domstol. Men i en stor del av världen börjar konkurrensen om vatten tillta i alarmerande takt. Det skapar intensiva, ibland våldsamma konflikter. Faran är att Mulholland-modellen kommer att återuppstå, om än under ny skepnad där makten – snarare än omsorgen om de fattiga och mänsklig utveckling – blir avgörande.

Konkurrensen skiljer sig mellan länder. Men två tendenser kan urskiljas. För det första, när städernas och industrins efterfrågan på vatten ökar, så förlorar jordbruket. Något som kommer att bestå. För det andra, tilltar konkurrensen om vatten inom jordbruket också. På båda fronter finns det risk att jordbruket i allmänhet och fattiga landsbygdsbefolkningar i synnerhet blir lidande.

Ett sådant utfall skulle medföra svåra följdverkningar för försöken att minska den globala fattigdomen. Trots snabb urbanisering så lever de flesta av världens extremt fattiga fortfarande på landsbygden, och småbönder och lantbruksarbetare svarar för merparten av den globala undernäringen. Som den enskilt största vattenanvändaren i det flesta länder så kommer det konstbevattnade jordbruket att bli satt under stor press. Med tanke på betydelsen dessa system har för att öka jordbrukets produktivitet, försörja en växande befolkning och minska fattigdomen utgör detta en stor utmaning för den mänskliga utvecklingen.

Medla genom ekonomiska och politiska strukturer

Med ökade krav på vattentillgångar kommer en viss omfördelning mellan vattenanvändare och sektorer att vara oundviklig. I alla processer där det råder konkurrens om knappa resurser brukar motstridiga krav hanteras inom ekonomiska och politiska strukturer och genom system med rättigheter och tillstånd. I takt med att konkurrensen om vattnet tilltar kommer framtida tillgång att allt mer spegla styrkeförhållandena mellan olika aktörer. Utfallet för de fattigaste, mest utsatta människorna i samhället kommer att avgöras av hur institutionerna medlar och hanterar motstridiga krav – och om huruvida regeringar sätter jämlikhet i centrum för sin nationella politik.

Balansera effektivitet och rättvisa

Anpassningar pågår redan. Städer och industrier utökar sitt grepp om vattenresurserna in i landsbygdsområden vilket ger upphov till tvister och emellanåt våldsamma protester. Parallella konflikter mellan olika landsändar och olika användare märks allt mer.

Framväxten av handel med vattenrättigheter på privata marknader ses av somligasom ett sätt att jämna ut balansen och skapa jämlikhet i vattentillgången. Genom att tillåta jordbruksproducenter att sälja vatten kan regeringarna skapa villkor för att avleda en knapp resurs till mer produktiva ändamål samtidigt som bönderna kompenseras och får en ny intäkt, lyder argumentet.

Privata vattenmarknader erbjuder en tveksam lösning till ett systemproblem. Även i Förenta staterna har det varit svårt att värna de fattigas rättigheter fastän det finns etablerat avancerade regler och institutioner. I Chile bidrog införandet av privata vattenmarknader under 1970-talet till större effektivitet men ledde till större ojämlikhet och marknadsstörningar som orsakades av ojämlika maktförhållanden och ofullständig information. För utvecklingsländerna med svagare institutionell kapacitet har marknaden klara begränsningar.

Att hantera kvoter och licenser

Förutom vattenmarknader har många regeringar försökt hantera krav på tillgång till vatten genom att dela ut kvoter och licenser. Detta förfarande verkar vara mer lovande. Även här kommer dock formella och informella olikheter i maktfördelningen att undergräva de fattigas ställning. I västra Java i Indonesien har textilfabrikerna tagit över småböndernas vattenrättigheter. Och i Filippinerna har lantbrukare i bevattningsprogrammen förlorat till förmån för kommunala användare. Frånvaron av regleringar eller att dessa inte efterlevs är ett annat hot. I Indien har oreglerade uttag av grundvatten från Bhavanifloden lett till mindre tillgång till vatten och större fattigdom i bevattningsprogrammen.

Vattenrättigheter är avgörande för mänsklig trygghet i jordbruksområden. Den plötsliga förlusten eller sämre tilldelning av vatten kan undergräva försörjningsmöjligheter, öka utsattheten och förvärra fattigdomen i stor skala. För de fattiga betyder vattenrättigheter mycket mer än för de rika på grund av ett tydligt skäl: fattiga människor saknar ekonomiska resurser och politiskt inflytande för att skydda sina intressen utanför ett system som bygger på regler. Vattenrättigheter betyder inget om de används för att gynna desom har makten.

Att balansera formella lagar och sedvanerätt

Stora utmaningar väntar Afrika söder om Sahara. Regeringarna där försöker, med stöd från biståndsgivarna, att utöka konstbevattningen och skapa formella rättighetssystem som komplement till – eller för att ersätta – sedvanerätten. Vad kommer detta att betyda för mänsklig utveckling?

Utfallet beror på den förda politiken. Att utöka konstbevattningssystemen är viktigt eftersom det kan bidra till att höja produktiviteten och minska riskerna. Regionens jordbruk är till stor del beroende av nederbörd för sin bevattning. Men infrastrukturen för konstbevattning är knapp och är en omtvistad resurs (figure 15). Från Sahel-regionen i Västafrika finns exempel på att småbrukare ofta förlorar dragkampen om konstbevattningen mot stora, kommersiella odlare.

Att hantera sedvanerätten orsakar ytterligare problem. I motsats till vissa uppfattningar har sedvanerätten vad beträffar vatten detaljerade bestämmelser om förbrukning och villkor för att upprätthålla den ekologiska hållbarheten. Men den missgynnar ofta fattiga hushåll och kvinnor. Att anta formella lagar och förordningar tycks inte förändra detta per automatik. I Senegalflodens dalgång har sedvanerättsägare

utnyttjat sitt inflytande för att utestänga vissa sociala grupper från vattnet. I Tanzania har introduktionen av formella vattenrättigheter gynnat kommersiella bönder vid Panganifloden, något som drabbar småbönderna nerströms.

Att ägna mer uppmärksamhet åt rättvisa

En lärdom från vattenreformprogram är att betydligt större vikt måste läggas på rättvisa. I motsats till landreformer har inte särskilt stort intresse riktats mot distributionsfrågor när det gällt integrerad vattenresursförvaltning. Det finns några undantag – som i Sydafrika – men även där har det visat sig vara svårt att lyckas med omfördelningar.

Bevattningssystem står i centrum för anpassningarna. Infrastruktur för bevattning har stor inverkan på fattigdomen. Jämförande studier tyder på att förekomsten av fattiga brukar vanligtvis vara 20 till 40 procent lägre i områden med bevattningssystem jämfört med utanför, men det förekommer stora variationer (figure 16). I vissa länder förefaller bevattning vara en mycket starkare drivkraft för fattigdomsbekämpning än i andra. Ojämlikhet i landfördelningen är en viktig faktor. Länder med stor ojämlikhet (Indien, Pakistan och Filippinerna) klarar sig sämre ifråga om effektivitet och jämlikhet än mer jämlika länder (Kina och Vietnam) (figure 17).

Denna slutsats tyder på att det inte finns något inneboende samband mellan ökad produktivitet och minskad fattigdom inom bevattning. Det finns ett betydande utrymme för att hantera skillnaderna i anpassningstrycket i jordbruket genom metoder som höjer både effektiviteten och jämlikheten som stär- .....(figurer o d) ker varandra i ett slags positiv spiral. Rättvis kostnadsdelning, offentliga investeringar riktade mot de fattiga och att de ansvariga som överser produktionen deltar är avgörande för framgångsrika reformer.

Att ta itu med djupt rotad ojämlikhet mellan könen

För att verkligen överföra makt i bevattningssystem krävs medel för att ta itu med de djupt rotade ojämlikheterna mellan könen. Kvinnor är dubbelt förfördelade i bevattningssystemen. Eftersom de i många länder saknar formell rättighet till jorden utestängs de från tillsynen av bevattningssystemen. Samtidigt samverkar informella ojämlikheter – däribland hur hushållsarbetet är uppdelat, normer som styr kvinnors möjlighet att yttra sig offentligt och andra faktorer – och hindrar kvinnor från att ha ett verkligt inflytande över besluten.

Att bryta ned dessa strukturer har visat sig vara svårt även i de mest ambitiösa programmen för att överföra tillsynsansvaret från regeringsorgan till vattenanvändarna. I indiska Andhra Pradesh har fattiga lantbrukare mycket mer att säga till om i tillsynen, men fattiga kvinnliga lantbrukare förblir tysta. Förändringar är möjliga. I Uganda har lagstiftning som kräver kvinnlig representation i vattenförbrukarföreningar haft en betydelse.

Att nå de fattiga

Blickar man mot framtiden så är en av de största utmaningarna att se till att program för bättre vattenanvändning verkligen omfattar de fattiga. Tekniken är inte neutral när det gäller hur fördelningen blir – och det finns risk för att de fattiga blir överspelade i försöken att få ut mer grödor per droppe från vattenresurserna.

Detta behöver dock inte vara fallet. I Indien har förnyelsen av småskaliga program för att tillvarata regnvatten som svar på grundvattenkrisen visat att det finns stora pengar att tjäna på gjorda investeringar samtidigt som man minskar risker och utsatthet. På liknande vis behöver inte småskaliga bevattningstekniker inriktas enbart för stora kapitalintensiva producenter. Påhittiga metoder och billiga lösningar för droppbevattning har utvecklats. Även här är de sociala och ekonomiska fördelarna stora. Enligt en beräkning

så kan utökningen av billiga bevattningstekniker till 100 miljoner småbönder generera nettoinkomster på över 100 miljarder dollar och skapa stora multiplikatoreffekter när det gäller att öka inkomster och sysselsättning.

Det sätt på hur fattiga länders regeringar hanterar utmaningen mellan att balansera mål för rättvisa och effektivitet i vattenfrågor kommer att spela en avgörande roll för mänsklig utveckling. Att sätta de fattigas intressen i centrum för en integrerad vattenresursförvaltning är en organisatorisk princip. Men den principen måste backas upp av praktisk politik riktad mot de fattiga.

Bland det viktigaste märks:

• Stärka fattiga hushålls rätt till land och vatten..... (figurer od)

• Respektera sedvanerätten och integrera dessa rättigheter i formell lagstiftning.

• Genom lagstiftning och institutioner förbättra fattiga människors kapacitet att göra anspråk på sina vattenrättigheter och möjligheten att försvara dessa.

• Ökade nationella satsningar på bevattning och att vända på trenden med sänkta biståndsanslag för bevattningssektorn med fördubblat bistånd till ungefär 4 miljarderdollar årligen under de närmaste 20 åren.

• Förbättra rättvisan inom bevattningssystemen så att dessa främjar fattigdomsbekämpning och effektivitetsmålgenom hållbara och rättvisa system för kostnadsdelning.

• Decentralisera översynen och finansieringen av bevattningssystemen för att ge vattenanvändarna mer inflytande.

• Integrera bevattningssystemen i större landsbygdsprogram så att jordbruket blir mer lönsamt för småbrukarna.

• Kvinnors lika rätt till vatten bör stå i centrum för nationella utvecklingsplaner. En politik bör införas som ger kvinnor större inflytande över besluten för vattenanvändning och resursförvaltning.

• Utveckla program för att ta tillvara regnvatten och strategier för grundvattenhantering som sträcker sig från småskalig till storskalig infrastruktur.

• Främja utvecklingen, fördelningen och införandet av teknik riktad till de fattiga.

Att hantera gränsöverskridande vatten för mänsklig utveckling

Vatten är något som speglar människans ömsesidiga beroende. Inom alla länder är vatten en resurs som är delad, och som används av många grupper – från miljön till jordbruket, från industrin till hushållen. Men vatten är också ett exempel på en synnerligen flyktig resurs. Det passerar nationsgränser, förenar användare över gränser i ett system av ömsesidigt hydrologiskt beroende.

I takt med att konkurrensen om vatten tilltar inom länder kommer detta ökade tryck att spilla över nationsgränserna. En del bedömare fruktar att konkurrensen mellan länder kan ge upphov till konflikter och framtida vattenkrig. Den faran är överdriven: samarbete är mycket vanligare än konflikter. Men man kan inte bortse från möjligheten för tänkbara spänningar över gränser och konflikter. Medan de flesta länder har institutionella mekanismer för att fördela vatten och lösa konflikter inom sina gränser så är gränsöverskridande mekanismer

mycket svagare. Växelverkan mellan vattenstress och svaga institutioner för med sig verkliga risker för konflikter.

Ömsesidigt hydrologiskt beroende

Ömsesidigt hydrologiskt beroende är inte något abstrakt begrepp. Två av fem människor i världen lever i internationella flodområden som delas av mer än ett land (table 1). Internationella floder är en länk mellan länder: Exempelvis delar nio länder på Amazonfloden och elva länder på Nilen. Floder knyter också samman människors försörjning. Me-... (figurer o d) kongfloden, en av världens stora flodsystem, genererar elström uppströms i Kina och ger vatten till risodlingar och fiskesystem som försörjer mer än 60 miljoner människor i bäckenet i sitt nedre lopp.

Med ömsesidigt hydrologiskt beroende följer ett fördjupat ömsesidigt beroende. Som produktionsresurs är vatten unikt eftersom det inte kan kontrolleras för ett enda användningsområde – det flödar mellan sektorer och användare. Detta gäller både inom och mellan länder. Hur ett land uppströms använder en flod påverkar oundvikligen mängden, tidpunkten och kvaliteten på vattnet för vattenanvändarna nedströms. Samma ömsesidiga beroende gäller för grundvattenmagasin och sjöar.

Varför är frågan om förvaltning av gränsöverskridande vattenresurser en mänsklig utvecklingsfråga? Därför att misslyckanden på detta område kan skapa utfall som orsakar orättvisor, ohållbar miljö och omfattande sociala och ekonomiska förluster.

Det råder ingen brist på exempel. Aralsjön, som somliga betecknar som den värsta miljökatastrof som människan orsakat, är ett extremfall (map 1). Mindre känt är skadorna orsakade av överuttag i delade flodsystem och sjöar. Ett exempel är Tchadsjön i Afrika söder om Sahara, som minskat i yta.

Ojämlik vattenresursförvaltning kan förstärka orättvisor och otrygg vattenförsörjning. Exempelvis riskerar människor som lever på de ockuperade palestinska områdena att drabbas av akut vattenbrist. Begränsad tillgång till ytvatten är en faktor. Mer betydelsefullt är den ojämlika fördelningen av grundvattenmagasin under Västbanken mel- ....(figurer o d) lan Israel och Palestina. I genomsnitt använder israeliska bosättare på Västbanken nio gånger mer vatten än palestinierna även då de delar flertalet vattenkällor.

Fördelar med samarbete för mänsklig utveckling

Förvaltning av gränsöverskridande vattenresurser är en fråga som rör mänsklig utveckling: Förutom att minska risken för konflikt kan sådant samarbete generera fördelar så som att förbättra kvalitet på delade vattenresurser, öka välståndet och förbättra vattenförsörjningen samt skapa möjligheter för ett bredare samarbete.

Erfarenheterna pekar på de tänkbara fördelarna med samarbete och kostnaderna för att inte samarbeta. Länderna i Europeiska unionen har dramatiskt förbättrat flodvattenkvaliteten genom samarbete vilket gynnat industrin, människors hälsa och inhemska vattenanvändare. I södra Afrika har ett gemensamt infrastrukturprogram skapat intäkter för Lesotho och förbättrat vattnet i Sydafrika. Brasilien och Paraguay har frigjort fördelar genom gemensam förvaltning av floder genom kraftproduktion. I motsats betalar länder i Centralasien ett högt pris för uteblivit samarbete med stora förluster för bevattning och vattenkraft.

Tvärtemot krigspessimisternas spådomarhar konflikter om vatten varit undantag, inte regel. Om man går tillbaka 50 år har det förekommit 37 fall av rapporterat våld mellan stater om vatten – och de flesta incidenterna har handlat om mindre skärmytslingar. Samtidigt har mer än 200 vattenavtal förhandlats fram. En del av dessa avtal – avtalet mellan Indien och Pakistan om Indusfloden och dess bifloder, Indus Basin Treaty – har varit i kraft även under väpnade konflikter.

Trots frånvaron av väpnade konflikter har samarbetet ofta varit begränsat. Mestadels har det varit inriktat på tekniska lösningar för reglering av vattenflöde och volymuttag. En del flodbäckeninitiativ – framförallt Nile Basin Initiative – börjar ändra på den bilden. Framsteg har hindrats emellertid av begränsade mandat, svaga institutioner och underfinansiering. Dessa områden är sådana där internationellt samarbete och partnerskap kan göra skillnad.

* * *

Vatten flödar genom alla delar av människans liv. Genom historien har vattenresursförvaltning ställt människor och regeringar inför långtgående tekniska och politiska utmaningar. Historien om vattenresursförvaltning är på en gång historien om mänsklig påhittighet och mänsklig svaghet. Från de antika romerska akvedukterna till de stora offentliga vattenverken i 1800-talets Europa och USA har tillhandahållandet av rent vatten varit möjligt genom nya innovationer. Smutsigt vatten och dålig sanitet har skördat fler liv under det senaste århundradet än någon annan orsak. Och det fortsätter än idag i många utvecklingsländer.

Att reglera vatten för försörjning har en ännu längre historia. Sedan civilisationens gryning i Indusdalen och Mesopotamien har regleringen av vatten som produktiv kraft präglats av påhittiga infrastruktursystem som sökt tygla vattnets potentiella produktiva kraft och samtidigt begränsa dess potentiella skadeverkan. Mänsklig sårbarhet när dessa ansträngningar misslyckats eller då vattencykeln ändrats, märks genom att civilisationer försvunnit, jordbrukssystem har kollapsat och genom miljöförstöring. Ställt inför hotet om klimatförändringar och ökat tryck på världens sötvattenresurser kan utmaningarna att styra vattenresursförvaltningen under tjugohundratalet visa sig vara bland de största under mänsklighetens historia.

Vad är WaterAid?

Från **vad-ar-wateraid.shtml** 14 nov 2010.

WaterAid arbetar med konkret bistånd, vi förser människor med rent vatten, toaletter och kunskap i hygien. Vi arbetar också för att få makthavare i både fattiga och rika länder att ta vatten och sanitetsfrågor på allvar.

Varje dag dör 4000 barn i sjukdomar orsakade av brist på rent vatten. För oss är rent vatten och sanitet är en grundläggande rättighet som alla på vår jord borde ha tillgång till.

På plats samarbetar WaterAid med lokala partnerorganisationer med att bidra med kunskap och tekniska lösningar som är billiga och hållbara.

WaterAid Sverige kontrolleras av **Svensk Insamlingskontroll**, SFI och har tilldelats 90-konto. Vi är även medlemmar i **Frivilligorganisationernas Insamlingsråd, FRII**.

Simple solutions?
Här nedan hittar du vår film Simple Solutions.
Den är 3:13 minuter lång och förklarar ganska bra vad vi jobbar med.

Se vad-ar-wateraid.shtml

10.06.23

Jan Eliasson i ny FN-roll

Jan Eliasson, styrelseordförande i WaterAid Sverige och tidigare utrikesminister och ordförande i FN:s generalförsamling har av FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon inbjudits att ingå i en grupp "millenniemålsambassadörer" på högsta nivå. Den har till uppgift att verka för att FN:s så kallade millenniemål uppnås.

Paul Kagame, president i Rwanda och José Luis Rodríguez Zapatero, premiärminister i Spanien delar på ordförandeskapet. Bland de femton övriga ledamöterna märks förutom Jan Eliasson även nobelpristagarna Muhammed Yunus och Wangari Maathai, samt dessutom Jeffrey Sachs, Graça Machel, Bill Gates och Ted Turner.

Gruppen har satts samman för att verka inför och under toppmötet i FN i september då tio år har gått sedan världens ledare enades om de så kallade millenniemålen med ambitionen att halvera fattigdomen i världen till år 2015. Med fem år kvar är det hög tid att vidta mått och steg så att uppsatta mål nås.

”Jag är mycket glad över att ta plats i generalsekreterarens viktiga grupp med ambitionen att världen ska nå millenniemålen i tid”, säger Jan Eliasson. ”Vi måste nu ta krafttag för att nå framgång på alla målområden i kampen mot fattigdomen som världens ledare beslutade om för tio år sedan. Vi vet att vatten och sanitet är av avgörande betydelse i kampen mot fattigdomen. Utan tillgång till dessa båda fundamentala rättigheter dör tusentals barn varje dag, flickor slutar sin skolgång, fattigdomen breder ut sig och dessutom ökar risken för konflikter.”

Av de åtta millenniemålen är det flera som släpar efter. Allra värst är det med sanitetsmålet – att halvera den andel av jordens befolkning som saknar tillgång till toalett. I nuvarande takt kommer Afrika söder om Sahara inte nå målet på över 200 år! Brist på tillgång till sanitet inverkar negativt på många av de andra millenniemålen, inte minst de med anknytning till hälsa.

”Jag skall göra mitt bästa för att försäkra mig om att vatten och sanitet liksom andra eftersläpande millenniemål kommer i fokus under toppmötet i september”, säger Jan Eliasson. ”Utan tydliga politiska åtaganden kommer dessa frågor fortsätta att vara försummade med förödande effekter på samtliga millenniemål.”

Jan Eliasson är tillgänglig för intervjuer.
För ytterligare information kontakta Per Stenbeck, WaterAid Sverige, 08-6773020, **per.stenbeck@wateraid.se**

» Läs mer om millenniemålen
» Hämta pressbilder på Jan Eliasson

Publicerad av: **Daniel Holking**

Hemsida: vad-ar-wateraid.shtml

WaterAids vision

Rent vatten och sanitet är grundläggande rättigheter som alla på vår jord borde ha tillgång till. Ändå saknar nästan en miljard människor rent vatten och två och en halv miljarder har ingen toalett att gå till. Resultatet är förödande: varje dag dör 4000 barn i sjukdomar orsakade av brist på rent vatten.

WaterAids vision är en värld där var och en har tillgång till rent vatten och sanitet. Ett av FNs så kallade millenniemål slår fast att antalet människor utan rent vatten och sanitet skall halveras till år 2015. WaterAid verkar för att det målet skall uppnås som ett steg på vägen.

WaterAid i världen

WaterAid Sverige är en av fyra WaterAid-organisationer i världen. WaterAid UK som startade 1981 har huvudkontor i London är moderorganisationen i familjen. WaterAid America och WaterAid Australien, som båda startade 2003, är systerorganisationer till WaterAid Sverige.

WaterAid UK har 550 anställda varav 400 i fält i något av WaterAids 17 biståndsländer i Afrika, Asien och Oceanien. Resterande 150 arbetar på WaterAids huvudkontor i London eller runtom i Storbritannien. WaterAid UK omsätter över en halv miljard kronor om året. Den brittiske Kronprins Charles är organisationens beskyddare. 1995 mottog WaterAid UK the Stockholm Water Prize ur Kung Carl XVI Gustafs hand.

WaterAids arbetssätt

WaterAid arbetar genom konkret bistånd och opinionsbildning för allas tillgång till rent vatten, sanitet och hygienutbildning. Samordnade insatser på alla dessa tre områden är nödvändiga för att nå varaktiga resultat. WaterAids konkreta biståndsarbete genomförs i nära samverkan med lokala partnerorganisationer för att säkerställa att lokala behov blir styrande. Lokal samverkan leder också till att insatserna blir långsiktigt varaktiga. Detta arbete ger varje år omkring en miljon fler människor i allra fattigaste länderna tillgång till rent vatten och närmare tre miljoner fler till sanitet. Sedan starten 1981 har 13.4 miljoner människor fått rent vatten och sanitet tack vara WaterAids biståndsarbete.

WaterAid kompletterar det konkreta biståndsarbetet med opinionsbildning både lokalt, nationellt och internationellt för en politik som erkänner den viktiga roll som rent vatten och sanitet spelar i kampen mot sjukdomar och för att få bukt med fattigdomen. Vi sätter press på beslutsfattare att ta ansvar för att rent vatten och sanitet blir en tillgång för alla.

WaterAids biståndsländer

WaterAids biståndsarbete bedrivs för närvarande i 17 av världens fattigaste länder.
Fyra ligger i västra Afrika: Burkina Faso, Ghana, Mali och Nigeria.
Tre i östra Afrika: Etiopien, Tanzania och Uganda.
Fyra i södra Afrika: Madagaskar, Malawi, Mocambique och Zambia.
Fyra i Asien: Bangladesh, Indien, Nepal och Pakistan.
Två i Oceanien: Papua Nya Guinea och Timor Leste.

WaterAids ambition är att till 2015 nå ut med biståndsinsatser i ytterligare 13 länder i Afrika, Asien och Latinamerika.

Millenniemålen

Åtta mål som samtliga av FN:s medlemsstater och minst 23 mellanstatliga organisationer har enats om att försöka uppnå till år 2015. Målen bestämdes under FN:s millennietoppmöte i september 2000. Nedan finner du vad dessa målen innebär men också hur vart och ett av millenniemålen har kopplingar till det WaterAid gör. Rent vatten och sanitet har en avgörande koppling till att lyckas nå många av de målen man gemensamt har satt upp. År 2015 är det tänkt att flera av dessa mål ska vara uppnådda något som ser allt mer avlägset ut.

Snabblista över Millenniemålen

1. Att extrem fattigdom och svält ska utrotas
2. Att alla barn ska gå i skolan
3. Att jämställdheten ska öka och kvinnors ställning stärkas
4. Att minska barnadödligheten
5. Att uppnå en bättre mödravård och minskad mödradödlighet
6. Att stoppa spridningen av HIV/AIDS, malaria och andra sjukdomar
7. Att säkerställa en miljömässigt hållbar utveckling
8. Att utveckla ett globalt partnerskap för utveckling

1 Att extrem fattigdom och svält ska utrotas:

→ Andelen människor som lever på mindre än en dollar om dagen ska halveras från 1990 till 2015
→ Andelen människor som går hungriga ska halveras från 1990 till 2015
→ Tillgången till mat för de som hungrar ska ökas.

Kopplingen till bristen på rent vatten och sanitet:

♥ Tid och energi går åt till att leta och hämta vatten
♥ Undernäring och sjukdom leder till kostnader, sämre produktivitet och lägre inkomster
♥ Vatten är en viktig faktor för självhushåll, jord- och djurbruk, industrier etc
♥ Investering i vatteninfrastruktur minskar riskexponering och katalyserar utveckling
♥ Ekosystem - hållbar utveckling.

2 Att alla barn ska gå i skolan:

→ Alla, såväl pojkar som flickor, ska få utbildning i grundskola
→ Insatser för bättre kvalité på utbildningen ska genomföras.

Kopplingen till bristen på rent vatten och sanitet:

♥ Inlärningssvårigheter och hög frånvaro pga diarré och parasitsjukdomar
♥ Flickor ofta ombedda att stanna hemma för att hjälpa till med vattenhämtning och tillsyn av sjuka
♥ Frånvaro och avhopp av flickor i skolor utan avskilda toaletter.

3 Att jämställdheten ska öka och kvinnors ställning stärkas:

→ Utbildningsskillnader beroende på kön ska elimineras. Helst före 2005 och inte senare än 2015.
Kopplingen till bristen på rent vatten och sanitet:
♥ Kvinnor och flickor utsätts för sexuella trakasserier när avlopp och sanitet saknas
♥ Kvinnor i rurala områden kan ägna upp till 25% av sin tid till vattenhämtning
♥ Frigjord tid ger möjlighet till inkomstgenererande verksamhet och bättre jämlikhet
♥ Decentralisering kan ge kvinnor en större roll inom lokala organisationer.

4 Att minska barnadödligheten:

→ Dödligheten bland barn under fem års ålder ska minska med två tredjedelar.
Kopplingen till bristen på rent vatten och sanitet:
♥ Diarré - kolera och dysenteri dödar mer än 2 miljoner barn per år
♥ Vattenburna masksjukdomar drabbar miljontals barn
♥ Förorenat vatten gör mjölkersättning skadlig
♥ Dålig hygien hälsofarligt vid havandeskap och förlossning.

5 Att uppnå en bättre mödravård och minskad mödradödlighet:

→ Mödradödligheten ska minskas med tre fjärdedelar.
Kopplingen till bristen på rent vatten och sanitet:
(samma som mål nummer 4, se ovan)

6 Att stoppa spridningen av HIV/AIDS, malaria och andra sjukdomar:

→ Ökningen av antalet hiv/aids-smittade ska stoppas, och antalet smittade ska minskas
→ Ökningen av antalet sjuka i malaria och andra sjukdomar ska stoppas, och antalet smittade ska minskas.
Kopplingen till bristen på rent vatten och sanitet:
♥ Tillgång till rent vatten och sanitet är viktigt för hygien och sjukvård - inte minst HIV/AIDS
♥ Bättre hälsa, livsmedelsförsörjning och hushållsinkomst minskar riskerna att bli HIV-smittad - även mottaglighet för en rad andra sjukdomar
♥ Bättre vattenresursförvaltning - sämre förutsättningar för malariamyggor, bilharzia, denguefeber m.m.

7 Att säkerställa en miljömässigt hållbar utveckling:

→ Principer om hållbar utveckling ska integreras i ländernas politik
→ Andelen människor som saknar tillgång till rent vatten och sanitet skall halveras före 2015
→ Livsvillkoren för minst 100 miljoner människor som lever i slumområden skall ha förbättrats före 2020.
Kopplingen till bristen på rent vatten och sanitet:
♥ En minskning av kontaminering från avföring och avloppsvatten
♥ Bättre hälsa kopplat till en minskning av fattigdom vilket i sin tur ger mindre belastning på naturtillgångarna.

8 Att utveckla ett globalt partnerskap för utveckling:

→ Ett globalt handelssystem som är öppet och rättvist, och som tar hänsyn till de fattigaste ländernas intressen, ska utvecklas
→ Ett samarbete med läkemedelsindustrin för att se till att människor i utvecklingsländer får tillgång till livsnödvändiga mediciner ska utvecklas
→ Ett samarbete med den privata sektorn för att göra nyttan av ny teknologi tillgänglig för alla ska utvecklas
→ Biståndet ska höjas till minst 0,7 procent av ländernas BNI (Bruttonationalinkomst).

Kopplingen till bristen på rent vatten och sanitet:

♥ Rättvisare handelsvillkor underlättar export av vattenbaserade produkter - pro-poor growth
♥ Investeringar i (småskalig) infrastruktur och vattensektorreformer välfärdsgrundande – fattigdomsbekämpning
♥ De minst utvecklade länderna mycket beroende av vatten och sårbara för vattenrelaterade katastrofer.

Vad kan jag göra?

WaterAids vision är en värld där var och en har tillgång till rent vatten. Du kan hjälpa WaterAid att nå denna visionen. Det finns många olika sätt att bidra till detta. Du kan hjälpa WaterAid att synas, du kan anmäla dig som volontär eller bidra till vårt arbete med en gåva.

» Anmäl dig som volontär
» Ge en gåva till WaterAids vision

Källor/Läs mer:

» Wikipedias listning av Millenniemålen
» UNDP:s Millenniemålen.nu
» Läs om WaterAids projekt i Mali

Tack till Joakim Harlin på **UNDP** för kopplingen mellan målen och rent vatten och sanitet (texten ovan är baserad på Joakims presentation under Världsvattendagen 2010).

Det är inte många år kvar till målgång och en kurvig resa fram till målet.

Delta i UNDP:s fototävling Picture This. Hur tolkar du Millenniemålen? Både amatörer och proffs får vara med.

» Tävla i Picture This

Diskutera Millenniemålen! Vilket eller vilka av målen tycker du är absolut viktigast och bör prioriteras?

» Diskutera på Globalportalen

WaterAid i Sverige

WaterAid Sverige bildades i juni 2009 för att ge Sverige och svenskarna en chans att ställa upp i kampen för rent vatten, sanitet och hygienutbildning åt alla. WaterAid Sverige arbetar med konkret bistånd och opinionsbildning för att nå detta mål.

Vårt bistånd är fokuserat på två av WaterAids 17 biståndsländer nämligen Bangladesh i Asien och Mali i Afrika. Denna fokusering gör det möjligt för oss att kraftsamla våra resurser och tydligare rapportera till våra givare hur insamlade medel kommer till användning.

Vår opinionsbildning lyfter fram hur otillräckliga de resurser är som satsas på rent vatten och sanitet och hur skevt fördelade de är till nackdel för de länder där bristen är som värst och behoven som störst.

WaterAid Sverige är en stiftelse med organisationsnummer **802426-1268** som är registrerad hos Länsstyrelsen i Stockholms län. WaterAid har beviljats 90-konto av **Svensk Insamlingskontroll**, SFI och är medlem i **Frivilligorganisationernas Insamlingsråd**, FRII.

WaterAid Sverige har en styrelse bestående av en ordförande och sju övriga ledamöter:
Jan Eliasson, f.d. utrikesminister och ordförande i FNs generalförsamling
ordförande
Anders Berntell, VD, **Stockholm International Water Institute** (SIWI)
ledamot
Tomas Blomqvist, VD, **Umeå Vatten och Avfall AB** (UMEVA)
ledamot
Johan Rockström, professor, chef **Stockholm Environment Institute**
ledamot
Sven-Erik Skogsfors, konsult, f.d. VD **Stockholm Vatten** och **SIWI**
ledamot
Lena Treschow Torell, professor,
preses **Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien**
ledamot
Harriet Wallberg Henriksson, professor, rektor **Karolinska Institutet**
ledamot
Peter Örn, konsult, fd VD **Sveriges Radio**, f.d. GS **Svenska Röda Korset**
ledamot

Per Stenbeck är generalsekreterare i WaterAid Sverige. För att ladda ner årsredovisningen för WaterAid Sveriges första år. Klicka **här!**

Stöd WaterAid!

Stöd WaterAid i kampen för en värld där var och en har tillgång till rent vatten och sanitet. **Bli månadsgivare** eller **ge en enstaka gåva**.

Det går lika bra att ge via din mobiltelefon:
SMS:a **VATTEN** till **72900** så bidrar du med **50 kronor**. Din gåva gör skillnad! Du kan också anmäla dig som **frivillig** i vårt arbete.

Bli vänföretag till WaterAid! Vill du inleda ett givande samarbete med stora möjligheter? Läs mer på vår sida för **vänföretag** om olika samarbetsformer med WaterAid. Kunder gillar företag som bryr sig.

Vatten

Jorden sedd från rymden har en klarblå färg. Så är också 70% av jordens yta täckt av vatten. Av allt vatten på vår jord är 97% salt vatten i våra hav. Endast tre procent av vattnet är färskvatten. Av dessa tre procent färskvatten är två och en halv procent fruset till is i Arktis, Antarktis och i glaciärer. Alltså återstår endast en halv procent för oss människor samt djur och natur att använda.

Av den samlade färskvattenförbrukningen i världen går 70% till jordbruk för konstbevattning. 20% går till industrins behov. 10% är vad vi människor konsumerar som dricksvatten, för matlagning, hygien, tvätt och disk.

Vi i Europa konsumerar i genomsnitt 200 liter färskvatten per person och dag. 50 liter går åt bara för att spola på toaletten! I USA konsumerar man hela 400 liter per person och dag medan i Afrika och Asien är konsumtionen bara 10 liter per person och dag.

Rent vatten är en rättighet för alla. Ändå saknar närmare en miljard människor tillgång till rent vatten. På landsbygden i fattiga länder tvingas många gå långa sträckor för att hämta vatten ur floder och vattendrag som ofta är förorenade. I storstädernas slumområden tvingas många köpa sitt färskvatten till orimligt höga kostnader, vatten som inte alltid är drickbart.

Det är främst kvinnor och barn som bär vatten i timmar på sina huvuden, bördor som ofta väger över 20 kilo. I Afrika tillbringar kvinnor på landsbygden en fjärdedel av sin vakna tid med vattenhämtning.

Resultaten är förödande: Det eviga vattenbärandet är ett tungt arbete som hindrar kvinnor från att utföra andra mer meningsfulla och inkomstbringande sysslor. Det hindar också barn från att gå i skolan och att läsa läxor.

Än värre är att bristen på rent vatten leder till svåra upprepade sjukdomar. Varje dag dör 4000 barn runt om i världen i sjukdomar orsakade av orent vatten. Återkommande sjukdomar kräver kostsamma läkarbesök och dyr medicinering.

Bristen på rent vatten är ett globalt problem som går att lösa. Det finns färskt vatten så att det räcker åt oss alla på vår jord om vi hushåller med denna livsviktiga resurs. Alldeles för lite pengar satsas idag på att bygga bort bristen på färskvatten. Endast några få procent av all u-hjälp i världen satsas på rent vatten. För att nå till FN:s millenniemål om en halvering av dem som saknar tillgång till rent vatten skulle anslagen behöva dubblas från dagens nivå. Ca 100 miljarder kronor skulle behövas extra varje år. Det kan låta som mycket pengar men är inte mycket mer än vi i Europa spenderar på glass om året! Det går att ge alla tillgång till rent vatten - om bara viljan finns!

Sanitet

Två och en halv miljarder människor saknar en toalett att gå till vid behov - mer än var fjärde invånare på jorden. Att inte kunna besöka en toalett under trygga former är inte bara en allvarlig hälsofara, det är dessutom förödmjukande och integritetskränkande. Särskilt för kvinnor och flickor är avsaknad på toaletter ett allvarligt problem. I fattiga länder där latriner saknas tvingas ofta kvinnor vänta med toalettbehov till kvällen när mörkret hjälper till att ge avskildhet. Ändå händer det att kvinnor utsätts för övergrepp just när de är ute för att uträtta sina behov. När det inte finns toaletter på skolan är det ofta en anledning till att flickor avbryter sin skolgång om inte förr så när de börjat menstruera.

Avföring på avvägar är ett stort hälsoproblem i fattiga länder. När latriner saknas hamnar avföringen i naturen på landsbygden eller i rännstenen eller avloppsdiken i storstädernas slumområden. Dricksvatten och mat förorenas av flugor och regnvatten leder avföringen till brunnar och andra vattentäkter. Mänsklig avföring är livsfarlig. Den innehåller mängder med skadliga bakterier, virus och parasiter. Resultatet är förödande. Varje dag dör 4000 barn i sjukdomar som orsakas av förorenat vatten. Upprepade diaréer är den näst vanligaste dödsorsaken bland små barn i fattiga länder.
Lösningen är latriner åt alla. Det är både billigt och enkelt att gräva latriner och därmed säkerställa att mänsklig avföring hålls avskild från dricksvatten och matvaror.

Ett av FN:s så kallade milleniemål handlar om sanitet. Det säger att till 2015 skall andelen hushåll i världen utan tillgång till sanitet halveras jämfört med läget år 1990. Dessvärre är vi inte i närheten av att nå det målet. Med nuvarande utbyggnadstakt kommer det i södra Afrika ta över etthundra år att nå målet.

Alldeles för lite pengar satsas dessvärre på sanitet. Behoven är stora men viljan att ta itu med dem saknas alltför ofta. Det går att förse alla med en toalett - om bara viljan finns.

Den här tre minuter korta filmen visar på engelska de tio steg till god sanitet som WaterAid tillämpar.

Hygien

För att kunna dra full nytta av fördelarna med rent vatten och sanitet är det nödvändigt att förstå sambandet mellan sjukdom och dålig hygien.

Att omsorgsfullt tvätta händerna med tvål och vatten före varje måltid liksom efter varje toalettbesök är av avgörande betydelse. Denna goda vana kan reducera förekomsten av diaréer med ända upp till 40%. Eftersom diaréer är den näst största barnadödaren kan man utan överdrift säga att god handhygien är en fråga om liv och död.

Ringar på vattnet i Mali

I Mali i Västafrika, som är ett av världens allra fattigaste länder, är WaterAids vision en avlägsen dröm. Mer än hälften av landets befolkning saknar tillgång till rent vatten och sanitet. Effekterna är förödande: vart femte barn dör före fem års ålder i sjukdomar orsakade av förorenat vatten.

Projektet ”Ringar på vattnet i Mali” syftar till att:

♥ Varje år nå ut till ytterligare 10.000 personer med rent vatten genom att bygga 20 nya brunnar och reparera 40 brunnar som redan är borrade.

♥ Varje år nå ut till ytterligare 20.000 personer med sanitet genom att uppföra 275 latriner.

♥ Genom dokumentation och forskning satsa på utbildning och opinionsbildning i Mali för att påverka beslutsfattare i vatten- och sanitetsfrågor.

Projektet ”Ringar på vattnet i Mali” kommer att ge tiotusentals fattiga landsbygdsbor i södra Mali tillgång till rent vatten och sanitet. Det kommer att sätta press på regering och myndigheter i Mali att ta ökat ansvar för vattenförsörjningen där WaterAids egen projektverksamhet tjänar som förebild och skapar på så sätt ringar på vattnet.

Den totala projektbudgeten för fem år uppgår till:
£492,000 (ca 5,6 miljoner) av vilka hittills £66,159 (ca 754.000 kr) samlats in.

Landinformation: Mali

Mali i västra Afrika är ett av de fattigaste länderna i världen. Denna kustlösa före detta franska koloni fick självstyre år 1960 men har sedan dess drabbats av uppror, två kupper och en militär diktatur på 23 år. Från år 1992 då landets första demokratiskt valde president fick makten har Mali varit relativt fredligt.

Två tredjedelar av Mali är täckt av öken och den hårda miljön förvärras ytterligare när nederbörden minskar. Bara 60 % av befolkningen har tillgång till friskt vatten och ännu färre har tillgång till sanitet. Som ett resultat av detta är diarré vanligt och barnadödligheten är väldigt hög. Ett av fem barn dör innan de fyllt fem år.

WaterAid i Mali

WaterAid påbörjade sitt arbete i Mali år 2000 och vi hjälper nu samhällen att få tillgång till rent vatten, ökad hygien och sanitet i fem av landets åtta regioner samt i huvudstaden Bamako. Vårt arbete utförs genom sju partnerorganisationer, lokala regeringsorgan och tre nätverk med NGO:s **(icke statliga organisationer)**. Vi involverar samhällena i projektets alla stadier, från planering till byggande, underhåll och förvaltning.

Vi siktar på att nå de mest sårbara delarna av samhället i Mali vilket inkluderar äldre människor, kvinnor, personer med funktionshinder och de som lever med HIV/AIDS.

I områden i närheten av städer har anpassade vattentorn hjälpt dessa grupper att få tillgång till vatten och över hela Mali har WaterAid anpassat vattenpunkter och toaletter för att möjliggöra tillträde för personer med funktionshinder.

Vatten

I tätorter hjälper vi till genom att upprätta gemensamma vattenkranar som är anslutna till stadens huvudledningar för vattentillförsel. Invånarna i samhället betalar en liten summa för att köpa vatten. Denna summa används för att betala underhållet av vattenpunkterna samt till lön till de utbildade invånarna i samhället som sköter dem.

I tätorter fokuseras WaterAids projekt på att hjälpa samhällen att fördjupa och skydda handgrävda brunnar samt att borra borrhål och förse dem med handpumpar för att säkerställa att vattnet är skyddat mot förorening. Vi hjälper även samhällen att rehabilitera trasiga anläggningar vilket kan vara mer kostnadseffektivt än att bygga nya.

Sanitet

En lyckad taktik för att främja sanitet i Mali är genom samhällsledd sanitet - där människor får se hur öppen avföring sprider sjukdomar och förorenar vattenkällor samt hur enkla ingripanden kan få bukt med detta.

Som utgångspunkt hjälper WaterAid samhällena att rita en karta över deras lokala område med vattenpunkter, latriner och öppna avföringsplatser. Den lokala befolkningen kan då identifiera problem och motivera varandra att bygga latriner tills området är fritt från öppna avföringsplatser.

Hygien

Utbildning inom hygien genomförs på flera olika sätt. I många områden håller hygienvolontärer gruppsammankomster som de sedan följer upp med hembesök för att bedöma huruvida beteendeförändringar har skett. Vi utbildar även personer att starta verksamheter med tvåltillverkning som ger en inkomstkälla samtidigt som det främjar god hygien.

Opinionsbildning

WaterAid trycker på Malis regering och beslutsfattare för att de ska investera i vatten och sanitet samt prioritera dessa väsentliga tjänster i utvecklingsplanerna.

Ansvaret för vatten och sanitet decentraliseras till lokala regeringsorgan och även om detta är en möjlighet att förbättra inriktningen på nya investeringar och hållbarheten hos tillförseln saknar de lokala regeringsorganen resurser och tekniska färdigheter för att genomföra denna avgörande uppgift. WaterAid främjar därför initiativet om lokala utvecklingsmål för millenniet **(Local Millennium Development Goals initiative)** där mål om att halvera andelen människor utan vatten och sanitet till år 2015 förs ned till lokala nivåer vilket möjliggör att lokala åtgärdsplaner skapas.

Att maximera vår påverkan är avgörande och för att göra detta arbetar vi med organisationsnätverk som är involverade i vatten och sanitet i hela Mali samt att engagera ambassadörer med hög status som t.ex. president **Tourami Touré** och sångarna Amadou och Mariam som har bidragit till att öka medvetenheten om denna viktiga fråga.

Genom opinionsbildning hoppas vi att målen kommer att antas nationellt så att fler av de fattigaste människorna i Mali får tillgång till friskt vatten, förbättrad hygien och sanitet.

Hittills uppnådda resultat:

- Vi har bidragit med att upprätta en nationell arbetsgrupp för att gå i spetsen gällande sanitetsfrågor i Mali.

- System för insamling av regnvatten har främjats för att bekämpa vattenbristen och det förändrade vädret som har gjort grundvattenkällor opålitliga.
- WaterAid är en medgrundare av kampanjen för att stoppa vattenbristen
  (the **End Water Poverty** campaign). Som ett resultat av kampanjåtgärder i Mali har presidenten tagit ställning för vatten- och sanitetssektorn genom att skapa en sanitetspolicy och en åtgärdsplan för nationell förvaltning av vattenresurser.

60-åriga Momo Niare från Nafadji, Bamako:
"Innan WaterAid-projektet använde vi den mesta av vår tid till att gå och hämta vatten från privata kranar långt bort. De flesta brunnar här hade sinat eller så var de förorenade. Det fanns mycket diarré och malaria och vattnet var för långt bort för att äldre människor skulle kunna gå till en brunn - de kunde inte tvätta sig på flera dagar. Nu har vi så mycket mer tid till att ta hand om familjen och mycket färre sjukdomar."

Salif Zormé, 60, byn Ene, Koro:
WaterAid hjälpte Salif att bygga en tank för insamling av regnvatten. Regnet lagras under regnperioden som familjen kan använda under torrperioden. Salif säger: "Jag tror att denna tank kommer att ge oss mycket saker och förbättra livet för min familj. För det första är vattnet från tanken friskt så sjukdomar som orsakas av smutsigt vatten hindras. Mina barn kommer att vara friskare och kommer att kunna gå i skolan. Jag tror även att det här vattnet kommer att göra mina barn mer intelligenta."

Vad kan jag göra?

WaterAid Sverige finansierar just nu vårt första projekt i Mali. Vi kallar projektet "Ringar på vattnet i Mali". Projektet är ett stort projekt på runt 5,6 miljoner kronor varav vi fått in runt 10% redan men det behövs mycket mer.
» Gå vidare till projektet

Du kan vara med och hjälpa!
För varje person som skänker 250 kr kan vi hjälpa 2 personer i Mali. Ditt generösa bidrag påverkar alltså vardagen för 2 personer i vårt projekt. Det innebär både tillgång till brunnar och toaletter samt utbildning och opinionsbildning. Du får ingen get på plats eller en toalett som du kan döpa. Men du får vetskapen att dina 250 kr har påverkat livet för 2 personer i Mali.

Vill du bidra med ett mindre belopp via SMS?
SMS:a **MALI** till **72900** så bidrar du med **50 kr** till projektet i Mali.

Mali

Areal: 1,241,278 km²
Huvudstad: Bamako
Andra större städer: Koulikoro, Kares, Ségou, Tombouctou, Sikasso, Mopti, Gao

Folkmängd: **12,4 miljoner**
Barnadödlighet: **119 av 1000**
Barn (under 5 år) som dör av diarré per år: **21.000**
Medellivslängd: **48,1 år**
Vattentillgång: **56%**
Sanitetstillgång: **36%**
Andel av befolkningen under fattigdomsgränsen: **63,8%**
Utvecklingsindex: **168 (av 179)**
Läskunnighet hos vuxna: **26,2%**

Vi stödjer Bangladesh

WaterAid Sverige kommer att börja med att stödja projekt i två av de 17 länder där WaterAid arbetar. Ett av dessa är Bangladesh, ett av världens mest tätbefolkade land med 140 miljoner invånare. Hälften av landets befolkning lever i extrem fattigdom och en stor del av dem saknar tillgång till vatten, toaletter och avlopp.

Varje år dör 110 000 barn i Bangladesh på grund av diarréer, mag- och tarmsjukdomar – sjukdomar som orsakas av att avföring inte tas om hand och förorenat vatten.

Per Stenbeck **(se Pers resedagbok)**, WaterAid Sveriges generalsekreterare, besökte nyligen vatten- och sanitetsprojekt i Bangladesh:

– Det är den yttersta mänskliga förnedringen att leva i slummen. Plåtskjulen ligger så tätt intill varandra att solen inte når ner. Folk trängs. Det saknas vatten och toaletter.

I området där WaterAid arbetar finns nu kommunalt vatten och offentliga toaletter har byggts. Allt arbete görs i samråd med befolkningen. Utan deras medverkan, från planering till genomförande, är risken stor att projekten misslyckas.

– Det vi gör handlar till viss del om teknik men mer om att engagera folk och förankra arbetet hos befolkningen. Utveckling kommer inte utifrån utan det växer inifrån, från människorna själva, fortsätter Per.

En stor del av befolkningen i Bangladesh slumområden saknar tillgång till kommunalt vatten vilket gör att de tvingas köpa vatten av privata vattenförsäljare. Vatten som ofta är fyra gånger dyrare än det kommunala, dessutom ganska ofta förorenat. Kommunens vattenbolag kopplade ogärna på vatten till slumområden eftersom de trodde att ingen skulle betala. Men vad de upptäckt är att fattiga är väl så bra som rika på att betala.

Till en början gick WaterAid in som garant för att kommunala vattenbolag skulle koppla på vatten i slumområden. Rör drogs och kranar sattes upp på ställen dit befolkningen kunde komma och hämta och betala för vatten. Efter mer än 15 års arbete har det visat sig att fattiga betalar och vattenbolagen har börjat dra in vatten utan garantier utifrån. Ett bevis på att arbetet som WaterAid utför är både effektivt och hållbart.

Vad som slog Per Stenbeck i Bangladesh är att problemen på landsbygden och i städernas slum skiljer sig så mycket åt:

– Det finns inga standardlösningar. På landsbygden behövs det brunnar, och då borrar WaterAid brunnar. Men i städerna handlar om att hitta andra lösningar, som till exempel den med att dra in kommunalt vatten.

Bristen på rent vatten i Bangladesh beror inte på att det saknas vatten. De extrema monsunregnen och färskvatten som rinner ner från Himalaya gör att landet drabbas av regelbundna översvämningar. Men jordskred och monsunregn sköljer ofta med sig miljöfarliga avlagringar samt avföring från djur och människor. På vissa ställen finns det dessutom problem med arsenik i grundvattnet.

WaterAid har arbetat i Bangladesh sedan 1984 med mer än 20 lokala organisationer. Tillsammans har de försett fattiga i landet med rent vatten, toaletter, avloppslösningar och undervisning om hygien.

» Läs mer på engelska om WaterAid i Bangladesh.

Projektrapport från Bangladesh

Vår Generalsekreterare Per Stenbeck åkte tillsammans med Josefin Carlring från Postkodstiftelsen ner till Bangladesh för att besöka vårt gemensamma projekt i distriktet Shariatpur. Nedan följer Pers resedagbok samt en del bilder från resan.

Söndag den 25 april

Efter elva timmar i luften från Stockholm med mellanlandning i Doha landade jag i Dhaka, **Bangladesh** huvudstad på söndag morgon. Den fuktiga värmen slog emot mig som en vägg. På hotellet sammanträffade jag med min reskamrat Josefin Carlring från Postkodlotteriet. Efter frukost begav vi oss ut på stan för att ta oss till **Grameen Banks** huvudkontor. Grameen Banks grundare **Muhammed Yunus** fick Nobels fredspris i fjol och är nu en världskändis vars idé - mikrokrediter till den fattiga befolkningen - har blivit ett allt populärare verktyg i kampen mot fattigdomen. Det var intressant att få ta del av deras tänkande och att notera hur Nobelpriset (2006) vänt uppochned på pristagarens liv. Han har blivit en världspersonlighet med en hel organisation omkring sig som jobbar med hans engagemang.

På eftermiddagen vandrade vi till WaterAids närbelägna kontor och gick igenom veckans program med Khairul Islam, WaterAids platschef i Bangladesh och hans personal.

Måndag den 26 april

På morgonen bar det av söderut i kontorets Toyota Landcruiser i Dhakas hemska morgonrusningen. Staden har ca 15 miljoner invånare av vilka 5 miljoner bor i slumområden under eländiga förhållanden. Efter ett par timmars krypkörning i stadstrafiken kom vi ut på landsbygden där trafiken lättade men vägarna blev i gengäld allt sämre. Med tiden kom vi fram till en av Bangladesh största floder där vi körde ombord på en mycket sliten färja som tog oss och ett par bussar över till andra sidan. Efter ännu en timme på skakiga vägar kom vi fram till provinshuvudstaden Shariatpur där vi välkomnades av WaterAids lokala partner UST på deras kontor. De berättade för oss hur UST alltid arbetar med stark gräsrotsförankring för att säkerställa att utbyggnad av vatten och sanitet blir på bybornas villkor och att byn tar på sig ansvaret för underhåll och reparationer.

Shariatpur saknar restaurant. Middag åt vi med UST:s personal på platsen tillagad över öppen eld i kontorets lilla kök all medan regnet öste ner och våldsamma vindpustar blåste tjocka grenar från träden. Inom kort gick strömmen och kom inte tillbaka förrän dagen efter.

På kvällen tog vi in på Shariatpurs enda hotell utan västerländska bekvämligheter. Jag kröp in under moskitnätet och föll i sömn på en mycket hård madrass utan lakan.

Tisdagen den 27 april

Tidigt på morgonen bar det av i vår Landcruiser. Målet var en by vid namn Paler Char. Efter någon timme i bilen tog vägen slut vid en flodstrand. Vi bytte från bil till liten motorbåt som tog oss uppför floden. Sista biten till byn tillryggalade vi sittande bakpå motorcyklar som skumpade fram på gropiga stigar mellan torra fält och vajande palmer fram till byn.

Stora delar av distriktet Shariatpur läggs under vatten under två, tre månader varje höst. Så har det varit sedan urminnes tider. Men de senaste åren har dessa översvämningar förvärrats med allt högre vattenstånd under allt längre tid till följd av klimatförändringen.

Paler Char består av 74 hushåll med 430 invånare. Tills nyligen saknade många hushåll i byn både tillgång till rent vatten och en toalett att gå till vid behov. Nu kunde vi titta på nyinstallerade brunnar och latriner med höjdläge som hindrar dem att bli obrukbara vid översvämning som hittills. Byborna berättade att diaréer och andra magsjukdomar som resultat minskat betydligt.

Sedan åkte vi till en lokal marknad där ett tjugotal småbutiker sålde förnödenheter. Tidigare fanns inget vatten och ingen toalett för varken försäljare eller kunder. Nu kunde vi imponeras av **en nybyggd gemensam byggnad för med både rent vatten och toaletter allt bekostat av WaterAid med medel vi mottagit från PostkodLotteriet.**

Hela eftermiddagen gick åt för återresan till Shariatpur och det primitiva hotellet vars hårda säng kändes välkomnande efter en lång dag med starka upplevelser.

Onsdagen den 28 april

Efter en halv mil i bil, tre kilometer på motorcykel och en kilometer till fots kom vi fram till den lilla byn Bilashpur med 600 invånare i 100 hushåll. 90% av byn med omnejd läggs varje år under vatten. Tillgången till dricksvatten och toaletter är begränsad och de flesta latriner och brunnar blir obrukbara när vattnet stiger.

När vi närmar oss byn möts vi av de flesta invånarna som hjärtligt välkomnar oss till byn. Vi förevisas nya latriner och brunnar med förhöjda plattformar så att de står emot översvämningar. På "torget" mitt i byn slår vi oss ner och en grupp barn spelar upp en pjäs för oss om vikten av god hygien. Det är en rörande upplevelse att vara gäst i byn och se hur man trots stor fattigdom med beslutsamhet hjälpt till att råda bot på de problem som följer av brist på rent vatten och sanitet. Hela eftermiddagen gick sedan åt att återvända till Dhaka med motorcykel,
båt, bil och färja.

Torsdagen den 29 april

Efter två dagar på landet var det nu dags för att besöka två slumområden i Dhakas utkanter. Allt fler landsbygdsbor flyttar varje år till Dhaka för att söka lyckan. Blott alltför ofta slutar flytten i misär i slummen. Vi besökte två närliggande slumområden där vi kunde konstatera att nya fina latriner uppförts. I slummen handlar det däremot inte om att borra brunnar. Lösningen är istället att se till att också slummen får tillgång till det kranvatten som Dhakas vattenverk tillhandahåller till dem som bor under ordnade förhållanden. WaterAid har hjälpt de boende i de båda slumområden vi besökte att få vatten framdraget mot låg avgift och vi kunde konstatera hur detta lyckats till glädje för alla boende i området.

Som avslutning på resan sammanträffade jag med **SIDAs** personal i Bangladesh för ett samtal om möjligt stöd av SIDA för WaterAids arbete i Bangladesh. Jag håller tummarna för ett positivt besked!

Fredagen den 30 april

Klockan 4 på Valborgsmässoaftons morgon bar det av hemåt igen efter en upplevelsefylld vecka i Bangladesh. Det blev alldeles tydligt för mig att vatten och sanitet är hörnstenar i arbetet för en bättre värld. Vatten ger liv!

Många bilder på sidan på nätet.

Katastrof i Pakistan

Vi är i akut behov av *1,2 miljoner till våra hjälpinsatser i det översvämningsdrabbade Pakistan. Du kan hjälpa med din gåva redan nu. Men skynda på, det är bråttom!

Stöd WaterAids hjälparbete i det översvämmade Pakistan. Situationen för miljontals drabbade av katastrofen förvärras för var dag som går. Risken för massdöd i vattenburna sjukdomar är överhängande. Tillgång till rent dricksvatten är livsavgörande inte minst för barnen som alltid är värst utsatta i naturkatastrofer.

WaterAid arbetar med vatten och sanitet i Pakistan sedan 2006 i de tre provinserna Khyber Pakhtunkwa, Punjab och Sindh. I alla tre är ödeläggelsen stor efter våldsamma översvämningar. WaterAid arbetar i nära samverkan med ett tiotal inhemska humanitära organisationer.

Tillsammans med dessa delar vi ut hygienpaket med vattenreningstabletter, filter för vattenrening i hemmen, tvål, tandkräm m.m som behövs för att undvika vattenburna sjukdomar. Vi bygger tillfälliga latriner. Vi tillhandahåller dricksvatten i stora tankar. Vi genomför också lokala informationskampanjer för att sprida kunskap om behoven av grundläggande hygien. Testning av vattenkvalitet säkerställer att dricksvatten inte är hälsofarligt.

WaterAid och våra samarbetspartners finns sedan länge på plats i de drabbade områdena i Pakistan. Vi är nu i färd med att göra vad vi kan för att komma de många drabbade till hjälp. Vi skulle kunna göra så mycket mer. Du kan ge ett bidrag till WaterAids katastrofhjälp i Pakistan genom att:

Ett hygienpaket enligt ovan för en familj på fyra kostar **240 kronor.**
400 kronor räcker till en vattentank med rent dricksvatten.
För **650 kronor** kan vi hålla en utbildning i hur man skyddar sig från vattenburna sjukdomar. Något som blir allt viktigare.

Din gåva kan rädda liv i Pakistan!

Vill du bidra direkt via SMS?
SMS:a **PAKISTAN** till **72900** så bidrar du med
50 kr till arbetet i Pakistan.
SMS:a **PAKISTAN 20** till **72900** så bidrar du med
20 kr till arbetet i Pakistan.
SMS:a **PAKISTAN 100** till **72900** så bidrar du med **100 kr** till arbetet i Pakistan.
SMS:a **PAKISTAN 150** till **72900** så bidrar du med **150 kr** till arbetet i Pakistan.
SMS:a **PAKISTAN 200** till **72900** så bidrar du med **200 kr** till arbetet i Pakistan.

DN 29 okt 2010:

“Olönsam vindkraft i 110 kommuner”

“Det ska blåsa bra och finnas gott om plats för att det ska löna sig att bygga vindkraftverk i större skala. I 110 av landets kommuner saknas de förutsättningarna.”

Gotland, Åre och Jokkmokk däremot har störst yta som är tillräckligt blåsig för att det ska löna sig att bygga vindkraft, enligt beräkningar från vindkraftbolaget O 2 Vindel.

På Gotland finns 1.749 kvadratkilometer landyta där det blåser minst 7 meter per sekund på 72 meters höjd vilket, enligt bolaget, är vad som behövs för att det ska löna sig med vindkraftverk i större skala.

–**Men där är** det redan väldigt utbyggt så möjligheterna att bygga mer just där är kanske inte så stora, säger bolagets vd Linda Magnusson.

O 2 Vindel har brutit ned den kartläggning av vindförhållandena i landet som Energimyndigheten gjort på läns- och kommunnivå. Resultatet ger en rankning av kommunerna av hur stor yta med bra förutsättningar för vindkraft som finns där. Hänsyn är dock inte tagen till om ytorna är bebyggda eller inte.

–Kan man bygga där det blåser mycket sjunker kostnaderna vilket på sikt leder till lägre elräkningar, konstaterar hon.

Sistaplatsen i den här rankingen innehas av Tingsryds kommun.

Maria Victorin/TT “

“FAKTA: TOPPEN OCH BOTTEN

Rankningen omfattar de 180 av landets 290 kommuner som har områden med en medelvind på minst 7 meter per sekund på 72 meters höjd, enligt Energimyndighetens kartläggning. Rankningen baseras på landyta. De fem kommunerna som toppar listan är Gotland, Åre, Jokkmokk, Kiruna och Arjeplog. I botten finns Strömstad, Älvsbyn, Huddinge, Nora och sist Tingsryd.”

645 Användning av inventarier o d.
646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
649 Personvård: barn, hemsjukvård, allm. hushållsarbete.

65 Administration, distribution, kommunikation, organisation
651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning
6520 -6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.

6525-6529 Militära verksamheter

DN 16 nov 2010:

“Yrkesförsvar dyrare än väntat”

“Övergången till en yrkesarmé kan bli över en miljard kronor dyrare än planerat, uppger SVT:s Rapport.

En ny rapport från Totalförsvarets forskningsinstitut konstaterar att kostnaderna för rekrytering, utbildning och tjänstgöring blir högre än vad man trott. Värnpliktiga är billigare än yrkesmilitärer och eftersom det inte blir färre soldater i yrkesarmén ökar kostnaderna. Även övningskostnaderna och utbildningskostnaderna riskerar att bli högre.

TT “

653 Handelsverksamheter.

DN 14 nov 2010:

“Apec: Större steg mot frihandel”

“Europa riskerar att hamna vid sidan av när nu Apecs ledare lovar att förverkliga sin vision om frihandelsområdet FTAAP runt Stilla havet. FTAAP kan komma att omfatta halva världsekonomin, och de flesta stormakter utom EU.”

“ Stillahavs-sammanslutningen Apec enades vid sitt helgtoppmöte i Yokohama om att nu ta konkreta steg för att bygga vidare på det frihandelsembryo som än så länge kallas TPP (Trans-Pacific Partnership). Där är ännu bara Brunei, Chile, Singapore och Nya Zeeland med, men giganten USA och flera andra stormakter är uttalat intresserade.

"Förhandlingarna har kommit en bit på vägen, TPP är därmed den mest avancerade vägen mot regional ekonomisk integration för Asien och Stilla havet", kommenterade Vita huset i Washington lördagens och söndagens samtal i Japan.

Det största frågetecknet är Kina, som tros vara tveksamt till förhandlingarna om en förvandling av TPP till FTAAP (Free Trade Area of the Asia-Pacific) eftersom USA i ett sådant forum kan sätta ytterligare tryck på Peking att låta valutan yuanen försvagas mot dollarn.

Även Japan manas till försiktighet.

– Ärligt talat är det fortfarande en ganska liten båt, och USA är en mycket stor figur. Det sista vi behöver för framsteg i förhandlingarna är att Japan kommer ombord och svajar, kommenterade Simon Tay, chef vid The Singapore Institute of International Affairs.

– Att få ombord dem, om de tvekar, för snabbt skulle kunna förstöra TPP för oss andra.

Men att ämnet överhuvudtaget kommit så här långt innebär att världens tre största ekonomier — Japan, Kina och USA — åtminstone skissar på en ekonomisk "båt" som innefattar uppemot halva världsekonomin. Sydamerikanska länder vill också vara med, liksom många av de sydostasiatiska forna ekonomiska "tigrarna". Det innebär att Afrika och Europa är de enda världsdelarna som inte får plats i visionen.

USA:s president Barack Obama får nu några dagars internationellt andrum innan han framåt nästa helg måste redogöra för detta på Natos och EU:s toppmöten i Lissabon. Världens mäktigaste man flög på söndagen hem från Yokohama, efter en nio dagar lång Asientur som även innefattat Indien, Indonesien och G20-toppmötet i Sydkorea.

TT ”

654 Telekommunikationsverksamheter.

DN 10 nov 2010:

“Världen rustar upp för att möta digitala attacker

Kärnkraftverk infekteras av skadlig kod. Stridsflygplan kan plötsligt inte lyfta. Myndigheternas e-post slutar fungera. Samhällets sårbarhet för nätattacker målas i alltmer hotfulla färger. Hösten 2010 rustar såväl Pentagon och Nato som EU och svenska myndigheter för att möta digitala hot. I bakgrunden finns en växande miljardindustri inom datasäkerhet.

I somras fick ansvariga för IT-säkerhet världen över kalla kårar. Anledningen var Stuxnet, ett ovanligt avancerat exempel på skadlig kod med förmåga att slå ut kontrollsystem i bland annat kärnkraftverk.

I mars gick Nato och EU ut med varningar om att nätattacker med kinesiskt ursprung mot organisationernas datasystem trappats upp på ett alarmerande sätt.

I januari förra året kunde franska stridsflygplan inte lyfta på grund av datafel. Piloterna kunde inte ladda ner sina färdplaner. En månad senare upphörde e-posten att fungera för anställda vid det brittiska försvarsdepartementet.

Det här är händelser som nu åberopas för att motivera större resurser, nya lagar och vidare befogenheter. Angriparna sägs vara terrornätverk, fientliga stater och internationella brottssyndikat. Sårbara mål som pekas ut är energiförsörjning, betalningssystem och stridsledningscentraler.

Hösten 2010 rustas det för fullt på bägge sidor av Atlanten för att kunna bekämpa digitala hot mot samhällets grundpelare.

– Det händer mycket i många länder nu, detta tas på största allvar. Alla länder försöker ”muskla upp sig”, säger Dan Larsson, som arbetar

på Försvarets radioanstalt (FRA) med att analysera hotet från cyberterrorism, till DN.se.

I USA håller Pentagon på att lägga krigsmaktens hela digitala slagkraft såväl defensivt som offensivt i händerna på nyinrättade Cyber Command, ett högkvarter för digitala operationer som fått unika befogenheter. I början av november blev Cyber Command färdigt att börja agera fullt ut.

- Vi är redo att addera cyberrymden som den senaste arenan för krigföring jämte land, hav, luft och rymden, säger vice försvarsminister William J Lynn III i ett uttalande.

I spetsen för Cyber Command står den fyrstjärnige generalen Keith Alexander. När han förhördes av senaten inför sitt tillträdde passade han på att klaga på att gällande lagar och politiska beslut begränsade militärens möjligheter på nätet. Han blev snart bönhörd.

Det digitala hotet uppfattas i Washington DC som så allvarligt att en annars skarp gräns mellan civilt och militärt har suddats ut. Vita huset gav i ett kontroversiellt beslut i mitten av oktober den amerikanska militären möjlighet att agera även inom USA:s gränser för att försvara landets digitala infrastruktur. Dörren har öppnats mellan krigsmaktens expertis och de ansvariga på civila Department for Homeland Security. Beslutet speglar perspektivskiftet i USA:s nya militära cyberstrategi. Pentagon anser inte längre att det räcker med att skydda militära system nu när internet knutit samman alla delar av samhället. Dessutom anses passiva försvar av typen digitala försvarsmurar passé. Den nya strategin inkluderar aktiv spaning i nätverken för att tidigt upptäcka faror, liksom möjlighet att själv utföra attacker, även i förebyggande syfte.

Bilden kompliceras av att generalen Keith Alexander som leder Cyber Command dessutom är chef för NSA (National Security Agency), USA:s motsvarighet till Försvarets radioanstalt (FRA). NSA har allt sedan 11 september-attacken 2001 haft långtgående befogenheter att avlyssna internationella telefonsamtal och datatrafik. Det pågår dessutom flera rättsfall där NSA anklagas för att bedriva elektroniskt spionage inom landets gränser.

Detta får Seymour Hearsh, världsberömd undersökande journalist, att ställa frågan i ett reportage i tidskriften The New Yorker: Om nätet är en krigszon, var börjar och slutar i så fall slagfältet? Sträcker det sig även till vanliga medborgares datorer?

Inrättandet av Cyber Command och det nyligen godkända samarbetet med departementet för Homeland Security innebär att labyrinten av amerikanska säkerhetstjänster blivit ännu mer komplex. Och i utkanten av denna labyrint hittar man även – Sverige.

I slutet av september deltog svenska myndigheter för första gången i Cyber Storm, en USA-ledd övning i nätsäkerhet. Tillsammans med elva andra länder kallas Sverige numera för internationell partner. Med i övningen var också amerikanska försvarsdepartementet Pentagon.

Deltagarna i Cyber Storm ställdes inför scenarier där fienden attackerade fundamentala delar av internet med förlust av människoliv och haveri i centrala samhällsfunktioner som följd. Den svenska delen kretsade främst kring störningar i elförsörjningen och hur kraftbolag och myndigheter gemensamt kan bemöta detta.

Det internationella samarbetet går ut på att dela med sig av information, säger Roger Karlsson på Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

– Det kan vara information om sårbarheter i systemen, om händelser och mönster och var en attack kommer ifrån. Den här typen av it-hot överskrider ofta nationsgränser. För att få en fungerande krishantering måste den internationella dimensionen vara med, säger Roger Karlsson till DN.se.

Dan Larsson på FRA bekräftar att det internationella samarbetet är

helt avgörande.

– Vi är några länder som anses duktiga på det här. Vi träffas och går igenom varandras problembilder, tittar på framtiden och analyserar åt vilket håll det kan tänkas blåsa.

Exakt vilka länder det rör sig om vill Larsson inte gå in på. Men i övningen Cyber Storm ingick förutom USA och Sverige bland andra ett antal EU-länder, Australien och Japan. EU-länderna höll dessutom i början av november för första gången en egen storskalig övning av det här slaget.

USA pressar på för att Europa ska hänga med i den digitala upprustningen. Vice försvarsminister Lynn var nyligen i Bryssel och uppmanade sina europeiska kolleger att
återuppväcka gemenskapen från det kalla krigets dagar.

- Nato har en kärnvapensköld, det behöver också en cybersköld, sade Lynn.

En central fråga som diskuteras inom Nato är om en cyberattack ska aktivera artikel 5 i Nato-stadgan. Den säger att en attack mot en medlem ska betraktas som en attack mot alla, men har hittills syftat på traditionell krigföring.

Senare i november kommer Nato att lägga fram en ny säkerhetsstrategi där cyberhotet blir en av tyngdpunkterna. Inom Nato betonas inte bara det transatlantiska samarbetet utan också de gemensamma intressena med EU. Delegater från bägge organisationerna möttes på en stor säkerhetskonferens i Bryssel tidigare i höstas, där även säkerhetsindustrin var representerad.

– Det är odiskutabelt så att USA och EU måste arbeta tillsammans på det här området och för att lyckas med det vore det rimligt att jämka samman våra synsätt, sade Agnes Hankiss, ungersk EU-parlamentariker tillhörande den största partigruppen, konservativa EPP, och ledamot i parlamentets säkerhets- och försvarsutskott.

Även juridiskt utökas vapenarsenalen. EU-kommissionen lade i slutet av september fram förslag om nya lagar mot terrorism och annan kriminalitet på nätet.

– Bland EU:s medlemsländer finns en stark önskan om mer samarbete för att bemöta det här. Flera har ju själva drabbats av attacker, som Estland och Litauen 2007. De verktyg vi har är för dåliga och jag har fått i uppdrag att föreslå åtgärder, säger den svenska EU-kommissionären Cecilia Malmström till DN.se.

Särskilt pekar kommissionen ut så kallade botnets (bot är en kortform för robot). Detta är datorer som infekterats och knutits samman i nätverk som kontrolleras på distans. Ofta sker det utan att den som äger datorn märker någonting. Ett botnet kan användas till både attacker och till att stjäla och avlyssna information. DN.se berättar mer om detta i en kommande artikel

Nyheter som kommissionen föreslår i sitt direktiv är bland annat:

- Det blir straffbart att använda verktyg som botnets
- Olaglig avlyssning av informationssystem blir definierat som ett särskilt brott
- Brott ska vid särskilt allvarliga omständigheter kunna straffas med minst fem års fängelse
- Försök och medhjälp till sådana brott blir också straffbart

Det svenska justitiedepartementet analyserar just nu om det föreslagna direktivet kräver att Sverige stiftar nya lagar. Cecilia Malmström kommer dessutom senare i höst att komplettera lagförslagen med en ny säkerhetsstrategi för EU. Där kommer hotet från cyberbrottsligheten att utgöra en viktig del.

– Vi ska bygga upp ett särskilt center för cyberbrottslighet inom Europol och medlemsländerna måste också ha egna centra, säger Malmström.

Som alltid är rädslan för hot en god affär för vissa. USA:s regering lägger 14 miljarder dollar (cirka 90 miljarder kronor) årligen på nätsäkerhet enligt en uppgift som nyhetsbyrån Reuters redovisar. Värdet på hela världsmarknaden kan vara tio gånger så stort, 900 miljarder kronor. Enligt en annan uppgift från Market Research Media kommer den amerikanska regeringen spendera cirka 330 miljarder kronor fram till 2015.

President Eisenhower kallade på sin tid det mäktiga nätverk av statliga organ och stora företag som växte fram i kapprustningens skugga för det militär-industriella komplexet. I dag börjar det bli befogat att addera begreppet ”cyber” till komplexets namn, skriver Reuters.

Välkända vapenindustrier och underleverantörer till Pentagon som Lockheed Martin, Northrop Grumman och BAE Systems är med på det digitala tåget. Bland de höga amerikanska officerare som mest högljutt varnat för cyberhotet finns också de med egna ekonomiska intressen i säkerhetsindustrin.

När DN.se frågar EU-kommissionär Cecilia Malmström om relationen mellan politiker och företag beskiver hon en ”växande dialog med säkerhetsbranschen”.

– Vi träffar deras företrädare på konferenser, de har ju mycket kunskap och det är viktigt vi tar till oss det dom vet. Sedan måste vi förstås förhålla oss oberoende när vi lägger fram politiska förslag, säger Malmström till DN.se.

Upprustningen på nätet och militärens inflytande väcker också frågor om avvägningen mellan å ena sidan skydd och säkerhet, å andra sidan frihet och integritet. Staffan Jonson, ansvarig för samhällkontakter på stiftelsen .SE, varnar för att utnämna ”en haj till chef för en simbassäng”. Jonson exemplifierar med lagarna om FRA:s signalspaning där militära intressen enligt honom fick dominera det politiska arbetet på ett obalanserat sätt.

– Är du utrustad med skiftnyckel kommer du att leta muttrar. Ägnar du hela din vakna tid åt att jaga hot mot staten så kommer du att fokusera på åtgärder som riktar sig mot detta, men glömmer då andra viktiga aspekter som exempelvis medborgarens integritet, säger Staffan Jonson till DN.se.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se “

“Läs mer: Bakgrund: Några kända digitala angrepp “

“**BAKGRUND: VILKA ÄR ANGRIPARNA?**

Det är svårt att få någon att tydligt peka ut de aktörer som anses ligga bakom de stora digitala hoten mot samhället. Ett skäl är att det ofta är mycket svårt att spåra vem som skapat en skadlig kod eller startat en nätattack.

Amerikanska militärer riktar ofta sökarljuset mot Kina, men kritikermenar att kinesernas agerande bedöms fel. Snarare än att förbereda rena attacker, ägnar sig kineserna åt digital underrättelsetjänst och industrispionage. Kinas ekonomiska beroende av USA är så stort att direkta sabotage skulle vara rent kontraproduktiva.

Dan Larsson på Försvarets radioanstalt (FRA) nämner i samtal med DN.se traditionella terroristgrupper. Larsson menar att vissa terrorgrupper också hyr ut sina digitala tjänster till kriminella för att

finansiera sin huvudverksamhet. Andra menar att terrorgrupperna än så länge främst använder sin digitala kompetens till att skydda den egna kommunikationen.

EU-kommissionen betonar den organiserade brottsligheten som sägs leja skrupelfria dataspecialister för att bland annat kunna idka utpressning. Företagen, exempelvis banker, utsätts enligt EU-kommissionen för nätattacker och krävs på pengar som villkor för att angreppen ska upphöra.

BAKGRUND: HUR GÅR ANGREPPEN TILL?

Säkerhetsbrister i datasystemen skapar sårbarheter som kan utnyttjas. Angripare letar efter luckor i exempelvis operativsystem och webbläsare. Den vägen planteras skadlig kod som sedan kan styras och användas på distans. Det kan handla om rent sabotage eller om att ta del av och stjäla information. Fjärrstyrda datorer kan även användas som språngbräda för attacker mot andra system. Skadlig kod kan också hamna i känsliga datasystem på fysisk väg, exempelvis genom att någon kopplar in ett infekterat USB-minne.

Problemet är att de potentiella hålen i försvarsmurarna blivit så många. Öppna nätverk som internet å ena sidan och känsliga interna system som styr exempelvis processer i kärnkraftverk å den andra **går ibland i varandra** på ett svåröverskådligt sätt. Okunskap om säkerhetsbehoven är en viktig faktor. I både USA och Sverige diskuteras möjligheterna att skärma av militärens och myndigheternas nätverk med några få välbevakade in- och utfarter. “

DN 11 nov 2010:

“Ask vill lagra mer data än EU kräver”

“Sex månader ska operatörerna lagra uppgifter om kundernas telefonsamtal och mejl. Det är en av punkterna i regeringens förslag om datalagring, som går längre än vad EU:s direktiv kräver när det gäller vilka uppgifter som ska sparas.

Det justitieminister Beatrice Ask (M) presenterade i dag torsdag är en remiss som först ska granskas av lagrådet. Därefter hamnar förslaget på riksdagens bord. Där är det känt sedan tidigare att Socialdemokraterna är positiva till datalagringsdirektivet.

Det som ska sparas är så kallade trafikuppgifter, det vill säga vem som talat, sms:at eller mejlat med vem, när det skedde, vilken utrustning om användes, hur länge kommunikationen pågick och så vidare. Innehållet i samtal eller text får inte sparas.

Syftet är att polisen ska ha tillgång till uppgifterna när man utreder brott, för att kunna spåra förövare och samla bevis.

– Tillgång till trafikuppgifter är ett effektivt och nödvändigt redskap för polisen och ofta en förutsättning för att man ska kunna åtala misstänkta för allvarliga brott. Samtidigt har det varit viktigt för oss att skydda enskildas integritet, sade justitieminister Ask på en presskonferens på torsdagen.

Det Ask särskilt framhöll som ett hänsynstagande till integriteten var att regeringen föreslår en lagringstid på sex månader. Det är den miniminivå som anges i EU:s datalagringsdirektiv. Maximinivån är två år och en tidigare svensk utredning hade föreslagit ett år.

– Om polisen fick bestämma skulle lagringstiden vara mycket längre, sade Ask.

I ett annat avseende går regeringen dock längre än vad EU-direktivet kräver. Enligt remissen ska trafikuppgifter sparas även när den som blir uppringd inte svarar.

– Skälet är att annars utnyttjar brottslingar detta och undviker att svara, sade justitieministern på presskonferensen.

Regeringen vill dessutom lagra uppgifter om var de inblandade befinner sig när kommunikationen avslutas. Det går stick i stäv mot EU-kommissionens expertgrupp som i somras ställde krav på att medlemsländerna inte ska få lagra något annat än det som uttryckligen anges i direktivet. I expertgruppen, som just nu arbetar med att utvärdera datalagringsdirektivet, sitter representanter för medlemsländernas dataskyddsmyndigheter, däribland svenska Datainspektionen.

En kontroversiell fråga har varit vem som ska stå för de höga kostnaderna för datalagringen. Regeringen anser att operatörerna själva ska ta den notan. Däremot ska staten enligt regeringen betala för de kostnader som uppstår när polisen begär ut uppgifter.

Sverige har förhalat införandet och redan blivit dragna inför EU-domstolen för det. På presskonferensen motiverade Ask förseningen med att regeringen velat få andra regler på plats innan man satte ner foten angående datalagringen.

Det hon främst syftar på är nya lagar om när polisen ska få tillgång till elektronisk kommunikation i brottsutredningar. I det fallet väntas en proposition först om några veckor.

Nyligen läckte dock en promemoria ut från justitiedepartementet vilket gav en insyn i vad som är att vänta. Bland annat kommer polisen att kunna begära ut ip-adresser även för brott som endast bestraffas med böter. Det kan gälla brott som begås via nätet, exempelvis groomning, förtal och upphovsrättsbrott.

En annan fråga som ställts är om trafikuppgifter som lagrats enligt direktivet ska kunnas begäras ut av upphovsrättsinnehavare med hänvisning till Ipredlagen. Regeringen svarar nej i remissen. Trafikuppgifter som sparas på grund av datalagringsdirektivet får endast utlämnas till brottsbekämpande myndigheter.

Dessa uppgifter ska enligt regeringen hållas strikt åtskillda från sådant som sparats på andra grunder. Det kan handla om data som operatörerna behöver av kommersiella eller tekniska skäl. Det är endast dessa uppgifter som kan begäras ut i enlighet med Ipredlagen. Saken kompliceras ytterligare av att dessa frågor nu även ligger på EU-domstolens bord sedan den svenska Högsta domstolen vänt sig dit för att få vägledning i ett svenskt rättsfall.

– Där finns det en osäkerhet, vi får avvakta avgörandet i EU-domstolen, sade Ask på presskonferensen.

Datalagringsdirektivet har kritiserats hårt för att vara ett alltför långtgående intrång i medborgarnas privata sfär. I både Tyskland och Rumänien har författningsdomstolarna underkänt de lagar som stiftats i enlighet med direktivet. Experter har också varnat för risken att lagrade uppgifter läcker ut och missbrukas.

Direktivet tillkom i chockvågorna efter bombdådet i Madrid 2004, i syfte att effektivisera jakten på terrorister. Dåvarande svenske justitieministern Thomas Bodström (S) var en av dem som drev frågan hårdast i EU.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se “

DN 9 nov 2010:

“Så undviker du att din dator blir en zombie”

“Läs om hur du skyddar dig, var intrången brukar ske och hur kryphålen utnyttjas.

Alla experter DN.se talar med upprepar därför samma sak på frågan om hur man kan skydda sig:

- installera bra säkerhetsprogram
- uppdatera dina säkerhetsprogram regelbundet
- variera dina lösenord, gör dem svåra att lista ut och byt dem ibland
- klicka inte på länkar i märkliga mejl
- öppna inte udda meddelanden från vänner i exempelvis Facebook
- testa din webbläsares säkerhet, bland annat här.

Det vanligaste är att bot herders snabbt vill skapa ett stort nätverk av datorer de kan kontrollera, ett botnet. Därför skrivs de skadliga koderna vanligtvis för att kunna angripa tjänster och produkter som har en stor användargrupp.

Med den logiken – största möjliga genomslagskraft – är det mjukvaror som exempelvis stora sökmotorer eller operativsystem som är mest ansatta. Därför är och har också pc varit överlägset mest drabbad av skadlig kod.

För den som kontrollerar ett botnet finns flera brottsliga möjligheter:

- ddos-attacker
- klickbedrägeri
- keylogging
- sniffing
- warez
- nätfiske
- och/eller andra spam-relaterade brott

Mac-användare har länge varit relativt förskonade från den här sortens angrepp. Men förra året dök ett botnet av mac-datorer upp och det har underlättats av att Apple sedan ett tag installerar Intel-processorer precis som många pc-tillverkare. Förra året dök också de första botnets upp som via sms riktade in sig på modernare mobiltelfoner, så kallade smartphones, som Iphone, Android och Nokias Symbian-modeller.

Det har å andra sidan aldrig varit så enkelt att undvika skadlig kod att man bara väljer bort de populäraste produkterna eller tjänsterna. Någon kan till exempel ha upptäckt en säkerhetslucka i en mindre konkurrent, eller ha särskild tillgång till en.

Många vill också skapa långvariga botnets, och ett sätt att undvika radarn är då att växa långsamt och blygsamt via mindre programvaror. Dessutom finns plattformsoberoende koder, exempelvis skrivna för javabaserade programvaror som funkar i alla datormiljöer. En it-produkt eller -tjänst utan brister har ännu inte konstaterats, men när dessa upptäcks reagerar säkerhetsföretagen och täpper till luckorna med nya programfix, så kallade patchar.

Ossi Carp
ossi.carp@dn.se “

DN 9 nov 2010:

“Din dator deltar i brott”

“Sannolikheten för att din dator är eller har varit med i ett botnet är stor. Troligen märker du inget alls, men din dator är en potentiell medhjälpare till dataintrång som i sin tur kan leda till andra, grövre brott. DN.se fortsätter i dag att berätta om kampen mot brottslighet på nätet.

I slutet av sommaren hade en svensk dagstidning på nätet en annons som lockade med löften om billigare mobiltelefoni. Annonsen hade köpts kontant av någon anonym person från ett icke-existerande bolag och innehållet skickats till tidningens annonsavdelning från en anonym adress.

Den som sedan klickade på annonsen snuvades på den billiga telefonin, men fick däremot skadlig kod installerad på sin dator. Datorn blev därmed en del i ett av många tusen stora nätverk av datorer – ett botnet.

– Det allra vanligaste sättet att hamna i ett botnet är att man har klickat på en länk för att titta på någon rolig film eller så. Det kan vara i din browser, din mejl eller exempelvis en länkad annons, säger Säpos förre it-brottsutredare André Rickardsson som numera arbetar på it-säkerhetsföretaget Bitsec, till DN.se.

Ett botnet består av ett ofta stort antal datorer, zombies, som någon eller några har skaffat sig kontroll över. Med den kontrollen kan man fjärrstyra datorerna att utföra en rad saker.

– Även om man själv tycker att man inte har något att skydda och struntar i brandväggar, antivirusprogram och uppdateringar ska man vara medveten att man kan bli utnyttjad som andras språngbräda vid digitala attacker och annat för att man hamnat i ett botnet, säger Anne-Marie Eklund Löwinder säkerhetschef på .SE, Stiftelsen för internetinfrastruktur.

Den som kontrollerar ett botnet kallas bot herder, (ibland bot master eller bot admin) och sköter kontakten med sitt nätverk via en så kallad c & c-server (command och control). Kontakten med den sker i sin tur oftast via en annan server eller exempelvis Twitter. Gärningsmännen är alltså dolda bakom komplexa serverstrukturer varför det kan vara svårt att spåra dem och säkra bevis. Brottsbekämpningen kan till och med i sig innebära brott.

Bland annat kan man ge datorerna som ingår i ett botnet kommando att simultant skicka anrop till en specifik sajts server. Så snart anropens datamängd överskrider serverns maxkapacitet överbelastas den och sajten går inte längre att nå.

Detta kallas för en överbelastningsattack eller ddos, distributed denial of service, och den pågår så länge de fjärrstyrda datorerna beordras att skicka datapaket till servern. Det sker mängder av sådana dagligen, både i Sverige och utomlands. En del kan vara köpta som ett slags sabotage, andra görs till synes för nöjes skull och ytterligare andra har ideologiska avsikter.

Det gäller särskilt när myndigheter och andra samhällsnyttiga institutioner drabbas som när polisen attackerades efter The Pirate Bay-razzian 2006, Tony Blairs sajt under Irakkrigets första dagar 2003 och historiens mest lamslående ddos mot i princip hela offentliga Estland 2007.

Att utföra en ddos-attack är sedan ett par år kriminellt och går liksom hacking och spridning av skadlig kod under brottsrubriceringen dataintrång som kan leda till två års fängelse. En ddos-attack förutsätter som regel ett botnet, det vill säga i princip samtliga ddos-attacker använder botnets som redskap. Att hamna i ett sådant är lätt, nyligen upptäcktes exempelvis att hemsidan för Nobels fredspris innehöll sådan skadlig kod.

– Det är också känt att folk har hamnat i botnet när man har stoppat in digitala fotoramar, minnesstickor, batteriladdare eller andra portabla enheter i sin dators usb-port. Då är det någon som mot en ersättning stoppat in den skadliga koden i apparaterna där de tillverkas. Ett annat sätt är förstås när man installerar någon form av infekterad mjukvara, säger André Rickardsson.

Botnets kan teoretiskt ha nyttiga tillämpningar som för exempelvis sökmotorers indexering av sajter eller rankning av datorspelare online. Men de illasinnade möjligheterna och bruken är långt mycket större. Uppgifter om antalet botnets skiftar och förändras ständigt, men det rör sig uppskattningsvis i dag om tio tusentals.

Medelstora botnet uppskattas ha några hundra datorer i sin makt, men de flesta har färre än hundra. Samtidigt äger de allra största kontroll över tiotusentals datorer och upp till fler än tio miljoner. Svårigheten att kvantifiera beror bland många saker på att bakom en ip-adress kan flera datorer dölja sig och en dator har inte alltid en fast ip-adress. Det beror också på över hur lång tid man mäter.

Amerikanska stiftelsen Shadowserver granskar ”internets mörkare sidor” och konstaterar måttfullt att alla inblandade vill se höga siffror och att de som presenteras därför ofta är överdrivna. De påpekar att storleken inte är det viktiga utan vad ett botnet används för. Troligt är i alla fall att din dator är eller har varit med i ett botnet även om du inte vet om det.

– Sannolikheten för att man åker dit är ganska hög om man är en av de första att råka på en ny trojan, något nytt virus eller annan skadlig kod. Men säkerhetsföretagen upptäcker oftast detta rätt snabbt och då uppdaterar de sina skydd. Jag har säkert själv ingått i flera botnet. Om man inte vill ha skadlig kod är det viktigt att dels ha bra programvara i datorn och dels se till att uppdatera den ofta, säger André Rickardsson och tillägger att ”absolut säkerhet finns inte, säkerhet är en hantering av risker”.

Koden i sig är dock sällan skadlig i den bemärkelsen att det händer något för den enskilde personen som hamnar i ett botnet. Syftet med just sådan kod är att använda din dator som en resurs, men bara med en försvinnande liten del av din bandbredd. Man kan vara med i hur många som helst utan att någonsin märka det.

– Sedan finns det ju sådan kod som syftar till att hämta information och material från din hårddisk. Pengar är inte lika vanligt att bli av med i Sverige eftersom vi sedan länge lämnat de enklare banklösningarna, säger André Rickardsson

Inte heller Anne-Marie Eklund Löwinder på .SE säger att man själv löper särskilt stor risk att råka ut för något hemskt genom att ens dator hamnar i ett botnet.

– Är du en väldigt aktiv bloggare eller twittrare och upprör någon kan du kanske råka illa ut, men intresset för det är nog inte så stort. Vad som är viktigt och det som är att ta ansvar som en god nätmedborgare är att hindra sin dator från att angripa en tredje part, säger Anne-Marie Eklund Löwinder.

Som privatperson är alltså uppdaterade säkerhetsprogram och allmän vaksamhet vid länkar och annat att rekommendera. För sajtadminstratörer och bredbandsleverantörer finns andra sätt att minimera riskerna för ett botnets aktiviteter. Bland annat kan man styra sin trafik på ett mer medvetet sätt, så kallad traffic shaping, eller rentav stänga av kommunikationen från utvalda länder eller ip-nummerserie om trafikavvikelser plötsligt skulle upptäckas.

– Det kostar ju pengar alltihop. Man kanske inte tycker att det är värt eller man kanske har bedömt att man inte är ett tänkbart mål för sådana saker. Där finns sedan länge en illegal marknad där det klassiska upplägget är att låt oss säga ett spelbolag blir kontaktade av någon som erbjuder skydd från ddos-attacker. Bolaget nekar och så utsätts de för en attack och när de sedan kontaktas igen köper de ”skyddstjänsten”.

Precis som gangsters alltid gjort, säger André Rickardsson.

Finns det inte skäl att misstänka att ni i säkerhetsbranschen förstorar problemet?

– Inte förstora problemet, kanske, men vi vill ju uppmärksamma omvärlden på det. Självklart vill vi sälja tjänster och produkter, det kan man inte sticka under stolen med. Men det finns reella risker och det vill vi att kunderna ska vara medvetna om, säger André Rickardsson.

Ossi Carp
ossi.carp@dn.se “

“FAKTA: SÅ UNDVIKER DU ATT BLI EN ZOMBIE
Alla experter DN.se talar med upprepar samma sak på frågan om hur man kan skydda sig:
- installera bra säkerhetsprogram
- uppdatera dina säkerhetsprogram regelbundet
- variera dina lösenord, gör dem svåra att lista ut och byt dem ibland
- klicka inte på länkar i märkliga mejl
- öppna inte udda meddelanden från vänner i exempelvis Facebook
- testa din webbläsares säkerhet, bland annat **här**.

FAKTA/BOTNETS HISTORIA I KORTHET
Möjligheten att göra datorintrång på ett sätt där man tar kontroll över någon annans dators funktioner och innehåll har i princip **funnits sedan internets födelse**. Just botnet blev **känt som fenomen** först kring början av 2000-talet.

Ordet bot är en förkortning av robot och avser egentligen själva mjukvaran som utför en automatiserad åtgärd via en internetuppkopplad dator, men i praktiken används ordet vanligvis för en kapad dator under någon annans kontroll.

2001 drabbades it-företaget Gibson av det som tros vara **världens första ddos-attack** och den utfördes just av ett botnet, Wicked, som kontrollerades av en 13-åring.

Mot mitten av förra decenniet blev botnet allt vanligare, **spam** och särskilt ddos-attacker var det som oftast uppmärksammades. De riktades systematiskt mot exempelvis spelsajter som erbjöds skydd från fler attacker om de betalade för det, det vill säga ett slags utpressnings- och beskyddarverksamhet som fortfarande är en marknad.

Vid samma tid började **de första rättsfallen klaras upp**. Sett till antalet botnet är det dock fortfarande väldigt få som kommit så långt som till en fällande dom. På grund av **eftersläpande lagstiftning** och allt större möjligheter att tekniskt dölja sig **bakom olika sorters serverstrukturer** är det än i dag förhållandevis väldigt få bot herders som åker dit.

I dag kan det kosta **några dollar** att köpa ett botnets tjänster under en timme, mängdrabatt för en hel dag, och tjänsterna är mycket lätta att söka upp. Priserna varierar beroende på bland annat nätverkets storlek och önskad tjänst. “

DN12 nov 2010:

“Så dyr blir datalagringen”

“Införandet av regeringens nya datalagringsförslag blir betydligt dyrare än beräknat. Registren kommer att kosta varje hushåll drygt 250 kronor som engångskostnad och sedan 80 kronor om året.

Den bedömningen gör telekomföretagens branschorganisation IT- och telekomföretagen i en egen analys av kostnaden för de register som måste upprätthållas när den nya lagen genomförs. Den totala kostnaden kommer att ligga på drygt 1,1 miljarder kronor plus en årlig driftskostnad på 364 miljoner kronor.

Regeringen presenterade på torsdagen en lagrådsremiss om hur EU:s datalagringsdirektiv ska införas i svensk lag. Telekomföretagen kommer att tvingas att lagra uppgifter om vem som ringer, mejlar eller sms:ar och till vem, när och var kommunikationen börjar och slutar. Regeringen bedömer kostnaden till 200 miljoner kronor plus en årlig kostnad på 20 miljoner kronor.

Men den siffran är grovt underskattad enligt telekomföretagen. Regeringen gjorde under det tidiga utredningsarbetet en hastig bedömning på 200 miljoner kronor. Men sedan fick branschorganisationens expert Nils Weidstam som konsult göra en utredning för regeringen. Den utredningen landade i betydligt högre kostnader.

–Men den utredningen försvann på något sätt på justitiedepartementet och de har av någon outgrundlig anledning envist vidhållit de här 200 miljonerna, säger Weidstam till TT.

Han räknar också med att telekomföretagen kommer att låta sina kunder betala notan för registren.

–**I och med att** operatörerna inte har någon särskild fond för att betala de här kostnaderna kommer det att hamna på operatörernas kunder.

Regeringen har redan tagit för lång tid på sig att genomföra direktivet, men enligt EU:s regelverk måste det genomföras i alla medlemsländerna. Om Sverige skulle vägra att genomföra direktivet kommer Sverige att dömas till böter i EU:s domstol.

Regeringen föreslår i lagrådsremissen om datalagringsdirektivet att telefon- och bredbandsoperatörer ska lagra uppgifterna i sex månader, den kortast möjliga tiden enligt EU:s direktiv. Den nya lagen ska träda i kraft den 1 juli nästa år.

Sten Gustafsson/TT “

“FAKTA: LAGRÅDSREMISSENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

* Operatörer blir skyldiga att lagra telefoni, meddelandehantering, internetåtkomst och anslutningsform.
* Uppgifterna ska kunna identifiera eller spåra kommunikationskällan, slutmålet för kommunikationen, datum, tidpunkt, längd, typ av kommunikation och varifrån den kommer.
* I klartext kommer uppgifter att lagras om vem som ringer, sms:ar eller mejlar och till vem och var man befinner sig och när och hur länge man gör detta.
* Innehållet i kommunikationen får inte lagras.
* Det är bara brottsbekämpande myndigheter som får använda uppgifterna.
* Kostnaden beräknas bli 200 miljoner kronor för lagringen, vilket operatörerna får svara för.
* Kostnaden för att lämna ut uppgifterna beräknas till 20 miljoner kronor per år, vilket myndigheterna får svara för.

Källa: Justitiedepartementet “

DN 29 nov 2010:

“Sociala medier tar över i företagen”

“Sociala medier som Facebook, Twitter och bloggar har blivit ett naturligt sätt att uttrycka sina åsikter och att umgås. Nu börjar allt fler företag inse att det också är ett sätt att fånga upp trender och att enkelt föra en dialog med sina kunder. Maria Hall är Skandiamäklarnas röst i det digitala samtalet.”

“För Skandiamäklarna ger de sociala medierna nya möjligheter både till omvärldsbevakning och kontakt.

– Ibland leder kontakterna till affärer, men det är mer ett plus. I första hand handlar det om att bygga relationer och varumärke, säger Maria Hall.

Hon menar att det inte är självklart att gå in i en dialog med dem som har åsikter om Skandiamäklarna.

– Om någon kontaktar oss på Twitter försöker jag reagera så fort det går. Facebook känns mer privat och där vill jag inte tränga mig på, men att bara vara närvarande och lyssna av vad som sägs ger ovärderlig information, säger hon.

– Det är viktigt att känna till kanalerna och känna av tonen, säger hon och berättar om när någon på Twitter frågade om någon kände till en bra mäklare i Stockholmstrakten.

– **Jag svarade att** jag känner 300 och undrade vilket område det gällde. Det är sådant som kan ge affärer.

Skandiamäklarna är ganska nya i satsningen på sociala medier. De är inte störst och det betyder att Maria Hall inte känner att de måste vara först i utvecklingen.

– För oss är det viktigare att det verkligen blir bra, säger hon.

Betydligt längre har H & M kommit. Företaget har funnits på Facebook sedan 2007 och lägger ut filmer på Youtube med jämna mellanrum. De sociala medierna är en viktig del i varumärkesbyggandet och som en kanal för kommunikation med kunderna.

Viasat hör också till de företag som är aktiva i sociala medier. Det är ett sätt att lyssna av vad som sägs och att ha en dialog med intresserade – vare sig det gäller programmens innehåll eller Viasats tjänster.

Presschefen Karin Zingmark menar att man måste våga släppa kontrollen – för nätet lever sitt eget liv.

– **Det blir större** transparens och lyssnar man till vad som sägs där ökar möjligheterna att göra rätt från början.

Viasat ser sociala medier som ytterligare en kanal för alla som arbetar med kommunikation och de används på olika sätt av många anställda.

– Vi har några grundregler. Vi kommenterar aldrig subjektiva åsikter, utan är sakliga och vi är aldrig anonyma utan berättar vad vi heter och var vi jobbar. Många blir positivt överraskade när vi dyker upp med en kommentar på ett blogginlägg eller erbjuder oss att hjälpa till, säger Karin Zingmark.

Bosse Andersson **bo.andersson@dn.se**”

“FAKTA: FÖRETAGENS KANALER I DIGITALA VÄRLDEN
Hemsidor – med information om företaget.
Bloggar – där man personligt berättar om vad som händer
Facebook – där man kan föra en dialog med kunder och fånga upp beröm och kritik.
Twitter – där man är begränsad till 140 tecken per inlägg.Youtube – där man kan lägga ut filmklipp. “

DN 26 nov 2010:

“Filip slutade med facebook. Den blev som ett svart hål som åt tid”

“**Filip Nyström** är 22 år och pluggar på universitetet. För ett par år sedan la han ner sitt Facebook-konto. Umgänget på ”fejjan” är inget han saknar.

- Jag kände att Facebook blev som ett svart hål som åt tid. Ibland kunde man sitta med det i flera timmar när man kom hem från skola, berättar han.

Facebook är ofta ett substitut för verkligt umgänge, menar han.

- Istället för att umgås med sina riktiga vänner satt man och catade med folk på Facebook som man egentligen inte var ett dugg intresserad av.

En annan orsak var att det bidrog till det överflöd av information som Filip upplever i dagens samhälle.

- På Facebook blandades relationer ihop på ett sätt som jag inte tycket om. Personer som jag knappt kände blandades ihop med arbetskamrater, skolkompisar och familjemedlemmar. För mig kändes det konstigt och onaturligt.

Filip tycker att möjligheterna att filtrera är för dåliga.

- Visst, man kan skapa olika grupper och göra filter och så, men det blir liksom aldrig av. Varför handlar information alltid om kvantitet, istället för att sprida sådant som är bra och viktigt? De människor som är viktiga i mitt liv, håller jag kontakten med på annat sätt.

LOTTEN WIKLUND lotten.wiklund@dn.se 08-738 10 00 2

Medierådet.

Medierådet har utredningar om barns och ungas medieanvändning.

Beställ & ladda ned - Medierådet

Här finns material som kan beställas kostnadsfritt och/eller laddas ned uppdelat i olika ämnesområden i menyn ovan: medier (internet, dataspel, tv, film och mobiltelefon), mediekunskap, medievåld, pornografi, Ungar & Medier (Medierådets rapporter om barns och ungas medievardag) samt filmrum (rörligt bildmaterial).

655 Förlagsverksamheter o d.
656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.

657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.

DN 12 nov 2010:

“ Inga riktlinjer om ekonomisk obalans”

“G20-ländernas förhandlare har enats om att skjuta upp beslutet om riktlinjer för hur obalansen i världsekonomin ska hanteras till G20-mötet 2011, säger en källa inom G20 till Reuters.

Till dess hoppas de att med hjälp av Internationella valutafonden, IMF, ha hittat vägar att angripa problemen och ha hunnit sätta samman en rapport som finansministrar och centralbanker kan ta ställning till. Förhandlarna väntades lägga fram förslaget senare under fredagen.

Finansministrarna i Tyskland, Frankrike och Storbritannien diskuterade under fredagen räntekrisen som hotar att uppsluka Irland och gör troligen ett gemensamt uttalande senare under dagen, sade den tyska regeringens talesman Steffen Seibert.

Förhandlarna gjorde "stora framsteg" under sitt arbete natten till fredagen, sade Sydkoreas president Lee Myung-Bak inför G20-ländernas toppmöte i Seoul i Sydkorea på fredagen.
Några närmare uppgifter om vad framstegen bestod i ville Lee inte lämna.

Ländernas biträdande finansministrar och andra högt uppsatta tjänstemän arbetade till tidigt på fredagsmorgonen med att enas om ett förslag till uttalande att lägga fram för mötet.

En talesman för mötet bedömde möjligheterna till en överenskommelse som "ganska ljusa".

– De (förhandlarna) har fört långa samtal, nu håller de på med finslipningen, sade Kim Yoon-Kyung.

EU är berett att ta itu med alla scenarier i den nuvarande irländska

finanskrisen, sade den tyska förbundskanslern vid en presskonferens vid toppmötet i Seoul på fredagen.

Merkel sade att finansmarknadens investerare misslyckats med att förstå EU:s stödteknik när det gäller att handha kriser.

Merkel har, med oväntat stöd från Frankrike, sedan några veckor förklarat att hon tycker investerare borde ta del av kostnaderna om ett euroland går omkull.

Sedan uppgifterna om nya åtgärder för Irland utlöst svallvågor på finansmarknaderna förklarar EU-tungviktarna Frankrike, Italien, Storbritannien, Tyskland och Spanien att eftersom det tar flera år för eventuella förändringar att träda i kraft borde inte dagens räntenivåer påverkas.

"En ny (räddnings)mekanism skulle träda i kraft efter mitten av 2013, och har ingen som helst påverkan på nuvarande arrangemang", heter det i en kommuniké efter de fem ländernas finansministersamtal vid G20-mötet.

I slutkommunikén sedan G20-mötet avslutats förklarar ledarna att "risker återstår" för världsekonomin, och att stormakterna måste samarbeta. "Okoordinerad politik leder till sämre utfall för alla", heter det.

G20 stödjer i slutkommunikén skärpta regleringar för finansmarknaderna, däribland ökade kapitalkrav på banker. "Dessa nya ramar. . . säkerställer ett motståndskraftigare finanssystem genom att stävja tidigare överdrifter i finanssektorn", heter det bland annat.

Stormakterna lovar också att "inte sky någon möda" för att nå framgång i FN:s klimatförhandlingar i Cancún. Mötet i Mexiko som inleds i slutet av november är en uppföljning till de misslyckade samtalen i Köpenhamn förra året.

TT “

DN 12 nov 2010:

“Tre frågor till DN:s Johan Schück på plats i Seoul”

“DN Ekonomis samhällsekonomiske reporter Johan Schück följer G 20-mötet på plats i Seoul. Vi ställde tre frågor till honom efter slutpläderingen.

Vad har mötet givit?

G20-mötet förmådde inte komma särskilt långt när det gällde valutafrågorna, framför allt USA-dollarns och kinesiska yuanens värde som har diskuterats mest under senaste tiden. Det var heller inte väntat, eftersom G20-länderna är oense här och det saknades genomarbetade förslag. Nu nöjer man sig med att deklarerera att valutakurserna bör vara flexibla och baseras mer på marknadens värdering samt att G20-länderna bör avstå från att konkurrera med varandra genom devalveringar.

Inte heller beträffande de globala obalanserna - USA:s stora handelsunderskott och Kinas överskott - blev det några tydliga framsteg. Men frågorna skickas för beredning till IMF som ska återkomma med förslag under nästa år. Till dess kan också förankringen hos G20-länderna i fråga om konkreta åtgärder också ha hunnit längre.

Däremot lyckades G20-mötet bättre på andra områden. Man tog bestämd ställning för en friare världshandel och betonar att den så kallade Doharundan om borttagande av handelshinder måste slutföras. Man tog ställning för nya finansiella skyddsnät som ska lägga hinder för uppkomsten av fler finanskriser. Och man bekräftsade vad G20-ländernas finansminister nyligen kom överens om när det gäller

reformering av Internationella valutafonden, IMF, så att tillväxtländerna ska få större inflytande.

Hur påverkar detta det ekonomiska världsläget?

Det blev ingen konfrontation vid mötet som befarats, utan viljan till konstruktivt samförstånd kan få en lugnande effekt på världsekonomin. Men samtidigt händer det annat som drar åt det negativa hållet, såsom oron kring Irland. Så den omedelbara effekten av G20-mötet, som ändå bör vara positiv, kan bli svår att urskilja.

Vad händer nu?

Avgörande nu blir om G20-länderna visar sig beredda att förverkliga allt som de, både nu och tidigare, har skrivit under i gemensamma resolutioner. Men besluten är nationella och kräver att det finns verklig politisk vilja. Vid nästa års G20-möte, där ordförandeskapet har gått över från Sydkorea till Frankrike, kommer en uppföljning av vad som faktiskt har åstadkommits.

DN.se “

DN 27 okt 2010:

“Vägen till valutafred. Lars Jonung om dagens finansiella terrorbalans.”

”Världsvaluta”. “Det var det sista ordet från Gustav Cassels dödsbädd. Året var 1945. Cassel hade en enastående karriär bakom sig. Under 1920-talet var den svenske professorn en berömdhet vid de konferenser som sökte bringa reda i världens finanser efter första världskrigets härjningar. Under 1930-talet såg han sin dröm om en liberal ordning i världens affärer krossas av den djupa ekonomiska krisen.

Depressionen drev nämligen fram en trångsynt ekonomisk nationalism i form av valutakrig, tullar och handelshinder, som regel för att försvara fasta men orimliga växelkurser. Denna politik bidrog i sin tur till den katastrofala nedgången.

När Cassel ser tillbaka på 1930-talet i sina memoarer är anslaget dystert: ”Vart man ser, endast ödeläggelse!”

Kommer dagens globala kris såsom 1930-talets att leda till nya valutakrig? Finns det skäl att gripas av Cassels pessimism? Och vilken blir världsvalutan i framtiden: dollarn, euron eller yuanen? För att få svar på frågorna kan vi gå tillbaka till Cassels dödsår. Då föddes det valutasystem, det så kallade Bretton Woods-systemet, som upphöjde dollarn till den enda världsvalutan.

Tidigare fungerade också pundet, francen och marken som reservvalutor, det vill säga som internationella betalningsmedel. Övriga länder knöt sina valutor till dollarn till en fast växelkurs. Sverige tog detta steg 1951.

Dollarns dominans fram till i dag var följden av USA:s unika ställning som ekonomisk, finansiell och militär stormakt. Den

amerikanska ekonomin var den största. New York var det internationella finanscentrumet. Den mäktiga amerikanska militärapparaten backade upp dollarn. Länder under USA:s beskydd – som Japan, Sydkorea, Taiwan och de arabiska oljestaterna – höll sina valutareserver i dollar.

Nu är bilden annorlunda. Samtliga faktorer som gjorde dollarn till världsvaluta har försvagats. Dagens finanskris har avslöjat oroväckande brister i USA:s ekonomi och finansväsende.
Det är inte första gången dollarn är under press från omvärlden. Ett belysande exempel är oenigheten mellan USA och Europa i början av 1970-talet. Då vägrade västeuropeiska länder att följa den inflationsdrivande amerikanska penningpolitiken under Vietnamkriget. De gjorde sina valutor fria genom att överge den fasta dollarkursen. Därmed tog Bretton Woods, version I, slut.

Med tiden skapade Europa sin egen valuta, euron, med flytande dollarkurs. Den rörliga kursen bidrog till minskade spänningar över Atlanten. Euron blev en framgång. Den är i dag efter dollarn den främsta reservvalutan.

I dag står Kina inför en situation som liknar Europas för fyrtio år sedan. Kina har valt att hålla en fast men undervärderad växelkurs gentemot dollarn i ett valutasystem som beskrivits som Bretton Woods, version II. Den undervärderade kinesiska valutan är grundbulten i den kinesiska tillväxtstrategin. Den tillåter kinesisk export att fungera som motorn i Kinas hastiga omvandling.

USA accepterade länge Kinas valutapolitik, främst av det skälet att Kina placerade huvuddelen av sin enorma valutareserv i amerikanska statspapper. Därmed har de bägge länderna blivit låsta till varandra i en finansiell terrorbalans: Kina har behövt USA som marknad för sin export och USA har behövt Kina som finansiär av sina underskott – alltmedan de globala obalanserna obönhörligt cementerats.

Nu har dagens kris och hög arbetslöshet gjort slut på det amerikanska tålamodet med Kinas valutapolitik. USA hotar med tullar och extremt expansiv penningpolitik för att få fart på den inhemska ekonomin, pressa upp inflationen och därmed driva ner värdet på dollarn. Kina vill motverka ett dollarfall och skrämmer med restriktioner riktade mot USA.

Källan till striden om valutapolitiken är den traditionella: växelkursen är bestämd av staten – inte av marknaden. Så var fallet under 1930-talet och så är fallet i dag mellan USA och Kina.

Varaktig valutafred kan bara nås genom att Kina gör som Europa gjorde på 1970-talet: kopplar loss från dollarn och låter sin valuta flyta fritt. Valutamarknaderna kommer då att skriva upp priset på yuanen. Risken för valutakrig skulle försvinna. Ett sådant steg skulle förvisso tvinga fram smärtsamma, men nödvändiga, anpassningar inom bägge länder.

Men hur snabbt kan yuanen bli en världsvaluta med flytande växelkurs? Två centrala förutsättningar är redan uppfyllda. Kina är i dag en ekonomisk och militär stormakt. Kina saknar dock en nödvändig merit – nämligen ett finansiellt system, internationellt öppet och grundat på en stabil juridisk ordning. Den mur som hindrar ett inflöde av kapital måste rivas. Kina har dock börjat röra sig mot finansiell liberalisering. Färdriktningen är utstakad.
Prognoserna pekar på att Mittens rike blir världens största ekonomi inom överskådlig framtid. Ett sådant rike kommer mer eller mindre tvingas till självständig valuta med rörlig växelkurs. Därmed blir yuanen automatiskt en världsvaluta.
Vägen till friare växelkurser och kapitalflöden – den värld som Cassel drömde om – är farofylld. Men större flexibilitet i det internationella valutasystemet krävs för att undvika en ”ödeläggelse” i stil med 1930-talets. I denna nya värld kommer världsvalutor som den amerikanska, europeiska och kinesiska kunna leva i fredlig konkurrens och samexistens.

Lars Jonung lars@jonung.se “

DN 10 nov 2010:

“Finanspolitiska rådet: Anders Borg bör tåla leken”

Anders Borg hade goda skäl när han inrättade Finanspolitiska rådet 2007. Det ”kommer att leverera synpunkter och kritik mot regeringens politik. Vi är övertygade om att det kommer att göra den ekonomiska politiken bättre”, skrev finansministern den gången på DN Debatt.

När Anders Borg nu hamnar i offentligt gräl med rådet om dess resurser och hotar med att minska anslaget och antalet ledamöter, ser det dessvärre ut som om det är just kritik han inte tål.

Totalt sett har Finanspolitiska rådet, lett av Lars Calmfors, gett regeringen mer än godkänt under finanskrisen. Oppositionen ignorerar gärna huvudsaken och plockar russin ur rådets rapporter som liknar de egna förslagen, men berömmet finns där.

Calmfors & Co har dock också haft invändningar. Annars blir det meningslöst; ska Borgs budgetar bara skrivas under behövs inget finanspolitiskt råd.

Inget säger att rådet alltid har haft rätt och Borg fel. Under finanskrisen ville rådet ha mer stimulanspolitik, Borg prioriterade de offentliga finanserna, och båda sidor argumenterade väl för sin sak. Men att ”fördjupa diskussionen” om den ekonomiska politiken var ju ett av Borgs syften med rådet.

Politiker måste emellanåt ta andra hänsyn än strikt ekonomiska. Det finns utmärkta ekonomiska motiv för en fastighetsskatt, men den gamla varianten var så godtycklig att den förlorade sin legitimitet. Ekonomernas idéer måste ändå kunna stötas i en politisk debatt.

Bosse Ringholm lade ned ESO, Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, för att den ofta var kritisk mot den dåvarande socialdemokratiska regeringen. Anders Borgs nedsättande omdömen om Finanspolitiska rådet kan leda till att kvalificerade personer hoppar av eller inte vill delta.

Det vore djupt olyckligt. Rådets uppfattningar, om både finanspolitik och hur uppdraget ska skötas, förtjänar att tas på allvar.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se”

DN 12 nov 2010:

“Experter varnar för bubbla”

“Hushållens lånefest kan ge en rejäl baksmälla, varnar experter. En utlåningstillväxt på 3 miljarder i veckan är ohållbar på sikt – räntehöjningar och prisfall på bostäder kan sänka den svenska ekonomin.

En blick på statistiken över hushållens lån för de senaste tio åren får en att fundera över uttrycket att inga träd växer till himmelen. Många ekonomer menar att vi snabbt nu närmar oss en punkt där skuldsättningen måste hejdas för att undvika en bubbla.

– Dämpas inte hushållens upplåning, närmar vi oss snabbt en punkt där skuldsättningen blir för hög. Det blir en kostsam korrigering att rätta till i form av till exempel fallande bostadspriser, konstaterar Jan Hägglund, chefsekonom på Handelsbanken.

På tio år har hushållens upplåning vuxit med 1 500 miljarder kronor till 2 386 miljarder. Det motsvarar 12 miljarder i månaden eller 3 miljarder kronor i veckan. I princip all ökad utlåning går till att finansiera bostadsköp som blir dyrare och dyrare. Samtidigt har de svenska hushållen varken blivit särskilt mycket rikare eller bättre på att spara. I takt med den högre belåningen ökar därmed hushållens risktagande.

– Skuldsättningen ligger redan högt, speciellt bland barnfamiljer. Det är viktigt att se till att man inte hamnar i en ohållbar situation till följd av för stora lån. När räntorna stiger kommer mer pengar att gå åt till att betala räntor, säger Ylva Yngveson, privatekonom på Swedbank.

I början av året hade hushållen i snitt lån på 1,7 miljoner kronor. Bortsett från ränteavdrag landar de årliga räntekostnaderna på mellan 40 000–50 000 kronor. En fördubbling av dagens ränta till 5–6 procent innebär en dryg fördubbling av lånekostnaderna.

En fortsatt ökning av skulderna om 7–10 procent per år är ohållbar men frågan är vad som antingen ska bromsa in den eller vad som kommer att få den att tvärnita. Riksbanken kritiseras nu för att ha gjort för lite för att undvika en bubbla.

– Hade Riksbanken tagit problemen på allvar hade man börjat höja räntan mycket tidigare, säger Jan Hägglund på Handelsbanken.
Syftet med dagens låga räntor är framför allt att stimulera företagen att investera för att skapa jobb men också att öka hushållens konsumtion. Men i stället har räntepolitiken omvandlats till en stor shoppingfest av bostäder.

Finansinspektionens lånetak som infördes för någon månad sedan väntas inte kyla av svenskarnas lånebegär.

– Det är snarare räntehöjningarna som kan bromsa hushållens ökade skuldsättning. Bolånetaket borde ha kommit betydligt tidigare om man ville bromsa utvecklingen, säger Ylva Yngvesson.
Riksbanken borde även arbeta för att undvika bubblor på till exempel bostadsmarknaden som i sig kan sänka den ekonomiska tillväxten, anser Jan Hägglund.

– Medan en bubbla byggs upp kommer allt att se bra ut, det är en del av svårigheten. Konsumtionen stiger, statsfinanserna ser fantastiska ut och skatter kan sänkas. Men det är en falsk säkerhet som inte ger hela bilden, se till exempel utvecklingen på Irland, säger han.
Cecilia Hermansson, chefsekonom på Swedbank, instämmer:

– Vi kan aldrig helt avgöra om vi har en bubbla eller inte, förrän den har spruckit.

Patricia Hedelius patricia.hedelius@dn.se “

“FAKTA: HUR LÄNGE KAN HUSHÅLLEN FORTSÄTTA ÖKA SIN UPPLÅNING?

Christian Clausen, vd Nordea:
Någon gång måste den avta men vi ser inga problem nu. Våra kunder har fortfarande samma eller en högre återbetalningsförmåga än kunder i andra länder.
Ylva Yngveson, privatekonom Swedbank:
Det kan inte hålla på så här en längre tid. Löneökningarna växer inte i samma takt som den ökade upplåningen. Stiger räntorna kommer hushållens kostnader att öka.
Jan Häggström, chefsekonom SHB:
Inte i så många år till. Hushållens skulder har redan ökat kraftigt och vi närmar oss nivåer där andra länder fick problem. Med den här utvecklingen får vi ångra oss på lite sikt.
Stellan Lundström, professor KTH:
En fortsatt ökad belåning kommer att skapa problem. Hushållen glömmer att det är kris och räntan kommer tillbaka till 4-6 procent när ekonomin förbättras.

FAKTA: SÅ FÅR DU BÄSTA BORÄNTAN
1. Förhandla. Bankens officiella ränta är bara en utgångspunkt. Fråga vilken ränterabatt du kan få och ställ frågan till fler än din egen bank.
2. Jämför. Det finns forum på nätet som bara diskuterar boräntor. Comboloan.se listar lägst förhandlad ränta; just nu 1,85 procent för ett tremånaderslån.
3. Skaffa helhetsbild. Hur hög är din belåningsgrad? Om värdet på bostadens höjts har belåningsgranden minskat. Hur stora inkomster har hushållet? Hur mycket sparas? Kan ni amortera? Kan ni tänka er att flytta alla bankaffärer till ett ställe? ”

DN 16 nov 2010:

”Hög tid att vi får en ny försäkring för arbetsskador”

“Försäkringsbranschen: Vi tillsätter i dag en fristående kommission mot arbetsskador under ledning av Björn von Sydow. Bristerna i dagens arbetsskadeförsäkring är många och allvarliga. Det saknas bland annat tydliga riktlinjer för vad som är en arbetsskada. Försäkringsförbundet tillsätter därför en arbetsskadekommission med ledande forskare och andra experter som får i uppdrag att ta fram förslag till en ny försäkring, skriver Christina Lindenius och Björn von Sydow.”

“Försäkringsbranschen vill se en ny arbetsskadeförsäkring som innehåller drivkrafter som minskar antalet skador i jobbet, som ger snabbare och bättre rehabilitering, och som leder till bättre samordning mellan alla inblandade aktörer. Därför tillsätter Försäkringsförbundet en fristående arbetsskadekommission med uppdrag att föreslå en ny arbetsskadeförsäkring.

Bristerna i dagens arbetsskadeförsäkring är många och allvarliga. Det saknas till att börja med tydliga riktlinjer för vad som är en arbetsskada. Ansvaret ligger på den som drabbas av en skada att kunna beskriva skadan och förloppet som har lett till skadan på rätt sätt. Ett annat problem är att Försäkringskassan saknar ett system för att sammanställa och uppdatera forskning som underlag för arbetsskadebedömningar. Det kan vara en orsak till att män oftare än kvinnor får sina arbetssjukdomar godkända. Läkarna Kjell Torén och Bengt Järvholm går så långt att de på

DN Debatt (13/8 2010) beskriver dagens arbetsskadelag som rättsosäker och ojämlik.

Vidare kan det ta lång tid innan den enskilde får ett slutligt beslut om ersättning eller avslag. Försäkringskassan har visserligen förbättrat sina rutiner och den genomsnittliga handläggningstiden har minskat till 120 dagar. Men om den enskilde upplever att Försäkringskassans beslut är orättvist och väljer att överklaga följer ofta en lång rättslig process. Det kan ta år av väntan innan den drabbade får ett slutligt besked om ersättning, vilket skapar en mycket osäker ekonomisk situation under lång tid. Om en arbetsskada godkänns kan det dessutom i efterhand uppstå frågor om orsakssamband som gör att arbetsskadan omvärderas.

Väntetiderna för rehabilitering är nästa tröskel för den enskilde att ta sig över. Dagens rehabiliteringsprocess involverar ett stort antal aktörer utan någon sammanhållande kraft som ger individen stöd att återkomma i arbete. Ingen av de inblandade parterna – arbetsgivarna, Försäkringskassan, avtalsförsäkringarna eller hälso- och sjukvården – har några tydliga drivkrafter för att effektivisera en sådan process. Den enskilde har svårt att förhålla sig till de olika parterna och att agera i de olika processerna.

Det är också svårt att få en komplett bild av de totala kostnaderna för arbetsskador. En viktig del är den kompensation som betalas ut till individen för inkomstbortfall. Dessa kostnader bärs av arbetsgivaren, socialförsäkringssystemet och de avtalsbestämda försäkringarna. Men kostnaderna slutar inte där. Det tillkommer kostnader för skattebortfall, hälso- och sjukvård, produktionsbortfall och framför allt, kostnader för individen bland annat i form av ökade levnadsomkostnader och psykiskt och fysiskt lidande. När kostnaderna fördelas på ett stort antal aktörer och ingen total kostnad redovisas riskerar det att leda till högre samhällsekonomiska kostnader.
Enligt en studie som filosofie doktor Gabriella Sjögren Lindquist och professor Eskil Wadensjö nyligen har genomfört på uppdrag av Arbetsmiljöverket kan de samlade kostnaderna för arbetsskador uppgå till så mycket som 3–4 procent av Sveriges samlade ekonomi.

Arbetsskadeförsäkringen är och bör vara obligatorisk. Vi anser därför att det är extra viktigt att den utformas på ett sådant sätt att den bidrar till goda arbetsmiljöer, ger en rättssäker hantering, främjar återgång till arbete och tar ett ansvar för de totala kostnaderna. Endast på så sätt kan arbetsskadeförsäkringen erbjuda en långsiktigt hållbar lösning som skapar trygghet och möjligheter för den enskilde.

Det är därför hög tid att se över dagens arbetsskadeförsäkring. Försäkringsförbundet tillsätter en arbetsskadekommission som ska ledas av Björn von Sydow. Kommissionen består av ledande forskare inom medicin och ekonomi, samt personer med lång erfarenhet av arbetsskadefrågor från domstol, AFA, Försäkringskassan och försäkringsbranschen. Uppdraget ska vara slutfört den 31 augusti 2012.

Att försäkringsbranschen engagerar sig i denna fråga är naturligt. Det övergripande syftet med branschens initiativ är att utifrån djupa kunskaper om försäkring bidra till ett system som ger de bästa förutsättningarna för den enskildes framtida liv. Kommissionens uppdrag är neutralt formulerat vilket öppnar för att föreslå olika typer av huvudmannaskap.

Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen som ska se över de allmänna försäkringarna vid sjukdom och arbetslöshet har nyligen

påbörjat sitt omfattande arbete. Utredningen ska samråda med olika aktörer.

Genom Arbetsskadekommissionen vill vi bidra med en gedigen analys av arbetsskadeförsäkringen. Individer som drabbas av en arbetsskada bör ha rätt till en väl fungerande organisation för bedömning, ersättning och rehabilitering. Detta bör vara en naturlig del av en modern välfärdsstat.

Christina Lindenius
vd Försäkringsförbundet

Björn von Sydow
riksdagsledamot och ordförande i Arbetsskadekommissionen “

DN 29 nov 2010:

“Nödmiljarder till gröna ön”

“Ett andra euroland står nu under strikt kontroll från Bryssel. På söndagen blev det klart att Irland ska hjälpas med 85 miljarder euro genom eurosamarbetets nödfond. I gengäld måste landet föra en sträng besparingspolitik.”

“Det blåste kalla vindar över Europa på söndagen. Den irländske finansministern Brian Lenihan var på grund av snöstorm försenad till det extrainkallade mötet i Bryssel mellan de 16 euroländernas finansministrar.

Hemmavid är han mitt i en politisk och ekonomisk storm. Landet har tvingats vända sig till EU som gemensamt med den internationella valutafonden, IMF, kommer att låna ut 85 miljarder euro för att Irland ska klara sina framtida skuldbetalningar.

Även Sverige kommer att bidra med ett lån på 600 miljoner euro.

Irland är det andra eurolandet efter Grekland som motvilligt tvingats vända sig till EU för hjälp efter att finansiella marknaden straffat landet med allt högre räntor på dess upplåning. Av Irlands lån på 85 miljarder kommer 35 miljarder vara öronmärkta för Irlands skadeskjutna banker. Resten, 50 miljarder euro, ska hjälpa den irländska staten att betala räntor på sina lån.
Irland kommer att tvingas betala en något högre ränta än Grekland för sina lån – i snitt 5,8 procent jämfört med Greklands 5,3 procent.

Men den irländska premiärministern Brian Cowen var nöjd och kallade avtalet ”det bästa Irland kan få”. Han konstaterade att skulle Irland låna pengar av kapitalmarknaden handlar det om en ränta på omkring 9 procent.

Frågan alla ställer sig nu är om hjälpinsatserna kommer att stanna vid Irland. I förra veckan gick spekulationerna höga om en

dominoeffekt där till att börja med Portugal går samma öde till mötes, för att senare – vilket vore mer allvarligt – följas av grannlandet Spanien.

Förhoppningen är att detta ska lugna ned stämningen bland investerare genom att försäkra att Irland kommer att hejda sitt galopperande budgetunderskott som är på väg över 30 procent av BNP. Ett annat steg i samma riktning var att EU:s finansministrar skrev under en bred överenskommelse om hur EU ska tackla kriser efter 2013 då nuvarande krismekanism löper ut. Här ingår att privata aktörer också måste ta en del av smällen när det krisar.

Tydligt är att folket på Irland inte på något sätt har lugnats av EU:s hjälp. I helgen tog tiotusentals till gatorna i huvudstaden Dublin för att protestera mot det tuffa besparingsprogram som lades fram i veckan. Där ingår både högre skatter och åtstramningar i välfärdssystemen ingår. Men för att Irland ska få lånen från EU och IMF krävs att landet fortsätter svångremspolitiken. Lånen betalas inte ut om inte landet följer sin besparingsplan.

MARIANNE BJÖRKLUND
marianne.bjorklund@dn.se 08-732 21 66 “

“**Grekland först ut med att få stöd**

▪ EU/IMF:s stödpaket till Irland omfattar lån på 85 miljarder euro och löper i tre år. Den genomsnittliga räntan på lånen väntas bli 5,8 procent.

▪ Enligt EU bygger lånen på tre pelare:
- Att stärka det irländska banksystemet
- Att nå finansiell stabilitet och minska budgetunderskottet.
- Att genomföra tillväxtfrämjande reformer, framför allt på arbetsmarknaden.

▪ Av de 85 miljarderna ska 35 miljarder gå till att stärka bankerna. Här bidrar Irland självt med 17,5 miljarder.

▪ EU står totalt för 45 miljarder euro av paketet, varav Sverige lånar ut 6 miljarder. Internationella Valutafonden, IMF, bidrar med 22,5 miljarder euro.

▪ Även Storbritannien och Danmark ger bilaterala lån.

▪ Irland blir andra eurolandet, efter Grekland, att tvingas vända sig till EU för hjälp att betala av på sina skulder.

DN”

DN 29 nov 2010:

“Bråttom att få stopp på den finansiella smittan”

“Den finansiella smittan måste hejdas innan hela eurosystemet är drabbat. Efter stödpaketet till Irland väntar nya prövningar: Portugal står på tur för nästa insats, medan det finns hopp om att Spanien ska klara sig utan.”

“Irland tar motvilligt emot det stöd som nu ska komma från de övriga euroländerna, liksom från EU, Internationella valutafonden och enskilda länder som Sverige, Storbritannien och Danmark. Hittills har den irländska upplåningen gått genom Europeiska centralbanken, ECB, sedan andra finansieringskällor sinat.

Lånen från ECB fungerar som konstgjord andning, på betydligt förmånligare räntevillkor än vad Irland nu utsätts för. Även om irländarna behåller sin låga bolagsskatt på 12,5 procent, så är förutsättningen för stödpaketet att man genomför en hård åtstramning där skatterna höjs och de offentliga utgifterna skärs ned.

Avgörande blir att den politiska oppositionen på Irland i efterhand ger sitt godkännande, särskilt som parlamentsvalet i början av nästa år troligen leder till regeringsskifte. Oklarhet om detta kan annars utlösa ännu en irländsk kris.

Portugal, som också är illa ute, sätts nu under press att ta emot liknande stödpaket som Irland. Det brådskar ordentligt, eftersom smittan annars kan drabba Spanien. Spanska banker har gett stora lån till portugiserna och riskerar nu att förlora sina pengar.

Euroländernas nuvarande stabilitetsfond, som skapades efter Greklandskrisen i början av året, räcker för både Irland och Portugal. Men Spanien är euroområdets fjärde ekonomi i storlek och ett nödläge där skulle få återverkningar som ingen kan överblicka.

Framför sig har euroländerna också frågan om hur stabilitetsfonden, som gäller med en tidsgräns fram till 2013, ska kunna förlängas och helst även permanentas.
Det gäller att klara detta utan sådana ändringar i EU-fördraget som i flera länder kräver folkomröstningar. Här finns en tysk-fransk överenskommelse, men för ett beslut krävs att samtliga 27 EU-länder ger sitt godkännande.

johan.schuck@dn.se 08-738 14 04 “

DN 26 nov 2010:

“Borg räknar med brett stöd för Irlandslån”

“Finansminister Anders Borg räknar med ett brett stöd i riksdagen för beslutet att ge Irland ett bilateralt krislån på 5—10 miljarder kronor.”

– Jag måste naturligtvis säkra att vi har ett brett stöd i riksdagen och jag känner att vi har haft en mycket ansvarsfull hållning från oppositionspartiernas sida i den här frågan, sade Borg efter ett möte i EU-nämnden på fredagen.

– Min slutsats är att vi har en mycket ansvarsfull opposition och att vi har goda förutsättningar för att hitta en bred svensk hållning här, sade Borg.

Han ville inte kommentera uppgifterna att ett stödpaket för Irland blir klart i helgen. Det återstår fortfarande vissa saker, enligt Borg.
Det har rests krav från vissa håll, bland annat från Socialdemokraten Leif Pagrotsky, att ett lån till Irland ska knytas till krav på att landet höjer sin låga bolagsskatt.

Anders Borg avvisar detta. Kraven ska bara gälla hur Sverige ska säkerställa att lånet betalas tillbaka. Borg hänvisar till att det är upp till irländarna att utforma sin skattepolitik. Men han kritiserar samtidigt Irland för den låga skatten.

– **Personligen anser jag** att det är märkligt att irländarna inte har höjt bolagsskatten. Vi har en situation med en stark kritik från Frankrike och Tyskland. Om man ska klara det här så behövs det en politisk uppbackning i bred mening från Europa och då vore det klokt av irländarna att undvika provocerande ställningstaganden, sade Anders Borg.

– Man hade underlättat den politiska processen och förankringen i hela Europa om man hade visat en lyhördhet som är litet större än vad vi nu ser.

Ordförande i regeringens finanspolitiska råd, Lars Calmfors, har varnat för att alla pengar inte kommer tillbaka, om Sverige ger krislån till Irland.

De farhågorna tonar Anders Borg ned.

– De riskerna har överdrivits. De diskussioner som har varit kring skuldomstrukturering har de facto gällt lån som utfärdas efter att den här krismekanismen är på plats. När det gäller annan skuldomstrukturering så är det inte staters lån till stater som omstruktureras utan det är i så fall bankers och pensionsfonders lån till stater som omstruktureras, sade Borg.

– IMF-lån och staters lån omfattas rimligen inte av en sådan process. Det bedömer jag som väldigt osannolikt, sade Anders Borg.

Anders Borg ville inte närmare gå in på risken för att Portugal står på tur för krislån efter Irland.

– Det finns mycket bekymmer i den här processen och vi får säkert anledning att vid olika tillfällen återkomma med bedömningar.

– Vi har en process nu där de finansiella marknaderna uppvisar stor osäkerhet och instabilitet. Den första försvarslinjen ligger hos de portugisiska och spanska regeringarna. Det är de som ska säkra att de har sådan ordning på offentliga finanser att man kan minska osäkerheten, sade Borg.

TT “

DN 27 nov 2010:

“Myntets båda sidor”

“Kolumnen: Richard Swartz om att EU måste bli mer likt Tyskland.”

“Länge kunde Tyskland bakom sin D-mark dölja att landet efter kriget blivit Europas mäktigaste stat. D-marken erbjöd klädsam diskretion för något som ingen, inte ens tyskarna själva, riktigt ville låtsas om. Kriget var ju långt ifrån bortglömt. Visserligen vittnade tyskarnas nya valuta om ekonomisk styrka, men teg om att detta också skulle få oundvikliga maktpolitiska konsekvenser.

Alla beundrade och avundades tyskarna denna D-mark, och som ett slags pris för att acceptera den tyska återföreningen krävdes att den skulle bli hela Europas valuta. Helmut Kohl, en stor europeisk patriot (dock mer politiker än ekonom), sade ja. Den starka D-marken försvann. Euron kom i dess ställe. Åtskilliga ekonomer och ännu fler vanliga tyskar var skeptiska. I dag har greker, irländare och i morgon kanske portugiser och spanjorer fått dem att erinra sig vad de redan då befarade.

Vad européerna beundrade hos D-marken var dess köpkraft och stabilitet, alltså dess ”hårda” kvaliteter, eftersom man själv mest haft erfarenheter av mjuka eller i bästa fall halvhårda. Men vad som glömdes var att varje mynt har två sidor. Trodde någon européer att han skulle kunna ta över tyskarnas valuta utan att samtidigt förtyska sig så tog han fel. D-markens bortglömda baksida var hög arbetsproduktivitet, ordning och reda, ingenjörskonst och sparade pengar i stället för lån på banken. Det är ingen slump att det är tyskar som bygger bilar och sydeuropéer som serverar kaffe på uteserveringar.

Numera betalar och betalas de visserligen alla med samma euro, men det gör ändå skillnad om ett sådant mynt hamnar i en tysk eller i en grekisk ficka. Problemet är att det finns långt fler europeiska fickor som liknar den grekiska, irländska, portugisiska eller spanska än den tyska.

Regeringen i Berlin försöker nu övertyga tyska väljare och skattebetalare om att de solidariskt måste betala för de européer som kommit på obestånd. Denna vädjan om solidaritet är något hycklande, särskilt som detta obestånd är självförvållat och få skäl kan anföras som ursäkt för sakernas tillstånd. I det tyska fallet handlar det därför om solidaritet i form av hjälp till självhjälp. Det gäller att rädda euron som inte kan förbli hård om inte Tyskland stöttar den gemensamma valuta som andra urholkat.

Men risken finns att de tyska skattebetalarna inte bryr sig om euron utan snarare kommer att se sig som lurade: av lögnaktiga greker som inte vill lägga om livsstil och av diverse andra europeiska latmaskar som ägnat sig åt att gå i förtidspension eller sorglöst bygga hus för pengar deras banker billigt lånat ut till dem. Och dessutom lurade av den egna politiska klassens retorik om EU och Europa som de börjat misstänka döljer verkligheten – en union för allas vårt bästa, javisst, men på väg att bli till en transfereringsunion, en gemenskap där just Tyskland ska ta hand om de andras bekymmer. Alltså skulder.

Som långsiktig strategi vore detta politiskt omöjligt. Ingen regering i Berlin som i EU:s namn tar på sig sådana åtaganden skulle i längden överleva. Det spelar ingen roll om man försöker sälja det som europeisk solidaritet eller tvingande uppoffringar i eget intresse. Tyskland är helt enkelt för stort och mäktigt för att mer än tillfälligt behöva uppoffra sig för andra. De senaste åren har landet dessutom gått igenom smärtsamma reformer som ska göra det möjligt att fortsätta att spela med i den globaliserade världens första division,

kännetecknad av mördande konkurrens och hårt arbete snarare än fritid. Och denna anpassning, till villkor man inte själv kan diktera, fortsätter. I namn av något slags solidaritet kommer Tyskland inte att stiga ur den kapplöpningen för att frivilligt sätta sig i hjälpklass. Inga tecken finns heller i dag på att tyskarna skulle ha börjat tänka om, att landet vänt sig inåt i självtillräcklig uppgivenhet. Man kan hävda att tyskarna borde konsumera mer, att Berlin genom olyckliga uttalanden och försenade åtgärder snarare underblåst än mildrat EU:s och eurons kris, men faktum kvarstår: det enda receptet för Europa att hävda sig i morgondagens värld är att EU blir mer som Tyskland än tvärtom.

Och om inte? Då är den gemensamma valutan hotad. Ty Tyskland lär välja D-markens filosofi även om den skulle få konsekvenser för euron. Kanske var den ändå bara en politisk dagdröm. Så verkar vi gå mot en framtid där Tyskland alltmer befinner sig i en exklusiv kategori för sig, kanske den enda EU-stat med vilja och förmåga att uppfatta globaliseringen mer som en utmaning än som ett övermäktigt hot.

Nu sparar européerna för att slippa att för gott hamna i den där hjälpklassen och för att inte dra på sig tysk vrede. Goda skäl finns att misstänka att inte alla kommer att klara det. Vi kan då inte utesluta att Tyskland säger adjö till de flesta av oss. Eller så tar vi oss samman och blir mer som de. Tyvärr fruktar jag att det senare vore lika sannolikt som när baron Münchhausen hävdar att han i den egna hårflätan lyfte både sig och häst ur träsket.

Och de av oss som inte klarar den tyska lektionen utan blir kuggade får väl börja sälja biljetter till kinesiska och indiska turister i det magnifika friluftsmuseet Europa, allt i skala 1:1.

Richard Swartz
richard.swartz@chello.at “

DN 27 nov 2010:

“Portugals kris svider i plånboken”

“LISSABON. Portugals kris svider i plånboken även för en medelklassfamilj. Fátima Valério är ingenjör, hennes man Rui Fernandes lärare. De ser nu bistert fram mot ett år där han får sänkt lön samtidigt som alla priser stiger när Portugal stramar åt.”

“ DN Ekonomi möter Fátima Valério utanför Orientestationen i Lissabons utkant. En symbolladdad mötesplats. Santiago Calatravas futuristiska mästerverk i glas och stål byggdes inför världsutställningen i Lissabon 1998, en period som portugiserna i dag nostalgiskt minns som en avlägsen guldålder. Portugal var på väg in i euron och alla trodde på en ljusnande framtid. Här vid Orientestationen skulle snabbtåget från Lissabons nya flygplats ha sitt första stopp.

Men det blir ingen ny flygplats. Den planen har lagts på is när Portugal nu stramar åt för att få ner budgetunderskottet och lugna oroliga finansmarknader.

Fátima Valério, 47, är livsmedelsingenjör och mellanchef på konsumentvarujätten Unilever, som har en glassfabrik utanför Lissabon. Hon är på väg till livsmedelshallen under den väldiga shoppinggallerian mitt emot stationen.

– Maten är billig där, säger hon, och Fátima Valério är inbiten prisjägare och slantvändare, ”jag älskar extrapriser”.
När tyska lågpriskedjan Lidl kom till Portugal för tio år sedan började hon genast shoppa där.

Det var hon rätt ensam om då. Hennes vänner skrattade åt henne, säger hon, liksom de gjorde när hon installerade automatiska strömbrytare i hemmet för att spara el.

Men det var under millennieskiftets korta portugisiska guldålder. Eurointrädet 1999 blev rena bingovinsten för Portugal. Räntorna, som i början av 90-talet var uppe i 10–12 procent, sjönk till 2 procent. Det blev billigt att låna, både för företag och privatpersoner, både till investeringar och konsumtion. Hos den tyska lågpriskedjan hade Fátima Valério nästan bara sällskap av de riktigt fattiga.

– Men i dag, säger Fátima, i dag går alla till Lidl. För nu tittar alla på priserna och tänker på vad saker kostar! För tre, fyra år sedan brukade folk visa upp dyra kläder de köpt och skryta med vad de kostade. I dag skryter de när de hittat något billigt på rea.

För trots euroinjektionen har Portugal haft låg tillväxt hela 2000-talet. Stora strukturproblem har inte tacklats säger ekonomer och företagare som DN Ekonomi talar med i Lissabon. Ett trögt och otympligt domstolsväsen som bromsar allt (Fátima berättar att hon och hennes man fick vänta sex år för att få bygglov för sitt hus). En stel arbetsmarknad med en arbetskraft som är Europas sämst utbildade och därför har svårt att möta förändringar.

– På glassfabriken, berättar Fátima Valério, finns det många anställda i samma ålder som jag som bara gått fyra år i skola.
Själv tror hon stenhårt på utbildning. När glassfabriken för några år sedan var nära att läggas ner uppgraderade hon sin examen och utbildade sig dessutom till akupunktör. Hennes man Rui Fernandes är lärare men trollar på fritiden och har deltagit i internationella tävlingar. Sina två söner har paret satt i privatskola.

– **Vi är flexibla**. Blir vi av med jobben kan vi göra något annat, säger hon.

Just då kommer maken med sönerna Joao och Luis som han hämtat vid skolan. Rui Fernandes arbetar med barn med handikapp och särskilda behov. Regeringens åtstramningspaket känns av i skolan, säger han. Det har blivit ”mycket mindre pengar till skolorna” och lärarna är ”mycket, mycket arga”. 90 procent av dem deltog i torsdagens generalstrejk mot åtstramningen. Handikappade barn drabbas inte i skolan, men på andra områden. En institution för barn med cp-skador har exempelvis fått minskade resurser, berättar han. Och själv kommer han som andra offentliganställda att få sänkt lön det kommande året. Samtidigt som en 2-procentig momshöjning gör allt dyrare.

– Nu måste vi vara ännu mer försiktiga, säger Fátima bistert. Ingen mat får förfaras, inget får kastas bort!

Bakom gallerian slår floden Tejos vågor mot stranden. Ekonomin är som vågorna, säger Fátima, den stiger och sjunker:
– En ekonomisk kris är något mycket dåligt. Men vi kanske kan lära oss något av den, lära oss hur vi ska sköta saker bättre.

Ingrid Hedström
ingrid.hedstrom@dn.se “

658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad

DN 3 nov 2010:

“Stor brist på arbetskraft väntar

För första gången i modern tid kommer de unga som börjar jobba de närmaste åren att vara färre än de äldre som går i pension. Det kommer att leda till stora problem i många kommuner, främst inom sjukvård och omsorg.

Fram till år 2025 kommer 1,6 miljoner svenskar att gå i pension. Det är 250 000 fler än under perioden 1995—2010. Särskilt den offentliga sektorn kommer att dräneras på folk.
Samtidigt blir de unga som kan fylla upp de lediga jobben färre.

–**Därför blir det** en stor utmaning att förbättra integrationen av utrikesfödda, i synnerhet kvinnorna, säger Arbetsförmedlingens chef Angeles Bermudez Svankvist.

Också insatser för unga som misslyckats i gymnasiet och långtidsarbetslösa ska prioriteras. Bermudez Svankvist poängterar också vikten av en fungerande yrkesvägledning.

–Vägledningens insatser har rustats ned. Men vi måste bli bättre på att tala om för ungdomarna var de framtida jobben finns. Det är hela samhällets ansvar, säger hon.

Pensionsavgångarna kommer att leda till brist på arbetskraft i många kommuner med en tydlig skiljelinje mellan storstäder och landsbygd.

Av landets 21 län är det bara Stockholms, Västra Götalands och Skåne län där arbetskraften ökar tydligt under åren 2010 till 2025. En viss

ökning sker också i Uppsala och Hallands län. I övriga län minskar antalet, mest i Norrbotten och Dalarna.

– I Pajala till exempel är det en bra bit mindre än hälften som kommer in på arbetsmarknaden än som lämnar den. Där har man ju också nu ett gruvprojekt på gång och de kommer att behöva importera arbetskraft om det ska gå ihop, säger Clas Olsson, prognoschef på Arbetsförmedlingen.

I Övertorneå kommer 49 procent av de sysselsatta att pensioneras under perioden.

–Vi är mycket medvetna om det här problemet. Men samtidigt som vi har en väldigt hög andel äldre har vi i dag också Sveriges högsta arbetslöshet, säger Linda Ylivainio, kommunstyrelsens ordförande i Övertorneå.

–Det är svårt att uppmuntra unga att stanna kvar när det inte finns jobb i dag utan först om några år.

Ett annat bekymmer är matchningen.

–De ungdomar som finns i vår kommun är kanske inte jätteintresserade av att jobba inom de yrken som kommer att vara tillgängliga om några år.

Det gäller bland annat sjukvården, omsorgen och kanske framför allt äldrevården.

Övertorneå hör också till de kommuner som tar emot flest flyktingar i relation till befolkningen.

–Vi hoppas ju att de ska etablera sig på vår arbetsmarknad. Men det är en lång resa. Många har kanske suttit i flyktingläger i hela sitt liv. Så det finns inga snabba lösningar, konstaterar Ylivainio.

TT “

“FAKTA: YRKEN SOM DRABBAS MEST

Fram till och med 2025 har följande yrken inom offentlig sektor de största åldersavgångarna. Som mest försvinner två tredjedelar av de yrkesverksamma. Andelen som lämnar arbetslivet i förhållande till de yrkesverksamma i procent:

Yrke procent
Speciallärare 66,2
Distriktssköterskor 64,9
Tandsköterskor 61,0
Barnsjuksköterskor 58,2
Gymnasielärare, yrkesämnen 56,2
Barnmorskor 55,2
Biomedicinska analytiker 54,8
Psykvårdssjuksköterskor 54,2
Tandläkare 54,1
Skolkonsulenter 53,4
Receptarier 51,3
Röntgensjuksköterskor 51,3
Psykologer 51,2
Administratörer i offentlig förvaltning 50,0
Läkare 46,5
Tandhygienister 46,2
Lärare i estetisk-praktiska ämnen 46,0
Socialsekreterare 45,3
Gymnasielärare allmänna ämnen 44,6

Källa: Arbetsförmedlingen.

FAKTA: KOMMUNER MED SVÅRT LÄGE

Tretton kommuner beräknas få fler åldersavgångar enbart inom den offentliga sektorn än det totala nytillskottet av ungdomar på den lokala arbetsmarknaden. För dem blir generationsväxlingen extra besvärlig.

Kommunerna är: Ljusnarsberg, Berg, Vingåker, Kalix, Överkalix, Åsele, Gullspång, Kramfors, Bräcke, Strömsund, Boden, Pajala och Övertorneå. Källa: Arbetsförmedlingen.”

“FAKTA: FÖLJDER AV ARBETSKRAFTSBRIST

Brist på arbetskraft leder vanligtvis till att lönerna drivs upp. Det ökar risken för löneinflation. Blir det en sådan kommer Riksbanken att ingripa och höja räntan. Därför kommer inte generationsväxlingen att leda till en generell arbetskraftsbrist.

Men BNP-tillväxten påverkas negativt av en sådan utveckling vilket leder till sämre offentliga budgeter och därmed sämre möjligheter att upprätthålla dagens välfärdssystem.

Den stora utmaningen i samband med generationsväxlingen blir därför att motverka brist på arbetskraft bland annat genom att få fler i aktiv ålder att jobba.

Källa: Arbetsförmedlingen. “

“ARBETSMARKNADEN SENASTE NYTT

Sveriges bästa arbetsmarknad
800 jobbcoacher får sparken
KI-rapport: Fler arbetslösa med höjd minimilön
LO vill göra upp om las
Ny handlingsplan för arbetsmiljö
114 jobb bort i Säffle
Sjunkande arbetslöshet i Norge
300 jobb bort i Arvika
Ungdomarna tar de nya jobben
Arbetslösheten 8,2 procent
ANALYSER/KRÖNIKOR
Inte helt nattsvart för unga arbetslösa
"Krisen har hittills varit männens kris" “

DN 4 nov 2010. Observera replik i nästa artikel:

”Den svenska modellen måste skapa fler jobb för att överleva”

“Forskningsinstitutet Ratio: Arbetspolitiken måste reformeras för att ge fler ungdomar och invandrare arbete. Den svenska modellen har förändrats radikalt genom åren. Trenden går mot mer ansvar för individen, sänkta skatter och bidrag samtidigt som det offentliga tar ansvar för välfärd och social trygghet. Ansvarsfördelningen mellan stat och individ behöver tydliggöras, särskilt inom vård och omsorg. Det största problemet för den nya modellen är att Sverige har bland Europas högsta arbetslöshetssiffor när det gäller unga och invandrare, skriver Nils Karlson.

Det vi kallar ”den svenska modellen” baseras i grunden på ett sorts samförstånd mellan väljare och valda om ansvarsfördelningen mellan stat och individ, mellan offentligt och privat.

Denna modell har länge åtnjutit hög legitimitet bland svenska medborgare. Under minst femtio års tid har i princip alla riksdagsval vunnits av partier som värnat den svenska modellen. Så också 2010. De partier som sagt sig vilja genomföra systemskiften eller radikala förändringar har inte fått väljarnas förtroende.

Trots det talar mycket för att vi i dag är på väg att få en ny svensk modell som i väsentliga avseenden radikalt skiljer sig från den traditionella svenska modellen. Men som så ofta när det gäller stora samhällsförändringar förmår vi inte se dem förrän de redan

är på väg att fullbordas. Valresultatet i september bekräftar förändringens legitimitet, snarare än att det bestämmer dess inriktning. Denna hade etablerats långt tidigare.

I denna nya svenska modell har ansvarsfördelningen mellan politik och medborgare förskjutits. Modellen är fortfarande under utveckling, men följande kännetecken kan identifieras:

• Individens eget ansvar och fria val fått ökad betydelse, medan politikens roll har renodlats och reducerats.

• Skatter och bidrag har sänkts, marknader har avreglerats, verksamheter har privatiserats och offentligt finansierade tjänster produceras av privata aktörer.

• Socialförsäkringssystemen har blivit mer försäkringsmässiga och mer inriktade på grundtrygghet, och mindre omfördelande.

• Likväl är det en välfärdsstat där det offentliga tar ansvar för att alla medborgare garanteras välfärdstjänster och social trygghet.

Dessutom har en ny makroekonomisk regim trovärdigt etablerats, med överskotts- och inflationsmål som viktiga inslag.

Det är viktigt att understryka att det är en successiv förskjutning och förändrad inriktning det handlar om. Sverige har exempelvis fortfarande bland västvärldens högsta skattetryck. Detta har dock sjunkit från drygt 55 procent av BNP till drygt 45 procent, vilket är en dramatisk förändring.

Skiftet förklaras i huvudsak av omvärldsförändringar och den tidigare modellens misslyckanden. För allt fler, oavsett partitillhörighet, blev det efter hand uppenbart att modellen med höga skatter, statlig monopolproduktion och reglerade marknader inte levererade.

Återkommande budgetunderskott, inflation, svag tillväxt, kostnadskriser, devalveringar, arbetsmarknadskonflikter och obefintliga reallöneökningar urholkade successivt modellens legitimitet.

I en globalt konkurrensutsatt värld var den gamla svenska modellen helt enkelt inte hållbar och därmed inte heller lång-siktigt legitim. Vår hemtillverkade kris i början av 1990-talet blev den naturliga slutpunkten.

I de forskningsprojekt om politisk förändring och ekonomisk-politiskt lärande som bedrivs vid forskningsinstitutet Ratio är en av de kanske mest intressanta slutsatserna att den nya svenska modellen har införts steg för steg av såväl socialdemokratiska som borgerliga regeringar sedan mitten av 1980-talet. Det har varit pragmatism snarare än ideologi som har drivit processen.

Faktum är att Sverige har varit ett av världens främsta reformländer i mer än två decennier. Listan med reformer är lång. I rutan här bredvid finns endast några exempel. Endast under sju av dessa 25 år har vi haft borgerliga regeringar. I övrigt har socialdemokratiska minoritetsregeringar med stöd av andra partier ansvarat för reformprocessen.

Socialdemokraterna har således fört en pragmatisk och marknadsorienterad politik i regeringsställning, utan att politiken har förankrats i en ideologisk omprövning eller nytänkande. Retorik och faktisk politik har därför inte hängt ihop – vilket kan förklara deras kräftgång. För de borgerliga partierna däremot har pragmatism och ideologi kunnat förenas.

Det är troligen en viktig del av förklaringen till deras framgångar under senare år.

På många sätt har Sveriges utveckling under denna period varit imponerande. Från mitten på 1990-talet då reformerna började få effekt har Sverige haft bland västvärldens högsta produktivitet.

Sveriges löntagare har haft en unikt god reallöneutveckling. En tjänsteman tjänade i genomsnitt 128 000 kr mer per år 2007 än 1994 och en arbetare 63 000 kr mer, räknat i 2008 års priser.

De senaste tre–fyra åren har kombinationen av skattesänkningar och lönehöjningar givit ännu mer i plånböckerna. Kontrasten med perioden 1970 till 1990 är talande – då lyste reallöneökningar med sin frånvaro, samtidigt som de nominella lönerna höjdes med 400 procent. Det är dessa framgångar som förklarar reformprocessens legitimitet.
Även den framgångsrika hanteringen av finanskrisen kan sannolikt i betydande utsträckning förklaras av att Sverige, till skillnad från många andra länder, faktiskt redan hade genomfört ett antal betydande strukturreformer.

Samtidigt är det uppenbart att denna nya svenska modell inte är färdigutvecklad. Ansvarsfördelningen mellan stat och individ, mellan offentligt och privat, behöver tydliggöras, kanske särskilt när det gäller vård och äldreomsorg, men också på socialförsäkringsområdet.

Här är pensionssystemets tydliga uppdelning mellan statlig pension, premiepension, privat avtalspension och privat pensionssparande föredömlig och bör kunna tillämpas även på andra områden.

Modellens största utmaning handlar dock om Sveriges oförmåga att skapa nya jobb. Netto har inga nya arbeten tillkommit i privat sektor sedan 1950, även om en viss förbättring har skett sedan mitten på 1990-talet.

Särskilt unga och invandrare har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Sverige har bland Europas högsta arbetslöshetssiffror för dessa grupper. Vi tillhör också de länder där ungas etablerings-ålder på arbetsmarknaden stigit kraftigast. Från 1990-talets början har åldern då 75 procent av en årskull är ute på arbetsmarknaden stigit från drygt 20 till närmare 30 år. Detta är negativt för dem som individer, för samhällsekonomin och för företagens kompetensförsörjning. Även politiskt är det uppenbart att priset varit högt.

Mycket talar därför för att det är på arbets- och näringspolitikens områden de stora återstående reformbehoven finns. Här har politiken ännu inte levererat.

Att den svenska modellen kan skapa förutsättningar för fler jobb i växande företag torde vara en förutsättning för dess långsiktiga legitimitet.

Nils Karlson
nationalekonom och statsvetare, docent, vd Forskningsinstitutet Ratio”

“**HÄR ÄR NÅGRA AV DE SVENSKA REFORMERNA**
1985-1989: Avreglering av kredit- och valutamarknader
1990-1997: Avreglering av energi-, post-, tele- och transportmarknader
1990-1991: Skattereform med sänkta inkomst- och kapitalskatter
1992-1997: Oberoende Riksbank och ny budgetprocess
1991-2010: Försäljning av statliga bolag
1992: Friskolereform
1994-2010: Kundvalssystem inom barnomsorg, äldrevård mm
1995-2010: Uppstramning av social- och sjukförsäkringssystemen
1997: Nytt pensionssystem
2000: Medlingsinstitutet
2004: Arvs- och gåvoskatterna avskaffas
2006: Förmögenhetsskatten avskaffas
2006-2010: Jobbskatteavdrag införs
2007: Skatteavdrag för hushållsnära tjänster
2006-2010: Uppstramning av arbetslöshetsförsäkring och AMS “

DN 11 nov 2010:

”Visst har arbetsmarknaden reformerats”

REPLIK. Att den svenska modellen behöver skapa fler jobb för att överleva, har Nils Karlson från Ratio rätt i. Men att det inte skett några reformer när det gäller arbets- och näringspolitik är inte sant. För framtiden är det klokast att låta parterna ta ansvar för reformeringen av arbetsmarknaden,.skriver TCO:s ordförande Sture Nordh i en replik.

På DN Debatt 4/10 skriver Nils Karlson, vd för näringslivets forskningsinstitut Ratio, att ”den svenska modellen måste skapa fler jobb för att överleva.” Det har han alldeles rätt i. I korthet går hans resonemang ut på att svenska regeringar, av olika kulörer, under de senaste tjugofem åren har genomfört betydande reformer på ett stort antal samhällsområden, men att "arbets- och näringspolitiken" har lämnats orörd. Det senare har, enligt Karlson, lett till en oförmåga att skapa jobb, vilket särskilt drabbar unga och invandrare.

Problemet är att detta inte är sant. Förvisso lyser stora tydliga reformer, av den typ som pensionsreformen är ett exempel på, med sin frånvaro. Men det har snarare att göra med att förändringar på arbetsmarknaden sker på andra sätt än genom enstaka riksdagsbeslut. Under den period, 1985–2010, som Nils Karlson skriver om i artikeln, har det i själva verket skett stora förändringar på den svenska arbetsmarknaden. Dessa förändringar har i vissa fall berett på ändringar i lagstiftningen, i vissa fall på överenskommelser i kollektivavtal men ofta mer subtilt, genom förändringar i hur arbetet organiseras samt hur arbetsgivare, arbetstagare och deras organisationer beter sig i vardagen. Några exempel är:

• **Industriavtalet.** Parterna inom industrin har på ett helt nytt sätt avtalat om lönebildning och konfliktlösning samt utvecklat en samsyn kring de ekonomiska förutsättningarna. Resultatet har varit såväl förbättrad konkurrenskraft för företagen som höjda reallöner för arbetstagarna.

• **Bemanningsföretagens framväxt.** Detta är ett bra exempel på hur ändringar i lagstiftningen, kollektivavtalsreglering och nya organisationsformer i arbetslivet samverkat till att skapa ett helt nytt sätt att tillgodose företags och organisationers behov av arbetskraft - inom ramen för den svenska modellen.

• Omställningsavtalen. Arbetsmarknadens parter, i såväl privat som offentlig sektor, har tecknat kollektivavtal som underlättar omställning för såväl arbetsgivare som arbetstagare.

• **Tidsbegränsade anställningar.** 2006–2007 genomfördes en omfattande reform av reglerna för tidsbegränsade anställningar. I grunden var det en nödvändig uppstädning i ett regelverk som blivit komplicerat och fragmenterat. Tyvärr har avsaknaden av en övre sammanlagd tidsgräns öppnat för ett missbruk som bland annat lett till att EU-kommissionen i en formell underrättelse till den svenska regeringen påpekat att vi inte lever upp till EU-rättens krav på skydd för arbetstagarna.

• **Arbetskraftsinvandring.** I december 2008 genomfördes en reform vilken har givit Sverige ett av världens mest öppna system för arbetskraftsinvandring, utan kvoter, poängsystem eller arbetsmarknadstest. Det enda kravet är att löner, försäkringar och andra villkor är minst i nivå med svenska kollektivavtal eller praxis i branschen.

Att den svenska arbetsmarknaden skulle ha gått oreformerad genom det senaste kvartsseklet är, lyckligtvis, fel. De brister i förmågan att skapa nya jobb som vi ser i Sverige idag har andra orsaker, och det klokaste är att för framtiden låta parterna ta ansvar för reformeringen av arbetsmarknaden.

Sture Nordh ordförande, TCO “

Svenskt Näringsliv. Nyhet Publicerad: 2010-11-15

Stort reformbehov under mandatperioden

Redaktionen tar pulsen på några av Svenskt Näringslivs experter, ett par månader efter valet. Vad behövs för att den fria företagsamhetens hjul ska fortsätta snurra?

Lars Gellner, arbetsrätt
– Att regeringen tar åtminstone några steg på väg mot ändringar i den arbetsrättsliga lagstiftningen i syfte att underlätta för företag att anställa och behålla personal med den kompetens som företaget efterfrågar. Därmed ökas anställningstryggheten på arbetsmarknaden.

Mikaela Almerud, skolfrågor
– Bättre resultat i skolan. Utbildningssystemet måste förse individer med kunskaper och färdigheter som är nödvändiga för att möta arbetsmarknadens framtida kompetensbehov. Det kräver bland annat ökad samverkan mellan skola och arbetsliv och en skola som präglas av entreprenöriellt lärande och tänkande. Båda dessa områden är eftersatta och bör därför prioriteras under kommande mandatperiod.

– Många företag upplever stora svårigheter att hitta kvalificerade medarbetare, vilket gör det svårt att överleva och växa

Sofia Bergström, socialförsäkringar
– Det är angeläget att regeringen tar diskussionen kring sjukförsäkringsreformen på allvar. Reformen är i grunden bra men det finns utrymme för förbättringar som bör göras omgående och inte skjutas på framtiden. En väl fungerande sjukförsäkring är av stor betydelse för hela arbetsmarknaden. Försäkringen måste vara flexibel och aktivt skapa förutsättningar för åtgärder som leder åter till arbetsmarknaden.
– Min förhoppning är att den nya regeringen tidigt visar att den har en tydlig dagordning för hur rehabiliteringskedjan ska förbättras och justeras.

Birgitta Laurent, konkurrens
– Lagen om offentlig upphandling, som ändrades den 15 juli i år, behöver "sätta sig". Det som behövs nu är att upphandlare ägnar mer tid åt att förbereda sig inför en upphandling liksom att prioritera uppföljning av ingångna avtal. Bättre förberedelser inför en upphandling underlättar särskilt för mindre företag att svara på upphandlarens frågor på ett korrekt sätt.

Maria Sunér Fleming, klimat och energi
– Det är dags att bredda den ingångna energiöverenskommelsen så att den blir blocköverskridande. Det skapar ökad långsiktighet på elmarknaden och en trygghet för såväl de som funderar på att göra större investeringar, som kunderna. Jag vill också att regeringen ser över vilka åtgärder som behövs för att förhindra en återupprepning av förra vinterns pristoppar på elmarknaden.

– En säker tillgång till el till ett konkurrenskraftigt och stabilt pris är en viktig fråga för många småföretag. El är en stor del av kostnadsmassan, inte bara de stora elintensiva företagen.

Emil Görnerup, forskning
– Tveklöst hur den akademiska forskningen bättre bidrar till fler och växande företag i Sverige. En högskola utan broar till omgivande samhället kan liknas vid att elda i en gammal öppen spis: det mesta av värmen försvinner ut genom skorstenen.

– Många mindre företag saknar erfarenhet av samarbete med högskolan. De utgör en stor outnyttjad potential. För att lyckas krävs bredare samverkan. Det handlar bland annat om mindre interaktioner och projekt inom det samhällsvetenskapliga området. Ökat samarbete leder till tillväxt, fler jobb och bättre kvalitet i högskolan. Det finnas bara en aktör som uthålligt kan sprida nya innovationer och det är företagen.

Johan Fall, skatter
– Kapitalbeskattningen behöver reformeras. Sverige har en skattesats på normalt 30 procent, medan genomsnittet i omvärlden är 17 procent. Generellt sänkt skattesats är angeläget och dessutom god timing, då det ökar effektiviteten i penningpolitiken. De räntehöjningar som förväntas ske framöver skulle därmed inte behöva bli lika stora om kapitalskatten sänks.

– Med lägre kapitalskatt kan investerarnas avkastningskrav sänkas, fler investeringar bli lönsamma och förutsättningarna för kapitalförsörjningen bli bättre. Dessutom får utredningar inte bli ett hinder för att genast börja med exempelvis sänkt kapitalskatt, lägre marginalskatter och förenklingar där färdiga förslag finns framme.

Malin Sahlén, arbetsmarknad
– Jag vill framförallt se ett starkt politiskt tryck i fråga om turordningsreglerna. Regeringen måste erkänna reglernas effekter för företag, sysselsättning och ungdomar. Turordningsreglernas utformning skapar en tröghet på arbetsmarknaden som är allt annat än flexibel. Företagen kan inte utvecklas och växa, det hindrar sysselsättningsutvecklingen och därmed tillväxten i ekonomin.

– Jag hoppas också på lite långsiktighet i det politiska samtalet så att man på allvar tar tag i svåra frågor och diskuterar hur tillväxt och välstånd kan skapas framöver.

Anders Morin, välfärd
– Att ett samarbete etableras över blockgränserna när det gäller välfärdens framtida finansiering, ungefär som pensionsöverenskommelsen. Integrationspolitiken måste bli bättre. Regeringen får inte vika undan för problemen. Dessutom måste kommuner och landsting få stöd för att förbättra produktiviteten inom vård, skola, omsorg, bland annat genom att underlätta för konkurrenslösningar.

Om mobbning på arbetsplatser se även

7952-7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer

DN 23 nov 2010:

“Billström rör inte arbetskraftslag”

“Trots häftig kritik — migrationsminister Tobias Billström (M) kommer inte rucka på lagen om arbetskraftsinvandring. “

“– Oseriösa arbetsgivare har det alltid funnits och kommer alltid att finnas. Det har inget med arbetskraftsinvandringslagstiftningen att göra, säger Tobias Billström efter mötet med arbetsmarknadens parter på tisdagen.

Det finns en bred uppslutning, både på arbetsmarknaden och i riksdagen bakom nyttan av arbetskraftsinvandring, enligt Billström.

– Det fanns ingen på mötet, förutom LO då, som ansåg att man bör återinföra arbetsmarknadsprövningen, alltså att man på myndighetsnivå ska avgöra hur mycket arbetskraft som behövs i riket, säger Tobias Billström.

– Det vi kan diskutera är villkoren, men inte vem som gör urvalen, fortsätter han.

Framför allt LO men även de andra fackliga centralorganisationerna har kritiserat hur arbetskraftsinvandrare utnyttjas av oseriösa arbetsgivare. Billström håller med om att det kan finnas problem, men det blir ingen ändrad lagstiftning för det.
Nu ska regeringen se över vad som kan göras:

– Det är efterlevnaden av lagstiftningen som är det viktiga.

TT “

“FAKTA: 12.000 ARBETSTILLSTÅND
Så här många arbetstillstånd har Migrationsverket beviljat hittills i år (1 nov) bland de vanligaste yrkesgrupperna.

Yrke	Antal
Medhjälpare jordbruk mm (bärplockare)	4.508
Dataspecialister	1.769
Restaurangpersonal	898
Civilingenjörer mfl	452
Köks- och restaurangbiträden	434
Städare mfl	381
Totalt	12.131

Vanligaste nationaliteter

Land	Antal
Thailand	3.505
Indien	1.477
Kina	1.355
Turkiet	632
Ukraina	530
Vietnam	442

Källa: Migrationsverket
Arbetsgivare bedriver rovdrift på utländsk arbetskraft, anser LO.”

DN 23 nov 2010:

”Arbetskraftsinvandrare stjäl inte jobb för arbetslösa”

“Tobias Billström svarar kritikerna: Somliga vill göra arbetskraftsinvandringen så byråkratisk och genomreglerad att den i praktiken upphör. Om det stämmer att människor som arbetskraftsinvandrat till Sverige inte har fått de löner och villkor som de har rätt till, är det allvarligt och oroande. Regeringen är beredd att lyssna på synpunkterna och ingen reform är så bra att den inte kan göras bättre. Men jag vill redan nu slå fast att det alltid kommer att finnas oseriösa arbetsgivare och människor som utan tillstånd söker sig till Sverige för att arbeta – oavsett hur regelverket ser ut. Det finns också de som alltid kommer att ta enskilda ärenden som intäkt för att ifrågasätta arbetskraftsinvandringen som sådan. De kommer aldrig att vinna mig för sitt synsätt, skriver migrationsministern.”

“Fram till 2025 kommer 1,6 miljoner svenskar att gå i pension. Luckorna på arbetsmarknaden blir fler, inte minst i kommuner som redan i dag har svårt att hitta arbetskraft. Med fler pensionärer krävs fler som arbetar för att upprätthålla välfärden. Samtidigt kommer behoven av vård och omsorg att öka till följd av den äldre befolkningen. Sverige står inför stora utmaningar.

Redan i dag finns bristsituationer på arbetsmarknaden. En tredjedel av Sveriges företagare uppger att de fått tacka nej till order på grund av arbetskraftsbrist och vartannat företag i en undersökning gjord av Dagens Industri uppger att brist på arbetskraft med rätt kompetens utgör ett stort hinder för att växa. Inte minst inom välfärdssektorn kommer bristen på arbetskraft att bli alarmerande inom några år.

Arbetskraftsinvandring kan aldrig ensamt lösa dessa utmaningar. Matchningen på arbetsmarknaden måste bli bättre, det måste löna sig bättre att anställa och att bli anställd samt att starta och driva företag. De som i dag lever i utanförskap och saknar ett arbete att gå till måste ges möjligheter att komma in i den gemenskap det innebär att ha ett arbete. Allt detta jobbar regeringen intensivt med.

För att framtidens välfärd ska kunna upprätthållas behövs fler som jobbar i Sverige, oavsett om de är födda här eller inte. Brist på arbetskraft kan paradoxalt nog leda till högre arbetslöshet, eftersom företag som inte kan utvecklas inte heller kan nyanställa. Den som tror att man genom att hålla en arbetskraftsinvandrare utanför landet per automatik har ett jobb att i stället ge till någon som redan bor här får tänka om.

När regeringen tillsammans med Miljöpartiet genomförde reformen för en ökad och mer flexibel arbetskraftsinvandring 2008 så var det med utgångspunkten att det bara är arbetsgivaren som vet bäst vilken typ av arbetskraft och vilken kompetens som behövs. Det kan ingen myndighet, politiker eller ett fackförbund avgöra. Så länge löner och andra villkor är i samma nivå som svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen och tjänsten först utannonseras i Sverige och EU så ska arbets- och uppehållstillstånd kunna ges.

Sverige är inte ett särskilt välkänt land. Vi kan knappast konkurrera med klimatet och svenska språket talas bara av nio miljoner människor. Om Sverige ska stå sig väl i den internationella konkurrens om arbetskraft som råder så behöver vi ha ett öppet och flexibelt regelverk som gör det attraktivt att välja just oss. Det innebär inte att vi inte ska ha ordning och reda och en kontroll av under vilka förutsättningar människor kommer hit.

När det gäller förutsättningarna för att arbetstillstånd ska beviljas är reglerna entydiga. Anställningsvillkoren för den som kommer hit för att arbeta får inte vara sämre än kollektivavtal eller vad som är praxis inom yrket eller branschen. Arbetstagaren ska också kunna försörja sig på lönen. Innan tillstånd beviljas ska Migrationsverket pröva om anställningsvillkoren är i rätt nivå, och berörd arbetstagarorganisation ska ges tillfälle att yttra sig. Migrationsverket ska också vara observant på att anställningsavtalet inte är ett skenavtal.

Det är viktigt att komma ihåg att det inte är någon skillnad på de rättigheter man har på arbetsmarknaden om man har kommit som arbetskraftsinvandrare jämfört med om man är född i Sverige.

De signaler som har framkommit i medierna (se bland annat DN.se/ekonomi 5–8/11) på att det har förekommit att människor som arbetskraftsinvandrat till Sverige inte fått de löner och de villkor de har rätt till är – om de stämmer – allvarliga och oroande. Därför har Migrationsverket fått tala om för regeringen hur de ser på tillämpningen av reglerna och jag kommer i dag att träffa fack och arbetsgivare för att höra hur de tycker att reformen fungerar. När jag fått höra deras åsikter är jag beredd att dra eventuella slutsatser. Ingen reform är så bra att den inte kan göras bättre.

Regeringen är alltid beredd att lyssna och ta till sig av synpunkter på hur politiken kan bli bättre. Men jag vill redan nu slå fast några saker:

• **För det första** kommer människor alltid att komma till Sverige för att arbeta, oavsett hur regelverket ser ut. Frågan är om vi vill ha en svart arbetsmarknad med människor som kommer utan tillstånd och därmed är rättslösa och löper risk för exploatering eller en reglerad och välordnad arbetskraftsinvandring där människor faktiskt har möjlighet att kräva sina rättigheter. Den som är bekymrad över situationen för dem som lever utan tillstånd i Sverige bör bejaka arbetskraftsinvandring. Att öppna dörren för arbetskraftsinvandring gör det möjligt att komma till Sverige för att arbeta och inte längre enbart om man är förföljd eller förtryckt i sitt hemland.

• **För det andra** kommer det alltid att finnas oseriösa arbetsgivare. Det fanns det före arbetskraftsinvandringsreformen och det skulle det finnas om vi avvecklade den i morgon, för de stoppas inte av stängda gränser. När vi stiftade lagen byggde vi därför in mekanismer för att motverka detta. Utöver de kontroller som Migrationsverket gör har man till exempel rätt att byta arbetsgivare om man behandlas illa eller inte får den lön man har rätt till och kan under tre månader söka ett nytt arbete i Sverige utan att riskera att bli av med uppehållstillståndet.

• **För det tredje** finns det de som inte är och aldrig har varit intresserade av någon arbetskraftsinvandring, oavsett om den kommer från andra EU-länder eller från länder utanför EU. Det finns de som tycker att svenska jobb ska gå till svenskar och det finns de som ger sken av att vara för arbetskraftsinvandring men vill ha den så genomreglerad och byråkratisk att resultatet i praktiken blir detsamma. De stoppade den framgångsrika arbetskraftsinvandring som Sverige hade fram till början av 1970-talet. De kommer alltid att ta enskilda ärenden som intäkt för att ifrågasätta arbetskraftsinvandring som sådan. Låt mig vara tydlig med att de aldrig kommer att vinna mig för sitt synsätt.

Tobias Billström (M)
migrationsminister “

659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

66/68 Tillverkning av varor
66 Tillverkning av kemivaror o d
67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
68 Tillverkning av komplexvaror

69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar

7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.
70 Allmänt om konst och kultur.

71 Övergripande planering av fysiska miljöer

DN 24 nov 2010:

“Räddningsplan för världens tigrar”

“En räddningsplan för världens tigrar har antagits av samtliga 13 länder i Asien där arten lever kvar. Målet är att fördubbla antalet vilda tigrar till 2022.”

“Planen, som antogs på onsdagen vid ett toppmöte i S:t Petersburg i Ryssland, är på många sätt unik. Bland undertecknarna återfinns Rysslands premiärminister Vladimir Putin och hans kinesiske kollega Wen Jiabao, liksom en rad andra stats- och regeringschefer.

Aldrig tidigare har så många personer i så hög ställning ställt sig bakom ett aktionsprogram för en enda djurart. FN:s miljöorgan UNEP beskriver överenskommelsen som "historisk".

Det återspeglar den särställning som tigern har i de flesta människor föreställningsvärld, men också det faktum att arten nu ligger så illa till att drastiska åtgärder måste till för att den ska överleva i vilt tillstånd. Antalet kan vara så lågt som 3 200, en minskning med 97 procent sedan början på 1900-talet.

I en särskild deklaration har länderna enats om att antalet vilda tigrar ska fördubblas. Reservat och nationalparker ska få bättre skydd. Tjuvskyttet och den illegala handeln med tigerdelar, som är det största hotet mot arten, ska bekämpas med större och bättre resurser än tidigare.

TT “

Rapport från UNDP: 2007/2008 - Kampen mot klimatförändringarna: Gemensamt ansvar i en delad värld

Konsekvenserna av de globala klimatförändringarna drabbar redan stora delar av världen hårt. För att undvika att den mänskliga utvecklingen stannar av eller går tillbaka behöver vi fokusera mer på klimatanpassning i de fattiga länderna. De rika länderna gör stora investeringar i klimatanpassningssystem, medan de fattiga och mest sårbara länderna har väldigt knappa resurser att lägga på skydd och anpassning.

- Läs den svenska sammanfattningen.

http://hdr.undp.org/en/media/HDR_20072008_Summary_SE.pdf

Denna fanns tillgänglig inför klimatmötet i Köpenhamn 2009.

DN 23 nov 2010:

"Sverige byter klimattaktik inför FN-mötet"

"Ett litet steg på vägen. Det är en rimlig förväntning inför klimatmötet i Mexiko, anser miljöminister Andreas Carlgren. Han berättade på måndagen också om Sveriges och EU:s nya förhandlingstaktik efter fiaskot i Köpenhamn."

"Inför förra årets klimatmöte i dansk regi handlade förhoppningarna om ett helt nytt, globalt och juridiskt bindande avtal om utsläppsbegränsningar. Av detta blev intet.

Sverige och EU har som en följd av misslyckandet 2009 bytt tonvikt i det förhandlingsbud man tar med sig till FN-mötet i den mexikanska staden Cancún med start på måndag den 29 november. Det berättade miljöminister Carlgren (C) på en pressträff på måndagen.

– EU är berett att gå med på en förlängning av Kyotoprotokollet – men bara om andra länder också kliver fram, sade Carlgren. Kyotoprotokollet är det enda bindande avtal om begränsningar av utsläpp som finns i dag. Problemet är att de största utsläppsländerna USA och Kina inte har tagit på sig några åtaganden enligt avtalet. Dessutom upphör de nuvarande villkoren att gälla år 2012.

– Ett villkor från vår sida för att förlänga Kyotoprotokollet är att vi hittar en lösning på det stora överskottet av utsläppsrätter. Men framför allt handlar det om vilka åtaganden andra länder tar på sig, sade Carlgren.

DN.se: Vilken typ av åtaganden handlar det om?

– En nyckelfråga är om vi kan få USA och andra att bekräfta de bud om minskade utsläpp som de lade fram i Köpenhamn. De måste bli en formell del av FN-förhandlingarna så att vi senare kan få länderna att höja sina ambitioner.

Carlgren syftar på det som brukar kallas Köpenhamnsackordet, som egentligen bara är en lista med olika länders frivilliga åtaganden om minskade utsläpp. Dokumentet kom till som en uppgörelse mellan ett begränsat antal stats- och regeringschefer utanför det reguljära FN-maskineriet. Det har därför än så länge oklar rättslig status.

Den politiskt svåraste nöten att knäcka även denna gång är enligt Carlgren hur man ska få USA och Kina att binda sig vid konkreta mål. Ett moment 22 råder där ingendera parten är beredd att rucka på sin position om inte den andra gör det.

Något stort nytt klimatavtal blir det inte i Mexiko, kanske inte ens i Sydafrika nästa år, menar Carlgren. Däremot tror han att framsteg är möjliga i flera mindre, konkreta frågor. Det handlar om finansiering av anpassning till oåterkalleliga klimatförändringar, överföring av teknologi till fattiga länder och minskade utsläpp genom begränsning av skogsskövling.

En annan nyckelfråga är enligt Carlgren att ländernas rapportering om utsläpp blir mer transparent.

– Jag tror att vi får se ett politiskt spel där transparensen, som i-länderna vill ha, ligger i ena vågskålen, och den gröna fonden med klimatbistånd, som u-länderna vill ha, ligger i den andra, sade Carlgren.

Miljöministern framhöll att Sverige parallellt med FN-förhandlingarna jobbar längs andra spår. Ett är att formulera en plan för hur EU ska kunna höja sin ambitionsnivå från 20 till 30 procents minskning av utsläppen 2020, jämfört med 1990 års nivå.

Ett annat är diskussioner med vissa särskilda länder som Carlgren kallar ”klimatambitiösa” om vad som kan göras. Här finns på EU-länder som Tyskland och fattiga afrikanska stater som Mali.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

DN 29 nov 2010:

“I dag startar FN:s klimatmöte i Mexiko”

“CANCÚN.I dag måndag inleds FN:s klimatmöte i Cancún i Mexiko. Ytterligare ett år har gått utan ett nytt klimatavtal sedan världens ledare senast sågs i Köpenhamn. Om världen vill undvika risken för ett skenande klimat måste utsläppen snart vända neråt. Ändå är förväntningarna i Mexiko låga.”

“Med fullt säkerhetspådrag och stor röra har närmare 15.000 delegater under helgen anlänt till Cancún i Mexiko och till FN:s klimatförhandlingar. Det heta semesterparadiset är förvandlat till en storpolitisk scen, men mellan parterna är det fortfarande svalt.

Ändå har händelser ute i världen under året gett en föraning om vad som väntar i en allt varmare värld. Kraftiga översvämningar i Pakistan, våldsamma skogsbränder i Ryssland och stora jordskred i Kina är alla exempel på naturkatastrofer som kan bli allt vanligare i klimatförändringarnas spår.

Här i Cancún ligger hotellkomplexen på rad utmed den flera mil långa vita stranden. I två veckor framöver får turisterna lämna plats för alla de politiker, aktivister och byråkrater som varje år samlas för att med sina olika dagordningar försöka påverka hur en framtida klimatöverenskommelse ska se ut.

I mässhallen riggar Frankrike sitt lilla bås, inkämt mellan GENDERCC (Women for Climate Justice) och den tyska utsläppshandelsorganisationen. För att undvika kaoset från Köpenhamn förra året har de mexikanska värdarna valt att inte ha alla deltagare på samma område. I stället får utställare och intresseorganisationer hålla till i en mässhall många kilometer från

hotellet där delegationerna sammanträder. Bussar går i skytteltrafik på vägar kantade av tungt beväpnad polis.

Här i Mexiko drabbades landet för två år sedan av den värsta torkan i mannaminne med svår missväxt som följd, för med åren har skadorna från orkansäsongen blivit allt värre. Ändå väljer de mexikanska värdarna att tona ner förväntningarna på klimatförhandlingarna här.

Efter förra årets kollaps är oenigheten stor. Misstron mellan parterna är fortfarande djup. Ett skäl är att frågan om Kyotoprotokollets framtid fortfarande är oklar. Det tolkades av många fattiga länder som ett försök från den rika delen av världen att slippa undan sitt historiska ansvar för klimatförändringarna.

Det mexikanska ordförandeskapet satsar på att överbrygga den klyftan.

– Vi har lärt oss läxan från Köpenhamn. Nyckeln till framgång är att få tillbaka alla länder till förhandlingsbordet, säger Norma Pensado Moreno, Mexikos Sverigeambassadör.

Därför har Mexikos miljöminister ägnat en stor del av året åt att resa runt i världen för att bana vägen för ett nytt avtal. Om två veckor får vi svaret på om det har lyckats.

Annika Nilsson
annika.nilsson@dn.se “

Klimatmötet kommer att följas i http://wimnell.com/omr36-39zh.pdf

72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur

73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning

DN 14 nov 2010:

”Våra konstskatter behöver ett nytt Nationalmuseum”

“Tongivande kulturfrämjare: Regering och riksdag måste ge Nationalmuseums enastående kulturarv den plats det förtjänar. Samlingarna i Nationalmuseum är av omätligt konstnärligt värde. Men de är i dag inhysta i en huvudbyggnad som är i ett katastrofalt skick. Konsten skadas allvarligt av det dåliga klimatet. Regeringen har insett allvaret och det är utmärkt. Men dess tanke att den magnifika huvudbyggnaden ensam ska rymma museets rika kulturarv är inte hållbar. Parallellt med en renovering bör Sverige satsa på en ny byggnad bredvid dagens Nationalmuseum. Det skulle öppna ett nytt stadsperspektiv från Djurgården till Nybroplan och ekonomiskt vara en fördel för Stockholm och hela landet, skriver de fjorton artikelförfattarna.”

“Nationalmuseum i Stockholm är sedan länge ett av Sveriges främsta besöksmål. Museet äger en av världens absolut främsta teckningssamlingar, liksom världens största samling av europeiskt miniatyrmåleri och den mest betydande samlingen ikoner utanför Ryssland. Samlingarna av europeiskt måleri och skulptur skattas mycket högt internationellt. Svensk konst fram till förra sekelskiftet har här sitt viktigaste rum, liksom konsthantverk och design fram till i dag. Forskare och specialister från hela världen vänder sig hit för att söka kunskaper och sammanhang.

I Europa och Nordamerika är de stora konstmuseerna självklara nav i storstadsmiljöerna. Deras roll för turismen och därmed för handel och ekonomi kan inte överskattas. Miljontals besökare strömmar varje år

till Paris, London, New York, Amsterdam, Prag, Chicago, Madrid, Berlin och Rom med de stora konstmuseerna i sikte. Många miljarder har satsats på nya museibyggnader i dessa och andra städer. I Köpenhamn har Statens museum for kunst byggts ut. I Oslo byggs nu ett helt nytt Nasjonalmuseum.

Konstmuseerna uppfattas som platser för kunskapsutbyte, demokrati och framtidstro. De bidrar aktivt till att öka förståelsen mellan länder och kulturer. Och de visar först och sist respekt för den mänskliga kreativiteten så som den uttrycker sig i konstnärlig form. Ett framstående internationellt konstmuseum kan på så sätt avläsas som en mätare av det omgivande samhällets självförståelse. Det är hög tid att detta synsätt också når Sverige.

Vårt Nationalmuseum har nämligen inte på långt när de lokaler det behöver. Samlingarna är en del av det europeiska kulturarvet och representerar ett omätligt konstnärligt värde. Samlingarnas ekonomiska värde är också enormt. Men de oskattbara konstverken är i dag inhysta i en huvudbyggnad som befinner sig i ett katastrofalt skick. Konsten skadas allvarligt av det dåliga klimatet. Alla tekniska installationer har nått sin livslängd. De ömtåliga samlingarna måste plockas upp och ned så fort en tillfällig utställning ska äga rum. Elementära krav på tillgänglighet och brandskydd kan inte uppfyllas. De viktiga internationella utställningarna måste Sverige i framtiden tacka nej till. Museet kan inte möta de krav på utrymme, säkerhet och teknik som ställs.

Regeringen har insett lägets allvar och har påbörjat processen att ta hand om den befintliga byggnaden och dess arkitektoniska värden. Detta är utmärkt.

Men regeringens tanke att den gamla huvudbyggnaden ensam ska räcka till för det 21:a århundradets museiverksamhet är däremot inte hållbar. Byggnaden från 1860-talet är magnifik och står för en storstilad och särpräglad arkitektur, men den är alldeles för liten och oflexibel för det rika och mångfacetterade kulturarv den ska rymma. Det finns inga särskilda salar för de tillfälliga utställningar som i dag är en så viktig del av museets verksamhet. De senaste 150 årens konstnärliga kulturarv representerar en omvälvande samhällsutveckling som kräver långt mer än vad den nuvarande byggnaden – även nyrenoverad – står för och kan inrymma.

Därför bör vi parallellt satsa på en ny byggnad bredvid dagens Nationalmuseum.

En ny modern byggnad ska ge ökat utrymme för samlingarna. Den är nödvändig för konstverk som kräver särskilt klimat eller ny teknik, till exempel samlingarna av teckning och grafik. Den bör inrymma flexibla utställningsytor för tillfälliga utställningar. Den skulle ge helt andra möjligheter att lyfta fram samlingarna av design och konsthantverk. Och inte minst måste den möta besökarnas förväntningar på service och tillgänglighet.

En sådan ny byggnad ska fylla högt ställda krav på samspel mellan innehåll och ändamål, arkitektur och plats i stadsmiljön. Det gör symbolvärdet högt och den fysiska platsen till en mötesplats för många som rör sig i staden. Den gamla byggnadens läge, med fasaden mot Slottet, ger möjligheten att låta en ny byggnad vända sig åt andra hållet och öppna ett helt nytt stadsperspektiv från Djurgården till Nybroplan. Den kan därmed bli bekräftelsen på att också vår tid har kraft och förmåga att lägga något väsentligt till den centrala stenstadens arkitektur.

Den nya byggnaden har mycket att leva upp till med sin närhet till 1600-talets kungaborg och medborgarnas nationalmuseum från 1800-talet. Men det är också förmågan att fungera för sitt ändamål som avgör arkitekturens styrka. Det gäller att följsamt möta vad konst och

publik i samspel behöver för att plats och byggnad ska lyfta innehållet.

1800-talets nationella bildningsinstitution utvecklades under 1900-talet till ett museum för stora utställningar med pedagogiska ambitioner och möjlighet till upplevelser för en bred publik. 2000-talet har också visat konstmuseets möjligheter att erbjuda en plats öppen för möten mellan olika kulturer och människor oavsett nationalitet och ursprung. Men vidden av konstmuseets faktiska potential är enorm: mångfalden av perspektiv på konsten är lika stor som samhällets dynamik.

En satsning på Nationalmuseum handlar därför om att frigöra befintliga värden och bygga ut dem med en plattform för ett rikt konst- och kulturliv i framtiden.

Brist på pengar brukar vara svaret som sätter stopp för investeringar i konst och kultur. Men ett nytt Nationalmuseum kommer också ekonomiskt att vara en fördel för Stockholm och landet. Och Sverige har bättre statsfinanser än de flesta medlemsstaterna i EU. Ska vi ändå vara ett av de få länder som inte anser sig ha råd att ge sina konstskatter utrymmen som dagen och morgondagen kräver? Ska just vi vara de som inte kan få fram resurser för att ta ansvar för vårt kulturarv och ge det säkra och ändamålsenliga lokaler? Ska just vi som kanske har bäst råd ställa oss utanför när stora internationella utställningar går runt i Europas övriga huvudstäder?

Nej. Regering och riksdag måste inse vilket enastående kulturarv vi förvaltar i Nationalmuseum och ta sitt ansvar och ge konsten den plats den förtjänar i morgondagens samhälle.

Karin Mamma Andersson konstnär
Pontus Bonnier vd Bonniers konsthall
Cecilia Edefalk konstnär
Elizabeth Hatz arkitekt SAR/MSA,
Mats Hellström f d landshövding i Stockholms län och minister
Dan Karlholm professor i konstvetenskap, Södertörns högskola
Sune Nordgren projektledare
Jockum Nordström konstnär
Christer Romilson f d ordf i Nationalmuseums styrelse
Mårten Snickare docent i konstvetenskap, Stockholms universitet
Jens Spendrup vd i Spendrups Bryggeri
Cecilia Widenheim curator
Gert Wingårdh arkitekt SAR/MSA,
Dan Wolgers konstnär”

“NATIONALMUSEUM
Nationalmuseum är Sveriges största konstmuseum. Byggnaden i renässansstil invigdes 1866 som ett av världens första offentliga konstmuseer.

Samlingarnas historia sträcker sig tillbaka till 1500-talet. Två personer är viktiga för den betydelse samlingarna har i dag: Den ene är Carl Gustaf Tessin som under sin tid som ambassadör i Paris på 1740-talet köpte samtida fransk konst av högsta kvalitet.

Den andre är Gustav III. Efter hans död 1792 instiftades Kongl. Museum till kungens minne och hans samlingar överfördes i allmän ägo.
Källa: Nationalmuseum”

74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål.Inredning
75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto
78 Musik (konserter o d 792)

79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter.Sport
7911 -7913 Seder och bruk .

7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.

DN 27 okt 2010:

”SVT har problem med att nå tittarna mellan 25 och 55”

“SVT:s stora problem är inte att publiken uppfattar våra program som alltmer ytliga och utbytbara mot de kommersiella tv-bolagens. Vårt problem är i stället att barnfamiljer och andra yrkesverksamma vuxna i åldern 25–55 år alltför sällan nyttjar SVT. Det här är något som kan få vittgående konsekvenser för den svenska demokratin. Vi ägnar därför stora ansträngningar åt att modernisera programutbudet, så att det bättre svarar mot medelålders och yngre tittares önskemål. Ibland misslyckas vi och program eller enskilda inslag kan bli fåniga och utan udd. Men risken att misslyckas får inte hindra oss från att försöka, skriver Eva Hamilton. “

“Att göra tv-program för en smal samhälls- och kulturintresserad elit är ganska lätt. SVT gör det varje dag. Att göra tv för hela svenska folket är betydligt svårare. SVT försöker göra också det varje dag. Till skillnad från de andra tv-kanalerna, som vänder sig till och tjänar pengar enbart på tittare över 12 år och under 59 år, så har SVT i uppdrag att vara hela svenska folkets tv. Uppdraget kallas i allmänhetens tjänst. På engelska blir det public service. Vi klarar det inte fullt ut. Jag ska strax återkomma till varför.

Just nu pågår en debatt om huruvida SVT i alltför hög grad närmar sig de kommersiella medierna och därmed gör avkall på det som utgör existensberättigandet för ett licensfinansierat programbolag. Denna diskussion är lika gammal som SVT. De som var med på 60-talet minns de heta känslorna om Skäggen, om Beppe Wolgers, om huruvida SVT:s nyhetsuppläsare fick säga ”hej” eller ”gokväll”. Vi

hade debatten om ”Robinson”. Och om ”Razzel”, påstådd snuttifiering av nyheter, ”Melodifestivalen”, vänstervridning, högervridning och på senare tid webbens roll...

Kort sagt: SVT är ständigt diskuterat. Och det är bra. Jag känner inte till något annat företag som har en så nära kontakt med sina många användare. Varje månad har 95 procent av svenska folket använt sig av någon eller några av SVT:s tjänster. Varje dygn har varannan svensk nyttjat SVT:s utbud: tv, text-tv eller webb.

Och av allt att döma sköter SVT denna position på ett godkänt sätt.

I en ny efter-valsundersökning av Novus är SVT det medieföretag som utan konkurrens ingav mest förtroende. Samma bild ger de årliga SOM-undersökningarna. Professor Kent Asp mäter därtill varje år SVT:s programutbud i syfte att se om vi uppfyller vårt uppdrag och om mångfalden i vårt utbud förändras. Under 2009 blev SVT:s program mer inriktade mot information, medan programmen i reklamkanalerna, enligt Asp, gick mot ökad underhållning och mindre mångfald.

Med detta i ryggen vågar jag påstå att SVT:s stora problem alltså inte är brist på mångfald, förtroende eller att publiken uppfattar våra program som alltmer ytliga, glättiga och utbytbara mot de kommersiella tv-bolagens. Vårt problem är det som debattörer ofta utan större eftertanke brukar referera till som ”SVT:s desperata jakt på unga tittare”.

För det ÄR ett problem när licensfinansierad public service inte svarar mot behoven och önskemålen hos den yngre delen av befolkningen. Och då talar jag inte om 17-åringarna, utan om de som är mellan 25 och 55 år. Jag talar om barnfamiljer, om yrkesverksamma vuxna och om dem i den yngre medelåldern, som alltför sällan nyttjar SVT:s program.

Detta är ett problem inte bara för att SVT ska vara till för alla svenskar och finansieras av alla tv-ägande svenskar. Utan också något som kan ha vittgående konsekvenser på faktorer som valdeltagande och på befolkningens kunskap om samhället och omvärlden.

Det finns många undersökningar, till exempel av professorn James Curran, som visar på sambandet mellan valdeltagande och i vilken utsträckning den röstberättigade befolkningen dagligen erbjuds kvalificerade nyhetsprogram och samhällsprogram på bästa sändningstid.

Nyligen presenterade den amerikanske medieforskaren Rodney Benson, på ett seminarium arrangerat av Axess, forskning som visar på att medborgare i länder med stark public service är kunnigare i frågor som rör samhället och internationella relationer än andra.

SVT gör och ska fortsatt göra det ”ingen annan gör”. Till exempel barnprogram producerade på svenska med barn i svenska miljöer. Vi ska göra kultur och samarbeta med kulturinstitutioner. Vi ska ägna stor kraft åt grävande journalistik, där det går tusen tips på ett välgrundat avslöjande. Vi ska göra nyheter dygnet runt med många specialiserade reportrar och egna utrikeskorrespondenter. Och vi ska satsa mycket på drama som inte enbart siktar på antal skratt eller mord i minuten. Mer än hälften av vår programbudget går i dag enbart till de två dyraste områdena nyheter och drama.

Jag förvånas av att så få debattörer funderar över konsekvenserna om SVT kraftigt skulle öka de prioriterade områdena genom att dra ned eller helt avstå från underhållningen, livsstilsprogrammen, sporten och den lätta dramatiken. Jag vill påstå att risken i så fall är överhängande för att bara den mest gynnade delen av befolkningen dagligen skulle använda sig av SVT. Detta är inget antagande från min sida: alla som studerat tittarbeteenden, publik-strömmar mellan kanaler och program, samt analyserat opinionsundersökningar om medievanor, vet att det förhåller sig så.

En sådan förändring riskerar dessutom att snart slå mot själva syftet med den. Vilket program väljer Reinfeldt eller Sahlin när de vill svara i en debatt eller göra ett utspel: det som stora delar av svenska folket ser? Eller det smala, exklusiva? Vilken kanal vill den bästa skådespelaren eller manusförfattaren medverka i? Den som nyttjas av några hundratals tusen? Eller den stora, breda, som miljoner svenskar har en daglig vana att titta in i?

För att värna själva syftet med public service i ett land med 200 tv-kanaler, ägnar medarbetarna på SVT därför stora ansträngningar åt att modernisera delar av programutbudet, så att det bättre motsvarar den medelålders och yngre publikens önskemål. Fortfarande utan att svika de mest trogna tv-tittarna, de äldre. Och fortfarande med samma höga ambitioner vad gäller kvalitet.

Jag är den första att se att vi ibland misslyckas. Program eller enskilda inslag i program kan bli fåniga, utan udd eller kvalitativt undermåliga. Men risken att misslyckas får inte leda till att vi låter bli att försöka. Inte ens om dessa ansträngningar leder till beskyllningar om ”ökad kommersialisering”. För det är inte vad det handlar om. Utan om att vi använder det moderna tv-mediets alla möjligheter och format för att göra vårt innehåll intressant och angeläget. Till och med underhållande. Och för att vi är övertygade om att tittarna är mångsidiga: samma individ kan gilla att följa ”Babel” på torsdagskvällen, sjunga med i ”Doobidoo” på fredagen, njuta av ”Egyptens hemliga skatter” i Kunskapskanalen på måndagen samt ägna en del av tisdagen åt ”Veckans brott”.

Balansen mellan det breda och det smala är den ständiga utmaningen. Inte bara för en vd för SVT, utan för alla som i grunden tycker att public service ger viktiga bidrag till demokratin och det svenska samhället.

Eva Hamilton
vd Sveriges Television “

“SÄNDNINGSTILLSTÅND
SVT har sedan starten 1956 haft ett avtal med svenska folket genom riksdag och regering att sända public service-tv i Sverige. Avtalet löper i tillståndsperioder och kallas sändningstillstånd.
Numera löper tillstånden på tre år (nuvarande tillstånd 1/1 2010–31/12 2013). Sändningstillståndet är förknippat med olika villkor som visar inom vilka områden SVT ska sända och producera program men inte exakt hur.

Det är SVT:s ledning som bestämmer hur programmen ska utformas, eller hur många av varje sort som ska göras. Ingen annan kan bestämma detta.
Källa: SVT”

DN 29 nov 2010:

“Små biografer kan läggas ner”

“Digitaliseringen av Sveriges biografer går snabbare än väntat. Nu hotas alternativa salonger och biografer på små orter att slås ut.”

“I Sverige finns i dag omkring 800 biosalonger. Omkring hälften av dem går runt, tack vare bra publikunderlag och ett brett utbud. Det gäller framför allt salonger i storstäderna. Men omkring hälften av landets salonger drivs av entusiaster, säger Bengt Toll, tf vd på Svenska filminstitutet.

– De skulle aldrig klara av att investera i en ny anläggning för nästan en miljon kronor, menar Toll.

Amerikanska storbolag har beslutat att den internationella standarden på bildupplösningen på digital film ska vara 2K. En anläggning som kan visa 2K-standarden kostar omkring 700 000 kronor. Ska du lägga till möjlighet att visa 3D måste du punga ut med ytterligare 300 000. Det här är stora summor pengar för de flesta biografer på små orter.

Biografer som har ett bra publikunderlag får ofta hjälp av distributörerna till att köpa anläggningar. Anledningen är att en 35-millimeterskopia kostar 15 000 kronor att producera. Priset för en 2K-kopia är 2 000 kronor. Det är 13 000 kronor i ren vinst till distributörerna, som de använder för att se till att fler biografer blir digitala. Modellen kallas ”Virtual Print Fee” och finns världen över. Exakt hur uppgörelsen ser ut i Sverige vet man inte.

Redan i dag minskar antalet 35-millimeterskopior kraftigt. Det gör att salonger som inte är digitala ofta står utan film.

– Det ringer biografägare varje dag och är förtvivlade, berättar Bengt Toll.

EU skrev i en rapport nyligen att digitaliseringen är ett reellt hot mot mängder av biografer på små orter runt om i Europa. För att främja den kulturella mångfalden och den geografiska rättvisan har man beslutat att bortse från störningar på den fria marknaden och tillåter därför offentligt stöd. Förutsättningen är att salongen ligger på en liten ort eller visar alternativt material. I Sverige går gränsen vid 30 000 invånare.

– Men vi har inga sådana pengar i dag, säger Bengt Toll.

Svenska filminstitutet har en liten summa för ”stöd till teknisk utveckling”, men det räcker, enligt Toll, endast till omkring 20–25 salonger.

Regeringen har föreslagit 60 miljoner till digitaliseringen först från och med 2012. En summa som både är för liten och kommer för sent, enligt Toll.

– Vi måste ha de här kulorna nu, menar han.

Att digitaliseringen kommer att leda till att det försvinner biografsalonger runt om i Sverige är oundvikligt, tror Bengt Toll. Men ser ändå möjligheter att rädda en del.

– Kan vi få de 60 miljonerna på en gång, kanske vi kan skapa ett intresse kring det här. Om man gör om många salonger på samma gång kan man få ner priset också. Då kanske vi kan stoppa upp den här långsamma sotdöden. Förhindra den helt kan vi inte.

TOVE LEFFLER tove.leffler@dn.se 08-738 10 00”

“**Bio kan ses på 800 salonger**

Dominerande SF Bio äger 246 biosalonger i Sverige på 22 orter.

Svenska Bio (där SF är en stor delägare) har ytterligare 104 biosalonger på 28 orter.

Folkets hus och Parker har 222 biografer på 215 orter och **Folkets Bio** äger 15 biografer på 14 orter. Utöver dessa finns ett fåtal lokala småägare.

2K är en gemensam standard för digital projektion som filmbranschen enades om 2002. Det handlar upplösning (2048x1080 pixlar på 24 eller 48 bilder per sekund), skärpedjup, kontrastomfång med mera. Helt enkelt en miniminivå för vilken kvalitet bilden ska ha.”

Medierådet.

Medierådet har utredningar om barns och ungas medieanvändning.

Beställ & ladda ned - Medierådet

Här finns material som kan beställas kostnadsfritt och/eller laddas ned uppdelat i olika ämnesområden i menyn ovan: medier (internet, dataspel, tv, film och mobiltelefon), mediekunskap, medievåld, pornografi, Ungar & Medier (Medierådets rapporter om barns och ungas medievardag) samt filmrum (rörligt bildmaterial).

792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.

794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips.

DN 29 nov 2010:

"Rekordmånga vill portas från kasinon"

"Allt fler söker hjälp för sitt spelberoende. Besöken hos Spelberoendes förening i Stockholm har ökat med nästan 30 procent hittills i år. Rekordmånga vill nu även bli portade från statens kasinon.

"Trots att spelandet i stort minskat något i Sverige tycks antalet personer med spelproblem ha ökat. Landets största spelberoendeföreningar vittnar om att fler personer än tidigare har kontaktat dem för att få hjälp med sitt beroende eller missbruk. I Stockholm har besöken ökat med 28 procent och telefonsamtalen med nästan 20 procent.

De flesta som söker hjälp är män och allt fler är unga.
Svenska Spel, som svarar för över hälften av den legala spelmarknaden, är bekymrad över utvecklingen.

– Hela branschen måste ta till sig den här ökningen. Det här är oroväckande och ett bevis på att vi måste fortsätta arbeta aktivt för att motverka spelproblemet, säger Johan Söderkvist, informatör hos Svenska Spel.

Enligt Spelberoendes riksförbund är problemen störst med spelen på internet, kasinospel och spel på maskiner.

– Många yngre som spelar på nätet får stora ekonomiska problem innan de hunnit bli beroende. Man kan göra av med stora summor snabbt. Nätspel innebär att du inte har pengar i handen och det gör det svårare att inse följderna, säger Kim Grahn, ordförande i Spelberoendes riksförbund.

Omkring två procent av alla som spelar har någon form av problem. En fjärdedel av dem har riktigt stora problem, påpekar Kim Grahn. Föreningen arbetar med att få spelaren att känna sig motiverad att ta tag i sitt problem. Ungefär hälften av alla som söker hjälp blir hjälpta.

– De övriga hamnar ute i kylan och får återfall men kanske 15 procent av dem kommer tillbaka till oss och vill ha hjälp på nytt, säger Kalle Åslund vid Spelberoendes förening i Stockholm.

Statens fyra kasinon försöker minska spelberoendet genom frivilliga avtal. Spelare kan frivilligt begränsa sina kasinobesök till högst åtta gånger per år eller be att få bli stoppade helt i minst sex månader. Under de tio första månaderna i år har nästan 1 900 personer gått med på att bli portade, vilket är en ökning med sju procent jämfört med förra året. Antalet har ökat de senaste åren och sedan starten 2001 har nästan 15 700 personer velat bli stoppade i entrén.

Casino Cosmopol har i år satsat mycket på uppsökande samtal med flitiga besökare som visar tecken på osunt spelande.

– Vi lägger ned 30 timmar varje månad på varje kasino med att prata med gäster om deras spelbeteende. Till och med september förde vi drygt 2 800 sådana samtal, säger Nina Ehnhage, informationschef vid Casino Cosmopol.

Kjell Rynhag/TT “

“**FAKTA: KASINON I SVERIGE**
Casino Cosmopol är ett helägt dotterbolag till AB Svenska Spel som 1999 fick regeringens uppdrag att starta och driva fyra internationella kasinon i Sverige. Företaget har drygt 1.000 anställda och redovisade förra året en vinst på 539 miljoner kronor.

Det första kasinot i landet öppnades den 1 juni 2001 i Sundsvall. Därefter kom Malmö i december 2001, Göteborg i augusti 2002 och Stockholm i mars 2003.

För att besöka ett kasino måste man vara 20 år, registrera sig och betala en entréavgift på 30 kronor. Syftet är att förebygga och avslöja brott.
Källa: Casino Cosmopol (TT)

FAKTA: HÄLFTEN AV SPELEN LEGALA
Den kända svenska spelmarknaden omsatte 2009 41 miljarder kronor. Statliga Svenska spel inklusive Casino Cosmopol hade 53 procent av marknaden.

ATG hade 20 procent, Folkrörelsernas spel och lotterier 16 procent, utländska internetbolag 10 procent och Restaurangkasino 1 procent.

Omfattningen av den illegala spelmarknaden i Sverige är okänd men Lotteriinspektionen uppskattar att det finns 3.000–5.000 illegala spelmaskiner som omsätter upp till fem miljarder kronor varje år. Till detta kommer svartklubbar där spel förekommer.

Källa: Svenska Spel och Folkhälsoinstitutet. (TT) “

795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.

Rapport från UNDP: 2010 - Verkligt välstånd: Vägar, hinder och framgångar.

Rapporten om mänsklig utveckling 2010 – Jubileumsutgåva 20 år
Nationernas sanna rikedom: Vägar till mänsklig utveckling

Rapporten om mänsklig utveckling 2010 fortsätter traditionen att tänja utvecklingstänkande. För första gången sedan 1990 ser rapporten noggrant tillbaka på de åtskilliga gångna årtionden och identifierar trender och mönster som är ofta överraskande och leder till viktiga lärdomar inför framtiden. De här olika vägarna till mänsklig utveckling visar att det inte bara finns en formel för hållbar utveckling – och att imponerande långsiktiga förbättringar kan och har uppnått även utan konsekvent ekonomisk tillväxt.

Ladda ner Sammanfattning [5 041 KB]
http://hdr.undp.org/en/media/Swedish%20HDR%202010%20Summarypdf.pdf

Delar av rapporten finns i det närmast följande.

Svensk sammanfattning av rapporten:

“Innehållsförteckning

Förord av Helen Clark, chef för UNDP iii
Inledning av Amartya Sen v
Verkligt välstånd: Vägar, hinder och framgångar 1

Siffror och faktarutor

Box 1: Grundläggande begrepp som används i rapporten 2
Figure 1: Overall progress, significant variability: worldwide trends in the Human Development Index, 1970–2010 4
Figure 2: Diversity of paths: evolution of the Human Development Index from similar starting points in 1970 5
Figure 3: Weak relationship between economic growth and changes in health and education, 1970–2010 6
Figure 4: Correlation between the Human Development Index and broader dimensions of human development: empowerment, inequality and sustainability, 2010 8
Figure 5: Loss in the Human Development Index and its components due to inequality, by region 9
Table 1: Fastest progress in human development comes in different ways: top movers in HDI, non-income HDI and GDP, 1970–2010 5

STATISTIK indikationer för mänsklig utveckling

Utvalda index från Human Development Report 2010
Human Development Index (HDI) and related indicators 14
Tabel 1: Human Development Index and its components 18
Tabel 2: Human Development Index trends, 1980–2010 23
Tabel 3: Inequality-adjusted Human Development Index 27
Tabel 4: Gender Inequality Index 31
Tabel 5: Multidimensional Poverty Index 36
Tabel 6: Empowerment 39
Tabel 7: Sustainability and vulnerability 43
Tabel 8: Human security 47
Tabel 9: Perceptions of individual well-being and happiness 51
Tabel 10: Civic and community well-being 55
Tabel 12: Decent work .....59“

Figurer, tabeller o d bifogas ej här.

Förord

“År 1990 publicerade FN:s utvecklingsprogram, UNDP, sin första rapport om mänsklig utveckling – *Human Development Report*. Rapporten innehöll också ett nytt index för mänsklig utveckling – Human Development Index, HDI. Grundtanken med det nya indexet, som då betraktades som radikalt, var både snillrik och enkel; nationell utveckling ska inte bara mätas utifrån nationell inkomst, vilket länge hade varit fallet, utan också utifrån befolkningens förväntade livslängd samt läs- och skrivkunnighet.

Det nya indexet hade sina brister, vilket rapportförfattarna öppet erkände. Bland annat förlitade man sig på nationella genomsnitt som dolde snedfördelningar. Det fanns heller inget ”kvantitativt mått för mänsklig frihet”. Indexet lyckades ändå lyfta fram rapportens centrala tes som kortfattat uttrycktes i den allra första meningen, nämligen att ”människor är ett lands verkliga rikedom”.

I dag, 20 år senare, är det ingen som kan ifrågasätta den begreppsmässiga finessen med detta sätt att se på mänsklig utveckling, inte heller om synsättet fortfarande är relevant. Det är nu allmänt accepterat att ett lands framgång, eller enskilda människors välbefinnande, inte bara kan mätas i pengar. Inkomst är naturligtvis avgörande; utan resurser är det svårt att göra framsteg. Men vi måste också mäta om människor kan leva ett långt och friskt liv, om de har möjlighet till utbildning och om de har frihet att använda sina kunskaper och färdigheter för att forma sina egna liv.

Detta var visionen som upphovsmännen till Human Development Report – Mahbub ul-Haq från Pakistan och hans nära vän och medarbetare Amartya Sen från Indien – hade och som de förverkligade i samarbete med andra ledande utvecklingsteoretiker. Deras koncept har inte bara varit vägledande för de senaste 20 årens globala Human Development Reports, utan också för de fler än 600 nationella Human Development Reports, som alla bygger på nationell forskning och är

skrivna och publicerade i respektive land. Dessutom har många provokativa rapporter med regionalt fokus tagits fram med stöd av UNDP.

Det viktigaste av allt är kanske ändå att det här sättet att tolka mänsklig utveckling i grunden har påverkat en hel generation beslutsfattare och utvecklingsexperter runt om i världen, däribland tusentals anställda inom UNDP och resten av FN-systemet.

Detta 20-årsjubileum ger oss möjlighet att systematiskt granska såväl framsteg som utmaningar när det gäller mänsklig utveckling på både global och nationell nivå – ett försök som inte gjorts sedan den allra första rapporten. Vi har också möjlighet att analysera vilka konsekvenser detta kommer att ha för politiken och den framtida forskningen.

På en viktig punkt finns det klara och övertygande bevis; enskilda länder kan göra mycket för att förbättra människors livskvalitet, även under svåra förhållanden. Många länder har också gjort stora framsteg när det gäller hälsa och utbildning, trots att deras inkomster knappast ökat. Detta medan andra länder, som haft stark ekonomi under de senaste årtiondena, inte lyckats göra lika imponerande framsteg i fråga om förväntad livslängd, skolgång och allmän levnadsstandard. Förbättringarna sker dock aldrig automatiskt utan kräver politisk vilja, modigt ledarskap och ett ständigt engagemang från världssamfundet.

Erfarenheter från de senaste 40 åren visar också att det finns många olika sätt att uppnå mänsklig utveckling. Det finns alltså inte bara en enda modell eller ett enda recept för att lyckas.

Årets rapport visar att merparten av världens länder gjort betydande framsteg på de flesta områden och att det är de fattigaste länderna som ofta uppvisar de största förbättringarna. Detta kanske inte är någon överraskning för statistikerna, men för 40 år sedan räknade man knappast med att de flesta låginkomstländer skulle kunna göra så stora framsteg som statistiken nu visar när det gäller hälsa, utbildning och – om än i mindre grad – inkomst.

Som vi alla vet går inte utvecklingen alltid i rätt riktning. Tyvärr har många länder gått bakåt när det gäller Human Development Index, jämfört med 1990 års rapport. Detta kan ses som exempel på vilka förödande konsekvenser som konflikter, aids–epidemin samt ekonomiskt och politiskt vanstyre kan få. De länder som fallit i HDI-listan har drabbats av flera, eller ibland till och med alla, av dessa omständigheter.

Jag välkomnar speciellt att Human Development Report fortsätter traditionen av att införa nya innovativa sätt att mäta utveckling. I årets rapport introduceras tre nya mått - IHDI (Inequality-adjusted HDI) ett mått som tar hänsyn till ojämlikheterna, GII (Gender Inequality Index) som beräknar vad länder förlorar på bristande jämställdhet mellan könen och MPI (Multidimensional Poverty Index) – ett mångdimensionellt fattigdomsindex som mäter allvarliga brister inom hälsa, utbildning och levnadsstandard. Dessa mått ger nya viktiga insikter samtidigt som de bidrar till att den ursprungliga visionen om mänsklig utveckling fortsätter att vara relevant. Många av de analytiska och statistiska utmaningar som identifierades i den första rapporten från 1990 tampas vi dessutom med än i dag.

Inom UNDP kan vi vara stolta över att ha gett vårt stöd till denna intellektuellt oberoende och innovativa rapport under de senaste 20 åren. Det är emellertid viktigt att komma ihåg att Human Development Report inte enbart har varit en UNDP-produkt. Rapporterna är till stor del beroende av kunskap och insikt från andra systerorganisationer inom FN, från nationella regeringar och från hundratals forskare runt om i världen. Vi har alltid varit tacksamma för det samarbetet. Årets jubileumsutgåva visar på ett övertygande sätt att vi även fortsättningsvis kan och bör låta oss vägledas av Human Development Reports värderingar och slutsatser.

Helen Clark Chef för FN:s utvecklingsprogram, UNDP “

Faktaruta 1.

”Grundläggande begrepp som används i rapporten.

Du finner mer information om de nya indexen i den fullständiga rapporten.

Grupper med mycket högt HDI, högt HDI, medelhögt HDI och lågt HDI. Ländernas indelning grundar sig på deras placering i indexet för mänsklig utveckling (HDI). Ett land tillhör kategorin mycket högt utvecklade länder om dess HDI är i den övre kvartilen, kategorin högt utvecklade länder om dess HDI är i percentilerna 51–75, kategorin medelutvecklade länder om dess HDI är i percentilerna 26–50 och kategorin lågt utvecklade länder om dess HDI är i den undre kvartilen. I tidigare rapporter har man använt absoluta tröskelvärden i stället för relativa tröskelvärden.

Utvecklade länder/ utvecklingsländer. Länder som tillhör kategorin mycket högt HDI benämns utvecklade länder och länder som inte tillhör den kategorin benämns utvecklingsländer. Begreppen används enbart av praktiska skäl för att särskilja de länder som har fått högst HDI-värden.

Indexet för mänsklig utveckling (HDI – Human Development Index). HDI är ett sammansatt index som mäter tre grundläggande aspekter av mänsklig utveckling – långt friskt liv, tillgång till kunskap och god levnadsstandard. För att det ska vara lätt att jämföra placeras det genomsnittliga värdet av resultaten för dessa tre aspekter på en skala från 0 till 1, ju högre värde desto bättre. Indikatorerna sammanställs sedan geometriskt.

HDI justerat efter ojämlikhet (IHDI – Inequality-adjusted HDI). IHDI mäter den genomsnittliga nivån av mänsklig utveckling för människor i ett samhälle där ojämlikheterna har vägts in. Om det råder fullständig jämlikhet är HDI-värdet och IHDI-värdet detsamma. Ju större skillnaden är mellan de båda värdena desto mer ojämlikhet.

Indexet för bristande jämställdhet mellan könen (GII – Gender Inequality Index). GII mäter frånvaron av framsteg på grund av skillnader mellan könen i fråga om reproduktiv hälsa, medinflytande och arbetskraftsdeltagande. Värdena sträcker sig mellan 0 (fullständig jämlikhet) och 1 (fullständig ojämlikhet).

Det mångdimensionella fattigdomsindexet (MPI – Multidimensional Poverty Index). MPI är ett mått på allvarliga brister i fråga om hälsa, utbildning och levnadsstandard. Måttet förenar antalet fattiga med graden av deras fattigdom.

Hybridindexet för mänsklig utveckling. Med detta index beräknas HDI med hjälp av den nya funktionella formel som beskrivs i den fullständiga rapporten och utifrån samma tre aspekter som tidigare (hälsa, utbildning och inkomst). Bättre tillgång till uppgifter innebär att den här indikatorn lämpar sig bättre för analys av långsiktiga utvecklingstendenser.

Länder med mest/minst förbättring. De länder som har gjort de största eller minsta framstegen med att förbättra sitt HDI. Detta mäts genom avvikelser från trenden. “

Inledning av Amartya Sen

Den första Human Development Report, som publicerades 1990, bidrog till att ändra synen på utveckling. Rapporten, som utarbetades under ledning av visionären Mahbub ul Haq, påverkade i grunden hur de sociala framstegen uppfattades – inte bara bland beslutsfattare, tjänstemän och nyhetsmedier, utan också bland ekonomer och andra samhällsvetare. I stället för att bara inrikta sig på några få traditionella indikatorer för ekonomiska framsteg, exempelvis bruttonationalprodukt per capita, föreslog rapporten att man skulle redovisa ”mänsklig utveckling” utifrån en systematisk genomgång av en mängd information om hur människor i varje samhälle lever och vilka verkliga möjligheter de har.

Då, när Mahbub ul Haq blev den banbrytande ledaren för ett nytt sätt att se på mänsklig utveckling, fanns ett stort missnöje och många krävde ett bredare synsätt än bara de ekonomiska måtten. Med stor insikt såg Mahbub möjligheten att utnyttja dessa idéer till att utveckla ett mer omfattande alternativt synsätt – praktiskt och heltäckande på samma gång. De årliga utgåvorna av Human Development Report gav sedan utrymme för olika typer av information och analyser med koppling till olika aspekter av människors liv.

Problemet med att ersätta ett enkelt värde som BNP med en uppsjö tabeller (och en mängd tillhörande analyser) är att de sistnämnda inte är lika användarvänliga som det grövre BNP-måttet. Man uppfann därför ett enkelt index, indexet för mänsklig utveckling (HDI), som ett alternativ till BNP. Indexet inriktades på livslängd, grundläggande utbildning och minimiinkomst. Inte oväntat är HDI, som blev mycket populärt i den offentliga debatten, ett nästan lika grovt mått som BNP. Denna analys är inte menad som en ”ofördelaktig” beskrivning. Jag hade privilegiet att arbeta med Mahbub vid utformningen av HDI och skulle vilja påstå att det grova måttet HDI har fungerat precis som vi förväntade. Det har varit ett lika enkelt mått som BNP men har ändå, till skillnad från BNP, tagit hänsyn till andra faktorer än tillgångar och varor. Det är emellertid viktigt att inte begränsa konceptet ”mänsklig utveckling” till att bara innefatta HDI, vilket ibland görs.

Världen har förändrats sedan 1990. Det har gjorts många framsteg (exempelvis i fråga om läs- och skrivkunnighet), men angreppssättet för mänsklig utveckling har en inneboende drivkraft att fokusera på vad som ännu är ogjort – det som just nu kräver störst uppmärksamhet i dagens samhälle. Det kan vara allt från fattigdom och nöd till ojämlikhet och osäkerhet. Nya tabeller fortsätter ständigt att publiceras i de årliga utgåvorna av Human Development Report och nya index har tagits fram för att komplettera HDI och förbättra analysen.

De nya utmaningar vi står inför har också vuxit, till exempel när det gäller miljön och hållbarheten i vår välfärd, samt vilka reella möjligheter vi har att styra våra liv. Angreppssättet för mänsklig utveckling är tillräckligt flexibelt för att kunna ta hänsyn till framtidsutsikterna för mänskligt liv på jorden, bland annat utsikterna för de saker vi uppskattar i världen, oavsett om de är förknippade med vår välfärd eller inte. (Vi kan exempelvis arbeta för hotade djurarters överlevnad av andra skäl än vårt eget välbefinnande). Det skulle vara ett stort misstag att pressa in fler och fler aspekter i ett mått som HDI. Däremot är strategin för mänsklig utveckling tillräckligt avancerad för att rymma nya områden och överväganden när det gäller världens framtidsutsikter (inbegripet prognoser för framtida nivåer av HDI), detta utan att man behöver göra komplicerade försök att föra in alltmer i ett samlat mått.

Tjugo år efter den första Human Development Report har vi många framsteg att fira. Men vi måste också vara öppna för att hela tiden förbättra utvärdering och analys samt för att erkänna och reagera på nya hot mot människans välbefinnande och frihet. Detta ständiga engagemang är i allra högsta grad en del av Mahbub ul Haqs stora vision. Behovet av detta engagemang har inte minskat med tiden.

Översikt. Verkligt välstånd: Vägar, hinder och framgångar.

”Människor är ett lands verkliga rikedom.” Med dessa ord inledde 1990 års Human Development Report en kraftfull process för ett nytt sätt att se på utveckling. Att målet för utveckling bör vara att skapa goda förutsättningar för människor att leva ett långt, friskt och kreativt liv kan tyckas självklart i dag. Men så har det inte alltid varit och ett centralt mål för rapporten de senaste 20 åren har varit att betona att utveckling först och främst handlar om människor.

Årets rapport uppmärksammar hur detta synsätt bidragit till hur vi ser på mänsklig utveckling. Ett synsätt som är relevantare än någonsin för att skapa mening i vår föränderliga värld och hitta vägar till att förbättra människors välbefinnande. Mänsklig utveckling är en idé som ständigt utvecklas – inte en fast, statisk regelsamling. Och när världen förändras måste även analysverktygen och koncepten omprövas. Denna rapport handlar därför också om hur sättet att definiera och mäta mänsklig utveckling kan anpassas till det nya millenniets utmaningar.

De senaste 20 åren har sett betydande framsteg inom många områden av mänsklig utveckling. De flesta människor är i dag friskare, lever längre, har högre utbildning och bättre tillgång till varor och tjänster. Även i länder med ogynnsamma ekonomiska förutsättningar har människors hälsa och utbildningsnivå förbättrats kraftigt. Framsteg har också gjorts när det gäller att öka människors makt att välja ledare, påverka politiska beslut och utbyta kunskap.

Men allt är inte positivt. Under de här åren har klyftorna ökat – både inom och mellan länder. Våra produktions- och konsumtionsmönster har dessutom, i allt högre grad, visat sig vara ohållbara. Framstegen har också varierat och människorna i vissa regioner, till exempel södra Afrika och f.d. Sovjetunionen, har upplevt perioder av tillbakagång, särskilt när det gäller hälsa. Den nya utsattheten kräver en innovativ offentlig politik. Detta för att man dels ska kunna möta risker och förebygga klyftor, dels för att man på bästa sätt ska kunna utnyttja de dynamiska marknadskrafterna så att de kommer alla till nytta.

För att kunna ta itu med dessa frågor krävs nya verktyg. I den här rapporten introducerar vi tre nya mått i vår indexfamilj – HDI justerat efter ojämlikhet (IHDI, Inequality-adjusted Human Development Index), indexet för bristande jämställdhet mellan könen (GII, Gender Inequality Index) och det mångdimensionella fattigdomsindexet (MPI, Multidimensional Poverty Index). Dessa, för rapporten grundläggande, begrepp förklaras närmare i faktaruta 1. De nya måtten omfattar nya framsteg vad gäller teori och mätning samt understryker fattigdomens och ojämlikhetens centrala ställning inom ramen för mänsklig utveckling. Vi inför dessa mått för att stimulera en genomtänkt offentlig debatt som inte bara handlar om summan av de nationella framstegen.

Men dagens utmaningar kräver också en ny politisk inställning. Trots att det inte finns några patentlösningar eller magiska recept för mänsklig utveckling får dessa utmaningar vissa tydliga konsekvenser för politiken. För det första kan vi inte räkna med att den framtida utvecklingen kommer att likna tidigare framsteg: dagens möjligheter är i många avseenden större än tidigare. För det andra är det, på grund av att kontext och förutsättningar varierar, svårt att ge några övergripande, allmängiltiga politiska rekommendationer. Något som istället talar för mer allmänna principer och riktlinjer. För det tredje måste vi ta oss an stora, nya utmaningar – framför allt kopplat till klimatförändringen.

Vi står alltså inför många utmaningar. Vissa är kopplade till policy:

utvecklingspolitiken måste grunda sig på det lokala sammanhanget i kombination med sunda övergripande principer. Många problem är dessutom större än vad de enskilda länderna själva kan klara av och kräver därför demokratiskt ansvariga, globala institutioner. Det finns också konsekvenser för forskningen. Det krävs exempelvis en djupare analys av det förvånansvärt svaga sambandet mellan ekonomisk tillväxt och förbättringar inom hälsa och utbildning. Detta är bara några exempel.

20 år av mänsklig utveckling – något att fira

För 20 år sedan hade världen just upplevt ett årtionde av skuld, anpassning och åtstramning, och en mängd politiska förändringar var på gång. I detta läge lanserades, i den första Human Development Report, ett nytt angreppssätt för ekonomi och utveckling som var både snillrikt och humant – en strategi som satte människan i centrum. Angreppssättet byggde på en ny syn på utveckling, inspirerad av kreativiteten och visionen hos Mahbub ul Haq, huvudförfattare till de tidiga rapporterna, och Amartya Sens banbrytande arbete.

I den här 20:e upplagan av Human Development Report bekräftar vi den mänskliga utvecklingens fortsatta betydelse. Vi visar hur konceptet ständigt legat i framkant och hur det gett oss viktiga insikter om framsteg. Vi visar också hur det kan hjälpa till att staka ut en väg för en mer människocentrerad utveckling.

1990 års rapport började med en tydlig definition av mänsklig utveckling som en process för att ”öka människors valmöjligheter”. Friheten att få vara frisk, få utbildning och ha en dräglig levnadsstandard underströks. Men man betonade också att mänsklig utveckling och mänskligt välbefinnande inte bara omfattade dessa aspekter. Även andra möjligheter, bland annat politiska friheter, mänskliga rättigheter och, för att citera Adam Smith, ”förmågan att leva utan skam” underströks. Rapporten möttes med entusiasm av regeringar, det civila samhället, forskare och medier, vilket visade på det gehör som detta nya sätt att se på mänsklig utveckling fick – både inom och utanför den grupp som arbetade med utvecklingsfrågor.

Omdefiniering av begreppet

Trots att man i den första Human Development Report var noga med att presentera en nyanserad syn på mänsklig utveckling började man med tiden mer allmänt att använda den kortfattade beskrivningen ”att öka människors valmöjligheter”. Beskrivningen är grundläggande – men inte tillräcklig. Mänsklig utveckling handlar om att ständigt och långsiktigt säkra positiva resultat, samtidigt som man motverkar processer som utarmar människor eller underbygger förtyck och strukturell orättvisa. Pluralistiska principer som rättvisa, hållbarhet och respekt för de mänskliga rättigheterna är alltså centrala.

Enligt traditionen för mänsklig utveckling ska angreppssättet vara dynamiskt och inte statiskt. Vi föreslår därför en omdefiniering av begreppet så att det stämmer bättre överens med såväl det reella utvecklingsarbetet som den akademiska litteraturen om mänsklig utveckling och mänskliga möjligheter:

Mänsklig utveckling handlar om att öka människors frihet att leva ett långt, friskt och kreativt liv, deras möjligheter att uppnå sina mål och deras möjligheter att arbeta aktivt för att skapa en rättvis och hållbar utveckling på vår gemensamma jord. Människor är både förmånstagare och drivkrafter för mänsklig utveckling – som individer och i grupp.

Denna omdefiniering understryker själva kärnan i begreppet mänsklig utveckling – dess grundtankar om hållbarhet, rättvisa och stärkande av individens möjlighet att påverka sitt liv. Eftersom framstegen kan vara bräckliga och känsliga för omsvängningar, och

eftersom framtida generationer måste behandlas rättvist krävs särskilda insatser för att se till att den mänskliga utvecklingen är hållbar. Mänsklig utveckling handlar också om att ta itu med strukturella skillnader och orättvisor. Och den handlar om att ge människor möjlighet att göra egna val och att delta i, forma och dra nytta av processer på alla nivåer, i hemmet, lokalt och nationellt.

Mänsklig utveckling kräver en ständig debatt, och att utvecklingens mål lämnas öppna för diskussion. Det är människor, enskilda och i grupp, som formar dessa processer. Ramen för mänsklig utveckling gäller för alla länder – både rika och fattiga – och för alla människor. Den är tillräckligt förutsättningslös, kraftfull och livfull för att ge ett paradigm för det nya århundradet.

Utvecklingen av välbefinnande: en ojämn uppförsbacke

Ett av de viktigaste bidragen i denna rapport är att vi har gjort en systematisk genomgång av de senaste 40 årens trender inom några centrala delar av den mänskliga utvecklingen. Denna tillbakablickande bedömning, som är ett viktigt mål för vårt 20-årsjubileum, är den mest omfattande analys vi hittills gjort i Human Development Report. Den ger oss också nya viktiga insikter.

I vissa grundläggande hänseenden är världen i dag mycket bättre att leva i än den var 1990 – eller 1970. De senaste 20 åren har många människor runt om i världen upplevt dramatiska förbättringar inom viktiga aspekter av livet. På det hela taget är de friskare, rikare och mer välutbildade. Dessutom har de mer makt än tidigare, både vad det gäller att utse sina ledare och att ställa dem till svars. Detta framgår också i vårt eget index för mänsklig utveckling (HDI – som förenar uppgifter om förväntad livslängd, utbildningsnivå och inkomst i ett enkelt, samlat mått). Världens genomsnittliga HDI-värde har ökat med 18 procent sedan 1990 (och med 41 procent sedan 1971), vilket återspeglar stora totala förbättringar när det gäller förväntad livslängd, andel inskrivna i skolan, läs- och skrivkunnighet samt inkomst. Men utvecklingen har varierat kraftigt och den har heller inte varit stabil, vilket vi återkommer till nedan.

Nästan alla länder har dragit nytta av framstegen. Av de 135 länderna i vårt urval för 1970–2010, med 92 procent av världens befolkning, har bara tre – Demokratiska republiken Kongo, Zambia och Zimbabwe – ett lägre HDI-värde i dag jämfört med 1970 (figur1).

På det hela taget knappar de fattiga länderna in på de rika länderna, mätt enligt Human Development Index. HDI ger alltså en mer optimistisk bild än om man bara skulle koncentrera sig på inkomstutveckling – ett område där skillnaderna består. Alla länder har dock inte gjort så snabba framsteg och variationerna är slående. De länder där utvecklingen går långsammast är hiv-drabbade länder i Afrika söder om Sahara och länder i f.d. Sovjetunionen där dödligheten bland vuxna har ökat.

Bland de länder som gjort de största framstegen, mätt i HDI, återfinns välkända tillväxtekonomier som Kina, Indonesien och Sydkorea. Men även andra länder – som Nepal, Oman och Tunisien – återfinns bland de länder som gjort stora framsteg, främst inom områden som inte är kopplade till inkomstökningar. Det slående är att topp-tio-listan innehåller flera länder som vanligtvis inte beskrivs som framgångsrika. Dessutom kommer Etiopien in på elfte plats och ytterligare tre länder i Afrika söder om Sahara (Botswana, Benin och Burkina Faso) återfinns bland de 25 högst rankade.

Bedömningen av framgång utifrån den bredare synen på mänsklig utveckling skiljer .....(tabeller o d) sig sålunda från exempelvis den bedömning som gjorts av kommissionen för tillväxt och utveckling, ledd av Michael Spence. Det här synsättet visar att framsteg inom hälsa och utbildning kan driva på den mänskliga utvecklingen. Faktum är att sju länder har kommit med på topp-tio-listan tack vare sina

stora framsteg inom just hälsa och utbildning, vissa av dem utan att samtidigt kunna uppvisa exceptionell tillväxt.

Alla länder har dock inte gjort snabba framsteg, utan det finns stora variationer. Under de senaste 40 åren har HDI-värdet ökat med mindre än 20 procent i en fjärdedel av utvecklingsländerna. Samtidigt har det ökat med över 65 procent i en annan fjärdedel. Dessa skillnader återspeglar delvis olika utgångslägen – mindre utvecklade länder har i genomsnitt gjort snabbare framsteg inom hälsa och utbildning än mer utvecklade länder. Hälften av variationen i HDI-resultat kan emellertid inte förklaras med hjälp av detta då många länder med liknande utgångslägen uppvisat avsevärt olika utvecklingsmönster. Detta tyder på att landspecifika faktorer som till exempel politik, institutioner och geografiskt läge har stor betydelse (figur 2).

Det har gjorts stora framsteg inom hälsoområdet, men takten håller på att dämpas. Detta beror till stor del på att det skett en dramatisk omsvängning i 19 länder. I nio av dem – sex i Afrika söder om Sahara och tre i f.d. Sovjetunionen – har den förväntade livslängden sjunkit till under 1970 års nivåer. Detta beror främst på hiv-epidemin och på att dödligheten bland vuxna ökat.....(tabeller o d)

Det har gjorts betydande framsteg också när det gäller utbildning. Det handlar inte bara om att antalet skolår har ökat, utan också om att det har skett förbättringar i fråga om rättvis tillgång till utbildning för flickor och pojkar. Framstegen återspeglar i stor utsträckning ett ökat statligt engagemang, som dock ofta präglas mer av att få in barnen i skolan än av att tillhandahålla utbildning av hög kvalitet.

Framstegen när det gäller inkomst varierar mycket. Till skillnad från hälsa och utbildning råder heller ingen konvergens i fråga om inkomst – detta eftersom de rika länderna i genomsnitt har vuxit snabbare än de fattiga under de senaste 40 åren. Klyftan mellan industriländer och utvecklingsländer består alltså. En liten grupp länder ligger fortfarande i topp när det gäller inkomstfördelningen i världen och bara en handfull länder, som började som fattiga, har anslutit sig till höginkomstgruppen.

Sammanfattningsvis kan vi se stora framsteg, samtidigt som de senaste årtiondenas förändringar inte bara har varit positiva. En del länder har drabbats av allvarliga bakslag, särskilt inom hälsoområdet. Dessa bakslag har i vissa fall har lett till att flera årtionden av utveckling utplånats på bara några få år. Den ekonomiska tillväxten har dessutom varit extremt ojämn och klyftorna vad gäller mänsklig utveckling i världen är fortfarande enorma, även om de har blivit mindre.

Mönster och drivkrafter för mänsklig utveckling

Å ena sidan kan vi se stora globala framsteg men dessa framsteg är ojämnt spridda mellan olika länder. Detta tyder på att det finns globala krafter som har gjort det enklare för länder på alla utvecklingsnivåer att göra framsteg, men att länderna skiljer sig åt i hur de utnyttjar dessa möjligheter.

Ett av de senaste årens mest överraskande forskningsresultat inom området är att det inte finns något tydligt samband mellan ekonomisk tillväxt och förbättringar inom hälsa och utbildning. Något som bekräftas också i den här rapporten (figur 3). Vår forskning visar att sambandet är särskilt svagt i länder med låg och medelhög HDI-nivå. Detta kan hänföras till att det idag finns nya och mindre kostsamma metoder som gör att människor blir friskare och mer välutbildade. Tidigare var det bara rikare länder som kunde betala för kostnadskrävande insatser men tack vare.... (tabeller o d) tekniska förbättringar och förändrade samhällsstrukturer kan även fattigare länder göra viktiga framsteg.

Senare års enorma idérikedom har varit omdanande. Många innovationer har gjort det möjligt för länder att göra förbättringar inom hälsa och utbildning till en mycket låg kostnad. Detta förklarar varför

kopplingen mellan de inkomstrelaterade och icke-inkomstrelaterade aspekterna av mänsklig utveckling har försvagats med tiden.

Men inkomst och tillväxt spelar även fortsättningsvis en avgörande roll. Att dra andra slutsatser skulle vara att bortse från inkomstens betydelse för att öka människors frihet. Inkomst behövs för att människor ska kunna få tillgång till mat, kläder och husrum men också för att kunna ge dem valmöjligheter, till exempel möjlighet att arbeta med något de uppfattar som meningsfullt eller tillbringa mer tid med sina nära och kära. Växande inkomster kan vara ett tecken på att möjligheterna att få ett anständigt arbete har ökat – även om det inte alltid är så – medan ekonomisk nedgång ofta följs av nedskärningar och förlorade arbetstillfällen. Inkomst är också basen för skatter och andra intäkter som ländernas regeringar behöver för att kunna tillhandahålla tjänster och genomföra diverse omfördelningsprogram. Att öka inkomsten på bred basis är därför en viktig politisk prioritering.

Våra resultat visar också att högre inkomst spelar en viktig roll för att förbättra fattiga människors tillgång till sociala tjänster. Detta samband stöds av omfattande mikroekonomiska bevis. Det starka sambandet mellan socioekonomisk status och hälsa återspeglar ofta rikare människors relativa fördel när det gäller tillgång till hälso- och sjukvård. Analysen i den här rapporten gör emellertid att man kan ifrågasätta om inkomsttillväxt i ekonomin är tillräckligt för att främja hälsa och utbildning i länder med lågt och medelhögtHDI-värde. Det är goda nyheter med tanke på att det ofta har varit svårt att uppnå hållbar tillväxt i dessa länder.

Tack vare nya uppgifter och analysmetoder bekräftar våra resultat två centrala påståenden som gjordes redan i den första Human Development Report, nämligen att mänsklig utveckling inte är detsamma som ekonomisk tillväxt och att det är möjligt att göra stora landvinningar även utan snabb tillväxt. I de tidiga utgåvorna av Human Development Report hänvisade man till den indiska delstaten Kerala och länder som Costa Rica, Kuba och Sri Lanka som hade mycket högre mänsklig utveckling än andra länder med lika hög inkomst.

Institutionernas betydelse

Den politik och de reformer som leder till framsteg varierar kraftigt mellan olika institutionella miljöer och är dessutom beroende av strukturella och politiska villkor. Att försöka överföra institutionella och politiska lösningar mellan länder med olika förutsättningar är därför ofta dömt att misslyckas. Man kan säga att institutionerna är en avgörande faktor för mänsklig utveckling, men att deras samspel med omgivningen måste utredas noggrant.

En viktig aspekt är hur marknaden och staten förhåller sig till varandra. Ländernas regeringar har på olika sätt försökt lösa konflikten mellan, å ena sidan, behovet av att marknaden genererar inkomst och dynamik och, å andra sidan, behovet av att komma till rätta med marknadsmisslyckanden. Marknaderna kan vara nödvändiga för att skapa en hållbar ekonomisk dynamik, men de leder inte automatiskt till framsteg inom andra områden av mänsklig utveckling. Utveckling som i alltför hög grad främjar snabb ekonomisk tillväxt är sällan hållbar. Marknadsekonomi är med andra ord en nödvändig, om än inte tillräcklig, förutsättning.

Dessa observationer går tillbaka över 60 år i tiden, till Karl Polanyis lysande redogörelse för myten om den självreglerande marknaden – tanken att marknaderna kunde existera i ett politiskt och institutionellt vakuum. Generellt sett är marknaderna mycket dåliga på att tillhandahålla kollektiva nyttigheter som säkerhet, stabilitet, hälsa och utbildning. Företag som exempelvis tillverkar billiga, arbetskraftsintensiva varor eller utnyttjar naturresurser kanske inte kräver välutbildade anställda. De kanske inte heller bryr sig särskilt

mycket om de anställdas hälsa. Åtminstone inte i de fall när det finns ett överflöd av arbetskraft. Utan kompletterande åtgärder från samhällets och statens sida kan marknaderna brista i miljöhänsyn och skapa en grogrund för miljöförstöring. De kan till och med orsaka katastrofer, som jordskred på Java eller oljeutsläpp i Mexikanska golfen.

Reglering kräver emellertid en stat med både kapacitet och politiskt engagemang. Många stater saknar ofta dessa egenskaper. Vissa av utvecklingsländernas regeringar har försökt ta efter åtgärder som vidtas i moderna industriländer utan att ha varken de resurser eller den kapacitet som krävs. En viktig lärdom från Östasien är dock att en stat med kapacitet och fokus kan driva på utvecklingen och marknadstillväxten. Vad som är möjligt och lämpligt är alltså beroende av sammanhanget. Vid sidan av staten har aktörer i det civila samhället visat förmåga att kunna hindra excesser från både marknadens och statens sida. Det civila samhällets roll kan emellertid begränsas av regeringar som försöker kontrollera avvikande åsikter.

Synergin och dynamiken kan vara stark i länder där både marknaden och de politiska institutionerna är öppna och inkluderande men detta är både svårt och sällsynt. Oligarkisk kapitalism har en tendens att falla på eget grepp, antingen för att den kväver innovationskraften – vilket var fallet för de misslyckade importsubstitutionssystemen i Latinamerika och Västindien – eller för att människors ambitioner ökas i takt med de materiella framstegen. Detta leder i sin tur till att elitens grepp om makten utmanas, något som på senare tidhänt i Brasilien, Indonesien och Sydkorea.

Alla goda ting är inte tre

Mänsklig utveckling handlar inte bara om hälsa, utbildning och inkomst, det handlar också om människors möjligheter att aktivt påverka områden som rättvisa och hållbarhet. Dessa aspekter är grundläggande om människor ska ha frihet att forma sina egna liv. Det råder emellertid inte lika stor enighet om vad framsteg inom dessa områden egentligen innebär. Men att det är svårt att definiera och mäta framstegen är ingen anledning att bortse från eller ignorera dem.... (tabeller od)

När länder gör framsteg i indexet för mänsklig utveckling går det inte nödvändigtvis framåt på alla områden. Ett land kan ha ett högt HDI-värde utan att vara hållbart, demokratiskt och jämlikt. Likaså kan det ha ett lågt HDI-värde men vara relativt hållbart, demokratiskt och jämlikt. Dessa mönster utgör viktiga utmaningar för vårt sätt att se på mänsklig utveckling, hur den mäts samt vilken politik som krävs för att förbättra resultaten och processerna på sikt.

Det finns inget direkt mönster som kopplar HDI-indexet till andra aspekter av mänsklig utveckling, exempelvis att stärka människors ställning eller hållbarhet (figur 4). Ett undantag är ojämlikhet, som har ett negativt samband med HDI-värdet. Bristen på samband framgår annars av det stora antalet länder som har höga HDI-värden men uppvisar svaga resultat när det gäller de övriga variablerna. Omkring en fjärdedel av länderna har ett högt HDI-värde, men låg hållbarhet. Vi kan se en liknande bild när det gäller politiska friheter, om än inte lika tydlig.

Såväl läs- och skrivkunnigheten som utbildningsnivån har ökat kraftigt i många delar av världen. Denna utveckling bidrar till att stärka människors ställning och förmåga att göra välgrundade val och att ställa de styrande till svars. Ny teknik – framför allt spridningen av mobiltelefoner och satellit-tv, samt bättre tillgång till Internet – har dessutom gjort att tillgången till information ökat kraftigt. Samtidigt har även människors möjligheter att uttrycka sina åsikter ökat.

Andelen formella demokratier har ökat från mindre än en tredjedel av världens länder 1970 till hälften i mitten av 1990-talet och tre femtedelar 2008. Det har också uppstått diverse blandformer av

politisk organisation. Även om det finns stora variationer och många formella demokratier är svaga och bräckliga, är dagens beslutsfattare mycket mer medvetna om medborgarnas synpunkter och intressen. Lokala demokratiska processer håller på att fördjupas och i många länder har den politiska kampen lett till betydande förändringar. Bland annat har representationen av tidigare marginaliserade grupper, däribland kvinnor, fattiga,..... (tabeller od) ursprungsbefolkningar, flyktingar och sexuella minoriteter, på många håll ökat kraftigt.

Genomsnittsvärden kan emellertid vara missvisande. Sedan 1980-talet har fler länder sett inkomstklyftorna öka än minska. För varje land där ojämlikheten har minskat under de senaste 30 åren, har den ökat i mer än två länder. Mest markanta försämringar har skett i länderna i f.d. Sovjetunionen. De flesta länder i Östasien och Stilla havet har också större inkomstklyftor i dag jämfört med för några årtionden sedan. Latinamerika och Västindien skiljer sig dock från mängden. Här fanns länge de största inkomst- och förmögenhetsklyftorna, men viktiga förbättringar på senare tid har lett till mer progressiva offentliga utgifter och en mer målinriktad socialpolitik.

De senaste åren har också visat hur bräckliga våra framsteg kan vara. Det kanske tydligaste exemplet är hur den senaste finanskrisen – den värsta på flera årtionden – ledde till att 34 miljoner människor förlorade sina arbeten och 64 miljoner människor halkade tillbaka på fel sida om fattigdomsstrecket (1,25 USdollar per dag). Risken för en s.k. double diprecession består och en fullständig återhämtning kan ta flera år.

Den största utmaningen när det gäller den fortsatta mänskliga utvecklingen är emellertid världens ohållbara produktions- och konsumtionsmönster – vi måste hitta sätt att bryta den nära kopplingen mellan tillväxt och utsläpp av växthusgaser. Vissa industriländer har börjat mildra de värsta verkningarna genom att investera i ökad återvinning, kollektivtrafik och infrastruktur. De flesta utvecklingsländer hindras dock av höga kostnader och brist på ren energi.

Nya mått för en föränderlig värld

Att utmana mätmetoder har alltid varit centralt inom ramen för mänsklig utveckling. Men mätning har aldrig varit något självändamål. HDI-indexet har bidragit till ett nytt sätt att se på framsteg genom att ta fasta på den enkla, men ändå avgörande, tanken om att utveckling handlar om så mycket mer än bara inkomst. Under årens lopp har vi också introducerat nya mått i Human Development Report för att kunna bedöma de framsteg som har gjorts med att minska fattigdomen och stärka kvinnors ställning. Bristen på tillförlitlig data har emellertid varit ett stort hinder.

I år har vi infört tre nya indikatorer, för att kunna spegla viktiga aspekter av fördelningen av välfärd när det gäller ojämlikhet, jämställdhet mellan könen och fattigdom. De bygger på förbättrade metoder och bättre tillgång till data. Vi lanserar också en förbättrad version av indexet för mänsklig utveckling. Det har samma tre aspekter som tidigare men innehåller dessutom indikatorer som är mer lämpadeför att utvärdera framtida framsteg.

HDI justerat efter ojämlikhet. Redan i den första rapporten, 1990, angavs det som mål att indexet skulle återspegla ojämlikheten i utbildning, hälsa och inkomst och i årets rapport införs måttet HDI justerat efter ojämlikhet (IHDI – Inequality-adjusted Human Development Index). Indexet tar hänsyn till ojämlikheten i samhället. När det råder fullständig jämlikhet är HDI-värdet och IHDIvärdet detsamma. När det finns ojämlikheter i fördelningen i fråga om hälsa, utbildning och inkomst, är HDI-värdet för en genomsnittsperson i ett samhälle lägre än det samlade HDI-värdet. Ju lägre IHDI-värde

(och ju större skillnad mellan IHDI- och HDI-värdet) desto större är ojämlikheten. Vi har använt detta mått på 139 länder. Några resultat:

• Länder tappar i snitt 22 procent i HDIvärde på grund av ojämlikhet. Det innebär att ett globalt HDI-värde på 0,62 - justerat efter ojämlikhet - skulle sjunka till 0,49. Detta innebär en nedflyttning från kategorin högt HDI till kategorin medelhögt HDI. De minskningar som följer när man tar hänsyn till ojämlikheten sträcker sig från 6 procent (Tjeckien) till 45 procent (Moçambique). I fyra femtedelar av länderna har värdet minskat med över 10 procent och i uppemot två femtedelar av länderna med över 25 procent.

• Länder med lägre mänsklig utveckling tenderar också att ha större ojämlikhet inom hälsa, utbildning och inkomst. Det innebär att deras HDI-värden också tappar Människor i Namibia förlorade 44 procent, i Centralafrikanska republiken 42 procent och i Haiti 41 procent på grund av denna mångdimensionella ojämlikhet.

• Människor i Afrika söder om Sahara förlorar mest på ojämlikheten. Deras länder har drabbats av de största minskningarna av HDI på grund av stora ojämlikheter inom alla tre aspekter. I andra regioner anses minskningarna vara mer direkt kopplade till ojämlikhet inom en enskild aspekt, exempelvis hälsa i Sydasien (figur 5).

Ett nytt mått på bristande jämställdhet mellan könen. Alltför ofta diskrimineras kvinnor och flickor inom hälsa, utbildning och på arbetsmarknaden, vilket inverkar negativt på deras friheter och spär på ojämlikheten. Vi har infört ett nytt mått för dessa ojämlikheter, ett mått som bygger på samma ram som HDI och IHDI. Syftet är att bättre kunna visa skillnaderna i fråga om hur framstegen fördelas mellan kvinnor och män. Indexet för bristande jämställdhet mellan könen visar följande:

• Jämställdheten mellan könen varierar kraftigt mellan länderna. Frånvaron av framsteg på grund av bristande jämställdhet sträcker sig mellan 17 och 85 procent. (Detta är inte direkt jämförbart med de totala minskningarna på grund av ojämlikhet (IHDI) eftersom det är olika variabler som används). Nederländerna ligger högst upp på listan över de mest jämställda länderna, följt av Danmark, Sverige och Schweiz.

• Det finns ett samband mellan ojämn fördelning av mänsklig utveckling (mätt i hälsa, utbildning och inkomst) och ojämlikhet mellan kvinnor och män – länder med mycket bristande jämställdhet mellan könen har också en ojämn fördelning av mänsklig utveckling. Centralafrikanska republiken, Haiti och Moçambique hör exempelvis till de länder som presterar mycket dåligt inom båda dessa områden.

Ett mångdimensionellt mått på fattigdom. Precis som utveckling har fattigdom många dimensioner, vilket inte alltid framkommer i traditionella analyser. I årets rapport introduceras det mångdimensionella fattigdomsindexet (MPI – Multidimensional Poverty Index). Det kompletterar penningbaserade mått genom att ta hänsyn till olika former av fattigdom och områden där dessa överlappar varandra. Indexet kartlägger fattigdomen inom samma tre aspekter som HDI (hälsa, utbildning och inkomst) och visar dels antalet fattiga människor (inom ett eller flera områden), dels inom hur många områden fattiga hushåll vanligtvis upplever problem. Indexet kan analyseras närmare utifrån exempelvis region eller etnisk tillhörighet men också brytas ned utifrån aspekt, vilket gör det till ett lämpligt verktyg för beslutsfattare.

Några resultat:

• Cirka en tredjedel av befolkningen (1,75 miljarder människor) i de 104 länder som omfattas av MPI lever i mångdimensionell fattigdom, dvs. att minst en tredjedel av indikatorerna återspeglar akut eftersatthet i fråga om hälsa, utbildning och levnadsstandard. Detta är alltså mer än uppskattningen att 1,44 miljarder människor i dessa länder lever på upp till 1,25 US-dollar per dag (även om det är färre än den andel som lever på upp till 2 US-dollar om dagen).

• Afrika söder om Sahara har den högsta frekvensen av mångdimensionell fattigdom. Nivån sträcker sig från låga 3 procent i Sydafrika till enorma 93 procent i Niger. Den genomsnittliga andelen i fråga om eftersatthet sträcker sig från cirka 45 procent (i Gabon, Lesotho och Swaziland) till 69 procent (i Niger). Ändå återfinns hälften av världens mångdimensionellt fattiga i Sydasien (51 procent eller 844 miljoner människor) medan drygt en fjärdedel lever i Afrika (28 procent eller 458 miljoner).

* * *

De nya måtten leder till många, hittills okända resultat – och insikter – som kan vara vägledande för utvecklingsdebatten och utformandet av ny policy. Att HDI-värdet påverkas så pass negativt av ojämlikhet visar att samhällen har mycket att vinna på att inrikta sina insatser på reformer som främjar jämlikhet och rättvisa. Ett högt MPI-värde, som sammanfaller med låg inkomstfattigdom, talar för att samhället har mycket att vinna på att förbättra tillhandahållandet av grundläggande offentliga tjänster inom exempelvis hälso- och sjukvård. Måtten öppnar för nya spännande forskningsmöjligheter och gör att vi kan ge oss i kast med många viktiga frågor; Vilka länder är mest framgångsrika med att minska ojämlikheten i mänsklig utveckling? Är framsteg i fråga om jämställdhet mellan könen en orsak eller en återspegling av utvecklingstendenser i vidare bemärkelse? Leder minskad inkomstfattigdom till minskad mångdimensionell fattigdom eller tvärtom?

Vägen till framtida mänsklig utveckling

Vilka blir då konsekvenserna för den politiska agendan på nationell och internationell nivå? Historien är uppmuntrande, men kan också tjäna som ett varnande exempel. Å ena sidan går det att göra framsteg även utan stora resurser. Människors liv kan förbättras genom åtgärder som de flesta länder redan har möjlighet att vidta. Å andra sidan kan framgång inte garanteras, vägarna är många och starkt kopplade till de enskilda ländernas historiska, politiska och institutionella förutsättningar.

En stor del av utvecklingsdiskursen har sökt efter enhetliga politiska föreskrifter som kan tillämpas i de flesta länder. Bristerna i detta angreppssätt är uppenbara och allmänt accepterade. Nu står det klart att det också är nödvändigt att erkänna länders och samhällens egenart. En global rapport som denna kan lyfta fram allmänna lärdomar och föra forskningsagendan, den politiska agendan och diskussionerna vidare till andra områden. Men om det inte finns några fungerande allmängiltiga lösningar, hur kan vi då styra politiken? Här kommer några grundläggande tankar:

• *Sätt den mänskliga utvecklingens grundprinciper först*. Att utgå från att en viss politik generellt sett är bra för mänsklig utveckling är inte rätt strategi. Detta eftersom politiska åtgärder kan fungera bra i vissa sammanhang men sämre i andra. Vi måste istället titta på vilka principer som kan användas för att värdera olika åtgärder. Man kan exempelvis sätta rättvisa och fattigdom i centrum för politiken eller utforma institutioner som ska hantera konflikter och lösa tvister. Hur

detta kan omsättas i specifika åtgärder varierar beroende på omgivningen. Det är absolut nödvändigt att noga beakta olika erfarenheter samt de institutionella, strukturella och politiska begränsningarna.

• *Ta sammanhanget på allvar.* Statens förmåga och politiska begränsningar är exempel på varför, och på vilket sätt, sammanhanget spelar roll. En vanlig orsak till misslyckande är att man tar för givet att det redan finns en välfungerande stat och ett välfungerande regelverk eller att detta lätt kan åstadkommas. På samma sätt riskerar nationella strategier som inte tar hänsyn till den politiska ekonomin i stort att undergräva sig själva. En policy som inte utgår från de institutionella förutsättningarna löper stor risk att bli irrelevant.

• *Ställ om den globala politiken*. Många utmaningar, som till exempel internationell migration, rättvisare regler för handel och investeringar samt internationella hot som klimatförändringen går utöver de enskilda ländernas egen förmåga. Ett system för global samhällsstyrning, som främjar demokratiskt ansvarstagande, öppenhet och inkludering av de minst utvecklade länderna – och som dessutom strävar efter en stabil och hållbar global ekonomisk miljö – bör tillämpas på dagens utmaningar.

Human Development Report har genom åren visat att politiska tankegångar kan underbyggas och stimuleras genom en djupare utforskning av de viktiga aspekter som ingår i mänsklig utveckling. Forskning och analys blir därför ett viktigt inslag i denna tradition. Årets rapport visar hur man kan gå vidare med denna agenda med hjälp av bättre data och utvecklingsanalyser. Men mycket återstår att göra. Vi har tre prioriteringar: att förbättra data och analyser som kan fördjupa diskussionen, att ge ett alternativ till konventionella strategier för att studera utveckling och att öka vår förståelse för ojämlikhet, människors förmåga att påverka sina liv, utsatthet och hållbarhet.

Ekonomisk tillväxt och dess koppling till utveckling kräver ett radikalt nytänkande. I en mängd teoretisk och empirisk litteratur likställs i princip ekonomisk tillväxt med utveckling. Modellerna förutsätter vanligtvis att människor bara bryr sig om konsumtion, och den empiriska tillämpningen inriktar sig nästan uteslutande på politikens och institutionernas inverkan på den ekonomiska tillväxten. Det centrala i begreppet ”mänsklig utveckling” är däremot att välbefinnande handlar om mycket mer än pengar. Det handlar också om vilka möjligheter människor har att förverkliga sina planer. Vi efterlyser därför en ny ekonomi – en ekonomi för mänsklig utveckling – där målet är att främja mänskligt välbefinnande och där tillväxtpolitik och annan politik utvärderas och genomförs kraftfullt så att mänsklig utveckling främjas – både på kort och lång sikt.

”Mänskliga framsteg”, skrev Martin Luther King Jr, ”rullar aldrig in på oundviklighetens hjul. De skapas genom oförtröttliga insatser och ihärdigt arbete. [...] Utan detta hårda arbete blir själva tiden den sociala stagnationens bundsförvant.” Tanken om mänsklig utveckling är ett exempel på dessa insatser, som kommit till stånd tack vare en grupp engagerade människor som vill förändra vårt sätt att se på framstegen i samhället.

För att förverkliga agendan för mänsklig utveckling fullt ut måste vi emellertid gå längre än så. Att sätta människan i centrum för utvecklingen är mycket mer än en intellektuell övning. Det handlar om att göra rättvisa framsteg på bred basis, få människor att delta aktivt i förändringar och se till att dagens framsteg inte sker på bekostnad av kommande generationer. Det är inte bara möjligt att ta itu med dessa utmaningar – utan också nödvändigt. Och det är mer angeläget än någonsin.

Socialstyrelsen: Social rapport 2010.

http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2010/2010-3-11

Den sociala rapporten ger en översikt över vilka de sociala problemen är, varför de uppstår och hur de förändras över tid. Den belyser och analyserar den långsiktiga utvecklingen med tyngdpunkt på det senaste decenniet. Särskilt uppmärksammas de grupper i samhället som är mest eftersatta i ekonomisk och social bemärkelse.

Hela rapporten
http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/17957/2010-3-11.pdf

Andra versioner
Social rapport i sammandrag
Summary in English

Varje kapitel som pdf
Sammanfattning och översikt
Inledning
Kapitel 1: Transnationell migration
Kapitel 2: Anknytning till arbetsmarknaden och ungas etablering
Kapitel 3: Fattigdomens förändring, utbredning och dynamik
Kapitel 4: Multipla välfärdsproblem: Sverige i ett jämförande perspektiv
Kapitel 5: Sociala konsekvenser av sjukdom
Kapitel 6: Boendesegregation
Kapitel 7: Skolbetyg, utbildning och risker för ogynnsam utveckling hos barn
Kapitel 8: Papperslösa

Förord

Social rapport 2010 är den femte i raden av nationella rapporter om sociala förhållanden som Socialstyrelsen överlämnar till regeringen.

Den första rapporten, Social rapport 1994, kom till sedan Socialstyrelsens uppdrag att utarbeta en tredje nationell folkhälsorapport hade utvidgats. Förutom hälsan i befolkningen skulle även utvecklingen av social välfärd och riskfaktorer för sociala problem belysas. Därefter publicerades Social rapport åren 1997, 2001 och 2006.

Syftet är att ge en aktuell översikt över hur sociala problem och deras riskfaktorer förändras i befolkningen och i olika grupper samt analysera tänkbara orsaker till dessa förändringar. Rapporten ska belysa vilka grupper i samhället som är särskilt missgynnade och som löper risk att få sociala och/eller ekonomiska problem samt uppskatta omfattningen av de aktuella problemen. Tonvikten ligger på en redovisning av den aktuella situationen i Sverige sedd i ett längre tidsperspektiv, med fokus på 2000-talet.

Social rapport 2010 har utarbetats av Socialstyrelsen med Danuta Biterman som projektledare. En redaktionskommitté med följande medlemmar har medverkat: Johan Fritzell vid Centre for Health Equity Studies (CHESS), Björn Halleröd vid Sociologiska institutionen, Göteborgs universitet och Anna Meeuwisse vid Socialhögskolan, Lunds universitet. I kommittén har följande personer från Socialstyrelsen medverkat: Marie Berlin, Bengt Haglund, Marianne Hanning, Tove Hellerström, Karin Mossler, Petra Otterblad Olausson, Magnus Stenbeck och Karin Tengvald.

Författare och övriga medverkande i rapporten presenteras på nästa uppslag.

Social rapport vänder sig i första hand till politiker på nationell, kommunal och regional nivå som genom sina beslut på olika sätt kan påverka befolkningens sociala situation i Sverige. Den riktar sig även till organisationer och myndigheter som arbetar för att förbättra människors sociala villkor samt tjänstemän som utformar underlag till politiska beslut. Rapporten kan dessutom komma till användning inom olika utbildningar exempelvis inom områden som samhällsvetenskap och socialt arbete.

Vi hoppas att rapporten ger underlag för samhällsdebatt om den framtida välfärdspolitiken i Sverige och att den även bidrar till en diskussion på det socialpolitiska området om fattigdom och social utestängning.

Lars-Erik Holm
Generaldirektör

Författare

Kapitelrubrik Författare

Sammanfattning och Social rapport 2010 – en översikt Danuta Biterman, Marie Berlin
Inledning Danuta Biterman
1. Transnationell migration Charlotta Hedberga, Bo Malmberg a
2. Anknytning till arbetsmarknaden och ungas etablering Olof Bäckman b,
3. Fattigdomens förändring, utbredning och dynamik Jan O. Jonssonc, Carina Moodc, Erik Bihagen c
4. Multipla välfärdsproblem Tommy Ferrarinic, Kenneth Nelson c, Ola Sjöberg c
5. Sociala konsekvenser av sjukdom Ebba Hedlund, Ingemar Kåreholtd, Sven Trygged e
6. Boendesegregation
– Segregationsutveckling i storstadsregioner Danuta Biterman
– Flyttningar, boendestabilitet och segregation Björn Gustafsson f, Torun Österberg f
– Boendesegregationens konsekvenser för ungdomars framtida levnadsförhållanden
Lars Brännström, Eva Sellström g, Göran Arnoldsson h
7. Skolbetyg, utbildning och risker för ogynnsam utveckling hos barn Bo Vinnerljung, Marie Berlin, Anders Hjern
8. Papperslösa Elis Envall, Sanna Vestini, Carin Björngren Caudra j, Annika Staaf j, Henry Ascher k, Shahram Khosravi l

Följande medarbetare vid Socialstyrelsen har bidragit med analyser, statistiskt underlag, databearbetning, framställande av diagram, värdefulla synpunkter och redaktionellt arbete: Helena Babazadeh, Milla Bennis, Lars Berg, Maria Danielsson, Fereshte Ebrahim, Mikael Fabel, Bengt Haglund, Ebba Hedlund, Ingrid Kalicka, Max Köster, Kajsa Mulder, Gunilla Ringbäck, Ingrid Schmidt, Claes-Göran Stefansson.

Dessutom riktar vi särskilt tack till:
– Petter Lundberg vid Statistiska Centralbyrån för hjälp, värdefulla råd samt för utarbetande av dataunderlaget till kapitel 3.
– Mats Talbäck vid Socialstyrelsen för framställning av dataunderlag till kapitel 2 *Anknytning till arbetsmarknaden och ungas etablering* samt för framställning av datasetet till kapitel 7 *Skolbetyg, utbildning och risker för ogynnsam utveckling hos barn*.

a) Kulturgeografiska institutionen, Stockholms universitet
b) Institutet för framtidsstudier
c) Institutet för Social forskning (SOFI), Stockholms universitet
d) Aging Research Center (ARC)
e) Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet,
f) Institution för socialt arbete, Göteborgs universitet
g) Institutionen för hälsovetenskap, Östersund, Mittuniversitetet
h) Statistiska institutionen, Umeå universitet
i) Utanpapper.nu
j) Malmö högskola
k) Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap, Göteborg
l) Socialantropologiska institutionen, Stockholms universitet

Innehåll

Förord....3
Författare....4
Sammanfattning....7
Social rapport 2010 – en översikt....8

Inledning....16
Uppdraget....16
Syfte....16
Centrala begrepp 17
Sociala förhållanden och hälsa....19
Olika perspektiv....20
Register och surveyundersökningar som viktigaste datakällor....21
Rapportens disposition....22
Referenser....23

1. Transnationell migration....26
Sammanfattning....26
Inledning....27
Internationell migration och demografi.... .29
Globala, svenska och framtida migrationsflöden....31
Migrationens konsekvenser – det transnationella perspektivet....38
Migrationens konsekvenser –kohortperspektivet....42
Diskussion och slutsatser....47
Referenser....48

2. Anknytning till arbetsmarknaden och ungas etablering....54
Sammanfattning....54
Inledning....55
Den svenska arbetsmarknaden....56
Arbetsmarknaden ur ett försörjningsperspektiv....62
Flöden och stabilitet....69
Etablering på arbetsmarknaden....72
Diskussion och slutsatser....84
Referenser....86

3. Fattigdomens förändring, utbredning och dynamik....90
Sammanfattning....90
Inledning....90
Vad är fattigdom och vilka är fattiga?....91
Förändring och fördelning av inkomster och fattigdom....95
Fattigdomens dynamik –rörlighet in i och ut ur fattigdom....105
Överföring av inkomst och fattigdom mellan föräldrar och barn....117
Referenser....124

4. Multipla välfärdsproblem: Sverige i ett jämförande perspektiv....128
Sammanfattning....128
Inledning....128
Svensk forskning kring multipla välfärdsproblem....129
EU och social utestängning....131
Data och metodöverväganden....132
Multipla välfärdsproblem: svenska förhållanden....132
Multipla välfärdsproblem: internationell jämförelse 140
Diskussion och slutsatser....144
Referenser....146

5. Sociala konsekvenser av sjukdom....150
Sammanfattning....150
Inledning....151
Beskrivning av sjukdomar....152

Vilka ingår i undersökningen?....157
Konsekvenser av sjukdom....162
Diskussion och slutsatser....169
Referenser....172

6. Boendesegregation....176
Sammanfattning....176
Inledning....177
Segregationsutveckling i svenska storstadsregioner....177
Flyttningar, befolkningsstabilitet och segregation 195
Boendesegregationens konsekvenser
för ungdomars framtida levnadsförhållanden....204
Diskussion och slutsatser....220
Referenser....222

7. Skolbetyg, utbildning och risker för ogynnsam utveckling hos barn....228
Sammanfattning....228
Inledning....229
Bakgrunds- och utfallsvariabler....233
Vilka får låga grundskolebetyg?....234
Utbildningskarriären avgörs redan i grundskolan....236
Skolbetygens samband med framtida psykosociala utfall....237
Skolbetygens betydelse för grupper av utsatta
och/eller sårbara barn 242
Hur många klarar sig?....255
Diskussion och slutsatser....258
Referenser....261

8. Papperslösa 268
Sammanfattning....268
Bakgrund 268
Definitioner....269
Kunskapsläget....270
Lagstiftning 271
Mänskliga rättigheter....273
Arbetsmarknad....275
Bostadsmarknad....275
Hälsa....276
Socialtjänst....277
Papperslösa barn....279
Papperslösa nyfödda i Sverige....284
Diskussion och slutsatser....285

Referenser......287
Bilaga 1. Indelningar....294
Bilaga 2. Diagnoser....301
Bilaga 3. Metodbeskrivningar....303
Bilaga 4. Datakällor....306
Förteckning över tabeller och figurer....310
Tabeller....310
Figurer....311

Sammanfattning

Den utveckling mot ökad polarisering som visade sig på många samhällsområden under 1990-talet har under 2000-talet mattats av och stabiliserats.

Fler kan försörja sig på sitt arbete men den andel som under längre tid står både utanför arbetsmarknaden och utanför de sociala försäkringssystemen är oförändrad (3–4 procent). Den långvariga fattigdomen (som varar fem år eller längre) fortsatte att minska för alla grupper. Även om inkomsterna ökade för alla var dock inkomstökningarna större bland höginkomsttagarna än bland dem med låga inkomster. Därför har inkomstskillnaderna ökat. Den etniska boendesegregationen i de tre storstadsregionerna har stabiliserats efter att ha ökat under hela 1990-talet, medan den ekonomiska segregationen uppvisar en långsamt ökande trend över tid. Sedan flera år tillbaka märks en tydlig koppling mellan etnisk och ekonomisk segregation i storstadsregionerna.

Konjunktursvängningarna har stor betydelse för utsatta grupper. I högkonjunktur ökar andelen personer som kan försörja sig på sitt arbete i alla befolkningsgrupper. Det gör att möjligheterna att ta sig ur fattigdom och ekonomiskt biståndstagande ökar. De som är speciellt konjunkturkänsliga när det gäller nyetablering på arbetsmarknaden är ungdomar som varken arbetar eller studerar under övergångsfasen mellan skola och arbete samt nyanlända invandrare.

Ungdomar, ensamstående mödrar samt invandrare, främst de nyanlända och de från utomeuropeiska länder, har hög risk för fattigdom och andra välfärdsproblem Välfärdsproblem kan uppträda tillsammans och en vanlig kombination är ohälsa och ekonomisk utsatthet. Allvarliga sjukdomar leder ofta till försämrade ekonomiska villkor och ökad risk för upplösning av parförhållanden.

Barn till papperslösa föräldrar har en otrygg tillvaro och de som föds i Sverige folkbokförs inte och kan inte identifieras genom person- eller samordningsnummer. Detta begränsar bland annat möjligheterna till att få kunskap om dessa barns situation och hälsa.

I Social rapport 2010 presenteras ny kunskap inom olika områden. För de allra flesta är fattigdom inte bestående – hälften lämnar den redan inom ett år. Den som en gång varit fattig löper däremot stor risk att återigen hamna i fattigdom. Risken att ärva sina föräldrars fattigdom är bara något förhöjd i Sverige, däremot är det betydligt vanligare att barn till höginkomsttagare blir välbärgade som vuxna.

Utbildningen är en av de viktigaste faktorerna för ungdomars framtida möjligheter. Ju tidigare utbildningskedjan bryts desto sämre är framtidsutsikterna. De grupper som har låga eller ofullständiga betyg från grundskolan har kraftigt förhöjda risker för framtida psykosociala problem. Betygen är särskilt viktiga för utsatta barns framtidsutsikter. Barn som växer upp i samhällets vård eller i familjer med återkommande ekonomiskt bistånd lämnar grundskolan med mycket lägre betyg än andra barn och har också mycket höga överrisker för framtida psykosociala problem

Social rapport 2010 – en översikt

Polariseringen på arbetsmarknaden kvarstår

Svag anknytning till arbetsmarknaden påverkar i hög grad människors levnadsförhållanden, bland annat ökar risken för ohälsa. De som står utanför arbetsmarknaden – speciellt de som aldrig gjort inträde – saknar dessutom en stor del av det skydd som socialförsäkringarna ger.

Allt fler personer i förvärvsaktiv ålder (20–64 år) tillhör den så kallade kärnarbetskraften, det vill säga har förvärvsinkomster som räcker till att försörja dem själva. Deras andel ökade från 57 till 59 procent mellan åren 2000 och 2006. Andelen personer utanför arbetskraften (i alternativ försörjning och ekonomiskt inaktiva sammantaget) steg kontinuerligt under 1990-talet men sjönk sedan under några år kring millenniumskiftet. En bit in på 2000-talet började andelen som stod utanför arbetskraften åter igen att öka. År 2006 stod 8 procent utanför arbetskraften. Den polarisering som skedde på arbetsmarknaden under 1990-talet kvarstod därmed under 2000-talet.

Minskade könsskillnader på arbetsmarknaden

Skillnaden mellan kvinnors och mäns etableringsgrad på arbetsmarknaden har fortsatt att minska under 2000-talet, om än inte lika kraftigt som under senare hälften av 1990-talet. Under perioden 2000–2006 ökade andelen kvinnor i kärnarbetskraften från 51 till 55 procent medan andelen män bara ökade från 63 till 64 procent. Under samma period har andelen ekonomiskt inaktiva kvinnor minskat och 1990-talets könsskillnader har i detta avseende i princip utraderats.

Andelen i befolkningen med lång sjukfrånvaro har sjunkit påtagligt sedan år 2002, i synnerhet bland kvinnor. Likaså har antalet förtidspensionärer minskat men i långsammare takt.

Unga vuxnas arbetslöshet tre gånger högre än bland medelålders

Ungdomsarbetslösheten i Sverige har i ett internationellt perspektiv varit relativt hög under flera decennier. År 2006 var runt 10 procent av de unga vuxna (20–24-åringar) arbetslösa. Arbetslösheten i denna åldersgrupp har ända sedan 1970-talet varit i genomsnitt cirka tre gånger högre än bland medelålders (35–64 år), i såväl låg- som högkonjunktur. I lågkonjunktur när arbetslösheten är högre i alla åldersgrupper så innebär denna tredubbling att arbetslösheten bland ungdomar blir särskilt hög.

Ungdomsarbetslöshetens variationer över tid tycks vara opåverkade av de förändringar gymnasieskolan genomgått sedan slutet av 1970-talet. Därför finns orsakerna till ungdomars jämförelsevis höga arbetslöshet sannolikt på arbetsmarknaden.

Unga vuxna ofta fattiga

Många unga vuxna (20–24 år) står utanför arbetsmarknaden och har därmed förhöjd risk för fattigdom. Fattigdomen bland studerande är utbredd men övergående då de allra flesta av dem etablerar sig på arbetsmarknaden efter sina studier. Särskilt utsatt är däremot gruppen som varken arbetar eller studerar under övergångsfasen från ungdom till vuxenliv. Dessa har även på lång sikt visat sig ha svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. År 2006 hade drygt 11 procent av alla unga vuxna varken arbete eller studieplats, vilket innebär en ökning med en (1) procentenhet sedan år 2000.

Unga vuxna som nyligen invandrat till Sverige är också en mycket konjunkturkänslig grupp vars etablering på arbetsmarknaden kan försenas med flera år om de kommer till Sverige i början av en lågkonjunktur.

Fattigdomen är starkt konjunkturberoende

Mellan åren 2000 och 2007 ökade realinkomsterna i Sverige i alla inkomstsikt och andelen med disponibla inkomster under den absoluta fattigdomsgränsen sjönk från 8 till 5 procent av befolkningen. Dessutom minskade andelen personer som lever i hushåll med ekonomiskt bistånd. När konjunkturerna är goda ökar möjligheterna att ta sig ur fattigdom och biståndstagande.

Inkomstökningarna har varit kraftigare bland höginkomsttagare än bland låginkomsttagare, med följden att inkomstskillnaderna – och därmed ojämlikheten – i samhället har ökat under 2000-talet. Utvecklingen har medfört en minskad fattigdom i absolut bemärkelse samtidigt som fattigdomen ökat i relativa termer, det vill säga mätt som andelen personer med disponibla inkomster under 60 procent av medianinkomsten. Sverige har fortfarande en relativt jämn inkomstfördelning i jämförelse med andra länder, även om vi i likhet med många andra länder går mot ökade inkomstskillnader.

Hälften lämnar fattigdom inom ett år

Bland arbetslösa och bland dem som står utanför arbetsmarknaden är andelen fattiga som högst medan de som är etablerade på arbetsmarknaden löper liten risk att bli fattiga. I Sverige räcker som regel en låg heltidslön för att undvika fattigdom, så länge man inte har barn att försörja.

De allra flesta lämnar fattigdomen (i absoluta termer) snabbt, hälften redan inom ett år. Gruppen kännetecknas därför av dem som varit fattiga under lång tid och för dem som en gång varit fattiga är risken stor att återigen hamna i fattigdom. Efter sju år hade mellan 50 procent (av dem som lämnade fattigdomen år 1992) och 30 procent (av dem som lämnade fattigdomen år 1998) åter igen blivit fattiga. Risken för långvarig fattigdom (fem år eller längre) är ändå relativt liten, bara mellan 3 och 4 procent av befolkningen är långvarigt fattiga under ett givet år.

Fattigdom allt mer koncentrerad till invandrargrupperna

Långvarig fattigdom, som varar fem år eller längre, har minskat kontinuerligt under de senaste tio åren. Av de fattiga utgör utrikesfödda och ensamboende en allt större del. Detsamma gäller långvarigt ekonomiskt bistånd. Av dem som haft ekonomiskt bistånd i fem år eller mer var 60 procent utrikesfödda år 2007. Det är främst nyanlända invandrare som i detta avseende skiljer sig från personer födda i Sverige.

Hög inkomst går i arv

Fattigdom under uppväxten ökar risken för att själv bli fattig som vuxen och ju lägre inkomster föräldrarna hade när man växte upp, desto högre är sannolikheten att man hamnar i de lägre inkomstskikten. Sambandet mellan föräldrars och barns inkomster som vuxna är dock särskilt starkt för barn till höginkomsttagare, vilka märkbart oftare än andra blir välbärgade som vuxna.

Vanligare med långvarigt bistånd bland ensamstående mödrar

Fattigdomen är ojämnt fördelad mellan olika befolkningsgrupper även om skillnaderna minskat något under 2000-talet. Fattigdom är vanligt bland unga vuxna och invandrare – särskilt nyanlända, ensamboende och ensamstående kvinnor med minderåriga barn.

Till de mest utsatta hör ensamstående mödrar med minderåriga barn. De har en tydligt förhöjd risk för såväl långvarig (minst 5 år) som upprepad fattigdom och andelen som haft ekonomiskt bistånd under lång tid är ungefär dubbelt så hög som i befolkningen som helhet. Ensamstående föräldrar har också ökade risker för att drabbas av samtidigt förekommande välfärdsproblem, bland annat ekonomisk

utsatthet, arbetslöshet, ohälsa, trångboddhet, otrygghet, bristande medborgarresurser och begränsade sociala relationer.

Var fjärde svensk har flera samtidigt förekommande välfärdsproblem

Välfärdsproblem kan ofta uppträda tillsammans och i Sverige är de vanligaste kombinationerna ekonomiska problem tillsammans med ohälsa, arbetslöshet eller trångboddhet. Ungefär var fjärde vuxen uppger att de har två eller fler samtidigt förekommande välfärdsproblem. Detta är en låg nivå i jämförelse med övriga Europa, där förekomsten av flera samtidiga välfärdsproblem är dubbelt så vanligt. I vissa EU-länder, särskilt de i Öst- och Sydeuropa, är förekomsten av multipla välfärdsproblem ännu högre.

Ohälsa medför ofta försämrade ekonomiska villkor

En vanlig kombination av välfärdsproblem är ohälsa och ekonomisk utsatthet. Stroke, hjärtinfarkt, bröstcancer, prostatacancer, multipel skleros (MS), psykossjukdomar och skador orsakade av en annan person medför alla försämrade ekonomiska villkor på både kort och lång sikt.

De ekonomiska konsekvenserna av allvarlig sjukdom är som regel större ju tidigare i livet insjuknandet sker, bland annat för att man haft kortare tid för att etablera sig ekonomiskt. Personer med psykossjukdomar och MS har därför en högre risk för försämrade ekonomiska villkor än personer med hjärtinfarkt, stroke och cancer. Graden av ekonomisk försämring är minst för bröst- och prostatacancerpatienter, speciellt på lång sikt.

Det finns en tydlig könsskillnad när det gäller risken att bli låginkomsttagare efter stroke, hjärtinfarkt och MS. Eftersom kvinnor som regel har lägre löner än män så löper de högre risk att hamna under låginkomstgränsen när de blir allvarligt sjuka. Mäns risker för låg inkomst skiljer sig inte nämnvärt åt oavsett om de haft någon av dessa sjukdomar eller inte.

Högre risk för separation kan också vara en följd av sjukdom

Hos alla patientgrupper utom de cancersjuka medför sjukdom en högre risk för upplösning av parförhållande med barn, jämfört med ej sjukhusvårdade. Följderna av en separation visar sig inte enbart på det känslomässiga planet eller som mindre stöd i vardagslivet; en upplösning av ett parförhållande leder också ofta till att den ekonomiska situationen försämras ytterligare för den sjuke.

Utbildning – en viktig faktor

Utbildning är en av de viktigaste faktorerna för ungdomars framtida möjligheter. Ju tidigare utbildningskedjan bryts desto sämre tenderar framtidsutsikterna att bli. Föräldrar med hög utbildning verkar vara mer framgångsrika i att ge sina barn förutsättningar för och stöd till bra skolprestationer – och därmed också till hög utbildning senare i livet – än föräldrar med låg utbildning. Låga eller ofullständiga betyg från grundskolan är 5–6 gånger vanligare bland barn till ej facklärda arbetare än bland barn till högre tjänstemän.

Betygen i grundskolans årskurs 9 har avgörande betydelse för benägenheten att studera vidare, oavsett barnens socioekonomiska uppväxtbakgrund. När barnen väl har grupperats genom grundskolebetyget minskar betydelsen av socioekonomisk bakgrund för benägenheten att studera vidare.

De grupper som har låga eller ofullständiga betyg från grundskolan har kraftigt förhöjda risker för framtida psykosociala problem, exempelvis allvarlig kriminalitet, bidragsberoende, missbruk eller självmordsbeteende. De grupper som inte går vidare till gymnasiet eller hoppar av en gymnasieutbildning tidigt har svårare än andra att etablera sig på arbetsmarknaden.

För dem med fullföljd gymnasieutbildning har konjunktursvackor

inte samma negativa inverkan på möjligheten att försörja sig genom förvärvsarbete, som för dem utan fullgjord gymnasieutbildning. Kvinnor fullföljer gymnasiet i högre utsträckning än män, och inrikesfödda i högre utsträckning än utrikesfödda. Dessa skillnader har varit oförändrade under senare tid.

Högskolestudenter har en mycket god prognos för etablering på arbetsmarknaden. Dessutom påverkas gruppen i ringa omfattning av konjunkturförändringar. Personer med eftergymnasial utbildning har ofta högre inkomster än andra vilket också gör att de ekonomiska konsekvenserna av ohälsa blir mindre. Vid allvarlig sjukdom, speciellt bland stroke-, hjärtinfarkt- samt bröst- och prostatacancerpatienter, är risken att ha mycket låg (egen) disponibel inkomst bland dem med eftergymnasial utbildning inte nämnvärt förhöjd efter insjuknandet jämfört med dem som inte insjuknat. Bland dem med kortare utbildning är däremot risken högre bland de sjuka än bland dem som inte är sjuka.

Grundskolebetyg viktiga för utsatta barns framtidsutsikter

Barn som växer upp i samhällets vård eller i familjer med återkommande ekonomiskt bistånd lämnar grundskolan med mycket lägre betyg än andra barn. I vuxen ålder har de lägre utbildningsnivå än jämnåriga med samma kognitiva förmåga men även jämfört med andra barn med samma betyg från grundskolan.

Dessa barn har också mycket höga överrisker för ogynnsam utveckling över tid. Det gäller bland annat självmordsbeteende, missbruk, kriminalitet, bidragsberoende och tonårsföräldraskap. En nyckelfaktor för att förklara och förstå detta är deras höga förekomst av låga eller ofullständiga betyg från årskurs 9. Omvänt var frånvaron av ”skolmisslyckande” den starkaste skyddande faktorn.

Långvarig familjehemsvård i dess nuvarande former har svag kompensatorisk påverkan på utsatta barns framtidsutsikter, inte minst på skolprestationer och utbildning. Detta trots att lagstiftningen i flera decennier markerat att kommunerna har ett särskilt ansvar för placerade barns utbildning. Om samhället vill förbättra framtidsutsikterna för utsatta barn är det sannolikt nödvändigt att ge dem ett kraftfullt stöd under skolgången. Skolprestationer är rimligtvis något som kan påverkas, i motsats till exempelvis kön eller erfarenheter från tidig barndom.

Resultaten i rapporten utgör starka argument för att man bör satsa på forskning och praktik för att utveckla effektiva metoder som kan förbättra utsatta barns skolprestationer samt att socialtjänsten gör placerade barns skolgång och utbildning till ett högprioriterat område.

Var sjunde invånare i Sverige är född utomlands

År 2008 levde nära 1,3 miljon utrikesfödda personer i Sverige, vilket motsvarar 14 procent av befolkningen. De kom från nära 200 länder men åtta stora invandrargrupper utgjorde drygt hälften av hela den utrikesfödda befolkningen. Dessa grupper är födda i Finland, forna Jugoslavien, Irak, Polen, Iran, Tyskland, Danmark och Norge.

I Sverige, liksom i många andra europeiska länder, är invandring numera ett viktigt komplement för att balansera den åldrande befolkningen. De grupper som ökade starkast i Sverige under 2000-talet var personer födda i Afghanistan, Thailand, Irak, Kina och Ryssland.

Anknytningsgrad till arbetsmarknaden beror på vistelsetid

Bland utomeuropeiska invandrare, framför allt de nyanlända, är det förhållandevis många som stårutanför arbetsmarknaden och har förhöjd risk för fattigdom. Nyanlända invandrare är en av de grupper som har svårast att etablera sig på arbetsmarknaden och deras möjligheter är i hög grad beroende av det ekonomiska konjunkturläget vid ankomsten. Utrikesfödda har också ökade risker att drabbas av

flera samtidigt förekommande välfärdsproblem.

Ju längre en invandrargrupp har funnits i Sverige, desto högre är graden av egenförsörjning.De skillnader som finns mellan olika invandrargrupper har oftast att göra med hur stor andel som är nyanlända och inte med kulturella skillnader.

Invandrare från övriga Norden och Västeuropa löper betydligt lägre risk att hamna utanför arbetsmarknaden än övriga utrikesfödda. Sämst chanser på arbetsmarknaden har personer födda i Mellanöstern och Nordafrika. Mellan åren 2000 och 2006 ökade andelen som var i kärnarbetskraften i dessa grupper från 16 till 24 procent. Samtidigt ökade motsvarande andel bland sverigefödda från 61 till 64 procent.

Graden av etnisk segregation har inte förändrats under 2000-talet

Den etniska boendesegregationen i de tre svenska storstadsregionerna Stor-Stockholm, Stor-Göteborg och Stor-Malmö tycks ha stabiliserats under 2000-talet efter att ha ökat under flera år dessförinnan. Slutsatsen stöds av att befolkningsstabiliteten var större under perioden 2000–2007 än perioden 1990–1997. Detta i såväl etniskt integrerade grannskap som i grannskap där befolkningen i olika grad präglas av ”synliga” invandrargrupper.

Begreppet *synliga invandrargrupper* används inom segregationsforskningen för att beteckna invandrargrupper vars utseende, beteende, klädsel, vanor, seder och bruk, religiösa sedvänjor eller sätt att tala uppfattas som främmande av majoritetsbefolkningen. Synliga minoriteter är också sårbara minoriteter. Det är grupper som generellt sett utgör den huvudsakliga måltavlan för rasism och diskriminering. I Sverige kan invandrargrupper som har ursprung i sydöstra Europa, Asien, Afrika, eller Latinamerika räknas som ”synliga”.

Grannskap med stora eller mycket stora koncentrationer av synliga invandrargrupper gick från låg till medelhög befolkningsstabilitet. Stabilare grannskap kan å ena sidan innebära förbättrade förutsättningar för invånarna att skapa och upprätthålla sociala nätverk, vilket i sin tur kan underlätta deras vardag. Å andra sidan, om invånarna bor kvar för att de inte har något annat val, kan det öka deras känsla av utanförskap.

Etnisk och ekonomisk segregation är sammankopplad

Den ekonomiska segregationen har varierat mer över tid än den etniska segregationen. I ett längre tidsperspektiv märks dock en tydlig trend mot ökad ekonomisk segregation. Sedan flera år tillbaka finns en tydlig koppling mellan etnisk och ekonomisk segregation i storstadsregionerna. I de mycket resurssvaga områdena bor numera huvudsakligen fattiga ”synliga” invandrargrupper.

I de grannskap där koncentrationen av ”synliga” invandrargrupper var som störst hade knappt30 procent av dem som var i förvärvsarbetande åldrar sin försörjning från eget förvärvsarbete år 2006. Det innebär att de resterande 70 procenten studerade, var arbetslösa, förtidspensionerade, sjukskrivna eller levde på ekonomiskt bistånd. Personer med inkomster under det relativa fattigdomsstrecket (60 procent av medianinkomsten) var kraftigt överrepresenterade i dessa grannskap. I förlängningen kan den här utvecklingen leda till att majoritetsbefolkningen betraktar ”synliga” invandraresom synonymt med fattiga, arbetslösa eller biståndstagare. Därmed riskerar de att uppfattas som främmande i dubbel bemärkelse, både i etniskt och i ekonomiskt avseende.

Att bo i samma grannskap som svenskar – ett tecken på integration

Invandrarhushåll som bor i grannskap med huvudsakligen sverigefödd befolkning är bättre integrerade i det svenska samhället än invandrarhushåll i grannskap med stora koncentrationer av ”synliga” invandrargrupper. De har ekonomiskt bistånd i liten utsträckning, de

har ofta lång utbildning (till och med oftare än de sverigefödda i området), de har goda inkomster, lever ofta i parförhållanden och är många gånger gifta med inrikesfödda personer.

Grannskapstyp under uppväxt – har det någon betydelse?

Boendesegregationen tar sig uttryck i att olika grannskap har olika representation av resursstarka och resurssvaga, av synliga invandrargrupper och av sverigefödda. Grannskapets påverkan under uppväxtåren minskar kraftigt om man tar hänsyn olika bakomliggande faktorer som exempelvis uppväxtfamiljens sociala situation eller vilken skola ungdomarna gick till.

Även efter att man tagit hänsyn till olika bakgrundsfaktorer kvarstår en viss effekt av typen av grannskap under uppväxten, på ungdomars framtida levnadsförhållande. Ungdomar från grannskap med en större koncentration av resurssvaga grupper och synliga invandrare har en viss överrisk för att ha blivit lagförda för brott, ha varit arbetslösa, ha fått ekonomiskt bistånd samt ha en lägre utbildningsnivå (däremot ingen förhöjd risk för framtida psykisk ohälsa) jämfört med ungdomar från resursstarka grannskap som domineras av sverigefödd befolkning.

Tusentals papperslösa i Sverige – miljoner i EU

Med papperslösa menas människor som uppehåller sig i Sverige utan tillstånd. Det finns ingen tillförlitlig statistik över dessa personer. Uppskattningar talar om mellan 10 000 och 50 000 personer i Sverige och knappt tre miljoner inom EU.

Papperslösa är en heterogen grupp med få rättigheter. Deras hälsotillstånd är många gånger dåligt och de har begränsade möjligheter till vård. Socialtjänstens kontakter med gruppen är också begränsade. Papperslösa är hänvisade till försörjning på den informella arbetsmarknaden. Många saknar arbete helt eller har bara sporadiskt arbete. De bor ofta trångt och under osäkra förhållanden.

Att det finns olika mål för skilda politikområden kan leda till svåra dilemman för personalen inom socialtjänsten, hälso- och sjukvården, skolan och Migrationsverket.

Otrygg tillvaro för papperslösa barn

Enligt osäkra skattningar finns omkring 2 000–3 000 barn i gruppen papperslösa. Dessa barns vardag kännetecknas ofta av utsatthet, osäkerhet och oro. Dock tycks många av dem inte uppleva tillvaron i Sverige i sig som dålig. Det finns emellertid tecken på att förhållandevis många av de papperslösa barnen som lever gömda har psykiska problem. Möjlighet till skolgång ger barnen en fast punkt och minskar deras otrygghet.

Barn till papperslösa föräldrar som föds i Sverige folkbokförs inte och kan inte identifieras genom person- eller samordningsnummer. Detta begränsar bland annat möjligheterna till att få kunskap om dessa barns situation och hälsa.

7951 Sociologi. Socialvård.

7952-7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer

DN 30 maj 2010:

Mobbarna och rättvisan

”De skrattade bara.” Så berövades Safet sitt människovärde”

“Safet har hallucinationer, sömnsvårigheter och talar sluddrigt. Han anses avskriven ur arbetslivet, kanske även ur livet. Han är 45 år gammal. Safet är ett av offren för vuxenmobbning på svenska arbetsplatser. Med start i dag berättar DN:s Maciej Zaremba om det osynliga våldet som härjar på Europas arbetsplatser. “

“Denna artikel handlar inte om Bjästa. Det vill säga: den handlar inte om ungdomar som förtalar och mobbar varandra. Den handlar om vuxna som lärt dem att göra så. Somliga skall vi nämna vid namn. Men alla har en titel. ”Enhetschef”, till exempel. Eller ”rektor”. Vi börjar med en direktör.

Rummet är låst utifrån. Mannen sitter lätt framåtlutad i soffan. När han inte håller armarna runt kroppen klämmer han händerna mellan knäna. Han ber om ursäkt för sitt sluddriga tal: ”Tungan sväller av mediciner.” Simvastatin, Brufen, Ziprexa, Xanal, och så Zopi … nånting, ”Det är för att sova.” De små darrningarna har jag sett förr hos en flykting från Mostar. Han drömde om sin torterare om nätterna, fast det var flera år sedan. Också Safet, som mannen i det låsta rummet heter, hemsöks i drömmen av sin plågoande. ”Det hemska, leende ansiktet.”

Också de övriga symtomen är lika: han är rädd för människor, vaknar på natten och slår omkring sig, och när han på dagen försöker tänka på

annat – sina döttrar till exempel – tar det bara någon minut innan han minns varför han inte klarar av att vara far åt dem – och då är tankarna tillbaka där det hände. I övrigt: hallucinationer, flyktberedskap, oförmåga att glädjas åt någonting.

Så har han haft det i åtta år, lika länge har han varit sjukskriven. När jag besöker honom på psykkliniken i Växjö är han för tillfället intagen på grund av självmordsrisk. Prognosen är pessimistisk, framgår av journalen. Vi tittar på gamla bilder. Safet med döttrarna, Safet spelar fotboll, Safet på fisketur visar upp en ål (då ler han, enda gången). En smärt och spänstig kropp. Fattas bara, han var ju utbildad pontonjär i det militära, byggde broar över raviner och stup. Svårt att tro om denne överviktige man med krökta mungipor och slocknad blick.

En bild på fotbollslag i röda tröjor. Safet, nummer 15, längst ut till höger, avfyrar en Zlatanblick. (Ja, de stammar faktiskt från samma trakt.) Han rycker till. ”Han var det. Den blonde i första raden, blå ögon. Kallade mig Safet bin Ladin”. När då? ”Varje gång vi möttes i omklädningsrummet. Allt ont i världen berodde på muslimer, sade han.” Och de andra? ”De skrattade bara.”

Safets diagnos är ”posttraumatiskt stressyndrom”. Men han har inte varit med om något krig. Han vårdas på grund av sina upplevelser hos Ljungby Maskin AB. Det framgår av läkarintyget:
”Det är helt uppenbart att hans problem är utlösta av de nämnda kränkningarna och ej beror på någon känd disposition för psykisk sjukdom.”

Docent Henrik Jonsson, psykosmottagningen i Ljungby, lämnar detta intyg för att Safet skall få livränta. Vilket betyder att han anses avskriven ur arbetslivet och måhända även ur livet, som det hade kunnat bli. Han är 45 år gammal. Han är inte den ende som detta företag skickat i förtidspension. Låt oss se hur det gick till.

Det ska sägas att Safet, som hann fly Bosnien innan kriget bröt ut, inte var så förtrogen med Sverige när han i december 1998 började på Ljungby Maskin. Men på svenska för invandrare fick han lära sig att här fanns världens starkaste fackföreningar. Det lät bra.

Åren på hans första jobb, Stålgjuteriet i Ljungby, förstärkte intrycket. Det var bullrigt och tungt, men han stortrivdes och fick de bästa lovord. Därför blev han förvånad när han efter några veckor på det nya jobbet, under julledigheten, av ägaren Rune Andersson beordrades att arbeta på dennes privata gård. Måste han det? ”Det skulle inte vara populärt att säga nej”, fick han höra från Metallklubben.

”Jag var rädd om jobbet. Jag behövde pengarna.” Alltså for han till gården i Kvänjarp. Där mötte han flera från Ljungby Maskin. Samtliga var invandrare. De fick utfodra kor, städa, spika och mocka dynga. En av dem, vi kallar honom Amir, berättar: ”Vi var inte välkomna inomhus. Fick äta vår lunch i stallet. Jag glömmer det aldrig: gurkan frös på smörgåsen.”

Också denne flykting (kallad ”Jihad” i omklädningsrummet) frågade hos fackklubben om han var tvungen att fara till Kvänjarp på kvällar och helger. ”Man kan inte motsätta sig arbetsgivaren”, blev svaret.

”Du förstår, så här är det: längst ned finns flyktingar från Afrika. Sedan svarta som har ett jobb, sedan vita flyktingar, högre upp svenska alkoholister och sedan utlänningar som försöker assimilera sig. Då måste man jobba hårt. Jag försökte mitt bästa, ville inte hamna på Stränggatan, där de arbetslösa bor. Och jag trodde inte att jag kunde säga nej.”

Men mannen som vi kallar Amir gjorde det till slut. Han vägrade helgarbete på Anderssons gård och fick kort därefter sparken från Ljungby Maskin. Men Amir tog strid, hotade med domstol och fick med fackets hjälp uppsägningen förklarad ogiltig. Han vet inte vilka som sedan dess vid sjutton tillfällen skurit sönder däcken på hans bil.

Låt oss återvända till Safet. ”Safet, du kommer arbeta på gården.” Det händer allt oftare att Andersson personligen, någon av hans släktingar eller en arbetsledare beordrar Safet att lämna maskinen för att mata kor, lägga klinker eller renovera någon av familjens lägenheter. Det hade kunnat vara en omväxling från blästringen. Men var gång han kommer tillbaka till verkstaden blir han utskälld för att arbetet blivit eftersatt. Han är en odugling som inte hänger med. Därför ska han ha lägst lön av alla. Det händer att Andersson kommer till hans maskin, ler sitt speciella leende och viskar att han Safet inte förtjänar lika lön, då ju brödet därborta i Bosnien är så billigt. Han måste därför arbeta för tre för att göra Andersson nöjd.

Ibland säger Andersson det högt, så alla på svetsavdelningen hör. ”Men ingen sade något”, minns en förtroendeman.

Safet arbetar dubbelt på dagarna, och dessutom på kvällar och helger. Han tror inte att han har något val. Är alltmer utmattad, börjar råka ut för skador. När han är sjukskriven (läkarintyg) med stukad fot kommer Andersson och kör honom till verkstaden: ”Du kan sitta och jobba.”

”Folk stod som häpna”, berättar ett vittne, ”att han kom där utan skor, att han lät sig hämtas …” (Men då, enda gången, ingriper facket. Det går ju inte att ha skyddssko på en massa bandage, upptäcker skyddsombudet. Och skyddsskor ska man ha, det står i boken.)

Man Safet är redan förändrad. Han vet inte längre vem han är. Någon som kallas ”bin Ladin”, ”Abu Safet”, som inte säger emot, darrar och svettas när han ser Andersson och kanske ägs av honom? Betalningen för arbete på gården skulle komma på lönen. Men det gör det inte. När han ber facket om hjälp får han veta att chefen ”inte är intresserad”. Sorry, han vill inte diskutera, vi kan inget göra.

”Det värsta var att jag tog allting med mig hem.” Safet har mardrömmar, kastar sig i sängen, vaknar kall av svett. Hustrun tror att han försmår hennes stuvningar, men han har tappat matlusten. Det blir uppträden, han blir häftig, slår sönder porslinet. Söker andra jobb, men år 2001 är det inte lätt. Hustrun säger att han måste säga upp sig, annars går familjen under. Men han lyssnar inte. ”Jag var stolt, ville inte leva på socialbidrag.” De separerar.

Ett år senare får han häftiga smärtor i bröstet. Åker till sjukhuset och läggs in på psykiatrin. Akut depression, ”specifik hörselhallucinos, hör sin fd chefs smädande omdömen”. Men någon på psyket måste ha upplyst Safet om hans fackliga rättigheter, för när han skrivs ut (efter tre månader) vill han ha rättvisa. Han berättar allt han varit med om för Leif Fantenberg på Metalls avdelning 27 i Ljungby och ber honom att anmäla företaget för diskriminering, arbetsskada samt utebliven lön. Det är oktober 2002.

Månader går, ingen hör av sig. De har nog mycket att göra där i Stockholm, förklarar Fantenberg. Det går ett år, sedan två. Safet börjar på nytt må sämre. Vid sju tillfällen (Safet har antecknat datum) försäkrar Fantenberg att hans ärende är i gång. Efter tre års väntan ringer Safet själv till förbundscentralen. Där känner man inte till hans anmälan. Några handlingar från ombudsman Fantenberg har man inte fått. Märkligt, inte heller de tre anmälningar om fysiska skador som

han lämnat till skyddsombudet har skickats vidare. Men nu är det tyvärr för sent att klaga på diskriminering, det är preskriberat.

När docent Henrik Jonsson skriver ett nytt intyg om Safet (10/2–09) lägger han till ”fackföreningar och myndigheter” bland dem som orsakat patientens tillstånd. Hans kurator på psykiatriska kliniken (Inger Eklund) skriver en – med svenska mått – närmast rasande redogörelse för hur nedbrytningen av Safets personlighet gått till. Dessa yttranden ger Safet litet verklighetskänsla åter. Då är det inte han som är rubbad. Och på våren 2009 hoppas han på en officiell bekräftelse om den saken.

När beskedet kommer i juli 2009 faller han ihop på golvet, skadar huvudet, börjar sedan yra. Nu hör han Anderssons röst berätta hur han skall ta sitt liv. Han tas in på sluten psykiatrisk avdelning. Beskedet var ett beslut från Kammarrätten i Jönköping. Det slås fast att eftersom Safet inte utsattes för någon kränkning på Ljungby Maskin kan hans sjukdom inte räknas som arbetsskada. Därför har han inte rätt till livränta.

Allt som jag hittills berättat är vitsordat av flera. Det har åberopats inför försäkringskassa, länsrätt och kammarrätt. Som dock avfärdat alltsammans, liksom psykiaterns intyg och kuratorns detaljerade analys. Vad kunde väga tyngre än allt detta? Jo, följande rader i Försäkringskassans utredning:

”Fackliga företrädare uppger att man initialt tagit Safets beskyllningar på stort allvar, men att utredningen inte gett stöd för någon särbehandling riktad mot Safet, vare sig för hans ursprung, hans lön/övertidsersättning eller hans arbetsuppgifter. Med hänsyn till ovanstående kan det inte anses styrkt att Safet varit utsatt för särbehandling eller kränkning som kan betraktas som skadlig inverkan.” (Heder åt ledamot Alf Rosengren, som reserverade sig.)

Ja, det är hela grunden. Jag granskar fackets vittnesmål. En förtroendeman intygar för Försäkringskassan att han inte hört Safet klaga över extraarbete eller utebliven lön. Detta tas på stort allvar. Men utredaren glömmer att fråga om mannen varit anställd på företaget vid den tidpunkt han vittnar om. Det var han inte. Det andra vittnet är samme ombudsman Fantenberg, ur vars händer Safets anmälningar fem år tidigare så beklagligt försvunnit ut i intet. Han berättar att facket utrett saken, men funnit att varken Safet eller någon annan diskriminerats, eller tvingats till obetalt arbete. Denne Safet är nog inte trovärdig, antyder Fantenberg, som önskar tillägga att arbetsgivaren tillsammans med sin bror byggt upp ”tre av världens ledande företag i branschen” samt att han även lånar ut pengar till anställda ”enkom för att hjälpa”.

Jag ringer upp Leif Fantenberg för att få veta hur han kom fram till att Safet inte diskriminerats på Ljungby Maskin. Ombudsmannen förstår inte vad jag talar om. Någon sådan utredning har han inte gjort. Men varför sade han till Försäkringskassan (7/9–07) att facket ”inte funnit stöd” för Safets uppgifter? Då säger Fantenberg att jag får fråga Försäkringskassan varför de skrivit så. Han vet inte. Och han tänker inte diskutera saken med en tidning.

Så låt oss sammanfatta: Först avfärdade Försäkringskassan, därefter länsrätt och kammarrätt Safets berättelse samt ett tiotal vittnesmål plus intyg från en psykiater som behandlat Safet i fyra år med en hänvisning till ett telefonsamtal till en ombudsman som hänvisade till en utredning som aldrig existerat.

Det är inget lätt beslut att låta Safet framträda med sitt namn i Dagens Nyheter. Men det är hans sista chans, säger han själv. Han har

inget att skämmas för och utan upprättelse blir han aldrig frisk. Men inser han vad det kan innebära att utmana ägaren till Ljungby Maskin? ”Är man svartlistad hos Andersson är man rökt i Ljungby”, hör jag från lokalfacket. Om Safet far illa av publiceringen kan inte DN frånkänna sig ansvar.

Om det finns en högre mening med dyra rikstidningar så är det att de ibland kan sätta en gräns för fräckheten. Rune Anderssons företag omsätter 350 miljoner, har 90 anställda och återförsäljare i sex länder. När jag ringer för att konfrontera Andersson med Safets berättelse kommer svaret direkt: ”Vi har aldrig haft någon som hetat så hos oss.” Nej, ingen av hans anställda har beordrats till hans gård. Inte heller till andra arbeten. Nej, han har aldrig sagt att en utlänning skall ha lägre lön. ”Det måste vara nån tokig, nej nej, det är helt felaktigt. Jag känner inte människan.”

Halva monteringsavdelningen såg på när Andersson släpade in den bandagerade Safet till verkstaden. Framför mig ligger tre skriftliga vittnesmål från anställda som skickats att arbeta på hans gård. De kan peka ut varje spik de slagit in. Jag upprepar frågorna men får samma svar. ”Nej, aldrig sagt så, nej, känner inte människan.” Sedan bryts samtalet. När jag ringer upp igen minns Rune Andersson vagt att det berättats att någon gått till facket med en massa konstiga påståenden. ”Han hade väl problem från kriget där nere. Men stackars pojke, usch ja. De blir väl sådana av kriget. Det är väldigt synd om honom, du.”

Rättvisa, människovärde, sanning, upprättelse … Jag vet, vi blir bara nervösa av sådana ord. Men om nedrighet får en prislapp brukar det tas på allvar. Så låt oss räkna ut vad det kostar att skicka en 37-åring till psykiatrin och sedan i förtidspension. 28 års bidrag och uteblivna skatter, rättegångskostnader, mediciner, terapeuter, utredningar … tio miljoner? Eller mer?

Räkna på, bäste medborgare, för Rune Andersson kan skratta hela vägen till banken. Det är du och jag som ska betala denna nota.

Varför ska vi det? Varför är en tidning Safets sista hopp? I Frankrike skulle han kunna få upprättelse under Trikoloren, au nom du peuple, avkunnad av domare i mörka dräkter. Och arbetsgivaren skulle få betala dyrt. Säkert skadestånd, möjligen fängelse.

Varför det har blivit så här är något av ett mysterium. Sverige var först i världen med att år 1993 inse vuxenmobbningens samband med de skenande sjuktalen och göra ”kränkande särbehandling” till ett arbetsmiljöbrott. Sjutton år senare är vi snart ensamma i Europa om att inte ha rannsakat en enda misstänkt.

En sådan inkonsekvens får givetvis konsekvenser. De angenäma syns bäst: enligt brottsstatistiken har det aldrig hänt att någon drivits till psykisk ohälsa på en svensk arbetsplats. Men det är det mindre angenäma det här handlar om.

I boken ”Kampen om sjukfrånvaron” analyserar statsvetaren Björn Johnson hur sjukligheten diskuterats i Sverige. På 90-talet blev ”missbruk” förklaringen till den lavinartade ökningen av sjukdagar. Folket fuskade, hette det, och det gjorde också kommuner som överförde arbetslösa till sjukkassan. Johnson visar att debatten byggde på fel premisser. De sjuka har inte blivit flera. Men de har blivit sjukare, svårbotade kroniker. Särskilt gäller det medelålders kvinnor i vallöftenas hägn ”vård, skola, omsorg”. Dock är det inte ryggen utan själen som gör ont: merparten av de långtidssjuka har drabbats av olika former av stress.

När ett ord ändrar betydelse är det ofta tecken på ett skifte i tiden. ”Stress” betyder inte längre samma sak som på 70-talet. Då var det

ännu Charlie Chaplin bland kugghjulen, människan mot klockan och maskinen. Men de som nu söker för stress kommer från helt andra miljöer. Och det kan hända att det inte ens var under arbetet utan på kafferasterna som de förlorade hälsan.

Finns det någon förklaring till varför Sveriges Television var först med att göra utmobbning till globalt folknöje? För er som inte visste: ”Expedition: Robinson” år 1997 är ursprunget till all världens förnedringsprogram, numera en global miljardindustri. I Sverige blev det tidernas succé. Somliga menar att det är den disciplinerade människans nedtryckta aggressioner som får sitt utlopp: vi njuter av att se andra förnedras. Men jag föredrar sociologen Zygmunt Baumanns förklaring: Vi njuter av att det inte är vår tur denna gång.

Jag bevittnar en konferens om arbete på Älvsjömässan. Trettiotalet seminarier i små rum. Den stora hallen tas i bruk endast vid två tillfällen: När ministern skall inviga och när det handlar om mobbning.

På 70-talet skrevs det pamfletter om asbest, hormoslyr och andra gifter i verkstan. Numera handlar böckerna om psykopatiska chefer och giftiga repliker. ”Vardagens osynliga våld”, ”Malaise dans le travail”, ”Syndabockar”, ”Psychoterror am Arbeitzplatz”, ”Någonting är sjukt”, ”Självmordsfabriken”, ”Suicide et travail – que faire”, ”Nasty people”, ”Souffrance en France”, ”Fighting Back. How to Fight Bullying in the Workplace”. I en av Danmarks mest sålda thriller (”Undantaget” av Christian Jungersen) är det inte skäggiga araber utan leende askblonda socionomer som står för den dödliga terrorn.

Det finns skäl att vara skeptisk till boktrender, liksom till enkäter där folk tillfrågas om sin vantrivsel. Häromåret fann Folkhälsoinstitutet att var femte svensk kände sig kränkt av någonting. Omöjligt att tolka, när forskarna inte frågat vad folk menade. Så vad betyder det, när tolv procent av svenskarna, tillfrågade av WHO, svarar att de mobbas på sin arbetsplats? Menar de samma sak som de (fyra procent) italienare som också svarade ”ja”? Troligen inte.

Ärevördige professor Robert Sutton vid Stanford lägger forskningen åt sidan och författar en pamflett: ”The No Asshole Rule”. Budskapet: En enda chefskanalje räcker för att förgifta klimatet, sänka produktiviteten, dumpa aktiekursen och skicka kollegorna till doktorn. Kapitalismen har inte råd med sådant. Ut med skitstövlarna! Till Suttons häpnad blev boken en bästsäljare i Frankrike och även i Japan.

När också aktieägarna oroas betyder det att problemet är verkligt. FN-organet ILO uppskattar att stress och psykiska övergrepp på arbetsplatser kostar EU-länderna mellan 0,5 och 3,5 procent av deras BNP. Det är astronomiska belopp, i storlek med Sveriges försvar. Jag gräver ned mig i statistik över dödsfall och arbetsskador. Visste vi att för varje svensk som skadas dödligt – klämd av en maskin eller störtad från taket – är det två eller kanske tre som dör för egen hand, själsligt knäckta på jobbet? Eller att ”mobbning” (efter ”skadlig arbetsställning”) är den största enskilda orsaken till långa sjukskrivningar.

Jag ber om ursäkt för sifferexercisen, men det är en nyhet jag söker etablera. För det är väl inte allmänt känt att de största enskilda posterna av sjukpengen inte går till att hålla efter mikrober, läka sår eller uthärda strålbehandling, utan till att städa efter sjuka organisationsplaner, fega chefer, intrigörer, översittare, dussinknölar samt en och annan psykopat.

Mot sådant hjälper inte penicillin. Således har på kort tid en rad länder stiftat nya lagar. I Frankrike är mobbning på arbetet kriminaliserad sedan 2002, i Belgien, Kanada och Australien kan det

rendera skyhöga skadestånd. 16 amerikanska delstater förbereder lagar som ska göra det möjligt att stämma arbetsgivaren, medan det i Storbritannien är enskilda domar som verkar avskräckande. (Åtta miljoner kronor fick en bank betala för att ha drivit en kvinnlig anställd till förtvivlan. Den domen, en uppvisning i humanistisk juridik, ska jag återkomma till.)

En fråga inställer sig: Var kommer alla dessa mobbare kommer ifrån? Ett nytt fenomen eller en ny känslighet? Kröp de fram när de fick se ”Expedition: Robinson”? Eller har de alltid funnits där, men blev besvärande först när de visade sig farliga för konkurrenskraften?

Nästa artikel: ”Säg inget vänligt till mig.” Carinas förlorade förtröstan.

Maciej Zaremba
maciej.zaremba@dn.se “

“Maciej Zaremba

Maciej Zaremba har bland annat publicerat artikelserierna ”I väntan på Sverige”, ”Koloni Kosovo” och ”Först kränkt vinner”. År 2006 fick han Stora journalistpriset i kategorin ”Årets berättare”.

Enligt lagen utgör mobbning ett brott mot arbetsmiljölagen, på samma sätt som trasiga skyddsräcken

Det här är livränta
•Livränta utfaller i de fall då försäkringskassan anser det bevisat att någon blivit invalidiserad av arbetet.
•Beloppet är skillnaden mellan sjukersättning och den lön man hade vid insjuknandet.

Sjukdom och suicid
50 till 70 personer omkommer varje år på grund av olycksfall i arbetet.
400 till 500 dödas i trafiken. Men det vanligaste onaturliga dödsorsaken i Sverige är självmord.
10.000 cirka, svenskar försöker årligen att avsluta sitt liv.
10.599 personer försökte år 2007, 1.443 avled.

100 till 300 av dessa dödsfall är direkt relaterade till mobbning på arbetet, enligt två av varandra oberoende undersökningar:
•Heinz Leymanns i ”Ingen annan utväg – om utslagning och självmord som följd av mobbning i arbetslivet” (Stockholm 1998) och
•Försäkringskassan i Blekinge (SOU 1999:69, sid 264).

10.000 till 30.000 långtidssjukskrivningar anses bero på mobbning i arbetet.
•Dessa uppgifter är uppskattningar utifrån begränsade lokala undersökningar. Någon rikstäckande granskning har inte gjorts.

75 procent av långtidssjukskrivna kvinnor och 65 procent av männen lider av psykisk ohälsa eller av sjukdomar i rörelseorganen (vanligaste psykiatriska diagnoser: depression, anpassningsstörning, reaktion på stress, ångestsyndrom).
3 procent av långtidssjukdomar stod tumörer för år 2006 (Socialstyrelsens folkhälsorapport 2009, s. 197).

Lagen säger
•Enligt AFS 1993:17 utgör mobbning (kränkande särbehandling) ett brott mot arbetsmiljölagen, på samma sätt som trasiga skyddsräcken eller asbest i luften.
Definition:
•Med kränkande särbehandling avses återkommande klandervärda

eller negativt präglade handlingar som riktas mot enskilda arbetstagare på ett kränkande sätt och kan leda till att dessa ställs utanför arbetsplatsens gemenskap.”
•Arbetsgivaren är skyldig att förhindra att sådant inträffar.

Lagen innehåller en förteckning på åtta typiska mobbningsbeteenden:
1. förtal
2. undanhållande av information
3. saboterande av arbetsuppgifter
4. utfrysning, åsidosättande, negligering
5. försök att injaga rädsla
6. överkritiskt bemötande, förolämpningar
7. kontroll av arbetstagaren i syfte att skada
8. omotiverade förflyttningar, fråntagnade av arbetsrum eller arbetsuppgifter, med mera.”

DN 1 juni 2010:

Mobbarna och rättvisan

”Säg inget vänligt till mig”

“Kerstin och Carina är två svenska kvinnor som berövats tilltron till sina medmänniskor. Det var på arbetet det hände. Hur går det till när vanliga anställda uppsöker psykiatrin med samma symtom som krigsoffer? Och vem får betala? Maciej Zarembas reportage om vuxenmobbning på svenska arbetsplatser fortsätter.”

“– Säg inget vänligt till mig. Får jag en komplimang tror jag att det följer ett slag efter.

Hon talar fort, kastar forskande blickar på mig. Hon är mycket detaljerad: datum, namn, omständigheter. Ibland stockar sig rösten, det kommer tårar, men hon tar sig samman. Jag törs knappt ställa frågor, orolig för att hon skall ta sina pärmar och gå.

Kerstin lider av PTSD. Posttraumatiskt stressyndrom, svårt att uttala och olidligt att leva med. Människan blir som en strykrädd hund. De posttraumatiska smyger längs väggar, rädda för andra. De rids av maror om natten och när de är vakna kan en doft eller ett ord återuppväcka paniken. Somliga får hallucinationer, torgskräck eller andra fobier. När det pågått länge kan tillståndet bli självförstärkande.

De blir besatta av att berätta om sin olycka, vilket är mer än omgivningen tål. De kan se orättvisor överallt, eller blir tvärtom cyniska, förväntar sig att bli svikna, klarar inte av relationer. Deras personlighet är förändrad eller, snarare, förstörd. Och varje morgon

måste de övertyga sig själva om att de har rätt att finnas till. Suicidstatistiken visar att många misslyckas med den saken.

Länge tog man för givet att detta tillstånd var något osvenskt, som flutit i land med krigsoffren. Stod det inte i boken att så starka krisreaktioner följde på ”händelser utanför normal livserfarenhet” och trauman av livshotande slag? Denna övertygelse ledde till att samma åkomma fick olika diagnoser. En person från Somalia kunde lida av PTSD. Om vårdbiträdet från Falun skrev läkarna däremot ”utbränd”.

Psykiatrikern Per Borgå, med förflutet på Röda korset, blev förbryllad när han en dag fick in en svensk förskollärare med samma symtom som hans krigsoffer. Med när han lyssnat till henne föll bitarna på plats. Jo, hon var utsatt för livshotande händelser.

Visserligen var det ingen som hotade med gevär. Men arbetskamraternas beteende signalerade att de ville se henne död. Var tredje infödd svensk som uppsöker psykiatrin visar tecken på PTSD, skriver Per Borgå i Läkartidningen nr 47/05. Sjukdomen kan följa på ”naturliga” trauman, som hos överlevande från ”Estonia”. Men de svåraste fallen är människors verk, säger Borgå. Och de är alltså häpnadsväckande många. ”Posttraumatiskt stressyndrom är en folksjukdom”, skriver Per Borgå i artikeln.

Också jag var länge skeptisk till att någon kunde ådra sig tortyrskador på en avtalsreglerad vårdcentral. Det är en sak att läsa sig till sådant, en annan att inse. Det var ett gäng marockanska ligister och en distriktssköterska som öppnade mina ögon. De förra rånade mig i våras i Bryssels tunnelbana. Det gick inte särskilt våldsamt till, men efteråt var jag en annan person. I två dagar var jag nog rasist. Kunde inte tänka på annat, såg en bandit i varje ung arab, hjärtat slog dubbelslag, händerna svettades. Jag undrade vem jag var som lät mig rånas, hörde deras skratt och såg mig nästan med deras ögon. Det var inte tal om att få något arbete uträttat i det tillståndet. Köpte teaterbiljett, men hittade inte till teatern. Det gick över efter två dagar och var bortglömt efter fem.

Distriktssköterskan Carina har haft det så i sex månader. Fast egentligen värre, eftersom i hennes fall stod myndigheterna på tjuvarnas sida. Och det var inte någon laptop som kan ersättas, som de rövade, utan hennes heder.

När jag mötte henne i mars förra året ställde jag journalistens enfaldiga fråga: Vilket var det värsta med det som hänt? Hon tänkte efter länge, brast sedan ut i gråt. ”Jag har ingen tillit kvar. Till ... mänskligheten.” Det var där och då som det här reportaget började. Månaden innan hade jag intervjuat en överlevande från Förintelsen. Den gamle mannen sade någonting som jag fann närmast oanständigt: Att åren i Auschwitz gjorde honom till en bättre människa. Han lärde sig att förtrösta, sade han. Han var förvisso mycket ung, hade osannolik tur, men förtröstan? ”Ja”, sade han, ”nazisterna kunde inte rubba min tilltro till människan. De var ju nazister. Men dem jag litade på svek mig inte. Det är därför jag lever.”

Så låt oss se hur Carina förlorade förtröstan. På våren 2008 får hon många samtal från äldrevårdens larmcentral ... ”Varför kom ingen till fru Nilsson i dag?” Carina är distriktssköterska i hemtjänsten, ansvarig för ett 80-tal patienter. Hembesök, injektioner, såromläggningar. Det är inte första gången som det klagas på uteblivna besök. I september blir hon klar över orsaken. Två av hennes kolleger hinner inte med besöken. Den ena ertappas på storköpet, den andra hos frissan. ”Så här får det inte gå till. Vi går inte privata ärenden på arbetstid”, säger

Carina under ett möte med enhetschefen och de två kollegerna. Det kan inte uteslutas att hon låter upprörd.

Tio dagar senare blir hon omplacerad till ett ensamt arbete med lägre lön. Hon utgör ett arbetsmiljöproblem, förklarar cheferna. ”Kollegerna klagar på dig, de känner sig påpassade och kränkta.” Hur många har klagat, vad säger de? Det tänker cheferna inte gå in på. Men väldigt många, skall hon veta. Carina nöjer sig inte med det svaret, hon insisterar. Hur många har klagat på mig? ”Femton.”

”Marken försvann under mina fötter. Har alla som stött och berömt mig genom åren varit falska?” Hon går runt bland kollegerna. ”Vad har du emot mig? Säg, jag kan ta det.” ”Men jag har ju aldrig klagat på dig!” Carina vill ha det skriftligt. Men det går inte, får hon höra: ”Vi har blivit förbjudna att utfärda sådana intyg.” Hon kan inte tro det, hon tror att de gått bakom ryggen på henne men inte törs tillstå det. På omvägar får hon veta att hennes psykiska tillstånd diskuteras på personalmöten. Att hennes fackombud har godkänt omplaceringen utan att höra hennes åsikt. Hon insisterar att få bli bemött, men får alltmer svävande svar.

Till slut börjar kollegerna undvika henne helt. Hon känner sig pestsmittad. Hon förstår inte vad hon har gjort för fel. Senare framkommer följande: Arbetskamraterna har blivit förbjudna att tala med henne och med varandra om hennes förflyttning. Och de lydde. En grupp vårdare som skrivit ett offentligt försvar för Carina har censurerats av personalchefen: ”Det har ni inte med att göra.”

Enhetschefen har vägrat att träffa henne. Ett sådant möte kunde vara skadligt för chefens trivsel. En kommunalpolitiker som försökt ingripa fick beskedet av förvaltningschefen att politiker inte hade med personalfrågor att göra. ”Han antydde att det inte skulle gagna Carina om jag tog upp hennes sak. Jag uppfattade det som ett hot. Mot henne.” Och kollegerna blev faktiskt förbjudna att intyga att de inte klagat på henne. Vilket har sin förklaring: Beskedet ”femton” var lögn. Troligen hade två klagat, de redan nämnda. En av dem har sedermera vidgått: ”Förlåt mig, jag trodde aldrig det skulle få sådana konsekvenser.”

Men när Carina inser allt detta är det redan för sent. Hon har levt i ett töcken i sju månader. Hon förstår inte världen längre. Läkarintyget: djup krisreaktion, högst olämpligt att hon ens träffar de personer som kränkt henne.

Och indirekt kom en bekräftelse på att hennes sort verkligen inte passade hos omsorgen i denna kommun. Det var protester från patienter och insändare till tidningen. Vad har hänt? Varför kommer inte Carina mer? Vi har aldrig haft en så ömsint och samvetsgrann sköterska, skriver en cancerpatient.

En vacker tanke, att det kanske var döende människor som gav henne livet tillbaka. Men Carina hade också litet tur. Det gick rykten i korridorerna att en rikstidning börjat snoka i fallet. Och en dag i april kom en stor man till kommunalhuset med en kamera i en svångrem om halsen. Han hade en intervju med en viss Carina som han ville visa. Den har redan setts av några riksdagsmän, upplyste han, och dessa blev upprörda.

Jag har träffat denne man. Börje Eriksson heter han, medlem i Organisation mot mobbning. Han är mycket hovsam, så det måste vara basunrösten som gör att man inte tackar nej till hans förslag. Så gick det alltså till när politikerna i denna kommun, sju månader för sent,

och motvilligt, fick höra Carinas historia. Inte genom några skyddsombud, förvaltningschefer eller värdegrundskonsulter. Det skall tilläggas att flera av Carinas kolleger velat tala till hennes försvar i Erikssons film, om de fick ha papperspåsar över huvuden.

Läsaren må avgöra om upplösningen är värdig vår demokrati. Carina finner att hon inte kan leva i en Kafkavärld. Hon går upp till kommunalhuset, förklarar att hon uppfattar omplaceringen som avsked, nu går hon till domstol. Där får de berätta vad hon gjort för fel. Hon ska ha sin värdighet tillbaka.

Jag var inte med, men jag vill tro att det var så det lät: ”Men snälla någon, inte ska vi belasta vårt trötta rättsväsen... Ska vi säga tjugofyra månadslöner – om du inte nämner det där – vad sa du att det hette, värdi ... någonting? Om du inte berättar för någon?” ”Aldrig i livet.” ”Trettio månadslöner? Bara du håller tyst?”

Carina är utförsäkrad, har två barn, inget att leva på. ”Trettio månadslöner, men jag tänker inte tiga.”
Så blir det.

Jag ringer förvaltningschefen som undertecknade avtalet. Jag vill veta vad han betalade för. Runt en miljon minus i hemtjänstens budget, det lär patienterna känna av. För det var väl inte ur egen ficka? Han vägrar kommentera. ”Har lagt det bakom mig”, svarar mannen. ”Men det har inte jag”, hör jag mig själv säga.

Är jag bara fräck å andras vägnar? Eller är det faktiskt ett demokratiskt krav? Om denna Carina var ett sådant problem som hans underchefer påstod, skulle deras skäl hålla i domstol. Så med vilken rätt lät han cancerpatienterna betala för att slippa få sin maktutövning prövad? Den här frågan är inte alls retorisk. Som vi ska se är det inget ovanligt att kommuner och landsting låter vårdbudgeten gälda för sina chefers ansvarsfrihet. Vilket parti gick till val på den modellen?

Läsaren får ursäkta inslaget av känslor. Men detta reportage är det mest uppslitande jag gjort. De förtalade och utstötta är inget ofarligt sällskap. Deras ensamhet är ofantlig, deras tilltro obefintlig. Och vinner man den, följer en förväntan på upprättelse, som det tär att bära. Det är tålamodsprövande att få fram berättelsen. ”Beskriv”, bönar jag. ”De fryste ut mig.” Men hur gjorde de? ”Det var falskhet.” De har svårt att berätta vad som hände, deras minne av hur det kändes har helt tagit över. Deras känsla av overklighet smittar av sig, och det gör också deras maktlöshet. Flera gånger var jag nära att ge upp det hela, av rena hälsoskäl.

(Det blev en tröst att upptäcka att jag inte var ensam om denna reaktion. När Paris arbetsdomstol år 2002 började rannsaka mobbning gjorde domarna på den avdelningen uppror. Av omsorg om deras hälsa fick målen spridas över flera rotlar.)

Normalt får makthavare som i Dagens Nyheter anklagas för maktmissbruk ge sin version av saken. Det är inte alltid möjligt i dessa fall. I regel kräver de utstötta full anonymitet. Jag får inte ens ringa arbetsgivaren, ”för då kommer de att förstå”. Offren för mobbning i offentlig regi fruktar ofta att arbetsgivaren ska hämnas på deras familjer. De tror att om de förargar en skolförvaltning kommer det surt efter hos försäkringskassan. Jag har funnit att denna rädsla har skäl för sig.

Så därför, för er kännedom: Ingen av mina berättelser bygger enbart på de utstöttas versioner. Dessa har kunnat verifieras med dokument, vittnesmål, diskreta efterforskningar. Om läsaren känner frustration

över att de ansvariga nästan aldrig nämns vid namn är den inget mot skribentens.

Därför är det en lisa att äntligen få skriva: Sociala resursförvaltningen i Malmö, direktör Eva Ahlgren.

Så heter tidigare arbetsgivare till Kerstin som fick inleda denna artikel. Kerstin hette Lövdén i efternamn (numera bytt till Roslind). Hon ställde som villkor för att tala med DN att hon skulle framträda med namn. ”Jag vill ha min heder tillbaka.”

I juli 2009 gjorde Kerstin Lövdén, socionom vid Kriscentrum för våldsutsatta kvinnor och deras barn, sitt kanske åttionde besök på polisstationen vid Porslinsgatan i Malmö. Hon brukade åtföljas av en misshandlad kvinna, så konstaplarna blev förvånade av att se henne ensam. De undrade var brottsoffret var. ”Det är jag.” Och förövaren? ”Kriscentrum för våldsutsatta kvinnor, Malmö stad.”

Kerstin Lövdén har varit socionom i 22 år. Jag läser gamla arbetsintyg: kreativ, engagerad, enastående samarbetsförmåga. År 2000 är hon med att starta detta Kriscentrum. I sex år verkar de elva kvinnorna på centret trivas med varandra. Visst kan man ha skilda meningar, men de gäller sakfrågor.

Dock kan det hända att arbetsgivaren inte är helt nöjd med Kerstin. När kvinnorna på centret år 2005 upptäcker att de har lägre löner än männen (på kriscentret för män i samma stad) anmäler de till JämO – och får rätt. Lövdén är bland de drivande. Inte nog med det. På hösten 2006 anmäler hon en avvikande mening. Ett barn berättar om misshandel, det är inte första gången, Lövdén ser det som sin plikt att göra en anmälan. Men hennes chef, vi -kallar henne B, förbjuder detta, utan att uppge skäl. ”Jag vägrar begå tjänstefel”, säger Lövdén.
Kort därefter, den 11 oktober 2006, får hon veta av chef B, att hon är kallad till en högre chef, nämligen A. När då? ”Med detsamma.” Vad gäller saken? ”Det får du veta där.”

Kerstin Lövdén har aldrig träffat A. När hon kommer in i rummet säger kvinnan A: ”Välkommen” och genast: ”Varför säger du inte tack? Du ska säga tack när jag säger välkommen. Och vad är det med dina ögon?” En facklig representant från SSR noterar denna ovanliga öppning.

Därefter får Kerstin höra att det finns klagomål på henne. Varifrån? ”Från många.” Vilka då? ”Det får du inte veta.” Vad klagar de på? Det tänker inte A berätta. Men Kerstin har en vecka på sig att rätta till beteendet. Annars blir det åtgärder.

Mellan november och februari äger det rum åtta liknande möten. Ibland är det A som håller i dem, ibland underchefen B. Upplägget är detsamma: Det finns klagomål, folk är rädda för dig, vi säger inte mer, du måste ändra ditt beteende. När hon vill bemöta blir hon tillsagd att hålla tyst. ”Du ska bara sitta och ta emot information.” Det är för att hennes chefer ”ska känna sig trygga” i situationen. Efter ett par veckor känner hon domningar i benen. Hon ber sina kolleger om en förklaring. Har jag gjort något fel? Bemöt mig! ”Men de satt bara tysta.”

Kvinnorna på kriscentrum har en handledare hos vilken de avlastar sina sinnen. Nu blir de av A förbjudna att under dessa samtal beröra behandlingen av Lövdén. Handledaren finner ordern märklig, framgår av korrespondensen, men finner sig. När Lövdén tar till orda på

mötena blir det tyst vid bordet. ”Allt kändes overkligt. Jag kände inte igen mig själv. Jag, som tyckte mig så stark, var nu en rädd person. Kände mig bara trygg de stunder jag var ensam med kvinnorna i samtalsrummet – eller när jag gick in på toaletten och satte på hög musik i hörlurarna – för att försvinna. Jag önskade att jag verkligen gjort något stort fel, så att det som hände fick en mening.”

På våren 2007 kollapsar hon hemma. Hon får diagnosen ”utmattningsdepression”. Också kriscentret tycks förtjänt av en diagnos. ”Jag kände inte igen min arbetsplats”, berättar en kollega som varit borta under tiden. ”Det var Kafkaliknande stämning. De pratade inte längre med varandra. Alla var rädda att råka ut för samma sak.” När Kerstin kommer tillbaka till jobbet har chefen B ersatts av chefen C. ”Jag har hört att det finns klagomål på dig”, säger hon. Var har hon hört det? Då nämner C ett mötesforum för chefer från hela kommunen. Kerstin bryter ihop, börjar gråta. ”Men jag har inte tagit ställning”, säger C, enligt Kerstin.

I två år pågår allt detta innan hon bryter samman. Denna gång blir det en tyngre diagnos: posttraumatiskt stressyndrom. Försäkringskassan anser henne varaktigt arbetsoförmögen. Låt mig nämna några incidenter: Kerstin blir kallad till chefen A, hon förbereder sig i fyra dagar, besöket inställs i sista stund, utan förklaring, utan en ny tid. Hon utestängs från kurser, i hennes personalakt har någon skrivit att hon är psykiskt sjuk.

Vem gjorde detta? Det får hon kanske aldrig veta. Den 24 maj beslutade nämligen åklagare Lotten Loberg i Malmö (utan att ha hört vare sig Lövdén eller chefen A) att lägga ned förundersökningen mot Malmö kommun. Vilket måste tolkas som att psykologiskt terror, förtal och ryktesspridning är antingen legitima styrningsmetoder, eller i vart fall av så ringa allmänintresse att de inte behöver undersökas närmare. Inte ens när arbetgivaren själv erkänt övergreppen.

När hennes fackförening inte ställde upp tog Kerstin Lövdén kontakt med Organisation mot mobbning, som tipsade om en jurist i Stockholm. Jag var inte med när advokaten kom till i Malmö. Men av resultatet (och av samtliga fakta i fallet) kan jag gissa hur samtalet med Kerstins chefer måste ha gått till. Så här, ungefär:

Advokaten: Min klient har blivit utsatt för grova och upprepade kränkningar. Lagen kallar det kränkande särbehandling. Ni har påstått att hon var sinnessjuk, till exempel. Jag citerar: ”Psykiska sjukdomar och syndrom och beteendestörningar.” Vad heter läkaren som ställde den diagnosen? Vad säger ni, var det inte någon läkare? ... bara en idé ni fick i kafferummet ... Jag tror att jag förstår. Här skriver chefen A att det ständigt klagats på Lövdén ”från stadsdelar och andra myndigheter”. Kan man få se dessa klagobrev? Ni kan inte hitta dem ... Inte heller i diariet? Så försmädligt. Då gissar jag att också anteckningar från samtalen där hon fick stå till svars ... Tänka sig. Förstörda av misstag. Men i så fall, säger advokaten (medan han fingrar på lagboken) berodde all kritik hon fått utstå i två års tid på ... missförstånd? Ni har ingen kritik mot henne?

(Nej, ingen som helst, visar det sig. Punkt 5 i överenskommelse mellan Sociala resursförvaltningen, Malmö stad och Kerstin Lövdén lyder: ”Förvaltningen kommer snarast att utfärda ett betyg med positivt innehåll till Kerstin Lövdén.”)

Då har vi klarat ut den saken, säger advokaten. Men vad sägs om 490 000 kronor till min klient, som uttryck för beklagan över att hon helt utan skäl säger upp sig från denna trivsamma arbetsplats? Tack för

det. Så var det mitt arvode. 60 000 plus moms. Inte ska väl Lövdén behöva stå för det? Nej, tänkte väl det.

När detta undertecknats, den 16 oktober 2008 av direktör Eva Ahlgren, undrade advokaten om Malmö stad hade något mer att säga till Kerstin Lövdén. Ja, Eva Ahlgren ville framföra en ursäkt å kommunens vägar. För den kränkande särbehandlingen.

I början av 1990-talet diskuterade en expertgrupp vid justitie-depertementet en skärpning av lagstiftningen mot trakasserier på jobbet. Juristerna hade starka invändningar. Problemet bestod inte att mobbningsfallen skulle vara svåra att utreda. Men det skulle bli väldigt dyrt. De var ju så många.

Ja, de är väldigt många, också i Frankrike. Men där har man dragit helt andra slutsatser.

Enhetschefen ”A” i Malmö stad har avböjt att kommentera uppgifterna i artikeln.

Nästa artikel på torsdag: I Frankrike får mobbare skaka galler.

Maciej Zaremba
maciej.zaremba@dn.se “

“Väcker -opinion och -stöder offren
Organisation mot mobbning och Föreningen Stopp arbetar för att väcka opinion och stödja offren för i första hand vuxenmobbning på arbetsplatser.

Det finns ett tvärpolitiskt nätverk mot vuxenmobbning i anslutning till riksdagen, med bland andra Christer Winbäck (FP), Torbjörn Björklund (V) samt psykolog Lars Bagge, psykiater Per Borgå, antropolog Brian Palmer, Claes Jansson från LO/TCO rättsskydd, Martine Syrjänen Stålberg, arbetsmiljöombudsman på Handelsanställdas förbund, samt Börje Eriksson, Organisation mot mobbning.

Lyssna på när Maria Werme från Nätverket Slussa intervjuar Bengt Starrin, professor i socialt arbete vid universitetet i Karlstad.

Skribenten
Maciej Zaremba har bland annat publicerat artikelserierna ”I väntan på Sverige”, ”Koloni Kosovo” och ”Först kränkt vinner”. År 2006 fick han Stora journalist-priset i kategorin Årets berättare.”

DN 3 juni 2010:

Mobbarna och rättvisan

“Fritt fram i Sverige. Men brottsligt i Frankrike”

“Var kommer alla dessa mobbare ifrån? Maciej Zaremba söker - svaret i Frankrike där trakasserier på jobbet betraktas som våldsbrott och kan ge fängelse. I dag fortsätter den uppmärksammade reportageserien om vuxenmobbning.”

“Domstolen frågade inte om monsieur Rivat var psykopat, eller om det fanns något annat skäl till hans beteende. Det var beteendet i sig som räknades. Som bestod i att skälla ut Stéphane Tagliavacca inför kolleger och kunder på parfymavdelningen, kräva rapporter från kaffepauser och toalettbesök, ge honom order och ändra dem samma dag, fälla spydigheter om hans utseende och sättet att vara. Alltsammans så gott som dagligen, i flera års tid.

”Perverst och ondskefullt”, hävdade åklagaren och yrkade på fängelsestraff. Vilket det blev. Christian Rivat, avdelningschef på stormarknaden Carrefour, dömdes till sex månader villkorligt och 5.000 euro i skadestånd för ”harcèlement moral”. Direktören för Carrefour i Sallanche, som såg på utan att ingripa, fick samma straff. Helt nyligen stadfästes den domen i Cour de Cassation, Frankrikes högsta domstol.

Därmed är denna process inte över. I juli ska en arbetsdomstol i Annecy avgöra om handelskedjan gjort sig skyldig till ett ”oursäktligt fel”. I så fall kan det bli fråga om att betala Stéphanes sjukskrivning, som varat i åtta år. Det ser ut som en uppförsbacke för Carrefour. Frankrikes försäkringskassa, som funnit att det var på jobbet som Stéphane fick sin kroniska depression, ställde sig på åklagarens sida.

Harcèlement moral, moraliska trakasserier, är det franska begreppet för ”mobbning”. Till synes samma sak, men inte helt och hållet. I Sverige är mobbning på arbetsplatsen en förseelse mot arbetsmiljön. I Frankrike och Belgien är den ett brott mot den personliga integriteten, som räknas som en grundläggande medborgerlig rättighet.

Här ett färskt fall från Belgien. En skolrektor, vit överklass, madame Van Overstraeten, förpestar dagligen livet för Nicole Arekion, invandrad från Mauritius, som jobbar i skolköket. Ryktesspridning, godtyckliga order, grundlösa anklagelser för stöld, indragna ledigheter, förnedrande arbetsuppgifter, nedlåtande kommentarer.

Cour du travail de Bruxelles går grundligt till väga; utredningsmaterialet är på 4.000 sidor. Facit: Man konstaterar harcèlement moral, rektorn suspenderas, ska betala rättegångskostnader i två instanser. Rättens utslag, med allt djävulskap beskrivet och värderat, ska hänga i en månad i skolans korridorer. Och Nicole Arekion kan med denna dom i ryggen begära skadestånd från staten.

Verkstadsarbetaren Safet i Ljungby, med vars öde detta reportage började, har däremot ingen chans mot sin arbetsgivare. Tankeväckande, att två EU-länder kan se så diametralt olika på samma sorts övergrepp. Enligt svensk lag synes den enskilda mobbaren sakna personligt ansvar. I vad mån hans arbetsgivare är ansvarig (vilket lagen påstår) har aldrig prövats av domstol. Och jag skulle inte ens råda Safet att försöka.

I motsats till Nicole Arekion skulle han få makterna mot sig. Försäkringskassan skulle antyda att han var psykiskt obalanserad eller överkänslig. Facket skulle intyga att arbetsledaren möjligen var otrevlig, men mobbning var det inte, ty hade sådan ägt rum hade facket satt stopp för det. De skulle stycka Safets berättelse i små bitar och visa att det var småsaker: en pik här, en taskighet där, inget som man blir sjuk av. Och skulle Safet mot förmodan få en åklagare på vagnen, skulle domstolen slå bakut. Visst, han blev ju uppenbarligen kvaddad av behandlingen på Ljungby Maskin, men hur ska vi kunna veta att dessa skadliga handlingar varit menade att tillfoga skada?

Nej, jag raljerar inte. I de svenska fall jag granskat, ganska många, står Försäkringskassan oftast på mobbarens sida: bagatelliserar övergreppen, misstänkliggör offret och söker orsaken till hennes sammanbrott hos henne själv. Som vi ska se beror det inte på att dessa utredare skulle hysa sympati för mobbare och deras chefer. Det är något annat de känner. En stickning i ryggmärgen... ett ansvar, kan tänka, för något högre än människan Safet.

Nu föregriper jag historien. Sedan 2002 är mobbning på arbetsplatsen ett brott i Frankrike. Det står i Code pénal mellan våldtäkt och narkotikabrott. Artikel 222–33–2: ”Den som genom upprepade trakasserier som syftar eller leder till att en persons arbetsmiljö försämras på ett sådant sätt att det kränker personens värdighet och rättigheter, skadar personens fysiska och mentala hälsa eller äventyrar personens framtida yrkesliv, döms till fängelse i högst ett år och böter på 15.000 euro.”

Samtidigt stadgades i civillagen att uppsägning som orsakats av mobbning är ogiltig, vilket ger den anställda rätt till skadestånd och jobbet åter, även i det fall hon sagt upp sig själv.

Det var som att öppna dammluckorna. På kort tid inkom tiotusentals anmälningar från människor som ansåg sig utsatta för mobbning på arbetet. Sedan kom domarna. Sällsynt med fängelse, men inte så få skadestånd.

I ett litet hus i Rungis, en timme från Paris, sitter Loïc Scoarnec och svarar i telefon. Det kostar 40 euro i engångsavgift att få honom som rådgivare. Ett humant pris, med tanke på att få människor vet bättre än Scoarnec vad harcèlement vill säga. De flesta får betala för att få höra vad det inte är. ”Non, monsieur, att inte få uppskattning räknas inte. Vasa? Svarar hon inte på bonjour? Inte till någon? Non, monsieur. Utskälld... men bara en gång? Nej, inte det heller. Det skall vara upprepade handlingar över en längre tid.”

Det är nog ingen överdrift att säga att Loïc Scoarnec är medförfattare till den lagen. För tio år sedan satt han i alla tv-soffor och berättade sin historia. Han var utvecklingschef i ett dotterbolag till bankjätten Crédit Agricole, ”aningen obekväm på grund av min stora käft och mitt fackliga uppdrag”. Året 1997 bestämde sig banken för att byta ut honom. Men då fransk lag gör det dyrt att säga upp folk efter 32 år fattade man beslutet att han skulle sluta självmant, alternativt avskedas för tjänstefel.

”Från en dag till en annan tystnade telefonen. Jag fick inga arbetsuppgifter, men blev uppläxad om jag kom för sent. Medan jag gick de 45 meterna från hissen till mitt rum smällde dörrarna igen på vägen.” Kollegerna uppmanades att inte hälsa på honom, nyanställda fick veta att han var en kuf. Ibland fann han kontoret öde, alla var på konferens. ”Jag blev till en vålnad. Folk såg rakt igenom mig.” Men det var hårda tider och Scoarnec hade inte råd att bjuda på sitt avgångsvederlag. Så han uthärdade, trodde han. I över sex år.

Först fördrev han tiden på nätet. Då stängde man av hans uppkoppling. Han berättade ingenting för sina vänner, inte ens för hustrun. ”Alltför förnedrande.” Men han började dricka. ”Datorn hade jag kvar, men att spela på arbetstid kunde vara skäl till uppsägning.” Det som räddade honom var en kollega och ett begrepp. Kollegan smög in när alla hade gått och visade en artikel om ett identiskt öde. ”Jag förstod att jag varken var galen eller ensam.” Och begreppet dök upp 1998 i alla skyltfönster: ”Harcèlement moral”, stod det på omslaget till en liten bok. Han läste, köpte en mobil och började ringa.

Föreningen Harcèlement Moral Stop blev på nolltid en referenspunkt i debatten. Scoarnecs utmärglade fysionomi och flackande blick i tv-rutan fick snart sällskap av andra. Och det gick en våg av indignation över nationen, som så ofta när en länge känd plåga får ett ansikte och ett namn. Facit Loïc Scoarnec: När han år 2004 sades upp av banken var det med fem årslöner till adieu. Men då fanns det redan en lag på plats som gav honom alla trumf på hand.

Varför ”harcèlement moral”? Jag söker mig till källan. Marie-France Hirigoyen tar emot i en Parisvåning man kunde döda för: ett flöde av mjölkvitt ljus, takåsar och skymten av Montmartre. Nej, hon kunde inte drömma att bli världsförfattare och förmögen på en vetenskaplig broschyr. Och ännu mindre om att ett begrepp som hon hittat på genast skulle flyta in i brottsbalken.

Hennes ”Harcèlement moral” (1998, såld i Frankrike i 450.000 exemplar, översatt till 28 språk) handlar bara marginellt om arbetsplatser. Den analyserar parrelationer där den ene med små och subtila medel undan för undan berövar den andra all självrespekt, tills offret tror att hon förtjänat detta. ”Vilket är meningen. Förövaren riktar in sig på offrets svagaste punkt för att förgöra hennes personlighet.” Hon döpte sin förövare till en pervers narcissist och beskrev i detalj hur en sådan bär sig åt, liksom stadierna i offrets sönderfall.

(Parentes: Här studsar den svenske läsaren, som glömt att latinets perversio först betytt ”förvridning”. Att vända gott till ont. Exempel Auschwitz: När en fånge satte livet på spel för att skydda en annan, blev inte han bestraffad, men däremot den han hjälpt. Exempel Ljungby Maskin: Ju mer Safet försökte vara sin arbetsgivare till lags, desto mer hänsynslöst blev han behandlad.)

Hon hade inte för avsikt att konkurrera ut begreppet mobbning, som redan fanns i franskan, säger Hirigoyen. Men det hon såg, det stämde inte med begreppets klang: ”Mobbning kan också vara anonym och tanklös. Harcèlement har ett subjekt och syfte – det finns en önskan att förgöra.”

Finns ett subjekt finns också ett ansvar. Kan man säga att hennes ordval lyfte fenomenet från flockbeteendet till något mera mänskligt och subtilt? Modernt, rent av? ”Självklart, det är så jag ser på saken.” Det gjorde också Frankrike, av reaktionerna att döma. Med Hirigoyens definition blev mobbning plötsligt ett akut problem, igenkännbart och möjligt att hantera. Och man upptäckte hur stort det var. Varpå en närmast enig nationalförsamling på hösten 2001 gjorde gärningen kriminell. Men var den något nytt? Har psykopaterna blivit fler? ”Nej, de har alltid funnits. Men deras tid har kommit nu. Har ni inte märkt hur västvärlden har förändrats? För trettio år sedan ryckte folk ut till den mobbades försvar. Inte nu längre. Och varför? För att de fruktar att ingen annan ställer upp.”

För trettio år sedan led hennes patienter av neuroser, ångest och skuldkänslor. I dag plågas de av brist på egenvärde, som de försöker

erövra på andras bekostnad. Vad har hänt? Hirigoyen fruktar att människan blivit skörare och att det var på arbetet som hon förlorade sin stolthet. Ändlösa omstruktureringar där var och en ständigt måste bevisa att han duger – bättre än kollegan. ”Det föder misstänksamhet – som riktas åt alla håll.” Hon menar att det är de manipulativa styrmetoderna som håller på att förändra samhället. ”Människor får svårt att lita på varandra när alla ständigt skall tävla mot alla andra.

Det finns ingen solidaritet längre.” Jag frågar vad hon menar med ”manipulativ”. ”Att medvetet hålla människor i osäkerhet.” Marie-France Hirigoyen är inte förvånad att det ena landet efter det andra följer franskt exempel och lagstiftar mot psykisk misshandel. Det är följdriktigt, menar hon. ”När öppet våld blivit straffbart ändrar våldet karaktär, och blir osynligt i stället. Men konsekvenserna blir desamma.” Hon tycker att jag borde titta på France-Télécom.

Hos den franska motsvarigheten till Telia har under två år 35 anställda tagit sitt liv. Företaget inskärper att det inte är många på 100.000 man. Kanske sant. Men flera av dem gjorde det på jobbet. Andra efterlämnade brev som anklagade företaget. I april kom beslutet om förundersökning mot France Télécom. Det finns en misstanke om att företaget satt mobbning i system.

Det finns en del som talar för det. När den statliga telejätten blev bolag och gick in i mobilbranschen stod företaget med tiotusentals anställda som inte hade kompetens men inte heller kunde sägas upp. De var fortfarande les fonctionnaires, statstjänstemän. Och dessa övertaliga orörbara började få uppdrag med vilka de hade liten chans att lyckas. Bokhållaren blev satt i växeln, ingenjören skickades ut att rulla kabel – ena veckan i Normandie, den andra i Provence. Och de fick höra, dagligdags, hur urusla de var. ”Det är dagliga förödmjukelser: Och värst behandlas de som är över femtio. De måste be om lov för att få gå på toa”, berättar en anställd för Le Monde.

Hirigoyen utesluter inte att France Télécom kan finnas skyldigt till ”oursäktligt fel”. Det finns prejudikat. I höstas dömdes Renault ansvarigt till en ingenjörs självmord. Här var det inte ens fråga om trakasserier, utan en övermäktig stress. Mattegeniet Antonio på modellavdelningen klarade inte av att säga nej till nya uppdrag ovanpå de gamla. Han sov knappast, magrade åtta kilo på en månad, vaknade med gråt i halsen tills han i oktober 2006 klev över räcket på ljusgården i Renaults kontor i Guyancourt. Domstolen fann att företaget missbrukat 39-åringens ambition och oförmåga att säga nej.

Cheferna borde ha förstått att de drev honom till ett sammanbrott. Men var har fackföreningarna tagit vägen? Det är en bra fråga, säger Hirigoyen, som jag bör ställa till någon som vet.

Tiennot Grumbach borde veta. I hela sitt liv har han varit fackföreningsjurist. Vi möts på ett kontor som taget ur en film noir. Tunga draperier, slitna möbler, doft av karbonpapper, våt yllerock och Gauloise. Hans känslor inför madame Hirigoyen är blandade. Men utan den mediestorm som hennes bok vispat upp hade det aldrig blivit någon lag. Alltså är Tiennot å arbetarrörelsens vägnar evigt tacksam mot psykoanalytikern Hirigoyen. Å andra sidan – hennes fixering vid de där perversa narcissisterna...det är ju inte enskilda psykopater som krossar människan, monsieur, det är systemet!

Men om det är så, säger jag, varför har inte fackföreningar skrivit boken om det perversa systemet? ”Varför? Parce qu’ils ont une bite dans la tête!” Förlåt? ”Ja, kuken i huvudet!” Tiennot undrar om jag hört uttrycket ”machism-leninism”. ”Det är i ett nötskal franska

fackens syn på dessa saker. Psykiska problem på grund av jobbet? Sådant kan anstå Kameliadamen, men aldrig någonsin en fransk proletär. Psyket, det är något omanligt. Eller rent av borgerligt. Det är det", säger Tiennot, "som är fackföreningsrörelsens stora problem. Att den lever kvar i 30-talet." Vill jag veta mera bör jag fråga professor Dejours.

Få forskare har skrivit mer om arbetets psykopatologi än sociologen och psykoanalytikern Christophe Dejours, liksom Tiennot Grumbach en veteran från 1968. Länge har hans böcker stått på undanskymda hyllor. Nu syns de i skyltfönstren: "Souffrance en France", "Suicide et travail". Ja, det var Marie-France Hirigoyen som bröt isen. Han verkar ta det med jämnmod. Men när jag ställt en fråga om vad som hänt tar svaret en hel timme.

"Minns ni 70-talet? Dravlet om 'arbetets slut'? Att maskinerna skulle göra jobbet, profeterna André Gortz och Jeremy Rifkin, 35-timmarsvecka, allt det där? Jag sade emot redan då, men ingen ville lyssna. Den franska vänstern levde bland molnen. Ingen ville fatta vad de nya arbetsformerna skulle föra med sig. Individuella löner, kvalitetsmål, utvecklingssamtal – och så datorer, ett aldrig förut skådat medel för kontroll. Nu skulle alla tävla emot alla och man påstod att deras prestationer gick att mäta i detalj. Alla blev oerhört sårbara. I det läget måste fackföreningarna lägga om sin strategi, de måste stå upp för individen eftersom alla blev enskilda i det systemet. Men nej, de ville inte höra talas om psykisk hälsa i arbetet. Psykologi, det var något reaktionärt, allt tal om individen hotade den kollektiva identiteten och saboterade klasskampen! Nu har de börjat fatta, nu köar de till mina seminarier. Men det är 30 år för sent. Nej, arbetet försvann inte. Men solidariteten gjorde det."

"Det är inte mobbarna som driver människor till förtvivlan", säger Christophe Dejours. "Det är de andras svek. De ser på, de vet att det är orätt, men de rör inte ett finger." Han tar till drastiska paralleller. Han menar att man i dag på arbetsplatser kan studera hur nazismen blev möjlig. "När människan blir alltför rädd om jobbet, när hon ingår i ett system som hon inte kan påverka, lockas hon lämna sin moral hemma. Där kan hon vara en älskande far, empatisk make, men på jobbet stänger hon av, ser inte sådant hon inte vill hantera. Blir en liten Eichmann. Så går det till när ett samhälle mister känslan för rätt och orätt."

Christophe Dejours välkomnar antimobbningslagen, som ger offret en upprättelse. Men inget förändras på djupet om man bestraffar eller lyfter ut en mobbare, säger han, eftersom denne är en produkt av systemet, av management by emotional stress, den globala kapitalismens lömska vapen.

Jag lämnar hans kontor omtumlad, med en fråga som jag glömde ställa. Om det nu är profitjakten i nya former som gjort människan till människans varg, varför är mobbning vanligast på arbetsplatser som inte strävar efter vinst? Skall man tro statistiken är det Svenska kyrkan som leder mobbningsligan, tätt följd av vårdcentraler, skolor och sjukhus. Det är snarlika proportioner i andra länder.

Därför är Elisabeth Bukspan mycket nöjd med den nya lagen (som hon tillskyndat, låter hon förstå). Och i synnerhet med formuleringen "trakasserier som syftar eller leder till". Det vore slöseri med tid att söka leda i bevis att någon haft uppsåt att driva en annan till förtvivlan, säger Bukspan. Det skulle aldrig lyckas. Lagen förutsätter att gärningsmannen vet att han gör illa, eller så borde han förstå.

Elisabeth Bukspan är Inspecteur general des finances, Frankrikes riksrevisor. Mobbning på arbetsplatsen, säger hon, är mycket dyr för staten: Hon räknar upp: självmord, sjukskrivningar, sänkt produktivitet, förtidspensioneringar, rättskostnader, imageförluster... ”Det blir extra dyrt när whistleblowers mobbas ut, det är ju deras larmande som hindrar organisationer från att urarta.” Alltså var det rätt att kriminalisera, menar Elisabeth Bukspan. Hon kan redan se effekterna.

Om någon kan se dem är det hon. Bukspans tillsyn omfattar sex miljoner offentliganställda. Men hon är också Honorary Teaching Fellow vid Manchester Business School, Europas kanske främsta forskningscentrum kring vuxenmobbning.

”Det finns för många myter kring fenomenet”, säger Bukspan. ”Som att det är svaga individer som råkar illa ut. I själva verket är det oftast kompetenta, hängivna workaholics, som brinner för sitt jobb. De blir sårbara just för att de bryr sig.” Hon vill varna för att uppfatta mobbningen i termer av en konflikt som spårat ur. ”Vid konflikt bör man medla, eller hur.” Men här kan medling göra skada, ”eftersom mobbaren i regel är en manipulatör, som vet att lägga sina ord, medan hans offer redan är ur balans. Någon försöker krossa en människa – vad finns det att förhandla om?”

Jag hade föga hopp om att få intervjua Elisabeth Bukspan. Franska dignitärer på den nivån har sällan lust med journalister. Men jag råkade nämna ett namn. ”Ska ni skriva om Heinz Leymann? Han borde stå staty i alla städer! Det var han som öppnade våra ögon.” Det är svårt att hitta en tysk, fransk eller engelsk bok om vuxenmobbning där inte Leymann nämns på de första sidorna. Det var han som på 80-talet först definierade fenomenet, beskrev mobbarnas arsenal liksom faserna i offrens sönderfall. Psykiatern Leymann hade tillgång till ett unikt material: dagböcker av sjuksköterskor som drivits till självmord, långa intervjuer med andra som knappt överlevt, full dokumentation av allt som hänt på arbetsplatsen. Nu ges hans böcker ut på nytt i Kanada, jag ser hans forskning åberopas som grund för lagstiftning i flera länder. Troligen har ingen svensk psykiater i modern tid haft större genomslag utomlands.

Ja, Heinz Leymann var svensk. Den dödsmobbning som han skildrat mest ingående pågick på en vårdcentral i Vänersborg. Att läsaren knappast hört hans namn kan bero på att doktor Leymann, född i Tyskland, var intresserad av ansvar. Han ansåg att mobbning av den graden utgjorde vållande till annans död. I hans böcker kan man följa i detalj vilken handling – och av vem – som driver offren närmare avgrunden.

Men denna kliniska analys – som gjorde Leymann stor i forskarvärlden – togs uppenbarligen inte väl emot av de berörda: landsting, vårdfacken och Yrkesinspektionen. Jag vet verkligen inte hur det gick till, jag bara noterar att vill man i dag köpa någon bok av denne forskare från Umeå universitet, så får det bli i översättning till tyska, engelska eller franska.

Yrkesinspektionen vägrade att ge ut den bok av Leymann (”Självmordsfabriken”) som man själv beställt. Den kom ut på Norstedts juridik 1998. Häromåret övertog förlaget Edwin Mellen Press i Kanada alla rättigheter till Leymanns verk. En förteckning av Heinz Leymanns böcker fanns i den första artikeln.
Nästa artikel på måndag: Hur svenska myndigheter saboterar lagen.
Maciej Zaremba maciej.zaremba@dn.se “

“Mobbare och chefer kan dömas
Fransk lagstiftning:
• Enligt strafflagen (Code pénal art 222–33–2) kan både mobbaren själv och ansvariga chefer dömas till böter och/eller fängelse.
• Enligt arbetsrätten (Code du travail lag 2002–73) kan arbetsgivaren som inte hindrat mobbning dömas att betala skadestånd.

Litteratur

• Marie-France Hirigoyen: ”Vardagens osynliga våld” (Natur och Kultur, 2003)
• ”Malaise dans le travail” (La Découverte, 2004)
• Christophe Dejours: ”Souffrance en France” (Éditions du Seuil, 1998)
• Christophe Dejours och Florence Bègue: ”Suicide et travail. Que faire?” (PUF, 2009)
• Av Elisabeth Bukspan, läs på: www.eurofound.europa.eu/ewco/health/harassment/conference03.htm

Läs även:
www.mobbingportal.com/leymannmain.html
Domen mot Renault (17/12-09) är överklagad. “

DN 7 juni 2010:
Mobbarna och rättvisan

”De skiter i vilket” – Så sviker vi de mobbade.

“Vuxenmobbningen på svenska arbetsplatser kostar samhället enorma summor varje år, men är osynlig i statistiken. I många fall har rättssystemet helt slutat fungera. Varför? I fjärde delen av sin artikelserie visar Maciej Zaremba hur myndigheterna gömmer undan ett gigantiskt samhällsproblem.”

“I september 2006 hoppade servitrisen Brodie Panlock från fjärde våningen på ett parkeringshus i Melbourne. Hon avled tre dagar senare. Det var hennes andra försök. Tre månader tidigare fick hennes magsäck tömmas på råttgift. I februari i år kom domen. Tre anställda samt ägaren till Café Vamp skall betala sammanlagt 2,3 miljoner kronor i böter.

Beslutet väckte en våg av upprördhet i Australien. Ledarskribenter krävde att de fyra skulle åtalas för mord. De viss-te vad de gjorde. Hade inte en kollega sagt: ”Fortsätter ni så här så får ni blod på händerna?”

De fyra dömdes för ”bullying”, på svenska mobbning eller ”kränkande särbehandling”, vilket som i Sverige är ett brott mot arbetsmiljölagen. De hade kallat Brodie ”ful” och ”tjock” inför gästerna, så gott som dagligen, i flera månaders tid. De föreslog att hon skulle ta råttgift, hällde fisksås i hennes hår och kläder. Med mera. Ägaren deltog inte själv i nöjet men såg på utan att ingripa.

Det kan vara ett mått på indignationen att Australiens tidningar hängde ut de fyra dömda med namn och bild.

Hur skulle vår PO ställa sig? Dum fråga, sådant kan inte hända här. Inte för att mobbning inte förekommer, utan för att herrar som de på Café Vamp går trygga i vårt land. Ingen risk att någon drar dem inför rätta. Varför inte? En berättigad fråga. Att den aldrig ställs på ledarsidorna kan bero på nedanstående skäl.

Birgitta S har inget förhållande till kommunen X. Hon har sagt upp sig. Därför undrar man från vilket konto som kommunen tar de 500 000 kronor som man helt plötsligt betalar ut till henne. För vad? ”Bra fråga”, säger hennes advokat. ”Det är nog för att sådana som du aldrig skall få veta vad hon varit med om.”

Birgitta S har varit med om följande: På behandlingshemmet där hon arbetat i tio år med fem andra kvinnor hade en nyanställd tagit kommandot. Vi kallar henne N. Birgitta märkte att kollegorna började le underligt var gång hon öppnade mun, de svarade alltmer sällan på hennes frågor, eller svarade bryskt, för att till slut helt sluta svara på tilltal. Det vill säga – de talade om Birgitta i hennes närvaro – men aldrig med henne.

Det fanns ingen konflikt mellan dem tidigare. Allt förändras från den stund N kom. Efter sex månader berättade någon för Birgitta att det inte gick en dag utan att N ställde sig bakom hennes rygg, räckte ut tungan, stoppade fingrar i öronen och gjorde kräkgrimaser.
Här föreslår jag att läsaren tar en paus och låter detta sjunka in.
Övriga ingredienser: N forskar i hennes privatliv och sprider rykten på byn, hon förstör prydnader som Birgitta köpt till arbetsplatsen, skriker grovheter till henne, allt med de övrigas alltmer aktiva medgivande.

Efter ett år bryter Birgitta ihop. Detta är historien.

Således har invånarna i kommunen betalat 50 kronor per röstberättigad för att hållas ovetande om att Birgitta S mobbats till invaliditet på ett av deras vårdhem, vars chefer känt till saken utan att ingripa. Möjligen ingick i priset att sådant lär upprepas. Man är ju inte på sin vakt mot faror som man aldrig hört talas om. Och kvinnan N har sin anställning hos kommunen kvar.

Jag berättar om Birgitta S för advokat Michael Fischbein på Juristhuset i Stockholm. Han känner igen det mesta, säger han, har själv haft hundratals liknande fall. Ibland står tystnadslöftet i avtalet, eller så är det underförstått. Därför kan han inte ge mig några detaljer. Jag får använda min fantasi, säger han, för att inse vad en anställd fått uthärda när arbetsgivaren betalar 66 månadslöner för att det inte skall komma ut.

Michael Fischbein är kluven till sin egen verksamhet, säger han. Hans klienter är i regel både svårt sjuka och utblottade. De får i regel varken hjälp från fack eller myndighet, så advokaten är deras sista hopp. Alltså hjälper han dem att få en summa pengar, som de behöver och som de kan tolka som en sorts upprättelse. Men å andra sidan ...”På det sättet blir aldrig någon ställd till svars. Förstår du? Man kan i Sverige köpa sig fri från ansvar – om man disponerar andras pengar.”

Andras pengar, ja. Nittio procent av hans klienter finns hos stat och kommun. Fischbein tror att mobbning är vanligare där eftersom det är gratis. Om ett privat företag vill köpa tystnad måste man ta från kapitalet. Men en skola eller vårdcentral kan ta från skattepengar.

Jag försöker räkna ut vad vi betalar för att föras bakom ljuset. I de 20-talet fall jag granskat närmare blev det minst lika många miljoner. Det är ofta sociala avgifter på tystnadspengen, som maskeras till ”avgångsvederlag”. Vad kan det bli i riksskala? Sveriges Kommuner och landsting har statistik på nästan allting, då vet man väl säkert hur många som ”köps ut”, på vilken grund och till vilket pris? Nej, tyvärr, just detta har man ingen uppgift om.

Då känns det bra att kunna bidra till kunskapen. Så var så god. Här en historia värd en miljon. Så mycket har kommunen Y betalat på det att medborgaren skall hållas lugn.

”Vet du vad kollegerna säger om dig?” frågar rektorn. ”Att du är intellektuell. De tycker inte om det.”

Nej, inte alla, i vart fall. Johanna är högutbildad, därtill en ovanligt idérik lärare på ett gymnasium. Hon ordnar studieresor för eleverna, har ett stort kontaktnät, lyckas ordna originella -temadagar.

En del kolleger börjar ha synpunkter. På hur hon klär sig: ”Du går inte i jeans precis ...”, hur hon talar och vad hon äter. Sedan ansluter sig ett par rektorer till sällskapet. Johanna får höra att det finns klagomål på henne från elever och föräldrar. Nej, hon får inga detaljer. Men hon bör gå i terapi. Det är ett krav. Hon skall läras att kommunicera.

”Var gång jag berättade om något som blev lyckat kunde samtal tystna och kollegor gå sin väg.” Sedan blev det värre. Kritik så gott som dagligen från rektorerna, ospecificerad, emellanåt offentlig. Och sedan …
Jag är tyvärr förhindrad att berätta hur det gick till. Så allmänt talat: Skolledarna signalerade till eleverna att mot Johanna kan man bete sig hur som helst. Svårt att förstå, men hon uthärdade ett helt år innan hon bröt ihop.

Det var en ”fullständigt upprörande” förnedring, orkestrerad av skolledningen, intygar ett fackombud. En psykolog skriver i intyget att han aldrig ens hört talas om något liknande. En rektor som hetsar elever mot läraren och hånar henne inför klassen? Och till mig säger han: ”Det här var kriminellt. Varför blev ingen åtalad?” Slutligen: Försäkringskassan finner att det inte kunde finnas annan orsak till Johannas krisreaktion än hennes chefer.

Nu tror jag nog att en och annan som har barn vill gärna veta vad den skolan heter. Men det kan jag inte säga. Den som läser reportaget till slutet kommer att förstå varför.

Kriminalinspektör Thorbjörn Lundström är förbryllad. Det är sjutton år sedan ”kränkande särbehandling” på arbetsplatsen blivit kriminaliserad i Sverige. Han har arbetsmiljöbrott som specialitet. I åtta år har han väntat på att Arbetsmiljöverket skall se till att han får ett mobbningsfall att utreda. Men det har inte kommit några. Han undrar om myndigheten diskriminerar mobbningsoffren. ”Varför anmäler de när någon skadats i en maskin – men aldrig när hon skadats av mobbning? Posttraumatiskt stressyndrom är en allvarlig sjukdom. Har man fått den på jobbet har arbetsgivaren ansvaret.” Han läser lagen för mig:

Arbetsmiljölagen kap 3: ”Arbetsgivaren skall vidtaga alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall.” ”Klart, eller hur?” Och har inte arbetsgivaren vidtagit nämnda åtgärder träder brottsbalken in: kap 3 § 7–10. Den som ”åsidosatt vad som i enlighet med arbetsmiljölagen ålegat honom till

förebyggande av ohälsa eller olycksfall” kan dömas till fängelse i högst fyra år.

Kan det vara så att utmobbade inte känner till sina rättigheter? Inte anmäler till Arbetsmiljöverket? Jo, det gör de, visar det sig. Men verket kan inte säga hur många de är. Det tar någon minut att få reda på hur många som skadats av buller. Med den faktor som troligen producerar flest sjuktimmar i Sverige har ingen egen rubrik i verkets tabeller.

Det tar mig en vecka att med hjälp av en vänlig statistiker på Arbetsmiljöverket bryta ned ”Exponeringsfaktor 500008”, där man under ”relationsproblem” buntat ihop mobbning med ”bristande flexibilitet mellan arbetstid och fritid”, etnisk diskriminering samt påfrestande kontakter med kunder, klienter och anhöriga. Anmärkningsvärt, eftersom i motsats till ”buller” är kränkande särbehandling ett välavgränsat brott. Det är som om anmälningar för våldtäkt försvann ur statistiken, uppsplittrade på ”överfall”, ”ofredande” samt, kantänka – ”relationsproblem”.

Resultatet är osäkert. Statistikern (Kjell Blom) och jag kommer fram till att det inte går att säga hur många som år 2009 anmält mobbning i lagens mening. Kanske är de 500, kanske 1 200. Fallet Johanna ovan blev till exempel inte ens anmält till Arbetsmiljöverket. ”Det var ingen mening”, får jag höra från Lärarnas riksförbund. Varför det inte var någon mening framgår av statistiken. Sedan lagen trädde i kraft 1993 har Arbetsmiljöverket och dess föregångare Yrkesinspektionen fått in kanske 8 000 anmälningar om sjukdom till följd av mobbning. Ingen enda har man fört vidare till åtalsprövning. Däremot har verket varit flitigt med att ringa åklagaren när någon slarvat med skyddsräcken eller rört spakarna till en obesiktigad maskin. Bara sedan 2007 finns 712 sådana ärenden.

Hav därför medkänsla med de utmobbade som saknar förtroende för denna myndighet. Minns läsaren fallet Kerstin Lövdén i Malmö (i min andra artikel, DN 1/6) där till och med arbetsgivaren erkände att man misshandlat henne? I september 2008 söker hon hjälp hos Arbetsmiljöverket. Som lyssnar, med stor förståelse. Tjänste-anteckning: ”blivit syndabock, kränkt, behöver stöd från AV; arbetsgivaren har satt amatörmässiga diagnoser”. ”Ring till oss om inte facket ställer upp”, säger man till Lövdén.

I tjugo månader ringer hon till Arbetsmiljöverket, skickar in dokument, sina dagböcker, gråter i telefon. Man tar emot och frågar efter mera. I april 2010 går hon upp för att fråga om verket tänker hjälpa henne att driva rättssak mot Malmö kommun. Då får hon höra av chefen Mats Ryderheim, att hennes ärende avslutades samma dag som hon kontaktade AV, i september 2008. ”Vi har valt att inte gå in.” Varför inte? Mats Ryderheim svarar att hans inspektör gjort bedömningen att det inte skulle leda någon vart. På vilken grund? ”Jag har inte det svaret.”

Har han inte? Eller har han inte hjärta att säga henne sanningen?

”När det gäller mobbning på arbetsplatsen går vi inte in i enskilda ärenden. Vår roll är inte att hjälpa den som varit utsatt”, säger Ywonne Strempl på Arbetsmiljöverket i Stockholm. Men det gör man ju när folk bli sjuka av buller? Jag studerar verkets instruktion. Där står inget som låter myndigheten särbehandla mobbningsfallen. Så varför gör man det? ”Vi har gjort bedömningen”, svarar generaldirektör Mikael Sjöberg ”att inte fokusera på vad som hänt med den enskilde.” Men

det är ju den enskilde som lidit skada? ”Vi har gjort den bedömningen att det är mer effektivt att stimulera det förebyggande arbetet.” Men på vilken grund har ni gjort den bedömningen? ”Vi har gjort den bedömningen.”

När det kommer till mobbning på jobbet står samhällets stöttepelare inte att känna igen. Dokument försvinner mystiskt för Metalls avd 27. I ett fall litar Försäkringskassan på vittnen som inte var där, i ett annat letar man upp en läkare som inte vill tro att någon kan bli svårt sjuk av mobbning – och låter denne doktor överpröva kollegernas diagnoser. En domare i Umeå avvisar utan vidare talan mot en högskola från vilken domaren har inkomst (och glömmer därefter att underrätta den klagande om beslutet). En handläggare på Försäkringskassan vägrar att träffa den sjukskrivne med argumentet, ”våra lokaler är inte anpassade för besök”. Tjänstemän i Malmö kommun ställer psykiatriska diagnoser. IF Metall tappar bort brev från DO medan

Arbetsmiljöverket, som skall stävja brott mot arbetsmiljön, självsvåldigt bestämmer att just mobbning av alla brott bekämpas bäst av att aldrig beivras. Och ledamöter i en försäkringsnämnd, som fått läkarintyg på att socionomen utan tvekan drivits till sjukdom av sina chefer, finner efter ”en samlad bedömning”, där vi inte får veta vad som samlats eller hur det bedömts, att hon nog blivit sjuk av något annat. De skiter i vilket.

Ursäkta franskan. Men efter en samlad bedömning har jag funnit att från mobbningsoffrens perspektiv ser vår rättstat ut att hålla turkisk standard. Vilket förklarar deras misstro, som utomstående förväxlar med rättshaveri. Men det är faktiskt inte möjligt att så många regelbrott skulle drabba just deras ärenden av ren slump. Så låt oss pröva en annan hypotes. Kan det vara så att de utmobbade i Ljungby och Malmö nekas upprättelse av samma skäl som slagna kvinnor avvisas av rättvisan i Ankara?

Vårdaren Birgitta S och läraren - Johanna heter i verkligheten något annat.
Sista delen i morgon, tisdag: -Vuxenmobbningen – det svenska - samhällets eget hedersbrott?

Maciej Zaremba
maciej.zaremba@dn.se “

“Anmälda fall
Åren 2008 – 2009 anmäldes 19 204 arbetssjukdomar.
Sju procent av dem, det vill säga 1 344 fall, uppgav att -sjukdomen uppkom på grund av relationer till arbetskamrater eller chefer.
Norge tar fallen på allvar
Arbetsmiljö-verket utreder inte mobbningsfall.
Den norska motsvarigheten Arbeidstilsynet intar motsatt attityd.
Mer att läsa
Ingela Thylefors: ”Syndabockar”, Falun 1999.
Per Lytsy: ”Någonting är sjukt”, Falun 2009
Lillemor R-M Hallberg, Margaretha Strandmark: ”Vuxenmobbning i människovårdande yrken”, Lund 2004
Kristina Östberg & Lasse Eriksson: ”Mobbningen på arbetsplatsen. Handbok i konsten att slå tillbaka”, -Uppsala 2009
Marianne Werkelin: ”Kollegorna chefen och jag i barnomsorgen”, Visby 2009
Ludvig Igra: ”Den tunna hinnan mellan omsorg och grymhet”, 2001 “

DN 8 juni 2010:

Mobbarna och rättvisan

”Värst för dig själv” – Vår heder har inget pris

”Det kan bli värst för dig om du anmäler.” Så kan det låta i Marocko när en kvinna vill anmäla en våldtäkt. Så låter det från Arbetsmiljöverket när en mobbad vill anmäla arbetsskada. I dag avslutas Maciej -Zarembas uppmärksammande reportage om vuxenmobbningen, lika förnekad i Sverige som kvinnomisshandel i muslimska länder. “

“ Tagna var för sig kan dessa handlingar synas barnsliga och triviala”, skriver The Honourable Mr Justice Owen i sin dom. Men sammantagna blir de något annat: ”... en hänsynslös kampanj av lumpen ondska, ägnad att tillfoga skada”.

Det tog The High Court of Justice i London elva rättegångsdagar att komma till den slutsatsen. Det var små händelser som det vittnades om, men de var desto fler. Helen Green var en av fem kvinnor i ett hörn av kontorslandskapet. De fyra andra behandlade henne på följande sätt:

De talade aldrig med henne, men däremot överdrivet hjärtligt med alla som passerade förbi. De satt med korslagda armar och stirrade på henne, låtsades inte höra vad hon sade, men avbröt var gång hon talade med någon annan. De undanhöll information om gemensamma aktiviteter, tystnade var gång hon visade sig för att sedan brista ut i gemensamt skratt, gömde undan hennes dokument, avlägsnade hennes namn från sändningslistor, gömde hennes post för att på fredagen slänga fram en hel veckas brev, härmade hennes sätt att gå och tala, undrade ”vad är det som stinker här”. När hon fick telefonsamtal brukade en av dem ställa sig intill och tala högt med de andra. Ur vittnesmålen. ”Taylor sade till Dixon: God, did you see her face. We nearly got her crying this time.”

De fyra kvinnorna hade inget intresse av att plåga Helen Green, fann domare Owen. De gjorde det för nöjes skull. Men två manliga kolleger var ute efter hennes jobb: De försökte skada hennes rykte i kundkretsen, sinkade hennes rapporter, fördröjde vital information, förtalade henne inför cheferna.

Domslut: Deutsche Bank i London skall betala 800 000 pund (åtta miljoner kronor) till 36-åriga Helen Green, för att ha orsakat hennes djupa depression. Att summan blev så hög berodde på att domare Owen ansåg att banken äventyrat Greens framtid. Hon hade kunnat gå långt inom finansvärlden, men tål numera inte stress. Därför skall banken kompensera för den lön hon hade kunnat nå.

Läs denna långa dom, ni som gett upp hoppet om en humanistisk juridik. Här står aldrig ”vid en samlad bedömning” eller ”vad som i övrigt framförts föranleder inte …”. Här är varje argument vägt och varje vittnesmål värderat, slutsatserna underbyggda.

Mobbningshistorier är i regel långa och vindlande berättelser. Men juridiskt sett är de enkla, framgår ur denna dom. Det spelar ingen roll ”hur det började” om det funnits en olöst konflikt eller om offret haft ömtåligt psyke. (Liksom det inte spelar roll i våldtäktsmål att kvinnan haft kort kjol.) Ur rättvisans synpunkt räknas blott det enkla: att det finns saker som man inte får göra mot andra människor.

Vad hade hänt om fallet Green inte inträffat i Londons finanskvarter utan på ett svenskt företag? Vi behöver inte gissa, vi vet. Lina P är sjukpensionerad vid 40, har 5 000 kronor att leva av när hyran är betald och mer lär det aldrig bli. Hennes historia är mycket lik Helen Greens, med den skillnaden att samtliga kolleger var män. Så förutom härmandet och dagliga elakheter om hennes kropp tillkom porrbilder som de satte upp på hennes dator liksom lappar där hon uppmanades ”bränna sig själv för sin värdelöshets skull”.

Stämningsbild: första arbetsdagen när hon presenteras för sin närmaste kollega, vi kallar honom Torbjörn, lyfter han inte blicken från datorskärmen och besvarar inte hennes ”hej”. Torbjörn vill inte ha kvinnor på sin arbetsplats. Och han lyckas få de flesta andra att bete sig likadant. Tre år senare får Lina P diagnosen ”krisreaktion, kroniskt stressyndrom.”

Att stämma företaget var inte att tänka på. Men, visar det sig, inte heller att få sjukdomen godkänd som arbetsskada. Länsrätten, där Lina P klagade över försäkringskassans avslag, svarade att ”allmän vantrivsel” eller ”bristande uppskattning”, som man beskriver hennes situation, inte kan ligga till grund för arbetsskada. Och man har Torbjörns ord på att ingen velat Lina illa. Ja, han är huvudvittnet. Alltså har ingen ”kränkande särbehandling” i lagens mening ägt rum.

Ett mysterium. År 1993 imponerade Sverige på världen, som det första landet som fördömde mobbning på jobbet, skattade dess samhällsfarlighet och stiftade en lag som gjorde arbetsgivaren ansvarig. Sjutton år senare har myndigheterna inte hittat en enda arbetsplats där det fanns något att beivra.

Innan jag börjar spekulera i förklaringar låt mig berätta vilket märkligt läge som våra lagstiftare och myndigheter försatt oss i. Trakasserar chefen en Amir från Albanien kan denne klaga på diskriminering. Men om chefen börjar plåga också Amirs kompis Torsten, kan ingen av dem klaga längre. Inte Torsten, som råkar vara svensk, man, frisk, straight och lutheran. För sådana har vi inga särskilda skyddslagar. Och inte Amir heller. Han har fått sällskap av Torsten, då är han inte särbehandlad längre.

Var god och skölj, för här kommer mer: Viskar en chef en gång för mycket i sekreterarens öra hur attraktiv hon är – kan det bli anmälan och rent av skadestånd. Men viskar han i stället hur ful och fet och värdelös hon är – finns ingen ombudsman för denna klagan.
Hur har det blivit så? Helge Hoel vid Manchester Business School och Ståle Einarsen vid universitetet i Bergen, ställer sig samma fråga.

Varför stiftar svenskarna en lag som beivrar mobbning – och sedan struntar i den? Så olikt denna annars så ordningsamma stat ... De noterar att mobbningen i Sverige är mera jämlik än på andra håll: drabbar ofta i sidled, bland jämställda – medan det i Frankrike i nio fall av tio handlar om en chef som förföljer underställd. Kan det vara något med kulturen? Och se, de hittar svenska intervjupersoner som tycks bekräfta den misstanken: ”Vi har rätt att frysa ut varandra – det är sanktionerat av kulturen.”

Är det verkligen sanktionerat? I väntan på att forskningen besvarar frågan tillåter jag mig att tvivla på den hypotesen. Men visst, någonting är de på spåren.

"Varför är du så upprörd?” Jag övar då och då på den repliken, som räddat mig ur mången knipa. Säger man så till en tysk får man noll effekt. ”För att du inte fattar vad jag säger”, kan han svara. Annat i

Sverige. Här är det vådligt att hetsa upp sig eller höja rösten. Då är man obehärskad, säkert oresonlig, kanhända en riskfaktor i miljön. Så var gång jag i en diskusion känner adrenalinet stiga avfyrar jag den pilen mot min helt lugne opponent. ”Men jag är inte alls upprörd!” brusar han upp. ”Ja, du hör själv ”, säger jag och andas ut. Nu är det han och inte jag som kan misstänkas för samarbetssvårigheter.

Detta berättas för att visa hur enkelt det kan vara att stöta ut en människa i en kultur som skyr konflikt och misstar harm för psykisk obalans. En enda falsk anklagelse kan vara nog. Hon blir upprörd och detta tas till intäkt för att det verkligen är något fel på den personen. ”Hon är ju så obehärskad, inte att undra på ...”

Jag minns ett flygblad som någon klok person delat ut till nyanlända flyktingar. Där stod bland annat: ”Kom ihåg att hos en svensk kan ett leende uttrycka aggression.”

Visst är det så. I en kultur där vrede är tabu och där tvedräkt inger ångest försvinner varken ilska eller tvedräkt, de tar sig nya vägar. Det vore inte nåt problem för den som lärt sig koden, kan man tycka. Men det finns ett problem. Den underkylda ilskan är nästintill omöjlig att bemöta på ett vettigt sätt.

Säger kollegan ”Det var själva fan hur du bedömde min artikel”, kan det bemötas. ”Jag hade mer att säga, så låt oss tala ut.” Men om han inte svarar på mitt ”hej” och låtsas att jag inte finns, hur besvara den attacken? Säger jag ”Har du slutat hälsa?” framstår jag själv som den som söker bråk. ”Det har jag inte alls, var har du fått det från!” Nu har konflikten trappats upp, han anser sig anklagad. (”Ifrågasatt”, brukar det stå i papperen.) Men var det det han ville? Inte alls säkert. Han följde bara sin kulturs recept.

Vad jag vill säga är, att i motsats till öppet krakel, som kan föras in i konstruktiva banor, riskerar den underkylda aggressionen, som inte ids vidgå sig själv, att pervertera kommunikationen. Den drar i gång en våldsspiral där inget synes som det är. Där den som vill dialog framstår som den som söker bråk. Så på den punkten är dessvärre vår umgängeskod inte så lite mobbarvänlig. När diskussioner blir en tävlan i behärskning får manipulatören många trumf på hand.

Men trivs vi med det? Det brittiska Great Place to Work Institute rankar trivseln på Europas arbetplatser. Anställda får gradera förtroende, respekt, ärlighet – alltså fairness – just sådant som ger mobbarna syrebrist. År 2008 fanns tre norska, fem finska och sju danska arbetsplatser på listan över EU:s 50 bästa. Men ingen enda svensk.

Häng inte läpp, landsman. Det var en god nyhet. Tänk så här: Visst, det tisslas övermåttan på våra arbetsplatser. Jo, många chefer har svårt för ”ja” och ”nej” och även för det lilla ordet ”jag”. De är mästare, enligt forskningen, på att smeta ut ansvaret men behålla makten. Men det är ingenting vi verkar trivas med. Så tolkar jag enkäten.

Jag anför gärna flera argument mot tesen att utfrysning skulle vara sanktionerad av kulturen. När allmänheten får insyn reser allmänheten oftast ragg. I fjol fick en elvaåring i Härryda höra från lärarna att hon ”inte stod högst upp på sina kompisars önskelista”. Dessa pedagoger lär ha hämtat sitt demokratibegrepp från teveunderhållningen, för de lät eleverna rösta ut oönskade kamrater när det var dags att bilda nya klasser. Sanktionerat? När tilltaget blev känt fick de ansvariga löpa gatlopp i Nerikes Allehanda.

Det finns vackrare exempel. Den som tål våldsskildringar i from miljö rekommenderas ”Prästen i Stenhagen”, historien om komminister Mats Jonsson, som i tio års tid förtalats av själasörjare av flera kön, av kyrkoråd samt en och annan biskop, tills denne Jonsson fick söka läkarvård. Men när saken gjordes offentlig blev det uppror i Uppsala stift. Kyrkfolket röstade bort jaktföljet och gjorde syndabocken Jonsson till deras överhuvud, ledamot av stiftsstyrelsen och av fullmäktige. (Det var i sista stund, förstår man, innan det börjat osa svavel i deras vitkalkade rum. Bland de synder dessa kristna lagt sin präst till last ingick att han vattnat en ros på en zigenargrav. Fast gravvården inte var betald.)

Som vi sett har domstolar i andra länder inga problem med att definiera mobbning som misshandel eller att inse att också ord kan döda. Liksom tystnad. Alltså är det inte juridiken som hindrar svensk rättvisa. Så låt oss pröva en annan hypotes.

Det var vänsterpartisten Torbjörn Björklund (en av de få folkvalda som lyssnar till de utmobbades föreningar) som satte mig på spåret. Varför, frågade jag, vänder fack och myndigheter de misshandlade ryggen? ”Det beror på skammen.”

Fyra indicier: År 2006 gjorde ”Strömvirveln”, personalbladet i Norrköpings kommun, ett temanummer om mobbning. Vilket nummer redaktören Marika Formgren tvingades maila till läsarna från sin privata dator, eftersom tryckningen stoppats av kommunen. Forskaren Margareta Strandmark fick inte komma in på skolor och sjukhus. Skälet? Fack och kommun visste redan att någon mobbning aldrig förekommit. Och så var det barn- och elevombudet Lars Arrhenius, (som med framgång stämt en rad kommuner för att ha tolererat mobbning bland elever). Han är bestört över skolledarnas hållning, som in i det sista nekar till att barnet lidit skada. Han ber mig läsa domen T 339–08, på Gotland. Jag läser och förstummas. Skoledarna tycks mena att det är tioåringen som är dubbelt skyldig: till att ha blivit sparkad på, och till att deras fina skola får schavottera inför rätta.

Slutligen, en replik: ”Det kan bli värst för dig om du anmäler.” Så kan det låta i Marocko när en kvinna vill anmäla en våldtäkt. Så låter det från Arbetsmiljöverket när en mobbad vill anmäla arbetsskada. (Generaldirektören Mikael Sjöberg vet inte varför hans inspektörer säger så. ”Det får stå för dem.”)

Det är inte sant att hederskulturer gäller endast bland skäggiga män. Också en modern stat har självbild, rykte – kort sagt – en heder att försvara. Ett helikopterrån ger ingen fläck på välfärdsstatens sköld. Då lägger alla manken till för att fånga buset. Där gäller det normala – ju grövre brott, desto raskare polis. Vid mobbning gäller det omvända, har jag kunnat konstatera. Ju vidrigare det varit, ju längre det har pågått, desto svårare för offret att få rätt. Motståndet mot rättvisan synes direkt proportionellt till magnituden av skandalen. Kan det vara för att det går fyrtio mobbade sköterskor på varje utbränd smed? Det är inte bilfabriker utan kyrkan, skolor, socialbyråer och vårdanstalter som toppar statistiken.

Advokat Michael Fischbein får kritik för de vederlag som han utverkar för mobbade klienter. För mycket pengar, knorrar Kommunal, Lärarnas riksförbund med flera. Hur kan det bli för mycket till deras egen medlem? ”Därför att facken själva i liknande fall kräver betydligt lägre summor. För att inte förarga arbetgivaren, eller medlemmarna, för den delen. Och när det blir höga vederlag förstår folk hur djävligt människan haft det, och börjar undra var deras fackförening hållit hus.”

Var har de hållit hus? I de 20-tal fall som jag granskat är fackföreningen i bästa fall anorektisk, ofta frånvänd, inte så sällan på mobbarnas sida. Anita Wallstedt i Organisation mot mobbning berättar att av de 450 utmobbade som hon försökt bistå har bara fem fått hjälp från fackets rättsskydd. Jag läser hos Heinz Leymann att det är fackets uteblivna stöd som ofta utlöser den akuta fasen i patientens depression.

”Kränkande särbehandling sysslar vi inte med, du får skaffa privatjurist”, brukar det låta. Medan forskarna Helge Hoel och Ståle Einarsen finner det ”ironiskt” att ”en facklig rörelse med en av världens högsta organisationsgrader tycks oförmögen eller ovillig att stödja individuella offer och ge ett kollektivt svar på problemet ...” Är det ironiskt – eller snarare följdriktigt? ”Ingen vill röra vid det, det är lika skamligt som incest”, säger en intervjuperson i samma rapport. ”Vi går på krossat glas”, får jag höra från en ombudsman i Lärarnas riksförbund. Ja, i hans fall tillhörde offret och mobbarna samma fackklubb. Och de senare var, som alltid, i majoritet.

Redan på 80-talet fann Heinz Leymann att de modiga ombudsmän som ställde upp för syndabockarna riskerade att få dela deras öde. Leymann var inte helt förvånad. Den fackliga reflexen bjuder att vid konflikt ställa sig på flertalets sida. Det måste krävas gruvligt med kurage att trotsa medlemmarna och cheferna på samma gång, särskilt i ett land där inte så få fackombud ser fram emot att pensioneras med personalchefslön.

Av dessa skäl fann Leymann det orimligt att facken fick hantera mobbningsfallen. Eller att deras åsikt tilläts väga tungt inför domstol och försäkringskassa. De var i regel jäviga och skulle knappast göra det rättvist. Så för folkhälsans skull krävde Leymann en reform: de mobbade måste få ett rättsskydd helt frikopplat från intressegrupper – samt rätt att som individer väcka talan inför AD.

Det blev ingen reform. Modellen är intakt. Än i dag får ingen svensk arbetare väcka talan inför AD. Det får endast arbetsmarknadens parter, desamma som utser domstolen. Och som därutöver gemensamt finansierar den försäkring (AFA) där den som skadats i jobbet förväntas få ersättning. Ursäkta min ekonomism, men om nu parterna tillsammans kvaddat en människa, ofta under skamliga former, vad har de för intresse att frivilligt först erkänna övergreppet – och sen betala?

Så kanske är det inte de kraftlösa ombudsmännen man skall skjuta på. Det är den korporativa modellen som är ur fas med livet. Detta syns bäst vid jämförelse med Frankrike som med framgång beivrar vuxenmobbning. Men Frankrike har inte en arbetsdomstol som tillsatts av intresseorganisationer. Det har cirka 250 lokala tribunaler för arbetstvister, utsedda i allmänna val. Inför dessa conseils de prud’hommes har varje löneslav, fransman som utlänning, rätt att väcka talan. Det är, på alla punkter, motsatsen till vår modell.

Om mobbningen bara var ett verk av psykopater eller av flockinstinken, om det bara var styrt av lust, där lidande är ett mål i sig, hade det inte varit ett så stort problem. Det är som medel som det breder ut sig. När psykiskt våld blir obestraffat upptäcker många hur användbart det är. Så låt mig bara räkna upp de typfall som jag stött på under denna resa: En professor som vill åt kollegans forskningsmedel, en chef som vill oskadliggöra vittne till sin inkompetens, en företagare som inte kan avskeda den han vill, en enhetschef som vill avleda ilskan hon förtjänat, en annan chef som i avsaknad av egen pondus finner det bäst att undergräva andras…inget personligt, Gud förbjude. Men framför allt: makthavare av många slag som önskar lära ut att

deras missgrepp, och rent av brott mot lagen, inte kan påtalas utan att det går riktigt illa för den som gör det.

För ett antal år sedan såg man på teve en demonstration av svenska sköterskor. De hade papperspåsar över huvudet, en idé de måste fått från iranska flyktingar på Sergels torg. Också de fruktade repressalier, från kommunen nämligen, fick vi höra genom cellulosan. Jag fann tilltaget skandalöst den gången. Vad hade svenska syrror, med JO, JK, meddelarskyddet och världens starkaste fackföreningar i ryggen – gemensamt med mordhotade studenter från Iran?

I dag förstår jag bättre. Det hjälper föga att landet Sverige på papper har det bästa skyddet för det fria ordet – när det samtidigt är straffritt för människor i maktställning att genom förtal, ryktesspridning och psykiska övergrepp krossa dem som tar till orda. Staten bevakar våra kostvanor men finner inget allmänintresse i att skydda svenskens självrespekt, värdighet och heder. Ingen åklagare rycker ut mot förtal på internet eller mobbning på arbetsplatsen, och mot intrång i vårt privalliv finns inte ens lagligt skydd. Med andra ord: ”den personliga integriteten” – själva förutsättningen för att medborgaren skall våga bruka de rättigheter han har – är exceptionellt svag i Sverige.

Hetsen i Bjästa är följaktligen ingen sociologisk gåta, den är en politisk fråga. De som söker förtroende som folkvalda borde förklara varför dödshot på internet, eller mobbning på jobbet, som är brottsligt i andra länder, skall vara lovligt här.

Fenomenet illustrerar vilken förödande makt som gamla strukturer utövar över vår verklighetsuppfattning. Det som inte passar in i höger-vänsterskalan, eller i den svenska modellens rollfördelning, har liten chans att hamna på agendan. Mot den bakgrunden kunde jag nog inte välja en sämre tidpunkt för detta reportage. Det är valtider, majoriteter skall vinnas, gruppintressen blidkas. Jag kan bara hoppas att någon politiker tänker litet längre. Till exempel att för varje individ som mobbas ut är det femtio som ser det hända och lär den läxan för framtiden. Det är så vi får vår värdegrund. Inte på konferenser.
Lina P heter i verkligheten något annat.

Maciej Zaremba maciej.zaremba@dn.se “

“I november visas en utställning om mobbning i Kalmar
I februari visade Agneta Strindinger på Konsthögskolan i Malmö examensarbetet ”En dag fick jag nog”, där tio personer som mobbats på arbetsplatsen berättar sin historia. I november kommer utställningen till Kalmar.
”Hon har lyckats med det svåraste, nämligen att konstlöst gå rakt in i ett tema utan att blockera betraktarnas upplevelser”, skrev Thomas Millroth i Sydsvenskan.
Brittisk mobbningsdom
I juli 2009 dömdes den 18-åriga -Keely i Worcestershire till fyra månaders ungdomsfängelse för att bland annat ha förtalat och mordhotat en 14-årig flicka på Facebook. Det var den första brittiska fängelsedomen för mobbning på nätet.
Litteraturlista
Helge Hoel, Ståle Einarsen: ”Shortcomings of Antibullying Regulations. The Case of Sweden” (European Journal of Work and Organizational Psychology, mars 2003)
http://www.greatplacetowork.co.uk/great/employees.php
Nils-Johan Höglund: ”Prästen i Sten-hagen. Kyrkopolitik i Uppsala 1996–2006” (Hallgren & Fallgren, 2006)
Lennart Lundquist: ”Demokratins väktare. Ämbetsmännen och vårt offentliga etos” (Studentlitteratur, 1998)
Leif Kåvestad: ”Civilkurage & sjuka hus. Allt har ett pris” (www.vitboken.se)

DN 27 okt 2010:

“Myten om det goda Sverige”

“Bilden av Sverige är inte längre enhetlig utan mångfacetterad. Och det har den varit sedan länge, menar historikern Heléne Lööw. Men förändringar i samhället och enstaka händelser gör att myten om Sverige ställs på sin spets.”

“Medan utländska medier skriver om att bilden av Sverige förändrats efter Sverigedemokraternas framgångar i riksdagsvalet och efter de senaste våldshändelserna i Malmö så är frågan: Finns det bara ett sätt att beskriva Sverige?

Heléne Lööw är docent i historia och har tidigare specialiserat sig på nazism i Sverige, ett ämne hon har skrivit flera böcker om. Sedan augusti arbetar hon på Uppsala universitet med ett projekt som leds av Rikspolisstyrelsen om hur man ska minska konflikter vid större demonstrationer och konfrontationer mellan polis och demonstranter. För henne är bilden av Sverige sedan länge mångfacetterad.

– Bilden av Sverige bygger på ett slags myt, säger hon. Myten om det lugna och stabila Sverige borde ha förändrats sedan länge men ska man peka på en tidpunkt och en händelse då bilden av Sverige verkligen förändrades så var det efter mordet på Olof Palme, och det var ju ett tag sedan. Sverige är ju faktiskt det land i Europa där en statsminister och en utrikesminister mördats på öppen gata. Ändå lever det en föreställning som skapades efter andra världskriget av ett land med konsensus och tolerans, något som egentligen aldrig har funnits. Den borde ha rämnat för länge sedan.

Enligt Heléne Lööw finns det en kollektiv bild av Sverige som aktiveras efter varje större händelse. Samtidigt blir reportagen i utländska medier inte sällan ett försök att slå sönder bilden av den framgångsrika välfärdsstaten där Pippi Långstrumps nya grannar heter Wallander och Larsson.

– Senast blev det en del sådana reportage efter det att Sverigedemokraterna kom in i riksdagen. Då var det nästan med lite skadeglädje som en del medier konstaterade att nu är svenskarna definitivt som oss.

När det gäller våldsbrotten i Malmö så upplever de flesta svenskar det som händer där på avstånd. Det blir något man ser på teve eller läser om.

– Jag tror att många upplever det som händer i Malmö som något som inte angår dem eftersom de inte ser sig själva som potentiella offer. Det är inte deras verklighet, det är inte de som springer hem från bussen eller oroar sig för någon som inte kommit hem i tid. Det är lätt att tänka att man kanske måste se ut eller vara på ett visst sätt för att bli drabbad. Men så behöver det ju inte vara.

Heléne Lööw konstaterar att ingen i dag vet vilka bevekelsegrunder som ligger bakom brotten. Samtidigt är det lätt att vi skaffar oss förutfattade meningar och att vi drar snabba slutsatser, i viss mån för att skydda oss själva, menar hon.

– I dag har vi en diskussion kring Malmö som en problematisk stad, en stad med segregation och brottslighet. Många tänker ”konflikter” och ”bråk” när det gäller Malmö och därför riskerar Malmö att få samma stämpel som andra orter tidigare har fått, som Klippan som länge associerades med rasism och grov brottslighet efter ett knivmord på en asylsökande flykting där 1995.

Men som man i dag kanske inte längre tänker på?

– Nej, men skulle det hända något igen så dras ofta allt det gamla

upp. Då börjar människor minnas. Precis som Lasermannen finns kvar i något kollektivt medvetande så finns äldre händelser kvar också på andra platser. I århundraden har Sverige befunnit sig i Europas utkant som ett litet marginaliserat land. Det tänker vi inte alltid på. Vi hade ett slags glansperiod efter andra världskriget då vi internationellt seglade upp som en förebild. Nu är vi kanske tillbaka till vår gamla position.

Sveriges röst i världen är inte lika stark?

– Styrkan försvagades när vi blev medlemmar av EU där EU talar med en röst internationellt. Vi har inte längre samma handlingsutrymme.

Samtidigt som bilden av Sverige förändras över tiden förändras själva landet av impulser och kreativitet från nyinflyttade människor från andra länder och genom nya generationer svenskar som växer upp och blir delaktiga. Men mitt i detta finns det de som har lättare att se skillnader än likheter och gör dessa till ett problem.

– Vi har lite svårt att acceptera att människor efter ett tag upphör att vara invandrare. Att de faktiskt är medborgare. Att de faktiskt är här för att stanna. En del av dem vi kallar för invandrargrupper har bott här i generationer, de är födda och uppväxta här. De känner inget annat land än Sverige.

Vad kan man göra åt det synsättet?

– Det är svårt att förändra mentala strukturer. Det är en väldigt lång process. Samtidigt har vi ett byråkratiskt system som befäster detta. Kanske borde vi fråga politikerna *när* en grupp upphör att vara en invandrargrupp.

Enligt Heléne Lööw är det svårt att säga hur pass utbredd invandrarfientligheten är i Sverige. Enligt henne är det få personer som är generellt främlingsfientliga.

– Det mesta handlar om vilken grupp vi just nu talar om. Det är knappast någon som vill kasta ut norrmännen, finländarna eller andra européer. Huvudsakligen handlar det om muslimska utomeuropéer.

Hur ska vi komma tillrätta med den polarisering som finns på vissa platser i dag?

– Jag tror inte att det finns något snabbt sätt att ändra detta på. Historiskt sett har detta alltid tagit lång tid. I vårt moderna samhälle tror vi ofta att det räcker med att trycka ned ett lämpligt åtgärdspaket så löser vi problemen. Jag tror att vi får acceptera att det går långsamt och att människor inte alltid tycker om varandra men att vi måste arbeta för att skapa ömsesidig respekt. Det är ett evighetsarbete. Vi måste kanske acceptera att människor lever sida vid sida utan att älska varandra men att de kan göra detta utan våldsamma konflikter.

– När man tittar på de intoleranta föreställningarna så är de uråldriga. Antisemitismen är mer än tusen år. Föreställningarna om islam går tillbaka till korstågen. De existerar som ett slags bakgrundsbrus i den västerländska civilisationen.

Varför har människor ibland så svårt att acceptera avvikelser från den norm som vi anser oss leva inom?

– De flesta uppfattar att mitt sätt att leva är ett bra sätt att leva och att det är en slags normalitet, det rätta sättet som man ska leva. Man tänker kanske inte på att alla andra uppfattar sitt sätt att leva på exakt samma sätt. Det är där den ömsesidiga respekten för varandra kommer in.

Ligger det en fara i att vi utmålar oss som att vara på ett visst sätt och beskriver nationen som enhetlig?

– Det är också en del av myten. Vi svenskar är inte på ett visst sätt.

Sverige är väldigt mycket. Sättet att leva och att vara varierar enormt beroende på var i Sverige som du bor. Där blir frågan om integration komplicerad. Integrerad i vad? Det är en väldig skillnad att bo i Stockholmsregionen, ett litet samhälle på landsbygden eller i en kuststad, i ett visst bostadsområde och så vidare. Det finns olika svenskheter beroende på var du befinner dig någonstans. Och vem bestämmer när någon har integrerats?

Heléne Lööw trycker på vikten av att hålla igång en dialog. Att diskutera också de svåra och obekväma frågorna.

– Kan man skapa ett slags ömsesidig acceptans och hålla en dialog levande, då kan man kanske undvika öppna konflikter. När man slutar tala och stänger möjligheterna till dialog, då kan situationen förvärras. Jag tycker att man ska tala betydligt mer. Så länge man gör det går man inte till fysiskt angrepp i alla fall. Det är en väg som är väldigt framgångsrik även om den är krävande. Vi borde vara bra på samförståndslösningar i Sverige men vi är inte det längre.

Clas Svahn
clas.svahn@dn.se “

“SKOTTATTENTATEN I MALMÖ
Se ministern möta Malmöbor efter skotten
SENASTE NYTT
Skottdåden i Malmö en stor internationell händelse
Polisens teori: Skytten känner till området väl
Polisen tror sig kunna säkra dna från skytt
Ännu en skottlossning i Malmö
Butiksägare beskjuten efter demonstration
Skott mot butik i Malmö
Fler skott i Malmö
Religiös manifestation mot skotten
Skytten binds till minst fem skottdåd
Brottsplatserna viktiga i jakten på gärningsmannen
Inga spår efter förmodad beskjutning
Malmöskott ekar över världen
Polisen: Skytten mellan 20 och 40
”Många vågar inte gå ensamma”
Kvinnorna sköts genom fönstret
BAKGRUND
Ensam skytt fortsätter gäcka polisen
Många illegala vapen men få beslag
Kulor som fingeravtryck
Polisen skamfilade rykte kan tvättas bort
Gellert Tamas: ”Dagens samhälle liknar Lasermannens”
DEBATT
”Beatrice Ask måste agera för Malmö – eller avgå!”
LEDARE
Frågor utan svar”

DN 28 okt 2010 ledare :

“Fram med sanningen”

“Under århundraden har romer förtryckts, förföljts och mördats. Europa behöver en sanningskommission och statsminister Reinfeldt kan börja i Sverige. “

“Tänk så många gånger jag har suttit vid ett middagsbord och fått samma kommentar, berättade Maria Leissner under ett frukostseminarium vid organisationen Civil rights defenders i Stockholm i går.

Demokratiambassadör Leissner har varit ordförande för Delegationen för romska frågor, som överlämnade sitt slutbetänkande till regeringen i juli.

Leissners uppdrag har lett till många reaktioner från omgivningen, också under privata middagar. Upprepade gånger har hon fått höra av bordsgrannar att de minsann inte är rasister, men att de inte ”tycker om romer”.

Hur skulle jag ha reagerat om de sagt samma sak om judar? Varför har jag inte rest mig upp och gått från bordet? undrade Leissner retoriskt. Förklaringen till fördomarna är framför allt bristande kunskap, hävdade hon.

Det är säkert en riktig slutsats. Den förfärliga historien om hur Europas romer har förföljts och förtryckts är inte tillräckligt dokumenterad, studerad och allmänt känd.

Det är bland annat därför som männi-skor som annars anser sig vara upplysta och bildade kan häva ur sig rasistiska kommentarer. Det sker antagligen runt om i Europa varje minut.

I Leissners betänkande ”Romers rätt – en strategi för romer i Sverige” redogörs kortfattat och på torr utredningsprosa för 500 år av förtryck. I Rumänien var romer slavar fram till 1855, i Mussolinis Italien beordrades total utrensning och i Hitlers tredje rike deporterades och mördades minst en halv miljon.

I Sverige drabbades resande, som kal-lades ”tattare”, särskilt hårt av steriliseringslagarna som infördes på 1930- och 40-talen. Kvinnor i långt gången graviditet tvingades till sena aborter och tvångssteriliserades. Hela släkter sargades, vilket har återverkningar än i dag. Ända fram till 1960-talet hade svenska kommuner rätt att avvisa romer efter tre veckors vistelse. Därmed fick barnen inte gå i skola och föräldrarna fick inga barnbidrag. Många romer lever än i denna dag som papperslösa i Europa och förvägras därmed de rättigheter som är knutna till ett medborgarskap.

Allt detta – och en hel del därtill – vet vi. Men det behövs mer dokumentation och fördjupad kunskap om historien.

Därför borde regeringen lyssna på Maria Leissners förslag om att tillsätta en sanningskommission. Statsminister Reinfeldt har redan förklarat att han inte tycker att det behövs.

Men en ordentlig dokumentation av det offentligas behandling av romer skulle vara värdefullt av flera skäl.

Alla länder behöver göra upp med sitt förflutna och det gäller också Sverige. Övergrepp och förtryckets mekanismer måste fram i ljuset för att nya generationer ska kunna gå vidare och lära sig av det som hänt. Fördjupad kunskap om romernas historia skulle förhoppningsvis rensa bort en del av de rent rasistiska kommentarerna. En kartläggning av förtrycket, följt av en ursäkt i någon form, skulle dessutom skapa en känsla av upprättelse bland romerna. Det skulle kunna vara början på en ny och bättre relation.

Frågan är känslig och laddad, det märktes också under gårdagens seminarium. Det ställdes frågor om hedersvåld och förtryck av hbt-personer i romska hem. Romernas begripliga misstro mot majoritetssamhällets företrädare riskerar att bli ett skydd för våld i de starka familjerna. Men inte ens en utsatt minoritet kan ta lagen i egna händer.

Hela Europa skulle behöva en sanningskommission. I väntan på den kan statsminister Reinfeldt se till att Sverige blir ett gott exempel för andra.

DN 28/10 2010 “

DN 21 nov2010:

“Tintin i belgisk rättegång”

“Seriefiguren Tintin ska upp i rätten i morgon, måndag. Då börjar rättegången om seriealbumet ”Tintin i Kongo”, som vissa tycker är kränkande.”

“Rättegången sker i Tintins ”hemland” Belgien och det är Bienvenu Mbutu som stämt förlaget Moulinsart som äger rättigheterna till seriealbumet. Mbutu menar att seriealbumet strider mot en lag som förbjuder rasistiska bilder i konstnärliga produkter.

– Det här seriealbumet ger en oacceptabel bild av Afrika, säger Bienvenu Mbutu till Sveriges Radios magasin ”God morgon världen”. Mbutu är kritisk till bilderna i albumet som ger en bild av svarta människor som ”allmänt dumma och kolsvarta afrikaner”. Vinner Mbutu i rätten kan det betyda att försäljningen av albumet stoppas. Mbutu tycker dock att det finns ett alternativ – att Belgien ber kongoleser om ursäkt för de kränkande bilderna och att albumet får ett försättsblad som beskriver Belgiens övergrepp i Kongo för 100 år sedan.

Företaget Moulinsart som äger rättigheterna hävdar att ”Tintin i Kongo” måste ses i ljuset av att albumet skrevs för 80 år sedan, när synen på rasism var annorlunda.

Om domstolen går på Mbutus linje hävdar förlaget att även andra böcker måste förbjudas, till exempel verk av Jules Verne eller Honoré de Balzac.

Belgien styrde Kongo i 75 år och omkring 10 miljoner människor uppskattas ha förlorat livet på grund av den brutala regimen. ”Tintin i Kongo” skrevs av Georges Remi under dennes pseudonym Hergé.

Remi har hävdat att den dagstidning som publicerade serierna om Tintin tvingade honom att skriva ”Tintin i Kongo”.

Mikael Bondesson
mikael.bondesson@dn.se “

“LÄS MER
Tintin i ett nytt Amerika
Efter 75 år får Tintin äntligen tala till punkt
Tintin får väggmålning i Bryssel
Det visste du inte om Tintin
Tintin debuterade vid 8 månaders ålder
Tintin tar sig an upphovsrätten”

DN 23 nov 2010:

“Dödstraffet viker – men några länder håller emot”

“Att döma andra människor till döden har till slut blivit ett undantag bland världens rättssystem, efter att tidigare ha varit något självklart. Dödsstraffet har avskaffats i två tredjedelar av alla länder. Men i delar av Asien avrättas ännu tusentals, och USA tycks långt från ett avskaffande.”

“Att straffa människor med döden har varit en tämligen normal ordning så länge mänsklig verksamhet har dokumenterats. Straffrätten har i århundraden präglats av idén om hämnd för begångna synder. Numera går utvecklingen mot en värld utan dödsstraff. Men vägen är inte rak (se faktaruta här intill).

Låt oss granska läget i olika delar av världen.
Nästan alla stater som fortfarande tillämpar det yttersta straffet ligger i Asien och Afrika. Söder om Sahara avrättades tio människor under 2009, i Nordafrika och Mellanöstern drygt 600 och i övriga Asien mer än tusen, varav en överväldigande majoritet i Kina.

Kina har haft ännu svartare år. Åren 1996 och 2004 avrättade landet uppskattningsvis (antalet betraktas som en statshemlighet) över 3.000 personer, enligt Amnesty International. Det är fler än antalet civila som dött något enskilt år i Afghanistankriget.

Högsta domstolen i Kina beslutade i mitten av 2000-talet att se över alla dödsstraff som utmäts av provinsdomstolarna, och det förekommer en juridisk diskussion om huruvida straffet bör avskaffas. Men i officiell politik märks ännu inga sådana signaler.

I en DN-intervju för två år sedan sade Kinas Sverigeambassadör Chen Mingming att det finns ”ett överväldigande stöd bland allmänheten för att behålla dödsstraffet som avskräckning och straff för de grövsta brotten”. Att avskaffa det skulle strida mot den allmänna viljan, och det vet regeringen, sade Chen. Frågan är dock hur stor den avskräckande effekten kan vara när antalet avrättade inte redovisas. Efter Kina står Iran för de flesta avrättningarna, minst 388 stycken 2009. Därefter följer Irak, Saudiarabien – och USA, världens mäktigaste demokrati.

Även om frånvaro av dödsstraff är nära förknippat med folkstyre är det inte synonymt. De främsta avvikarna bland de industrialiserade demokratierna är Japan med sju avrättade 2009 och USA med hela 52 stycken.

USA har förvisso länge haft en livlig debatt om straffet. 15 av de 50 delstaterna har förbjudit avrättningar, senast i raden var New Mexico 2009.

Efter en dyster toppnotering 1935 med nära 200 fall minskade antalet avrättade i USA stadigt fram till dess att Högsta domstolen i en dom 1972 kom fram till att dödsstraff stred mot författningen. Alla avrättningar ställdes då in.

Men redan fyra år senare, efter en ny förtydligande dom, återupptogs bruket. Antalet avrättningar steg därefter till en ny topp år 2000, då nästan 100 personer avrättades. Därefter har siffran sjunkit igen. Även antalet avkunnade dödsdomar har gått ned.

Frågan finns hela tiden på den amerikanska politiska dagordningen. Ny dna-teknik har förtydligat dilemmat med att det alltid finns en risk att oskyldiga döms till döden, och nya avrättningsmetoder införs sedan gamla dömts ut som inhumana.

Trots all denna politiska och juridiska rörelse är stödet för dödsstraffet fortfarande massivt hos den amerikanska allmänheten: över 80 procent är för att mördare straffas med döden.

I övriga Nord- och Sydamerika är det sedan 2003 bara den karibiska östaten St Kitts och Nevis som tillämpar dödsstraff. I en handfull andra latinamerikanska länder har personer dömts till döden under 2000-talet, men ingen har avrättats.

I Europa, slutligen, avrättades förra året inte en enda person, vilket var första gången. I våras kom dock ett bakslag: två avrättningar genomfördes i Vitryssland, det enda europeiska land som använt dödsstraff på senare år.

I Ryssland tillämpas sedan 1999 ett undantag. Den ryska författningsdomstolen har slagit fast att ”vägen mot ett fullständigt avskaffande av dödsstraffet är oåterkallelig”.

I östra Europa har EU varit en drivande motkraft efter Berlinmurens fall, eftersom länder som har dödsstraff inte får bli medlemmar i unionen. Av de 18 central- och östeuropeiska länder som skrotat straffet har samtliga gjort det efter 1989. Knappt hälften gjorde det tidigt. Fyra av dem har tagit beslutet på 2000-talet, varav Albanien var senast ut, 2007.

Anders Bolling
anders.bolling@dn.se”

“MOT EN VÄRLD UTAN DÖDSSTRAFF

Först under 1700-talets upplysning började institutionaliserade avrättningar på allvar ifrågasättas. Hade människor verkligen rätt att förfoga över andra människors liv? 1764 gav den italienska filosofen Cesare Beccaria ut ”Om brott och straff”, som blev startskottet för kampen mot dödstraffet.

Under andra halvan av 1800-talet avskaffade några länder dödstraffet, och en bit in på 1900-talet gjorde motståndarna fortsatta

framsteg. Flera latinamerikanska länder var pionjärer. Sedan kom världskrigen och de stora totalitära ideologierna, och kampen drabbades av bakslag.
Inte förrän de senaste decennierna, i takt med att demokratin spridits, har pendeln åter svängt tillbaka. År 1977 var det bara 16 länder som avskaffat dödsstraffet för alla typer av brott. I dag är siffran 95. Bara under 2000-talet har 22 skrotat det oåterkalleliga straffet.
Förutom de 95 som fullt ut avskaffat dödsstraffet har ytterligare 44 av de 197 länderna i människorättsorganisationen **Amnestys genomgång** i princip skrotat straffet men har rättsliga rester kvar, som inte betyder något i praktiken. Summa alltså **139.**
Av de återstående 58 avstår en majoritet från att tillämpa straffet. Under 2009 genomfördes avrättningar i 18 länder, de flesta i Kina (minst tusen under fjolåret).”

“VÅRA UNDERLAG:
Se rådata till dödsstraffsgrafik. (88 kB)
DN.SE:S SERIE OM DÖDSSTRAFF
Dömdes till döden för ett mord han inte begått
Ander blev den siste att avrättas
Dödstraffet viker – men några länder håller emot
Massivt folkligt stöd för dödsstraff i USA
”Dödsstraff får icke förekomma”
100 years of the death penalty”

DN 23 nov 2010:

“Dödsstraffet i världen: Interaktiv karta ger effektfull bild”

I dag, den 23 november 2010, har 100 år passerat sedan skarprättaren Albert Gustaf Dahlman verkställde Sveriges sista avrättning, på Långholmens centralfängelse, ett stenkast från DN.se:s redaktion (läs mer om den sista svenska avrättningen i en artikel som publiceras på DN.se i dag).

Hundraårsdagen ägnar vi på DN.se åt att uppmärksamma dödsstraffet och dess utbredning i världen. I Sverige uppfattas det i dag som en närmast medeltida praktik, men på många håll i världen har dödsstraffet fortfarande en solid ställning.

Vi ville belysa var och i vilken omfattning dödsstraffet tillämpas i dag och hur detta förändrats över tid. För det ändamålet har vi tagit fram en interaktiv grafik. När sådana stora datamängder ska presenteras för läsare på ett sätt som blir tydligt och effektfullt är grafisk så kallad datavisualisering överlägsen text och tabeller.

Genom att dra reglaget över tidslinjen kan du se hur länder avskaffat - eller inte avskaffat - dödsstraffet, och genom att klicka på ett land får du mer detaljerad information. Från 1992 och framåt finns bättre statistik över antalet avrättningar i enskilda länder. Tyvärr är det så att vissa länder som är slutna kan tyckas komma lättare undan i vår färgkodning eftersom ett stort antal avrättningar genomförts där som inte kunnat bekräftas. I de fallen anger vi antalet kända avrättningar följt av ett plustecken.

Den visuella resan genom de senaste hundra åren ger snabbt bilder av det avvikande och anmärkningsvärda. År 1900 lyser några få länder vita eller ljust rosa, bland dem Venezuela som avskaffade dödsstraffet redan 1863. Sverige sällar sig jämförelsevis tidigt till skaran av länder som avskaffat dödsstraffet i praktiken, men är inte först i Skandinavien.

Men den kanske mest effektfulla bilden ger kartan i vår tid, när den västerländska demokratin USA hamnar i ensamt sällskap med länder som Iran, Nordkorea, Kina och Saudiarabien. Kartan finns också i en engelsk version, åtkomlig genom symbolen med en engelsk flagga uppe i högra hörnet eller via webbadressen deathmap.org.

Den mycket stora mängd fakta som samlats in om dödsstraffet i världen genom historien bildar ett unikt dokument - den databas som vår interaktiva grafik bygger på. Informationen är också tillgänglig i en lista med rådata. Ett stort tack till **Elisabeth Löfgren** på Amnesty, **Anna Åberg** och **Maria Ringborg** på DN.se, samt till **Emil Stenström** och **Björn Andersson** på Valtech.

För särskilt internetintresserade läsare kan jag berätta att applikationen är DN.se:s första bygge i den kommande webbstandarden HTML5.

Jag rekommenderar också varmt de artiklar och starka bilder om dödsstraffet som vi publicerar i dag på DN.se.

Björn Hedensjö, redaktionschef DN.se”

DN 23 nov 2010:

“Ander blev den siste att avrättas”

“Anna Viktoria Hellsten hann ta två tuggor på sin frukostmacka den 5 januari 1910 innan hon fick två dödande slag i bakhuvudet. Den för dådet dömde gärningsmannen lades under bilan den 23 november för 100 år sedan. Han blev den sista att avrättas i Sverige innan straffet avskaffades 1921.”

“**Långholmen, Stockholm, 23 november 1910.** Det är onsdag, klockan närmar sig åtta. Det börjar ljusna. Giljotinen är på plats, riggad och klar. Stämningen på fängelsegården är pressad. Det är första, och kommer också att bli den sista gången, som en giljotin används i Sverige. Den är nästan fem meter hög och skinande blank, alldeles ny och importerad från Frankrike. I sju år har den stått inpackad i ett skjul på Långholmen.

Skarprättaren A.G Dalman står redo tillsammans med sina tre medarbetare, och söner, den yngsta 17 år gammal. Dagen innan har de sett till att giljotinens alla delar fungerar som de ska. Dalman är erfaren men van vid den något enklare bödelsyxan. Man kan anta att han är nervös men också lättad att slippa hackan då den ställde stora krav på hans nerver. Inte sällan krävdes två hugg för att skilja huvudet från den dömdas kropp.

På fängelsegården står ytterligare tolv svartklädda män och trycker. Fängelsepräster, läkare, åklagare, fängelsechef, jurister och ämbetsmän.

Stadig och rakryggad vandrar den dömde, en mager, 37 år gammal, Johan Alfred Andersson Ander över fängelsegården. Han visar inga tecken på nervositet. Händerna är bakbundna och han har ett löst

sittande fängsel runt benen. Ögonbindel fanns att välja som alternativ men det hade han tackat nej till.

När Ander kommer i närheten av vittnena hälsar han högt och ljudligt "God morgon, mina herrar!" De lyfter alla tyst på de höga hattarna till svar.

"Jag skulle vilja säga några ord, får jag det?" frågar Ander väl framme vid giljotinen. Begäran avslås och hans skjortkrage viks ner. Kroppen skjuts in med halsen rakt under bilan. För första gången syns det att Ander påverkas av situationens allvar. Han skälver till. Då drar Dalman i snöret. Anders huvud faller ner i zinkkaret som är fäst vid giljotinen.

Johan Alfred Andersson Ander hade inte lyckats med mycket i livet. Tillsammans med sin fru levde han ett kringflackande, ostrukturerat liv i Stockholm. De startade olika företag som gick i konkurs efter storstilade champagnefester och Ander fick flertalet gånger avtjäna kortare fängelsestraff för stöld och misshandel.

Anders rykte gjorde tillslut att varken han eller makan fick något arbete och man kan anta att det som blev början till slutet på hans liv var en akt av desperation.

Den 25-åriga kassörskan Anna Viktoria Hellsten arbetade på Gerells växelkontor på Malmtorgsgatan 2 i Stockholm. Förmiddagen den 5 januari 1910 satt hon i en upplyst lokal i färd med att äta sin medhavda frukost. Vid halvelva-tiden kom en kolutkörare till ett nu nedsläckt kontor och fann Hellsten på golvet blödandes från ett krossår i huvudet. På bordet bredvid låg en macka som det hade tagits två bett på. Hon var inte vid medvetande och en timme senare avled hon på sjukhuset.

Vid midnatt samma dag var polisen säkra på att de hade sin gärningsman. 5.211 kronor och 27 öre hade försvunnit från växelkontoret. En koffert som Ander lämnat kvar på hotell Temperens innehöll delar av rånbytet, blod och Anders fotografi samt personbevis. Ander hade setts stryka omkring växlingskontoret som för att kolla läget flera gånger dagen innan. På morgonen hade han blivit extremt stressad när frukosten han beställt varit försenad. Han struntade i maten och tog bara en kopp kaffe. Strax därefter hade han setts bärandes på ett paket mycket likt mordvapnet, ett besman, en slags långsmal handvåg.

Ander erkände aldrig mordet. Han hävdade att han hade flera dubbelgångare, att det var de som de uppemot sextio vittnena hade sett, och att han fått väskan med rånbytet av en mörk, snygg främling. Han kunde aldrig riktigt bindas vid brottsplatsen men polisen tvivlade inte på att han var den skyldiga.

I Anders fars stuga på Karlsunds brygga greps Johan Alfred och frun, Julia Charlotta, av polis där de låg nakna i en säng på kvällen efter mordet. Frun släpptes på förmiddagen nästa dag, befriad från varje misstanke om delaktighet i brottet.

I åklagarens redovisning av brottsutredningen står att läsa "Den kedja av bevis, som dragits ihop kring Ander, ådagalägger till fullo, att det är Ander som förberett och ensam fullbordat mordet på fröken Anna Viktoria Hellsten..." "...Av de omfattande skadornas beskaffenhet, samt mordvapnets tyngd och storlek, framgår tydligt att uppsåtet varit att döda." "Rånmordet på den värnlösa kvinnan har föregåtts av många och noggranna förberedelser samt utförts med en lömskhet och en kallblodighet som är fasaväckande. Det finns endast ett straff som står i rättvist förhållande till en sådan med berått mod begången grym förbrytelse, och det är dödsstraff."

Jenny Nordlander jenny.nordlander@dn.se “

DN 30 nov 2010:

“Motvalls i glädjediktaturen”

“Var positiv! Var glad! Budskapet från självhjälpsböcker, livsstilsguruer och jobbcoacher kan enligt Barbara Ehrenreich jämföras med Sovjetunionens system för social kontroll. DN:s Sverker Lenas har träffat henne.”

“För tio år sedan skildrade Barbara Ehrenreich den amerikanska ojämlikhetens avigsida i boken ”Barskrapad”. Som wallraffande servitris, städerska, långvårdsbiträde och varuhussäljare upptäckte hon hur omöjligt det var att ordna både tak över huvudet och mat på bordet genom bara ett heltidsarbete. Working poor – arbetande fattig – blev ett begrepp i samhällsdebatten.

Hennes nya bok ”Gilla läget. Hur allt gick åt helvete med positivt tänkande” presenterar en förklaring till varför de arbetande fattiga i USA inte gör något åt saken.

När Europa monterar ner sina välfärdsbyggen för att täcka bankvärldens kreditförluster leder det till demonstrationer i Irland och Frankrike, kravaller i Grekland, studentuppror i Storbritannien och strejker i Portugal och Spanien.

Halva EU sjuder. Men i världens mest beväpnade land, där fattigdomen både är mer utbredd och extrem, är det förhållandevis lugnt. Inga folkmassor ger sig ut på gatorna för att försvara sina löner, kräva sin rätt till sjukvård eller tryggade pensionsvillkor.

Beror det på att amerikaner skolats att vara positiva även när de är barskrapade?

– Ja, det är delvis förenklande, men rymmer ett mått av sanning. Jag frågar mig allt oftare nu för tiden varför folk finner sig i så påvra levnadsvillkor och där tror jag att doktrinen om positivt tänkande är en del av svaret.

– Vi har en populistrevolt i form av Teapartyrörelsen just nu, men det är en rörelse som stöder åtstramningar. Där ingår inte de fattiga, utan mer välbeställda människor, säger Barbara Ehrenreich i soffan hemma hos sin svenska förläggare Dan Israel på Leopard förlag.

I fredags framträdde hon i ”Skavlan” och i lördags på Socialistiskt forum på ABF Stockholm. ”Gilla läget”, som fått flera entusiastiska recensioner i svensk press, tar spjärn mot den flodvåg av självhjälpsböcker, livsstilsguruer och jobbcoacher som predikar att ansvaret för framgångar och motgångar i livet vilar på dig själv och ingen annan.

– Medlidande och sympati blir onödigt enligt denna ideologi. Problemet är att de samhälleliga orsakerna till att vissa människor far illa då osynliggörs medan offret skuldbeläggs. Det positiva tänkandets profeter hävdar att alla människor befinner sig bara några tankebanor bort från ofantlig rikedom. Mitt favoritexempel är när man ska lägga handen på hjärtat och säga: ”Jag älskar rika människor. Jag välsignar rika människor och en dag ska jag också bli en rik människa”, säger hon och skrattar.

Men är det inte bra att försöka vara -positiv och lycklig även i motvind?

– Förväxla inte positivt tänkande med att vara lycklig. När man väl sätter i gång med projektet att ständigt vara positiv är det inte lätt att bli lycklig. Det innebär ett ständigt undersökande av sig själv: Är jag för negativ nu? Hur ska jag bekämpa mina negativa tankar? Sedan är jag övertygad om att strävandet efter lycka fordrar verkliga

förändringar i levnadsvillkoren för många människor. Att inte behöva vara fattig till exempel, eller att få en sjukvårdsförsäkring.

Barbara Ehrenreich utsattes för tvångsglädjekulturen första gången när hon drabbades av bröstcancer. Då fick hon höra att en positiv inställning skulle besegra sjukdomen och att cancern rent av kunde betraktas som en gåva, en möjlighet till karaktärsdaning.

Men från att ha varit mest utvecklad inom new age-rörelsen har positivitetskulturen i dag blivit en integrerad del av den konsumtionsbaserade senkapitalismen, som bygger på att folk drömmer om mer men nöjer sig med vad de får.

– Det är ett system för social kontroll, som ser till att det inte uppstår några klagomål. I USA kan en ”dålig attityd” räcka som skäl för att bli av med jobbet. Och vad är en dålig attityd? Ja, att klaga på lönen. Eller att nämna ordet fackförening.

– Det är intressant att det fanns en liknande social kontroll i Sovjetunionen. Om man var negativ och pessimistisk i Sovjetunionen stämplades det som ”defaitism” och var kriminellt. Det är alltså inget exklusivt drag för just kapitalismen, utan handlar om hur man kontrollerar stora folkmängder, säger hon.

I dag är en av åtta amerikaner -beroende av matkuponger för att överleva. Hur har du märkt av de -förändrade levnadsvillkoren i USA - efter finanskrisen 2008?

– Det skrivs extremt lite om nyfattigdomen i amerikansk press. Men jag gjorde en reportageserie för New York Times 2009 och stötte då på folk som jagade ekorrar och tvättbjörnar för köttets skull. Inom medelklassen flyttar vuxna barn tillbaka till föräldrahemmet och inom arbetarklassen flyttar det in en familj i varje sovrum.

– Samtidigt har de allra rikaste kommit ut ur krisen med ännu mer - pengar, bland annat eftersom Obama bestämde sig för att fortsätta med Bushs räddningsaktion av bankerna. Dessa dollarmiljardärer utgör en superklass som inte existerade för 20 år sedan. Men här kan man säga att det positiva tänkandet fungerar. Tillhör man superklassen är det på sätt och vis sant att man kan kontrollera världen med sina tankar: De får allt de tänker på, mer eller mindre automatiskt.

Sverker Lenas
sverker.lenas@dn.se “

“ **LÅGLÖNE-KRITIKER**
Barbara Ehrenreich är amerikansk feminist, journalist och en av USA:s mest profilerade samhällskritiker.

Hon föddes 1941 i Butte, Montana, som dotter till en gruvarbetare, och doktorerade i cellbiologi 1968.

Hon har skrivit ett 20-tal böcker. På svenska finns bland annat

”Barskrapad. Konsten att hanka sig fram” (2002), ”Körd. Uppvaknandet ur den amerikanska drömmen” (2006) och

”Karnevalsyra. Den kollektiva glädjens historia” (2010) – alla utgivna på Leopard förlag.”

DN 17 aug 2010:

Barbara Ehrenreich: ”Gilla läget. Hur allt gick åt helvete med positivt tänkande”

“Barbara Ehrenreich har fått nog av den tvångsglädjekultur som ordinerar en positiv attityd mot motgångar i livet. Malin Ullgren läser en underhållande uppgörelse med positivitetskulten.

“LITTERATURRECENSION
Författare: Barbara Ehrenreich
Titel: ”Gilla läget. Hur allt gick åt helvete med positivt tänkande”
Översättare: Hans O Sjöström **Förlag:** Leopard förlag”

“En kommunalanställd kvinna berättade en gång för mig om sin erfarenhet av ”att välja glädje”, eller en liknande fortbildningsdag i harmoni, lycka och positiva tankar: Hon ansåg att det hela var bortkastad tid och dessutom obehagligt påtvingat av arbetsgivaren. Hon protesterade tyst genom att vägra bära den namnskylt som under dagen skulle sätta henne i ordlös kontakt med andra kursdeltagare.

I pausen kom den namnkunnige och framgångsrike endagsgurun fram till henne och påpekade att hon saknade skylt på bröstet. När hon svarade att hon inte ville ha någon, blev han bekymrad och höll ett spontant anförande om vikten av att göra sig av med negativa attityder, som annars lätt kunde sprida sig i gruppen. Det var alltså inte fullt acceptabelt att en vuxen människa ifrågasatte innehållet i en föreläsning.

Hans lilla maktdemonstration påminner om det Barbara Ehrenreich skriver om i slutet av sin senaste bok, ”Gilla läget – Hur allt gick åt helvete med positivt tänkande”: Att det mest typiska tonläget i en diktatur egentligen inte är svartsynen eller det öppna hotet mot de egna medborgarna, utan i stället ett starkt krav på entusiasm och framtidstro, på enorma skördar och tjocka spädbarn. Det realistiska påpekandet att skördarna slår fel och att barnen är magra är det som inte tolereras.

De västliga demokratierna har en besläktad tanke på detta: ”Offermentalitet”. Ett populärt begrepp i Sverige, men kanske ännu djupare rotat i USA och dess amerikanska mardröm: Om det inte går dig så väl i livet, är det enbart ditt eget fel.

Barbara Ehrenreich spårar den specifikt amerikanska tvångsglädjekulturen till kalvinismens grepp om kristendomen. Kalvinistens Gud är inte särskilt god, däremot kan han benåda den som ägnar all tid åt arbete och självrannsakan.

Enligt Ehrenreich en perfekt historisk jordmån för alltifrån ”vetenskapligt” inspirerad religiositet med ekonomisk framgång som främsta mål, till våra dagars coacher. Coacher, som är näringslivets bästa vänner, på grund av deras förmåga att få ett massavskedande att verka lika bubblande löftesrikt som en nyss öppnad flaska champagne.

Det mest bekymmersamma med det positiva tänkandet är ju inte att enskilda människor försöker hantera livets smärta med mer eller mindre verkningsfulla självterapier. Det som är Ehrenreichs vassaste punkt i boken är hur positivitetskraven på ett väldigt konkret sätt används för att döva människors rättmätiga ilska över ett ovanligt orörligt klassamhälle som det amerikanska och över en finansmakt som faktiskt inte kan hantera pengar.

Den bärande ideologiska tanken i positivitetskulten är att inga yttre omständigheter räknas i människors liv, ingen människa är beroende

av hennes omgivande samhälle. Alltifrån bröstcancer till svårigheten att försörja en familj på en minimilön är en fråga om attityd. Med bara ett uns kritiskt tänkande ter sig den sortens ideal som resultatet av ett deep talk mellan Joakim von Anka och en botoxfyllig framgångspastor.

Det ledsamma är att de uppenbara bristerna i detta möte mellan ekonomism och religion inte har hindrat spridningen av idéerna. En av Barbara Ehrenreichs viktigaste förklaringar till att positivitetstänkandet har varit så inflytelserikt är att tillräckligt många forskare från både naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga discipliner har försökt bidra genom att ta fram resultat som bekräftar tesen om inställningens betydelse för en frisk kropp och ekonomisk framgång. Genom slarviga rapporter och dåligt genomförda analyser har sådant som att en positiv stödgrupp ökar möjligheterna till tillfrisknande från bröstcancer fått fäste. Som Ehrenreich påpekar – stressfrihet är inte detsamma som entusiasm.

Positivitetskulten må ha en air av vältränad modernitet; den har ändå uppenbart frånstötande tankegods från gammalreligiöst strafftänkande i sig. I en svensk kontext är det uppenbart för de flesta att det är fel när en karismatiskt kristen kopplar ihop cancer med djävulen eller onda tankar. I det perspektivet är det mycket sorgligt att de sekulära varianterna av individuellt skuldbeläggande inte har mött samma massiva motstånd. När slutsatserna om bröstcancerpepp har reviderats, har ett visst antal sjuka kvinnor redan marinerats i idéer om att cancern är en enorm tillgång i livet, för den som bara orkar ta sig i kragen och hjälpa cellerna med en affirmation eller två.

Barbara Ehrenreich var en av alla dem och hennes erfarenhet av att det inte räckte att ha cancer, man skulle vara glad också, är själva ingången i boken. Hon landar en bra bit utanför sig själv, i slutsatsen att förbudet mot ”negativa attityder” har haft en avgörande betydelse för den amerikanska lånekraschen. Insatta röster beskriver i boken hur storfinansens viskande realister åkte ut med huvudet före innan de hann ta det roliga svänget ur all denna funky business.

Barbara Ehrenreich är en entertainer till reporter och essäist, vilket ibland är just underhållande, ibland tröttsamt. För den som tror på hennes grundantagande, att ett samhälle som inbillar sina medborgare att en positiv attityd är viktigare än att klaga över orättvisor är rätt sjukt, är läsningen motståndslös och inte särskilt ögonöppnande. Hon arbetar över huvud taget inte med tvivel, trots att boken just handlar om vikten av att inte gilla läget. I stället står indicierna på kö, och konkurrerar om uppdraget att fastställa domen.

Däremot uppskattar jag Ehrenreichs form av bevisföring – att koppla ihop en rosa bröstcancernalle med en finanskollaps och se den övergripande manipulationen – det kräver förmågan att identifiera en vanlig dag i världen som helt orimlig.

Malin Ullgren
litteratur@dn.se “

DN 19 sept 2010:

“Ehrenreich wallraffade i underklassen”

“Hon är späd och lågmäld, närmast försynt. En sommarklädd 60-årig Floridabo bland andra lika tunt påklädda i den bedövande, nära fyrtiogradiga, värme på denna amerikanska kontinents sydligaste, Hemingway-mytologiserade spets. Men det finns syra i både blick och tunga när ämnet så påkallar.

Barbara Ehrenreich är en auktoritet. Hon äger sedan många år en respekterad och radikal röst i den amerikanska akademiska samhällsdebatten. Inte minst i den som avhandlar könsfrågor, klass och socialt förtryck. Hon har tolv uppmärksammade böcker bakom sig, en lång rad utmärkelser för framstående journalistik i tidningar som Time, Harper´s Magazine, The New Republic och The Nation. Hon har doktorerat - i biologi - och bjuds ständigt in som föreläsare på landets universitet.

Men hennes budskap är utmanande. I de tongivande riksmedierna med genomslag i de breda politiska lagren - läs: de kommersiella tv-kanalerna - är åsikter som hennes nära nog tabuförklarade. I synnerhet de som rör klassfrågor.

- I det här landet finns en myt om det klasslösa samhället. Ibland uppstår korta ögonblick då orättvisor sätts i blixtbelysning, det skedde på 1960-talet med "upptäckandet av fattigdomen", som det då kallades. Och så mycket av de könspolitiska förtycket har uppmärksammats. Men just klasskillnader är mycket känsligt, varje gång jag skriver om sådant hamnar jag i trubbel för att vara "för radikal".

I "Nickel and Dimed" beskriver hon jobben som blev kvar. De osynliggjorda, förtärande och karriärslösa. De som återstod efter industrialiseringen av USA och ett 1950- och 1960-tal när en inkomst - och då mannens - kunde försörja en hel familj.

- Den utvecklingen är väldigt tydlig i min familj. Männen i min fars generation var gruvarbetare eller jobbade på järnvägen, de som kom efter hamnade i serviceyrken, levererade saker med lastbil eller snickrade. De gamla yrkeskårerna med en stark fackföreningstradition och mer rimliga löner finns inte längre. Samtidigt krävs det att kvinnor i dag arbetar, vare sig de vill eller ej. Det är en enorm förändring. Parallellt med detta har de rika blivit så oerhört förmögna: de som förr hade lustyachter har i dag egna jetplan.

Hennes bok är en 191 sidor lång smärtsam resa djupt in i det galonklädda, plastöverdragna, av fimpar brända och lysrör upplysta låglönemärkta USA. Ett land där arbetskraften är en anonym kostnadsmassa i budgetplanen. Den rymmer svart humor, men det bärande bjälklaget i Ehrenreichs tunna bok är ilska. Hon tar arbete på en städfirma och hamnar i en tiomiljonerslägenhet där ägarinnan är missnöjd med att badrumsväggarna i marmor har "blött" och missfärgat hennes mässingkranar:

"Det är inte marmorn som blöder, vill jag säga till henne, det är hela den här världens arbetarklass - människorna som bröt marmorn, som vävde dina persiska mattor tills de blev blinda, som skördade äpplena till bordsuppsättningen i ditt fantastiska matrum, som smälte stålet till spikarna, körde lastbilarna och byggde det här huset och som nu böjer sig, hukar och svettas för att städa det", skriver hon.

- Indignation har alltid varit en stor del av min drivkraft för att skriva. Ilska. Raseri över sådant som pågår inom politiken. Det är erfarenheter jag gjorde inom fredsrörelsen på 1960-talet och som feminist. Och ilskan är densamma i dag som då. Men också nyfikenheten, den har försatt mig i situationer som jag aldrig planerat eller trott jag skulle hamna i. Jag kan inte tänka mig ett bättre sätt att försörja sig på.

En av bokens avgörande slutsatser är att lönerna i USA för dessa

arbeten i dag är så låga att allt fler tvingas ha två jobb för att klara de stigande boendekostnaderna. Den skeva ekvationen är resultatet av en turbokapitalism som accelererat sedan 1980-talet, anser hon.

- Det finns inga regler eller förordningar i dag som kan stoppa arbetsgivarna - och då fortsätter de. Möjligen kan detta förändras av avskyn för företagsskandalerna som bland annat Enron utlöst. Men mycket av det jag beskriver i boken är mycket värre och mer omfattande än jag kunde ana. Som butikskedjan Wal-Mart där de anställda tvingas stanna på övertid för att utan lön städa och till och med blir inlåsta på arbetsplatserna. Men det finns inga lagar i USA som förhindrar sådant - och då sker det.

Du beskriver en tillvaro helt utan empati. Människan är en muskel som ska förbrukas och sedan kasseras.

- Jo, fast samtidigt är det ju ingen generell brist på medkänsla i USA. Se på 11 september. Vi kan sättas i stark känslomässig rörelse för människor som vi inte alls känner. Och många har reagerat likadant efter att de läst det jag skrivit: "Oh, jag har aldrig tänkt på det, jag har inte ens sett de människorna", säger de. Men jag kommer från en släkt där många hade sådana här jobb, det här var ingen överraskning. Ändå har arbetet gjort mig argare över vissa saker. Arg och otålig på alla som inte ens sett den här verkligheten. Boken har också gjort mig mer bestämd över att jag nu vill ... uppvigla andra mot de här orättvisorna.

I slutkapitlet på din bok efterlyser du just ett korståg mot dessa orättvisor. Ser du några tecken på ett sådant?

- Förr uppvaktade alla protesterande organisationer myndigheterna på ett riksplan, men det har de flesta givit upp nu. I dag finns det i stället ett slags väldigt decentraliserat arbete för ekonomisk rättvisa. Små lokala grupper som slåss för bättre boendevillkor och andra viktiga reformer. Inom universiteten och college ryms det också mycket engagemang. Och en rörelse som Living wage har lyckats få åttio amerikanska städer att lagstifta så att företag med affärsförbindelser med de offentliga myndigheterna måste betala högre löner, runt 10 dollar i timmen. Det är ett sätt att sätta press på näringslivet.

Åtskilligt i dagens amerikanska samhällsutveckling oroar henne: Abortfrågan. Den "patetiskt lilla" kvinnliga representationen i de politiska maktsfärerna. Urholkandet av barnomsorgen. "Britneyfieringen", sexualiseringen av småflickor. Men det finns också ljuspunkter i hennes värld. Den allmänna medvetenheten om förtrycket av kvinnor är till exempel avsevärt större i dag än på 1960-talet. Till och med filmindustrin och Hollywood sprider i dag starka kvinnoporträtt, påpekar hon:

- Verkligen inte alltid, men ibland. Som "Hidden dragon, crouching tiger" - sådana filmer tror jag har en positiv kraft trots all kommersialisering och alla plattityder. Min son säger cyniskt att det bara är ett slags hollywoodfiering av främmande kulturer, men det är i alla fall något som är annorlunda än vår kultur.

Partipolitiskt står hon bakom den miljömedvetne Ralph Nader. Clinton svek framför allt genom förändringarna av sjukförsäkringsvillkoren och med George W Bush har USA förlorat mycket mark, upprepar hon.

- Jag vill inte låta alltför cynisk nu, men Bush hade tur att vara vid makten 11 september. Det placerade honom omedelbart på en global plattform som ledare. Han har därför sluppit engagera sig i inrikesfrågor. Vi är ännu mer en polisstat i dag. Just det ordet tyckte jag det var fullkomligt galet att använda förr, men det anser jag inte längre: Vi ger upp vår frihet mer och mer utan att ens märka det. Barbara Ehrenreich tror att en rörelse kritisk mot makten i Washington nu håller på att gro inom fredsrörelsen.

- Just de hotade medborgerliga rättigheterna hoppas jag kommer att

vara en del av en framtida fredsrörelse, men frågan är hur stor fredsrörelse som kan mobiliseras. Jag vet inte, det är långt dit. Det finns en stor rädsla för att avvika från den upptrampade stigen. Se hur svårt det är för demokraterna i kongressen att ifrågasätta krigsplanerna mot Irak.

Efter 11 september hoppades jag att en positiv följd skulle kunna bli att vi reflekterade mer över vårt förhållande till omvärlden: "Varför hatar några oss så mycket att det är beredda att dö för att skada oss?" Men det har inte skett. Tvärtom har känslan av att vi är offer ökat vår medvetna arrogans mot världen utanför USA. Stora nyhetshändelser blir till besatthet här; samma sak hände med O J Simpson och Monica Lewinsky. Det som hände förra året har gjort oss ännu mer solipsistiska, säger hon.

- Vi är så nationalistiska här att vi till och med har ett eget ord för det: patriotism, något som är bättre än andras länders nationalism. Det finns ett uttalat ointresse för vad som sker utanför våra gränser.

Vad hoppas du ha åstadkommit när du en dag slutar skriva?

- Att det jag skrev gjorde skillnad. Att det på något sätt bidragit till något större. Att någon blev inspirerad till en bra idé. En vän beskrev det som att spela kula: Man kastar i väg sin kula och hoppas att den ska träffa rätt. Det är det enda man kan göra.

Georg Cederskog “

“FAKTA/BARBARA EHRENREICH

Barbara Ehrenreich framträder i helgen på bokmässan i Göteborg. Hennes senaste bok "Nickel and Dimed" (2001) är hittills översatt till femton språk. Den har just blivit pjäs och spelas för närvarande i Los Angeles. En filmad version är under projektering, Susan Sarandon har anmält intresse för huvudrollen.

Bland Barbara Ehrenreichs böcker märks "Fear of Falling" (1989), "The Worst Years of Our Lives" (1990) och "Blood Rites" (1998). Hon har precis avslutat arbetet med antologin "Global Woman" om kvinnliga invandrare som är hembiträden och barnflickor i USA. Nu skriver hon en bok om den historiska traditionen att förtrycka extatiska uttryck, som festivaler - och sportarrangemang.

Om att skriva: "Jag ser mig mer som skribent än journalist, det mesta jag skrivit genom åren har varit mer essäer och analyser. En sak jag lär eleverna när jag undervisar på Berkeley University är att om de får skrivkramp så har de inte gjort sin research tillräckligt väl. De är inte nog förberedda för att skriva då och har inte tänkt igenom varför de ska skriva." “

7957 Undervisning o d.

Dn 12 nov 2010:

"Brittiska sjukan"

"De höjda universitetsavgifterna i Storbritannien är mer än en lokal angelägenhet. Hela Europa står inför frågan om hur expansionen av högre utbildning ska finansieras i framtiden.

Demonstrationerna i London i förrgår var inte lika stora som sextiotalets Vietnamprotester eller skatteuppploppen mot Thatcherregeringen 1990. Men att närmare 50.000 personer tog till gatorna mot en höjning av universitetsavgifterna är ett tecken på växande motstånd mot den liberal-konservativa regeringen.

Tyvärr urartade demonstrationerna genom att en liten grupp tog till våld. Men när dammet har lagt sig kvarstår ett kompakt missnöje mot planerna på att skära ned de statliga anslagen till högskoleundervisningen och täcka bortfallet genom att drastiskt höja taket för de avgifter som studenterna ska betala.

Den omedelbara orsaken till nedskärningarna är den ekonomiska krisen. Men i ett större perspektiv handlar konflikten om en strukturell fråga som berör hela Europa: vem ska betala notan för den stigande utbildningsnivån?

Länge kunde avancerade industriella välfärdsekonomier klara sig med ett begränsat antal högutbildade personer. Sverige, ett av världens rikaste länder under femtiotalet, hade relativt få akademiker och korta universitetsutbildningar.

I dag går mellan en tredjedel och hälften av alla ungdomar vidare till högre utbildning i många europeiska länder. Dels därför att allt fler yrken kräver en universitetsexamen, dels därför att det betraktas som ett eftersträvansvärt mål att demokratisera tillgången till högre

utbildning.

Att denna expansion skulle bekostas av staten har också varit självklart i många europeiska länder. Till skillnad från USA, där övergången till massuniversitet började redan efter andra världskriget, har det inte varit ett alternativ att lägga över kostnaderna, helt eller delvis, på studenterna och deras familjer.

Men att upprätthålla kvaliteten i ett ständigt expanderande utbildningssystem är kostsamt. I till exempel Frankrike har detta lett till en uppdelning: staten ger generöst stöd till en handfull elithögskolor samtidigt som de vanliga universiteten går på knäna.

Det förslag som Cameron försöker genomföra siktar i stället på mer marknadsstyrning. Visserligen utgår det stöd till de fattigaste studenterna och för medelklasstudenter finns möjligheten att ta lån som ska betalas av i förhållande till framtida inkomster. Men avgifterna är avskräckande och tvingar lärosätena till en hård konkurrens om studenterna.

Att välja mellan statligt finansierad högre utbildning med sjunkande kvalitet eller ett marknadssystem med skyhöga avgifter är som valet mellan pest och kolera. I detta perspektiv är det svenska systemet en rimlig kompromiss. Staten finansierar den högre utbildningen, men lärosätena konkurrerar om skattemedlen utifrån sin förmåga att locka studenter och – efter nyår – genom att uppfylla vissa kvalitetskrav. Nackdelen är att det svenska systemet drabbas av de dåliga sidorna av såväl statlig som marknadsmässig styrning. Jakten på studenter leder lätt till ett populistiskt kursutbud samtidigt som den statliga kvalitetskontrollen öppnar för mer politisk kontroll.

Någon enkel lösning finns inte. Men det är viktigt att upprätthålla idealet att universitetet ska vara en plats för kunskapssökande, fritt tänkande och intellektuell integritet. Den avgörande frågan är därför inte hur man bäst använder den högre utbildningen för att minska budgetunderskottet, utan hur man skapar ett robust finansieringssystem som garanterar universitetens självständighet.

DN “

DN 15 nov 2010:

“Niornas betyg lägre”

“De genomsnittliga betygen för elever i årskurs nio sjunker för första gången på fem år. Årets nior hade ett meritvärde som var 0,8 poäng lägre jämfört med eleverna året innan, enligt Skolverkets betygsstatistik.”

“Trenden har hittills varit att de genomsnittliga betygen ökar.

Enligt Skolverket kan årets trendbrott bero på att lärare har blivit mer restriktiva i sin betygssättning i samband med att de nationella proven har börjat kontrollrättas.

Samtidigt är andelen nior som är behöriga till gymnasieskolan den lägsta på tolv år, visar Skolverkets statistik. 88,2 procent av niorna uppnådde behörighet i våras.

Föräldrarnas utbildningsnivå har störst betydelse för barnens betyg. Elever vars föräldrar bara har grundskoleexamen har lägst betyg. De senaste åren har betygen också sjunkit för denna grupp.

Nytt för i år är emellertid att även barn till högutbildade föräldrar får sämre betyg än tidigare, enligt Skolverket.

Niornas resultat är en bekräftelse på det som har synts i flera internationella undersökningar, enligt Karin Hector-Stahre, enhetschef för prov och bedömning på Skolverket.

– Vi ser att kunskaperna går ner om man tittar över tid, säger hon.

Diskussionen om betygsinflation har fått lärare att bli mer uppmärksamma på hur de sätter betyg, tror hon. Men förklaringen är inte bara att glädjebetyg nu har korrigerats ner:

– Det här är erfarna lärare som har goda kunskaper. Det är rimligt att tro att betygen motsvarar något reellt i elevernas kunskaper, säger hon.

De nationella proven kontrollrättas för att se till att betygsättningen sker likvärdigt i alla skolor. Den hårdare granskningen har fått kommuner att lyfta frågan, säger Karin Hector-Stahre på Skolverket.

– De kanske känner att de har ögonen på sig. De granskar betygen på olika skolor och diskuterar vad de grundar sig i.

Könsskillnaderna kvarstår i skolan, visar Skolverkets statistik. Flickor har i genomsnitt högre betyg och är oftare behöriga till gymnasiet.

Meritvärdet för flickor var i snitt 220,1 poäng i våras, mot 197,9 för pojkarna. 89,2 procent av de kvinnliga eleverna var behöriga till gymnasieskolan jämfört med 87,2 procent av de manliga.

Skillnaderna har varit i stort sett konstanta de senaste åren, visar statistiken.

Försämringen i niornas betyg beror ytterst på nedskärningarna som gjordes i skolan på 1990-talet, anser Lärarförbundet.

– Det här är en elevkull som började i en redan hårt slimmad grundskola. De fick inte den specialundervisning de behövde i tid och vistades i stora grupper. Här ser vi resultatet av att spara på skolan, säger Eva-Lis Sirén, ordförande för Lärarförbundet.

Hon pekar på att ett stort antal lärare försvann vid nedskärningarna och att andelen obehöriga som undervisar har ökat.

– De här resultaten visar kortsiktigheten i att inte låta skolan kosta, säger hon.

Sirén anser att Skolinspektionens granskningar av enskilda skolor är ett viktigt instrument för att tvinga skolorna att sätta in mer resurser.

– Det kan till exempel handla om lärartäthet. Rätt resurser ska ges till elever i rätt tid.

Förklaringen till niornas lägre betyg är åtminstone delvis den hårdare granskningen av lärarnas betygsättning, tror Metta Fjelkner, ordförande för Lärarnas Riksförbund.

– Regeringen har skärpt kontrollen med hjälp av Skolverket och det kommer att skärpas ytterligare. Det finns nationella prov där man kontrollerar elevernas resultat och det ställs krav på att lärare ska ha kunskap om hur man sätter betyg. Det här kan innebära att betygsinflationen är hejdad, säger hon.

Att kontrollen av betygen skärps kommer att göra dem mer rättvisa och likvärdiga i hela landet, hoppas Metta Fjelkner.

– Men det kan också innebära att betygsnivåerna inte blir lika höga som tidigare — om inte lärare ges möjlighet att bibringa elever de kunskaper som de har rätt till, säger hon.

Samtidigt är de lägre betygen också ett tecken på försämringen av elevernas kunskaper, anser hon.

– Vi har sett över tid att svenska elever presterar sämre än sina kamrater i andra länder. De presterar också sämre än vad elever gjorde för tjugo år sedan. Vi ska ha ambitionen om höga betyg, men de ska också vara förenade med höga kunskaper, säger Metta Fjelkner.

TT “

“ SNITTBETYG I NIAN

Läsår - Genomsnittligt meritvärde
2005/06 - 206,8
2006/07 - 207,3
2007/08 - 209,3
2008/09 - 209,6
2009/10 - 208,8

Meritvärdet utgörs av summan av de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg. Det möjliga maxvärdet är 320 poäng. “

DN 15 nov 2010:

Björklund: ”Betygen har sjunkit under tjugo år”

Utbildningsminister Jan Björklund (FP) anser att försämringen av niornas betyg var väntad.

– Resultaten i svensk skola har sjunkit under tjugo års tid. Vi har för låga resultat i den svenska skolan. Det är därför vi nu lägger om utbildningspolitiken, för att vi måste vända den här utvecklingen, säger han.

Att de senaste årens stigande betyg har vänt kan bero på att färre lärare nu sätter glädjebetyg, enligt utbildningsministern.

Jan Björklund (FP) pekar på flera reformer som genomförs under nästa år — nya läroplaner, nytt betygssystem, lärarutbildning och skollag.

Men det kommer att ta tid innan andelen behöriga till gymnasiet ökar, tror han.

– Vi kommer att få se varje år en grupp ungdomar som inte är behöriga. Jag skulle önska att det fanns en snabb lösning, att man med ett trollspö kunde förändra detta över en natt. Men det här är stora utbildningsreformer och det kan ta ett årtionde innan vi verkligen märker resultatförändringar, säger han.

TT “

DN 28 nov 2010:

“Nya betyg får blandade omdömen”

“Från A till F. Så vill regeringen och Socialdemokraterna att de nya betygen ska se ut. Men två av stegen saknar särskilda kriterier vilket befaras leda till godtycke och och betygsinflation.”

“De godkända betygen A, C och E i den sexgradiga skalan har fått unika kriterier. Stegen B och D saknar sådana formuleringar — men det krävs att alla mål i betyget under ska vara uppfyllda samt en del av kraven för betyget över för att få ett sådant betyg.

Men att två steg saknar ”unika kriterier” är inget problem, anser utbildningsminister Jan Björklund (FP).

– Det kommer alltid att ligga en bedömning av en välutbildad professionell lärare i grunden när man sätter betyg, så exakta kriterier går aldrig att skapa. Men det här blir väsentligt mera rättvist och precist än det system som nu avskaffas, säger han.

Betygen kommer att införas hösten 2011 om riksdagen klubbar igenom förslaget.

Björklund och Socialdemokraternas utbildningspolitiske talesperson Mikael Damberg presenterade uppgörelsen på lördagen med nöjda miner.

– Det skapar en stabilitet i det svenska skolväsendet, säger Björklund.

S ville från början ha unika kriterier för alla betygssteg. Men eftersom de nya kursplanerna är på väg att införas i den svenska skolan, nappade partiet på regeringens inbjudan om en uppgörelse. S bidrag till överenskommelsen är att reformen ska utvärderas två år efter att den har trätt i kraft. Dessutom ska en tydlig handledning utarbetas för hur betygen B och D ska sättas.

– Det tycker vi är en rimlig kompromiss i det här läget, säger Damberg.

Vänstern och Miljöpartiets utbildningspolitiska talespersoner underkänner systemet. Miljöpartiet tycker att S-uppgörelsen är ett svek.

”I stället för att med MP och V få igenom den egna politiken så befäster socialdemokraterna regeringens politik på detta område”, säger Jabar Amin (MP) i ett pressmeddelande.

Beskedet om överenskommelsen mottas med glädje av Lärarförbundet:

– Det här beslutet är historiskt, säger Eva-Lis Sirén, ordförande och berömmer de inblandade för att de har haft ”skolans bästa för ögonen”.

Trots att Lärarnas Riksförbund (LR) har krävt att alla betygssteg ska ha särskilda kriterier, ställer de sig nu bakom uppgörelsen. Att införa sådana kriterier nu skulle inte vara en hållbar lösning menar Metta Fjelkner, Lärarnas Riksförbunds ordförande.

– Då måste hela betygssystemet ändras om två år. Men vi är inte beredda att medverka till att införa ett betygssystem nu och om ett par —tre år införa ett nytt.

Fredrik Hielscher/TT, Anna Helmersson/TT “

DN 30 nov 2010:

“Friskolor: Se över hela regelverket”

“Det är ingen liten förändring som Skol-Sverige genomgått sedan friskolereformen genomfördes i början av 1990-talet. Då utgjorde de fristående skolorna ett litet undantag i marginalen av ett enhetligt, offentligt drivet system. Förra läsåret, 2009/10, gick 11 procent av landets grundskoleelever och 22 procent av gymnasieeleverna i friskolor.

Det finns mycket som är positivt i denna historia. Sverige har blivit mer pluralistiskt. Det finns inte längre en modell som alla måste anpassa sig till, utan en mångfald av alternativ för både elever och lärare.

Men om det är just detta man värdesätter, mångfald och valfrihet, så finns i dag skäl att stanna upp och fråga sig vart vi är på väg. Trenden är nu inte bara att friskolorna blir fler utan också att de som redan finns köps upp och blir delar av ett fåtal stora koncerner. Och flertalet av dessa koncerner ägs i dag av riskkapitalbolag vars huvudmål är att expandera verksamheten för att inom några år kunna sälja den med så god vinst som möjligt.

Stordrift ger möjligheter till rationaliseringar. Men vart tar valfriheten vägen? Om en stor privat koncern äger alla skolorna på orten blir ju mångfalden i realiteten inte större än om de var kommunalt drivna. Ur ett pedagogiskt perspektiv är ägarkoncentrationen inte heller helt lyckad. En av tankarna bakom friskolereformen var ju att det skulle finnas möjligheter för lärare och rektorer att förverkliga sina idéer om hur undervisningen skulle kunna förbättras. Hur stort blir det utrymmet i realiteten när de stora koncernerna ger ägarna till små friskolor så feta erbjudanden att de väljer att sälja?

Regeringen har bjudit in Socialdemokraterna och Miljöpartiet till samtal om friskolorna. Men snarare än att söka en kompromiss om hårdare kvalitetsgranskning borde de låta göra en grundlig utredning. Så mycket har förändrats sedan friskolereformen sjösattes att regelverket behöver en mer heltäckande genomgång. Det är till exempel inte självklart att en koncern bör få äga majoriteten av skolorna i en kommun.

Johannes Åman
johannes.aman@dn.se “

7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet

Rapport från UNDP: 2009 - Att övervinna hinder: Migration och utveckling

Rapporten om mänsklig utveckling 2009 fokuserar på migration och de effekter den har – och kan få – för den mänskliga utvecklingen. En miljard människor runt om i världen är att beteckna som migranter och trots att migration inte sällan beskrivs som ett problem som måste hanteras finns många exempel på hur migration bidrar till ökad utveckling – såväl i ursprungsländerna som i de länder där migranterna slår sig ned. Men vad krävs egentligen för att vi fullt ut ska kunna dra nytta av den potential som migrationen för med sig? Hur kan politiker och myndigheter underlätta för världens migranter och på vilket sätt kan migration komplettera andra utvecklingsinsatser?

- Läs den svenska sammanfattningen.

http://hdr.undp.org/en/media/HDR_2009_SE_Summary.pdf

Svensk sammanfattning av rapporten:

“**Innehållsförteckning**

DEL 1
Förord 3
Att övervinna hinder: Migration och utveckling 4

DEL 2
Faktarutor och särskilda inlägg
Figure 1: Gains in schooling are greatest for migrants from low-HDI countries 5
Figure 2: The poorest have the most to gain from moving…..... 6
Figure 3: …but they also move less 6
Map 1: Most movement occurs within regions 5
Box 1: The core package 8
Table 1: Over a third of countries significantly restrict the right to move 9
Rekommendationer 12

DEL 3
STATISTIK Indikatorer för mänsklig utveckling:
Utvalda index från Human Development Report 2009
Begreppsförklaringar och förkortningar 13
Table G: Human Development Index trends 15
Table H: Human Development Index and its components 19
Table I1: Human and Income Poverty: developing countries 24
Table A: Human movement: snapshots and trends 28
Table B: International emigrants by area of residence 32
Table D: Conflict and insecurity-induced movement 36
Table E: International financial flows: remittances, official development assistance and FDI 40
Table K: Gender Empowerment Measure and its components .....44”

Figurer, tabeller o d bifogas ej här.

Förord

Årets Human Development Report – *Att övervinna hinder: Migration och utveckling* – kommer ut i en tid då världen brottas med en av de värsta ekonomiska kriserna sedan 1930-talet. Det som började med en kreditkris på Wall Street har nu spridit sig över jorden och gjort miljoner människor arbetslösa. Effekterna märks hos amerikanska biltillverkare, på finska pappersverk och i Kambodjas textilfabriker. Många människor tvingas idag välja mellan att bli arbetslösa eller flytta någon annanstans.

Många väljer att flytta. En del tillryggalägger hundratals mil i sökandet efter nya möjligheter, men de allra flesta stannar inom det egna landets gränser eller beger sig till ett grannland. Den stora frågan är hur vi väljer att hantera denna migration. Ser vi den som ett problem som hanteras genom fler och högre barriärer? Eller ser vi potentialen samtidigt som vi försäkrar oss om att den mänskliga rörligheten kommer så många som möjligt tillgodo? Den här rapporten förespråkar det senare alternativet.

Att själv kunna välja var man vill bo är en grundläggande mänsklig rättighet. Men rapporten visar också hur migranter bidrar till utveckling – både i sina nya länder och i sina ursprungsländer. Här i Norden har vi exempelvis fått ett välbehövt tillskott av arbetskraft medan man i många utvecklingsländer drar nytta av de pengar som migranterna skickar hem till sina familjer.

Men migranter bidrar med mer än bara pengar – de kan också föra med sig idéer och erfarenheter som ibland kan hjälpa till att skynda på utvecklingen, såväl i ursprungslandet som i det nya hemlandet. Det kan handla om allt från idéer om medborgarskap, jämställdhet och demokrati till teknisk expertis och berikande kulturutbyten.

Vinsterna av migrationen kan med andra ord vara omfattande, men de kommer inte automatiskt. Istället för att bara fokusera på utmaningarna borde regeringarna därför koncentrera sig på att ta

fram lagstiftning och policys som maximerar migrationens positiva effekter. Samtidigt måste de arbeta för att säkra att människor som flyttar – vare sig de stannar i hemlandet eller korsar en nationell gräns – garanteras grundläggande samhällsservice och mänskliga rättigheter.

Utan dessa institutionella förändringar riskerar migrationens vinster att stanna vid förbättrade levnadsvillkor för de individer och familjer som får ta del av de hemskickade pengarna. Dessa överföringar – som i vissa länder utgör en stor del av BNP – investeras ofta i bättre boende och längre utbildning. Däremot bidrar de inte nödvändigtvis till ett mer demokratiskt samhällsstyre, ökad rättssäkerhet och bättre respekt för de mänskliga rättigheterna. Inte heller tar de itu med problem som korruption. Dessutom kommer remitteringarna sällan den fattigaste delen av befolkningen till nytta, detta eftersom de ofta saknar möjligheter att flytta.

Även om migration är ett viktigt bidrag till mänsklig utveckling kan den alltså aldrig ersätta nationella strategier och bredare utvecklingssatsningar. På samma sätt bör heller inte de resurser som migranterna skickar hem ersätta det internationella utvecklingsbiståndet. Migration och remitteringar bör snarare ses som komplement till rättvisare handel, internationellt bistånd och andra ansträngningar som syftar till att öka den mänskliga utvecklingen.

Årets Human Development Report riktar strålkastaren mot de positiva effekterna av migration och ger samtidigt ett antal rekommendationer till beslutsfattare för hur migration kan gynna den mänskliga utvecklingen ännu mer. Att omsätta dessa rekommendationer i politiska beslut är långt ifrån omöjligt men kräver vilja och mod, något som är särskilt svårt i ekonomiska kristider.

Läs och inspireras!

Pasi Rajala Kommunikationschef, UNDP:s nordiska kontor

“Att övervinna hinder: Migration och utveckling

Juan föddes på den mexikanska landsbygden, i en fattig familj som kämpade för att kunna betala för hans hälsovård och skolgång. Vid 12 års ålder hoppade han av skolan för att hjälpa till med familjens försörjning. Sex år senare följde Juan med sin farbror till Kanada i jakt på högre lön och bättre framtidsutsikter. Den förväntade livslängden i Kanada är fem år längre än i Mexiko och inkomsterna är tre gånger högre. Juan fick först ett tidsbegränsat arbetstillstånd i Kanada, därefter ett permanent uppehållstillstånd. Så småningom startade han ett företag med anställda från Kanada. Detta är bara ett bland miljoner exempel på hur människor varje år får nya möjligheter och friheter genom att migrera, något som är till nytta såväl för dem själva som för deras ursprungs- och mottagarländer.

Bhagyawati tillhör en låg kast och bor på landsbygden i Andhra Pradesh i Indien. Varje år reser hon, tillsammans med sina barn, till storstaden Bangalore för att under sex månader arbeta på olika byggarbetsplaster där hon tjänar 60 rupier (9 kronor) om dagen. Väl där går inte barnen i skolan eftersom den ligger för långt från byggarbetsplatsen, dessutom kan de inte det lokala språket. Bhagyawati har inte rätt till subventionerad mat eller sjukvård och hon kan inte rösta eftersom hon bor utanför det distrikt där hon är registrerad. I likhet med miljontals andra interna migranter har hon få möjligheter att förbättra sitt liv – annat än genom att flytta till en annan stad, i sökandet efter bättre framtidsutsikter.

Vår värld är mycket ojämlik. De enorma skillnaderna i mänsklig utveckling mellan och inom länder har varit ett återkommande tema i

Human Development Report (HDR) sedan 1990 då den första rapporten publicerades. I årets rapport behandlar vi för första gången ämnet migration. För många människor i utvecklingsländerna kan den bästa – och ibland enda – möjligheten att öka chanserna till ett bättre liv vara att lämna sin hemstad eller by. Migration kan vara mycket effektivt för att förbättra en persons framtidsutsikter när det gäller inkomst, hälsa och utbildning. Men migrationens värde är större än så: att ha möjlighet att själv bestämma var man ska bo och leva är en viktig aspekt av mänsklig frihet.

När människor ger sig av hemifrån påbörjar de en resa präglad av hopp och osäkerhet, oavsett om de reser inom eller över landsgränser. De flesta söker efter bättre möjligheter och hoppas att deras färdigheter ska ge högre utdelning på den nya platsen, till nytta både för dem själva och för deras närmaste familjemedlemmar, som ofta följer med dem eller kommer efter senare. Om de lyckas kan deras initiativ och ansträngningar även vara till nytta såväl för de människor som bor kvar på hemorten, som för det samhälle i vilket de skapat sitt nya hem. Men alla lyckas inte. Migranter som ger sig av från vänner och familj kan drabbas av ensamhet, de kan känna sig ovälkomna bland människor som är rädda för eller ogillar nyanlända, de kan förlora sitt jobb eller bli sjuka och inte ha tillgång till det stöd de behöver för att lyckas.

2009 års HDR undersöker hur en bättre politik för människors rörlighet kan stärka mänsklig utveckling. Den förespråkar minskade restriktioner för rörlighet inom och över landsgränser, med syfte att öka människors frihet och valmöjligheter. Rapporten argumenterar vidare för praktiska åtgärder som förbättrar migranters framtidsutsikter, något som i sintur gynnar både mottagande samhällen och ursprungsplatser.

Hur och varför människor ger sig av hemifrån

Diskussioner om migration tar ofta sin utgångspunkt i att människor rör sig från utvecklingsländer till rika länder i Europa, Nordamerika och Australasien. Men den största delen av migrationen sker inte mellan utvecklings- och utvecklade länder; den äger inte ens rum mellan länder. Den överväldigande majoriteten av människor som migrerar gör det inom sitt eget land. Vi uppskattar att ungefär 740 miljoner människor är interna migranter – nästan fyra gånger så många som de som har korsat en landsgräns. Av dessa har bara en dryg tredjedel migrerat från ett utvecklings- till ett utvecklat land – färre än 70 miljoner människor. De flesta av världens 200 miljoner internationella migranter har istället migrerat från ett utvecklingsland till ett annat eller mellan industriländer.....(figurer o d)

De flesta migranter, interna såväl som internationella, skördar vinster i form av högre inkomster, bättre tillgång till utbildning och hälsovård och förbättrade framtidsutsikter för sina barn. Undersökningar visar att de flesta migranter är nöjda med sin situation, trots de anpassningar och hinder som migration normalt medför. När de väl är etablerade är migranter ofta mer benägna än lokalbefolkningen att ansluta sig till fackföreningar eller religiösa och andra grupper. Migration innebär dock inte bara fördelar och dess vinster kan vara ojämlikt fördelade.

Människor som tvingas fly på grund av bristande säkerhet och väpnad konflikt ställs inför särskilda utmaningar. Antalet flyktingar beräknas till 14 miljoner och utgör ungefär 7 procent av världens migranter. De flesta är kvar i närheten av landet de flytt ifrån, normalt bor de i läger fram till dess att situationen i hemlandet möjliggör ett återvändande, men ungefär en halv miljon varje år tar sig till utvecklade länder och söker asyl där. Ett mycket större antal, ungefär 26 miljoner, är internflyktingar. De har inte korsat några landsgränser, men kan tvingas utstå särskilda svårigheter i ett land sönderslitet

av konflikt eller plågat av naturkatastrofer. En annan sårbar grupp är människor – huvudsakligen unga kvinnor – som utsatts för människohandel. De har ofta lurats med löften om ett bättre liv och deras migration är inte frivillig utan påtvingad, inte sällan åtföljd av våld och sexuella övergrepp.

I allmänhet migrerar dock människor av egen fri vilja till platser där det är bättre ställt. Mer än tre fjärdedelar av alla internationella migranter tar sig till ett land som har en högre nivå av mänsklig utveckling än deras hemland. Deras möjligheter begränsas dock betydligt, både genom politiska beslut som sätter upp hinder för inresa till andra länder och på grund av deras bristande resurser. Människor i fattiga länder är minst rörliga: till exempel har mindre än en procent av alla afrikaner migrerat till Europa. Både historisk erfarenhet och aktuell kunskap pekar på att utveckling och migration går hand i hand: emigrationsnivåns medianvärde i ett land med låg mänsklig utveckling är under fyra procent, jämfört med över åtta procent i länder med högre nivå av mänsklig utveckling.

Hinder för rörlighet

Om man ser på världens totala folkmängd har andelen internationella migranter varit anmärkningsvärt stabil under de senaste 50 åren, ungefär tre procent, detta trots en mängd faktorer som kunde ha förväntats medföra ökad migration. Den demografiska utvecklingen – en åldrande befolkning i utvecklade länder och unga, växande befolkningar i utvecklingsländerna – och fler möjligheter till jobb, kombinerat med billigare kommunikationer och transporter, har ökat ”efterfrågan” på migration. Människor som vill migrera har dock stött på hinder i en allt större.....(Figurer o d) utsträckning. Under det senaste seklet har antalet stater fyrdubblats till nästan 200, vilket har skapat fler landsgränser att korsa, medan politiska beslut ytterligare har begränsat migrationen. Samtidigt har handelshindren minskat.

Hindren för rörlighet är särskilt höga för människor med låg utbildning, trots efterfrågan på deras arbetskraft i många rika länder. I allmänhet gynnar invandringsreglerna migranter med högre utbildning, till exempel genom att tillåta att gäststudenter stannar kvar efter examen och att låta akademiskt utbildade bosätta sig tillsammans med sina familjer. Regeringar tenderar dock att vara mer ambivalenta när det gäller lågutbildade arbetare, vilkas status och behandling ofta lämnar mycket övrigt att önska. De får i många länder jobb inom jordbruket, byggnads- och tillverkningsindustrin samt i servicesektorn. Trots detta försöker regeringar ofta att ”rotera” lägre utbildade migranter in och ut från landet – ibland behandlas personer med tidsbegränsade arbetstillstånd och papperslösa migranter som vatten från en kran som kan vridas av och på efter behov. Uppskattningsvis 50 miljoner människor som idag bor och arbetar utanför sina hemländer är papperslösa. Några länder, som Thailand och USA, ”tolererar” ett stort antal papperslösa arbetare. Dessa får tillgång till bättre betalda jobb än i hemlandet, men trots att de ofta utför samma arbete och betalar samma skatter som lokalbefolkningen kan de sakna tillgång till grundläggande samhällsservice och riskerar att bli utvisade. Vissa regeringar, som i Italien och Spanien, har erkänt att lågutbildade migranter bidrar till samhället och har beviljat uppehållstillstånd till dem som har arbete. Andra länder, som Kanada och Nya Zeeland, har väl utformade program för säsongsarbete inom till exempel jordbrukssektorn.

Samtidigt som det finns en bred samsyn om högutbildade migranters värde för mottagarländerna, så skapar lågutbildade migrantarbetare häftig debatt. Det är en vanligt förekommande uppfattning att de inte enbart fyller vakanser, utan att invandring även ger upphov till ökad arbetslöshet och sänkta löner. Andra farhågor som är förknippade med invandring är att risken för brottslighet blir högre,

att belastningen på lokal samhällsservice ökar och att den sociala och kulturella sammanhållningen går förlorad. Denna oro är ofta överdriven. Forskning har visat att migration, under vissa omständigheter, kan ha negativa effekter för inhemska arbetstagare med motsvarande utbildningsnivå. Dessa effekter förefaller dock i allmänhet små och kan ibland vara helt obefintliga.

Argument för rörlighet

Rapporten visar att invandring ökar bruttonationalprodukten, med små eller inga negativa konsekvenser för lokalbefolkningen. Migration kan också medföra mer allmänna positiva effekter, till exempel när tillgången till migranter som arbetar med barnomsorg får till följd att fler kvinnor kan arbeta utanför hemmet. Allteftersom migranter tillägnar sig språket och andra kunskaper och färdigheter som krävs för att få bättre betalda arbeten, integreras många ganska naturligt, vilket gör att oro för att utlänningar inte kan upptas i samhället – liknande den som uttrycktes angående irländare i USA i början på 1900-talet – framstår som lika obefogad när det gäller dagens nyanlända. Men det är också en realitet att många migranter missgynnas systematiskt, vilket gör det svårt eller omöjligt för dem att få tillgång till lokal samhällsservice på samma villkor som lokalbefolkningen. Dessa problem är särskilt kännbara för personer med tidsbegränsade arbetstillstånd och papperslösa migranter.

I ursprungsländerna märks migrationens påverkan genom högre inkomster och ökad konsumtion, bättre utbildning och förbättrad hälsa, men också mer allmänt i kulturellt och socialt hänseende. Den mest omedelbara vinsten är de pengar som skickas hem till familjemedlemmar. Det är dock fler än den närmaste familjen som får del av migrationens fördelar när dessa pengar används; arbetstillfällen skapas och beteendemönster ändras. Särskilt kvinnor kan befrias från sina traditionella roller till följd av idéer från utlandet.

Arten och omfattningen av denna påverkan beror på vilka som migrerar, hur de klarar sig utomlands och om de behåller kontakten med sina rötter genom överföring av pengar, kunskap och idéer. Eftersom stora grupper av migranter tenderar att komma från specifika platser – till exempel Kerala i Indien eller Fujianprovinsen i Kina – är lokala effekter normalt större än nationella. På längre sikt kan dock överföringen av idéer ha långtgående effekter på sociala normer och klasstrukturer i ett helt land. Utflödet av... (figurer o d) kunskaper och färdigheter ses ibland som negativt, särskilt för samhällsservice som utbildning och hälsovård. Även när så är fallet är emellertid den bästa lösningen åtgärder som tar itu med underliggande strukturella problem, till exempel låga löner, otillräcklig finansiering och svaga institutioner. Att skylla förlusten av högutbildad arbetskraft på personerna själva är att missa poängen. Dessutom är begränsningar av deras rörelsefrihet sannolikt kontraproduktiv – för att inte tala om att det skulle innebära en inskränkning i den grundläggande mänskliga rättigheten att lämna sitt land.

Trots de goda effekter som den internationella migrationen kan medföra kan den inte ersätta en nationell strategi för mänsklig utveckling. Med få undantag (huvudsakligen små östater där mer än 40 % av befolkningen bor utomlands) är det osannolikt att emigration kan ha en avgörande påverkan på ett helt lands utvecklingsmöjligheter. Migration är i bästa fall en väg som kompletterar bredare nationella och internationella insatser för att minska fattigdom och främja mänsklig utveckling. Dessa ansträngningar är lika viktiga som tidigare.

När detta skrivs genomgår världen den allvarligaste ekonomiska krisen på över ett halvt sekel. Krympande ekonomier och uppsägningar påverkar miljontals arbetstagare, däribland migranter. Vi anser att den nuvarande konjunkturnedgången bör ses som en möjlighet att lägga grunden för en ”new deal” för migranter som

gynnar både arbetstagare i hemlandet och utomlands och som samtidigt undviker en protektionistisk backlash. När världsekonomin återhämtar sig kommer många av de underliggande trenderna som har drivit på migrationen under det senaste halvseklet åter bli synbara och locka fler människor att migrera. Det är därför avgörande att regeringar vidtar nödvändiga åtgärder för att förbereda sig för detta.

Vårt förslag

Stora vinster för mänsklig utveckling kan uppnås genom minskade hinder för rörlighet och förbättrad behandling av migranter. En djärv vision är nödvändig för att förverkliga denna möjlighet. Rapporten argumenterar för omfattande reformer som gynnar migranter, lokalsamhällen och hela länder.

Vårt förslag behandlar två viktiga aspekter där det finns utrymme för bättre regler: tillståndsgivning och rättigheter i mottagarlandet. Reformerna som presenteras i det åtgärdspaket som vi föreslår får effekt på medellång till lång sikt. De riktar sig inte enbart till regeringar i mottagarländer, utan också till regeringar i ursprungsländer, till andra viktiga aktörer – särskilt den privata sektorn, fackföreningar och icke-statliga organisationer – och till migranterna själva. Även om politiska beslutsfattare står inför gemensamma utmaningar kommer de naturligtvis att behöva utforma och genomföra olika invandringsregler i respektive land, regler som tar hänsyn till nationella och lokala förhållanden. Inte desto mindre finns det exempel på god praxis som kan spridas till fler länder.

Vi lyfter fram sex viktiga områden där det finns behov för reformer. Dessa kan beslutas var och en för sig, men om de genomförs tillsammans, inom ramen för ett integrerat synsätt, kan deras positiva effekter på mänsklig utveckling förstärkas. Att öppna upp befintliga invandringskanaler så att fler arbetstagare kan emigrera, att säkerställa grundläggande rättigheter för migranter, att sänka migrationens transaktionskostnader, att hitta lösningar som gynnar både mottagande samhällen och migranterna de tar emot, att göra det lättare för människor att röra sig inom sina egna länder och att integrera migration i nationella utvecklingsstrategier – allt detta ger viktiga och kompletterande bidrag till mänsklig utveckling.

Förslagets åtgärdspaket lyfter fram två vägar för att öppna upp befintliga reguljära invandringskanaler: .... (Figurer o d)

• Vi rekommenderar utökade program för säsongsarbete inom sektorer som jordbruk och turism. Sådana program har redan visat sig framgångsrika i olika länder. God praxis vittnar om att fackföreningar och arbetsgivare bör involveras tillsammans med regeringarna i både mottagar- och ursprungsländerna, särskilt i utformningen och genomförandet av grundläggande lönegarantier, arbetsmiljönormer och regler för upprepade inresor, något som exempelvis genomförts i Nya Zeeland.

• Vi föreslår även en ökning av antalet arbetstillstånd för lågutbildade personer, förutsatt att det finns lokal efterfrågan på arbetskraft. Erfarenheter visar att god praxis innefattar: att säkerställa att migranter har rätt att byta arbetsgivare (”employer portability”) och att migranter ges rätt att ansöka om förlängning av sin vistelse och möjligheter till permanent bosättning, vilket ingår i Sveriges nya regler för arbetskraftsinvandring.

Mottagarländerna bör fatta beslut om det önskade antalet arbetskraftsmigranter inom ramen för en politisk process som möjliggör offentlig debatt och avvägning mellan olika intressen. Antalet bör bestämmas genom ett transparent förfarande som baseras på arbetsgivarnas efterfrågan, med kvoter som tar hänsyn till ekonomiska förhållanden.

I mottagarländerna behandlas migranter ofta på ett sätt som inskränker deras grundläggande rättigheter. Även om regeringar inte skriver under internationella konventioner som skyddar migrantarbetare, bör de säkerställa att migranter åtnjuter fullständiga rättigheter där de arbetar – till exempel rätt till lika lön för lika arbete, rätt till anständiga arbetsvillkor och rätt att organisera sig. Regeringar kan också behöva agera snabbt för att stoppa diskriminering. Regeringar och myndigheter i ursprungs- och mottagarländer kan samarbeta för att underlätta erkännande av utländska betyg och vitsord.

Den pågående lågkonjunkturen har gjort migranter särskilt utsatta. Regeringar i vissa mottagarländer har intensifierat sina ansträngningar för att upprätthålla invandringsreglerna på sätt som kan inskränka migranters rättigheter. Att ge uppsagda migrantarbetare möjlighet att söka efter en ny arbetsgivare (eller åtminstone tid att avsluta sina åligganden innan de lämnar landet) och att publicera information om sysselsättningsprognoser, som också tar upp nedgångar i ursprungsländerna, är åtgärder som kan minska de oproportionerliga kostnaderna för lågkonjunkturen som drabbar både nuvarande och potentiella migranter.

När det gäller internationell migration är transaktionskostnaderna för att skaffa nödvändiga dokument och uppfylla administrativa krav för att korsa landsgränser ofta höga, de tenderar dessutom att vara regressiva (proportionellt högre för lågutbildade personer och de som har korttidskontrakt) och kan ha den oavsiktliga effekten att främja irreguljär migration och människosmuggling. I ett land av tio överstiger kostnaden för ett pass 10 % av per capita-inkomsten; det är inte överraskande att dessa kostnader påverkar emigrationen negativt. Regeringar i både ursprungs- och mottagarländer kan förenkla procedurerna och minska kostnaderna för dokument. De kan också samarbeta för att förbättra och reglera arbetsförmedlingstjänster.

Det är viktigt att se till att migranter blir väl mottagna, men också att deras efterfrågan på samhällsservice inte medför en oskälig belastning för ..... (figuer o d) det mottagande lokalsamhället. I de fall detta är ett problem för de lokala myndigheterna kan det finnas behov av ökade statsbidrag. Genom att säkerställa att migranternas barn får gå i skolan och att de vid behov har möjlighet att få extra stöd, kan deras framtidsutsikter förbättras och en framtida underklass undvikas. Språkundervisning är avgörande, både för barn som går i skolan och för vuxna på deras arbetsplatser. Dessutom behövs ofta särskilda insatser för att nå kvinnor som inte arbetar utanför hemmet. I vissa situationer krävs också aktiva insatser för att motverka diskriminering, hantera sociala spänningar och förebygga våld mot migranter. Regeringar och civilsamhällets organisationer har många positiva erfarenheter när det gäller arbete mot diskriminering genom till exempel upplysningskampanjer.

Trots att de flesta länder har frångått omfattande centrala planeringssystem är det ett överraskande stort antal regeringar – ungefär en tredjedel – som upprätthåller faktiska hinder för intern migration. Restriktionerna tar normalt sitt uttryck i begränsade rättigheter och samhällsservice för personer som inte är registrerade hos de lokala myndigheterna. Därigenom diskrimineras interna migranter, vilket fortfarande är fallet i exempelvis Kina. Säkerställandet av likvärdig tillgång till grundläggande samhällsservice är en av rapportens centrala rekommendationer när det gäller intern migration. Likabehandling är viktigt för säsongsarbetare och personer som har tillfälliga arbeten och deras familjer. Det gäller såväl för de regioner dit de beger sig för att arbeta som för att tillförsäkra anständig samhällsservice på hemorten, detta så att de inte tvingas att migrera för att få tillgång till utbildning och hälsovård.

Även om migration inte är en ersättning för bredare utvecklingsinsatser, kan den vara en viktig strategi för hushåll och

familjer som försöker diversifiera och förbättra sin försörjning, särskilt i utvecklingsländer. Regeringar måste erkänna denna möjlighet och integrera migration med andra delar av den nationella utvecklingspolitiken. Erfarenhet visar på betydelsen av de allmänna ekonomiska förhållandena och vikten av starka offentliga institutioner för att kunna realiseramigrationens vinster.

Vägen framåt

Genomförandet av denna reformagenda kommer att kräva ett kraftfullt och upplyst ledarskap, kombinerat med mer fokuserade insatser för att involvera allmänheten och öka människors kunskap om migration.

För ursprungsländerna skulle en mer systematisk analys av hur migrationen ser ut, dess nytta, kostnader och risker, ge ett bättre underlag för att integrera migration i nationella utvecklingsstrategier. Emigration är inte ett alternativ till utökade utvecklingsinsatser, men migration kan underlätta tillgång till idéer, kunskap och resurser som kan komplettera och i vissa fall främja framsteg.

Hur och när reformer i mottagarländerna bör genomföras avgörs av en realistisk analys av de ekonomiska och sociala förhållandena. En analys som tar hänsyn till den allmänna opinionen och vad som är politiskt möjligt på lokal och nationell nivå.

Internationellt samarbete, särskilt genom bilaterala eller regionala avtal, kan leda till bättre migrationshantering och förbättrat skydd för migranters rättigheter. Dessutom kan det bidra till att öka migranternas bidrag till både ursprungs- och mottagarländerna. Vissa regioner upprättar zoner där det råder fri rörlighet för att främja friare handel och öka migrationens vinster – till exempel i Västafrika och södra Latinamerika. De utvidgade arbetsmarknader som skapats i dessa regioner kan ge betydande vinster för migranter, deras familjer och deras ursprungssamhällen.

Det har rests krav på upprättandet av en ny global ordning för att förbättra migrationshanteringen: över 150 länder deltar nu i det Globala forumet för migration och utveckling som är ett informellt mellanstatligt nätverk. Regeringar som står inför gemensamma utmaningar utvecklar gemensamma lösningar – en begynnande trend som vi noterade under arbetet med rapporten.

Årets HDR – Att övervinna hinder – placerar mänsklig utveckling högt upp på agendan för de politiska beslutsfattare som eftersträvar bästa möjliga resultat av den globala migrationens alltmer komplexa mönster. “

7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d

796- 799 Sport, idrott o d.

8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
80 Språk. Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.

81 Litteraturvetenskap - historia.
812/819 motsvarar 82/89.

DN 29 n0v 2010:

“Svensk litteraturs sex synvillor”

“Ryktet om den svenska litteraturens kris är betydligt överdrivet. Kjell Espmark gör rent hus med några av kulturvärldens invanda vanföreställningar.”

“**Hur står det till** med litteraturen? Ja, hur står det till med vår skönlitteratur? Enligt min diagnos: alldeles utmärkt. Det som gärna hindrar en att se den samtida litteraturens förträffliga tillstånd är några förargliga synproblem.

Det första är närsynthet. Bedömningen arbetar gärna under rubriker som ”Bäst just nu” eller – med ett bredare perspektiv – ”Bäst denna vecka”. Man sorterar nya och ibland nyutgivna äldre verk i en tio-i-topplista efter mönster från den kommersiella världen. DN fördömde 2006 förslaget från folkpartihåll om en litterär kanon – en skribent uppfattade rent av ekon av talibaner och röda khmerer i förslaget – men införde året därpå en egen kanon över säsongens utgivning, att förnyas varje lördag. Kulturchefen anbefallde oss lydiga medborgare: ”Klipp ut och sätt den på kylskåpet.” Det hade kanske varit bättre att lägga in listan i kylskåpet om värderingarna skulle hålla sig till följande lördag.

Själv delar jag DN:s ursprungliga skepsis mot tanken på en kanon, om också i mindre drastiska vändningar. Påbud av det slaget förhindrar gärna spännande upptäckter vid sidan av allfarvägen. Däremot ser jag gärna att kritiker kontinuerligt tipsar om böcker från både länge sedan och våra dagar, starka böcker som man riskerar att annars inte få ögonen på.

Det snäva tidsperspektivet i formeln ”Bäst just nu” tappar bokens roll som inlägg i ett stort samtal genom tid och rum och missar därmed

bokens verkliga associativa rikedom – liksom dess värde i ett större sammanhang än dagens.

En andra synvilla är också den av kronologisk art. Som ett naturligt svar på den inledande frågan kunde man vänta sig en betraktelse över de böcker som skrivits av den yngsta generationen de senaste åren. Vi är vana att inordna författarna i de decennier där de debuterat och 00-talet blir därmed de allra yngstas epok. Så har det länge varit. Men när man sorterar in äldre och yngre i deras respektive årtionde sliter man sönder det subtila samtal som förs mellan generationerna.
När ett par kritiker i Svenska Dagbladet inför det senaste årsskiftet summerade 00-talets poesi och prosa handlade det enbart om dem som debuterat efter år 2000. Som om inte Per Olov Enquist och Torgny Lindgren, Kerstin Ekman och Göran Sonnevi, Eva Runefelt och Katarina Frostenson kommit med viktiga verk samtidigt som Lotta Lotass och Aase Berg, Johannes Anyuru och Anna Hallberg, Jonas Hassen Khemiri och Ida Börjel. På det sättet missar man inte bara den diskreta dialog som ofta pågår mellan äldre och yngre. Man förbiser också den faktiska rikedomen i detta decennium.

En tredje synvilla är den provinsiella. Med våra hemmagjorda skygglappar ser vi ofta inte vad omVärlden ser. Man har brukat tala om det tidiga och det sena 1800-talet som två guldåldrar i svensk litteratur.

Men den verkliga guldåldern sträcker sig snarare från Ekelöfs, Harry Martinsons och Eyvind Johnsons 1930-tal fram mot nuet. Utomlands har man förstått. Och det stannar varken vid Astrid Lindgrens eller de svenska deckarnas segertåg genom världen. Ekelöfs hela produktion finns i sju tvåspråkiga band på tyska, i den sjunde volymen till och med ting som inte tryckts i Sverige. Större delen av P O Enquists och Torgny Lindgrens produktion finns på franska och tyska, Lars Gustafssons på tyska och engelska. Göran Tunströms samlade verk finns på franska och Birgitta Trotzig är väl företrädd på såväl franska som tyska. Lars Norén är väl etablerad i både Europa och USA. Tomas Tranströmer finns översatt till uppåt sextio språk. (Jag får kanske inom parentes tillfoga att min egen samling ”Vintergata” kommer på ett tiotal språk.)

Det har i själva verket funnits en svensk våg i framför allt Frankrike och Tyskland alltsedan 70-talet. Till och med den så slutna anglosachsiska Världen har börjar öppna de ännu gnisslande dörrarna på gläntOch det har regnat internationella priser över våra författare.
Hubert Nyssen, skaparen av förlaget Actes Sud där den svenska litteraturen fått ett starkt brofäste, säger sig ha stannat inför just våra författare därför att de till skillnad från de franska kan konsten att berätta. Han fann vad han sökte hos Tunström, Enquist och Torgny Lindgren. Motsvarande uppskattning finns hos det italienska förlaget Hyperborea. Och intresset sträcks ut till de yngre. Sara Stridsberg finns redan på en rad språk och Jerker Virdborg bland flera på tyska. OmVärlden ser i svensk litteratur en rikedom som vi själva oftast inte är medvetna om.

En fjärde optisk villa är besläktad med den kronologiska. Fernand Braudel har talat om långa och korta vågor genom historien. Resonemanget kan överföras till litteraturen. Från romantiken löper en lång våg genom symbolism, modernism och postmodernism fram till i dag.

När Daniel Sjölin och många andra leker med den litterära illusionen fullföljer de en linje från den tyska romantiken vid 1800-talets början. Detsamma gör de många som odlar fragmentet som konstform, liksom de som bryter ner gränserna mellan epik, dramatik och poesi. När Johan Jönsson i sin ”Livdikt” rör sig fritt över genregränserna är han en sentida företrädare för en lång våg som

börjar i det tidiga 1800-talets tyska romantik. Dagens litteratur ingår i ett sammanhang som sträcker sig genom seklen, i medveten eller omedveten dialog med det förflutna. Det är en del av dess identitet och bidrar till dess styrka.

Ett femte synproblem är kritikens – den triviala svårigheten att se det som händer just nu, i detta ögonblick. Vi är tågpassagerare som åker baklänges genom tiden. Det som just passerar i fönstret uppfattar vi bara fragmentariskt och glimtvis medan det som tidigare hänt breder ut sig i en allt vidare överblick. 1932 års kritik hade lika svårt att se betydelsen hos ”Sent på jorden” som man kring 1820 hade att uppfatta Stagnelius storhet.

För att i någon mån hantera baklängesåkarens brist på överblick krävs flera utsiktspunkter. För att pejla in det nyskapande måste man syfta från olika håll. Men utvecklingen har gått i fel riktning. När jag debuterade 1956 fanns ännu en rad skilda tidningar. Mötte man oförståelse på ett håll kunde man få en insiktsfull bedömning på ett annat. Nu är rösterna färre, resurserna reducerade och den seriösa litteraturen alltmer undanträngd av den populära. Ett litet hoppfullt tecken är det kritiska seminarium som Ulf Eriksson och Magnus William-Olsson driver med sikte på att stimulera en seriös kritik.

En sjätte synvilla slutligen finner vi när man bedömer poesins roll utan att se dess funktion i relation till romankonsten. Orhan Pamuk har nyligen sagt att poesin inte har någon framtid.
I samma riktning pekar några defaitistiska ord av den tyske poeten Durs Grünbein. Man häpnar. Skulle Sapfos, Horatius, Li Pos, Rumis, Petrarcas och Baudelaires konst verkligen ha kommit till vägs ände just i våra dagar?

Pamuk har inte insett vad poesin betytt för hans prosa. Över huvud taget är romankonstens förnyelse under 1900-talet knappast möjlig utan inspirationen från poesin som tidigare än prosan prövade nya uttrycksvägar. Det är ingen tillfällighet att Hermann Broch betraktade sin ”Vergilius död” inte som en roman utan som ”ett lyriskt verk”. Den linjen kan följas framåt via romaner som Gabriel García Márquez ”Hundra år av ensamhet” och Claude Simons ”Georgica” till António Lobo Antunes som gett en sen roman, ”Ha inte så bråttom in i den mörka natten”, underrubriken ”Poem”. Poesin ska vi hylla i dess egen rätt men vi måste samtidigt notera att den fungerat som grundforskning för prosakonsten. Vad Pamuk inte inser är att han är en poet som har klätt sig i romandiktarens kappa. Prosamästare som Lotta Lotass och Sara Stridsberg är uppenbart poeter som funnit sitt rätta medium i prosan – och tagit med sig poesins vision och förtätning in i den.

Men man kan också urskilja en motsatt rörelse, från berättandet till den exklusiva poesin.
I Ann Jäderlunds senaste samling, ”Vad hjälper det en människa om hon häller rent vatten över sig i alla sina dagar”, finns ett episkt inslag, så i sviten om borgarna i hundraårskrigets Calais. Hennes poesi har med det fått ett nytt vitalt drag och en mer omedelbar appell.
Men resonemanget kan vidgas från poesin till den förtätande, experimentella ordkonsten överhuvud. Häromåret såg vi Jerker Virdborg och Daniel Sjölin i en dispyt där Virdborg talade för den berättande, Sjölin för den experimentella prosan. Att de inte utesluter varandra blev tydligt i debatten. Det skymtar en legering av klassisk berättarkonst och experimentell prosa när Sjölin hänvisar till hur skrivsätten förenas hos Lars Ahlin.

I själva verket urskiljer man hur Virdborg och Sjölin i denna diskussion deltar i ett stort samtal där många blandar sig i deras röster på respektive håll. För Virdborg är det uttryckligen P O Enquist, Kerstin Ekman och Torgny Lindgren som ger genljud när han talar om

hur berättarkonsten ska föras vidare medan Sjölin ”hoppas att Lotass fortsätter att sno sig runt kring Birgitta Trotzig”.
Så blir samtalet mellan Virdborg och Sjölin till sist en ekokammare som illustrerar rikedomen i samtidens svenska litteratur.

KJELL ESPMARK
Författare och ledamot i Svenska Akademien. Texten är ett inlägg på ett ABF-seminarium tillägnat Göran Löfdahl, här något förkortat.
litteratur@dn.se “

82/89 Skönlitteratur på olika språk
82 Engelsk skönlitteratur o d.
83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur
84 Fransk skönlitteratur o d
85 Italiensk skönlitteratur o d
86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d
87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d
88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d
89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d

9 Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.

90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen

Medierådet.

Medierådet har utredningar om barns och ungas medieanvändning.

Beställ & ladda ned - Medierådet
Här finns material som kan beställas kostnadsfritt och/eller laddas ned uppdelat i olika ämnesområden i menyn ovan: medier (internet, dataspel, tv, film och mobiltelefon), mediekunskap, medievåld, pornografi, Ungar & Medier (Medierådets rapporter om barns och ungas medievardag) samt filmrum (rörligt bildmaterial).

91 Allm. geografi, reseskildringar.
Lokalhistoria. 913/919 motsvarar 93/99.

92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d

DN 7 september 2010:

Henrik Berggren: ”Underbara dagar framför oss”

Henrik Berggren stora biografi över Olof Palme berättar historien om en modernitetens hjälte fast förankrad i arbetarrörelsen: en mytisk figur i ett ungt land. P O Enquist har läst.

LITTERATURRECENSION
Författare: Henrik Berggren
Titel: ”Underbara dagar framför oss”
Förlag: Norstedts

Vem var egentligen Olof Palme? Och på vilken ideologisk basplatta stod han egentligen?

Jag räknar till 22 publicerade böcker om honom. Nu kommer den tjugotredje. Titeln på Henrik Berggrens monumentala biografi över Olof Palme är ”Underbara dagar framför oss”. Vid första anblicken är det en smula överpoetiskt. Sedan läser jag boken, och det stämmer alltmer. Historien om en framstegsoptimist. Ett återsken från upplysningens utvecklingstro.

Palme var inte bara en centralfigur i den epok som kommit att kallas ”det korta nittonhundra-talet” – 1918 till 1989. Han var – i Henrik Berggrens lugna men samtidigt självlysande sammanfattning – som ingen annan svensk politiker en gestalt som sammanfattade 1900-talets utvecklingsoptimism, tro på vetenskap och teknik. Han blev en närmast mytisk gestalt i ett mycket ungt land, som vid 1800-talets slut var ett av de mest fattiga och

efterblivna i Europa; en rätt hopplös samling av tusentals bondbyar utströdda i den nord-europeiska djungeln. Så välfärdssamhällets utbyggnad, det falurödfärgade socialdemokratiska slottet, det som vi vant oss att hylla eller sucka över. Där tog han fatt under några korta decennier.

Vad var det egentligen som hade skett? Det var modernitetens explosion i ett land i tredje världen. Den nästan libidösa omfamningen av tillväxttro och modernitet, det som gjorde Sverige rikt, och högmodigt.

Betraktad så framstår Olof Palme – arbetarledaren – plötsligt som modernitetens hjälte. Rationalitet, teknikutveckling, framtidstro, vetenskap.

Bilden av Olof Palme i dag är den av en politiker som sticker ut i arbetarrörelsens historia: men sanningen är snarast den att han rörde sig, fast förankrad, i socialdemokratins mainstream. Kommunismens Robin Hood-ideologi (ta från de rika och ge till de fattiga) hade redan Möller avvisat med sin devis ”vi måste ha medelklassen med oss”. Det skulle ske genom den permanenta tillväxten, som antogs vara evig, och vars överskott sedan skulle rättvist fördelas.

Om tillväxten var målet, aldrig fick ifrågasättas, fick man inte vara klen i nyporna. Rehn – Meidners solidariska lönepolitik, välfärdsbyggets basplatta, förkunnade att icke lönsamma företag snabbt borde slås ut, eftersom de skadade tillväxten. Ingen pardon. Ställdes frågan ”är det verkligen ständig tillväxt som är målet”, eller, några decennier efter Palme ”måste vi inte tänka på hur tillväxten ödelägger miljön”, eller ”finns det inte en gräns på tillväxten” – ställdes de frågorna blev en rättrådig social-demokrat vansinnig.

Inte bara blev, blir fortfarande. LO:s permanenta raseri över det socialdemokratiska samarbetet med Miljöpartiet bottnar ju i denna grundläggande konflikt kring begreppet ”tillväxt”. Hur fan kan man umgås med ett tillväxtfientligt parti! It stinks! Kan man nu verkligen lita på Mona? Göran Persson försökte lösa denna sällan offentligt exponerade fiendskap genom sin slogan ”det gröna folkhemmet”.

Det var vackert, men LO kände minsann smärtan från dolken i ryggen.

Olof Palme var en av arkitekterna bakom ”modernitetens vita hetta”, och han hade dessutom arbetarrörelsen bakom sig. Inget klemande med tillväxtfientlighet där inte. Han stod mitt i rörelsen. Det gav honom en oerhörd kraft.

Men det var inget stort ideologiskt kliv han då tog, från sin mycket speciella borgerliga bakgrund. Det hör till de många förtjänsterna med Henrik Berggrens monumentala 700-sidiga sammanfattning av ett liv, att han också utförligt går tillbaka i familjen Palmes historia. Ser hur drömmen om modernitet finns djupt inne i en konservativ överklassfamilj.

Palme fick ju mycket skit för sin överklassbakgrund.

Sant var att han föddes och växte upp i en enkel niorummare på Östermalm, och kunde, om det kändes för trångt, kila över till farfars sjurummare på andra sidan trappuppgången. Blev stadsmiljön för trång, eller närheten till överste Bildt på våning två alltför pressande, hade familjen en herrgård i Sörmland med 18 rum och sjöutsikt. Tjänste-folk och guvernanter förekom. Privatskolor för barnen, inte ens Sigtuna Hum blev den unge Palme förskonad från.

Det var lätt för blivande fiender – och de blev många – att håna

arbetarledaren för hans bakgrund. Men Henrik Berggren gör något intressant: han går vidare, och granskar de enskilda förfäderna, och vad de stod för. Frånsett titlar, och rikedom. Hur de tänkte. Värderingar. I en nästan hundrasidig genomgång blir det lite av huset Buddenbrooks, men samtidigt en familj som bryter in i en ny tid.

Försäkringsbranschen mest, men Berggrens sammanfattning av vad som präglade släkten Palme är intressant: ”En stark tro på vetenskap och modernitet, en mång-språkig internationalism, en blandning av aristokratisk noblesse oblige och en faustisk vilja till makt, ett intresse för litteratur, dramatik och retorik, samt en grundmurad övertygelse om nödvändigheten av att mobilisera all sin viljekraft när det gäller att uppnå avgörande mål.”
Påminner onekligen om unge Olof.

Det gällde inte bara herrarna i familjen; och Olof Palmes senare kraftfulla och nästan ursinniga hävdande av små hotade nationers rätt gentemot stormakter, den kan ha att göra med att mor kom från det ockuperade Lettland, och farmor Hanna från Finland. Hanna Palme är ett kapitel för sig; Strindberg beundrade henne mycket, skulpterade en byst av henne men blev, trots diverse senare litteraturhistoriska rykten, tyvärr aldrig intim med henne (det var mer Oscar Levertin).

Experimentfältet Sverige var ju en lysande möjlighet för modernitetens arkitekter, och Berggren har nog rätt, Palme var en av dem. Det är för övrigt slående hur det senare 1800-talets drömmar om uppfinnaren, upptäcktsresanden och forskaren som sin tids hjälte ligger som en undertext hos honom. Att det är möjligt för en enda människa att bemästra allt, och förstå allt, från sonetter till guldmakeri till expeditioner till Afrikas inre. Ingenjören, poeten och upptäcktsresanden skulle rymmas i samma gestalt.
Som gestaltat i de emblematiska 1800-talsgestalterna Stanley, eller August Strindberg. En 1800-talsdröm som lever kvar i denna familj, och i den mycket osvenskt icke räddhågsne Olof.

Henrik Berggren tycker om Palme, kortare kan det inte uttryckas. Det ger hans analyser en sval, logisk värme som gör bilden av Palme mångfasetterad; de vanliga skitinvändningarna och skvallret avfärdar han med elegans.

Jag antar att Berggren är liberal, på något sätt. Man bör beakta detta när man läser följande passus. ”För Palme var tekniken inte en lösning på samhällsproblemen utan en förutsättning för det existentiella ansvar han ville mana fram. Moderniteten var ofrånkomlig, frågan var hur samhället skulle hantera den. Även om han kunde göra reverenser till Marx då och då utgick hans samhällssyn från att tekniska förändringar och vetenskapliga upptäckter var historiens motor, inte klasskampen.”

Kanske är det sant. Normativ ideologi, hur det borde vara men inte alltid blir, är dock riskabel. I efterhand kanske framstegstron tog sina irrvägar, också för en briljant hjärna som Palmes. Vetenskapsmännen skulle ställas i det godas tjänst. Inklusive atomforskarna. Han kämpade, för att ta ett exempel, som Erlanders högra hand för att skaffa svenska atomvapen. Med missiler på Gotland. Som onekligen då skulle stryka med först; ett tankefel typ sovjetiska missiler på Kuba. Erlanders dagböcker berättar om hur Palme föreställde sig strategin. Det lilla men tuffa och kärnvapenbestyckade Sverige skulle tvinga stormakterna till nedrustning.

Djärvt tänkt, men inte snillrikt.

Han hade också utomordentligt svårt att ta kärnkrafthotet på allvar: forskarna skulle, menade han, säkert hitta på något som var helt säkert. Eliminera riskerna. Och för övrigt krävde tillväxten och så vidare. Men så kom Harrisburg och Fälldin och en politisk återvändsgränd och strategiskt nödläge, och han tvingades konstruera den snillrika utvägen med linje 2, till LO:s stora lättnad.

Men man kan välja vad man vill i detta rika liv. Olof Palme blev, likt Ingmar Bergman, mer berömd och älskad utanför Sveriges gränser än innanför. Denne absolut orädde svensk blev en sensation, älskad av de små nationer som fann att man kunde våga. Palme vågade ju. För övrigt på fem språk. Supermakterna verkade bli flata.

Men den insats av Olof Palme som i efterhand blivit mest bortglömd, men viktigast, var dock den rad av kvinnopolitiska reformer han genomdrev under 70-talet. Allt från särbeskattning av man och hustru, till utbyggnaden av dagis. I all tysthet förflyttades centrum från kärnfamilj till individ; det var en revolution. Det stora linjetalet höll han 1972 för den socialdemokratiska kvinnokongressen. Inget tal han höll – inget – betydde mer för en majoritet (halva himlen) av svenskar än just detta.

Henrik Berggrens stora Palme-biografi är på ett sätt alldeles unik. I flera långa avsnitt diskuterar han kulturens roll, som om den faktiskt var verklighet. Böcker, författare, kulturdebatter, han sätter in kulturen i den stora bilden av modernitet, samhälle, och Olof Palme. En debattartikel av Björn Håkansson om trolöshet har samma självklara plats i skeendet som politiska utspel. Det är häpnadsväckande, fräckt, och befriande.

Så slår man samman Berggrens bok och går ut i dagens verklighet. Nästan inte ett ord om kultur i valdebatten, kulturen bara inte finns. Men däremot förslag om momssänkning till stöd för krogmaffian till en kostnad av fem miljarder.

Okej, Olof. Vi biter ihop och går vidare. Det är väl samma land ändå. Underbara dagar framför oss.

Henrik Berggren är medarbetare i DN och recenseras därför av författaren Per Olov Enquist.

Per Olov Enquist
litteratur@dn.se “

DN söndag 7 nov 2010:

Cecilia Malmström: ”Det är lätt att bli cynisk men jag kämpar emot”

“Hon gillar vampyrer och har hörts svära när hon inte kommer åt senaste avsnittet av ”True blood” på SVT Play. Men det blir inte mycket tid för småprat om populärKultur när DN följer Cecilia Malmström, svensk EU-kommissionär, under en dag på jobbet.

TEXT: INGRID HEDSTRÖM FOTO: EVA TEDESJÖ

Just den dagen kommer larmrapporter om att en dryg mil av yttre gräns mellan EU och Turkiet ligger öppen sedan den grekiska gränskontrollen kollapsat totalt. En nagelbitare: ska den grekiska regeringen, som man hoppas, vända sig till Bryssel och be om hjälp? Telefonlinjerna går varma till Aten.

I Cecilia Malmströms jobb ingår frågor som bokstavligen handlar om liv och död. Kampen mot organiserad brottslighet och terrorism. Gränskontroll, asyl och migration. Vilka människor som ska få skydd i Europa och vilka som ska få komma hit för att arbeta. Det är en portfölj som är så tung att en fransk universitetslärare på besök med sina studenter bestört utbrister: ”Och allt detta på en bräcklig kvinnas axlar!”

Cecilia Malmström känner sig inte särskilt bräcklig. Hon är lång, står stadigt på jorden och ler ofta. Men under den dag DN följer henne i kommissionshögkvarteret Berlaymonts långa, ödsliga korridorer talar hon flera gånger om vilken tung portfölj hon fått att förvalta, långt tyngre än hon insåg när hon tackade ja till jobbet:

– Oj, finns det inte något som är enkelt, känner jag ibland. Allt är väldigt svårt, allt är väldigt känsligt, allt är väldigt komplicerat och kontroversiellt.

Fast även om hon insett hur tungt det skulle bli hade hon inte sagt nej, ”jag har väl något slags medfödd tendens att hoppa på utmaningar”, säger hon och ler.

Och Europa, ”den gamla benhögen” som George Orwell kallade vår krigshärjade kontinent, har hon nästan i blodet efter tre barndomsår i Frankrike där pappa arbetade för SKF, ett studentår i Paris och ett praktikår i Barcelona. Föräldrarna tog med Cecilia och hennes lillasyster till de stora krigskyrkogårdarna i Normandie och Bretagne. Väninnan Blanca i Barcelona berättade hur hon som barn under Francodiktaturen fått smyga ner i källaren med sin mormor för att lära sig förbjudna katalanska barnvisor.

Det är sådana upplevelser som forMat hennes Europaengagemang, säger Cecilia Malmström:

– Det har gett mig en förståelse för hur andra länder upplevt diktatur eller brist på fred och hur otroligt privilegierade vi varit i Sverige.
Fast Europapolitiker hade hon inte tänkt bli och än mindre EU-kommissionär för inrikes frågor. Den unga Cecilia Malmström drömde om att bli utrikeskorrespondent. Men hon kom inte in på Journalisthögskolan, ”det var på den tiden man måste ha femmor i allt”. I stället blev det samhällsstudier vid Göteborgs universitet och så småningom doktorsdisputation.

Hon talar, med något nostalgiskt i blicken, om studieåren som en underbar tid av frihet, av resor, fester och diskussioner:

– När man är 20 år vet man ju allt. Man kalasar och festar och är ung student. Man sitter många långa timmar på kaféer och diskuterar hur livet är, man reser i Afrika …

Under de åren gjorde hon sitt politiska livsval. Det blev ”ganska självklart” Folkpartiet, för att det var partiet som var

”internationalistiskt, Europavänligt och trodde på individens möjligheter”. Det var 80-tal då, Margaret Thatcher styrde Storbritannien och nyliberala idéer hade framgång i Europa. Men Cecilia Malmström har aldrig tillhört de hårdföra marknadsliberalerna.

– Jag har nog alltid stått mer i det socialliberala hörnet, säger hon. Och man behöver inte tillbringa särskilt lång tid tillsammans med den svenska kommissionären för att bli övertygad om att hon hellre talar passionerat om mänskliga rättigheter än om skärpta gränskontroller. Det handlar alltid om människor, om individer, inskärper hon när hon talar migrationspolitik med de franska studenterna, ”vi får aldrig glömma de grundläggande rättigheterna”.

Men hur stort utrymme finns det att vara rättighetskramande socialliberal på den post Cecilia Malmström har i dag? En mörk skugga faller över kontinenten. Vid nästan alla dagens möten – morgonens stabsmöte med medarbetarna liksom träffen med de franska studenterna och kvällens möte med en tung delegation från Indien – talar Cecilia Malmström bekymrat om framgången för främlingsfientliga strömningar i Europa och hur de begränsar politikens möjligheter.

– Jag är jätteorolig, säger hon till DN, jag märker det i min konkreta vardag. När jag förhandlar med medlemsländernas ministrar får jag höra, ”jo, det är väl klokt det kommissionen säger om asylpolitik, men läget i mitt land är inte sådant att …”

– Och detsamma gäller arbetskraftsinvandring. Kommissionen kan presentera 30 objektiva forskningsrapporter som visar att Europa kommer att ha ett skriande behov av arbetskraftsinvandring, men ändå får vi höra att ”vi har sådana stämningar i vårt land att vi inte kan sluta sådana avtal”. Det finns en rädsla bland många ministrar, en feghet skulle jag säga ibland, att stå upp för det som är riktigt på lång sikt!

I Bryssel går det till så att kommissionen lägger förslag, och medlemsländerna i ministerrådet bestämmer, oftast tillsammans med det folkvalda EU-parlamentet. Parlamentet är idealistiskt och humanistiskt, kommissionen ska tänka långsiktigt, europeiskt och med ett öga på lagboken, medan rådet befolkas av hårdföra realpolitiker från medlemsländernas polis- och inrikesministerier. Cecilia Malmström har haft den, som hon själv säger, ”lite schizofrena” erfarenheten att företräda alla dessa tre institutioner, först som EU-parlamentariker, sedan som svensk EU-minister och nu som kommissionär.

Kan man spela så olika roller och ändå förbli samma person, stå för samma sak?

– Jag vill gärna tro, säger Cecilia Malmström, att jag försökt vara samma person hela tiden och försökt hålla samma linje. Fast det är klart att man har lite olika intressen att försvara, och för att överleva måste man känna lojalitet med sin institution. Men trots att jag har ganska tuffa frågor har jag fortfarande en hel del idealism inom mig. Det tror jag är bra.

Den grekiska regeringen hör av sig till sist, och Cecilia Malmström tar besluten som gör att 175 gränskontrollanter från 24 länder den 2 november börjar skickas till Grekland för att hjälpa till att säkra gränsen – experter på falska pass, hundförare, specialister på illegal gränspassage. Innan de åker får de obligatorisk utbildning i mänskliga rättigheter, inskärper pressmeddelandet från EU:s gränsmyndighet. Och även om arbetet vilar tungt på hennes axlar ter sig livet ljust för Cecilia Malmström, ett livets söndagsbarn som bara kan pricka in en enda riktigt dålig punkt när hon ritar upp sin livskurva för DN. Nu är hon glad att hon efter elva års pendlande äntligen kan bo i samma hus som sin familj och äta frukost med sina sjuåriga tvillingar, en pojke och en flicka, varje morgon.

Hon blev mamma ganska sent, vid 35 år.

– Ja, säger hon, 35 år är rätt sent. Det blev så. Men det har väl sina fördelar också.

Liksom företräderskorna Anita Gradin och Margot Wallström har hon en man som ställer upp. Mikael Jansson, också FP-politiker, har lämnat jobbet i kommunstyrelsen i Göteborg för att flytta med till Bryssel och söker nu jobb.

Långsamt lär familjen känna den nya hemstaden. Fast Bryssel är, konstaterar Cecilia Malmström, en stad det tar tid att lära sig tycka om:
– Den är inte lättflirtad, det är inte en stad man blir pangförälskad i som man kan bli i London eller Paris. Men Bryssel har en fulsnygg charm som man får lära sig uppskatta.

– Det stora problemet är att det är så förtvivlat långt till havet! För den som växt upp på västkusten är det en plåga.

När hon 2014 sätter punkt för sitt mandat som inrikeskommissionär hoppas hon ”att vi ska kunna säga att vi fått igenom gemensamt asylsystem där det finns en anständig grund för att ta emot människor”.

– Men det är en gigantisk utmaning!

För egen del räknar hon med att hon kommer att vara ganska sliten vid det laget efter fem år med några av de svåraste frågorna i EU.

– Man jag har väldigt bra medarbetare och försöker ha en viss distans till det jag gör.

– Ändå kan det nog vara lätt att bli cynisk. Jag måste kämpa mot det.

INGRID HEDSTRÖM är reporter på DN
ingrid.hedstrom@dn.se

EVA TEDESJÖ är fotograf på DN
eva.tedesjo@dn.se “

DN söndag 7 nov 2010:

“I huvudet på SD:s partiledare

Jimmie Åkesson svarar på frågor om svenskhet, skotten i Malmö, sammanhållning – och målet att nå 30 procent av väljarkåren.

Två bilar står utanför Jimmie Åkessons nyputsade vita villa i Sölvesborg. En från Säpo och en från ett lokalt vaktbolag. Jimmie Åkesson och hans två katter tar emot i det ombyggda hus där han nyss flyttat in. Han köpte det för fem år sedan och det ligger i det kvarter där han växte upp med sin mamma och sin styvpappa. Det är högt i tak och ljust och vitt och svarta skinnsoffor och öppet mot köket med sin ö med spishäll och arbetsbänk. Det är mamman som har valt inredningen och Jimmie påpekar att lamporna i taket ser ut som ett känt märke men är från Ikea.

Jimmie brygger kaffe. Allt är mycket prydligt. Han är en artig, analytisk, oftast retoriskt skicklig 31-åring med 240 universitetspoäng och tolv års erfarenhet av kommunalpolitik och fem år som partiledare.

Han är en yrkespolitiker som sällan hamnar i affekt men kan bli stingslig när han är trängd.

Är han en svärmorsdröm? Vill man ha svar får man fråga Jimmies riksdagskollega Margareta Sandstedt från Gävle. Hon är mamma till Åkessons flickvän, Louise Erixon, också verksam i partiet. Louise och Jimmie är för närvarande särbor.

Innan vi slår oss ned i soffan för intervjun gör vi en kringgående rörelse. Varför röstar så många i Sölvesborg på Sverigedemokraterna? I kommunvalet fick partiet 11,8 procent. Och om det finns en Jimmie-effekt så har den slagit ännu hårdare i riksdagsvalet. Där röstade 12,2 procent av invånarna på SD.

Vi söker svaret hemma hos pensionärsparet Ingvar och Birgitta Karlsson. Båda representerar Sverigedemokraterna i fullmäktige.
Vi står på Ingvar Karlssons inglasade balkong. Åt ena hållet är det ett stenkast till Jimmie Åkessons villa, åt det andra har Ingvar uppsikt över en trafik-rondell och en lågprisbutik.

– Jag ser dem komma gående från hyreshusen i Falkvik, invandrarna. Jag tycker de blir fler och fler.

Ingvar Karlsson har jobbat som mentalvårdare, är 72 år och växte upp i ett socialdemokratiskt arbetarhem. Men han tappade sin S-övertygelse för många år sedan. När han mötte den nittonårige Jimmie Åkesson på torget i Sölvesborg sommaren 1998 och läste broschyrerna han fick av honom kände han att han hittat rätt.

– Det var många fina punkter om fler poliser och åldringsvården. Och om att det kommer för många. Titta där borta vid Netto, hela tiden nya ansikten! Och de röker i trapphusen. Jag tycker synd om folket som kommer, men det är inte rättvist att de får så mycket hjälp när svenska kvinnor som skött hem och jobbat deltid har så dålig pension. Vi måste sköta om det svenska folket i första hand!

Sverigedemokraternas inträde i riksdagen blev dramatiskt.
När Jimmie Åkesson och hans partigrupp, tisdagen den 5 oktober, anländer till den gudstjänst i Storkyrkan som traditionsenligt föregår riksdagens högtidliga öppnande, är stämningen förväntansfull och nervös. I ett par dagar har det mesta gått Sverigedemokraternas väg. Det som nu ska hända är inte likt den kontrollerade Jimmie Åkesson. Jimmie Åkesson tar plats under valven i Storkyrkan bland partiledare och statsråd, med fri sikt mot kungaparet. Sverigedemokraterna har fått 5,7 procent av rösterna i riksdagsvalet och han företräder därmed ett parti som är några tiondelar större än både Kristdemokraterna och Vänsterpartiet.

Jimmie Åkesson har varit kyrkopolitiker i Lund och borde kanske ana vad som ska ske. Svenska kyrkan skildes från staten för tio år sedan och har varit mycket aktiv i flyktingfrågor. Stockholmsbiskopen, Eva Brunne, kommer knappast att missa ett tillfälle att markera mot SD. På pressbänkarna är det glest. När biskop Eva Brunnes pressekreterare delar ut hennes predikan i förväg börjar vi förstå vartåt det barkar. En med blyerts handskriven lapp cirkulerar: ”Brunne håller presskonferens vid ljusgloben efteråt.”

Så talar biskopen om vikten av att fråga: ”Vad kan jag göra för dig?” ”Vi som tror på människors värdighet och lika värde, oavsett vilket land vi är födda i” måste fortsätta att ställa denna fråga.

Hon talar om demonstrationen på Sergels torg kvällen innan. Den som samlade tusentals människor och där hon själv var med en stund. Brunne beskriver hur människor ropade ut ”sin avsky mot det som gör skillnad på människor. Den rasism som säger att du inte är lika mycket värd som jag”.

Det brakar till och mullrar i kyrkan. Nedför stentrappan från läktaren kommer en stor del av SD:s riksdagsgrupp trampande. Jimmie Åkesson överlägger med sig själv och utväxlar en blick och en nick med fästmön. De reser sig och ansluter till huvudklungan. Iklädd folkdräkten som han hyrt på Skansen, med rundkullig svart hatt, randig väst, knäbyxor av mollskinn och knätofsar, går han sammanbitet ut ur kyrkan, över yttre borggården förbi skyldrande soldater, och tillbaka till riksdagskansliet.

Inom några timmar kommer en rad politiker och partiLedare att ha uttalat sig fördömande.
Budskapet är tydligt: Sverigedemokraterna har lämnat kyrkan för att de inte klarar av att höra att alla männi-skor är lika mycket värda.
Under eftermiddagen kommer Jimmie Åkesson envetet, och med växlande framgång, att försöka korrigera den bilden. Han har lämnat

kyrkan för att biskop Brunne hyllat en demonstration riktad mot att hans parti kommit in i riksdagen, för att ”Ut med Jimmie” var ett återkommande slagord och för att det deltog grupper som utövat våld mot SD:s representanter.

Han känner sig förödmjukad. Han var trots allt inbjuden. Kanske har han den här gången förlorat i medierna. Men han ångrar inget. Sverigedemokraterna rör upp starka känslor. Ofta avståndstaganden, mer sällan argumentation i sak. Lars Ohly ville inte dela sminkloge med Jimmie Åkesson under valnatten. Det går att dra en parallell till folkpartisten Bengt Westerberg, blivande socialminister och vice statsminister, som reste sig ur tevesoffan 1991 när Ny demokratis representanter kom in i studion.

Ett parti som Sverigedemokraterna, grundat 1988, och med rötterna i vit makt-rörelsen Bevara Sverige Svenskt och med nazistinfluerade grundare väcker obehag även om dessa ingredienser är borta eller åtminstone starkt nedtonade.

Frågan är om politiker och medier ska bemöta det nya riksdagspartiet som ett bland andra. Det blir lätt SD mot resten.

Dagen före uttåget ur Storkyrkan blir det tydligt. Talman ska väljas. Sverigedemokraternas röster är utslagsgivande. Det är deras valsedlar som både är Svarte Petter – det vill säga något som ingen vill ha – och de åtråvärda röster som ett av blocken måste ha för att få majoritet. Den sittande talmannen Per Westerberg vinner efter timmar av valprocedurer utan att Sverigedemokraternas röster egentligen behövts.

Men en fläkt av polarisering har dragit genom plenisalen. De rödgröna mot alliansen. Och alla mot SD. Den stora bild som täcker fondväggen tappar sin symbolkraft. Eller får en ny. Väven är uppbyggd av 200 olika grå nyanser och verket heter ”Minnet av ett landskap”. Välkommen till ett nytt och mer konfliktfyllt politiskt landskap!

Sverigedemokraternas Johnny Skalin håller partiets jungfrutal i budgetdebatten den 12 oktober.

Han använder orden ”hundratusentals invandrare per år” i en argumentation med finansminister Anders Borg.

Efteråt frågar jag Johnny Skalin om siffran. Han tar fram sin mobil och visar en webbsida hos Migrationsverket.

Johnny Skalin pekar på siffran 102 449. Det är det totala beviljade antalet uppehållstillstånd 2009. Jag frågar om han har klart för sig att där ingår besökande, studerande, fritt rörliga EU/EES-medborgare som skriver sig i Sverige med uppehållsrätt, adoptivbarn. Allt.
Johnny Skalin svarar inte riktigt. Partiet vill minska invandringen med 90 procent. Men vilka räknar de på?

Den nya integrationsministern i Fredrik Reinfeldts regering är folkpartisten Erik Ullenhag. Han möter Jimmie Åkesson i en debatt i Aktuellt dagen därpå. Vid ett tillfälle i debatten säger han att han är stolt över att Sverige tar emot så många människor som behöver skydd. Det är en argumentationslinje som inte varit så vanlig.
I Sölvesborg har Jimmie Åkesson släppt in en hantverkare som ska arbeta med det sista på huset, kaffet står på bordet och intervjun kan börja.

Min första fråga handlar om begreppet ”massinvandring”. Till Sölvesborg flyttade det 2009 in tio personer förmedlade av Migrationsverket. Två kom från tillfälligt eget boende i någon annan kommun, tre kom från något av Migrationsverkets lägenhetsboenden och fem var anhöriga. Tio personer ryms gott och väl inom det avtal Sölvesborg skrivit med staten om att ta emot trettio invandrare per år. Varje år motionerar Jimmie Åkesson outtröttligt i Sölvesborgs fullmäktige om att riva upp avtalet.

Är tio invandrare för många?
– Ja, det tycker jag. Visserligen har Sölvesborg små integrationsproblem jämfört med storstäderna, men vi märker ändå av det. Många har inte jobb trots att de varit här länge. Kommer det nya så ackumuleras problemen.

När Jimmie var liten och hans föräldrar skilde sig flyttade han till ett av Sölvesborgs två miljonprogramsområden byggda på sextiotalet. Till Falkvik, med åtta trevåningshus. Där fanns en grupp inflyttade från Rumänien och han minns dem som bråkiga. I dag är en av hans närmaste grannar en etablerad familj med rötter i Rumänien.

– Dagens flyktingar, som somalierna, har svårare att få jobb än dåtidens invandrare från Östeuropa, säger Jimmie Åkesson.
Journalister försöker alltid hitta en förklaring till mina åsikter i enskilda händelser. Men det finns inte. Jag var med i Muf, mest för att de hade kul fester, sedan när jag var ungefär femton år fick jag se SD:s program och såg att det stämde bättre. Avgörande för mig var att SD sa nej till EU.

Snart var Jimmie Åkesson suppleant i partistyrelsen och fick resa till Stockholm. Han var med och rensade bort det sista i partiet av bomberjackor, kängor, krav på dödsstraff och annat som han inte gillade.

– Mina åsikter är normala här i Sölvesborg. Ja, under hela min uppväxt var det normalt i bekantskapskretsen att vara kritisk till invandringen, även om inte alla var på väg att bli Sverigedemokrater. Det är bara i urbana miljöer som det är konstigt. Medier och politiker har svårt att se utanför sin bubbla.
Jimmie Åkesson tycker att det kommit för många invandrare på för kort tid. Han vill radikalt skära ned på invandringen. Hur ska det gå till? Jag lägger utlänningslagens viktigaste paragrafer på soffbordet framför Jimmie och frågar hur han vill ändra dem.

Det handlar om paragrafer som berör FN:s flyktingkonvention plus and-ra regler om ”välgrundad fruktan” och behovet av skydd för dem som till exempel riskerar att drabbas av tortyr, dödsstraff, en väpnad konflikt eller en miljökatastrof.

– Vi lägger ett mål, sedan måste det utredas, säger han. Vi skriver inte lagförslagen.

Men vad skulle det betyda för Sveriges internationella åtaganden? För Genèvekonventionen och asylrätten?

– Vi vill framför allt skicka en signal ut i Världen att det blir en hårdare bedömning. Riksdagen bör anföra sin mening. Det har fungerat i Danmark.

I Sverige är det migrationsdomstolar som säger ja eller nej till asylansökningar. Vill du avskaffa det systemet och återföra makten till politikerna?

– Nej, jag tror inte det gamla systemet med en utlänningsnämnd var bättre. Men politiker kan ange ett mål.

SD vill skära ned invandringen till 10 procent av dagens. Flera representanter för partiet talar om en invandring på hundratusen. Jimmi Åkesson talar om 49 000.

Antalet asylsökande som fick stanna i Sverige förra året var 11 000. Siffran Sverigedemokraterna far efter bör alltså vara dessa 11 000 personer. Plus 9 000 anhöriga till dem. Det blir 20 000.

Sedan finns i statistiken ytterligare en kolumn med ”anhöriga” som omfattar 24 000 personer. Där finns såväl somalier och amerikaner som ryssar och bosnier. Till stor del är det utlänningar som gifter sig med svenska medborgare. Den största nationaliteten är thailändare. Den för SD viktiga siffran för asyl- och flyktinginvandringen 2009 ligger alltså och guppar någonstans mellan 20 000 och 44 000. Hur som helst långt från hundratusen.

Ni vill spara tio miljarder på invandringspolitiken. Är det en stor summa räknat på en budget på över 800 miljarder?

– Nej, men de stora vinsterna uppstår på sikt när det blir mindre belastningar på socialförsäkringssystemet.

Men invandrare betalar också skatt?

– Ja, om de har jobb. Det är bättre att vi hjälper dem som behöver hjälp på plats. I närområdet, i flyktinglägren. Här hamnar de bara i ett livslångt utanförskap och går på försörjningsstöd. Det är inte humant. Katterna – Mats, som är svart, och Franz, som är vit – krafsar intresserat på utlänningslagen. Åkesson låser in dem.

Sverigedemokraterna talar om ett ”sammanhållet Sverige”. Skrämmer inte er politik många svenskar med utländsk bakgrund? Vad tänker du om skotten i Malmö?

– Vi vet inte ännu, men kanske är skotten en produkt av samhällets polarisering, av splittringen?

Du menar invandringen?

– Ja. Det skapas ett extremt klimat på vissa ställen.

Vad säger du till en sexårig flicka som tror att hennes pappa som kom från Chile på 70-talet ska skickas tillbaka om ni får råda?

– Det är skolan som skapar vrångbilder av vår politik.

Men för tio år sedan ville ni skicka tillbaka även invandrare med permanenta uppehållstillstånd och svenskt medborgarskap.

– Det är länge sedan.

Vem är svensk?

– Varje folk har rätt till ett eget land. Vårt folk till vårt land. Alla folk ska vara herrar i eget hus. Att vara svensk har inget med hudfärg att göra, men det handlar om sociala koder, om värderingar. Man ska ha ambitionen att bli svensk. Jag kallar det öppen svenskhet.

Kallas inte det kulturrasism?

– Det är ett sådant där epitet man kastar på oss för att undvika debatt. Vi kommer att tvinga de andra partierna att diskutera mångkultur.

Precis som i många andra europeiska länder kan det bli ett normaltillstånd att Sverige har ett invandringskritiskt parti i riksdagen. I Belgien finns Vlaams belang med 7,8 procent av rösterna, i Italien Lega nord med 8,3, i Schweiz Volkspartei med 29, i Norge Fremskrittspartiet med 22,9, i Holland Frihetspartiet med 17 och i Österrike FPÖ med 17,5.

Sverigedemokraterna har fördubblat sitt röstetal i val efter val. Om de lyckas också i nästa val kan de i storlek bli Sveriges tredje parti ungefär som Danmarks främlingsfientliga Dansk folkeparti, som har 13,8 procent.

I Sölvesborg är SD redan det tredje partiet i storlek efter S och M. Forskningen baserad på 2006 års valresultat ger bilden av SD-väljaren som en ung, lågutbildad, inte sällan arbetslös man på landsbygden eller på en traditionell industriort som förlorat en stor arbetsplats. SD-väljaren definierar sig i högre utsträckning än i något annat parti som ”arbetare”. Lika många som bland Socialdemokraternas väljare, 41 procent, tillhör LO-kollektivet. SD-väljaren är inte sällan en besviken socialdemokrat.

Själv säger Jimmie Åkesson att hans mål på sikt är att göra Sverigedemokraterna till ett trettioprocentsparti.

På kvällen är det möte i kommunfullmäktige. Det är där Jimmie Åkesson skolats i politikens formalia och trygga lunk. ”Han har inte

gjort mycket väsen av sig”, säger kommunstyrelsens ordförande, socialdemokraten Heléne Björklund. Hon har länge bott i närheten av Jimmie och minns honom och hans föräldrar väl från skolan och barndomen. ”Hans pappa hade golvläggarfirma och mamman arbetade som personlig assistent. Inget stack ut.”

Jimmie Åkesson gör entré i en kavaj av märket J Lindeberg. Han är elegant.

Under kvällens möte görs få inlägg. Också Jimmie tiger, säger bara ”ja” när votering är begärd om den översiktsplan som fullmäktige antar med röstsiffrorna 44 ja och 5 nej.

På åhörarbänken sitter några yngre Sverigedemokrater. André Svensson är 27 år och stod på tionde plats på partiets lista i kommunen. Han är hårdrockare, arbetslös, före detta mejeriarbetare och tycker att skola, vård och omsorg blivit sämre och att det inte är något fel på invandring ”i sig”, men att man måste ”svälja undan innan man tar in fler”.

Bredvid André sitter en ung man med invandrade föräldrar från Balkan. Han vill vara anonym och säger att han inte valt Sverigedemokraterna för deras invandringspolitik som han tycker är för extrem, utan för att ”alla riksdagens andra partier är för gamla och inte tänker nytt”. Han är arg för att ”regeringen sålde Volvo till kineserna”. Han tycker att SD:s skolpolitik är bättre än de andras, tuffare.

Fullmäktigemötet är slut. Jimmie Åkesson plockar ihop handlingarna och hejar snabbt på några i partigruppen. En kvinnlig säkerhetspolis har kört fram bilen, Jimmie skyndar ut i höstmörkret. En man från Säpo sluter upp tätt bakom honom.

Lasse Granestrand
lasse.granestrand@dn.se “

DN 11 nov 2010:

“Malin Ullgren: Kungaboken handlar om män som inte ser kvinnor som människor”

“Malin Ullgren: Är vi klara där? Nej. Kungaboken handlar om en grupp män med en extrem samhällsmakt som tillsammas värnar rätten att inte betrakta kvinnor som människor.

Knappt hann ”Den motvillige monarken” komma ut förrän folksporten rycka-på-axlarna-åt-kungens-eskapader var ett faktum. Det var också min första instinkt. Det är ju så skönt att slippa verka sipp. Särskilt som feminist gäller det att försäkra opinionen om att man inte är emot samlag. Som journalist vill man dessutom gärna framhålla att man hela tiden har vetat. Ja, inte bara journalister, säg den svenska medborgare som inte själv minsann vetat om både det ena och det andra. Då slår vi fast det – vi har alla vetat. Är vi klara där?

Nej. För vad biografin faktiskt visar är att det inte handlar om en kung med ”hälsosam aptit på livet”, eller vilka fryntliga omskrivningar vi nu föredrar. Det handlar om en grupp män med en extrem social och ekonomisk samhällsmakt som tillsammans värnar rätten att inte betrakta kvinnor som människor, så vida man inte tillfälligtvis avlar arvingar med dem.

Med en monarki följer också adel och ärvda pengar, eftersom det är viktigt för den här gruppen människor att ha goda relationer till hovet. Så vi har inte bara kungen, vi har följdriktigt och som en naturlig del av detta statsskick också ett gäng högbördiga hangarounds som präglar statschefen, och därmed konstitutionen, med sina specifika värderingar.

Med adel och ärvda pengar följer en patriarkal kultur som mer än i några andra samhällsskikt bevarat en syn på könen som bara kan beskrivas som en atavism – en historisk rest. Ordet atavism råkar just i det här sammanhanget vara extra passande: enligt SAOL betyder det ”uppträdande eller arv av egenskap från långt tidigare släktled”, och man kan lägga till att ordets etymologi också handlar om släktskap på fädernet.

”Bara skvaller” är en återkommande invändning mot boken. Få argumenterar för att ”skvallret” skulle vara falskt. Det är snarare skvallrets innehåll, beskrivningarna av hur överklassmän helt enkelt konsumerar kvinnor, som inte tycks relevant för vidare diskussion. Att boken inte är något mästerverk i genren biografi är Jens Liljestrands huvudinvändning (DN 7/11). Detta hindrar honom tydligen från att intressera sig för det innehåll den faktiskt har. För här finns just en bra sammanställning av statschefens mest privata umgängesvanor, och ”kaffeflickor” är inget tillspetsat, skämtsamt uttryck. Man äter mat, man dricker vin, sedan kaffe och till sist något litet för driften.

Vad är det som får en glödande republikan som Per Svensson att gäspa åt innehållet i biografin (Sydsvenskan 7/11), mest bekymrad över att den inte stimulerar honom litterärt och intellektuellt? Jag kommer inte ifrån känslan av att Svensson, liksom andra axelryckande kommentatorer, är betydligt mer marinerade i monarkistisk acceptans än de själva anar. Ska republiken segra, så får det på något sätt inte ske på bekostnad av självaste kungen. Och definitivt inte med hjälp av argument som fråntar kungen hans grosshandlarprivilegier.

Det är som om fiktionen kungahuset får oss alla att tänka enligt samma lokala logik. I sagan ingår ”frillor”, officiella hemligheter om Oscar II, motvilliga 16-åringar och så vidare. I det perspektivet är inbussade tonårstjejer till jaktstugor också i vår tid bara helt logiskt, i

det närmaste önskvärt, så att vi känner igen vår monarki.

Är det ”nyviktorianskt”, som John Chrispinsson skriver i en indignerad debattartikel i Svenska Dagbladet (7/11), att invända mot dagens hovkultur? Nej, det är själva hovkulturen, så som den framstår i ”Den motvillige monarken”, som är viktoriansk: religiösa drottningar, ”virila” kungar.

Chrispinsson antyder att biografikällornas vandel är tunga argument mot deras trovärdighet: ”Här finns ett okänt antal kvinnor i fyrtio–femtioårsåldern, bland dem en före detta modell som själv beskrivit sig som hemlös efter sina drogproblem. Deras uppgifter måste naturligtvis få bli offentliga, sedan får varje människa själv göra sin bedömning av trovärdigheten i upphovsmakare och källor.”

Vad betyder den här meningen? Den insinuerar att en före detta fotomodell som haft ett jobbigt liv inte kan vittna tillförlitligt om sina sexuella erfarenheter. Ett klassisk avfärdande, rent av äktviktorianskt. Snarare ska ”kaffeflickornas” brist på etablering i samhället ses som en viktig ingrediens i deras attraktionskraft på kungagänget. Lättare att skrämma till tystnad, lättare att ”jobba” med över huvud taget. Och som gjorda för att avfärdas som vittnen av en opinion som på något primitivt känslomässigt plan faktiskt inte vill putta pappa från piedestalen.

Det är inte ”moralism” att invända mot hur kungen och hans gäng enligt ”Den motvillige monarken” bedrivit samtida hovliv. Däremot är det direkt tragiskt att ha ett statsskick som odlar en hora/madonnakultur värdig Oscar II:s dagar.

Malin Ullgren
kulturdebatt@dn.se “

DN 14 nov 2010:

“Berlusconi och kvinnorna”

“För många svenskar är det obegripligt hur Italiens premiärminister, med sina omskrivna brister och snedsteg, kan vara populär i sitt hemland. På onsdag kommer boken ”Berlusconi – italienaren” där Kristina Kappelin söker en förklaring – och bland annat finner den i skönhetens diktatur.”

“Den italienska hemmafruorganisationen Federcasalinghes ordförande Federica Rossi Gasparrini berättade en gång för mig om Silvio Berlusconis bristande respekt för kvinnor i politiken. Organisationen som har åttahundrafemtiotusen medlemmar uppvaktades av Forza Italia inför valet 1994 och beslöt att ge nykomlingen Berlusconi sitt stöd. ”Berlusconi har lovat att agera i de sektorer som ligger oss varmt om hjärtat. Han har garanterat oss att han ska verka för att varje kvinna ska kunna välja helt fritt mellan att arbeta i eller utanför hemmet”, sade ordföranden i en intervju i Corriere della Sera 1994. Federcasalinghe beslöt att upplåta sina tre hundra kontor runt om i Italien till Forza Italia och bidrog åtskilligt till valsegern.

Federica Rossi Gasparrini blev parlamentsledamot. Nu försökte hon få Berlusconi att hålla sina löften till hemmafruarna. Vid varje möte drog Berlusconi snuskiga vitsar. I början log Federica lite grann för att vara artig, men med tiden blev hon alltmer illa berörd. Till slut kände hon sig lurad och frågade rent ut om regeringen över huvud taget brydde sig om Federcasalinghe och deras krav.

”Naturligtvis bryr vi oss om hemmafruar”, svarade Berlusconi och skrattade.

”Bara de är under tjugofem och har D-kupa.”

Min uppfattning är att frågan om Berlusconi och det motsatta könet är central för att förstå både denne märklige politiker, hans italienska samtid och hur han har präglat den. I dag använder man ofta kvinnans villkor som måttstock på demokrati och utveckling i ett samhälle. Utifrån det perspektivet hamnar Italien i en synnerligen dålig dager.

Det är inte bara Silvio Berlusconis fel. I Italien är manschauvinismen djupt rotad och har många förespråkare. Däremot kan man med rätta anklaga honom för att ha dammat av de italiens-ka männens mest förlegade kvinnosyn och gjort den till norm.

Genom att negligera kvinnornas rätt till arbete och fungerande samhällstjänster gör Berlusconi Italien en stor otjänst. Så länge kvinnorna förpassas till en inaktiv roll som kuttersmycken eller gratisarbetare i den familjebaserade välfärdspolitiken, förblir en stor del av landets intellektuella och ekonomiska potential outnyttjad. Att hålla kvinnorna utanför arbetslivet bromsar välståndet. Det är också ett tungt vägande skäl till att det föds så få barn. Trots Berlusconis tal om att den ekonomiska krisen är överdriven och hans löften om en ljus framtid, är känslan av ekonomisk otrygghet stor och unga italienare har liten framtidstro.

Kvinnornas röster är paradoxalt nog en viktig orsak till Silvio Berlusconis politiska framgångar. Men det innebär också att kvinnorna kan medverka till hans eventuella nederlag.

En stark, intelligent och dynamisk kvinnorörelse vore förmodligen en av de få krafter i samhället som på allvar skulle kunna få Berlusconi att vackla. Kvinnlig frigörelse är ett område där Italiens premiärminister står sig fullkomligt slätt.

Italien är ett av de länder i Europa som har lägst kvinnlig representation i parlamentet. Bara cirka 21 procent av ledamöterna i deputeradekammaren och 18 procent i senaten är kvinnor, mot ett genomsnitt i EU på 23 procent och 45 procent i Sverige. Oppositionen är känsligare för jämställdhetsfrågor än regeringspartierna och har fler kvinnliga parlamentsledamöter. Men när det verkligen gäller kommer kvinnornas representation och krav snabbt på undantag.

Den låga kvinnliga närvaron i maktens boningar är naturligtvis en orsak till att Italien aldrig utvecklat en familjepolitik värd namnet. Italien spenderar 1,4 procent av BNP på barn och äldreomsorg och andra tjänster som kommer familjerna till godo, mot 3 procent i Sverige. De enormt privilegierade manliga italienska politikerna har aldrig skänkt dessa problem en tanke, eftersom de aldrig själva har behövt befatta sig med dem. I deras hem var och är detta kvinnogöra.

Att vara mamma och yrkesarbetande är därför fortfarande problematiskt. Förvärvsfrekvensen bland italienska kvinnor i arbetsför ålder var bara 46 procent 2008, mot ett genomsnitt i EU på 53 procent. Enligt den strategi som EU-länderna drog upp i Lissabon 2000 ska 6o procent av kvinnorna i unionen ha ett jobb utanför hemmet från och med 2010. Det målet är så gott som uppnått i norra Italien. Men i sin helhet är landet ljusår från EU:s inte särskilt högt ställda ambitioner.

På sjuttiotalet kämpade de italienska kvinnorna en hård kamp för att uppnå fundamentala fri- och rättigheter. Den starka feministiska våg som drog genom det ålderdomliga italienska samhället fick dock inte någon varaktig positiv effekt. De äldre kvinnorna var inte beredda på förändringarna och föredrog det de hade framför en osäker framtid. De yngre var i många fall så ivriga att bryta med de gamla mönstren att det gick ut över deras barn. Italienare i trettioårsåldern har därför inte mycket till övers för feminismen.

Sjuttiotalet var i alla avseenden ett dramatiskt årtionde. Oljekrisen slog hårt mot Italien, som i princip saknar inhemska energikällor. Temperaturen på arbetsmarknaden steg i takt med ökad arbetslöshet och ekonomiska svårigheter. Kommunistpartiet PCI växte sig allt starkare vilket skrämde både de högerorienterade väljarna och Italiens utländska allierade. De ideologiska spänningarna ledde till terrorism. Vänster- och högerextremister spred skräck och fasa med bombattentat och blodiga attacker mot revolutionens eller den reaktionära samhällsordningens fiender. 1978 lyckades Röda brigaderna kidnappa och döda den kristdemokratiska premiärministern Aldo Moro.

Samma år startade Silvio Berlusconi den lilla kabel-tv-kanalen Telemilano58 i bostadsområdet Milano2. Telemilano döptes snart om till Canale 5 och blev kärnan i ”Sua Emittenzas” blivande kommersiella tv-imperium. Programutbudet var helt inriktat på förströelse. Sjuttiotalets politiska våld och ekonomiska kris ruvade fortfarande i bakgrunden som en dyster och skrämmande skugga. Berlusconi förstod att merparten av italienarna ville drömma sig bort.

Det var i den här vevan som kvinnans roll som aktiv deltagare i samhällsdebatten övergick till passiv dekoration i tv:s svällande programutbud. Berlusconis programmakare uppfann ”la velina”, en kvinnotyp som personifierar den mastodontiska backlash i fråga om jämställdhet mellan könen som karaktäriserar det italienska samhället under de senaste åren. En velina är en vacker flicka som används som levande dekoration i alla typer av program. Om hon bara är söt, är hon en trollslända, hon dör efter en säsong. Men en velina som är intelligent, ambitiös och har personlighet har goda karriärmöjligheter.

Mammor och flickor står i kö utanför Mediasets studior när programmen söker nya velinor. Hela spektaklet har något av Rödluvan och vargen över sig, vilket förmodligen alla parter är medvetna om. Men flickornas och föräldrarnas förhoppningar svarar mot ett reellt behov. Unga italienska kvinnors möjlighet att förverkliga sig själva i det italienska samhället är små. Har man turen att vara söt och välsvarvad vore det synd och skam att kasta bort chansen att göra karriär i tv.

Om mamman är Madonnan är velinan den moderna horan. Det är naturligtvis förenklat, men det är fortfarande den grundläggande indelningen av kvinnokönet i Italien. Allt däremellan har inget namn. En kvinna som arbetar kan inte katalogiseras.

I Italien har manschauvinismen djupa rötter och Berlusconi är långt ifrån den ende som excellerar i ämnet. Koalitionspartnern Umberto Bossi brukade säga att hans parti Lega Nord ”c’è l’ha duro” (har en styv kuk). Berlusconis metod att ställa upp unga, snygga och politiskt oerfarna kvinnor i parlaments-, EU- och lokalval är inte heller nytt. Många minns säkert när porrstjärnan Cicciolina gjorde entré i parlamentet och hur hon vann massor av nya väljare till det lilla, antiklerikala radikala partiet på åttiotalet. Då som nu användes kvinnorna och deras kroppar för att roffa åt sig fler röster. Även den transsexuella artisten Vladimir Luxuria ökade intresset och uppmärksamheten kring det gammalkommunistiska partiet Rifondazione Comunista för bara några år sedan. Italienarna har sett denna politiska exploatering förut, även om det rört sig om enstaka fall och inte en strategi.

I en italiensk kontext är alltså Berlusconis kvinnosyn och idéer om kvinnor i politiken inte lika främmande som den skulle ha varit hos oss. Det som ger honom ett större ansvar än sina företrädare är att han har så oändligt mycket mer makt. Det som tidigare var listiga provokationer har Berlusconi satt i system. Han har helt

enkelt institutionaliserat den italienska manschauvinismen genom att ständigt lägga ny ved på brasan och genom att tvinga in kvinnorna i det som författarinnan Caterina Soffici kallar för skönhetens diktatur.

Berlusconi har överfört de förlegade kvinnoideal som förs fram i hans tv-kanaler till politiken.

Genom att befordra unga, vackra men politiskt okunniga kvinnor till viktiga samhällsposter i regeringen och parlamentet har han dels försämrat urvalet av den politiska klassen, dels eldat under fördomarna att kvinnor i politiken inte duger någonting till. För Berlusconi är de nyttiga, för sådana allierade ställer aldrig hinder i vägen, röstar aldrig mot regeringen, är aldrig illojala. Men för den representativa demokratin och för kvinnorna är de ett betydligt farligare hot än de framstår som vid första ögonkastet.

”Jag skulle vilja vädja till alla italienska kvinnor: Rösta inte på Silvio Berlusconi, för han ser oss bara i horisontalläge, aldrig när vi står upp … En röst på Silvio Berlusconi är den mest onödiga röst kvinnorna kan lägga”, sade extremhögerpartiet La Destras premiärministerkandidat Daniela Santanchè i valet 2008. Det lät som det kom från hjärtat.

Två år senare erbjöd Berlusconi henne en plats som statssekreterare. Sedan dess har hon inte uttalat sig mer i frågan.

Ändå spelar kvinnorna en viktig roll för Berlusconis politiska framgångar. Berlusconis parti Forza Italia, som i dag heter Frihetsfolket, har ända sedan starten haft en stark dragningskraft på kvinnor. 2001 visade till exempel en studie att 44,8 procent av de italienska hemmafruarna röstade på Berlusconi och att det fanns ett samband mellan deras val och hur mycket de tittade på tv. Rete 4, som i första hand vänder sig till den kvinnliga publiken, bedriver oförblommerad propaganda för Silvio Berlusconi. Inför valet till EU-parlamentet 2009 deklarerade 42,6 procent av de tillfrågade kvinnorna och 37,2 procent av männen att de tänkte rösta på Frihetsfolket.

Silvio Berlusconi satsar också medvetet på kvinnorna i sina valkampanjer. När han ger en intervju av vikt, är det inte ovanligt att den publiceras i Chi, Italiens motsvarighet till Svensk Damtidning, som ges ut av Berlusconis förlag Mondadori. I det senaste valet gjorde Frihetsfolkets ledare också framträdanden i tv:s morgonprogram, som huvudsakligen ses av kvinnor. Han avstod däremot från politiska talkshower och vägrade möta sin motståndare i en tv-duell. Det är i det mjuka, förtroliga, ”opolitiska” samtalet med tv-tittarna som Silvio Berlusconi plockar många kvinnliga röster. Paradoxalt nog ger dessa framträdanden intrycket att Berlusconi ser och hör de kvinnliga väljarna, att han intresserar sig för just dem som oppositionen inte bevärdigar med en blick.

Strategin fungerar inte bara på pensionärer och lågutbildade hemmafruar. Bland Berlusconis mest hängivna anhängare finns även unga, välutbildade kvinnor som ofta har en borgerlig, traditionell uppfostran. De tror på de gamla könsrollerna och känner trygghet i dem.

När man frågar dessa kvinnor hur de upplever Berlusconis sexistiska övertramp får man till svar att premiärministern bara är ”galante”, artig och hövlig mot det motsatta könet. Hans skämt och komplimanger är ett sätt att visa respekt och kärlek.

”Vad är det för fel på det?” brukar de säga och titta med roat förakt på mig, den svenska och därmed misstänkt vänstervridna murveln.

Med Berlusconi har gränserna mellan politik och skådespel alltmer suddats ut. Sedan han kom in i politiken har det blivit allt

vanligare att alla partier, inte bara Frihetsfolket, kandiderar med tv-kändisar i valet. Baktanken är förstås att ett folkkärt och välkänt ansikte lockar röster helt oavsett vederbörandes program eller politiska erfarenhet. Vad gäller Frihetsfolket kan man lägga till skönhet som ett attribut, åtminstone vad gäller kvinnorna.

Underhållningsbranschen är en av de få sektorer där män och kvinnor är förhållandevis jämlika. I ett land som Italien uppfattar en del förvandlingen av politiken som en välkommen förändring som öppnar dörrar för kvinnorna snarare än stänger dem. Förr var politiken en hård och intellektuell verksamhet som utövades av män i rökiga partilokaler. Nu är den en sorts scen där välregisserade män och kvinnor i snygga kläder spelar roller och levererar inövade repliker. Man behöver inte tillbringa åratal med att dela ut broschyrer på blåsiga torg eller fördjupa sig i teoretiska resonemang. Det enda som behövs är positiva och handlingskraftiga människor. De unga kvinnor som erbjuds kandidaturer i Frihetsfolket skickas i väg på mycket korta kurser för att lära sig politikeryrket. Sedan anses de redo att sätta i gång och arbeta.

Det säger sig självt att ett sådant urval av ett lands folkvalda utarmar och försämrar kvaliteten i parlamentet. Men genom att uppmuntra vissa kvinnliga kandidater kan Berlusconi försvara sig mot anklagelserna att han inte ger kvinnorna en chans i politiken. ”Berlusconis flickor” kommer visserligen inte att driva frågor om jämlikhet mellan könen. Men de ökar illusionen om detta.

Det är listigt och det fungerar. Många kvinnor ser Silvio Berlusconi som en förnyare och en politiker som ger utrymme för kvinnor i sitt parti. Men Berlusconis intresse för kvinnliga politiker verkar inskränka sig till deras roll som ögonfröjd.

Den vallag som den dåvarande högerkoalitionen införde 2005 gjorde det inte bara betydligt svårare för oppositionen att gå vinnande ur det stundande valet, vilket var meningen. Den försvårade också betänkligt för kvinnorna eftersom man tog bort väljarens möjlighet till personval genom att kryssa för ett namn. Vem som hamnar på valsedlarna och i vilken ordning beslutas i dag allsmäktigt av de mansdominerade partiledningarna. I nio fall av tio är det män på de valbara platserna. Kvinnorna placeras så långt ner att de har förlorat innan valet ens har hållits.

I samband med den nya vallagen föreslog jämställdhetsministern Stefania Prestigiacomo att 25 procent av kandidaterna på valsedlarna skulle vara kvinnor. Det parti som inte reserverade denna kvot för sina kvinnliga politiker riskerade att få avdrag med 10 procent av partistödet. Inte ens en så uddlös reform gick igenom. Regeringspartierna röstade ner sin egen minister, som stilenligt började gråta.

Ibland flyttas dock kvinnorna fram och då är det på rekommendation av en mäktig manlig ledare. Det sker både i höger- och vänsterlägren. I valet till EU-parlamentet 2009 dök plötsligt ett helt batteri av unga, vackra kvinnor upp som Frihetsfolkets kandidater. Berlusconi sade att han ville ge partiet en fräsch och förnyad image.

Det dröjde inte länge förrän pressen upptäckte att flera av kandidaterna hade varit velinor eller starlets på tv. En av de påtänkta EU-parlamentarikerna var enligt pressuppgifter ett rödhårigt bombnedslag, vars främsta merit verkade vara att ha medverkat i en upplaga av ”Big Brother” på tv. En annan hade varit hallåa på RAI och haft några småroller i olika tv-serier. Berlusconi förnekade dessa rykten, men uppenbarligen retade kandidaturerna upp manliga och kvinnliga yrkespolitiker som hade hoppats få en chans i EU-valet. Läckorna fortsatte och plötsligt nådde en kraftfull reaktion tidningsredaktionerna genom nyhetsbyrån Ansa.

Italien är paradoxernas land. Den som dömde ut denna falska form av politisk förnyelse som ”skamlös smörja” var ingen mindre än Silvio Berlusconis hustru Veronica Lario.

”Att det finns vackra kvinnliga politiker är varken en merit eller en svaghet … Men det som skiner igenom skenmanövern av kurvor och kvinnlig skönhet, är en fräckhet och hämningslöshet hos den som har makten, som skadar alla kvinnors trovärdighet … Någon har skrivit att allt detta är till för kejsarens höga nöje. Jag håller med. Det som kommer fram i tidningsartiklarna är skamlös smörja, i maktens namn.”

Veronica Lario passade också på att tala om att hon och hennes tre barn inte är medskyldiga till denna utveckling, utan betraktar sig som offer för den.

En dag senare var valsedlarna något uppstädade, men alla pinupporna kunde naturligtvis inte offras. Då skulle det ju ha verkat som om kritiken var berättigad. Kvar blev till exempel den sexiga hallåan Barbara Matera, som nu pryder plenisalen i Bryssel och Strasbourg på de italienska skattebetalarnas bekostnad. Enligt uppgift från italienska tidningar är hon ”jätteduktig”, klär sig sedesamt i snygga dräkter och prydliga blusar, är mycket påläst och har en närvaro på över 90 procent. Därmed anses alla tvivel falla om det var rätt eller fel att välja Barbara Matera till EU-parlamentet.

Även de kvinnliga ministrarna i rege-ringen verkar valda utifrån estetiska kriterier. Att sätta Mara Carfagna på posten som jämställdhetsminister är ett uttryck för hur oviktigt detta ministerium uppfattas av Berlusconi och hans regering.

Mara Carfagna kommer inte helt överraskande från tv, där hon var lättklädd assistent till en manlig programledare. Hon har även vikt ut sig i en kalender, och Berlusconi har vid flera tillfällen sagt att han är särskilt svag för henne.

Vad han däremot inte gillar är kvinnliga politiker med pondus och skinn på näsan. Meningsutbytet mellan Berlusconi och det största oppositionspartiet PD:s ordförande Rosy Bindi hösten 2009 är ett utmärkt exempel som dessutom gav eko både i Italien och utomlands. Rosy Bindi deltog i talkshowen ”Porta a porta” efter att författningsdomstolen hade förkastat regeringens försök att införa en lag om straffrihet för bland andra premiärministern. Berlusconi skickade giftpilar i alla riktningar, och Bindi kritiserade honom för att inte respektera de demokratiska institutionerna.

Berlusconi var med i debatten per telefon. Han avbröt den kvinnliga parlamentarikern med orden: ”Jag hör att fru Bindi talar. Hon är som vanligt vackrare än hon är intelligent.”

Programledaren Bruno Vespa hade svårt att dölja ett elakt flin. Rosy Bindi anses vara ful. Att kalla henne för ”fru” var för övrigt i sig en förolämpning. Italienska parlamentariker tituleras ”onorevole”, ordagrant ärevördige, och titlar är mycket viktigt i Italien.

Rosy Bindi lät smäleken sjunka in under några sekunder. Sedan sträckte hon på sig och sade: ”Herr konseljpresident. Jag är inte en kvinna som står till ert förfogande.”

Det låter lite kryptiskt i översättning, men uttalandet kom bara några månader efter avslöjanden om fester med prostituerade i Berlusconis privata residens. Rosy Bindi var ute efter att Berlusconi inte kunde ta sig rätten att bedöma henne utifrån att hon är kvinna. Bindi distanserade sig från Berlusconis uppfattning att han kan behandla Italien, dess invånare och parlament som sin privata egendom.

Påhoppet ledde till en flodvåg av solidaritet för Rosy Bindi. För första gången på länge verkade de italienska kvinnorna reagera mot manschauvinismen i politiken. Till och med ungdomsministern Giorgia Meloni sade att hon tyckte att kommentaren var olycklig,

men beklagade att det sällan höjdes några röster i solidaritet för högerkvinnorna i liknande situationer. Från jämställdhetsministeriet hördes däremot inte ett knyst. Bindi själv påpekade att hon aldrig varit feminist, men att hon tyckte att tiden var mogen för att lyfta fram kvinnofrågan. Kvinnans kropp används som ett redskap av makten, sade hon.

”Så har det kanske alltid varit. Skillnaden mellan då och nu är att förr försökte man dölja det. Nu stoltserar man med det.”

Ett halvår tidigare hade Silvio Berlusconi varit indragen i några ytterst pinsamma affärer. Den första rörde en okänd artonårig flicka i trakten av Neapel, Noemi Letizia. En dag i april stod det i tidningen att Berlusconi hade dykt upp som överraskningsgäst på hennes födelsedagsfest. Hon fick ett dyrt halssmycke i guld med en kaskad av briljanter av premiärministern. I sin första intervju verkade dramats unga huvudperson avväpnande uppriktig.

”Jag kallar honom papi (pappsen), därför att han är som en andra pappa för mig … Jag avgudar honom, jag håller honom sällskap, han ringer mig och säger att han har lite tid över och då åker jag till honom. Jag lyssnar på honom, det är vad han vill ha av mig. Sedan sjunger vi tillsammans … Papi gör så mycket för folket, han är nummer ett i politiken. Han sover aldrig, jag skulle aldrig kunna leva det liv han lever. När jag kommer har han alltid skrivbordet fullt med papper. Han säger att han skulle vilja segla i väg och läsa. Ibland är han ledsen för att folk bedömer honom negativt.”

Noemi fick också frågan om hon tänkte ställa upp i det kommande regionalvalet.

”Nej, jag föredrar valet till parlamentet. Det tar Papi Silvio hand om …”

Berlusconi förnekade allt och sade att bekantskapen berodde på att han kände flickans pappa sedan länge. Avslöjandet om Noemi fick dock Berlusconis fru att slutgiltigt begära skilsmässa. ”Jag kan inte stanna hos en man som umgås med minderåriga … Min man är sjuk och behöver hjälp.”

Kort efter Noemiskandalen kom andra avslöjanden som gav en tämligen sjaskig bild av premiärministerns privatliv. Det visade sig att Berlusconi höll haremsliknande fester i sin privata bostad i Rom i Palazzo Grazioli. En ung affärsman som Berlusconi hade lärt känna på Sardinien tog med sig de kvinnliga gästerna. Flera var prostituerade och en av dem berättade sedan offentligt om sina sexuella erfarenheter med Berlusconi. Hon till och med spelade in delar av deras samtal i sängen. Två av kvinnorna tog foton av varandra på en toalett i Palazzo Grazioli, en souvenir för att bevisa för andra att de verkligen hade varit där. Bilderna föranledde en satir med namnet ”Lost in WC” i ett humorprogram i vänsterkanalen RAI 3.

De inbjudnas redogörelser från festerna beskriver en självupptagen och ensam man. Ibland var andra män inbjudna, ibland var kvinnorna ensamma med Berlusconi. Festligheterna började med att de tittade på ändlösa filmer med Berlusconi i sällskap med världens mäktigaste ledare. Sedan var det allsång, bland annat Frihetsfolkets hymn ”Meno male che Silvio c’è” (Tack och lov för att Silvio finns). Man dansade och lyssnade på Berlusconis ändlösa monologer. En kvinna berättade om sexuella lekar. Som tack för sin närvaro fick gästerna bijouterier av premiärministern, nästan alltid fjärilar i olika färger och former. Ingenting tyder i dag på att Berlusconi betalade kvinnorna för sex. Pengarna stod deras vän affärsmannen för.

Under några vår- och sommarmånader var sexstormen i full gång. Men i vanlig ordning detonerade inte bomben. Den fräste till, men

gav till slut bara ifrån sig ett ynkligt litet pysande.

En serie skandaler som skulle ha lett till den inblandade politikerns omedelbara avgång i de flesta länder sjönk snabbt ner i italienarnas medvetande som vatten i kaffesump. Sak samma med den avslöjande Bindiaffären. Den hastigt uppflammande känslan av indignation lade sig och allt återgick till det vanliga.

Den självklara frågan har egendomligt nog fortfarande inget övertygande svar. Varför reagerar inte italienskorna mot denna institutionaliserade förnedring, detta otidsenliga förtryck? Det gäller för övrigt även männen.

En modern man borde känna sig lika illa berörd som en kvinna av en premiärminister som uppträder som Berlusconi.
Men efter sexton år av kontroverser, maktmissbruk, skandaler och en allt tydligare sammanblandning av Silvio Berlusconis privata och offentliga liv har italienarna slutat uppröras. Lagar stiftas för att rädda premiärministern ur juridiska trångmål, Berlusconis manliga och kvinnliga gunstlingar upphöjs till parlamentsledamöter och ministrar. Även Italiens internationella relationer bygger Berlusconi mest ut-ifrån personliga vänskapsband.

Allt detta var nytt, men har med tiden blivit gammalt och invant. Det som upprörde för tio år sedan är vardagsmat i dag. Skandaler flammar upp och lägger sig och resten gör vilseledande information och propaganda. En sorts uppgiven trötthet har inträtt. Folk rycker på axlarna och går vidare med livet. Cynismen och politikerföraktet växer. Ingenting förvånar längre och att reagera tjänar ingenting till.

Berlusconi talar om förnyelse och reformer, men känslan att ingenting i Italien går att förändra är starkare än någonsin. Djupa klyftor skiljer samhällets olika läger, som inte kan föra en konstruktiv dialog. Två av dessa består av kvinnor respektive män. När kommer en förändring att ske? Kvinnliga oppositionspolitiker missar sällan ett tillfälle att kommentera Berlusconis mansgrisiga uttalanden och uttrycka sin oro för manschauvinismen som är på frammarsch. Men de gör uppriktigt sagt inte mycket mer än markerar. I dag finns ingen kvinnorörelse värd namnet i Italien, bara en grupp ganska trötta feminister i övre medelåldern som tycker att de har gjort sitt. För en tid sedan intervjuade jag författarinnan och feministen Lidia Ravera och ställde den smärtsamma frågan till henne: ”Varför reagerar inte kvinnorna?”

”För oss gamla är det för sent. Vi har gjort vårt. Och de unga”, fortsatte hon, ”inser inte vilken fight som krävdes för att komma hit där vi är i dag.”

Kristina Kappelin
kulturdebatt@dn.se”

DN 14 nov 2010:

“Italiens hetaste kärlek”

När Silvio Berlusconi köpte AC Milan 1986 var det början på en lång kärleksaffär. Tjugofyra år och nästan lika många titlar senare är förhållandet mer komplicerat än någonsin.”

“Milano kokar. Röken från de bengaliska eldarna stiger från San Siros läktare. Utanför arenan slåss supportrarna med varandra. Det är dags för säsongens första derby och det mesta är sig likt. Frågan är om den hårt pressade Silvio Berlusconi tar plats på läktaren.

Hans kärleksaffär med Milan sträcker sig över tre decennier och i dag är det svårt att föreställa sig den ena utan den andra.
När Berlusconi köpte Milan 1986 var klubben på dekis. Laget hade varit nere i Serie B och vänt två gånger under början av åttiotalet. Ekonomin var svag, glansdagarna från femtio- och sextiotalet avlägsna.

Då klev Berlusconi in i handlingen. Den blivande premiärministern var redan ett stort namn inom byggindustrin, en stigande stjärna inom tv-branschen. Han öppnade sin feta plånbok, log sitt bredaste leende och vips var Milans ekonomiska problem lösta. En dyr affär.

Men även vackra kvinnor kostar, konstaterade Berlusconi.
För Berlusconi, som varit milanista sedan barnsben, var köpet en dröm som gick i uppfyllelse. Men affären handlade om långt mer än bara klubbkärlek. I boken ”Disamore” skriver journalisterna Mats Lerneby och Malena Johansson om Berlusconi och Milan. Enligt dem var köpet ett sätt för Berlusconi att stärka sitt eget varumärke.

”Klubben blev en del av det tv-imperium som fungerade som en enda lång reklamkampanj för berlusconismen” skriver Lerneby och Johansson.
De får medhåll från journalisten Kristina Kappelin som har jobbat som korrespondent i Italien i många år och är aktuell med boken ”Berlusconi – italienaren”.

– Visst var det så. I Italien är fotboll en enormt älskad sport och att äga en vinnande fotbollsklubb ger hög status, säger hon.

En framgångsrik klubb förmedlar en framgångsrik ledare.
Berlusconi behövde Milan, och Milan behövde definitivt Berlusconi.
Redan 1988 var scudetton tillbaka i den rödsvarta delen av Milano.
Samtidigt utkämpade Berlusconi en hård strid mot det statliga tv-bolaget Rai om sändningsrättigheterna till Serie A. Det tog ett par år, men när striderna väl var över stod Berlusconi som segrare.
Under början av nittiotalet nådde Milan enorma framgångar. 1994 vann klubben sin tredje raka scudetto. Samma år krossade man Barcelona i Champions League-finalen med 4–0. Klubben stod på toppen av fotbollsvärlden och Berlusconi var populärare än någonsin.

Plötsligt såg han en ny karriär hägra bortom horisonten.
Fotbollsframgångarna blev Berlusconis språngbräda in i politiken.
Partiet Forza Italia bildades och en ny epok tog sin början.
Sedan dess har politikern Berlusconi haft enorma framgångar. Inte bara Milanfantasterna, utan supportrar från alla lag röstar på honom.

– Man brukar säga att fotboll är en religion i Italien. Men i just det här fallet gör supportrar från de andra lagen avkall på sin religion, säger Kristina Kappelin.

Med tiden har Berlusconis intresse för Milan så sakteliga börjat svalna. De senaste åren har allt mer ansvar lämnats över på vicepresident Adriano Gallianis axlar. Men Berlusconis krav på vacker fotboll kvarstår. Och han tvekar inte att säga ifrån när tränare eller

spelare inte lever upp till hans högt ställda förväntningar.

– Milan ska alltid spela med två anfallare, röt Berlusconi efter en match för ett par år sedan.

Tränare Carlo Ancelotti hade valt att ställa upp med sin berömda ”julgransformation” – fem mittfältare bakom en ensam spelare på topp – vilket inte uppskattades av Berlusconi. Trots att Ancellottis tid i Milan var framgångsrik och bjöd på såväl ligatitel som två Champions League-guld fick tränaren ofta utstå kritik. Hans taktik var för tråkig.

Berlusconis krav på vacker fotboll är lika mycket en förbannelse som en tillgång för Milan. En tillgång när det resulterar i fina nyförvärv, en förbannelse när det innebär att presidenten går in och petar i tränarens laguttagning eller lägger allt för stor vikt vid lagets offensiv. Det var ingen slump att Milan inför den här säsongen valde att köpa brassen Robinho – trots att anfallet var det sista klubben behövde förstärka. För en klubb vars högsta ambition är att spela vackert går en teknisk anfallare alltid före en stabil mittback.
Köpet kan också ses som ett tecken på att Berlusconi än en gång vill använda Milan till att öka på sin egen popularitet. Ett vackert Milan förmedlar bilden av en stark Berlusconi. Kanske är det därför han pumpar in hundratals miljoner i klubben, trots att det svider i plånboken.

– Han blev säkert orolig över utvecklingen förra säsongen. När Berlusconi kom till arenan möttes han av banderoller där det stod ”Fram med stålarna”. Då insåg han att han måste investera i laget, säger Kristina Kappelin.

Mats Lerneby och Malena Johansson spekulerar i huruvida Berlusconi helst av allt vill sälja Milan. Klubben kostar pengar och har inte vunnit ligan sedan 2004. Ett svagt Milan innebär dålig reklam för Berlusconi. Ändå verkar en försäljning näst intill omöjlig. I Disamore skriver författarna:

”Om någon annan vinner med Milan framstår denne som bättre än Berlusconi. Om någon annan förlorar med Milan framstår Berlusconi som den som dumpade Milan på någon som gjorde klubben illa.”
Tills Berlusconi har kommit fram till en lösning på problemet kommer han förmodligen att sitta kvar på Milans läktare. Berlusconi behöver sin klubb, liksom Milan behöver sin ledare.
Oavsett vad som händer i politiken.

Erik Ask
erik.ask@dn.se “

93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria

94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa

DN 15 nov 2010:

“Regeringsledamöter avgår i Italien”

“Fyra ledamöter har lämnat Italiens regering. Det är inte dödsstöten för premiärminister Silvio Berlusconi, men ett tungt nederlag som skvallrar om att han snart kan tvingas bort från makten.”

“Det är hela havet stormar i italiensk politik just nu. På varsin skuta finns premiärministern Silvio Berlusconi och hans tidigare lojala talman men numera politiska rival Gianfranco Fini, som har krävt att Berlusconi lämnar sin post.

På måndagen avgick fyra regeringsledamöter som ställt sig på Finis sida — ett drag som inte stjälper Berlusconis regering men som rubbar balansen rätt rejält.

- Vi föreslår en ny regering, en ny majoritet, en ny agenda för reformer, sade Adolfo Urso, biträdande minister med ansvar för ekonomisk utveckling och förste man att avgå.

Även EU-minister Andrea Ronchi och de två statssekreterarna Antonio Buonfiglio och Roberto Menia lämnade sina poster.

Men Berlusconi planerar inte att kasta in handduken. Tvärtom verkar han säker på att ha stöd både i parlamentet och bland folket. Först ska regeringen ta tag i nästa års budget för det tungt skuldsatta landet, därefter planerar Berlusconi en förtroendeomröstning i parlamentet.

Om Berlusconi tvingas bort från makten då hoppas han kunna komma tillbaka genom ett parlamentsval i början på nästa år.

- Läs inte tidningarna. Väljare finns fortfarande och 60 procent av dem är med mig, sade en självsäker Berlusconi på ett massmöte i söndags.

Men faktum är att opinionssiffrorna inte pekar i hans riktning och de flesta politiska experter verkar överens om att Berlusconi, som vann en jordskredsseger i valet 2008, kommer att få lämna sin post långt innan mandatperioden är slut 2013.

- Berlusconi kan halta vidare en månad eller så, men maktbalansen är inte längre till hans fördel, sade Maurizio Pessato, chef för opinionsinstitutet SWG.

- Det har varit ett skifte i folkopinionen och med den ekonomiska krisen har han också förlorat stödet från den mäktiga företagslobbyn. Det verkar som om vindarna har vänt emot honom.

TT-AFP-Reuters “

DN 19 nov 2010:

“Forna fiender får en ny relation”

“Nu ska Ryssland och Nato stryka ett streck över gammalt groll och börja samarbeta. Startskottet går på veckoslutets toppmöte i Lissabon. Men på hemmaplan ser många fortfarande västalliansen som fienden. “

“I dag och i morgon är den portugisiska huvudstaden i världspolitikens centrum, med en rad tunga toppmöten. EU håller sitt årliga möte med USA, Natos 28 medlemsstater träffas, liksom det fyrtiotal länder som deltar i Isafstyrkan i Afghanistan.
Dessutom hålls ett särskilt toppmöte mellan Ryssland och Nato, där president Dmitrij Medvedev deltar. Det är det första mötet på denna höga nivå sedan Georgienkriget 2008. Och det är förstås detta möte som tilldrar sig störst uppmärksamhet här i Moskva.

Meningen är att västalliansen och Ryssland ska komma överens om en gemensam syn på hot utifrån – som terrorism, narkotikahandel, pirater och nätattacker. ”Partnerskapet” ska få en ny skjuts.

– Mötet ska ses som en symbol för en förbättrad relation. Båda sidor kommer att anstränga sig för att visa att motsättningarna dem emellan inte är relevanta i dag, säger Fjodor Lukjanov, chefredaktör för tidskriften Russia in global affairs.

Senast en rysk president deltog i ett Natomöte var våren 2008 i Bukarest, där den då avgående Vladimir Putin i hårda ordalag varnade alliansen för att expandera österut. På tapeten den gången var en medlemskapsplan för Georgien och Ukraina, men av det blev nästan ingenting.

Många – särskilt i Ryssland – tror att Putin bara genom att visa sig i Bukarest satte stopp för de forna Sovjetrepublikernas Natointräde. Och några månader senare var Ryssland i fullt krig mot Georgien, medan Nato passivt såg på.

Sedan dess har de flesta västländer, inklusive USA, valt att ligga lågt i fråga om Georgien. Och även om det landets president Micheil Saakasjvili också finns på plats i Lissabon – han deltar i mötet om Afghanistan – är han i dag en bifigur.

Men om Lissabon ska bli en ”omstart” för Natos relation med Ryssland krävs aktivt diplomatiskt fotarbete från båda sidor. För motsättningarna finns där.

En av dem är det Europabaserade missilförsvar som Nato och USA planerar mot attacker från skurkstater som Iran och Nordkorea. Moskva har länge sett detta som en fientlig handling riktad mot Ryssland. Nu finns vissa öppningar, och många hoppas på skrivningar som får Ryssland att självt delta i missilskölden.

– Jag tror att allt tal om missilförsvaret kommer att hållas på en abstrakt nivå för att inte såra någon, säger Lukjanov. Det finns en stor efterfrågan på god stämning och den vill man inte förstöra.

I den ryska debatten finns alla åsikter representerade, till och med röster som vill se landet som Natomedlem i framtiden. Men talar man med vanliga ryssar är det svårt att se hur det skulle kunna ske. För de flesta är Nato fortfarande fienden.

– Nato och amerikanerna vill ta över Ukraina, Georgien och Centralasien från oss. Det enda som fungerar mot Nato är att visa styrka, säger Pavel, en medelålders man som jag träffar utanför t-banestationen Jugo-zapadnaja i Moskva.

Hans åsikt är nog ganska representativ, och den göds av otaliga inslag i tv och artiklar i de stora tabloidtidningarna.

Ingmar Nevéus
ingmar.neveus@dn.se “

“RYSSLAND OCH NATO EN KOMPLICERAD HISTORIA

Överens om:

Afghanistan. Ryssland låter alliansen forsla materiel landvägen genom sitt territorium, en verksamhet som kan utökas.

Iran. Ryssland har närMat sig västs syn på regimen i Teheran, och ställt in leveranser av krigsmateriel.

Oense om:

Georgien. Natoländerna stöder officiellt Georgien i den ännu olösta konflikten, och Georgien är fortfarande kandidat till Natomedlemskap. Men frågan förbigås numera oftast med tystnad.

Missilskölden. Ryssland ser ett europeiskt missilförsvar som riktat mot landets egen kärnvapenavskräckning.

DN “

“FAKTA: NATO-TOPPMÖTE I LISSABON

Stats- och regeringschefer för Natos 28 medlemsländer möts i Lissabon den 19 och 20 november. De ska enas om en ny strategi för de närmaste tio åren. Nya element är it- och missilangrepp, men grundprincipen att alla medlemsstater ställer upp solidariskt om ett land angrips består.

När Isaf-insatsen i Afghanistan diskuteras deltar även Afghanistans president Hamid Karzai, FN:s generalsekreterare Ban Ki-Moon och icke Nato-länder som Sverige.

Rysslands president Dmitrij Medvedev deltar i ett möte med Nato, där samarbete om missilförsvar och Afghanistan ska avhandlas.

Efter Nato-mötets slut på lördagseftermiddagen blir det toppmöte mellan EU och USA.

TT “

95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.

DN 12 nov 2010:

"Lovar att försöka återuppta samtalen"

"USA:s utrikesminister Hillary Clinton och Israels premiärminister Benjamin Netanyahu lovade, efter att de i flera timmar hållit överläggningar i New York, att försöka återuppta direkta fredssamtal mellan parterna i Mellanösternkonflikten.

I ett gemensamt uttalande förklarade de båda att "de var överens om vikten av att fortsätta direkta förhandlingar" och att "syftet var att skapa en tvåstatslösning".

Överläggningarna mellan Netanyahu och palestiniernas president Mahmud Abbas inleddes i september, men strandade när Israels byggstopp på Västbanken löpte ut senare samma månad. Palestinierna vägrar förhandla så länge bosättningarna fortsätter växa.

Israel gör skillnad på Västbanken och östra Jerusalem, som Israel har annekterat. Byggstoppet gällde formellt bara Västbanken, men under moratoriet bromsade Netanyahu byggandet även i östra Jerusalem.

TT"

DN 14 nov 2010:

“USA försöker väcka liv i avbrutna fredssamtal”

“USA vill att Israel ska frysa allt fortsatt arbete på de bosättningar som inleddes efter den 26 september i 90 dagar.

USA:s vädjande är ett försök att åter locka palestinier och israeler till förhandlingsbordet och att få igång de fredssträvanden som startades i Washington den 2 september men som snabbt avbröts efter det att Israel fortsatt uppförandet av nya bosättningar, något som palestinierna starkt motsatte sig.

Israels premiärminister Benjamin Netanyahu har bett sju av sina ministrar som ingår i den inre regeringskärnan att ge sitt stöd till förslaget. I morgon söndag kommer förslaget att föreläggas hela regeringen.

USA lovar samtidigt att fortsätta ge sitt stöd till Israel i FN samt att leverera ytterligare tjugo stridsflygplan till ett värde av 20 miljarder kronor, erfar Jerusalem Post.

Enligt nyhetsbyrån Reuters, som citerar diplomatiska källor, kommer USA inte att kräva ytterligare begränsningar av bosättningarna efter det att de 90 dagarna gått ut.Frysningen ska inte gälla östra Jerusalem.

Netanyahu ska också ha blivit lovad att USA lägger in sitt veto mot internationella försök att pressa Israel i fredsfrågan, skriver TT-AFP.
I en första kommentar från den palestinska myndighetens president Mahmoud Abbas säger han att ett stoppande av bosättningarna är en förutsättning för att fredssamtalen ska kunna återupptas.

Frågan om de israeliska bosättningarna är infekterad. Så sent som på lördagen publicerade den palestinska tidningen Palestine Post en artikel skriven av författaren Rene Delavy där han skrev att "om inte Israel ger israeliska bosättningar i en gåva till palestinierna så kommer inte det här landet att existera inom några år, omgivet av 1,5 miljarder fiender".

Den palestinska regeringens chefsförhandlare Saeb Erekat sa tidigare i helgen att om USA inte förmår Israel att upphöra med bosättningsbyggandet innan november månads utgång kommer PLO att be USA att erkänna Palestina som en stat med de gränser som rådde 1967, inkluderande östra Jerusalem.

Clas Svahn
clas.svahn@dn.se”

DN 12 nov 2010:

“Irakierna fick bred samlingsregering”

“Irak har fått en ny regering, 249 dagar efter valet. Regeringsbildningen kom till stånd sedan de rivaliserande politiska blocken slutit fred.

Det nya kabinettet blir en samlingsregering som ger de dominerande etniska och religiösa grupperna i Irak någorlunda likvärdigt inflytande.

Vid ett dramatiskt sammanträde med det nya parlamentet på torsdagen, valdes den sittande presidenten, kurden Jalal Talabani, till president för ännu en period.

Sunnimuslimen Osama Nujaifi från Iraklistan valdes till talman och shiamuslimen Nouri Maliki fick parlamentets uppdrag att bilda en ny regering.

Maliki sitter alltså kvar som premiärminister. Han leder partiblocket Rättsstaten, som har en uttalat sekulär profil. Rättsstaten gjorde visserligen ett sämre val än väntat – de fick 89 av de 325 mandaten i parlamentet. Men Maliki har varit benhårt inställd på att inte släppa ifrån sig premiärministerposten och han fick till slut sin vilja igenom.

Malikis främsta rival, Iyad Allawi, kommer att leda ett nyinrättat ”råd för säkerhetspolitik” inom regeringen. Allawis partiallians Iraklistan, som med sina 91 mandat är parlamentets största, fick alltså tillsätta talmansposten.

Iyad Allawi är shiamuslim liksom Maliki, men har också starka sympatier bland sunnimuslimerna. I synnerhet bland de sunnigrupper som fått se sitt politiska inflytande minska under de senaste åren. Med Iraklistan i regeringen anses risken för sekteristiska spänningar minska.

I skuggan av det politiska dödläget har säkerhetssituationen i Irak stadigt försämrats, vilket allvarligt har oroat omvärlden – och naturligtvis också det irakiska folket. Många har fruktat en återgång till de blodiga inbördesstriderna mellan shiitier och sunniter som kulminerade 2007.

Enligt New York Times har USA utövat hårda påtryckningar för att få en regeringsuppgörelse till stånd. Det säkerhetspolitiska råd som inrättats för att blidka Allawi sägs helt och hållet vara en idé från Vita huset.

Erik Ohlsson
erik.ohlsson@dn.se “

DN 2 nov 2010:

“Varför i Afghanistan?”

“Kolumnen: Göran Rosenberg om en säkerhetspolitik som söker sina grundvalar.

“Regeringen har lanserat en webbportal som ska tala om för svenska folket varför Sverige har stridande trupp i Afghanistan. Det är en professionell och till synes påkostad satsning med bitvis rörande berättelser om hoppfulla människor och hoppingivande verksamheter som de svenska soldaterna är utkommenderade för att beskydda och försvara. En berättelse handlar om den svenskfinansierade utbildningen av barnmorskor i ett land där en kvinna dör i barnsäng var trettionde minut. En annan om Qadria, åtta år, som får undervisning på teckenspråk i den skola för funktionshindrade som drivs av Svenska Afghanistankommittén i Mazar-e-Sharif i norra Afghanistan, det vill säga den stad där den svenska Isaf-styrkan är stationerad. ”Det är lätt att lära sig teckenspråket. Jag är bara nybörjare, men jag har lärt mig så pass mycket att jag kan ’säga’ allt jag vill till min lärare”, förklarar Qadria.

Man tillåts förstå att utan den internationella militära insatsen i allmänhet och den svenska i synnerhet skulle dessa människor och verksamheter vara dömda att duka under, vilket också är den statliga webbportalens första svar på frågan varför Sverige är i Afghanistan: ”Afghanistans befolkning är hårt prövad av krig, förtryck och fattigdom och den svenska bedömningen är att situationen skulle försämras avsevärt om det inte vore för världssamfundets närvaro.”

Jag noterar att detta uppges vara den svenska bedömningen av läget. Jag noterar också att den huvudsakligen icke-svenska bedömning som ligger till grund för att stridande militär är i Afghanistan får man leta sig fram till, liksom att Isaf opererar under Nato, liksom att den internationella insatsen i Afghanistan vilar på ursprungligen amerikanska politiska och militära överväganden som världssamfundet fann för gott att göra till sina i kölvattnet av den 11 september 2001 och det efterföljande kriget mot terrorn.

Bara som påminnelse, Isaf står för International security assistance force, och är namnet på den styrka vars ursprungliga mandat från FN:s säkerhetsråd var att under sex månader (!) upprätthålla säkerheten i Kabul med omnejd efter talibanregimens fall.

Sedan dess har det gått nio år.

I augusti 2003, några månader efter den USA-ledda invasionen av Irak omvandlades Isaf från en FN-ledd operation till en Natoledd, och ytterligare två månader senare vidgades Isafmandatet till att omfatta hela Afghanistan. Sedan dess har Isafstyrkorna undan för undan utökats och de militära operationerna tilltagit, liksom de militära och civila förlusterna. I december 2009 beslöt president Obama att skicka ytterligare 30 000 soldater till Afghanistan utifrån den amerikanska bedömningen att kriget därmed skulle kunna ”vinnas” inom 18 månader, det vill säga sommaren 2011.

Någon sådan bedömning gör ingen längre, vare sig i USA eller Sverige.

Vem som har gjort den svenska bedömningen att undan för undan utöka och förlänga den svenska militära insatsen i Afghanistan förblir oklart. Formellt är det naturligtvis regeringen och riksdagen som fattat besluten men i praktiken är det uppenbart att de svenska besluten i den här frågan grundat sig på internationella resolutioner som i sin tur grundat sig på följderna av huvudsakligen amerikanska bedömningar och beslut. I praktiken blir det därför också så att det i dag mest handfasta uttrycket för Sveriges försvars- och säkerhetspolitik, de svenska insatsstyrkorna i Afghanistan, har det minst handfasta underlaget i självständiga svenska politiska bedömningar.

Byter USA bedömning i morgon, gör nog Sverige det också.

Och kanske är det så det måste vara i en värld där det som skulle kunna kallas ett svenskt säkerhetsintresse har blivit oupplösligt förbundet med säkerheten för den globala ordning som vi har gjort oss alltmer beroende av. På kort tid har Sverige i alla händelser bytt försvarspolitik och hotbild och i princip också världsbild, utan att det riktigt framgått att det är en politik som vi inte längre formulerar själva. Vår fortsatta militära alliansfrihet till trots vilar vår nationella säkerhet allt mindre på nationella bedömningar och beslut.

Problemet är bara att det i svensk politik oftast framställs som om den fortfarande gör det. Den europeiska nationalstatens mest seglivade föreställning är att den kan och måste ha en egen utrikes- och försvarspolitik för att värna sin säkerhet. De svenska utrikes- och försvarsdepartementen kommer förmodligen att finnas kvar långt efter att de förlorat sin politiska betydelse eftersom de ytterst symboliserar nationalstatens existensberättigande. Vad vore en stat utan arméer och ambassader? Sveriges utrikesminister Carl Bildt befinner sig på ständig jakt världen över efter en utrikespolitik att bedriva.

Dilemmat lär accentueras när EU nu får sin egen ”utrikestjänst”, EEAS, European external action service, med sina egna ambassadörer och ambassader och en stab på över femtusen personer som är tänkta att företräda en gemensam europeisk utrikes- och säkerhetspolitik. Jag hoppas den svenska bedömningen då blir att det är en sådan politik som ska ge svaret på frågan varför vi är i Afghanistan – om det nu är där vi ska vara.

Göran Rosenberg “

DN 20 nov 2010:

“Afghanerna ska bli herrar i eget hus”

“Nästa år ska utländska soldater börja dra sig tillbaka från Afghanistan. Målet är att afghanerna själva ska ha ansvar för säkerheten i slutet av 2014. Men försvarsalliansen Nato blir kvar långt efter 2014, om än i mer civil skepnad.”

“– Vi har påbörjat en process genom vilken det afghanska folket åter kommer att bli herrar i sitt eget hus, sade Natos generalsekreterare Anders Fogh Rasmussen efter ett möte med Afghanistans president Hamid Karzai på Natotoppmötet i Lissabon.

Natos 28 medlemsländer och de 20 ytterligare länder som har soldater i den Natoledda Isafinsatsen i Afghanistan enades på mötet om att de i början av nästa år och fram till slutet av 2014 gradvis ska lämna över ansvaret för säkerheten till den afghanska regeringen. Det kommer att ske stad för stad, distrikt för distrikt, provins för provins, i den takt som säkerhetsläget medger.

Det finns en hel del skepsis om huruvida 2014 är ett realistiskt datum. Det är svårt att se framgångar på marken i Afghanistan och den senaste tiden har antalet dödade utländska soldater stigit. Men både president Karzai och många Isaf-länder där närvaron i Afghanistan möter motstånd på hemmaplan vill ha ett tydligt mål.

Statsminister Fredrik Reinfeldt medgav att 2014 inte är mer än just en målsättning, men han tycker att stämningen bland Isafländerna blivit mer fokuserad.

– Det ställs frågor om varför är vi där; vad är syftet, hur stort är vårt

tålamod? Fördelen med det är att alla har krävt mycket större tydlighet och det blir mycket större tryck på att en överföring av ansvar verkligen ska äga rum, säger Reinfeldt efter mötet.

Om tidsplanen ska hålla måste stora förbättringar ske på plats. Inte bara militär, polis och samhället i stort måste utvecklas. Också ekonomin är ett problem, liksom korruption och narkotikahandel, för att bara nämna några problem. Karzai tog på mötet också upp de många civila offren i det nio år långa kriget.

Natos insats kommer allt mer att inriktas på att utbilda och ge stöd. Och det är inte tal om att lämna Afghanistan på länge än. Ett avtal undertecknades därför i Lissabon där Nato garanterar fortsatt närvaro efter 2014.

– För att uttrycka det enkelt — om talibanerna eller någon annan tänker vänta ut oss, så kan de glömma det. Vi stannar så länge det behövs för att avsluta vårt jobb, sade Fogh Rasmussen.

Maria Davidsson/TT”

DN 14 nov 2010:

“Suu talar till sina anhängare”

“Burmas frigivna oppositionsledare Aung San Suu Kyi kom till sitt partis högkvarter i Rangoon vid lunchtid på söndagen lokal tid. Hon möttes av en stor jublande folkmassa

Den 65-åriga demokratikämpen och fredspristagaren släpptes i lördags efter åratal i husarrest. Suu träffade på söndagen diplomater, och skulle därefter hålla tal till sina anhängare vid partikansliet.

– Om vi vill få vår vilja fram måste vi göra detta på rätt sätt, säger Suu i söndagens tal till sina anhängare.

Suu var i det långa talet ödmjuk inför det faktum att hon varit isolerad så länge.

– Snälla, låt mig få veta era tankar, vad ni vill. Jag skulle vilja veta hur folk har förändrats de senaste sex åren, vad ni tänker, säger hon enligt Reuters till de jublande anhängarna.

Hon säger sig inte vara arg.

– Jag hyser inget agg mot människorna som höll mig inlåst. . . säkerhetstjänstemännen behandlade mig väl. Jag vill be dem att även behandla folket väl.

Samtidigt signalerar hon inte undfallenhet.

– Man måste stå rakryggad för det rätta, säger Aung San Suu Kyi.

– Demokrati är när folket tyglar ledningen. Jag kommer att acceptera att folket tyglar mig.

TT “

DN 26 nov 2010:

“Medvedev inleder ny avstalinisering”

“Stalin-pendeln rör sig igen. Nu fördöms den forne Sovjetdiktatorn ännu en gång av sina efterträdare i Kreml.”

“Ända sedan diktatorns död i mars 1953 har Moskvas syn på Josef Stalin gått upp och ned.

Han fördömdes av Nikita Chrusjtjov, men togs till nåder av Leonid Brezjnev.

Han sågades ordentligt under Michail Gorbatjov, bara för att återigen börja nämnas i positiva ordalag under Vladimir Putin.

Men nu slår pendeln ännu en gång över i kritik: i januari inleder nuvarande presidenten Dmitrij Medvedev en avstaliniseringskampanj, rapporterade ryska massmedier på fredagen.

- Vi behöver gå igenom vårt förflutna precis som tyskarna, spanjorerna, portugiserna och andra har gjort, sade Michail Fedotov, ordförande för presidentens människorättsråd, som håller på att utarbeta en handlingsplan för "nationell försoning och förevigande av den totalitära regimens offer".

I planen ingår att göra miljontals arkivuppgifter tillgängliga och att resa monument och öppna museer och utställningar.

Som av en händelse antog samtidigt parlamentets underhus, duman, på fredagen en deklaration som pekar ut Stalin som ansvarig för Katyn-massakern på polska krigsfångar 1940.

"Material som i flera år hållits i hemliga arkiv och nu publicerats visar inte bara vidden av den här förfärliga tragedin utan också att brottet i Katyn utfördes på direkt order från Stalin och andra sovjetledare", hette det i texten.

Dumans kommunister rasade. Rysslands hårt prövade människorättsaktivister var desto gladare.

- Jag hoppas att det kommer att bidra till det slutliga fördömandet och offentliga uthängandet av Stalin, sade människorättsrörelsens "grand old lady", 83-åriga Ljudmila Aleksejeva.

- Det är bra om de kan erkänna vad som är uppenbart för hela världen, tyckte Jan Ratjinskij från organisationen Memorial, som en gång grundades just för att minnas diktaturens offer.

Wiktor Nummelin/TT “

“**FAKTA: JOSEF STALIN OCH KATYN**

Josef Stalin — född som Iosif Dzjugasjvili — var Sovjetunionens ledare från Vladimir Lenins död 1924 till sin egen död 1953. Stalin har berömts för landets snabba industrialisering och hyllats som dess samlande kraft under andra världskriget, men samtidigt fördömts för det brutala skräckvälde som avrättade, pinade och svalt ihjäl miljontals invånare.

Katynmassakern har blivit samlingsnamn för avrättningar av polska krigsfångar och tjänstemän i Katyn i västra Ryssland och på flera andra platser under våren 1940. Sovjetunionen erkände sin skuld först 1990, efter att länge ha skyllt på Nazityskland.

TT “

DN 25 nov 2010:

“Sydkoreas försvarsminister avgår”

“Sydkoreas president Lee Myung-bak har accepterat landets försvarsminister Kim Tae-Youngs avgång, rapporterar nyhetsbyrån Reuters. Avhoppet sker två dagar efter den uppmärksammade eldväxlingen mellan Nord- och Sydkorea.”

“Avgången ska ha godkänts för att "förbättra atmosfären inom militären och för att hantera de uppkomna incidenterna", enligt en talesperson för presidenten.

Kim Tae-Young kritiserades i maj i år efter att fartyget Cheonan sjönk och 46 besättningsmän dog. I efterhand har Nordkorea anklagats för att ligga bakom händelsen, men landet förnekar all inblandning. Då handlade kritiken om att regeringen i Seoul agerat för svagt mot grannen i norr.

Även efter eldväxlingen i tisdags kritiserades Kim Tae-Young indirekt, då oppositionen och medlemmar ur regeringspartiet ansåg att Sydkorea svarat för långsamt på Nordkoreas attack.
Elden besvarades tretton minuter efter granattacken, då två civila sydkoreaner och två soldater miste livet. Vad effekten av svarselden blev är ännu oklart.

Samtidigt har Kina uttalat försiktig kritik mot den militärövning som Sydkorea och USA kommer att hålla i närheten av den nordkoreanska gränsen.

– Vi har tagit del av relevanta rapporter och uttryckt vår oro över detta, säger Hong Lei, en militär talesman, till Reuters.

I stället vill Kina att sexpartssamtalen mellan Nord- och Sydkorea, Ryssland, Kina, Japan och USA ska återupptas. Något som inte minst USA har motsatt sig.

Kina har sedan länge gett visst stöd åt regimen i Nordkorea. En kollaps skulle kunna leda till flyktingströmmar över Kinas gränser och ett starkare amerikanskt inflytande på Koreahalvön.

Karl Dalén
karl.dalen@dn.se “

“FLER ARTIKLAR OM KRISEN
Rädslan sprider sig i Sydkorea
Hätskare mellan Nord- och Sydkorea
Sydkoreas försvarsminister avgår
Se bilderna från den beskjutna ön Yeonpyeong
”Svårt att förstå Nordkoreas motiv”
Nordkoreansk attack mot sydkoreansk ö
Kina: Båda sidor borde bidra mer till freden
Fredrik Reinfeldt: Det är mycket oroväckande
Nordkorea visade upp kärnanläggning
Bakgrund: Nord- och Sydkorea “

DN 28 nov 2010:

“Kim och hans bomb”

“Det finns stater som försöker dölja att de kränker mänskliga rättigheter, utvecklar atomvapen och attackerar grannländer. Och så finns den nordkoreanska regimen som inte bara gör allt detta samtidigt, utan också är mån om att berätta om sina bedrifter för omvärlden.

Mindre än två veckor före tisdagens artilleriregn över den sydkoreanska ön Yeonpyeong, som dödade 4 personer och drev merparten av de 1.600 invånarna på flykt, visade regimen upp en nybyggd anläggning för anrikning av uran för ett antal inbjudna forskare från Stanforduniversitetet.

”Vi blev förbluffade, eftersom vi såg rad efter rad efter rad med centrifuger”, säger Robert Carlin i en intervju med den amerikanska public service-radion NPR. Han uppskattar antalet centrifuger till totalt 2.000 i det moderna, småindustriella komplexet i Yongbyon.

Om någon av amerikanerna tvivlat på syftet med resan blev det brutalt klart efter visningen. De nordkoreanska värdarna ville försäkra sig om att omvärlden förstår att landets nukleära muskler växer.

”Den demokratiska folkrepubliken” må vara utblottad efter sitt 60-åriga kommunistiska experiment – i värsta fall är man på väg att upprepa 90-talets svältkatastrof som beräknas ha tagit livet av mellan två och tre miljoner människor. Men den som utmanar Nordkorea ska ha klart för sig vilka bomber som Kim Jong Il och hans 27-årige son Jong Un skulle kunna utlösa själva, eller dela med sig av till terrorister.

Så lyckas en nation i misär sätta skräck i sina grannar, minska risken för angrepp utifrån och skaffa sig fördelar i det geopolitiska maktspelet. Atombomben blir den totalitära statens bästa livförsäkring, ett dödligt skydd som på samma gång paralyserar demokratierna och inspirerar andra envälden att följa efter.

Nordkorea är den mest potenta påminnelsen om varför diktaturer som Iran måste förhindras att utveckla kärnvapen. Den dagen mullorna i Teheran förfogar över egna domedagsvapen – precis som fanatikerna i Pyongyang – riskerar maktbalansen i och omkring Mellanöstern att tippa över mot teokratins fundamentalister, och de fredliga grannarna tvingas ta betäckning.

Se bara på den sydkoreanska reaktionen det senaste året. I våras torpederade Nordkorea en korvett med 46 sjömän och i veckan bombarderades civila sydkoreanska mål; det första angreppet i sitt slag sedan Koreakriget 1950–53.

Men varken nu eller tidigare i år har regeringen i Seoul svarat med annat än skarpa protester och symbolisk moteld, trots att man utsatts för vad som rimligen måste betraktas som krigshandlingar. Landets kyliga återhållsamhet inger re-spekt och väcker solidaritet.

Befolkningen lever ständigt med hotet om att deras huvudstad – endast 60 kilometer från gränsen mot norr – kan bli utplånad.

Men också det sydkoreanska tålamodet har smärtpunkter, vilket den nu sparkade försvarsministern fått erfara. Tv-bilder på demolerade hus, krossade möbler och utspridda barnleksaker framkallade upprörda frågor om varför det militära svaret blev så begränsat.

Nordkorea beskriver i sin tur den senaste attacken som ”vedergällning” för en sydkoreansk militärövning, som om det adekvata svaret på en laglig övning är att bombardera civila mål.

Men inte ens Kina – det land som håller Kim under armarna – tycks ta Pyong-yangs version på allvar, förmodligen därför att den är ungefär lika trovärdig som att Kim Jong Il enligt officiella uppgifter är upphovsman till sex stycken operor och regelmässigt slår flera hole-in-one under sina golfrundor.

Dessa bisarra lögner skulle man kunna skämta om, om det inte vore för att Kims regim är en tickande bomb för omgivningen och ett helvete för de människor som drabbas av den – bara de senaste tre åren har 10 000 nordkoreaner under stort risktagande lyckats fly till Sydkorea; en markant ökning jämfört med tidigare. Det kan tyda på att diktaturen är på väg att implodera.

Kommunisterna i Peking fruktar ett sådant sammanbrott, inte så mycket för att de uppskattar den ”käre ledaren” i Pyong-yang utan för att de oroar sig för konsekvenserna av en politisk jordbävning på den koreanska halvön. Vem tar kontroll över kärnvapnen? Går amerikanerna in i Nordkorea? Kommer Kina att sköljas över av en massiv flyktingvåg?

Här finns en öppning för EU, USA och Japan att påverka maktcynikerna i Peking, som är de enda med verkligt inflytande över Kim Jong Il. Om de fortfarande värdesätter stabilitet över allt annat borde det ligga i deras intresse att göra något åt en granne som bara blir mer och mer oberäknelig och farlig. Att skydda hans stalinistiska regim i ytterligare 60 år kommer inte att dämpa spänningarna i östra Asien, eller för den delen underlätta arbetet med nedrustning i världen.

Fallet Nordkorea blixtbelyser den nya världsordningens mest otäcka sidor: hur massförstörelsevapen hamnar i händerna på allt fler antidemokrater, hur beroendet av diktaturen Kina steg för steg växer, hur EU och USA successivt försvagas som en följd både av långsiktiga trender och den aktuella ekonomiska krisen.

Tisdagens artilleriregn över Yeon--p-yeong är en förvarning till många fler än sydkoreanerna.

Peter Wolodarski
peter.wolodarski@dn.se “

96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.

97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- och Mellanamerika

DN 1 nov 2010 ledare:

“Förlamat av politik”

“USA riskerar att gå i politiskt baklås efter veckans kongressval. Hur ogärna president Barack Obama än vill måste han försöka samarbeta med Republikanerna.

President Barack Obamas sjukförsäkringsreform har gett miljoner amerikaner ett bättre skyddsnät. Ändå anser många att Obama borde ha skjutit upp det stora vallöftet från 2008 och ägnat sig åt den djupa ekonomiska krisen i stället.

Resonemanget kan verka logiskt. Fortfarande är nästan var tionde amerikan arbetslös, och tredje kvartalets tillväxt på 2 procent gav alldeles för få jobb. Samtidigt ligger det federala budgetunderskottet runt 10 procent av BNP.

Men för Demokraterna var en allmän sjukförsäkring en dröm sedan flera decennier. Med Obama i Vita huset och majoritet i kongressens båda kamrar fanns ett unikt tillfälle.

När USA i morgon, tisdag, går till mellanårsval till kongressen lär Demokraterna åka på storstryk. Republikanerna kommer att ta över representanthuset, och åtminstone kraftigt reducera Demokraternas majoritet i senaten. För sjukförsäkringsreformen är mäkta impopulär och två av tre amerikaner tycker att landet är på fel ekonomisk och politisk väg.

Det var rätt att försöka ge alla amerikaner en trygghet när de blir sjuka. Men reformen drogs i en evinnerlig långbänk, och Obama överlät detaljerna åt sitt parti i kongressen i stället för att fokusera på kostnadskontroll. Republikanerna fick det alltför lätt att måla ut

reformen som ett byråkratiskt monster som skulle ge dyrare sjukvårdsräkningar.
Kritiken mot Obama för att inte ha brytt sig om ekonomin missar målet. Räddningen av finanssystemet, som påbörjades av företrädaren George W Bush, var nödvändig. Stimulanspaketet, med skatterabatter, pengar till delstaterna och infrastruktursatsningar, var också ett naturligt recept i en allvarlig lågkonjunktur.

Presidenten var dock dålig på att förklara. Han lät påskina att politiken skulle ordna jobben, inte företagen. Att med retoriska utfall göra sig till ovän med det privata näringsliv som behövs för att folk ska anställas var inte heller en god idé.

Vilken president som helst hade haft problem i det rådande ekonomiska läget. Att Obama, som 2008 så tonsäkert talade om hopp och förändring, inte har varit en bättre försäljare är ändå förunderligt. Den politiska polariseringen i Washington, som Obama lovade göra upp med, har också bara blivit värre.

Efter valet har sannolikt de två stora partierna en knapp majoritet i var sin kammare i kongressen. Republikanerna kommer att ha glidit ännu längre åt höger, bland annat på grund av inflödet av företrädare för den populistiska Tea party-rörelsen. Demokraterna lär å sin sida ha dragit åt vänster.

Obama har tillsatt en kommission ur båda partierna som ska utarbeta förslag för att minska det väldiga budgetunderskottet. Det troliga är dessvärre att vad den än hittar på sänks under högljutt grälande i kongressen.

Beslut måste snart fattas om vad som ska hända med de tillfälliga skattesänkningar som Bush införde. Det logiska är att förlänga dem ett par år för att inte ytterligare skada konjunkturen. En bitter strid rasar i stället om Obamas krav på höjd skatt för de rikaste. Egentligen behövs en stor långsiktig skattereform, men det ser inte ut att hända.

Hur pensionssystem och sociala skyddsnät ska räddas från framtida ruin vill ingen diskutera. Republikanerna lovar att eliminera statens budgetunderskott, men tydligen utan att skära i några utgifter. Att redan impopulära demokrater skulle erkänna att det är nödvändigt att reformera amerikanernas sociala förmåner är också ett långskott.
USA går därför en osäker tid till mötes. Politiskt dödläge och ekonomisk krypfart ger även resten av världen anledning till oro.

DN”

DN 3 nov 2010:

“USA-valet: Tuffa utmaningar väntar segrarna”

“När segerruset lagt sig efter kongressvalet i USA står vinnarna i det republikanska partiet inför svåra utmaningar. Det säger USA-experten Jan Joel Andersson i en intervju med DN.se.”

“Under natten till onsdagen svensk tid avgjordes kongressvalet i USA. Som väntat blev det en stor framgång för republikanerna som nu sitter på en betryggande majoritet i representanthuset. I senaten knappade man in men demokraterna behåller ett litet övertag.

Men vilket mandat republikanerna fått av väljarna är oklart, menar Jan Joel Andersson, forskare på Utrikespolitiska institutet.

– De har lovat väldigt många olika saker. Tea Party-rörelsen har propagerat för mindre statlig inblandning. Andra republikaner är för ett starkt försvar och vill bevara de social skyddsnät som finns. Det är svårt att se hur man ska klara det här utan göra många väljare besvikna, säger Jan Joel Andersson.

Många har snarare röstat mot demokraterna och Obama än för republikanerna.

– De tillhör inte de traditionella supportrarna utan har missnöjesröstat och kan ganska fort överge partiet, säger Andersson.

Motsättningarna kommer att bli uppenbara när det är dags att sätta sig ner och ta ställning i konkreta politiska frågor.

– Att få ihop en budget blir inte lätt när vissa vill minska budgetunderskottet och andra vill permanenta skattesänkningarna från president Bushs tid. Det kan bli interna splittringar som är svåra att hantera, säger Jan Joel Andersson.

Vilken roll Tea Party-rörelsen får är svårbedömt, anser Andersson.

Klart är att rörelsen kan ställa till problem även i det egna lägret. Den har riktat nästa lika mycket kritik mot traditionella republikaner som mot demokraterna.

Den som ska lyckas med balansakten mellan olika republikanska grupperingar är Ohio-politikern John Boehner som blir talman i representanthuset.

– Men hans viktigaste bidrag de senaste åren har varit att obstruera mot Obamas politik. Nu handlar det om att leverera, säger Jan Joel Andersson.

En konkret fråga som republikanerna kommer att rikta in sig på är Obamas stora sjukvårdsreform.

– Det är symboliskt väldigt viktigt för republikanerna att de lyckas begränsa reformen. Förväntningarna från många grupper som röstat in dem är stor.

Med demokratisk majoritet i senaten och republikansk i representanhuset – och presidentens möjlighet att lägga in sitt veto – blir det svårt att få igenom lagförslag.

– De stora reformernas tid är förbi. Nu kommer det att handla om att förändra saket på marginalen, säger Jan Joel Andersson.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se “

“JAN JOEL ANDERSSON
Jobb: Utvecklingschef och forskningsledare på Utrikespolitiska institutet.
Specialområden: Säkerhets- och försvarspolitik, försvarsindustrin samt amerikansk politik.
Övrigt: Har jobbat i kongressen med arbetsplats på Capitol Hill i Washington DC, som assistent åt en senator. Var expertkommentator på DN.se under presidentvalet 2008.
Utbildning: filosofie doktor i statsvetenskap, avhandlingen handlade

om internationellt samarbete inom försvarsindustrin. Gick forskarutbildningen på Berkeley-universitetet i Kalifornien. “

FLER ARTIKLAR
Måttlig framgång för teapartykandidater i senaten
Demokrater spås behålla senaten
Första Tea Party-senatorn invald
Republikanerna mot storseger i valet
Så tycker några amerikanska väljare
Republikanerna mot storseger i valet
Latinamerika följer val om legalisering
Teapartyanhängare: Allt började med ilskan mot Obama
Starka känslor i USA:s valspurt
En officer och gentleman på jakt efter plats i senaten
New Yorks hyror oväntad valfråga
Clinton försökte få kandidat ge upp
Tea Party i hjärtat av misstro mot staten
Teapartykvinnorna som slopat artighetsfraserna
”Obama-care” rör upp ilska i USA
BAKGRUND
Obama utmålas som Hitler, Stalin och djävulen
Guide: Vad handlar kongressvalet i USA om?
Snabbguide: Så styrs USA
ANALYSER
Michael Winiarski: ”Republikanernas seger är historisk”
DN:s Michael Winiarski: Valet en förtroende- omröstning om de styrande i Washington
Republikansk seger öppnar för samarbete
Den amerikanska ekonomin Barack Obamas största problem
LEDARE
Förlamat av politik
Kongressvalet: Dra inga slutsatser om Obama 2012.
Dödläge i Washington
KULTUR
Martin Gelin: Den nya revolutionen är en tebjudning

DN 3 nov 2010:

“Motgång tvingar Obama att samarbeta”

“USA valde förändring – igen. Med republikanskt styre i representanthuset måste president Barack Obama nu leverera sitt vallöfte från 2008: Att jobba över partigränserna.

Samtidigt startar valrörelsen inför presidentvalet 2012.
Det blev ett rungande "underkänt" för Obamas Vita huset och kongressens Demokrater. När de flesta rösterna i tisdagens mellanårsval var räknade hade Republikanerna hämtat hem minst 59 platser och vunnit majoriteten i representanthuset. I senaten knappade Republikanerna in minst sex platser — men nådde inte majoritet.

– Ett blytungt nederlag för Demokraterna, konstaterar Eric Sundström, tillförordnad chefredaktör för Dagens Arena, som själv knackat dörr för partiet i Washington.

– Det är väldigt tydligt att intresset för att prata politik, och hela engagemanget och Obama-glöden, har svalnat.

Det innebär att Kaliforniendemokraten Nancy Pelosi i början av januari får sluta som talman. I stället tar troligen Ohiorepublikanen John Boehner vid — och han kommer sannolikt att ifrågasätta mycket av det som Obama vill göra.

– Det här är inte rätt tid att fira, nu ska vi rulla upp skjortärmarna. . . Vi kan fira när landets småföretag börjar anställa igen, sade en rörd Boehner när han segertalade.

Hans partikamrat Eric Cantor, trolig majoritetsledare i det nya representanthuset, sade samtidigt att han vill upphäva Obamas sjukförsäkringsreform.

För Obama innebär maktskiftet att han nu måste göra det han lovade i presidentvalskampanjen 2008; verka över partigränserna. Detta samtidigt som han bockar av den digra dagordningen för resten av mandatperioden: klimat- och energireformer och en ny migrationslagstiftning.

Innan året tar slut måste Obama och kongressen dessutom stångas med de temporära skattesänkningar som George W Bush införde när han var president. Demokraterna anser att de enbart ska förlängas för fattiga och medelinkomsttagare medan Republikanerna tycker att även höginkomsttagare ska slippa skatterna.

Lägre skatter och mindre statsförvaltning är kära ämnen för de extremkonservativa Tea Party-kandidater som, burna av frustration över USA:s dåliga ekonomi och tioprocentiga arbetslöshet, röstats in i kongressen. Minst tre sådana kommer att ta plats i senaten; Marco Rubio från Florida, Pat Toomey från Pennsylvania och Rand Paul från Kentucky. Paul spekuleras också bli en av högerns presidentkandidater 2012 — i ett i övrigt ganska glest republikanskt fält.

Mellanårsvalet brukar ses som startpunkten för kampanjerna inför presidentvalet om två år. Om Obama ska bli omvald måste han nu visa prov på både handlingskraft och förmåga att entusiasmera.

– Obama har mycket bra förutsättningar att bli omvald, men då måste han verkligen samarbeta med republikanerna, något han inte gjort hittills, säger Daniel Ogden, själv amerikan och lektor vid Uppsala universitet.

Det är inte ovanligt att kongressen går över till motståndarsidan vid ett mellanårsval, så skedde för Bush 2006 och Bill Clinton 1994. Men USA befinner sig i en ekonomisk svacka vars like inte setts sedan 1930-talet och det gör situationen unik.
TT “

DN 10 nov 2010:

“Haitis koleraepidemi allt värre”

“Antalet dödsfall i kolera i Haiti närmar sig 600 och myndigheterna försöker desperat stoppa epidemin som nu beskrivs som en nationell säkerhetsrisk.

HAITI EFTER JORDBÄVNINGEN

I huvudstaden Port-au-Prince har hittills 73 kolerafall påträffats. En person har avlidit. Landet över har drygt 9.100 lagts in på sjukhus och fler än 580 har avlidit.

– Koleraepidemin är inte längre bara en nödsituation utan en fråga om nationell säkerhet, sade hälsodepartementets chef Gabriel Thimote i tisdags.

Från staden Gonaives, där ett 60-tal människor sägs ha dött de senaste dagarna, rapporteras om panik när folk inte kunnat ta sig till vård då taxibilar vägrat att köra dem.

– Sex personer dog på väg till sjukhuset, liken täcktes över med filtar och lades nära bårhuset, berättade borgmästaren Adolphe Jean-Francois.

Vad myndigheterna fruktar mest är att smittan ska nå huvudstadens tältläger med överlevande från skalvkatastrofen i januari.

– Port-au-Prince är en jättelik stadsslum med mycket dåliga vatten- och sanitetsförhållanden, som gjord för snabb koleraspridning. Vi måste vara redo, säger Jon Andrus, FN:s högste hälsoansvarige på plats.

Ariel Henry på hälsodepartementet bekräftar att staden ännu inte drabbats av något större kolerautbrott men tillägger:

– Det kommer.

TT-AFP”

“FAKTA: SMITTOHOTET

• Den kraftiga jordbävningen i Haiti i januari i år krävde mer än en kvarts miljon människors liv.

• Efter naturkatastrofen lever fortfarande omkring 1,3 miljoner hemlösa i hundratals provisoriska tältläger i och kring huvudstaden Port-au-Prince.

• Skulle koleran, som sprids genom bakterier i dricksvatten och mat, nå tältlägren kan det komma att bli Haitis andra stora katastrof i år efter skalvet.

• FN:s världshälsoorganisations regionala kontor Paho har räknat på riskerna med utgångspunkt från ett stort kolerautbrott i Peru 1991. Enligt den beräkningen skulle koleraepidemin i Haiti, om den i likhet med Perus biter sig fast i flera år, kunna leda till att uppemot 270.000 haitier insjuknar.”

DN 12 nov 2010:

“FN-vädjan om miljardhjälp till Haiti”

“FN vädjar nu om motsvarande 1,1 miljarder kronor (163,8 miljoner dollar) i hjälp till katastrofdrabbade Haiti för att landet ska klara den alltmer hotande koleraepidemin där.

– Vi hoppas att vi kan få ihop detta, annars kommer epidemin att rasera allt vi gör, sade Elisabeth Byrs i Genève på fredagen. Byrs är taleskvinna för FN-organet Ocha som samordnar hjälpinsatserna. Hittills har över 11.000 haitier insjuknat i kolera och minst 724 av dem dött.

Två tredjedelar av dödsfallen har inträffat i trakterna kring den nordliga floden Artibonite, där smittan började spridas.

Även om antalet koleradöda ökar dag för dag är det fortfarande risken för smittspridning till tältlägren i och kring huvudstaden Port-au-Prince som oroar myndigheter och hjälporgan mer än annat.

Men också ute i landet, i avlägsna landsbygdsområden, är situationen oroande. Från många platser berättas om människor som kämpar för att få läkarhjälp. En del byar ligger helt avskurna från omvärlden till följd av översvämningar.

– Tänk på alla landsbygdssamhällen som saknar läkare, saknar sjuksköterskor, där folk ligger och dör, sade den amerikanske läkaren David Walton i en tv-intervju.

Walton har arbetat i Haiti i 13 år.
Koleran är där och smittan sprids, förklarade han.

– Det rapporteras bara inte.

I kampen mot koleran betalar nu det svenska biståndsorganet Sida ut 33 miljoner kronor till fyra hjälporganisationer på plats i Haiti. Insatserna inriktas på att förebygga smittspridning, öka tillgången till rent vatten och sanitet samt att dela ut vätskeersättning, meddelar Sida.

Pengarna går till Rädda Barnen, den internationella migrationsorganisationen IOM, organisationen ACF (Action Contre la Faim) och Läkare utan gränser.

Med det senaste stödet har Sida gått in med nära 260 miljoner kronor till de jordbävningsdrabbade i Haiti.

TT-AFP “

“KOLERAUTBROTT PÅ HAITI
GRAFIK
Klicka här för större format (104 kB) “

98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika

DN 26 nov2010:

”Folk här är rädda”

“Efter fem dagars dödlig kamp mellan polis och knarkligor i Rio de Janeiros kåkstäder sprider sig oron också i medel- och överklassens stadsdelar. ”Folk här är rädda”, säger Henrik Brandão Jönsson som bor i Rio.”

“**Henrik Brandão Jönsson** är journalist och författare, bosatt i Rio de Janeiro sedan 2002. Han bor i en välmående stadsdel långt från Vila Cruzeiro men kan inte undgå att märka av kampen mellan polis och knarkligor.

– Det är färre bilar på gatorna, även här i södra delen av stan. I går återvände jag hem på kvällen i bil och det var nästan bara polisbilar ute även i våra kvarter. Folk här är rädda, säger han.

Även om han bor långt från våldet i Vila Cruzeiro så har Henrik Brandão Jönsson precis som de flesta Rio-bor inte långt till andra kåkstäder, så kallade favelas. Många av dessa har nu rensats från knarkligorna, men det är något som också delvis bidrar till den oro som råder nu.

– Det finns en rädsla att knarkmaffian ska hämnas. Alla i Rio bor nära någon favela. Få bostadsområden har mer än 500 meter till en favela, så när något sånt här händer så drabbas alla.

Varför har det blivit så våldsamt just nu?

– Det är en reaktion på att den nya guvernören har pacificerat favelorna. Han har slängt ut knarkmaffian och installerat skolor och annan social service. Ligorna har förlorat sin marknad och därför gör de den här attacken.

Du har bott många år i Rio. Hur jämför du våldet nu med tidigare tillfällen?

– Jag har varit mer rädd andra gånger. När man ser tanksen rulla så ser det ju illa ut, men man ska komma ihåg att det bara handlar om något kvarter i en väldigt stor stad.

Sujay Dutt
sujay.dutt@dn.se

Läs mer: Bepansrad polisinsats i Rio “

99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden

Sven Wimnell 8 mars 2010 :
Politik i början på 2010. Skolverkets förslag. Demonstration av klassifikationssystem för verksamheter. En fortsättning på 36-39za.
http://wimnell.com/omr36-39zc.pdf

Innehåll:

Sid **Den fundamentala påverkanskedjan**.

11 1 **Psykologiska och filosofiska verksamheter**
12 10 **Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar.**
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
En planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för människornas verksamheter.
SW Klassifikationssystem för verksamheter.
Sven Wimnells hemsida lades in på Internet våren 1998 och har nu adressen http://wimnell.com
18 101 **Bibliografiska verksamheter. Arkiv.**
Arkiv enligt Sunet 080412.
20 102 **Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning.**
Klassifikationssystemet för verksamheter och bibliotekssystemen.
Ämneskataloger och SW-klassifikationssystem.
Sunets Webbkatalog nivå 1. 080412.
Mölndals biblioteks länkkatalog. (SAB-LIBRIS).
Länkskafferiet . Nivå 1. 080412.
SW Klassifikationssystem för verksamheter.
Länkskafferiet.
27 103 **Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar**
28 104 **Övergripande filosofiska verksamheter om samband**
29 105 **Övergripande om forskning**
30 106 **Övergripande om ekonomiska verksamheter**
31 107 **Övergripande filosofier om utbildning o d**.
32 108 **Samhällskunskap. Samhällsguiden.**
Remissversion av ny kursplan i samhällskunskap i grundskolan.
Förslag till nytt gymnasieprogram.
Samhällsvetenskapsprogrammet
39 109 **Ide- filosofi- och lärdomshistoria.**
Förslag till nytt gymnasieprogram. Humanistiska programmet
42 11/19 **Individernas inre verkligheter**.
Informationsstress vår nya folksjukdom.
Människorna har olika behov av information i de olika rollerna.
Inre och yttre verkligheter.
De inre verkligheterna kommer fram i opinionsundersökningarna.
11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
17 Individens moral och uppfattningar om moral.
18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.
56 2 **Religiösa verksamheter o d**
Remissversion av ny kursplan i religionskunskap i grundskolan.
20 Övergripande religiösa verksamheter o d
21 Allmän religionsvetenskap
22/28 Kristna religioner
29 Icke kristna religioner o d

59 3 **Politikvetenskaper. Politiska verksamheter.**

60 31 **Statistik och demografi**

Statistiska centralbyrån. SCB Webbkarta.

Statistiska standarder

Från statistisk årsbok för Sverige 2010: Befolkning

66 32 **Statsvetenskap**

Från statistisk årsbok för Sverige 2010: Demokrati

67 33 **Nationalekonomi, internationell ekonomi**

Från statistisk årsbok 2010: Nationalräkenskaper

68 34 **Lagar o förordningar, traktat, juridik**

Från statistisk årsbok för Sverige 2010: Rättsväsende

70 35 **De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.**

71 351 **Sveriges riksdag**

Riksdagen.se Ett urval av länkar.

73 Partiledardebatt i riksdagen 20 jan 2010.

119 Utrikespolitisk debatt i riksdagen 17 feb 10:

160 Stark tonvikt på EU i utrikesdeklarationen.

Fjäsket för Nato" kritiserades i riksdagsdebatt

Oppositionen har förslag till utrikespolitik på område 6525

163 352 **Kommun- och landstingsfullmäktige**

164 353 **Sveriges regering**

Regeringen och regeringskansliet. Ett urval länkar.

Mänskliga rättigheter i världen 2007.

170 354 **Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)**

Förenta Nationerna, FN.

Europeiska kommissionen.

Europaparlamentets informationskontor i Sverige.

176 36/39 **Politiska krav och politiska planeringar:**

36... om individernas kroppsliga förhållanden.

37... om utbildning o d.

38... om fysiska miljöer o ekonomiska verks.

39... om sociala miljöer, nöjen, sport o d

Fördelningsproblem.

Läget i världen. Globaliseringen.

Människornas verksamheter avgör världens framtid.

Klassifikationssystemet är ett hjälpmedel.

Samhällsplaneringsproblemen 2010.

186 4 **Sambandsforskningsverksamheter.**

40. Systemvetenskap. Infostruktur. 41- 49.

Systemvetenskapen vid högskolor och universitet.

187 5 **Naturforskning. Matematikverksamheter.**

188 50 **Allmänt om naturforskning. Naturkunskap**

Förslag till nytt gymnasieprogram.

Naturvetenskapsprogrammet

190 51 **Matematik**

Remissversion av kursplan i matematik i grundskolan.

194 52 **Astronomi, rymdforskning**

195 53 **Fysik o d**

Remissversion av ny kursplan i fysik i grundskolan.

199 54 **Kemi o d**

Remissversion av ny kursplan i kemi i grundskolan.

203 55 **Geologi, meteorologi, hydrologi o d**

Från statistisk årsbok 2010: Geografiska uppgifter

204 56 **Paleontologi, arkeologi o d**

205 57 **Biologi, ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära mm**

Remissversion av ny kursplan i biologi i grundskolan.

58 Botanik.

59 Zoologi

209 6 **Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.**
210 60 **Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter**
211 61 **Hälso- o sjukvårdsverks., räddning od. Veterinärverks.**
Förslag till nytt gymnasieprogram.
Vård- och omsorgsprogrammet
Från statistisk årsbok för Sverige 2010:
Hälso- och sjukvård
Socialstyrelsen och Folkhälsoinstitutet. se område 7951
MSB Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
Vård efter behov och inte efter plånbok.
Här är vårt alternativ till Filippa Reinfeldts Vårdval.
De flesta är nöjda med sin vårdcentral.
Effektivare missbruksvård sparar pengar och räddar liv.
Mödradödligheten är en av vår tids stora skandaler.
227 62 **Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)**
Remissversion av ny kursplan i teknik i grundskolan.
Förslag till nytt gymnasieprogram. Teknikprogrammet
233 63 **Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske**
Förslag till nytt gymnasieprogram. Naturbruksprogrammet
Från statistisk årsbok för Sverige 2010:
Jordbruk, skogsbruk och fiske
237 64 **Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.**
238 641 **Matlagning. 642 Måltider, servering, restauranger.**
Förslag till nytt gymnasieprogram.
Restaurang- och livsmedelsprogrammet
Livsmedelsverket.
247 643 **Organisation av boende, personalrum o d, hotell.**
Förslag till nytt gymnasieprogram.
Hotell- och turismprogrammet
Från statistisk årsbok för Sverige 2010:
Boende, byggande och bebyggelse.
Överenskommelse om bostadspolitiken mellan
Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.
Med rättvisa skatteregler kan vi få fler hyresrätter.
257 644 **El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.**
Förslag till nytt gymnasieprogram.
El- och energiprogrammet
Förslag till nytt gymnasieprogram.
Vvs- och fastighetsprogrammet
Från statistisk årsbok för Sverige 2010: Energi
Energimyndigheten.
Boverket och Naturvårdsverket. Se område 71.
Vi ska bygga 2 000 nya vindkraftverk på tio år
Fusion inom två år.
283 645 **Användning av inventarier o d.**
Remissversion av ny kursplan i hem- och konsumentkunskap i grundskolan.
286 646 **Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).**
287 647 **Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter**
Från statistisk årsbok 2010: Hushållens ekonomi
Konsumentverkets hushållsbudgetar:för 2009
+bostadskostnader mm.
289 648 **Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.**
Två av tre vill ha kvar Rut-avdraget.
Rut-avdrag lågprioriterad valfråga.
292 649 **Personvård: barn, hemsjukvård.**
293 65 **Administration, distribution, kommunikation, organisation o d.**
294 651 **Kontorsarbete o d. Datoranvändning**
295 6520 -6524 **Opolitisk offentlig civil förvaltning.**
SKL. Sveriges Kommuner och Landsting.
Kommuner, landsting och regioner
Statliga myndigheter mm.

316 6525 -6529 **Militära verksamheter od.**
Enighet i utrikespolitiken.
En rättvis värld är möjlig.
Rödgrön plattform för Sveriges säkerhets- och försvarspolitik.
En rödgrön politik för Sveriges relationer med världens länder.
Det är bra att de rödgröna gjort en så pass helomfattande genomgång av problem i världen.
342 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik.
Världens länder.
348 653 **Handelsverksamheter.**
Förslag till nytt gymnasieprogram.
Handels- och administrationsprogrammet
Från statistisk årsbok för Sverige 2010:
Handel med varor och tjänster
Priser och konsumtion
352 654 **Telekommunikationsverksamheter.**
Från statistisk årsbok för Sverige 2010:
Informations-och kommunikationsteknik
353 655 **Förlagsverksamheter o d.**
Nu måste Bonnier våga möta kritiken om monopol
357 656 **Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d**.
Förslag till nytt gymnasieprogram.
Fordons- och transportprogrammet
Från statistisk årsbok för Sverige 2010:
Transporter och kommunikationer
Följ vinterkaoset.
362 657 **Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.**
Förslag till nytt gymnasieprogram.
Ekonomiprogrammet
Från statistisk årsbok för Sverige 2010:
Offentlig ekonomi
Finansmarknad
Socialförsäkring
Försäkringskassan.
ISF Inspektionen för socialförsäkringen.
Hög tid för en ny sjukförsäkring – en överenskommelse mellan S, V och MP
TCO: ”Större hänsyn måste tas till individen”
389 658 **Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.**
Statistisk årsbok för Sverige 2010.
Arbetsmarknad
Näringsverksamhet
Arbetsförmedlingen.
Fackföreningarna, företagarna och arbetsförmedlingen.
Så här vill vi förändra regelverket för A-kassan.
Nya förslag för starkare arbetslinje för nyanlända.
400 659 **Marknadsförings- och reklamverksamheter od.**
401 66/68 **Tillverkning av varor**
Förslag till nytt gymnasieprogram. Hantverksprogrammet
Förslag till nytt gymnasieprogram.
Industritekniska programmet
Här framställs ”fel” etanol på rätt sätt.
Extrasnål Saab 9-3 snart klar.
66 Tillverkning av kemivaror o d
67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
68 Tillverkning av komplexvaror
407 69 **Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar**
Förslag till nya gymnasieutbildningar.
Bygg- och anläggningsprogrammet.

409 7 **Formgivning av fysiska o sociala miljöer.**
410 70 **Allmänt om konst och kultur.**
Förslag till nytt gymnasieprogram. Estetiska programmet
413 71 **Övergripande planering av fysiska miljöer +**
413 72 **Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur**
Från statistisk årsbok för Sverige 2010:
Miljö och väder
Boverket
Naturvårdsverket.
Ny världsordning ett måste efter debaclet i Köpenhamn.
446 73 **Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning**
447 74 **Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning**
Remissversion av ny kursplan i slöjd i grundskolan
450 75/77 **Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto**
Remissversion av ny kursplan i bild i grundskolan.
452 78 **Musik (konserter o d 792)**
Remissversion av ny kursplan i musik i grundskolan.
455 79 **Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter. Sport**
Innehållet i en bok om moderna samhällsteorier.
Innehåll i en bok om sociologi.
Något om verksamheterna i område 79.
463 7911 -7913 **Seder och bruk .**
Från statistisk årsbok för Sverige 2010:
Kultur och fritid Tio-i-topp
466 7914 -7919 **Film, radio, TV, offentliga fester mm.**
468 792 **Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans**.
469 793 **Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.**
469 794 **Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips**
470 795 **Sociala miljöer och sociala verksamheter.**
471 7951 **Sociologi. Socialvård.**
Från statistisk årsbok för Sverige 2010: Socialtjänst
Socialstyrelsen
Statens folkhälsoinstitut.
Förslag till nytt gymnasieprogram.
Barn- och fritidsprogrammet
488 7952 -7956 **Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer**
Från statistisk årsbok för Sverige 2010:
Om brott och kriminalvård: Rättsväsende
Richard Wilkinson och Kate Pickett: Jämlikhetsanden.
Därför är mer jämlika samhällen nästan alltid bättre.
Sjuka klyftor.
Behovet av rättvisa.
Förslag till feministisk plattform.
Kvinnodagens stormiga historia.
EU och Sverige måste agera mot övergreppen på kvinnor.
Nyanlända ska lära om Sverige.
503 7957 **Undervisning o d.**
Från statistisk årsbok för Sverige 2010:
Utbildning och forskning
Skolverket.
Skolinspektionen.
511 Från skolverkets hemsida 22 februari 2001.
Omfattande insatser för den nya skolan
Kursplaner och kunskapskrav för grundskolan
Stora förändringar i nya gymnasieskolan
516 Skolverket om gymnasieskolan.
Redovisning 2010-02-15 Dnr 2009:520
Sammanfattning av Skolverkets förslag
Från bilagorna några kommentarer.

559 Skolverkets förslag är trångsynt.
Lämplighetsprov för lärare kan införas
Alla lärarutbildningar måste söka ny examensrätt.
Skolämnet historia är en strikt manlig angelägenhet.
Kvinnor, män och jämställdhet i läromedel i historia.
573 Högskoleverket.
579 Forskning.se Aktörer inom forskning & utveckling (FoU)
589 7958 **Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet**
Segregationen klyver Stockholm.
592 7959 **Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d**
593 796- 799 **Sport, idrott o d.**
Remissversion av ny kursplan i idrott och hälsa i grundskolan.
Jörgen Brink vann årets Vasalopp.

596 8 **Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.**
597 80 **Språk. Språkliga verksamheter.**
802-809 motsvarar 82-89.
Remissversion av ny kursplan i svenska i grundskolan.
Remissversion av ny kursplan i modersmål i grundskolan.
Remissversion av ny kursplan i svenska som andraspråk i grundskolan.
Remissversion av ny kursplan i engelska i grundskolan.
Remissversion av ny kursplan i moderna språk i grundskolan.
Remissversion av ny kursplan i teckenspråk för hörande i grundskolan.
614 81 **Litteraturvetenskap-historia. 812-819 motsvarar 82-89.**
82/89 **Skönlitteratur på olika språk**
82 Engelsk skönlitteratur o d.
83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur
84 Fransk skönlitteratur o d
85 Italiensk skönlitteratur o d
86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d
87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d
88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d
89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d

615 9 **Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.**
616 90 **Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen**
Viktigast är att utveckla journalistiken.
618 91 **Allm. geografi, reseskildringar.**
913-919 motsvarar 93-99.
Remissversion av ny kursplan i geografi i grundskolan.
Från statistisk årsbok för Sverige 2010:
Internationella översikter
622 92 **Biografiska verksamheter, släkthistoria o d**
622 93/99 **Historieskrivande verksamheter, allmän historia.**
Remissversion av ny kursplan i historia i grundskolan.
93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria
94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa
95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- o Mellanamerika
98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika
99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden

626 Innehållsförteckning till: Sven Wimnell 30 januari 2010: Planering, klimat och välfärdsfördelning. http://wimnell.com/omr36-39za.pdf (I en del utskick har klickning felaktigt fört till omr7914b.pdf, det är rättat nu)

Sven Wimnell 10 april 2010 :
En fortsättning på 36-39zc. Politik mm.
Grundskolan. Universitet och Högskolor.

http://wimnell.com/omr36-39zd.pdf

Innehåll:

Sid

Alla områden innehåller avsnitt om universitet och högskolor, som inte anges i innehållsförteckningen.

7 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

8 10 Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar.
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
SW Klassifikationssystem för verksamheter.
Sven Wimnells hemsida lades in på Internet våren 1998 och har nu adressen http://wimnell.com

15 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.

16 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning.
Ämneskataloger och SW-klassifikationssystem.
Länkskafferiet.

21 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar
Skolans värdegrund och uppdrag
Skolans övergripande mål och riktlinjer.

29 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
Om samband.

45 105 Övergripande om forskning
Utbildningar, studenter och professorer/professurer vid universitet och högskolor. En utredning.
Kunskaper vid universitet och högskolor i Sverige.
Brev till universitet och högskolor 041114.
Alla har ej svarat den 14 dec 2004.
Högskoleverkets årsrapport 2004. Helårsstudenter.
060220. Svar.
Sortering av professorer.
Klassifikationssystem för verksamheter.
Kommentarer i april 2010.

68 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
Sammanställningar från offentlig statistik om yrken och näringar mm.

70 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
Skolverkets förslag till läroplan för grundskolan.

79 108 Samhällskunskap.
Skolverkets förslag till kursplan i samhällskunskap i grundskolan

85 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.
Skolverkets förslag till kursplan i historia i grundskolan.

91 11/19 Individernas inre verkligheter.
Tänkesätt, moral o d i de inre verkligheterna.
Korruption: Finlands sak är vår.
Här men inte där.
Opinionsmätningar och mediernas sju dödssynder.
Rörligare väljare kräver nya sätt att mäta opinionen.

11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.

12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.

13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.

14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.

15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.

16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.

17 Individens moral och uppfattningar om moral.

18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

105 2 Religiösa verksamheter o d
Skolverkets förslag till kursplan i religionskunskap i grundskolan.
Min Gud dras i smutsen av präster och biskopar
20 Övergripande religiösa verksamheter o d
21 Allmän religionsvetenskap
22/28 Kristna religioner
29 Icke kristna religioner o d

114 3 Politikvetenskaper.Politiska verksamheter.
115 31 Statistik och demografi
117 32 Statsvetenskap
Lättare tappa fotfästet nära makten.
Kaos utan partipiska.
Vad får politikerna att tro att ändamålen helgar medlen?
Dags att diskutera vem som ska efterträda Victoria.
125 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi
128 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik
Lagrummet.
136 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
137 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
Riksdagens utskott och EU-nämnden.
352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och motsvarande utomlands)
353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)
154 36/39 Politiska krav och politiska planeringar.
154 Socialdemokraterna.
181 Vänsterpartiet.
191 Miljöpartiet.
208 Moderaterna.
214 Folkpartiet.
216 Centerpartiet.
220 Kristdemokraterna.
36... om individernas kroppsliga förhållanden.
37... om utbildning o d.
38... om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
39... om sociala miljöer, nöjen, sport o d

228 4 Sambandsforskningsverksamheter.
40. Systemvetenskap. Infostruktur. 41- 49.

230 5 Naturforskning. Matematikverksamheter.
231 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap
233 51 Matematik
Skolverkets förslag till kursplan i matematik i grundskolan
240 52 Astronomi, rymdforskning
242 53 Fysik o d
Skolverkets förslag till kursplan i fysik i grundskolan
250 54 Kemi o d
Skolverkets förslag till kursplan i kemi i grundskolan.
258 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d
261 56 Paleontologi, arkeologi o d
263 57 Biologi,ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärftlighet.
Skolverkets förslag till kursplan i biologi i grundskolan
273 58 Botanik.
275 59 Zoologi

277 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

278 60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter

279 61 Hälso- o sjukvårdsverksamheter, räddning od. Veterinärverksamheter.
En resa till människans innersta.
Kemikalieinspektionens produktregister.

341 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
Skolverkets förslag till kursplan i teknik i grundskolan.
KTH. Kungliga Tekniska högskolan.

409 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske
Regeringen om Jordbruk, skogsbruk och fiske.
Statens jordbruksverk.
Skogsstyrelsen.
Fiskeriverket.

449 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.

450 641 Matlagning. 642 Måltider,servering, restauranger.
Området söder om Sahara hotas av svält i år.
Jamie Oliver möter motstånd i USA.

454 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.

455 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.

456 645 Användning av inventarier o d.
Skolverkets förslag till kursplan i hem- och konsumentkunskap i grundskolan

459 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
Svenskarnas duschvanor kartlagda.

460 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
Konsumentverkets hushållsbudgetar
för 2009 +bostadskostnader mm.
De flesta sparar till bröllopet.

462 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.

463 649 Personvård: barn, hemsjukvård, allm. hushållsarbete.

464 65 Administration, distribution, kommunikation, organisation o d

465 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning

6520-

469 6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.

6525-

471 6529 Militära verksamheter
Försvarsmakten.
Försvarshögskolan.
Folke Bernadotteakademin.
Så här löser vi Sveriges problem med helikoptrarna.
Långt till en värld utan kärnvapen.

496 653 Handelsverksamheter.
Exportrådet. Swedish Trade Council.

501 654 Telekommunikationsverksamheter.
Svenskarna och Internet.
Nytt FN-organ ska begränsa ditt Internetanvändande.

509 655 Förlagsverksamheter o d.
Om bokförlag.

511 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
Transportstyrelsen.

521 **657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.**
Riksbanken.
Finansinspektionen.
Riksrevisionen.
Konjunkturinstitutet.
Staten och kapitalet bör skapa nya fonder.
Stefan de Vylder: Världens springnota

567 658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
Arbetsmiljöverket.
Fackföreningarna, företagarna och arbetsförmedlingen.
Ingen strejk inom handeln.
Fakta om löner och arbetstider.
Utgiven 2008 av Svenskt Näringsliv.
Tillväxtverket.

586 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

588 66/68 Tillverkning av varor
66 Tillverkning av kemivaror o d
67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
68 Tillverkning av komplexvaror

589 69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar

590 7 <u>Formgivning av fysiska o sociala miljöer.</u>

591 70 Allmänt om konst och kultur.

593 71+ Övergripande planering av fysiska miljöer

72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur
Vägar ur kaoset. Mats Lundahl om Haiti efter jordbävningen.
FN tar nya tag i klimatfrågan.
KTH. Kungliga Tekniska Högskolan.

603 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning

604 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
Skolverkets förslag till kursplan i slöjd i grundskolan.

611 75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto.
Skolverkets förslag till kursplan i bild i grundskolan.

618 78 Musik (konserter o d 792)
Skolverkets förslag till kursplan i musik i grundskolan.

625 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter.Sport.
Något om verksamheterna i område 79.

7911-

627 7913 Seder och bruk.

7914-

630 7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.

632 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
Ny digital teknik förändrar teatern.

641 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.

642 794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips

643 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.

644 7951 Sociologi. Socialvård.

7952-

649 7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer.
Sverige måste återta sin roll som biståndsnation.

653 7957 Undervisning o d.
Skolverket har redovisat sina förslag till nya kursplaner för grundskolan, specialskolan och sameskolan.

678 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet

678 7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d

679 796- 799 Sport, idrott o d.
Skolverkets förslag till kursplan i idrott och hälsa i grundskolan.

684 8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

685 80 Språk.Språkliga verksamheter.
802-809 motsvarar 82-89.
Skolverkets förslag till kursplan i svenska i grundskolan.
Skolverkets förslag till kursplan i svenska som andraspråk i grundskolan.
Skolverkets förslag till kursplan i modersmål i grundskolan.
Skolverkets förslag till kursplan i engelska i grundskolan.
Skolverkets förslag till kursplan i moderna språk i grundskolan.
Skolverkets förslag till kursplan i teckenspråk för hörande i grundskolan.

713 81 Litteraturvetenskap - historia.
812-819 motsvarar 82-89.

716 82/89 Skönlitteratur på olika språk
82 Engelsk skönlitteratur o d.
83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur
84 Fransk skönlitteratur o d
85 Italiensk skönlitteratur o d
86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d
87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d
88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d
89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d

717 9 Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.

718 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
Journalistförbundet.

721 91 Allmän geografi, reseskildringar.
913-919 motsvarar 93-99.
Skolverkets förslag till kursplan i geografi i grundskolan.

727 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d

728 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
Skolverkets förslag till kursplan i historia i grundskolan.
93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria
94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa
95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- och Mellanamerika
98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika
99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden

735 Innehållsförteckning till: Sven Wimnell 30 januari 2010: Planering, klimat och välfärdsfördelning. http://wimnell.com/omr36-39za.pdf

740-745 Innehållsförteckning till:Sven Wimnell 8 mars 2010 : Politik i början på 2010. Skolverkets förslag. Demonstration av klassifikationssystem för verksamheter. En fortsättning på 36-39za. http://wimnell.com/omr36-39zc.pdf

Sven Wimnell 25 juni 2010 :
En fortsättning på 36-39zd.
Samhällsplaneringens problem,
gymnasiet och politik april-juni 2010.
http://wimnell.com/omr36-39ze.pdf

Innehåll:

Sid

12 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

13 10 Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar.
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
SW Klassifikationssystem för verksamheter.
Sven Wimnells hemsida lades in på Internet våren 1998 och har nu adressen **http://wimnell.com**

20 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.

21 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning.
Ämneskataloger och SW-klassifikationssystem.
Länkskafferiet.

25 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar
Skolans värdegrund och uppdrag
Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter
Värderingar.
Folkhälsomål.
Förenta Nationernas Millenniedeklaration.
FN:s Konvention om barnets rättigheter.
De mänskliga rättigheterna.
Rio-deklarationen om miljö och utveckling,
Agenda 21. 1992.

52 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
Om samband.

68 105 Övergripande om forskning
Se område 105 i http://wimnell.com/omr36-39ze.pdf

69 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
Sammanställningar från offentlig statistik om yrken och näringar mm.

71 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
Gymnasiet. Skolverket 100517.
Skolverkets länkskafferi.

74 108 Samhällskunskap.
Samhällsvetenskapsprogrammet. Gymnasiet.
Samhällskunskap. Gymnasiet.
Nyanlända måste utbildas i grundläggande värderingar
Samhällskunskap. Skolverkets länkskafferi.

81 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.
Humanistiska programmet. Gymnasiet.
Humanistisk o samhällsvetenskaplig specialisering. Gymn.
Filosofi. Gymnasiet.
Historia (idéhistoria od) Skolverkets länkskafferi.

90 11/19 Individernas inre verkligheter.
Tänkesätt, moral o d i de inre verkligheterna.
Psykologi. Gymnasiet.

11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
17 Individens moral och uppfattningar om moral.
18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

93 2 <u>Religiösa verksamheter o d</u>
20 Övergripande religiösa verksamheter o d
21 Allmän religionsvetenskap
22/28 Kristna religioner
29 Icke kristna religioner o d
Religionskunskap. Gymnasiet.
Religionskunskap. Skolverkets länkskafferi.
SVT Kunskapskanalen 29 maj 2010

97 3 <u>Politikvetenskaper. Politiska verksamheter.</u>

102 31 Statistik och demografi
Hans Rosling - en av världens främsta globala tänkare.

102 32 Statsvetenskap
Svensk grundlag måste anpassas bättre till EU

105 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi
Drama i fem akter.
Ekonomernas kris.

109 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik
Juridik. Gymnasiet.

111 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.

112 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
Kammarens protokoll. Om vårpropositionen
159 Rödgrön budgetmotion 3 maj 2010.

214 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och motsvarande utomlands)

214 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)

214 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)

215 36/39 <u>Politiska krav och politiska planeringar.</u>
36... om individernas kroppsliga förhållanden.
37... om utbildning o d.
38... om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
39... om sociala miljöer, nöjen, sport o d
215 6 juni 2010: Om skattesystem
221 Något om skatte- och bidragshistoria.
222 Mot en ny skattereform- globaliseringen och den svenska välfärden. Kjell-Olof Feldt
236 Något om skatte- och bidragshistoria.
239 Strukturomvandlingar, arbetslöshet och ny politik.
240 Inkomststatistik från SCB
242 Konsumentverkets hushålls-budgetar: för 2010 mm
246 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.
247 Hushållsekonomi och skatter 2006 och 2010.
248 Skatteförslag.

250 I samband med småhus finns två sätt att bo.
251 TV-avgiften.
252 Bostadsbidrag för barnlösa hushåll
252 Förmögenhetsskatt och fastighetsskatt
254 Här är vår politik för valets viktigaste fråga – jobben
256 Mona Sahlins anförande Första Maj 2010
263 Lars Ohly Första maj 2010
270 Vänsterpartiets valplattform 2010.
275 Miljöpartiet.VALMANIFEST

281 4 Sambandsforskningsverksamheter.
40. Systemvetenskap. Infostruktur. 41- 49.

282 5 Naturforskning. Matematikverksamheter.

283 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap
Naturvetenskapsprogrammet.Gymnasiet.
Naturkunskap Gymnasiet.
Naturvetenskaplig specialisering. Gymnasiet.

286 51 Matematik
Matematik. Gymnasiet.
Tala om matematik.
Matematik. Skolverkets länkskafferi.

292 52 Astronomi, rymdforskning

293 53 Fysik o d
Fysik. Gymnasiet.
Fysik. Skolverkets länkskafferi.

298 54 Kemi o d
Kemi. Gymnasiet.
Kemi. Skolverkets länkskafferi.

302 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d
Så funkar orkaner.
Över 100 dödade i ovädret Agatha.

305 56 Paleontologi, arkeologi o d

306 57 Biologi, ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära od
Biologi. Gymnasiet.
Biologi. Skolverkets länkskafferi.
Artdatabanken.

314 58 Botanik.
314 59 Zoologi

315 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
315 60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter

316 61 Hälso- o sjukvårdsverksamheter, räddning od. Veterinärverksamheter.
Vård- och omsorgsprogrammet. Gymnasiet.
Människan
Hälsa
Människans säkerhet
Vård och omsorg
Grundläggande vård och omsorg
Sjukvård
Pedagogik i vård och omsorg

Specialpedagogik
Teknik i vård och omsorg
It i vård och omsorg
Massage
Medicin
Medicinsk teknik
Psykiatri
Gerontologi och geriatrik
Djursjukvård
SVT. Kunskapskanalen
Vårdföretag fuskar med fakturor.
Fusk i privat vård ska elimineras
Naivt utan stickprov.
Politiker måste börja tala klarspråk om äldrevården

340 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
Teknikprogrammet. Gymnasiet.
Teknik. Gymnasiet.
Konstruktion. Gymnasiet.
Teknik. Skolverkets länkskafferi.
Teknikdelegationen.

361 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske
Naturbrukprogrammet.Gymnasiet.
Skog, mark och vatten.
Naturbruk
Naturbrukets byggnader.
Biologi - naturbruk
Naturbruksteknik
Serviceteknik - naturbruk
Odling
Växtkunskap.
Odling i växthus
Trädgårdsanläggning
Skogsproduktion
Motor- och röjmotorsåg
Natur- och landskapsvård
Skötsel av utemiljöer
Naturguidning
Djur
Lantbruksdjur
Häst
Rid- och körkunskap
Hund
Sjukt hav ska räddas av syre.
Forskare varnar: Algblomningen blir kraftig i år.
Giftalgers framgång kan bero på stulna kloroplaster
Radikala förändringar krävs för det svenska fisket.
Fiske 2020 mot en ekosystembaserad fiskeriförvaltning.
Sverige får inte ducka för EU:s jordbrukspolitik

391 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.

392 641 Matlagning. 642 Måltider,servering, restauranger.
Restaurang- och livsmedelsprogrammet Gymnasiet.
Livsmedels- och näringskunskap
Måltids- och branschkunskap
Mat och butik
Hygienkunskap
Matlagningskunskap
Stycknings- och charkuterikunskap
Bageri- och konditorikunskap
Dryckeskunskap

Mat och dryck i kombination
Serveringskunskap
Service och bemötande

4005 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
Hotell- och turismprogrammet.Gymnasiet.
Hotell
Konferens och evenemang
Turism

409 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
Från El- och energiprogrammet. Gymnasiet.
Ellära
Elektroteknik
Elmätteknik
Eldistributionsteknik
Installationsteknik
Energiteknik
Kraft- och värmeteknik
Elektronik
Elektroniksystem
Automationsteknik.
Mät-, styr- och reglerteknik.
Processteknik.
Support och servicearbete
Vatten- och miljöteknik
Vattenkraftteknik
Fastighetsförvaltning. Från VVS- och fastighetsprogram
Fastighetsservice.

427 645 Användning av inventarier o d.
Bevakning och säkerhet. Gymnasiet.
Larm och säkerhetsteknik. Från El- och energiprogrammet.
Hem- och konsumentkunskap. Skolverkets länkskafferi.

432 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).

433 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
Nytt sätt att räkna ger färre fattiga

435 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.

435 649 Personvård: barn, hemsjukvård, allm. hushållsarbete.

436 65 Administration, distribution, kommunikation, organisation o d

437 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning
Administration. Gymnasiet.
Information och kommunikation.
Programmering.
Gränssnittsdesign.
Digitalt skapande.
Webbteknik.
Mediekommunikation.
Cad.
Dator- och kommunikationsteknik. Från El- o energiprog

447 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
Regeringens myndigheter.

479 6525-6529 Militära verksamheter

479 653 Handelsverksamheter.
Handels- och administrationsprogrammet.Gymnasiet.
Handel
Inköp och logistik
Försäljning och kundservice
Näthandel
Affärskommunikation

487 654 Telekommunikationsverksamheter.
Nätverksteknik. Från El- och energiprogrammet.
Näthandel
Nätet fångar inte alla
Hälften av alla 4-åringar är uppkopplade på nätet.
Mobilen förbi den fasta telefonen.

493 655 Förlagsverksamheter o d.
Grafisk produktion. Gymnasiet.

495 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
Fordons- och transportprogrammet. Gymnasiet.
Fordons- och transportbranschen
Transportteknik
Godshantering
Godstransporter
Lager och terminal
Järnvägsteknik. Från El- och energiprogr
Naivt tro att marknaden kan ge alla full postservice.

505 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
Finanspolitiska rådets rapport 2010

520 658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
Ekonomiprogrammet. Gymnasiet.
Företagsekonomi
Entreprenörskap
Ledarskap och organisation
Juridik
Psykologi
Kontrollens gränser.
De svenska politikerna saknar strategi för jobben
Arbetsmiljön viktigare än lönen
Svenskt Näringsliv starkt kritiska till Arbetsförmedlingen.
Alliansen vill inte väcka förhoppningar.
Vi behöver krafttag för att förbättra arbetsmiljön

534 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.
Utställningsdesign. Gymnasiet.

536 66/68 Tillverkning av varor
66 Tillverkning av kemivaror o d
67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
68 Tillverkning av komplexvaror
Industritekniska programmet. Gymnasiet.
Tillverkningsunderlag
Industritekniska processer
Datorstyrd produktion
Människan i industrin
Produktionskunskap
Produktionsutrustning
Produktutveckling
Profilfördjupning

Sammanfogningsteknik
Grafisk produktion
Driftsäkerhet och underhåll
Hantverksprogrammet. Gymnasiet.
Hantverk
Hantverkskunskap
Mönsterkonstruktion
Berghantering. Från Bygg- och anläggningsprogr
Mobila arbetsmaskiner. Från Bygg- och anläggningsprogr
Elektronikproduktion. Från El- och energi-progr
Från Fordons- och transportprogrammet. Gymnasiet.
Fordonsteknik
Maskin- och lastbilsteknik
Personbilsteknik
Karosseriteknik
Lackeringsteknik

564 69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar
Bygg- och anläggningsprogrammet. Gymnasiet.
Bygg och anläggning
Husbyggnad
Betongkonstruktioner
Träkonstruktioner
Mur- och putsverk
Elementmontering
Tätskikt våtrum
Golvläggning
Husbyggnad - specialyrken
Ventilationsplåtslageri
Plåtslageriteknik
Måleri
Anläggning
Berghantering
Mobila arbetsmaskiner
Anläggningsförare
Beläggning
Järnvägsbyggnad
VVS- och fastighetsprogrammet. Gymnasiet.
VVS - teknik
Systemkunskap
Kyl - och värmepumpsteknik
Ventilationsteknik
Industrirörteknik
Teknisk isolering
Verktygs- och materialhantering
Fastighetsförvaltning
Fastighetsservice.
Yttre miljö
El- och energiprogrammet. Gymnasiet.
Ellära
Mekatronik
Elektroteknik
Elmätteknik
Eldistributionsteknik
Installationsteknik
Energiteknik
Kraft- och värmeteknik
Elektronik
Elektronikproduktion
Elektroniksystem
Automationsteknik
Larm och säkerhetsteknik
Mät-, styr- och reglerteknik
Processteknik

Dator- och kommunikationsteknik
Nätverksteknik
Eventteknik
Support och servicearbete
Vatten- och miljöteknik
Vattenkraftteknik
Järnvägsteknik

618 7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.

619 70 Allmänt om konst och kultur.
Estetiska programmet. Gymnasiet.
Estetisk kommunikation.
Medier, samhälle och kommunikation.
Medieproduktion.
Visuell kommunikation
Mediekommunikation.
Konst och kultur.

627 71 Övergripande planering av fysiska miljöer +
72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur
Hållbart samhälle. Gymnasiet.
Arkitektur.
Miljöförändringar handlar också om säkerhetspolitik
Att bygga murar leder bara fel.
FN-chefen ska minska klyftan mellan fattiga och rika
Forskargrupp: starta om klimatpolitiken.
Världsnaturfonden WWF.

641 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
Kungliga Konsthögskolans vårutställningar

644 74 Konsthantverk, formgivning bruksföremål. Inredning
Design. Gymnasiet.
Formgivning. Gymnasiet.
Mönsterkonstruktion
Slöjd. Skolverkets länkskafferi.

649 75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto.
Bild. Gymnasiet.
Bildteori.
Visuell kommunikation.
Grafisk produktion.
Bild. Skolverkets länkskafferi.

655 78 Musik (konserter o d 792)
Musik. Gymnasiet.
Musikteori.
Ljudproduktion.
Musik. Skolverkets länkskafferi.

660 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter. Sport.

661 7911-7913 Seder och bruk.
Chatt om bröllopsetikett

670 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
Film- och tv-produktion. Gymnasiet.
Medier, samhälle och kommunikation.
Mediekommunikation
Visuell kommunikation.
Ljudproduktion.
Animation.

Cirkus.
Eventteknik. Från El- och energiprogrammet.

679 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
Teater. Gymnasiet.
Dansorientering.
Dansteori.
Dansgestaltning.
Dansteknik
Eventteknik. Från El- och energiprogrammet.

687 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
Fritids- och friskvårdsverksamheter. Gymnasiet.
SVT. Kunskapskanalen 28 maj 2010.

689 794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips

690 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
Social rapport 2010 från Socialtyrelsen.
Hållbart samhälle. Gymnasiet

711 7951 Sociologi. Socialvård.
Barn- och fritidsprogrammet. Gymnasiet.
Socialt arbete.
Sociologi.

714 7952-7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer.
.

715 7957 Undervisning o d.
Ämnesplaner. Gymnasiet.
Pedagogik. Gymnasiet.
Pedagogiskt arbete.
Ännu en gång fuskar regeringen i betygsfrågan.

429 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
Och världen ser åt ett annat håll.

732 7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d
Svenska FN-förbundet.

741 796- 799 Sport, idrott o d.
Specialidrott. Gymnasiet.
Idrott och hälsa.
Fritids- och idrottskunskap.
Träningslära.
Idrott och hälsa. Skolverkets länkskafferi.
Danmark är VM:s tristaste lag

7451 8 <u>Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.</u>

752 80 Språk.Språkliga verksamheter.
802-809 motsvarar 82-89.
Språk. Gymnasiet.
Människans språk
Svenska
Svenska som andraspråk
Modersmål
Engelska
Moderna språk
Klassisk grekiska - språk och kultur
Latin - språk och kultur
Svenska för döva

Engelska för döva
Teckenspråk för döva
Svenskt teckenspråk för hörande
Ordlistor och lexikon. Skolverkets länkskafferi.
Svenska. Skolverkets länkskafferi.
Engelska. Skolverkets länkskafferi.
Språkval. Skolverkets länkskafferi.

803 81 Litteraturvetenskap - historia.
812-819 motsvarar 82-89.

804 82/89 Skönlitteratur på olika språk
82 Engelsk skönlitteratur o d.
83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur
84 Fransk skönlitteratur o d
85 Italiensk skönlitteratur o d
86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d
87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d
88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d
89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d

805 9 Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.

806 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
.

811 91 Allmän geografi, reseskildringar.
913-919 motsvarar 93-99.
Geografi. Gymnasiet.
Geografi. Skolverkets länkskafferi.

815 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d
Daniel Westling är idrottspedagog.

817 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria
94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa
95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- och Mellanamerika
98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika
99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden
Historia. Gymnasiet.
Historia. Skolverkets länkskafferi.
Snabbguide: Den svenska monarkins historia.
Tvåstatslösning enda alternativet.
Tvåstatslösningen är Israels sista livlina
Bara respekt för folkrätten kan få igång fredsprocessen
Japan varnar för ekonomisk kollaps
En världsdel av vinnare
Bafokengfolket bjuder in till VM-fest
Afrika tillåts inte bli för bra

Innehåll i http://wimnell.com/omr36-39zc.pdf

Innehåll i http://wimnell.com/omr36-39zd.pdf

Innehåll i http://wimnell.com/omr36-39zf.pdf

Sven Wimnell 25 oktober 2010 :
En fortsättning på 36-39ze. Samhällsplaneringens problem, grundskolan och politik hösten 2010.
http://wimnell.com/omr36-39zf.pdf

Innehåll:

Sid

7 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

8 10 Övergripande samhällskunskap. Övergripande värderingar.
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen?
SW Klassifikationssystem för verksamheter.
Sven Wimnells hemsida lades in på Internet våren 1998 och har nu adressen **http://wimnell.com**

15 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.

16 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning.
Ämneskataloger och SW-klassifikationssystem.
Länkskafferiet.

20 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar
Skolans värdegrund och uppdrag
Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter
Värderingar.
Folkhälsomål.
Förenta Nationernas Millenniedeklaration.
FN:s Konvention om barnets rättigheter.
De mänskliga rättigheterna.
Rio-deklarationen om miljö och utveckling,
Agenda 21. 1992.

47 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
Om samband.

63 105 Övergripande om forskning
Se område 105 i http://wimnell.com/omr36-39zd.pdf

64 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
Sammanställningar från offentlig statistik om yrken och näringar mm.

66 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet utfärdad den 7 oktober 2010.
Högre krav på lärarkåren - lärarlegitimation

Gymnasiet se http://wimnell.com/omr36-39ze.pdf

77 108 Samhällskunskap.
Kursplan samhällskunskap i grundskolan

82 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.
Kursplan historia i grundskolan.

87 11/19 Individernas inre verkligheter.
Tänkesätt, moral o d i de inre verkligheterna.
11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
17 Individens moral och uppfattningar om moral.
18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

90 2 Religiösa verksamheter o d
Kursplan religionskunskap i grundskolan.
20 Övergripande religiösa verksamheter o d
21 Allmän religionsvetenskap
22/28 Kristna religioner
29 Icke kristna religioner o d

94 3 Politikvetenskaper. Politiska verksamheter.
94 31 Statistik och demografi

95 32 Statsvetenskap
SVT:s Valu Väljarströmmar i valet

106 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi
Inåtvänd supermakt (Kina)

108 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik
Lagrummet.

112 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.

113 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
Ledamöter & partier
Öppnande av riksmötet
Regeringsförklaring
Riksdagens utskott och EU-nämnden.
Debatt med anledning av budgetpropositionen

218 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och motsvarande utomlands)

219 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
Statsministern och statsråden
Statsrådens ansvarsområden
Budgetpropositionen för 2011

245 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)
Förenta Nationerna, FN.
Europeiska kommissionen.
Europeiska unionens råd
Europaparlamentet

256 36/39 Politiska krav och politiska planeringar.
256 Politikernas värdegrund.
260 Alliansens valmanifest 2010-2014.
291 Folkpartiet liberalernas valmanifest 2010
312 VALMANIFEST för Centerpartiet 2010-2014
328 Kristdemokraternas valmanifest 2010.
336 SOCIALDEMOKRATERNAS, VÄNSTERPARTIETS OCH MILJÖPARTIETS PLATTFORM 2011 – 2014
347 Miljöpartiets valmanifest 2010.
353 Vänsterpartiet. Valplattform 2010
359 Sverige demokraternas kontrakt 2010 - 2014
364 Nu har Sverige blivit ett två-tredjedelssamhälle
365 Konsumentverkets hushålls-budgetar: för 2010 +bostadskostnader mm.
369 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.
370 Staten och arbetsmarknaden- summering av tre års granskningar.
36... om individernas kroppsliga förhållanden.
37... om utbildning o d.
38... om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
39... om sociala miljöer, nöjen, sport o d

380 4 <u>Sambandsforskningsverksamheter.</u>
40. Systemvetenskap. Infostruktur. 41- 49.

380 5 <u>Naturforskning. Matematikverksamheter.</u>
380 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap

381 51 Matematik
Kursplan matematik i grundskola

386 52 Astronomi, rymdforskning
387 53 Fysik o d
Kursplan fysik i grundskolan

391 54 Kemi o d
Kursplan kemi i grundskolan.

395 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d
395 56 Paleontologi, arkeologi o d

396 57 Biologi, ekologi. Naturgeografi. Utvecklingslära, ärftlighet.
Kursplan biologi i grundskolan

400 58 Botanik.
400 59 Zoologi

400 6 <u>Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.</u>
400 60 Allmänt om teknologiska och ekonomiska verksamheter

400 61 Hälso- o sjukvårdsverksamheter, räddning od. Veterinärverksamheter.

401 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
Kursplan teknik i grundskolan.

404 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske

405 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
Kursplan hem- och konsumentkunskap i grundskolan

405 641 Matlagning. 642 Måltider,servering, restauranger.
405 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
405 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
405 645 Användning av inventarier o d.
405 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
405 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
405 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
463 649 Personvård: barn, hemsjukvård, allm. hushållsarbete.

408 65 Administration, distribution, kommunikation, organisation o d
408 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning

409 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
SKL. Sveriges Kommuner och Landsting.
429 Regeringens myndigheter.

461 6525-6529 Militära verksamheter
461 653 Handelsverksamheter.
461 654 Telekommunikationsverksamheter.

461 655 Förlagsverksamheter o d.
461 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
461 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.

462 658 Allmän företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
Staten och arbetsmarknaden- summering av tre års granskningar.

472 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

472 66/68 Tillverkning av varor
66 Tillverkning av kemivaror o d
67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
68 Tillverkning av komplexvaror

472 69 Tillverkning/ byggande av byggnader och anläggningar

472 7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.
472 70 Allmänt om konst och kultur.

473 71 Övergripande planering av fysiska miljöer
Vem tar hand om samhällsplaneringen?

475 72 Formgivning av byggnader och anläggningar, arkitektur
475 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning

476 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
Kursplan slöjd i grundskolan.

479 75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto.
Kursplan bild i grundskolan.

482 78 Musik (konserter o d 792)
Kursplan i musik i grundskolan.

482 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer och verksamheter.Sport.

482 7911-7913 Seder och bruk.
482 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
482 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
482 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
482 794 Spel. Skicklighets- och turspel Lotteri. Lotto. Tips

482 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
482 7951 Sociologi. Socialvård.
482 7952-7956 Sociala miljöer o verksamheter i fysiska miljöer.
.
486 7957 Undervisning o d.
Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet utfärdad den 7 oktober 2010.
Högre krav på lärarkåren - lärarlegitimation Kunskapskanalen. 18 oktober 2010.

497 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
497 7959 Sociala miljöer o verksamheter i allmänna grupper o d

498 796- 799 Sport, idrott o d.
Kursplan idrott och hälsa i grundskolan.

501 8 <u>Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.</u>
502 80 Språk.Språkliga verksamheter.
802-809 motsvarar 82-89.
Kursplan svenska i grundskolan.
Kursplan svenska som andraspråk i grundskolan.
Kursplan modersmål i grundskolan.
Kursplan engelska i grundskolan.
Kursplan moderna språk i grundskolan.
Kursplan teckenspråk för hörande i grundskolan.

521 81 Litteraturvetenskap - historia.
812-819 motsvarar 82-89.
521 82/89 Skönlitteratur på olika språk
82 Engelsk skönlitteratur o d.
83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitteratur
84 Fransk skönlitteratur o d
85 Italiensk skönlitteratur o d
86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d
87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d
88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d
89 Skönlitteratur på orientaliska och övriga språk o d

521 9 <u>Saklitterärt. Allmän geografi, allmän historia. Biografi.</u>
521 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
.
522 91 Allmän geografi, reseskildringar.
913-919 motsvarar 93-99.
Kursplan geografi i grundskolan.

526 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d

527 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
93 Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistoria
94 Medeltidens o nya tidens historia i allmänhet och i Europa
95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
97 Medeltidens o nya tidens historia i Nord- och Mellanamerika
98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika
99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden
527 Kursplan historia i grundskolan.
531 Mänskliga rättigheter i världens länder.

539 Innehåll i http://wimnell.com/omr36-39zc.pdf

544 Innehåll i http://wimnell.com/omr36-39zd.pdf

549 Innehåll i http://wimnell.com/omr36-39ze.pdf